

ΤΟΜΑΣ ΠΕΪΝ

Thomas Paine

Η ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ

Απόδοση Κειμένου – Σχολιασμός

EvanT

<http://onthewaytoithaca.wordpress.com>

Εικόνα Εξωφύλλου:

Ο Thomas Paine, ντυμένος με επίσημο ένδυμα, ως άλλος Μωυσής, ανοίγει τις δύο πλάκες της “Εποχής της Λογικής” σε έναν αγρότη με το σκύλο του από τον οποίο τον οποίο ο Richard Watson, επίσκοπος του Λάνταφ, έχει πάρει ένα δεμάτι άχυρα και ένα πρόβατο και τα κουβαλάει σε μια εκκλησία στην κορυφή ενός λόφου με διάφορα πράγματα σπαρμένα κατά μήκος του μονοπατιού. (από το εσώφυλλο του “The Theological Works of Thomas Paine”, R.Carlile, London, 1824, αγνώστου καλλιτέχνη)

ΤΟΜΑΣ ΠΕΪΝ
Thomas Paine

Η ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ

Απόδοση Κειμένου – Σχολιασμός

EvanT

<http://onthewaytoithaca.wordpress.com>

Thomas Paine, “The Age of Reason”

Τα δικαιώματα του πρωτοτύπου έχουν λήξει σύμφωνα με την Νομοθεσία των Η.Π.Α. (70 έτη μετά το θάνατο του συγγραφέα). Η μετάφραση για τα δύο πρώτα μέρη βασίστηκε στο κείμενο που βρίσκεται στην ιστοσελίδα του “Thomas Paine National Historical Association” στη διεύθυνση www.thomaspaine.org/contents.html και είναι τμήμα της ηλεκτρονικής μορφής του βιβλίου:

The original copyrights have expired according to U.S. Legislation (70 years after the death of the author) The translation for the first two parts was based on the electronic text present at the “Thomas Paine National Historical Association” website, on the following URL: www.thomaspaine.org/contents.html and is part of the electronic form of the following book:

THE CONTENTS OF THOMAS PAINE'S WRITINGS
Containing The Major & Minor Works, and Letters of Thomas Paine
Being The Edition of Philip S. Foner “The Complete Writings of Thomas Paine”
Citadel Press, New York, 1945
With Additional Notes and Translations of Moncure Daniels Conway
President of TPNHA, 1906-7
“The Writings of Thomas Paine” G. P. Putnam’s Sons, New York, 1894-96
&
William M. Van der Weyde, President of TPNHA, 1915-29
“The Life and Works of Thomas Paine”
Thomas Paine National Historical Association, New Rochelle, New York, 1925

Η μετάφραση του τρίτου μέρους και των λοιπών θεολογικών έργων του συγγραφέα βασίστηκε ως επί το πλείστον στο σαρωμένο αντίτυπο της έκδοσης του R.Carlike του 1824, το οποίο βρίσκεται στην διεύθυνση:

The translation of the third part and the rest of the author’s theological works was mainly based on the scanned copy of the 1824 edition by R.Carlike, located at the following URL:

books.google.com/books/pid=6dAXAAAIJAJ

The full list of translation sources can be found at the first part of the bibliography. The comments that have not been written by the translator comprise intellectual property of their respective writers. The entire work is protected under the Creative Commons License; Attribution – Non-Commercial Use – Share Alike 3.0 Greece.

Ο πλήρης κατάλογος των μεταφραστικών πηγών βρίσκεται στο πρώτο τμήμα της βιβλιογραφίας. Τα σχόλια που δεν έχουν γίνει από το μεταφραστή αποτελούν πνευματική ιδιοκτησία των αντιστοιχών σχολιαστών. Το σύνολο του έργου τελεί υπό το καθεστώς του Creative Commons License Αναφορά – Μη Εμπορική Χρήση – Ανάλογη Διανομή 3.0 Ελλάδα. Μπορείτε να δείτε το πλήρες νομικό κείμενο στο:

You can view the full legal documentation at:

www.creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/gr/legalcode

Είναι ελεύθερη:

- Η διανομή: Η αναπαραγωγή, διανομή, παρουσίαση στο κοινό του Έργου
- Η διασκευή: Το να προσαρμόσετε το έργο

You are free:

- To Share: to copy, distribute and transmit the work
- To Remix: to adapt the work

Υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Αναφορά. Θα πρέπει να κάνετε την αναφορά στο έργο με τον τρόπο όπως αυτός έχει οριστεί από το δημιουργό ή το χορηγούντα την άδεια (χωρίς όμως να εννοείται με οποιονδήποτε τρόπο ότι εγκρίνουν εσάς ή τη χρήση του έργου από εσάς).
- Μη Εμπορική Χρήση. Δεν μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το έργο αυτό για εμπορικούς σκοπούς.
- Παρόμοια διανομή. Εάν αλλοιώσετε, τροποποιήσετε ή δημιουργήσετε πάνω στο έργο αυτό, μπορείτε να δανει-μετε το έργο που θα προκύψει μόνο υπό τους όρους της ίδιας, όμοιας ή συμβατής άδειας.

Under the following conditions:

- Attribution. You must attribute the work in the manner specified by the author or licensor (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- Non Commercial. You may not use this work for commercial purposes.
- Share Alike. If you alter, transform, or build upon this work, you may distribute the resulting work only under the same or similar license to this one.

■ Για κάθε επαναχρησιμοποίηση ή διανομή, πρέπει να καταστήσετε σαφείς στους άλλους τους όρους της άδειας αυτού του Έργου.

■ For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Ο καλύτερος τρόπος για να πράξετε αυτό είναι να δημιουργήσετε ένα σύνδεσμο στον προαναφερθέντα διαδικτυακό τόπο της παρούσας άδειας.

The best way to do this is with a link to the aforementioned web page.

■ Κάθε ένας από τους παραπάνω όρους μπορεί να παρακαμφθεί εάν πάρετε άδεια από το δικαιούχο των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

■ Any of the above conditions can be waived if you get permission from the copyright holder.

■ Τίποτα στην άδεια αυτή δεν αποδυναμώνει ή περιορίζει το ηθικό δικαίωμα του δημιουργού.

■ Nothing in this license impairs or restricts the author’s moral rights.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή

Σημείωμα Μεταφραστή.....	i
Ευχαριστίες.....	iii
Ο Thomas Paine και το έργο του.....	iv
Για το έργο “Η Εποχή της Λογικής”.....	vii
Ντεϊσμός.....	vii
Η Κοσμοθεωρία του Thomas Paine.....	viii
Χρονικό.....	ix
Χαρακτηριστικά του έργου.....	xi
Συγγραφικά θεμέλια.....	xiii
Αντίκτυπος του έργου.....	xiv

Η Εποχή της Λογικής

Μέρος 1^ο

μία έρευνα περί αληθούς και πλαστής θεολογίας

Προοίμιο.....	1
1. Ομολογία πίστεως του συγγραφέα.....	1
2. Περί αποστολής και αποκαλύψεως.....	4
3. Περί του χαρακτήρα του Ιησού Χριστού και της ιστορίας του....	6
4. Περί των βάσεων του Χριστιανισμού.....	8
5. Λεπτομερής εξέταση της προαναφερθείσας βάσης.....	10
6. Περί αληθούς Θεολογίας.....	12
7. Εξέταση της Παλαιάς Διαθήκης.....	13
8. Περί της Καινής Διαθήκης.....	18
9. Τι συνιστά αληθινή αποκάλυψη.....	23
10. Περί Θεού και του φωτός που ρίχνει η Βίβλος στο θέμα της ύπαρξης και των ιδιοτήτων του.....	25
11. Περί της Χριστιανικής και της αληθούς θεολογίας.....	27
12. Οι επιπτώσεις του Χριστιανισμού στην εκπαίδευση και προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις.....	31
13. Σύγκριση του Χριστιανισμού με θρησκευτικές αντιλήψεις που εμπνέονται από τη Φύση.....	36
14. Η Δομή του Σύμπαντος.....	41
15. Τα προτερήματα της ύπαρξης πολλών κόσμων σε κάθε ηλιακό σύστημα.....	43
16. Εφαρμογή των προηγούμενων στην Χριστιανική Κοσμοθεώρηση.....	44
17. Περί των μέσων που χρησιμοποιούνται ανάκαθεν και σχεδόν παγκοσμίως για την εξαπάτηση των ανθρώπων.....	46
Ανακεφαλαίωση.....	52

Η Εποχή της Λογικής **Μέρος 2^ο**

μία εξέταση χωρίων της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	57
1. Η ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ.....	60
Ο Μωυσής και η Πεντάτευχος.....	64
Ιησούς του Ναυή και Σαμουήλ.....	74
Τα λοιπά ιστορικά βιβλία.....	80
Τα ποιητικά βιβλία.....	90
Ησαΐας και Ιερεμίας.....	96
Οι λοιποί Προφήτες.....	107
2. Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ.....	116
Γενεαλογία, Ευαγγελισμός, Γέννηση.....	117
Σταύρωση.....	121
Ανάσταση και Ανάληψη.....	124
Η αξιοπιστία των Ευαγγελίων.....	129
Επιχειρηματολογία για τη νεκρανάσταση.....	136
3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	142

Η Εποχή της Λογικής **Μέρος 3^ο**

απόπειρα ανασύνθεσης

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΑΝΑΣΥΝΘΕΣΗΣ.....	155
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΤΟΝ Τ.ΕΡΣΚΙΝΕ.....	157
Εισαγωγή.....	157
Επιστολή.....	158
“Εκκλησιαστικό” έτος Θεοφιλανθρώπων.....	177
Ακριβής ιστορία των Θεοφιλανθρώπων.....	178
ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟ ΤΟΥ ΛΑΝΤΑΦ.....	181
Γένεσις.....	181
Περί των ονομάτων στο βιβλίο της Γενέσεως.....	188
Ιώβ.....	190
Σάββατο ή Κυριακή.....	195
Μελλοντική Κατάσταση.....	200
Θαύματα.....	200
Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ.....	205

Προφητείες για τον Ιησού Χριστό

μία εξέταση χωρίων της Καινής Διαθήκης, όπως αναφέρονται στην Παλαιά Διαθήκη και ονομάζονται Προφητείες σχετικά με τον Ιησού Χριστό

1. Πρόλογος.....	219
2. Δοκίμιο περί Ονείρων.....	221
3. Μια εξέταση χωρίων της Καινής Διαθήκης.....	228
Το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον.....	228
Το κατά Μάρκον Ευαγγέλιον.....	252
Το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον.....	255
Το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον.....	256
Γενική κριτική των Ευαγγελίων.....	260
Υποστήριξη της Ντεϊστικής Κοσμοθεωρίας.....	262
Επιπλέον σχόλια για τις Γραφές.....	267
Αντιφατικά δόγματα μεταξύ Ματθαίου και Μάρκου.....	272
4. Προσωπικές σκέψεις για το μέλλον.....	274

Prospect Papers

άρθρα του συγγραφέα στο περιοδικό "Prospect"

1. Σχόλια στο κήρυγμα του Robert Hall.....	279
2. Περί της λέξεως "Θρησκεία" και άλλων λέξεων αμφιβόλου νοήματος.....	282
3. Ο Πύργος της Βαβέλ.....	286
4. Κάιν και Άβελ.....	289
5. Περί Παλαιάς και Καινής Διαθήκης.....	291
6. Σύγκριση του Ντεϊσμού με τη Χριστιανική Θρησκεία.....	292
7. Παραινέσεις για τη δημιουργία μιας εταιρίας Ιστορικο-Θρησκευολογικής έρευνας.....	301
8. Προς τον Επίσκοπο Moore.....	305
9. Προς τον John Mason.....	308
10. Προς τα μέλη της εταιρείας που αποκαλείται "Ιεραποστολική Εταιρεία".....	312
11. Περί των βιβλίων της Καινής Διαθήκης.....	314
12. Περί της ημέρας του Σαββάτου στο Κοννέκτικατ.....	318
13. Βιβλική Βλασφημία.....	320
14. Θρησκευτική Νοημοσύνη.....	322
15. Επικοινωνία.....	327
16. Προς τον εκδότη του "Prospect".....	329
17. Περί Ντεϊσμού και των κειμένων του Thomas Paine.....	330

Παράρτημα Ι

άλλα θεολογικά και θρησκευολογικά κείμενα του συγγραφέα

Περί της υπάρξεως του Θεού. Μία συζήτηση στην Εταιρεία Θεοφιλανθρωπίας στο Παρίσι.....	337
Απόλυτος Προορισμός.....	346
Λατρεία και κωδωνοκρουσιες.....	351
Περί Απιστίας.....	359
Προς τον Εκδότη της “National Intelligencer”.....	359
Η επιστολή του Samuel Adams.....	360
Η απάντηση του Thomas Paine.....	361
Για το φόβο του Θανάτου.....	366
Σχετικά με την “Εποχή της Λογικής”.....	369

έμμετρα

Η ιστορία του μοναχού και του Εβραίου.....	372
Οι Τρεις Μάγοι.....	373
Η παράξενη ιστορία του Κορέ, του Δάθαν και του Αβειρών.....	375

Παράρτημα ΙΙ

Εκτεταμένες Υποσημειώσεις.....	379
Βιβλιογραφία.....	392
Δικτυογραφία.....	396
Ευρετήριο Βιβλικών Χωρίων.....	398
Ευρετήριο Κυρίων Ονομάτων.....	401

Σημείωση: Η διάρθρωση των βιβλίων είναι αρκετά αλλαγμένη σε σχέση με το πρωτότυπο για τη διευκόλυνση του σύγχρονου αναγνώστη. Βλ. και σελ.ι για περισσότερες λεπτομέρειες για τις αλλαγές αυτές.

Συντομογραφίες

ASV	American Standard Version	βλ.	βλέπε
GBID	Κωδικός καταχώρησης Google Books	κεφ.	κεφάλαιο
Gen	Βιβλίο Γενέσεως	ό.π.	όπως παραπάνω
Hos	Βιβλίο Ωσηέ	Ο'	Μετάφραση των Εβδομήκοντα
Jer	Βιβλίο Ιερεμία	πρβλ.	παραβλέπε
KJV	King James Version	σ., σελ.	σελίδα, σελίδες
King	Βιβλία Γ' και Δ' Βασιλειών	στ.	στίχος, στίχοι
NIV	New International Version	τομ.	τόμος
Sir	Βιβλίο Σοφίας Σειράχ	υπομ.	υποσημείωση

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σημείωμα Μεταφραστή

Ευχαριστίες

Ο Thomas Paine και το έργο του

Για το έργο "Η Εποχή της Λογικής"

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗ

Κατ'αρχάς, πρέπει να παραθέσω κάποια στοιχεία σχετικά με τη μετάφραση για την ενημέρωση και διευκόλυνση του αναγνώστη. Για τη μετάφραση του βιβλίου αυτού χρησιμοποιήθηκαν οι εξής δύο κύριες πηγές:

α') Το υλικό από τα Άπαντα του Thomas Paine, που εξέδωσε ο Phillip Foner το 1945, σε ηλεκτρονική μορφή, σαρωμένο από την “Thomas Paine National Historical Association”. Ο χωρισμός του πρώτου βιβλίου σε κεφάλαια εμφανίζεται σ'αυτήν τη συλλογή (όταν εκδόθηκε το πρώτο μέρος του βιβλίου, το κείμενο ήταν ενιαίο)

β') Η έκδοση των θεολογικών έργων του συγγραφέα από τον R. Carlile στο Λονδίνο το 1824. Σ'αυτή την έκδοση βασίστηκα για τη μορφοποίηση του κειμένου με κεφαλαία και πλάγια γράμματα, καθώς και για τη μετάφραση του τρίτου μέρους του έργου, το οποίο κυκλοφορεί ελάχιστα στο διαδίκτυο. Συμπληρωματικό υλικό πάρθηκε και από μια αναθεωρημένη έκδοση του ίδιου έργου το 1852 από τον J.P. Mendum.

Πρέπει να σημειωθεί ότι σε αρκετά σημεία χάρισα το κείμενο σε θεματικές υποενότητες για τη διευκόλυνση του αναγνώστη. Οποιοσδήποτε τίτλος κεφαλαίου ή υποενότητας είναι γραμμένος με ΚΕΦΑΛΑΙΑ υπάρχει στο πρωτότυπο, ενώ όσοι είναι γραμμένοι με μικρά είναι είτε δικές μου προσθήκες, είτε προσθήκες του εκάστοτε εκδότη τις οποίες σεβάστηκα.

Για τα βιβλικά χωρία χρησιμοποιήθηκε το πρωτότυπο ελληνικό κείμενο, όπως αυτό εμφανίζεται στην ιστοσελίδα της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος στο διαδίκτυο. Οι λόγοι ήταν δύο. Πρώτον, το αρχαιοελληνικό κείμενο δεν υπόκειται σε νόμους περί πνευματικής ιδιοκτησίας και δεύτερον, οι μεταφράσεις πάντα εμπεριέχουν διαφορές, όσο καλές και αν είναι. Εν πάση περιπτώσει, τα ελληνιστικά ελληνικά της μετάφρασης των Εβδομήκοντα και η γλώσσα της Καινής Διαθήκης είναι ευνόητη για οποιονδήποτε έχει βασικές γνώσεις αρχαίων ελληνικών επιπέδου Λυκείου.

Για τα αγγλικά βιβλικά χωρία χρησιμοποιήθηκε η μετάφραση του Βασιλέως Ιακώβου (King James Version, KJV) επειδή αυτή χρησιμοποίησε και ο ίδιος ο Thomas Paine για να γράψει το βιβλίο. Σε λίγες περιπτώσεις που ήταν απαραίτητη η σύγκριση με νεότερο αγγλικό κείμενο, χρησιμοποιήθηκε η Νέα Παγκόσμια μετάφραση (New International Version, NIV) και σπανιότερα η Αμερικανική Έκδοση (American Standard Version, ASV)

Οι παραπομπές στη Βίβλο ακολουθούν το σύστημα που χρησιμοποιείται και στις τελευταίες εκδόσεις της “Βιβλικής Εταιρείας”. Με κόμμα χωρίζεται το κεφάλαιο από τους στίχους, η παύλα δείχνει εύρος στίχων και η τελεία έχει το νόημα του “και”. Για παράδειγμα:

- Γεν 5,4 Γένεσις, κεφάλαιο 5, στίχος 4
 Γεν 5,4-7 Γένεσις, κεφάλαιο 5, στίχοι 4 ως 7
 Γεν 5,4-7.10 Γένεσις, κεφάλαιο 5, στίχοι 4 ως 7 και στίχος 10
 Γεν 5,4-7.10-12 Γένεσις, κεφάλαιο 5, στίχοι 4 ως 7 και στίχοι 10 ως 12

Οι συντομογραφίες των βιβλίων της Βίβλου βρίσκονται στο Παράρτημα II, σελ.379. Στην περίπτωση που ένα χωρίο βρίσκεται μόνο στην αγγλική μετάφραση της Βίβλου, τότε η παραπομπή δίνεται με αγγλική συντομογραφία. Γι'αυτές βλέπε στο τέλος των περιεχομένων.

Επίσης, προσέθεσα όσο περισσότερο σχετικό υλικό μπόρεσα σχετικά με τα ζητήματα που θίγει ο συγγραφέας, υπό μορφή υποσημειώσεων, σε μια προσπάθεια να προσφέρω μια πιο σύγχρονη ματιά στα επιχειρήματά του (για οικονομία χώρου, στις υποσημειώσεις συνήθως σημειώνεται μόνο το όνομα του συγγραφέα και αριθμός σελίδας. Σ'αυτές τις περιπτώσεις αναφέρομαι στα βιβλία που υπάρχουν στη Βιβλιογραφία). Όπου το υλικό ήταν αρκετό, τοποθετήθηκε στο Παράρτημα II.

Μέσα στο κείμενο υπάρχουν και υποσημειώσεις του ίδιου του συγγραφέα, ξεκάθαρα σημειωμένες (αν και αρχικά οι σημειώσεις του συγγραφέα βρίσκονταν ενσωματωμένες μέσα στο κείμενο και όχι υπό μορφή υποσημειώσεων). Κάποιες από αυτές υπάρχουν και στο αρχικό κείμενο, ενώ άλλες προστέθηκαν από τον Phillip S. Foner από άλλα γραπτά του συγγραφέα. Στις υποσημειώσεις περιλαμβάνονται και οι υποσημειώσεις του ίδιου του Foner, από την έκδοση του 1945, καθώς και κάποιες παρατηρήσεις για το γαλλικό κείμενο του βιβλίου, που πρόσθεσε ο Moncure Daniels Conway (ο μεταφραστής του βιβλίου στα Γαλλικά). Σημειωτέον, η αρίθμηση των υποσημειώσεων δεν είναι ενιαία σε όλο το βιβλίο, αλλά ξεκινά από την αρχή για κάθε μέρος του.

Το κείμενο που βρίσκεται μέσα σε [αγκύλες] είναι προσθήκες για να διευκολυνθεί η απόδοση του νοήματος κατά τη μετάφραση και δεν υπάρχει στο αρχικό κείμενο.

Επιπλέον θα πρέπει να ζητήσω συγγνώμη από τους πιο ευσεβείς αναγνώστες για το ότι οι προσωπικές αντωνυμίες που αναφέρονται στο Θεό και τον Ιησού δεν γράφονται με κεφαλαίο (ξέρω ότι κάποιος θα ενοχληθούν από αυτό). Πρόκειται για μια ορθογραφική σύμβαση που δεν ακολουθεί ο συγγραφέας. Μεταφέρω αυτή την ορθογραφική σύμβαση μόνο όπου χρησιμοποιείται και στα πρωτότυπα κείμενα και σε λίγα σημεία όπου διευκολύνει την ανάγνωση μιας πρότασης που περιέχει πολλές αντωνυμίες.

Να σημειώσω, τέλος, για αυτούς που διαβάζουν το βιβλίο από την ηλεκτρονική του μορφή, ότι όλοι οι διαδικτυακοί δεσμοί είναι ενεργοί, ενώ οι παραπομπές είναι δεσμοί που οδηγούν στην αντίστοιχη σελίδα (κάντε κλικ στον αριθμό σελίδας).

Θέλω να πιστεύω ότι όσοι παρακολουθούν τα τεκταινόμενα στην αθεϊστική κοινότητα στο διαδίκτυο, καθώς και τη διαμάχη μεταξύ των Ελευθεροστοχαστών, των Δημιουργιστών και των Φονταμενταλιστών στα πλαίσια του πολιτισμικού πολέμου στις Η.Π.Α., θα εκτιμήσουν τη φρεσκάδα των επιχειρημάτων του Thomas Paine, παρόλο που το βιβλίο γράφτηκε πριν από 200 χρόνια.

Θεσσαλονίκη, 20 Μαρτίου 2009

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον **Cyrus** του ιστολογίου “Gravity and the Wind” (<http://gravityandthewind.blogspot.com>), την **Αόρατη Μελάνη** (<http://www.blogger.com/profile/16748036124365584517>) και τον **tasos_didymoteicho**, μέλος του φόρουμ “Αθεΐα”, για την πολύτιμη βοήθειά τους στον έλεγχο της μετάφρασης.

Επίσης θερμές ευχαριστίες και στην **Anne** και τον **Garry Berton** του “Thomas Paine National Historical Association” για την υποστήριξή τους.

Ο THOMAS PAINE ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

Ο Thomas Paine (Τόμας Πέιν) γεννήθηκε στις 29 Ιανουαρίου 1737 στην μικρή εμπορική πόλη Thetford της Μεγάλης Βρετανίας. Ήταν γιος του Joseph Paine (ενός Κουακέρου, κατασκευαστή κορσέδων) και της Frances Paine (το γένος Cocke, Αγγλικανής Χριστιανής). Σε μια εποχή που δεν υπήρχε ακόμη σύστημα υποχρεωτικής εκπαίδευσης στην Αγγλία, πήγε στο δημοτικό σχολείο του Thetford, το οποίο δεχόταν μαθητές βάσει ικανότητας.

Ως έφηβος, κατετάγη στο στρατό, όπου υπηρέτησε για σύντομο διάστημα και επέστρεψε στην Αγγλία το 1759, οπότε και έκανε μια αποτυχημένη επιχειρηματική κίνηση, ανοίγοντας

κατάστημα με κορσέδες στο Sandwich του Kent. Το ίδιο έτος παντρεύτηκε, λίγο πριν κλείσει την επιχείρησή του. Λίγο αργότερα η γυναίκα του έμεινε έγκυος και πέθανε σε πρόωρη γέννα μαζί με το παιδί τους.

Μέχρι το 1774, ο Thomas Paine άλλαξε τη μία δουλειά μετά την άλλη και έφτασε μέχρι και να κάνει αίτηση για να γίνει Αγγλικανός ιερέας. Σ' αυτό το διάστημα έγραψε και το πρώτο του πολιτικό έργο, ένα φυλλάδιο 21 σελίδων με το οποίο ζητούσε από το Κοινοβούλιο καλύτερους μισθούς για τους συναδέλφους του, φοροεισπράκτορες. Ξαναπαντρεύτηκε το 1771 για τρία χρόνια και το 1774 πούλησε όλα του τα υπάρχοντα για να αποπληρώσει τα χρέη του, χάρισε από τη σύζυγό του και μετακόμισε στο Λονδίνο, οπότε ένας φίλος τον σύστησε στον Βενιαμίν Φραγκλίνιο, ο οποίος και του συνέστησε να μεταναστεύσει στις Βρετανικές αμερικανικές αποικίες. Με τις συστατικές επιστολές του Φραγκλίνιου ανά χείρας, ο Paine έφτασε στη Φιλαδέλφεια το Νοέμβριο του 1774, γλιτώνοντας οριακά τον θάνατο από τύφο, από τον οποίο προσεβλήθη κατά τη διάρκεια του ταξιδιού.

Τον Ιανουάριο του 1776 κυκλοφόρησε ανώνυμα το φυλλάδιο "Common Sense" (Κοινή Λογική), το οποίο εξαπλώθηκε γρήγορα μεταξύ των εγγράμματων Αμερικανών αποίκων. Μέσα σε τρεις μήνες φέρεται να κυκλοφόρησαν 120.000 αντίτυπα του έργου του (σε πληθυσμό των 2 εκατομμυρίων) κάνοντάς το το πιο δημοφιλές βιβλίο της Αμερικής του 18^{ου} αιώνα μετά τη Βίβλο. Σε Ευρώπη και Αμερική έφτασε τα 500.000 αντίγραφα. Το έργο αυτό επηρέασε έντονα προσωπικότητες όπως ο Γεώργιος Ουάσινγκτον και ο John Adams και μαζί με τα έργα του Benjamin

Ελαιογραφία του Thomas Paine από τον Auguste Millière (1880), βασισμένη σε χαρακτηριστικό του William Sharp, βασισμένο σε ένα πορτραίτο του George Romney (1792).

Rush βοήθησαν πολύ στην τελική διακήρυξη της ανεξαρτησίας των Η.Π.Α. Όπως ήταν αναμενόμενο, οι άποικοι που ήταν πιστοί στην Βρετανική Αυτοκρατορία του επιτέθηκαν σφοδρότατα.

Η δύναμη του Paine ήταν η δυνατότητά του να παρουσιάζει περίπλοκες ιδέες απλά και κατανοητά, σε αντίθεση με την πιο φιλοσοφική προσέγγιση των συγχρόνων του Διαφωτιστών και ήταν αυτός που πρότεινε το νέο κράτος να ονομαστεί Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Με την έναρξη του πολέμου, δημοσίευσε μια σειρά φυλλαδίων με τίτλο “The American Crisis” (Η Αμερικανική Κρίση) που φέρεται να εμπύκωσε τους αποίκους κατά τη διάρκεια του πολέμου. Το 1778 υποστήριξε και συμμετείχε στις μυστικές διαπραγματεύσεις με τη Γαλλία και αν και αρχικά κατηγορήθηκε γι'αυτό, τελικά οι υπηρεσίες που παρείχε στο νεοϊδρυθέν κράτος του αναγνωρίστηκαν με τη μορφή μιας έπαυλης στο New Rochelle της Νέας Υόρκης (όπου και τελικά ετάφη) και σημαντικά χρηματικά δώρα από την πολιτεία της Πενσυλβανίας και το Κογκρέσο.

Το 1791 επέστρεψε στην Ευρώπη, ολοκλήρωσε και εξέδωσε το πολιτικό βιβλίο “The Rights of Man” (Τα Δικαιώματα του Ανθρώπου). Το βιβλίο ήταν τόσο επικριτικό για τις ευρωπαϊκές μοναρχίες και τους ισχύοντες κοινωνικούς θεσμούς που η Βρετανική Κυβέρνηση τον καταδίκασε ερήμην του για λίβελο. Στη δεύτερη έκδοση του βιβλίου το 1792 έκανε μεταρρυθμιστικές προτάσεις για την Αγγλία, συμπεριλαμβανομένης και μιας προοδευτικής φορολογικής πολιτικής.

Όντας ένθερμος υποστηρικτής της Γαλλικής Επανάστασης, εξελέγη μέλος του γαλλικού Εθνικού Συμβουλίου (παρόλο που δε μιλούσε Γαλλικά), αλλά ήταν αντίθετος στην εκτέλεση του Λουδοβίκου του 16^{ου}, προτείνοντας την εξορία του στις Η.Π.Α. (όχι μόνο επειδή ήταν αντίθετος στη θανατική ποινή, αλλά το θεωρούσε πρόπον, μια και η βασιλική Γαλλία είχε στηρίξει την ανεξαρτητοποίηση των Η.Π.Α.). Το 1793 συνελήφθη και φυλακίστηκε από τους πολιτικούς του αντιπάλους στη Γαλλία, γλίτωσε από καθαρή σύμπτωση την εκτέλεση και απελευθερώθηκε το Νοέμβριο του 1794, χάρη στις προσπάθειες του νέου υπουργού Εξωτερικών των Η.Π.Α. στη Γαλλία James Monroe. Λίγο πριν την φυλάκισή του είχε γράψει ήδη και το πρώτο μέρος του “The Age of Reason” (Η Εποχή της Λογικής).

Ο Paine έμεινε στη Γαλλία κατά τη διάρκεια της Ναπολεόντειας περιόδου, (μάλιστα φημολογείται ότι είχε και κατ'ιδίαν συνάντηση με τον ίδιο τον Ναπολέοντα) αλλά καταδίκασε τις δικτατορικές κινήσεις του, λοιδορώντας τον ως “τον τελειότερο τσαρλατάνο που υπήρξε ποτέ”. Εν τω μεταξύ συνεισέφερε στη δημιουργία και ιδεολογική στήριξη του κινήματος των Θεοφιλανθρώπων (βλ.σελ.177). Έμεινε στη Γαλλία μέχρι το 1802, οπότε επέστρεψε στην Αμερική μετά από πρόσκληση του νεοεκλεγέντος προέδρου Thomas Jefferson, στις αρχές της Δεύτερης Μεγάλης Αφύπνισης.

Με την επιστροφή του δεν έτυχε και της καλύτερης αντιμετώπισης. Οι θρησκόληπτοι τον απεχθάνονταν λόγω του “The Age of Reason”, ενώ οι Φεντεραλιστές του επιτέθηκαν λόγω των ιδεών του για τη διακυβέρνηση στο “Common Sense” και τη συμμετοχή του στη Γαλλική Επανάσταση.

Επιπλέον, δεν τον βοήθησε και η αντιπάθεια που έτρεφε για τον Ουάσινγκτον (τον κατηγορήσε ως προδότη της φιλίας του, επειδή δεν τον βοήθησε όταν συνελήφθη στη Γαλλία και επιπλέον ήταν κάθετα αντίθετος στο ότι ο Ουάσινγκτον είχε σκλάβους).

Ο Paine απεβίωσε σε ηλικία 72 ετών, στο νούμερο 59 του Grove Street στο Greenwich Village της Νέας Υόρκης το πρωί της 8ης Ιουνίου 1809. Το ταφικό του μνημείο (κενοτάφιο πλέον) βρίσκεται στην κατοικία του, στο New Rochelle της Νέας Υόρκης, όπου έζησε μετά την επιστροφή του στην Αμερική το 1802. Στην κηδεία του παρευρέθηκαν μόνο 6 άτομα, δύο εκ των οποίων ήταν μαύροι (μάλλον απελευθερωμένοι σκλάβοι). Τα λείψανά του εξετάφησαν από ένα θαυμαστή του (τον Άγγλο William Cobbett) λίγα χρόνια αργότερα, το 1819, και επεστράφησαν στην Αγγλία, αλλά έκτοτε η τύχη τους αγνοείται και πιθανολογείται ότι τα οστά του μοιράστηκαν μεταξύ διαφόρων θαυμαστών του. Τα ελάχιστα επιβεβαιωμένα λείψανα (ένα τμήμα εγκεφάλου και μερικές τούφες μαλλιών) φυλάσσονται στα γραφεία της "Thomas Paine National Historical Association". Ο Thomas Paine παραμένει μέχρι σήμερα ο μοναδικός πατέρας της Αμερικανικής Επανάστασης χωρίς τάφο.

ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ “Η ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ”

Το έργο “Η Εποχής της Λογικής” είναι ένα ντεϊστικό δοκίμιο που κριτικάρει το Χριστιανισμό κάνοντας κυρίως επίθεση στο αλάθητο της Βίβλου. Γράφτηκε και εκδόθηκε διαδοχικά σε τρία μέρη, το 1794, το 1795 και (μάλλον) το 1810 και είναι ομολογουμένως ένα από τα πιο σημαντικά έργα του Thomas Paine, μαζί με την “Κοινή Λογική” (που συντέλεσε στην κήρυξη της Αμερικανικής Επανάστασης).

Ντεϊσμός

Προτού γίνει αναφορά στο κείμενο, θα πρέπει να γίνει μια σύντομη αναφορά στον πυρήνα των θρησκευτικών πεποιθήσεων του συγγραφέα· τον Ντεϊσμό.

Ως Ντεϊσμός ορίζεται η πίστη σε ένα υπέρτατο Ον, το οποίο δημιούργησε το Σύμπαν, αλλά δεν αναμειγνύεται στην λειτουργία του. Ο Ντεϊσμός ως φιλοσοφικό κίνημα τοποθετείται στην κατηγορία του ελεύθερου στοχασμού, δεδομένου ότι η ύπαρξη και οι ιδιότητες του Θείου για τους Ντεϊστές απορρέουν από τη λογική και μόνο. Αυτή η αρχή είναι που δημιουργεί και το εξής παράδοξο· αν και προφανώς αποτελεί θεϊστική κοσμοθεώρηση, ο Ντεϊσμός έχει μεγαλύτερη φιλοσοφική συνάφεια με την αθεΐα και τον αγνωστικισμό,¹ παρά με τις παραδοσιακές θρησκείες. Άλλωστε, δεν είναι θρησκεία με την κλασική έννοια της λέξης, αφού δεν αναγνωρίζεται ένα κοινό ντεϊστικό δόγμα και δεν υπάρχει κεντρική οργάνωση. Το κοντινότερο που υπάρχει σήμερα σε παγκόσμια ντεϊστική οργάνωση είναι το “World Union of Deists”² και για τις αρχές τους ουσιαστικά παραπέμπουν σ’αυτό ακριβώς το βιβλίο.

Οι Ντεϊστές, σε γενικές γραμμές, απορρίπτουν το υπερφυσικό (θαύματα, προφητείες κ.λπ.) καθώς και την έννοια της αποκάλυψης και τα θεόπνευστα βιβλία (που θεωρούνται ανθρώπινες ερμηνείες του Θείου, αλλά χωρίς περαιτέρω αξιολογία), ενώ η λογική θεωρείται το σπουδαιότερο δώρο του Θεού στον άνθρωπο.

Ο Ντεϊσμός ξεκίνησε στην Αγγλία τον 17^ο και 18^ο αιώνα και άνθισε κυρίως στη Αγγλία, τη Γαλλία και τις Ηνωμένες Πολιτείες, κατ’αρχάς στην αριστοκρατία και έπειτα και στους απλούς πολίτες, κυρίως λόγω των

1 Οι κοσμοθεωρήσεις που βασίζονται στη λογική και όχι στο υπερφυσικό συχνά αναφέρονται με τον όρο “free-thinking” (=ελεύθερος στοχασμός). Ο Anthony Collins δίνει το 1713 έναν από τους πρώτους ορισμούς: “Η χρήση του Νου στην προσπάθεια να βρεθεί το Νόημα οποιασδήποτε Προτασης, το ζύγισμα της φύσης όλων των Στοιχείων, υπέρ και κατά, και η κρίση της βάσει της Δύναμης ή Αδυναμίας των Στοιχείων.” (σελ.5)

2 “Παγκόσμια Ένωση Ντεϊστών” ή “WUD”. Η Ένωση σαν σύνθημα χρησιμοποιεί τη φράση “Ο Θεός μας έδωσε λογική, όχι θρησκεία” (βλ. και www.deism.com). Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί και η προσπάθεια εκμοντερνισμού του Ντεϊσμού με το “Deus Project” που οδήγησε στη δημιουργία του μη κερδοσκοπικού σωματίου του Συνιβερσαλισμού (“Universalism”) που λειτουργεί από το 2003 ως το 2006 (τώρα έχει διαλυθεί· βλ. και www.deism.org)

προσπαθειών συγγραφέων σαν τον Thomas Paine που προσπάθησαν να τον εκλαϊκεύσουν.

Η κοσμοθεωρία του Thomas Paine

Ο Thomas Paine ήταν ένας γνήσιος Ντεϊστής της εποχής του. Πίστευε σε ένα Θεό, αλλά όχι σε κάποια συγκεκριμένη θρησκεία. Η ηθική του θεωρία μπορεί να συμπυκνωθεί σε τρεις λέξεις: καλοσύνη, δικαιοσύνη και ευγνωμοσύνη, χαρακτηριστικά τα οποία θεωρεί ότι διδάσκονται από το Θεό, όχι απ'ευθείας με θεία έμπνευση, αλλά με τη μελέτη του υλικού Σύμπαντος.

Απορρίπτει ασυζητητί την αποκάλυψη ως τρόπο επικοινωνίας του Θεού με τον άνθρωπο. Ο ίδιος δεχόταν ότι ο Θεός μπορούσε, αν ήθελε, να μιλήσει απ'ευθείας σε ένα άτομο, αλλά απέρριπτε την πιθανότητα να επέλεγε αυτή την ατελή και μη πειστική μέθοδο για να διαδώσει το μήνυμά Του σε όλο τον κόσμο (και όχι μόνο στον πλανήτη Γη³). Κατ'επέκταση απορρίπτει και όλες της θρησκείες που βασιζονται στην αποκάλυψη, τις “εξ αποκαλύψεως θρησκείες” όπως τις λέει, ως ανθρώπινα κατασκευάσματα και μυθεύματα, ενώ απορρίπτονται και οι προφητείες ως μορφή αποκάλυψης: άλλωστε, η μελέτη της Βίβλου δεν του παρέχει ούτε μία γνήσια προφητεία.

Στο τρίτο βιβλίο απορρίπτει και οποιαδήποτε μεταφυσική ερμηνεία των ονείρων, προτιμώντας την νατουραλιστική άποψη περί υποσυνείδητου, η οποία είχε αρχίσει ήδη να διαμορφώνεται. Τα όνειρα τα θεωρεί αντικατοπτρισμό του ανθρώπινου μυαλού και τα βάζει στην άκρη ως αναξιόπιστα, μαζί με όλα τα όνειρα της Βίβλου.

Σε γενικές γραμμές ο συγγραφέας δεν δέχεται το μεταφυσικό, ιδίως όταν κάτι μπορεί να εξηγηθεί χωρίς αυτό. Δέχεται βέβαια τη δυνατότητα του Θεού να επέμβει στον κόσμο, αλλά πιστεύει ότι ο λόγος που ο Θεός εγκαθίδρυσε ένα Σύμπαν που κυβερνάται από φυσικούς νόμους ήταν επειδή ήθελε να κάνει γνωστή την ύπαρξή Του χωρίς να χρειάζεται να επέμβει άμεσα. Εν τέλει, θεωρεί το μεταφυσικό δυνατό, αλλά μη απαραίτητο.

Παρόλο που αποδειξεις δεν υπάρχουν, δηλώνει ότι πιστεύει σε μια μετέπειτα ζωή ή μάλλον, καλύτερα, *ελπίζει* στην ύπαρξη της. Όταν γράφει το βιβλίο περί Προφητειών, πιστεύει πλέον ότι η μετέπειτα ζωή υπάρχει μόνο για τους πολύ αγαθούς ανθρώπους και τους πολύ κακούς, ως κόρος ανταμοιβής και τιμωρίας, χωρίς να τολμά όμως να εικάσει τι είδους θα είναι αυτή η ανταμοιβή και η τιμωρία.

Το μόνο βέβαιο είναι ότι ο συγγραφέας δε φοβήθηκε το θάνατο. Ήρθε αντιμέτωπος με το θάνατο τρεις φορές και δεν άλλαξε ποτέ τα πιστεύω του. Η πρώτη ήταν στο καράβι που τον μετέφερε στην Αμερική,

3 Ο συγγραφέας αφήνει ανοικτό το ενδεχόμενο να υπάρχει ζωή και πέρα από τη Γη, θεωρώντας σπατάλη τη δημιουργία τόσων πλανητών στο ηλιακό σύστημα χωρίς σκοπό. (βλ. και σελ.43-44)

όπου παραλίγο να πεθάνει από τύφο, η δεύτερη στη φυλακή στη Γαλλία και η τρίτη το 1806 όταν έφτασε στο κατώφλι του θανάτου μετά από μια κρίση αποπληξίας.⁴ Τέλος απέκρουσε και όλες τις προσπάθειες ιερών να τον επαναφέρουν στο Χριστιανισμό στο νεκροκρέββατό του, το 1809.⁵

Όσον αφορά τη μορφή του Ιησού Χριστού, στα πρώτα δύο μέρη της “Εποχής της Λογικής” φαίνεται ότι τον σέβεται και θλίβεται που οι συνεχιστές του διαστρέβλωσαν τη διδασκαλία του σε αυτό που αναγνωρίζουμε σήμερα ως Χριστιανισμό. Ιδιαίτερη απέχθεια φαίνεται να τρέφει για τον απόστολο Παύλο για τον οποίο πιστεύει ότι χρησιμοποίησε το Χριστιανισμό για να προπαγανδίσει τα φαρισαϊκά του δόγματα. Πάντως, στο τρίτο μέρος του έργου, φαίνεται να έχει αρχίσει να απορρίπτει την ιστορικότητα του Ιησού, λόγω έλλειψης πειστικών στοιχείων. Το βέβαιο είναι ότι είχε απορρίψει παντελώς οποιοδήποτε είδους θεϊκή υπόσταση του Χριστού και ως μύθους όλες τις αναφορές περί θαυμάτων.

Χρονικό

Η “Εποχή της Λογικής” ξεκίνησε να γράφεται εν μέσω έντονων πολιτικών ανακατατάξεων στην παγκόσμια σκηνή. Όταν εκδόθηκε το πρώτο μέρος του έργου το 1794, οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν είχαν κλείσει ακόμη 10 χρόνια ζωής ως πλήρως ανεξάρτητο κράτος και η Γαλλία βρισκόταν ακόμα εν μέσω της Γαλλικής Επανάστασης και σε εμπόλεμη κατάσταση με την Αγγλία. Η τεταμένη κατάσταση είχε φέρει στο προσκήνιο τους ακραίους πολιτικούς και στις δύο ακτές της Μάγχης και οι προοδευτικές φωνές είχαν αρχίσει να αποσύρονται, καθώς πολλοί είχαν αρχίσει να κατηγορούνται για προδοσία και στάση.

Εκείνη την περίοδο ο Paine ήταν το ένα από τα δύο μέλη του επαναστατικού Γαλλικού Κοινοβουλίου που δεν ήταν Γάλλοι (ο ίδιος δεν μιλούσε καν Γαλλικά). Το πρώτο μέρος του βιβλίου γράφτηκε υπό πίεση χρόνου, καθώς ο συγγραφέας ήξερε ότι ήταν ζήτημα χρόνου οι πολιτικοί του αντίπαλοι να στραφούν εναντίον του και να τον στείλουν στη γκιλοτίνα. Όπως παραδέχεται και ο ίδιος, μετά βίας πρόλαβε να το ολοκληρώσει και να “φυγαδεύσει” το χειρόγραφο πριν συλληφθεί και οδηγηθεί στις φυλακές του Λουξεμβούργου, όπου παρέμεινε έγκλειστος επί ένα χρόνο και απέφυγε την εκτέλεση από τύχη. (βλ. και σελ.57)

4 βλ. και την επιστολή του στον Andrew Dean, σελ.366

5 Μετά το θάνατό του πολλοί προσπάθησαν να διαδώσουν ότι είχε αλλάξει γνώμη και ασπαστήκε το Χριστιανισμό, αλλά εν τέλει αυτό δε στέκει ούτε βάσει των μαρτυριών των ατόμων που έμειναν μαζί του μέχρι το θάνατό του, ούτε από το γεγονός ότι τελικά δεν θάφτηκε σε χριστιανικό νεκροταφείο (οι αβάσιμες φήμες αυτές κυκλοφορούν και σήμερα, κάτι που δεν μου κάνει καμία εντύπωση). Περισσότερες λεπτομέρειες για τις μαρτυρίες των ατόμων αυτών έχουν ο Foner και ο Conway στις αντίστοιχες βιογραφίες τους του Thomas Paine, ενώ την υπόθεση αυτή την απορρίπτει και ο Carlile με μια τετρασέλιδη αναφορά του William Cobbett που ερεύνησε το ζήτημα λίγο μετά το θάνατο του Paine, ορμώμενος από όργιο αβάσιμων φημολογιών στις λονδρέζικες εφημερίδες της εποχής (Carlile, σελ.386-389). Εκτεταμένο άρθρο για το ζήτημα αυτό μπορείτε να βρείτε και στο www.sullivan-county.com/news/deist1999/paine.htm

Όταν άρχισε να κυκλοφορεί το πρώτο μέρος του έργου, ο συγγραφέας ήταν ήδη μια διασημότητα της εποχής. Το έργο του “Τα δικαιώματα του Ανθρώπου” ήταν ήδη διάσημο, τόσο για το περιεχόμενό του, όσο και για το ότι κυνηγήθηκε στην Αγγλία⁶, επειδή ήταν επικριτικό των μοναρχιών και ουσιαστικά είχε τροφοδοτήσει την Αμερικανική Επανάσταση. Η “Εποχή της Λογικής” που εκδόθηκε στην Αγγλία το 1774 και τον ίδιο χρόνο μεταφράστηκε στα Γαλλικά και εκδόθηκε και στη Γαλλία και διαδόθηκε γρήγορα στην Αγγλία και τις Η.Π.Α., κυρίως με τη βοήθεια του Αμερικανού Ντεϊστή και φίλου του Paine, Elihu Palmer.

Όπως ήταν αναμενόμενο, το βιβλίο σήκωσε θύελλα αντιδράσεων μεταξύ της χριστιανικής ελίτ και ξεκίνησε έναν πόλεμο φυλλαδίων στην προσπάθεια να αντικρουστούν τα επιχειρήματα του Paine. Η κυβέρνηση της Αγγλίας βοήθησε κι αυτή με αναποτελεσματικές διώξεις του έργου. Για τους αντιπάλους του ήταν πολύ σημαντικό να εκδοθούν απαντήσεις, καθώς η χαμηλή τιμή της πρώτης έκδοσης (μόλις 3 πένες) την έκανε προσιτή σε ένα μεγάλο αναγνωστικό κοινό, πέρα από την αριστοκρατία, μεταφέροντας την ντεϊστική φιλοσοφία στον απλό πολίτη. Οι απαντήσεις ωστόσο περιόριστηκαν κυρίως στην ενίσχυση της αξιοπιστίας της Βίβλου και σε προσωπικές επιθέσεις κατά του συγγραφέα (κατηγορήθηκε ουκ ολίγες φορές ότι ήταν Μασόνος) παρά στην αντιμετώπιση των συγκεκριμένων επιχειρημάτων του συγγραφέα.

Η απάντηση ήρθε ένα χρόνο μετά. Ο συγγραφέας διάβασε τον αντίλογο και απάντησε με ένα δεύτερο μέρος της “Εποχής της Λογικής” το 1795, όπου πλέον έδωσε μεγαλύτερη βάση στη συστηματική επίθεση κατά της αξιοπιστίας της Βίβλου και κυρίως της Παλαιάς Διαθήκης, που προσέφερε και το περισσότερο αντιφατικό υλικό, όπως παραδέχεται και ο ίδιος. Το δεύτερο αυτό βιβλίο είχε την ίδια τύχη με το πρώτο.

Γύρω στα 1790, ο συγγραφέας επέστρεψε στην Αμερική έχοντας ολοκληρώσει άλλο ένα έργο με το οποίο επιτίθετο ανοικτά πλέον στις μεσοιανικές προφητείες της Παλαιάς Διαθήκης. Το 1802 σκόπευε να το κυκλοφορήσει, αλλά πείστηκε από τον Thomas Jefferson, που φοβόταν βίαιες αντιδράσεις, να μην το εκδώσει. Τελικά το εξέδωσε το 1807, λίγο πριν το τέλος της ζωής του, όταν πλέον οι όποιες αντιδράσεις τον άφηναν αδιάφορο. Είναι εντυπωσιακό και συνάμα ειρωνικό το πώς ο Paine κατέληξε σε λίγα μόλις χρόνια, από ήρωας της Αμερικανικής Επανάστασης, να χαρακτηρίζεται με μια σωρεία κοσμητικών επιθέτων⁷ μέχρι και ανθρωπόμορφο κτήνος⁷). Λίγο πριν πεθάνει ολοκλήρωσε και το τρίτο μέρος της “Εποχής της Λογικής”, αλλά τελικά πέθανε προτού προλάβει να το εκδώσει, με το έργο να βρίσκεται ακόμα υπό μορφή χειρογράφου. (βλ. και σελ.155)

6 Ο Charles Bradlaugh, στην εισαγωγή της έκδοσης της “Εποχής της Λογικής” του 1880, επιβεβαιώνει κι αυτός το διωγμό του “The Rights of Man” και εκείνων που τολμούσαν να το τυπώνουν και να το κυκλοφορούν.(σελ.vii-viii)

7 Claeys, Gregory, “Thomas Paine: Social and political thought”, Unwin Hyman, Boston, 1989, σελ.192

Χαρακτηριστικά του έργου

Το βασικότερο χαρακτηριστικό του έργου είναι το ιδιαίτερο συγγραφικό στυλ του Thomas Paine. Εν ολίγοις, έγραφε για τον απλό, καθημερινό άνθρωπο. Αυτό φαίνεται με την πρώτη ματιά από την εκτεταμένη χρήση παραδειγμάτων. Θεωρεί υποχρέωσή του να εξηγήσει τους πιο δύσκολους όρους και συλλογισμούς με προσιτά παραδείγματα, συνήθως πάνω από ένα, αν και κάποια πλέον ξενίζουν σήμερα (π.χ. ο μύλος της σελίδας 30, που ο σύγχρονος αναγνώστης μπορεί να δυσκολευτεί να αναγνωρίσει ότι ο Paine αναφέρεται σε αλευρόμυλο με άλογα). Για το σύγχρονο επίπεδο γνώσης αυτά τα παραδείγματα μπορεί να φαίνονται τετριμμένα, αλλά για το κοινό για το οποίο προόριζε ο Paine τα βιβλία του ήταν απαραίτητα για να κατανοήσουν το κείμενο.

Ο αναγνώστης επίσης θα αναγνωρίσει τη διάθεση του συγγραφέα να αποκαλύψει τα συναισθήματά του. Δεν ντρέπεται να αποκαλύψει την απέχθειά του για κάποια κομμάτια της Βίβλου ή το γεγονός ότι κάποια άλλα του φαίνονται γελοία. Αυτό το ύφος ήταν που επέτρεψε να τον κατηγορήσουν οι αντίπαλοί του, αλλά και άτομα που συμφωνούσαν με τις απόψεις του, επειδή ήταν ιδιαίτερα ασεβές. Ο Paine σίγουρα χτυπάει κάτω από τη μέση, αποδίδοντας στον κάθε βιβλικό χαρακτήρα τα χαρακτηριστικά που του ταιριάζουν ανάλογα με τη συμπεριφορά που επιδεικνύει στη Βίβλο. Συχνά το κάνει ως αναγωγή σε άτοπο (“Δεν μπορεί ο “τάδε” να ήταν “τέτοιος, τέτοιος και τέτοιος”, όπου “τέτοιος” είναι διάφορα κοσμητικά επίθετα), ωστόσο το συγγραφικό του ύφος οδήγησε τον ντεϊστή John Redwood να σχολιάσει ότι το βιβλίο δεν θα έπρεπε να λέγεται “Η Εποχή της Λογικής”, αλλά “Η Εποχή της Γελοιοποίησης”⁸. Παρόλο που οι πρώτοι Άγγλοι ντεϊστές ήταν οι πρώτοι που χρησιμοποίησαν το χιούμορ για να επιτεθούν στη Βίβλο το έκαναν πολύ πιο ήπια και συγκεκαλυμμένα. Αυτή τη στάση ο Paine την κατακρίνει σε ένα γράμμα του σε έναν από τους πιο πιστούς του φίλους στις Η.Π.Α., τον Elihu Palmer⁹, και αιτιολογεί το ρητορικό του στυλ ως εξής:

“Το φοβισμένο και γεμάτο κρυμμένα υπονοούμενα στυλ γραφής που χρησιμοποιήθηκε σε τέτοιου είδους θέματα, παρήγαγε σκεπτικισμό, αλλά όχι πεποίθηση. Είναι αναγκαίο να είμαστε γενναίοι. Μερικοί άνθρωποι μπορούν να πειστούν με επιχειρήματα και να λογικευθούν, άλλοι πρέπει να σοκαριστούν. Αν πεις κάτι γενναίο που θα τους σοκάρει μπορεί και να αρχίσουν να σκέφτονται”¹⁰

Επιπλέον, η ιδιαίτερη γλώσσα που χρησιμοποιεί, και ειδικά τα συναισθηματικά φορτισμένα επίθετα, το καθιστά ακόμα πιο εμφανές. Ομο-

8 Redwood, John. Reason, Ridicule and Religion: The Age of Enlightenment in England, 1660- 1750. London: Thames and Hudson, 1976, σελ.196

9 Ο Elihu Palmer (1764 – 7/4/1806) Αμερικανός συγγραφέας και υποστηρικτής του Ντεϊσμού, συγγραφέας του ντεϊστικού μανιφέστου “The Principles of Nature” (Οι αρχές της φύσης)

10 Clark, Harry Hayden. “Thomas Paine's Theories of Rhetoric.” Transactions of the Wisconsin Academy of Sciences, Arts, and Letters 28 (1933) σελ.317

λογουμένως, ο συγγραφέας κατηγορήθηκε για την “χυδαία” γλώσσα του, όχι επειδή ήταν υβριστική (κάθε άλλο) αλλά επειδή μετέφερε το ζήτημα της αμφισβήτησης της Βίβλου και του Ντεϊσμού από την αριστοκρατία στην καθημερινότητα του απλού πολίτη.

Σ'αυτό βοήθησε και το γεγονός ότι τα έργα του δημοσιεύονταν σε μορφή φυλλαδίου που ήταν προσιτή οικονομικά και από τον απλό άνθρωπο (π.χ. το πρώτο μέρος της “Εποχής της Λογικής” κυκλοφόρησε στο Λονδίνο στη λογική τιμή για την εποχή των 2 σελινιών). Χαρακτηριστικό είναι ότι σε μία δίκη με κατηγορία στάσης, ο εισαγγελέας προσπάθησε ανεπιτυχώς να εμποδίσει τον Paine να εκδώσει μια απάντηση σε βιβλίο του Burke σχετικά με τη Γαλλική Επανάσταση σε φτηνή έκδοση για να μην είναι προσιτό στις κατώτερες τάξεις. Παρόμοια περιστατικά έγιναν και στην Αμερική για τους ίδιους λόγους.

Αυτό ακριβώς το στυλ ανάγκασε και τους αντιπολιτευόμενους να υιοθετήσουν ένα αντίστοιχο στυλ, ώστε να μην χάσουν τη μάχη λόγω διαφοράς μεγέθους αναγνωστικού κοινού. Ο Επίσκοπος Richard Watson σε γράμμα του στον Paine παραδέχεται: “...θα γράψω επίτηδες αυτό και τα επόμενα γράμματα σε εκλαϊκευμένο στυλ ελπίζοντας ότι θα διαβαστούν από την τάξη αναγνωστών που στοχεύει το έργο σου και που είναι πιο πιθανό να ζημιωθούν από αυτό.”¹¹

Παράλληλα με αυτό, ο Paine χρησιμοποιεί μια πληθώρα ρητορικών σχημάτων. Χρησιμοποιεί επιτυχώς ρητορικές ερωτήσεις, επικαλείται την κοινή λογική του αναγνώστη, αστειεύεται και πάνω απ'όλα χρησιμοποιεί ξεκάθαρη γλώσσα. Μεταχειρίζεται, επίσης, πολύ το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο, τραβώντας τον αναγνώστη στα επιχειρήματά του και δημιουργώντας την ψευδαισθηση ότι ο αναγνώστης συμμετέχει στην αποδεικτική διαδικασία. Σε συνδυασμό με την χρήση κοινής λογικής καταφέρνει να ενισχύσει τα επιχειρήματά του ακόμα περισσότερο, αφού πολλές φορές αφήνει τα λόγια του μετέωρα για να αφήσει τον αναγνώστη να τα συμπληρώσει μόνος του.

Στο δεύτερο βιβλίο η αποδεικτική διαδικασία του Paine είναι σταθερή. Ως μεγαλύτερο πρόβλημα της Βίβλου και ειδικά της Παλαιάς Διαθήκης, θεωρεί την αυθεντικότητά των βιβλίων της, γ'αυτό και καταπάνεται με κάθε βιβλίο και προσπαθεί να το απαξιώσει, δείχνοντας ότι ο συγγραφέας του δεν είναι αυτός που υποθέτει η Εκκλησία. Η μέθοδός του ακολουθεί το σχήμα:

- Θα αποδείξω ότι το βιβλίο δεν μπορεί να το έγραψε αυτός που υποτίθεται ότι το έγραψε, άρα στερείται αξιοπιστίας.
- Επιχείρημα 1
- Επιχείρημα 2 κλπ.
- Απέδειξα ότι το βιβλίο δεν μπορεί να το έγραψε αυτός που υποτίθεται ότι το έγραψε, άρα στερείται αξιοπιστίας. Επόμενο βιβλίο...

11 Watson, Richard, “An Apology for the Bible, in a Series of Letters, addressed to Thomas Paine” Hilliard and Brown, Cambridge, 1828, σελ.7

Η μέθοδος είναι αμείλικτη και πρωτότυπη για την εποχή. Ο συγγραφέας σφυροκοπά το ένα βιβλίο μετά το άλλο χωρίς καν να χρησιμοποιήσει εξωτερικά στοιχεία, όπως νέες αρχαιολογικές ανακαλύψεις που αλλάζουν τους χρονολογικούς συσχετισμούς των βιβλίων. Όπως γράφει και ο ίδιος, αν το έκανε, απλώς θα τον αμφισβητούσαν, ενώ με το δικό του τρόπο προσπαθεί να συγκρατήσει την κριτική χρησιμοποιώντας τον ίδιο το “λόγο του Θεού” εναντίον του. Για τον ίδιο λόγο χρησιμοποιεί και τις βιβλικές χρονολογίες, όπως είχαν διαμορφωθεί στην εποχή του. Ουσιαστικά εγκαινιάζει την έρευνα της Βίβλου για εσωτερικές αντιφάσεις, μια πρακτική που θα αρχίσει να χρησιμοποιείται διαδεδομένα μετά τα μέσα του 19^{ου} αιώνα.

Επιρροές

Παρόλο που ο ίδιος ο συγγραφέας αρεσκόταν να παρουσιάζεται ως απλός και όχι ιδιαίτερα μορφωμένος πολίτης, το έργο του δηλώνει το αντίθετο. Η “Εποχή της Λογικής” δείχνει μια συνέχεια της Ντεϊστικής σκέψης στην οποία βασίστηκε.

Κατ’αρχάς, ως ελεύθερος στοχαστής ο ίδιος δε θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστος από το βιβλίο του Anthony Collins “Συζήτηση περί Ελεύθερου Στοχασμού”, που είναι ένα από τα πρώτα έργα που προσπαθεί να ορίσει την έννοια του “ελεύθερου στοχασμού” και να υποστηρίξει ότι αποτελεί αναφαίρετο δικαίωμα του κάθε ανθρώπου.

Έπειτα, με δική του ομολογία, είχε μελετήσει το έργο του Βενέδικτου-Βαρούχ Σπινόζα, “Θεολογικο-πολιτική Πραγματεία”¹² και σίγουρα εντυπωσιάστηκε από τις απόψεις του, τουλάχιστον αρκετά για να τις μεταφέρει στο δικό του έργο. Αν και δεν αναφέρεται σ’αυτό, σίγουρα οι “ευκλείδειες” αποδείξεις του Σπινόζα περί υπάρξεως Θεού στο έργο του “Ηθική” δεν μπορεί να τον άφησαν αδιάφορο.

Ως σύγχρονος του Jean-Jacques Rousseau αρκετά συχνά αντανάκλα τις απόψεις του Γάλλου συγγραφέα περί θρησκείας, της διαπλοκής της με την πολιτική εξουσία, καθώς και την αντιπάθειά του για το Χριστιανισμό, όπως αυτές εμφανίζονται στο έργο του “Du Contrat Sociale” (=Το Κοινωνικό Συμβόλαιο). Το έργο αυτό σίγουρα τον επηρέασε και κατά τη συγγραφή των άλλων σημαντικών πολιτικών έργων του.

Εμφανής είναι και η αναπαραγωγή και εκλαΐκευση της ηθικής κριτικής του David Hume¹³ κατά του Χριστιανισμού καθώς και των ιδεών του περί Φυσικής Θρησκείας. Ίσως η απροθυμία του να αναφέρει ευθέως το όνομα του Hume να οφείλεται στο ότι θεωρούνταν άθεος, ωστόσο η επιρροή των ιδεών του στο έργο του Paine είναι προφανής. Εξ ίσου προφανής είναι και η επιρροή του από το προγενέστερο έργο του Thomas Hobbes.¹⁴ Για την ακρίβεια, το δεύτερο μέρος της “Εποχής της Λογικής”

12 Πρβλ. υπομ.73, σελ.91

13 David Hume (26/4/1711 – 25/8/1776) Σκώτος φιλόσοφος, οικονομολόγος και ιστορικός.

14 Thomas Hobbes (5/4/1588-4/12/1679) Άγγλος φιλόσοφος, θεμελιωτής της σύγχρονης

μοιάζει να είναι μια εκτενέστερη ανάλυση των απόψεων του 33ου κεφαλαίου του δοκιμίου του Hobbes, “Λεβιάθαν”. Προσωπικά το θεωρώ παράδοξο πώς ο συγγραφέας δεν κάνει καμία αναφορά ούτε στον Hobbes· ίσως για τον ίδιο λόγο που απέφυγε και τον Hume. Το μόνο σίγουρο είναι ότι τόσο ο Hume, όσο και ο Hobbes ήταν συντηρητικότεροι στην κριτική τους σε σχέση με τον πιο εκρηκτικό Paine.

Αντίκτυπος του έργου

Αν και επιτυχημένος συγγραφέας, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο Paine δεν ήταν ο πλέον σημαντικός Ντεϊστής της εποχής του. Το γεγονός ότι δεν είχε επίσημη ανώτερη μόρφωση δεν τον βοήθησε σ’αυτό. Αλλά αυτό το γνώριζε και γι’αυτό δεν προσπάθησε ποτέ να εμφανιστεί ως ειδήμων, παρά μόνο ένας άνθρωπος που χρησιμοποιούσε τη λογική του. Αυτό τον έκανε και αρεστό στον απλό κόσμο. Το έργο του συνέχισε να δέχεται απαντήσεις μέχρι και το 1812, όταν το ενδιαφέρον είχε ήδη αρχίσει να υποχωρεί.

Μεταξύ των σημαντικότερων απαντήσεων στο έργο του συμπεριλαμβάνονται:

Το έργο του Elias Boudinot σχετικά με το πρώτο μέρος της “Εποχής της Λογικής”, “The Age of Reason; Shewn to be the Age of Infidelity”¹⁵ του 1810, ένα βιβλίο που από την 30σέλιδη εισαγωγή του και μόνο φαίνεται ότι σκοπό έχει κυρίως να θίξει το κύρος του Paine ως συγγραφέα, μελετητή της Βίβλου και, το κυριότερο, ως άνθρωπο· αποδίδει δε την επιτυχία του βιβλίου στη δημοφιλία των πολιτικών έργων του Paine (αυτό βέβαια ίσως να μην είναι εντελώς εσφαλμένη άποψη, αλλά και ο ίδιος ήταν γνωστότατος πολιτικός). Περιορίστηκε όμως σε σχετικά κόσμια επίπεδα. Το ίδιο το υλικό του βιβλίου του δεν προσθέτει κάτι περισσότερο στη συγγραφική διαμάχη του Paine, αφού κυρίως αναμασά τα επιχειρήματα προηγούμενων συγγραφέων από μια Πρεσβυτερική οπτική γωνία με μια προσπάθεια εκλαϊκευσης (στο οποίο ο Boudinot πίστευε ότι οι υπόλοιποι είχαν αποτύχει).

Ακολουθεί το έργο του Επισκόπου του Λάνταφ, Richard Watson (με τον οποίο ο συγγραφέας βρισκόταν σε πνευματική εμπόλεμη κατάσταση) “An Apology for the Bible”¹⁶ που απαντά στο δεύτερο μέρος της “Εποχής

πολιτικής φιλοσοφίας. Αν και δεν δήλωσε ποτέ άθεος, οι ιδέες του τού δημιούργησαν πρόβλημα και τελικά τού απαγορεύτηκε να εκδίδει βιβλία στην Αγγλία.

15 Elias Boudinot (1740–1821) 4ος Πρόεδρος των προεπαναστατικών Η.Π.Α., συνιδρυτής και πρόεδρος της “Αμερικανικής Βιβλικής Εταιρίας” μέχρι το 1816 και ευσεβής Πρεσβυτερικός. Ο τίτλος του βιβλίου “The Age of Reason; Shewn to be the Age of Infidelity” μεταφράζεται ως “Η Εποχή της Λογικής και πώς αποδεικνύεται ως Η Εποχή της Απιστίας”.

16 Ο Richard Watson (1737-1816) κρημάτισε Μεθοδιστής επίσκοπος του Llandaff (πόλη κοντά στο Cardiff της Ουαλίας) από το 1782 ως το 1816 (βλ. και σελ.181-200, όπου ο συγγραφέας απαντά στα επιχειρήματα του Επισκόπου). Ο τίτλος του βιβλίου “An Apology for the Bible” μεταφράζεται ως “Μια Απολογία υπέρ της Βίβλου”

της Λογικής”. Ο Watson, αν και επεδίωξε να απαντήσει με τρόπο προσυτο στο ευρύ κοινό, παρήγαγε ένα αρκετά δυσανάγνωστο βιβλίο. Πάντως η επιχειρηματολογία του βασίζεται περίπου στα ίδια σημεία, αν και απαντά σε πιο συγκεκριμένα επιχειρήματα του συγγραφέα.

Στα ίδια επίπεδα κινήθηκε και ο David Simpson με το βιβλίο του “A plea for Religion and the Sacred Writings.”¹⁷ Το κείμενο του βιβλίου είναι αυτό καθαυτό καθαρό από προσωπικές επιθέσεις... μέχρι κάποιος να διαβάσει τις υποσημειώσεις όπου ξεδιπλώνονται όλες οι προσωπικές επιθέσεις κατά του Paine. Οι κατηγορίες εκτείνονται από αθεΐα και αλκοολισμό, μέχρι ότι ο συγγραφέας ήταν μέλος των Γάλλων Πεφωτισμένων (Illuminati), οι οποίες μεταφέρονται κόσμια ως μαρτυρίες τρίτων.

Όμως, αν οι παραπάνω απαντήσεις στο έργο του Paine ήταν οι πιο κόσμιες, στους αντιποδες βρίσκονται και έργα όπως το “The Deist Unmasked” του Ogden Uzal¹⁸. Σ’αυτό το δίτομο έργο οι επιθετικές διαθέσεις του συγγραφέα γίνονται ορατές από τις πρώτες κιόλας σελίδες. Ο συγγραφέας καθυβρίζεται ως κοινός μεθύστακας (η αδυναμία που είχε στο οινόπνευμα ήταν γνωστή), ο Πλάτωνας φέρεται ότι περιέγραφε τον Ιησού όταν έγραφε για την τελείωση του ανθρώπου μέσα από την αρετή, ενώ ο Σωκράτης απορρίπτεται ως ένας τυχαίος σοφιστάκος που θα εγκατέλειπε με μιας τις ευγενείς απόψεις του αν εκτελούνταν με τον ίδιο τρόπο με το Χριστό.

Πάντως παρά τον πόλεμο που υπέστησαν οι ιδέες του Paine, το ενδιαφέρον για το έργο άρχισε να αναπτρώνεται όταν συνεχίστηκαν οι ποινικές διώξεις για τους εκδότες του. Το 1811, ο Daniel Isaac Eaton καταδικάστηκε σε 18 μήνες φυλάκιση επειδή κυκλοφόρησε την ανάλυση του συγγραφέα για τις μεσσιανικές προφητείες. Το 1818 ο Richard Carlile, για την κυκλοφορία θεολογικών έργων του Paine, καταδικάστηκε σε 18 μήνες φυλακή. Επρόκειτο για καθοριστικό γεγονός, όπως αναφέρει η Joss Marsh στη μελέτη της για τη βλασφημία κατά το 19^ο αιώνα, αφού η δίκη κατά του Richard Carlile για την έκδοση του βιβλίου, έκανε την “Εποχή της Λογικής” την Αντι-Βίβλο των χαμηλών κοινωνικών στρωμάτων¹⁹. Μάλιστα, ο εισαγγελέας διάβασε ολόκληρο το βιβλίο στο δικαστήριο, καταγράφοντάς το στα πρακτικά της δίκης, αυξάνοντας έτσι ακόμα περισσότερο την πρόσβαση του κοινού σ’αυτό. Έναν χρόνο αργότερα, για τον ίδιο λόγο, η Mary Ann Carlile (η αδελφή του) καταδικάστηκε σε 2 χρόνια φυλακή και της επιβλήθηκε πρόστιμο 1500 στερλινών²⁰.

17 David Simpson (12/10/1745-24/3/1799) Αγγλικανός ιερέας. Ο τίτλος του βιβλίου “A plea for Religion and the Sacred Writings” μεταφράζεται ως “Μια έκκληση για τη θρησκεία και τις Ιερές Γραφές”.

18 Ιερέας της Επισκοπικής εκκλησίας του Newark της Νέας Υερσέης (βλ.και σελ.285)

19 Joss Marsh, “Word Crimes: Blasphemy, Culture, and Literature in Nineteenth-Century England”, University of Chicago Press, 1998.

20 Philip S. Foner, The Complete Writings of Thomas Paine, τόμος 2, σελ.726.

βλ. και www.thomaspaine.org/contents.html

Μετά το 1820 οι ιδέες του συγγραφέα άρχισαν να εγκαταλείπονται, με εξαίρεση ριζοσπαστικές ομάδες στην Αγγλία και ελεύθερους στοχαστές στην Αμερική, ξαναήρθαν δυναμικά στο προσκήνιο όμως μετά τα 1860, όταν ο Δαρβίνος δημοσίευσε την “Καταγωγή των Ειδών”, ένα έργο που προκάλεσε μια γενικότερη εγκατάλειψη της κυριολεκτικής ανάγνωσης της Βίβλου. Τα άπαντα του συγγραφέα εκδόθηκαν πάλι το 1894 από τον Moncure Daniels Conway, πρώην Μεθοδιστή ιερέα και πρόεδρο της “Thomas Paine National Historical Association” το 1906 και 1907.

Σήμερα, η “Εποχή της Λογικής” είναι από τα λίγα ευρέως διαδεδομένα έργα στοχαστή του 18^{ου} αιώνα²¹ που συνεχίζουν να εκδίδονται και σήμερα. Από τους πιο γνωστούς συγγραφείς που ακόμα και σήμερα εγκωμιάζουν το χαρακτήρα και τις απόψεις του Paine είναι ο ουμανιστής δημοσιογράφος Christopher Hitchens.²²

Παραδόξως τα έργα του συγγραφέα δεν έχουν μεταφραστεί καθόλου στα ελληνικά (αν και υπάρχουν ομοειδή αναφορές στο έργο του) και οποιαδήποτε επιρροή του έργου του στην Ελλάδα δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί. Μπορούμε, ωστόσο, να κάνουμε κάποιες υποθέσεις. Ο Αδαμάντιος Κοραΐς, που ήταν θαυμαστής του φίλου του Paine, Thomas Jefferson, είχε εκτεταμένες επαφές με Διαφωτιστές στη Γαλλία την περίοδο που τα έργα του συγγραφέα κυκλοφορούσαν ευρέως. Δεν θα ήταν παράλογο να υποτεθεί ότι μπορεί να είχε διαβάσει κάποια έργα του συγγραφέα ή να απορρόφησε τμήμα της ιδεολογίας του μέσω των έργων του Jefferson, κυρίως τον αντικληρισμό του. Η επίδραση των έργων του συγγραφέα και του κινήματος των Θεοφιλανθρώπων, που ο ίδιος βοήθησε να ιδρυθεί στη Γαλλία, σίγουρα γίνονται πιο εμφανείς στο έργο του Θεόφιλου Καΐρη²³ και στην προσωπική του θεωρία της “Θεοσεβείας” της οποίας οι βασικές αρχές παραπέμπουν άμεσα στην νειϊστική φιλοσοφία του 19^{ου} αιώνα και συνάδουν απόλυτα με τις θέσεις του ίδιου του Thomas Paine (με εξαίρεση την έντονη επίθεση στις Γραφές και τον κλήρο που ο Καΐρης δεν αποτόλμησε).

21 Claeys, Gregory, ό.π., σελ.193

22 Αμερικανός συγγραφέας και δημοσιογράφος αγγλικής καταγωγής, συγγραφέας του best-seller του 2007 “God is not Great” (“Ο Θεός δεν είναι σπουδαίος”)

23 Θεόφιλος Καΐρης (19/10/1784-13/1/1853) Δάσκαλος του Γένους από την Άνδρο. Κυνηγήθηκε έντονα από τον κλήρο και εν τέλει αφορίστηκε ως αιρετικός για τη διδασκαλία της “Θεοσεβείας” που ανέπτυξε. Παρόλο που ο ίδιος δεν φέρεται να προσηλύτιζε ενεργά, φυλακίστηκε για προσηλυτισμό, αλλά αθωώθηκε μετά θάνατον.

Η ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ

μία έρευνα περί αληθούς και πλαστής θεολογίας

μέρος πρώτο

28 Ιανουαρίου 1794

Πρωτότυπος Τίτλος:

The Age of Reason; being an investigation of true and fabulous theology

Μεταφραστική Πηγή: *Carlile, 1824 / Foner, 1945*

Προίμιο

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΣ ΜΟΥ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ:

Θέτω το ακόλουθο έργο υπό την προστασία σας. Περιέχει τις απόψεις μου για τη Θρησκεία. Θα είναι δίκαιο να θυμάστε ότι πάντα υποστήριζα έντονα το Δικαίωμα κάθε Ανθρώπου¹ να έχει τη δική του γνώμη, όσο διαφορετική κι αν είναι από τη δική μου. Όποιος αρνείται σε άλλον αυτό το δικαίωμα, υποδουλώνει τον εαυτό του στην τρέχουσα γνώμη του, διότι του αφαιρεί το δικαίωμα να την αλλάξει.

Το πιο ισχυρό όπλο εναντίον παντός τύπου σφάλματα είναι η Λογική. Δεν έχω ποτέ χρησιμοποιήσει κανένα άλλο όπλο και ευελπιστώ πως ποτέ δε θα χρειαστεί να το κάνω.

Ο στοργικός φίλος και συμπολίτης σας,
THOMAS PAINE

*Λουξεμβούργο, 8^η Πλυιόσε,²
Δεύτερο Έτος της Γαλλικής Δημοκρατίας, μίας και αδιαιρέτου.
27 Ιανουαρίου 1794 Ο.Σ.³*

Ομολογία πίστewς του συγγραφέα

Εδώ και πολλά χρόνια είχα την πρόθεση να δημοσιεύσω τις σκέψεις μου σχετικά με τη θρησκεία. Γνωρίζω πολύ καλά τις δυσκολίες του αντικειμένου και έχοντας αυτό κατά νου συγκρατήθηκα για να το κάνω σε πιο προχωρημένη ηλικία. Σκόπευα να είναι η τελευταία μου συνεισφορά στους συμπολίτες μου όλων των εθνοτήτων και σε μια περίοδο που η αγνότητα του κινήτρου μου δεν θα μπορούσε να αμφισβητηθεί, ούτε καν από εκείνους που δεν θα ενέκριναν το έργο.

Η τρέχουσα συγκυρία στη Γαλλία, η πλήρης κατάργηση του κρατικοδιαίτου κλήρου και ό,τι σχετίζεται με τα καταπιεστικά όργανα της θρησκείας καθώς και υποχρεωτικών δογμάτων, όχι μόνο ενίσχυσε τη βούλησή μου, αλλά κατέστησε την ανάγκη ενός τέτοιου είδους έργου ακόμα πιο επιτακτική, με το φόβο ότι με τη διάλυση της δεισιδαιμονίας, των λανθασμένων συστημάτων διακυβέρνησης και της ψευδούς θεολογίας, μπορεί να χάσουμε την επαφή με την ηθική, την ανθρωπιά και την αληθινή θεολογία.

1 Στο πρωτότυπο χρησιμοποιείται η λέξη “Man” ως δηλωτικό της Ανθρωπότητας και όχι με την έννοια “άνδρας”, γι’αυτό και γράφεται με κεφαλαίο. Παράλληλα, η φράση “the Right of every Man” πρέπει να είναι μια αναφορά στο προγενέστερο έργο του Thomas Paine, “The Rights of Man”. Παρόλο που ο ίδιος δε θα μπορούσε να χαρακτηριστεί φεμινιστής, τα επιχειρήματα που παρουσιάζονται στο βιβλίο αυτό χρησιμοποιήθηκαν από το πρώιμο φεμινιστικό κίνημα των Ηνωμένων Πολιτειών.

2 βλ.σελ.198 για το Γαλλικό ημερολόγιο

3 Old System. Έννοει το Ιουλιανό (παλιό) Ημερολόγιο.

Όπως και πολλοί από τους συναδέλφους μου και Γάλλους συμπολίτες μου, έδωσαν το παράδειγμα και έχουν καταθέσει εθελοντικά την ατομική ομολογία της πίστης τους, έτσι κι εγώ θα καταθέσω τη δική μου. Και θα το κάνω αυτό με όλη την ειλικρίνεια και ευθύτητα με την οποία το πνεύμα ενός ανθρώπου επικοινωνεί με τον ίδιο του τον εαυτό.

Πιστεύω σε ένα και μόνο Θεό και ελπίζω στην ευτυχία πέρα από αυτήν τη ζωή.

Πιστεύω στην ισότητα του ανθρώπου και πιστεύω ότι οι θρησκευτικές υποχρεώσεις του είναι η απόδοση δικαιοσύνης και ελέους και το να προσπαθεί να κάνει τον πλησίον⁴ του ευτυχισμένο.

Αλλά, για να μην υποθέσει κανείς ότι πιστεύω και σε άλλα πράγματα εκτός από αυτά, κατά την πορεία αυτού του έργου θα δηλώσω και πράγματα στα οποία δεν πιστεύω, καθώς και τους λόγους για τους οποίους δεν τα πιστεύω.

Δεν πιστεύω στο δόγμα που καθομολογεί η Ιουδαϊκή Εκκλησία, η Ρωμαϊκή Εκκλησία, η Ελληνική Εκκλησία, η Τουρκική Εκκλησία,⁵ η Προτεσταντική Εκκλησία, ούτε οποιαδήποτε άλλη Εκκλησία γνωρίζω. Το πνεύμα μου είναι η δική μου εκκλησία.⁶

Όλα τα εθνικά εκκλησιαστικά ιδρύματα, είτε Ιουδαϊκά, είτε Χριστιανικά, είτε Τούρκικα, δεν μου φαίνονται παρά ανθρώπινες εφευρέσεις, κατασκευασμένες για να τρομοκρατήσουν και να σκλαβώσουν την ανθρωπότητα καθώς και να μονοπωλήσουν την ισχύ και τα κέρδη.

4 Στο πρωτότυπο: “fellow-creatures”. Η λέξη αυτή δεν μεταφράζεται στα ελληνικά ικανοποιητικά, καθώς ο συγγραφέας προσπαθεί να συμπεριλάβει με τον όρο αυτό όλους τους ανθρώπους, αλλά υπό ένα νειεστικό πρίσμα, σύμφωνα με το οποίο είμαστε όλοι πλάσματα του ίδιου Δημιουργού.

5 Είναι πολύ ενδιαφέρον ότι ο συγγραφέας επιλέγει τον όρο “Ελληνική Εκκλησία” για να αναφερθεί στην Ορθοδοξία. Δεδομένου του ενδιαφέροντός του για τα επαναστατικά κινήματα στην Ευρώπη, πρέπει να γνώριζε ήδη για τις επαναστατικές κινήσεις των Ελλήνων, οπότε και είχε ήδη στραμμένο το ενδιαφέρον του προς τον Ελλαδικό χώρο. Απ’την άλλη, ίσως η διαρκής αναφορά στις διάφορες εκκλησίες με εθνικούς χαρακτηρισμούς να θέλει να τονίσει την διαπλοκή θρησκείας και εθνικής συνείδησης (μετά από δυο αράδες τις αναφέρει ως “εθνικά θρησκευτικά ιδρύματα”).

Επιπλέον, στο κείμενο υπάρχει μια διαρκής αναφορά στον Ισλαμισμό ως Τουρκική Εκκλησία, Τουρκική Θρησκεία κ.λπ. δεδομένου ότι η Οθωμανική Αυτοκρατορία ήταν εκείνη την εποχή ο κύριος εκφραστής του Ισλαμισμού ο οποίος ασκούσε επιρροή στα ευρωπαϊκά δρώμενα. Φυσικά, όλα αυτά πολύ πριν την εκκοσμίκευση του μετέπειτα Τουρκικού κράτους από τον Κεμάλ Ατατούρκ.

6 Η φράση αυτή ήταν αναμενόμενο να προκαλέσει σφοδρή κριτική. Ο συγγραφέας εδώ φαίνεται να εννοεί ότι θεωρεί το νου του χώρο λατρείας του Θεού και με τον τρόπο που αυτός θεωρεί πρόπον. Ο Boudinot όμως σχολιάζει:

“Μεταξύ όλων των εθνών η έννοια της εκκλησίας εισάγει στην κοινωνία ή σε ένα σώμα λογικών όντων που συγκεντρώνονται για να λατρεύουν το Θεό ένα σύνολο κανόνων που θεωρούν ως πιο αρεστό στη Θεότητα. Τι να καταλάβουμε εμείς με αυτή την δικολαβική του δήλωση ότι “το πνεύμα του είναι η δική του εκκλησία;” (σελ.34)

Αυτό το σχόλιο φαίνεται σχετικά ήπιο. Άλλωστε, ο ίδιος παραδέχεται ότι η λατρεία είναι ούτως ή άλλως θέμα κοινωνικής σύμβασης. Η επίθεση, υπό μορφή πλάγιας συκοφαντίας, έρχεται σε μια υποσημείωση στον πάτο της ίδιας σελίδας, όπου γράφει: “Μια από τις αρχές των Πεφωτισμένων [Illuminati] στη Γαλλία [...] είναι ότι “Κάθε άνθρωπος είναι Θεός του εαυτού του, ο νομοδότης του εαυτού του και λογοδοτεί μόνο στον εαυτό του.” κάτι το οποίο δεν ισχύει για τον Thomas Paine.

Με αυτή την ομολογία δεν επιθυμώ να καταδικάσω αυτούς πιστεύουν κάτι διαφορετικό· έχουν το ίδιο δικαίωμα με εμένα να έχουν την πίστη τους όπως και εγώ τη δική μου. Αλλά είναι αναγκαίο για την ανθρώπινη ευτυχία ο κάθε άνθρωπος να είναι ειλικρινής με τον εαυτό του. Απιστία δεν είναι να πιστεύει ή να μην πιστεύει κανείς, αλλά να δηλώνει ότι πιστεύει κάτι στο οποίο δεν πιστεύει.

Είναι αδύνατο να υπολογιστεί το κακό, αν μπορώ να εκφραστώ έτσι, που έχει δημιουργήσει αυτό το πνευματικό ψεύδος στην κοινωνία. Όταν ένας άνθρωπος έχει διαστραφεί τόσο πολύ και έχει εκπορνεύσει την αγνότητα του πνεύματός του, ώστε να προσυπογράψει την πίστη του σε πράγματα τα οποία δεν πιστεύει, τότε έχει προετοιμάσει τον εαυτό του για την εκτέλεση οποιουδήποτε άλλου εγκλήματος. Αναλαμβάνει το επάγγελμα του ιερέα για χάρη του κέρδους⁷ και για να πληροί τις προϋποθέσεις για το επάγγελμα αυτό ξεκινά με μία ψευδομαρτυρία. Μπορούμε να φανταστούμε κάτι πιο καταστροφικό για την Ηθική από αυτό;⁸

Λίγο μόνο καιρό αφότου δημοσίευσα το φυλλάδιο “Κοινή Λογική” στην Αμερική, είδα να αυξάνεται η πιθανότητα η επανάσταση στο σύστημα διακυβέρνησης να ακολουθηθεί από μια επανάσταση στο σύστημα της θρησκείας. Η μοιχή σχέση μεταξύ Εκκλησίας και Κράτους, οπουδήποτε αυτή είχε εμφανιστεί, είτε της Ιουδαϊκής, είτε της Χριστιανικής, είτε της Τουρκικής, είχε απαγορεύσει τόσο αποτελεσματικά κάθε συζήτηση γύρω από καθιερωμένα δόγματα και τις αρχές της θρησκείας, υπό την απειλή ποινών, που μέχρι να αλλάξει το σύστημα διακυβέρνησης, τα ζητήματα αυτά ήταν αδύνατο να τεθούν ανοικτά και δίκαια στο κοινό. Οπουδήποτε συνέβαινε αυτό [η αλλαγή του συστήματος διακυβέρνησης δηλαδή,] θα ακολουθούσε και μια επανάσταση στο σύστημα της θρησκείας. Θα ανικνεύονταν οι ανθρώπινες εφευρέσεις και οι σοφιστείες των ιεροκρηρύκων και ο άνθρωπος θα επέστρεφε στην αγνή και καθαρή πίστη του ενός Θεού και κανενός άλλου.

7 Ο Simpson λέει για το ζήτημα αυτό: “Επειδή ο ΙΟΥΔΑΪΣ ήταν προδότης, να θεωρήσουμε ότι και οι άλλοι έντεκα δεν ήταν παρά ρεμάλια και παλιάνθρωποι; Να καταστρέψουμε μήπως τις αιώνιες αλήθειες του Ευαγγελίου επειδή υπερόπτες άνθρωποι τις ανακάτεψαν με επίγειες υποθέσεις;” (σελ.96) Έχει φυσικά απόλυτο δίκιο ότι δεν μπορούμε να είμαστε τόσο απόλυτοι (και είναι σφάλμα του συγγραφέα που βάζει όλους τους ιερείς στο ίδιο τσουβάλι) αλλά ο Paine δεν αναφέρεται στον καλοκάγαθο πάστορα του χωριού, αλλά σ’εκείνους που κατέχουν εξουσία στον εκκλησιαστικό μηχανισμό.

8 Ο Ambrose Bierce στο έργο του το “Αλφαβητάρι του Διαβόλου” (“The Devil’s Dictionary”, 1911) έδωσε έναν ενδιαφέροντα ορισμό για τη λέξη Χριστιανός:

“**Χριστιανός**, ουο. Κάποιος που πιστεύει ότι η Καινή Διαθήκη είναι ένα θεόπνευστο βιβλίο εξόχως κατάλληλο για τις πνευματικές ανάγκες του πλησίον του. Κάποιος που ακολουθεί τη διδασκαλία του Χριστού όσο δεν είναι ασυμβίβαστη με μια αμαρτωλή ζωή.”

Περί αποστολής και αποκαλύψεως

Κάθε εθνική εκκλησία έχει εγκαθιδρυθεί προσποιομένη κάποια ειδική αποστολή από το Θεό, την οποία μετέδωσε σε κάποια άτομα. Οι Εβραίοι έχουν τον Μωυσή τους, οι Χριστιανοί τον Ιησού Χριστό, τους αποστόλους και τους αγίους τους, οι Τούρκοι τον Μωάμεθ⁹ τους· λες και ο Θεός δεν είναι ανοικτός το ίδιο σε όλους τους ανθρώπους.

Κάθε μια από αυτές τις εκκλησίες δείχνουν κάποια βιβλία τα οποία αποκαλούν “*αποκάλυψη*”, ή “*λόγο του Θεού*”. Οι Εβραίοι λένε ότι ο δικός τους λόγος του Θεού δόθηκε από το Θεό στο Μωυσή, πρόσωπο με πρόσωπο, οι Χριστιανοί λένε ότι ο δικός τους λόγος του Θεού είναι θεόπνευστος και οι Τούρκοι ότι το δικό τους λόγο του Θεού (το Κοράνι) τον έφερε ένας άγγελος από τα ουράνια. Κάθε μια από αυτές τις εκκλησίες κατηγορεί τις άλλες για απιστία· εγώ, από τη μεριά μου, δεν πιστεύω καμιά τους.

Καθώς είναι απαραίτητο να προσκολληθούν ορθές έννοιες στις λέξεις, προτού προχωρήσω περαιτέρω στο ζήτημα, θα προσφέρω κάποιες παρατηρήσεις σχετικά με τη λέξη “*αποκάλυψη*”. Η λέξη “*αποκάλυψη*” όταν χρησιμοποιείται σε σχέση με τη θρησκεία σημαίνει κάτι που ο Θεός μεταδίδει *απέυθείας* στον άνθρωπο.

Κανείς δεν θα αρνηθεί τη δυνατότητα του Μεγαλοδύναμου¹⁰ να κάνει μια τέτοια ενέργεια, αν αυτό είναι που επιθυμεί. Αλλά το να παραδεχθεί κανείς, για χάρη της συζήτησης, ότι κάτι αποκάλυφθηκε σε ένα άτομο και όχι σε κάποιο άλλο, αυτό αποτελεί αποκάλυψη σε εκείνο το άτομο και μόνο. Όταν το λέει σε ένα δεύτερο άτομο, το δεύτερο σε ένα τρίτο, το τρίτο σε ένα τέταρτο και ούτω καθεξής παύει να είναι αποκάλυψη για αυτά τα άτομα. Αποκάλυψη είναι για το πρώτο άτομο μόνο και *πληροφορίες από δεύτερο χέρι*¹¹ για όλους τους υπόλοιπους, οπότε, κατά συνέπεια, δεν είναι υποχρεωμένοι να το πιστέψουν.

Είναι αντίφαση όρων και ιδεών να ονομάζει κανείς αποκάλυψη κάτι που μαθαίνει από δεύτερο χέρι, είτε προφορικά, είτε γραπτά. Ο όρος “*αποκάλυψη*” αναγκαστικά περιορίζεται στην πρώτη επαφή. Από εκεί και πέρα είναι μόνο η διήγηση ενός συμβάντος που το άτομο αυτό ισχυρίζεται ότι του αποκάλυφθηκε. Και αν και μπορεί να το θεωρεί υποχρέωσή του να το πιστέψει, δεν μπορεί να απαιτείται από εμένα να το πιστέψω με τον ίδιο τρόπο, αφού δεν πρόκειται για κάτι που αποκάλυφθηκε *σε μένα* και έχω να βασιστώ μόνο στο λόγο του ότι όντως αυτά του αποκάλυφθηκαν.

Όταν ο Μωυσής είπε στα τέκνα του Ισραήλ ότι έλαβε δύο πλάκες με τις Εντολές από το χέρι του Θεού δεν είχαν καμιά υποχρέωση να τον πιστέψουν γιατί δεν είχαν κανένα άλλο λόγο να δεχθούν τα λεγόμενά του,

9 Στο πρωτότυπο: “Mahomet”

10 Στο πρωτότυπο: “Almighty”. Αυτή είναι και η συνηθέστερη λέξη που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας για να αναφερθεί στο πρόσωπο του Θεού και μεταφράζεται πάντα “Μεγαλοδύναμος”.

11 Στο πρωτότυπο: “hearsay”. Στα αγγλικά η έννοια αυτή δεν περιλαμβάνει απλώς κάτι το οποίο μαθαίνει κανείς από κάποιον άλλο, αλλά είναι και δικανικός όρος. Τέτοιου είδους πληροφορίες δεν γίνονται δεκτές ως αποδεικτικά στοιχεία σε κατάθεση.

εκτός από το ότι τους τα είπε. Παρομοίως και εγώ δεν έχω κανένα λόγο να το πιστέψω, εκτός από το ότι μου το είπε κάποιος ιστορικός, δεδομένου ότι οι Εντολές δεν έχουν κανένα εσωτερικό τεκμήριο θεϊκής προέλευσης μέσα τους. Περιέχουν μεν κάποιες καλές ηθικές αρχές, που όμως οποιοσδήποτε δικαστής ή νομοθέτης θα μπορούσε να παράγει μόνος του, χωρίς να χρειαστεί να επιζητήσει θεϊκή παρέμβαση.¹²

Όταν μου λένε ότι το Κοράνι γράφτηκε στα Ουράνια και το έφερε στον Μωάμεθ ένας άγγελος,¹³ η αναφορά αυτή είναι σχεδόν του ίδιου είδους με την προηγούμενη· πληροφορίες από δεύτερο χέρι. Εγώ ο ίδιος δεν είδα τον άγγελο, οπότε έχω δικαίωμα να μην τον πιστέψω.

Όταν, επίσης, μου λένε ότι μια γυναίκα, ονόματι Παρθένος Μαρία, είπε ή διέδωσε ότι έμεινε έγκυος χωρίς να συνευρεθεί με άνδρα και ότι ο αρραβωνιαστικός της, ο Ιωσήφ, είπε ότι ένας άγγελος του το είπε, διατηρώ το δικαίωμα να τους πιστέψω ή όχι· τέτοιες περιστάσεις απαιτούν πιο ισχυρά στοιχεία από απλά τον λόγο αυτών που τα είπαν. Αλλά ούτε αυτό δεν έχουμε, γιατί ούτε ο Ιωσήφ, ούτε η Μαρία γράψανε γι'αυτά τα γεγονότα οι ίδιοι. Έχουμε μόνο αναφορές άλλων *ότι έτσι είπανε*. Φημολογίες επί φημολογιών· και εγώ δεν επιλέγω να βασίσω την πίστη μου πάνω σε τέτοιες αποδείξεις.

Δεν είναι ωστόσο δύσκολο να κατανοήσει κανείς τη σημασία που δόθηκε στην ιστορία ότι ο Ιησούς Χριστός ήταν ο Υιός του Θεού. Γεννήθηκε όταν η ειδωλολατρική¹⁴ μυθολογία ήταν ακόμα διαδεδομένη στον κόσμο και αυτή η μυθολογία είχε προετοιμάσει τον κόσμο να πιστέψει μια τέτοια ιστορία. Σχεδόν όλοι οι σπουδαίοι άνδρες που έζησαν υπό την ειδωλολατρική μυθολογία φημολογούνταν ότι ήταν γιοι κάποιων θεών. Δεν ήταν κάτι νέο εκείνη την εποχή να πιστεύεις ότι ένας άνδρας είχε ουράνια προέλευση· η συνουσία θεών με γυναίκες ήταν ένα κοινότοπο θέμα. Ο Δίας¹⁵ τους, σύμφωνα με τις ιστορίες τους, είχε συνευρεθεί με εκατοντάδες γυναίκες· άρα η ιστορία δεν είχε τίποτα νέο και ήταν ευπροσάρμοστη στις αντιλήψεις των ανθρώπων που καλούνταν Εθνικοί ή Μυθοπλάστες¹⁶ και

12 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Είναι ωστόσο απαραίτητο να εξαιρέσουμε τη δήλωση όπου ο Θεός φέρεται να λέει ότι ο Θεός είναι “ἀποδιδούς ἀμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα” (Εξ 20,5) Αυτό είναι αντίθετο προς κάθε αρχή ηθικής δικαιοσύνης.

ΣτΜ: Ο Κώστας Ζάρρας στο βιβλίο του Τερζάκι αναφέρει το στίχο “ή δὲ ψυχὴ ἡ ἁμαρτάνουσα ἀποθανεῖται· ὁ δὲ υἱὸς οὐ λήψεται τὴν ἀδικίαν τοῦ πατρὸς, οὐδὲ ὁ πατὴρ λήψεται τὴν ἀδικίαν τοῦ υἱοῦ· δικαιοσύνη δικαίου ἐπ’ αὐτὸν ἔσται, καὶ ἀνομία ἀνόμου ἐπ’ αὐτὸν ἔσται.” (Ιεζ 18,20) ὡς εξέλιξη του στίχου που αναφέρει ο Paine. Στον Ιεζεκιήλ η ευσέβεια σώζει τον πιστό, ενώ η ανομία καταδικάζει μόνο εκείνον που τη διαπράττει. (σελ.204)

13 Συγκεκριμένα, ο Μωάμεθ φέρεται να έλαβε το Κοράνι από τον Αρχάγγελο Γαβριήλ.

14 Στο πρωτότυπο: “heathen”. Αν και στα ελληνικά μεταφράζεται ως “ειδωλολάτρης”, η λέξη “heathen” έχει ένα συναισθηματικό φορτίο αντίστοιχο του “άπιστος” για έναν μουσουλμάνο. Ο παραλληλισμός του Χριστιανισμού με μια “heathen” θρησκεία σίγουρα δεν είναι διόλου κολακευτικός.

15 Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί τα λατινικά ονόματα τόσο για τους ρωμαϊκούς όσο και για τους ελληνικούς θεούς, αφού αναφέρεται κυρίως στην πολυθεϊστική θρησκεία της Ρώμης.

16 Στο πρωτότυπο: “mythologist”. Μια ασυνήθιστη λέξη (αν και όχι δημιουργημά του συγγραφέα) για να δηλώσει τους αρχαίους λαούς που δημιούργησαν τη μυθολογία του σήμερα. Στο μεγαλύτερο τμήμα του βιβλίου, όποτε χρησιμοποιείται σε σχέση με τους Χριστιανούς, αυτό γίνεται υποτιμητικά.

μόνο αυτοί ήταν που την πίστεψαν. Οι Εβραίοι, που ήταν αυστηρά προσκολλημένοι στην πίστη ενός και μόνο Θεού και που πάντα απέρριπταν την ειδωλολατρική μυθολογία, ποτέ δεν επικύρωσαν την ιστορία.

Είναι ενδιαφέρον να παρατηρήσει κανείς πώς η κοσμοθεωρία που καλείται Χριστιανική Εκκλησία ξεπήδησε από την “ουρά” της ειδωλολατρικής μυθολογίας. Μια απευθείας ενσωμάτωση, από την πρώτη κιόλας στιγμή, έδωσε στον θεωρούμενο ιδρυτή της ουράνια καταγωγή. Η τριάδα θεών¹⁷ που ακολούθησε ήταν μια μείωση του πλήθους των είκοσι ή τριάντα χιλιάδων που προϋπήρχαν. Το άγαλμα της Παναγίας διαδέχθηκε το άγαλμα της Αρτέμιδος στην Έφεσο. Η θεοποίηση ηρώων άλλαξε σε ανακήρυξη αγίων. Οι Μυθοπλάστες είχαν θεούς για τα πάντα· οι Χριστιανοί Μυθοπλάστες είχαν αγίους για τα πάντα. Η εκκλησία με τον ένα Θεό έγινε τόσο συνωστισμένη, όσο και το Πάνθεο· και το μέρος γέννησης και των δύο ήταν η Ρώμη. Η Χριστιανική θρησκεία δεν είναι τίποτα περισσότερο από την ειδωλολατρία των αρχαίων μυθοπλαστών, προσαρμοσμένη για τη δύναμη και το κέρδος· και είναι χρέος της λογικής και της φιλοσοφίας να καταργήσει αυτή την αμφίβια απάτη.

Περί του χαρακτήρα του Ιησού Χριστού και της ιστορίας του

Τίποτα από όσα λέγονται εδώ μέσα δεν μπορούν να αποδοθούν στον *πραγματικό* χαρακτήρα του Ιησού Χριστού. Ήταν ένας ενάρετος και φιλικός άνδρας. Η ηθική που κήρυττε και εφάρμοζε ήταν του πιο αγαθού είδους· και παρόλο που παρόμοια συστήματα ηθικής είχαν διδάξει και ο Κομφούκιος και κάποιοι Έλληνες φιλόσοφοι πολλά χρόνια νωρίτερα, ακόμα και οι Κουακέροι,¹⁸ και πολλοί καλοί άνδρες ανά τους αιώνες, δεν ξεπεράστηκε από κανένα.¹⁹

17 Άλλο ένα σημείο για το οποίο ο Boudinot επιτίθεται στον Paine χωρίς ουσιαστική επιχειρηματολογία πέρα από τις συνηθισμένες αναφορές στο επίσημο δόγμα περί Τριάδας. Φυσικά είναι ανόητο να υποθέσει κανείς ότι ο συγγραφέας αγνοεί το δόγμα αυτό, όπως θα ήθελε να πιστέψουμε ο Boudinot· απλά το φέρνει στο επίπεδο που το έβλεπε κι ο ίδιος να εμφανίζεται στην χριστιανική λατρεία: τα τρία πρόσωπα της Τριάδας λατρεύονται σχεδόν ανεξάρτητα, με κύρια έμφαση στον Ιησού. Παρά τις εκτεταμένες του απολογίες, πάντως, κι ο Boudinot αναγάγει το ζήτημα αυτό σε μέγα “μυστήριο”, παραδεχόμενος ουσιαστικά ότι δεν γνωρίζει ούτε κι αυτός. (ομοίως επιχειρηματολογούσε και ο Smith, σελ.76)

Παρακάτω στο βιβλίο του αναλώνει ένα ολόκληρο κεφάλαιο προσπαθώντας να πείσει τον αναγνώστη ότι ο λόγος που ο αριθμός 3 εμφανίζεται ξανά και ξανά στους πολιτισμούς του πλανήτη δεν μπορεί παρά να οφείλεται σε μια τριαδική θεότητα, ενώ ομοιότητες μεταξύ μύθων διαφόρων πολιτισμών (των Εβραίων συμπεριλαμβανομένων) δεν μπορεί παρά να σημαίνει μια κοινή θεία έμπνευση. Φυσικά, ούτε καν αναλογίζεται ότι η ανταλλαγή τέτοιων στοιχείων μπορεί κάλλιστα να οφείλεται σε πολιτισμικές ανταλλαγές λόγω άμεσης ή έμμεσης επαφής. (σελ.133-151)

18 Χριστιανικό παρακλάδι που αποσπάστηκε γύρω στο 17^ο αιώνα. Βλ. και Κεφάλαιο 13, σελ.36, όπου ο συγγραφέας κάνει μια πιο εκτεταμένη αναφορά στο ζήτημα.

19 Ο Boudinot γράφει, ορμώμενος και από την αποδοχή του Χριστού από τον Paine ως αγαθού ανθρώπου που διδάξε αξεπέραστη ηθική: “Αν αυτά τα δόγματα [έχει ήδη παραθέσει μια σελίδα με υπερφυσικά δόγματα που κήρυξε ο Χριστός] προήλθαν από έναν τόσο ηθικό και αξιογάπητο άνθρωπο, τότε πρέπει να είναι αλήθεια [!!!] και όλες οι σοφιστείες του συγγραφέα δεν

Ο Ιησούς Χριστός δεν έγραψε τίποτα ο ίδιος, ούτε για τη γέννησή του, ούτε για τους γονείς του, ούτε για οτιδήποτε άλλο. Ούτε μία γραμμή στην Καινή Διαθήκη δεν είναι δική του. Η ιστορία του είναι στο σύνολό της δημιούργημα άλλων ανθρώπων. Και όσον αφορά την ιστορία της ανάστασης και της ανάληψής του ήταν μια αναγκαία συνέχεια της ιστορίας της γέννησής του. Οι ιστορικοί του, αφού τον έφεραν στον κόσμο με υπερφυσικό τρόπο, ήταν υποχρεωμένοι να το αφαιρέσουν με τον ίδιο τρόπο, αλλιώς το πρώτο μέρος της ιστορίας θα κατέρρεε.

Το αξιολύπητο τέχνασμα με το οποίο γίνεται η διήγηση του τελευταίου μέρους ξεπερνά όλα όσα προηγήθηκαν. Το πρώτο μέρος, της θαυματουργής σύλληψης ήταν κάτι που δεν επέτρεπε δημοσιότητα, συνεπώς αυτοί που διηγήθηκαν αυτό το τμήμα της ιστορίας είχαν το πλεονέκτημα ότι, παρόλο που μπορεί να μην δινόταν βάση σ'αυτό, δεν θα μπορούσαν να αποκαλυφθούν. Δε θα απαιτούσε κανείς αποδείξεις, γιατί δεν ήταν κάτι που μπορούσε να αποδειχθεί και ήταν αδύνατο για το άτομο στο οποίο λεγόταν [η ιστορία] να το αποδείξει μόνος του.

Η ανάσταση όμως ενός νεκρού ατόμου από τον τάφο και η ανάληψή του στα ουράνια ήταν κάτι τελειώς διαφορετικό, καθώς επιτρέπει αποδείξεις, αντίθετα με μια αόρατη σύλληψη ενός παιδιού στη μήτρα. Η ανάσταση και η ανάληψη, αν υποθέσει κανείς ότι όντως συνέβησαν, επέτρεπαν δημόσια και οπτική επαλήθευση, τουλάχιστον σε όλους όσους έμεναν στην Ιερουσαλήμ, όπως η άνοδος ενός μπαλονιού ή του ήλιου το μεσημέρι. Κάτι το οποίο όλοι επιβάλλεται να πιστέψουν, απαιτεί οι αποδείξεις και τα στοιχεία να είναι τα ίδια για όλους και παγκοσμίως αποδεκτά. Και καθώς η δημόσια θέαση του τελευταίου γεγονότος [της ανάστασης και της ανάληψης] θα ήταν το μόνο αποδεικτικό στοιχείο που θα νομιμοποιούσε το πρώτο [τη γέννηση], το σύνολο καταρρέει, αφού αυτά τα στοιχεία ποτέ δεν παρουσιάστηκαν. Αντ'αυτού, όχι περισσότερα από οκτώ ή εννιά άτομα παρουσιάζονται ως μεσάζοντες για όλο τον κόσμο και λένε ότι το είδαν και όλος ο κόσμος καλείται να το πιστέψει. Αλλά φαίνεται ότι ο Θωμάς δεν πίστεψε την ανάσταση και όπως λέγεται, δεν δεχόταν να πιστέψει χωρίς απτές αποδείξεις. Συνεπώς *ούτε και εγώ* [δέχομαι να πιστέψω] και η αιτία είναι το ίδιο έγκυρη για μένα και για οποιονδήποτε άλλο, όσο ήταν και για τον Θωμά.

Είναι μάταιο να προσπαθεί κανείς να εξωραϊσει ή να συγκαλύψει το ζήτημα. Η ιστορία, όσον αφορά το υπερφυσικό μέρος της, έχει στο πρόσωπό της τη σφραγίδα της απάτης και της επιβολής. Το ποιοι ήταν οι συγγραφείς της [ιστορίας] είναι αδύνατο να το ξέρουμε· τόσο αδύνατο, όσο

μπορούν να αποτρέψουν αυτό το συμπέρασμα" (σελ.156)

Αναφερόμενος δε στον Κομφούκιο γράφει: "Ίσως ο Κομφούκιος να είχε παραλάβει κάποια παράδοση για κάποιον Σωτήρα που επρόκειτο να έλθει για να δώσει τους καρπούς της χάριτος στους αμαρτωλούς από το Νώε και τους μετακατακλυσμιαίους πατριάρχες και να μπόρεσε να δει κάποιο μακρινό ενδεχόμενο του Θείου συστήματος του Ευαγγελίου." (σελ.160) Σε μια υποσημείωση στην ίδια σελίδα τον βάζει ακόμα και να προφητεύει τη γέννηση του Χριστού. Συνθησιμένη απολογητική τακτική για εκείνους που διδασαν ηθική ανάλογη του Χριστού πριν από αυτόν. Ευτυχώς δεν έχουμε δει τον Κομφούκιο ακόμα αγιογραφημένο σε ελληνική εκκλησία, αντίθετα με τον Σωκράτη και τον Αριστοτέλη.

και η διαβεβαίωση ότι τα βιβλία στα οποία περιέχεται η ιστορία συνεγράφησαν από τα άτομα των οποίων τα ονόματα φέρουν. Τα καλύτερα στοιχεία που σώζονται σχετικά με αυτά τα γεγονότα είναι των Εβραίων. Κατάγονται από άτομα που ζούσαν κατά την περίοδο που φέρεται ότι έγινε η ανάσταση και η ανάληψη και λένε ότι *δεν είναι αλήθεια*. Ανέκαθεν μου φαινόταν αντιφατικό να επικαλούμαστε τους Εβραίους ως απόδειξη της αλήθειας της ιστορίας. Είναι το ίδιο με το να πει κάποιος “Θα σου αποδείξω ότι αυτά που σου είπα είναι αληθινά με το να παρουσιάσω ανθρώπους που λένε ότι είναι ψέματα.”

Ότι άτομο σαν τον Ιησού Χριστό υπήρξε και ότι σταυρώθηκε, που ήταν και η μέθοδος εκτέλεσης της εποχής, είναι ιστορικές αναφορές αυστηρά μέσα στα όρια της πιθανότητας. Κήρυξε εξαιρετική ηθική και την ισότητα του ανθρώπου, αλλά κήρυξε επίσης και κατά της διαφθοράς και της φιλαργυρίας των Ιουδαίων ιερέων και αυτό έφερε πάνω του όλο το μίσος και την εκδικητικότητα ολόκληρου του κλήρου. Η κατηγορία που του προσάψανε οι ιερείς ήταν αυτή της στάσης και της συνωμοσίας κατά της Ρωμαϊκής κυβέρνησης, στην οποία οι Ιουδαίοι ήταν υποτελείς· και δεν είναι απίθανο η Ρωμαϊκή κυβέρνηση να είχε κάποια κρυφή ανησυχία για τα αποτελέσματα του δόγματός του, όπως και οι Ιουδαίοι ιερείς· ούτε είναι απίθανο ότι ο Ιησούς Χριστός αναλογιζόταν την απελευθέρωση του Ιουδαϊκού έθνους από τα ρωμαϊκά δεσμά. Πάντως μεταξύ των δύο πιθανοτήτων αυτός ο ενάρετος μεταρρυθμιστής και επαναστάτης έχασε τη ζωή του.^{20,21}

Περί των βάσεων του Χριστιανισμού

Πάνω σε αυτή την απλή διήγηση γεγονότων και σε μιαν άλλη υπόθεση που πρόκειται να αναφέρω είναι που οι Χριστιανοί Μυθοπλάστες, που αυτοαποκαλούνται Χριστιανική Εκκλησία, ανήγειραν τον μύθο²² τους, ο οποίος δεν ξεπερνάει σε παραλογισμό και υπερβολή από οτιδήποτε μπορεί να βρεθεί στη μυθολογία των αρχαίων.

Οι αρχαίοι μυθοπλάστες μας διηγούνται ότι οι φυλή των Γιγάντων αντιμάχονταν το Δία και ότι ένας από αυτούς πετούσε εκατό πέτρες τη φορά εναντίον του· ότι ο Δίας τον νίκησε με τον κεραυνό και μετά τον φυλάκισε κάτω από το Όρος Αίτνα· και ότι κάθε φορά που ο Γίγαντας σαλεύει το Όρος Αίτνα ξερνάει φωτιά.²³ Είναι εύκολο εδώ να δει κανείς ότι

20 Ο Conway σημειώνει ότι το γαλλικό κείμενο του έργου εδώ γράφει: “Ο,τι και να έγινε, είτε η μία είτε η άλλη υπόθεση, αυτός ο ενάρετος μεταρρυθμιστής, αυτός ο επαναστάτης, που τόσο λίγο τον μιμήθηκαν, που τόσο πολύ τον ξέχασαν και τόσο πολύ τον παρανόησαν, έχασε τη ζωή του.”

21 Ο Νίτσε στον “Αντίχριστο” αναφέρει προς τιμή του Χριστού: “Η ίδια η λέξη “Χριστιανισμός” είναι μια παρανόηση: κατά βάθος υπήρχε μόνο ένας Χριστιανός και αυτός πέθανε στο σταυρό. Το “Ευαγγέλιο” πέθανε κι αυτό πάνω στο σταυρό.”(σελ.48) “Αυτός ο “κομιστής χαρμόσυνων ειδήσεων” πέθανε όπως έζησε, όπως δίδαξε – όχι για να “λυτρώσει τους ανθρώπους”, αλλά για να δείξει πώς πρέπει να ζει κανείς.” (σελ.44)

22 Στο πρωτότυπο: “fable”. Η λέξη αυτή, αν και σημαίνει “μύθος” σε αντίθεση με τη λέξη “myth” χρησιμοποιείται με την έννοια της κατασκευασμένης διδακτικής ιστορίας (πρβλ. στα αγγλικά “Aesop’s Fables” (=οι Μύθοι του Αισώπου).

23 Εδώ ο συγγραφέας ανακατεύει λίγο τους μύθους γύρω από την Τιτανομαχία. Το κείμενο

η ιδιότητα του βουνού, το ότι είναι ηφαιστειο, βρίσκεται στη βάση του μύθου· και ότι ο μύθος φτιάχθηκε για να ταιριάζει με αυτό το γεγονός και να αναμικθεί με αυτό.

Οι Χριστιανοί μυθοπλάστες λένε ότι ο Σατανάς τους πολέμησε ενάντια στο Μεγαλοδύναμο, ο οποίος τον νίκησε και τον φυλάκισε έπειτα, όχι κάτω από ένα βουνό, αλλά σε ένα λάκκο.²⁴ Εδώ είναι εύκολο να δει κανείς ότι ο πρώτος μύθος επηρέασε τη δημιουργία του δεύτερου· γιατί ο μύθος του Δία και των Γιγάντων λεγόταν πολλές εκατοντάδες χρόνια πριν αυτόν του Σατανά.

Μέχρι τώρα οι αρχαίοι και οι Χριστιανοί μυθοπλάστες διαφέρουν πολύ λίγο οι μιν από τους δε. Αλλά οι τελευταίοι έχουν προσπαθήσει να αναπτύξουν το ζήτημα πολύ περισσότερο. Έχουν δουλέψει για να συνδέσουν το υπέροχο τμήμα της ιστορίας του Ιησού Χριστού με το μύθο που ξεκίνησε από το Όρος Αίτνα· και για να ενώσουν όλα τα κομμάτια της ιστορίας μαζί, κάλεσαν σε βοήθεια τις παραδόσεις των Εβραίων· γιατί η Χριστιανική μυθολογία είναι φτιαγμένη εν μέρει από αρχαία μυθολογία και εν μέρει από Ιουδαϊκές παραδόσεις.

Οι Χριστιανοί μυθοπλάστες, αφού περιόρισαν το Σατανά σε ένα λάκκο, αναγκάστηκαν να τον αφήσουν να βγει για να συνεχίσουν το μύθο. Εισάγεται ξανά στον κήπο της Εδέμ υπό μορφή φιδιού ή ερπετού και με αυτήν τη μορφή ξεκινά το γνωστό διάλογο με την Εύα, η οποία δεν εκπλήσσεται καθόλου από ένα ομιλόν φίδι. Και το αποτέλεσμα αυτού του *τετ-α-τετ* είναι ότι την πείθει να φάει ένα μήλο· και η πράξη αυτή καταδικάζει όλη την ανθρωπότητα.²⁵

υπονοεί ότι ο Δίας φυλάκισε κάτω από την Αίτνα έναν Εκατόγχειρα, αλλά οι Εκατόγχειρες ήταν σύμμαχοι του Δία ενάντια στους Τιτάνες και γίνανε φύλακές τους, αφού ο Δίας τους φυλάκισε στα Τάρταρα. Ο Γίγαντας που φυλακίστηκε κάτω από την Αίτνα ήταν ο γνωστός μας Εγκέλαδος (φέρεται να τον κατατρόπωσε η Αθηνά, η οποία του πέταξε την Αίτνα καθώς εκείνος προσπαθούσε να ξεφύγει).

24 Αυτή η φράση μπορεί να δημιουργήσει κάποια σύγχυση στον Έλληνα αναγνώστη, καθώς δεν έχει συνηθίσει να σκεφτείται την Κόλαση σαν "λάκκο". Η δική μας πολιτισμική κληρονομιά εξισώνει την Κόλαση με τα αρχαιοελληνικά Τάρταρα ή, στην απλούστερη εκδοχή, με ένα υπόγειο δαιμονικό βασίλειο. Στα αγγλικά, η φράση "the pits of Hell" (=οι λάκκοι της Κολάσεως) είναι η πιο συνηθισμένη έκφραση για το μυθικό βασίλειο του Εωσφόρου. (Η ιστορία περί Διαβόλου ως εκπεσόντα αγγέλου αναφέρεται στα απόκρυφα βιβλία Α' και Β' Ενώχ.)

25 Προσωπικά, πάντα μου έκανε εντύπωση για ποιο λόγο υποστηρίχθηκε εξ αρχής στην Χριστιανική μυθολογία ότι ο Διάβολος ήταν αυτός που δελέασε την Εύα να φάει το "μήλο" όταν η Παλαιά Διαθήκη είναι σαφέστατη ότι ο όφις ήταν ζώο και δημιουργήμα του Θεού στον κήπο της Εδέμ: "Ο δὲ ὄφις ἦν φρονιμώτατος πάντων τῶν θηρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν ἐποίησε Κύριος ὁ Θεός" (Γεν. 3,1).

Για το ζήτημα του κακού ο Αθανάσιος Αλεξανδρείας γράφει στο "Λόγο κατά Ελλήνων":

"Μερικοί Έλληνες, επειδή πλανήθηκαν και δεν γνώρισαν το Χριστό, είπαν ότι το κακό έχει υπόσταση και είναι αυθύπαρκτο σφάλλοντας στα εξής δύο: ή στερούν από το δημιουργό το δικαίωμα να είναι δημιουργός των όντων· γιατί δε θα μπορούσε να είναι κύριος των όντων, εάν κατά τη γνώμη τους το κακό είναι αυθύπαρκτο και ουσία· ή πάλι, αν θέλουν αυτός να είναι δημιουργός όλων, αναγκαστικά θα δεχθούν ότι είναι και δημιουργός του κακού· γιατί σύμφωνα με αυτούς το κακό υπάρχει μεταξύ των όντων. Αυτό θα ήταν παράλογο και αδύνατο· γιατί το κακό δεν προέρχεται από το καλό, ούτε υπάρχει μέσα σ'αυτό, ούτε δια μέσου αυτού, γιατί δεν θα μπορούσε να είναι καλό καθ'αυτό αν είχε νοθευμένη τη φύση ή γινόταν αιτία του κακού." (σελ.95-97)

Είναι απυξές ότι ο Αθανάσιος δεν μπορούσε να προβλέπει τα συμπεράσματα που μπορούν

Αφού έδωσαν στο Σατανά αυτό το θρίαμβο σε βάρος όλης της Πλάσης, θα περίμενε κανείς ότι θα είχαν την ευγενή καλοσύνη να το ξαναρίξουν στο λάκκο του ή, αν δεν το έκαναν αυτό, να του ρίξουν πάνω του κανένα βουνό (μια και λένε ότι η πίστη τους μπορεί να κινήσει βουνά.²⁶ ή να τον βάλουν *κάτω* από ένα βουνό, όπως έκανε ο προηγούμενος μυθοπλάστης, ώστε να τον εμποδίσουν από το να ξαναβρεθεί μεταξύ γυναικών και να προκαλέσει περισσότερα δεινά). Αντ'αυτού, τον άφησαν ελεύθερο, χωρίς να είναι ούτε υπό αναστολή. Το μυστικό της υποθέσεως είναι ότι δεν μπορούσαν να κάνουν χωρίς αυτόν και αφού έκαναν τον κόπο και τον κατασκεύασαν, τον δωροδόκησαν για να μείνει. Του υποσχέθηκαν ΟΛΟΥΣ τους Εβραίους, ΟΛΟΥΣ τους Τούρκους, τα εννέα δέκατα του κόσμου όλου και ρίξαν και τον Μωάμεθ στη συμφωνία. Μετά από αυτό, ποιος μπορεί να αμφιβάλλει για την πληθωρικότητα της Χριστιανικής Μυθολογίας;

Μέχρι τώρα δημιούργησαν μια εξέγερση και μάχη στα ουράνια, όπου κανένας αντιμαχόμενος δεν μπορούσε ούτε να σκοτωθεί ούτε να πληγωθεί, βάλανε το Σατανά σε ένα λάκκο, τον ξαναέβγαλαν, τον κάνανε θριαμβευτή σε όλη την Πλάση, καταδίκασαν ολόκληρη την ανθρωπότητα με το φάγωμα ενός μήλου: εκεί οι Χριστιανοί μυθοπλάστες ένωσαν τα δυο μέρη της ιστορίας. Παρουσιάζουν αυτό τον ενάρετο άνθρωπο, τον Ιησού Χριστό, να είναι ταυτόχρονα Θεός, άνθρωπος και επίσης Υιός του Θεού, ουρανίως συλληφθείς, με σκοπό να θυσιαστεί, επειδή λένε ότι η Εύα στη λαίμαργία²⁷ της έφαγε ένα μήλο.

Λεπτομερής εξέταση της προαναφερθείσας βάσης

Αφήνοντας στην άκρη ό,τι μπορεί να προκαλέσει γέλιο με τον παραλογισμό του ή αποστοροφή με την ανοσιότητα του και περιοριζόμενοι σε εξέταση των μερών της διήγησης, είναι αδύνατο να συλλάβουμε μια ιστορία πιο υποτιμητική για το Μεγαλοδύναμο, πιο άσχετη με τη σοφία του, πιο αντιφατική με τη δύναμή του από ό,τι είναι αυτή η ιστορία.

Για να δημιουργήσουν θεμέλια για να υψωθεί η ιστορία, οι εφευρέτες της ήταν αναγκαίο να δώσουν στο ον που ονομάζουν Σατανά δύναμη ίση, αν όχι μεγαλύτερη, από αυτή που αποδίδουν στο Μεγαλοδύναμο.²⁸ Δεν του έδωσαν μόνο τη δύναμη να απελευθερωθεί από το

να εξαχθούν από αυτά τα λόγια του αν συνδυαστούν με ένα Παντοδύναμο και Παντογνώστη Θεό που πλάθει πριν το Σύμπαν έναν άγγελο που, εν γνώσει Του, θα στραφεί εναντίον Του και θα γίνει ο Διάβολος. (Το όλο ζήτημα της ύπαρξης του κακού είναι γνωστό ως “Θεοδικεία”.)

26 “και εάν έχω προφητείαν και ειδώ τὰ μυστήρια πάντα και πάσαν τὴν γνώσιν, κὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄψθαι μεθιστάναί, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθὲν εἶμι.” (Α Κορ. 13,2)

27 Ο Fonet σημειώνει ότι το γαλλικό κείμενο εδώ γράφει: “υποχωρώντας σε μια ανεξέλεγκτη ὄρεξη”.

28 Ο Νίτσε αναφέρει ότι ο Χριστιανισμός για να διαδοθεί στους βαρβαρικούς λαούς “...χρειαζόταν βαρβαρικές έννοιες και αξίες για να γίνει κύριος των βαρβάρων· τέτοιες είναι η θυσία του πρωτότοκου, η πόση αίματος στην Ευχαριστία, η περιφρόνηση προς το πνεύμα και την κουλτούρα, το μαρτύριο σε όλες τις μορφές του, σωματικό και πνευματικό και η μεγαλοπρέπεια της λατρείας. [...] Ο Βουδισμός... απλώς λέει ότι σκέπτεται: “υποφέρω”. Για το

λάκκο, μετά από αυτό που ονομάζουν πώση του, αλλά έκαναν τη δύναμη του να αυξάνεται άπειρα στη συνέχεια. Πριν την πώση τον παρουσιάζουν ως άγγελο περιορισμένης ύπαρξης, όπως παρουσιάζουν και τους υπόλοιπους. Μετά την πώση του γίνεται, σύμφωνα με τις περιγραφές τους, πανταχού παρών. Υπάρχει παντού και ταυτόχρονα. Γεμίζει όλο Σύμπαν.

Μη ικανοποιημένοι από αυτήν τη θεοποίηση του Σατανά, τον παρουσιάζουν να νικά στρατηγικά όλη τη δύναμη και σοφία του Μεγαλοδύναμου, με τη μορφή ενός φιδιού. Εμφανίζουν το Μεγαλοδύναμο να ωθείται στην *άμεση ανάγκη* είτε να παραδώσει ολόκληρη την Πλάση στην κυριότητα του Σατανά, είτε να συνθηκολογήσει για τη λύτρωσή της με το να κατέβει στη Γη και να εκτεθεί πάνω σε ένα σταυρό υπό μορφή ανθρώπου.

Αν οι εφευρέτες της ιστορίας την είχαν πει ανάποδα, αν δηλαδή εμφάνιζαν τον Μεγαλοδύναμο να αναγκάζει το Σατανά να *εκτεθεί σε σταυρό* υπό μορφή φιδιού, ως τιμωρία για το νέο του παράπτωμα, η ιστορία θα ήταν λιγότερο παράλογη, λιγότερο αντιφατική. Αντίθετα, βάζουν αυτόν που έκανε το παράπτωμα να θριαμβεύει και τον Μεγαλοδύναμο να πίπτει.

Για το ότι πολλοί καλοί άνθρωποι πίστεψαν αυτό τον παράδοξο μύθο και ζήσανε καλή ζωή με αυτή την πίστη (διότι η ευπιστία δεν είναι έγκλημα) είμαι απόλυτα σίγουρος. Κατ'αρχάς, διδάχθηκαν να τον πιστεύουν και θα πιστεύανε οτιδήποτε άλλο με τον ίδιο τρόπο. Επίσης υπάρχουν πολλοί που έχουν τόσο ενθουσιωδώς συνεπαρθεί σε αυτό που πιστεύουν ότι είναι η άπειρη αγάπη του Θεού για τον άνθρωπο, θυσιάζοντας τον εαυτό του, που η οξύτητα της ιδέας αυτής τους έχει απαγορεύσει και αποθαρρύνει από το να εξετάσουν την έλλειψη λογικής και την ανοσιότητα της ιστορίας. Όσο πιο αφύσικο είναι κάτι, τόσο πιο εύκολο είναι να γίνει αντικείμενο πενιχρού θαυμασμού.^{29,30}

βάρβαρο όμως ο πόνος αυτός καθ'εαυτός δεν είναι ευπαρουσίαστος: απαιτεί μια εξήγηση πριν παραδεχτεί ότι υποφέρει (το ένστικτό του τον σπρώχνει να αρνηθεί τον πόνο, να τον αποσιωπήσει). Εδώ η λέξη "διάβολος" ήταν ευλογία: ο άνθρωπος είχε έναν πανίσχυρο και φοβερό εχθρό – δεν χρειαζόταν να ντρέπεται που υπέφερε στα χέρια ενός τέτοιου εχθρού." (κεφ 22-23, σελ.27-28)

29 Ο Foner σημειώνει ότι το γαλλικό κείμενο γράφει: "τυφλό και πενιχρό θαυμασμό."

30 Για το ίδιο ζήτημα ο Elihu Palmer, γράφει στο βιβλίο του "Οι Αρχές της Φύσης":

"[Ο Χριστιανισμός] παρουσιάζει ένα πραγματικά απεχθές θέμα για τα συναισθήματα ενός καλοσυνάτου ανθρώπου, αφού αποκαλεί αρετή και αθωότητα μια σκηνή πόνου και καταδίκης, ώστε να καταστρέψει τα αποτελέσματα της αληθινής κακίας. Παριστάνει ότι ελευθερώνει τον κόσμο από το θανάσιμο αποτέλεσμα της πρωταρχικής ανταρσίας με τη θυσία ενός αθώου. Το κακό είχε ήδη εισαχθεί στον κόσμο και για να το αφαιρέσει χρειαζόταν μια σωρεία από νέα εγκλήματα. Με απλά λόγια, για να καταστραφεί το ένα κακό πρέπει να δημιουργηθεί ένα άλλο. Για να διδαχθεί η ανθρωπότητα την αρετή της παρουσιάζεται ένας φόνος· για να γίνει χαρούμενη χρειάζεται να συντριβεί η αθωότητα· για να της δοθούν οι χαρές του Ουρανού πρέπει να δημιουργηθεί αντίστοιχη κακία στη γη. Για να αγαπήσει ο ένας τον άλλο πρέπει να διδαχθεί ο κόσμος ότι η Θεότητα, άσχετα με αυτή την αρχή, πρέπει εθελοντικά να θυσιάσει το μονογενή της υιό. Εν τέλει, για να αποκτήσουν τα νοήμοντα όντα την ευτυχία που χρειάζονται πρέπει να τους παρουσιαστεί για περισυλλογή η σκληρότητα και το εκδικητικό μένος." (σελ.25-26)

Περὶ αληθούς θεολογίας

Αλλά αν επιθυμούμε αντικείμενα ευγνωμοσύνης και θαυμασμού, μήπως δεν εμφανίζονται μπροστά στα μάτια μας διαρκώς; Δεν βλέπουμε μια θαυμαστή Πλάση έτοιμη να μας δεχθεί από τη στιγμή που γεννιόμαστε· έναν κόσμο που μας δίδεται έτοιμος στα χέρια μας και δεν μας κοστίζει τίποτε; Εμείς ανάβουμε τον ήλιο, κάνουμε τη βροχή να πέσει και γεμίζουμε τη γη με ποικιλία; Είτε κοιμόμαστε, είτε είμαστε ξύπνιοι, η τεράστια μηχανή του Σύμπαντος συνεχίζει να κινείται. Αυτά τα πράγματα και οι μελλοντικές ευλογίες που μας υπόσχονται δεν σημαίνουν τίποτα για μας; Τα χοντροειδή μας συναίσθηματα δεν μπορούν να ερεθιστούν με τίποτα πέρα από τραγωδίες και αυτοκτονίες; Ή μήπως η σκυθρωπή αλαζονεία του ανθρώπου έχει γίνει τόσο ανυπόφορη που τίποτα δεν μπορεί να τη κολακέψει πέρα από τη θυσία του Δημιουργού;³¹

Γνωρίζω ότι αυτή η γενναία έρευνα θα ανησυχήσει πολλούς, αλλά θα έδινε μεγάλη σημασία στην ευπιστία τους για να μην την κάνω γι'αυτόν το λόγο. Οι καιροί και το αντικείμενο απαιτούν την πραγματοποίησή της. Η υποψία ότι η θεωρία αυτού που καλείται Χριστιανική Εκκλησία είναι θαυμαστή έχει εξαπλωθεί σε όλες τις χώρες· και θα είναι παρηγοριά για τους ανθρώπους που παραπαίουν κάτω από αυτή την υποψία και αμφιβάλλουν για το τι πρέπει και τι δεν πρέπει να πιστέψουν, να δουν το ζήτημα να ερευνάται ελεύθερα. Γι'αυτόν το λόγο θα περάσω σε μια εξέταση των βιβλίων που καλούνται Παλαιά και Καινή Διαθήκη.³²

31 Ο Νίσε συμφωνεί με το συγγραφέα σ'αυτό το σημείο, γράφοντας: “Ο Θεός προσέφερε ως θυσία το γιο του για την άφεση των αμαρτιών. Δια μιας όλα είχαν τελειώσει με το ευαγγέλιο. Η θυσία -στην πιο αποκρουστική, στην πιο βάρβαρη μορφή της- η θυσία του αθώου για τη σωτηρία των ενόχων! Τι απαίσιος Παγανισμός!” (σελ.51)

Ο παραλογισμός στον οποίο αναφέρεται ο συγγραφέας φαίνεται ξεκάθαρα από ένα απόσπασμα στο βιβλίο του Ogden: “Ο Σωκράτης, που πέθανε φιλοσοφώντας με τους φίλους του, βίωσε τον καλύτερο θάνατο που θα μπορούσε να ελπίζει. Αλλά ο Χριστός, που πέθανε εν μέσω φρικτών πόνων, κτυπημένος, υβριζόμενος και κατηγορούμενος από ένα ολόκληρο έθνος είναι ο χειρότερος δυνατός. Ο Σωκράτης, όταν έλαβε το ποτήρι με το δηλητήριο, ευλόγησε τον εκτελεστή του που έκλαιγε, αλλά ο Χριστός, εν μέσω φρικτών μαρτυριών, προσευχήθηκε για τους ανελέητους εκτελεστές του! Ναι! Αν ο θάνατος του Σωκράτη είναι ο θάνατος ενός Σοφού, η ζωή και ο θάνατος του Χριστού είναι αντίξια ενός ΘΕΟΥ!” (σελ.30) Αναρωτιέμαι: αν δηλαδή ο Σωκράτης είχε εκτελεστεί άγρια από τους Αθηναίους θα ήταν υποψήφιος θεοποίησης;

32 Με αυτό το κεφάλαιο ο συγγραφέας ολοκληρώνει την πρώτη φάση της φιλοσοφικής του επίθεσης στο Χριστιανισμό. Σ'αυτό το σημείο ίσως θα έπρεπε να αναφερθεί και σε τι ακριβώς επιτίθεται ο Paine. Ο Καριώτογλου αναπτύσσει έναν ενδιαφέροντα ορισμό για τη θρησκεία της εποχής του Paine, της “παραδοσιακής θρησκείας” όπως τη χαρακτηρίζει.

“Παλιότερα ο όρος θρησκεία ήταν συνυφασμένος με μια συγκεκριμένη μορφή πίστης και οι άνθρωποι τον χρησιμοποιούσαν, για να δηλώσουν μια σταθερή θρησκευτική πρακτική απόδοσης λατρείας και δημιουργίας μιας σχέσης με το Θείο... Η παραδοσιακή αντίληψη της θρησκείας λοιπόν κινείται στο σχήμα πιστη-λατρεία-λατρευτική κοινότητα. Από αυτά τα τρία απορρέει μιας μορφής συγκεκριμένη θρησκευτικότητα και ευσέβεια, η οποία ως ένα σημείο δίνει το στίγμα της θρησκείας. Μια τέτοια αντίληψη της θρησκείας εξακολουθεί και σήμερα να είναι διαδεδομένη στο μέσο άνθρωπο, ο οποίος είναι κατά γενικό κανόνα συνηθισμένος στο σχήμα αυτό” (σελ.21-22)

Για την μοντέρνα αντίληψη της θρησκείας αναφέρει ότι “...ο άνθρωπος προσπαθεί στα νεότερα χρόνια να κάνει μια θεώρηση του φαινομένου με πιο κοσμοθεωρικό προσανατολισμό [...] βλέπει τη θρησκεία ως ένα δυναμικό στοιχείο αναζήτησης του επέκεινα από τον ίδιο τον

Εξέταση της Παλαιάς Διαθήκης

Αυτά τα βιβλία, που ξεκινούν με τη Γένεση και τελειώνουν με την Αποκάλυψη (το οποίο, παρεμπιπτόντως, είναι ένα βιβλίο με γρίφους που χρειάζεται αποκάλυψη για να ερμηνευθεί) είναι, μας λένε, ο λόγος του Θεού. Είναι πρόπον, λοιπόν, για μας, να μάθουμε ποιος μας το είπε αυτό για να ξέρουμε σε ποιον να το πιστώσουμε. Η απάντηση στην ερώτηση αυτή είναι ότι κανείς δεν μπορεί να ξέρει, εκτός του ότι το λέμε εμείς οι ίδιοι, ο ένας στον άλλο. Το ζήτημα ωστόσο ιστορικά έχει ως εξής:

Όταν οι μυθοπλάστες της εκκλησίας έπλασαν το σύστημά τους, συγκέντρωσαν όλα τα γραπτά που μπορούσαν να βρουν και τα χειρίστηκαν όπως ήθελαν. Είναι πραγματικά αμφίβολο αν τα κείμενα που αποτελούν την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη είναι στην ίδια κατάσταση στην οποία ισχυρίζονται οι συλλέκτες τους ότι τα βρήκαν· ή αν προσέθεσαν σ'αυτά, τα αλλάξαν, τα επεξεργάστηκαν ή τα καλλώπισαν.

Ασχέτως, αποφάσισαν με *ψηφοφορία*³³ ποια από τα βιβλία της συλλογής που είχαν φτιάξει θα έπρεπε να είναι Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ και ποια όχι. Απέρριψαν αρκετά, άλλα ψήφισαν ότι ήταν αμφίβολα, όπως τα βιβλία που ονομάζονται Απόκρυφα, και τα βιβλία που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους ψηφίστηκαν ως ο λόγος του Θεού. Αν είχαν ψηφίσει διαφορετικά, όλοι οι άνθρωποι από τότε που ονομάζουν τους εαυτούς τους Χριστιανούς θα πίστευαν κάτι διαφορετικό· γιατί η πίστη της μίας ομάδας βασίζεται στην ψήφο της άλλης. Δεν ξέρουμε τίποτα για τους ανθρώπους που το έκαναν αυτό. Αυτοαποκαλούνται με το γενικό όνομα της Εκκλησίας· και μόνο αυτό ξέρουμε για το ζήτημα αυτό.

Καθώς δεν έχουμε εξωτερικές αποδείξεις ή κάποια αυθεντία για να πιστέψουμε πως αυτά τα βιβλία είναι ο λόγος του Θεού πέρα από αυτές που ήδη ανέφερα, οι οποίες μόνο αποδείξεις δεν είναι, θα συνεχίσω με το να εξετάσω για εσωτερικά στοιχεία μέσα στα ίδια τα βιβλία.

Στο προηγούμενο τμήμα του δοκιμίου μίλησα για την αποκάλυψη. Τώρα θα προχωρήσω περαιτέρω στο θέμα αυτό, με σκοπό να το εφαρμόσω στα περι σου ο λόγος βιβλία.

Αποκάλυψη είναι η ενημέρωση ενός ατόμου για κάτι που δεν γνώριζε από πριν. Γιατί αν έχω κάνει κάτι ή το έχω δει, δεν χρειάζομαι αποκάλυψη για να μου πει κάποιος ότι το έκανα ή το είδα, ούτε για να το πω ή να το γράψω.

άνθρωπο με προσωπικό τρόπο. Η θρησκεία με αυτόν το τρόπο τοποθετείται στη σφαίρα της θεωρίας και του υποκειμενισμού" (σελ.24)

Ο Paine όμως δεν επιθυμεί να επιτεθεί μόνο στην παραδοσιακή θρησκεία, αλλά και σ'αυτά που απορρέουν από αυτήν και συγκεκριμένα στον αποκλεισμό της λογικής από τη θρησκευτική διαδικασία και τη μηχανιστική σωτηριακή αντίληψη, κάτι που έξοχα συνέλαβε ο Samuel Butler στο ποίημά του "Hudibras":

"With crosses, relics, crucifixes,
beads, pictures, rosaries and pixes,
the tools of working out salvation,
by mere mechanic operation."

33 Αναφέρεται προφανώς στις Συνόδους που καθόρισαν τον Κανόνα της Βίβλου. (βλ. και 220)

Συνεπώς, ο όρος “αποκάλυψη” δεν μπορεί να εφαρμοσθεί σε οτιδήποτε έγινε πάνω στη γη, του οποίου ο άνθρωπος ήταν δράστης ή μάρτυρας. Κατά συνέπεια, όλα τα ιστορικά και ανέκδοτα τμήματα της Βίβλου, σχεδόν ολόκληρη δηλαδή, δεν περιλαμβάνεται στο νόημα του όρου “αποκάλυψη”, άρα δεν είναι και λόγος του Θεού.

Όταν ο Σαμψών το έσκασε με τις στήλες της πύλης της Γάζας, αν όντως το έκανε ποτέ (και είτε το έκανε είτε όχι μας είναι αδιάφορο) ή όταν επισκέφθηκε τη Δαλιδά ή όταν έπιασε τις αλεπούδες ή έκανε οτιδήποτε άλλο, τι σχέση έχει ο όρος “αποκάλυψη” με αυτά; Αν ήταν γεγονότα μπορούσε να τα πει ο ίδιος ή η γραμματέας του, αν είχε, ή θα μπορούσε να τα γράψει, αν ήταν άξια λόγου ή καταγραφής· και αν ήταν φανταστικά, η αποκάλυψη δε θα μπορούσε να τα κάνει αληθινά· και είτε ήταν αληθινά ή όχι, το να τα ξέρουμε δε μας κάνει ούτε καλύτερους, ούτε σοφότερους. Όταν αναλογιζόμαστε το άπειρο του Όντος που καθοδηγεί και κυβερνά το ακατανόητο ΟΛΟΝ, του οποίου η μέγιστη δυνατή οξύτητα της ανθρώπινης όρασης δεν μπορεί να ανακαλύψει παρά κατά ένα τμήμα, θα έπρεπε να νηρεπόμαστε να αποκαλούμε τέτοιες τετριμμένες ιστορίες “λόγο του Θεού”.

Όσον αφορά τη διήγηση της δημιουργίας, με την οποία ανοίγει το βιβλίο της Γενέσεως, έχει όλα τα χαρακτηριστικά του να είναι παράδοση την οποία είχαν οι Ισραηλίτες πριν την είσοδό τους στην Αίγυπτο· και μετά την αναχώρησή τους από τη χώρα, την τοποθέτησαν στην αρχή της ιστορίας τους, χωρίς να λένε και κατά πάσα πιθανότητα χωρίς να ξέρουν από πού προήλθε. Ο τρόπος με τον οποίο ξεκινά η ιστορία δείχνει ότι είναι μια παράδοση. Ξεκινά απότομα. Κανείς δε μιλά. Κανείς δεν ακούει. Δεν απευθύνεται σε κανένα. Δεν χρησιμοποιεί ούτε πρώτο, ούτε δεύτερο, ούτε τρίτο πρόσωπο. Πληροί κάθε προϋπόθεση για να είναι παράδοση. Κανείς δεν εγγυάται γι'αυτή. Ούτε καν ο Μωυσής, που δεν αναλαμβάνει να κάνει ούτε μια εισαγωγή με τον τρόπο που το κάνει σε άλλες περιπτώσεις, λέγοντας “καί είτε Κύριος πρὸς Μωυσήν”.

Γιατί έχει ονομαστεί Μωσαϊκή διήγηση της Δημιουργίας, δεν μπορώ να το συλλάβω. Πιστεύω ότι ο Μωυσής ήξερε να κρίνει τέτοια ζητήματα πολύ καλά ώστε να βάλει το όνομά του σε μια τέτοια διήγηση. Είχε μορφωθεί ανάμεσα στους Αιγυπτίους, που ήταν λαός ικανός στην επιστήμη και ειδικά την αστρονομία, όσο κανείς άλλος στις μέρες τους· και η σιγή και η συστολή του Μωυσή, με τη μη επικύρωση της διήγησης, είναι ένα καλό αρνητικό αποδεικτικό στοιχείο ότι ούτε την είπε την ιστορία, ούτε την πίστευε. Είναι γεγονός ότι όλοι οι λαοί υπήρξαν κατασκευαστές κόσμων³⁴ και οι Ισραηλίτες είχαν κάθε δικαίωμα να κάνουν το ίδιο όπως και οι υπόλοιποι· και μια και ο Μωυσής δεν ήταν Ισραηλίτης³⁵ μπορεί να μη θέλησε να αντικρούσει την παράδοση. Η διήγηση ωστόσο είναι ακίνδυνη, αντίθετα με άλλα τμήματα της Βίβλου.

34 Στο πρωτότυπο: “world-makers”. Ο συγγραφέας προφανώς εννοεί στην κατασκευή μυθολογίας και φανταστικών κόσμων.

35 Ο συγγραφέας αναφέρεται στο ότι ο Μωυσής ήταν μεγαλωμένος ως Αιγύπτιος και όχι στο ότι οι γονείς του δεν ήταν Ισραηλίτες.

Όποτε διαβάζουμε τις खुδαίες ιστορίες, τις φιλήδονες ακολασίες, τις βάρβαρες και βασανιστικές εκτελέσεις, την ασίγαστη εκδικητικότητα, με τα οποία είναι γεμάτη η μισή και πλέον Βίβλος,³⁶ θα ήταν πιο σωστό να πούμε ότι είναι ο λόγος ενός δαίμονα, παρά ο λόγος του Θεού. Είναι μια ιστορία κακίας, που έχει διαφθείρει και κακοποιήσει την ανθρωπότητα και προσωπικά, ειλικρινά την απεχθάνομαι, όπως απεχθάνομαι οτιδήποτε βάνασο.

Σπάνια συναντούμε οτιδήποτε, εκτός από μερικές φράσεις, που να μην αξίζει είτε την απέχθεια, είτε την περιφρόνησή μας, μέχρι να φτάσουμε στα πιο γενικόλογα τμήματα της Βίβλου. Στα ανώνυμα κείμενα, τους Ψαλμούς και το βιβλίο του Ιώβ, ιδίως στο τελευταίο, βρίσκουμε σε μεγάλη ποσότητα αισθήματα ευλάβειας για την δύναμη και την φιλευσπλαχνία του Μεγαλοδύναμου, αλλά δεν είναι σημαντικότερα και από πολλές άλλες συνθέσεις για παρόμοια θέματα που γράφτηκαν πριν ή και μετά από αυτά.

Οι Παροιμίες, που λέγεται ότι είναι του Σολομώντα, αν και μάλλον πρόκειται για συλλογή (επειδή αποκαλύπτουν μια γνώση της ζωής που οι περιστάσεις δεν θα του επέτρεπαν να ξέρει) είναι διδακτικός πίνακας ηθικής. Είναι κατώτερες σε σχέση με την σαφήνεια των παροιμιών των Ισπανών και όχι σοφότερες και πιο λακωνικές από εκείνες του Αμερικανού Φραγκλίνου.

Τα υπόλοιπα τμήματα της Βίβλου, που είναι γνωστά με τα ονόματα των Προφητών, είναι έργα Εβραίων ποιητών και περιπλανώμενων ιεροκηρύκων, οι οποίοι αναμείγνυαν ποίηση, ανέκδοτες διηγήσεις και ευλάβεια και αυτά τα έργα ακόμα διατηρούν ένα αέρα και στυλ ποίησης αν και μεταφρασμένα.³⁷

36 Ο Foner σημειώνει ότι ο αναγνώστης πρέπει να θυμάται ότι σ' αυτό το κεφάλαιο με τον όρο "Βίβλος" ο συγγραφέας εννοεί μόνο την Παλαιά Διαθήκη.

37 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Καθώς πολλοί είναι οι αναγνώστες που δεν βλέπουν ότι μια σύνθεση είναι ποίημα αν δεν έχει ομοιοκαταληξία, για την ενημέρωσή τους γράφω αυτή τη σημείωση. Η ποίηση αποτελείται κυρίως από δύο πράγματα, "εικόνες" και σύνθεση. Η σύνθεση της ποίησης διαφέρει από την πρόζα με την ανάμειξη μακρών και κοντών συλλαβών. Αν από ένα στίχο ποίησης αφαιρέσουμε μία μακρά συλλαβή και βάλουμε στη θέση της μια κοντή συλλαβή ή μακρά εκεί που θα έπρεπε να είναι μία κοντή, ο στίχος θα χάσει την ποιητικής του αρμονία. Θα είχε το ίδιο αποτέλεσμα στο στίχο με το να αλλάξουμε θέση μια νότα σε ένα τραγούδι.

Οι "εικόνες" στα βιβλία των αποκαλούμενων Προφητών μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως ποίηση. Είναι φανταστικές, συχνά υπερβολικές και δεν μπορούν να μπουν σε κανένα άλλο είδος πέρα από την ποίηση.

Για να δείξω ότι αυτά τα κείμενα είναι γραμμένα σε ποιητικούς ρυθμούς, θα πάρω δέκα συλλαβές αυτούσιες από το βιβλίο και θα φτιάξω ένα στίχο με τον ίδιο αριθμό συλλαβών (ηρωικό μέτρο) που θα ομοιοκαταληκτεί. Θα καταστεί φανερό ότι οι συνθέσεις των βιβλίων αυτών είναι σε ποιητικό μέτρο.

Το πρώτο παράδειγμα είναι από τον Ησαΐα:

"Hear, O ye heavens, and give ear, O earth"

It is God himself that calls attention forth.

(Στμ: ο πρώτος στίχος είναι ο "Άκουε ουρανέ και ένωτίζου γη..." (Ησαΐας 1,2)

Άλλο ένα παράδειγμα είναι από τον πενθούντα Ιερεμία, στο οποίο θα συμπεριλάβω άλλους δύο στίχους, για να δείξω τη μορφή και τον σκοπό του ποιητή:

"O, that mine head were waters and mine eyes"

Were fountains flowing like the liquid skies;

Then would I give the mighty flood release

Σε ολόκληρη τη Βίβλο, δεν υπάρχει ούτε μια λέξη που να μας περιγράφει αυτό που εμείς ονομάζουμε ποιητή, ούτε μια λέξη που περιγράφει αυτό που ονομάζουμε ποίηση. Καταθέτω ότι η λέξη “*προφήτης*”, στην οποία αργότερα επικολλήθηκε νέο νόημα, ήταν η βιβλική λέξη για τον ποιητή και η λέξη “*προφητεία*” εννοούσε την ποιητική τέχνη. Επιπλέον σήμαινε και την απαγγελία ποιήματος με συνοδεία μουσικής.

Διαβάζουμε για προφητείες με αυλούς, τύμπανα και κέρατα, προφητείες με άρπες, με ψαλτήρια, με κύμβαλα και κάθε μουσικό όργανο που ήταν της μόδας τότε. Αν μιλούσαμε σήμερα για προφητείες με βιολί, αυλό και τύμπανο, η έκφραση δεν θα έβγαζε νόημα ή θα φαινόταν γελοία και σε μερικούς ανθρώπους αντιπαθής, γιατί αλλάξαμε το νόημα της λέξης.

Μας λένε ότι ο Σαούλ ήταν μεταξύ των *προφητών* και ότι έκανε *προφητείες*, αλλά δε μας λένε *τι προφήτευαν* ή *τι προφήτευσε ο ίδιος*. Το ζήτημα είναι ότι δεν είχαν κάτι να πουν· κι αυτό γιατί αυτοί οι προφύτες ήταν μια ομάδα μουσικών και ποιητών και ο Σαούλ τους συνόδευε στη συναυλία και αυτό ονομαζόταν “*προφητεία*”.

Η διήγηση προέρχεται από το βιβλίο του Σαμουήλ,³⁸ και μας περιγράφει ότι ο Σαούλ συνάντησε μία *συντροφία* προφητών (ολόκληρη ομάδα!) να κατηφορίζουν με ένα ψαλτήρι, ένα τύμπανο, έναν αυλό και μια άρπα και να προφητεύουν και ότι προφήτευσε κι αυτός μαζί τους. Αλλά φαίνεται αργότερα ότι ο Σαούλ προφήτευσε άσχημα, δηλαδή έπαιξε άσχημα, γιατί λέγεται ότι *ένα κακό πνεύμα από τον Θεό*³⁹ κατέλαβε τον Σαούλ και προφήτευσε.⁴⁰

Τώρα, αν δεν υπήρχε άλλο χωρίο στο βιβλίο που λέγεται Βίβλος από αυτό, για να μας δείξει ότι έχουμε χάσει το αρχικό νόημα της λέξης “*προφητεία*” και βάλαμε άλλο νόημα στη θέση του, αυτό και μόνο θα αρκούσε, αφού είναι αδύνατο να χρησιμοποιήσουμε και να εφαρμόσουμε τη λέξη “*προφητεία*” στη θέση που εδώ χρησιμοποιείται, αν της δώσουμε το νόημα που της προσκολλήθηκε αργότερα. Ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιείται εδώ την ξεγυμνώνει από κάθε θρησκευτικό νόημα και δείχνει ότι ένας άνθρωπος τότε μπορούσε να είναι προφήτης και *να προφητεύει*

And weep a deluge for the human race.

(ΣΤΜ: “*Τίς δώσει κεφαλή μου ὕδωρ και ὀφθαλμοῖς μου πηγὴν δακρῶν, και κλαύσομαι τὸν λαὸν μου τούτων ἡμέρας και νυκτῶς, τοὺς τετραυματισμένους θυγατρὸς λαοῦ μου;*” (Ιερεμίας 9,1)
Ο συγγραφέας δεν έχει μεταφέρει ὅλο το στίχο)

38 Ο Έλληνας αναγνώστης δε θα βρει στην ελληνική Βίβλο βιβλίο του Σαμουήλ. Τα βιβλία Σαμουήλ Α και Β της μετάφρασης του Βασιλέως Ιακώβου (ΚJV) αντιστοιχούν με τα Βασιλειών Α και Β της ελληνικής. (αντίστοιχα τα Βασιλειών Γ και Δ γίνονται Α και Β στην ΚJV. (βλ και Παράρτημα II, σελ.379)

39 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Καθώς αυτοί που καλούνται θεολόγοι σχολιαστές αρέσκονται στο να προβληματίζουν ο ένας τον άλλο, θα το αφήσω σ'αυτούς να εξηγήσουν το πρώτο τμήμα της φράσης, αυτό με το σατανικό πνεύμα του Θεού. Εγώ θα παραμείνω πιστός στο κείμενό μου και θα συνεχίσω με το νόημα της λέξης “*προφητεία*”.

40 Εδώ ο συγγραφέας ανακατεύει λίγο τις βιβλικές αναφορές (άλλωστε έγραφε από μνήμης). Η συνάντηση του Σαούλ με το “γκρουπ” προφητών γίνεται στο Α Βασ. 10,10-12, το “πνεύμα Θεού πονηρόν ἐπί Σαούλ” εμφανίζεται στο Α Βασ. 19,7 όταν ο Σαούλ αποφασίζει να σκοτώσει το Δαβίδ. Βέβαια, λίγο παρακάτω, στο 19,24 ο Σαούλ ξαναπροφητεύει ολημερίς και μάλιστα γυμνός.

ανεξαρτήτως του ηθικού ή όχι χαρακτήρα του, καθώς τώρα μπορεί να είναι ποιητής ή μουσικός. Ο όρος ήταν αρχικά ένας όρος επιστημονικός, που ανομοιογενώς εφαρμόστηκε στην ποίηση και τη μουσική και χωρίς να περιοριστεί στα ζητήματα ποίησης και μουσικής.

Η Δεββώρα και ο Βαράκ⁴¹ ονομάζονται προφήτες όχι επειδή προέλεγαν κάτι, αλλά επειδή συνέθεσαν το ποίημα ή τραγούδι που φέρει το όνομά τους, αγαλλώμενοι για κάτι που είχε ήδη συμβεί. Ο Δαβίδ που μετράται ανάμεσα στους προφήτες, επειδή ήταν μουσικός, επίσης φημιολογείται ότι συνέθεσε τους Ψαλμούς (αν και μάλλον λανθασμένα). Αλλά ο Αβραάμ, ο Ισαάκ και ο Ιακώβ δεν καλούνται προφήτες· καμιά περιγραφή που έχουμε δε μας λέει ότι μπορούσαν είτε να τραγουδήσουν, είτε να παίξουν μουσική, είτε να γράψουν ποίηση.

Μας λένε ότι υπάρχουν μεγάλοι και μικρότεροι προφήτες. Είναι σα να μας λένε ότι υπάρχει ένας μεγαλύτερος και μικρότερος Θεός, αφού δεν μπορούν να υπάρχουν βαθμίδες προφητείας συνεπείς με τη σύγχρονη έννοια. Αλλά υπάρχουν βαθμίδες στην ποίηση, συνεπώς η φράση αυτή μπορεί να εναρμονιστεί με την κατανόηση ότι αναφερόμαστε σε σπουδαίους και λιγότερο σπουδαίους ποιητές.

Μετά από αυτό είναι άσκοπο να κάνω παρατηρήσεις σχετικά με το τι έγραψαν αυτοί οι άνθρωποι, που μετατράπηκαν σε προφήτες. Το τσεκούρι πάει κατευθείαν στη ρίζα όταν δείχνουμε ότι το αρχικό νόημα της λέξης διέφερε και κατά συνέπεια όλα τα κρυφά νοήματα που βγήκαν από αυτά τα βιβλία, όλη η αφοσίωση και ο σεβασμός που τους αποδόθηκε, όλα τα εκτενή σχόλια που γραφτήκανε σχετικά με αυτά υπό το πρίσμα του λανθασμένου νοήματος, δεν αξίζουν κατάρριψης. Ωστόσο, τα γραπτά των Εβραίων ποιητών αξίζουν καλύτερη μοίρα από αυτήν που έχουν τώρα, να είναι δεμένα μαζί με τα σκουπίδια⁴² που τα συνοδεύουν, υπό το βιασμένο όνομα “λόγος του Θεού”.

Αν επιτρέψουμε στους εαυτούς μας να συλλάβουμε σωστά τις έννοιες των πραγμάτων, θα πρέπει σε αυτό που θα τιμήσουμε με τον τίτλο “λόγος του Θεού” να του αποδώσουμε όχι μόνο την ιδέα της απαραιτοσύνης,⁴³ αλλά της πλήρους αδυναμίας να υποστεί οποιαδήποτε αλλαγή· συνεπώς ο λόγος του Θεού δεν μπορεί να υπάρξει σε οποιαδήποτε γραπτή ή ανθρώπινη γλώσσα.

Η διαρκής και σταδιακή αλλαγή που υπόκεινται οι λέξεις, η έλλειψη μιας παγκόσμιας γλώσσας που καθιστά αναγκαία τη μετάφραση, τα λάθη στα οποία υπόκεινται ξανά οι μεταφράσεις, τα λάθη των γραφών και των τυπογράφων,⁴⁴ μαζί με την πιθανότητα εσκεμμένης αλλοίωσης, είναι όλα αποδείξεις ότι η ανθρώπινη γλώσσα, είτε προφορική, είτε τυπωμένη, δεν

41 Κριταί 4,6

42 Στο πρωτότυπο: “trash”. Μακράν μία από τις σκληρότερες λέξεις που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας για να αναφερθεί στη Βίβλο. Ταυτόχρονα προσπαθεί με αυτή την “χυδαία” γλώσσα να δώσει μεγαλύτερη αξία στη βιβλική εβραϊκή ποίηση.

43 Στο πρωτότυπο: “unchangeableness”

44 Ας μην ξεχνάμε ότι ο συγγραφέας ζει σε μια εποχή όπου οι τυπογράφοι στοιχειοθετούν τα βιβλία με το χέρι.

μπορεί να αποτελεί μέσο για το λόγο του Θεού. Ο λόγος του Θεού βρίσκεται σε κάτι άλλο.⁴⁵

Ακόμα και αν η Βίβλος υπερέιχε σε αγνότητα ιδεών και έκφρασης από όλα τα βιβλία που υπάρχουν σήμερα στον κόσμο, δεν θα το χρησιμοποιούσα σαν οδηγό πίστης, ότι είναι λόγος του Θεού, γιατί θα παρέμενε η πιθανότητα ότι εξαπατώμαι. Αλλά όταν στο μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου δε βλέπω παρά μια εξιστόρηση των χειρότερων διαστροφών και μια συλλογή ευτελών και περιφρονητέων ιστοριών, δεν μπορώ να αιτιμάσω τον Δημιουργό μου αποκαλώντας το με το όνομά του.

Περί της Καινής Διαθήκης

Αυτά, λοιπόν, με τη Βίβλο· τώρα θα συνεχίσω στο βιβλίο που ονομάζεται Καινή Διαθήκη. *Καινή Διαθήκη!* Σαν να λέμε, η “Νέα” Επιθυμία,⁴⁶ λες και ο Δημιουργός θα μπορούσε να έχει δύο θελήσεις.

Αν ο Ιησούς Χριστός είχε την πρόθεση να δημιουργήσει μια νέα θρησκεία, αναμφίβολα θα είχε γράψει τις αρχές της ο ίδιος ή *θα φρόντιζε να γράφει* ενώ ο ίδιος ζούσε. Αλλά κείμενα γραμμένα επιβεβαιωμένα από τον ίδιο δεν υπάρχουν. Όλα τα βιβλία που λέγονται Καινή Διαθήκη γραφτήκανε μετά το θάνατό του. Ήταν γέννημα-θρέμμα Εβραίος και ήταν Υιός του Θεού, όπως είναι όλοι, αφού ο Δημιουργός είναι Πατέρας των Πάντων.⁴⁷

Τα πρώτα τέσσερα βιβλία, του Ματθαίου, του Μάρκου, του Λουκά και του Ιωάννη, δεν εξιστορούν τη ζωή του Ιησού Χριστού, αλλά αποτελούνται από ασύνδετα ανέκδοτα γι’αυτόν. Από τα βιβλία αυτά φαίνεται ότι δεν κήρυξε πάνω από δεκαοκτώ μήνες· και μόνο κατά τη διάρκεια αυτού του σύντομου διαστήματος αυτοί οι άνδρες τον γνώρισαν.⁴⁸ Διηγούνται ότι στην ηλικία των δώδεκα ετών, καθόταν μεταξύ των Εβραίων διδασκάλων, ρωτώντας τους και απαντώντας στα ερωτήματά τους. Καθώς αυτό συνέβη πολλά χρόνια πριν τον γνωρίσουν, είναι πιθανόν ότι έμαθαν αυτό το ανέκδοτο από τους γονείς του. Από αυτό το σημείο δεν υπάρχει καμία διήγηση για δεκαέξι χρόνια. Πού ζούσε, τι έκανε σ’αυτό το διάστημα δεν είναι γνωστό. Πιθανότατα ασκούσε το επάγγελμα του πατέρα του, δηλαδή ζυλουργός. Δε φαίνεται να είχε μορφωθεί και πιθανότητα δεν ήξερε να

45 Ο συγγραφέας ήδη μας προειδοίζει εδώ για την ντεϊστική του φιλοσοφία. Θα επανέλθει σ’αυτό παρακάτω, στο κεφάλαιο 9, όπου και δίνει την απάντηση.

46 Στο πρωτότυπο: “Thus much for the Bible; I now go on to the book called the New Testament. The new Testament! that is, the ‘new’ Will, as if there could be two wills of the Creator.” Είναι φανερό ότι ο συγγραφέας γνωρίζει ότι η ελληνική λέξη “Διαθήκη” μεταφράζεται ως “will” στα αγγλικά και κάνει λογοπαίγνιο μεταξύ των εννοιών αυτής της λέξης “διαθήκη” και “επιθυμία” (η πρώτη έννοια προέκυψε από τη δεύτερη· η λογική σχέση είναι προφανής.)

47 Όπως αναφέρει και ο Sanders (σελ.395) ο τίτλος “Υιός του Θεού” ήταν ένας γενικός τίτλος που αποδιδόταν σε όλους τους Εβραίους. Το μόνο πρωτότυπο στην περίπτωση του Ιησού ήταν ότι χρησιμοποιούνταν στον ενικό.

48 Εδώ ο συγγραφέας σφάλει, αφού από τους 4 Ευαγγελιστές, μόνο ο Ιωάννης και ο Ματθαίος γνώριζαν προσωπικά το Χριστό.

γράφει, αφού οι γονείς του ήταν πάρα πολύ φτωχοί, αφού δεν είχαν να πληρώσουν ούτε για ένα κρεβάτι, όταν γεννήθηκε.⁴⁹

Είναι σχετικά παράξενο ότι τα τρία άτομα των οποίων τα ονόματα μνημονεύονται παγκοσμίως ήταν ταπεινής⁵⁰ καταγωγής. Ο Μωυσής βρέθηκε εγκαταλελειμμένος, ο Ιησούς γεννήθηκε σε στάβλο και ο Μωάμεθ ήταν οδηγός μουλαριών. Ο πρώτος και ο τελευταίος ήταν ιδρυτές διαφορετικών θρησκευτικών συστημάτων, αλλά ο Ιησούς Χριστός δεν ίδρυσε καμία νέα θρησκεία. Καλούσε τους ανθρώπους να ασκούν την αρετή και διέδιδε την πίστη σε ένα Θεό. Το σπουδαιότερο χαρακτηριστικό του χαρακτήρα του ήταν η φιλανθρωπία.

Ο τρόπος με τον οποίο συνελήφθη δείχνει ότι δεν ήταν πολύ γνωστός στον καιρό του· και δείχνει επίσης ότι οι συνάξεις με τους μαθητές του ήταν κρυφές· και ότι είχε εγκαταλείψει ή σταματήσει προσωρινά τη δημόσια διδασκαλία. Ο Ιούδας δε θα μπορούσε να τον προδώσει με άλλο τρόπο, πέρα από το να αποκαλύψει το μέρος που βρισκόταν και να τον υποδείξει στους αξιωματικούς που ήθελαν να τον συλλάβουν. Και ο λόγος που χρησιμοποίησαν τον Ιούδα θα μπορούσε μόνο να οφείλεται στο γεγονός ότι δεν ήταν πολύ γνωστός και ζούσε στην αφάνεια.

Η ιδέα της αφάνειάς του όχι μόνο δεν συμφωνεί με την υποτιθέμενη θεϊκή φύση του, αλλά του αποδίδει ένα είδος λιποψυχίας.⁵¹ Και το ότι προδόθηκε, ή με άλλα λόγια, συνελήφθη αφού ένας από τους μαθητές του άφησε να διαρρεύσουν πληροφορίες, δείχνει ότι δεν είχε σκοπό να συλληφθεί και κατά συνέπεια δεν είχε σκοπό να σταυρωθεί.

Οι Χριστιανοί μυθοπλάστες μας λένε ότι ο Χριστός πέθανε για τις αμαρτίες του κόσμου και ότι ήρθε *με σκοπό να πεθάνει*. Δεν θα ήταν το ίδιο λοιπόν αν πέθαινε από πυρετό ή ευλογία ή γήρας ή από οτιδήποτε άλλο;

Η δεδηλωμένη ποινή που αποδόθηκε στον Αδάμ ήταν ότι αν έτρωγε το μήλο, *“σίγουρα θα πέθαινε”*⁵² και όχι *“σίγουρα θα σταυρωνόταν”*. Η ποινή ήταν θάνατος, όχι ένας συγκεκριμένος τρόπος θανάτου. Η σταύρωση, λοιπόν, ή οποιοσδήποτε συγκεκριμένος τρόπος θανάτου, δεν ήταν μέρος της ποινης που έπρεπε να υποστεί ο Αδάμ, συνεπώς, και βάσει της δικής

49 Ο Foner σημειώνει ότι αυτό είναι ένα από τα λάθη που οφείλονται στο γεγονός ότι ο Paine δεν είχε πρόσβαση σε Βίβλο όταν έγραφε το πρώτο μέρος του βιβλίου (**ΣτΜ**: Το παραδέχεται και ο ίδιος στην εισαγωγή του δεύτερου μέρους, σελ.59). Δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι η οικογένεια του Ιησού ήταν φτωχή. Το αντίθετο είναι πολύ πιο πιθανό.

ΣτΜ: Μου φαίνεται απίθανο ο συγγραφέας να μη γνωρίζει την ιστορία της Γέννησης και ότι οι γονείς του Χριστού δεν βρισκαν κρεβάτι επειδή όλα ήταν γεμάτα και όχι επειδή δεν είχαν να πληρώσουν. Ο συγγραφέας μάλλον παρασύρεται από την προκατάληψη του ότι ο Ιησούς μεγάλωσε σε φτωχή οικογένεια. Επίσης, δεδομένου ότι ο Ιησούς είχε πατέρα ξυλουργό, είναι μάλλον απίθανο να ήταν τελείως αμόρφωτος. Θα έπρεπε τουλάχιστον να ήξερε βασική αριθμητική, απαραίτητη για συναλλαγές και μετρήσεις και τα ευαγγέλια τον παρουσιάζουν να διαβάζει από τις Γραφές στη συναγωγή, άρα ήξερε και ανάγνωση.

50 Στο πρωτότυπο: “obscure parentage”. Αν και η λέξη “obscure” μεταφράζεται ως “μυστηριώδης” και “κρυφός”, από τα παραδείγματα που ακολουθούν, ο συγγραφέας πρέπει να εννοεί “ταπεινής καταγωγής”, αφού και για τα τρία πρόσωπα γνωρίζουμε στοιχεία για τους γονείς τους, έστω και επιγραμματικά.

51 Στο πρωτότυπο: “pusillanimity”

52 “ἀπὸ δὲ τοῦ Ξύλου τοῦ γινώσκων καλὸν καὶ πονηρὸν, οὐ φάγεσθε ἀπ’ αὐτοῦ· ἢ δ’ ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ’ αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανείσθε.” (Γεν 2,17)

τους λογικής, δεν ήταν μέρος της ποινής που έπρεπε να υποστεί και ο Χριστός στη θέση του Αδάμ. Ευκαιρίας δοθείσης, ένας πυρετός θα ήταν το ίδιο αποτελεσματικός με ένα σταυρό.

Η ποινή που επιβλήθηκε στον Αδάμ πρέπει να σήμαινε είτε φυσικό θάνατο, δηλαδή παύση της ζωής, είτε, όπως μας λένε οι μυθοπλάστες, καταδίκη. Συνεπώς, ο θάνατος του Ιησού Χριστού πρέπει, σύμφωνα με τη λογική τους, να εφαρμόστηκε σαν προληπτικό μέτρο, ώστε ένα από αυτά *τα δύο* να μην συμβεί σε εμάς, όπως συνέβη στον Αδάμ.

Το ότι δεν εμπόδισε τη θνητότητά μας είναι προφανές, αφού όλοι πεθαίνουμε· και αν δεχτούμε τις αναφορές μακροζωίας ως αληθινές, οι άνθρωποι πεθαίνουν νωρίτερα μετά την σταύρωση, απ'ότι πριν. Και όσον αφορά τη δεύτερη εξήγηση (μαζί με το *φυσικό θάνατο* του Ιησού Χριστού ως υποκατάστατο του *αιώνιου θανάτου* και της *καταδίκης* της ανθρωπότητας) αυτή παρουσιάζει απρεπώς το Δημιουργό σαν να ανακαλεί μια ποινή βασισμένως σε μία λεπτολογία⁵³ σχετικά με τη λέξη “θάνατος”. Ο κατασκευαστής λογοπαιγνίων, ο Άγιος Παύλος, αν όντως αυτός έγραψε τα βιβλία που φέρουν το όνομά του, έκανε άλλο ένα λογοπαιγνιο με τη λέξη “Αδάμ”. Δημιουργεί και έναν δεύτερο Αδάμ· έτσι έλαουμ έναν που αμαρτάνει στ'αλήθεια και υποφέρει με μεσάζοντα και έναν που αμαρτάνει με μεσάζοντα και υποφέρει στ'αλήθεια. Μία θρησκεία που τόσο μπερδεύεται με λογοπαιγνία και υπονοούμενα έχει την τάση να διδάσκει τους διδασκάλους της να εξασκούν τις τέχνες αυτές. Αποκτούν τη συνήθεια χωρίς καν να καταλαβαίνουν την αιτία.

Αν ο Ιησούς Χριστός ήταν αυτός που μας περιγράφουν αυτοί οι μυθοπλάστες και ήρθε στον κόσμο για *να υποφέρει*, που είναι μια λέξη που χρησιμοποιούν αντί για το *να πεθάνει*, το μόνο πραγματικό μαρτύριο που θα έπρεπε να υποστεί θα ήταν το *να ζήσει*. Η ύπαρξή του εδώ ήταν μια εξορία ή μεταφορά από τα ουράνια και ο τρόπος για να επιστρέψει στην αρχική του θέση ήταν να πεθάνει. Εν τέλει, όλα σ'αυτό το παράδοξο σύστημα είναι τα αντίθετα από αυτά που προσποιούνται ότι είναι. Είναι το αντίστροφο της αλήθειας και έχω κουραστεί τόσο να εξετάζω τις αντιφάσεις και τους παραλογισμούς του [συστήματος αυτού] που θα βιαστώ να το ολοκληρώσω για να συνεχίσω με κάτι καλύτερο.

Πόσα ή ποια από τα βιβλία που ονομάζονται Καινή Διαθήκη γράφτηκαν από τα άτομα των οποίων τα ονόματα φέρουν, είναι κάτι για το οποίο δεν ξέρουμε τίποτα, ούτε είμαστε σίγουροι για τη γλώσσα στην οποία γράφτηκαν αρχικά. Τα περιεχόμενά τους μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε δυο κατηγορίες: φημολογίες και αλληλογραφία.

Τα τέσσερα βιβλία που ήδη αναφέραμε, του Ματθαίου, του Μάρκου, του Λουκά και του Ιωάννη, είναι στο σύνολό τους φημολογίες. Αναφέρουν γεγονότα αφού είχαν γίνει. Λένε τι είπε και τι έκανε ο Ιησούς Χριστός, και τι του είπαν και του έκαναν άλλοι· και πολύ συχνά διηγούνται το ίδιο περιστατικό διαφορετικά. Τα βιβλία αυτά αποκλείεται να είναι προϊόν αποκάλυψης, όχι μόνο λόγω της διαφωνίας των συγγραφέων, αλλά επειδή

53 Στο πρωτότυπο: “quibble”

ο όρος “αποκάλυψη” δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί όταν κάποιος διηγείται γεγονότα που κάποιος τα είδε ή συζητήσεις που κάποιος άκουσε.⁵⁴ Το βιβλίο που ονομάζεται “Πράξεις των Αποστόλων” (ένα ανώνυμο έργο) ανήκει κι αυτό στην κατηγορία των φημολογιών.⁵⁵

Όλα τα άλλα τμήματα της Καινής Διαθήκης, εκτός από το βιβλίο των αιτιγμάτων που λέγεται “Αποκάλυψη”, είναι μια συλλογή επιστολών· και η πλαστογράφηση επιστολών είναι τόσο συνηθισμένο φαινόμενο στον κόσμο, που η πιθανότητα να είναι πλαστές ή αληθινές είναι η ίδια. Ένα μόνο είναι λιγότερο αμφισβητήσιμο: ότι πάνω στα θέματα που θίγονται σ’αυτά τα βιβλία, μαζί με τη βοήθεια μερικών παλιών ιστοριών, η εκκλησία στήριξε μια θρησκεία πολύ αντιφατική εν συγκρίσει με το χαρακτήρα του ατόμου του οποίου το όνομα φέρει. Έχει στήσει μια θρησκεία έπαρσης και πλουτισμού, προσποιούμενη τη μίμηση ενός ατόμου που η ζωή του ήταν η ταπεινοφροσύνη και η φτώχεια.

Η εφεύρεση του Καθαριτηρίου και η απελευθέρωση των ψυχών από εκεί με προσευχές αγορασμένες με χρήματα,⁵⁶ η πώληση αφέσεως, οι παραχωρήσεις και οι αφέσεις αμαρτιών,⁵⁷ είναι φορολογικοί νόμοι, χωρίς όμως να φέρουν το όνομα ή την εμφάνιση αυτών. Ασχέτως, το ζήτημα είναι ότι αυτά τα πράγματα προέκυψαν από την ιδέα της σταύρωσης και της λύτρωσης με μεσάζοντα, από την οποία προέκυψε η ιδέα ότι κάποιος μπορεί να μπει στη θέση κάποιου άλλου και να κάνει ενάρετες πράξεις για λογαριασμό του. Είναι πιθανό, λοιπόν, ότι ολόκληρη η θεωρία ή δόγμα αυτού που ονομάζεται “λύτρωση” (που λέγεται ότι επιτεύχθηκε από τις πράξεις ενός ατόμου στη θέση κάποιου άλλου) αρχικά κατασκευάστηκε επίτηδες για να έρθουν στο φως και να κατασκευαστούν όλες αυτές οι δευτερεύουσες και χρηματικές λυτρώσεις· και τα χωρία των βιβλίων στα οποία βασίστηκε η θεωρία της λύτρωσης, κατασκευάστηκαν γι’αυτών το σκοπό. Για ποιο λόγο πρέπει να αναγνωρίσουμε αξία σ’αυτή την εκκλησία, όταν μας λέει ότι αυτά τα βιβλία είναι πέρα για πέρα γνήσια, περισσότερη απ’ότι της αναγνωρίζουμε για οτιδήποτε άλλο μας έχει πει ή τα θαύματα που λέει ότι έκανε;⁵⁸ Το ότι μπορούσε να κατασκευάσει αυτά τα κείμενα, αυτό είναι σίγουρο γιατί *είχε την δυνατότητα* να τα γράψει.⁵⁹ και το ύφος των περιών ο λόγος κειμένων είναι τέτοιο που οποιοσδήποτε θα μπορούσε να το κάνει· και το ότι *όντως* το έκανε δεν είναι πιο απίθανο από το να μας πει ότι μπορεί και κάνει θαύματα, όπως μας έχει πει άλλωστε.

54 πρβλ. και το κεφάλαιο 2, όπου ο συγγραφέας πραγματεύεται τον όρο “αποκάλυψη”.

55 Ο Boudinot γράφει για την αξιοπιστία των ευαγγελίων: “[Τα βιβλία αυτά] έχουν κριθεί γνήσια από την εκκλησία και τους υποστηρικτές της από τον καιρό των Αποστόλων μέχρι σήμερα με όση ακρίβεια επέτρεπαν ο χρόνος και οι περιστάσεις” (σελ.222) Το επιχείρημα προφανώς κωλαίνει, όταν η αξιοπιστία των βιβλίων βασίζεται στη μαρτυρία εκείνων που τα χρησιμοποιούν ως μέσο επιβολής εξουσίας.

56 Προφανής είναι η αναφορά στα συγκωροχάρτια της Παπικής Εκκλησίας.

57 Στο πρωτότυπο: “dispensations and indulgences”

58 Παραδόξως, ο συγγραφέας γράφει για την εκκλησία χρησιμοποιώντας το θηλυκό άρθρο “she”.

59 Ο συγγραφέας μάλλον αναφέρεται στο γεγονός ότι ο κλήρος ήταν ως επί το πλείστον μορφωμένος, τουλάχιστον αρκετά για να παραποιήσει εκκλησιαστικά κείμενα.

Αφού λοιπόν, μετά από ένα τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα, δεν μπορούν να παρουσιαστούν στοιχεία που να αποδεικνύουν αν η εκκλησία κατασκεύασε το δόγμα της λύτρωσης ή όχι (μιας και οποιοδήποτε τέτοιο στοιχείο, είτε υπέρ, είτε κατά, θα ήταν το ίδιο ύποπτο ότι είναι κατασκευασμένο) μπορούμε μόνο να αναφερθούμε στα εσωτερικά στοιχεία που εμπεριέχονται στο δόγμα αυτό· και αυτό ενισχύει την υποψία ότι πρόκειται για κατασκευάσμα. Κι αυτό γιατί η θεωρία ή το δόγμα της λύτρωσης έχει σαν βάση μια δικαιοσύνη βασισμένη στο χρήμα και όχι στην ηθική.

Αν χρωστώ σε κάποιον χρήματα, δεν μπορώ να τα επιστρέψω και με απειλεί να με βάλει φυλακή, κάποιος μπορεί να ξεπληρώσει το χρέος για μένα. Αλλά, αν έχω εγκληματίσει, τότε οι συνθήκες αλλάζουν. Μια δικαιοσύνη βασισμένη στην ηθική δεν μπορεί να τιμωρήσει έναν αθώο και να αθώσει έναν ένοχο, ακόμα και αν ο αθώος προσφέρεται ελεύθερα. Το να το θεωρήσει κανείς αυτό ως δικαιοσύνη, σημαίνει καταστροφή των αρχών ύπαρξης της δικαιοσύνης· καταστροφή της ίδιας της φύσης της δικαιοσύνης. Αυτό δεν είναι πλέον δικαιοσύνη. Είναι αδιάκριτη εκδίκηση.

Αυτός ο μόνος συλλογισμός αρκεί για να δείξει ότι το δόγμα της λύτρωσης είναι βασισμένο σε μια απλή οικονομική ιδέα αντίστοιχη με το χρέος που το ξεπληρώνει κάποιος άλλος· αυτό πάλι αντιστοιχεί με το σύστημα της δευτερεύουσας λύτρωσης, που αποκτάται με το να δίνει κανείς χρήματα στην εκκλησία για συγχώρεση. Είναι πιθανό ότι οι ίδιοι που κατασκεύασαν το ένα, κατασκεύασαν και το άλλο. Στην πραγματικότητα δεν υπάρχει ανάγκη λύτρωσης, και αυτό είναι υπέροχο. Ο άνθρωπος στέκει στην ίδια θέση σε σχέση με το Δημιουργό του από τότε που ξεκίνησε να υπάρξει· και αυτό πιστεύω πως είναι και η μεγαλύτερη παρηγοριά.⁶⁰

⁶¹Ας αφηθεί ο άνθρωπος να το πιστέψει αυτό και θα ζήσει πιο ηθικά και με μεγαλύτερη συνέπεια, απ'ότι με οποιοδήποτε άλλο σύστημα. Με το να διδάσκεται ο άνθρωπος να πιστεύει ότι είναι ένας παράνομος, ένας εξόριστος, ένας επαιτής, ένας ψευτοζητιάνος,⁶² ριγμένος στον κόπτρο σε άπειρη απόσταση από το Δημιουργό του και ότι πρέπει για να τον πλησιάσει να φοβάται και να σέρνεται μπροστά σε ενδιάμεσα όντα, τότε ή θα αποκτήσει μια αντιπάθεια για οτιδήποτε ονομάζεται θρησκεία ή θα γίνει αδιάφορος ή

60 Για την εξέλιξη του ζητήματος της λύτρωσης και της άφεσης αμαρτιών ο Κοργιανίτης αναφέρει ότι “γύρω στο 300 μ.Χ. οι Χριστιανοί μετά το βάπτισμα είχαν μόνο μια ευκαιρία μετάνοιας και συγχώρεσης. Το γεγονός αυτό οδήγησε πολλούς στο να αναβάλλουν τη βάπτισή τους, ώστε να μπορούν να αμαρτάνουν ελεύθερα. [...] Σιγά-σιγά η μοναδική ευκαιρία συγχώρεσης παραβιάστηκε με τις συνεχείς επαναλήψεις μίας επιπλέον ευκαιρίας και αντικαταστάθηκε τελικά με νηστείες, αυτομαστιγώματα και ταπεινώσεις. Η άτεγκτη στάση της Εκκλησίας απέναντι στην αμαρτία θα οδηγούσε αναπόφευκτα στον αποκλεισμό της μεγάλης πλειοψηφίας που ασφαλώς ήταν οι “αμαρτωλοί κατά συρροή”, πράγμα που θα απειλούσε την ίδια της την υπόσταση.” (σελ.72-73)

61 Οι δύο παράγραφοι που ακολουθούν είναι ίσως οι σκληρότερες λέξεις που γράφτηκαν ποτέ για τον Χριστιανισμό. Μέσα σε δύο παραγράφους ο συγγραφέας συλλέγει όλη του την απέχθεια για την οργανωμένη θρησκεία. Αν οι Χριστιανοί της εποχής του δεν τον είχαν μισήσει για το σύνολο του βιβλίου του, θα το έκαναν μόνο και μόνο γι'αυτές τις λέξεις.

62 Στο πρωτότυπο: “puny”. Πρόκειται για το ζητιάνο που ζητιανεύει από επάγγελμα, χωρίς να έχει ουσιαστικά το πρόβλημα.

θα γίνει θρησκόληπτος. Στην τελευταία περίπτωση, καταναλώνει τη ζωή του σε θλίψη ή στην επιτήδευσή της. Οι προσευχές του είναι μοιφές. Η ταπεινοφροσύνη του είναι αχαριστία. Αποκαλεί τον εαυτό του σκουλήκι, τη γόνιμη γη σωρό κοπριάς και όλες τις ευλογίες της ζωής με το ακάριστο όνομα της ματαιότητας. Αντιπαθεί το εκλεκτότερο δώρο του Θεού προς τον άνθρωπο, το ΔΩΡΟ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ και έχοντας προσπαθήσει να επιβάλει στον εαυτό του να πιστέψει κάτι το οποίο κάνει τη λογική να επαναστατεί, το ονομάζει ακάριστα “ανθρώπινη λογική”, λες και ο άνθρωπος θα μπορούσε να δώσει από μόνος του στον εαυτό του λογική.

Ωστόσο, με όλη αυτή την αμφίεση ταπεινοφροσύνης και την αντιπάθεια για την ανθρώπινη λογική, προχωρά στις τολμηρότερες των υποθέσεων. Βρίσκει σφάλματα στα πάντα. Ο εγωισμός του δεν ικανοποιείται ποτέ. Η αχαριστία του δεν έχει τέλος. Αναλαμβάνει ο ίδιος να πει στο Μεγαλοδύναμο τι να κάνει, ακόμα και σ’ότι αφορά την διακυβέρνηση του Σύμπαντος. Προσεύχεται δικτατορικά. Όταν έχει λιακάδα προσεύχεται για βροχή και όταν βρέχει ζητάει λιακάδα. Εφαρμόζει την ίδια λογική για ό,τι κι αν προσεύχεται γιατί ποιος είναι ο σκοπός όλων των προσευκών του, πέρα από το να αλλάξει ο Μεγαλοδύναμος γνώμη και να πράξει διαφορετικά; Είναι σαν να λέει ο άνθρωπος “δεν γνωρίζεις τόσο καλά όσο εγώ.”⁶³

Τι συνιστά αληθινή αποκάλυψη

Αλλά κάποιιο ίσως πουν “Και θα πρέπει να μείνουμε χωρίς λόγο του Θεού; Χωρίς αποκάλυψη;” Εγώ απαντώ ναι. Υπάρχει λόγος του Θεού. Υπάρχει αποκάλυψη.

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΕΙΝΑΙ Η ΠΛΑΣΗ ΠΟΥ ΑΝΤΙΚΡΙΖΟΥΜΕ. Και με αυτόν το λόγο, που κανείς άνθρωπος δεν μπορεί να πλαστογραφήσει ή να αλλάξει, ελάλησεν παγκοσμίως ο Θεός προς τον Άνθρωπο.

Η ανθρώπινη γλώσσα είναι τοπικιστική και αλλοιώσιμη και γ’αυτό δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέσο για παγκόσμιες και αναλλοίωτες πληροφορίες. Η ιδέα ότι ο Θεός έστειλε τον Ιησού Χριστό για να διαλαλήσει τα χαρμόσυνα νέα σε όλα τα έθνη, απ’άκρης σε άκρη της γης, είναι συνεπής μόνο με την άγνοια όλων εκείνων που δεν ξέρουν τίποτε για την έκταση αυτού του κόσμου και που πίστευαν, όπως και όλοι οι κοσμοσωτήρες, και συνέχιζαν να πιστεύουν για πολλούς αιώνες (και αντίθετα με τις ανακαλύψεις των φιλοσόφων και την εμπειρία των θαλασσοπόρων) ότι ο κόσμος είναι επίπεδος σαν σανίδα και ότι κάποιος μπορεί να περπατήσει μέχρι την άκρη του.

63 Ο Boudinot δεν έχει να αντιτάξει ουσιαστικές αποδείξεις για να υπερασπιστεί τη θεοπνευστία της Βίβλου πέρα από το να μακρηγορεί με επανειλημμένες αναφορές σε άτομα και θεσμούς που υποστηρίζουν την ίδια τη θεοπνευστία. Ένα ολόκληρο κεφάλαιο αναλύσεται σε αναφορές για την επίσημη Εκκλησία, τους Εβραίους, γενικές αναφορές περί αρχαιολογίας (ασχέτως αν και οι ίδιοι οι Εβραίοι αρχαιολόγοι δεν μπορούν να υποστηρίξουν τις βιβλικές διηγήσεις, ακόμα και σήμερα) και γενικά οποιονδήποτε και οτιδήποτε μπορεί να βρει που υποστηρίζει τα περί θεοπνευστίας (κι εκείνοι χωρίς αποδείξεις, φυσικά) (σελ.249-332) Εν τέλει έχουμε ένα κείμενο 100 περίπου σελίδων με μόνο επιχειρήματα το “δεν μπορεί να έκαναν όλοι αυτοί λάθος” (επιχείρημα από προσωπική δυσπιστία).

Μα πώς θα μπορούσε ο Ιησούς Χριστός να κάνει οτιδήποτε γνωστό σε όλα τα έθνη; Μιλούσε μόνο μία γλώσσα, τα Εβραϊκά,⁶⁴ και ο κόσμος έχει εκατοντάδες γλώσσες. Σπάνια δύο έθνη μιλούν την ίδια γλώσσα και μπορούν να καταλάβουν το ένα το άλλο. Και όσον αφορά τις μεταφράσεις, κάθε άνθρωπος που γνωρίζει από γλώσσες, ξέρει ότι είναι αδύνατο να μεταφράσει κανείς από μια γλώσσα σε μια άλλη, χωρίς να χάσει μεγάλο τμήμα του πρωτότυπου και συχνά κάνοντας λάθος στο νόημα. Επιπλέον, η τέχνη της τυπογραφίας ήταν άγνωστη την εποχή του Χριστού.

Πάντα είναι απαραίτητο τα μέσα για την επίτευξη ενός σκοπού να είναι αντίστοιχα με τον ίδιο το σκοπό, διαφορετικά ο σκοπός δεν μπορεί να επιτευχθεί.⁶⁵ Σ' αυτό μπορούμε να ανακαλύψουμε τη διαφορά μεταξύ άπειρης και πεπερασμένης δύναμης. Ο άνθρωπος συχνά αποτυγχάνει σε κάτι επειδή από τη φύση του δεν διαθέτει τις δυνάμεις για να επιτύχει ή συχνά δεν έχει τη σοφία για να χρησιμοποιήσει σωστά τις δυνάμεις που διαθέτει. Αλλά είναι αδύνατο για μια άπειρη δύναμη και σοφία να αποτύχει, όπως ένας άνθρωπος. Οι δυνάμεις που χρησιμοποιεί είναι πάντα αντίστοιχες του σκοπού. Αλλά η ανθρώπινη γλώσσα συγκεκριμένα δεν είναι συμπαντική γλώσσα. Δεν είναι σε θέση να μεταδώσει παγκόσμια νοήματα αιώνων και ομοιόμορφων πληροφοριών· γι' αυτό και δεν είναι το μέσο που χρησιμοποίησε ο Θεός για να αποκαλυφθεί παγκοσμίως στον άνθρωπο.

Μόνο στην ΠΛΑΣΗ μπορούν όλες οι ιδέες μας και οι αντιλήψεις μας για *το λόγο του Θεού* να συναντηθούν. Η Πλάση μιλάει με μια παγκόσμια γλώσσα ανεξάρτητα από την ανθρώπινη γλώσσα και ομιλία, πολυποικίλη καθώς είναι. Είναι ένα αέναο πρωτότυπο από το οποίο οποιοσδήποτε μπορεί να διαβάσει. Δεν μπορεί να πλαστογραφηθεί, δεν μπορεί να παραποιηθεί, δεν μπορεί να καθεί, δεν μπορεί να αλλαχθεί, δεν μπορεί να κατασταλεί. Δεν εξαρτάται από άνθρωπο για το αν θα δημοσιευτεί, δημοσιεύεται από μόνη της από τη μία άκρη της γης ως την άλλη. Κηρύσσει σε όλα τα έθνη και σε όλους τους κόσμους· και αυτός ο *λόγος του Θεού* αποκαλύπτει στον άνθρωπο όλα όσα χρειάζεται να γνωρίζει για το Θεό.

Θέλουμε να αναλογιστούμε τη δύναμή του; Τη βλέπουμε στο άπειρο της Πλάσης. Θέλουμε να αναλογιστούμε τη σοφία του; Τη βλέπουμε στην αναλλοίωτη τάξη με την οποία κυβερνάται το ακατανόητο Όλον. Θέλουμε να αναλογιστούμε τη γενναιοδωρία⁶⁶ του; Τη βλέπουμε στην ποικιλία με την οποία έχει γεμίσει τη γη. Θέλουμε να αναλογιστούμε το έλεός του; Το βλέπουμε στο ότι χαρίζει τη γενναιοδωρία του ακόμα και στους αγνώμονες. Εν τέλει, θέλουμε να ξέρουμε τι είναι ο Θεός; Μην ψάχνετε στο βιβλίο που λέγεται Αγία Γραφή και που οποιοδήποτε ανθρώπινο χέρι μπορεί να κατασκευάσει, αλλά στη γραφή που λέγεται Πλάση.

64 Για την ακρίβεια, ο Χριστός μιλούσε Αραμαϊκά.

65 Ο συγγραφέας αναλύει περισσότερο (υπερβολικά κατά τη γνώμη μου) το ζήτημα αυτό στην απάντησή σου στον Watson (βλ. σελ.200)

66 Στο πρωτότυπο: "munificence"

Περί του Θεού και τους φωτός που ρίχνει η Βίβλος στο θέμα της ύπαρξης και των ιδιοτήτων του

Η μόνη ιδέα που μπορεί να προσάψει ο άνθρωπος στο Θεό είναι αυτή της *πρώτης αιτίας*, της αιτίας όλων των πραγμάτων. Και όσο ακατανόητα δύσκολο είναι για τον άνθρωπο να συλλάβει το τι είναι η πρώτη αιτία, καταλήγει στο να το πιστεύει, επειδή το να μην το πιστεύει είναι δέκα φορές πιο δύσκολο. Είναι απεριγράπτα δύσκολο να συλλάβει κανείς ότι ο χώρος δεν έχει τέλος, αλλά είναι ακόμα πιο δύσκολο να συλλάβει ένα τέλος. Είναι δύσκολο πέρα από τις δυνάμεις του ανθρώπου να συλλάβει μια άπειρη διάρκεια αυτού που καλούμε “χρόνο”, αλλά είναι πιο αδύνατο να συλλάβει ένα καιρό, όταν δεν θα υπάρχει χρόνος.

Ακολουθώντας έναν παρεμπερή συλλογισμό, ό,τι βλέπουμε φέρει μέσα του αποδείξεις ότι δεν έγινε από μόνο του. Κάθε άνθρωπος είναι απόδειξη του εαυτού του, του ότι δεν έγινε από μόνος του· ούτε ο παππούς του, ούτε ο προπάππους του, ούτε κανένας του είδους του.⁶⁷ Ούτε θα μπορούσε κάποιο δέντρο ή ζώο να φτιάξει τον εαυτό του· και είναι η πεποίθηση που προκύπτει από αυτές τις αποδείξεις που αναγκαία μας οδηγεί στην πίστη ότι υπάρχει μια αιώνια πρώτη αιτία, που η φύση της είναι τελείως διαφορετική από οποιαδήποτε υλική ύπαρξη γνωρίζουμε και που βάσει της δυνάμης της δημιουργήθηκαν τα πάντα· και αυτή την πρώτη αιτία οι άνθρωποι την ονομάζουν “Θεό”.

Μόνο με την άσκηση της λογικής μπορεί ο άνθρωπος να ανακαλύψει το Θεό. Αν αφαιρέσουμε τη λογική, δε θα μπορούσε να καταλάβει τίποτα· τότε θα ήταν το ίδιο λογικό να διαβάζουμε το βιβλίο που ονομάζουμε Βίβλο και σε ένα άλογο. Τότε γιατί αυτοί οι άνθρωποι προσποιούνται ότι απορρίπτουν τη λογική;

Τα μόνα τμήματα του βιβλίου που ονομάζεται Βίβλος που μας δίνουν μια ιδέα για το τι είναι Θεός, είναι κάποια κεφάλαια του Ιώβ και ο Ψαλμός 19.⁶⁸ Δεν μπορώ να θυμηθώ κάποια άλλα. Αυτά τα τμήματα είναι πραγματικά ντεϊστικές συνθέσεις γιατί αναζητούν *το Θείου* μέσω των έργων του. Δέχονται το βιβλίο της Πλάσης ως λόγο του Θεού και όλες οι αναφορές ανασύρονται από τον τόμο αυτό.

Σ'αυτό το σημείο παραθέτω το 19^ο Ψαλμό, όπως παραλλάχθηκε σε αγγλικό ποίημα από τον Addison.⁶⁹ Δεν θυμάμαι το αρχικό κείμενο και τώρα που γράφω δεν έχω τη δυνατότητα να το δω:

67 Αναρωτιέμαι πώς θα είχε αντιδράσει ο συγγραφέας στην “Εξέλιξη των Ειδών” του Δαρβίνου, που εκδόθηκε μόλις 50 χρόνια αργότερα.

68 Η αρίθμηση των Ψαλμών είναι ελαφρώς διαφορετική στη Μετάφραση των Ο'. Ο Ψαλμός 19 της KJV είναι ο 18ος στην ελληνική Βίβλο. Το ελληνικό και το αγγλικό κείμενο βρίσκονται στο Παράρτημα II (σελ.380)

69 Ο εν λόγω ποιητής είναι ο Άγγλος Joseph Addison (1/5/1672-17/6/1719)

“The spacious firmament on high,
 With all the blue ethereal sky,
 And spangled heavens, a shining frame,
 Their great original proclaim.
 The unwearied sun, from day to day,
 Does his Creator’s power display,
 And publishes to every land
 The work of an Almighty hand.
 Soon as the evening shades prevail,
 The moon takes up the wondrous tale,
 And nightly to the list’ning earth
 Repeats the story of her birth;
 Whilst all the stars that round her burn,
 And all the planets, in their turn,
 Confirm the tidings as they roll,
 And spread the truth from pole to pole.
 What though in solemn silence all
 Move round this dark terrestrial ball
 What though no real voice, nor sound,
 Amidst their radiant orbs be found,
 In reason’s ear they all rejoice,
 And utter forth a glorious voice,
 Forever singing as they shine,
 THE HAND THAT MADE US IS DIVINE.”

Το μεγάλο στερέωμα ψηλά
 με τον γαλάζιο αιθέριο ουρανό
 και τα στολισμένα ουράνια, λαμπερά
 τη μέγιστη αρχή διαλαλούν.
 Ο ακούρατος ήλιος κάθε μέρα
 δείχνει τη δύναμη του Δημιουργού,
 και σε κάθε γη φανερώνει
 το έργο ενός παντοδύναμου κεριού.
 Μόλις πέσουν οι βραδυνές σκιές
 το φεγγάρι πιάνει τη θαυμαστή ιστορία
 και στη γη που ακούει λέει
 την ιστορία της γέννησής της,
 ενώ όλα τ’άστρα γύρω της καίνε
 και όλοι οι πλανήτες, με τη σειρά τους,
 την επιβεβαιώνουν με την κίνησή τους,
 και την αλήθεια λεν από πόλο σε πόλο.
 Και όλα μέσα στη σιωπή
 γυρνάνε γύρω από τη σκοτεινή γη
 δίχως φωνή, δίχως ήχο,
 ανάμεσα στις λαμπερές σφαίρες,
 στο αυτί της λογικής όλα χαιρόνται
 και με δοξαστική φωνή μιλάν
 τραγουδώντας καθώς λάμπουν
 ΤΟ ΧΕΡΙ ΠΟΥ ΜΑΣ ΕΠΙΛΑΣΕ ΕΙΝΑΙ ΘΕΪΚΟ

Τι περισσότερο χρειάζεται να ξέρει κάποιος από το ότι το χέρι ή η δύναμη που έφτιαξε όλα αυτά είναι θεϊκό, είναι παντοδύναμο; Αν το πιστεύει αυτό με μια δύναμη που δεν μπορεί να απωθηθεί, επειδή βασιζείται στη λογική, θα ζει μια ηθική ζωή.

Οι αναφορές στον Ιώβ έχουν τον ίδιο σκοπό· να συμπεράνουν μια αλήθεια από αλήθειες που είναι ήδη γνωστές.

Δε θυμάμαι αρκετά χωρία από τον Ιώβ για να παραθέσω ορθά, αλλά υπάρχει ένα που είναι ιδιαίτερα ταιριαστό με το θέμα που πραγματεύομαι “ή ἰχνος Κυρίου εὐρήσεις ἢ εἰς τὰ ἔσχατα ἀφίκου, ἃ ἐποίησεν ὁ Παντοκράτωρ;”⁷⁰

Δεν ξέρω πού ακριβώς είναι το χωρίο αυτό, γιατί δεν έχω Βίβλο, αλλά περιέχει δύο σαφείς ερωτήσεις που επιδέχονται δύο σαφείς απαντήσεις.

Πρώτον, δεν μπορείς να ψάξεις για να βρεις “ίχνος Κυρίου”; Ναι. Γιατί, κατ’αρχάς, γνωρίζω ότι δεν έφτιαξα εγώ τον εαυτό μου, αλλά ωστόσο υπάρχω· και *μελετώντας* τη φύση άλλων πραγμάτων βλέπω ότι κανένα δεν μπορεί να φτιάξει τον εαυτό του, ωστόσο εκατομμύρια πράγματα υπάρχουν· γι’αυτό και ξέρω, ως συμπέρασμα έρευνας, ότι υπάρχει κάτι ανώτερο από όλα αυτά και η δύναμη αυτή είναι ο Θεός.

Δεύτερον, δεν μπορείς να βρεις το Θεό στην *τελειότητα*; Όχι. Όχι επειδή η δύναμη και σοφία που επέδειξε στη δομή της Πλάσης που βλέπω είναι για μένα ακατανόητη, αλλά επειδή ακόμα και αυτή η επίδειξη είναι

70 “Canst thou by searching find out God; canst thou find out the Almighty to perfection?” (Ιώβ 11,7)

κατά πάσα πιθανότητα μια μικρή επιδείξη της άπειρης δύναμης και σοφίας, με την οποία εκατομμύρια κόσμοι, αόρατοι σε μένα λόγω απόστασης, δημιουργήθηκαν και συνεχίζουν να υπάρχουν.

Είναι προφανές ότι και οι δύο αυτές ερωτήσεις ερευνήθηκαν λογικά από το άτομο που τις έθεσε· και μόνο απαντώντας καταφατικά στην πρώτη μπορεί να ακολουθήσει η δεύτερη. Θα ήταν παράλογο να τεθεί η δεύτερη ερώτηση, πιο δύσκολη από την πρώτη, αν η πρώτη είχε απαντηθεί αρνητικά. Οι δύο ερωτήσεις έχουν διαφορετικά θέματα. Η πρώτη αναφέρεται στην ύπαρξη του Θεού, η δεύτερη στις ιδιότητές του. Η λογική μπορεί να απαντήσει στην πρώτη, αλλά είναι απείρως ανεπαρκής για να απαντήσει στη δεύτερη.

Δε θυμάμαι ούτε ένα χωρίο σε όλες τις γραφές που αποδίδονται στους άνδρες που λέγονται απόστολοι, που να αποδίδει την ιδέα του τι είναι ο Θεός. Αυτά τα κείμενα είναι πολύ αμφιλεγόμενα. Και η μελαγχολία του θέματος που πραγματεύονται, του τραγικού θανάτου ενός άνδρα σε ένα σταυρό, ταιριάζει πιο πολύ σε ένα μοναχό σε ένα σκοτεινό κελί, παρά σε έναν άνθρωπο που αναπνέει στον καθαρό αέρα της Πλάσης. Το μόνο χωρίο που θυμάμαι που να έχει σχέση με τα έργα του Θεού, από το οποίο μπορεί κανείς να γνωρίσει μόνο τη δύναμη και τη σοφία του, φέρεται ότι ειπώθηκε από τον Ιησού Χριστό ως γιατρεία στη δυσπιστία. “...καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει.”⁷¹ Αυτό ωστόσο είναι πολύ κατώτερο από τους υπαινιγμούς του Ιώβ και του 19^{ου} Ψαλμού, αλλά η ιδέα είναι παρεμφερής και η μετριοφοροσύνη της εικόνας είναι αντίστοιχη με τη μετριοφοροσύνη του ανθρώπου.

Περὶ τῆς Χριστιανικῆς καὶ τῆς ἀληθοῦς Θεολογίας

Ὅσον ἀφορὰ τὸ χριστιανικὸ σύστημα πίστεως, μου φαίνεται ὅτι εἶναι ἓνα εἶδος θεϊᾶς, ἓνα εἶδος θρησκευτικῆς ἀρνήσεως τοῦ Θεοῦ. Προτιμᾷ να πιστεύει σε ἓναν ἄνθρωπο παρά στο Θεό. Εἶναι ἓνα συνονθύλευμα ἀπὸ λίγο “προσωποκεντρισμό”⁷² με λιγούλακι νεισμό και εἶναι τόσο κοντὰ στην θεϊά, ὅσο τὸ λυκόφως στο σκοτάδι. Εἰσάγει ἀνάμεσα στον ἄνθρωπο και τὸ Δημιουργὸ του ἓνα ἀδιαφανές σῶμα, που ονομάζει “λυτρωτὴ”, με τον ἴδιο τρόπο που ἡ σελήνη εἶναι ἓνα ἀδιαφανές σῶμα που μπαινὲι ἀνάμεσα στη γῆ και τον ἥλιο, και με αὐτὸ τον τρόπο παράγει ἓνα εἶδος θρησκευτικῆς ἢ μη θρησκευτικῆς ἐκλείψεως. Ἐχει βάλει ολόκληρη τὴν τροχιά τῆς λογικῆς στη σκιά.

Τὸ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ τοῦ σκότους ἦταν ὅτι τὰ πάντα ἔχουν ἔρθει ἀνάποδα και παρουσιάζονται ἀντίστροφα. Και μεταξύ των επαναστάσεων που παρήγαγε μαγικά μ’αὐτὸν τον τρόπο, παρήγαγε και τὴν επανάσταση τῆς Θεολογίας.

71 “...consider the lilies of the field, how they grow; they toil not, neither do they spin” (Μτ 6,28)

72 Στὸ πρωτότυπο: “man-ism”. Αναφέρεται στη λατρεία τοῦ Χριστοῦ, που ὁ συγγραφέας δέχεται μόνο ὡς ἄνθρωπο.

Αυτό που τώρα λέγεται “φυσική θεολογία” και καλύπτει όλο το φάσμα της επιστήμης, κορωνίδα της οποίας είναι η αστρονομία, είναι η έρευνα των έργων του Θεού· και η δύναμη και η σοφία του Θεού στα έργα του είναι η αληθινή θεολογία.

Η θεολογία που διδάσκεται τώρα στη θέση της είναι η μελέτη ανθρώπινων απόψεων και ανθρώπινων ευφυολογημάτων σχετικά με το Θεό. Δεν είναι η μελέτη του ίδιου του Θεού όπως εμφανίζεται στα έργα του, αλλά των έργων των ίδιων των ανθρώπων. Και αυτό δεν είναι το μόνο κακό που έκανε το χριστιανικό σύστημα στον κόσμο· εγκατέλειψε αυτό το πρωτότυπο και πανέμορφο σύστημα θεολογίας, όμορφο σαν ένα ωραίο και αθώο παιδί, για να βασανίσει, για να επιπλήξει, για να κάνει χώρο για το τέρας των προλήψεων.⁷³

Το βιβλίο του Ιώβ και ο 19^{ος} Ψαλμός, που και η εκκλησία παραδέχεται ότι χρονολογικά είναι πιο αρχαία από τη θέση που κατέχουν στο βιβλίο που λέγεται Βίβλος, είναι θεολογικές αγορεύσεις που προσαρμόζονται στο αρχικό θεολογικό σύστημα. Τα εσωτερικά στοιχεία αυτών των κειμένων αποδεικνύουν ότι η μελέτη και ο συλλογισμός περί των έργων της Πλάσης και της δύναμης και της σοφίας του Θεού ήταν ένα σημαντικό τμήμα της θρησκευτικής ευλάβειας της περιόδου κατά την οποία γράφτηκαν. Και ήταν αυτή η ευλαβής μελέτη και ο συλλογισμός που οδήγησε στην ανακάλυψη των αρχών στις οποίες χρωστούν την ύπαρξή του σχεδόν όλες οι Τέχνες, που συνέβαλαν στη δημιουργία αυτού που ονομάζουμε “Επιστήμες”. Τέχνες που συνέβαλαν στη βελτίωση της ανθρώπινης ζωής. Κάθε βασική τέχνη έχει κάποια επιστήμη σαν βάση, παρόλο που ο άνθρωπος που μηχανικά εργάζεται πολύ σπάνια κατανοεί τη σύνδεση.

Είναι απάτη του Χριστιανικού συστήματος να ονομάζει τις επιστήμες “ανθρώπινες εφευρέσεις”: μόνο η εφαρμογή τους είναι ανθρώπινη. Κάθε επιστήμη έχει για βάση ένα σύστημα αρχών τόσο σταθερό και αμετάβλητο, όσο και οι νόμοι με τους οποίους ρυθμίζεται και κυβερνάται. Ο άνθρωπος δεν μπορεί να κατασκευάσει τις αρχές αυτές, μπορεί μόνο να τις ανακαλύψει.

Για παράδειγμα: Κάθε άνθρωπος που διαβάζει έναν καζαμιά μπορεί να δει πότε θα γίνει μία έκλειψη και μπορεί να παρατηρήσει ότι αυτό συμβαίνει πάντα στη δοσμένη ώρα. Αυτό δείχνει ότι ο άνθρωπος έχει εξοικειωθεί με τους νόμους κίνησης των ουρανίων σωμάτων. Αλλά θα ήταν σφάλμα χειρότερο και από την άγνοιά της, αν έλεγε κάποια εκκλησία στη γη ότι αυτοί οι νόμοι είναι ανθρώπινο δημιούργημα.

Θα ήταν επίσης άγνοια, ή και χειρότερα, αν έλεγε ότι οι επιστημονικές αρχές, με τη βοήθεια των οποίων ο άνθρωπος μπορεί να υπολογίζει και να προβλέπει πότε θα γίνει μία έκλειψη, είναι ανθρώπινο δημιούργημα. Ο άνθρωπος δεν μπορεί να δημιουργήσει κάτι που είναι αιώνιο και αμετάβλητο· οι επιστημονικές αρχές που χρησιμοποιεί για το σκοπό αυτό είναι τόσο αιώνιες και αμετάβλητες, όσο και οι νόμοι βάσει των οποίων

73 Στο πρωτότυπο: “hag of superstition”

κινούνται τα ουράνια σώματα, αλλιώς δε θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για να προβλέψουν πότε και πώς θα γίνει μια έκλειψη.

Οι επιστημονικές αρχές που χρησιμοποιεί ο άνθρωπος για να προβλέψει μια έκλειψη ή οποιοδήποτε άλλο φαινόμενο που σχετίζεται με την κίνηση των ουρανίων σωμάτων, προέρχονται κυρίως από το τμήμα της επιστήμης που λέγεται τριγωνομετρία, τη μελέτη των ιδιοτήτων των τριγώνων δηλαδή, και όταν αυτή εφαρμόζεται στα ουράνια σώματα ονομάζεται αστρονομία· όταν εφαρμόζεται στην χάραξη πορείας των πλοίων ονομάζεται ναυσιπλοΐα· όταν εφαρμόζεται στη χάραξη σχημάτων με κανόνα και διαβήτη ονομάζεται γεωμετρία· όταν εφαρμόζεται στην κατασκευή σχεδίων για κτίρια ονομάζεται αρχιτεκτονική· όταν εφαρμόζεται στην μέτρηση του εμβαδού ενός τεμαχίου γης ονομάζεται τοπογραφία. Εν τέλει, είναι η ψυχή της επιστήμης. Είναι μια αιώνια αλήθεια. Περιέχει τη μαθηματική αποτύπωση αυτών με τα οποία ασχολείται ο άνθρωπος και τα όρια της εφαρμογής του είναι άγνωστα.

Μπορεί κάποιος να πει ότι ο άνθρωπος μπορεί να σχεδιάζει ένα τρίγωνο και ως εκ τούτου το τρίγωνο είναι ανθρώπινη εφεύρεση.

Αλλά το τρίγωνο, όταν σχεδιαστεί, δεν είναι παρά η απεικόνιση μιας αρχής. Είναι ένα σύνολο γραμμών που απεικονίζουν μια αρχή που διαφορετικά για το μάτι και το πνεύμα θα ήταν ασύλληπτη. Το τρίγωνο δεν δημιουργεί την αρχή, όπως και ένα κερί που τοποθετείται σε ένα σκοτεινό δωμάτιο δεν δημιουργεί τις καρέκλες και τα τραπέζια που προηγουμένως δεν ήταν ορατά. Οι ιδιότητες του τριγώνου υπάρχουν ανεξάρτητα από το σχήμα και υπήρχαν πριν καν ο άνθρωπος σκεφτεί και σχεδιάσει ένα τρίγωνο. Ο άνθρωπος είχε τόσο σχέση με τη δημιουργία των ιδιοτήτων του τριγώνου, όσο και με τους νόμους κίνησης των ουρανίων σωμάτων, συνεπώς το ένα πρέπει να έχει την ίδια θεϊκή προέλευση με το άλλο.

Παρομοίως, μπορεί να ειπωθεί ότι ο άνθρωπος μπορεί να φτιάξει ένα τρίγωνο, άρα μπορεί να ειπωθεί ότι μπορεί να φτιάξει και το εργαλείο που λέγεται “μοχλός”. Αλλά η αρχή λειτουργίας του μοχλού είναι τελείως διαφορετική από το αντικείμενο και θα υπήρχε είτε ο μοχλός υπήρχε, είτε όχι· η αρχή εφαρμόζεται στο αντικείμενο αφού κατασκευαστεί. Το αντικείμενο, συνεπώς, δεν μπορεί να λειτουργήσει διαφορετικά, ούτε μπορούν όλες οι προσπάθειες του ανθρώπου να το κάνουν να λειτουργήσει διαφορετικά. Σε όλες τις περιπτώσεις, αυτό που ο άνθρωπος ονομάζει “αποτέλεσμα” δεν είναι παρά μια φυσική αρχή που γίνεται αντιληπτή από τις αισθήσεις.

Αφού, λοιπόν, ο άνθρωπος δεν μπορεί να κατασκευάσει φυσικές αρχές, τότε από πού τις έμαθε για να μπορεί να εφαρμόσει, όχι μόνο σε πράγματα επί γης, αλλά και για να προσδιορίσει την κίνηση των ουρανίων σωμάτων που βρίσκονται, όπως όλα τα ουράνια σώματα άλλωστε, τόσο μακριά; Από πού θα μπορούσε να αποκτήσει αυτήν τη γνώση, αν όχι από τη μελέτη της αληθούς θεολογίας;

Είναι η δομή του Σύμπαντος που δίδαξε αυτήν τη γνώση στον άνθρωπο. Αυτή η δομή είναι μια αέναη επίδειξη των αρχών πάνω στις

οποίες βασιζονται κάθε μαθηματική επιστήμη.⁷⁴ Ο γόνος αυτής της επιστήμης είναι η τεχνολογία,⁷⁵ που δεν είναι παρά η πρακτική εφαρμογή των επιστημονικών αρχών. Ένας άνθρωπος που κατασκευάζει ένα μύλο χρησιμοποιεί τις ίδιες επιστημονικές αρχές σαν να κατασκεύαζε ένα Σύμπαν, αλλά αφού δεν μπορεί να υλοποιήσει τις αόρατες δυνάμεις με τις οποίες αλληλεπιδρούν τα συστατικά της άπειρης μηχανής του Σύμπαντος και κινούνται σε πλήρη αρμονία, χωρίς καμία ορατή σύνδεση, και στις οποίες έχει δώσει ονόματα όπως έλξη, βαρύτητα και άπωση, τη θέση αυτών των δυνάμεων την υποκαθιστά ταπεινά με γρανάζια και δόντια. Όλα τα μέρη του ανθρώπινου μικρόκοσμου πρέπει να είναι απτά. Μα αν μπορεί να ανακαλύψει τη γνώση αυτή για να την εφαρμόσει πρακτικά, μπορούμε να πούμε ότι ανακάλυψε ένα ακόμη επίσημο⁷⁶ βιβλίο του λόγου του Θεού.

Αν ο άνθρωπος μπορούσε να αλλάξει τις ιδιότητες ενός μοχλού, τότε θα μπορούσε να αλλάξει τις ιδιότητες του τριγώνου: Όταν ο μοχλός (ας χρησιμοποιήσουμε για παράδειγμα μια τυπική αισαλόβεργα) κινείται, σχηματίζει ένα τρίγωνο. Η γραμμή από την οποία κατεβαίνει (με το ένα σημείο να είναι το υπομόχλιο), η γραμμή στην οποία καταλήγει και η χορδή του τόξου που σχηματίζει στον αέρα είναι τρεις πλευρές ενός τριγώνου. Η άλλη άκρη του μοχλού σχηματίζει και αυτή ένα τρίγωνο και οι αντίστοιχες πλευρές των δύο αυτών τριγώνων υπολογίζονται επιστημονικά ή μετρούνται γεωμετρικά, όπως μετρούνται και τα ημίτονα, οι εφαπτομένες και οι τέμνουσες που παράγονται από αυτές τις γωνίες και οι αναλογίες τους είναι οι ίδιες με τα βάρη που μπορούν να ισορροπήσουν στο μοχλό, με το βάρος του μοχλού να μην παίζει κανένα ρόλο.

Μπορεί επίσης να ειπωθεί ότι ο άνθρωπος μπορεί να φτιάξει έναν τροχό και έναν άξονα και να ενώσει τροχούς διαφορετικών μεγεθών ώστε να φτιάξει ένα μύλο. Ωστόσο, επιστρέφουμε στο ίδιο σημείο, που είναι ότι ο άνθρωπος δεν έφτιαξε τις αρχές που κινούν τους τροχούς. Η αρχή αυτή είναι τόσο αναλλοίωτη, όσο και στις προηγούμενες περιπτώσεις, ή μάλλον είναι η ίδια αρχή που εμφανίζεται διαφορετικά στο μάτι.

Η δύναμη που ασκούν δύο τροχοί διαφορετικών μεγεθών είναι ανάλογη με το αν οι ακτίνες των δύο τροχών ήταν ενωμένες και μετατρέπουν το σύνολο σε ένα είδος μοχλού σαν αυτό που περιέγραψα, με το υπομόχλιο να είναι εκεί που ενώνονται οι ακτίνες. Οι δύο τροχοί, από επιστημονική άποψη, δεν είναι παρά οι δύο κύκλοι που χαράσσονται από την κίνηση αυτού του σύνθετου μοχλού.

Από τη μελέτη της αληθούς θεολογίας προέρχεται όλη η επιστημονική μας γνώση και από αυτήν τη γνώση έχουν προέλθει όλες οι Τέχνες.

Ο Παντοδύναμος Καθηγητής, προβάλλοντας τις αρχές της επιστήμης στη δομή του Σύμπαντος, έχει προσκαλέσει τον άνθρωπο να μελετήσει και να μιμηθεί. Είναι σαν να είπε στους κατοίκους αυτής της σφαίρας που λέμε ότι είναι δική μας “Εφτιαξα μια γη για να κατοικήσει ο άνθρωπος και

74 Ο συγγραφέας εννοεί κάθε επιστήμη που βασιζεται στα μαθηματικά, τις φυσικές επιστήμες δηλαδή.

75 Στο πρωτότυπο: “mechanics”

76 Στο πρωτότυπο: “canonical”

κατέστησα το Σύμπαν ορατό για να τον διδάξω τέχνη και επιστήμη. Μπορεί τώρα να φροντίσει μόνος του για τη βολή του και να μάθει από τη γενναιοδωρία μου προς όλους να είναι και αυτός καλός σε όλους.”

Ένας άπειρος αριθμός κόσμων που περιφέρονται στον ωκεανό του Σύμπαντος σε άπειρη απόσταση, τι άλλη χρήση θα μπορούσε να έχει, αν όχι για να διδάξει τον άνθρωπο ότι τα μάτια του είναι προικισμένα με την όραση γι' αυτό το σκοπό; Σε τι χρησιμεύει αυτή η άπειρη ποσότητα κόσμων που είναι ορατοί στον άνθρωπο; Τι σχέση έχει ο άνθρωπος με τις Πλειάδες, τον Ωρίωνα, το Σείριο, με το άστρο που ονομάζει Πολικό Αστέρα, με τις κινούμενες σφαίρες που ονομάζονται Κρόνος, Δίας, Άρης, Αφροδίτη και Ερμής,⁷⁷ αν το γεγονός ότι είναι ορατές δεν είναι μας είναι χρήσιμο; Ο άνθρωπος θα μπορούσε να ζήσει με λιγότερο οξεία όραση αν αυτή η απειρότητα κόσμων υπήρχε μόνο για να σπαταλάται, σαν να ήταν μια άπειρη έρημος χώρου με γυαλιστερές κάντρες.⁷⁸

Μόνο με το να αναλογίζεται ο άνθρωπος αυτό που ονομάζει έναστρο ουρανό, όπως γίνεται στα βιβλία και τα σχολεία της επιστήμης, βρίσκει κάποια χρησιμότητα στο ότι μπορεί να τα δει ή κάποιο προτέρημα στο άπειρο της όρασής του. Αλλά όταν αναλογίζεται το ζήτημα υπό αυτή την οπτική γωνία, βρίσκει άλλη μία αιτία για το ότι τίποτε δεν φτιάχτηκε άσκοπα, γιατί άσκοπη θα ήταν αυτή η δύναμη της όρασης αν δε δίδασκε στον άνθρωπο τίποτα.

Οι επιπτώσεις του Χριστιανισμού στην εκπαίδευση και προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις

Καθώς το χριστιανικό σύστημα δημιούργησε επανάσταση στη θεολογία, το ίδιο έκανε και στην εκπαίδευση. Αυτό που σήμερα λέγεται μάθηση, αρχικά δεν λεγόταν μάθηση. Μάθηση δεν είναι αυτό από το οποίο αποτελούνται τα σχολεία σήμερα, δηλαδή η γνώση γλωσσών, αλλά η γνώση των πραγμάτων τα οποία εκφράζουμε με τη γλώσσα.

Οι Έλληνες ήταν μορφωμένοι άνθρωποι, αλλά “μάθηση” γι' αυτούς δεν ήταν το να μιλάνε Ελληνικά, ούτε για τους Ρωμαίους να μιλάνε Λατινικά, ούτε για τους Γάλλους να μιλάνε Γαλλικά, ούτε για τους Άγγλους Αγγλικά. Από αυτά που ξέρουμε για τους Έλληνες είναι ότι δεν μαθαίνανε

77 Όταν ο συγγραφέας έγραφε το βιβλίο του, οι εξώτεροι πλανήτες μόλις είχαν αρχίσει να ανακαλύπτονται. Ο Ουρανός ανακαλύφθηκε το 1781 (μια δεκαετία πριν εκδοθεί το βιβλίο) και ίσως ο συγγραφέας να μην είχε ενημερωθεί ακόμα για την ανακάλυψη.

78 Ο συγγραφέας εφαρμόζει την Ισχυρή Ανθρώπινη Αρχή, ότι δηλαδή το Σύμπαν πλάστηκε ως έχει με σκοπό την εμφάνιση και ευδαιμονία του ανθρώπου. Στα παρακάτω κεφάλαια θα γίνει ακόμα πιο ορατή. Αν και στα τέλη του 18ου αιώνα που έζησε ο Πάινε, η ισχυρή ανθρώπινη αρχή ήταν πολύ πιο διαδεδομένη, σήμερα, λόγω της προόδου στις φυσικές επιστήμες (και ειδικά στη Φυσική και την Αστρονομία) έχει σχεδόν εγκαταλειφθεί ως ανίσχυρη. Σήμερα χρησιμοποιείται περισσότερο η Ασθενής Ανθρώπινη Αρχή, ότι δηλαδή, εμείς υπάρχουμε επειδή το Σύμπαν μπορεί να συντηρήσει αυτή τη μορφή ζωής. Βέβαια ο συγγραφέας δεν διατηρεί την Ισχυρή Ανθρώπινη Αρχή ως έχει, αλλά σε μια γενναία κίνηση θα την επεκτείνει σε όλες τις έλλογες εξωγήινες μορφές ζωής που πιστεύει ότι κατοικούν στο ηλιακό σύστημα. (βλ. και κεφ.15). Είναι προφανές ότι ο συγγραφέας θεωρεί δεδομένη μια τελεολογική εξήγηση του Σύμπαντος.

κάποια γλώσσα πέρα από τη δική τους και ότι αυτό ήταν μια από τις αιτίες που ήταν τόσο μορφωμένοι· είχαν περισσότερο χρόνο για να ασχοληθούν με σημαντικότερα θέματα. Τα σχολεία των Ελλήνων ήταν σχολεία επιστήμης και φιλοσοφίας και όχι γλωσσών· και η μόρφωση βρίσκεται στη γνώση που προέρχεται από την επιστήμη και τη φιλοσοφία.

Σχεδόν όλη η επιστημονική γνώση που υπάρχει σήμερα μας κληροδοτήθηκε από τους Έλληνες ή τους ανθρώπους που μιλούσαν την Ελληνική γλώσσα. Ήταν αναγκαίο, γι' αυτό το λόγο, για άλλους λαούς, που μιλούσαν άλλη γλώσσα, να μάθουν Ελληνικά, για να μπορούν να μάθουν τη γνώση των Ελλήνων, να μεταφράσουν Ελληνικά βιβλία επιστήμης και φιλοσοφίας στη μητρική τους γλώσσα.

Γι' αυτόν το λόγο η Ελληνική γλώσσα (και παρομοίως και η Λατινική) ήταν το αντικείμενο της μονότονης δουλειάς των γλωσσολόγων και η εκμάθηση της γλώσσας δεν ήταν παρά το εργαλείο για την εκμάθηση των πραγμάτων που γνώριζαν οι Έλληνες. Δεν ήταν τμήμα της ίδιας της διαδικασίας της μάθησης και ήταν μάλιστα τόσο διάφορο, που ήταν συχνό φαινόμενο αυτοί που ήξεραν αρκετά Ελληνικά για να μεταφράσουν έργα, όπως τα “Στοιχεία” του Ευκλείδη, να μην κατανοούν τη γνώση που περιείχαν.

Αφού πλέον δεν υπάρχει τίποτα νέο για να μάθουμε από τις νεκρές γλώσσες, μια και όλα τα χρήσιμα βιβλία έχουν ήδη μεταφραστεί, οι γλώσσες έχουν γίνει άχρηστες και ο χρόνος που αναλώνεται για τη διδασκαλία τους πάει χαμένος. Αν και η μελέτη των γλωσσών μπορεί να συνεισφέρει στην πρόοδο της επικοινωνίας και διάδοσης της γνώσης (γιατί δεν έχει καμία σχέση με τη *δημιουργία* νέας γνώσης) η νέα γνώση μόνο στις ζωντανές γλώσσες μπορεί να βρεθεί· και είναι σίγουρο ότι ένας νέος μπορεί να μάθει μία ζωντανή γλώσσα σε ένα έτος, παρά μια νεκρή σε επτά· και είναι σπάνιο ένας δάσκαλος να ξέρει τη νεκρή γλώσσα τόσο καλά ο ίδιος. Η δυσκολία στην εκμάθηση νεκρών γλωσσών δεν έγκειται στη δυσκολία των όρων που έχουν, αλλά στο ότι είναι νεκρές και ότι η προφορά έχει χαθεί εντελώς. Το ίδιο συμβαίνει όποτε μια γλώσσα γίνεται νεκρή. Ο καλύτερος Έλληνας γλωσσολόγος σήμερα δεν καταλαβαίνει τα Ελληνικά τόσο καλά, όσο ένας Έλληνας αγρότης ή μια Ελληνίδα που άρμεγε αγελάδες· το ίδιο ισχύει και για τα Λατινικά σε σχέση με ένα Ρωμαίο αγρότη ή αγρότισσα· και όσον αφορά την προφορά και τα γλωσσικά ιδιώματα, οι αγελάδες που άρμεγε η αγρότισσα θα ήξεραν περισσότερα. Θα ήταν καλύτερο αν η κυβερνήση καταργούσε την εκμάθηση νεκρών ξένων γλωσσών και επανέφερε, όπως αρχικά, την εκμάθηση επιστημονικής γνώσης.

Η δικαιολογία που μερικές φορές προσφέρεται για τη συνεχόμενη εκμάθηση νεκρών γλωσσών είναι ότι γίνεται σε μια περίοδο που το παιδί δεν μπορεί να εξασκήσει καμία άλλη νοητική ικανότητα εκτός από τη μνήμη. Αλλά αυτό είναι τελείως λάθος. Το ανθρώπινο μυαλό έχει φυσική προδιάθεση για την επιστημονική γνώση και τα πράγματα που σχετίζονται με αυτή. Η πρώτη και η καλύτερη διασκέδαση για ένα παιδί, πριν ακόμα αρχίσει να παίζει, είναι να μιμείται τα ανθρώπινα έργα. Χτίζει σπιτία από χαρτιά και ξυλάκια, πλέει στον μικρό ωκεανό ενός πιάτου με νερό με μια

χάρτινη βαρκούλα ή φτιάχνει ένα φράγμα στο αυλάκι των νερών της βροχής και κατασκευάζει ένα μύλο· και ενδιαφέρεται για τη μοίρα των κατασκευασμάτων του με κάτι που μπορεί να προσομοιαστεί με στοργή. Μετά πάει στο σχολείο, όπου η ευφυΐα του σκοτώνεται από την άγונה μελέτη νεκρών γλωσσών και ο έμφυτος φιλόσοφος χάνεται για χάρη του γλωσσολόγου.

Αλλά αυτή η δικαιολογία, που ακούγεται μερικές φορές για τη συνεχιζόμενη εκμάθηση νεκρών γλωσσών, δεν μπορεί να είναι ότι απλά περιορίζουμε τη γνώση [λόγω ηλικίας για τα παιδιά] στη μικρή και ταπεινή σφαίρα της γλωσσομάθειας. Η αιτία πρέπει να αναζητηθεί αλλού. Σε όλες τις έρευνες αυτού του είδους, τα καλύτερα στοιχεία που μπορούν να βρεθούν είναι τα εσωτερικά στοιχεία που το ίδιο [το επιχείρημα] περιέχει και τα στοιχεία των συνθηκών που τα συνδέουν. Σ'αυτή την περίπτωση και τα δύο δεν είναι δύσκολο να ανακαλυφθούν.

Ας βάλουμε στην άκρη, σαν θέμα για ιδιαίτερη συζήτηση, το πόσο εξίσταται ο νους όταν συλλογίζεται αυτό που λέγεται για τη Θεία Δικαιοσύνη, [δηλαδή] ότι βάζει τους αθώους να τιμωρούνται για τους ενόχους, και παράλληλα [ας βάλουμε στην άκρη και] το χαλαρής ηθικής τέχνασμα, σύμφωνα με το οποίο υποτίθεται ότι ο Θεός μεταμορφώθηκε σε άνθρωπο με σκοπό να δώσει στον εαυτό του μια δικαιολογία για να μην εφαρμόσει την ποινή που επέβαλε στον Αδάμ. Αν τα βάλουμε αυτά στην άκρη, σαν θέμα για ιδιαίτερη συζήτηση, είναι σίγουρο ότι αυτό που λέγεται χριστιανικό θρησκευτικό σύστημα -βάζοντας μέσα και την παράξενη διήγηση της δημιουργίας, την παράξενη ιστορία της Εύας, του φιδιού και του μήλου, την αμφίβια ιδέα του Θεανθρώπου, την υλική ιδέα του θανάτου ενός Θεού, τη μυθολογική ιδέα μιας οικογένειας θεών και του χριστιανικού συστήματος αριθμητικής, όπου τα τρία είναι ένα και τα ένα, τρία- είναι ασυμβίβαστο, όχι μόνο με το θεϊκό δώρο της λογικής που έδωσε ο Θεός στον άνθρωπο, αλλά και με τη γνώση που ο άνθρωπος κέρδισε από τη δύναμη και τη σοφία του Θεού με τη βοήθεια της επιστήμης και μελετώντας τη δομή του Σύμπαντος που έφτιαξε ο Θεός.

Αυτοί που έστησαν το χριστιανικό σύστημα πίστης και το διατηρούν δεν μπορούσαν παρά να προβλέψουν ότι η διαρκώς εξελισσόμενη γνώση που ο άνθρωπος θα κέρδιζε με τη βοήθεια της επιστήμης, με τη δύναμη και τη σοφία του Θεού όπως εμφανίζεται στη δομή του Σύμπαντος, θα ερχόταν σε αντίθεση με το χριστιανικό σύστημα πίστης και θα το έθετε υπό αμφισβήτηση. Γι'αυτόν το λόγο έγινε αναγκαίο για τους σκοπούς της να μειώσει τη μάθηση σε ένα λιγότερο επικίνδυνο επίπεδο, κι έτσι περιόρισε τη μάθηση στη νεκρή μελέτη νεκρών γλωσσών.

Όχι μόνο απορρίπτουν τη μελέτη της επιστήμης στα χριστιανικά σχολεία, αλλά τη διώκουν· και μόνο τους τελευταίους δύο αιώνες έχει αναβιώσει. Σχετικά αργά, το 1610, ο Γαλιλαίος, ένας Φλωρεντίνος, ανακάλυψε και εισήγαγε τη χρήση τηλεσκοπίων στην παρατήρηση της κίνησης των ουράνιων σωμάτων, παρέχοντας περισσότερα μέσα για την ανακάλυψη της αληθινής δομής του Σύμπαντος. Αντί να εκτιμηθεί για τις ανακαλύψεις του καταδικάστηκε να τις απαρνηθεί, και αυτές και τις ιδέες που απέρρεαν

από αυτές, ως κατακριτές αιρέσεις.⁷⁹ Και πριν από αυτό, ο Βιργίλιος καταδικάστηκε στην πυρά επειδή δήλωσε την ύπαρξη των αντιπόδων, ότι η γη είναι σφαιρική και κατοικήσιμη όπου υπάρχει ξηρά, μια αλήθεια που είναι τόσο διαδεδομένη που ούτε καν αναφέρεται πλέον.⁸⁰

Αν η πίστη σε λάθη χωρίς ηθικό περιεχόμενο δεν προκαλούσε κακό, ο άνθρωπος δε θα είχε καμία ηθική υποχρέωση να τα απομακρύνει. Η πίστη ότι η γη είναι επίπεδη έχει τόσο ηθικό περιεχόμενο, όσο και η πίστη ότι είναι σφαιρική· και το να πιστεύει κανείς ότι ο Δημιουργός δεν έφτιαξε κανένα άλλο κόσμο εκτός από αυτόν είναι τόσο ανήθικο όσο το να πιστεύει ότι έφτιαξε εκατομμύρια κόσμους και ότι το άπειρο Σύμπαν είναι γεμάτο από αυτούς. Αλλά όταν ένα θρήσκευμα βασίζεται σε μια υποτιθέμενη Πλάση που δεν είναι αληθής και ενώνεται μαζί της με ακώριστο τρόπο, τότε η υπόθεση είναι τελείως διαφορετική. Τότε τα σφάλματα, αν και δεν είναι “ανήθικα”, καταλήγουν να χρωματίζονται ηθικά σαν να ήταν. Τότε η αλήθεια, αν και από μόνη της είναι αδιάφορη, γίνεται βασικό κριτήριο με το οποίο κρίνεται η πραγματικότητα της ίδιας της θρησκείας, αφού είτε επιβεβαιώνει είτε καταρρίπτει τα αντίστοιχα στοιχεία. Υπό αυτό το πρίσμα, είναι ηθική υποχρέωση του ανθρώπου να συγκεντρώσει όσο περισσότερα στοιχεία μπορεί για τη δομή του Σύμπαντος και για οποιοδήποτε μέρος της Πλάσης, που έχουν σχέση με τη θρησκεία. Αλλά σ' αυτό, οι υποστηρικτές ή τα μέλη της χριστιανικής θρησκείας, λες και φοβούνταν το αποτέλεσμα, ασταμάτητα αντετίθεντο και όχι μόνο απέρριψαν τις επιστήμες, αλλά εδίωναν και τους επιστήμονες. Αν ο Νεύτωνας ή ο Καρτέσιος ζούσαν πριν από τριακόσια ή τετρακόσια χρόνια και έκαναν τις έρευνες που έκαναν, μάλλον δεν θα ζούσαν για να τις

79 Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο Γαλιλαίος ήταν θύμα όχι μόνο του συντηρητισμού της Καθολικής Εκκλησίας, αλλά και των συγκυριών. Η προσπάτως αποσιωθούμενη Προτεσταντική Εκκλησία είχε από νωρίς εκφραστεί θετικά για τον Ηλιοκεντρισμό και οι ιδέες του Γαλιλαίου τον καθιστούσαν ύποπτο ως κρυφο-προτεστάντη. Επιπλέον, ο Γαλιλαίος προσπάθησε με θεολογικούς όρους να επιχειρηματολογήσει υπέρ της θεωρίας του και σε μια περίοδο που μόλις είχε απαγορευθεί η ερμηνεία των Γραφών αντίθετα με την ομόφωνη άποψη των Πατέρων (και οι Γραφές είχαν ήδη ερμηνευθεί Γεωκεντρικά) (Brooke, σελ.125-126)

80 Ο Conway σημειώνει: “Δεν μπορώ να ανακαλύψω πηγή σχετικά με τον αρχαίο Ιρλανδό συγγραφέα Feirghill, που αργότερα μεταγράφηκε ως Βιργίλιος (Virgilius) στα λατινικά. Το Βρετανικό Μουσείο έχει ένα αντίγραφο του έργου (Decalogiunt) που υπήρξε η πρόφαση για την κατηγορία αίρεσης που έγινε από τον Βονιφάτιο (Boniface), Αρχιεπίσκοπο του Mayence, κατά του Βιργιλίου (αβά και Επισκόπου του Salzburg).”

Αυτοί οι αντιπαλοί ήταν ηγέτες της “Βρετανικής” και “Ρωμαϊκής” σχολής και ο Βιργίλιος κατηγορήθηκε στον Βονιφάτιο για παραθρησκευτικές πρακτικές. Ο Βονιφάτιος εξέφρασε τη λύπη του, αλλά συνέχισε να αντιτίθεται στον αντιπαλό του. Ο Πάπας Ζαχαρίας Β' αποφάσισε ότι αν το υποτιθέμενο “δόγμα κατά του Θεού και της ψυχής του, ότι κάτω από τη γη υπάρχει ένας άλλος κόσμος ή άλλοι άνθρωποι ή ήλιος και φεγγάρι” αναγνωριστεί από τον Βιργίλιο, θα έπρεπε να αφοριστεί από τη Σύνοδο και να καταδικαστεί όπως προβλέπεται. Ό,τι και να συνέβη τελικά με τις απειλές εφαρμογής του “canonicus sanctionibus”, μέχρι τα μέσα του 8^{ου} αιώνα ο Βιργίλιος δεν είχε καταδικαστεί. Ο κατηγορούς του, ο Βονιφάτιος, μαρτύρησε στα 755 και είναι πιθανό ότι ο Βιργίλιος εναρμόνισε τη θεωρία των Αντιπόδων με την επίσημη δογματική γραμμή. Φαίνεται ότι υποστηρίχθηκε ότι οι κάτοικοι των Αντιπόδων δεν ήταν απόγονοι του Αδάμ και τελικά ο Βιργίλιος έγινε επίσκοπος του Salzburg το 768. Μέχρι το θάνατό του το 789, έφερε το παράξενο προσωνύμιο “Γεωμέτρης και Μοναχικός” ή “ο μοναχικός ταξιδιώτης” (Solivagus). Η υποψία αίρεσης παρέμεινε μέχρι το 1233, οπότε και αγιοποιήθηκε από τον Πάπα Γρηγόριο Θ' μαζί με τον κατηγορό του, Αγ. Βονιφάτιο.”

ολοκληρώσουν· και αν ο Φραγκλίνος τραβούσε τους κεραυνούς από τα σύννεφα την ίδια περίοδο θα κινδύνευε να τον ρίξουν στην πυρά.

Αργότερα έριξαν το φταίξιμο στους Γότθους και τους Βανδάλους, αλλά, παρόλο που τα μέλη της χριστιανικής θρησκείας δε θέλουν να το πιστέψουν ή να το παραδεχθούν, η εποχή της άγνοιας άρχισε με το Χριστιανισμό. Πριν από αυτή την περίοδο υπήρχε περισσότερη γνώση απ'ό,τι μετά· και όσον αφορά τη θρησκευτική γνώση, όπως ήδη είπαμε, ο Χριστιανισμός ήταν μόνο ένα άλλο είδος μυθολογίας· και η μυθολογία πάνω στην οποία βασίστηκε και διέφθειρε ήταν η αρχαία μορφή ντεϊσμού.⁸¹

Εξαιτίας αυτού του μεγάλου κενού στην επιστήμη και για κανένα άλλο λόγο δεν κοιτάμε σήμερα με θαυμασμό τους Αρχαίους, δια μέσου ενός τεράστιου κενού εκατοντάδων ετών. Αν η γνώση είχε προχωρήσει ανάλογα με την προϋπάρχουσα, το χάσμα θα είχε γεμίσει με προσωπικό-τητες ολοένα και πιο παραγωγικές και οι Αρχαίοι θα βρίσκονταν διακριτικά στο φόντο. Αλλά το χριστιανικό σύστημα τα κατέστρεψε όλα και αν κοιτάσουμε από τον 16^ο αιώνα προς το τεράστιο αυτό χάσμα, ούτε ένας θάμνος γνώσης δε θα εμποδίσει τη θέαση μέχρι τους γόνιμους λόφους της αρχαιότητας.

Είναι ασύλληπτα ασυνεπές να πιστεύουμε ότι θα μπορούσε να υπάρξει οτιδήποτε κάτω από τη λέξη “θρησκεία” το οποίο η ίδια θεωρούσε βλάσφημο, ό,τι δηλαδή είχε σχέση με τη δομή του Σύμπαντος που έπλασε ο Θεός. Αλλά το γεγονός αυτό είναι πολύ καλά τεκμηριωμένο για να το αρνηθούμε. Το πρώτο γεγονός που βοήθησε να σπάσει τον πρώτο κρίκο της αλυσίδας της δεσποτικής άγνοιας είναι γνωστό με το όνομα “Λουθηρανή Μεταρρύθμιση”.⁸² Και παρόλο που δεν φαίνεται να ήταν άμεση πρόθεση

81 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Είναι αδύνατο να ξέρουμε πότε ξεκίνησε η ειδωλολατρική μυθολογία, αλλά είναι σίγουρο, από εσωτερικά στοιχεία, ότι δεν ξεκίνησε στην ίδια κατάσταση στην οποία κατέληξε. Όλοι οι θεοί της μυθολογίας, με εξαίρεση τον Κρόνο, ήταν νέες εφευρέσεις. Η υποτιθέμενη βασιλεία του Κρόνου υπήρχε πριν την έναρξη της ειδωλολατρικής μυθολογίας και ήταν ένα είδος ντεϊσμού, αφού υποστήριζε την ύπαρξη μόνο ενός θεού. Ο Κρόνος υποτιθεται ότι παρέδωσε την εξουσία του στους τρεις γιους και τη μία κόρη του, το Δία, τον Πλούτανα, τον Ποσειδώνα και την Ήρα (**ΣτΜ:** σύμφωνα με την ελληνική μυθολογία, ο Δίας σκότωσε τον Κρόνο· η αλλαγή κεριών της θεϊκής εξουσίας δεν ήταν καθόλου ειρηνική). Μετά από αυτό, χιλιάδες άλλοι θεοί και ημίθεοι δημιουργήθηκαν και το πάνθεο αυξήθηκε τόσο γρήγορα, όσο και οι χριστιανικοί άγιοι αργότερα.

Όλες οι αλλοιώσεις που έχουν συμβεί στη θεολογία και τη θρησκεία προκλήθηκαν από την αποδοχή της “εξ αποκάλυψης θρησκείας”. Οι [αρχαίοι] μυθολάστες ισχυρίστηκαν περισσότερη “αποκάλυψη” από τους Χριστιανούς. Είχαν μάντις και ιερείς, οι οποίοι υποτίθεται λάμβαναν και διέδιδαν το θεϊκό λόγο προφορικά, σε κάθε περίπτωση.

Από τότε, όλες οι αλλοιώσεις, από το μολώχ μέχρι το σύγχρονο πρεντεστινιανισμό (**ΣτΜ:** η φιλοσοφική πεποίθηση στο πεπρωμένο. Στα Ελληνικά μεταφράζεται και ως “Απόλυτος Προορισμός”) και τις θυσίες των ειδωλολατρών μέχρι τη χριστιανική θυσία στο Δημιουργό, παρήχθησαν από την παραδοχή της “θρησκείας της αποκάλυψης”. Ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για να αποφευχθούν όλα αυτά τα κακά και οι επιβολές είναι να μη γίνεται τίποτα δεκτό, πέρα από αυτά που υπάρχουν στο βιβλίο της Πλάσης και να λογίζεται η Πλάση ως ο μόνος αληθινός και πραγματικός λόγος του Θεού που υπάρχει και θα υπάρξει ποτέ· και οτιδήποτε άλλο ονομάζεται “λόγος του Θεού” να θεωρείται μύθος και προσπάθεια επιβολής.

82 Η Μεταρρύθμιση του Λούθηρου ξεκίνησε το 1546 όταν ο Λούθηρος τοιχοκόλλησε τις 95 θέσεις του κατά του Παπισμού στην πόρτα του ναού του Wittenberg. Η κατάληξη ήταν η

του Λούθηρου και των λοιπών Μεταρρυθμιστών, οι Επιστήμες άρχισαν να αναζωογονούνται και η Ελευθερία, ο φυσικός τους σύντροφος, άρχισε να εμφανίζεται. Αυτό ήταν το μόνο δημόσιο αγαθό της Μεταρρύθμισης γιατί, όσον αφορά τη θρησκεία, ήταν λες και δεν είχε συμβεί. Η μυθολογία συνέχισε ακάθεκτη και από την πτώση του Παπισμού προέκυψε μια σορεία εθνικών Παπών.

Σύγκριση του Χριστιανισμού με Θρησκευτικές αντιλήψεις που εμπνέονται από τη φύση

Έχοντας, λοιπόν, δείξει τα εσωτερικά στοιχεία, τα αίτια δηλαδή που προκάλεσαν μια αλλαγή στο εκπαιδευτικό σύστημα και τα κίνητρα που οδήγησαν στην αντικατάσταση τη μελέτη των Επιστημών με τη μελέτη νεκρών γλωσσών, προχωρώ, προσθέτοντας στις παρατηρήσεις που ήδη έκανα σε προηγούμενο τμήμα του έργου, με το να συγκρίνω, ή μάλλον να αντιμετωπίσω το χριστιανικό σύστημα πίστης, με τα στοιχεία που μας παρέχει η δομή του Σύμπαντος. Αλλά μια και δεν μπορώ να ξεκινήσω αυτό το τμήμα παρά αναφερόμενος σε ιδέες που σκέφτηκα παλιότερα, και αμφιβάλλω ότι υπάρχουν άνθρωποι που κάποια στιγμή δεν σκέφτηκαν τα ίδια, θα αναφέρω ποιες είναι οι ιδέες αυτές και θα τις εμπλουτίσω με άλλα ζητήματα καθώς αυτά προκύπτουν, δημιουργώντας [στο κεφάλαιο] μια σύντομη εισαγωγή.

Μια και ο πατέρας μου ήταν Κουακέρος,⁸³ είχα την καλή τύχη να δεχθώ μια πολύ καλή ηθική εκπαίδευση και μια σεβαστή “ποσότητα” γνώσης. Αν και πήγα στο δημοτικό σχολείο, δεν έμαθα Λατινικά, όχι μόνο επειδή δεν είχα καμία κλίση στην εκμάθηση ξένων γλωσσών, αλλά λόγω της αντίρρησης των Κουακέρων για τα βιβλία που χρησιμοποιούνται για τη διδασκαλία της γλώσσας. Αυτό όμως δεν με εμπόδισε να γνωρίσω τα θέματα που πραγματεύονταν όλα αυτά τα βιβλία.

Η φυσική μου κλίση ήταν στην επιστήμη. Είχα κάποια κλίση και ταλέντο στην ποίηση, αλλά αυτό μάλλον το καταπίεσα και δεν το ενθάρρυνα, μια και οδηγούσε πολύ στο χώρο της φαντασίας. Μόλις μπόρεσα, αγόρασα δύο υδρογείους σφαίρες και παρακολούθησα φιλοσοφικές διαλέξεις των Martin και Ferguson⁸⁴ και αργότερα γνωρίστηκα με τον

απόσχη της Προτεσταντικής Εκκλησίας μέχρι τα τέλη του 1600. (βλ. Παράρτημα II για τις 95 θέσεις του Λούθηρου, σελ.381)

83 Οι Κουακέροι (Quakers) ή “Θρησκευτική Φιλική Εταιρεία” (Religious Society of Friends) ξεκίνησε σαν παρακλάδι της Αγγλικανικής Εκκλησίας το 17^ο αιώνα από ένα σύνολο ατόμων που δεν πίστευαν στον τυπικό δογματικό διαχωρισμό των Χριστιανών (Ορθόδοξοι, Καθολικοί, κλπ). Αν και αρχικά μέλη γίνονταν μόνο Χριστιανοί, πλέον οποιοσδήποτε μπορεί να γίνει μέλος. Οι Κουακέροι απορρίπτουν την έννοια του δόγματος και την ανάγκη ύπαρξης κλήρου, ενώ πιστεύουν στην επαφή με το Θείο χωρίς διαμεσολαβητές, και τονίζεται η ισότητα και ο φιλειρηνισμός. (περισσότερες πληροφορίες στο www.quaker.org)

84 Λογικά αναφέρεται στον Adam Ferguson (γνωστό και ως “Ferguson of Raith”) φιλόσοφο και ιστορικό του Σκωτσέζικου Διαφωτισμού (1/7/1723 νέο ημ. - 22/2/1816)

(βλ. και http://www.electricscotland.com/history/other/ferguson_adam.htm) και στον Benjamin Martin (1704/5-1782) Άγγλο φυσικό φιλόσοφο (η μόνο αξιοπρεπής αναφορά που εντόπισα ήταν στο <http://www.jstor.org/pss/531110>)

Δρ. Bevis⁸⁵ της Βασιλικής Ακαδημίας, που τότε ζούσε στο Temple και ήταν εξαιρετικός αστρονόμος.

Δεν είχα καμία κλίση στην πολιτική. Το νόημά της πάντα μου έμοιαζε παρόμοιο με αυτό του τζόκεϋ.⁸⁶ Γι'αυτό όταν άρχισα να συλλογίζομαι κυβερνητικά ζητήματα, έπρεπε να σχηματίσω ένα σύστημα που ήταν σύμφωνο με τις ηθικές και φιλοσοφικές αρχές με τις οποίες μεγάλωσα. Είδα, ή τουλάχιστον νόμισα ότι είχα δει, μια τεράστια αυλαία να ανοίγει στον κόσμο με τα γεγονότα στην Αμερική· και νόμισα ότι αν οι Αμερικανοί δεν άλλαζαν το σχέδιό τους σχετικά με την Αγγλική Κυβέρνηση και δεν κήρυσσαν ανεξαρτησία, όχι μόνο θα εμπλέκονταν σε μια πληθώρα δυσκολιών, αλλά θα έσβηναν και τις προοπτικές που παρουσιάζονταν για την ανθρωπότητα αν δεν χρησιμοποιούσαν τα μέσα που τους παρέχονταν. Αυτά με έκαναν να δημοσιεύσω το έργο που έγινε γνωστό με το όνομα “Κοινή Λογική”, που ήταν και το πρώτο έργο που δημοσίευσα ποτέ, και αν μπορώ να κάνω κριτική στον εαυτό μου, πιστεύω ότι δεν θα γινόμουν γνωστός ως συγγραφέας για οποιοδήποτε άλλο θέμα, αν δεν είχαν συμβεί τα γεγονότα της Αμερικής. Έγραψα την “Κοινή Λογική” στα τέλη του 1775 και τη δημοσίευσα την 1^η Ιανουαρίου του 1776. Η Ανεξαρτησία κηρύχθηκε την 4^η Ιουλίου του ίδιου έτους.⁸⁷

Οποιοσδήποτε έκανε ποτέ παρατηρήσεις για την κατάσταση και πρόοδο του ανθρώπινου νου, παρατηρώντας τον ίδιο του το νου, δεν μπορεί παρά να παρατηρήσει ότι υπάρχουν δύο ξεκάθαρα είδη αυτών που ονομάζουμε “Σκέψεις”: αυτές που παράγουμε μόνοι μας με σκέψη και συλλογισμό και αυτές που ορμούν από μόνες τους στο νου μας. Πάντα φρόντιζα να φέρομαι σ'αυτούς τους θεμιτούς επισκέπτες με ευγένεια και φρόντιζα να εξετάζω όσο καλύτερα μπορούσα αν [οι σκέψεις αυτές] ήταν αξιόλογες· και από αυτήν τη διαδικασία έχω αποκτήσει τη γνώση που τώρα έχω. Και όσον αφορά τη γνώση που κάποιος κερδίζει από το σχολείο, δεν είναι παρά ένα μικρό αρχικό κεφάλαιο το οποίο τον βάζει στο σωστό δρόμο

85 Ο John Bevis (10/11/1695 νέο ημ. - 6/11/1771) ήταν Βρετανός αστρονόμος, γνωστός για την ανακάλυψη του Νεφελώματος του Καρκίνου (κωδ. M1 και NGC1952) και τη σύνθεση ενός αστρικού άπλαντα ονόματι Uranographia Britannica.

86 Ίσως η πετυχημένη παρομοίωση για την πολιτική που έχω ακούσει εδώ και χρόνια. Η πολιτική καβαλάει το λαό όπως ο τζόκεϋ το άλογο.

87 Ο Foner σημειώνει ότι το φυλλάδιο “Common Sense” (Κοινή Λογική) διαφημίστηκε ως άρτι εκδοθέν στις 10 Ιανουαρίου 1776. Η έκκλησή του για αύξηση μισθού των φοροεισπρακτόρων, που έγραψε λίγο πριν φύγει από την Αγγλία τυπώθηκε, αλλά δεν δημοσιεύτηκε πριν το 1793. Παρότι ο συγγραφέας ισχυρίζεται ότι το “Common Sense” ήταν το πρώτο κείμενο που εξέδωσε, υπάρχουν ακόμα κάποιοι που πιστεύουν ότι ήταν ο Junius. Μιά έμμεση αναφορά βρίσκεται στο 2^ο μέρος του “Age of Reason”, όπου ο Paine επιχειρηματολογεί ότι κάποιος με τις ικανότητες του Ομήρου “δε θα πέταγε τη φήμη του για να τη δώσει σε κάποιον άλλο” (βλ. σελ. 134). Ο φίλος του F. Lanthenas, στη μετάφραση του “Age of Reason” (1794) διαφημίζει τη μετάφρασή του των γραμμάτων του Junius από τα Αγγλικά (Thomas Hollis). Αυτό δεν θα μπορούσε να το κάνει αν δεν είχε συμβουλευτεί τον Paine. Δυστυχώς αυτή η μετάφραση δεν μπορεί να βρεθεί ούτε στην Γαλλική Εθνική Βιβλιοθήκη, ούτε στο Βρετανικό Μουσείο και δεν είναι γνωστό αν περιέχει κάποια προσπάθεια αποκάλυψης της ταυτότητας του Junius.

ΣτΜ: Το “Junius” ήταν ένα ψευδώνυμο που χρησιμοποιήθηκε από άγνωστο άτομο για ένα σύνολο γραμμάτων που γράφτηκαν από 21/1/1769 ως 21/1/1772 και είχαν σκοπό να ενημερώσουν το αγγλικό κοινό για τα δικαιώματά του και πώς αυτά καταπατώνται από την Αγγλική Κυβέρνηση.

για να μπορεί να μάθει μόνος του μετά. Εν τέλει, κάθε άνθρωπος της γνώσης είναι δάσκαλος του εαυτού του· ο λόγος είναι ότι οι αρχές, που είναι τελείως διαφορετικές από τις απλές περιστασιακές γνώσεις, δεν μπορούν να εντυπωθούν στη μνήμη, αφού το μέρος που κατοικούν είναι η κατανόηση και δεν ζουν τόσο πολύ αν δεν γεννηθούν μόνες τους. Αυτά για το εισαγωγικό τμήμα.

Από τότε που [ωρίμασα αρκετά ώστε να] είμαι σε θέση να συλλάβω μια ιδέα και να την επεξεργαστώ, είτε αμφέβαλα για την αλήθεια του χριστιανικού συστήματος, είτε πίστευα ότι ήταν κάτι πολύ παράδοξο, αλλά δεν ήμουν σίγουρος τι από τα δύο συνέβαινε. Θυμάμαι καλά ωστόσο ότι όταν ήμουν επτά ή οκτώ χρονών, άκουσα ένα κήρυγμα από ένα συγγενή μου, με βαθιά πίστη στην Εκκλησία, σχετικά με τη Λύτρωση με το θάνατο του Υιού του Θεού. Αφού τελείωσε το κήρυγμα, πήγα στα σκαλιά του κήπου (και θυμάμαι πολύ έντονα το σημείο) και επαναστάτησα στην ανάμνηση αυτού που μόλις είχα ακούσει και αναρωτιόμουν πόσο καλόψυχος μπορεί να ήταν ο Παντοδύναμος Θεός που σκότωσε το γιο του γιατί δεν μπορούσε να πάρει εκδίκηση από τον εαυτό του με άλλο τρόπο· και ήμουν σίγουρος ότι αν ένας άνθρωπος έκανε κάτι αντίστοιχο θα τον κρεμούσαν. Και δεν μπορούσα να καταλάβω πιο ήταν το νόημα της διδασκαλίας τέτοιων κηρυγμάτων. Αυτές οι σκέψεις δεν είχαν καθόλου παιδική ελαφρότητα μέσα τους· για μένα ήταν ένας σοβαρός συλλογισμός, αφού ξεκινούσε από την ιδέα ότι ο Θεός ήταν πολύ αγαθός για να κάνει κάτι τέτοιο και πολύ παντοδύναμος για να χρειάζεται να το κάνει. Ακριβώς το ίδιο πιστεύω και τώρα και επιπλέον πιστεύω ότι μια θρησκεία που μπορεί να σοκάρει το μυαλό ενός παιδιού, δεν μπορεί να είναι αληθινή θρησκεία.

Φαίνεται ότι οι Χριστιανοί γονείς ντρέπονται να πουν στα παιδιά τους την αλήθεια για τη θρησκεία τους. Συχνά τα συμβουλευούν σχετικά με την ηθική και τους μιλούν για το πόσο καλή είναι η Θεία Πρόνοια· γιατί η χριστιανική μυθολογία έχει πέντε θεότητες: το Θεό Πατέρα, το Θεό Υίο, το Θεό Άγιο Πνεύμα, τη Θεά Πρόνοια και τη Θεά Φύση. Αλλά η χριστιανική ιστορία του Θεού Πατέρα που σκοτώνει τον Υίο του, ή μάλλον που χρησιμοποίησε άλλους για να το κάνουν (γιατί αυτή είναι η ιστορία με απλά λόγια) δεν μπορεί να ειπωθεί από ένα γονιό σε ένα παιδί. Και το να του πει ότι αυτό έκανε την ανθρωπότητα πιο ευτυχισμένη και καλύτερη κάνει την ιστορία πολύ χειρότερη, λες και η ανθρωπότητα θα μπορούσε να γίνει καλύτερη με ένα φόνο ως παράδειγμα, ενώ το να του πει ότι πρόκειται για μυστήριο είναι μόνο μια δικαιολογία για το πόσο απίστευτη είναι η ιστορία.

Πόσο διαφέρει αυτό από την αγνή και απλή πίστη του Ντεϊσμού! Ο αληθινός ντεϊστής έχει μόνο μια θεότητα και η θρησκεία του αποτελείται από το να αναλογίζεται τη δύναμη, τη σοφία και την καλοσύνη της θεότητας στα έργα του και να προσπαθεί να τα μιμηθεί, ηθικά, επιστημονικά και τεχνολογικά.

Η θρησκεία που πλησιάζει περισσότερο τον αληθινό Ντεϊσμό στην ηθική και την καλοσύνη είναι η πίστη των Κουακέρων, αλλά έχουν ασχοληθεί πολύ με το να αφήσουν τα έργα του Θεού έξω από το σύστημά τους.

Αν και εκτιμώ τη φιλανθρωπία τους, δεν μπορώ παρά να χαμογελάσω συγκαταβατικά με το γεγονός ότι αν ο Θεός είχε συμβουλευτεί το γούστο των Κουακέρων κατά τη Δημιουργία, τι νεκρικά ήσυχος και άχρωμος που θα ήταν ο κόσμος! Ούτε λουλούδια θα ανθίζανε χαρωπά, ούτε πουλιά θα επιτρεπόταν να κελαηδήσουν.

Αφήνοντας κατά μέρος αυτούς τους συλλογισμούς, θα συνεχίσω με άλλα θέματα. Αφού έμαθα να χρησιμοποιώ τέλεια την υδρόγειο και το μηχανικό πλανητάριο,⁸⁸ και συνέλαβα την ιδέα του απείρου του διαστήματος και της αέναης διαιρετότητας της ύλης και τουλάχιστον τις βασικές ιδέες της φυσικής φιλοσοφίας, άρχισα να συγκρίνω ή μάλλον, όπως έχω ήδη πει, να αντιμετωπίζω το χριστιανικό σύστημα πίστης με τα εσωτερικά στοιχεία αυτών των αντικειμένων.

Αν και δεν είναι βασικό δόγμα του Χριστιανισμού ότι ο κόσμος στον οποίο κατοικούμε αποτελεί το σύνολο της κατοικήσιμης Πλάσης, αυτή είναι τόσο μπλεγμένη με τη Μωσαϊκή διήγηση της Δημιουργίας, την ιστορία της Εύας με το μήλο και την άλλη αντίστοιχη ιστορία με το θάνατο του Υιού του Θεού, που το να πιστεύει κανείς ότι ο Θεός δημιούργησε κόσμους τόσους πολλούς όσα τα αστέρια καθιστά τη χριστιανική πίστη ταυτόχρονα μικρή και γελοία και τη σκορπίζει στο μυαλό σαν φτερά στον άνεμο. Οι δύο αντιλήψεις δεν μπορούν να συνυπάρξουν στο μυαλό και αν κάποιος νομίζει ότι τις πιστεύει και τις δύο, τότε δεν έχει καλοσκεφτεί καμία.

Αν και η ιδέα των πολλαπλών κόσμων ήταν γνωστή στους αρχαίους, μόνο στους τελευταίους τρεις αιώνες έχουν επιβεβαιωθεί η έκταση και το μέγεθος της σφαίρας στην οποία κατοικούμε. Αρκετά σκάφη, ακολουθώντας τους θαλάσσιους δρόμους, έχουν περιπλεύσει τον κόσμο, όπως είναι μπορεί να περπατήσει σε κύκλο και να γυρίσει στο σημείο από το οποίο ξεκίνησε. Οι κυκλικές διαστάσεις του κόσμου είναι πιο φαρδύτερο σημείο, όπως αν ένας άνθρωπος μετρούσε τον πιο φαρδύ κύκλο σε ένα μήλο ή μια μπάλα, μόλις 25.020 αγγλικά μίλια⁸⁹ ή 69 μίλια σε μία ισημερινή μοίρα και ο περίπλους της μπορεί να γίνει σε περίπου σε τρία χρόνια.⁹⁰

88 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Αφού αυτό το βιβλίο μπορεί να βρεθεί στα χέρια ανθρώπων που δεν ξέρουν τι είναι ένα "orrery", προσθέτω αυτή την εξήγηση, αφού το όνομά του δεν δίνει κανένα στοιχείο για τη χρήση του. Πρόκειται για ένα μηχανισμό που πήρε το όνομά του από τον κατασκευαστή της και αναπαριστά το Σύμπαν σε μικρογραφία: η περιστροφή της Γης και η περιφορά της γύρω από τον Ήλιο, η περιφορά της Σελήνης γύρω από τη Γη, η περιφορά των πλανητών γύρω από τον Ήλιο, οι σχετικές αποστάσεις τους από αυτόν και μεταξύ τους και τα διαφορετικά μεγέθη τους, όλα απεικονίζονται όπως όντως υπάρχουν στα ουράνια.

ΣΤΜ: Το "orrery" είναι ένα μηχανικό πλανητάριο. Το πρώτο μοντέρνο κατασκεύασμα τέτοιου είδους σχεδιάστηκε στα 1704 από τον George Graham για λογαριασμό του Charles Boyle, τον 4^ο Κόμη του Orrery (από το οποίο πήρε και το όνομά του). Ο αρχαιότερος μηχανισμός τέτοιου είδους που σώζεται σήμερα είναι ο Υπολογιστής των Αντικηθύρων.

89 Για την ακρίβεια η ισημερινή διάμετρος της Γης είναι 40.096,02 χλμ (24.906,7 μίλια)

90 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Αν αφήναμε ένα πλοίο να πλέει κατά μέσο όρο 3 μίλια την ώρα, θα έκανε το διάπλου της γης σε λιγότερο από ένα χρόνο, αν μπορούσε να ακολουθήσει ευθεία πορεία, αλλά πρέπει να ακολουθήσει τους δρόμους των ωκεανών.

Ένας κόσμος τέτοιου μεγέθους μπορεί, με μια πρώτη ματιά, να μας φαίνεται μεγάλος, αλλά αν τον συγκρίνουμε με το άπειρο του διαστήματος στο οποίο αιωρούμαστε, σαν μια φούσκα ή ένα μπαλόνι στον αέρα, μοιάζει με τον μικρότερο κόκκο άμμου σε σχέση με το μέγεθος της Γης ή με τη μικρότερη δροσοσταλίδα σε σχέση με τον ωκεανό· είναι δηλαδή πολύ μικρός. Και όπως θα δείξω παρακάτω, ανήκει σε *ένα* μόνο σύστημα κόσμων από το οποίο αποτελείται η συμπαντική Πλάση.

Δεν είναι δύσκολο να αποκτήσουμε μια αμυδρή ιδέα για το πόσο τεράστιο είναι το κενό στο οποίο αιωρούνται ο κόσμος μας και όλοι οι άλλοι κόσμοι του Σύμπαντος, αν ακολουθήσουμε αυτόν το συλλογισμό. Όταν σκεφτόμαστε τις διαστάσεις ενός δωματίου η σκέψη μας περιορίζεται από τους τοίχους και εκεί σταματάνε. Αλλά όταν τα μάτια ή η σκέψη μας ξεχύνονται στο διάστημα, όταν κοιτάμε προς τα πάνω, στον ανοιχτό ουρανό δηλαδή, δεν μπορούμε να συλλάβουμε την ιδέα ότι μπορεί να έχει τοίχους ή όρια· και αν υποθέσουμε ότι έχει όρια, αμέσως θα αναρωτηθούμε “τι υπάρχει πέρα από το όριο αυτό;” και με την ίδια λογική, “τι υπάρχει πέρα από το επόμενο όριο;” μέχρι να κουραστεί η φαντασία μας και να πει “δεν υπάρχει τέλος.” Σίγουρα τότε, ο Δημιουργός δεν ήταν μαντρωμένος σε ένα δωμάτιο όταν έφτιαξε τον κόσμο αυτό όσο μεγάλος είναι και πρέπει να αναζητήσουμε την αιτία αλλού.

Αν κοιτάξουμε τον κόσμο μας ή μάλλον το κομμάτι της Πλάσης που μας έδωσε ο Δημιουργός για να έχουμε ως δικό μας βρίσκουμε ότι κάθε μέρος του (το έδαφος, τα νερά, ο αέρας) είναι γεμάτο ζωή, από τα μεγαλύτερα ζώα ως τα μικρότερα έντομα που μπορεί να δει το μάτι και μέχρι τα ακόμα μικρότερα που φαίνονται μόνο με μικροσκόπιο. Κάθε δέντρο, κάθε φυτό, κάθε φύλλο δεν είναι μόνο μέρος της διατροφής πολλών ειδών, αλλά και ένας ολόκληρος κόσμος για πολύ πιο πολυάριθμα είδη και θα είναι μέχρι το ζωικό βασίλειο να γίνει τόσο εκλεπτυσμένο, ώστε οι χυμοί ενός χορταριού να φτάνουν να ταΐσουν χιλιάδες.

Αφού, λοιπόν, κανένα μέρος της Γης δεν είναι ακατοίκητο, γιατί να πιστεύουμε ότι το άπειρο διάστημα είναι ένα γυμνό κενό που μένει αιωνίως άχρηστο; Υπάρχει αρκετός χώρος για να υπάρξουν εκατομμύρια κόσμοι μεγάλοι σαν το δικό μας και σε απόσταση εκατομμυρίων μιλίων μακριά ο ένας από τον άλλο.

Έχοντας φτάσει εδώ, αν προχωρήσουμε τις ιδέες μας ένα βήμα παραπέρα, θα δούμε ότι ο αληθινός λόγος ή ένας πολύ καλός λόγος για την ευτυχία μας είναι ότι ο Δημιουργός, αντί να φτιάξει έναν άπειρο μεγάλο κόσμο, προτίμησε να χωρίσει την ύλη σε πολλούς μικρότερους κόσμους, που τους λέμε πλανήτες, ένας από τους οποίους είναι η Γη μας. Αλλά προτού εξηγήσω τις ιδέες μου σχετικά με αυτό το ζήτημα (όχι γι'αυτούς που τα ξέρουν ήδη, αλλά γι'αυτούς που δεν τα ξέρουν) είναι απαραίτητο να εξηγήσω [μερικά πράγματα] για τη δομή του Σύμπαντος.

Η δομή του Σύμπαντος

Το μέρος του Σύμπαντος που ονομάζεται ηλιακό σύστημα (δηλαδή το σύστημα κόσμων στο οποίο ανήκει η Γη μας, και του οποίου ο Ήλιος αποτελεί το κέντρο⁹¹) αποτελείται από έξι διακριτές σφαίρες⁹² ή πλανήτες ή κόσμους, μαζί με δευτερεύοντα σώματα που ονομάζονται δορυφόροι ή φεγγάρια, ένα εκ των οποίων έχει και η Γη και την ακολουθεί στην ετήσια περιφορά της γύρω από τον Ήλιο, όπως ακριβώς και οι άλλοι δορυφόροι ακολουθούν τους πλανήτες στους οποίους ανήκουν, όπως μπορεί να δει κανείς με τη βοήθεια τηλεσκοπίου.

Ο Ήλιος είναι το κέντρο γύρω από το οποίο αυτοί οι έξι κόσμοι ή πλανήτες περιφέρονται σε διαφορετικές αποστάσεις σε ομόκεντρους κύκλους.⁹³ Ο κάθε κόσμος διατηρείται διαρκώς στην σχεδόν ίδια τροχιά γύρω από τον Ήλιο και συνεχίζει παράλληλα να περιστρέφεται και γύρω από τον εαυτό του σχεδόν κατακόρυφα, όπως μια σβούρα στριφογυρίζει στο έδαφος κλίνοντας λίγο πλάγια.

Εξ αιτίας αυτής της κλίσης της Γης ($23\frac{1}{2}$ μοίρες) οφείλονται το Καλοκαίρι και ο Χειμώνας και οι διαφορετικές διάρκειες της ημέρας και τις νύχτας. Αν η Γη περιστρεφόταν κάθετα στο επίπεδο του κύκλου στον οποίο κινείται γύρω από τον Ήλιο, σαν σβούρα που στριφογυρίζει κάθετα στο έδαφος, οι μέρες και οι νύχτες θα είχαν πάντα την ίδια διάρκεια, δώδεκα ώρες η μέρα και δώδεκα η νύχτα και ο καιρός θα ήταν ομοίμορφος σε όλη τη διάρκεια του έτους.

Κάθε φορά που ένας πλανήτης (η Γη μας για παράδειγμα) γυρίζει γύρω από τον εαυτό του, αυτό το ονομάζουμε “μέρα και νύχτα”. Και κάθε φορά που συμπληρώνει μια περιφορά γύρω από τον Ήλιο το ονομάζουμε “έτος”, συνεπώς ο κόσμος μας περιστρέφεται τριακόσιες και εξήντα πέντε φορές γύρω από τον εαυτό του ενώ κάνει μία περιφορά γύρω από τον Ήλιο.

Τα ονόματα που έδωσαν οι αρχαίοι στους έξι αυτούς κόσμους, με τα οποία καλούνται και σήμερα είναι Ερμής, Αφροδίτη, ο κόσμος που καλούμαι δικό μας, ο Άρης, ο Δίας και ο Κρόνος. Στο μάτι φαίνονται μεγαλύτεροι από τα άστρα, αφού είναι εκατομμύρια μίλια κοντύτερα στη Γη απ’ότι είναι τα άστρα. Ο πλανήτης Αφροδίτη είναι αυτός που μερικές φορές ονομάζουμε “αποσπερίτη” και μερικές φορές “αυγερινό”, αφού δύει μετά ή ανατέλλει πριν τον Ήλιο, σε διάστημα όχι μεγαλύτερο των τριών ωρών.

Ο Ήλιος, όπως προανέφερα, είναι στο κέντρο και ο πλανήτης πιο κοντά του είναι ο Ερμής· η απόστασή του είναι 34 εκατομμύρια μίλια⁹⁴ και

91 Στο πρωτότυπο: “...and of which Sol, or in English language, the Sun, is the center”.

92 Ο συγγραφέας επιμένει στην παραδοσιακή άποψη των 6 πλανητών στο ηλιακό σύστημα, παρόλο που ο Ουρανός είχε ήδη ανακαλυφθεί. Την επαναλαμβάνει και στο επόμενο κεφάλαιο.

93 Άλλο ένα αστρονομικό “λάθος” που κάνει ο Paine. Ήταν ήδη γνωστό από τα 1610 από τα έργα του Johanness Kepler ότι οι πλανήτες κινούνται σε ελλειπτικές τροχιές. (βλ. και επόμενη υπομ.)

94 Εδώ είναι σκόπημο να αναφερθώ για λίγο στο ηλιακό σύστημα την εποχή που ζούσε ο συγγραφέας. Στα τέλη του 1800 ήταν γνωστοί οι έξι βασικοί πλανήτες, οι Γαλιλαϊκοί δορυφόροι του Δία (Ιώ, Καλλιστώ, Ευρώπη και Γανυμήδης), οι 5 μεγαλύτεροι δορυφόροι του Κρόνου (Τιτάνας, Ιαπετός, Διώνη, Ρέα και Τηθύς), ενώ πρόσφατα είχε ανακαλυφθεί ο Ουρανός και οι 4

κινείται σε κύκλο πάντα σ'αυτή την απόσταση, όπως θα κινούνταν μία σβούρα στο αυλάκι που έχει χαράξει ένα άλογο όπως αυτό κινείται γύρω από τον μύλο. Ο δεύτερος κόσμος είναι η Αφροδίτη· απέχει 57 εκατομμύρια μίλια από τον Ήλιο και συνεπώς κινείται σε μεγαλύτερο κύκλο από τον Ερμή. Ο τρίτος κόσμος είναι αυτός στον οποίο κατοικούμε εμείς και απέχει από τον Ήλιο 88 εκατομμύρια μίλια· κατά συνέπεια κινείται σε μεγαλύτερο κύκλο από την Αφροδίτη. Ο τέταρτος κόσμος είναι ο Άρης και απέχει 134 εκατομμύρια μίλια από τον Ήλιο, οπότε κινείται σε κύκλο μεγαλύτερο της Γης. Ο πέμπτος είναι ο Δίας, απέχει από τον Ήλιο 557 εκατομμύρια μίλια και συνεπώς κινείται σε κύκλο πιο μεγάλο από τον Άρη. Ο έκτος είναι ο Κρόνος, απέχει από τον Ήλιο 763 εκατομμύρια μίλια και συνεπώς κινείται σε κύκλο που περικλείει όλους τους κύκλους των άλλων κόσμων ή πλανητών.⁹⁵

Ο χώρος, λοιπόν, στον αέρα, ή μάλλον στο άπειρο του διαστήματος, που καλύπτει το ηλιακό μας σύστημα και χρειάζεται για να κάνουν τις περιφορές τους οι διάφοροι κόσμοι, είναι η γραμμή της διαμέτρου της τροχιάς του Κρόνου, που είναι δυο φορές η απόστασή του από τον Ήλιο, δηλαδή 1526 εκατομμύρια μίλια, η περιμέτρός του είναι σχεδόν 5000 εκατομμύρια και ο όγκος του σχεδόν 3500 εκατομμύρια επί 3500 εκατομμύρια τετραγωνικά μίλια.⁹⁶

μεγαλύτεροι του δορυφόροι (Τιτάνια, Όμπερον, Εγκέλαδος και Μίμας). Είναι προφανές ότι ο Ραϊνε συμβουλεύεται κάποιο εγχειρίδιο αστρονομίας, ενώ γράφει (δυσκολεύομαι να πιστέψω ότι γράφει τις ακτίνες των πλανητικών τροχιών από μνήμης), γεγονός που καθιστά παράξενο το ότι δεν αναφέρει γνωστά δεδομένα (όπως το ότι οι πλανητικές τροχιές είναι ελλειπτικές). Είναι πιθανό ότι παραλείπει να το αναφέρει για να μην περιπλέξει τους αναγνώστες με το ζήτημα. Το ότι αναφέρει τις αποστάσεις των πλανητών από τον Ήλιο θα πρέπει να εξηγηθεί ως προσπάθεια εντυπωσιασμού του αναγνώστη.

Για σύγκριση της πρόδου της επιστήμης της αστρονομίας, αναφέρω τις σωστές (σύγχρονες) αποστάσεις των πλανητών από τον Ήλιο (μήκος μεγάλου ημιάξονα) σε μίλια (1 μίλι = 1,61 χλμ)

Ερμής: 35.983.046,5	Αφροδίτη: 67.237.911,84	Γη: 92.955.817,7
Άρης: 141.634.790,32	Δίας: 483.766.801,88	Κρόνος: 890.704.144,05

⁹⁵ Ο Uzal Ogden αφιερώνει μια σελίδα (σελ.121) για να συγκρίνει τους αριθμούς του Ραϊνε με τους αντίστοιχους του Νεύτωνα. Φυσικά, δεδομένου ότι ο Νεύτωνας έζησε περίπου 150 χρόνια νωρίτερα, ήταν σχεδόν βέβαιο ότι τα νούμερά του θα ήταν ακόμα πιο λανθασμένα από το εγχειρίδιο αστρονομίας που χρησιμοποίησε ο Ραϊνε για να καταγράψει τα δικά του. Και φυσικά, όντως είναι. Βέβαια, η αναφορά αυτή στο βιβλίο του Ogden δεν έχει κανέναν άλλο σκοπό παρά να επιτεθεί στον ίδιο τον Ραϊνε, αφού στην αρχή σημειώνει: “Ασήμαντη είναι και η αναφορά του Κ^{ου} Ραϊνε στο ηλιακό σύστημα. Δεν είναι ούτε λεπτομερής, ούτε σωστή. Δεν διαφέρει ούτε στη θεολογία, ούτε στην αστρονομία”. Σκοπός του συγγραφέα είναι βέβαια να μεταδώσει στην αναγνώστη μια αίσθηση του μεγέθους του ηλιακού συστήματος και όχι να χρησιμοποιηθεί το βιβλίο του ως εγχειρίδιο αστρονομίας.

⁹⁶ **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Σε περίπτωση που κάποιος ρωτήσει: “πώς μπορεί ο άνθρωπος να γνωρίζει τέτοια πράγματα;” έχω μόνο μια απλή απάντηση να δώσω· ότι ο άνθρωπος μπορεί να υπολογίσει μία έκλειψη και να υπολογίσει με ακρίβεια λεπτού πότε η Αφροδίτη, καθώς περιφέρεται, θα περάσει ακριβώς ανάμεσα στη Γη και τον Ήλιο και θα φανεί σε μας σαν ένα μπιζέλι που περνά μπροστά από το πρόσωπο του Ήλιου. Αυτό συμβαίνει δύο φορές κάθε εκατό χρόνια περίπου, σε διάστημα οκτώ ετών και στον καιρό μας έχει συμβεί δύο φορές. Και τις δύο φορές είχε προβλεφθεί με υπολογισμούς. Μπορούμε να ξέρουμε επίσης πότε θα συμβεί μετά από χίλια χρόνια ή οποτεδήποτε άλλοτε. Ο άνθρωπος δε θα μπορούσε να το κάνει αυτό αν δεν καταλάβαινε το ηλιακό σύστημα και τον τρόπο με τον οποίο κινούνται οι διάφοροι πλανήτες ή κόσμοι. Το ότι μπορούμε να υπολογίσουμε πότε θα γίνει μία έκλειψη ή μία διέλευση της Αφροδίτης, είναι απόδειξη ότι η γνώση αυτή υπάρχει. Και αν κάνουμε λάθος μερικές χιλιάδες ή

Αλλά αυτό, αν και τεράστιο, δεν είναι παρά μόνο ένα σύστημα κόσμων. Πέρα από αυτό, σε αποστάσεις που είναι αδύνατο να μετρηθούν, είναι οι αστέρες που ονομάζονται “απλανείς”. Λέγονται “απλανείς” γιατί δεν περιφέρονται όπως οι έξι κόσμοι ή πλανήτες, που περιέγραψα. Αυτά τα σταθερά αστέρια διατηρούν πάντα την ίδια απόσταση από τον Ήλιο, όπως ο Ήλιος στο κέντρο του ηλιακού μας συστήματος. Είναι πιθανό ότι κάθε ένα από αυτά τα απλανή αστέρια είναι επίσης ένας Ήλιος, γύρω από τον οποίο υπάρχουν συστήματα κόσμων ή πλανητών που περιφέρονται γύρω του, όπως το δικό μας περιφέρεται γύρω από τον κεντρικό μας Ήλιο, αν και είναι πολύ μακριά για να τα ανακαλύψουμε.⁹⁷ Κατ’επέκταση, ο άπειρος χώρος εμφανίζεται γεμάτος συστήματα κόσμων και κανένα μέρος του διαστήματος δεν πάει χαμένο, όπως και κανένα μέρος της γήινης σφαίρας δεν είναι ακατοίκητο, ακόμα και το νερό.

Έχοντας, λοιπόν, προσπαθήσει να μεταδώσω με απλό και οικείο τρόπο μια βασική ιδέα της δομής του Σύμπαντος, θα συνεχίσω με το θέμα που είχα κατά νου και συγκεκριμένα τα μεγάλα οφέλη που έχει για τον άνθρωπο το ότι ο Δημιουργός έφτιαξε ένα *μεγάλο αριθμό* κόσμων, όπως το ηλιακό μας σύστημα, με έναν κεντρικό Ήλιο, έξι κόσμους και δορυφόρους και όχι έναν μόνο τεράστιο κόσμο.

Τα προτερήματα της ύπαρξης πολλών κόσμων σε κάθε ηλιακό σύστημα

Όλη μας η σύγχρονη επιστημονική γνώση απορρέει από τις επαναστάσεις (από την όραση στην κατανόηση) που προέκυψαν από το ότι το ηλιακό μας σύστημα αποτελείται από πολλούς πλανήτες που περιστρέφονται γύρω από τον ήλιο. Αυτή είναι μια ιδέα που πάντα την είχα στο μυαλό μου.

Αν όλη η μάζα από την οποία αποτελούνται και οι έξι πλανήτες ήταν συγκεντρωμένη σε μία μοναχική σφαίρα, το αποτέλεσμα για μας θα ήταν ότι είτε δε θα υπήρχε καθόλου αυτός ο επαναστατικός επιστημονικός αναβρασμός, είτε δεν θα είχαμε αρκετά στοιχεία για να έχουμε τη γνώση του Σύμπαντος που έχουμε σήμερα.⁹⁸ Και είναι οι επιστήμες και η τεχνολογία⁹⁹ που μας χαρίζουν την επίγεια ευτυχία και άνεση που απολαμβάνουμε.

Αφού ο Δημιουργός δεν έπλασε τίποτα μάταια, πρέπει να πιστέψουμε ότι το Σύμπαν οργανώθηκε με τον πιο προνομιούχο τρόπο για το

εκατομμύρια μίλια, πάνω-κάτω, δεν έχει ουσιαστική διαφορά σε τόσο τεράστιες αποστάσεις.

97 Ήδη έχουν ανακαλυφθεί πάνω από 100 πλανήτες σε άλλα ηλιακά συστήματα, αν και ακόμα τα όργανα δεν είναι αρκετά ευαίσθητα για να ανακαλύψουν πλανήτες του μεγέθους της Γης.

98 Άλλο ένα αποτέλεσμα αυτής της θεωρίας θα ήταν ότι η ανθρωπότητα δεν θα υπήρχε καθόλου για να ανησυχούμε για την επιστημονική μας πρόοδο, αφού ένας τόσο μεγάλος πλανήτης θα ήταν αέριος πλανήτης σαν το Δία και ακατάλληλος για ζωή με τη δική μας μορφή. Φυσικά ο συγγραφέας δε θα μπορούσε να το ξέρει αυτό και το γεγονός δε μειώνει καθόλου το υποθετικό του επιχείρημα.

99 Στο πρωτότυπο: “mechanical arts”

καλό του ανθρώπου· και αυτό το βλέπουμε από τα συναισθήματα που μας προκαλεί η δομή του Σύμπαντος και από τα οφέλη που αντλούμε από αυτήν, οφέλη που δε θα απολαμβάναμε αν ζούσαμε σε μία μοναχική σφαίρα. Ανακαλύπτουμε έτσι τουλάχιστον ένα λόγο που αυτό το πλήθος κόσμων υπάρχει και ο λόγος αυτός επιζητά όχι μόνο την ευγνωμοσύνη και αφοσίωση του ανθρώπου, αλλά και το θαυμασμό του.

Αλλά τα οφέλη από αυτό το πλήθος των κόσμων δεν περιορίζονται μόνο στους κατοίκους αυτού του πλανήτη. Οι κάτοικοι καθενός από αυτούς τους κόσμους που αποτελούν το ηλιακό μας σύστημα απολαμβάνουν τις ίδιες ευκαιρίες στη γνώση, όπως και εμείς. Βλέπουν τις περιστροφές της Γης μας και κοιτούν και τη δική τους. Όλοι οι πλανήτες καθώς περιστρέφονται βλέπουν και τους υπόλοιπους, άρα η ίδια συμπαντική σχολή επιστήμης παρουσιάζεται σε όλους.¹⁰⁰

Η γνώση όμως δε σταματάει ούτε εδώ. Το γειτονικό ηλιακό σύστημα, με τις περιστροφές του, επιδεικνύει στους κατοίκους του τις ίδιες αρχές και σχολή επιστήμης, όπως κάνει και το δικό μας σε εμάς και το ίδιο γίνεται σε όλο το άπειρο του διαστήματος.

Οι ιδέες μας, όχι μόνο για την παντοδυναμία του Δημιουργού, αλλά και για τη σοφία και την παναγαθότητά του, αυξάνονται ανάλογα όταν συλλογίζομαστε το μέγεθος και τη δομή του Σύμπαντος. Η μοναχική ιδέα ενός μοναχικού κόσμου που κινείται ή στέκεται στον τεράστιο ωκεανό του διαστήματος υποχωρεί μπροστά στη χαρούμενη ιδέα μιας κοινωνίας κόσμων, τόσο ευτυχώς κατασκευασμένων, που καθοδηγούν τον άνθρωπο μόνο και με την κίνησή τους. Αλλά ξεχνάμε να αναλογιστούμε πόση από αυτή την πολυποικιλότητα οφείλεται στην εμπειρεχόμενη επιστημονική γνώση του γιγάντιου μηχανισμού που ξεδιπλώνει μπροστά μας το Σύμπαν.

Εφαρμογή των προηγούμενων στη χριστιανική κοσμοθεώρηση

Αλλά, εν μέσω όλων αυτών των συλλογισμών, τι πρέπει να σκεφτούμε για το χριστιανικό σύστημα πίστης, που δημιουργείται από την αντίληψη της ύπαρξης ενός μόνο κόσμου, όχι μεγαλύτερου από εικοσιπέντε χιλιάδες μίλια, όπως έχει αποδειχθεί. Ενός κόσμου που ένας άνθρωπος, περπατώντας με ρυθμό τριών μιλίων την ώρα για δώδεκα ώρες την ημέρα και θεωρώντας ότι μπορούσε να κινηθεί κυκλικά, θα την περιδιάβαινε σε λιγότερο από δύο χρόνια. Αλίμονο! Τι είναι αυτό το μήκος σε σχέση με τον τεράστιο ωκεανό διαστήματος και την πανίσχυρη δύναμη του Δημιουργού!

Από πού θα μπορούσε να προκύψει η μοναχική και παράξενη αντίληψη ότι ο Μεγαλοδύναμος, που έχει εκατομμύρια κόσμων να βασιζονται ισοδύναμα στην προστασία του, θα εγκατέλειπε τη φροντίδα όλων των

100 Ο συγγραφέας εφαρμόζει ξανά την εκτεταμένη του Ισχυρή Ανθρώπινη Αρχή. Παρατηρήστε επίσης τη χρήση ενεσιτώα όταν μιλάει για εξωγήινες μορφές ζωής. Ο Paine θεωρεί την ύπαρξη εξωγήινων δεδομένη και μάλιστα σε μια περίοδο που δεν είχαν αρχίσει ακόμη οι πιο “επιστημονικές” θεωρίες περί κατοικημένων πλανητών στο ηλιακό σύστημα (π.χ. η θεωρία των καναλιών του Αρη του Giovanni Schiaparelli του 1877, παρόλο που ήταν τελείως λανθασμένη.)

υπολοίπων για να έρθει να πεθάνει στον δικό μας κόσμο, επειδή ένας άνδρας και μια γυναίκα, μας λένε, έφαγαν ένα μήλο! Από την άλλη, μήπως θα έπρεπε να υποθέσουμε ότι κάθε κόσμος στην άπειρη Πλάση είχε και από μία Εύα, ένα φίδι και ένα λυτρωτή; Τότε, το άτομο που τόσο βλάσφημα ονομάζεται Υιός του Θεού, και που μερικές φορές θεωρείται ότι είναι ο ίδιος ο Θεός, θα έπρεπε να μην κάνει τίποτε άλλο από το να ταξιδεύει από κόσμο σε κόσμο σε μια ατέρμονη ακολουθία θανάτων, με ένα στιγμιαίο μόνο διάστημα ζωής.

Μόνο απορρίπτοντας τα στοιχεία του λόγου ή των έργων του Θεού στην Πλάση μπορούν οι αισθήσεις μας και η λογική μας κρίση των στοιχείων αυτών να δεχθούν τα τόσα παράλογα και αυθαίρετα συστήματα πίστης και θρησκείας που κατασκευάστηκαν και εγκαθιδρύθηκαν. Πολλές θρησκείες, αν και περιέχουν ανηθικότητες, περιέχουν και καλά ηθικά στοιχεία, ωστόσο μόνο ΜΙΑ μπορεί να είναι αληθινή και αυτή πρέπει υποχρεωτικά να είναι συνεπής με τον υπάρχοντα λόγο του Θεού που βλέπουμε στα έργα του. Αλλά είναι τόσο παράξενο το κατασκεύασμα της χριστιανικής πίστης, που κάθε στοιχείο που παρέχουν τα ουράνια στον άνθρωπο, είτε είναι αντίθετο με αυτή, είτε την καθιστά παράλογο.

Είναι δυνατό να πιστέψουμε, όπως αρέσκομαι να πιέζω τον εαυτό μου να κάνω και εγώ, ότι υπήρξαν άνθρωποι στον κόσμο που έπεισαν τους εαυτούς τους ότι αυτή η *ευσεβής απάτη* μπορεί, υπό προϋποθέσεις, να παράγει κάποιο καλό. Αλλά η απάτη, αφού καθιερώθηκε, έπειτα δεν μπορούσε να εξηγηθεί· γιατί τόσο με ευσεβή απάτη, όσο και με κακές πράξεις, παρουσιάζει μια καταστροφική ανάγκη να συνεχιστεί.

Τα άτομα που αρχικά κήρυξαν το χριστιανικό σύστημα πίστης, συνδυασμένο εν μέρει με την ηθική που δίδαξε ο Ιησούς Χριστός, μπορεί να είχαν πείσει τους εαυτούς τους ότι ήταν καλύτερο από την ειδωλολατρική μυθολογία που τότε επικρατούσε. Από τους πρώτους αυτούς κήρυκες η απάτη συνεχίστηκε σε δεύτερους και τρίτους, μέχρις ότου η ιδέα της ευσεβούς απάτης χάθηκε στην ιδέα ότι ήταν αληθινή· και η άποψη αυτή ενθαρρύνθηκε από εκείνους που η διαβίωσή τους βασιζόταν στην κήρυξή της.

Αλλά, παρόλο που με αυτά τα μέσα, αυτή η πίστη γενικεύτηκε σε όλους τους λαϊκούς, είναι αδύνατο να εξηγηθεί η διαρκής δίωξη της Εκκλησίας κατά των επιστημών και των επιστημόνων, εκτός και αν η Εκκλησία είχε κάποιο αρχείο ή παράδοση το οποίο να αποδείκνυε ότι ήταν απλώς μια ευσεβής απάτη, ή αν δεν είχε προβλέψει ότι δεν θα μπορούσε να διατηρηθεί στο φως των αποδείξεων που μας παρέχει η δομή του Σύμπαντος.

Περί των μέσων που χρησιμοποιούνται ανάκαθεν και σχεδόν παγκοσμίως για την εξαπάτηση των ανθρώπων

Έχοντας δείξει, λοιπόν, τις ασυμβίβαστες ασυνέπειες μεταξύ του αληθινού κόσμου του Θεού, όπως υπάρχει στο Σύμπαν, και στο λόγο του Θεού που υπάρχει τυπωμένος σε ένα βιβλίο, το οποίο μπορεί να έγραψε ο οποιοσδήποτε, θα προχωρήσω στις τρεις βασικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται ανάκαθεν, και ίσως σε όλες τις χώρες, για να το επιβάλλουν [το βιβλίο] στην ανθρωπότητα.

Αυτές οι τρεις μέθοδοι είναι το Μυστήριο, το Θαύμα και η Προφητεία.¹⁰¹ Τα πρώτα δύο είναι ασυμβίβαστα με την αληθινή θρησκεία και η τρίτη πρέπει πάντα να θεωρείται υποπτη.

Όσον αφορά το Μυστήριο, όλα όσα βλέπουμε είναι υπό μία έννοια ένα μυστήριο για εμάς. Η ίδια μας η ύπαρξη είναι ένα μυστήριο· όλος ο φυτικός κόσμος είναι ένα μυστήριο για μας. Δεν ξέρουμε γιατί ένα βελανίδι, όταν μπει στο χώμα, μεγαλώνει και γίνεται μια βελανιδιά. Δεν ξέρουμε πώς ένας σπόρος που σπέρνουμε μεγαλώνει και πολλαπλασιάζεται και μας επιστρέφει ένα τόσο μεγάλο τόκο με ένα τόσο μικρο κεφάλαιο.

Το γεγονός ωστόσο, αν βάλουμε στην άκρη τη μέθοδο, δεν είναι μυστηριώδες, αφού μπορούμε να το δούμε και ξέρουμε με ποιον τρόπο να το προκαλέσουμε και δεν είναι άλλος από το να βάλουμε το σπόρο στο έδαφος. Ξέρουμε, λοιπόν, ό,τι χρειάζεται να ξέρουμε και αυτό που δεν ξέρουμε είναι αυτό που και να το ξέραμε δεν θα μπορούσαμε να το αναπαράγουμε, αφού ο Δημιουργός το κάνει για εμάς. Καλύτερα δηλαδή που δεν ξέρουμε τη λύση του μυστηρίου, γιατί διαφορετικά μπορεί να χρειαζόταν να το κάνουμε μόνοι μας.

Αλλά αν και κάθε πλάσμα, υπό αυτή την έννοια, είναι ένα μυστήριο, η λέξη “μυστήριο” δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για μια *ηθική αλήθεια*, όπως και δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει κανείς τον όρο “σκοταδι” για το φως. Ο Θεός στον οποίο πιστεύουμε είναι ένας Θεός ηθικής αλήθειας, όχι ένας Θεός μυστηρίου και σκότους. Το μυστήριο είναι ανταγωνιστής της αλήθειας. Είναι μια ομίχλη ανθρώπινης κατασκευής που αποκρύπτει την αλήθεια και την παρουσιάζει παραμορφωμένη. Η αλήθεια δεν καλύπτει *τον εαυτό της* με μυστήριο και στην περίπτωση που καλύπτεται με μυστήριο, τότε αυτό είναι έργο ανταγωνιστή και όχι της ίδιας.

Η θρησκεία, λοιπόν, όντας η πίστη σε ένα Θεό και στην άσκηση της ηθικής, δεν μπορεί να έχει σχέση με το μυστήριο. Η πίστη σε ένα Θεό, που δεν έχει καμία σχέση με το μυστήριο, είναι η πιο εύκολη από όλες τις πεποιθήσεις γιατί προκύπτει, όπως και προηγούμενως, από ανάγκη. Και η άσκηση της ηθικής ή, με άλλα λόγια, η μίμηση της θεϊκής ηθικής, είναι το να φερόμαστε με καλοσύνη σε όλους. Δεν μπορούμε να υπηρετούμε το Θεό

¹⁰¹ Ορισμοί των λέξεων κατά τον Ambrose Bierce (βλ. και υποσ.8)

“**Θαύμα**, ουσ. Μια πράξη ή περιστατικό εκτός της φυσικής νομοτέλειας και ανεξήγητο, όπως το να κερδίζεις ένα καρέ του ρήγα και άσσο με καρέ του άσσου και ρήγα.

Προφητεία, ουσ. Η τέχνη και πρακτική της πώλησης της αξιοπιστίας ενός ατόμου για μελλοντική παράδοση.”

με τον τρόπο που υπηρετούμε εκείνους που το έχουν απόλυτη ανάγκη και γ'αυτό η μόνη ιδέα που έχουμε για το πώς να υπηρετούμε το Θεό είναι να συνεισφέρουμε στην ευτυχία της ζωντανής δημιουργίας του Θεού. Αυτό δεν μπορεί να γίνει με το να αποκοβόμαστε από την κοινωνία και να ζοδεύουμε τη ζωή μας σε έναν εγωιστικό ασκητισμό.

Η ίδια η φύση και σχεδιασμός της θρησκείας, αν μπορώ να το εκφράσω έτσι, αποδεικνύουν ότι πρέπει να είναι ελεύθερη και να μην εμποδίζεται από κανένα είδος μυστηρίου. Η θρησκεία, θεωρούμενη ως υποχρέωση, είναι επιβεβλημένη σε κάθε ζωντανό πλάσμα και γ'αυτό πρέπει να μπορεί να είναι κατανοητή σε κάποιο επίπεδο από όλους. Ο άνθρωπος δε μαθαίνει τη θρησκεία όπως μαθαίνει μια τέχνη. Μαθαίνει τη θεωρία της θρησκείας με την περισυλλογή. Προέρχεται από την αλληλεπίδραση του ίδιου του του μυαλού με τα πράγματα που βλέπει ή που τυχαίνει να ακούει ή να διαβάξει και η πράξη αυτή αναπαράγει τον ίδιο της τον εαυτό.

Όταν οι άνθρωποι, είτε από συμφέρον, είτε λόγω ευσεβούς απάτης, δημιούργησαν θρησκείες ασύμβατες με τα έργα του Θεού στην Πλάση και όχι μόνο με την ελλιπή ανθρώπινη κατανόηση, έπρεπε αναγκαστικά να φτιάξουν μία λέξη που να εμποδίζει όλες τις ερωτήσεις, τις ανησυχίες και τις υποθέσεις. Η λέξη “μυστήριο” κάλυψε αυτή την ανάγκη και έτσι κατέληξε η θρησκεία, η οποία από μόνη της δεν περιέχει κανένα μυστήριο, να σκεπαστεί με ένα πέπλο μυστηρίου.

Αφού το *μυστήριο* εξυπηρετούσε όλους τους σκοπούς τους, το *θαύμα* ακολούθησε ως περιστασιακό βοήθημα. Το πρώτο μπέρδευε το μυαλό, το δεύτερο μπέρδευε τις αισθήσεις. Το ένα ήταν το γλωσσικό ιδίωμα, το άλλο η ταχυδακτυλουργία.

Αλλά πριν προχωρήσω περαιτέρω στο ζήτημα, είναι απαραίτητο να πιάξω τι ακριβώς γίνεται κατανοητό με τη λέξη “θαύμα”.¹⁰²

Με την ίδια έννοια που οτιδήποτε μπορεί να είναι μυστήριο, οτιδήποτε μπορεί να είναι και θαύμα, και τίποτε δεν μπορεί να θεωρηθεί μεγαλύτερο θαύμα από κάτι άλλο. Ένας ελέφαντας, αν και μεγαλύτερος, δεν είναι μεγαλύτερο θαύμα από ένα έντομο, ούτε ένα βουνό είναι μεγαλύτερο θαύμα από ένα άτομο. Για μια ανώτερη δύναμη δεν είναι πιο δύσκολο να φτιάξει οποιοδήποτε από τα δύο, όπως είναι ίδια η δυσκολία του να φτιάξει εκατομμύρια κόσμους με το να φτιάξει έναν. Έτσι, κάθε πράγμα είναι ένα θαύμα υπό μία έννοια, αλλά ταυτόχρονα, υπό μία άλλη

102 Ο Sanders αναλύει διεξοδικά την έννοια του θαύματος στον αρχαίο κόσμο. Πιστεύω όμως πως αυτές οι πράξεις είναι πολύ ενδιαφέρουσες και αξίζει να αναφερθούν εδώ:

“Αρκετοί Χριστιανοί, και πιθανόν ακόμα περισσότεροι μη Χριστιανοί, θεωρούν θεμελιώδη χριστιανική αντίληψη ότι ο Ιησούς μπορούσε να κάνει θαύματα επειδή δεν ήταν ένα απλό ανθρώπινο ον.[...]Από ιστορική άποψη τίποτε από αυτά δεν είναι ακριβές.[...]την περίοδο εκείνη τα θαύματα δεν έπαιζαν αποφασιστικό ρόλο στην απόφαση κάποιου να δεχτεί ή όχι το μήνυμα του Ιησού, καθώς επίσης[...]|δεν “αποδείκνυαν” στους συγχρόνους του καμία υπεράνθρωπη φύση” (σελ.229-230).

Πολύ ενδιαφέρον είναι το παράδειγμα που περιγράφει στη συνέχεια του κεφαλαίου του βιβλίου του για τον Εβραίο θαυματοποιό Χονί, ο οποίος έζησε στα μέσα του 1ου αι. π.Χ., εξειδικευόταν στη βροχοποιία και οι πηγές τον εμφανίζουν να έχει στενή διαλεκτική σχέση με το Θεό, σε τέτοιο βαθμό που να θεωρείται στα όρια της βλασφημίας. (σελ.237)

δεν υπάρχουν καθόλου θαύματα. Κάτι είναι θαύμα όταν συγκρίνεται με τη δύναμή μας και δεν είναι θαύμα όταν συγκρίνεται με τη δύναμη που μπορεί να το πραγματοποιήσει. Αλλά, αφού τίποτα σ'αυτή την περιγραφή δεν περιέχει την ιδέα που εννοούμε με τη λέξη “θαύμα”, είναι απαραίτητο να συνεχίσουμε την αναζήτηση περαιτέρω.

Ο άνθρωπος έχει συλλάβει κάποιους νόμους με τους οποίους λειτουργεί αυτό που νοούμε ως φύση. Θαύμα είναι κάτι του οποίου η λειτουργία και το αποτέλεσμα είναι ενάντια σ'αυτούς τους κανόνες. Αλλά αν δεν γνωρίζουμε το σύνολο των κανόνων αυτών, αυτών που ονομάζουμε “δυνάμεις της φύσης” δηλαδή, μπορεί να μην είμαστε σε θέση να κρίνουμε αν κάτι που σε μας φαίνεται υπέροχο και θαυμαστό, είναι όντως πέρα από τη φύση ή αντίθετο με τη φύση.

Η ιδέα της ανύψωσης του ανθρώπου αρκετά μίλια ψηλά στον ουρανό εμπεριέχει όλα τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα ενός θαύματος, αν δεν γνωρίζει κάποιος ότι μπορούμε να παράγουμε ένα είδος αέρα πολύ πιο ελαφρύ από τον κανονικό ατμοσφαιρικό αέρα και ταυτόχρονα αρκετά ελαστικό για να εμποδίσει τη συμπίεση του μπαλονιού στο οποίο περικλείεται από τον κανονικό αέρα που το περιτριγυρίζει.¹⁰³ Παρομοίως, το να βγάξει κανείς σπίθες από το ανθρώπινο σώμα, όπως με το να χτυπάει μεταξύ τους δύο τσακμακόπετρες ή να μετακινεί σίδηρο ή ατσάλι χωρίς να τα αγγίζει θα μπορούσαν επίσης να θεωρηθούν θαύματα, αν δεν γνωρίζει κανείς τίποτα για τον ηλεκτρισμό και το μαγνητισμό. Το ίδιο ισχύει με πολλά αντικείμενα των φυσικών επιστημών, όταν κάποιος δεν γνωρίζει σχετικά. Η επαναφορά ατόμων στη ζωή, ενώ μοιάζουν νεκροί, όπως γίνεται στην περίπτωση πνιγμένων, θα μπορούσε επίσης να θεωρηθεί θαύμα, αν δεν ήταν γνωστό ότι η ζωή μπορεί να βρίσκεται σε καταστολή χωρίς να έχει σβήσει τελείως.

Παράλληλα, υπάρχουν και παραστάσεις ταχυδακτυλουργίας και ατόμων που συνεργάζονται μεταξύ τους, οι οποίες μοιάζουν θαυματουργές, αλλά αδιαφορούμε γι'αυτές όταν μάθουμε πώς γίνονται. Επιπλέον, υπάρχουν και οι μηχανικές και οπτικές απάτες. Αυτή τη στιγμή στο Παρίσι υπάρχει μια έκθεση με φαντάσματα και στοιχεία τα οποία, αν και δεν προβάλλονται στους θεατές ως αληθινά, μπορούν να αφήσουν κάποιον εμβρόντητο. Άρα, από τη στιγμή που δεν γνωρίζουμε τα όρια ούτε της φύσης, ούτε της τέχνης, δεν υπάρχει κριτήριο για να αποφασίσουμε τι είναι θαύμα. Και οι άνθρωποι, με το να θεωρούν κάποια φαινόμενα ως θαύματα, καταπιέζουν διαρκώς τους εαυτούς τους.

Αφού, λοιπόν, τα φαινόμενα μπορεί να μας απατούν και πράγματα που δεν υπάρχουν μοιάζουν τόσο πολύ με πράγματα που υπάρχουν, τίποτε δεν είναι πιο ασυνεπές με το να ισχυριστεί κάποιος ότι ο Μεγαλοδύναμος θα χρησιμοποιούσε μέσα όπως τα θαύματα: μέσα τα οποία θα μπορούσαν να ρίξουν υποψία σε αυτόν που τα κάνει ότι είναι απατεώνας, σ'αυτόν που τα υποστηρίζει ότι είναι ψεύτης και σε ένα δόγμα που στηρίζεται σ'αυτά ότι είναι ευφάνταστο δημιούργημα.

103 Πρόκειται για μια απλοποιημένη περιγραφή της λειτουργίας του αερόστατου.

Από όλα τα αποδεικτικά στοιχεία που εφευρέθηκαν ποτέ για να δημιουργήσουν πίστη σε ένα [θρησκευτικό] σύστημα ή άποψη στο οποίο δώσαμε το όνομα “θρησκεία”, το θαύμα είναι το πιο επιτυχημένο και το πιο αντιφατικό. Γιατί, κατ’αρχάς, όποτε χρειάζεται να το επιδείξουμε (γιατί το θαύμα, με όποια έννοια της λέξης κι αν το χρησιμοποιήσουμε είναι μια επίδειξη) υπονοεί μια χολότητα και μία αδυναμία στο δόγμα που το διακηρύσσει. Και δεύτερον, είναι υποτιμητικό να υποβιβάζεται ο Μεγαλοδύναμος σε ένα θεατρίνο που κάνει διάφορα κόλπα για να εντυπωσιάσει τα πλήθη. Είναι επίσης το πιο διφορούμενο είδος στοιχείου που μπορεί να προσφερθεί γιατί η πίστη δεν βασίζεται στο ίδιο το θαύμα, αλλά στην αξιοπιστία αυτού που το περιγράφει, που λέει ότι το είδε. Γι’αυτό το λόγο το γεγονός αυτό [το θαύμα δηλαδή,] αν ήταν πραγματικό, θα είχε τις ίδιες πιθανότητες να γίνει πιστευτό με το αν ήταν ψέμα.

Ας υποθέσουμε ότι σας λέω ότι όταν έκατσα να γράψω αυτό το βιβλίο, ένα χέρι εμφανίστηκε στον αέρα, πήρε την πένα και έγραψε κάθε λέξη που βρίσκεται σ’αυτό το βιβλίο. Θα με πίστευε κανείς; Φυσικά και όχι. Θα με πιστεύανε αν το γεγονός είχε γίνει όντως; Φυσικά και όχι. Αν λοιπόν, ένα υποτιθέμενο αληθινό θαύμα είχε την ίδια τύχη με ένα ψέμα, τότε είναι ακόμα πιο ασυνεπές να υποθέσουμε ότι ο Μεγαλοδύναμος θα χρησιμοποιούσε ένα μέσο το οποίο δεν εκπληρώνει το σκοπό του, ακόμα κι αν είναι αληθινό.

Αν υποθέσουμε ότι ένα θαύμα είναι κάτι εκτός των νόμων της φύσης, ότι δηλαδή πρέπει να παραβεί τους κανόνες της για να το πραγματοποιήσει, και μετά δούμε μια περιγραφή του θαύματος από κάποιον που ισχυρίζεται ότι το είδε, μπορούμε να αναρωτηθούμε κάτι που εύκολα απαντιέται: Είναι πιο πιθανό να παραβεί η φύση τους κανόνες της ή να πει ένας άνθρωπος ένα ψέμα; Στον καιρό μας δεν έχουμε ποτέ δει τη φύση να παραβαίνει τους κανόνες της, αλλά έχουμε καλό λόγο να πιστεύουμε ότι εκατομμύρια ψέματα έχουν ειπωθεί στο ίδιο διάστημα, άρα η πιθανότητα είναι τουλάχιστον ένα εκατομμύριο προς ένα ότι κάποιος που λέει ότι είδε ένα θαύμα λέει ψέματα.

Η ιστορία του Ιωνά που τον κατάπιε η φάλαινα, αν και η φάλαινα είναι αρκετά μεγάλη για να το κάνει, είναι στα όρια του πιστευτού. Θα ήταν πιο κοντά στην έννοια του θαύματος αν ο Ιωνάς ήταν αυτός που είχε καταπιεί τη φάλαινα. Όπως και σε άλλες περιπτώσεις το ζήτημα θα μπορούσε να ληφεί προτού ξεκινήσει με την ερώτηση: Είναι πιο πιθανό να κατάπιε κάποιον μια φάλαινα ή να είπε ένα ψέμα;

Αλλά ας υποθέσουμε ότι ο Ιωνάς όντως είχε καταπιεί μια φάλαινα και την πήγε μέσα στην κοιλιά του μέχρι τη Νινευή και έπεισε τον κόσμο ότι αυτό όντως συνέβη και μετά ξέρασε μια φάλαινα μπροστά τους. Δεν θα πίστευαν οι άνθρωποι ότι ήταν δαίμονας και όχι προφήτης; Ή αν η φάλαινα πήγαινε τον Ιωνά στη Νινευή και τον ξέρναγε μπροστά στο πλήθος, δεν θα πίστευαν ότι η φάλαινα είναι ο Διάβολος και ο Ιωνάς ένας από τους δαίμονές του;

Το πιο εντυπωσιακό θαύμα που σχετίζεται με την Καινή Διαθήκη είναι αυτό στο οποίο ο Διάβολος πετάει με το Ιησού Χριστό και τον μετα-

φέρει στην κορυφή ενός ψηλού βουνού και στην κορυφή του πιο ψηλού πύργου του ναού και δείχνοντάς του τα όλα τα βασίλεια της Γης, του τα υποσχέθηκε.¹⁰⁴ Πώς έγινε και δεν ανακάλυψε την Αμερική. Ή μήπως η αυτού υψηλότες ενδιαφερόταν μόνο για τα *βασίλεια*.¹⁰⁵

Σέβομαι πολύ τον ηθικό χαρακτήρα του Χριστού για να πιστέψω ότι περιέγραψε αυτό το θαύμα, μεγέθους φάλαινας, ο ίδιος. Ούτε είναι εύκολο να κατανοήσει κανείς για ποιο λόγο μπορεί να κατασκευάστηκε, εκτός του να φορτωθεί στους γνώστες θαυμάτων, όπως κάνουν οι ειδήμονες με τα μπικλιμπτίδια της βασίλισσας Άννας και εκείνοι που συλλέγουν αντίκες και αρχαιολογίες. Ή μήπως για να καταστήσουν την έννοια του θαύματος γελοία, με ένα θαύμα που ξεπερνά την έννοια της λέξης, όπως ο Δον Κιχώτης ξεπέρασε την έννοια του ιπποτισμού, ή για να γελοιοποιήσουν την πίστη στα θαύματα σε σημείο που να μην είναι πιστευτό ότι γίνονται θαύματα, είτε με τη δύναμη του Θεού, είτε του Διαβόλου.

Από όποια οπτική γωνία δούμε αυτά τα πράγματα που λέγονται “θαύματα” είναι απίθανο ότι έγιναν στ’αλήθεια, και η ύπαρξη τους δεν είναι απαραίτητη. Όπως προανέφερα, δεν εξυπηρετούσαν κάποιον πρακτικό σκοπό, ακόμα κι αν ήταν αληθινά, γιατί είναι πιο δύσκολο να πιστέψει κανείς σε ένα θαύμα απ’ότι σε μία καταφανώς ηθική αρχή χωρίς τη βοήθεια κάποιου θαύματος. Οι ηθικές αρχές ανέκαθεν στήριζαν από μόνες τους τους εαυτούς τους. Το θαύμα μπορεί να είναι κάτι της στιγμής που το βιώνουν λίγοι, αλλά μετά χρειάζεται να μεταφερθεί πίστη από το Θεό στον άνθρωπο για να γίνει πιστευτή μια διήγηση θαύματος. Αντί, λοιπόν, οι διηγήσεις θαυμάτων να θεωρούνται αποδείξεις ότι μία θρησκεία είναι αληθινή, θα έπρεπε να θεωρούνται αποδείξεις ότι είναι αποκύημα φαντασίας.^{106,107} Είναι συμβατό με τον ορθό και μεστό χαρακτήρα της αλήθειας

104 Μτ 4,5-10 και Ακ 4,1-12 Και οι δύο διηγήσεις είναι σχεδόν πανομοιότυπες.

105 Στο πρωτότυπο: “How happened it that he did not discover America? or is it only with kingdoms that his sooty highness has any interest.” Για άλλη μια φορά ο συγγραφέας μέσα σε δύο φράσεις συμπυκνώνει όλη του την απέχθεια για το Χριστιανισμό και προσπαθεί να σοκάρει τον αναγνώστη με την ασεβεία του.

106 Στο πρωτότυπο: “fabulous” ως επίθετο της λέξης “fable” (=μύθος)

107 Ο Michel Onfray αναφέρει μια κιλοειπωμένη και λογική αιτιολόγηση για τη χρήση θαυμάτων στα κείμενα της Καινής Διαθήκης, αλλά με αρκετές άγνωστες (ως επί το πλείστον) για το ελληνικό κοινό λεπτομέρειες:

“Ο Μάρκος συγγράφει το ευαγγέλιό του για να προσηλυτίσει. Το κοινό του; Άτομα εύπιστα, άνθρωποι a priori μη επιδεκτικοί στο χριστολογικό μήνυμα, αλλά που ήλθε να τους κάνει να ενδιαφερθούν, να τους αιχμαλωτίσει και να τους γοητεύσει. Το κείμενο πηγάει από το σαφές πεδίο της προπαγάνδας. Και αυτή δεν αποκλείει την προσφυγή στα τεχνάσματα που μπορούν να αρέσουν, να επιφέρουν τη συγκάταναυση και την πειθώ. Εξ ου και η χρήση του θαυματουργού στοιχείου. Πώς να κάνει ένα κοινό να ενδιαφερθεί αν του διηγήσει μια ιστορία κοινότοπη, ενός απλού ανθρώπου, παρόμοιου με τους κοινούς θνητούς; Τα ευαγγέλια ανακυκλώνουν τις συνήθειες συγγραφής της παγανιστικής Αρχαιότητας, οι οποίες προϋποθέτουν τον καλλωπισμό, το στολισμό και τον εξωραϊσμό ενός ανθρώπου που επιθυμούν να μεταρπύσουν σε κήρυκα κινητοποίησης.” (σελ.161-162)

Συνεχίζει με παραδείγματα από τους “Βίους Φιλοσόφων” του Διογένη Λαέρτιου:

“Διευκρινίζουμε: η Μαρία, μητέρα του Ιησού, συλλαμβάνει παρθένα ούσα, δια της χάρις του Αγίου Πνεύματος· κοινότοπο: ο Πλάτωνας επίσης προέρχεται από μια μητέρα στο άνθος της ηλικίας της, αλλά που έχει διαφυλάξει τον υμένα της. Ο αρχάγγελος Γαβριήλ ιδιοποιεί τη γυναίκα του μαραγκού ότι θα τεκνοποιήσει χωρίς τη βοήθεια του συζύγου της, του καλού

να απορρίπτει τέτοια δεκανίκια, ενώ είναι συνεπές με το χαρακτήρα του μύθου να αναζητά τη βοήθεια αυτών που απορρίπτει η αλήθεια. Αυτά σχετικά με το Μυστήριο και το Θαύμα.

Καθώς το Μυστήριο και το Θαύμα κατέλαβαν το παρελθόν και το παρόν, η Προφητεία κατέλαβε το μέλλον και συγκέντρωσε τις αγωνίες της πίστης. Δεν ήταν αρκετό να ξέρουμε τι έχει γίνει, αλλά και το τι θα γίνει. Ο υποτιθέμενος προφήτης ήταν ο υποτιθέμενος ιστορικός των μελλοντικών εποχών και αν έρχινε βέλος στα χίλια έτη μακριά και χτυπούσε ένα στόχο χιλίων μιλίων, η ευστροφία των μελλοντικών γενεών θα το έκανε να μοιάζει με χτύπημα εξ επαφής. Και αν τύχαινε να κάνει λάθος, τότε, όπως στην περίπτωση του Ιωνά και της Νινευή, ο Θεός είχε απλώς μεταμεληθεί και είχε αλλάξει γνώμη. Μα πόσο κοροϊδεύουν αυτά τα αξιοπεριεργα συστήματα τον άνθρωπο!

Σε προηγούμενο τμήμα αυτού του έργου,¹⁰⁸ έδειξα πώς το αρχικό νόημα των λέξεων “προφήτης” και “προφητεία” έχουν αλλάξει και ότι ο “προφήτης” με τη σημερινή έννοια της λέξης είναι ένα καινούριο κατασκευάσμα. Και λόγω αυτής της αλλαγής είναι που σήμερα οι σίτιοι και οι μεταφορές των Εβραίων ποιητών και οι φράσεις και οι εκφράσεις που σήμερα είναι μυστηριώδεις αφού δεν γνωρίζουμε τις συνθήκες στις οποίες αναφέρονται, έχουν αναχθεί σε προφητείες που εξηγούν ό,τι επιθυμούν οι φιλοπαίγμονες γραμματείς, οι ερμηνευτές και οι σχολιαστές. Οτιδήποτε ήταν ακατανόητο ήταν προφητικό και ό,τι ήταν ασήμαντο ήταν τύπος.¹⁰⁹ Μια γκάφα θα γινόταν προφητεία και ένα σφουγγαρόπανο, προτύπωση.

Αν ως προφήτη εννοούμε έναν άνθρωπο στον οποίο ο Μεγαλοδύναμος του είτε κάποιο μελλοντικό γεγονός, τότε ένας τέτοιος άνθρωπος είτε υπήρξε, είτε όχι. Αν υπήρξε, τότε πρέπει να πιστεύουμε ότι το μελλοντικό γεγονός αυτό θα περιγραφόταν με τρόπο και όρους που θα ήταν κατανοητοί και όχι τόσο χαλαροί και μυστηριώδεις, ώστε να να είναι ακατανόητοι από αυτόν που τους άκουγε και τόσο διφορούμενοι που να επιβεβαιώνεται από οποιοδήποτε μετέπειτα γεγονός. Είναι πολύ ασεβές να θεωρεί κανείς ότι ο Μεγαλοδύναμος θα έπαιζε με τέτοιο τρόπο με την ανθρωπότητα, ωστόσο όλα τα πράγματα που ονομάζονται προφητείες στο βιβλίο που λέγεται Βίβλος ανήκουν σ’αυτή την κατηγορία.

Αλλά η Προφητεία είναι όπως και το Θαύμα. Δεν μπορούν να εξυπηρετήσουν κάποιο σκοπό, ακόμα κι αν είναι αληθινά. Όποιος ακούσει μια προφητεία δεν μπορεί να ξέρει αν ο άνθρωπος όντως προφητεύει ή

παιδιού που συνανεί χωρίς μωρμούρες; Και λοιπόν; Ο ίδιος ο Πλάτωνας υπερυφανεύεται ότι μετακινήθηκε ο Απόλλωνας αυτοπροσώπως! Ο γιος του Ιωσήφ είναι κυρίως γιος του Θεού; Κανένα πρόβλημα: και ο Πυθαγόρας επίσης, που οι μαθητές του τον νομίζουν για τον Απόλλωνα αυτοπροσώπως που έφτασε κατ’ευθείαν από τους Υπερβόρειους. Ο Ιησούς κάνει θαύματα, δίνει το φως τους σε τυφλούς, ανασταίνει νεκρούς; Όπως ο Εμπεδοκλής, ο οποίος, κι αυτός επίσης, ξαναφέρει στη ζωή ένα μεταστάντα. Ο Ιησούς διαπρέπει στις προβλέψεις; Τα ίδια ταλέντα έχει κι ο Αναξαγόρας, που προβλέπει επιτυχώς τις πτώσεις μετεωριτών.” (σελ.163)

108 Κεφάλαιο 7, σελ.13

109 Η λέξη “τύπος” εδώ αναφέρεται σε καταστάσεις και πράγματα που υποτίθεται ότι μας προϊδεάζουν για μελλοντικά γεγονότα, όπως το αρνί που έφαγαν οι Εβραίοι πριν την έξοδο από την Αίγυπτο θεωρείται τύπος για τον Χριστό ως αμνό του Θεού.

ψεύδεται· αν όντως του αποκαλύφθηκε ή το σκέφτηκε ο ίδιος στην έπαροή του· και αν αυτό που προφήτεψε ή προσποιούνταν ότι προφήτεψε, συμβεί κάποια στιγμή, μέσα στο χάος των πραγμάτων που γίνονται καθημερινά, [κανείς δεν μπορεί να ξέρει] αν όντως το προέβλεψε, το μάντεψε στην τύχη ή αν συνέβη τελείως συμπτωματικά. Γι' αυτόν το λόγο, ένας προφήτης είναι ένας μη αναγκαιός και άχρηστος χαρακτήρας και για να είμαστε ασφαλείς καλύτερο είναι να μη δίνουμε βάση σε τέτοιες διηγήσεις.

Το Μυστήριο, το Θάυμα και η Προφητεία είναι εξαρτήματα μιας φανταστικής και όχι μιας αληθινής θρησκείας. Είναι τα μέσα με τα οποία τόσα “*Ακούσατε!*” έχουν διαδοθεί στον κόσμο και η θρησκεία έχει μετατραπεί σε εμπόριο. Η επιτυχία του ενός απατεώνα ενθάρρυνε τον επόμενο και η καθησυχαστική ομοβροντία του ότι κάνουν *κάποιο καλό* προστάτεψε αυτή την *ευσεβή απάτη* από τις τύψεις [και τη μεταμέλεια].

Ανακεφαλαίωση

Έχοντας αναπτύξει το θέμα περισσότερο από όσο αρχικά σκόπευα, θα το κλείσω ανακεφαλαιώνοντας όλο το κείμενο.

Πρώτον· η ιδέα ότι ο λόγος του Θεού υπάρχει εντύπως, γραπτώς ή προφορικά είναι ασυμβίβαστη από μόνη της για λόγους που ήδη αναπτύχθηκαν. Αυτοί οι λόγοι, μεταξύ πολλών άλλων, είναι η απουσία μιας παγκόσμιας γλώσσας, η μεταβλητότητα της γλώσσας, τα λάθη στα οποία υπόκεινται οι μεταφράσεις, η πιθανότητα πλήρους απόκρυψης του λόγου αυτού, η πιθανότητα να αλλοιωθεί ή να κατασκευαστεί εξ ολοκλήρου και να επιβληθεί στον κόσμο.¹¹⁰

Δεύτερον· η Πλάση που βλέπουμε είναι ο αληθινός και αέναος λόγος του Θεού, με τον οποίο δεν μπορούμε να εξαπατηθούμε. Δηλώνει τη δύναμή του, επιδεικνύει τη σοφία του, καταδεικνύει την καλοσύνη και γενναιοδωρία του.

Τρίτον· η ηθική υποχρέωση του ανθρώπου είναι να μιμείται την ηθική της καλοσύνης και γενναιοδωρίας που εκδηλώνει ο Θεός προς όλα τα πλάσματα της δημιουργίας του. Να κατανοεί ότι πρέπει να είμαστε καλοί προς όλους τους συνανθρώπους μας, δίνοντας το παράδειγμα σε όλους να είναι καλοί προς τους συνανθρώπους τους. Και κατά συνέπεια να

110 Φυσικά, τα περί κατασκευασμένων θρησκειών τα δέχονται όλοι οι δογματικοί εκπρόσωποι θρησκειών... για τη θρησκεία του γείτονα, βέβαια. Για παράδειγμα, ο Χατζηνικολάου ωρύεται για τις σύγχρονες τάσεις θρησκευτικού συγκριτισμού λέγοντας (υπογράμμιση δική μου):

“Κάποιοι σύγχρονοι Ορθόδοξοι θεολόγοι, μάλιστα ακαδημαϊκοί, φαίνεται πως αγνοούν τα στοιχειώδη μαθήματα της διδασκαλίας του Ευαγγελίου! Και είναι πρόθυμοι να μας διαβεβαιώσουν ότι όλες οι θρησκείες στον ίδιο θεό μας κατευθύνουν, όλες οι διδασκαλίες την ηθικότητα του ανθρώπου επιδιώκουν και τις πνευματικές αξίες υποστηρίζουν.

Η ηθική του Ευαγγελίου, η ηθική του Μωαμεθανισμού, του Βουδισμού, του Ινδουισμού κ.λπ., ο Χριστός, ο Μωάμεθ, ο Βούδας, οι διάφοροι σύγχρονοι ψευδομεσοί και γκουρού και όποιος άλλος, όλοι στο ίδιο επίπεδο. Οι κοσμικές θρησκείες, επινοήσεις και κατασκευάσματα ατελών και εμπαθών ανθρώπων, με τις ίδιες αξιώσεις και διπλά ακριβώς στη μόνη αληθινή και υπερφυσική θεία αποκάλυψη! Αυτό θα πει συγκρητισμός.” (σελ.64-65)

κατανοήσουμε ότι κάθε πράξη εκδίκησης και δίωξης μεταξύ ανθρώπων και κάθε είδος σκληρότητας προς τα ζώα είναι μια ηθική παράβαση.

Δεν ανησυχώ για το είδος της μελλοντικής μου ύπαρξης. Αρκούμαι στο να πιστεύω, σε σημείο ισχυρής πεποίθησης, ότι η δύναμη που μου έδωσε την ύπαρξή μου είναι σε θέση να τη συνεχίσει σε ό,τι μορφή και τρόπο επιθυμεί, με ή χωρίς σώμα. Και μου φαίνεται πολύ πιο πιθανό ότι θα συνεχίσω να υπάρχω μετά, παρά ότι υπήρξα όπως είμαι τώρα, προτού υπάρξω.

Είναι σίγουρο ότι σε ένα σημείο συμφωνούν όλα τα έθνη της γης και οι θρησκείες. Όλοι πιστεύουν σε ένα Θεό. Τα πράγματα στα οποία διαφωνούν είναι πλεονασμοί που σχετίζονται με την πίστη και γι'αυτό, αν ποτέ επικρατήσει μια παγκόσμια θρησκεία, δε θα πιστεύει σε κάτι καινούριο, αλλά θα ξεφορτωθεί τους πλεονασμούς και θα πιστεύει σ'αυτό που ανέκαθεν πίστευε ο άνθρωπος.¹¹¹ Ο Αδάμ, αν όντως υπήρξε ένας τέτοιος άνθρωπος, δημιουργήθηκε Ντεϊστής, αλλά εν τω μεταξύ, ως ακολουθήσει ο καθένας, όπως δικαιούται, τη θρησκεία και τη λατρεία που προτιμά.

111 Ο Foner σημειώνει ότι το γαλλικό κείμενο γράφει: “κατά την παιδική ηλικία του κόσμου”. Η μετάφραση της τελευταίας φράσης είναι: “Ο Ντεϊσμός ήταν η θρησκεία του Αδάμ, αν υποθέσει κανείς ότι δεν ήταν ένα φανταστικό ον· ωστόσο οι άνθρωποι πρέπει να έχουν το ελεύθερο, όπως είναι δικαίωμά τους, να ακολουθήσουν τη θρησκεία και το σύστημα λατρείας που προτιμούν.”

Η ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ

*μία εξέταση χωρίων της Παλαιάς
και της Καινής Διαθήκης*

μέρος δεύτερο

25 Οκτωβρίου 1795

Πρωτότυπος Τίτλος:

The Age of Reason; Part the Second

Μεταφραστική Πηγή: *Carlile, 1824 / Foner, 1945*

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Όπως ανέφερα στο προηγούμενο μέρος της “Εποχής της Λογικής”, εδώ και καιρό σκόπευα να δημοσιεύσω τις σκέψεις μου για τη Θρησκεία, αλλά είχα πει ότι σκόπευα να τις κρατήσω για αργότερα στη ζωή μου, ώστε να αποτελούν το τελευταίο μου έργο. Η κατάσταση ωστόσο στη Γαλλία στο τέλος του 1793, με ανάγκασε να μην το καθυστερήσω άλλο. Οι δικαίες και ανθρωπιστικές αρχές της Επανάστασης, που πρώτη διέδωσε η Φιλοσοφία, είχαν εγκαταλειφθεί. Η ιδέα, τόσο επικίνδυνη για την Κοινωνία, όσο υποτιμητική και για τον Μεγαλοδύναμο, ότι οι ιερείς μπορούν να συγχωρέσουν αμαρτίες, αν και έμοιαζε να μην υπάρχει πλέον, είχε αμβλύνει τα αισθήματα της ανθρωπότητας και την είχε απερίσκεπτα προετοιμάσει για την διάπραξη οποιουδήποτε εγκλήματος. Το στερούμενο ανεκτικότητας πνεύμα του εκκλησιαστικού διωγμού είχε μεταφερθεί στην πολιτική: τα αυτοαποκαλούμενα Επαναστατικά δικαστήρια αντικατέστησαν την Ιερά Εξέταση και η γκιλοτίνα την πυρά. Είδα πολλούς στενούς μου φίλους να καταστρέφονται, άλλους να στέλνονται καθημερινά στη φυλακή και είχα λόγο να πιστεύω ότι η ίδια μοίρα επιφυλασσόταν και για μένα.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, άρχισα το πρώτο μέρος της “Εποχής της Λογικής”. Αν και έγραφα εναντίον και της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης, δεν είχα Βίβλο για να συμβουλευτώ και ούτε μπορούσα να βρω μία,¹ αλλά έγραφα ωστόσο ένα έργο που κανείς που πιστεύει στη Βίβλο, ακόμα κι αν είχε στη διάθεσή του όλη την Εκκλησιαστική Βιβλιοθήκη, δεν θα μπορούσε να διαψεύσει. Προς τα τέλη του Δεκεμβρίου του ίδιου έτους, [του 1793,] έγινε δεκτή μία διάταξη με την οποία όλοι οι ξένοι εξαιρούνταν από τη συμμετοχή στο Κοινοβούλιο. Ξένοι υπήρχαν μόνο δύο, ο Anarchasis Cloots² και εγώ και κατά το λόγο του, υποστηρίζοντας τη διάταξη, ο Bourdon de l’Oise³ “φωτογράφησε” ουσιαστικά εμένα.

Συμπεραίνοντας μετά από αυτό ότι μου έμεναν μόνο λίγες ημέρες ελευθερίας, έκαστα και τελείωσα το έργο όσο το δυνατόν γρηγορότερα και δεν είχαν περάσει ούτε έξι ώρες αφότου το τελείωσα στην ταρινή του μορφή, όταν εμφανίστηκε ένας φρουρός γύρω στις τρεις τα ξημερώματα με μια διαταγή υπογεγραμμένη από τις επιτροπές Δημοσίας Ασφάλειας και Γενικής Ασφαλείας, σύμφωνα με την οποία τελούσα υπό σύλληψη ως ξένος

1 Στο πρωτότυπο: “Under these disadvantages, I began the former part of the Age of Reason; I had, besides, neither Bible nor Testament to refer to, though I was writing against both;...” Με τη λέξη “Bible” ο συγγραφέας εννοεί την Παλαιά Διαθήκη και με τη λέξη “Testament” την Καινή.

2 Ολλανδικής καταγωγής ευγενής από Πρωσική οικογένεια και βαρόνος του de Cloots. Το κανονικό του όνομα ήταν Jean-Baptiste du Val-de-Grâce, αλλά κατά τη Γαλλική Επανάσταση άλλαξε το όνομά του σε Anarchasis και απαρνήθηκε τον τίτλο του βαρόνου. Αυτοαποκαλέστηκε “προσωπικός εκθρός του Θεού” όταν απαρνήθηκε όλες τις αποκεκαλυμένες θρησκείες. Εκτελέστηκε στη γκιλοτίνα το Μάρτιο του 1794, λίγους μήνες μετά τη συγγραφή του δευτέρου μέρους της “Εποχής της Λογικής”.

3 Γάλλος πολιτικός με κανονικό όνομα François Louis Bourdon. Είχε ενεργό ρόλο κατά τη Γαλλική Επανάσταση και υποστήριξε την άμεση εκτέλεση του Λουδοβίκου του 16^{ου}, κάτι το οποίο έβρισκε τον Paine αντίθετο.

και θα μεταφερόμουν στις φυλακές του Λουξεμβούργου. Καθ'οδόν, προσπάθησα και επικοινωνήσα με τον Joel Barlow και του εμπιστευθήκα το χειρόγραφο, που θα ήταν πιο ασφαλές μαζί του, παρά μαζί μου στη φυλακή και μη γνωρίζοντας ποια θα ήταν η τύχη της Γαλλίας ή εμού του ίδιου, το έθεσα υπό την προστασία των πολιτών των Ηνωμένων Πολιτειών.

Είναι σωστό να αναφέρω ότι ο φρουρός που εκτέλεσε την εντολή και ο εκπρόσωπος της επιτροπής Γενικής Ασφαλείας, που τον συνόδευε για να εξετάσει τα έγγραφά μου, μου φέρθηκαν όχι μόνο με κοσμιότητα, αλλά και με σεβασμό. Ο διευθυντής της φυλακής του Λουξεμβούργου Benoit, ένας καλόκαρδος άνθρωπος, μου φέρθηκε όσο πιο φιλικά μπορούσε, όπως και όλη του η οικογένεια, για όσο διάστημα είχε το αξίωμα. Απομακρύνθηκε από αυτό, συνελήφθη και δικάστηκε για μια κακόβουλη κατηγορία, αλλά τελικά αθώωθηκε.

Ενώ βρισκόμουν ήδη τρεις εβδομάδες στο Λουξεμβούργο, οι Αμερικανοί στο Παρίσι πήγαν στο σώμα του Συμβουλίου για να με διεκδικήσουν ως συμπατριώτη και φίλο, αλλά ο Πρόεδρος Vadier,⁴ που ήταν και πρόεδρος της επιτροπής Γενικής Ασφαλείας και είχε υπογράψει τη σύλληψή μου, του είπε ότι είχα γεννηθεί στην Αγγλία.⁵ Δεν έμαθα τίποτε άλλο μετά από αυτό από τον έξω κόσμο μέχρι την πτώση του Ροβεσπιέρου, την 9^η Thermidor.⁶

Δύο μήνες πριν από αυτό το γεγονός έπεσα στο κρεβάτι με υψηλό πυρετό και όλα τα συμπτώματα έδειχναν ότι θα πέθαινα, ενώ ακόμα και τώρα δεν έχω συνέλθει εντελώς. Τότε θυμήθηκα με ανανεωμένη ικανοποίηση και συνεχάρηκα τον εαυτό μου που πρόλαβα και έγραφα το πρώτο μέρος της “Εποχής της Λογικής”. Δεν έτρεφα μεγάλες ελπίδες ότι θα επιζούσα και οι τριγύρω μου είχαν ακόμη λιγότερες. Γνωρίζω λοιπόν, λόγω εμπειρίας, τη συνειδησιακή δοκιμασία στην οποία με υπέβαλαν οι αρχές μου.

Φυλακισμένοι μαζί μου ήταν και οι εξής τρεις: ο Joseph Vanhuele εκ Bruges, ο Charles Bastini και ο Michael Robyns εκ Louvain. Την αδιάκοπη και αγωνιώδη φροντίδα τους, μέρα-νύχτα, τη θυμάμαι με ευγνωμοσύνη και την αναφέρω με μεγάλη χαρά. Έτυχε ο γιατρός (Δρ. Graham) και ο χειρουργός (Κ^{ος} Bond) μέρος της ακολουθίας του Στρατηγού Ο'Ηαρα,⁷ να είναι τότε στο Λουξεμβούργο. Ελπίζω να μην τους δημιουργήσω πρόβλημα, επειδή είναι μέλη της Αγγλικής Κυβέρνησης, με

4 Μάλλον πρόκειται για τον Γάλλο πολιτικό της περιόδου της Γαλλικής Επανάστασης Marc-Guillaume Alexis Vadier (17/7/1736-14/12/1828)

5 Ο Forner σχολιάζει ότι αυτοί οι ευέξαπτοι Αμερικανοί ίσως να μην κατανόησαν το πιο σημαντικό μέρος της απάντησης του Vadeer· συγκεκριμένα το ότι η αίτησή τους ήταν “ανεπίσημη”, δηλαδή δεν είχε γίνει μέσω, ούτε με την έγκριση του Αμερικανού Υπουργού, του Κυβερνήτη Morris.

6 27 Ιουλίου 1794. Βλ. και σελ. 198 για το Γαλλικό ημερολόγιο

7 Ο Forner σημειώνει ότι ο Ο'Ηαρα ήταν ο αξιωματικός που στο Yorktown της Virginia, παρέδωσε την Κορνουάλη και σατιρικά προσέφερε το ξίφος της παράδοσης στον Rochambeau αντί για τον Ουάσιγκτον. Ο Paine δάνεισε στον Ο'Ηαρα 300 λίρες όταν έφυγε από τη φυλακή, χρήματα που είχε κρύψει μέσα στην κλειδαριά του κελιού του.

ΣΤΜ: Ο Charles O'Hara (1740-1802) Άγγλος Στρατηγός που υπηρέτησε στον Επταετή Πόλεμο, την Αμερικανική και τη Γαλλική Επανάσταση.

το να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου, αλλά δεν θα συγκωρούσα τον εαυτό μου αν δεν το έκανα, καθώς επίσης και προς το γιατρό του Λουξεμβούργου, Δρ. Markoski.

Πιστεύω, επειδή δεν μπορώ να βρω άλλη αιτία, ότι ο λόγος που ζω σήμερα ήταν η ασθένειά μου. Ανάμεσα στα χαρτιά του Ροβεσπιέρου που εξετάστηκαν από το Συμβούλιο από μια ομάδα βουλευτών, βρέθηκε και ένα χειρόγραφο του Ροβεσπιέρου με τα ακόλουθα λόγια:

“Demander que Thomas Paine soit decreete d'accusation, pour l'interet de l'Amerique autant que de la France.” [sic]

“Απαιτήστε ο Thomas Paine να κριθεί ένοχος [για δράση ενάντια] στο συμφέρον της Αμερικής και της Γαλλίας.”

Γιατί τελικά αυτή η πρόθεση δεν πραγματοποιήθηκε, δεν το γνωρίζω και δεν μπορώ να το μάθω και γι'αυτό το αποπιδώ στο ότι δε γινόταν να εκτελεστώ λόγω της ασθένειάς μου.

Το Συμβούλιο, για να αποκαταστήσουν την αδικία που είχα υποστεί, με κάλεσε δημόσια και ομόφωνα [να ξανααλάβω τη θέση που κατείχα] κάτι που δέχθηκα για να φανεί ότι μπορούσα να υποσιώ την αδικία χωρίς να πληγώσει τις αρχές ή τη διάθεσή μου. Όχι επειδή οι αρχές είχαν καταλυθεί, αλλά επειδή είχαν απλά εγκαταλειφθεί.

Αφότου απελευθερώθηκα, έχω δει πολλές εκδόσεις, κάποιες στην Αμερική και κάποιες στην Αγγλία, που απαντούν στο πρώτο μέρος της “Εποχής της Λογικής”. Αν οι συγγραφείς αρέσκονται στο να το κάνουν αυτό, δεν θα τους εμποδίσω. Μπορούν να γράφουν κατά του έργου και κατά του εαυτού μου όσο θέλουν. Μου κάνουν περισσότερο καλό απ'ότι νομίζουν και δεν έχω αντίρρηση να συνεχίσουν να το κάνουν. Ωστόσο, θα ανακαλύψουν ότι το δεύτερο μέρος, αν και δεν είναι γραμμένο ως απάντηση προς αυτούς, θα τους αναγκάσει να ξαναγυρίσουν στο έργο τους και να υφάνουν τον ιστό τους ξανά. Το πρώτο τμήμα μπορεί εύκολα να απορριφθεί αδιάφορα.

Θα δουν ότι τώρα έχω προμηθευτεί μια Βίβλο και μπορώ να πω ότι είναι χειρότερο ως βιβλίο απ'ό,τι είχα φανταστεί. Αν έσφαλα κάπου στο πρώτο μέρος της “Εποχής της Λογικής” είναι στο ότι μίλησα ευγενέστερα για κάποια τμήματα του βιβλίου απ'ότι άξιζαν.

Παρατηρώ ότι πάνω-κάτω όλοι οι αντιπαλοί μου χρησιμοποιούν για να βοηθηθούν τις Γραφές ως απόδειξη και τη Βίβλο ως απόλυτη αλήθεια. Είναι τόσο γνώστες του αντικειμένου ώστε συγχέουν την αμφισβήτηση της αυθεντικότητας με την αμφισβήτηση των δογμάτων. Θα τους διορθώσω ωστόσο, ώστε αν χρειαστεί να γράψουν κι άλλα, να ξέρουν από πού να ξεκινήσουν.

THOMAS PAINE
Οκτώβριος 1795

κεφάλαιο 1^ο Η ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

Συχνά λέγεται πως οτιδήποτε μπορεί να αποδειχθεί με βάση τη Βίβλο. Αλλά πριν παραδεχτούμε πως οτιδήποτε μπορεί να αποδειχθεί με βάση τη Βίβλο, πρέπει να αποδείξουμε ότι η ίδια η Βίβλος είναι αληθινή, γιατί αν η Βίβλος δεν είναι αληθινή ή αμφιβόλου καταγωγής τότε δεν έχει αξία και δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως απόδειξη του οτιδήποτε.

Αποτελεί πρακτική των Χριστιανών σχολιαστών της Βίβλου και όλων των Χριστιανών ιερέων και ιεροκηρύκων να επιβάλλουν τη Βίβλο στον κόσμο σαν ένα σύνολο αλήθειας και σαν το λόγο του Θεού. Έχουν αντιδικήσει, λογομαχήσει και αφορίσει ο ένας τον άλλο για τα υποτιθέμενα νοήματα συγκεκριμένων τμημάτων και χωρίων· ο ένας λέει και επιμένει ότι χωρίο σημαίνει “άλφα”, ένας άλλος ότι σημαίνει το αντίθετο, ένας τρίτος ότι δε σημαίνει τίποτα από τα δύο, αλλά κάτι τελείως διαφορετικό και αυτοί το ονομάζουν “κατανόηση της Βίβλου”.

Όλες οι απαντήσεις στο πρώτο μέρος της “Εποχής της Λογικής” έτυχε να γραφτούν από ιερείς και αυτοί οι ευσεβείς άνδρες, όπως και οι προκάτοχοί τους, αντιδικούν και λογομαχούν και παριστάνουν ότι καταλαβαίνουν τη Βίβλο· ο καθένας την καταλαβαίνει διαφορετικά, αλλά καθένας τους την καταλαβαίνει καλύτερα από τους άλλους και δεν συμφωνούν σε τίποτα εκτός του να πουν στους αναγνώστες τους ότι ο Thomas Paine δεν την καταλαβαίνει καθόλου.

Τώρα, αντί να ξοδέψω το χρόνο τους και να τους εμπλέξω σε ένθερμες και δύστροπες συζητήσεις σχετικά με δογματικά σημεία που αντλούνται από τη Βίβλο, αυτοί οι άνθρωποι θα έπρεπε να ξέρουν, και αν δεν το ξέρουν θα ήταν αγενές εκ μέρους μου να μην τους ενημερώσω, αν η Βίβλος είναι αρκετά αξιόπιστη ως λόγος του Θεού ή όχι.

Υπάρχουν κάποια πράγματα στο βιβλίο αυτό που λέγεται ότι έγιναν με *ρητές εντολές* του Θεού που είναι τόσο σοκαριστικά για την ανθρωπότητα και για την ίδια την ιδέα της ηθικής δικαιοσύνης, όπως οι πράξεις του Ροβεσπιέρου, του Carrier και του Joseph Le Bon⁸ στη Γαλλία, όπως οι πράξεις της Αγγλικής κυβέρνησης στις Ανατολικές Ινδίες ή όπως οι πράξεις οποιουδήποτε σύγχρονου δολοφόνου. Όταν διαβάζουμε στα βιβλία που αποδίδονται στο Μωυσή, τον Ιησού του Ναυή κ.λπ. ότι οι Ισραηλίτες επιτέθηκαν κρυφά σε ολόκληρα έθνη ανθρώπων που, όπως δείχνει η ιστορία, δεν τους είχαν βλάψει καθόλου και *τους κατακρεούργησαν, ότι δεν λυπήθηκαν ούτε γέρους, ούτε βρέφη, ότι κατέστρεψαν ολοκληρωτικά άνδρες και γυναικόπαιδα, ότι δεν αφήσανε ούτε ψυχή ζώσα*, εκφράσεις που επαναλαμβάνονται ξανά και ξανά στα βιβλία αυτά, εξυμνώντας την αγριότητα, είμαστε ειγούροι ότι αυτά είναι γεγονότα; Είμαστε σίγουροι ότι ο Δημιουργός του ανθρώπου ζήτησε να γίνουν αυτά τα πράγματα; Είμαστε

8 Ο Jean-Baptiste Carrier και ο Joseph Le Bon ήταν Γάλλοι επαναστάτες, γνωστοί για τη σκληρότητα προς τους αντιπάλους τους. Καταδικάστηκαν και οι δύο σε θάνατο, ο πρώτος το 1794 και ο δεύτερος το 1795.

οίγουροι ότι τα βιβλία που τα γράφουν αυτά γραφήκανε μετά από δική του παραγγελία;⁹

Δεν είναι η αρχαιότητα μιας ιστορίας που αποδεικνύει ότι είναι αληθινή· το αντίθετο μάλιστα. Είναι σύμπτωμα του ότι είναι κατασκευασμένη, γιατί όσο πιο αρχαία παριστάνει ότι είναι μια ιστορία, τόσο πιο πολύ μοιάζει με μύθο. Οι απαρχές κάθε έθνους είναι θαμμένες κάτω από μια μυθική παράδοση και αυτή των Εβραίων είναι τόσο ύποπτη, όσο και όλες οι άλλες.

Το να λέγεται ότι αυτές οι πράξεις απαιτήθηκαν από τον Μεγαλοδύναμο, πράξεις που με οποιοδήποτε ηθικό μέτρο είναι εγκλήματα, όπως είναι κάθε δολοφονία, ειδικά βρεφών, είναι πολύ σοβαρό ζήτημα. Η Βίβλος μας λέει ότι αυτές οι δολοφονίες έγιναν μετά από *άμεση εντολή* του Θεού. Για να πιστέψουμε, λοιπόν, ότι η Βίβλος είναι αληθινή πρέπει να *εγκαταλείψουμε* όλες τις πεποισθήσεις μας για την ηθική της θείας δικαιοσύνης· γιατί ποιον μπορεί να προσέβαλαν τα κλαιόντα και γελώντα βρέφη; Και για να διαβάσουμε τη Βίβλο χωρίς φρίκη πρέπει να απομακρύνουμε κάθε τι τρυφερό, συμπαθές και καλό από την ανθρώπινη καρδιά. Μιλώντας για τον εαυτό μου, αν δεν είχα καμία άλλη απόδειξη ότι η Βίβλος είναι βιβλίο μύθων, τότε οι θυσίες που θα έπρεπε να κάνω για να πιστέψω ότι είναι αληθινή θα αρκούσε για να πάρω την απόφασή μου.

9 Σημειώνω μερικές ορθόδοξες απόψεις περί της θεοπνευστίας και της ακρίβειας της Βίβλου. Συχνά, ως ορθόδοξοι, πιστεύουμε ότι είμαστε πολύ καλύτεροι από τους “αιρετικούς” Προτεστάντες, τους οποίους εν τέλει χλευάζει ο συγγραφέας στα βιβλία του.

Ο Στέργιος Σάκκος σημειώνει (υπογράμμισή δική μου):

“Η Εκκλησία περί των κανονικών βιβλίων α) Φρονεί ότι είναι αλάθητα. Δια την Εκκλησίαν είναι βιβλία αλάθητα, μηδεμίαν ανακρίβειαν και μηδέν λάθος ή ψεύδος περιέχοντα περί την σωτήριον αλήθειαν [...] αλλά και περί πάντα άλλα είναι αλάθητα [...] β) Τα αλάθητα βιβλία του Κανόνος είναι ιδιαιτέρως και θεόπνευστα. Τούτο είναι αποκλειστικόν προσόν των κανονικών βιβλίων κατά το φρόνημα της Εκκλησίας. Το γνώρισμα του αλάθητου είναι προσόν αρνητικόν, ενώ το του θεοπνεύστου είναι θετικόν. Ο λόγος ο εν τή Γραφή είναι λόγος του Θεού, απaráλλακτος, ακριβής, αναλλοίωτος. [...] Αντλεί το δόγμα της η Εκκλησία εκ των κανονικών. Ουδέν άλλο βιβλίον είναι πηγή του δόγματός της, εφ’ όσον ουδέν είναι θεόπνευστον. Είναι δε τα κανονικά βιβλία υποχρεωτικά δια τους Χριστιανούς πηγαί του εκκλησιαστικού δόγματος, ακατάκριτα, απαραβίαστα, ανώτερα πάσης κριτικής. Όποιος Χριστιανός αμφισβητεί έστω και ένα νόημα των κανονικών βιβλίων, κανονικώς αποκόπτεται εκ της Εκκλησίας. [...] Έξω του Κανόνος δεν υπάρχει άλλη αποκάλυψις της θείας αλήθειας, και αυτά δε αι οικουμενικαί Σύνοδοι αποφαίνονται πάντοτε μόνον ερμηνευτικώς και ουδέποτε εισηγητικώς, πάντοτε δηλαδή ερμηνεύουν, ουδέποτε αποκαλύπτουν κάτι νέον.” (σελ.16-17). (διευκρινιστικά, στην περίπτωση που κάποιος νομίζει ότι ο συγγραφέας τα αναφέρει αυτά μόνο για την Καινή Διαθήκη, ο συγγραφέας στο αντίστοιχο βιβλίο για την Παλαιά Διαθήκη για διαβεβαιώνει για το ισότιμό τους.)

Ο δογματολόγος Ν. Ματσούκας αναφέρει:

“Ποτέ οι πατέρες δεν χάρισαν Αγία Γραφή και Παράδοση. Απλούστατα τα βιβλία της Αγίας Γραφής αποτελούν τους εκλεκτούς και εύχυμους καρπούς της παραδοσιακής ζωής. Δεν μπορούν ν’ απομονωθούν με κανέναν τρόπο. [...] Ευθύς εξ αρχής πρέπει να απορριφθεί ως εσφαλμένη η άποψη, η οποία είναι σαφώς χρωματισμένη με προτεσταντικές αντιλήψεις, ότι η θεοπνευστία είναι μια έκτακτη ενέργεια του Αγίου Πνεύματος, για να γράψουν οι ιεροί συγγραφείς τα κανονικά βιβλία, ώστε αυτά να ‘ναι ο ασφαλής οδηγός της μετέπειτα Εκκλησίας. Η άποψη αυτή έχει και την ακραία κατάληξη ότι τα κείμενα γράφτηκαν καθ’ υπαγόρευση του Αγίου Πνεύματος, και επομένως είναι θεόπνευστα κατά γράμμα.” (Τομ.Α, σελ.184-187). (Το κατά πόσο εκλεκτοί και εύχυμοι καρποί είναι οι φρικιαστικές ιστορίες της Παλαιάς Διαθήκης θα το αφήσω στην κρίση του αναγνώστη.)

Αλλά εκτός από τα ηθικά αποδεικτικά στοιχεία της Βίβλου, στη συνέχεια αυτού του έργου θα παρουσιάσω τεκμήρια που ούτε ένας ιερέας δεν μπορεί να αρνηθεί που θα αποδείξουν ότι η Βίβλος δεν δικαιούται να ονομάζεται “λόγος του Θεού”.

Αλλά προτού προχωρήσω με αυτή την εξέταση, θα δείξω πώς διαφέρει η Βίβλος από τα υπόλοιπα αρχαία συγγράμματα, όσον αφορά τις αποδείξεις που χρειάζονται για να επιβεβαιωθεί η αυθεντικότητά τους. Και αυτό είναι απαραίτητο γιατί όλοι οι υποστηρικτές της Βίβλου, στις απαντήσεις τους στο πρώτο μέρος της “Εποχής της Λογικής”, ισχυρίζονται και τονίζουν ότι η αυθεντικότητα της Βίβλου είναι αποδεδειγμένη όπως και για οποιοδήποτε άλλο αρχαίο βιβλίο· λες και η πίστη μας στο ένα [στο ότι είναι αυθεντική δηλαδή,] θα μπορούσε να αποδείξει την πίστη μας στο άλλο [δηλαδή, στο ότι αυτά που γράφονται μέσα είναι αληθινά].

Ωστόσο, ξέρω μόνο ένα αρχαίο βιβλίο που είναι σχεδόν παγκοσμίως αποδεκτό και αυτό είναι τα “Στοιχεία” του Ευκλείδη.¹⁰ Και ο λόγος είναι ότι τα περιεχόμενά του είναι οφθαλμοφανώς ορθά και η ορθότητά τους δεν εξαρτάται ούτε από το συγγραφέα, ούτε από το χρόνο [που γράφτηκε] ούτε από τις συνθήκες [υπό τις οποίες γράφτηκε]. Τα περιεχόμενα του βιβλίου θα ήταν το ίδιο αξιόπιστα είτε είχαν γραφτεί από άλλο συγγραφέα, είτε το έργο ήταν ανώνυμο, είτε ο συγγραφέας ήταν άγνωστος· κι αυτό γιατί η αξιοπιστία των περιεχομένων δεν έχει σχέση με την ταυτότητα του συγγραφέα. Αλλά το ζήτημα είναι τελείως διαφορετικό όταν μιλάμε για βιβλία που αποδίδονται στον Μωσή, τον Ιησού του Ναυή, το Σαμουήλ κ.λπ. Αυτά είναι βιβλία που καταθέτουν *γεγονότα* και αυτά που καταθέτουν δεν είναι φυσικά πιστευτά. Γι’ αυτό ολόκληρη η πίστη μας στην αυθεντικότητά των βιβλίων βασίζεται πρωτίστως στην *βεβαιότητα* ότι τα έγγραφα ο Μωσής, ο Ιησούς του Ναυή και ο Σαμουήλ· δευτερευόντως στην αξιοπιστία που δίνουμε στην κατάθεσή τους. Μπορεί να πιστεύουμε το πρώτο, δηλαδή να είμαστε σίγουροι για την ταυτότητα του συγγραφέα, αλλά όχι την κατάθεσή τους, με την ίδια λογική με την οποία μπορεί να πιστεύουμε ότι κάποιος συγκεκριμένος κατέθεσε στοιχεία σε μία δίκη, αλλά μην πιστεύουμε τα ίδια τα στοιχεία. Αλλά αν ανακαλύπταμε ότι τα βιβλία που αποδίδονται στον Μωσή, τον Ιησού του Ναυή και το Σαμουήλ δεν γραφήκανε από αυτούς, τότε τόσο η αυθεντικότητα, όσο και η αξιοπιστία θα εξαφανίζοντουσαν με μιας, γιατί δεν μπορεί να υπάρξει μια πλαστογραφημένη ή κατασκευασμένη κατάθεση. Ούτε μπορεί να υπάρξει μια ανώνυμη κατάθεση, ειδικά για γεγονότα απίστευτα, όπως το να μιλά κανείς πρόσωπο με το Θεό ή ότι ο ήλιος και το φεγγάρι μένουν ακίνητα κατ’εντολή ενός ανθρώπου.

Τα περισσότερα αρχαία βιβλία ήταν έργα ιδιοφυών ανθρώπων, όπως τα έργα που αποδίδονται στον Όμηρο, τον Πλάτωνα, τον Αριστοτέλη, το Δημοσθένη, τον Κικέρωνα κ.λπ. Και εδώ πάλι η ταυτότητα του συγγραφέα δεν έχει σχέση με την αξία του έργου, γιατί τα έργα μιας ιδιοφυΐας έχουν

10 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Ο Ευκλείδης ζήτησε 300 χρόνια πριν το Χριστό και 100 πριν τον Αρχιμήδη. Καταγόταν από την Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου.

την ίδια αξία ακόμα και αν είναι ανώνυμα. Κανείς δεν πιστεύει ότι η ιστορία του Τρωικού Πολέμου, όπως τη διηγείται ο Όμηρος, είναι αληθινή, γιατί τον ποιητή θαυμάζουμε και η αξία του ποιήματος παραμένει αν και η ιστορία είναι φανταστική. Αλλά αν αμφισβητήσουμε τα γεγονότα που διηγούνται οι βιβλικοί συγγραφείς (ο Μωυσής για παράδειγμα) όπως αμφισβητούμε την διήγηση του Ομήρου, τότε δεν μένει τίποτε από το Μωυσή, παρά ένας απατεώνας. Τους αρχαίους ιστορικούς, από τον Ηρόδοτο μέχρι τον Τάκιτο, τους θεωρούμε αξιόπιστους όσο μας διηγούνται δυνατά και πιστευτά πράγματα, και μέχρι εκεί διαφορετικά θα έπρεπε να πιστέψουμε και τα δύο θαύματα που ο Τάκιτος μας διηγείται ότι έκανε ο Βεσπασιανός, ότι θεράπευσε έναν χωλό και έναν τυφλό, όπως ακριβώς έκανε ο Χριστός και μας διηγούνται οι ιστορικοί του. Θα έπρεπε να πιστέψουμε και τα θαύματα που μας διηγείται ο Ιώσηπος,¹¹ ότι η Θάλασσα της Παμφιλίας άνοιξε στα δύο για να περάσει ο Αλέξανδρος και οι στρατιές του, όπως έγινε και με την Ερυθρά Θάλασσα. Αυτά είναι τόσο καλά αποδεδειγμένα, όσο και τα θαύματα της Βίβλου, ωστόσο δεν τα πιστεύουμε. Συνεπώς οι αποδείξεις που χρειάζονται για να πιστέψουμε τα αδύνατα, είτε στη Βίβλο, είτε αλλού, είναι περισσότερες από εκείνες που χρειάζεται για να πιστέψουμε κάτι πιθανό και δυνατό.¹² Άρα οι υποστηρικτές της Βίβλου δε δικαιούνται να λένε ότι πιστεύουμε τη Βίβλο για τον ίδιο λόγο που πιστεύουμε και τα άλλα αρχαία συγγράμματα, αφού σε αυτά τα συγγράμματα πιστεύουμε αυτά που είναι δυνατά, πιθανά ή προφανή, όπως στην περίπτωση του Ευκλείδη ή τα θαυμάζουμε επειδή είναι περίτεχνα, όπως στην περίπτωση του Ομήρου ή τα εγκρίνουμε επειδή είναι σοβαρά, όπως στην περίπτωση του Πλάτωνα ή συνετά, όπως στην περίπτωση του Αριστοτέλη.¹³

11 Ο Φλάβιος Ιώσηπος από νωρίς χρησιμοποιήθηκε ως απόδειξη για έναν ιστορικό Ιησού, κυρίως λόγω του γνωστού "Testimonium Flavianum" (π.χ. Smith, σελ.255) Το απόσπασμα αυτό σήμερα απορρίπτεται από τους περισσότερους μελετητές ως μεσαιωνική προσθήκη στο κείμενο του Ιώσηπου.

12 Ο διάσημος αστρονόμος Carl Sagan μετέφερε το ίδιο επιχειρήμα με τη φράση: "Extraordinary claims require extraordinary evidence" (=οι ασυνήθιστοι ισχυρισμοί απαιτούν ασυνήθιστα στοιχεία).

13 Ο Watson ασχολείται με αυτό το επιχειρήμα του συγγραφέα σε ολόκληρο κεφάλαιο του βιβλίου του (Letter II, σελ.16-32). Αυτό που ούτε εκείνος, αλλά ούτε ο Paine σκέφτηκε να πει είναι ότι όντως μπορεί να μην είμαστε 100% σίγουροι ότι τα συγγράμματα του Αριστοτέλη ή του Πλάτωνα κ.λπ. είναι δικά τους, αλλά εν τέλει δεν έχει τόσο σημασία γιατί δεν πληττει την αξιοπιστία τους που βασίζεται στα γραφόμενα και όχι στην αξιοπιστία του συγγραφέα. Ο Watson επιπλέον προσπαθεί να φέρει τη Βίβλο στο ίδιο επίπεδο με τα άλλα κείμενα της αρχαίας γραμματείας, το οποίο είναι εσφαλμένο, απλά διότι ούτε ο Όμηρος, ούτε ο Πλάτωνας απαιτούν από τον αναγνώστη τυφλή πίστη, ούτε τον απειλούν με την οργή ενός εκδικητικού Θεού αν δεν πιστέψει στα γραφόμενά τους.

Δυστυχώς, το επιχειρήμα αυτό χρησιμοποιείται και σήμερα παρά του ότι είναι εντελώς παράλογο, αφού η αναξιπιστία δεν οφείλεται στην ίδια την ανωνυμία των κειμένων, αλλά σε συνδυασμό με τις απαιτήσεις τους επί του αναγνώστη.

Ο Μωυσής και η Πεντάτευχος

Αφού ασχολήθηκα με αυτά τα ζητήματα, συνεχίζω με την εξέταση της αυθεντικότητας της Βίβλου και θα ξεκινήσω με αυτά που ονομάζονται ως “πεντάτευχος του Μωυσή”· *τη Γένεση, την Έξοδο, το Λευιτικό, τους Αριθμούς και το Δευτερονόμιο*. Ο σκοπός μου είναι να αποδείξω ότι τα βιβλία αυτά είναι κίβδηλα¹⁴ και ότι ο Μωυσής δεν είναι ο συγγραφέας τους· και επιπλέον ότι δε γραφτήκανε την εποχή του Μωυσή, αλλά αρκετές εκατοντάδες χρόνια αργότερα. [Θα προσπαθήσω να αποδείξω επίσης] ότι η πεντάτευχος δεν είναι παρά μια προσπάθεια καταγραφής του βίου του Μωυσή, της περιόδου κατά την οποία έζησε και της περιόδου που προηγήθηκε, γραμμένη από αδαείς και ηλίθιους συγγραφείς αρκετές εκατοντάδες χρόνια μετά το θάνατό του, όπως και τώρα άνθρωποι γράφουν ιστορίες για πράγματα που έγιναν ή υποτίθεται ότι έγιναν αρκετές εκατοντάδες ή χιλιάδες χρόνια πριν.

Τα στοιχεία που θα παρουσιάσω είναι από τα ίδια τα βιβλία και θα περιοριστώ σ’αυτά μόνο. Αν αναφερόμουν σε στοιχεία αρχαίων συγγραφέων, αυτών που οι υποστηρικτές της Βίβλου ονομάζουν “άνιερους”, θα υπονόμωμε την αξιοπιστία τους, όπως και εγώ υπονομούω τη δική τους. Γι’αυτό θα τους αντιμετωπίσω με το ίδιο τους το όπλο, τη Βίβλο.

Κατ’αρχάς, δεν υπάρχουν απόλυτες αποδείξεις ότι ο Μωυσής είναι ο συγγραφέας των βιβλίων αυτών· το ότι είναι ο συγγραφέας είναι μια αβάσιμη άποψη που κανείς δεν ξέρει πώς ξεκίνησε. Το ύφος με το οποίο είναι γραμμένα τα βιβλία δεν αφήνουν περιθώρια για να πιστέψει κανείς ή ακόμα και να υποθέσει ότι γράφτηκαν από το Μωυσή. Η Έξοδος, το Λευιτικό και οι Αριθμοί (γιατί όλα τα γεγονότα της Γένεσης έγιναν πριν τον καιρό του Μωυσή και ο ίδιος δεν αναφέρεται ούτε πλαγίως εκεί μέσα) και τα τρία είναι γραμμένα στο τρίτο πρόσωπο· πάντα “ο Κύριος είπε στο Μωυσή” και “ο Μωυσής είπε στον Κύριο” ή “ο Μωυσής είπε στο λαό” και “ο λαός είπε στο Μωυσή” και αυτός είναι το ύφος με το οποίο ένας ιστορικός γράφει για τις πράξεις ενός ιστορικού προσώπου. Μπορεί να πει κάποιος ότι ένας άνθρωπος μπορεί να μιλήσει για τον εαυτό του στο τρίτο πρόσωπο, άρα μπορεί να υποτεθεί ότι είναι ο Μωυσής που τα έγραψε, αλλά οι υποθέσεις δεν αποδεικνύουν τίποτα. Και αν οι υποστηρικτές της υπόθεσης ότι ο Μωυσής έγραψε τα βιβλία αυτά δεν έχουν κάτι άλλο για ενισχύσουν την άποψή τους, καλύτερα να σωπάσουν.

Αλλά ακόμα κι αν δεχθούμε ότι ο Μωυσής έχει το γραμματικό δικαίωμα να μιλάει για τον εαυτό του στο τρίτο πρόσωπο, όπως οποιοσδήποτε έχει το δικαίωμα αυτό, τότε και πάλι δεν μπορούμε να δεχθούμε ότι είναι ο Μωυσής που μιλάει στο βιβλίο αυτό, χωρίς ο Μωυσής να καταλήξει να φαίνεται γελοίος και παράλογος. Για παράδειγμα, στους Αριθμούς 12,3: “...και ό άνθρωπος Μωυσής **πραΰς** σφόδρα παρὰ πάντας τούς ανθρώπους τούς όντας επί της γης.”¹⁵ Αν έγραψε ο Μωυσής κάτι τέτοιο

¹⁴ Στο πρωτότυπο: “spurious”

¹⁵ “Now the man Moses was very MEEK, above all the men which were on the face of the earth.”

για τον εαυτό του, αντί να ήταν ο πιο πράος άνθρωπος θα ήταν ο πιο ματαιόδοξος και ζητασιμένος λιμοκοντόρος. Τώρα οι υποστηρικτές αυτών των βιβλίων μπορούν να διαλέξουν με ποια πλευρά θέλουν να είναι. Αν ο Μωυσής δεν ήταν ο συγγραφέας τότε τα βιβλία στερούνται αξιοπιστίας, αν ήταν ο συγγραφέας, τότε ως συγγραφέας δεν είναι αξιόπιστος, αφού το να κομπάζεις ότι είναι *πράος* είναι το αντίθετο της πραότητας και είναι *ψεύδος*.

Στο Δευτερονόμιο το στυλ και ο τρόπος γραφής δείχνει πιο έκδηλα από τα προηγούμενα βιβλία ότι ο Μωυσής δεν είναι ο συγγραφέας. Το ύφος εδώ είναι δραματικό. Ο συγγραφέας ανοίγει το θέμα με μια εισαγωγική διατριβή και μετά παρουσιάζει το Μωυσή να μιλάει. Αφού ο Μωυσής τελειώσει τον στομφώδη λόγο¹⁶ του, ο συγγραφέας συνεχίζει τη δική του διήγηση μέχρι να ξαναφέρει το Μωυσή στο προσκήνιο και στο τέλος κλείνει το βιβλίο με το θάνατο, την ταφή και το χαρακτήρα του Μωυσή.

Αυτή η εναλλαγή ομιλητών συμβαίνει στο βιβλίο τέσσερις φορές: από το 1,1 ως το 1,5¹⁷ μιλάει ο συγγραφέας, μετά εισάγει το Μωυσή καθώς δημαγωγεί μέχρι το 4,40. Εδώ ο συγγραφέας εγκαταλείπει το Μωυσή και μιλάει ιστορικά για το τι έγινε ως αποτέλεσμα αυτών που είπε ο Μωυσής όσο ζούσε και τα οποία γεγονότα ο συγγραφέας απαρθίμει.

Ο συγγραφέας συνεχίζει στο 5,1 για να πει μόνο ότι ο Μωυσής κάλεσε το λαό του Ισραήλ και μετά ξαναφέρει στο προσκήνιο το Μωυσή, όπως και πριν και τον βάζει να μιλάει μέχρι το τέλος του 26^{ου} κεφαλαίου. Το ίδιο κάνει και στην αρχή του 27^{ου} κεφαλαίου και συνεχίζει με το Μωυσή να μιλάει μέχρι το τέλος του 28^{ου}. Στο 29^ο κεφάλαιο ο συγγραφέας μιλάει ο ίδιος για ενάμιση στίχο, οπότε εισάγει πάλι το Μωυσή για τελευταία φορά μέχρι το τέλος του 33^{ου} κεφαλαίου.

Αφού ο συγγραφέας τελειώνει με τα λόγια του Μωυσή, έρχεται στο προσκήνιο και μιλάει σε ολόκληρο το τελευταίο κεφάλαιο. Ξεκινάει λέγοντας στον αναγνώστη ότι ο Μωυσής ανέβηκε στην κορυφή Φασγά [του όρους Ναβαύ], ότι είδε από εκεί τη γη που είχε υποσχεθεί ο Θεός στον Αβραάμ, τον Ισαάκ και τον Ιακώβ (όπως λέει ο συγγραφέας) . Μετά λέει ότι ο Μωυσής πέθανε στη γη του Μωάβ και θάφτηκε σε μια κοιλάδα στη γη του Μωάβ, αλλά κανείς δεν ξέρει πού βρίσκεται ο τάφος του σήμερα, όταν ο συγγραφέας έγραφε το Δευτερονόμιο δηλαδή. Ο συγγραφέας μετά μας λέει ότι ο Μωυσής ήταν 110 ετών όταν πέθανε, ότι η όρασή του δεν

(Αρ 12,3) Να σημειώσω επίσης ότι στο πρωτότυπο ο συγγραφέας σημειώνει τα κεφάλαια των βιβλίων της Βίβλου με λατινικούς αριθμούς, όπως συχνά στην Ελλάδα σημειώνονται με ελληνικούς αριθμούς.

16 Στο πρωτότυπο: "harrangue"

17 "17 Οὗτοι οἱ λόγοι, οὓς ἐλάλησε Μωυσῆς παντὶ Ἰσραὴλ πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἐν τῇ ἐρήμῳ πρὸς δυσμαῖς πλησίον τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἀνά μέσον Φαράν Τοφὸλ καὶ Λοβὸν καὶ Αὐλὼν καὶ Καταχρῦσσα· 2ῆνδεκα ἡμερῶν ἐκ Χωρῆβ ὁδὸς ἐπ' ὄρος Σηεῖρ ἕως Κάδης Βαρνή. 3καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ ἔτει ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ μηνὶ μιᾷ τοῦ μηνὸς ἐλάλησε Μωυσῆς πρὸς πάντας τοὺς Ἰσραὴλ κατὰ πάντα, ὅσα ἐνετείλατο Κύριος αὐτῷ πρὸς αὐτούς. 4μετὰ τὸ πατάξει Σηὼν βασιλεὺς Ἀμορραίων τὸν κατοικήσαντα ἐν Ἐσεβὼν καὶ τὸν Ὠγ βασιλεὺς τῆς Βασάν τὸν κατοικήσαντα ἐν Ἀστάρωθ καὶ ἐν Ἐδραῖν, 5ἐν τῷ πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἐν γῇ Μωάβ, ἤρατο Μωυσῆς διασαφῆσαι τὸν νόμον τοῦτον λέγων" (Δευτ 1,1-5)

αμβλύνθηκε ποτέ και ούτε μειώθηκε η σωματική του δύναμη. Ολοκληρώνει λέγοντας ότι από τότε δεν υπήρξε ξανά προφήτης σαν τον Μωυσή που, όπως μας λέει ο ανώνυμος συγγραφέας, είδε το Θεό κατά πρόσωπο.

Έχοντας δείξει λοιπόν, από τα στοιχεία που υπονοούνται από το κείμενο, ότι ο Μωυσής δεν ήταν ο συγγραφέας των βιβλίων αυτών, θα κάνω μερικές παρατηρήσεις για τις ασυνέπειες του συγγραφέα του βιβλίου του Δευτερονομίου για να δείξω με τα ιστορικά και χρονολογικά στοιχεία του βιβλίου ότι ο Μωυσής δεν ήταν γιατί *δεν μπορούσε* να είναι ο συγγραφέας του, άρα δεν είναι αξιόπιστη η άποψη ότι οι απάνθρωποι και φρικτοί σφαγιασμοί ανδρών, γυναικών και παιδιών έγιναν, όπως περιγράφονται, κατ' εντολή του Θεού. Είναι καθήκον κάθε αληθινού Ντεϊστή να δικαιώσει την ηθική δικαιοσύνη του Θεού από τις συκοφαντίες¹⁸ της Βίβλου.

Ο συγγραφέας του Δευτερονομίου, όποιος και να ήταν, αφού πρόκειται για ανώνυμο έργο, όσον αφορά την περιγραφή του Μωυσή, δεν είναι μόνο αντιφατικός, αλλά και καθόλου ξεκάθαρος.

Αφού μας λέει ότι ο Μωυσής ανέβηκε στην κορυφή Φασγά (και η διήγηση δεν αναφέρει αν κατέβηκε ποτέ) μας λέει ότι ο Μωυσής πέθανε στη Μωάβ και ότι τον έθαψε σε μια κοιλάδα *εκεί*. Δεν αναφέρεται όμως ποιος ήταν *αυτός* που τον έθαψε.¹⁹ Αν ο συγγραφέας εννοεί ότι ο Θεός τον έθαψε, πώς το ξέρει ο συγγραφέας; και γιατί θα έπρεπε να τον πιστέψουν οι αναγνώστες; Δεν ξέρουμε ποιος ήταν ο συγγραφέας, γιατί δεν μας το λέει και σίγουρα ο Μωυσής δεν θα μπορούσε να μας πει πού θάφτηκε.

Ο συγγραφέας επίσης λέει ότι κανείς δεν ξέρει το μέρος της ταφής του μέχρι σήμερα, δηλαδή όταν έγραφε ο συγγραφέας. Τότε πώς ξέρει ότι θάφτηκε στη Μωάβ; Το ότι ο συγγραφέας ζούσε πολύ μετά τον καιρό του Μωυσή είναι προφανές από την έκφραση “έως τής ημέρας ταύτης”²⁰ το οποίο σίγουρα υποδηλώνει ότι μεσολάβησε μεγάλο διάστημα, άρα σίγουρα δεν παρευρέθη την κηδεία. Από την άλλη είναι αδύνατο να τα λέει αυτά ο Μωυσής. Το να θεωρήσει κανείς το Μωυσή ως ομιλητή εδώ τον κάνει να μοιάζει με ένα παιδί που κρύβεται και φωνάζει “*κανείς δεν μπορεί να με βρει*”. “*κανείς δεν μπορεί να βρει το Μωυσή.*”

Ο συγγραφέας δεν μας λέει πουθενά πώς βρήκε τα λόγια που έβαλε στο στόμα του Μωυσή, άρα έχουμε το δικαίωμα να υποθέσουμε ότι είτε τα

18 Στο πρωτότυπο: “calumnies”

19 Εδώ έχουμε μια ενδιαφέρουσα ασυνέπεια μεταξύ της KJV και της μετάφρασης των Ο'. Το αγγλικό κείμενο γράφει στο Δευτ 34,6 “And he buried him in a valley in the land of Moab, over against Bethpeor: but no man knoweth of his sepulchre unto this day.” ενώ το ελληνικό “και έθαψαν αυτόν εν Γαι έγγυς οικου Φογάφ και ουκ ειδεν ουδεις την ταφήν αυτού έως τής ημέρας ταύτης.”. Αυτή η διαφορά προσώπου είναι ενδιαφέρουσα και ιδιαίτερα σημαντική στην περίπτωση του επικειρήματος του Paine. Μοιάζει απίστευτο να έγινε ένα τέτοιο παιδαριώδες λάθος από τους μεταφραστές. Άλλωστε το ίδιο εμφανίζεται και στην Αναθεωρημένη Αγγλική μετάφραση της Βίβλου (NIV) και σ'αυτή την περίπτωση το κείμενο μεταφράστηκε από την αρχή. Είναι πιθανό ότι εδώ πρόκειται για περίπτωση μικροδιόρθωσης του ελληνικού κειμένου σε μια φράση που, όπως επιχειρηματολογεί και ο συγγραφέας, το τρίτο ενικό πρόσωπο στερείται νοήματος.

20 Το ίδιο επιχειρήμα χρησιμοποιεί επανειλημμένως και ο Hobbes στον “Λεβιάθαν” με την ίδια ακριβώς λογική (Τόμος Β', κεφ.33, 22-24)

συνέθεσε μόνος του, είτε κατέγραψε μια προφορική παράδοση. Και οι δύο περιπτώσεις είναι το ίδιο πιθανές, αφού στο 5^ο κεφάλαιο [του Δευτερονομίου] παραθέτει μια λίστα εντολών, από τις οποίες η τέταρτη εντολή είναι διαφορετική από αυτήν από την τέταρτη εντολή στο 20^ο κεφάλαιο της Εξόδου. Στην Έξοδο, η αιτία που μας δίνεται για την τήρηση της εβδόμης μέρας είναι (όπως λέει η εντολή) ότι ο Θεός έπλασε τον ουρανό και τη γη σε έξι μέρες και αναπαύθηκε την έβδομη. Στο Δευτερονόμιο επειδή ήταν η ημέρα που τα τέκνα του Ισραήλ εξήλθαν από την Αίγυπτο και γι'αυτό, λέει η εντολή, *ο Κύριος ο Θεός προστάζει να τηρείται η ημέρα του Σαββάτου*. Αυτή δεν κάνει καμία αναφορά στη δημιουργία, η άλλη καμία για την έξοδο από την Αίγυπτο.²¹ Επίσης δίδονται και πολλά πράγματα ως νόμοι του Μωσή σ'αυτό το βιβλίο που δεν βρίσκονται σε άλλα βιβλία, ανάμεσα σ'αυτούς και οι απάνθρωποι νόμοι του Δευτ 21,18-21, που εξουσιοδοτεί τους γονείς, τη μητέρα και τον πατέρα, να φέρουν οι ίδιοι τα παιδιά τους για λιθοβολισμό αν νομίζουν ότι είναι ξεροκέφαλα.²² Αλλά οι ιερείς ήταν πάντα πρόθυμοι να κηρύξουν το Δευτερονόμιο, αφού το Δευτερονόμιο κηρύσσει τη δεκάτη. Και από αυτό το βιβλίο (25,4) πήραν τη φράση “Οὐ φμώσεις βουὺν ἀλοῶντα.”²³ που εφήρμοσαν στη δεκάτη και μάλιστα για να μην την προσπεράσει κάποιος την τοποθέτησαν σαν τίτλο του κεφαλαίου, παρόλο που είναι ένας στίχος μικρότερος από δυο αράδες. Ουαί ιερείς! Που είστε πρόθυμοι να παρομοιαστείτε με βόδια για χάρη των κρημάτων.²⁴ Αν και είναι αδύνατον να ξέρουμε ακριβώς ποια είναι η *ταυτότητα* του συγγραφέα του Δευτερονομίου, δεν είναι δύσκολο να εντοπίσουμε το *επάγγελμά του*. Ήταν ένας Εβραίος ιερέας που έζησε, όπως θα δείξω στη συνέχεια, τουλάχιστον 350 χρόνια μετά το Μωσή.

Θα μιλήσω τώρα για ιστορικά και χρονολογικά στοιχεία. Η χρονολογία που θα χρησιμοποιήσω είναι η Βιβλική χρονολογία, γιατί δεν σκοπεύω να “βγω” από τη Βίβλο για να βρω στοιχεία, αλλά να αναγκάσω τη Βίβλο να αποδείξει ιστορικά και χρονολογικά ότι ο Μωυσής δεν είναι ο συγγραφέας των βιβλίων που του αποδίδονται. Γι'αυτό πρέπει να ενημερώσω τους αναγνώστες (για την περίπτωση που έστω και ένας δεν το

21 βλ. στο Παράρτημα II για τις διαφορές μεταξύ των δύο αυτών κειμένων του Δεκαλόγου. (σελ.386)

22 ¹⁸ “Εάν δέ τινη ἢ υἱὸς ἀπειθῆς καὶ ἐρεθιστῆς, οὐχ ὑπακούων φωνῆν πατρὸς καὶ φωνῆν μητρὸς, καὶ παιδεύωσιν αὐτὸν καὶ μὴ εἰσακούῃ αὐτῶν, ¹⁹καὶ συλλαβόντες αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἐξάξουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γερουσίαν τῆς πόλεως αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τοῦ τόπου ²⁰καὶ ἐροῦσι τοῖς ἀνδράσι τῆς πόλεως αὐτῶν· ὁ υἱὸς ἡμῶν οὗτος ἀπειθεὶ καὶ ἐρεθίζει, οὐχ ὑπακούει τῆς φωνῆς ἡμῶν, συμβολοκοπῶν οἰνοφλυγεῖ· ²¹καὶ λιθοβολήσουσιν αὐτὸν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως αὐτοῦ ἐν λίθοις, καὶ ἀποθανεῖται· καὶ ἐξαεῖς τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἀκούσαντες φοβηθήσονται.” (Δευτ 21,18-21)

23 “thou shalt not muzzle the ox when he treadeth out the corn” (Δευτ 25,4)

24 Ο Foner σημειώνει ότι σε μια πολυτελή έκδοση τσέπης των θεολογικών έργων του Paine (R. Carlile, London, 1822), στον τίτλο, εμφανίζεται μια εικόνα του Paine σαν Μωυσής ντυμένος με επίσημο ένδυμα, να ανοίγει τις δύο πλάκες της “Εποχής της Λογικής” σε έναν αγρότη από τον οποίο τον οποίο ο Επίσκοπος του Λάνταφ (που απάντησε στο έργο του) έχει πάρει ένα δεμάτι άχυρα και ένα πρόβατο και τα κουβαλάει σε μια εκκλησία στην κορυφή ενός λόφου γεμάτου πράγματα (**ΣτΜ**: Πρόκειται για την εικόνα του εσωφύλλου).

γνωρίζει) ότι οι μεγαλύτερες εκδόσεις της Βίβλου και μερικές μικρότερες έχουν στο περιθώριο τυπωμένες μια σειρά χρονολογιών για να δείχνουν πόσο διήρκεσαν τα ιστορικά γεγονότα που περιγράφονται στη σελίδα ή πότε υποτίθεται ότι έγιναν προ Χριστού και συνεπώς δείχνουν και τη χρονική απόσταση του ενός γεγονότος από το άλλο.

Ξεκινώ με τη Γένεση. Στο κεφάλαιο 14 περιγράφεται πώς ο Λωτ αιχμαλωτίστηκε σε μια μάχη μεταξύ τεσσάρων εναντίον πέντε βασιλέων και όταν ο Αβραάμ το πληροφορήθηκε αυτό αρμάτωσε όλη του την οικογένεια και πήγε να τον απελευθερώσει, καταδιώκοντάς τους μέχρι τη Δαν (στ.14).

Για να δείξω τη σημασία του ότι τους *καταδίωξε μέχρι τη Δαν* και πώς σχετίζεται με το θέμα, θα αναφέρω δύο παραδείγματα, ένα στην Αμερική και ένα στη Γαλλία. Η πόλη που τώρα λέγεται Νέα Υόρκη, στην Αμερική, αρχικά λεγόταν Νέο Άμστερνταμ και η πόλη της Γαλλίας που λέγεται Havre Marat, λεγόταν Havre-de-Grace. Το Νέο Άμστερνταμ άλλαξε σε Νέα Υόρκη το 1664 και η Havre-de-Grace σε Havre Marat το 1793. Αν λοιπόν βρεθεί κάποιο κείμενο χωρίς ημερομηνία που αναφέρει το όνομα Νέα Υόρκη είναι σχεδόν βέβαιο ότι δεν θα μπορούσε να έχει γραφτεί πριν την αλλαγή του ονόματος, άρα όχι πριν το 1664, ή κατά τη διάρκεια του έτους. Παρομοίως, ένα έγγραφο χωρίς ημερομηνία που αναφέρει την Havre Marat, θα ήταν βέβαιο ότι θα πρέπει να γράφτηκε αφού η Havre-de-Grace μετονομάστηκε, μετά το 1793 δηλαδή ή κατά τη διάρκεια εκείνου του έτους.

Θα εφαρμόσω αυτήν τη λογική για να δείξω ότι δεν υπήρχε μέρος που λεγόταν Δαν μέχρι και αρκετά χρόνια πριν το θάνατο του Μωυσή και συνεπώς ο Μωυσής δεν μπορεί να έγραψε το βιβλίο της Γένεσης με την αναφορά της καταδίωξης μέχρι τη Δαν.

Το μέρος με το όνομα Δαν στη Βίβλο ήταν αρχικά πόλη Εθνικών με το όνομα Λαισά και όταν η φυλή του Δαν την κατέλαβε, άλλαξαν το όνομά της σε Δαν, σε ανάμνηση του Δαν, του πατριάρχη της φυλής και δισέγγονου του Αβραάμ.

Για να βρούμε αυτή την απόδειξη θα φύγουμε από τη Γένεση και θα πάμε στο βιβλίο των Κριτών, στο κεφάλαιο 18. Εκεί λέει ²⁷“και οι υίοι Δάν [...] ήλθον ἐπὶ Λαισά, ἐπὶ λαὸν ἡσυχάζοντα καὶ πεποιθότα ἐπ’ ἐλπίδι καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς ἐν στόματι ρομφαίας (η Βίβλος είναι γεμάτη φόνους) και τὴν πόλιν ἐνέπηρσαν ἐν πυρὶ ²⁸[...] καὶ ᾠκοδόμησαν τὴν πόλιν καὶ κατεσκηνώσαν ἐν αὐτῇ ²⁹καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως Δάν ἐν ὀνόματι Δάν πατρὸς αὐτῶν, ὃς ἐτέχθη τῷ Ἰσραήλ· καὶ ἦν Οὐλαμαΐς ὄνομα τῆς πόλεως τὸ πρότερον.”²⁵

Αυτή η διήγηση, της φυλής του Δαν να καταλαμβάνουν τη Λαισά και να της αλλάζουν το όνομα σε Δαν, συμβαίνει στο βιβλίο των Κριτών

25 ²⁷...and [they]came unto Laish, unto a people that were at quiet and secure: and they smote them with the edge of the sword, and burnt the city with fire. ²⁸...And they built a city, and dwelt therein. ²⁹And they called the name of the city Dan, after the name of Dan their father, who was born unto Israel: howbeit the name of the city was Laish at the first.” (Κρ 18,27-29)

αμέσως μετά το θάνατο του Σαμφών. Ο θάνατος του Σαμφών φέρεται να έγινε το 1120 π.Χ. και ότι ο Μωυσής πέθανε το 1451 π.Χ., άρα, σύμφωνα με την ιστορική αυτή τοποθέτηση, η τοποθεσία δεν ονομάστηκε “Δαν” παρά 331 χρόνια μετά το θάνατο του Μωυσή.

Υπάρχει μια σημαντική σύγχυση ανάμεσα στην ιστορική και χρονολογική διαρρύθμιση στο βιβλίο των Κριτών. Τα τελευταία πέντε κεφάλαια, όπως είναι στο βιβλίο, τα 17, 18, 19, 20, 21, χρονολογικά τοποθετούνται πριν από όλα τα προηγούμενα κεφάλαια· είναι δηλαδή, 28 χρόνια πριν το 16° κεφάλαιο, 266 πριν το 15°, 245 πριν το 13°, 195 πριν το 9°, 90 πριν το 4° και 15 χρόνια πριν το 1ο κεφάλαιο. Αυτό δείχνει την ασαφή και μυθική διάσταση της Βίβλου. Σύμφωνα με αυτήν τη χρονολόγηση, η κατάληψη της Λαισά και η μετονομασία της σε Δαν γίνεται 20 χρόνια μετά το θάνατο του Ιησού του Ναυή, τον διάδοχο του Μωυσή και με την προηγούμενη χρονολόγηση 306 χρόνια μετά το θάνατο του Ιησού του Ναυή και 331 χρόνια μετά το θάνατο του Μωυσή. Και οι δύο περιπτώσεις αποκλείουν το να έγραψε τη Γένεση ο Μωυσής, άρα ο συγγραφέας της Γένεσης πρέπει να έζησε αφού η Λαισά μετονομάστηκε σε Δαν και αφού ο συγγραφέας μας είναι άγνωστος, το βιβλίο της Γένεσης είναι ανώνυμο και στερείται αξιοπιστίας.

Θα σταθώ τώρα σε ένα άλλο ιστορικό και χρονολογικό στοιχείο για να δείξω, όπως και πριν, ότι ο Μωυσής δεν είναι ο συγγραφέας του βιβλίου της Γένεσης.

Στη Γένεση, στο 36° κεφάλαιο, μας δίνεται μια γενεαλογία των γιων και απογόνων του Ησαύ, των Εδωμιτών, και δίνεται και μια λίστα ονομάτων των βασιλέων της Εδώμ κατά την απαρίθμηση των οποίων γράφει ο στίχος 31: “Και οὗτοι οἱ βασιλεῖς οἱ βασιλεύσαντες ἐν Ἐδώμ πρὸ τοῦ βασιλεύσαι βασιλέα ἐν Ἰσραήλ.”²⁶

Τώρα, αν βρίσκαμε ένα έγγραφο χωρίς ημερομηνία που ανέφερε ότι κάποια γεγονότα έγιναν προτού υπάρξει Κογκρέσο στις Η.Π.Α. ή προτού συσταθεί το Γαλλικό Κοινοβούλιο, θα ήταν απόδειξη ότι αυτό δεν θα μπορούσε να γραφτεί πριν, αλλά αφού δημιουργήθηκε Κογκρέσο στις Η.Π.Α. ή Κοινοβούλιο στη Γαλλία, άρα δε θα μπορούσε να γραφτεί από κάποιον που είχε πεθάνει προτού υπάρξει Κογκρέσο στη μία χώρα ή Κοινοβούλιο στην άλλη.

Δεν υπάρχει τίποτε πιο συνηθισμένο στην Ιστορία και στην καθημερινή συζήτηση από το να αντικαθιστά κανείς μια ημερομηνία με ένα γεγονός· είναι κάτι απόλυτα φυσικό γιατί ένα γεγονός μένει καλύτερα στη μνήμη από μια ημερομηνία και παρέχει δύο ιδέες μαζί. Αυτός ο ΤΡΟΠΟΣ έκφρασης υπονοεί απόλυτα ότι το αναφερόμενο γεγονός είναι *παραλθονικό*. Όταν κάποιος λέει, “πριν παντρευτώ”, “πριν γεννηθεί ο γιος μου”, “πριν πάω στην Αμερική” ή “πριν πάω στη Γαλλία” είναι απόλυτα κατανοητό ότι παντρεύτηκε, έκανε γιο, πήγε στην Αμερική ή πήγε στη Γαλλία. Η γλώσσα δεν επιτρέπει τη χρήση αυτής της έκφρασης με άλλο

26 “And these are the kings that reigned in Edom, before there reigned any king over the children of Israel.” (Γεν 36,31)

τρόπο και όποτε συναντάται η έκφραση αυτή μόνο έτσι μπορεί να γίνει κατανοητή.

Αρα αυτό το χωρίο, “Και οὔτοι οἱ βασιλεῖς οἱ βασιλεύσαντες ἐν Ἐδῶμ πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι βασιλέα ἐν Ἰσραήλ”, θα μπορούσε να γραφτεί μόνο μετά την έναρξη της βασιλείας του πρώτου βασιλέα, συνεπώς το βιβλίο της Γένεσης, όσον αφορά τη συγγραφή του από το Μωυσή, δεν μπορεί να γράφτηκε παρά τουλάχιστον μετά τον καιρό του Σαούλ. Αλλά η έκφραση “*any king*” [=οποιοσδήποτε βασιλέας] υπονοεί παραπάνω από ένα βασιλέα· τουλάχιστον δύο, οπότε [η συγγραφή] μεταφέρεται στην εποχή του Δαβίδ και γενικώς μιλώντας σε οποιαδήποτε περίοδο Εβραϊκής μοναρχίας.

Αν είχαμε βρει αυτόν το στίχο σε οποιοδήποτε τμήμα της Βίβλου που *υποστηρίζει* ότι είχε γραφτεί μετά την έναρξη της βασιλείας του Ισραήλ, θα ήταν αδύνατο να αγνοήσουμε το στοιχείο αυτό. Και αυτό όντως συμβαίνει. Τα δύο βιβλία των Παραλειπομένων, που εξιστορούν όλους τους βασιλείς του Ισραήλ, *είναι βέβαιο* ότι γραφτήκανε μετά την έναρξη της Εβραϊκής μοναρχίας, όπως υποστηρίζουν και τα ίδια. Ο στίχος που προανέφερα και οι υπόλοιποι από τον Γεν 36 είναι αυτολεξεί τα λόγια του Α' Παραλειπομένων, κεφάλαιο 1, από το στίχο 43 και έπειτα.²⁷

Είναι λογικό για τον συγγραφέα των Παραλειπομένων να λέει στο Α Παρ 1,43 “Και οὔτοι οἱ βασιλεῖς οἱ βασιλεύσαντες ἐν Ἐδῶμ πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι βασιλέα ἐν Ἰσραήλ”²⁸, αφού θα έδινε μια λίστα βασιλέων που βασίλευσαν στο Ισραήλ, αλλά είναι αδύνατο να χρησιμοποιήθηκε μια τέτοια έκφραση πριν αυτή την περίοδο, όπως είναι βέβαιο, λόγω της ιστορικής γλώσσας που χρησιμοποιείται ότι αυτό το τμήμα της Γένεσης πάρθηκε από τα Παραλειπόμενα και συνεπώς η Γένεση δεν είναι όσο παλιά είναι τα Παραλειπόμενα και μάλλον ούτε παλιότερη από τα έπη του Ομήρου και τους Μύθους του Αισώπου, αφού σύμφωνα με τους χρονολογικούς πίνακες, ο Όμηρος ήταν σύγχρονος του Δαβίδ ή του Σολομώντα και ο Αίσωπος φέρεται να έζησε προς τα τέλη της Εβραϊκής μοναρχίας.

Αν αφαιρέσουμε από τη Γένεση την πεποίθηση ότι την έγραψε ο Μωυσής, πάνω στην οποία βασίζεται όλη αυτή η παράξενη άποψη ότι είναι λόγος του Θεού, η Γένεση δεν είναι παρά ένα ανώνυμο βιβλίο με ιστορίες, παραμύθια και παραδοσιακούς ή κατασκευασμένους παραλογισμούς ή και κατάφορα ψέματα. Η ιστορία της Εύας με το φίδι και του Νώε με την κιβωτό πέφτει στο ίδιο επίπεδο με τις “Χίλιες και μία νύχτες”, αλλά χωρίς να είναι διασκεδαστικές, και οι περιγραφές ανθρώπων που ζούσαν 800 και

27 Ο Watson απαντώντας σε αυτό το επικείμενο λέει ότι απλά κάποιος άλλαξε το όνομα της τοποθεσίας όταν ανέγραψε το συγκεκριμένο βιβλίο, σε μια περίοδο μετά τη συγγραφή του βιβλίου. Το ίδιο υποστηρίζει και για το προηγούμενο επικείμενο. Συμπληρώνει δε ότι μια μικρή αλλαγή σε ένα βιβλίο δεν καταστρέφει την αξιοπιστία του. (σελ.33-34) Φυσικά, ο Watson, εδώ αναγκάζεται να παραδεχθεί ότι τα ιερά βιβλία των Εβραίων υπόκεινται σε μικροαλλαγές μια στο τόσο, οπότε και ανοίγει το παράθυρο της αμφιβολίας. Αν έχουν γίνει όντως αλλαγές, τότε πόσες από αυτές ΔΕΝ μπορούμε να τις εντοπίσουμε τόσο εύκολα όσο αυτές που περιγράφει ο συγγραφέας; Έπειτα η ιδέα και μόνο της διόρθωσης του “λόγου του Θεού” φαντάζει αστειά.

28 “These are the kings that reigned in Edom, before there reigned any king ever the children of Israel” (Α Παρ 1,43)

900 χρόνια γίνονται τόσο φανταστικές, όσο φανταστικοί ήταν και οι Γίγαντες της μυθολογίας.²⁹

Επιπλέον, αν ο χαρακτήρας του Μωυσή ήταν αυτός που περιγράφεται στη Βίβλο, ήταν ο πιο απεχθής που μπορεί να φανταστεί άνθρωπος. Αν οι περιγραφές είναι αληθινές, ήταν ένα κτήνος που πρώτα ξεκίνησε πολέμους και μετά τους συνέχισε με το πρόσοχημα της θρησκείας και με αυτό το προσωπείο, ή αυτή την εμμονή, διέπραξε τις πιο απερίγραπτες ωμότητες που μπορούν να βρεθούν στην ιστορία οποιουδήποτε έθνους. Για παράδειγμα:

Όταν ο Εβραϊκός στρατός επέστρεψε από μια αποστολή λεηλασίας και φόνων, η περιγραφή έχει ως εξής (Αριθμοί 31,13)

“¹³Και έξηλθε Μωυσής και Ήλεάζαρ ό ιερεύς και πάντες οί άρχοντες τής συναγωγής εις συνάντησιν αυτοίς έξω τής παρεμβολής. ¹⁴και ώργισθη Μωυσής επί τοίς έπισκόποις τής δυνάμεως, χιλιάρχοις και έκατοντάρχοις τοίς έρχομένοις έκ τής παρατάξεως του πολέμου, ¹⁵και είπεν αυτοίς Μωυσής· ινατί έξωγήσατε πάν θήλυ; ¹⁶αύται γάρ ήσαν τοίς υίοίς Ίσραήλ κατά τό ρήμα Βαλαάμ του άποστήσαι και ύπεριδείν τό ρήμα Κυρίου ένεκεν Φογώρ, και έγένητο ή πληγή έν τή συναγωγή Κυρίου. ¹⁷και νυν άποκτείνατε πάν άρσενικόν έν πάση τή άπαρτία, πάσαν γυναίκα, ήτις έγνω κοίτην άρσενος, άποκτείνατε· ¹⁸και πάσαν τήν άπαρτιαν των γυναικών, ήτις ουκ οίδε κοίτην άρσενος, ζωγήσατε αυτάς.”³⁰ (Αριθ 31,13-18)

Αν αυτή η περιγραφή είναι αληθινή, τότε ανάμεσα στους απεχθείς κακοποιούς που ντροπιάζαν το όνομα της Ανθρωπότητας σε όλες τις περιόδους του κόσμου, είναι αδύνατο να βρει κανείς χειρότερο από το Μωυσή. Ίδου μια εντολή να σφαγιαστούν αγόρια, να κατασφαγούν μητέρες, να βιαστούν κόρες.

Ας μπει οποιαδήποτε μάνα στη θέση αυτών των μανάδων, με ένα παιδί δολοφονημένο, ένα άλλο έτοιμο να βιαστεί και την ίδια στα χέρια του εκτελεστή. Ας μπει μια οποιαδήποτε κόρη στη θέση αυτών των κορών, να προορίζεται να βιαστεί από τους φονιάδες της μάνας και του αδερφού. Ποια θα ήταν τα συναισθήματά τους; Είναι μάταιο να προσπαθούμε να επιβληθούμε στη φύση, γιατί η φύση ακολουθεί πάντα την πορεία της, και

29 Σε απάντηση σ'αυτή την παράγραφο, ο Watson υποστηρίζει ένθερμα την ακρίβεια όλων αυτών των παραδειγμάτων που ο συγγραφέας απορρίπτει ως απλούς μύθους με οργισμένο τόνο. Φτάνει μέχρι και στο σημείο να θεωρήσει ολόσωστη την καταγωγή όλων των φυλών από το Νώε και μετά. Το λυπηρό δεν είναι βέβαια ότι τα έγγραφε αυτά το 19^ο αιώνα, αλλά ότι και σήμερα υπάρχουν άνθρωποι που τα πιστεύουν.

30 “¹³And Moses, and Eleazar the priest, and all the princes of the congregation, went forth to meet them without the camp ¹⁴and Moses was wroth with the officers of the host, with the captains over thousands, and captains over hundreds, which came from the battle ¹⁵and Moses said unto them, ¹⁶“Have ye saved all the women alive?” behold, these caused the children of Israel, through the counsel of Balaam, to commit trespass against the Lord in the matter of Peor, and there was a plague among the congregation of the Lord. ¹⁷Now therefore, “kill every male among the little ones, and kill every woman that hath known a man by lying with him ¹⁸but all the women- children that have not known a man by lying with him, keep alive for Yourselves.” (Αρ 31,13-18)

μια θρησκεία που κακοποιεί όλους τους κοινωνικούς δεσμούς είναι μία ψευδής θρησκεία.

Μετά από αυτή την απεχθή εντολή ακολουθεί η περιγραφή της λείας και ο τρόπος διαμοιρασμού της και εδώ είναι που η ανοσιότητα της υποκρισίας των ιερέων αυξάνει τον κατάλογο των εγκλημάτων της. Στίχος 37. *“³⁷και ἐγένετο τὸ τέλος Κυριῶ ἀπὸ τῶν προβάτων ἑξακόσιοι ἑβδομήκοντα πέντε ³⁸καὶ βόες ἕξ καὶ τριάκοντα χιλιάδες, καὶ τὸ τέλος Κυριῶ δύο καὶ ἑβδομήκοντα ³⁹καὶ ὄνοι τριάκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι, καὶ τὸ τέλος Κυριῶ εἰς καὶ ἐξήκοντα ⁴⁰καὶ ψυχαὶ ἀνθρώπων ἑκκαίδεκα χιλιάδες, καὶ τὸ τέλος αὐτῶν Κυριῶ δύο καὶ τριάκοντα ψυχαί.”³¹* Εν ολίγοις, οι περιγραφές που περιέχονται σ'αυτό το κεφάλαιο και σε άλλα σημεία της Βίβλου, είναι πολύ φρικιαστικά για να διαβάσει η ανθρωπότητα ή να ακούσει ένας αξιοπρεπής άνθρωπος, γιατί όπως φαίνεται από το στίχο 35 αυτού του κεφαλαίου, ο αριθμός των γυναικόπαιδων που παραδόθηκαν για βιασμό ήταν 32 χιλιάδες.³²

Ο κόσμος σε γενικές γραμμές δεν ξέρει για την κακία που υπάρχει στον υποτιθέμενο λόγο του Θεού. Έχοντας μεγαλώσει με τη συνήθεια της πρόληψης, θεωρούν δεδομένο ότι η Βίβλος είναι αληθινή και αγαθή· δεν επιτρέπουν στον εαυτό τους να αμφιβάλλουν και μεταφέρουν αυτές τις ιδέες τους για την φιλευσπλαχνία του Μεγαλοδύναμου στο βιβλίο που έχουν μεγαλώσει πιστεύοντας ότι είναι γραμμένο με την εξουσιοδότησή του. Θεέ και Κύριε! Είναι τελειώς διαφορετικά τα πράγματα. Είναι ένα βιβλίο με ψεύδη, κακία και βλασφημία, γιατί τι μπορεί να είναι μεγαλύτερη βλασφημία από το να αποδίδει κανείς την κακία του ανθρώπου σε εντολές του Μεγαλοδύναμου!³³

Αλλά ας επανέλθω στο ζήτημα της απόδειξης του ότι ο Μωυσής δεν είναι ο συγγραφέας αυτών των βιβλίων και ότι η Βίβλος είναι κίβδηλη. Τα δύο σημεία που ήδη ανέφερα θα ήταν αρκετά για να ακυρώσει την αυθεντικότητα οποιουδήποτε βιβλίου που παριστάνει να είναι 400 ή 500 χρόνια αρχαιότερο από τα ζητήματα για τα οποία μιλάει και αναφέρει ως γεγονότα· γιατί *στην περίπτωση της καταδίωξης στη Δαν και των βασιλέων του Ισραήλ*, ούτε η αδύναμη δικαιολογία της προφητείας δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί. Οι εκφράσεις είναι στον αόριστο και θα ήταν κατάφορη

31 *“³⁷And the Lord's tribute of the sheep was six hundred and threescore and fifteen ³⁸and the beeves were thirty and six thousand, of which the Lord's tribute was threescore and twelve ³⁹and the asses were thirty thousand, of which the Lord's tribute was threescore and one ⁴⁰and the persons were sixteen thousand, of which the Lord's tribute was thirty and two.”* (Αρ 31,37-40)

32 Σφάλμα του συγγραφέα, αφού το κείμενο γράφει ότι το σύνολο των ατόμων ήταν 16.000, εκ των οποίων θυσιάστηκαν 32 (και όχι 32.000). Αυτή η αριθμητική διαφορά, βέβαια, δεν μειώνει το επιχειρημά του.

33 Ο Simpson απαντά με τρομακτικό τρόπο σ'αυτό: “[Αυτά μπορούν να συμβιβαστούν με την καλοσύνη και το έλεος του Θεού] όπως μπορούν να συμβιβαστούν και οι λιμοί, οι λοιμοί, οι σεισμοί και οι καταποντισμοί με αυτές τις υπέροχες τελειότητες. Ο ΗΘΙΚΟΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ του κόσμου έχει την ελευθερία να καταστρέψει ένα έθνος ή ένα άτομο που Τον προσβάλει με όποιον τρόπο κρίνει σωστό. Το βλέπουμε διαρκώς να συμβαίνει αυτό με τη ΘΕΙΑ ΠΡΟΝΟΙΑ.” (σελ.186)

ηλιθιότητα να πει κανείς ότι κάποιος θα προφήτευε χρησιμοποιώντας τον αόριστο.³⁴

Αλλά υπάρχουν πολλά χωρία σκορπισμένα σε όλα αυτά τα βιβλία που δείχνουν στην ίδια κατεύθυνση. Στην Έξοδο (άλλο ένα βιβλίο που αποδίδεται στο Μωυσή) στο 16,35: “οί δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἔφαγον τὸ μάν ἔτη τεσσαράκοντα, ἕως ἤλθον εἰς γῆν οἰκουμένην· ἐφάγασαν τὸ μάν, ἕως παρεγένοντο εἰς μέρος τῆς Φοινίκης.”³⁵

Αν τα τέκνα του Ισραήλ έφαγαν μάννα ή όχι και τι ήταν το μάννα αυτό, αν ήταν τίποτα παραπάνω από κάποιο είδος μύκητα, μικρό μανιτάρι ή χορτάρι συνηθισμένο σε εκείνο το μέρος, μου είναι αδιάφορο. Το μόνο που με ενδιαφέρει είναι να δείξω ότι ο Μωυσής δεν μπορεί να έγραψε τη διήγηση αυτή γιατί εκτείνεται πέρα από την περίοδο που ζούσε. Σύμφωνα με τη Βίβλο (μα περιέχει τόσα ψέματα και αντιφάσεις αυτό το βιβλίο που δεν ξέρεις τι να πιστέψεις, αν πιστέψεις κάτι) ο Μωυσής πέθανε στην έρημο και δεν έφτασε ποτέ στα σύνορα της Χαναάν, συνεπώς δεν μπορεί να έγραψε αυτός το τι έφαγαν οι Ισραηλίτες αφού πήγαν εκεί. Αυτή η αναφορά κατανάλωσης μάννα εκτείνεται στους καιρούς του Ιησού του Ναυή, τον διάδοχο του Μωυσή, γιατί όπως φαίνεται και από το βιβλίο του Ιησού του Ναυή, αφού τα τέκνα του Ισραήλ πέρασαν τον Ιορδάνη και έφτασαν στα σύνορα της Χαναάν: “έν ταύτη τῇ ἡμέρᾳ ἐξέλιπε τὸ μάννα μετὰ τὸ βεβρωκέναι αὐτοὺς ἐκ τοῦ σίτου τῆς γῆς, καὶ οὐκέτι ὑπῆρχε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ μάννα· ἐκαρπίσαντο δὲ τὴν χώραν τῶν Φοινίκων ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ.”³⁶ (Ναυή 5,12)

Αλλά ένα πιο εντυπωσιακό στοιχείο βρίσκουμε στο Δευτερονόμιο και δείχνει ότι ο Μωυσής δεν μπορεί να έγραψε το βιβλίο αυτό, ενώ παράλληλα δείχνει και τις φανταστικές αντιλήψεις που επικρατούσαν εκείνη την περίοδο για τους γίγαντες. Στο Δευτερονόμιο 3,11, ανάμεσα στις κατακτήσεις του Μωυσή ήταν και η νίκη του κατά του Ωγ, βασιλέα του Βασάν: “ὅτι πλὴν Ὀγ βασιλεὺς Βασάν κατελείφθη ἀπὸ τῶν Ραφαϊν· ἰδοὺ ἡ κλίνη αὐτοῦ κλίνη σιδηρᾶ, ἰδοὺ αὕτη ἐν τῇ ἄκρᾳ τῶν υἰῶν Ἀμμάν, ἐννέα πῆχων τὸ μῆκος αὐτῆς καὶ τεσσάρων πῆχων τὸ εὖρος αὐτῆς ἐν πῆχει ἀνδρός.”³⁷ Ένας πῆχης είναι 1 πόδι και 9,888 ίντσες, άρα το μήκος του

34 Για την ακρίβεια, ο αόριστος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για προφητείες, αλλά για να δώσει έναν τόνο αμεσότητας· δηλώνει ότι κάτι θα γίνει πολύ γρήγορα. Σ'αυτή την περίπτωση βέβαια, δεν μπορεί να υποστηριχθεί κάτι τέτοιο.

35 “And the children of Israel did eat manna until they came to a land inhabited; they did eat manna until they came unto the borders of the land of Canaan.” (Έξ 16,35)

36 “And the manna ceased on the morrow, after they had eaten of the old corn of the land; neither had the children of Israel manna any more, but they did eat of the fruit of the land of Canaan that year.” (Ναυή 5,12)

37 “For only Og, king of Bashan, remained of the race of giants; behold, his bedstead was a bedstead of iron; is it not in Rabbath of the children of Ammon? nine cubits was the length thereof, and four cubits the breadth of it, after the cubit of a man.” (ΚJV, Δευτ 3,11-12) Το ελληνικό χωρίο και το αγγλικό διαφέρουν υπερβολικά. Κατ'αρχάς, το ελληνικό κείμενο δεν έχει καμία αναφορά στη λέξη “γίγαντας”. Η αναφορά σε γίγαντες έχει απαλειφθεί και στην NIV: “Only Og king of Bashan

κρεβατιού ήταν 16 πόδια και 4 ίντσες και το πλάτος 7 πόδια και 4 ίντσες [5 επί 2,2 μέτρα περίπου]. Αυτά με το κρεβάτι του γίγαντα. Στο ιστορικό κομμάτι τώρα, αν και τα στοιχεία δεν είναι τόσο ξεκάθαρα όσο στις προηγούμενες περιπτώσεις, είναι ωστόσο σημαντικά στο ότι συνηγορούν με τα προηγούμενα και είναι πολύ καλύτερα από τα στοιχεία του αντιλόγου.

Ο συγγραφέας, για να αποδείξει την ύπαρξη του γίγαντα, αναφέρεται στο κρεβάτι του ως *αρχαίο κειμήλιο* και λέει “μήπως δεν βρίσκεται στη Ραββάθ των Αμμωνιτών;” εννοώντας ότι είναι, γιατί συχνά η Βίβλος δηλώνει ότι κάτι είναι αληθές. Αλλά δεν γίνεται να το είπε ο Μωυσής αυτό γιατί δεν ήξερε ακόμα τη Ραββάθ, ούτε τι υπήρχε εκεί. Η Ραββάθ δεν ήταν πόλη που ανήκε στο γιγαντιαίο βασιλιά αυτό, ούτε ήταν μία από τις πόλεις που κατέκτησε ο Μωυσής. Η γνώση ότι το κρεβάτι αυτό υπήρχε στη Ραββάθ και όλες οι λεπτομέρειες των διαστάσεών του πρέπει να αποκτήθηκε όταν κατακτήθηκε η Ραββάθ και αυτό έγινε 400 χρόνια μετά το θάνατο του Μωυσή, το οποίο βλέπουμε στο Β' Βασιλειών 12,26: “Και ἐπολέμησεν Ἰωάβ [στρατηγός του Δαβίδ] ἐν Ραββὰθ υἱῶν Ἀμμων καὶ κατέλαβε τὴν πόλιν τῆς βασιλείας.”³⁸

Ἰησοῦς του Ναυῆ και Σαμουήλ

Καθώς δε σκοπεύω να αναφέρω όλες τις αντιφάσεις σχετικά με το πότε, πού και πώς γράφτηκαν τα βιβλία που αποδίδονται στο Μωυσή και αποδεικνύουν ότι δεν τα έγραψε αυτός, ούτε γράφτηκαν τον καιρό του Μωυσή, θα συνεχίσω με το βιβλίο του Ιησού του Ναυῆ για να δείξω ότι ο Ιησοῦς του Ναυῆ δεν είναι ο συγγραφέας του βιβλίου και ότι είναι ανώνυμο και χωρίς αξιοπιστία. Τα στοιχεία που θα παρουσιάσω περιέχονται στο ίδιο το βιβλίο· δε θα αναζητήσω στοιχεία εκτός της Βίβλου για να αντικρούσω την αυθεντικότητά της. Τα ψεύδη είναι πάντα καλά στοιχεία κατά του εαυτού τους.

Ο Ιησοῦς του Ναυῆ, σύμφωνα με το 1^ο κεφάλαιο του βιβλίου, ήταν ο αμέσως επόμενος διάδοχος του Μωυσή και παρέμεινε αρχηγός του Ισραήλ από το θάνατο του Μωυσή, ο οποίος σύμφωνα με τη χρονολογία της Βίβλου πέθανε το 1451 π.Χ., μέχρι το 1426 π.Χ. που πέθανε. Αν λοιπόν βρούμε στο βιβλίο αυτό *αναφορά γεγονότων* που έγιναν μετά το θάνατο του Ιησού του Ναυῆ, είναι απόδειξη ότι δεν μπορεί το έγραψε αυτός. Όσο για το χαρακτήρα του βιβλίου αυτός είναι φρικιαστικός· είναι μια στρατιωτική ιστορία με βιασμούς και φόνους, με πράξεις άγριες και βάρβαρες σαν εκείνες τις ληστρικές και υποκριτικές πράξεις του προκατόχου του, του

was left of the remnant of the Rephaites. His bed was made of iron and was more than thirteen feet long and six feet wide. It is still in Rabbah of the Ammonites.”. Προσέξτε επίσης ότι το ελληνικό κείμενο δεν αναφέρει το ότι το κρεβάτι του Ωγ είναι στη Ραββάθ (Rabbah), στο οποίο βασίζεται το επιχείρημα του συγγραφέα.

38 “And Joab [David’s general] fought against Rabbah of the children of Ammon, and took the royal city” (Β Βασ 12,26)

Μωυσή. Και η βλασφημία είναι ότι, όπως και στα προηγούμενα βιβλία, αποδίδονται οι πράξεις αυτές σε εντολές του Θεού.

Κατ'αρχάς, το βιβλίο του Ιησού του Ναυή, όπως και τα προηγούμενα βιβλία, είναι γραμμένα στο τρίτο πρόσωπο· ο ιστορικός του Ιησού του Ναυή είναι που γράφει, γιατί θα ήταν δείγμα έπαρσης και παραλογισμού να γράφει ο Ιησούς του Ναυή για τον εαυτό του στο τελευταίο στίχο του 6^{ου} κεφαλαίου “και ἦν τὸ ὄνομα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν.”³⁹ Θα προχωρήσω τώρα σε πιο άμεσα στοιχεία.

Στο Ιησούς Ναυή 24,31 λέει “και ἐλάτρευσεν Ἰσραὴλ τῷ Κυρίῳ πάσας τὰς ἡμέρας Ἰησοῦ και πάσας τὰς ἡμέρας τῶν πρεσβυτέρων, ὅσοι ἐφέιλκυσαν τὸν χρόνον μετὰ Ἰησοῦ και ὅσοι εἶδοσαν πάντα τὰ ἔργα Κυρίου, ὅσα ἐποίησε τῷ Ἰσραήλ.”⁴⁰ Τώρα, για ὄνομα της κοινῆς λογικῆς, είναι δυνατόν ο Ιησούς του Ναυή να διηγείται τι ἔκαναν οι Ισραηλίτες μετὰ το θάνατό του; Αυτὴ η αναφορά δεν μπορεί παρά να γράφτηκε ἀπὸ κάποιον ιστορικό που ἔζησε ὀχι μόνο μετὰ το θάνατο του Ιησοῦ του Ναυή, ἀλλὰ και τῶν πρεσβυτέρων που πέθαναν μετὰ τον Ιησοῦ του Ναυή.

Υπάρχουν αρκετὰ χωρία με γενικὲς χρονικὲς αναφορές, διάσπαρτα σε ὄλο το βιβλίο, που φέρουν στοιχεία για το ὅτι το βιβλίο γράφτηκε σε μια εποχὴ αρκετὰ μετὰ τον Ιησοῦ του Ναυή, ἀλλὰ χωρὶς να κάνουν μνεία συγκεκριμένης χρονικῆς στιγμῆς, ὅπως και το παραπάνω χωρίο. Σε ἐκεῖνο το χωρίο, ο χρόνος μετὰξὺ του θανάτου του Ιησοῦ του Ναυή και τῶν πρεσβυτέρων αποκλείεται περιγραφικὰ και ἀπόλυτα [ως περίοδος συγγραφῆς του βιβλίου] και τα στοιχεία επιβεβαιώνουν ὅτι δεν μπορεί να γράφτηκε παρά μετὰ το θάνατό του.

Αλλὰ αν και τα κείμενα τα οποία θα ἐπιδείξω δεν προσδιορίζουν ἐξ αποκλεισμοῦ ἓνα συγκεκριμένο χρόνο [για τη συγγραφή], ὡστόσο υπονοοῦν ὅτι το βιβλίο γράφτηκε πολὺ μετὰ το χρονικό διάστημα ἀνάμεσα στο θάνατο του Ιησοῦ του Ναυή και τῶν πρεσβυτέρων. Τέτοιο είναι το 10,14, ὅπου δίδεται η περιγραφή ὅτι ο ἥλιος ἔμεινε σταθερός στη Γαβαὼν και το φεγγάρι στο φαράγγι Αιλῶν κατὰ προσταγή του Ιησοῦ του Ναυή (μια ιστορία κατὰλληλη μόνο προς τέρψη παιδιῶν). Το χωρίο λέει: “και οὐκ ἐγένετο ἡμέρα τοιαύτη οὐδὲ τὸ πρότερον οὐδὲ τὸ ἔσχατον, ὥστε ἐπακοῦσαι Θεὸν ἀνθρώπου.”⁴¹

39 “his fame was noised throughout all the country.” (Ναυή 6,15)

40 Για την ακρίβεια είναι ο στίχος 29, ὀχι 31: “And Israel served the Lord all the days of Joshua, and all the days of the elders that over-lived Joshua.” (Ναυή 24,29)

41 “And there was no day like that, before it, nor after it, that the Lord hearkened to the voice of a man.” (Ναυή 10,14)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ: Η ιστορία με τον ἥλιο που στέκεται ακίνητος στη Γαβαὼν και το φεγγάρι στο φαράγγι Αιλῶν, είναι ἀπὸ αὐτὰ τα παραμύθια που αποκαλύπτεται μόνο του. Κάτι τέτοιο δε μπορεί να συνέβη γιατί θα το καταλάβαινε ὄλος ο κόσμος. Ο μισὸς κόσμος θα ἀπορούσε γιατί δεν ἀνέτειλε ο ἥλιος και ο ἄλλος μισὸς γιατί δεν ἔδυσσε· και αὐτὴ η παράδοση θα ἦταν παγκόσμια, ἀλλὰ κανένα ἄλλο ἔθνος δεν την ἀναγνωρίζει. Αλλὰ για ποιο λόγο να μείνει σταθερό και το φεγγάρι; Τι νόημα είχε το φεγγαρόφωτο ἐνὸς ὅχι ἥλιος ἀκόμα ἔλαμπε; Σαν ποιητικὸ σχῆμα το σύνολο είναι πολὺ καλό. Είναι παρόμοιο με του Βαράκ και της Δεββώρας, “ἐξ οὐρανοῦ παρετάξαντο οἱ ἀστέρες, ἐκ τριῶν αὐτῶν παρετάξαντο μετὰ Σισάρα” (Κθ 5,20) ἀλλὰ

Το χρονικό διάστημα που υπονοείται με *αυτή* την έκφραση, ότι δεν ξαναυπήρξε τέτοια μέρα που ο Θεός υπάκουσε άνθρωπο, πρέπει να είναι *μεγάλο*. Θα ήταν γελοίο να χρησιμοποιούνταν αυτή η έκφραση μετά από μια ημέρα, μια εβδομάδα, ένα μήνα ή ακόμα και ένα χρόνο. Για να έχει νόημα το χωρίο πρέπει να πέρασε χρόνος ανάλογος με το θαυμαστό γεγονός που περιγράφει και με το χρόνο που προηγήθηκε, άρα υπονοεί αιώνες. Οτιδήποτε λιγότερο από έναν αιώνα θα ήταν ασήμαντο και λιγότερο από δύο αιώνες θα ήταν οριακά αποδεκτό.

Ένα μακρινό και γενικό χρονικό σημείο παρατίθεται και στο κεφάλαιο 8, στίχος 28, μετά την περιγραφή της κατάκτησης της πόλης Γαι: “και ἐνεπύρσεν Ἰησοῦς τὴν πόλιν ἐν πυρὶ χῶμα ἀοίκητον εἰς τὸν αἰῶνα ἔθηκεν αὐτὴν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης...” και ξανά στον στίχο 29, όπου μιλώντας για τον βασιλιά της Γαι, που ο Ιησούς του Ναυή κρέμασε, λέει “...καὶ ἐπέστησαν αὐτῶ σωρὸν λίθων, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης”⁴², δηλαδή μέχρι την ημέρα που ο συγγραφέας του βιβλίου του Ιησού του Ναυή έζησε. Στο κεφάλαιο 10 πάλι, αφού μιλάει για πέντε βασιλιάδες που ο Ιησούς του Ναυή κρέμασε σε πέντε δέντρα και μετά τους πέταξε σε μια σπηλιά, λέει: “...καὶ ἐπεκύλισαν λίθους ἐπὶ τὸ σπήλαιον ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.”⁴³

Απαριθμώντας τα διάφορα κατορθώματα του Ιησού του Ναυή και των φυλών και των περιοχών που κατέκτησαν ή προσπάθησαν να κατακτήσουν, λέει στο 15,63: “καὶ ὁ Ἰεβουσαῖος κατῶκει ἐν Ἰερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἤδυνασθησαν οἱ υἱοὶ Ἰούδα ἀπολέσαι αὐτούς· καὶ κατῶκησαν οἱ Ἰεβουσαῖοι ἐν Ἰερουσαλήμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.”^{44,45} Το ερώτημα που εγείρει αυτό το χωρίο είναι: Πότε οι Ιεβουσαῖοι και οι υιοί του Ιούδα ζούσαν

χειρότερο από τη μεταφορική δήλωση του Μωάμεθ όταν κάποιος ήρθαν να εναντιωθούν στα καριώματα του, “Ακόμα κι αν ερχόσασταν με τον ήλιο στο δεξί χέρι και το φεγγάρι στο αριστερό, πάλι δε θα άλλαζα τα έργα μου”. Για να ξεπεράσει ο Ιησούς του Ναυή τον Μωάμεθ θα έπρεπε να βάλει τον ήλιο στη μία τσέπη και το φεγγάρι στην άλλη και να κυκλοφορεί σαν το Guy Faux με το σκοτεινό του λυχνάρι και να τα βγάζει για να φέξουν όπως επιθυμούσε. Το εξάισιο και το γελοίο είναι τόσο κοντά που είναι δύσκολο να τα βάλεις σε χωριστές κατηγορίες. Ένα βήμα παραπάνω κάνει το εξάισιο γελοίο και ένα βήμα παραπάνω κάνει το γελοίο εξάισιο. Ασχετως της ποιητικής αδειας, η διήγηση δείχνει και την άγνοια του Ιησού του Ναυή, αφού έπρεπε να διατάξει τη Γη να μείνει ακίνητη.

ΣΤΜ: Αυτό το τελευταίο οχόλιο του συγγραφέα δεν είναι τυχαίο, αλλά αντικατοπτρίζει το αντίστροφο επιχείρημα του Μαρτίνου Λούθηρου, που για να μειώσει την ηλιοκεντρική θεωρία του Κοπέρνικου υποστήριζε ότι αν η Γη γυρνούσε γύρω από τον ήλιο, τότε ο Ιησούς του Ναυή θα είχε διατάξει τη Γη να μείνει ακίνητη.

42 ⁴² “And Joshua burned Ai, and made it an heap for ever, a desolation unto this day ²⁹...and he raised thereon a great heap of stones, which remaineth unto this day” (Ναυή 8,28-29)

43 “And he laid great stones on the cave's mouth, which remain unto this very day.” (Ναυή 10,27)

44 “As for the Jebusites, the inhabitants of Jerusalem, the children of Judah could not drive them out; but the Jebusites dwell with the children of Judah AT JERUSALEM unto this day.” (Ναυή 15,63)

45 Αυτή η επιχειρηματολογία, αν και ενδιαφέρουσα, δεν είναι και η πλέον πειστική. Είναι περισσότερο εννοχτυτική των άλλων επιχειρημάτων. Ο Watson αναφέρει ότι η ίδια γλώσσα χρησιμοποιείται για να αναφερθεί στον αγρό του κεραμέως που αγοράστηκε με τα αργύρια της προδοσίας του Ιούδα, ισχυριζόμενος ότι το Ευαγγέλιο του Ματθαίου γράφτηκε το πολύ 25 χρόνια μετά το θάνατο του Ιησού. (σελ.46-47) Βέβαια σήμερα γνωρίζουμε ότι γράφτηκε αρκετά αργότερα, προς το τέλος του 1^{ου} αιώνα.

μαζί στην Ιερουσαλήμ; Αφού το ζήτημα αυτό εγείρεται ξανά στο 1^ο κεφάλαιο των Κριτών, θα αναφέρω τις παρατηρήσεις μου τότε.

Έχοντας δείξει με το ίδιο το βιβλίο του Ιησού του Ναυή, χωρίς καθόλου βοηθητικά στοιχεία, ότι ο Ιησούς του Ναυή δεν ήταν ο συγγραφέας του βιβλίου, άρα είναι ανώνυμο και αναξιόπιστο, θα συνεχίσω, όπως προανέφερα, με το βιβλίο των Κριτών.

Το βιβλίο των Κριτών είναι εντελώς ανώνυμο και συνεπώς το να ονομάζεται “λόγος του Θεού” είναι απλά μια πρόφαση. Δεν έχει καν ένα εικονικό όνομα συγγραφέα· είναι ολοκληρωτικά χωρίς πατέρα.

Το βιβλίο αυτό ξεκινά με την ίδια έκφραση όπως το βιβλίο του Ιησού του Ναυή. Το βιβλίο του Ιησού του Ναυή, κεφάλαιο 1,1, ξεκινάει: “Και ἐγένετο μετὰ τὴν τελευταίην Μωυσῆ.” Το βιβλίο των Κριτών ξεκινά “Και ἐγένετο μετὰ τὴν τελευταίην Ἰησοῦ”. Αυτή η ομοιότητα στυλ μεταξύ των δύο βιβλίων υποδηλώνει ότι είναι έργο ίδιου συγγραφέα,⁴⁶ αλλά το ποιος ήταν μας είναι παντελώς άγνωστο. Το μόνο που ξέρουμε είναι ότι έζησε πολλά χρόνια μετά τον καιρό του Ιησού του Ναυή γιατί αν και ξεκινά σαν να γράφτηκε αμέσως μετά το θάνατό του, το 2^ο κεφάλαιο είναι μια περιληψη όλου του βιβλίου, που σύμφωνα με τη χρονολόγηση της Βίβλου, καλύπτει μια περίοδο 306 ετών· από το θάνατο του Ιησού του Ναυή το 1426 π.Χ. μέχρι το θάνατο του Σαμψών το 1120 π.Χ. και μόλις 25 χρόνια πριν ο Σαούλ *αναζητήσει τους όνους του πατέρα του και γίνει βασιλιάς*. Ωστόσο, υπάρχει καλός λόγος να πιστεύουμε ότι δεν είχε γραφτεί τουλάχιστον μέχρι τον καιρό του Δαβίδ και ότι το βιβλίο του Ιησού του Ναυή δεν γράφτηκε νωρίτερα από αυτό.

Τα στοιχεία που έχω ήδη παρουσιάσει και αποδεικνύουν ότι τα βιβλία που υποτίθεται ότι γράφτηκαν από συγκεκριμένα άτομα, γραφτήκανε στην ουσία πολλά χρόνια μετά το θάνατό τους, αν αυτά τα άτομα όντως υπήρξαν, είναι τόσα πολλά που μου επιτρέπουν να αποδώσω σ'αυτό το χωρίο λιγότερη βαρύτητα από εκείνη που θα μπορούσα. Το ζήτημα είναι ότι η Ιερουσαλήμ δεν είχε κατακτηθεί πριν την εποχή του Δαβίδ, αν η Βίβλος θεωρηθεί ιστορικό κείμενο, άρα το βιβλίο του Ιησού του Ναυή και των Κριτών δεν γράφτηκε παρά μετά την έναρξη της βασιλείας του Δαβίδ, δηλαδή 370 χρόνια μετά το θάνατο του Ιησού του Ναυή.

Το όνομα της πόλης που μετονομάστηκε σε Ιερουσαλήμ αρχικά ήταν Ιεβούς ή Ιεβούσι και ήταν η πρωτεύουσα των Ιεβουσαίων. Η διήγηση της κατάκτησης της πόλης από το Δαβίδ δίδεται στο Β Βασ 5,4 και εξής. Επίσης στο Α Παρ 14,4 και εξής. Δεν αναφέρεται σε κανένα σημείο της Βίβλου ότι είχε ξανακαταληφθεί, ούτε υπάρχει αναφορά που να υπονοεί κάτι τέτοιο. Επίσης ούτε στο βιβλίο των Βασιλειών, ούτε των Παραλειπομένων αναφέρεται ότι *σκοτώσανε όλους τους άνδρες, τις γυναίκες και τα παιδιά και δεν αφήσανε ούτε ψυχή ζώσα*, όπως αναφέρεται σε άλλες κατακτήσεις. Αυτή η σιωπή υπονοεί ότι η πόλη παραδόθηκε και οι Ιεβουσαίοι συνέχισαν να κατοικούν εκεί μετά την κατάληψη. Άρα η

46 Φυσικά μπορεί να υποδηλώνει και απλώς ότι ο δεύτερος ανέγραψε το στυλ του πρώτου σ'αυτή την περίπτωση.

περιγραφή στο βιβλίο του Ιησού του Ναυή ότι “κατώκησαν οί Ίεβουσαίοι ἐν Ἱερουσαλήμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης” δεν μπορεί παρά να ανταποκρίνεται στην περίοδο κατάκτησης της Ιερουσαλήμ από το Δαβίδ.

Έχοντας αποδείξει ότι κάθε βιβλίο της Βίβλου, από τη Γένεση μέχρι τους Κριτές, δεν είναι αξιόπιστα, φτάνω στο βιβλίο της Ρουθ, μία ανάλαφρη και μπερδεμένη ιστορία, ανόητα γραμμένη, από κάποιον άγνωστο, για μια περιπατούσα χωριατοπούλα που χώνεται ύπουλα στο κρεβάτι του εξαδέλφου της, Βοόζ.⁴⁷ Ωραία πράγματα για να καλούνται “λόγος του Θεού”. Είναι ωστόσο από τα καλύτερα βιβλία της Βίβλου μια και δεν έχει φόνους και βιασμούς.

Θα συνεχίσω με τα δύο βιβλία του Σαμουήλ⁴⁸ και θα δείξω ότι δεν έχουν γραφτεί από το Σαμουήλ, αλλά γράφτηκαν πολύ καιρό μετά το θάνατό του και όπως και τα προηγούμενα βιβλία είναι ανώνυμα και αναξιόπιστα.

Για να πειστούμε ότι τα βιβλία του Σαμουήλ γράφτηκαν αργότερα και όχι από τον ίδιο, είναι απαραίτητο να διαβάσουμε τη διήγηση του συγγραφέα όταν ο Σαούλ πηγαίνει να βρει τους όνους του πατέρα του και τη συζήτησή του με το Σαμουήλ, τον οποίο ο Σαούλ πήγε να συμβουλευτεί για να τους βρει [τους όνους], όπως πάνε οι ανόητοι άνθρωποι σήμερα σε μάγους για να βρουνε χαμένα πράγματα.

Τη διήγηση αυτή, με το Σαούλ, το Σαμουήλ και τα γαϊδούρια, ο συγγραφέας δεν τη διηγείται ως κάτι που μόλις έγινε, αλλά σαν μια ιστορία που ήταν ήδη αρχαία τον καιρό του συγγραφέα. Και αυτό γιατί τη γράφει με γλώσσα και όρους της εποχής του *Σαμουήλ* και μετά αναγκάζεται να εξηγήσει την ιστορία με όρους της *εποχής του*.

Ο Σαμουήλ, στη διήγηση στο πρώτο βιβλίο, Α Βασ 9,13 παρουσιάζεται ως “βλέπων” και μ'αυτή την ιδιότητα τον αναζητά ο Σαούλ (στίχος 11): “αὐτῶν [ο Σαούλ και ο υπηρέτης του] ἀναβαινόντων τὴν ἀνάβασιν τῆς πόλεως καὶ αὐτοὶ εὐρίσκουσι τὰ κοράσια ἐξεληλυθότα ὑδρεύεσθαι ὕδωρ καὶ λέγουσιν αὐταῖς· εἰ ἔστιν ἐνταῦθα Ὁ βλέπων;”⁴⁹ Ο Σαούλ ακολουθεῖ το δρόμο που του δείχνουν οι κοπέλες και συναντά το Σαμουήλ χωρίς να τον αναγνωρίσει, οπότε τον ρωτάει: “¹⁸...ἀπάγγελτον δὴ ποῖος ὁ οἶκος τοῦ βλέποντος. ¹⁹καὶ ἀπεκρίθη Σαμουήλ τῷ Σαούλ καὶ εἶπεν· ἐγὼ εἰμι αὐτός”⁵⁰

47 Ο Foner σημειώνει ότι το βιβλίο της Ρουθ δεν είναι τόσο δυσάρεστο όσο περιγράφει ο Paine. Σ'αυτό το σημείο στέκεται και ο Watson (σελ.51) για να επιτεθεί στον συγγραφέα για προκατάληψη.

48 Όπως έχει προαναφερθεί, τα βιβλία 1 και 2 Samuel της αγγλικής Βίβλου είναι τα Α' και Β' Βασιλειών, τα 1 και 2 Kings αντιστοιχούν με τα Γ' και Δ' Βασιλειών, ενώ τα 1 και 2 Chronicles είναι τα Α' και Β' Παραλειπομένων. (βλ. και Παράρτημα II για τις διαφορές και αντιστοιχίες των εκδόσεων). Σ'αυτές τις παραγράφους κρατήθηκε το όνομα “βιβλία του Σαμουήλ” γιατί ο συγγραφέας επιτίθεται στην ιδέα ότι γράφτηκαν από αυτόν.

49 “And as they went up the hill to the city, they found young maidens going out to draw water; and they said unto them, Is the seer here?” (Α Βασ 9,11)

50 “...¹⁸Tell me, I pray thee, where the seer's house is? ¹⁹and Samuel answered Saul, and said, I am the seer.” (Α Βασ 9,18-19)

Μια και ο συγγραφέας του βιβλίου του Σαμουήλ διηγείται τη συζήτηση με τη γλώσσα και τον τρόπο ομιλίας της εποχής των ομιλούντων, δεδομένου ότι αυτός ο τρόπος ομιλίας δεν χρησιμοποιείται τότε, το θεώρησε απαραίτητο να εξηγήσει τους όρους που χρησιμοποιούνται στις ερωταπαντήσεις για να είναι κατανοητές· αυτό το κάνει στον 9^ο στίχο: “καὶ ἔμπροσθεν ἐν Ἰσραὴλ τὰδε ἔλεγεν ἕκαστος ἐν τῷ πορευέσθαι ἐπερωτᾶν τὸν Θεόν· δεῦρο καὶ πορευθῶμεν πρὸς τὸν βλέποντα· ὅτι τὸν προφήτην ἐκάλει ὁ λαὸς ἔμπροσθεν Ὁ βλέπων.”⁵¹ Αυτό αποδεικνύει, ὅπως ἔχω πει ἤδη, ὅτι αὐτὴ ἡ ἱστορία του Σαοὺλ, του Σαμουήλ και τῶν γαϊδουριῶν ἦταν ἤδη ἀρχαία ὅταν γράφτηκε τὸ βιβλίον του Σαμουήλ, ἀρα δὲν τὸ ἔγραψε ὁ Σαμουήλ και τὸ βιβλίον εἶναι ἀναξιοπίστο.

Ἀλλὰ ἀν ψάξουμε περισσότερο σ'αὐτὰ τὰ βιβλία ὑπάρχουν ἀκόμα πῶς πειστικὲς ἀποδείξεις ὅτι ὁ Σαμουήλ δὲν εἶναι ὁ συγγραφέας τῶν περιγραφῶν γεγονότων που δὲν ἔγιναν παρὰ μόνον πολλὰ χρόνια μετὰ τὸ θάνατον του Σαμουήλ. Ὁ Σαμουήλ πέθανε πρὶν τὸ Σαοὺλ, γιατί στο Α Βασ 28 λέει ὅτι ὁ Σαοὺλ και ἡ μάγισσα τῆς Αενδῶρ καλέσανε τὸ πνεῦμα του ἀπὸ τῶν νεκρῶν, ὡστόσο τὰ βιβλία συνεχίζουν μέχρι τὸ τέλος τῆς ζωῆς του Σαοὺλ και τὰ τέλη τῆς ζωῆς του Δαβίδ, που τὸν διαδέχθηκε. Ἡ περιγραφή του θανάτου και τῆς ταφῆς του Σαμουήλ (κάτι που δὲν μπορεῖ νὰ ἔγραψε ὁ ἴδιος) βρίσκεται στο Α Βασ 25⁵² και ἡ χρονολόγησιν το τοποθετεῖ στα 1060 π.Χ., ὡστόσο ἡ ἱστορία αὐτοῦ του βιβλίου χρονολογεῖται νὰ τελειώνει στα 1056 π.Χ. με τὸ θάνατον του Σαοὺλ, που δὲν συνέβη παρὰ 4 χρόνια μετὰ τὸ θάνατον του Σαμουήλ.

Τὸ δεύτερον βιβλίον του Σαμουήλ ξεκινάει με τὴν περιγραφή γεγονότων που δὲν ἔγιναν παρὰ 4 χρόνια μετὰ τὸ θάνατον του Σαμουήλ, γιατί ξεκινά με τὴ βασιλεία του Δαβίδ, που διαδέχθηκε τὸ Σαοὺλ και συνεχίζει μέχρι τὸ τέλος τῆς βασιλείας του Δαβίδ, που ἦταν 43 χρόνια μετὰ τὸ θάνατον του Σαμουήλ. Συνεπῶς, τὰ ἴδια τὰ βιβλία εἶναι ἀπόδειξιν ὅτι δὲν γράφτηκαν ἀπὸ τὸ Σαμουήλ.

Ἐγὼ τῶρα μιλήσει για ὅλα τὰ βιβλία στο πρῶτον μέρος τῆς Βίβλου στα ὁποῖα ἔχουν προσκολληθεῖ ὀνόματα ἀτόμων που υποτίθεται ὅτι ἦταν οἱ συγγραφεῖς τῶν και ἡ ἐκκλησία που ἔχει ἀποδοκιμασθεῖ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἔχει ἐπιβάλλει στον κόσμον τὸ Μωσῆ, τὸν Ἰησοῦ του Ναοῦ και τὸ Σαμουήλ [ὡς συγγραφεῖς τῶν βιβλίων αὐτῶν]· και τῶρα ἀνίχνευσα και ἀπέδειξα τὸ ψεῦδος αὐτῆς τῆς ἐπιβολῆς. Και τῶρα, ἱερεῖς κάθε συννομοταξίας, που κηρῦσσετε και γράφατε κατὰ του πρῶτου μέρους τῆς “Ἐποχῆς τῆς Λογικῆς” τι ἔχετε νὰ πεῖτε; Με ὅλη τὴ μάζα τῶν στοιχείων νὰ σας κοιτᾶ κατὰματα, θα ἔχετε ἀκόμα τὴ βεβαιότητα και θα συνεχίσετε νὰ ἐπιβάλλετε τὰ βιβλία αὐτὰ στο ποίμνιόν σας ὡς ἔργα *ἐμπνευσμένων συγγραφέων* και ὡς λόγο του Θεοῦ; Ἐνῶ εἶναι προφανές, ὅσο προφανές μπορεῖ νὰ εἶναι ἡ ἀλήθεια, ὅτι τὰ άτομα που λέτε ὅτι ἦταν οἱ συγγραφεῖς, δὲν ἦταν οἱ συγγραφεῖς

51 “Before-time in Israel, when a man went to enquire of God, thus he spake, Come let us go to the seer; for he that is now called a prophet, was before-time called a seer.” (Α Βασ 9,9)

52 “Καὶ ἀπέθανε Σαμουήλ, καὶ συναθροίζονται πᾶς Ἰσραὴλ καὶ κόπτονται αὐτὸν και θάπτουσιν αὐτὸν ἐν οἴκῳ αὐτοῦ ἐν Ἀρμαθαίμ...” (Α Βασ 25,1)

και ούτε καν ξέρετε ποιοι ήταν; Τι ίκνος πρόφασης έχετε τώρα να παρουσιάσετε για να συνεχίσετε αυτή τη βλάσφημη απάτη; Τι έχετε να προσάψετε στην αγνή και ηθική θρησκεία του Ντεϊσμού για να στηρίξετε το δικό σας σύστημα ψευδών, ειδωλολατρίας και προσποιητής αποκάλυψης; Αν οι σκληρές και και δολοφονικές εντολές, με τις οποίες είναι γεμάτη η Βίβλος, και οι αναρίθμητες βασανιστικές εκτελέσεις ανδρών, γυναικών και παιδιών ως συνέπεια των εντολών αυτών αποδίδονταν σε κάποιο φίλο σας που τη μνήμη του τιμούσατε, θα λάμπατε από ικανοποίηση αν καταφέρατε να εντοπίσετε τα σφάλματα της κατηγορίας και θα δοξάζατε τους εαυτούς σας για την άμυνα της πληγωμένης του φήμης. Είναι επειδή έχετε βυθιστεί στη δεισιδαιμονία ή επειδή δε νιώθετε κανένα ενδιαφέρον για την υπόληψη του Δημιουργού που δίνετε βάση στις φρικτές ιστορίες της Βίβλου ή τις ακούτε με αδιαφορία. Τα στοιχεία που έχω παρουσιάσει και θα συνεχίσω να παρουσιάζω στη συνέχεια του έργου αυτού για να αποδείξω ότι η Βίβλος είναι αναξιόπιστη, ενώ θα πληγώσει την ξεροκεφαλιά ενός ιερέα, θα γαληνέψει το πνεύμα εκατομμυρίων· θα τους απελευθερώσει από όλες εκείνες τις σκληρές σκέψεις για το Δημιουργό που ο κλήρος και η Βίβλος ενστάλαξαν στο μυαλό τους και που στέκουν πάντα αντίθετες σε όλες τις ιδέες της ηθικής, της δικαιοσύνης και της ευσπλαχνίας.

Τα λοιπά ιστορικά βιβλία

Θα έλθω τώρα στα δύο βιβλία Γ' και Δ' Βασιλειών [1 και 2 Βασιλέων] και στα δύο βιβλία των Παραλειπομένων [τα βιβλία των Χρονικών]. Τα βιβλία αυτά είναι γενικώς ιστορικά και κυρίως περιορίζονται στις ζωές και τις πράξεις των Εβραίων βασιλέων, που σε γενικές γραμμές ήταν ένα μάτσο κατεργάρηδες. Αλλά αυτά τα ζητήματα μας ενδιαφέρουν όσο και οι Ρωμαίοι αυτοκράτορες ή η Ομηρική διήγηση του Τρωικού πολέμου. Επιπλέον, δεδομένου ότι αυτά τα βιβλία είναι ανώνυμα, επειδή δεν ξέρουμε τίποτα για το συγγραφέα ή το χαρακτήρα του, μας είναι αδύνατο να αποδώσουμε βαθμό αξιοπιστίας στα γεγονότα που περιγράφονται. Όπως και οι άλλες αρχαίες ιστορίες είναι ένα ανάκατο μείγμα φαντασίας και πραγματικότητας, πιθανών και απίθανων πραγμάτων, που η χρονική και χωρική απόσταση και η αλλαγή των συγκυριών στον κόσμο τα έχει καταστήσει παρωχημένα και χωρίς ενδιαφέρον.

Η κύρια χρήση αυτών των βιβλίων θα είναι να τα συγκρίνω μεταξύ τους και με άλλα μέρη της Βίβλου για να δείξω τη σύγχυση, τις αντιφάσεις και τη σκληρότητα αυτού του υποτιθέμενου λόγου του Θεού.

Το Γ' Βασιλειών ξεκινά με τη βασιλεία του Σολομώντα, που, σύμφωνα με τη χρονολόγηση της Βίβλου, ξεκίνησε στα 1015 π.Χ. και το Δ' τελειώνει λίγο μετά την έναρξη της βασιλείας του Σεδεκία στα 588 π.Χ., τον οποίο μεταφέρει αιχμάλωτο στη Βαβυλώνα ο Ναβουχοδονόσορας, αφού κατέκτησε την Ιερουσαλήμ και κυριέυσε τους Εβραίους. Τα δύο βιβλία καταλαμβάνουν ένα διάστημα 427 ετών.

Τα δύο βιβλία των Παραλειπομένων είναι μια εξιστόρηση της ίδιας περιόδου και σε γενικές γραμμές των ίδιων ατόμων από άλλο συγγραφέα, γιατί θα ήταν παράλογο να υποθέσουμε ότι ο ίδιος συγγραφέας έγραψε την ίδια ιστορία και δεύτερη φορά. Το πρώτο βιβλίο των Παραλειπομένων (αφού δίνει μια γενεαλογία από τον Αδάμ μέχρι το Σαούλ που καταλαμβάνει τα πρώτα 9 κεφάλαια) ξεκινά με τη βασιλεία του Δαβίδ. Το τελευταίο βιβλίο τελειώνει, όπως και το Δ' Βασιλειών, με τη βασιλεία του Σεδεκία, περίπου το 588 π.Χ. Οι δύο τελευταίοι στίχοι του τελευταίου κεφαλαίου προχωρούν την ιστορία άλλα 52 χρόνια μπροστά, στο 536 π.Χ. Αλλά αυτοί οι στίχοι δεν ανήκουν στο βιβλίο αυτό, όπως θα δείξω όταν θα μιλήσω για το βιβλίο του Έσδρα.

Τα Γ' και Δ' Βασιλειών, εκτός από την ιστορία του Σαούλ, του Δαβίδ και του Σολομώντα, που βασιλέψανε σε όλο το Ισραήλ, περιέχουν μια περίληψη 19 βασιλέων και μιας βασίλισσας που φέρονται ως βασιλείς της φυλής του Ιούδα. Γιατί αμέσως μετά το θάνατο του Σολομώντα χωρίστηκαν στα δύο και επέλεξαν διαφορετικούς βασιλείς, οι οποίοι και διεξήγαγαν τους πιο κακόβουλους πολέμους μεταξύ τους.

Αυτά τα βιβλία δεν είναι περισσότερο από μια ιστορία δολοφονιών, προδοσίας και πολέμων. Τις βαρβαρότητες που οι Εβραίοι είχαν συνηθίσει να κάνουν εναντίον των Χαναναίων, που βάρβαρα εισέβαλαν στη χώρα τους υπό της πρόφαση ότι ήταν δώρο από το Θεό, έπειτα τις έκαναν μανιωδώς ο ένας στον άλλο. Ούτε οι μισοί βασιλείς δεν πέθαναν από φυσικό θάνατο και σε μερικές περιπτώσεις ολόκληρες οικογένειες ξεκληρίστηκαν για να εξασφαλιστεί η διαδοχή κάποιου, που μερικούς μήνες αργότερα, πάνω-κάτω, είχε την ίδια τύχη. Στο Δ Βασ 10,⁵³ υπάρχει μια αναφορά για δύο καλάθια γεμάτα με κεφάλια παιδιών, 70 τον αριθμό, που εξετίθεντο στην είσοδο της πόλης. Ήταν τα παιδιά του Αχαάβ και δολοφονήθηκαν με εντολή του Ιού, που ο Ηλίας, ο υποτιθέμενος άνθρωπος του Θεού, τον είχε χρίσει βασιλέα του Ισραήλ επίτηδες, για να κάνει αυτή την αιματηρή πράξη και να δολοφονήσει τον προκάτοχό του. Και στη διήγηση της βασιλείας του Μαναήμ, ενός βασιλέα του Ισραήλ που είχε δολοφονήσει τον Σελλούμ, που είχε βασιλέψει μόνο ένα μήνα, στο Δ Βασ 15,⁵⁴ γράφει ότι

53 “Και τῷ Αχαάβ ἑβδομήκοντα υἱοὶ ἐν Σαμαρείᾳ. καὶ ἔγραψεν Ἰού βιβλίον καὶ ἀπέστειλεν ἐν Σαμαρείᾳ πρὸς τοὺς ἄρχοντας Σαμαρείας καὶ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους καὶ πρὸς τοὺς τιηνοὺς Αχαάβ λέγων· ἔκαι νῦν ὡς ἂν ἔλθῃ τὸ βιβλίον τοῦτο πρὸς ὑμᾶς, καὶ μεθ’ ὑμῶν οἱ υἱοὶ τοῦ κυρίου ὑμῶν καὶ μεθ’ ὑμῶν τὸ ἄρμα καὶ οἱ ἵπποι καὶ πόλεις ὄχυραι καὶ τὰ ὄπλα, ἔκαι ὤψεσθε τὸν ἀγαθὸν καὶ τὸν εὐθὴ ἐν τοῖς υἱοῖς τοῦ κυρίου ὑμῶν καὶ καταστήσετε αὐτὸν ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ πολεμεῖτε ὑπὲρ τοῦ οἴκου τοῦ κυρίου ὑμῶν [...] ἔκαι ἐγένετο ὡς ἦλθε τὸ βιβλίον πρὸς αὐτούς, καὶ ἔλαβον τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως καὶ ἔσφαξαν αὐτούς, ἑβδομήκοντα ἄνδρας, καὶ ἔθηκαν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐν καρτάλλοις καὶ ἀπέστειλαν αὐτὰς πρὸς αὐτὸν εἰς Ἱερζαὐλ. ἔκαι ἦλθεν ὁ ἄγγελος καὶ ἀπήγγειλε λέγων ἤνεγκαν τὰς κεφαλὰς τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως· καὶ εἶπε· θέτε αὐτὰς βουνοὺς δύο παρὰ τὴν θύραν τῆς πόλης εἰς πρωῒ. ἔκαι ἐγένετο πρωῒ καὶ ἐξῆλθε καὶ ἔστη ἐν τῷ πυλῶνι τῆς πόλεως καὶ εἶπε πρὸς πάντα τὸν λαὸν δικαιοὺμίεις· ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι συνεστράφη ἐπὶ τὸν κύριόν μου καὶ ἀπέκτεινα αὐτόν· καὶ τίς ἐπάταξε πάντας τούτους; ἔκαι ἴδετε ἀφώ, ὅτι οὐ πεσείται ἀπὸ τοῦ ρήματος Κυρίου εἰς τὴν γῆν, οὐ ἐλάλησε Κύριος ἐπὶ τὸν οἶκον Αχαάβ· καὶ Κύριος ἐποίησεν ὅσα ἐλάλησεν ἐν χειρὶ δούλου αὐτοῦ Ἡλίου.” (Δ Βασ 10,1-3,7-10)

54 “ἔκαι τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Σελλούμ καὶ ἡ συστρόφη αὐτοῦ, ἦν συνεστράφη, ἰδοὺ εἰσι

Μαναήμ κατέστρεψε την πόλη Θερσά επειδή δεν του ανοίξαν τις πύλες για να εισέλθει και κατακρεούργησε όλα τα παιδιά και τις γυναίκες εκεί μέσα.

Αν επιτρέψουμε στους εαυτούς μας να υποθέσουμε ότι ο Μεγαλόδυναμος θα ξεχώριζε ένα έθνος ανθρώπων ως *του εκλεκτού του λαού*, θα πρέπει να υποθέσουμε ότι θα έπρεπε να είναι παράδειγμα της αγνότερης ευλάβειας και ανθρωπιάς για όλο τον κόσμο και όχι ένα έθνος κακοποιών και δολοφόνων σαν τους αρχαίους Εβραίους. Όχι ένα λαό που, διεφθαρμένος από τερατώδεις απατεώνες όπως ο Μωυσής, ο Ααρών, ο Ιησούς του Ναυή, ο Σαμουήλ και ο Δαβίδ, και αντιγράφοντάς τους, ξεχώρισε από τους υπόλοιπους λαούς για τη σκληρότητα και την κακία του. Αν δεν κλείσουμε πεισματικά τα μάτια μας και δεν κάνουμε πέτρα τις καρδιές μας, είναι αδύνατο να μην δούμε, παρόλες τις δεισδιαιμονίες που έχουν επιβληθεί από παλιά στο μυαλό μας, ότι ο κολακευτικός τίτλος του “εκλεκτού λαού” δεν είναι παρά ένα ΨΕΜΑ, που οι ιερείς και οι ηγέτες των Εβραίων εφηύραν για να καλύψουν την ευτέλεια⁵⁵ των ιδίων τους των [ιστορικών] προσώπων και που οι Χριστιανοί ιερείς, μερικές φορές το ίδιο διεφθαρμένοι και συχνά το ίδιο απάνθρωποι, δηλώνουν ότι τους πιστεύουν.

Τα δύο βιβλία των Παραλειπομένων είναι μια επανάληψη των ιδίων εγκλημάτων, αλλά η ιστορία είναι κομμένη σε πολλά σημείο, με το συγγραφέα να παραλείπει τη βασιλεία κάποιων βασιλέων, ενώ μερικές φορές, όπως συμβαίνει και στα Γ' και Δ' Βασιλειών, η διαδοχή από βασιλέα του Ιούδα σε βασιλέα του Ισραήλ είναι τόσο συχνή που η διήγηση δεν είναι τελειώς ξεκάθαρη. Στο ίδιο βιβλίο, κάποιες φορές η διήγηση αντιφάσκει. Για παράδειγμα, στο Δ Βασ 1,17, διαβάζουμε με όχι ξεκάθαρους όρους ότι μετά το θάνατο του Οχοζίου, βασιλέα του Ισραήλ, ο Ιωράμ (του οίκου του Αχαάβ) βασίλευσε στη θέση του κατά *το δεύτερο έτος* της βασιλείας του Ιωράμ, γιου του Ιωσαφάτ, που ήταν βασιλέας του Ιούδα.⁵⁶ Στο 8,16 του ίδιου βιβλίου γράφει “*Έν έτει πέμπτω τῷ Ἰωράμ υἱῷ Ἀχαάβ βασιλεῖ*

γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰσραὴλ. ¹⁶τότε ἐπάταξε Μαναήμ τὴν Θερσά καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὰ ὄρια αὐτῆς ἀπὸ Θερσά, ὅτι οὐκ ἤνοιξαν αὐτῷ καὶ ἐπάταξεν αὐτὴν καὶ τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας ἀνέρρηξεν.” (Δ Βασ 15,15-16)

55 Στο πρωτότυπο: “baseness”

56 Εδώ έχουμε άλλη μια ασυμφωνία μεταξύ αγγλικού και ελληνικού κειμένου. (Τα κοινά χωρία με σημειώνονται εναλλάξ με χοντρά και πλάγια γράμματα)

Το αγγλικό κείμενο γράφει: ¹⁷**So he died according to the word of the LORD which Elijah had spoken. And Jehoram reigned** in his stead in the second year of Jehoram the son of Jehoshaphat king of Judah; because he had no son. ¹⁸*Now the rest of the acts of Ahaziah which he did, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Israel?* (τέλος κεφαλαίου)” (KJV, 2 Kings 1,17-18).

Το ελληνικό κείμενο περιέχει μερικούς ακόμα στίχους και δεν υπάρχει ακριβής αντιστοιχία. ¹⁷**καὶ ἀπέθανε κατὰ τὸ ῥῆμα Κυρίου, ὃ ἐλάλησεν Ἰησοῦς,** ¹⁸*καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ὁχοζίου, ἃ ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰσραὴλ;* ^{18a}**Καὶ Ἰωράμ υἱὸς Ἀχαάβ βασιλεύει** ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ ἔτη δεκαδύο, ἐν ἔτει ὀκτωκαίδεκάτῳ Ἰωσαφάτ βασιλέως Ἰούδα. ^{18b}καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου, πλην οὐχ ὡς οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, οὐδὲ ὡς ἡ μήτηρ αὐτοῦ. ^{18c}καὶ ἀπέστησε τὰς στήλας τοῦ Βάαλ, ἃς ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ συνέτριψεν αὐτάς· πλην ἐν ταῖς ἁμαρτίαις οἴκου Ἰεροβοάμ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν Ἰσραὴλ, ἐκολλήθη, οὐκ ἀπέστη ἀπ’ αὐτῶν. ^{18d}καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ Κύριος εἰς τὸν οἶκον Ἀχαάβ. (τέλος κεφαλαίου)” (Δ Βασ 1,17-18)

Ἰσραὴλ καὶ Ἰωσαφάτ βασιλεῖ Ἰούδα ἐβασίλευσεν Ἰωράμ υἱὸς Ἰωσαφάτ βασιλεὺς Ἰούδα.”⁵⁷ Στο ἓνα κεφάλαιο, δηλαδή, μας λέει ὅτι ὁ Ἰωράμ, γιὸς τοῦ Αχαάβ, βασιλεύει στη θέση τοῦ το *δεύτερο* ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Ἰωράμ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ στο ἄλλο κεφάλαιο ὅτι ὁ Ἰωράμ τοῦ Ἰσραὴλ ξεκίνησε νὰ βασιλεύει το *πέμπτο* ἔτος τοῦ Ἰωράμ τοῦ Ἰούδα.⁵⁸

Πολλὰ ἀπὸ τὰ πιο εντυπωσιακὰ περιστατικὰ που διαβάζουμε στη μία ἱστορία ὅτι ἐγίναν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς βασιλείας τοῦ ἐνὸς βασιλέα, δὲν τὰ βρίσκουμε στην ἄλλη στη διήγηση γιὰ τὸν ἴδιο βασιλέα. Γιὰ παράδειγμα, οἱ δύο πρώτοι ἀντίπαλοι βασιλεῖς μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Σολομώντα ἦταν οἱ γιοὶ τοῦ, ὁ Ροβοάμ καὶ ὁ Ἰεροβοάμ. Στο Γ Βασ 12 καὶ 13 ὑπάρχει μία διήγηση τοῦ Ἰεροβοάμ νὰ κάνει προσφορὰ καιομένων θυμιάματος καὶ ἓνας ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ὅπως λέει το κείμενο, φώναξε πρὸς τὸ βωμὸ: “2...θυσιαστήριον θυσιαστήριον, τάδε λέγει Κύριος· ἰδοὺ υἱὸς τίκεταιὶ τῷ οἴκῳ Δαυὶδ, Ἰωσίας ὄνομα αὐτῷ, καὶ θύσει ἐπὶ σὲ τοὺς ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν τοὺς ἐπιθύοντας ἐπὶ σὲ καὶ ὅσα ἄνθρώπων καύσει ἐπὶ σέ. [...] ⁴καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἰεροβοάμ τῶν λόγων τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐπικαλεσαμένου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν Βαιθίλ, καὶ ἐξέτεινεν ὁ βασιλεὺς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου λέγων· συλλάβετε αὐτόν· καὶ ἰδοὺ ἐξηράνθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ, ἦν ἐξέτεινεν ἐπ’ αὐτόν, καὶ οὐκ ἐδυνήθη ἐπιστρέψαι αὐτὴν πρὸς αὐτόν”⁵⁹ (Γ Βασ 13,2,4)

Θὰ πιστεῦε κανεῖς ὅτι ἓνα τόσο ἐξωπραγματικὸ γεγονός ὅπως αὐτὸ (το ὁποῖο θεωρεῖται θεϊκὴ τιμωρία) που συνέβη στον ἕναν ἀπὸ τοὺς δύο βασιλεῖς τῆ στιγμῆ που χωρίζεται τὸ Ἰσραὴλ σε δύο ἔθνη θὰ καταγραφόταν καὶ στις δύο ἱστορίες, ἀν ἦταν ἀληθινὸ. Ἀλλὰ παρόλο που ἀργότερα οἱ ἄνθρωποι πιστέψανε ὅ,τι εἶχαν πει οἱ προφῆτες, φαίνεται ὅτι οἱ ἴδιοι οἱ προφῆτες καὶ οἱ ἱστορικοὶ [τῆς ἐποχῆς] δὲν ἐμπιστεύονταν ὁ ἓνας τὸν ἄλλο. Κάτι θὰ ξερὰν αὐτοί.

Ἐπίσης ὑπάρχει καὶ μία μακροσκελὴς διήγηση γιὰ τὸν Ἡλία στο Γ καὶ Δ Βασιλειῶν. Διαρκεῖ αρκετὰ κεφάλαια καὶ τελειώνει στο Δ Βασ 2,11 “καὶ ἐγένετο αὐτῶν [ὁ Ἡλίας καὶ ὁ Ἐλισαῖος] πορευομένων, ἐπορεύοντο καὶ ἐλάλουν· καὶ ἰδοὺ ἄρμα πυρὸς καὶ ἵπποι πυρὸς καὶ διέστειλαν ἀνὰ μέσον ἀμφοτέρων, καὶ ἀνελήφθη Ἡλίου ἐν συσσεισμῷ ὡς εἰς τὸν οὐρανόν.”⁶⁰

57 “And in the fifth year of Joram, the son of Ahab, king of Israel, Jehoshaphat being then king of Judah, Jehoram, the son of Jehoshaphat king of Judah, began to reign.” (2 Kings 8,16)

58 Στο ἐλληνικὸ κείμενο ἡ ἀντίφαση δὲν ὑπάρχει. Ὁ Ἰωράμ τοῦ Ἰσραὴλ νὰ ξεκινᾷ τὴ βασιλεία του κατὰ τὸ 18^ο ἔτος τοῦ Ἰωσαφάτ τοῦ Ἰούδα, ἐνῶ ὁ Ἰωράμ τοῦ Ἰούδα νὰ ξεκινᾷ τὴ βασιλεία του κατὰ τὸ 5^ο ἔτος τοῦ Ἰωράμ τοῦ Ἰσραὴλ. Δὲν ὑπάρχει ἐπικάλυψη χρονολογιῶν.

59 “2...O altar, altar! thus saith the Lord: Behold, a child shall be born unto the house of David, Josiah by name, and upon thee shall he offer the priests of the high places that burn incense upon thee, and men’s bones shall be burned upon thee. [...] ⁴And it came to pass, when king Jeroboam heard the saying of the man of God, which had cried against the altar in Bethel, that he put forth his hand from the altar, saying, Lay hold on him; and his hand which he put out against him dried up so that he could not pull it again to him.” (Γ Βασ 13,2,4)

60 “And it came to pass, as they Elijah and Elisha still went on, and talked, that, behold, there appeared a chariot of fire and horses of fire, and parted them both asunder, and Elijah went up by a

Μμμ! Ο συγγραφέας των Παραλειπομένων, αν και αναφέρει τον Ηλία, δεν κάνει καμία αναφορά σ'αυτό το θαυματουργό περιστατικό· ούτε και για την ιστορία που εμφανίζεται παρακάτω στο 2^ο κεφάλαιο του ίδιου βιβλίου, για μια ομάδα παιδιών που [κορόιδευαν τον Ελισαίο και] του φώναζαν “φαλακρέ, φαλακρέ” και που αυτός ο άνθρωπος του Θεού “...έξένευσε εν όπισω αυτών και είδεν αυτά, και κατηράσατο αυτοίς εν όνόματι Κυρίου· και ίδου· έξηλθον δύο ἄρκοι εκ του δρυμου και άνέρρηξαν απ’ αυτών τεσσαράκοντα και δύο παιδας.”⁶¹ (Δ Βασ 2,24) Επίσης προσπερνά εν σιγή την ιστορία του Δ Βασ 13,21, όπου ενώ έθαβαν έναν άνθρωπο στο τάφο που είχε ταφεί και ο Ελισαίος, καθώς τον κατεβάζανε στον τάφο, ο άνθρωπος “ήψατο των όστέων Έλισαιέ και έζησε και άνέστη επί τους πόδας αυτού.”⁶² Η ιστορία δεν μας λέει αν τελικά τον βγάλανε τον άνθρωπο από τον τάφο ή τον θάψανε παρόλο που ζαναζωνάνεψε. Για όλες αυτές τις ιστορίες ο συγγραφέας των Παραλειπομένων σιγεί, όπως θα σιγούσε οποιοσδήποτε συγγραφέας και σήμερα που δεν θα επιθυμούσε να κατηγορηθεί για ψεύδη ή για μυθιστορισμό.⁶³

Αλλά, αν και οι δύο αυτοί ιστορικοί διαφέρουν μεταξύ τους όσον αφορά τις ιστορίες τους, και οι δύο σιγούν σχετικά με τους υποτιθέμενους προφήτες, που οι ιστορίες τους γεμίζουν το τελευταίο τμήμα της Βίβλου. Ο Ηλίας, που έζησε κατά τη βασιλεία του Εζεκία, αναφέρεται στο Βασιλείων και στο Παραλειπομένων, ενώ οι ιστορικοί αναφέρονται στην βασιλεία αυτή. Αλλά με εξαίρεση μια ή δυο περιπτώσεις το πολύ (και αυτές ασήμαντες), οι υπόλοιποι δεν αναφέρονται σχεδόν καθόλου· ούτε καν αναγνωρίζεται η ύπαρξή τους, παρόλο που έζησαν την περίοδο που γράφονταν τα βιβλία και μερικοί ακόμη παλαιότερα, σύμφωνα με τη χρονολόγηση της Βίβλου. Αν αυτοί οι άνδρες ήταν τόσο σημαντικοί τότε, όσο σημαντικούς μας τους παρουσιάζουν οι ιερείς και οι σχολιαστές της Βίβλου, πώς μπορεί να εξηγηθεί ότι καμία από τις ιστορίες αυτές δεν μας λέει τίποτε γ'αυτούς;

Η ιστορία στα βιβλία των Γ' και Δ' Βασιλείων και Παραλειπομένων ξεκινά, όπως προανέφερα, στα 588 π.Χ., άρα καλό είναι να εξετάσουμε ποιοι προφήτες έζησαν νωρίτερα από αυτή την περίοδο.

Ακολουθεί ένας πίνακας όλων των προφητών με την περίοδο που έζησαν προ Χριστού, σύμφωνα με τη χρονολόγηση που συνοδεύει το πρώτο κεφάλαιο καθενός από τα βιβλία των προφητών. Επίσης σημειώνεται και πόσα χρόνια έζησαν πριν γραφτούν τα βιβλία Γ' και Δ' Βασιλείων και Παραλειπομένων.

whirlwind into heaven.” (Δ Βασ 2,11)

61 “...turned back, and looked upon them, and cursed them in the name of the Lord; and there came forth two she-bears out of the wood, and tare forty and two children of them.” (Δ Βασ 2,24)

62 “touched the bones of Elisha, and he (the dead man) revived, and stood up on his feet.”

(Δ Βασ 13,21)

63 Στο πρωτότυπο: “romancing”

Πίνακας των Προφητών με τα έτη που έζησαν πριν τον Χριστό και πριν γραφούν τα βιβλία των Βασιλείων και των Παραλειπομένων			
Όνόματα	Έτη πριν τον Χριστό	Έτη πριν γραφούν τα βιβλία	Παρατηρήσεις
Ησαΐας	760	172	αναφέρεται
Ιερεμίας	629	41	Αναφέρεται μόνο στα [δύο] τελευταία κεφάλαια των Παραλειπομένων
Ιεζεκιήλ	595	7	δεν αναφέρεται
Δανιήλ	607	19	δεν αναφέρεται
Ωσηέ	785	97	δεν αναφέρεται
Ιωήλ	800	212	δεν αναφέρεται
Αμώς	789	199	δεν αναφέρεται
Οβαδίας	789	199	δεν αναφέρεται
Ιωνάς*	862	274	δεν αναφέρεται
Μιχαίας	750	162	δεν αναφέρεται
Ναούμ	713	125	δεν αναφέρεται
Αμβακούμ	620	38	δεν αναφέρεται
Σοφονίας	630	42	δεν αναφέρεται
Αγγαίος Ζαχαρίας Μαλαχίας	} και οι τρεις νωρίτερα από το 588		[δεν αναφέρονται αφού είναι σύγχρονοι οι μεταγενέστεροι των βιβλίων αυτών]

* **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Στο Δ Βασ 24,25, το όνομα του Ιωνά αναφέρεται κατά την ανάκτηση μιας έκτασης από τον Ιεροβοάμ, αλλά δεν αναφέρεται τίποτε άλλο γ'αυτόν· ούτε υπάρχει κάποια αναφορά στον βιβλίο του Ιωνά ή στα γεγονότα της Νινευή, ούτε στο περιστατικό με τη φάλαινα.

Αυτός ο πίνακας είτε δεν τιμά τους ιστορικούς της Βίβλου, είτε τους βιβλικούς προφήτες· θα το αφήσω στους ιερείς και τους σχολιαστές της Βίβλου, που ξέρουν πολλά ασήμαντα πράγματα, να καταλήξουν γ'αυτό το ζήτημα. Επίσης θα τους αφήσω να αιτιολογήσουν γιατί οι συγγραφείς των Γ' και Δ' Βασιλείων και Παραλειπομένων συμπεριφέρονται στους προφήτες, που στο προηγούμενο μέρος της “Εποχής της Λογικής” τους θεώρησα ως ποιητές, με τόσο υποτιμητική σιωπή, όπως ένας σύγχρονος ιστορικός θα έκανε για τον Peter Pindar.⁶⁴

Εχω μόνο μια ακόμη παρατήρηση να κάνω για τα βιβλία των Παραλειπομένων· μετά θα συνεχίσω με την επισκόπηση των υπόλοιπων βιβλίων της Βίβλου.

Στις παρατηρήσεις μου για το βιβλίο της Γένεσης παρέθεσα ένα κωρίο από το κεφάλαιο 36, που προφανώς αναφέρεται σε μια περίοδο που είχε αρχίσει η βασιλεία στο Ισραήλ, και έδειξα ότι ο στίχος είναι ο ίδιος αυτολεξεί με τον Α Παρ 1,43,⁶⁵ ο οποίος εκεί είναι ιστορικά συνεπής, αντίθετα με τη Γένεση, που αν και είναι στην αρχή της Βίβλου και αποδίδεται στο Μωυσή, έχει κατασκευαστεί από κάποιον άγνωστο μετά τα

64 Ψευδώνυμο του Άγγλου σατιρικού συγγραφέα John Wolcot (9/5/1738-14/1/1819)

65 βλ και σελ.69 και σελ.70

βιβλία των Παραλειπομένων, που γράφτηκαν τουλάχιστον 860 χρόνια μετά τον καιρό του Μωυσή.

Τα στοιχεία που θα παρουσιάσω για να το υποστηρίξω αυτό είναι δύο. Πρώτον, όπως ήδη είπα, το χωρίο της Γένεσης κάνει *χρονική αναφορά* στα Παραλειπόμενα. Δεύτερον, τα βιβλία των Παραλειπομένων, στα οποία κάνει αναφορά το χωρίο *δεν είχαν γραφτεί* τον καιρό του Μωυσή, αλλά 860 χρόνια μετά. Για να το αποδείξουμε αυτό, δεν έχουμε παρά να κοιτάξουμε στο χωρίο στο Α Παρ 3,15, όπου ο συγγραφέας, καταγράφοντας μια γενεαλογία των απογόνων του Δαβίδ αναφέρει τον Σεδεκία. Τον καιρό του Σεδεκία ο Ναβουχοδονόσορας κατέκτησε την Ιερουσαλήμ το 588 π.Χ. και συνεπώς περισσότερο από 860 χρόνια μετά το Μωυσή. Αυτοί που, τυφλωμένοι από τις προκαταλήψεις, κομπάζουν για την αρχαιότητα της Βίβλου και ειδικά για τα βιβλία του Μωυσή, το έκαναν χωρίς έλεγχο και χωρίς αξιόπιστα στοιχεία, εκτός από το λόγο ενός εύπιστου ανθρώπου προς έναν άλλο. Γιατί όσον αφορά τα ιστορικά και χρονολογικά στοιχεία, το πρώτο βιβλίο της Βίβλου είναι 300 χρόνια νεότερο από το βιβλίο του Ομήρου και περίπου σύγχρονο με τους μύθους του Αίσωπου. Όχι ότι συμφωνώ με την ηθική του Ομήρου· το αντίθετο μάλιστα, πιστεύω ότι πρόκειται για ένα βιβλίο ψεύτικης δόξας που εμπνέει ανηθικότητα και παρεξηγήσιμες έννοιες τιμής. Και όσον αφορά τον Αίσωπο, αν και τα διδάγματά του είναι γενικώς δίκαια, οι μύθοι είναι συχνά σκληροί και η σκληρότητα του μύθου κάνει συχνά περισσότερο κακό στην ψυχή, ειδικά ενός παιδιού, απ'όσο καλό κάνει ένα ηθικό δίδαγμα στην [καθημερινή] κρίση.

Τελειώνω, λοιπόν, με τα Γ' και Δ' Βασιλείων και Παραλειπομένων και προχωρώ στο βιβλίο Β' Έσδρας.

Μεταξύ άλλων, για αποδείξεις για την αταξία με την οποία έχει “οργανωθεί” ο υποτιθέμενος λόγος του Θεού και την αβεβαιότητα για την ταυτότητα των συγγραφέων, δεν έχουμε παρά να κοιτάξουμε τους πρώτους τρεις στίχους του Β' Έσδρας και τους τελευταίους δύο του Β' Παραλειπομένων. Γιατί τι ανακάτεμα και συρραφή πρέπει να έγινε για να είναι ίδιοι αυτοί οι στίχοι; Είτε οι συγγραφείς δεν ήξεραν την ίδια τους τη δουλειά, είτε αυτοί που συνέθεσαν τη Βίβλο δεν ήξεραν τους συγγραφείς.

Εδώ βρίσκεται το δίστιχο της επόμενης σελίδας.

Το μόνο που είναι φαινομενικά βέβαιο σχετικά με το Β' Έσδρας είναι το πότε γράφτηκε, που είναι μετά την επιστροφή από τη Βαβυλώνια Αιχμαλωσία, γύρω στα 536 π.Χ. Ο Έσδρας⁶⁶ ήταν ένας από εκείνους που επέστρεψαν και που πιθανώς έγραψε μια διήγηση της επιστροφής. Ο Νεεμίας, του οποίου το βιβλίο ακολουθεί, ήταν άλλος ένας από εκείνους που επέστρεψαν και προφανώς έγραψε μια αντίστοιχη διήγηση. Αλλά

66 Εδώ ο συγγραφέας εξηγεί: “who, according to the Jewish commentators, is the same person as is called Esdras in the Apocrypha” και αυτό γιατί στα αγγλικά ο Έσδρας αποδίδεται ως Έζρα. Σημειωτέον ότι στην KJV υπάρχει μόνο το Β' Έσδρας (βλ. και Παράρτημα II, σελ.379)

Οι τελευταίοι δύο στίχοι
του Β' Παραλειπομένων
(Β Παρ 36,22-23)

²²“Ετους πρώτου Κύρου βασιλέως Περσῶν, μετὰ τὸ πληρωθῆναι ρῆμα Κυρίου διὰ στόματος Ἰερεμίου, ἐξήγειρε Κύριος τὸ πνεῦμα Κύρου βασιλέως Περσῶν καὶ παρήγγειλε κηρύξαι ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐν γραπτῶ λέγων·

²³τάδε λέγει Κύρος βασιλεὺς Περσῶν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς· ἔδωκέ μοι Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αὐτὸς ἐνετείλατό μοι οἰκοδομῆσαι οἶκον αὐτῶ ἐν Ἱερουσαλήμ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. τίς ἐξ ὑμῶν ἐκ παντός τοῦ λαοῦ αὐτοῦ; ἔσται Θεὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀναβήτω.” *

Οι πρώτοι τρεις στίχοι
του Β' Ἑσδρας
(Β Ἑσδ 1,1-3)

¹Καὶ ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει Κύρου τοῦ Βασιλέως Περσῶν τοῦ τελεσθῆναι λόγον Κυρίου ἀπὸ στόματος Ἰερεμίου, ἐξήγειρε Κύριος τὸ πνεῦμα Κύρου βασιλέως Περσῶν, καὶ παρήγγειλε φωνὴν ἐν πάσῃ βασιλείᾳ αὐτοῦ καὶ γε ἐν γραπτῶ λέγων·

²οὕτως εἶπε Κύρος βασιλεὺς Περσῶν· πάσας τὰς βασιλείας τῆς γῆς ἔδωκέ μοι Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αὐτὸς ἐπεσκέψατο ἐπ' ἐμὲ τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον αὐτῶ ἐν Ἱερουσαλήμ τῇ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. ³τίς ἐν ὑμῖν ἀπὸ παντός τοῦ λαοῦ αὐτοῦ; καὶ ἔσται ὁ Θεὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀναβήσεται εἰς Ἱερουσαλήμ τὴν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ οἰκοδομησάτω τὸν οἶκον Θεοῦ Ἰσραὴλ (αὐτὸς ὁ Θεὸς ὁ ἐν Ἱερουσαλήμ).”

* **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Ο τελευταίος στίχος των Παραλειπομένων σταματάει απότομα με την λέξη “up” χωρίς να καθορίζει κάποιο μέρος. [(...)The LORD his God be with him, and let him go up.] Αυτό το απότομο σταμάτημα, όπως και η εμφάνιση ίδιων στίχων σε διαφορετικά βιβλία δείχνει, όπως έχω πει ήδη, την αταξία και άγνοια που επικρατούσε κατά τη δημιουργία της Βίβλου και αυτοί που τη συνέθεσαν δεν ήταν αξιόπιστοι στο έργο τους, άρα ούτε και εμείς υποχρεούμαστε να πιστέψουμε στο τελικό αποτέλεσμα.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ: Καθώς διάβαζα τη Βίβλο, παρατήρησα αρκετά “οπασμένα” και δίχως νόημα χωρία, αλλά δεν τα έκρινα αρκετά σημαντικά για να τα συμπεριλάβω στο κυρίως σώμα του έργου. Όπως αυτό στο Α Βασ 13,1 “Saul reigned one year; and when he had reigned two years over Israel, Saul chose him three thousand men”. (**ΣΤΜ:** Στο ελληνικό κείμενο το Α Βασ 13 ξεκινάει με το στίχο 2.) Το πρώτο κομμάτι του στίχου δεν έχει νόημα, αφού δεν μας λέει τι έκανε ο Σαούλ, ούτε τι έγινε στο τέλος αυτού του έτους και ούτως ή άλλως ήταν απλά παράλογο να μας πει ο συγγραφέας ότι βασίλεψε ένα έτος και μετά ότι βασίλεψε δύο, αφού τότε θα ήταν αδύνατο να μην είχε βασίλεψει και ένα έτος. Άλλο ένα παράδειγμα είναι στο 5^ο κεφάλαιο του Ιησού του Ναυή, όπου ο συγγραφέας διατημένη εν τη χειρί αυτού. και προσελάθων Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῶ· ἡμέτερος εἶ ἡ τῶν ὑπεναντίων; ¹⁴ο δὲ εἶπεν αὐτῶ· ἐγὼ ἀρχιστράτηγος δυνάμεως Κυρίου νυνὶ παραγέγονα. καὶ Ἰησοῦς ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν καὶ εἶπεν αὐτῶ· δέσποτα, τί προστάσεις τῷ σῶ οἰκέτῃ; ¹⁵καὶ λέγει ὁ ἀρχιστράτηγος Κυρίου πρὸς Ἰησοῦν· λύσαι τὸ ὑπόδημα ἐκ τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος, ἐφ' ᾧ νῦν ἔστηκας ἐπ' αὐτοῦ, ἅγιός ἐστι.” (Ναυή 5,13-15) Και μετά; Τίποτα. Η ιστορία τελειώνει εδώ και το κεφάλαιο επίσης.

Είτε η ιστορία είναι κομμένη στη μέση, είτε είναι μια ιστορία που την είπε ένας Εβραίος κομμικογράφος για να κοροϊδέψει την υποτιθέμενη θείκη αποστολή του Ιησού του Ναυή και εκείνοι που συνέθεσαν τη Βίβλο δεν το κατάλαβαν και συμπεριέλαβαν την ιστορία ως σοβαρή. Ως χιουμοριστική ιστορία είναι πολύ πετυχημένη. Εμφανίζει έναν άγγελο υπό μορφή ανθρώπου με σπαθί στο χέρι τον οποίο ο Ιησούς του Ναυή πέφτει και προσκυνάει (παραβαίνοντας τη δεύτερη εντολή) και έπειτα, αυτός ο σημαντικότερος αγγελιοφόρος από τον ουρανό, του λέει να βγάλει τα παπούτσια. Πάλι καλά που δεν του είπε να ξεβρακωθεί κιόλας.

Είναι σίγουρο πάντως, ότι οι Εβραίοι δεν έδιναν πάντα σημασία σε ό,τι τους έλεγαν οι αρχηγοί τους, όπως φαίνεται και από τον τρόπο με τον οποίο μιλάνε για το Μωυσή όταν έφυγε για το Σινά, γιατί λέγανε ότι “ὁ γὰρ Μωυσῆς οὗτος ὁ ἄνθρωπος, [...] οὐκ οἶδαμεν τί γέγονεν αὐτῷ. (ΕΞ 32,1)

αυτές οι διηγήσεις δεν έχουν κανένα νόημα για μας,⁶⁷ παρά μόνο για τους Εβραίους, αφού είναι τμήμα της ιστορίας τους. Αυτά τα βιβλία έχουν τόσο λόγο Θεού μέσα τους, όσο η ιστορία της Γαλλίας, η ιστορία της Αγγλίας του Ραριν ή η ιστορία οποιασδήποτε άλλης χώρας.

Αλλά ακόμα και για ζητήματα ιστορικής ακρίβειας δεν μπορεί κανείς να εμπιστευτεί αυτούς τους συγγραφείς. Στο Β Εοδ 2 ο συγγραφέας δίνει ένα κατάλογο με τις φυλές και οικογένειες που επέστρεψαν στην Ιερουσαλήμ από τη Βαβυλώνα και απ'ότι φαίνεται αυτός ο κατάλογος ήταν και από τους σημαντικότερους λόγους που γράφτηκε το βιβλίο. Υπάρχει όμως ένα σφάλμα που καταστρέφει τη βασική ιδέα του εγχειρήματος.

Ο συγγραφέας γράφει τον κατάλογο με τον εξής τρόπο: “³υἱοὶ Φαρχές δισχίλιοι ἑκατὸν ἑβδομηκονταδύο ⁴υἱοὶ Σαφατία τριακόσιοι ἑβδομηκοντα πέντε” (Β Εοδ 2,3-4) Μ'αυτό τον τρόπο απαρτιθμει όλες τις οικογένειες και στον στίχο 64 κάνει την πρόσθεση και καταλήγει σε 42.360 άτομα.

Αλλά αν κάνει κάποιος τον κόπο να κάνει την πρόσθεση ο ίδιος θα βρει ότι το άθροισμα είναι μόλις 29.818, 12.542 άτομα λιγότερα δηλαδή. Για τίποτα δεν υπάρχει βεβαιότητα στη Βίβλο;

Σ'αυτό το σημείο ο συγγραφέας συμπεριλαμβάνει τον πλήρη κατάλογο, τον οποίο παραθέτω στην επόμενη σελίδα μαζί με τα αντίστοιχα νούμερα από την μετάφραση των Ο', για σύγκριση. Στην έκδοση του Foner ο πίνακας αυτός παραλείπεται και ο αναγνώστης παραπέμπεται στη Βίβλο. Ο πίνακας παρατίθεται στην έκδοση του Carlile αναφέροντας μόνο τον αριθμό του στίχου και όχι όλο το κείμενο όπως εδώ και μόνο με τους αριθμούς του Β' Έσδρας.

Ο Νεεμίας παρομοίως καταγράφει έναν παρόμοιο κατάλογο. Όπως και ο Έσδρας, ξεκινά λέγοντας “υἱοὶ Φόρος δισχίλιοι ἑκατὸν ἑβδομηκονταδύο” (Νεε 7,8) (η λίστα διαφέρει σε μερικά σημεία, **ΣτΜ**: *ειδικά στην απόδοση των ονομάτων*). Στο στίχο 66 κάνει κι αυτός την πρόσθεση, όπως ο Έσδρας “καὶ ἐγένετο πᾶσα ἡ ἐκκλησία ὡσεὶ τέσσαρες μυριάδες δισχίλιοι

67 Γι'αυτό το σημείο ο Watson σημειώνει: “Ας σταματήσουμε λίγο εδώ όμως για να αντικρούσουμε αυτό το επικείμενο με τις ίδιες σας τις παρακαλώσεις. Παραδέχεστε ότι τα βιβλία Νεεμία και Έσδρας είναι αυθεντικά, αλλά “δεν σημαίνουν τίποτα για μας!” Μα ο πρώτος στίχος του Β' Έσδρας λέει ότι εκπληρώθηκε η προφητεία του Ιερεμία. Δεν σημαίνει τίποτα για μας ότι ο Ιερεμίας ήταν αληθινός προφήτης;” (σελ.62) Ο Watson συνεχίζει να επικριματολογεί μοιούς, συγχέοντας, εσκεμμένα ίσως, το “αυθεντικός” με το “αληθινός”. Μάλιστα θεωρεί τόσο πειστικές τις ιστορίες της Παλαιάς Διαθήκης που παραδέχεται ότι αν δεν ήταν Χριστιανός θα ήταν Εβραίος. Είναι προφανώς λογικό σφάλμα να ισχυρίζεται ότι επειδή ένα βιβλίο δεν είναι πλαστό αναγκαστικά περιέχει μόνο αλήθειες.

τριακόσιοι ἑξήκοντα⁶⁸, μόνο που το κανονικό σύνολο είναι 31.089. Άρα το σφάλμα εδώ είναι 12.721 λιγότερα άτομα. Αυτοί οι συγγραφείς μπορεί να ήταν καλοί για τη Βίβλο, αλλά όχι για κάτι για το οποίο είναι αναγκαία η αλήθεια και η ακρίβεια.⁶⁸

ΚΕΙΜΕΝΟ (βάσει του Β Εσδ)	Β' ΕΣΔΡΑΣ 2,3-60		ΝΕΕΜΙΑΣ 7,8-62	
	Ο'	KJV	Ο'	KJV
ασυμφωνία μεταξύ βιβλίων				
ασυμφωνία μεταξύ μεταφράσεων				
πλήρης συμφωνία βιβλίων και μεταφράσεων				
³ υἱοὶ Φαρέζ	2172	2172	2172	2172
⁴ υἱοὶ Σαφατία	375	372	372	372
⁵ υἱοὶ Ἰσραῆλ	775	775	652	652
⁶ υἱοὶ Φαάθ Μωάβ τοῖς υἱοῖς Ἰησοῦ Ἰωάβ	2812	2812	2618	2818
⁷ υἱοὶ Αἰλάμ	1254	1254	1254	1254
⁸ υἱοὶ Ζατθουά	945	945	845	845
⁹ υἱοὶ Ζακχού	760	760	760	760
¹⁰ υἱοὶ Βανουὶ	642	642	648	648
¹¹ υἱοὶ Βαβαῖ	623	623	628	628
¹² υἱοὶ Ασγάδ	1222	1222	2322	2322
¹³ υἱοὶ Αδωνικάμ	666	666	667	667 ⁶⁹
¹⁴ υἱοὶ Βαγουέ	2056	2056	2067	2067
¹⁵ υἱοὶ Αδδίν	454	454	655	655
¹⁶ υἱοὶ Ἀτήρ τῶ Ἐζεκία	98	98	98	98
¹⁷ υἱοὶ Βασσοῦ	323	323	324	324
¹⁸ υἱοὶ Ἰωρά	112	112	112	112
¹⁹ υἱοὶ Ἀσοῦμ	223	223	328	328
²⁰ υἱοὶ Γαβέε	95	95	95	95
²¹ υἱοὶ Βεθλαέμ	123	123	123	188
²² υἱοὶ Νετωφά	56	56	56	
²³ υἱοὶ Αναθώθ	128	128 ⁷⁰	128	128
²⁴ υἱοὶ Ἀζμώθ	43	42	42	42
²⁵ υἱοὶ Καριαθιαρίμ Χαφιαρά και Βηρώθ	743	743	743	743
²⁶ υἱοὶ τῆς Ραμὰ και Γαβαά	621	621	620	621
²⁷ ἄνδρες Μαχμάς	122	122	122	122
²⁸ ἄνδρες Βαιθίηλ και Αἰά	423	223	123	123
²⁹ υἱοὶ Ναβού	52	52	152	52
³⁰ υἱοὶ Μαγεβίς	156	156	δεν αναφέρεται	
³¹ υἱοὶ Ἡλαμάο	1254	1254	1252	1254

68 Ο συγγραφέας είναι λίγο σκληρός σ'αυτό το σημείο. Η αντιγραφή χειρογράφων είναι πολύ δύσκολο εγχείρημα. Η αντιγραφή αυτών των κωρίων, με όλα αυτά τα ονόματα και τους αριθμούς, είναι ακόμη πιο δύσκολη. Είναι πολύ πιθανό οι διαφορές μεταξύ τους να οφείλονται σε λάθη κατά την αντιγραφή, ειδικά δεδομένου ότι οι περισσότεροι αριθμοί διαφέρουν σε ένα ψηφίο. Γι'αυτό που μπορούν να κατηγορηθούν οι συγγραφείς είναι για το λάθος άθροισμα.

69 Το θεωρώ πολύ πιθανό η διαφορά αυτή να οφείλεται σε εσκεμμένη αλλοίωση κατά την αντιγραφή. Ο αριθμός 666 δεν είναι καθόλου ευαίσιος για τους Χριστιανούς και ίσως κάποιος να θεώρησε απαραίδεκτη την ύπαρξή του στη Βίβλο, έξω από την Αποκάλυψη.

70 Η έκδοση του Carlile του 1824 έχει μεταφέρει τον αριθμό ως 123 (μάλλον τυπογραφικό λάθος)

³² υἱοὶ Ἠλάμ	320	320	320	320
³³ υἱοὶ Λοδαδὶ καὶ Ὠνώ	725	725	721	721
³⁴ υἱοὶ Ἰεριχώ	345	345	345	345
³⁵ υἱοὶ Σεναά	3630	3630	3930	3930
³⁶ καὶ οἱ ἱερεῖς υἱοὶ Ἰεδουά τῷ οἴκῳ Ἰησοῦ	973	973	973	973
³⁷ υἱοὶ Ἐμμῆρ	1052	1052	1052	1052
³⁸ υἱοὶ Φασσοῦρ	1247	1247	1247	1247
³⁹ υἱοὶ Ἠξέμ	1007	1017	1017	1017
⁴⁰ καὶ οἱ Λευῖται υἱοὶ Ἰησοῦ καὶ Καδμηὶλ τοῖς υἱοῖς Ὠδουῖα	74	74	74	74
⁴¹ οἱ ἄδοντες υἱοὶ Ανασάφ	128	128	148	148
⁴² υἱοὶ τῶν πυλωρῶν υἱοὶ Σελλοῦμ, υἱοὶ Ἀτήρ, υἱοὶ Τελμών, υἱοὶ Ἀκούβ, υἱοὶ Ἀτιτά, υἱοὶ Σωβαῖ	139	139	138	138
⁴³ οἱ Ναθινίμ, υἱοὶ Σουθία, υἱοὶ Ἀσουφά, υἱοὶ Ταβαάθ, ⁴⁴ υἱοὶ Κάδης, υἱοὶ Σιαά, υἱοὶ Φαδών, ⁴⁵ υἱοὶ Λαβανά, υἱοὶ Ἀγαβά, υἱοὶ Ἀκούβ, ⁴⁶ υἱοὶ Ἀγάβ, υἱοὶ Σελαμί, υἱοὶ Ἀνάν, ⁴⁷ υἱοὶ Γεδδήλ, υἱοὶ Γαάο, υἱοὶ Ραῖά, ⁴⁸ υἱοὶ Ρασών, υἱοὶ Νεκωδά, υἱοὶ Γαζέμ, ⁴⁹ υἱοὶ Ἀζώ, υἱοὶ Φασή, υἱοὶ Βασί, ⁵⁰ υἱοὶ Ἀσενά, υἱοὶ Μοουνίμ, υἱοὶ Νεφουσίμ, ⁵¹ υἱοὶ Βακβούκ, υἱοὶ Ἀκουφά, υἱοὶ Ἀροῦρ, ⁵² υἱοὶ Βασαλώθ, υἱοὶ Μαουδά, υἱοὶ Ἀρσά, ⁵³ υἱοὶ Βαρκός, υἱοὶ Σισάρα, υἱοὶ Θεμά, ⁵⁴ υἱοὶ Νασθιέ, υἱοὶ Ἀτουφά, ⁵⁵ υἱοὶ δούλων Σαλωμών, υἱοὶ Σωταῖ, υἱοὶ Σεφηρά, υἱοὶ Φαδουρά, ⁵⁶ υἱοὶ Ἰηλά, υἱοὶ Δαρκών, υἱοὶ Γεδήλ, ⁵⁷ υἱοὶ Σαφατία, υἱοὶ Ἀτίλ, υἱοὶ Φαχεράθ, υἱοὶ Ἀσεβωείμ, υἱοὶ Ἡμεῖ· ⁵⁸ πάντες οἱ Ναθινίμ καὶ υἱοὶ Ἀβδησελμά	392	392	392	392
⁶⁰ υἱοὶ Δαλαῖα, υἱοὶ Βουά, υἱοὶ Τωβίου, υἱοὶ Νεκωδά	652	652	642	642
ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΑΘΡΟΙΣΜΑ	30012	29690	30977	30422
Αθροισμα ὅπως αναφέρεται στο κείμενο	42360	42360	42360	42360

Τα ποιητικά βιβλία

Το επόμενο βιβλίο στη σειρά είναι αυτό της Εσθήρ. Αν η μαντάμ Εσθήρ το θεωρεί έντιμο να προσφέρει τον εαυτό της ως ερωμένη του Αρταξέρξη ή αντιπαλη της βασίλισσας Άστι, που είχε αρνηθεί να εμφανιστεί μπροστά στο μεθυσμένο βασιλιά και τη μεθυσμένη παρέα του και να γελοιοποιηθεί (γιατί η διήγηση λέει ότι έπιναν 7 μέρες και 7 νύχτες και είχαν έρθει στο κέφι) ας το αποφασίσουν αυτή και ο Μαρδοχάιος γιατί δεν είναι δική μας δουλειά· τουλάχιστον όχι δική μου. Πέρα από αυτό, η ιστορία μοιάζει φανταστική και είναι τελείως ανώνυμη. Συνεχίζω με το βιβλίο του Ιώβ.

Το βιβλίο του Ιώβ είναι τελείως διαφορετικό σε ύφος από όλα τα βιβλία που έχουμε προσπεράσει. Η προδοσία και ο φόνος δεν έχουν καμία θέση εδώ. Το βιβλίο είναι οι συλλογισμοί ενός μυαλού στο οποίο έχουν εντυπωθεί έντονα οι περιπέτειες⁷¹ της ανθρώπινης ζωής και βουλιάζει και αγωνίζεται κάτω από την πίεσή τους.

Είναι μία καλοδουλεμένη έκθεση ανάμεσα στην εκούσια υποταγή και την ακούσια δυσφορία· και δείχνει έναν άνθρωπο, όπως όντως συμβαί-

71 Στο πρωτότυπο: “vicissitudes”

νει, να είναι περισσότερο διατεθειμένος να παραιτηθεί, παρά να συνεχίσει να ζει. Η υπομονή παίζει μικρό ρόλο στο χαρακτήρα του ατόμου με τον οποίο ασχολείται το βιβλίο. Το αντίθετο, μάλιστα· η θλίψη του είναι συχνά ασυλλόγιστη, αλλά πάντα προσπαθεί να τη συγκρατήσει και μοιάζει αποφασισμένος, εν μέσω διαρκώς αυξανόμενων κακουχιών, να επιβάλει στον εαυτό του το σκληρό καθήκον της ικανοποίησης.

Έχω μιλήσει με σεβασμό για το βιβλίο του Ιώβ στο προηγούμενο μέρος της “Εποχής της Λογικής”, αλλά χωρίς να ξέρω τότε αυτά που έχω μάθει τώρα· δηλαδή ότι, βάσει των στοιχείων που μπορούν να συλλεχθούν, το βιβλίο του Ιώβ δεν ανήκει στη Βίβλο.

Έχω δει τις απόψεις των δύο Εβραίων σχολιαστών, του Abenezra⁷² και του Σπινόζα,⁷³ για το ζήτημα αυτό. Και οι δύο λένε ότι το βιβλίο του Ιώβ δεν περιέχει το ίδιο στοιχεία ότι πρόκειται για εβραϊκό βιβλίο· ότι η ιδιοφυΐα που το συνέθεσε και το δράμα που ξεδιπλώνεται εκεί μέσα δεν είναι εβραϊκά· ότι μεταφράστηκε στα Εβραϊκά από άλλη γλώσσα και ότι ο συγγραφέας του ήταν Εθνικός· ότι ο χαρακτήρας που παρουσιάζεται υπό το όνομα “Διάβολος” (που είναι και η πρώτη φορά που εμφανίζεται στη Βίβλο)⁷⁴ δεν ανταποκρίνεται σε εβραϊκές αντιλήψεις· και ότι οι δύο συνε-

72 Πρέπει να αναφέρεται στον Abraham ibn Ezra, γνωστό και ως “Abenezra”, Εβραίο λόγιο του 11^{ου} αιώνα, γνωστό για τις πραγματείες του στις εβραϊκές Γραφές και για την συγγραφή γραμματικής της Εβραϊκής γλώσσας. Ο συγγραφέας τον αναφέρει και ως “Εμπέν-Έζρα”.

(βλ. και “Ιουδαϊκή Εικονική Βιβλιοθήκη”, <http://www.jewishvirtuallibrary.org>)

73 Baruch-Benedict de Spinoza (24/11/1632 – 21/2/1677)

Πορτογάλος εβραϊκής καταγωγής φιλόσοφος, γνωστός για τις αντιουμπατικές του απόψεις για την Τορά, για τις οποίες και αφορίστηκε από την Εβραϊκή κοινότητα.

Ο Σπινόζα στο έργο του “Tractatus Theologico-Politicus” (“Θεολογικο-πολιτική Πραγματεία”· εκδόθηκε ανώνυμα το 1670 και μετά το θάνατό του το 1677) στο 3,51-57 γράφει (μετάφραση από τα Αγγλικά):

⁴⁵¹Τελειώνοντας, από το Ιώβ 28,28 [είπε δὲ ἀνθρώπων· ἰδοὺ ἡ θεοσέβειά ἐστι σοφία, τὸ δὲ ἀπέχεσθαι ἀπὸ κακῶν ἐστὶν ἐπιτήμη], εἶναι προφανές ὅτι ὁ Θεὸς δημιούργησε τὸ νόμο τῆς λατρείας Του γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, γιὰ νὰ τοὺς ἐμποδίσει νὰ κάνουν τὸ κακὸ ἢ γιὰ νὰ κάνουν τὸ καλὸ καὶ ὅτι ὁ Ιὼβ, ἀν καὶ Ἐθνικός, ἦταν ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὁ πιο ἀποδεκτός ἀπὸ τὸ Θεό, ἐπειδὴ τοὺς ξεπερνῶσε ὅλους σὲ εὐλάβεια καὶ πνευματικότητα. ⁵²Ὡς τμήμα ολόκληρου καταλόγου παγκοσμιοποιητικῶν στιγμῶν ἀπὸ τὴν εβραϊκὴ Βίβλο: ⁵³Μπορούμε νὰ συμπεράνουμε (δεδομένου ὅτι καθὼς ὁ Θεὸς εἶναι ἐξ ἴσου μεγαλόψυχος γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὁ Εβραῖοι ἐπιλέχθηκαν ἀπὸ Αὐτὸν μόνον λόγω τῆς κοινωνικῆς τοὺς οργάνωσης καὶ συστήματος διακυβέρνησης) ὅτι ὁ μεμονωμένος Εβραῖος δὲν ἔχει περισσότερη χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν ὑπάρχει διαφορά μετὰξὺ Εβραίου καὶ Ἐθνικοῦ. ⁵⁴Καθὼς εἶναι δεδομένο ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἐξ ἴσου μεγαλόψυχος, ἐλεήμων κ.λπ. πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ αὐοῦ ὁ ρόλος τοῦ προφήτη ἦταν νὰ διδάξει στοὺς ἀνθρώπους ὅχι τόσο τοὺς νόμους τῆς χάρας τοῦ, ἀλλὰ ἀληθινὴ ἀρετὴ καὶ νὰ τοὺς ὠθησθεῖ σ’αὐτή, δε θα πρέπει νὰ ἀμφιβάλλουμε ὅτι ὅλα τὰ ἔθνη εἶχαν προφήτες καὶ ὅτι τὸ δῶρο τῆς προφητείας δὲν ἦταν ἀποκλειστικὸ τῶν Εβραίων. ⁵⁵Ὦντως, ἡ ἱστορία, τόσο ἡ ἱερὴ ὅσο καὶ ἡ κοσμικὴ, τὸ ἀποδεικνύουν αὐτό. ⁵⁶Ἀν καὶ ἀπὸ τῆς ἱερῆς ἱστορίας τῆς εβραϊκῆς βίβλου δὲν εἶναι ἐμφανές ἀν τὰ ἄλλα ἔθνη εἶχαν τόσους προφήτες, ὅσους οἱ Εβραῖοι, ἢ ἀν οἱ Ἐθνικοὶ προφῆτες εἶχαν σταθερὰ συγκεκριμένα ἀπὸ τὸ Θεό, αὐτὸ δὲν ἐπιηρεάζει τὸ ζήτημα, αὐοῦ οἱ Εβραῖοι ἦταν πιο σχολαστικοὶ στὴν καταγραφή τῆς ἱστορίας τοὺς ἀπὸ τὰ ἄλλα ἔθνη. ⁵⁷Ἀρκεῖ τὸ ὅτι βρίσκουμε στὴν εβραϊκὴ Βίβλο Ἐθνικούς καὶ μὴ περιτημένους, ὅπως ὁ Νῶε, ὁ Ἐνῶχ, ὁ Ἀβιμέλεχ, ὁ Βαλαάμ, κ.λπ. νὰ ἀσκοῦν τὸ προφητικὸ χάρισμα· ἐπιπλέον τὸ ὅτι οἱ Εβραῖοι προφῆτες δὲν ἐστάλησαν ἀπὸ τὸ Θεό μόνον στο δικὸ τους ἔθνος, ἀλλὰ καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα ἐπίσης.” (γιὰ τὴν πλήρη κείμενο βλ. www.yesselman.com/ttpelws1.htm)

74 Ὁ Fonpe σημειώνει ὅτι σὲ μετέπειτα ἔργο τοῦ ὁ Paine σημειώνει ὅτι στὴ Βίβλο (μὲ τὴν ὁποία λέξη ὁ συγγραφέας ἐννοεῖ πάντα τὴν Παλαιὰ Διαθήκη) ἡ λέξη “διάβολος” συναντᾶται ἐπίσης στο

λεύσεις που φέρεται να συγκάλυψε η Θεότητα με τη συμμετοχή αυτών που αναφέρονται ως “υιοί του Θεού” και η οικειότητα που φέρεται να έχει ο Διάβολος με τη Θεότητα, ανήκουν στην ίδια κατηγορία [των μη εβραϊκών αντιλήψεων].

Μπορεί επίσης να παρατηρηθεί ότι το βιβλίο φαίνεται να είναι το έργο ενός μυαλού καλλιεργημένου με την επιστήμη, για την οποία οι Εβραίοι όχι μόνο δεν φημίζονταν, αλλά την αγνοούσαν εντελώς. Οι αναφορές σε ζητήματα φυσικής φιλοσοφίας είναι συχνές και έντονες και εντελώς διαφορετικές από αυτά που βρίσκουμε στα γνωστά εβραϊκά βιβλία. Τα αστρονομικά ονόματα Πλειάδες, Ωρίων και Αρκτούρος είναι ελληνικά και όχι εβραϊκά ονόματα και από τη Βίβλο δε φαίνεται πουθενά ότι οι Εβραίοι κατείχαν από αστρονομία ή ότι και να την είχαν μελετήσει, δεν φαίνεται να είχαν μεταφράσεις των ονομάτων αυτών στη γλώσσα τους, αλλά υιοθέτησαν τα ονόματα όπως τα βρήκαν στο ποίημα [το βιβλίο του Ιώβ, δηλαδή.]⁷⁵

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι Εβραίοι όντως μετέφρασαν μέρη της Εθνικής γραμματείας στα Εβραϊκά και την ανέμειξαν με τη δική τους. Στις Παροιμίες Σολομώντος, κεφάλαιο 31,1 υπάρχει ένα στοιχείο γι'αυτό: λέει: “Τα λόγια του βασιλιά Λεμουήλ, η προφητεία που του δίδαξε η μητέρα του”⁷⁶. Αυτός ο στίχος είναι εισαγωγή στις παροιμίες που ακολουθούν και δεν είναι γραμμένες από το Σολομώντα, αλλά από τον Λεμουήλ. Αλλά αυτός ο Λεμουήλ δεν ήταν βασιλέας ούτε του Ιούδα, ούτε του Ισραήλ, αλλά κάποιος άλλης χώρας, συνεπώς Εθνικός. Παρόλ'αυτά, οι Εβραίοι υιοθέτησαν τις παροιμίες. Και, αφού δεν μπορούν να δώσουν μια διήγηση για το ποιος είναι ο συγγραφέας του βιβλίου του Ιώβ, ούτε για το πώς απέκτησαν το βιβλίο, αφού διαφέρει από κάθε άλλο εβραϊκό βιβλίο και είναι εντελώς ασύνδετο με τα υπόλοιπα βιβλία και κεφάλαια της Βίβλου,

A Παρ 21,1 και σημειώνει ότι η πράξη που εκει αποδίδεται στο Σατανά, στο Β Βασ 24,1 αποδίδεται στον Γιαχβέ (“Essay on Dreams”). Σ'αυτά τα σημεία όμως και στους Ψαλμ. 108,6 (Psalm 109 KJV) ο Διάβολος σημαίνει “αντίπαλος” και έτσι μεταφράζεται (ASV) στο Β Βασ 19,22 (επιβουλος) και 1 Kings/Γ Βασ 5,4 (adversary, δεν υπάρχει αντιστοιχία στο ελληνικό κείμενο) και 11,23 (σατάν). Ως κύριο όνομα με άρθρο ο Σατανάς εμφανίζεται στην Παλαιά Διαθήκη μόνο στον Ιώβ και το Ζαχαρία 3,1-2. Η αυθεντικότητά του χωρίου αυτού ωστόσο ήταν υπό αμφισβήτηση και μπορεί με το να βρίσκει το κύριο όνομα “διάβολος” μόνο στον Ιώβ, ο Paine να συμφωνεί με τη γνώμη κάποιων εκ των αυθεντιών που συμπυκνώνονται σ'αυτή την παράγραφο.

ΣΤΜ: Στο ελληνικό κείμενο η έναρθρη λέξη “διάβολος” συναντάται στον Ιώβ (επανειλημμένως), στο Ζαχαρία (3,1-2) και στην Εσθήρ 7,4 (αν και εδώ μάλλον χρησιμοποιείται με την ευμολογική της έννοια). Η λέξη “διάβολος” στην Παλαιά Διαθήκη απαντάται όλο κι όλο 12 φορές (οι 8 στον Ιώβ).

Ο Simpson στέκεται και αυτός σ'αυτό το σημείο αναφέροντας τους στίχους που αναφέρει και ο Foner, αλλά ψεύδεται λέγοντας ότι εμφανίζεται και σε άλλα σημεία, ενώ χαιρείται που βρήκε σφάλμα στα γραφόμενα του Paine. (σελ.204, §11)

75 Ο Foner σημειώνει ότι ο Εβραίος κριτικός του Paine, ο David Levi, γραπώθηκε από αυτό το παραστράτημα (“Detence of the Old Testament” 1797, σελ.152). Στο πρωτότυπο τα ονόματα είναι Ash (Αρκτούρος), Kesil' (Ωρίων) και Kimah (Πλειάδες), αν και η αντιστοίχιση των αστεριών στην αμερικανική έκδοση (ASV) έχει αμφισβητηθεί.

ΣΤΜ: Ο David Levi (1742-1801) ήταν Άγγλος εβραϊκής καταγωγής, συγγραφέας, μεταφραστής και απολογητής του Ιουδαϊσμού, γνωστός για το έργο του “Dissertation on the Prophecies of the Old Testament” και θεωρείτο αυθεντία σχετικά με το αντικείμενο.

76 Οι παροιμίες 30 και 31 δεν υπάρχουν στην ελληνική Βίβλο.

υπάρχουν όλα τα περιστασιακά στοιχεία ότι επρόκειτο αρχικά για βιβλίο Εθνικών.⁷⁷

Οι κατασκευαστές της Βίβλου και οι χρονολογητές της φαίνεται ότι προβληματιζόνταν για το πώς να χειριστούν χρονολογικά το βιβλίο του Ιώβ, γιατί δεν έχει καμία ιστορική αναφορά που να μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να τοποθετηθεί χρονικά. Αλλά δεν θα βοηθούσε το έργο τους, αν ενημέρωναν τον κόσμο για την άγνοιά τους και γι'αυτό το τοποθέτησαν γύρω στα 1520 π.Χ., δηλαδή περίπου την περίοδο που οι Ισραηλίτες ήταν στην Αίγυπτο και έχουν την ίδια αξιοπιστία με αυτή που θα είχα εγώ αν έλεγα ότι ήταν χίλια χρόνια νωρίτερα. Το πιθανότερο είναι ότι [το βιβλίο του Ιώβ] είναι παλιότερο από οποιοδήποτε βιβλίο της βίβλου και είναι το μόνο που μπορεί να διαβαστεί χωρίς αγανάκτηση ή αηδία.

Δεν ξέρουμε τίποτα για τον αρχαίο “κόσμο των Εθνικών” (όπως λέγεται) πριν το καιρό των Εβραίων, που είχαν σκοπό να συκοφαντούν και να αμαυρώνουν τη φήμη των άλλων εθνών και από αυτές τις εβραϊκές αναφορές έχουμε μάθει να τους ονομάζουμε ειδωλολάτρες [και άπιστους]. Αλλά απ'όσο ξέρουμε ήταν δίκαιοι και ηθικοί άνθρωποι και όχι εθισμένοι στη σκληρότητα και την εκδίκηση, αλλά δεν γνωρίζουμε για τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις. Φαίνεται ότι είχαν παράδοση στην προσωποποίηση της αρετής και της κακίας υπό τη μορφή αγαλμάτων και εικόνων, όπως γίνεται και σήμερα, αλλά δεν προκύπτει από αυτό ότι τα λάτρευαν περισσότερο απ'ότι εμείς.

Θα περάσω τώρα στο βιβλίο των Ψαλμών, το οποίο δε χρειάζεται πολλές παρατηρήσεις. Κάποιοι ψαλμοί είναι ηθικοί, κάποιοι εκδικητικοί και οι περισσότεροι αφορούν ορισμένα τοπικά γεγονότα του Εβραϊκού έθνους τον καιρό που γράφτηκαν, τα οποία δεν μας αφορούν καθόλου. Είναι ωστόσο σφάλμα ή υπερβολή να ονομάζονται Ψαλμοί του Δαβίδ.⁷⁸ Πρόκειται για μια συλλογή τραγουδιών, όπως είναι τα βιβλία με τα

77 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Η προσευχή που είναι γνωστή ως Προσευχή του Αγκούρ (Παροιμιαί 30, δεν υπάρχει στο ελληνικό κείμενο) που προηγείται των παροιμιών του Λεμουήλ και που είναι η μόνη λογική, καλοσχεδιασμένη και καλογραφήμενη προσευχή στη Βίβλο, μοιάζει αρκετά με προσευχή παρμένη από τους Εθνικούς. Το όνομα του Αγκούρ δεν εμφανίζεται ποτέ [στη Βίβλο] πέρα από αυτό το σημείο και η εισαγωγή είναι όμοια με αυτή του Λεμουήλ που βρίσκεται στο επόμενο κεφάλαιο. Ο πρώτος στίχος γράφει: “The words of Agur, the son of Jakeh, even the prophecy:” Εδώ η λέξη “προφητεία” χρησιμοποιείται με την ίδια έννοια που χρησιμοποιείται και στο επόμενο κεφάλαιο του Λεμουήλ και δεν έχει καμία σχέση με πρόβλεψη. Η προσευχή του Αγκούρ βρίσκεται στον 8° και 9° στίχο “Απομάκρυνε από εμένα τη ματαιότητα και τα ψεύδη, μη μου δίνεις ούτε πλούτη, ούτε φτώχεια, αλλά δώσε μου τροφή κατάλληλη για μένα, για να μη χορτάσω και Σε αρνηθώ και πω “τίπος είναι ο Κύριος;” και να μη γίνω φτωχός και κλέψω και πω το όνομα του Θεού μου μάταια”. Αυτή η προσευχή δεν έχει κανένα στοιχείο που να δείχνει ότι είναι εβραϊκή, αφού οι Εβραίοι δεν προσεύχονταν ποτέ, εκτός κι αν είχαν προβλήματα ή για νίκη, εκδίκηση ή πλούτη. **(ΣΤΜ:** Ίσως ο συγγραφέας υπερβάλλει λίγο, γιατί το τέλος του στίχου δείχνει μια σχέση με τις 10 εντολές).

Ο Foner σημειώνει ότι στο Παρ 30,1 και 31,1 η λέξη “προφητεία” μεταφράζεται ως “μαντεία” ή “άχθος” στην ανανεωμένη έκδοση. Η προσευχή του Αγκούρ χρησιμοποιήθηκε από τον Paine στο φυλλάδιο που έγραψε για τους φοροεισπράκτορες το 1772.

78 Αυτό το παραδέχεται και ο Watson (σελ.68-69) που αναφέρει ότι πρώτος αμφέβαλε για το γεγονός αυτό ο Αγ. Ιερώνυμος. Επιμένει ωστόσο ότι όποιος και να έγραψε τους Ψαλμούς δεν μπορεί παρά να ήταν υπό την επιρροή κάποιου μη συνηθισμένου πνεύματος, αφού (κατά τη γνώμη του) ξεπερνούν σε αξία όλη τη λογοτεχνία των ειδωλολατρών.

Αντιστοιχία Ψαλμών	
KJV	Ο'
1-8	
9-10	9
11-113	10-112
114-115	113
116	114-115
117-146	116-145
147	146-147
148-150	

Να σημειωθεί ότι στην KJV η αρίθμηση των στίχων δεν ανταποκρίνεται πάντα στην ελληνική, αφού ο πρώτος στίχος (που αναφέρει το συγγραφέα του Ψαλμού) σε πολλές επανεκδόσεις παραλείπεται.

γενικές αντιλήψεις που επικρατούν στον κόσμο σχετικά με τους συγγραφείς της Βίβλου. Δεν έχουν δώσει καμία σημασία στον τόπο, το χρόνο και τις συγκυρίες και απλά έχουν αντιστοιχήσει ονόματα συγγραφέων σε βιβλία που θα ήταν τόσο δυνατό να γράψουν, όσο και ένας άνθρωπος να παρακολουθήσει την κηδεία του.

Το βιβλίο των Παροιμιών, όπως το βιβλίο των Ψαλμών και από συγγραφείς άλλων εθνών εκτός από το Εβραϊκό, όπως έδειξα στις παρατηρήσεις μου στο βιβλίο των Ιώβ. Επιπλέον, μερικές από τις παροιμίες που αποδίδονται στο Σολομώντα δεν εμφανίστηκαν παρά 250 χρόνια μετά το θάνατό του, όπως φαίνεται και στο Παρ 25,1 "Αυταί αἱ παιδείαι Σολομώντος αἱ ἀδιάκριτοι, ἃς ἐξεγράψαντο οἱ φίλοι Ἐζεκίου τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας."⁸⁰ Από τον καιρό του Σολομώντα μέχρι τον καιρό του Εζεκία είναι 250 χρόνια. Όταν ένας άνθρωπος είναι διάσημος και το όνομά του πασιγνωστό, γίνεται θετός πατέρας πραγμάτων που ποτέ δεν είπε ή έκανε και αυτό μάλλον έγινε και με το Σολομώντα. Φαίνεται ότι ήταν μόδα της εποχής να φτιάχνουν παροιμίες, όπως σήμερα είναι μόδα να γράφουν βιβλία ανεκδότων και να τα αποδίδουν σε άτομα που ποτέ δεν τα είδαν.^{81,82}

79 ¹By the rivers of Babylon, there we sat down, yea, we wept, when we remembered Zion. ²We hanged our harps upon the willows in the midst thereof. ³For there they that carried us away captive required of us a song; and they that wasted us required of us mirth, saying, Sing us one of the songs of Zion." (Ps 137,1-3)

80 "These are also proverbs of Solomon which the men of Hezekiah, king of Judah, copied out." (Παρ 25,1)

81 Ο Foner σημειώνει ότι ένα βιβλίο ονόματι "Tom Paine's Jest Book" (Βιβλίο Ανεκδότων του Τομ Πέιν) είχε εμφανιστεί στο Λονδίνο, αλλά σχεδόν τίποτα εκεί μέσα δεν ήταν του Paine.

82 Ο Watson κατηγορεί τον συγγραφέα σε έντονο τόνο ότι δεν είναι πρόπον να χαρακτηρίζει ως

Το βιβλίο του Εκκλησιαστή, του ιεροκήρυκα δηλαδή, επίσης αποδίδεται στο Σολομώντα και αιτιολογημένα. Είναι γραμμένο ως μοναχικές σκέψεις ενός κουρασμένου γυναικοκατακτητή, όπως ήταν ο Σολομώντας, που θυμάται πράγματα που δεν μπορεί πλέον να κάνει και αναφωνεί “τὰ πάντα ματαιότης!” Ένα μεγάλο μέρος των μεταφορών και των συναισθημάτων δεν είναι ξεκάθαρο, μάλλον λόγω της μετάφρασης, αλλά διακρίνονται αρκετά καθαρά για να καταλάβουμε ότι υπήρχαν στο πρωτότυπο.⁸³ Από ό,τι ξέρουμε για το χαρακτήρα του Σολομώντα, ήταν έξυπνος, επιδεικτικός, απογοητευμένος και στο τέλος μελαγχολικός. Έζησε μια γρήγορη ζωή και πέθανε κουρασμένος από τον κόσμο στην ηλικία των 58 ετών.

Το να έχει κανείς 700 σύζυγους και 300 παλλακίδες είναι χειρότερο από το να μην έχει καμία και αν και μοιάζει να προσφέρει αυξημένη απόλαυση, καταστρέφει κάθε χαρά που μπορεί κανείς να αποκομίσει από την τρυφερότητα, αφού δεν μπορεί να βρει μέρος να στεριώσει. Η μοιρασμένη αγάπη δεν είναι ευτυχία. Αυτό έπαθε και ο Σολομώντας και αν δεν μπορούσε με όλη την υποτιθέμενη σοφία του να το ανακαλύψει νωρίτερα, εξύμνησε ανελέητα τη θλίψη που έζησε μετά. Από αυτή την οπτική γωνία, το κήρυγμά του είναι περιττό, γιατί για να κατανοήσει κανείς τις επιπτώσεις, πρέπει να κατανοεί την αιτία. Οι 700 σύζυγοι και 300 παλλακίδες θα μπορούσαν να αντικαταστήσουν αυτό το βιβλίο. Είναι άσκοπο να πει μετά ότι όλα είναι ματαιότης και προαίρεσις πνεύματος, γιατί είναι αδύνατο να αντλήσει κανείς ευτυχία από τη συντροφιά ανθρώπων που έχουν στερηθεί την ευτυχία.

Για να είμαστε ευτυχισμένοι στα γεράματα πρέπει να συνηθίσουμε να κάνουμε πράγματα που μπορούν να συνοδεύουν το πνεύμα μας σε όλη μας τη ζωή και τα υπόλοιπα να τα κάνουμε στον καιρό τους. Ο άνθρωπος των σωματικών απολαύσεων είναι θλιμμένος στα γεράματα, ενώ η ενασχόληση με την εργασία δεν είναι και πολύ καλύτερη. Αλλά η φυσική φιλοσοφία, τα μαθηματικά, η τεχνολογία είναι μια διαρκής τηγή γαλήνιας ευχαρίστησης και αντίθετα με τα σκοτεινά δόγματα των ιερών και τις προλήψεις, η μελέτη αυτών των πραγμάτων είναι η αληθινή θεολογία· διδάσκει στον άνθρωπο να θαυμάζει το Δημιουργό, γιατί οι αρχές της επιστήμης είναι μέρος της Πλάσης, αιώνιες και θεϊκής προέλευσης.

Αυτοί που γνώριζαν τον Βενιαμίν Φραγκλίνο θα θυμούνται ότι το μυαλό του ήταν πάντα νέο, ο χαρακτήρας του πάντα πράος και η ερωμένη του ήταν η επιστήμη, που δεν γερνάει ποτέ. Δεν έμεινε ποτέ χωρίς σκοπό, γιατί όταν πάψουμε να έχουμε σκοπό γινόμαστε σαν τον ανάπηρο στο νοσοκομείο που περιμένει το θάνατο.

ανέκδοτα στίχους όπως ο “Αρχή σοφίας φόβος Κυρίου, σύνεσις δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιούσι αὐτήν” (Παρ 1,7) (σελ.69) Αν και δεν σώζεται τυχόν απάντηση του συγγραφέα σ’αυτή την κατηγορία, εγώ δεν μπορώ παρά να σχολιάσω την αντίφαση μεταξύ του Θεού της Παλαιάς Διαθήκης που πρέπει να φοβόμαστε και του Θεού της Καινής Διαθήκης που πρέπει να αγαπάμε με όλο μας το είναι. Φυσικά, ο Θεός της Παλαιάς Διαθήκης είναι ένα τρομακτικό Ον που σίγουρα αρμόζει να φοβόμαστε.

83 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Το “...καὶ σκοτάσουσιν αἱ βλέπουσαι ἐν ταῖς ὁπαῖς” (Εκκ 12,3) είναι ένα σχήμα λόγου για την τύφλωση.

Το Άσμα Ασμάτων είναι ένα αρκετά ανάλαφρο και γεμάτο συναίσθημα βιβλίο, που ο γερασμένος φανατισμός το ονόμασε θεόπνευστο. Οι συνθέτες της Βίβλου έχουν τοποθετήσει αυτά τα τραγούδια μετά τον Εκκλησιαστή και οι χρονολογητές τα τοποθέτησαν περί το 1014 π.Χ., την περίοδο που ο Σολομώντας ήταν 19 ετών και ξεκινούσε το καρέμι συζύγων και παλλακίδων. Οι κατασκευαστές της Βίβλου και οι χρονολογητές της θα έπρεπε ή να μην το χρονολογήσουν καθόλου ή να διαλέξουν καλύτερη χρονική περίοδο πιο συμβατή με την υποτιθέμενη θεοπνευστία των τραγουδιών αυτών, γιατί εκείνη την περίοδο ο Σολομώντας ήταν στο μήνα του μέλιτος και των κιλών σαρκικών απολαύσεων.

Θα έπρεπε επίσης να προσέξουν ότι όταν έγραψε, αν όντως το έκανε, τον Εκκλησιαστή, πολύ μετά από αυτά τα τραγούδια, και αναφώνησε ότι τα πάντα είναι ματαιότης και προαίρεσις πνεύματος, συμπεριέλαβε και αυτά τα τραγούδια σ'αυτά. Αυτό είναι πολύ πιθανό, γιατί στο Εκκ 2,8 έγραψε (ή κάποιος άλλος γι'αυτόν) *“...έποίησά μοι ἄδοντας καὶ ἄδούσας (προφανώς για να τραγουδήσουν τα τραγούδια του) καὶ ἐντρυφήματα υἱῶν ἀνθρώπων, οἰνοχόον καὶ οἰνοχόας [...] ¹¹...καὶ ἰδοὺ τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.”*⁸⁴ (Εκκ 2,8.11) Κάνανε μισή δουλειά οι συνθέτες της Βίβλου γιατί μας έδωσαν τα τραγούδια, αλλά όχι τη μελωδία για να τα τραγουδήσουμε κι εμείς.⁸⁵

Ἡσαΐας καὶ Ἰερεμίας

Τα βιβλία που ονομάζονται βιβλία των Προφητών γεμίζουν το υπόλοιπο κομμάτι της Βίβλου. Είναι 16, ξεκινούν από τον Ησαΐα και καταλήγουν στο Μαλακία (έδωσα έναν κατάλογο τους στην περιγραφή των Παραλειπομένων). Από τους 16 αυτούς προφήτες, όλοι εκτός από τρεις, έζησαν την περίοδο των γεγονότων των Γ' και Δ' Βασιλείων και Παραλειπομένων και μόνο δύο, ο Ησαΐας και ο Ιερεμίας, αναφέρονται στην ιστορία αυτών των βιβλίων. Θα ξεκινήσω μ'αυτούς και θα μιλήσω αργότερα για τα γενικά χαρακτηριστικά των ανθρώπων που λέγονται Προφῆτες.

Οποιοσδήποτε κάνει τον κόπο να διαβάσει το βιβλίο του Ησαΐα θα το βρει μία από τις πιο ανοργάνωτες συνθέσεις που υπάρχουν. Δεν έχει ούτε αρχή, ούτε μέση, ούτε τέλος, και εκτός από ένα μικρό ιστορικό τμήμα και μια ιστορική σκιαγράφηση στα πρώτα δύο-τρία κεφάλαια, είναι ένα διαρκές ασυνεχές, μεγαλόστομο παραλήρημα, γεμάτο πομπώδεις μεταφορές, άσχετες και κενές νοήματος. Ένα σχολιαρόπαιδο θα ήταν απαράδεκτο να γράψει έτσι. Είναι (τουλάχιστον στη μετάφραση) ένα κακόγουστο είδος γραφής που κανονικά ονομάζεται “πρόζα του παραλόγου”.⁸⁶

84 *“...I got me men-singers, and women-singers, and musical instruments of all sores [...] ¹¹...and behold, "all was vanity and vexation of spirit.”* (Εκκ 2,8.11)

85 Ο συγγραφέας συνεχίζει με τους Προφῆτες, επειδή η Σοφία Σειράκ δεν υπάρχει στην προτεσταντική Βίβλο (βλ. και Παράρτημα II, σελ. 379)

86 Οργισμένος ο Watson κραυγάζει: “Δεν θα παραδώσουμε, κύριε, ούτε το Δανιήλ, ούτε τον Άγιο Ματθαίο στις βέβηλες δηλώσεις του Πορφυρίου και του Βολταίρου και ούτε και τον Ησαΐα

Το ιστορικό τμήμα ξεκινά στο κεφάλαιο 36 και συνεχίζει μέχρι το κεφάλαιο 39. Διηγείται κάποια γεγονότα που έγιναν κατά τη βασιλεία του Εζεκία, βασιλέα του Ιούδα, τον καιρό που έζησε ο Ησαΐας. Αυτό το απόσπασμα ιστορίας ξεκινά και τελειώνει απότομα, δεν έχει καμία συνάφεια με το προηγούμενο και το επόμενο κεφάλαιο, ούτε με οποιοδήποτε άλλο κεφάλαιο στο βιβλίο. Είναι πιθανό ο Ησαΐας να έγραψε αυτό το κομμάτι ο ίδιος γιατί έλαβε μέρος στα γεγονότα που εξιστορούνται, αλλά, με εξαίρεση αυτό το τμήμα, σπάνια δύο κεφάλαια έχουν σχέση μεταξύ τους.

Το ένα τιτλοφορείται στην αρχή του πρώτου στίχου, “κατὰ Βαβυλῶνος”, ένα άλλο “Τὸ ρῆμα τὸ κατὰ τῆς Μωαβίτιδος”, ένα άλλο “Τὸ ρῆμα τὸ κατὰ Δαμασκῶν”, το άλλο “Ὅρασις Αἰγύπτου”, ένα άλλο “Τὸ ὄραμα τῆς ἐρήμου” και ένα άλλο “Τὸ ρῆμα τῆς φάραγγος Σιών”⁸⁷, ὅπως θα λέγαμε [σήμερα] “ἡ ιστορία του Ἰππότη και του Φλεγόμενου Βουνού”⁸⁸, “ἡ ιστορία τῆς Σταχτοπούτας” ἢ [“ἡ ιστορία] με το κρουστάλλινο γοβάκι”, “ἡ ιστορία τῆς Ωραίας Κοιμημένης στο Δάσος” κ.λπ., κ.λπ.

Ἦδη ἐδειξα στην περίπτωση τῶν 2 τελευταίων στίχων τῶν Παραλειπομένων και τῶν 3 πρώτων στίχων του Β' Ἑσδρας, ὅτι οἱ συνθέτες τῆς Βίβλου ανακάτεψαν και μπέρδεψαν τα συγγράμματα διαφόρων συγγραφέων, το οποίο θα ἦταν ἀπὸ μόνο του ἀρκετὸ για να καταστρέψει τὴν ἀξιοπιστία τῆς σύνθεσης, γιατί εἶναι παραπάνω ἀπὸ ὑπόθεση ὅτι δεν ἤξεραν ὅτι ποιοὶ ἦταν οἱ συγγραφεῖς. Κάτι κραυγαλέα ἀντίστοιχο συμβαίνει και στο βιβλίο του Ησαΐα, στο τελευταῖο μέρος του 44^{ου} κεφαλαίου και στην ἀρχὴ του 45^{ου}, που δεν θα μπορούσαν να εἶχαν γραφτεῖ ἀπὸ τον Ησαΐα, ἀλλὰ ἀπὸ κάποιον που ἔζησε τουλάχιστον 150 χρόνια μετὰ ἀπὸ το θάνατό του.

Αὐτὰ τα κεφάλαια εἶναι ἓνα ἐγκώμιο στον Κύριο, που ἐπέτρεψε στους Ἑβραῖους να ξαναγυρίσουν στην Ἱερουσαλήμ ἀπὸ τὴ Βαβυλῶνια Αἰχμαλωσία και να ξανακτίσουν τὴν πόλη και το ναό, ὅπως ἀναφέρεται στο Β' Ἑσδρας. Το τελευταῖο μέρος του 44^{ου} κεφαλαίου και ἡ ἀρχὴ του 45^{ου} του Ησαΐα λένε τα ἀκόλουθα: “44²⁸ ὁ λέγων Κύρω φρονεῖν καὶ πάντα τὰ θελήματά μου ποιήσει· ὁ λέγων Ἱερουσαλήμ· οἰκοδομηθήσῃ, καὶ τὸν οἶκον τὸν ἅγιόν μου θεμελιώσω. 45¹ Οὕτω λέγει Κύριος ὁ Θεὸς τῷ χριστῷ μου Κύρω, οὗ ἐκράτησα τῆς δεξιᾶς ἐπακούσαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη, καὶ ἰσχύν

στις δικές σας. Αποδείξεις, αποδείξεις θέλουμε κι ὅχι δηλώσεις! Δεν θα παραδώσουμε τὴν θρησκεία μας και τὴν ὑπακοή μας στα βέβηλα σκόλια σας για τους προφῆτες του Κυρίου”. (σελ.72)

Εἶναι φοβερὴ ἡ εἰρωνεία που πηγάζει ἐδῶ, ἀπὸ κάποιον που δεν προσφέρει ουσιαστικῆς ἀποδείξεις για τα πιστεύω του, ἀλλὰ ὠρύεται για ἀποδείξεις ἀπὸ τους ἀντιπάλους του, ἐνὸ ουσιαστικά δεν σκοπεύει παρὰ να τις ἀγνοήσει. Προσωπικά μου θυμίζει τις κραυγές τῶν Δημοκρατιῶν για ἀποδείξεις ὅτι ἡ Εξελικτικὴ Βιολογία ἰσχύει, ἐνὸ οὔτε ἐπιθυμοῦν, οὔτε μποροῦν να κατανοήσουν τις ἀπαντήσεις.

87 Ἀπὸ το βιβλίο του Ησαΐα, κεφάλαια 13, 15, 17, 19, 21 και 22 ἀντίστοιχα.

88 Ἀναφέρεται σε ἓνα θεατρικὸ δρῶμενο που πραγματοποιήθηκε λίγο μετὰ τὴν κατάληψη τῆς Φιλαδέλφειας ἀπὸ τους Βρετανούς (κατὰ τὴν Ἀμερικανικὴ Ἐπανάσταση) κατὰ τὸν εορτασμό τῆς νίκης τους, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψη του στρατηγού Sir William Howe. (περισσότερες πληροφορίες στο www.publicbookshelf.com/public_html/Our_Country_vol_2/generals_bbd.html)

βασιλέων διαρρήξω, άνοιξω έμπροσθεν αυτου θύρας, και πόλεις ου συγκλεισθήσονται. ²έγω έμπροσθέν σου πορεύσομαι...”⁸⁹ κ.λπ.

Τι θράσος εκκλησιαστικής και ιερατικής άγνοιας είναι να επιβάλ-
 λεται αυτό το βιβλίο στον κόσμο ως γραμμένο από τον Ησαΐα όταν, σύμ-
 φωνα με την ίδια τη χρονολόγησή τους, ο Ησαΐας πέθανε αμέσως μετά τον
 Εζεκία, το 698 π.Χ. και το διάταγμα του Κύρου για την επιστροφή των
 Εβραίων στην Ιερουσαλήμ, σύμφωνα με την ίδια χρονολόγησή, ήταν το
 536 π.Χ.: έχουν, δηλαδή, διαφορά 162 χρόνια. Δεν ισχυρίζομαι ότι οι
 συνθέτες της Βίβλου τα κατασκεύασαν τα βιβλία, αλλά ότι μάζεψαν μερικά
 σκόρπια, ανώνυμα κείμενα και τα τοποθέτησαν μαζί υπό το όνομα των
 συγγραφέων που τους βόλευαν. Ενθάρρυναν μάλιστα την πρακτική αυτή,
 οπότε είναι σαν να την ανακάλυψαν αυτοί, αλλά αφού αυτό είναι αδύνατο,
 απλά πρέπει να την εφάρμοσαν.

Όταν βλέπουμε την καλομελετημένη τέχνη των κατασκευαστών των
 Γραφών, στην προσπάθειά τους να διαστρέψουν αυτό το ρομαντικό βιβλίο
 γραμμένο με παιδική αφέλεια για να υποστηρίξουν την τερατώδη ιδέα ενός
 Υιού του Θεού, που συνελήφθη από φάντασμα στο σώμα μιας παρθένου,
 είμαστε απόλυτα δικαιολογημένοι να τους υποπτευόμαστε. Κάθε περιστα-
 τικό και φράση είναι σημαδεμένα από το βάρβαρο χέρι της πληγής της
 δεισιδαιμονίας και υποχρεώνονται να αποκτήσουν νοήματα που είναι
 αδύνατο να έχουν. Η επικεφαλίδα κάθε κεφαλαίου και η κορυφή κάθε
 σελίδας είναι σημαδεμένα με τα ονόματα του Χριστού και της Εκκλησίας,
 ώστε ο ανυποψίαστος αναγνώστης να τα απορροφήσει προτού καν ξεκινήσει
 να διαβάξει.

⁹⁰Το “ιδού ή παρθένος έν γαστροί έξει, και τέξεται υιόν”⁹¹(Ησ. 7,14)
 ερμηνεύτηκε ότι γράφτηκε για τον Ιησού Χριστό και τη μητέρα του Μαρία
 και αντηχεί στη Χριστιανοσύνη για πάνω από χίλια χρόνια· και ήταν τόσο
 τρομερή αυτή η άποψη που ούτε ένα σημείο της δεν υπάρχει που να μην
 έχει λεκταστεί με αίμα. Αν και δεν έχω σκοπό να εισέλθω σε μια τέτοιου
 είδους αντιπαράθεση, αλλά να περιοριστώ στο να δείξω ότι η Βίβλος είναι
 κίβδηλη –και απομακρύνοντας τα θεμέλια να καταρρίψω με μιας ολό-
 κληρο το οικοδόμημα δεισιδαιμονίας που έχει χτιστεί εκεί επάνω– θα
 σταθώ ωστόσο μια στιγμή εδώ για να δείξω τη λανθασμένη χρήση αυτού
 του χωρίου.

Αν ο Ησαΐας κορόιδευε τον Άχαζ, βασιλέα του Ιούδα, στον οποίον
 απευθύνεται σ’αυτό το χωριο, δεν με αφορά. Απλά θέλω να δείξω ότι το
 χωριο αυτό έχει τόση σχέση με το Χριστό και τη μητέρα του, όση έχει με
 εμένα και τη δική μου. Η ιστορία έχει απλά ως εξής:

89 “That saith of Cyrus, he is my shepherd, and shall perform all my pleasure; even saying to
 Jerusalem, thou shalt be built; and to the temple thy foundations shall be laid: thus saith the Lord to his
 enointed, to Cyrus, whose right hand I have holden to subdue nations before him, and I will loose the
 loins of kings to open before him the two-leaved gates, and the gates shall not be shut; I will go before
 thee...” (Ησ 44,28-45,2)

90 Το ίδιο επικείμενο επαναλαμβάνεται στο τρίτο μέρος του βιβλίου (βλ. σελ.229-231)

91 “Behold a virgin shall conceive, and bear a son” (Ησ. 7,14)

Ο βασιλέας της Συρίας και βασιλέας του Ισραήλ (ήδη ανέφερα ότι οι Εβραίοι ήταν χωρισμένοι σε δύο έθνη, το βασίλειο του Ιούδα με πρωτεύουσα την Ιερουσαλήμ και το βασίλειο του Ισραήλ) είχαν κηρύξει από κοινού πόλεμο εναντίον του Άχαζ, βασιλέα του Ιούδα και οι στρατοί προήλυναν προς την Ιερουσαλήμ. Ο Άχαζ και ο λαός του θορυβήθηκαν και η διήγηση λέει: “έξέστη ή ψυχή αυτού και ή ψυχή του λαού αυτού, όν τρόπον έν δρυμώ ξύλον υπό πνεύματος σαλευθή.”⁹² (Ησ 7,2)

Εν μέσω αυτών των γεγονότων, ο Ησαΐας απευθύνεται στον Άχαζ και τον διαβεβαιώνει στο όνομα του Κυρίου (το κλισέ όλων των προφητών) ότι οι δύο βασιλείς δεν θα τον διαδεχθούν και για να διαβεβαιώσει τον Άχαζ του λέει να ζητήσει [από το Θεό] ένα σημάδι. Η διήγηση λέει ότι ο Άχαζ αρνήθηκε γιατί δεν ήθελε να δοκιμάσει τον Κύριο, οπότε ο Ησαΐας του λέει στο στίχο 14 “διά τούτο δώσει Κύριος αυτός ύμιν σημείον· ίδου ή παρθένος έν γαστροί έξει, και τέξεται υιόν”⁹³ και στο στίχο 16 λέει “διότι πριν ή γυνώνια τó παιδίον αγαθόν ή κακόν, άπειθει πονηρία του εκλέξασθαι τó αγαθόν, και καταλειφθήσεται ή γή, ήν σύ φοβή [εννοεί το βασίλειο της Συρίας και του Ισραήλ], από προσώπου των δύο βασιλέων.”⁹⁴ Εδώ βρίσκεται λοιπόν το σημάδι και το χρονικό περιθώριο πραγματοποίησης της προφητείας· προτού το παιδί μάθει να ξεχωρίζει το καλό και το κακό.

Ο Ησαΐας, αφού είχε δεσμευτεί τόσο πολύ, για να αποφύγει να κατηγορηθεί ως ψευδοπροφήτης και τις επιπτώσεις αυτού, ήταν αναγκαίο να φροντίσει να εκπληρωθεί η προφητεία. Σίγουρα δεν ήταν δύσκολο να βρει μια έγκυο κοπέλα ή να την καταστήσει έγκυο και ίσως ο Ησαΐας ήξερε από πριν μια έγκυο, γιατί πιστεύω ότι οι προφήτες εκείνης της εποχής ήταν αξιόπιστοι σαν τους σημερινούς ιερείς. Ασχέτως, στο επόμενο κεφάλαιο, στο στίχο 2 λέει: “²και μάρτυράς μοι ποιήσον πιστούς ανθρώπους, τόν Ουρίαν και Ζαχαριάν υιόν Βαραχίου. ³και προσήλθον πρός τήν προφήτιν, και έν γαστροί έλαβε και έτεκεν υιόν”.

Αυτή είναι ολόκληρη η ανόητη ιστορία της παρθένου και του παιδιού της και πάνω στην παραποίηση της ιστορίας αυτής ο Ματθαίος και

92 “And his heart was moved, and the heart of his people, as the trees of the wood are moved with the wind.” (Ησ 7,2)

93 Σ’αυτό το χωρίο οφείλεται η περιβόητη διαμάχη almah-bethulah. Στο πρωτότυπο εβραϊκό κείμενο αυτού του χωρίου χρησιμοποιείται η λέξη almah (אִלְמָה) που σημαίνει “νεανίς” και όχι “παρθένος” (η αντίστοιχη εβραϊκή λέξη για μια γυναίκα που δεν είχε σεξουαλική επαφή είναι “bethulah” (בְּתוּלָה). Περιτό να πω ότι η διαμάχη αυτή δεν έχει λήξει ούτε κατά διάνοια (ούτε και προβλέπεται να λήξει ποτέ) και μαινεται από τον 3^ο αιώνα. Επιχειρήματα υπέρ και κατά υπάρχουν άφθονα στο διαδίκτυο και μπορούν να βρεθούν με μια αναζήτηση των δύο αυτών λέξεων.

Υπέρ της λανθασμένης μετάφρασης επιχειρήματα μπορείτε να δείτε στη διεύθυνση anazitiseis-hh.blogspot.com/2007/07/14.html και υπέρ της σωστής μετάφρασης στη www.oodegr.com/oode/profities/xristos/parthenos1.htm (και οι δύο ιστοσελίδες είναι στα ελληνικά) Και τα δύο επιχειρήματα πάντως δεν επηρεάζουν το επιχείρημα του Paine περί μη πραγματοποιηθείσας προφητείας.

94 “And before this child shall know to refuse the evil, and choose the good, the land which thou abhorrest or dreadest shall be forsaken of both her kings.” (Ησ. 7,16)

τα αναιδή και ποταπά κίνητρα των ιερέων που ακολούθησαν έστησαν τη θεωρία τους, που λέγεται “Ευαγγέλιο”. Χρησιμοποίησαν δε την ιστορία σαν να μιλούσε για το Χριστό, που συνελήφθη, όπως λένε, από ένα φάντασμα,⁹⁵ το οποίο λένε ότι είναι άγιο, στο σώμα μιας αρραβωνιασμένης γυναίκας που μετά παντρεύτηκε, την οποία καλούν “παρθένο” 700 χρόνια αφού συνέβη το περιστατικό [του Ησαΐα και του Άχαζ]: μια θεωρία που, προσωπικά μιλώντας, διστάζω να την πιστέψω και να μην πω ότι όσο αληθινός είναι ο Θεός, τόσο ψεύτικη είναι αυτή.⁹⁶

Αλλά για να δείξουμε το ψεύδος του Ησαΐα δεν έχουμε παρά να δούμε τη συνέχεια της ιστορίας, που αποσιωπάται στο βιβλίο του Ησαΐα, αλλά υπάρχει στο Β' Παραλειπομένων 28, όπου οι δύο βασιλείς αντί να αποτύχουν να νικήσουν τον Άχαζ, βασιλέα του Ιούδα, όπως τον διαβεβαίωσε ο Ησαΐας στο όνομα του Κυρίου, το πέτυχαν. Ο Άχαζ κατατροπώθηκε, 120.000 άνδρες του σφαγιάστηκαν, η Ιερουσαλήμ λεηλατήθηκε και 200.000 γυναίκες και οι γιοί τους και οι κόρες τους γίνανε σκλάβοι. Αυτά, λοιπόν, για τον ψεύτη και απατεώνα προφήτη Ησαΐα και το βιβλίο ψευδών που φέρει το όνομά του.⁹⁷

Θα περάσω τώρα στο βιβλίο του Ιερεμία. Αυτός ο προφήτης, όπως λέγεται, έζησε τον καιρό που ο Ναβουχοδονόσορας πολιορκούσε την Ιερουσαλήμ, κατά τη βασιλεία του Σεδεκία, του τελευταίου βασιλέα του Ιούδα, και υπάρχει μεγάλη υποψία ότι ήταν προδότης που εργαζόταν για τα συμφέροντα του Ναβουχοδονόσορα. Οτιδήποτε σχετίζεται με αυτόν δείχνει ότι ήταν άνθρωπος διφορούμενου χαρακτήρα. Στην παρομοίωσή του με τον αγγειοπλάστη και τον πηλό (κεφ.18⁹⁸) προφυλάσσει τις προβλέψεις με τόσο επιδοξο τρόπο, ώστε πάντα να έχει οδό διαφυγής, σε περίπτωση που τα πράγματα δεν εξελιχθούν όπως προέβλεψε. Στον 7^ο και 8^ο στίχο βάζει το Μεγαλοδύναμο να λέει “⁷πέρας λαλήσω ἐπὶ ἔθνος ἢ ἐπὶ βασιλείαν τοῦ ἐξᾶραι αὐτοὺς καὶ τοῦ ἀπολλύειν, ⁸καὶ ἐπιστραφή τὸ ἔθνος ἐκεῖνο ἀπὸ πάντων τῶν κακῶν αὐτῶν, καὶ μετανοήσω περὶ τῶν κακῶν, ὧν ἐλογισάμην τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς.” (Ιερ 18,7-8) Αυτή είναι η ρήτρα για τη μία περίπτωση. Τώρα για την άλλη περίπτωση, στο στίχο 9 και 10 λέει “⁹καὶ

95 Στα Αγγλικά, το Άγιο Πνεῦμα μεταφράζεται εκτός από “Holy Spirit” και ως “Holy Ghost”.

96 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Στο Ησ 7,14 λέει ότι το παιδί θα ονομασθεῖ Εμμανουήλ, αλλά το όνομα δε δόθηκε σε κανένα παιδί, παρά μόνο σαν χαρακτηρισμός, βάσει της σημασίας της λέξης. Το παιδί της προφητίσσας λεγόταν Maher-shalhash-baz (“Ταχέως σκύλευσον, ὄξέως προνόμεισον” (Ησ 8,3) και της Μαρίας, Ιησούς.

97 Ο Watson (σελ.77-78) ισχυρίζεται ότι η προφητεία του Ησαΐα ὄντως πραγματοποιήθηκε επειδή ο βασιλέας του Ισραήλ και ο βασιλέας της Συρίας δεν κατάφεραν τελικά να καταστρέψουν τον οίκο του Δαβίδ. Φυσικά δεν ασχολείται με τον αν το σημάδι πραγματοποιήθηκε κι αυτό, στο οποίο άλλωστε βασίζεται και το επικείμενο του συγγραφέα.

98 “Ο λόγος ὁ γενόμενος παρὰ Κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν λέγων ²ἀνάστηθι, καὶ κατέβηθι εἰς οἶκον τοῦ κεραμέως, καὶ ἐκεῖ ἀκούσῃ τοὺς λόγους μου. ³καὶ κατέβην εἰς τὸν οἶκον τοῦ κεραμέως, καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἐποίει ἔργον ἐπὶ τῶν λίθων ⁴καὶ ἔπεσε τὸ ἄγγειον, ὃ αὐτὸς ἐποίει ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ πάλιν αὐτὸς ἐποίησεν αὐτὸ ἄγγειον ἕτερον, καθὼς ἤρρεσεν ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι. ⁵καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς με λέγων ⁶εἰ καθὼς ὁ κεραμεὺς ὄψος οὐ δύνησμαι τοῦ ποιῆσαι ὑμᾶς, οἶκος Ἰσραήλ; ἰδοὺ ὡς ὁ πηλὸς τοῦ κεραμέως ὑμεῖς ἔστε ἐν ταῖς χερσὶ μου.” (Ιερ 18,1-6)

Αντιστοιχία κεφαλαίων Ιερεμία	
KJV	Ο'
1 - 6	
7 (2-34)	7
8 - 16	
17 (6-27)	17
18-24	
25 (1-13)	
25 (14-38)	32
26	33
27	34 (2-22)
28	35
29 (1-15 . 21-32)	36
30-32	37-39
33 (1-13)	40
34-38	41-45
39 (1-3.14-18)	46
40	47
41	48
42	49
43	50
44	51
45	
46 (2-28)	26
47	29 (1-7)
48 (1-44)	31
49 (1-6)	30 (1-6)
49 (7-22)	29 (7-22)
49 (23-27)	30 (12-16)
49 (28-33)	30 (6-11)
49 (34-39)	25 (14-18)
50	27
51	28
52	

ΣτΜ: Το βιβλίο του Ιερεμία, όπως περιγράφει και ο συγγραφέας είναι όντως πολύ μπερδεμένο. Το ελληνικό κείμενο της μετάφρασης των Ο' δεν έχει καμία σχέση με το κείμενο της ΚJV, λόγω διαφορετικής διαρρύθμισης των μασορετικών κειμένων. Ο δίπλα πίνακας παρατίθεται για διευκόλυνση του αναγνώστη και δεν υπάρχει στο πρωτότυπο βιβλίο του Thomas Paine. Στο κείμενο θα διατηρηθούν οι παραπομπές του συγγραφέα στην ΚJV, αλλά στο τέλος των ελληνικών χωρίων θα σημειωθεί η παραπομπή στην μετάφραση των Ο'.

πέρας λαλήσω ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλείαν τοῦ ἀνοικοδομῆσθαι καὶ τοῦ καταφυτεῦσθαι,¹⁰ καὶ ποιήσωσι τὰ πονηρὰ ἐναντίον μου τοῦ μὴ ἀκούειν τῆς φωνῆς μου, καὶ μετανοήσω περὶ τῶν ἀγαθῶν, ὧν ἐλάλησα τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς.⁹⁹ (Ιερ 18,9-10)

Αυτά σχετικά με τη δεύτερη περίπτωση και με αυτό το προφητικό σχέδιο ένας προφήτης δεν θα μπορούσε να διαψευστεί ποτέ, όσο λάθος κι αν έκανε ο Μεγαλοδύναμος. Αυτό το παράλογο πρόσχημα και ο τρόπος με τον οποίο μιλάει ο Μεγαλοδύναμος, όπως θα μιλάγε ένας άνθρωπος δηλαδή, είναι συνεπή μόνο με την ηλιθιότητα της Βίβλου.

Όσον αφορά την αξιοπιστία του βιβλίου, πρέπει να διαβαστεί με τη σειρά για να συμπεράνουμε ότι αν και μερικά χωρία μπορεί να τα είπε όντως ο Ιερεμίας, δεν είναι ο συγγραφέας του βιβλίου. Τα ιστορικά κομμάτια του βιβλίου είναι πολύ μπερδεμένα κάποια γεγονότα επαναλαμβάνονται πολλές φορές και κάθε φορά με διαφορετικό τρόπο, μερικές φορές μάλιστα με αντιφατικό τρόπο και αυτό το χάος επικρατεί μέχρι το τελευταίο κεφάλαιο, όπου η ιστορία στην οποία εκτυλίσσεται στο βιβλίο ξαναρχίζει και σταματά απότομα. Το βιβλίο μοιάζει με συλλογή ασύνδετων ανεκδότων σχετικά με άτομα και περιστατικά της εποχής συγκεντρωμένα με

99 "At what instant I shall speak concerning a nation, and concerning a kingdom, to pluck up, and to pull down, and destroy it, ⁸if that nation, against whom I have pronounced, turn from their evil, I will repent me of the evil that I thought to do unto them. ⁹At what instant I shall speak concerning a nation, and concerning a kingdom, to build and to plant it, ¹⁰if it do evil in my sight, that it obey not my voice, then I will repent me of the good wherewith I said I would benefit them." (Ιερ 18,7-10)

ακατάστατο τρόπο, όπως βρίσκει κανείς και σήμερα αντιφατικές διηγήσεις για άτομα και περιστατικά σε ένα σωρό εφημερίδες, χωρίς σειρά, ημερομηνία ή εξήγηση. Θα δώσω δυο-τρία παραδείγματα αυτού του είδους.

Όπως φαίνεται από τη διήγηση στο κεφάλαιο 37, ο στρατός του Ναβουχοδονόσορα, ο στρατός των Χαλδαιών όπως αναφέρεται, πολιορκούσε την Ιερουσαλήμ για αρκετό καιρό και ακούγοντας ότι ο στρατός του Φαραώ της Αιγύπτου προήλαυε εναντίον τους, ήραν την πολιορκία και υποχώρησαν για ένα διάστημα. Ίσως είναι σωστό εδώ να αναφέρω, για να κατανοήσουμε τη μπερδεμένη αυτή ιστορία, ότι ο Ναβουχοδονόσορας είχε πολιορκήσει και είχε κατακτήσει την Ιερουσαλήμ κατά τη βασιλεία του Ιωακείμ, του προκατόχου του Σεδεκία, και ο Ναβουχοδονόσορας ήταν που έκανε τον Σεδεκία βασιλέα, ή μάλλον αντιβασιλέα. Η δεύτερη αυτή πολιορκία που αναφέρεται στο βιβλίο του Ιερεμία ήταν το αποτέλεσμα της εξέγερσης του Σεδεκία εναντίον του Ναβουχοδονόσορα. Αυτό εν μέρει καθιστά ύποπτο προδοσίας τον Ιερεμία και υποστηρικτή των συμφερόντων του Ναβουχοδονόσορα, τον οποίο ο Ιερεμίας αναφέρει στο 43,10 ως “υπηρέτη του Θεού”.¹⁰⁰

Στο 37,11-13 λέει “¹¹Και ἐγένετο ὅτε ἀνέβη ἡ δύναμις τῶν Χαλδαιῶν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ προσώπου τῆς δυνάμεως Φαραῶ, ¹²ἐξῆλθεν Ἱερεμίας ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ τοῦ πορευθῆναι εἰς γῆν Βενιαμὴν τοῦ ἀγοράσαι ἐκεῖθεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ. ¹³καὶ ἐγένετο αὐτὸς ἐν πύλῃ Βενιαμὴν, καὶ ἐκεῖ ἄνθρωπος, παρ’ ᾧ κατέλυε, Σαρουΐα υἱὸς Σελεμίου, υἱοῦ Ἀνανίου, καὶ συνέλαβε τὸν Ἱερεμίαν λέγων· πρὸς τοὺς Χαλδαίους σὺ φεύγεις; ¹⁴καὶ εἶπε· ψεῦδος, οὐκ εἰς τοὺς Χαλδαίους ἐγὼ φεύγω...”¹⁰¹(Ιερ 44,11-14) Συνεπώς ο Ιερεμίας συνελήφθη, κατηγορήθηκε, δικάστηκε και εστάλη στη φυλακή υπό την υποψία προδοσίας, όπου και παρέμεινε.

Το επόμενο κεφάλαιο όμως δίνει μια διήγηση της φυλάκισης του Ιερεμία που δεν έχει καμία σχέση μ'αυτή, αλλά αποδίδει τη σύλληψή του σε τελείως διαφορετική συγκυρία, για την οποία πρέπει να πάμε πίσω στο κεφάλαιο 21. Εκεί λέει, στο στίχο 1, ότι ο Σεδεκίας έστειλε τον Πασχώρ, το γιο του Μαλκία, και τον Σοφονία, γιο του Μασααίου, στον Ιερεμία για να τον ρωτήσουν σχετικά με το Ναβουχοδονόσορα, του οποίου ο στρατός βρισκόταν μπροστά στην Ιερουσαλήμ, και ο Ιερεμίας τους είπε: “⁸...τάδε λέγει Κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ δέδωκα πρὸ προσώπου ὑμῶν τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς καὶ

100 Το ελληνικό κείμενο παραλείπει αυτόν το χαρακτηρισμό. Συγκρίνατε: “...Behold, I will send and take Nebuchadrezzar the king of Babylon, **my servant**, and will set his throne upon these stones that I have hid...” (Jer 43,10) και “...ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω καὶ ἄξω Ναβουχοδονόσορ βασιλέα Βαβυλῶνος, καὶ θήσει αὐτοῦ τὸν θρόνον ἐπάνω τῶν λίθων τούτων, ὧν κατέκρυψας...” (Ιερ 50,10)

101 “¹¹And it came to pass, that, when the army of the Chaldeans was broken up from Jerusalem, for fear of Pharaoh’s army, ¹²that Jeremiah went forth out of Jerusalem, to go (as this account states) into the land of Benjamin, to separate himself thence in the midst of the people ¹³and when he was in the gate of Benjamin a captain of the ward was there, whose name was Irijah ... and he took Jeremiah the prophet, saying, Thou fallest away to the Chaldeans ¹⁴then Jeremiah said, It is false; I fall not away to the Chaldeans.” (Jer 37,11-14)

τὴν ὁδὸν τοῦ θανάτου· ⁹ὁ καθήμενος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀποθανεῖται ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῶ, καὶ ὁ ἐκπορευόμενος προσχωρήσει πρὸς τοὺς Χαλδαίους τοὺς συγκεκλεικότας ὑμᾶς ζήσεται, καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς σκύλα, καὶ ζήσεται.”¹⁰² (Ιερ 21,8-9)

Αὐτὴ ἡ συζήτηση σταματᾷ ἀπότομα στο τέλος τοῦ 21,10 καὶ εἶναι τόση ἡ ακαταστασία αὐτοῦ τοῦ βιβλίου που πρέπει να προπεράσουμε 16 κεφάλαια για να δούμε τὴ συνέχεια αὐτοῦ τοῦ περιστατικοῦ. ¹Καὶ ἤκουσε Σαφατίας υἱὸς Μάθαν καὶ Γοδολίας υἱὸς Πασχώρ καὶ Ἰωάχαλ υἱὸς Σελεμίου (εἰς ἀναφέρονται περισσότερα άτομα ἀπ’ὅτι στο κεφάλαιο 21) τοὺς λόγους, οὓς Ἰερεμίας ἐλάλει ἐπὶ τὸν λαὸν λέγων· ²οὕτως εἶπε Κύριος· ὁ κατοικῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀποθανεῖται ἐν ρομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῶ, καὶ ὁ ἐκπορευόμενος πρὸς τοὺς Χαλδαίους ζήσεται (που εἶναι τὰ λόγια τῆς προφητείας), καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς εὐρημα, καὶ ζήσεται. ³ὅτι οὕτως εἶπε Κύριος· παραδιδόμενη παραδοθήσεται ἡ πόλις αὕτη εἰς χεῖρας δυνάμεως βασιλέως Βαβυλώνας, καὶ συλλήψεται αὐτήν. ⁴καὶ εἶπαν τῷ βασιλεῖ (τῷ Σεδεκία δηλαδὴ) ἀναιρεθῆτω δὴ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅτι αὐτὸς ἐκλύει τὰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων τῶν πολεμούντων τῶν καταλειπομένων ἐν τῇ πόλει καὶ τὰς χεῖρας παντὸς τοῦ λαοῦ λαλῶν πρὸς αὐτοὺς κατὰ τοὺς λόγους τούτους· ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ χρησιμολογεῖ εἰρήνην τῷ λαῷ τούτῳ, ἀλλ’ ἦ πονηρὰ. ⁵καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς· ἰδοὺ αὐτὸς ἐν χερσὶν ὑμῶν· ὅτι οὐκ ἦδύνατο ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτούς. ⁶καὶ ἔρριψαν αὐτὸν εἰς λάκκον Μελχίου...”¹⁰³ (Ιερ 45,1-6)

Αὐτὲς οἱ δύο ἀναφορὲς εἶναι διαφορετικὲς καὶ ἀντιφατικὲς. Ἡ μία ἀποδίδει τὴ φυλάκιση στὴν προσιπᾶθεια να δραπετεύσει ἀπὸ τὴν πόλη, ἡ ἄλλη στο ὅτι κήρυττε καὶ προφήτευε στὴν πόλη· στὴ μία συνελήφθη ἀπὸ τὸ φρουρὸ τῆς πύλης, στὴν ἄλλη κατηγορεῖται μπροστὰ στο Σεδεκία ἀπὸ τὰ άτομα που ἐστάλησαν να λάβουν τὴν προφητεία.¹⁰⁴

102 “Thus saith the Lord, Behold I set before you the way of life, and the way of death; he that abideth in this city shall die by the sword and by the famine, and by the pestilence; but he that goeth out and falleth to the Chaldeans that besiege you, he shall live, and his life shall be unto him for a prey.” (Ιερ 21,8-9)

103 ¹“Then Shephatiah the son of Mattan, and Gedaliah the son of Pashur, and Jucal the son of Shelemiah, and Pashur the son of Malchiah, heard the words that Jeremiah had spoken unto all the people, saying, ²Thus saith the LORD, He that remaineth in this city shall die by the sword, by the famine, and by the pestilence: but he that goeth forth to the Chaldeans shall live; for he shall have his life for a prey, and shall live. ³Thus saith the LORD, This city shall surely be given into the hand of the king of Babylon’s army, which shall take it. ⁴Therefore the princes said unto the king, We beseech thee, let this man be put to death: for thus he weakeneth the hands of the men of war that remain in this city, and the hands of all the people, in speaking such words unto them: for this man seeketh not the welfare of this people, but the hurt. ⁵Then Zedekiah the king said, Behold, he is in your hand: for the king is not he that can do any thing against you. ⁶Then took they Jeremiah, and cast him into the dungeon of Malchiah...” (Jer 38,1-6)

104 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Παρατήρησα ὅτι δύο κεφάλαια στο Α Βασ (16 καὶ 17) ἀντιφάσκουν μεταξύ τους, ὅσον ἀφορᾷ τὸν τρόπο που ὁ Δαβὶδ γνώρισε τὸ Σαοὺλ. Παρομοίως στα Ιερεμία 38 καὶ 39 δὲν συμφωνοῦν ὅσον ἀφορᾷ τὴν αἰτία φυλάκισης τοῦ Ιερεμία.

Στο Α Βασ 16 λέει ὅτι ἓνα “πονηρὸ πνεῦμα παρά Κυρίου” τλαιπιωροῦσε τὸ Σαοὺλ καὶ οἱ

Στο επόμενο κεφάλαιο (Ιερ 39) βλέπουμε ξανά την ακαταστασία του βιβλίου, γιατί παρόλο που θέμα όλων των προηγούμενων κεφαλαίων είναι η πολιορκία του Ναβουχοδονόσορα, ειδικά στο 37 και 38 αυτό ξεκινάει λες και δεν έχει ειπωθεί κουβέντα για το ζήτημα και ο αναγνώστης πρέπει να ενημερωθεί για τις λεπτομέρειες, αφού ξεκινά με το “Και ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐνάτῳ τοῦ Σεδεκία βασιλέως Ἰούδα ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ παρεγένετο Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐπὶ Ἱερουσαλήμ καὶ ἐπολιορκούν αὐτήν.”¹⁰⁵ (Ιερ 46,1)

Ὅμως η περίπτωση του τελευταίου κεφαλαίου (του 52^{ου}) είναι η πιο τρανταχτή από όλες, γιατί ενώ η ιστορία έχει ειπωθεί ξανά και ξανά, αυτό το κεφάλαιο υποθέτει ότι ο αναγνώστης δεν ξέρει τίποτα και ξεκινά λέγοντας “¹¹Ὀντος εικοστοῦ καὶ ἐνός ἔτους Σεδεκίου ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ ἔνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνομα τῆ μητρὶ αὐτοῦ Ἀμειτάαλ, θυγατὴρ Ἱερεμίου, ἐκ Λοβενά. [...] ⁴καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐνάτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐν μηνὶ τῷ δεκάτῳ, δεκάτῃ τοῦ μηνός, ἦλθε Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐπὶ Ἱερουσαλήμ καὶ περιεχαράκωσαν αὐτήν καὶ περιωκοδόμησαν αὐτήν τετραπέδοις λίθοις κύκλω.”¹⁰⁶ (Ιερ 52,1-4)

υπηρέτες του τον συμβούλεψαν ως γιατροιά να βρει “ἄνδρα εἰδῶτα ψάλλειν ἐν κινύρᾳ” (που να παίζει ἄρπα). Και ο Σαούλ εἶπε στο στίχο 17 “¹⁷καὶ εἶπε Σαούλ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ· ἴδετε δὴ μοὶ ἄνδρα ὀρθῶς ψάλλοντα καὶ εἰσαγάγετε αὐτὸν πρὸς με. ¹⁸καὶ ἀπεκριθῆ εἰς τὸν παιδαρίων αὐτοῦ καὶ εἶπεν· ἰδοὺ ἑώρακα υἱὸν τῶ Ἰεσσαὶ Βηθλεεμίτην καὶ αὐτὸν εἰδῶτα ψαλμόν, καὶ ὁ ἀνὴρ συνेतὸς καὶ πολεμιστὴς καὶ σοφὸς λόγῳ, καὶ ὁ ἀνὴρ ἀγαθὸς τῷ εἶδει, καὶ Κύριος μετ’ αὐτοῦ. ¹⁹καὶ ἀπέστειλε Σαούλ ἀγγέλους πρὸς Ἰεσσαὶ λέγων· ἀπόστειλον πρὸς με τὸν υἱὸν σου Δαυὶδ τὸν ἐν τῷ ποιμνίῳ σου. ²⁰ καὶ ἔλαβεν Ἰεσσαὶ γομῶρ ἄρτων καὶ ἀσκὸν οἴνου καὶ ἔριφον αἰγῶν ἓνα καὶ ἐξαπέστειλεν ἐν χειρὶ Δαυὶδ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ πρὸς Σαούλ. ²¹καὶ εἰσῆλθε Δαυὶδ πρὸς Σαούλ καὶ παρειστήκει ἐνώπιον αὐτοῦ· καὶ ἠγάπησεν αὐτὸν σφόδρα, καὶ ἐγενήθη αὐτῷ αἰῶν τὰ σκεύη αὐτοῦ. ²²καὶ ἀπέστειλε Σαούλ πρὸς Ἰεσσαὶ λέγων· παριστάσθω δὴ Δαυὶδ ἐνώπιον ἐμοῦ, ὅτι εὗρε χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς μου. ²³καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ εἶναι πνεῦμα πονηρὸν ἐπὶ Σαούλ καὶ ἐλάμβανε Δαυὶδ τὴν κινύραν καὶ ἐψαλλεν ἐν χειρὶ αὐτοῦ. καὶ ἀνέψυχε Σαούλ, καὶ ἀγαθὸν αὐτῷ. καὶ ἀφίστατο ἀπ’ αὐτοῦ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν.” (Α Βασ 17-23) **ΣΤΜ:** Κοινῶς, ο Σαούλ γνώρισε το Δαβίδ επειδὴ τον ἔφεραν να παίζει ἄρπα καὶ διώξει το πονηρὸ πνεῦμα)

Στο επόμενο κεφάλαιο (το 17) αναφέρεται μια τελείως διαφορετική διήγηση για τη γνωριμία Σαούλ και Δαβίδ. Εδώ οφείλεται στην συνάντηση Δαβίδ και Γολιάθ, όταν ο πατέρας του Δαβίδ τον ἔστειλε να μεταφέρει προμήθειες στο στρατόπεδο. Στον 55^ο στίχο του κεφαλαίου λέει: “⁵⁵Καὶ ὡς εἶδε Σαούλ τὸν Δαυὶδ ἐκπορευόμενον εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀλλοφύλου, εἶπε πρὸς Ἀβεννήρ τὸν ἀρχοντα τῆς δυνάμεως· Υἱὸς τίνος ὁ νεανίσκος οὗτος; καὶ εἶπεν Ἀβεννήρ· ζῆ ἡ ψυχὴ σου, βασιλεῦ, εἰ οἶδα. ⁵⁶καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς· ἐπερώτησον σύ, υἱὸς τίνος ὁ νεανίσκος οὗτος. ⁵⁷καὶ ὡς ἐπέστρεψε Δαυὶδ τὸν πατάξει τὸν ἀλλοφύλον, καὶ παρέλαβεν αὐτὸν Ἀβεννήρ καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν ἐνώπιον Σαούλ, καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ ἀλλοφύλου ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ⁵⁸καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Σαούλ· υἱὸς τίνος εἶ, παιδαρίον, καὶ εἶπε Δαυὶδ· υἱὸς δούλου σου Ἰεσσαὶ τοῦ Βηθλεεμίτου.” (Α Βασ 55-58)

Αυτὲς οἱ δυο διηγήσεις διαφεύδουν ἡ μία τὴν ἄλλη γιατί καὶ οἱ δυο προϋποθέτουν ὅτι ο Σαούλ καὶ ο Δαβίδ δεν γνωρίζονταν καθόλου. Αυτό το βιβλίο, ἡ Βίβλος, εἶναι πολὺ γελοῖο ἀκόμα καὶ για κριτικὴ.

105 “In the ninth year of Zedekiah king of Judah, in the tenth month, came Nebuchadnezzar king of Babylon, and all his army, against Jerusalem, and besieged it” (Jer 39,1)

106 “Zedekiah was one and twenty years old when he began to reign, and he reigned eleven years in

Είναι αδύνατο να το έγραψε ένας μόνο άνθρωπος αυτό το βιβλίο, πόσο μάλλον ο Ιερεμίας. Τα σφάλματα είναι τέτοια που δεν θα γίνονταν αν καθόταν κάτω ένας άνθρωπος να συνθέσει το έργο. Αν έγραφα εγώ ή οποιοσδήποτε άλλος με τέτοιον τρόπο, κανένας δε θα καθόταν να διαβάσει αυτά που είχα γράψει και όλοι θα πίστευαν ότι ο συγγραφέας ήταν παράφρονος. Ο μόνος τρόπος για να δικαιολογηθεί η ακαταστασία του βιβλίου είναι ότι είναι ένα μείγμα από αποσπασματικά και αναξιόπιστα ανέκδοτα συγκολλημένα από έναν ανόητο, υπό το όνομα του Ιερεμία· γιατί πολλά αφορούν αυτόν και περιστατικά του καιρού κατά τον οποίο έζησε.

Για τη διπροσωπία και τις λανθασμένες προβλέψεις του Ιερεμία θα παραθέσω δύο παραδείγματα και θα συνεχίσω με την υπόλοιπη Βίβλο.

Όπως φαίνεται από το κεφάλαιο 38, όταν ο Ιερεμίας ήταν στη φυλακή, ο Σεδεκίας διέταξε να τον φέρουν μπροστά του και σ'αυτή την ιδιωτική συζήτηση ο Ιερεμίας τονίζει στο Σεδεκία να παραδοθεί στον εχθρό. Λέει: "καί ειπεν αὐτῷ Ἰερεμίας· οὕτως εἶπε Κύριος· ἐὰν ἐξελθῶν ἐξέλθῃς πρὸς ἡγεμόνας βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ σου"¹⁰⁷ (Ιερ 45,17). Ο Σεδεκίας ανησυχούσε μήπως μαθευτεί το περιεχόμενο της συζήτησης και είπε στον Ιερεμία ²⁵"καὶ ἐὰν οἱ ἄρχοντες (οἱ πρίγκηπες τοῦ Ἰούδα δηλαδὴ) ἀκούσωσιν ὅτι ἐλάλησά σοι καὶ ἔλθωσι πρὸς σὲ καὶ εἴπωσί σοι ἀνάγγελον ἡμῖν, τί ἐλάλησέ σοι ὁ βασιλεὺς, μὴ κρύψῃς ἀφ' ἡμῶν, καὶ οὐ μὴ ἀνέλωμέν σε, καὶ τί ἐλάλησε πρὸς σε ὁ βασιλεὺς; ²⁶καὶ ἔρεις αὐτοῖς· ρίπτω ἐγὼ τὸ ἔλεός μου κατ' ὀφθαλμοὺς τοῦ βασιλέως πρὸς τὸ μὴ ἀποστρέψαι με εἰς οἰκίαν Ἰωνάθαν ἀποθανεῖν με ἐκεῖ. ²⁷καὶ ἤλθοσαν πάντες οἱ ἄρχοντες πρὸς Ἰερεμίαν καὶ ἠρώτησαν αὐτόν, καὶ ἀνήγγειλεν αὐτοῖς κατὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους, οὓς ἐνετείλατο αὐτῷ ὁ βασιλεὺς..."¹⁰⁸ (Ιερ 45,25-27) Έτσι, αυτός ο άνθρωπος του Θεού, όπως λέγεται, μπορούσε να λέει ψέματα, όταν βόλευε τους σκοπούς του. Γιατί δεν πήγε μόνος του στον Σεδεκία για να τον ικετεύσει για τη ζωή του, ούτε το έκανε, αλλά άδραξε την ευκαιρία να τον συμβουλευτεί να παραδοθεί στο Ναβουχοδοноσόρα.

Στο κεφάλαιο 34,2-5 βρίσκεται μια προφητεία του Ιερεμία προς τον Σεδεκία που λέει τα εξής: ¹⁰²"οὕτως εἶπε Κύριος· βάδισον πρὸς Σεδεκίαν βασιλέα Ἰούδα καὶ ἔρεις αὐτῷ· οὕτως εἶπε Κύριος· παραδόσει παραδοθήσεται ἡ πόλις αὕτη εἰς χεῖρας βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ συλλήψεται αὐτήν

Jerusalem, and his mother's name was Hamutal, the daughter of Jeremiah of Libnah. [...] ⁴And it came to pass in the ninth year of his reign, in the tenth month, that Nebuchadnezzar king of Babylon came, he and all his army, against Jerusalem, and pitched against it, and built forts against it" (Ιερ 52,1.4)

107 "If thou wilt assuredly go forth unto the king of Babylon's princes, then thy soul shall live"

(Jer 38,17)

108 ²⁵"But if the princes hear that I have talked with thee, and they come unto thee, and say unto thee, Declare unto us now what thou hast said unto the king, hide it not from us, and we will not put thee to death; also what the king said unto thee: ²⁶Then thou shalt say unto them, I presented my supplication before the king, that he would not cause me to return to Jonathan's house, to die there. ²⁷Then came all the princes unto Jeremiah, and asked him: and he told them according to all these words that the king had commanded..." (Jer 38,25-27)

καὶ καύσει αὐτὴν ἐν πυρὶ·³καὶ σὺ οὐ μὴ σωθῆς ἐκ χειρὸς αὐτοῦ καὶ συλλήψει συλληφθήσῃ καὶ εἰς χεῖρας αὐτοῦ δοθήσῃ, καὶ ὀφθαλμοὶ σου τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὄψονται καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ μετὰ τοῦ στόματός σου λαλήσει, καὶ εἰς Βαβυλώνα εἰσελεύσῃ.⁴ἀλλὰ ἄκουσον τὸν λόγον Κυρίου, Σεδεκία βασιλεῦ Ἰούδα· οὕτως λέγει Κύριος·⁵ἐν εἰρήνῃ ἀποθανῆ, καὶ ὡς ἔκλαυσαν τοὺς πατέρας σου τοὺς βασιλεύσαντας πρότερόν σου, κλαύσονται καὶ σέ, οὐαὶ Κύριε, καὶ ἕως ἄδου κόψονται σε· ὅτι λόγον ἐγὼ ἐλάλησα, εἶπε Κύριος.”¹⁰⁹ (Ιερ 41,2-5)

Ἀλλά, ἀντὶ να δεῖ ο Σεδεκίας τα μάτια του βασιλέα της Βαβυλώνας και να μιλήσουν εκ του συνεγγυς και να πεθάνει ειρηνικά και να τον κλάψουν ὅπως ἐκλάψαν και τους προγόνους του (ὅπως του εἶπε ο Ιερεμίας ὅτι του εἶχε πει ο Θεός) συνέβη το ἀντίθετο, σύμφωνα με το κεφάλαιο 52,10-11. Ο βασιλέας της Βαβυλώνας σκότωσε τους γιους του μπροστά στα μάτια του Σεδεκία, μετὰ του ἔβγαλε τα μάτια, τον αλυσόδεσε και τον πήρε στη Βαβυλώνα, ὅπου ἔμεινε αιχμάλωτος μέχρι το θάνατό του.

Τι μπορούμε να πούμε για τους προφήτες πέρα ἀπὸ το ὅτι εἶναι ἀπατεῶνες και ψεύτες;

Ὅσο για τον Ιερεμία δεν ἔζησε καμία ἀπὸ αὐτές τις φρίκες. Ο Ναβουχοδονόσορας τον πήρε ὑπὸ την προστασία του και τον παρέδωσε στη φροντίδα του φρουράρχου του. “Πάρτε τον (εἶπε) και φροντίστε τον και μην του κάνετε κακό, ἀλλὰ φερθεῖτε του ὅπως σας ζητήσῃ.”¹¹⁰ (Jer 39,12) Ἐπειτα ο Ιερεμίας ἔλαβε το μέρος του Ναβουχοδονόσορα και προφήτευσε γι'αὐτόν κατὰ των Αἰγυπτίων, που εἶχαν ἐκστρατεύσει για να βοηθήσουν την Ἰερουσαλήμ ὅταν την πολιορκούσε. Αὐτὰ λοιπὸν για ἄλλον ἓνα ψεῦτη προφήτη και το βιβλίο που φέρει το ὄνομά του.

109 ¹⁰⁹Thus saith the Lord, Behold I will give this city into the hand of the king of Babylon, and he will burn it with fire; ³and thou shalt not escape out of his hand, but thou shalt surely be taken, and delivered into his hand; and thine eyes shall behold the eyes of the king of Babylon, and he shall speak with thee mouth to mouth, and thou shalt go to Babylon. ⁴Yet hear the word of the Lord; O Zedekiah, king, of Judah, thus saith the Lord, ⁵Thou shalt not die by the sword, but thou shalt die in Peace; and with the burnings of thy fathers, the former kings that were before thee, so shall they burn odours for thee, and they will lament thee, saying, Ah, Lord! for I have pronounced the word, saith the Lord.” (Jer 34,2-5)

110 “Take him and look well to him, and do him no harm; but do unto him even as he shall say unto thee.” (Jer 39,12) Το χωρίο αὐτό εἶναι ἐκτὸς ἐλληνικῆς Βίβλου.

Οι λοιποί προφήτες

Ήμουν πιο λεπτομερής με την ανάλυση των βιβλίων που αποδίδονται στον Ησαΐα και τον Ιερεμία, επειδή αυτοί αναφέρονται στα βιβλία Γ' και Δ' Βασιλειών και Παραλειπομένων, ενώ οι υπόλοιποι όχι. Τα υπόλοιπα βιβλία αποδίδονται στους λεγόμενους προφήτες. Δεν θα ασχοληθώ ιδιαίτερα με τον καθένα από αυτά, αλλά θα κάνω συνολικές παρατηρήσεις για το χαρακτήρα των προφητών αυτών.

Στο προηγούμενο μέρος της “Εποχής της Λογικής” είπα ότι η λέξη “προφήτης” ήταν η βιβλική λέξη για τον “ποιητή” και ότι τα τραγούδια και οι μεταφορές των Εβραίων ποιητών, ανόητα μετατράπηκαν σε αυτά που ξέρουμε σήμερα ως προφητείες. Πιστεύω ότι η άποψή μου είναι αρκετά σωστή, όχι μόνο επειδή τα βιβλία των προφητειών είναι γραμμένα σε ποιητική γλώσσα, αλλά και επειδή στη Βίβλο δεν υπάρχει αντίστοιχη λέξη για τον “ποιητή”. Είχα πει επίσης ότι η λέξη σήμαινε κάποιον που έπαιζε μουσικό όργανο, για το οποίο έδωσα μερικά παραδείγματα¹¹¹ όπως τη συντροφία προφητών που προφήτευαν με άρπες, με ψαλτήρια κ.λπ. και ότι ο Σαούλ προφήτευσε μαζί τους, στο Α Βασ 10,5. Όπως φαίνεται από αυτό το χωρίο, αλλά και από άλλα στο βιβλίο του Σαμουήλ [Α' και Β' Βασιλειών], η λέξη “προφήτης” περιοριζόταν στο να σημαίνει ποίηση και μουσική, γιατί αυτός που έβλεπε οράματα δεν λεγόταν “προφήτης”, αλλά “βλέπων” (Α Βασ 9,9)¹¹² και μόνο όταν σταμάτησε να χρησιμοποιείται η λέξη (που μάλλον συνέβη όταν ο Σαούλ εξόρισε τους μάγους) για το επάγγελμα του βλέποντος και την τέχνη του βλέπειν ενσωματώθηκε στη λέξη “προφήτης”.

Σύμφωνα με τη σύγχρονη έννοια, οι λέξεις “προφήτης” και “προφητεύω” έχουν σχέση με την πρόβλεψη μακρινών μελλοντικών γεγονότων και ήταν απαραίτητη για τους εφευρέτες του Ευαγγελίου να διευρύνουν το νόημα, ώστε να μπορούν να το εφαρμόσουν ή να το απλώσουν από τις προφητείες της Παλαιάς Διαθήκης στον καιρό της Καινής. Αλλά, σύμφωνα με την Παλαιά Διαθήκη, οι προφητείες των “βλεπόντων” και αργότερα των προφητών, αφού η έννοια του “βλέποντος” ενσωματώθηκε σε αυτή, αναφέρονταν μόνο σε γεγονότα της εποχής ή πολύ στενά συνδεδεμένα με αυτά: όπως η έκβαση μιας μάχης, το αποτέλεσμα ενός ταξιδιού ή ενός εγχειρήματος και για οποιαδήποτε περίπτωση ή δυσκολία. Αυτές [οι προφητείες] είχαν άμεσες αναφορές μέσα τους (όπως στην περίπτωση του Άχαζ και του Ησαΐα, με τη φράση “ίδού ή παρθένος έν

¹¹¹ βλ. και σελ.16

¹¹² **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Δεν ξέρω ποια εβραϊκή λέξη αντιστοιχεί στην αγγλική λέξη “seer”, αλλά παρατηρώ ότι στα Γαλλικά μεταφράζεται ως “Le Voyant”, από το ρήμα “voir” που σημαίνει “βλέπω”, είναι δηλαδή αυτός που βλέπει. (**ΣτΜ:** Το ελληνικό κείμενο συμφωνεί μεταφράζοντας τη λέξη ως “ο βλέπων”. Στα εβραϊκά η λέξη προφήτης είναι “navi” (נָבִי) και η αντίστοιχη του “βλέποντος” είναι “ro'eh” (רֹאֶה)

Ο Foner σημειώνει ότι η λέξη “Seer” από το Α Βασ 9, αντιστοιχεί στην εβραϊκή λέξη “chozeh”, “αυτός που παρατηρεί, που κοιτάζει μακριά”. Στο Ησ 47,13 χρησιμοποιείται για τη φράση “the stargazers” (**ΣτΜ:** “οί οράντες τούς άστέρας”)

γαστρή ἔξει, καὶ τέξεται υἱόν”) καὶ δεν ἀναφέρονταν σε μακρινὰ γεγονότα. Ἦταν το εἶδος προφητείας που ἀντιστοιχεῖ με το να σου λέει κάποιος τη μοίρα σήμερα, προβλέποντας γεννήσεις, πλοῦτη, καλοὺς ἢ κακοὺς γάμους, βρίσκοντας χαμένα ἀντικείμενα κ.λπ. καὶ γι’αὐτὸ φταίει ἡ ἀπάτη τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὄχι οἱ Ἑβραῖοι, ἡ ἀγνοία καὶ ἡ δεισιδαιμονία τῶν σημερινῶν ἀνθρώπων καὶ ὄχι τῶν ἀρχαίων, που ἀνῦψωσαν αὐτὰ τα ποιητικά, μουσικά, μαγικά ἔργα ονειρευόμενων περιπατητῶν στο σημεῖο που βρίσκονται σήμερα.

Ἀλλὰ, πέρα ἀπὸ αὐτὰ τα γενικά χαρακτηριστικά τῶν προφητῶν, εἶχαν καὶ ἰδιαίτερο χαρακτήρα. Ἐπαιρναν το μέρος ομάδων καὶ προφήτευαν υπὲρ ἢ κατὰ ἀνάλογα με τὴν ομάδα στὴν ὁποία ἀνήκαν, ὅπως οἱ ποιητῆς καὶ οἱ συγγραφεῖς σήμερα υπερασπίζονται το κόμμα με το ὁποῖο σχετίζονται καὶ καταφέρονται ἐναντίων τῶν ἄλλων.

Ἀφοῦ οἱ Ἑβραῖοι χωρίστηκαν σε δύο ἔθνη, τοῦ Ἰουδα καὶ τοῦ Ἰσραὴλ, ἡ κάθε μεριά εἶχε τους προφήτες τῆς που κατηγοροῦσαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο ὡς ψευδοπροφήτες, ψευδόμενους προφήτες, ἀπατεῶνες κ.λπ.

Οἱ προφήτες τοῦ Ἰουδα προφήτευαν ἐναντίον τῶν προφητῶν τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἐκεῖνοι τοῦ Ἰσραὴλ κατὰ ἐκείνων τοῦ Ἰουδα. Αὐτῆς οἱ κομματοποιημένες προφητείες ἐμφανίζονται εὐθύς με το διαχωρισμὸ τῶν βασιλείων τοῦ Ροβοάμ καὶ τοῦ Ἰεροβοάμ. Ὁ προφήτης που προφήτευε κατὰ τοῦ βωμοῦ που εἶχε στήσει ὁ Ἰεροβοάμ στὴν Βαιθὴλ καὶ τὸν καταριόταν ἦταν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ “κόμματος”, ὅπου βασιλιάς ἦταν ὁ Ροβοάμ, στὸν ὁποῖο ἔστησε ἐνέδρα κατὰ τὴν ἐπιστροφή του στο σπίτι τοῦ ἕνας προφήτης τοῦ Ἰσραὴλ, που του εἶπε: “...εἰ σὺ εἶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ὁ ἐληλυθὼς ἐξ Ἰούδα; καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐγώ.”¹¹³(Γ Βασ 13,14). Τότε του εἶπε ὁ προφήτης τοῦ Ἰσραὴλ “...κἀγὼ προφήτης εἰμι καθὼς σὺ, καὶ ἄγγελος λελάληκε πρὸς με ἐν ῥήματι Κυρίου λέγων· ἐπίστρεψον αὐτὸν πρὸς σεαυτὸν εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ φαγέτω ἄρτον, καὶ πιέτω ὕδωρ· καὶ ἐψεύσατο αὐτῷ.”¹¹⁴(Γ Βασ 13,18) Ἡ διήγησι ὠστόσο λέει ὅτι ὁ προφήτης τοῦ Ἰουδα δεν ἐπέστρεψε ποτὲ γιὰτι βρέθηκε νεκρὸς στὸ δρόμο ἐξ αἰτίας τοῦ προφήτη τοῦ Ἰσραὴλ που, χωρὶς ἀμφιβολία, το “κόμμα” του τὸν θεωροῦσε ἀληθινὸ προφήτη, ἐνὼ τὸν προφήτη τοῦ Ἰουδα ψευδοπροφήτη.

Στο Δ Βασ 3, ὑπάρχει μιὰ ἱστορία προφητείας καὶ γητείας, ὅπου ἀπὸ τὴς λεπτομέρειες φαίνεται ὁ χαρακτήρας ἐνὸς προφήτη. Ὁ Ἰωσαφάτ, ὁ βασιλέας τοῦ Ἰουδα, καὶ ὁ Ἰωράμ, ὁ βασιλέας τοῦ Ἰσραὴλ, εἶχαν σταματήσει γιὰ λίγο τὴς ἐχθροπραξίες καὶ συμμάχησαν γιὰ να πολεμήσουν μαζί με το βασιλέα τῆς Ἐδὼμ ἐναντία στο βασιλέα τῆς Μωάβ. Ἀφοῦ ἔνωσαν τους στρατοὺς τους καὶ ἀρχισαν τὴν πορεία εἶχαν μεγάλη ἀνάγκη γιὰ νερό, ὁπότε ὁ Ἰωσαφάτ εἶπε “οὐκ ἔστιν ὧδε προφήτης τοῦ Κυρίου καὶ ἐπιζητήσωμεν τὸν Κύριον παρ’ αὐτοῦ;” καὶ ἕνας ἀπὸ τους υπηρέτες τοῦ βασιλέα

113 “...Art thou the man of God that came from Judah? and he said, I am.” (Γ Βασ 13,14)

114 “...I am a prophet also, as thou art, and an angel spake unto me by the word of the Lord, saying, Bring him back with thee unto thine house, that he may eat bread and drink water; but he lied unto him.” (Γ Βασ 13,18)

του Ισραήλ είπε “ὡδε Ἐλισαιὲ υἱὸς Σαφάτ, ὃς ἐπέχεεν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας Ἡλίου” (ο Ἐλισαῖος ἦταν με το μέρος του βασιλείου του Ιούδα) και ο Ιωσαφάτ, ο βασιλέας του Ιούδα ειπε “ἔστιν αὐτῶ ρῆμα Κυρίου” (Δ Βασ 3,11-13). Η ιστορία τότε λέει ότι οι τρεις βασιλεις πήγαν στον Ελισαῖο (που ἤδη εἶπα ὅτι ἦταν προφήτης του Ιούδα) και όταν ειδε τον βασιλέα του Ιούδα ειπε “¹³...τί ἔμοι και σοί; δεῦρο πρὸς τοὺς προφήτας τοῦ πατρὸς σου και τοὺς προφήτας τῆς μητρὸς σου. και εἶπεν αὐτῶ ὁ βασιλεὺς Ἰσραήλ· μὴ ὅτι κέκληκε Κύριος τοὺς τρεῖς βασιλεις τοῦ παραδοῦναι αὐτοὺς εἰς χεῖρας Μωάβ; (εννοώντας την ἄλλειψη νερού) ¹⁴και εἶπεν Ἐλισαιέ· ζῆ Κύριος τῶν δυνάμεων, ᾧ παρέστην ἐνώπιον αὐτοῦ, ὅτι εἰ μὴ πρόσωπον Ἰωασαφάτ βασιλέως Ἰούδα ἐγὼ λαμβάνω, εἰ ἐπέβλεψα πρὸς σε και εἰδόν σε” (Δ Βασ 3,13-14) Εδώ φαίνεται ὅλο το δηλητήριο και η खुδαίότητα ενὸς “κομματικῶ” προφήτη. Ας δούμε τώρα τον τρόπο με τον οποιό προφήτευσε.

¹⁵και νῦν λαβέ μοι ψάλλοντα. και ἐγένετο ὡς ἔψαλλον ὁ ψάλλον, και ἐγένετο ἐπ’ αὐτὸν χεῖρ Κυρίου” Ἰδοὺ οι φανφάρες του μάγου. Η προφητεία τώρα ἦταν: ¹⁶και εἶπε· τάδε λέγει Κύριος· ποιήσατε τὸν χειμάρρουν τοῦτον βοθύνους βοθύνους”¹¹⁵ (Δ Βασ 3,15-16) [Τους ειπε να σκάψουν γούρνες δηλαδή]. Οποιοσδήποτε λογικός συμπατριώτης τους θα μπορούσε να τους πει, χωρίς νιαούλια και βιολιά, ὅτι αν θέλει κανεῖς να βρει νερό, σκάβει.

Αλλά μια και κάθε μάγος δεν εἶναι γνωστός για το ἴδιο πράγμα, το ἴδιο ισχύει και για τους προφήτες, γιατί αν και ὅλοι εἶναι διάσημοι για τα ψέματά τους, κάποιοι ἦταν καλύτεροι στις κατάρες. Ο Ελισαῖος, που μόλις ανέφερα, ἦταν ξεπέρ σ’αυτή την κατηγορία· ἦταν αὐτός που καταράστηκε 42 παιδιὰ στο ὄνομα του Κυρίου, τα οποιὰ κατασπάραζαν οι δυο θηλυκές αρκούδες. Θα πρέπει να υποθέσουμε ὅτι τα παιδιὰ ἦταν του βασιλείου του Ισραήλ· αλλά αφού αυτοὶ που καταριούνται λένε και ψέματα, μπορούμε να θεωρήσουμε την ιστορία του Ελισαῖου και των αρκούδων αξιόπιστη σαν την ιστορία του Δράκου του Wantley, η οποιὰ λέει:

“Τρία παιδιὰ φαγώθηκαν,
να παλέψουν δεν μπορούσαν·
με μια χαιψιά τα ἔφαγε,
σαν ἄνθρωπος το μήλο.”¹¹⁶

115 ¹¹“But Jehoshaphat asked, “Is there no prophet of the LORD here, that we may inquire of the LORD through him?” . An officer of the king of Israel answered, “Elisha son of Shaphat is here. He used to pour water on the hands of Elijah.” ¹²Jehoshaphat said, “The word of the LORD is with him.” So the king of Israel and Jehoshaphat and the king of Edom went down to him. ¹³Elisha said to the king of Israel, “What do we have to do with each other? Go to the prophets of your father and the prophets of your mother.” “No,” the king of Israel answered, “because it was the LORD who called us three kings together to hand us over to Moab.” ¹⁴Elisha said, “As surely as the LORD Almighty lives, whom I serve, if I did not have respect for the presence of Jehoshaphat king of Judah, I would not look at you or even notice you. ¹⁵But now bring me a harpist.” While the harpist was playing, the hand of the LORD came upon Elisha ¹⁶and he said, “This is what the LORD says: Make this valley full of ditches.” (Δ Βασ 3,11-16)

116 Ἀνώνημο σαπρικό ποίημα του 17^{ου} αἰώνα. Το πλήρες κείμενο στο

Υπάρχει άλλη μια περιγραφή των ανθρώπων που λέγονται προφήτες και διασκεδάζανε με οράματα και όνειρα -μέρα ή νύχτα δεν ξέρουμε. Αυτοί ήταν ελάχιστοι κακόβουλοι και σχετικά ακίνδυνοι. Σ'αυτή την κατηγορία είναι ο ΙΕΖΕΚΙΗΛ και ο ΔΑΝΙΗΛ. Και η πρώτη ερώτηση γι'αυτά τα βιβλία δεν είναι άλλη παρά "Είναι γνήσια;" δηλαδή, γράφτηκαν όντως από τον Ιεζεκιήλ και το Δανιήλ;

Γι'αυτό δεν υπάρχει απόδειξη, αλλά κατά τη γνώμη μου, πιστεύω ότι μάλλον είναι. Αυτό το πιστεύω για τους εξής λόγους: Πρώτον, επειδή τα ίδια τα βιβλία δεν έχουν εσωτερικά στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι δεν είναι γραμμένα από τον Ιεζεκιήλ και το Δανιήλ, όπως τα βιβλία που αποδίδονται στο Μωυσή, τον Ιησού του Ναυή, το Σαμουήλ κ.λπ. περιέχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι δεν τα έγραψαν αυτοί.

Δεύτερον, επειδή δεν γράφτηκαν παρά μετά τη Βαβυλώνια Αιχμαλωσία, και υπάρχει καλός λόγος για να πιστεύει κανείς ότι κανένα βιβλίο δεν γράφτηκε πριν την περίοδο αυτή. Τουλάχιστον, μπορεί να αποδειχθεί από τα ίδια τα βιβλία ότι γράφτηκαν αφού εδραιώθηκε η μοναρχία στο Ισραήλ.

Τρίτον, επειδή το ύφος γραφής των βιβλίων που αποδίδονται στον Ιεζεκιήλ και το Δανιήλ ταιριάζει με τις συνθήκες υπό τις οποίες φέρεται ότι γράφτηκαν.

Αν οι διάφοροι σχολιαστές και ιερείς, που ανόητα ξοδεύουν το χρόνο τους για να ερμηνεύσουν και να λύσουν τους γρίφους των βιβλίων αυτών, είχαν συρθεί στη σκλαβιά, όπως ο Ιεζεκιήλ και ο Δανιήλ, αυτό θα βελτίωνε πολύ την ικανότητά τους να καταλάβουν για ποιο λόγο τα βιβλία είναι γραμμένα με τέτοιο τρόπο και θα γλίτωναν τον κόπο να βάλουν μπροστά τη [ερμηνευτική] μηχανή τους, όπως και άσκοπα έκαναν. Γιατί θα ανακάλυπταν ότι [ο Ιεζεκιήλ και ο Δανιήλ] θα έπρεπε να γράψουν για ζητήματα που αφορούν τους ίδιους, τους φίλους τους ή τη χώρα τους με κρυφό τρόπο, όπως έκαναν κι αυτοί οι άνδρες.

Αυτά τα δυο βιβλία διαφέρουν από τα υπόλοιπα γιατί μόνο αυτά είναι γεμάτα με διηγήσεις ονείρων και οραμάτων και αυτή η διαφορά οφείλεται στο ότι ήταν αιχμάλωτοι πολέμου ή φυλακισμένοι σε μια ξένη χώρα και ήταν αναγκασμένοι να ανταλλάσσουν ακόμα και την πλέον απλή πληροφορία και όλα τα πολιτικά τους σχέδια και απόψεις με μυστηριώδη και μεταφορική γλώσσα. Παρίσταναν ότι έβλεπαν όνειρα και οράματα γιατί δεν ήταν ασφαλές να μιλήσουν για γεγονότα με απλή γλώσσα. Πρέπει ωστόσο να υποθέσουμε ότι οι παραλήπτες μπορούσαν να καταλάβουν το κρυμμένο νόημα. Αλλά οι απασχολημένοι σχολιαστές και ιερείς σπαζούν το κεφάλι τους να βρουν αυτά που δεν έπρεπε να μαθευτούν και τα οποία δεν τους αφορούν.

Ο Ιεζεκιήλ και ο Δανιήλ ήταν αιχμάλωτοι στη Βαβυλώνα κατά την πρώτη αιχμαλωσία, τον καιρό του Ιωακείμ, 9 χρόνια πριν την δεύτερη αιχμαλωσία, τον καιρό του Σεδεκία. Οι Εβραίοι ήταν τότε πολυάριθμοι και είχαν αρκετή ισχύ στην Ιερουσαλήμ και, όπως είναι αναμενόμενο, άνθρω-

ποι σαν τον Ιεζεκιήλ και το Δανιήλ σχεδίαζαν την ανάκτηση της χώρας τους και την απελευθέρωσή τους. Είναι εύλογο να υποθέσουμε ότι οι διηγήσεις ονείρων και οραμάτων με τις οποίες είναι γεμάτα τα βιβλία δεν είναι παρά σύστημα μυστικής αλληλογραφίας για τη διευκόλυνση της επίτευξης αυτών των σκοπών· χρησίμευε σαν κρυπτογράφηση ή μυστικό αλφάβητο ή στη χειρότερη περίπτωση σαν τρόπος να ξεκάσουν τη σκλαβιά. Εικάζω πάντως ότι ισχύει το πρώτο.

Ο Ιεζεκιήλ ξεκινά το βιβλίο του με τη διήγηση ενός οράματος με *κερουβείμ* και έναν *τροχό μέσα σε ένα άλλο τροχό* που είδε στον ποταμό Χοβάρ, στη γη της αιχμαλωσίας. Δεν είναι λογικό να υποθέσουμε ότι τα *κερουβείμ* σημαίνουν το ναό της Ιερουσαλήμ, όπου υπήρχαν εικόνες *κερουβείμ*; Και ότι ο *τροχός μέσα σε τροχό* (που σαν σχήμα λόγου πάντα είχε το νόημα της δολοπλοκίας) είναι το σχέδιο ανάκτησης της Ιερουσαλήμ; Προς το τέλος του βιβλίου του οραματίζεται τον εαυτό του να μεταφέρεται στην Ιερουσαλήμ και μέσα στο ναό (κεφάλαιο 43) και επιστρέφει στο πρώτο όραμά του λέγοντας ότι αυτό ήταν όμοιο με το πρώτο· αυτό δείχνει ότι τα όνειρα και τα οράματα είχαν σαν στόχο την ανάκτηση της Ιερουσαλήμ και τίποτα άλλο.

Όσον αφορά τις ρομαντικές ερμηνείες που παρήγαγαν οι σχολιαστές και οι ιερείς από αυτά τα βιβλία, αφού πρώτα τα μετέτρεψαν σε προφητείες και τις διαστρέβλωσαν για να αφορούν μέχρι και τη σημερινή εποχή, [οι ερμηνείες αυτές,] παλαβές σαν τα όνειρα και τα οράματα που προσπαθούν να ερμηνεύσουν, μας δείχνουν σε τι βαθμό μπορεί να φτάσει η ανοησία και η ευπιστία των ιερωμένων.

Μετά βίας μπορώ να φανταστώ κάτι πιο παράλογο από ανθρώπους σαν τον Ιεζεκιήλ και το Δανιήλ, που η χώρα τους είχε κυριευτεί και ήταν δούλοι του εχθρού, με όλους τους συγγενείς και φίλους σκλαβωμένους μακριά ή υπόδουλους στα ίδια τους τα σπίτια ή σφαγμένους ή σε διαρκή κίνδυνο να σφαγιαστούν, πραγματικά δεν μπορώ να φανταστώ κάτι πιο παράλογο από το ότι τέτοιοι άνδρες θα ανάλωναν το χρόνο τους και τη σκέψη τους για το τι θα γινόταν σε άλλα έθνη χίλια ή και δυο χιλιάδες χρόνια μετά το θάνατό τους. Ταυτόχρονα, τίποτα δεν θα ήταν πιο φυσικό από το να σκέφτονται πώς θα ελευθερώσουν την Ιερουσαλήμ και τους εαυτούς τους· και αυτό ήταν το μόνο αντικείμενο των μυστηριωδών και μανιωδών κειμένων που περιέχονται σ'αυτά τα βιβλία.

Με αυτή τη λογική, το ύφος γραφής επιβλήθηκε λόγω ανάγκης και δεν είναι παράλογο [να υποθέσουμε ότι έγινε] από επιλογή. Αλλά αν χρησιμοποιήσουμε τα βιβλία σαν προφητείες, είναι ψευδή. Στο Ιεζ 29,11, αναφερόμενος στην Αίγυπτο λέει "οὐ μὴ διέλθῃ ἐν αὐτῇ πούς ἀνθρώπου, καὶ πούς κτήνους οὐ μὴ διέλθῃ αὐτήν, καὶ οὐ κατοικηθήσεται τεσσαράκοντα ἔτη."¹¹⁷ Αυτό δεν συνέβη ποτέ, άρα η προφητεία είναι ψευδής, όπως και όλα τα βιβλία που έχω εξετάσει ως τώρα. Εδώ θα κλείσω αυτό το μέρος του θέματος.

117 "No foot of man shall pass through it, nor foot of beast pass through it; neither shall it be inhabited for forty years." (Ιεζ 29,11)

Στο προηγούμενο μέρος της “Εποχής της Λογικής” μίλησα για τον Ιωνά και την ιστορία του με τη φάλαινα, μια ιστορία άξια κλεουσασιού, αν γράφτηκε για να την πιστέψουμε ή γέλιου, αν γράφτηκε για να δοκιμάσει τι μπορεί να καταπιεί η ευπιστία· γιατί αν μπορεί να χάσει κανείς τον Ιωνά και τη φάλαινα μαζί, μπορεί να χάσει οτιδήποτε.

Αλλά, όπως έδειξα ήδη με τις παρατηρήσεις μου στο βιβλίο του Ιώβ και των Παροιμιών, δεν είναι πάντα εύκολο να διακρίνει κανείς αν τα βιβλία είναι Εβραϊκά ή μεταφράσεις Εθνικών βιβλίων στα Εβραϊκά. Και μια και το βιβλίο του Ιωνά δεν ασχολείται καθόλου με εβραϊκά ζητήματα, αλλά ασχολείται αποκλειστικά με τους Εθνικούς, είναι πολύ πιο πιθανό να γράφτηκε από Εθνικούς παρά από Εβραίους¹¹⁸ και ότι γράφτηκε ως μύθος για να εκθέσει τις ανοησίες και να σατιρίσει τον μοχθηρό και απάνθρωπο χαρακτήρα ενός βιβλικού προφήτη ή ενός μάντη.

Ο Ιωνάς παρουσιάζεται αρχικά σαν ένας ανυπάκουος προφήτης που τρέχει να αποφύγει την αποστολή του και καταφεύγει σε ένα σκάφος Εθνικών, το οποίο κατευθυνόταν από την Ιόπη στη Θαρσίς· λες και ένα τέτοιο φτωχό τέχνασμα θα μπορούσε να τον κρύψει ώστε να μην τον βρει ο Θεός. Το πλοίο πέφτει σε καταιγίδα στη θάλασσα και οι ναυτικοί, που όλοι τους ήταν Εθνικοί, πιστεύοντας ότι είναι θεία δίκη για κάποιο εγκληματία που βρίσκεται στο πλοίο, αποφάσισαν να ριξουν κλήρο για να ανακαλύψουν τον ένοχο· και ο κλήρος έπεσε στον Ιωνά. Αλλά πριν συμβούν όλα αυτά, έριξαν όλα τους τα υπάρχοντα και τα εμπορεύματα στη θάλασσα για να ελαφρύνει το πλοίο, ενώ ο Ιωνάς κοιμόταν στο αμπάρι σαν ανόητος.

Αφού ο κλήρος έπεσε στον Ιωνά, τον ανέκριναν για να μάθουν ποιος ήταν. Εκείνος τους είπε ότι ήταν Εβραίος και η ιστορία υπονοεί ότι παραδέχθηκε την ενοχή του. Αλλά αυτοί οι Εθνικοί, αντί να τον θυσιάσουν κατ'ευθείαν χωρίς έλεος, όπως θα έκαναν οι βιβλικοί προφήτες και ιερείς σε έναν Εθνικό σε αντίστοιχη περίπτωση, όπως στην περίπτωση του Αγά ή του Μωυσή με τα γυναικόπαιδα, προσπάθησαν να τον σώσουν ρισκάροντας τις ίδιες τους τις ζωές, γιατί η διήγηση λέει “και παρεβιάζοντο οί άνδρες του έπιστρέψαι πρὸς τήν γήν και οὐκ ήδύναντο, ὅτι ή θάλασσα έπορεύετο και έξηγείετο μάλλον έπ' αυτούς.” (Ιων 1,13) παρόλο που ο Ιωνάς ήταν Εβραίος, ξένος, η αιτία της κακοδαιμονίας τους και ο λόγος που έχασαν το εμπόρευσμά τους. Ωστόσο, δεν ήταν πρόθυμοι να θυσιαστούν όλοι “και άνεβόησαν πρὸς Κύριον και είπαν· μηδαμῶς, Κύριε, μη άπολώμεθα ένεκεν τής ψυχής του άνθρώπου τούτου, και μη δῶς έφ' ήμᾶς αίμα δίκαιον, διότι σύ, Κύριε, ὄν τρόπον έβούλου, πεποίηκας.”¹¹⁹ (Ιων 1,14) Δηλαδή, δεν θεωρούσαν τον Ιωνά ένοχο, αφού μπορεί να ήταν αθώος, αλλά πίστευαν ότι ο κλήρος

118 Ο Foner σημειώνει ότι θυμάται ότι διάβασε σε ένα αρχαίο περσικό ποίημα (μάλλον του Σααντί, αλλά γράφει ότι δε θυμάται σίγουρα) τη φράση: “Και τώρα η φάλαινα κατάπιε τον Ιωνά: Ο ήλιος έδυσσε”

119 “¹³Nevertheless the men rowed hard to bring it to the land; but they could not: for the sea wrought, and was tempestuous against them. ¹⁴Wherefore they cried unto the LORD, and said, We beseech thee, O LORD, we beseech thee, let us not perish for this man's life, and lay not upon us innocent blood: for thou, O LORD, hast done as it pleased thee.” (Ιων 1,13-14)

έπεσε στον Ιωνά λόγω θεϊκής βούλησης. Αυτή η προσευχή δείχνει ότι οι Εθνικοί λάτρευαν *ένα Υπέριστο Ον* και δεν ήταν ειδωλολάτρες, όπως τους παρουσίαζαν οι Εβραίοι. Αλλά με την καταιγίδα να μαινεται ακόμη και τον κίνδυνο να πλησιάζει όλο και περισσότερο, τήρησαν το αποτέλεσμα της κλήρωσης που είχαν κάνει και έριξαν τον Ιωνά στη θάλασσα όπου, σύμφωνα με την ιστορία, ένα μεγάλο ψάρι τον κατάπιε ζωντανό και ολόκληρο!

Τώρα πρέπει να συλλογιστούμε τον Ιωνά που ήταν προστατευμένος από την καταιγίδα στην κοιλιά του κήτους. Εδώ μας λένε ότι προσευχήθηκε, αλλά η προσευχή είναι φτιαχτή από διάφορους στίχους από τους Ψαλμούς, χωρίς σύνδεση και συνέπεια και προσαρμοσμένη στον κίνδυνο που βρισκόταν ο Ιωνάς, αλλά χωρίς να έχει ουσιαστική σχέση με την [ψυχική] κατάσταση στην οποία βρισκόταν. Είναι μια προσευχή που θα μπορούσε να κατασκευάσει ένας Εθνικός που είχε κάποια γνώση των Ψαλμών. Αυτό μόνο θα ήταν αρκετό για να δείξει ότι η ιστορία είναι φτιαχτή. Ωστόσο, η προσευχή απαντήθηκε και η ιστορία συνεχίζει (και παραλείποντας την συνηθισμένη ποιητική γλώσσα των βιβλικών προφητών) λέει “Και προσέταξε Κύριος τῷ κήτει, και ἐξέβαλε τὸν Ἰωνᾶν ἐπὶ τὴν ξηρᾶν.”¹²⁰ (Ιων 2,11)

Έπειτα ο Ιωνάς έλαβε δεύτερη αποστολή στη Νινευή, την οποία και αποδέχθηκε. Τώρα τον βλέπουμε ως ιεροκήρυκα. Οι κακουχίες που πέρασε, η ανάμνηση της παρακοής του και η θαυματουργή σωτηρία που υποτίθεται ότι βίωσε, θα περίμενε κανείς ότι θα του είχαν εντυπώσει συναισθήματα καλοσύνης και αγαθότητας κατά την εκτέλεση της αποστολής του. Αντ’αυτού, μπαίνει στην πόλη με κατακραυγές και κατάρες στο στόμα του, φωνάζοντας “ἔτι τρεῖς ἡμέραι καὶ Νινευὴ καταστραφῆσεται.”¹²¹ (Ιων 3,4)

Πρέπει τώρα να αναλογιστούμε τι έκανε αυτός ο υποτιθέμενος ιεροκήρυκας σαν τελευταία πράξη της αποστολής του. Και εδώ φαίνεται το κακοποιο πνεύμα του βιβλικού προφήτη να ξεδιπλώνει μια μαυρίλα που οι άνθρωποι σχετίζουν με το ον που ονομάζεται “Διάβολος”.

Αφού κοινοποίησε τις προβλέψεις του, αποσύρθηκε στα ανατολικά της πόλης. Αλλά γιατί; Όχι για να αναλογιστεί το έλεος που έδειξε ο Δημιουργός σ’αυτόν και σε άλλους, αλλά για να περιμένει με σατανική ανυπομονησία την καταστροφή της Νινευή. Ωστόσο, όπως μας διηγείται η ιστορία, οι κάτοικοι της Νινευή μετανόησαν και ο Θεός “μετενόησεν ὁ Θεὸς ἐπὶ τῇ κακίᾳ, ἢ ἐλάλησε τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐποίησε.” (Ιων 3,10) Αυτό, λέει ο πρώτος στίχος του τελευταίου κεφαλαίου, *δυσαρέστησε* πολύ τον Ιωνά και *θύμωσε πολύ*. Η σκληρή καρδιά του θα προτιμούσε να είχε καταστραφεί η Νινευή και να είχαν χαθεί όλες οι ψυχές εκεί, νέοι και ηλικιωμένοι, παρά να έχουν βγει λάθος οι προβλέψεις του. Για να εκτεθεί ακόμα περισσότερο ο χαρακτήρας του προφήτη, μια κολοκύθα μεγαλώνει [σε τεράστιες διαστάσεις] τη νύχτα για να έχει ο προφήτης στέγη από την

120 “The Lord spake unto the fish, and it vomited out Jonah upon dry land.” (Ιων 2,11)

121 Το αγγλικό κείμενο αναφέρει ότι η Νινευή θα καταστρεφόταν σε 40 ημέρες και όχι σε 3. “Yet forty days, and Nineveh shall be overthrown.” (Ιων 3,4)

κάψα του ήλιου, εκεί όπου είχε καταφύγει· και το επόμενο πρωί το φυτό πεθαίνει.

Εδώ πλέον, η οργή του προφήτη γίνεται μεγάλη και είναι έτοιμος να καταστρέψει τον εαυτό του. “Καλόν μοι ἀποθανεῖν με ἢ ζῆν.” Αυτό ξεκινά ένα διάλογο μεταξύ του Μεγαλοδύναμου και του προφήτη και ο Θεός λέει “⁹καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς Ἰωνᾶν· εἰ σφόδρα λελύπησαι σὺ ἐπὶ τῇ κολοκύνθῃ; καὶ εἶπε· σφόδρα λελύπημαι ἐγὼ ἕως θανάτου. ¹⁰καὶ εἶπε Κύριος· σὺ ἐφέισω ὑπὲρ τῆς κολοκύνθης, ὑπὲρ ἧς οὐκ ἔκακοπάθησας ἐπ’ αὐτὴν οὐδὲ ἐξέθρεψας αὐτήν, ἢ ἐγενήθη ὑπὸ νύκτα καὶ ὑπὸ νύκτα ἀπώλετο. ¹¹ἐγὼ δὲ οὐ φείσομαι ὑπὲρ Νινευῆ τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἐν ἣ κατοικοῦσι πλείους ἢ δώδεκα μυριάδες ἀνθρώπων, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν δεξιὰν αὐτῶν ἢ ἀριστερὰν αὐτῶν, καὶ κτήνη πολλά.”¹²² (Ἰων 4,9-11)

Εδώ καταλήγουμε σε σάτιρα και επιμύθιο. Ως σάτιρα, επιτίθεται σε όλες τις αδιάκριτες κρίσεις των βιβλικών προφητιών κατά ανδρών, γυναικών και παιδιών, με τις οποίες είναι γεμάτο αυτό το ψευδόμενο βιβλίο, όπως είναι ο Κατακλυσμός, η καταστροφή των Σοδόμων και Γομόρρων, η γενοκτονία των Χαναναίων, ακόμα και των βρεφών. Γιατί το ότι υπάρχουν 12.000 άτομα στη Νινευή που δεν ξεχωρίζουν το δεξί από το αριστερό τους χέρι, εννοεί τα παιδιά· και παιδιά υπήρχαν σε όλα τα προηγούμενα παραδείγματα. Σατιρίζει επίσης τη μεροληψία του Δημιουργού υπέρ ενός έθνους.

Το επιμύθιο είναι ένα κήρυγμα κατά των κακών προβλέψεων γιατί σίγουρα, όταν ένας άνθρωπος προβλέπει κάτι κακό, τείνει να επιθυμεί να συμβεί. Η υπερηφάνεια του επιθυμεί να είναι σωστή η πρόβλεψή του και σκληραίνει την καρδιά του, μέχρι να δει με ευχαρίστηση ή απογοήτευση την επιτυχία ή αποτυχία των προβλέψεών του. Αυτό το βιβλίο τελειώνει με την ίδια ισχυρή και δικαιολογημένη άποψη για τους προφήτες, τις προφητείες και τις αδιάκριτες τιμωρίες, όπως τελειώνει και το κεφάλαιο που ο Βενιαμίν Φραγκλίνος έγραψε για τη Βίβλο (για τον Αβραάμ και τον ξένο) κατακρίνοντας το αδιάλλακτο πνεύμα των θρησκευτικών διωγμών. Αυτά σχετικά με το βιβλίο του Ιωνά.¹²³

Για τα ποιητικά τμήματα της Βίβλου που ονομάζονται προφητείες, έχω μιλήσει στο προηγούμενο μέρος της “Εποχής της Λογικής”, αλλά και σ’αυτό και είπα ότι η λέξη “προφήτης” είναι η βιβλική λέξη για τον “ποιητή”· και τα τραγούδια και οι μεταφορές των ποιητών, πολλά εκ των

122 “⁹And God said to Jonah, Doest thou well to be angry for the gourd? And he said, I do well to be angry, even unto death. ¹⁰Then said the LORD, Thou hast had pity on the gourd, for the which thou hast not laboured, neither madest it grow; which came up in a night, and perished in a night: ¹¹And should not I spare Nineveh, that great city, wherein are more than sixscore thousand persons that cannot discern between their right hand and their left hand; and also much cattle?” (Ἰων 4,9-11)

123 Ο Foner σημειώνει ότι η ιστορία του Αβραάμ και των Πυρολατρών, που αποδίδεται στον Φραγκλίνο, είναι από το Σααντί (βλ. και στο βιβλίο του Foner, “Sacred Anthology” σελ.61). Ο Paine αν και έχει αποκαλεστεί “απλός χλευαστής” είναι από τους πρώτους που σχολίασαν θετικά το βιβλίο του Ιώβ, που είναι τόσο εύκολα παρεξηγήσιμο από έναν επιπόλαιο αναγνώστη, ο οποίος δεν μπορεί να διακρίνει την ανώτερη σύλληψη του Θείου που υπάρχει στην Παλαιά Διαθήκη.

οποίων έχουν πλέον συσκοτιστεί με το πέρασμα του χρόνου και την αλλαγή των περιστάσεων, έχουν πλέον γελοιωδώς αναχθεί σε προφητείες και χρησιμοποιούνται για σκοπούς που οι συγγραφείς τους ούτε που είχαν φανταστεί. Όταν ένας ιερέας αναφέρει οποιοδήποτε από αυτά τα χωρία, το ξεμπερδεύει όπως προτιμά και επιβάλλει αυτή την εξήγηση στο ποίμνιό του ως το νόημα που σκόπευε να μεταδώσει ο συγγραφέας. Η πόρνη της Βαβυλώνας έχει υπάρξει η κοινή πόρνη όλων των ιερέων και ο καθένας κατηγορεί τον άλλο ότι την έχει ερωμένη· τόσο πολύ συμφωνούν με τις ερμηνείες τους.

Περισεύουν τώρα μόνο λίγα βιβλία, τα βιβλία των μικρών προφητών· και μια και έχω ήδη δείξει ότι οι μεγάλοι προφήτες είναι απατεώνες, θα ήταν δειλία εκ μέρους μου να ενοχλήσω τον ύπνο των μικρών. Ας κοιμηθούν στα χέρια των τροφών τους, των ιερέων, και ας περάσουν μαζί στη λήθη.

Έχω πλέον διασχίσει τη Βίβλο, όπως ένας άνθρωπος με τσεκούρι σχίζει δέντρα στο δάσος. Εδώ βρίσκονται [τα “δέντρα”] και οι ιερείς αν θέλουν και μπορούν ας τα ξαναφυτέψουν. Αν θέλουν ας τα κολλήσουν στο έδαφος [για να στέκονται,] αλλά δε θα μπορέσουν να τα κάνουν να μεγαλώσουν. Θα περάσω τώρα στα βιβλία της Καινής Διαθήκης.

κεφάλαιο 2^ο Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

Η Καινή Διαθήκη, μας λένε, είναι βασισμένη στις προφητείες της Παλαιάς, οπότε πρέπει να ακολουθήσει τη μοίρα των θεμελίων της.

Επειδή δεν είναι καθόλου αξιοπερίεργο μια γυναίκα να μείνει έγκυος πριν παντρευτεί ή ο γιος της να εκτελεστεί άδικα, δεν βρίσκω κανένα λόγο να πιστέψω ότι μια γυναίκα ονόματι Μαρία, ένας άνδρας όπως ο Ιωσήφ και ο Χριστός δεν υπήρξαν· η απλή ύπαρξή τους είναι αδιάφορη και δεν υπάρχει ουσιαστική βάση για να την πιστέψουμε ή όχι. Το ερώτημα που δημιουργείται όμως είναι “Μπορεί να υπήρξαν. Και λοιπόν;” Ωστόσο είναι πιθανό να υπήρξαν αυτά τα πρόσωπα, αν όχι όπως παρουσιάζονται, αφού τα περισσότερα μυθιστορήματα έχουν εμπνευστεί από αληθινά περιστατικά· όπως οι περιπέτειες του Ροβινσώνα Κρούσου που, αν και ούτε μια λέξη εκεί μέσα δεν είναι πραγματική, τις ενέπνευσε το περιστατικό του Alexander Selkirk.¹²⁴

Δε θα ασχοληθώ με την ύπαρξη ή μη-ύπαρξη των προσώπων· με το μύθο του Ιησού Χριστού έχω πρόβλημα, όπως είναι γραμμένος στην Καινή Διαθήκη και με το ακατάστατο και βασισμένο σε οράματα δόγμα που οικοδομήθηκε πάνω του. Η ιστορία, έτσι όπως μας περιγράφεται, είναι βλάσφημη και χυδαία. Περιγράφεται το περιστατικό μιας νεαρής αρραβωνιασμένης κοπέλας που, για να το πω απλά, βιάστηκε από ένα φάντασμα με τη βέβηλη πρόφαση ότι “Πνεύμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ και δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι” Παρά ταύτα, ο Ιωσήφ την παντρεύεται και ζει μαζί της και η ύπαρξή του υπερνικά το φάντασμα. Όταν η ιστορία ειπωθεί σε τόσο απλή γλώσσα, δεν υπάρχει κανένας ιερέας που να μην ντρέπεται να τη δεχθεί ως αληθινή.¹²⁵

Σε θέματα πίστης, η χυδαιότητα, όσο ωραία καλυμμένη και αν είναι, είναι πάντα δείγμα μύθου και ψεύδους, διότι είναι απαραίτητο για να έχουμε μια σοβαρή πίστη στο Θεό να μην τον συνδέουμε με ιστορίες που, όπως αυτή, μπορούν να δεχθούν αστειές ερμηνείες. Η ιστορία αυτή στην ουσία είναι ίδια με την ιστορία του Δία και της Λήδας ή του Δία και της Ευρώπης και γενικά κάθε ερωτική περιπέτεια του Δία και δείχνει, όπως ήδη προείπα στο προηγούμενο μέρος της “Εποχής της Λογικής”, ότι η Χριστιανική πίστη βασίζεται στην ειδωλολατρική μυθολογία.

Μια και τα ιστορικά μέρη της Καινής Διαθήκης, όσον αφορούν τον Ιησού Χριστό, είναι περιορισμένα σε ένα πολύ μικρό χρονικό διάστημα,

124 Σκοτσέζος ναυτικός (1676-1721) που ναυάγησε στο έρημο νησί Juan Fernández στα ανοικτά της Χιλής και έμεινε εκεί 4 χρόνια. Εικάζεται ότι ήταν πηγή έμπνευσης για το “Ροβινσώνας Κρούσος” του Daniel Defoe.

125 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Η Μαρία, που υποτιθεται ότι ήταν η παρθένα μητέρα του Ιησού, είχε πολλά άλλα παιδιά, γιους και κόρες. Βλ. Μτ 13,55-56 (“¹⁵⁵ούχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχι ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ και οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος και Ἰωσήφ και Σίμων και Ἰούδας; ⁵⁶και αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχι πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα;”)

λιγότερο από δύο χρόνια, και όλα μέσα σε μία χώρα και σχεδόν στο ίδιο σημείο, η ασυμφωνία χώρας, χρόνου και περιστάσεων που βοηθούν τον εντοπισμό των σφαλμάτων της Παλαιάς Διαθήκης, δεν είναι αναμενόμενο να βρεθούν εδώ σε τόσο μεγάλη ποσότητα. Η Καινή Διαθήκη, σε σύγκριση με την Παλαιά, μοιάζει με μονόπρακτη κωμωδία, όπου δεν υπάρχει πολύς χώρος για πολλούς παραλογισμούς. Υπάρχουν ωστόσο μερικές οφθαλμοφανείς αντιφάσεις οι οποίες, πέρα από τα σφάλματα των προσπονητών προφητειών, είναι αρκετές για να δείξουν ότι η ιστορία του Ιησού Χριστού είναι ψευδής.

Γενεαλογία, Ευαγγελισμός, Γέννηση

Καταθέτω πρώτα την εξής θέση που δεν μπορεί να αντικρουσθεί. Πρώτον, η συμφωνία όλων των τμημάτων μιας ιστορίας δεν αποδεικνύει ότι η ιστορία είναι αληθής, γιατί μπορεί τα μέρη της να συμφωνούν μεταξύ τους, αλλά το σύνολο να είναι ψευδές. Δεύτερον, η διαφωνία μεταξύ των τμημάτων της ιστορίας σίγουρα αποδεικνύει ότι το σύνολο δεν μπορεί να είναι όλο αληθινό. Η συμφωνία δεν αποδεικνύει την αλήθεια, αλλά η διαφωνία σίγουρα αποδεικνύει το ψεύδος.

Η ιστορία του Ιησού Χριστού περιέχεται σε τέσσερα βιβλία που αποδίδονται στον Ματθαίο, το Μάρκο, το Λουκά και τον Ιωάννη. Το πρώτο κεφάλαιο του Ματθαίου ξεκινά με μια γενεαλογία του Ιησού Χριστού. Το τρίτο κεφάλαιο του Λουκά επίσης παρουσιάζει μια γενεαλογία του Ιησού Χριστού. Αν οι δυο γενεαλογίες συνέπιπταν δεν θα αποδείκνυαν ότι είναι αληθής, γιατί θα μπορούσε να είναι κατασκευασμένες, αλλά το γεγονός ότι διαφωνούν σε όλες τις λεπτομέρειες αποδεικνύουν ότι σίγουρα είναι ψευδείς. Αν ο Ματθαίος λέει την αλήθεια, ο Λουκάς λέει ψέματα· αν ο Λουκάς λέει την αλήθεια, τότε ο Ματθαίος λέει ψέματα. Και αφού κανένας δεν είναι πιο αξιόπιστος από τον άλλο, τότε είναι και οι δύο αναξιόπιστοι. Και αν δεν μπορούν να μας πείσουν για το πρώτο πράγμα που ξεκινούν να μας πουν, τότε δεν δικαιούνται να γίνουν πιστευτοί και γι'αυτά που λένε παρακάτω. Η αλήθεια είναι ένα ομοιόμορφο πράγμα· και όσον αφορά την έμπνευση και την αποκάλυψη, αν δεχόμασταν την ύπαρξη ενός τέτοιου πράγματος, είναι αδύνατο να υποθέσουμε ότι μπορούν να είναι αντιφατικά. Άρα, ή οι επονομαζόμενοι απόστολοι ήταν απατεώνες ή τα βιβλία τους γράφτηκαν από άλλους και η πατρότητα αποδόθηκε σ'αυτούς, όπως και στην Παλαιά Διαθήκη.

Το βιβλίο του Ματθαίου (1,6) δίνει μια γενεαλογία με ονόματα από το Δαβίδ μέχρι τον Ιωσήφ, το σύζυγο της Μαρίας, και το Χριστό και καταλήγει σε 28 πλήρεις γενεές. Ο Λουκάς δίνει επίσης μια γενεαλογία από το Χριστό, στον Ιωσήφ, το σύζυγο της Μαρίας, μέχρι και το Δαβίδ και καταλήγει σε 43 γενεές. Παράλληλα, μόνο τα ονόματα του Δαβίδ και του Ιωσήφ είναι τα ίδια και στις δύο λίστες. Εδώ παραθέτω και τους δύο γενεαλογικούς καταλόγους με την ίδια κατεύθυνση, από τον Ιωσήφ στο Δαβίδ. [βλ. επόμενη σελίδα] Τώρα, αν αυτοί οι άνδρες, ο Ματθαίος και

Γενεαλογία Ματθαίου (1,6-16)		Γενεαλογία Λουκά (3,23-31)		ΣΤΜ: Ο Paine παραθέτει μόνο τους πίνακες του Ματθαίου και του Λουκά. Αν τους συγκρίνουμε με τη γενεαλογία που υπάρχει στο Α Παρ 3,10-19 είναι προφανές ότι ο Ματθαίος είχε πρόσβαση στο βιβλίο των Παραλειπομένων. Τα ονόματα είναι σχεδόν ίδια, με εξαίρεση δύο ονόματα (αν και το Οζίας και Οχοζίας είναι αρκετά παρεμφερή για να αποδοθούν σε λάθος αντιγραφή), αλλά έχει ξεχάσει και μία γενεά μεταξύ Ιωσία και Ιεχονία. Τα ονόματα του Λουκά είναι σχεδόν όλα άσχετα και με το Ματθαίο και τα Παραλειπόμενα. Αν εξαιρέσουμε τα βέβαια ονόματα (Ιησούς, Ιωσήφ και Δαβίδ), υπάρχουν μόνο 4 κοινά ονόματα ανάμεσα στις δύο λίστες. Στον κατάλογο αυτό, με σκούρο γκριζο σημειώνονται τα κοινά ονόματα μεταξύ των γενεαλογιών, ενώ με ανοιχτό γκριζο τα κοινά ονόματα μεταξύ Ματθαίου και της γενεαλογίας των Παραλειπομένων.	
1	Ιησούς	1	Ιησούς		
2	Ιωσήφ	2	Ιωσήφ		
3	Ιακώβ	3	Ηλί		
4	Ματθάν	4	Ματθάν		
5	Ελεάζαρ	5	Λευϊ		
6	Ελιούδ	6	Μελχι		
7	Αχείμ	7	Ιωαννά		
8	Σαδώκ	8	Ιωσήφ		
9	Αζώρ	9	Ματθαθίας		
10	Ελιακείμ	10	Αμώς		
11	Αβιούδ	11	Ναούμ		
		12	Εολίμ		
		13	Ναγγαί		
		14	Μαάθ		
		15	Ματθαθίας		
		16	Σεμεϋ		
		17	Ιωσήφ		
		18	Ιωδά		
		19	Ιωαννάν		
		20	Ρηρά		
		21	Ζοροβάβελ		
		22	Σαλαθιήλ		
		23	Νηρί		
		24	Μελχι		
		25	Αδδί		
		26	Κωσάμ		
		27	Ελμωδάμ		
		28	Ηρ		
		29	Ιωσή		
		30	Ελιέζερ		
		31	Ιωρείμ		
		32	Ματθάτ		
		33	Λευϊ		
		34	Συμεών		
		35	Ιούδας		
		36	Ιωσήφ		
		37	Ιωνάς		
		38	Ελιακείμ		
		39	Μελεά		
		40	Μαϊνάν		
		41	Ματθαθά		
		42	Νάθαν		
28	Δαβίδ	43	Δαβίδ	28	Δαβίδ

ΣτΜ: Έχει γίνει προσπάθεια να υποστηριχθεί ότι ο κατάλογος του Λουκά είναι το γενεαλογικό δένδρο της Μαρίας (Lee Strobel, “The Case for Christ”, Grand Rapids, 1998, σελ.47), αλλά η ιδέα είναι προφανώς λανθασμένη. Κατ’αρχάς, το όνομα της Μαρίας δεν αναφέρεται στη λίστα, όπως δεν αναφέρεται και το όνομα του πατέρα της Μαρίας που είναι γνωστό (Ιωακείμ). Η άλλη άποψη ότι η μία λίστα είναι βιολογική και η άλλη περιλαμβάνει και τα υιοθετημένα παιδιά είναι ανάγεια λόγου, ειδικά δεδομένου ότι η διαφορά του μεγέθους των δύο καταλόγων είναι πολύ μεγάλη για να αιτιολογηθεί κάτι τέτοιο.

Όπως αναφέρει πάντως ο Armstrong, δεν έχει σημασία ποιος από τους δύο καταλόγους είναι σωστός, αφού ούτως ή άλλως ο Ιησούς υποτίθεται ότι δεν ήταν βιολογικός γιος του Ιωσήφ, άρα δεν θα είχε εξ αίματος συγγένεια με το Δαβίδ, ακόμα και αν ο Ιωσήφ καταγόταν απ’ευθείας από αυτόν. (Armstrong, κεφ.9,2). Ο Wayne Adkins σημειώνει επίσης τα εξής μεσοσανικά χωρία: “καί ἔσται ἐάν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι σου καί κοιμηθῆσῃ μετὰ τῶν πατέρων σου, καί ἀναστήσῃ τὸ σπέρμα σου μετὰ σέ, ὃς ἔσται ἐκ τῆς κοιλίας σου, καί ἑτοιμάσω τὴν βασιλείαν αὐτοῦ” (B Βαο 7,12) καί “περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυῖδ κατὰ σάρκα” (Ρωμ 1,3) τα οποία σαφῶς απαιτοῦν και προϋποθέτουν ἄμεση βιολογική συγγένεια με το Δαβίδ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:

Από τη γέννηση του Δαβίδ μέχρι τη γέννηση του Χριστού μεσολαβούν 1080 χρόνια και δεδομένου η ζωή του Χριστού δεν συμπεριλαμβάνεται, το σύνολο είναι 27 πλήρεις γενεές. Για να βρούμε, λοιπόν, τη μέση ηλικία κάθε ατόμου που αναφέρεται στη λίστα όταν γεννήθηκε ο πρώτος γιος του, αρκεί να διαιρέσουμε το 1080 με το 27, που μας δίνει μια ηλικία 40 ετών ανά άτομο. Αφού ο μέσος όρος ζωής τότε ήταν περίπου ίδιος με σήμερα, είναι γελοίο να υποθέσουμε επί 27 γενεές όλοι ήταν ηλικιωμένοι εργένηδες πριν παντρευτούν, ειδικά όταν μας λένε ότι ο Σολομώντας, ο διάδοχος του Δαβίδ, είχε ένα ολόκληρο σπίτι γεμάτο συζύγους πριν κλείσει τα 21. Όχι μόνο δεν είναι η πλήρης αλήθεια, δεν είναι καν πειστικό ψέμα. Η λίστα του Λουκά δίνει μια μέση ηλικία 26 ετών, που κι αυτή είναι μεγάλη.

ΣτΜ: Ο Watson προσπαθεί να αναγάγει την ασυνέπεια μεταξύ των γενεαλογιών σε εύλογο σφάλμα, λόγω χρονικής αποστάσεως μεταξύ του θανάτου του Ιησού και της συγγραφής των Ευαγγελίων. Παράλληλα προσπαθεί και αυτός να παρουσιάσει την γενεαλογία του Λουκά ως γενεαλογία της Μαρίας (σελ.104) Βέβαια, αν συνυπολογίσουμε και την παράδοση ότι ο Λουκάς έζησε για ένα διάστημα μαζί με τη Μαρία (μέχρι και ότι φιλοτέκνησε πορτραίτο της φέρεται) τότε σίγουρα *τουλάχιστον* το όνομα του πατέρα της Μαρίας θα ήταν σωστό. Παράλληλα, ο Watson φαίνεται να είναι πεπεισμένος ότι οι Εβραίοι κρατούσαν λεπτομερή ληξιαρχικά στοιχεία, τα οποία υπονοεί ότι χρησιμοποιήθηκαν για τη συγγραφή των γενεαλογιών, το οποίο, βέβαια, καταρρίπτει την όλη του επιχειρηματολογία διότι τότε δεν θα υφίστατο η διαφορά μεταξύ των καταλόγων. Το μόνο βέβαιο είναι ότι ο Ματθαίος (όπως προανέφερα) για τη γενεαλογία του χρησιμοποίησε τις Γραφές των Εβραίων για να ανακατασκευάσει σχεδόν ορθά τη γενεαλογία από τον Ζοροβαβέλ μέχρι το Δαβίδ (τα σφάλματα σ’αυτό το τμήμα είναι σχεδόν αμελητέα και μπορούν εύκολα να αποδοθούν σε απρόσεκτη αντιγραφή ή καταγραφή από μνήμη). Το κομμάτι που βρίσκεται εγγύτερα στις γενιές του Ιησού είναι απειλοστικά ελλιπές και ασυμβίβαστο με του Λουκά ο οποίος, προφανώς, δεν είχε καν πρόσβαση στο Α’ Παραλειπομένων.

Λουκάς, ξεκίνησαν με ένα τέτοιο σφάλμα μεταξύ τους (όπως δείχνουν οι δύο λίστες) από την αρχή της ιστορίας του Ιησού Χριστού, που ποιος ήταν και του τι ήταν, τότε με ποια λογική (όπως ήδη ρώτησα) μας ζητούν να πιστέψουμε τα παράδοξα πράγματα που μας λένε αργότερα; Αν δεν μπορούν να γίνουν πιστευτοί στη βιολογική γενεαλογία, γιατί να τους πιστέψουμε όταν μας λένε ότι ήταν ο Υιός του Θεού, ότι συνελήφθη από ένα φάντασμα και ότι ένας άγγελος ανακοίνωσε το νέο μυστικά στη μητέρα του; Αν είπαν ψέματα στη μία γενεαλογία γιατί να τους πιστέψουμε στην άλλη; Αν η βιολογική του γενεαλογία είναι κατασκευασμένη, που σίγουρα είναι, γιατί να μην υποθέσουμε ότι η θείκη του γενεαλογία δεν είναι επίσης

κατασκευασμένη και ότι το σύνολο είναι ένας μύθος; Μπορεί ένας σοβάρος άνθρωπος σκεπτόμενος λογικά να διακινδυνεύσει τη μελλοντική του ευτυχία στην πίστη μιας φυσικά αδύνατης και ηθικά επιλήψιμης ιστορίας, που τη διηγούνται άνθρωποι οι οποίοι ήδη πιάστηκαν να ψεύδονται; Δεν είναι πιο ασφαλές να σταματήσουμε στην απλή, αγνή και ξεκάθαρη πίστη ενός Θεού, που είναι Ντεϊσμός, από το να προσκολληθούμε σε έναν ωκεανό απίθανων, παράλογων, άσεμνων και αντιφατικών ιστοριών;

Όμως η πρώτη ερώτηση σχετικά με τα βιβλία της Καινής Διαθήκης, όπως και με της παλιάς, είναι: Είναι γνήσια; Γράφτηκαν όντως από εκείνους στους οποίους αποδίδονται; Γιατί μόνο γι'αυτό το λόγο δίδεται βάση στα περιεχόμενά τους. Γι'αυτό το ερώτημα δεν υπάρχει *άμεση απόδειξη υπέρ ή κατά* και το μόνο που προκαλεί αυτό είναι *αμφιβολία* και η αμφιβολία είναι το αντίθετο της πίστης. Άρα η κατάσταση των βιβλίων δεν συνηγορεί υπέρ τους, όσον αφορά αυτό το συλλογισμό.

Αλλά ασκέτως, η υπόθεση είναι ότι αυτά τα βιβλία των Ευαγγελιστών που αποδίδονται στο Ματθαιο, το Μάρκο, το Λουκά και τον Ιωάννη δεν γράφτηκαν από το Ματθαιο, το Μάρκο, το Λουκά και τον Ιωάννη και ότι είναι ψευδεπίγραφα. Η ακατάστατη ιστορία σ'αυτά τα τέσσερα βιβλία, η σιωπή του ενός βιβλίου για ζητήματα που θίγονται στο άλλο και οι μεταξύ τους διαφωνίες, υπονοούν ότι παρήχθησαν από άσχετα άτομα, πολλά χρόνια μετά τα γεγονότα που περιγράφουν, ο καθένας εκ των οποίων έφτιαξε το δικό του θρύλο, και όχι από άτομα με στενή σχέση, όπως υποτίθεται ότι είχαν οι απόστολοι. Όπως και τα βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης, φαίνεται ότι γράφτηκαν από άλλα άτομα και όχι από εκείνους των οποίων τα ονόματα φέρουν.¹²⁶

Η ιστορία με τον άγγελο που ανακοινώνει αυτό που η εκκλησία ονομάζει "*άσπιλη σύλληψη*" ούτε καν αναφέρεται στα βιβλία του Μάρκου και του Ιωάννη και περιγράφεται διαφορετικά στον Ματθαιο και το Λουκά. Ο πρώτος λέει ότι ο άγγελος εμφανίστηκε στον Ιωσήφ· ο δεύτερος ότι εμφανίστηκε στη Μαρία. Αλλά και ο Ιωσήφ και η Μαρία ήταν οι χειρότεροι μάρτυρες που θα μπορούσαν να σκεφτούν, καθώς άλλοι θα έπρεπε να καταθέσουν *γι'αυτούς*. Αν μια έγκυος κοπέλα μας έλεγε και ορκιζόταν ότι έμεινε έγκυος από ένα φάντασμα και ότι ένας άγγελος της το είπε, θα την πίστευε κανείς; Φυσικά και όχι. Γιατί λοιπόν πρέπει να πιστέψουμε το ίδιο από μια κοπέλα που ποτέ δεν είδαμε, όπως μας το μεταφέρει κάποιος που δεν έχουμε ιδέα ποιος ήταν, πού ήταν και πότε το έγραψε; Πόσο παράξενο και αντιφατικό είναι ότι οι ίδιες περιστάσεις που θα μείωναν την πίστη μας

126 Είναι γεγονός ότι υπάρχουν ελάχιστα στοιχεία για την πατρότητα των Ευαγγελίων. Ο Sanders αναφέρει για το θέμα: "Τα συμπεράσματα ωστόσο των Χριστιανών του 2^{ου} αιώνα σχετικά με τα ονόματα [των Ευαγγελιστών] είχαν παραπάνω σιγουριά απ'όσο επέτρεπαν τα ίδια τα στοιχεία. Στο ευαγγέλιο του Ιωάννη (αυτό, δηλαδή, που σήμερα ονομάζεται έτσι) [για παράδειγμα], ο συγγραφέας έδωσε κάποιες ενδείξεις με τις συχνές αναφορές στον ανώνυμο "αγαπημένο μαθητή". [...] Δεν μπορούμε όμως να είμαστε βέβαιοι ότι μ'αυτό είχε πρόθεση να δηλώσει το δικό του όνομα. Οι πρώτοι αναγνώστες του ευαγγελίου πιθανώς είχαν αντιληφθεί τον αληθινό σκοπό, όποιος και να ήταν αυτός. Γιατί όμως το ευαγγέλιο δεν αποδόθηκε αμέσως στον Ιωάννη; Ίσως η σωστότερη απάντηση είναι ότι αυτό έγινε αρκετά αργά και υποθετικά μάλλον παρά με βεβαιότητα." (σελ.124)

ακόμα και σε μία πιθανή ιστορία, να μας δίνονται σαν κίνητρα για να πιστέψουμε αυτή την ιστορία, που μοιάζει αδύνατη και έχει όλα τα χαρακτηριστικά μιας απάτης.

Η ιστορία του Ηρώδη που σκότωσε όλα τα παιδιά κάτω των δύο ετών ανήκει αποκλειστικά στο βιβλίο του Ματθαίου· κανένας από τους άλλους δεν αναφέρει τίποτα. Αν κάτι τέτοιο είχε όντως συμβεί θα πρέπει να το ξέρανε όλοι οι συγγραφείς, τόσο τρομερό συμβάν που ήταν, και θα ήταν αδιανόητο να το παραλείπει οποιοσδήποτε. Αυτός ο συγγραφέας μας λέει ότι ο Ιησούς γλίτωσε τη σφαγή επειδή ο Ιωσήφ και η Μαρία ειδοποιήθηκαν από έναν άγγελο να καταφύγουν στην Αίγυπτο. Ξέχασε όμως να ειδοποιηθεί και τον Ιωάννη [το Βαπτιστή] που ήταν τότε κάτω των δύο ετών, ο οποίος έμεινε πίσω και επιβίωσε ωραιότατα, σαν τον Ιησού που το έσκασε. Συνεπώς, βάσει των ενδείξεων που περιέχει, η ιστορία διαψεύδεται μόνη της.¹²⁷

Σταύρωση

Ούτε δύο από τους συγγραφείς δεν συμφωνούν στα *ακριβή λόγια* της επιγραφής που τοποθετήθηκε πάνω από το Χριστό όταν σταυρώθηκε, αν και ήταν τόσο σύντομη· επιπλέον ο Μάρκος λέει ότι σταυρώθηκε την τρίτη ώρα (στις 9 το πρωί) και ο Ιωάννης λέει την ενάτη (στις 12 το μεσημέρι).¹²⁸

Σ'αυτά τα βιβλία η επιγραφή φέρεται να έγραφε:

Ματθαίος: Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων [27,37]

Μάρκος: Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων [15,26]

Λουκάς: Οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων [23,38]

Ιωάννης: Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων [19,19]

Μπορούμε να συμπεράνουμε από τις ενδείξεις, όσο ασήμαντες κι αν είναι, ότι οι συγγραφείς, όποιοι κι αν ήταν, όποτε κι αν έζησαν, δεν ήταν παρόντες στο περιστατικό. Ο μόνος από τους άνδρες που λέγονται απόστολοι ο οποίος ήταν κοντά ήταν ο Πέτρος και όταν κατηγορήθηκε ότι ήταν ένας από τους ακολούθους του Ιησού “ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον.” (Μτ 26,74). Οσοίσο, καλούμαστε να πιστέψουμε τώρα τον Πέτρο, τον ίδιο άνθρωπο που η ίδια τους η διήγηση τον καταδικάζει για ψεύδος. Για ποιο λόγο θα πρέπει να τον θεωρήσουμε αξιόπιστο;¹²⁹

127 Ο Watson λέει ότι ο Ιωάννης ο Βαπτιστής ήταν έξι μήνες μεγαλύτερος από το Χριστό, άρα θα μπορούσε κάλλιστα να ήταν μεγαλύτερος από 2 έτων. (σελ.108) Φυσικά αυτό προϋποθέτει ότι οι αιμοδιψείς στρατιώτες που έσφαζαν νήπια στην Παλαιστίνη (κάτι που, παρεπιπτόντως, κανείς αρχαίος ιστορικός δεν αναφέρει, ούτε καν ο Ιώσηπος που απεχθανόταν τον Ηρώδη και τον έχει “στολίζει” δεόντως στην ιστορία του) θα σταματούσαν το αιματηρό τους έργο για να ελέγχουν... ληξιαρχικές πράξεις για κάθε βρέφος που δολοφονούσαν.

128 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Σύμφωνα με τον Ιω 19,14 η ποιή η δεν αποφασίστηκε μέχρι την έκτη πρωινή (μεσημέρι) άρα η εκτέλεση δεν μπορεί παρά να έγινε το απόγευμα (ήν δέ παρασκευή τοῦ πάσχα, ὥρα δὲ ὥσει ἔκτη). Αλλά ο Μκ 15,25 λέει ότι σταυρώθηκε την τρίτη πρωινή (9 το πρωί) (“ἦν δὲ ὥρα τρίτη καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν.”)

129 Όπως σημειώνει και ο Simpson (σελ.206, §27) κοντά στο Χριστό φέρεται να έμεινε και ο

Οι διηγήσεις που παρέχονται για τα γεγονότα που ακολούθησαν της Σταύρωσης είναι διαφορετικές στα 4 βιβλία.¹³⁰

Το βιβλίο που αποδίδεται στο Ματθαίο λέει ότι από την έκτη μέχρι την ενάτη ώρα έπεσε σκοτάδι στη γη, το καταπέτασμα του ναού σχίστηκε στη μέση από πάνω μέχρι κάτω, έγινε σεισμός, οι πέτρες σχίστηκαν, οι τάφοι άνοιξαν και πολλά σώματα κοιμώμενων αγίων αναστήθηκαν και μετά την Ανάσταση βγήκαν στη ιερή πόλη και εμφανίστηκαν σε πολλούς.¹³¹ Αυτή είναι η διήγηση του καταπληκτικού συγγραφέα του βιβλίου του Ματθαίου, αλλά δεν υποστηρίζεται από κανένα από τους συγγραφείς των άλλων βιβλίων.

Ο συγγραφέας του βιβλίου του Μάρκου, περιγράφοντας τη Σταύρωση, δεν αναφέρει ούτε σεισμό, ούτε πέτρες να σχίζονται, ούτε τάφους να ανοίγουν, ούτε νεκρούς να ανασταίνονται. Ο συγγραφέας του βιβλίου του Λουκά σιγεί για τα ίδια θέματα. Ο δε συγγραφέας του βιβλίου του Ιωάννη, αν και περιγράφει όλα τα περιστατικά σχετικά με τη Σταύρωση και μέχρι και την ταφή του Χριστού, δεν λέει τίποτα ούτε για σκοτάδι, ούτε για το καταπέτασμα του ναού, ούτε για σεισμό, ούτε για πέτρες, ούτε για πεθαμένους.¹³²

Αν αυτά τα περιστατικά είχαν όντως συμβεί και οι συγγραφείς των βιβλίων ζούσαν τότε που συνέβησαν και ήταν όντως αυτοί που Ιοχυρίζονται, ο Ματθαίος, ο Μάρκος, ο Λουκάς και ο Ιωάννης, σαν αληθινοί ιστορικοί, θα ήταν αδύνατο να μην τα είχαν καταγράψει, ακόμα και χωρίς θεία έμπνευση. Τα περιστατικά που υποθέτουμε ότι είναι ιστορικά γεγονότα ήταν τόσο συγκλονιστικά και τόσο σημαντικά που δε γίνεται να μην είχαν γραφτεί. Όλοι αυτοί οι υποτιθέμενοι απόστολοι πρέπει να ήταν μάρτυρες του σεισμού, αν συνέβη, γιατί απλά δεν γίνεται να μην ήταν παρόντες· το άνοιγμα των τάφων και η ανάσταση των νεκρών και η βόλτα τους στην πόλη όμως είναι πολύ πιο σημαντικό από το σεισμό. Ένας σεισμός είναι πάντα πιθανός και φυσικό φαινόμενο και δεν αποδεικνύει τίποτα· αλλά το άνοιγμα των τάφων είναι υπερφυσικό και έχει άμεση σχέση

Ιωάννης. Ο συγγραφέας προφανώς σφάλει.

130 Ο Watson απορρίπτει όλη αυτή την επιχειρηματολογία ως λάθη που είναι φυσιολογικό να κάνουν 4 άτομα που γράφουν την ίδια ιστορία *ανεξάρτητα* ο ένας από τον άλλο. (σελ.106-107) Βέβαια, σ'αυτή την περίπτωση βολικά αδιαφορεί για το ότι τα κείμενα αυτά δεν γράφτηκαν *ανεξάρτητα*, αλλά με τη βοήθεια του Αγίου Πνεύματος. Αν η θεοπνευστία δεν αρκεί για να βοηθήσει τους συγγραφείς να γράψουν διηγήσεις που συγκλίνουν πολύ περισσότερο, τότε μήπως καταλήγουμε πάλι στη λογική του "αόρατου δράκου στο γκαράζ" του Carl Sagan; Προσωπικά δεν μπορώ να δεχτώ ότι η Οικονομία φρόντισε, ώστε ό,τι δεν αναφέρεται στο ένα Ευαγγέλιο να αναφέρεται σε κάποιο άλλο (δε θα μπορούσε, μήπως, να φροντίσει να μην υπάρχουν τουλάχιστον αντιφάσεις;)

131 ⁴⁸“Από δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. [...]”⁵¹Και ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω, καὶ ἡ γῆ ἐσεισθη καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν,⁵²καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεψώθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη,⁵³καὶ ἐξεληθόντες ἐκ τῶν μνημείων, μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσηλθόντες εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.” (Μτ 27,45.51-53)

132 Παρόλο που ο Watson προσπαθεί να εξηγήσει ότι η αναφορά κοινών θαυμάτων στις διηγήσεις του θανάτου του Ιησού ουσιαστικά στηρίζει και τα τρία συνοπτικά Ευαγγέλια, (σελ.112) η σύγχρονη βιβλική γραμματεία θεωρεί το Ευαγγέλιο του Μάρκου ως βάση πάνω στην οποία γράφτηκαν του Ματθαίου και του Λουκά.

με το δόγμα τους και την αποστολή τους. Αν ήταν αληθινό το γεγονός, θα γέμιζε ολόκληρα κεφάλαια του βιβλίου, θα ήταν το αγαπημένο τους θέμα και θα το έγραφαν και οι τέσσερις· αλλά αντ'αυτού μας δίνουνε τειτριμμένες στιχομυθίες του στυλ “*εκείνος είπε αυτό και εκείνη είπε εκείνο*” με εξαντλητικές λεπτομέρειες και το πιο σημαντικό γεγονός απ’όλα, αν ήταν αληθινό, προσπερνάται τόσο τσαπατσούλικά σε μια γραμμή και ενός μόνο συγγραφέα, χωρίς καν να αναφέρεται από τους υπόλοιπους.

Το να πεις ένα ψέμα είναι εύκολο, αλλά είναι δύσκολο να το υποστηρίξεις αφού το πεις. Ο συγγραφέας του βιβλίου του Ματθαίου θα έπρεπε να μας είχε πει ποιοι ήταν οι άγιοι που αναστήθηκαν και βγήκαν στην πόλη και τι τους συνέβη έπειτα και ποιοι ήταν αυτοί που τους είδαν, αφού δεν είναι αρκετά γενναίος να μας πει ότι τους είδε ο ίδιος· [δε μας λέει] αν βγήκαν στην πόλη γυμνοί με πλήρη αδαμιαία περιβολή, άνδρες και γυναίκες, ή αν βγήκαν ντυμένοι και πού βρήκαν τα ρούχα τους· αν πήγαν στα παλιά τους σπίτια για να διεκδικήσουν τις γυναίκες του, τους άνδρες τους, τα υπάρχοντά τους και πώς τους υποδέχθηκαν· αν κάνανε εξώσεις για την ανάκτηση των υπαρχόντων τους ή αν κάνανε *μήυση* για να διώξουν τους εισβολείς· αν παρέμειναν στη γη και συνέχισαν το παλιό τους επάγγελμα ή αν συνέχισαν να κηρύσσουν· αν ξαναπέθαναν ή επέστρεψαν ζωντανοί στους τάφους του και θάφτηκαν μόνοι τους.

Παράξενο πραγματικά που υπήρξε ένας στρατός αναστημένων αγίων και κανείς δεν ξέρει ποιοι ήταν, ούτε ποιοι τους είδαν, ενώ δεν μας δίδεται ούτε μια λέξη για το ζήτημα, αλλά και οι ίδιοι οι άγιοι αυτοί δεν είχαν τίποτε να μας πουν. Αν ήταν οι προφήτες που (όπως μας λένε) είχαν προφητεύσει για τα γεγονότα αυτά, *θα πρέπει να είχαν πολλά να πουν*. Θα έπρεπε να μας τα είχαν πει όλα και θα έπρεπε να έχουμε μεταθανάτιες προφητείες με σημειώσεις και σχόλια για τις πρώτες· καλύτερες, εν πάση περιπτώσει, από αυτές που έχουμε τώρα. Αν ήταν ο Μωυσής και ο Ααρών και ο Ιησούς του Ναυή και ο Σαμουήλ και ο Δαβίδ, δεν θα είχε μείνει ούτε ένας στην Ιερουσαλήμ που να μην είχε προσηλυτιστεί στον Ιουδαϊσμό.¹³³ Αν ήταν ο Ιωάννης ο Βαπτιστής και οι άγιοι εκείνων των καιρών, όλοι θα τους αναγνώριζαν και θα ξεπερνούσαν σε φήμη και δύναμη κηρύγματος όλους τους αποστόλους. Αντ'αυτού, όλοι αυτοί οι άγιοι ξεφυτρώνουν εν μία

133 Ο Watson εδώ επιτίθεται στον συγγραφέα, λέγοντας ότι ακόμα κι αν ο Ματθαίος είχε δώσει περισσότερα στοιχεία για τη “στρατιά αναστημένων αγίων” πάλι δεν θα τον πίστευε. (σελ.113) Ο Paine όμως έχει δικιο όταν λέει ότι μια ολόκληρη ομάδα νεκραναστημένων δικαίων της Παλαιάς Διαθήκης θα ήταν υπεραρκητή για να μετατρέψει το Ισραήλ σε χριστιανικό κράτος (και όχι να τονώσει τον Ιουδαϊσμό, όπως αναφέρει ο ίδιος).

Βασίζομενος δε στην πεποίθηση ότι ο Ματθαίος έγραψε πολύ κοντά στο θάνατο του Ιησού, ο Watson λέει (σελ.115) ότι δε θα τολμούσε να γράψει τέτοια ψέματα, εκτός κι αν θεωρούσαν αλήθεια εκείνη την περίοδο. Αυτό πάλι υπονοεί ότι ο Ματθαίος έγραψε για να πειστούν οι Εβραίοι και όχι προς τέρψη εκείνων που ήδη είχαν ασπαστεί το Χριστιανισμό. Μια χρονολογία συγγραφής κοντά στο 80, βέβαια, σημαίνει ότι οι περισσότεροι ενήλικες αυτόπτες μάρτυρες στη Σταύρωση θα είχαν πεθάνει.

Παράδοξο είναι επίσης που πέρα από τα Ευαγγέλια όλα τα τόσο κτυπητά σημάδια κατά την Σταύρωση του Ιησού δεν έχουν καταγραφεί από τους υπόλοιπους Εβραίους (τους οποίους ο Watson επανειλημμένα αναφέρει ως εξαιρετους αρχειοφύλακες).

νυκτί, σαν την κολοκύθα του Ιωνά, για να μαραθούν την επομένη. Αυτά σχετικά με αυτό το τμήμα της ιστορίας.

Ανάσταση και Ανάλυση

Η ιστορία της Ανάστασης ακολουθεί τη σταύρωση. Και σ'αυτή την περίπτωση οι συγγραφείς, όποιοι κι αν ήταν, διαφωνούν τόσο πολύ που είναι προφανές ότι κανείς τους δεν ήταν παρών.

Το βιβλίο του Ματθαίου δηλώνει ότι όταν ο Χριστός ετάφη, οι Εβραίοι ζήτησαν από τον Πιλάτο να τοποθετηθεί φρουρά ή σκοποί στον τάφο για να μην μπορέσουν οι μαθητές να κλέψουν το σώμα και ότι σύμφωνα με το αίτημα τους, ο τάφος ασφαλίστηκε με την τοποθέτηση φρουράς και *το σφράγισμά του με μια πέτρα*. Τα άλλα βιβλία δεν αναφέρουν τίποτα γι'αυτά, ούτε για το σφράγισμα, ούτε για τη φρουρά, ούτε για τους σκοπούς, αλλά σύμφωνα με τις περιγραφές τους δεν υπήρχε τίποτε από αυτά. Ο Ματθαίος ωστόσο συνεχίζει την ιστορία των σκοπών με ένα δεύτερο μέρος, το οποίο θα αναφέρω στο τέλος γιατί βοηθά στον εντοπισμό των σφαλμάτων αυτών των βιβλίων.

Ο Ματθαίος συνεχίζει και λέει (28,1) ότι στο τέλος του Σαββάτου, καθώς ξημέρωνε, *η Μαρία η Μαγδαληνή και η άλλη η Μαρία* πήγαν στον τάφο. Ο Μάρκος λέει ότι ήταν κατά την ανατολή του ηλίου και ο Ιωάννης λέει ότι ήταν σκοτάδι ακόμα. Ο Λουκάς λέει ότι ήταν η Μαρία η Μαγδαληνή και η Ιωάννα και *η Μαρία, η μητέρα του Ιακώβου*, και άλλες γυναίκες που πήγαν στον τάφο. Τόσο συμφωνούν για τα πρώτα τους αποδεικτικά στοιχεία! Όλοι σχεδόν φαίνεται να γνώριζαν για τη Μαρία τη Μαγδαληνή· ήταν μια διαβόητη γυναίκα και δεν ήταν καθόλου απίθανο να ακολουθήσε κι αυτή στη βόλτα.¹³⁴

Το βιβλίο του Ματθαίου, στο στίχο 2, συνεχίζει και λέει “και ιδού σεισμός ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβάς ἐξ οὐρανοῦ προσελθὼν ἀπέκλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ.”¹³⁵ (Μτ 28,2) Τα άλλα βιβλία όμως δεν αναφέρουν τίποτε για σεισμό, ούτε για ἄγγελο που απομάκρυνε την πέτρα και κάθισε επάνω της, αλλά σύμφωνα με τη διήγησή τους, δεν υπήρχε καθήμενος ἄγγελος εκεί. Ο Μάρκος λέει ότι ο ἄγγελος ήταν μέσα στον τάφο και καθόταν στα δεξιά του, ο Λουκάς αναφέρει δύο που στέκονταν ὀρθοί και ο Ιωάννης ότι και οι δύο κάθονταν, ο ένας στην κεφαλή του μνήματος και ο ἄλλος στα πόδια.¹³⁶

Ο Ματθαίος λέει ότι ο ἄγγελος, που καθόταν στην πέτρα ἔξω από τον τάφο, εἶπε στις γυναίκες ότι ο Χριστός εἶχε αναστηθεῖ και ότι οι γυναίκες

134 Ο Foner σημειώνει ότι ο Επίσκοπος του Λάνταφ, στη διάσημή του “Απολογία” κατηγορεί σκληρά τον Paine για τους υπαινιγμούς του για τη Μαρία τη Μαγδαληνή, αλλά γι'αυτό φταίει η αγγλική έκδοση της Βίβλου, που στον υπέρτιτλο στο κεφάλαιο 7 του Λουκά την χαρακτηρίζει σαν μια αμαρτωλή γυναίκα που ἄλειψε τον Ιησὺ με ἀρώματα, και αὐτὸ ἐν τῷ ἐλαίῳ τὴν σημάδεψε ἀμετάκλητα.

135 “And behold there was a great earthquake, for the angel of the Lord descended from heaven, and came and rolled back the stone from the door, and sat upon it” (Μτ 28,2)

136 Ο Foner σημειώνει ότι ο Μάρκος λέει “νεανίσκος” και ο Λουκάς “ἄνδρες δύο”.

έφυγαν γρήγορα. Ο Μάρκος λέει ότι οι γυναίκες, με το που είδαν τη πέτρα να έχει κυλίσει, αναρωτήθηκαν τι είχε συμβεί και μπαίνοντας στον τάφο, ο άγγελος που καθόταν εκεί μέσα τους είπε το ίδιο. Ο Λουκάς λέει ότι οι όρθιοι άγγελοι τους το είπαν, ενώ ο Ιωάννης λέει ότι ήταν ο ίδιος ο Ιησούς Χριστός που το είπε στη Μαρία τη Μαγδαληνή και ότι εκείνη δεν μπήκε στον τάφο, αλλά κοιτάζε μέσα από έξω.

Τώρα, αν οι συγγραφείς των 4 αυτών βιβλίων είχαν πάει σε ένα δικαστήριο για να αποδείξουν ένα άλλοθι (αφού ένα άλλοθι προσπαθεί να αποδειχθεί εδώ, ότι δηλαδή, το σώμα εξαφανίστηκε με υπερφυσικό τρόπο) και έδιναν τις μαρτυρίες τους με τον ίδιο αντιφατικό τρόπο, όπως εδώ, θα κινδύνευαν να τους κόψουν τ'αυτιά για ψευδορκία και θα τους άξιζε κιόλας. Ωστόσο, αυτά είναι τα στοιχεία και αυτά είναι τα βιβλία που έχουν επιβληθεί στον κόσμο ως θεόπνευστα και αιώνιος λόγος του Θεού.

Ο συγγραφέας του βιβλίου του Ματθαίου, μετά τη διήγηση αυτή, διηγείται μια ιστορία που δεν υπάρχει σε κανένα άλλο βιβλίο και είναι αυτή στην οποία αναφέρθηκε προ ολίγου. Λέει: ¹¹“Πορευομένων δὲ αὐτῶν (μετά τη συζήτηση με τον άγγελο δηλαδή) ἰδοὺ τινες τῆς κουστωδίας (από τη φρουρά που ήταν στον τάφο, δηλαδή) ἔλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. ¹²καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε λαβόντες ἀργύρια ἰκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις λέγοντες· ¹³Εἶπατε ὅτι Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἔλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων. ¹⁴καὶ ἂν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμους ποιήσωμεν. ¹⁵οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος (ὅτι οἱ μαθητὲς ἔκλεψαν στο σώμα, δηλαδή) παρὰ Ἰουδαίους μέχρι τῆς σήμερον.”¹³⁷ (Μτ 28,11-15)

Η έκφραση “μέχρι της σήμερον” είναι στοιχείο ότι το βιβλίο του Ματθαίου δεν γράφτηκε από τον ίδιο, αλλά κατασκευάστηκε πολύ αργότερα από τα γεγονότα που αναφέρει· κι αυτό γιατί η έκφραση αυτή υπονοεί ότι μεσολάβησε μεγάλο χρονικό διάστημα.¹³⁸ Δεν είναι συνεπές να μιλάει κανείς με τέτοιο τρόπο για κάτι που συνέβη στον καιρό του. Για να έχει νόημα αυτή η φράση πρέπει να υποθέσουμε ότι πέρασαν τουλάχιστον μερικές γενεές, γιατί η φράση αυτή δημιουργεί συνειρμό αρχαίων εποχών.

Επιπλέον ο παραλογισμός αυτής της ιστορίας είναι αξιοπρόσεκτος γιατί δείχνει ότι ο συγγραφέας του βιβλίου του Ματθαίου ήταν ένας πολύ απρόσεκτος και ανόητος άνθρωπος. Λέει μια ιστορία που είναι απλά απίθανη· ο φρουρός λέει ότι το σώμα εκλάπη ενώ κοιμόταν και χρησιμο-

137 ¹¹“Now when they were going, behold, some of the watch came into the city, and shewed unto the chief priests all the things that were done. ¹²And when they were assembled with the elders, and had taken counsel, they gave large money unto the soldiers, ¹³Saying, Say ye, His disciples came by night, and stole him away while we slept. ¹⁴And if this come to the governor's ears, we will persuade him, and secure you. ¹⁵So they took the money, and did as they were taught: and this saying is commonly reported among the Jews until this day.” (Μτ 28,11-15)

138 Ο συγγραφέας έχει ξαναχρησιμοποιήσει αυτό το επικείμενο στο 1^ο κεφάλαιο, σελ.66

ποιεί αυτόν το λόγο ως δικαιολογία γιατί δεν εμπόδιζε την κλοπή. Αλλά το γεγονός ότι κοιμόταν σημαίνει ότι δεν μπορεί να ήξερε πώς εκλάπη το σώμα και ποιος το έκλεψε· ωστόσο φέρεται να λέει ότι το έκλεψαν οι μαθητές. Αν κάποιος προσπαθούσε να αποδείξει ότι κάτι ειπώθηκε ή έγινε ενώ ο ίδιος κοιμόταν, άρα δεν μπορούσε να ξέρει κάτι για το περιστατικό, η μαρτυρία του δε θα γινόταν δεκτή. Αλλά αν για την Καινή Διαθήκη είναι δεκτή η μαρτυρία αυτή, δεν είναι για κάποιον που ψάχνει την αλήθεια.

Θα ασχοληθώ τώρα με τα στοιχεία των βιβλίων που ασχολούνται με την υποτιθέμενη εμφάνιση του Χριστού μετά την υποτιθέμενη Ανάστασή του.

Ο συγγραφέας του βιβλίου του Ματθαίου διηγείται ότι ο άγγελος καθόταν στην είσοδο του τάφου και είπε στις Μαρίες “...και ιδού προάγει υμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε· ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν.” Ο ίδιος συγγραφέας στους επόμενους δύο στίχους βάζει τον ίδιο το Χριστό να λέει ακριβώς τα ίδια πράγματα που μόλις τους είπε ο άγγελος και έτρεξαν να τα πούνε στους μαθητές και στο στίχο 16 λέει “¹⁶Οἱ δὲ ἑνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς.¹⁷ καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν αὐτῷ, οἱ δὲ ἐδίστασαν.”¹³⁹ (Μτ 28,7.16-17)

Αλλά ο συγγραφέας του βιβλίου του Ιωάννη μας λέει μια εντελώς διαφορετική ιστορία, γιατί στο 20,19 λέει “Οὔσης οὖν ὀψίας τῆ ἡμέρα ἐκείνῃ τῆ μιᾷ σαββάτων, (τὴν ἰδίαν ἡμέραν ποὺ υποτίθεται ὅτι ἀναστήθηκε ὁ Χριστός) καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰρήνη ὑμῖν.”¹⁴⁰

Σύμφωνα με το Ματθαίο, οι έντεκα περπατούσαν στη Γαλιλαία για να συναντήσουν τον Ιησού στο βουνό που τους είχε υποδείξει, όταν την ίδια στιγμή στον Ιωάννη ήταν συγκεντρωμένοι αλλού και μυστικά δια τον φόβο των Ιουδαίων.

Ο συγγραφέας του βιβλίου του Λουκά, στο 24,33-36¹⁴¹ διαφωνεί με το Ματθαίο ακόμα περισσότερο απ’ότι ο Ιωάννης, γιατί λέει ότι συναντήθηκαν στην Ιερουσαλήμ την ίδια ημέρα που ο Χριστός αναστήθηκε και ήταν και οι έντεκα εκεί.

Δεν είναι δυνατό, εκτός κι αν δεχθούμε ότι οι υποτιθέμενοι μαθητές είχαν δικαίωμα να πουν ψέματα, να υποθέσουμε ότι οποιοσδήποτε από τους συγγραφείς ήταν μαθητής· κι αυτό γιατί σύμφωνα με το Ματθαίο, οι

139 “and, behold, he goeth before you into Galilee; there shall ye see him: lo, I have told you. [...]

¹⁶Then the eleven disciples went away into Galilee, into a mountain where Jesus had appointed them.

¹⁷And when they saw him, they worshipped him: but some doubted.” (Μτ 28,7.16-17)

140 “Then the same day at evening, being the first day of the week, when the doors were shut where the disciples were assembled for fear of the Jews, came Jesus and stood in the midst, and saith unto them, Peace be unto you.” (Μτ 20,19)

141 “³³Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ εὗρον συνηθροισμένους τοὺς ἑνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, ³⁴λέγοντας ὅτι ἠγγέθη ὁ Κύριος ὄντως καὶ ὤφθη Σίμωνι. ³⁵καὶ αὐτοὶ ἐξηγουῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου. ³⁶Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰρήνη ὑμῖν.” (Μτ 24,33-36)

έντεκα πήγαν στη Γαλιλαία για να συναντήσουν τον Ιησού, σύμφωνα με τις οδηγίες του, την ίδια ημέρα που αναστήθηκε, άρα ο Λουκάς και ο Ιωάννης πρέπει να ήταν οι δύο από τους έντεκα.¹⁴² Ο Λουκάς το λέει συγκεκριμένα όμως και ο Ιωάννης το υπονοεί ότι η συνάντηση ήταν την ίδια ημέρα στην Ιερουσαλήμ. Από την άλλη, αν σύμφωνα με το Λουκά και τον Ιωάννη, οι έντεκα ήταν συγκεντρωμένοι σε ένα σπίτι στην Ιερουσαλήμ, τότε ο Ματθαίος θα έπρεπε να είναι ένας από τους έντεκα. Οσοίσο ο Ματθαίος λέει ότι η συνάντηση ήταν στο βουνό στη Γαλιλαία, συνεπώς τα στοιχεία στα βιβλία αυτά καταρρίπτουν το ένα το άλλο.

Ο συγγραφέας του βιβλίου του Μάρκου δε λέει τίποτα για τη συνάντηση στη Γαλιλαία, αλλά λέει ότι (16,12) ο Χριστός, μετά την Ανάσταση, εμφανίστηκε σε δύο μαθητές με άλλη μορφή και περπάτησε μαζί τους στην εσοχή και αυτοί οι δύο το είπαν στους υπόλοιπους, οι οποίοι δεν τους πίστευαν.¹⁴³ Ο Λουκάς λέει κι αυτός μια ιστορία, σύμφωνα με την οποία ο Χριστός ήταν απασχολημένος την ημέρα της υποτιθέμενης Ανάστασής του μέχρι το βράδυ και η οποία τελειώς ακυρώνει την ιδέα συνάντησης στο βουνό της Γαλιλαίας. Λέει ότι δύο μαθητές, χωρίς να λέει ποιοι, πήγαν την ίδια ημέρα σε ένα χωριό ονόματι Εμμαούς (εφτάμισι μίλια μακριά από την Ιερουσαλήμ) και ότι ο μεταμφιεσμένος Χριστός πήγε μαζί τους, έμεινε μαζί τους μέχρι το βράδυ, δειπνήσε μαζί τους και μετά εξαφανίστηκε και ξαναεμφανίστηκε το ίδιο βράδυ στη συνάντηση των έντεκα στην *Ιερουσαλήμ*.

Με αυτό τον αντιφατικό τρόπο παρουσιάζονται τα αποδεικτικά στοιχεία της υποτιθέμενης επανεμφάνισης του Χριστού: το μόνο σημείο στο οποίο συμφωνούν οι συγγραφείς είναι η μυστικότητα της εμφάνισης. Είτε ήταν το βουνό στη Γαλιλαία, είτε το σπίτι στην Ιερουσαλήμ, η συνάντηση ήταν στα κρυφά. Σε τι μπορούμε να αποδώσουμε αυτή τη μυστικότητα; Από τη μία δεν συνάδει καθόλου με την υποτιθέμενη ανάγκη να πειστεί ο κόσμος για την Ανάσταση του Χριστού, από την άλλη η δημοσιότητα θα τους εξέθετε στο κοινό και γι'αυτό υπήρχε η ανάγκη για μυστικότητα.

Όσο για τη διήγηση ότι ο Χριστός εμφανίστηκε σε πάνω από 500 άτομα ταυτόχρονα, ο Παύλος είναι αυτός που το λέει και όχι τα ίδια τα 500

142 Ο συγγραφέας εδώ επιμένει, πάλι, λανθασμένα ότι ο Λουκάς ήταν ένας από τους μαθητές, εκτός κι αν εννοεί ότι ο συγγραφέας του ευαγγελίου του Λουκά δεν ήταν ο Λουκάς, αλλά ένας από τους μαθητές και με κάποιον τρόπο το ευαγγέλιο αποδόθηκε στο Λουκά.

143 Ο Foner σημειώνει ότι αυτό το κείμενο είναι μεταγενέστερη προσθήκη στο ευαγγέλιο του Μάρκου, που αρχικά τελειώνει στο στίχο 16,8. Ο Ehrman συνηγορεί σ'αυτό αναφέροντας ότι τα παλιά χειρόγραφα που δεν περιέχουν τους τελευταίους στίχους είναι όχι μόνο παλαιότερα, αλλά και καλύτερα. (α,σελ.167) Είναι παράδοξο που αυτό δεν είναι πιο ευρέως γνωστό γιατί ακόμα και οι ελληνικές εκδόσεις της Βίβλου το αναφέρουν σαν υποσημείωση (ειδικά της Βιβλικής Εταιρείας).

Παραρμπιπόντως, οι τελευταίοι αυτοί στίχοι του Ευαγγελίου του Μάρκου έχουν δημιουργήσει ένα χριστιανικό παρακλάδι της Εκκλησίας των Πεντηκοστιανών στις Η.Π.Α. (υπολογίζεται γύρω στις 2.000 άτομα) που κατά τις λειτουργίες προσπαθούν να μιλήσουν σε διαφορετικές γλώσσες, μεταχειρίζονται ζωντανά φίδια, και πίνουν δηλητήρια (συνήθως στρυχνίνη.) Σε ακραίες περιπτώσεις δεν πηγαίνουν στο γιατρό και προτιμούν την προσευχή σαν θεραπευτική μέθοδο. Μόλις στο πρώτο μισό του 2008 έχουν αναφερθεί δύο θάνατοι ανηλίκων που οι γονείς τους αρνήθηκαν να ζητήσουν ιατρική βοήθεια.

(βλ και www.whatstheharm.net/religiousfundamentalism.html)

άτομα. Είναι, συνεπώς, η μαρτυρία ενός μόνο ανθρώπου και μάλιστα ενός ανθρώπου που όταν συνέβη το γεγονός, δεν πίστευε ούτε λέξη από όλα αυτά. Η μαρτυρία του στην Α' Προς Κορινθίους 15,¹⁴⁴ όπου δίνεται αυτή η διήγηση, είναι παρόμοια με έναν άνθρωπο που μπαίνει σε ένα δικαστήριο και ορκίζεται ότι αυτά που είχε ορκιστεί πριν είναι ψέματα. Ένας άνθρωπος σίγουρα έχει το δικαίωμα να αλλάξει γνώμη, αλλά αυτή η ελευθερία δεν εφαρμόζεται σε πραγματικά γεγονότα.

Έρχομαι τώρα στην τελευταία σκηνή, την Ανάληψη στους ουρανούς. Εδώ πλέον ο φόβος των Ιουδαίων και όλοι οι άλλοι φόβοι θα έπρεπε λογικά να είναι αδιάφοροι. Αν η Ανάληψη ήταν αληθινή θα σφράγιζε όλη την ιστορία· θα ήταν η απόδειξη στην οποία θα μπορούσε να βασιστεί όλο το αποστολικό έργο των μαθητών. Λόγια, δηλώσεις και υποσχέσεις που ειπώθηκαν μυστικά είτε μακριά σε ένα βουνό στη Γαλιλαία ή σε ένα κλειδαμπαρωμένο σπίτι στην Ιερουσαλήμ, ακόμα κι αν αυτό όντως συνέβη, δεν θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως αποδείξεις. Άρα θα έπρεπε η τελευταία αυτή σκηνή να αποκλείσει την πιθανότητα κάποιος να την αρνηθεί ή να την αμφισβητήσει και όπως είπα και στο προηγούμενο μέρος της “Εποχής της Λογικής” θα έπρεπε να είναι όσο ξεκάθαρη όσο ο ήλιος στο μεσημεριακό ουρανό. Τουλάχιστον θα έπρεπε να είναι όσο δημόσια υποτίθεται ότι ήταν η Σταύρωση. Αλλά ας έρθουμε στο ζητούμενο.

Κατ'αρχάς, ο συγγραφέας του βιβλίου του Ματθαίου δεν γράφει ούτε μία συλλαβή γι'αυτό το γεγονός, ούτε ο συγγραφέας του βιβλίου του Ιωάννη. Με αυτό ως δεδομένο, είναι δυνατό να υποθέσουμε ότι αυτοί οι λεπτολόγοι συγγραφείς θα σιγούσαν γι'αυτό το γεγονός αν ήταν αληθινό; Ο συγγραφέας του βιβλίου του Μάρκου το προσπερνά αδιάφορα και τσαπατσουλικά σε δυο γραμμές, λες και είχε βαρεθεί να εφευρίσκει πράγματα ή ντρεπόταν για την ιστορία. Ομοίως και ο Λουκάς. Και ακόμα και μεταξύ τους δεν συμφωνούν για το μέρος όπου συνέβη αυτός ο τελευταίος αποκωρισμός.¹⁴⁵

Το βιβλίο του Μάρκου λέει ότι ο Χριστός εμφανίστηκε στους έντεκα καθώς είχαν καθίσει για *φαγητό*, θιγοντας ελάχιστα τη συνάντηση των έντεκα στην Ιερουσαλήμ. Έπειτα αναφέρει τη συζήτηση που είχαν [με το Χριστό] στη συνάντηση και αμέσως μετά λέει (όπως ένα σχολιαρόπαιδο που ολοκληρώνει μια βαρετή ιστορία) “Ο μὲν οὖν Κύριος μετὰ τὸ λαλήσαι αὐτοῖς ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ.”¹⁴⁶ (Μκ

144 “Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε, ὅτι οὐ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε, ἐκτός εἰ μὴ εἰκὴ ἐπιστεύσατε. ³παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, ⁴καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς γραφάς, ⁵καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾶ, εἶτα τοῖς δώδεκα. ⁶ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν” (Α Κορ 15,1-6)

145 Ο Foner σημειώνει ότι αφού οι τελευταίοι 9 στίχοι του Μάρκου δεν είναι γνήσιοι, η ιστορία της Ανάληψης βασίζεται αποκλειστικά στα λόγια του Λουκά “ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν” (Λκ 24,51)

146 “So then, after the Lord had spoken unto them, he was received up into heaven, and sat on the right hand of God.” (Μκ 16,19)

16,19) Αλλά ο συγγραφέας του Λουκά λέει ότι η Ανάληψη έγινε στη Βηθανία· ότι ο ίδιος ο Χριστός τους οδήγησε στη Βηθανία και αναλήφθηκε εκεί και οδηγήθηκε στους ουρανούς. Το ίδιο και ο Μωάμεθ και όσον αφορά το Μωυσή, ο Ιούδας [ο επιστολογράφος] λέει “...ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωυσῆως σώματος...”¹⁴⁷ (Ιουδ 1,9) Όσο πιστεύουμε σε τέτοια παραμύθια, υποτιμούμε το Μεγαλόδυναμο.¹⁴⁸

Η αξιολογία των Ευαγγελίων

Εξώ τελειώσει με την εξέταση των τεσσάρων βιβλίων που αποδίδονται στο Ματθαίο, το Μάρκο, το Λουκά και τον Ιωάννη. Και δεδομένου ότι το χρονικό διάστημα από τη Σταύρωση μέχρι την Ανάληψη είναι μόνο λίγες μέρες, απ’ότι φαίνεται όχι πάνω από τρεις-τέσσερις μέρες, και τα γεγονότα συνέβησαν στο ίδιο σημείο, την Ιερουσαλήμ, πιστεύω ότι είναι αδύνατο να βρεθεί άλλη καταγεγραμμένη ιστορία με τόσες προφανείς αντιφάσεις, παραλογισμούς και ψεύδη, όσες σ’αυτά τα βιβλία. Είναι περισσότερο και προφανέστερα απ’όσο περιμένα όταν ξεκίνησα αυτή την έρευνα και ακόμα περισσότερο απ’όταν ξεκίνησα να γράφω το προηγούμενο μέρος της “Εποχής της Λογικής”. Δεν είχα Παλαιά ή Καινή Διαθήκη¹⁴⁹ για να συμβουλευτώ, ούτε τρόπο να αποκτήσω μία Βίβλο. Η καθημερινότητά μου γινόταν μέρα με τη μέρα όλο και πιο επικίνδυνη, σε σημείο να κινδυνεύει η ίδια μου η ύπαρξη και αφού ήθελα να αφήσω κάτι πίσω σχετικά με το θέμα, έπρεπε να είμαι γρήγορος και ακριβής. Τα χωρία που παρέθεσα ήταν μόνο από μνήμης, αλλά είναι ορθά και οι απόψεις που προώθησαν σε εκείνο το έργο είναι το αποτέλεσμα μιας ξεκάθαρης πεποίθησης στην οποία κατέληξα εδώ και πολύ καιρό: Ότι η Παλαιά και Καινή Διαθήκη έχουν επιβληθεί στον κόσμο, ότι η πτώση του ανθρώπου, η ιστορία ότι ο Ιησούς Χριστός ήταν ο Υιός του Θεού και πέθανε για να κατευνάσει την οργή του Θεού και η σωτηρία με αυτή την παράξενη μέθοδο, είναι όλα φανταστικά κατασκευάσματα που δεν τιμούν τη σοφία και τη δύναμη του Μεγαλόδυναμου. Ότι η μόνη αληθινή θρησκεία είναι ο Ντεϊσμός, με το οποίο εννοούσα και εννοώ και τώρα την πίστη σε ένα Θεό και τη μίμηση της ηθικής του ή την εφαρμογή αυτών που ονομάζουμε “ηθικές

147 “Yet Michael the archangel, when contending with the devil he disputed about the body of Moses” (Ιουδ 1,9)

148 Σημαντικό θεωρώ να αναφέρω εδώ το εξής επιχείρημα του Watson (σελ.128-129):

Ο Ιωάννης δεν περιγράφει την ανάληψη επειδή ήταν ένα πασιγνωστο γεγονός (το στυλ γραφής σχεδόν υπονοεί “τετριμμένο”), αλλά ακόμα κι ο Ιωάννης κάνει έμμεσες αναφορές στην ανάληψη, όταν δεν αφήνει τη Μαγδαληνή να τον αγγίξει, επειδή δεν έχει αναληφθεί ακόμα. Προφανώς ο Watson δεν θεωρεί πρόβλημα τις υπόλοιπες περιγραφές όπου ο Ιησούς αλληλεπιδρά με την ύλη (όπως π.χ. η εξέταση των πληγών του “απίστου” Θωμά).

Για το ζήτημα της Ανάληψης, προσωπικά, πάντα μου έκανε εντύπωση πώς ο Ιησούς προτιμά να ακολουθήσει τις συμβάσεις της εποχής και να επιστρέψει στα δεξιά του Θεού ανερχόμενος στον ουρανό, ενισχύοντας την λανθασμένη πεποίθηση της εποχής ότι ο Θεός κατοικεί πέρα από τον Ουράνιο Θόλο.

149 Στο πρωτότυπο: “Bible or Testament”

αρκές”. Ότι σ’αυτό και μόνο (όσον αφορά τη θρησκεία) στηρίζω όλες μου τις ελπίδες για ευτυχία μετά θάνατον. Τα ίδια λέω και τώρα· μάρτυς μου ο Θεός.

Αλλά ως επιστρέψω στο κεντρικό θέμα. Αν και είναι αδύνατο μετά από τόσο καιρό να εξακριβώσουμε απόλυτα το ποιοι ήταν οι συγγραφείς αυτών των βιβλίων (και αυτό και μόνο είναι αρκετό για να μας κάνει να αμφιβάλλουμε και εκεί που αμφιβάλλουμε, δεν πιστεύουμε) δεν είναι δύσκολο να διακρίνουμε ότι δεν γράφτηκαν από αυτούς στους οποίους αποδίδονται. Οι αντιφάσεις των βιβλίων δείχνουν δύο πράγματα:

Πρώτον, ότι οι συγγραφείς δεν ήταν αυτόπτες και αυτήκοες μάρτυρες των γεγονότων που διηγούνται, αλλιώς θα τα μετέφεραν χωρίς αντιφάσεις, άρα δεν μπορεί τα βιβλία αυτά να γράφτηκαν από τους Αποστόλους, που υποτίθεται ότι ήταν παρόντες στα γεγονότα.

Δεύτερον, ότι οι συγγραφείς, όποιοι κι αν ήταν, δεν έγραψαν συντονισμένα, αλλά ο καθένας χωριστά και μόνος του, χωρίς να έχει ο ένας γνώση του τι κάνει ο άλλος.

Τα ίδια στοιχεία που αποδεικνύουν την πρώτη θέση, αποδεικνύουν και τη δεύτερη· ότι δηλαδή τα βιβλία αυτά δεν γράφτηκαν από τους Αποστόλους και ότι δεν αποτελούν συντονισμένη προσπάθεια. Όσον αφορά τη θεοπνευστία, ούτε συζήτηση. Καλύτερα να προσπαθήσουμε να συμβιβάσουμε την αλήθεια και το ψέμα, παρά τη θεοπνευστία με τις αντιφάσεις.

Αν τέσσερις άνδρες είναι αυτόπτες και αυτήκοες μάρτυρες σε μια σκηνή, τότε θα συμφωνήσουν για το χρόνο και το χώρο, το πότε και πού συνέβη η σκηνή αυτή, χωρίς να συνεννοηθούν μεταξύ τους. Η γνώση που θα είχε ο καθένας θα έφτανε και δεν θα χρειαζόταν συνεννόηση. Δε θα λέγανε, ο ένας ότι κάτι συνέβη σε ένα βουνό στην εξοχή και ο άλλος σε ένα σκίπι στην πόλη· ο ένας δεν θα έλεγε ότι ήταν ξημέρωμα και ο άλλος ακόμα σκοτάδι. Γιατί οπουδήποτε και οποτεδήποτε συνέβησαν τα γεγονότα θα ήξεραν εξίσου όλοι τους.

Από την άλλη, αν οι τέσσερις άνδρες είχαν συνεννοηθεί μεταξύ τους για τη διήγηση της ιστορίας, οι διαφορετικές τους διηγήσεις θα συμφωνούσαν για να υποστηρίξουν το σύνολο. Στη μία περίπτωση η συνεννόηση ενισχύει την επιθυμία ενός γεγονότος να είναι αληθινό ενώ, στην άλλη περίπτωση, η γνώση του γεγονότος υπερνικά την ανάγκη για συμφωνία. Οι ίδιες αντιφάσεις, λοιπόν, που αποδεικνύουν ότι δεν υπήρξε συνεννόηση, επίσης αποδεικνύουν ότι οι συγγραφείς δεν είχαν γνώση των γεγονότων (ή μάλλον των διηγήσεων που μας περιγράφουν ως γεγονότα) και το ψεύδος των διηγήσεών τους. Αυτά τα βιβλία, λοιπόν, δεν γράφτηκαν ούτε από τους άνδρες που ονομάζονται απόστολοι, ούτε από απατεώνες που συνεργάζονταν. Πώς γράφτηκαν, τότε;

Δεν είμαι από εκείνους που τους αρέσει να πιστεύουν ότι υπάρχει στη Βίβλο εσκεμμένο ψεύδος, με εξαίρεση αυτούς που παριστάνουν ότι είναι προφήτες, όπως στην Παλαιά Διαθήκη· γιατί η προφητεία είναι το να ψεύδεται κατ’επάγγελμα. Σχεδόν σε όλες τις άλλες περιπτώσεις δεν είναι δύσκολο να ανακαλύψει κανείς τη διαδικασία με την οποία ακόμα και η

πιο απλή εικασία, με τη βοήθεια της ευπιστίας, θα καταλήξει να εξελιχθεί σε ψέμα και τελικά θα καταλήξει να ειπωθεί ως γεγονός. Και [θα μας λένε] ότι όποτε μπορούμε να βρούμε για ένα τέτοιου είδους γεγονός ένα αγαθοποιοί αίτιο δε θα πρέπει να ψάξουμε για μια πιο σοβαρή αιτία.

Μια ιστορία όπως του Ιησού Χριστού, που εμφανίστηκε μετά θάνατον είναι η ιστορία μιας οπτασίας που μπορεί να δημιουργήσει η φοβισμένη φαντασία και δεχτεί ένας εύπιστος. Παρόμοιες ιστορίες λέγονταν και για τον Ιούλιο Καίσαρα μερικά χρόνια νωρίτερα και γενικά βασίζονται σε βίαιους θανάτους ή εκτέλεση αθώων. Μια τέτοια ιστορία λέγεται και ξαναλέγεται μέχρι που να θεωρείται *μια βέβαιη αλήθεια*. Σε τέτοιες περιπτώσεις οι αφηγητές, συμπάσχοντας με τον πρωταγωνιστή, διογκώνουν καλοπροαίρετα την ιστορία. Αν ξεκινήσει μια ιστορία με φάντασμα και η ευπιστία συμπληρώσει την ιστορία της ζωής του και δημιουργήσει ένα λόγο για την εμφάνισή του, μετά κάποιος θα τη διηγηθεί με ένα τρόπο, ένας άλλος με άλλο τρόπο, μέχρι να υπάρχουν τόσες ιστορίες για το φάντασμα και το συγκεκριμένο άτομο, όσες για τον Ιησού Χριστό σ'αυτά τα τέσσερα βιβλία.

Η ιστορία της εμφάνισης του Ιησού Χριστού λέγεται με το ίδιο παράξενο μείγμα γήινου και υπερφυσικού στοιχείου, με το οποίο ξεχωρίζει ο θρύλος από ένα γεγονός. Παρουσιάζεται ξαφνικά, να μπαينوβγαίνει από κλειστές πόρτες, να εξαφανίζεται και να επανεμφανίζεται σαν μια άυλη οπτασία, αλλά παράλληλα πεινάει και κάθεται και τρώει βραδινό. Αλλά, όπως συμβαίνει σε όλους όσους λένε τέτοιου είδους ιστορίες, ξέχασαν να καλύψουν όλες τις λεπτομέρειες. Μας λένε ότι άφησε τα σάβανα του στον τάφο, αλλά ξέχασαν να πουν πού βρήκε τα ρούχα όταν επανεμφανίστηκε μετά και δεν μας λένε τι τα έκανε όταν αναλήφθηκε, αν γδύθηκε ή αναλήφθηκε με όλα του τα ρούχα. Στην περίπτωση του Ηλία είχαν προσέξει τουλάχιστον να τον κάνουν να ρίξει το χιτώνα του, αλλά δεν μας είπαν πώς έγινε και δεν κάηκε από το φλεγόμενο άρμα. Αλλά τέτοιου είδους προβλήματα μπορεί να τα καλύψει η φαντασία· μπορούμε αν θέλουμε να υποθέσουμε ότι ο χιτώνας ήταν φτιαγμένος από πετσι σαλαμάνδρας.

Αυτοί που δεν είναι πολύ εξοικειωμένοι με την εκκλησιαστική ιστορία μπορεί να νομίζουν ότι η Καινή Διαθήκη υπάρχει από την εποχή του Ιησού Χριστού, όπως ότι τα βιβλία που αποδίδονται στο Μωυσή υπάρχουν από τον καιρό του Μωυσή. Αλλά η ιστορική αλήθεια διαφέρει. Η Καινή Διαθήκη δεν υπήρξε παρά 300 χρόνια μετά την εποχή του Χριστού.

Το πότε εμφανίστηκαν τα βιβλία που αποδίδονται στο Ματθαίο, το Μάρκο, το Λουκά και τον Ιωάννη είναι αβέβαιο.¹⁵⁰ Δεν υπάρχει ούτε ίχνος

150 Τα Ευαγγέλια σήμερα χρονολογούνται περίπου ως εξής: Μάρκος, γύρω στο 70 μ.Χ., Ματθαίος, 70-100, Λουκάς, 80-100 και Ιωάννης, 90-100 μ.Χ. Βέβαια υπάρχουν και πιο συντηρητικοί μελετητές που δέχονται νεότερες χρονολογίες (μέχρι και γύρω στο 50 για το Μάρκο). Θεωρείται ότι ο Ματθαίος και ο Μάρκος χρησιμοποίησαν τον Μάρκο σαν βάση για τα δικά τους Ευαγγέλια (εξ ου και οι ομοιότητες) ενώ κάποιος εξηγούν τις υπόλοιπες ομοιότητες μεταξύ Ματθαίου και Λουκά ως βασίζόμενες σε ένα υποτιθέμενο πρότιμο και πλέον χαμένο ευαγγέλιο, που έχει ονομαστεί "Q" (από το γερμανικό Quelle, (=πηγή) (βλ. και Sanders, σελ.112-141, Eta Linnemann, www.biblicalstudies.org.uk/pdf/q_linnemann.pdf και James

στοιχείου για το ποιοι ήταν αυτοί που τα έγραψαν τα βιβλία, ούτε το πότε τα έγραψαν, και θα μπορούσαν να αποδοθούν σε οποιοδήποτε από τους άλλους υποτιθέμενους Αποστόλους. Τα πρωτότυπα είναι στην κατοχή της Χριστιανικής Εκκλησίας όσο και οι δύο πλάκες που υποτίθεται ότι γράφηκαν από το χέρι του Θεού στο όρος Σινά και δόθηκαν στο Μωυσή είναι στην κατοχή των Εβραίων. Και ακόμα και να υπήρχαν, δε θα μπορούσε να αποδειχθεί ότι είναι γνήσια χειρόγραφα. Την περίοδο που γράφηκαν τα τέσσερα αυτά βιβλία δεν υπήρχε τυπογραφία και, συνεπώς, ο μόνος τρόπος να κυκλοφορήσουν ήταν με χειρόγραφα αντίτυπα, που ο καθένας θα μπορούσε να αλλάξει όπως ήθελε και να τα βαφτίσει “πρωτότυπα”. Είναι δυνατόν να υποθέσουμε ότι είναι συνεπές με τη σοφία του Μεγαλοδύναμου να μεταδώσει το λόγο του σε ανθρώπους με τόσο αναξιόπιστα μέσα; Δεν μπορούμε να αλλάξουμε ή ακόμα και να μιμηθούμε ούτε καν ένα χορταράκι, αλλά μπορούμε να φτιάξουμε ή να αλλάξουμε *το λόγο του Θεού*, όπως μπορούμε να κάνουμε με τα λόγια των ανθρώπων.¹⁵¹

Περίπου 350 χρόνια μετά τον καιρό του Χριστού, πολλά κείμενα τέτοιου είδους υπήρχαν στην κατοχή διαφόρων ατόμων και καθώς η εκκλησία είχε αρχίσει να οργανώνεται ιεραρχικά και να δημιουργεί εκκλησιαστική διακυβέρνηση με εγκόσμια εξουσία, ξεκίνησε να συγκεντρώνει αυτά τα κείμενα στο βιβλίο που σήμερα ονομάζουμε “*Καυρή Διαθήκη*”. Αποφασίσανε με ψηφοφορία, όπως είπα και στο προηγούμενο μέρος της “*Εποχής της Λογικής*”, ποια από αυτά τα κείμενα της συλλογής θα έπρεπε να ονομάζονται “*λόγος του Θεού*” και ποια όχι. Οι Εβραίοι ραβίνοι είχαν ήδη αποφασίσει παλιότερα με ψήφο ποια θα ήταν τα βιβλία της Βίβλου.

D. Tador, <http://www.religionstudies.uncc.edu/jdtabor/Q.html>

151 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Ούτε 2 χρόνια δεν κυκλοφορεί το προηγούμενο μέρος της “*Εποχής της Λογικής*” και ήδη υπάρχει μέσα φράση που δεν είναι δική μου. Η φράση λέει: “*Το βιβλίο του Λουκά μόνο από μία φωνή*”. Μπορεί να είναι αλήθεια, αλλά δεν το έγραψα εγώ. Κάποιος που μπορεί να ξέρει κάτι γι’ αυτό το προσέθεσε σαν υποσημείωση στο κάτω μέρος της σελίδας κάποιων εκδόσεων που εκδόθηκαν ή στην Αγγλία ή στην Αμερική και οι εκδότες έπειτα, το μετέφεραν στο κυρίως κείμενο, κάνοντάς με συγγραφέα του. Αν αυτό συνέβη τόσο σύντομα και παρά την ύπαρξη τυπογραφίας, που δεν επιτρέπει την αλλοίωση των αντιγράφων, τι μπορεί να συνέβη μέσα σε ένα τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα, σε μια περίοδο που δεν υπήρχε τυπογραφία και οποιοδήποτε μπορούσε να κάνει ένα αντίγραφο και να το ονομάσει ως πρωτότυπο του Ματθαίου, του Μάρκου, του Λουκά ή του Ιωάννη;

Ο Foner σημειώνει ότι αυτή η κίβδηλη προσθήκη στο έργο του Paine από μια υποσημείωση, προκάλεσε έντονη κριτική από τον Δρ. Priestley (“*Letters to a Philosophical Unbeliever*” σελ.75), ωστόσο φαίνεται ότι ο Priestley ο ίδιος ενσωμάτωσε πρώτος στο κείμενο του Paine την υποσημείωση του εκδότη της αμερικανικής έκδοσης (του 1794). Η αμερικανική έκδοση επίσης σημειώνει “*βλ. Εκκλησιαστική Ιστορία του Μοσέιμ*” που ο Priestley παραλείπει. Σε μια σύγχρονη αμερικανική έκδοση ο Foner είχε επίσης παρατηρήσει τέσσερις αλλαγές σε ρήματα στην συγκεκριμένη υποσημείωση.

ΣΤΜ: Ο θεολόγος που αναφέρεται από τον Foner ήταν ο Joseph Priestley (13/3/1733–6/2/1804) Αν και υπήρξε και επιστήμονας απομονώθηκε στην προσπάθειά του να υποστηρίξει τη φλογιστική θεωρία της οξείδωσης. Παραδόξως, πίστευε ότι η Γαλλική Επανάσταση ήταν το πρώτο σημάδι για την έναρξη της Δευτέρας Παρουσίας (βλ. και Garrett, Clarke. “*Joseph Priestley, the Millennium, and the French Revolution*”. *Journal of the History of Ideas* 34.1 (1973), σελ.51–66)

Καθώς ο σκοπός της εκκλησίας, όπως συμβαίνει και με κάθε εθνικό εκκλησιαστικό ίδρυμα, είναι η δύναμη και το κέρδος και το μέσο που χρησιμοποιεί είναι ο τρόμος, είναι λογικό να υποθέσουμε ότι μόνο τα πιο θαυμαστά και υπέροχα γραπτά από εκείνα που είχαν συγκεντρωθεί είχαν κάποια πιθανότητα να υπερψηφιστούν.¹⁵² Και όσον αφορά την αυθεντικότητα των γραπτών, *την αντικαθιστά η ψήφος*, γιατί δεν μπορεί να ανιχνευθεί με μεγαλύτερη βεβαιότητα.

Ωστόσο, υπήρχαν διαφωνίες μεταξύ των Χριστιανών, όχι μόνο για τα δόγματα, αλλά και για την αυθεντικότητα των βιβλίων. Στη διαμάχη μεταξύ του Αυγουστίνου και του Fauste γύρω στα 400 μ.Χ., ο Fauste λέει “Τα βιβλία των Ευαγγελίων συνετέθησαν πολλά χρόνια μετά τον καιρό των αποστόλων από άγνωστους άνδρες που, φοβούμενοι ότι ο κόσμος δε θα έδινε αξία σε κείμενα για γεγονότα που δεν μπορούσαν να ξέρουν από πρώτο χέρι, κυκλοφόρησαν τα βιβλία τους με τα ονόματα των αποστόλων. Είναι γραμμένα λες και οι συγγραφείς ήταν μεθυσμένοι και γεμάτα με τόσα ασυμβίβαστα γεγονότα, που δεν υπάρχει καν σχέση ή σύνδεση μεταξύ τους”.

Και αργότερα, απευθυνόμενος σε αυτούς που υπερασπιζόνταν την άποψη ότι τα βιβλία είναι αυτά ο λόγος του Θεού, λέει “Οι προκάτοχοί σας, λοιπόν, έβαλαν στις Γραφές του Κυρίου πολλά πράγματα, που αν και φέρουν το όνομά του δεν συμφωνούν με το δόγμα του. Αυτό δεν είναι εντυπωσιακό, *αφού έχει αποδειχθεί πολλές φορές* ότι αυτά τα πράγματα δεν έχουν γραφτεί από τον ίδιο, ούτε από τους Αποστόλους του, αλλά ως επί το πλείστον βασίζονται σε ιστορίες, *συγκεκριμένες αναφορές* και συγκεντρωμένες από, κι εγώ δεν ξέρω τι είδους, ημι-Εβραίους που δεν συμφωνούσαν καν μεταξύ τους. Παρά ταύτα δημοσιεύτηκαν με το όνομα των αποστόλων του Κυρίου μας και τους απέδωσαν *τα ψέματα και τα λάθη τους*.”¹⁵³

Ο αναγνώστης θα δει σε αυτά τα αποσπάσματα ότι η αυθεντικότητα της Καινής Διαθήκης αμφισβητείται και ότι τα βιβλία θεωρούνταν ιστορίες, πλαστογραφίες και ψέματα κατά την ψηφοφορία για το λόγο του Θεού. Αλλά η αποφασιστικότητα της εκκλησίας, με την βοήθεια του φραγγελίου, υπερκέρασε τους διαφωνούντες και εν τέλει απαγόρευσε κάθε έρευνα γύρω από το θέμα. Θαύματα επί θαυμάτων λοιπόν, και οι άνθρωποι διδάχθηκαν να λένε ότι τα πιστεύουν, είτε όντως τα πιστεύουν, είτε όχι. Αλλά (για να ριξω μια σκέψη) η Γαλλική Επανάσταση αφόρισε από την Εκκλησία τη δύναμη να κάνει θαύματα· από τότε που ξεκίνησε η Επανάσταση, παρά τη βοήθεια όλων των αγίων της, δεν έχει καταφέρει να κάνει ένα θαύμα. Και

152 Η πρόταση αυτή δεν μοιάζει να στέκει λογικά. Με το “θαυμαστά και υπέροχα” ο συγγραφέας πρέπει να εννοεί κείμενα που εξυπηρετούσαν τους στόχους της Εκκλησίας. Η αναφορά στον “τρόμο” πρέπει να είναι παρενθετική.

153 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Χρησιμοποίησα αυτά τα δύο αποσπάσματα από το έργο του Boulangier “Η ζωή του Παύλου” γραμμένα στα Γαλλικά. Ο Boulangier τα παρέθεσε από τα κείμενα του Αυγουστίνου κατά του Fauste στον οποίο αναφέρεται.

Ο Foner σημειώνει ότι αυτός ο Επίσκοπος Faustus συνήθως αναφέρεται ως “ο Μανικαίος” και ο Αυγουστίνος ονόμασε το βιβλίο του “Contra Faustum Manichaeum” Libri xxxiii, στο οποίο ο Αυγουστίνος παραθέτει σχεδόν ολόκληρο το άριστο έργο του Faustus.

δεδομένου ότι τώρα χρειάζεται ένα θαύμα περισσότερο από ποτέ, μπορούμε να συμπεράνουμε και χωρίς μαντικές ικανότητες, ότι όλα τα προηγούμενα θαύματά της ήταν κόλπα και ψέματα.¹⁵⁴

Όταν αναλογιστούμε ότι από τον καιρό που υποτίθεται ότι έζησε ο Χριστός μέχρι τον καιρό που συνετέθη το βιβλίο της Καινής Διαθήκης, μεσολαβούν πάνω από 300 χρόνια, πρέπει να είναι προφανές και χωρίς τη βοήθεια ιστορικών στοιχείων, ότι υπάρχει μικρή πιθανότητα αυθεντικότητας. Η αυθεντικότητα του βιβλίου του Ομήρου, όσον αφορά την ταυτότητα του συγγραφέα, είναι πολύ πιο βέβαιη, παρότι ο Όμηρος είναι 1000 χρόνια αρχαιότερος της Καινής Διαθήκης. Μόνο ένας πολύ καλός ποιητής θα μπορούσε να είχε γράψει το βιβλίο του Ομήρου, άρα μόνο λίγοι θα έκαναν την απόπειρα· και ένας άνθρωπος που θα είχε τις ικανότητες για να το κάνει δεν θα πετούσε τη φήμη του με το να αποδώσει το βιβλίο σε κάποιον άλλο. Παρομοίως, λίγοι θα μπορούσαν να γράψουν τα “Στοιχεία” του Ευκλείδη, γιατί μόνο ένας εξαιρετικός γεωμέτρης θα μπορούσε να είναι ο συγγραφέας του έργου.

Αλλά όσον αφορά τα βιβλία της Καινής Διαθήκης, ειδικά εκείνα τα μέρη που διηγούνται την Ανάσταση και την Ανάληψη, οποιοσδήποτε που θα μπορούσε να γράψει την ιστορία μιας οπτασίας ή ενός ανθρώπου να περπατάει πάνω σε νερό, θα μπορούσε να γράψει τέτοια βιβλία· γιατί η ιστορία είναι γραμμένη χάλια. Συνεπώς, είναι εκατομμύρια φορές πιο πιθανό να έχει πλαστογραφηθεί η Καινή Διαθήκη παρά τα βιβλία του Ομήρου ή του Ευκλείδη. Μεταξύ των πολυάριθμων ιερών και επισκόπων σήμερα, σχεδόν όλοι μπορούν να βγάλουν ένα κήρυγμα ή να μεταφράσουν ένα κειμενάκι από τα Λατινικά, ειδικά αν έχει ήδη μεταφραστεί κιλάδες φορές. Αλλά πόσοι από αυτούς μπορούν να γράψουν ποίηση σαν τον Όμηρο ή επιστήμη σαν τον Ευκλείδη; Όλη η γνώση ενός κληρικού, με ελάχιστες εξαιρέσεις, περιορίζεται στο “α” και “β” κάνει “αβ” και στο *hic, haec, hoc* και οι επιστημονικές τους γνώσεις στο ότι τρία επί ένα κάνει ένα·

154 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Ο Boulanger στη “Ζωή του Παύλου” συγκέντρωσε πολλές εκκλησιαστικές ιστορίες και πατερικά κείμενα που δείχνουν τις απόψεις που επικράτησαν μεταξύ των διάφορων χριστιανικών κοινοτήτων κατά τον καιρό της Διαθήκης [**ΣΤΜ:** τα πρώτα χρόνια μετά το Χριστό, δηλαδή] και τελικά ψηφίστηκε ως λόγος του Θεού. Τα ακόλουθα αποσπάσματα είναι από το δεύτερο κεφάλαιο του έργου του:

Οι Μαρκιωνίτες (χριστιανική σέκτα) διαβεβαίωναν ότι τα ευαγγέλια ήταν γεμάτα λάθη. Οι Μανικαϊστές, που δημιούργησαν μια πολυάριθμη σέκτα κατά τα πρώτα χριστιανικά χρόνια, απέρριψαν ως ψευδή ολόκληρη την Καινή Διαθήκη και παρουσίασαν κείμενα τελείως διαφορετικά ως τα γνήσια. Οι Κηρινθιανοί, όπως οι Μαρκιωνίτες, δεν δέχονταν τις Πράξεις των Αποστόλων. Οι Εγκρατείς και οι Σεβενιανοί δεν υιοθέτησαν ούτε τις Πράξεις, ούτε τις επιστολές του Παύλου. Ο Χρυσόστομος, σε μία ομιλία που έγραψε για τις Πράξεις των Αποστόλων λέει ότι στον καιρό του (γύρω στα 400 μ.Χ.) πολλοί δεν είχαν ιδέα για το συγγραφέα ή το βιβλίο. Η Αγ. Ειρήνη, που έζησε νωρίτερα, αναφέρει ότι οι Βαλεντιανοί, όπως και πολλές σέκτες Χριστιανών, κατηγορούσαν τις Γραφές για ατέλειες, λάθη και αντιφάσεις. Οι Εβωνίτες ή Ναζαρηνοί, που ήταν οι πρώτοι Χριστιανοί, απέρριπταν όλες τις επιστολές του Παύλου και τον θεωρούσαν απατεώνα. Αναφέρουν, μεταξύ άλλων ότι ήταν Εθνικός που πήγε στην Ιερουσαλήμ, έζησε εκεί για ένα διάστημα και τελικά περιτμήθηκε, επειδή ήθελε να παντρευτεί την κόρη του Αρχιερέως. Τελικά δεν τα κατάφερε, το ακώθηκε με τους Εβραίους και έγραψε κατά της περιτομής, κατά της τήρησης του Σαββάτου και κατά της τήρησης του Μωσαϊκού Νόμου.

Ο Foner σημειώνει ότι το κείμενο αυτό είναι συρραμμένο από το “Κριτική Εξέταση της Ζωής του Αγ. Παύλου” του Ν.Α. Boulanger, 1770 (“Exam. Crit. de la Vie de St. Paul”)

και τόση η γνώση θα ήταν αρκετή για κάποιον που έζησε τότε, ώστε να γράψει όλα τα βιβλία της Καινής Διαθήκης.

Όσο αυξάνονταν οι δυνατότητες πλαστογραφίας, τόσο μεγάλωνε και το δέλεαρ. Ένας άνθρωπος δε θα κέρδιζε τίποτα αν έγραφε κάτι με τον Όμηρο ή τον Ευκλείδη ως συγγραφέα, αφού αν μπορούσε να γράψει ισάξια με εκείνους, θα ήταν καλύτερο να χρησιμοποιήσει το δικό του όνομα και αν έγραφε κατώτερα, θα αποτύγχανε [στην απάτη]. Η υπερηφάνεια θα εμπόδιζε το πρώτο και η αδυναμία το δεύτερο. Αλλά σχετικά με τα βιβλία της Καινής Διαθήκης, όλα βοηθούσαν το έργο του [επίδοξου] πλαστογράφου. Ακόμα και η καλύτερη ιστορία φαντασίας που θα μπορούσε να γραφτεί πριν από δύο ή τρεις χιλιάδες χρόνια, δε θα μπορούσε να περαστεί ως πρωτότυπη αν ο συγγραφέας χρησιμοποιούσε το κανονικό του όνομα. Η μόνη πιθανότητα να επιτύχει ήταν η πλαστογραφία, γιατί η εκκλησία χρειαζόταν μύστρα για το νέο της δόγμα και δεν υπήρχε περίπτωση να χρησιμοποιήσει την αλήθεια και το ταλέντο [ως μέσα επιτυχίας.]

Αλλά (όπως ήδη παρατηρήσαμε) δεν είναι ασυνήθιστο να διηγείται κανείς ιστορίες με νεκρούς που περπατάνε αφού έχουν πεθάνει και με φαντάσματα και οπασίες ανθρώπων που πέθαναν με μυστηριώδη ή υπερβολικά βίαιο τρόπο. Και οι άνθρωποι τότε συνήθιζαν να πιστεύουν σε τέτοιες ιστορίες: στην εμφάνιση αγγέλων και δαιμόνων και ότι μπαίνουν μέσα στους ανθρώπους και τους τρελαίνουν και μετά βγαίνουν σαν να είχαν πει εμετικό (η Μαρία η Μαγδαληνή, μας λέει το βιβλίο του Μάρκου, είχε μέσα της επτά δαιμόνια). Το ότι κυκλοφόρησαν τέτοιες ιστορίες για τον Ιησού Χριστό και μετά αποτέλεσαν τη βάση για το Ματθαίο, το Μάρκο, το Λουκά και τον Ιωάννη, δεν είναι καθόλου παράξενο. Ο κάθε συγγραφέας είπε την ιστορία όπως την άκουσε, ή περίπου όπως την άκουσε, και την απέδωσε στον Άγιο ή τον Απόστολο που η παράδοση έλεγε ότι ήταν αυτόπτης μάρτυρας στα γεγονότα. Μόνο σ'αυτή τη βάση μπορούν να εξηγηθούν οι αντιφάσεις που υπάρχουν στα βιβλία αυτά, διαφορετικά είναι απλώς κατάφορα ψεύδη και πλαστογραφίες, χωρίς καν τη δικαιολογία της ευπιστίας.

Το ότι γράφτηκαν από ημι-Εβραίους,¹⁵⁵ όπως αναφέρεται στο προαναφερθέν απόσπασμα, είναι αρκετά ευδιάκριτο. Οι συχνές αναφορές στον αρχιδολοφόνο και απατεώνα Μωσή και στους υποτιθέμενους προφήτες το επιβεβαιώνουν. Από την άλλη, η εκκλησία διαιώνισε την απάτη με το να παραδεχθεί ότι η Παλαιά και η Καινή Διαθήκη “συνομιλούν” μεταξύ τους. Μεταξύ των Χριστιανών και των Εβραίων καθώς και των Χριστιανών και των Εθνικών, η έννοια “προφητεία” και το προφητευόμενο γεγονός, ο τύπος και το γεγονός στο οποίο αναφέρεται, το σημάδι και το σημαινόμενο, έχουν έντεχνα ανακατευθεί και συνταιριάζονται όπως οι κλειδαριές με τα αντικλειδιά. Η ανόητη ιστορία της Εύας και του φιδιού και η έχθρα μεταξύ ανθρώπου και φιδιού (γιατί το φίδι πάντα δαγκώνει τη *φιέρνα*, αφού δεν μπορεί να φτάσει ψηλότερα και ο άνθρωπος πάντα κλωτσάει το φίδι στο

155 Ο όρος ημι-Εβραίος (Half Jew) πρέπει να εννοείται ως άνθρωπος εβραϊκής εθνικότητας, αλλά όχι Εβραίος στο θρήσκευμα.

κεφάλι, αφού είναι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για να αποφύγει μια δαγκωματιά¹⁵⁶) αυτή η ανόητη ιστορία, λέω, μετατράπηκε σε προφητεία, σε προτύπωση και μια υπόσχεση και ένα ψέμα από τον Ησαΐα στον Άχαζ, ότι “ή παρθένος εν γαστρὶ ἔξει, καὶ τέξεται υἱόν” μετατράπηκε σε σημάδι ότι ο Άχαζ θα νικήσει, ενώ τελικά ηττήθηκε (όπως ήδη έγραφα στις παρατηρήσεις μου για το βιβλίο του Ησαΐα) και έχει διαστραφεί σε προφητεία.

Ο Ιωνάς και η φάλαινα επίσης μετατράπηκαν σε σημάδι και προτύπωση. Ο Ιωνάς είναι ο Ιησούς και η φάλαινα, ο τάφος (και βάλανε μέχρι και τον ίδιο το Χριστό να το λέει στο Μτ 12,40 “ὥσπερ γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς ὁ προφήτης ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεις ἡμέρας καὶ τρεις νύκτας.”¹⁵⁷ Αλλά απ’ότι φαίνεται, σύμφωνα με την ίδια τους τη διήγηση, ο Χριστός έμεινε στον τάφο μόνο μία μέρα και δύο νύκτες -γύρω στις 36 ώρες, αντί για 72, την Παρασκευή το βράδυ, το Σάββατο και το βράδυ του Σαββάτου- αφού την Κυριακή το πρωί είχε αναστηθεί, ίσως και νωρίτερα. Αλλά αφού αυτό κολλάει αρκετά καλά, όπως η *δαγκωματιά* και η *κλωσιὰ* στη Γένεση ή η *παρθένος* και ο *γιος* της στον Ησαΐα, πέρασε κι αυτό στα *ορθά* δόγματα. Αυτά για το ιστορικό μέρος της Καινής Διαθήκης και τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία.

Επιχειρηματολογία για τη νεκράνάσταση

Οι Επιστολές του Παύλου. —Οι επιστολές που αποδίδονται στον Παύλο, δεκατέσσερις τον αριθμό, σχεδόν γεμίζουν το υπόλοιπο τμήμα της Καινής Διαθήκης. Το αν έγραψε όντως ο Παύλος τις επιστολές δεν είναι ιδιαίτερα σημαντικό, αφού ο συγγραφέας προσπαθεί να αποδείξει το δόγμα με επιχειρήματα. Δεν παριστάνει ότι ήταν μάρτυρας στα γεγονότα της Ανάστασης και της Ανάληψης και δηλώνει ότι αρχικά δεν τα πίστευε.

Η ιστορία όπου λέγεται ότι έπεσε στο έδαφος καθώς ταξίδευε στη Δαμασκό δεν ήταν καθόλου θαυμαστό ή αξιοπεριεργό γεγονός. Κατάφερε να επιβιώσει, κάτι που δεν το έχουν καταφέρει πολλοί που χτυπήθηκαν από κεραυνό,¹⁵⁸ ενώ το ότι δεν μπορούσε να δει και να φάει για τρεις μέρες δεν είναι καθόλου ασυνήθιστο υπό αυτές τις συνθήκες. Φαίνεται ότι οι συνταξιδιώτες του δεν έπαθαν τίποτα αντίστοιχο, αφού ήταν αρκετά υγιείς για να τον οδηγήσουν στον προορισμό τους, ούτε προσποιήθηκαν ότι είχαν δει όραμα.

Ο άνθρωπος που αποκαλείται Παύλος, σύμφωνα με τις αναφορές για το άτομό του, εμφανίζεται να έχει βίαιο και φανατισμένο χαρακτήρα.

156 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** “It shall bruise thy head, and thou shalt bruise his heel.” (“αὐτός σου τηρήσει κεφαλὴν, καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν.”) Γεν 3,15

157 “For as Jonas was three days and three nights in the whale’s belly; so shall the Son of man be three days and three nights in the heart of the earth.” (Μτ 12,40)

158 Αν και πολλοί ερευνητές έχουν υποθέσει ότι ο Παύλος ενδεχομένως έπαθε μια κρίση επιληψίας στο δρόμο για τη Δαμασκό, ο συγγραφέας προτιμά να υποστηρίξει την πιο υπερβολική άποψη ότι χτυπήθηκε από κεραυνό.

Δίωκε με το ίδιο πάθος που αργότερα κήρυττε. Το χτύπημα που υπέστη άλλαξε τον τρόπο σκέψης του χωρίς να αλλάξει το χαρακτήρα του· είτε ως Ιουδαίος, είτε ως Χριστιανός ήταν το ίδιο ζηλωτής. Τέτοιοι άνθρωποι δεν είναι ποτέ καλά ηθικά πρότυπα, όποιο δόγμα και να κηρύσσουν. Είναι πάντα ακραίοι, και στις πράξεις τους και στην πίστη τους.

Το δόγμα που προσπαθεί να αποδείξει είναι η ανάσταση του υλικού σώματος και μετά προσπαθεί να το περάσει ως απόδειξη αθανασίας. Αλλά δεδομένου ότι οι άνθρωποι διαφέρουν στον τρόπο σκέψης και στα συμπεράσματα που μπορούν να εξάγουν από τα ίδια στοιχεία, το δόγμα της ανάστασης του σώματος μου φαίνεται σαν απόδειξη εναντίον της αθανασίας και όχι υπέρ της· κι αυτό γιατί αν πεθάνω σ' αυτό το σώμα και αναστηθώ με το ίδιο σώμα, φαίνεται λογικό ότι θα ξαναπεθάνω. Η ανάσταση δεν με εξασφαλίζει από την επανάληψη του θανάτου, όπως το να αρρωστήσω με υψηλό πυρετό¹⁵⁹ δεν με προστατεύει από το να το ξαναπάθω. Για να πιστέψω στην αθανασία χρειάζομαι περισσότερα στοιχεία από αυτά που μου προσφέρει το συγκεκριμένο δόγμα της ανάστασης.

Επιπλέον, θα προτιμούσα και θα ήλπιζα να έχω ένα καλύτερο και βολικότερο σώμα από αυτό που έχω τώρα. Κάθε ζώο στην Πλάση μας ξεπερνά σε κάτι. Τα φτερωτά έντομα, για να μην αναφέρω τα περισσότερα και τους αετούς, μπορούν να διανύσουν σε λίγα λεπτά την απόσταση που ένας άνθρωπος χρειάζεται μία ώρα. Το κολύμπι του μικρότερου ψαριού σε σχέση με το μέγεθός του μας ξεπερνά εύκολα και ακούραστα σε ταχύτητα. Ακόμα και το βραδύτερο σαλιγκάρι μπορεί να βγει από ένα μπουντρούμι στο οποίο ένας άνθρωπος θα πέθαινε και μια αράχνη μπορεί να βουτήξει από την κορυφή στον πάτο για διασκέδαση. Οι ατομικές δυνάμεις του ανθρώπου είναι τόσο περιορισμένες και η κατασκευή του τόσο βαριά που τίποτα δε μας δελεάζει να επιθυμούμε ο Παύλος να έχει δικίο. Η άποψή του [περί αναστάσεως] είναι πολύ περιορισμένη και πεζή για ένα τέτοιο ζήτημα.

Αλλά βάζοντας στην άκρη τα υπόλοιπα επιχειρήματα, το να έχει κανείς *συνείδηση της ύπαρξής* του, που είναι και η μόνη έννοια μετέπειτα ζωής που μπορεί να συλλάβει κανείς, και η επιβίωση αυτής της συνείδησης είναι [αυτό που νοούμε ως] αθανασία.¹⁶⁰ Αυτή η συνείδηση ή η γνώση ότι υπάρχουμε δεν περιορίζεται αναγκαστικά σ' αυτή τη μορφή, ούτε στην ίδια ύλη, ούτε καν σ' αυτή τη ζωή.¹⁶¹

Δεν έχουμε πάντα την ίδια μορφή και σίγουρα δεν αποτελούμαστε από την ίδια ύλη που αποτελούσε το σώμα μας πριν είκοσι ή τριάντα χρόνια, ωστόσο έχουμε τη συνείδηση ότι είμαστε τα ίδια άτομα. Ούτε τα χέρια, ούτε τα πόδια είναι απαραίτητα για την αντίληψή μας ως άτομα,

159 Στο πρωτότυπο: “ague-fit”. Προφανώς ο συγγραφέας αναφέρεται στην ασθένεια που πέρασε στη φυλακή. (βλ. και την εισαγωγή του δεύτερου μέρους, σελ. 57)

160 Ο συγγραφέας ουσιαστικά υποστηρίζει την κλασική ρήση “Cogito ergo sum” (=σκέφτομαι, άρα υπάρχω) του Descartes.

161 Σ' αυτή και τις επόμενες παραγράφους ο συγγραφέας χρησιμοποιεί τη φράση “consciousness of existence” για να δηλώσει τόσο την υπαρξιακή συνείδηση, όσο και την συνείδηση της ατομικής ταυτότητας, γι' αυτό και στη μετάφραση οι δύο όροι εναλλάσσονται κατά το δοκούν.

παρόλο που αποτελούν το μισό μας κορμί. Μπορούν να καθούν ή να κοπούν, αλλά διατηρούμε πλήρη συνείδηση της ταυτότητάς μας· και αν αντικαθίσταντο από φτερά ή κάποιο άλλου είδους άκρα δεν μπορούμε να φανταστούμε ότι θα άλλαζε την αντίληψη της ταυτότητάς μας. Εν συντομία, δεν γνωρίζουμε πόσο πολύ, ή μάλλον πόσο λίγο από τη σύστασή μας μάς δημιουργεί την αντίληψη της ύπαρξης και πόσο από το υπόλοιπο είναι σαν τη σάρκα ενός ροδάκινου, διακριτή και ξεχωριστή από το φυτικό σπέρμα στο κουκούτσι.

Ποιος μπορεί να ξέρει ποια ακριβώς λεπτεπίλεπτη διεργασία συμβαίνει όταν παράγεται μια σκέψη σ'αυτό που ονομάζουμε “νου”; Ωστόσο, μια σκέψη, αφού παραχθεί, όπως κάνω εγώ τώρα που γράφω, μπορεί να γίνει αθάνατη και μόνο ένα προϊόν του νου έχει μια τέτοια ιδιότητα.

Τα χάλκινα και μαρμάρινα αγάλματα θα καθούν. Τα αντίγραφά τους δεν είναι τα ίδια, όπως δεν είναι και η τεχνοτροπία ίδια, με τον ίδιο τρόπο που μια εικόνα δεν είναι η ίδια με ένα αντίγραφό της. Αλλά αναπαράγοντας ξανά και ξανά μια σκέψη χιλιάδες φορές σε οτιδήποτε υλικό, είτε σκαλίζοντάς την σε ξύλο ή χαράζοντάς την σε πέτρα, η σκέψη μένει η ίδια ακριβώς. Έχει τη δυνατότητα της αιώνιας ύπαρξης, μένει ανεπηρέαστη από τις αλλαγές της ύλης και είναι ουσιαστικά ξεχωριστή και διαφορετική απ'οτιδήποτε μπορούμε να γνωρίζουμε ή να συλλάβουμε. Αν, λοιπόν, ένα προϊόν έχει τη δυνατότητα να είναι αθάνατο, τότε είναι δείγμα αυτού που το παρήγαγε, που δεν είναι άλλο από τη συνείδηση της ύπαρξης. Συνεπώς και αυτή μπορεί να είναι αθάνατη και μάλιστα ανεξάρτητη από το υλικό με το οποίο συνδεόταν, όπως είναι μια σκέψη από το υλικό στο οποίο έχει τυπωθεί για πρώτη φορά. Η μία άποψη δεν είναι πιο δύσκολο να γίνει πιστευτή από την άλλη και βλέπουμε ότι η μία είναι σίγουρα ορθή.

Το ότι η συνείδηση της ύπαρξης δεν εξαρτάται από τη μορφή ή την ύλη μάς αποδεικνύεται μέσω των αισθήσεων, στο σημείο που αυτές επαρκούν, από την ίδια την Πλάση. Ένα πολυπληθές τμήμα του ζωικού βασιλείου μας κηρύττει πολύ καλύτερα από τον Παύλο την πίστη σε μια ζωή μετά θάνατον. Η μικρή τους ζωή μοιάζει με μια Γη και έναν Ουρανό, ένα παρόν και ένα μέλλον και αποτελεί, αν μπορώ να εκφραστώ έτσι, αθανασία σε μικρογραφία.

Τα πιο όμορφα μέλη της Πλάσης στα μάτια μας είναι τα φτερωτά έντομα και δεν είναι έτσι από την αρχή. Αποκτούν αυτή τη μορφή και την αμίμητη ομορφιά με διαδοχικές αλλαγές. Η αργή και έρπουσα κάμπια του σήμερα περνάει σε μερικές μέρες σε φάση χρυσαλλίδας και σε μία κατάσταση που θυμίζει θάνατο· και με την επόμενη αλλαγή ξεπροβάλλει, με όλη τη μικροσκοπική μεγαλοπρέπεια της ζωής, μια υπέροχη πεταλούδα. Δεν υπάρχει πλέον ούτε μια ομοιότητα με το προηγούμενο πλάσμα, όλα είναι διαφορετικά, όλες οι δυνατότητές του είναι καινούργιες και η ζωή είναι τελείως διαφορετική. Δεν μπορούμε να φανταστούμε ότι η συνείδηση της ταυτότητάς του δεν είναι ίδια σ'αυτή τη ζωική μορφή, με την παλιά. Γιατί, λοιπόν, να πιστέψω ότι απαιτείται η ανάσταση του ίδιου σώματος για

να συνεχίσω κι εγώ να διατηρώ τη συνείδηση της ταυτότητάς μου στην άλλη ζωή;

Στο προηγούμενο μέρος της “Εποχής της Λογικής” ονόμασα την Πλάση ως τον αληθινό και μοναδικό λόγο του Θεού. Και αυτό το χωρίο σε αυτό το βιβλίο της Πλάσης, όχι μόνο μας δείχνει ότι αυτό όντως μπορεί να ισχύει, αλλά ότι όντως ισχύει. Και ότι η πίστη σε μια μελλοντική κατάσταση [μεταθανάτιας ζωής] είναι μια λογική πεποίθηση, βασισμένη σε γεγονότα που είναι ορατά στην Πλάση. Γιατί θα ήταν πιο εύκολο να πιστέψουμε ότι θα συνεχίσουμε να υπάρχουμε σε μια καλύτερη κατάσταση και μορφή από την τωρινή, από το να πιστέψουμε ότι ένα σκουλήκι μπορεί να γίνει πεταλούδα και να αφήσει την κοπριά για να πετάξει στον αέρα, αν δεν ξέραμε ότι όντως αυτό συμβαίνει.

Όσον αφορά την αμφίβολη ορολογία που αποδίδεται στον Παύλο στην Α' Προς Κορινθίους, κεφάλαιο 15, που αποτελεί μέρος της νεκρώσιμης ακολουθίας μερικών Χριστιανικών ομολογιών, έχει τόσο νόημα, όσο και το κτύπημα της καμπάνας στην κηδεία. Δεν εξηγεί τίποτα στη λογική, δε “σχεδιάζει” καμία εικόνα για τη φαντασία και αφήνει τον αναγνώστη να βρει μόνος του νόημα, αν μπορεί. ³⁹“οὐ πᾶσα σὰρξ” λέει “ἡ αὐτὴ σὰρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων, ἄλλη δὲ πετεινῶν.” Και μετά; Τίποτα. Και ένας μάγιστρος θα μπορούσε να μας το πει αυτό. Έπειτα λέει ⁴⁰“καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλ’ ἑτέρα μὲν ἢ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἢ τῶν ἐπιγείων.” Και μετά; Τίποτα. Και ποια είναι η διαφορά; Δε μας λέει τίποτα. Μας λέει ⁴¹“ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστὲρος διαφέρει ἐν δόξῃ.”¹⁶² (Α Κορ 15,39-41) Και μετά; Τίποτα. Εκτός του ότι μας λέει ότι *τα αστέρια διαφέρουν σε δόξα* και όχι σε απόσταση. Θα μπορούσε να μας πει και ότι το φεγγάρι δεν λάμπει όσο ο ήλιος. Όλα αυτά είναι δεν είναι παρά η γλώσσα ενός τσαρλατάνου, που χρησιμοποιεί φράσεις που δεν καταλαβαίνει για να μπερδέψει τους εύπιστους ανθρώπους που θέλουν να τους πει τη μοίρα. Το επάγγελμα του ιερέα και του τσαρλατάνου είναι τα ίδια.

Μερικές φορές ο Παύλος προσπαθεί να φανεί νατουραλιστής και να αποδείξει το δόγμα της ανάστασης από τις αρχές που διέπουν το φυτικό βασίλειο. “ἄφρον, σὺ” λέει “ὁ στείρεις οὐ ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ”¹⁶³ (Α Κορ 15,36) , στο οποίο κάποιος μπορεί να απαντήσει και να πει “Ανόητε Παύλε, αυτό που σπέρνεις *εξού* δεν βλασταίνει αν δεν πεθάνει πρώτα”. γιατί ο σπόρος που πεθαίνει στο έδαφος δεν βλασταίνει, ούτε και μπορεί. Μόνο ζωντανοί σπόροι μπορούν να παράγουν σοδειά. Αλλά η μεταφορά, όπως

162 ³⁹All flesh is not the same flesh. There is one flesh of men, another of beasts, another of fishes, and another of birds. ⁴⁰There are also, bodies celestial and bodies terrestrial; the glory of the celestial is one and the glory of the terrestrial is the other. ⁴¹There is, one glory of the sun, and another glory of the moon, and another glory of the stars.” (Α Κορ 15,39-41)

163 “Thou fool, that which thou sowest is not quickened, except it die” (Α Κορ 15,36)

και να τη δει κανείς, δεν είναι ανάλογη. Εδώ πρόκειται για διαδοχή, όχι για ανάσταση.

Η εξέλιξη ενός ζώου από μία κατάσταση σε μία άλλη, όπως από κάμπια σε πεταλούδα, ισχύει σαν μεταφορά σ'αυτή την περίπτωση· ο σπόρος όχι, και αυτό δείχνει ότι ο Παύλος είναι αυτό για το οποίο κατηγορεί τους άλλους· *ανόητος*.

Αν οι 14 επιστολές που αποδίδονται στον Παύλο γράφτηκαν όντως από αυτόν είναι αδιάφορο, γιατί [ο συγγραφέας των επιστολών] είτε επιχειρηματολογεί, είτε κηρύσσει δόγμα, και δεδομένου ότι η επιχειρηματολογία είναι ελαττωματική και το δογματικό μέρος είναι απλά υποθετικό, δεν είναι δυνατό να καταλάβουμε ποιος τις έγραψε. Και το ίδιο μπορεί να ειπωθεί και για την υπόλοιπη Καινή Διαθήκη. Η χριστιανική κοσμοθεωρία δεν βασίστηκε στις Επιστολές, αλλά στο λεγόμενο “Ευαγγέλιο” που περιέχεται στα τέσσερα βιβλία που αποδίδονται στο Ματθαίο, το Μάρκο, το Λουκά και τον Ιωάννη και στις ψευδοπροφητείες. Οι Επιστολές βασίζονται στα βιβλία αυτά και πρέπει να ακολουθήσουν τη μοίρα τους, γιατί αν η ιστορία του Ιησού Χριστού είναι φανταστική, τότε όλα τα συμπεράσματα που βασίζονται πάνω τους, θεωρώντας τες αληθινές, αναγκαστικά καταρρέουν μαζί τους.

Ξέρουμε από την ιστορία ότι ένας από τους βασικούς εκκλησιαστικούς ηγέτες, ο Αθανάσιος, έζησε τον καιρό που συνετέθη η Καινή Διαθήκη.¹⁶⁴ και ξέρουμε από την ίδια ιστορία ότι η αυθεντικότητα των βιβλίων ήταν υπό αμφισβήτηση και τότε. Η Καινή Διαθήκη αποφασίστηκε ότι είναι ο λόγος του Θεού με την ψήφο ατόμων σαν τον Αθανάσιο και τίποτε δεν είναι πιο παράξενο από το να επιλεγεί ο λόγος του Θεού με ψηφοφορία. Αυτοί που ακουμπούν την πίστη τους στην ανθρώπινη εξουσία, βάζουν τον άνθρωπο στη θέση του Θεού και δεν έχουν θεμέλια για μελλοντική ευτυχία. Η ευπιστία μπορεί να μην είναι έγκλημα, αλλά γίνεται εγκληματική όταν εμποδίζει την αναζήτηση της αλήθειας και στραγγαλίζει στη μήτρα τις προσπάθειες της συνείδησης. Δεν πρέπει ποτέ να πιέζουμε τον εαυτό μας να πιστεύει οτιδήποτε.

Κλείνω εδώ το θέμα της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης. Τα στοιχεία που παρέθεσα και αποδεικνύουν ότι τα βιβλία είναι πλαστά προέρχονται όλα από τα ίδια τα βιβλία. Είναι δικοπο μαχαίρι. Αν κάποιος αρνηθεί τα στοιχεία, πρέπει να αρνηθεί και την αυθεντικότητα των Γραφών, γιατί είναι στοιχεία που χρησιμοποιούνται για να αποδείξουν την αυθεντικότητα τους. Αν κάποιος δεχθεί τα στοιχεία, πρέπει να απορρίψει την αυθεντικότητα των Γραφών. Τα αντιφατικά και αδύνατα πράγματα που περιέχονται στην Παλαιά και την Καινή Διαθήκη θα καταδίκασαν όποιον πήγαινε να τα υπερασπιστεί για ψευδορκία και θα κατέστρεφαν τη φήμη του.

Αν, λοιπόν, η Παλαιά και Καινή Διαθήκη γκρεμιστούν, δε θα είναι από δικό μου φταίξιμο. Δεν έκανα τίποτα περισσότερο από το να βγάλω στοιχεία μέσα από το ανακατεμένο μείγμα γεγονότων και να τα τοποθετήσω

164 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Ο Αθανάσιος, σύμφωνα με την Εκκλησία, πέθανε το 371

στο φως και σε μια ευνόητη σειρά. Και αφού πλέον το έχω κάνει αυτό, θα αφήσω τον αναγνώστη να κρίνει μόνος του, όπως έκρινα και εγώ.

κεφάλαιο 3^ο ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο προηγούμενο μέρος της “Εποχής της Λογικής” μίλησα για τρεις απάτες, *το μυστήριο, το θαύμα και την προφητεία*, και αφού δεν έχω διαβάσει απαντήσεις σε εκείνο το έργο μου που να επηρεάζουν τις απόψεις μου για τα θέματα αυτά, δεν θα επιβαρύνω το Δεύτερο Μέρος με περιττές προσθήκες.

Στο ίδιο έργο μίλησα, επίσης, και για αυτό που ονομάζεται “αποκάλυψη” και έδειξα την παράλογη χρήση του όρου στα βιβλία της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης, αφού σίγουρα δεν νοείται αποκάλυψη όταν κάποιος διηγείται γεγονότα στα οποία δεν πήρε μέρος και δεν είδε ο ίδιος. Αυτά που έχει δει ή κάνει κάποιος δεν χρειάζεται αποκάλυψη για να ξέρει ότι τα είδε ή τα έκανε, αφού τα ξέρει ήδη, ούτε για να τα πει και να τα γράψει. Το να χρησιμοποιηθεί ο όρος “αποκάλυψη” σε τέτοιες περιπτώσεις, μόνο από άγνοια μπορεί να γίνει ή να επιβληθεί επίτηδες. Ωστόσο η Παλαιά και η Καινή Διαθήκη κατηγοριοποιούνται και οι δύο υπό την ψευδή περιγραφή της *αποκάλυψης*.

Η αποκάλυψη, ως όρος σχετικός με το Θεό και τον άνθρωπο, μπορεί να χρησιμοποιηθεί όταν ο Θεός αποκαλύπτει τη *θέλησή* του στον άνθρωπο. Αλλά παρόλο που κανείς δεν αρνείται τη δύναμη του Μεγαλοδύναμου να επικοινωνήσει τοιοιτοτρόπως, ωστόσο τα αποκαλυφθέντα (αν όντως έχει αποκαλυφθεί ποτέ τίποτε, αφού είναι αδύνατο να αποδειχθεί) αποτελούν αποκάλυψη *μόνο γ'αυτόν στον οποίο γίνεται*. Αν το διηγηθεί σε κάποιον άλλο δεν είναι αποκάλυψη και όποιος εμπιστεύεται μια τέτοια διήγηση, εμπιστεύεται αυτόν που τη διηγείται. Και αυτός [που τη διηγείται] μπορεί να είχε εξαπατηθεί, μπορεί να την ονειρεύτηκε ή να είναι απατεώνας και να λέει ψέματα. Δεν υπάρχει κριτήριο με το οποίο να κριθεί αν λέει την αλήθεια, γιατί ακόμα κι αν αυτά που λέει δεν είναι ανήθικα, αυτό δεν είναι απόδειξη αποκάλυψης. Η σωστή απάντηση σε τέτοια περίπτωση πρέπει να είναι “Όταν μου αποκαλυφθεί κι εμένα αυτό, θα πιστέψω ότι είναι αποκάλυψη, αλλά δεν μπορείς να περιμένεις από εμένα να πιστέψω ότι είναι αποκάλυψη, ούτε είναι πρόπον να δεχθώ το λόγο ενός ανθρώπου ως το λόγο του Θεού και να βάλω έναν άνθρωπο στη θέση του Θεού.”

Με αυτό τον τρόπο μίλησα για την αποκάλυψη στο προηγούμενο μέρος της “Εποχής της Λογικής” και παρόλο που ευλαβώς παραδέχομαι ότι είναι κάτι δυνατόν, γιατί, όπως ήδη έχω πει, τα πάντα είναι δυνατά για το Μεγαλοδύναμο, αυτό μας προστατεύει από την επιβολή ενός ανθρώπου σε έναν άλλο και εμποδίζει την κακή χρήση που μπορεί να έχει μια προσποιητή αποκάλυψη.

Προσωπικά όμως, παρόλο που δέχομαι την πιθανότητα αποκάλυψης, δεν πιστεύω ότι ο Μεγαλοδύναμος μετέδωσε πληροφορίες ποτέ σε οποιονδήποτε άνθρωπο, είτε μιλώντας σε οποιαδήποτε γλώσσα, είτε με οράματα ή οπτασίες, είτε με οποιονδήποτε τρόπο μπορεί να γίνει αντιληπτός με τις αισθήσεις μας, εκτός του ότι εκδηλώνεται παγκοσμίως σε όλα

τα έργα του στην Πλάση και γι'αυτό αισθανόμαστε απέχθεια στις κακές πράξεις και ρέπουμε προς τις καλές.¹⁶⁵

Η πιο απεχθής κακία, οι πιο φρικαλέες ωμότητες, οι μεγαλύτερες θλίψεις που στοιχειώνουν την ανθρωπότητα, όλες έχουν τη ρίζα τους στην αποκάλυψη και τις εξ αποκάλυψεως θρησκείες. Είναι η πιο ανέντιμη πεποίθηση για το χαρακτήρα του Θεού, άκρως καταστροφική για την ηθική, την ειρήνη και την ευτυχία του ανθρώπου που έχει υπάρξει και προάγεται από τότε που υπάρχει ο άνθρωπος. Καλύτερα θα ήταν να παραδεχόμαστε, αν είναι δυνατό, ότι κυκλοφορούν ελεύθεροι χιλιιάδες δαίμονες και να κηρύσσουμε δημόσια την ύπαρξή τους, αν όντως υπήρχαν δαίμονες, παρά να παραδεχόμαστε ότι απατεώνες και τέρατα, όπως ο Μωυσής, ο Ιησούς του Ναυή, ο Σαμουήλ και οι βιβλικοί προφήτες, έχουν το λόγο του Θεού στο στόμα τους και είναι άξιοι της εκτίμησής μας.

Από πού ξεπήδησαν όλες οι απαίσιες γενοκτονίες ολόκληρων εθνών, ανδρών, γυναικών και βρεφών, με τις οποίες είναι γεμάτη η Βίβλος; Και οι αιματηρές διώξεις και τα βασανιστήρια μέχρι θανάτου και οι ιεροί πόλεμοι, που από τότε έχουν κυλήσει την Ευρώπη στο αίμα και στη στάχτη; Από πού προέκυψαν όλα αυτά αν όχι από τη βέβηλη εξ αποκάλυψεως θρησκεία και την τερατώδη πίστη ότι ο Θεός έχει μιλήσει στον άνθρωπο; Τα ψέματα της Παλαιάς Διαθήκης είναι η αιτία του πρώτου και τα ψέματα της Καινής Διαθήκης του δεύτερου.

Μερικοί Χριστιανοί παριστάνουν ότι ο Χριστιανισμός δεν καθιερώθηκε με το ξίφος, αλλά για ποια χρονική περίοδο μιλάνε; Θα ήταν αδύνατο δώδεκα άνθρωποι να ξεκίνησαν [τη θρησκεία] με το ξίφος· δεν είχαν αρκετή δύναμη. Αλλά μόλις οι υποστηρικτές του Χριστιανισμού ήταν αρκετά ισχυροί για να χρησιμοποιήσουν το ξίφος, το έκαναν· και την πυρά και το ρόπαλο.^{166,167} Ομοίως και ο Μωάμεθ. Με την ίδια λογική που ο Πέτρος

165 Ο Foner σημειώνει: “Ένας καλός παραλληλισμός με τον τότε άγνωστο Καντ: “Δύο πράγματα γεμίζουν την ψυχή με θαυμασμό και ευλάβεια, που όλο και αυξάνουν όσο πιο πολύ τα συλλογίζομαι: ο ένας ο ουρανός και ο ηθικός κώδικας μέσα μου” (Kritik der praktischen Vernunft, 1788). Οι θρησκευτικές εκφράσεις του Καντ στην αρχή της Γαλλικής Επανάστασης, του επέφερε ένα βασιλικό διάταγμα σιγής, επειδή από τον “εσωτερικό ηθικό νόμο” παρήγαγε αρχές ανθρώπινης ισότητας, ακριβώς όμοιο με αυτό που παρήγαγε ο Ραϊνε από το δόγμα του “εσωτερικού φωτός” κάθε ανθρώπου των Κουακέρων. Αυτό συνέβη την ίδια περίοδο που τα γραπτά του Ραϊνε απαγορεύτηκαν στην Αγγλία. Ο Ραϊνε δεν ήξερε Γερμανικά, αλλά ο Καντ, πάντα ανεξάρτητος στη δημιουργία των ιδεών του, προφανώς γνώριζε καλά την επαναστατική γραμματεία στην Αμερική, Αγγλία και Γαλλία.”

166 Για το ζήτημα αυτό ο Jean-Jacques Rousseau αναφέρει:

“Υπό αυτές τις συνθήκες [ΣΜ: μόλις είχε αναφέρει ένα ιστορικό πλαίσιο] ήρθε ο Χριστός για να ιδρύσει στη γη ένα πνευματικό βασίλειο, το οποίο, χωρίζοντας τη θρησκευτική από την πολιτική εξουσία, διέλυσε την ενότητα του κράτους και προκάλεσε τις διαμάχες που ταλανίζουν μέχρι σήμερα τα χριστιανικά έθνη. Η ιδέα ενός βασιλείου σε άλλο κόσμο δεν είχε ποτέ περάσει από το μυαλό των ειδωλολατρών που πάντα έβλεπαν τους Χριστιανούς ως επαναστάτες που παρίσταναν υποκριτικά τους καταδεδεικμένους περιμένοντας την ευκαιρία να γίνουν ανεξάρτητοι, κυρίαρχοι και να υφαρπάξουν την εξουσία που, στην αδυναμία τους, παρίσταναν ότι σέβονταν. Αυτή ήταν η αιτία των διωγμών.

Αυτό που φοβόντουσαν οι ειδωλολάτρες τελικά συνέβη. Όλα άλλαξαν. Οι ταπεινοί Χριστιανοί άλλαξαν συμπεριφορά και το υποτιθέμενο βασίλειό τους στον άλλο κόσμο μεταμορφώθηκε, με επίγειο άρχοντα, στον πιο βίαιο δεσποτισμό του κόσμου.” (IV, 8, σελ.131)

167 Στο βιβλίο του Simpson διαβάζουμε το εξής συγκλονιστικό σε μια υποσημείωση (σελ.96):

έκοψε το αυτί του υπηρέτη του αρχιερέα (αν η ιστορία είναι αληθινή) θα έκοβε και το αυτί και το κεφάλι του αφέντη του αν μπορούσε. Αλλά εκτός από αυτό, ο Χριστιανισμός βασίζεται στην [Εβραϊκή] Βίβλο και η Βίβλος καθιερώθηκε ολοκληρωτικά με το ξίφος και αυτό στη χειρότερη μορφή χρήσης του· όχι για να τρομοκρατήσει, αλλά για να εκμηδενίσει. Οι Εβραίοι δεν προσηλύτιζαν· σφάζανε. Η Παλαιά Διαθήκη είναι ο πατέρας της Καινής Διαθήκης και ονομάζονται και οι δύο “λόγος του Θεού.” Οι Χριστιανοί διαβάζουν και τα δύο βιβλία· οι ιερείς κηρύσσουν και από τα δύο βιβλία· και αυτό που ονομάζεται Χριστιανισμός είναι φτιαγμένο κι απ’τα δύο βιβλία. Είναι λάθος, λοιπόν, να λέμε ότι ο Χριστιανισμός δεν καθιερώθηκε με το ξίφος.¹⁶⁸

Το μόνο δόγμα που δεν έκανε διωγμούς είναι οι Κουακέροι· και ο μόνος λόγος είναι ότι είναι περισσότερο Ντεϊστές, παρά Χριστιανοί. Δεν πιστεύουν τόσο στον Ιησού Χριστό και ονομάζουν τις Γραφές “νεκρό γράμμα.” Αν είχαν χρησιμοποιήσει χειρότερο όνομα, θα ήταν πιο κοντά στην αλήθεια.

Είναι υποχρέωση κάθε ανθρώπου που τιμά το χαρακτήρα του Δημοουργού, που επιθυμεί να μικρύνει τον κατάλογο με τις τεχνητές στεναχώριες και να αφαιρέσει την αιτία που έχει σπείρει διωγμούς στην ανθρωπότητα, να αποβάλλει όλες τις ιδέες της εξ αποκαλύψεως θρησκείας ως επικίνδυνη αίρεση και βέβηλη απάτη. Τι έχουμε μάθει από αυτό το απατηλό πράγμα που λέγεται “εξ αποκαλύψεως θρησκεία”; Τίποτα χρήσιμο

“Ο Σερ Ισαάκ Νεύτωνας φέρεται να έχει πει ότι η απιστία θα νικήσει στην Ευρώπη πριν κλείσουν 2000 χρόνια του βασιλείου του Χριστού. Δεν υπάρχει άλλος τρόπος για να αναστραφεί η διαφθορά στις χριστιανικές εκκλησίες. Πρέπει να σταματηθεί με βία και αίμα. Φοβάμαι ότι θα είναι αδύνατο να σταματηθεί με οποιοδήποτε άλλο τρόπο. Ιδὲ Whiston, *Essay on the Revelation of St. John*, σελ.321, εκδ.1744. Ο Δρ. Hartley έχει τις ίδιες απόψεις με τον Σερ Νεύτωνα για το ζήτημα της διάδοσης της απιστίας, στο *Observations on Man*, μέρος 2, τμήμα 81”

Μένω άφωνος διαβάζοντας ότι ο Νεύτωνας **φέρεται** να πιστεύει στην αναγκαιότητα νέων θρησκευτικών διωγμών κατά αντιφρονούντων. Δεν ξέρω αν μπορεί να επιβεβαιωθεί πάντως αν η αναφορά αυτή είναι όντως του Νεύτωνα ή αν ο συγγραφέας προβάλλει τις δικές του απόψεις πάνω του.

168 Διαβάζοντας την ιστορία της Ορθόδοξης Εκκλησίας του Beck, μου έκανε εντύπωση για πόσο διατηρήθηκαν οι διωγμοί κατά των Εθνικών στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία. Πάντα είχα την εντύπωση ότι οι διωγμοί τελείωσαν μετά το Θεοδόσιο τον Α', αλλά οι νόμοι κατά των Εθνικών ενεργοποιήθηκαν ξανά επί Ιουστινιανού Α' ως απάντηση για τις κατηγορίες των εναπομεινάντων Εθνικών. Συγκεκριμένα, ο Beck αναφέρει:

“Αντιπροσωπευτικός για την καμπή προς τον 6^ο αιώνα και για τις αντιλήψεις με τις οποίες οι παγανιστές ήθελαν να στηρίξουν την ορθότητα της πίστεώς τους είναι ο ιστορικός *Ζώσιμος*. Η παρακμή της [Ρωμαϊκής] αυτοκρατορίας οφείλεται κατ'αυτόν στον διεφθαρμένο αυτοκράτορα Κωνσταντίνο το Μέγα, ο οποίος είδε το Χριστιανισμό σαν μια βολική θρησκεία που ευνοούσε περισσότερο τα αμαρτωλά ελαττώματά του. Και οι διάδοχοί του ακολούθησαν τα ίχνη του. Οι θεοί δεν λατρεύονται πια και αυτό έχει αρνητικές συνέπειες στο κοινό καλό.

Είναι αυτονόητο ότι ο Ιουστινιανός ενεργοποίησε πάλι τη νομοθεσία των προκατόχων του κατά των “εθνικών”. Όσοι δεν δέχονται να κατηχηθούν ή να βαπτισθούν τιμωρούνται με δήμευση της περιουσίας τους. Η επιστροφή στον παγανισμό επισύρει την ποινή του θανάτου. Στην Κωνσταντινούπολη παραδόθηκαν στην αυτοκρατορική δικαιοσύνη φιλόσοφοι, υψηλοί αξιωματούχοι, σοφιστές και γιατροί· τιμωρήθηκαν και σε μερικές περιπτώσεις εκτελέστηκαν.

Όταν όμως ο αυτοκράτορας θεωρούσε τους ανθρώπους αυτούς σημαντικούς για τους δικούς του στόχους [...] τότε δεν έπαιρνε πολύ σοβαρά τους νόμους του, με την προϋπόθεση ότι η κατηγορία του παγανισμού δεν ήταν κάτι περισσότερο από μια απόπειρα συκοφαντίας.” (Τόμος Α', σελ.144-145)

για τον άνθρωπο και πολλά ατιμωτικά για το Δημιουργό. Τι μας διδάσκει η Βίβλος; Βιασμούς, βαρβαρότητες και φόνους. Τι μας διδάσκει η Καινή Διαθήκη; Ότι ο Μεγαλοδύναμος διέπραξε μοικεία με μια αρραβωνιασμένη γυναίκα και ότι αυτό λέγεται “τίστη”.

Όσο για τα ψήγματα ηθικής που υπάρχουν σκόρπια και αραιά μέσα σ'αυτά τα βιβλία δεν αποτελούν μέρος της εξ αποκαλύψεως θρησκείας. Είναι οι φυσικές προσαγές της συνείδησης και οι δεσμοί που κρατούν ενωμένη την κοινωνία, χωρίς τους οποίους δε μπορεί να υπάρξει και είναι οι ίδιοι σε όλες τις θρησκείες και όλες τις κοινωνίες. Η Καινή Διαθήκη δε διδάσκει τίποτε καινούργιο γύρω από το θέμα αυτό και όπου προσπαθεί να ξεπεράσει [την ηθική αυτή] γίνεται κακόψυχη και γελοία. Το δόγμα κατά της εκδίκησης εκφράζεται καλύτερα στις Παροιμίες, που είναι συλλογή Εθνικών και Εβραϊκών κειμένων, παρά στην Καινή Διαθήκη. Εκεί, στο 25,21 λέει “ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν, ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν.”^{169,170} αλλά όταν στην Καινή Διαθήκη λέει “ἀλλ’ ὅστις σε ῥαπίζει εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην”¹⁷¹(Μτ 5,39) αυτό δολοφονεί την αξιοπρέπεια της ανεκτικότητας και βυθίζει τον άνθρωπο σε επίπεδο σκύλου.¹⁷²

Η αγάπη προς τους εχθρούς είναι άλλο ένα δόγμα προσποιητής ηθικής και επιπλέον δεν έχει νόημα. Εξαρτάται από τον ίδιο τον άνθρωπο, ως ηθικό ον, να μην εκδικείται. Επιπλέον, είναι και καλή στρατηγική, αφού διαφορετικά δεν υπάρχει τέλος στην αντεκδίκηση· ο ένας θα εκδικείται τον άλλο και ο καθένας θα το ονομάζει “δικαιοσύνη”. Αλλά το να αγαπάς κάποιον που σου κάνει κακό είναι πρόσκληση για έγκλημα. Άλλωστε, η λέξη “εχθρός” είναι πολύ γενική και αόριστη για να χρησιμοποιηθεί σε έναν ηθικό απόφθεγμα, που θα έπρεπε να είναι καθαρό και ακριβές σαν παροιμία. Αν ένας άνθρωπος είναι εχθρός κάποιου άλλου από λάθος ή προκατάληψη, όπως στην περίπτωση θρησκευτικών ή και πολιτικών διαφωνιών, τότε είναι διαφορετικού είδους εχθρός από κάποιον που απλά έχει εγκληματικό σκοπό. Το τι θα επιλέξουμε να υπομεινουμε θα έπρεπε να εξαρτάται από εμάς και να συνεισφέρει στην ψυχική μας ηρεμία. Αλλά ακόμα και αυτό το υποτυπώδες κίνητρο δεν είναι αρκετό για

169 “If thine enemy be hungry, give him bread to eat; and if he be thirsty, give him water to drink”

(Παρ 25,21)

170 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Σύμφωνα με την Επί του Όρους ομιλία του Χριστού, στο βιβλίο του Ματθαίου, όπου, ανάμεσα στα άλλα [και] καλά πράγματα υπάρχει και πολλή προσποιητή ηθική, εκεί εκφράζεται σαφώς ότι το δόγμα της ανοχής (της μη αντεκδίκησης) δεν ήταν μέρος της ηθικής των Εβραίων. Αλλά αφού το δόγμα αυτό υπάρχει στις Παροιμίες, σύμφωνα με αυτή τη δήλωση, πρέπει να είχε αντιγραφεί από τους Εθνικούς, από τους οποίους το έμαθε ο Χριστός. Οι άνδρες αυτοί, τους οποίους οι ειδικολάτρες Εβραίοι και Χριστιανοί εσφαλμένα χαρακτήρισαν ειδικολάτρες, είχαν πολύ καλύτερες και ξεκάθαρες ιδέες δικαιοσύνης και ηθικής από την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη. Η απάντηση του Σόλωνα στην ερώτηση “Ποιο είναι το πιο τέλειο σύστημα διακυβέρνησης;” δεν έχει ξεπεραστεί από κανένα άνθρωπο από τότε, αφού περιείχε το μέγιστο της πολιτικής ηθικής. Είπε: “Το να θεωρείται προσβολή για το σύνολο να υποστεί την παραμικρή ζημιά ο χειρότερος άνθρωπος.” Ο Σόλων έζησε 500 χρόνια πριν το Χριστό.

171 “...but whosoever shall smite thee on thy right cheek, turn to him the other also.” (Μτ 5,39)

172 Στο πρωτότυπο: “spaniel”

να κάνει κάποιον να αγαπήσει τον άλλο· και το να πούμε ότι μπορούμε να αγαπήσουμε κάποιον εκουσίως¹⁷³ και χωρίς κίνητρο είναι ηθικά και οργανικά αδύνατο.

Η ηθική πληγώνεται όταν της επιβάλλουμε υποχρεώσεις που εξ αρχής δεν μπορεί να εκπληρώσει και που και να μπορούσε, μάλλον θα προκαλούσαν κακό ή, όπως είπα ήδη, θα αποτελούσαν δικαιολογία για έγκλημα. Το ηθικό απόφθεγμα “*να φερόμαστε στους άλλους όπως θα θέλαμε να μας φέρονται*” δεν περιλαμβάνει αυτό το παράξενο δόγμα της αγάπης προς τους εχθρούς μας, αφού κανείς δεν περιμένει να αγαπηθεί για το έγκλημά του ή την εχθρότητά του.

Αυτοί που διδάσκουν το δόγμα της αγάπης των εχθρών συνήθως είναι οι μεγαλύτεροι διώκτες, και οι πράξεις τους είναι συνεπείς με το δόγμα τους· κι αυτό γιατί το δόγμα είναι υποκριτικό και είναι λογικό ένας υποκριτής να ενεργεί αντίθετα με αυτά που διδάσκει. Εγώ, προσωπικά, αποκηρύσσω αυτό το δόγμα και το θεωρώ ψεύτικο ή κατασκευασμένο, ωστόσο δεν υπάρχει άνθρωπος που να μπορεί να πει ότι έχω καταδιώξει κατά μου άνθρωπο ή ομάδα ανθρώπων, είτε κατά την Αμερικανική, είτε κατά τη Γαλλική Επανάσταση, ή ότι έχω εκδικηθεί ποτέ κανένα. Αλλά δεν εξαρτάται από τον άνθρωπο να ανταμείψει μια κακή πράξη με μια καλή ή να κάνει καλό σε κάποιον που τον έβλαψε· και όποτε το κάνει θα πρέπει να το κάνει εθελοντικά και όχι ως υποχρέωση. Επιπλέον, είναι παράλογο να υποθέτει κανείς ότι αυτό το δόγμα μπορεί να είναι μέρος μιας θρησκείας που βασίζεται στην αποκάλυψη. Μιμούμαστε τον Δημιουργό με το να είμαστε αγαθοί, όπως και Αυτός είναι αγαθός με όλους μας, αλλά αυτό το δόγμα υπονοεί ότι ο Θεός αγαπά τον άνθρωπο όχι επειδή είναι κι αυτός ανάλογα καλός, αλλά επειδή είναι κακός.¹⁷⁴

173 Στο πρωτότυπο: “voluntarily”. Ο συγγραφέας πιθανότατα τοποθετεί τη λέξη αυτή για να διακρίνει αυτού του είδους την αγάπη από αυθόρμητη αγάπη, π.χ. μιας μητέρας και ενός παιδιού ή ενός ερωτευμένου ζευγαριού.

174 Ο Watson επιτίθεται στα πιστεύω του συγγραφέα, λέγοντας:

“Λέτε ότι ο Ντεϊσμός είναι η πίστη σε ένα Θεό και η μίμηση του ηθικού του χαρακτήρα, δηλαδή η άσκηση της αρετής· και σ’αυτή [την πίστη] επαφίετε όλες τις ελπίδες σας. Δεν υπάρχει τίποτε στο Ντεϊσμό που δεν υπάρχει στο Χριστιανισμό, αλλά υπάρχουν πολλά στο Χριστιανισμό που δεν υπάρχουν στον Ντεϊσμό. Ο Χριστιανός δεν έχει αμφιβολίες για το μέλλον. Όλοι οι Ντεϊστές, από τον Πλάτωνα μέχρι τον Thomas Paine ταλαιπωρούνται από ανησυχία, μην τυχόν και η δικαιοσύνη του Θεού απαιτεί τιμωρία για το παράπτωμά τους. Ο Χριστιανός δεν έχει αμφιβολία για την αξία και αποτελεσματικότητα της προσευχής. Ο Ντεϊστής δεν συμφωνεί, βσιζόμενος σε αόριστες απόψεις, όπως ότι ο Θεός δεν επιθυμεί τις παρακλήσεις μας, ότι δεν χρειάζεται να Τον ενημερώσουμε εμείς για κάτι, αφού είναι παντογνώστης ή το ότι επειδή είναι αιώνιος και αμετάβλητος δεν υπάρχει περίπτωση να του αλλάξουμε εμείς γνώμη με τις ικεσίες μας (ΣΤΜ: Όλα αυτά, βέβαια, είναι λογικά συμπεράσματα βάσει των ιδιοτήτων του Θεού, όπως προκύπτουν από την ίδια τη χριστιανική θεολογία). Ο Χριστιανός δέχεται τη Θεία Πρόνοια και την ανθρώπινη ελευθερία. Ο Ντεϊστής δυσκολεύεται μ’αυτά λόγω έλλειψης αποδείξεων. Ο Χριστιανός έχει διαβεβαιωθεί ότι το Άγιο Πνεύμα θα τον βοηθήσει σε περίπτωση ασθένειας. Ο Ντεϊστής δεν αρνείται τη δυνατότητα ο Θεός να έχει πρόσβαση στον ανθρώπινο νου, αλλά δεν έχει στοιχεία για να πιστέψει ότι η επαφή αυτή μπορεί να φωτίσει κάποιον, να επηρεάσει τη θέλησή του (ΣΤΜ: η ελεύθερη βούληση μόλις πήγε περίπατο) ή να εξαγνίσει την καρδιά του.” (σελ.134-135)

Ουσιαστικά ο Watson επιστρέφει στο οχυρό του “ο Χριστιανισμός με κάνει και νιώθω καλύτερα από τον Ντεϊσμό, άρα ο Χριστιανισμός είναι η αλήθεια.” (πρβλ. υπσημ.17,σελ.293)

Αν αναλογιστούμε τη φύση της κατάστασής μας εδώ, πρέπει να δούμε ότι δεν υπάρχει δυνατότητα για κάτι σαν την *εξ αποκαλύψεως θρησκεία*. Τι θέλουμε να μάθουμε; Η Πλάση, το Σύμπαν που βλέπουμε, δεν μας κηρύσσει την ύπαρξη ενός Μεγαλοδύναμου Όντος που κυβερνά και ρυθμίζει το σύνολο; Και οι αποδείξεις που η Πλάση παρέχει στις αισθήσεις μας δεν είναι ισχυρότερες από οτιδήποτε μπορούμε να διαβάσουμε σε ένα βιβλίο που οποιοσδήποτε απατεώνας θα μπορούσε να έχει γράψει και να το ονομάσει “λόγο του Θεού”; Όσο για την ηθική, αυτή υπάρχει στη συνείδηση κάθε ανθρώπου.

Ερισκόμαστε εδώ. Η ύπαρξη ενός Μεγαλοδύναμου Όντος μας αποδεικνύεται επαρκώς, παρόλο που δεν μπορούμε να συλλάβουμε τη φύση αυτής της Ύπαρξης, αφού αυτό είναι αδύνατον. Δεν μπορούμε να συλλάβουμε πώς βρεθήκαμε εδώ και ωστόσο ξέρουμε ότι υπάρχουμε.¹⁷⁵ Πρέπει όμως να ξέρουμε και ότι η δύναμη που μας δημιούργησε μπορεί αν θέλει και όποτε θέλει να μας καλέσει να απολογηθούμε για τον τρόπο που ζήσαμε εδώ. Συνεπώς δεν χρειαζόμαστε κανέναν άλλο λόγο για να το πιστέψουμε αυτό, αφού είναι λογικό να υποθέσουμε ότι θα το κάνει, δεδομένου ότι γνωρίζουμε εκ των προτέρων ότι μπορεί. Η πιθανότητα αυτής της υπόθεσης είναι το μόνο που χρειάζεται να ξέρουμε, γιατί αν ξέραμε στα σίγουρα ότι θα συμβεί, θα ήμασταν σκλάβοι του τρόμου, η πίστη μας δεν θα είχε αξία και οι καλύτερες πράξεις μας δεν θα ήταν ενάρετες.

Ο Ντεϊσμός μας διδάσκει, χωρίς να υπάρχει περίπτωση να εξαπατηθούμε, ότι είναι απαραίτητο ή πρέπον να ξέρουμε. Η Πλάση είναι η Βίβλος του Ντεϊστή. Εκεί μπορεί κανείς να διαβάσει, γραμμένο με το χέρι του ίδιου του Θεού, τη βεβαιότητα της ύπαρξής του, την αιωνιότητα της δύναμής του και ότι όλες οι Βίβλοι και οι Διαθήκες είναι γι'Αυτόν πλαστές. Η πιθανότητα ότι μπορεί να κληθούμε να λογοδοτήσουμε θα επηρεάσει την πίστη αυτών που μπορούν να σκεφτούν, γιατί η πίστη ή η δυσπιστία μας δεν μπορεί να πλάσει ή να αναιρέσει το γεγονός αυτό. Αφού βρισκόμαστε σ'αυτή την κατάσταση ελεύθερης ύπαρξης, όπως θα έπρεπε, μόνο ένας ανόητος και όχι ένας φιλόσοφος, ούτε καν ένας σώφρων άνθρωπος, θα ζούσε λες και δεν υπάρχει Θεός.

Αλλά η πίστη σε ένα Θεό αποδυναμώνεται όταν αναμειγνύεται με τους παράδοξους μύθους της Χριστιανικής πίστης και τις τρελές περιπέτειες που διηγείται η Βίβλος και τις σκοτεινές και κυδαιές ανοησίες της Καινής Διαθήκης· και το μυαλό του ανθρώπου χάνεται σαν σε ομίχλη. Βλέποντας όλη αυτή τη μπερδεμένη μάζα, μπερδεύει τα γεγονότα με το μύθο και καθώς δεν μπορεί να τα πιστέψει όλα, νιώθει την ανάγκη να τα απορρίψει όλα. Αλλά η πίστη στο Θεό είναι κάτι διαφορετικό και δε θα πρέπει να μπερδεύεται με αυτά. Η ιδέα μιας Τριάδας Θεών έχει αποδυναμώσει την πίστη στον ένα Θεό. Ο πολλαπλασιασμός των θρησκευτικών πρακτικών δρα ως διαιρέση της πίστης και ότι διαιρείται, αποδυναμώνεται.

¹⁷⁵ Όχι και το καλύτερο επιχειρήμα που θα μπορούσε να προβάλλει ο συγγραφέας. Για την ακρίβεια τα επιχειρήματα από προσωπική άγνοια είναι ό,τι πιο αδύναμο μπορεί να προβάλλει κανείς.

Η θρησκεία μ'αυτό τον τρόπο γίνεται ένας τύπος αντί για γεγονός, μια ιδέα αντί για μια αρχή. Η ηθική εξορίζεται για να ανοίξει χώρος για το φανταστικό πράγμα που λέγεται πίστη και αυτή η πίστη βασίζεται σε μια υποτιθέμενη μοικεία. Αντί για το Θεό, κηρύσσεται ένας άνθρωπος. Μια εκτέλεση είναι αντικείμενο ευγνωμοσύνης. Οι ιεροκήρυκες πασαλείβονται με αίμα σαν ομάδα δολοφόνων και παριστάνουν ότι θαυμάζουν τη λάμψη που τους προσδίδει. Διδάσκουν ένα ανιαρό κήρυγμα με βάση τα προτερήματα της εκτέλεσης και μετά δοξάζουν τον Ιησού Χριστό επειδή εκτελέστηκε και καταδικάζουν τους Εβραίους που τον εκτέλεσαν.

Ένας άνθρωπος, ακούγοντας όλες αυτές τις ανοησίες να κηρύσσονται μαζί, μπερδεύει το Θεό της Δημιουργίας με το Θεό των Χριστιανών και καταλήγει να ζει σα να μην υπάρχει κανένας.

Από όλα τα θρησκευτικά συστήματα που έχουν εφευρεθεί, κανένα δεν είναι πιο υποτιμητικό για το Μεγαλοδύναμο, πιο καταστροφικό για τον άνθρωπο και πιο εσωτερικά αντιφατικό από αυτό που ονομάζεται Χριστιανισμός. Είναι υπερβολικά παράλογο για να γίνει πιστευτό, αδύνατο να πειστεί κανείς [ότι είναι αληθινό] και οι πρακτικές του πολύ άσφατες για να τηρηθούν· αποκαυνώνει την καρδιά¹⁷⁶ και παράγει μόνο άθεους και φανατικούς. Ως μέσο εξουσίας βοηθάει το δεσποτισμό και είναι μέσο πλουτισμού και κορεσμού της πλεονεξίας των ιερέων, αλλά όσον αφορά το καλό του ανθρώπου γενικότερα, δεν οδηγεί σε τίποτα, ούτε εδώ, ούτε στη μετέπειτα ζωή.

Η μόνη θρησκεία που δεν έχει εφευρεθεί και που περιέχει όλα τα στοιχεία θεϊκής προέλευσης είναι ο αγνός και απλός Ντεϊσμός. Πρέπει να ήταν η πρώτη [θρησκεία] που πίστεψε ο άνθρωπος και η τελευταία στην οποία θα [καταλήξει] να πιστεύει. Αλλά ο αγνός και απλός Ντεϊσμός δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες των δεσποτικών κυβερνήσεων. Δεν μπορούν να χειραγωγήσουν τη θρησκεία αν δεν την αναμείξουν πρώτα με ανθρώπινες εφευρέσεις και αν δεν ενσωματώσουν την εξουσία τους σ'αυτή. Ούτε και ανταποκρίνεται στην πλεονεξία των ιερέων και στην ανάγκη τους να ενσωματώσουν τους εαυτούς τους σ'αυτή, ώστε να γίνουν, όπως και η κυβέρνηση, ένα μέρος του συστήματος. Αυτό είναι που δημιουργεί την κατά τ'άλλα μυστηριώδη διαπλοκή Εκκλησίας και Κράτους· που καθιστά την Εκκλησία ανθρώπινο [δημιούργημα] και το Κράτος τυραννικό.

Αν ένας άνθρωπος εντυπωνόταν πλήρως και ισχυρά, όπως θα έπρεπε, με την πίστη σε ένα Θεό, η ηθική του ζωή θα ρυθμιζόταν από τη δύναμη της πίστης του και θα έστεκε έκθαμβος μπροστά στο Θεό και τον ίδιο του τον εαυτό και δε θα έκανε τίποτα που δε θα μπορούσε να κρύψει και από τους δύο. Αλλά για να μπορέσει αυτή η πίστη να αποκτήσει την μέγιστη δύναμή της, είναι αναγκαίο να μπορεί να ενεργήσει μόνη της. Αυτό είναι ο Ντεϊσμός.

Αλλά, όταν σύμφωνα με το Χριστιανικό Τριαδικό σύστημα, ένα τμήμα του Θεού είναι ένας ετοιμοθάνατος άνθρωπος και ένα άλλο, το Άγιο

176 Στο πρωτότυπο: "renders the heart torpid"

Πνεύμα, είναι ένα περιστέρι, είναι αδύνατο η ανθρώπινη πίστη να προσκολληθεί σε τέτοιες ανόητες ιδέες.¹⁷⁷

Όλες οι θρησκείες που έχουν εφευρεθεί, συμπεριλαμβανομένης και της Χριστιανικής Εκκλησίας, έχουν ως σκοπό να κρατήσουν τον άνθρωπο σε άγνοια, ώστε να μη γνωρίζει το Δημιουργό, όπως οι κυβερνήσεις θέλουν οι άνθρωποι να μη γνωρίζουν τα δικαιώματά τους. Οι πρακτικές τόσο του ενός συστήματος όσο και του άλλου είναι δόλιες, και έχουν σχεδιαστεί για να αλληλοϋποστηρίζονται. Η μελέτη της θεολογίας στις χριστιανικές εκκλησίες είναι η μελέτη του τίποτα· βασίζεται στο τίποτα, δεν βασίζεται σε [ηθικές] αξίες, δεν έχει αξιοπιστία, δεν έχει στοιχεία, δεν μπορεί να αποδείξει τίποτα και δεν το παραδέχεται. Τίποτα δεν μπορεί να μελετηθεί επιστημονικά αν δεν γνωρίζουμε τις αρχές στις οποίες βασίζεται. Αυτό δεν μπορεί να εφαρμοστεί στην χριστιανική θεολογία, συνεπώς πρόκειται για μελέτη του τίποτα.

Αντί να μελετάμε θεολογία, όπως γίνεται τώρα, μελετώντας την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη, τα νοήματα των οποίων πάντα μπορούν να διαστραφούν και η αξιοπιστία τους να απορριφθεί, είναι απαραίτητο να στραφούμε στη Βίβλο της Πλάσης. Οι αρχές που ανακαλύπτουμε εκεί είναι αιώνιες και θεϊκής προέλευσης και τα θεμέλια όλων των επιστημών που υπάρχουν στον κόσμο πρέπει να είναι τα θεμέλια της θεολογίας.

Μπορούμε να γνωρίσουμε το Θεό μόνο μέσω των έργων του. Δεν μπορούμε να συλλάβουμε οποιοδήποτε χαρακτηριστικό του, αν δεν βασιστούμε σε κάποια αρχή που να οδηγεί σ'αυτό. Μπορούμε να έχουμε μόνο μια συγκεκριμένη ιδέα για τη δύναμή του, αν δεν έχουμε τα μέσα για να κατανοήσουμε έστω και ένα ψήγμα του απέραντου μεγέθους της. Μπορούμε να αντιληφθούμε τη σοφία του μόνο μέσω του τρόπου και της τάξης με την οποία δρα. Οι αρχές της επιστήμης μας οδηγούν σ'αυτή τη γνώση γιατί ο Δημιουργός του ανθρώπου είναι και ο Δημιουργός της επιστήμης και με αυτή ως μέσο ο άνθρωπος μπορεί να δει το Θεό κατά πρόσωπο.

Αν ένας άνθρωπος μπορούσε να προικιστεί με τη δύναμη να δει με μιας ολόκληρη τη δομή του Σύμπαντος και να την αναλογιστεί, να παρακολουθήσει τις κινήσεις των πλανητών, τα αίτια της διαφορετικής τους εμφάνισης, τον αλάνθαστο τρόπο με τον οποίο κινούνται, να δει μέχρι και τον μακρινότερο κομήτη, τη μεταξύ τους σύνδεση και αλληλεξάρτηση και να γνωρίσει το σύστημα νόμων που εγκατέστησε ο Δημιουργός και κυβερνά και ρυθμίζει τα πάντα, τότε θα καταλάβαινε, περισσότερο απ'ό,τι θα μπορούσε να του διδάξει η θεολογία οποιασδήποτε εκκλησίας, τη δύναμη, τη σοφία, το μέγεθος και την καλοσύνη του Δημιουργού. Θα έβλεπε, τότε, ότι όλη η γνώση που έχει ο άνθρωπος για την επιστήμη και την τεχνολογία, με την οποία διευκολύνει τη ζωή του εδώ [στη Γη] αντλούνται από αυτή την

177 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Στο βιβλίο του Ματθαίου (3,16) λέει ότι το Άγιο Πνεύμα κατήλθε υπό μορφή περιστέρως. Γιατί όχι και χήνας; Και τα δύο ζώα είναι εξίσου ακίνδυνα και το ένα είναι εξίσου παράλογο με το άλλο. Στις Πράξεις 2,2-3 λέει ότι κατήλθε σαν δυνατός άνεμος με τη μορφή πύρινων δικαλωτών γλωσσών· ίσως ήταν δικαλωτά πόδια. Τέτοιοι παραλογισμοί ταιριάζουν μόνο σε παραμύθια με μάγισσες και μάγους.

πηγή. Ο νους του, εκστατικός από τη σκηνή αυτή και πεπεισμένος γι'αυτά, θα γινόταν όλο και πιο ευγνώμων με την αύξηση της γνώσης. Η θρησκεία του θα εξομοιωνόταν με τη βελτιώσή του ως άτομο. Κάθε πράξη του που θα είχε σχέση με τις αρχές της Δημιουργίας -οτιδήποτε θα είχε σχέση με τη γεωργία, την επιστήμη, την τεχνολογία- θα του δίδασκε όλο και περισσότερα για το Θεό και την ευγνωμοσύνη που του οφείλει, απ'ότι θα μπορούσε να του διδάξει οποιοδήποτε χριστιανικό κήρυγμα που μπορεί να ακούσει. Το μεγαλείο εμπνέει μεγαλειώδεις σκέψεις, η απέραντη καλοσύνη εμπνέει μεγάλη ευγνωμοσύνη, αλλά οι χαμερπείς ιστορίες και τα δόγματα της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης το μόνο που μπορούν να εμπνεύσουν είναι απέχθεια.

Αν και ο άνθρωπος δεν μπορεί να βιώσει, τουλάχιστον για την ώρα, αυτή τη σκηνή που περιέγραφα, μπορεί να τη φανταστεί, αφού έχει γνώση των αρχών βάσει των οποίων δημιουργήθηκε η Πλάση. Ξέρουμε ότι και τα μεγαλύτερα έργα μπορούν να αναπαρασταθούν με ένα μοντέλο και ότι και αυτό ισχύει και για το Σύμπαν. Με την ίδια αρχή που μετράμε μια ίντσα ή ένα εκτάριο στο έδαφος μπορούμε να μετρήσουμε εκατομμύρια. Ένας κύκλος με διάμετρο μιας ίντσας έχει τις ίδιες γεωμετρικές ιδιότητες με έναν κύκλο που περικλείει όλο το Σύμπαν. Οι ίδιες αρχές με τις οποίες ένα τρίγωνο καθορίζει την πορεία ενός πλοίου στον ωκεανό, αν εφαρμοστούν στα ουράνια σώματα, μπορούν να προβλέψουν με ακρίβεια λεπτού μια έκλειψη, παρόλο που τα σώματα αυτά βρίσκονται εκατομμύρια μίλια μακριά μας. Αυτή η γνώση είναι θεϊκής προέλευσης και ο άνθρωπος την απέκτησε από τη Βίβλο της Δημιουργίας και όχι από την ηλιθία Βίβλο της εκκλησίας, που δεν μας διδάσκει τίποτε.¹⁷⁸

Όλη η γνώση που έχει αποκτήσει ο άνθρωπος για την επιστήμη και την τεχνολογία,¹⁷⁹ με την οποία διευκολύνει τη ζωή του στη Γη, και χωρίς την οποία μετά βίας θα ξεχώριζε από ένα κοινό ζώο, προέρχεται από τη μεγάλη μηχανή και δομή του Σύμπαντος. Η αδιακοπές και ακούραστες παρατηρήσεις των προγόνων μας σχετικά με τις κινήσεις και περιστροφές των ουρανίων σωμάτων, κατά τις απαρχές του κόσμου, έφεραν τη γνώση αυτή στη γη. Αυτό δεν το έκαναν ούτε ο Μωσής, ούτε οι προφήτες, ούτε ο Ιησούς Χριστός, ούτε οι απόστολοι του. Ο Μεγαλοδύναμος είναι ο μεγάλος

178 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Οι κατασκευαστές της Βίβλου φρόντισαν στο πρώτο κεφάλαιο της Γένεσης να μας δώσουν μια διήγηση της Δημιουργίας και μ'αυτό δεν απέδειξαν παρά την άγνοιά τους. Βάζουν να περάσουν τρεις ημέρες και τρεις νύκτες, απογεύματα και πρωινά, προτού ακόμα δημιουργηθεί ο ήλιος, όταν η παρουσία ή η απουσία του ήλιου είναι η αιτία για τη μέρα και τη νύκτα και η ανατολή και δύση του είναι το πρωί και το απόγευμα. Επιπλέον είναι παιδαριώδης και αξιολύπητη η ιδέα να λέει ο Μεγαλοδύναμος "Γεννηθήτω Φως". Είναι το είδος της προστακτικής που χρησιμοποιεί ένας ταχυδακτυλουργός όταν λέει στις μπιλιες και τα κύπελλά του "Πρέστο, εξαφανίσου!" και μάλλον από εκεί έχει παρθεί, από το Μωσεί σαν μάγο με το [μαγικό] ραβδί του. Ο Λογγίνος ονομάζει αυτή την έκφραση εξάισα· με την ίδια λογική ένας ταχυδακτυλουργός είναι επίσης εξάισος, οπότε και οι δύο γεινιάζουν με τη γελοiosότητα. Το "εξάισο" των κριτικών είναι σαν το "εξάισιο και όμορφο" του Edmund Burke, σαν ένας ανεμόμυλος που ίσα-ίσα φαίνεται στην ομίχλη και η φαντασία μπορεί να τον μετατρέψει σε υπάμενο βουνό, έναν αρχάγγελο ή ένα κοπάδι χήνες.

179 Στο πρωτότυπο: "machinery"

μηχανικός¹⁸⁰ της Πλάσης, ο πρώτος φιλόσοφος και ο πρωταρχικός διδάσκαλος όλων των επιστημών. Ας μάθουμε να τιμούμε τον Κύριό μας και να μην ξεχνάμε τον κόπο των προγόνων μας.

Αν σήμερα δεν είχαμε γνώσεις τεχνολογίας και ήταν δυνατόν ο άνθρωπος να δει, όπως περιέγραφα πριν, τη δομή της μηχανής του Σύμπαντος, σύντομα θα συνελάμβανε την ιδέα να κατασκευάσει κάποιες από τις μηχανές που έχουμε σήμερα, μια πρακτική που σύντομα θα προχωρούσε περαιτέρω. [Το ίδιο θα γινόταν] και αν έβλεπε ένα μοντέλο του Σύμπαντος, όπως ένα μηχανικό πλανητάριο.¹⁸¹ Ένα τέτοιο αντικείμενο, εκτός ότι θα ήταν διασκεδαστικό, θα βελτιώνε τις γνώσεις του, θα τον καθιστούσε χρήσιμο στην κοινωνία και θα τον διαβεβαίωνε για την ύπαρξη του Θεού και [θα ενίσχυε] την πίστη του στο Θεό, πολύ περισσότερο από τα ηλίθια κείμενα της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης, από τα οποία, μάλλον λόγω της ανικανότητας των ιερέων, μόνο ηλίθια κηρύγματα μπορούν να προκύψουν. Αν πρέπει κάποιος να κηρύξει κάτι, ας κηρύξει κάτι εποικοδομητικό και από κείμενα που ξέρουμε ότι είναι ορθά.

Η Βίβλος της Δημιουργίας είναι ανεξάντλητη σε κείμενα. Κάθε τμήμα της επιστήμης, είτε έχει σχέση με τη γεωμετρία του Σύμπαντος, είτε με το ζωικό και φυτικό βασίλειο, είτε με τις ιδιότητες της άψυχης ύλης, αποτελεί βάση τόσο για αφοσίωση [και πίστη], όσο και για φιλοσοφία, τόσο για ευγνωμοσύνη, όσο και για ανθρώπινη πρόοδο. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι αν γινόταν μια τέτοια επανάσταση στη θρησκεία, κάθε ιεροκήρυκας *σίγουρα* θα γινόταν φιλόσοφος και κάθε ναός, σχολείο επιστήμης.

Επειδή έχουμε απομακρυνθεί από τους αιώνιους νόμους της επιστήμης και από το φως της λογικής και οικοδομήσαμε αυτό που λέγεται “εξ αποκαλύψεως θρησκεία”, γι’αυτό έχουν δημιουργηθεί τόσες άγριες και βλάσφημες ιδέες για το Μεγαλοδύναμο. Οι Εβραίοι τον έκαναν δολοφόνο του ανθρωπίνου είδους για να ανοίξουν το δρόμο για τη θρησκεία τους. Οι Χριστιανοί τον έκαναν δολοφόνο του ίδιου του Θεού και ιδρυτή μιας νέας θρησκείας για να παραγκωνίσουν αυτή των Εβραίων. Και για να βρουν δικαιολογία και πρόσχημα για αυτά, πρέπει να υπέθεσαν ότι η δύναμη και η σοφία του δεν είναι τέλεια ή ότι η θέλησή του μπορεί να αλλάξει και αυτή η μεταβλητότητα της θεϊκής θέλησης μεταφράζεται ως ατέλεια της κρίσης του. Ο φιλόσοφος¹⁸² ξέρει ότι οι νόμοι του Δημιουργού δεν έχουν αλλάξει ποτέ, είτε όσον αφορά τους νόμους της επιστήμης ή της ιδιότητες της ύλης. Γιατί, λοιπόν, να υποθέσουμε ότι έχουν αλλάξει σχετικά με τον άνθρωπο;

Εδώ θα κλείσω το θέμα. Σε όλα τα προηγούμενα μέρη έδειξα ότι η Παλαιά και Καινή Διαθήκη είναι πλαστογραφίες που μας έχουν επιβληθεί. Καταθέτω τις αποδείξεις για το ζήτημα αυτό για να αμφισβητηθούν, για όποιον μπορεί να το κάνει, και αφήνω τις ιδέες που κατέγραψα στο

180 Στο πρωτότυπο: “the great mechanic”. Ο συγγραφέας φαίνεται πολύ προσεκτικός να μην χρησιμοποιήσει τον όρο “μεγάλος αρχιτέκτονας,” αφού είχε κατηγορηθεί από τους αντιπάλους του, συν τοις άλλοις, για στενές σχέσεις με τη Μασωνία, παρόλο που δεν υπήρξε ποτέ μέλος της.

181 Βλ. και σελ.39

182 Εδώ πρέπει να υπονοείται “ο φυσικός φιλόσοφος”, δηλαδή “ο επιστήμονας”.

κεφάλαιο αυτό για να τις επεξεργαστεί ο αναγνώστης στο μυαλό του. Είμαι βέβαιος ότι όταν κάποιος είναι ελεύθερος να εκφράσει τις απόψεις του, είτε σε θέματα διακυβέρνησης, είτε θρησκείας, η αλήθεια εν τέλει θα υπερισχύσει.

Η ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ

μέρος τρίτο

περίοδος συγγραφής: 1802-1809
(απόπειρα ανασύνθεσης)

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΑΝΑΣΥΝΘΕΣΗΣ

Η ιστορία του 3ου μέρους της “Εποχής της Λογικής” είναι αρκετά μπερδεμένη. Είναι βέβαιο ότι ο συγγραφέας είχε ολοκληρώσει το χειρόγραφο πριν πεθάνει και μάλιστα το αναφέρει και στη διαθήκη του, όπου απαριθμεί κάποια έργα του (Carlile, σελ.383). Ωστόσο, φαίνεται ότι ποτέ δεν δημοσιεύτηκε ολόκληρο. Είναι βέβαιο ότι όταν εκδόθηκε για πρώτη φορά, όπως λέει και ο Carlile, το βιβλίο ήταν κατακρεουργημένο. Μία από τους εκτελεστές της διαθήκης του συγγραφέα, η Margaret Brazier Bonneville, έκανε αρκετές αλλαγές, σβήνοντας τμήματα που θεωρούσε ότι ήταν προσβλητικά για το Χριστιανισμό.

Το βιβλίο περιείχε σίγουρα δύο ενότητες, μία για την καταγωγή του Ελευθεροτεκτονισμού (βλ.σελ.205) και μία για την καταγωγή του Χριστιανισμού. Δεν κατάφερα να εντοπίσω ούτε ψήγμα του κειμένου αυτού και προσωπικά εικάζω ότι δεν επιβίωσε μετά το θάνατο του συγγραφέα. Πάντως η έκδοση του 1858 των θεολογικών έργων του συγγραφέα από τον Mendum στη Βοστώνη, η οποία κοιμπάζει στο εξώφυλλο ότι πρόκειται για την πληρέστερη συλλογή θρησκευτικών δοκιμίων του Paine, δεν το περιέχει. Το μόνο που ξέρουμε, από τις αναφορές του ίδιου του συγγραφέα, είναι ότι επρόκειτο για κείμενο θρησκευτικού συγκρητισμού μεταξύ Χριστιανισμού και Ζωροαστρισμού-Μιθραϊσμού.

Επίσης, ο ίδιος ο συγγραφέας συνδέει το 3^ο μέρος του έργου με την απάντηση του στην κριτική του Richard Watson (επισκόπου του Llandaff) στην απαρίθμηση των έργων του στη διαθήκη του. Δεν γνωρίζω αν μαζί αναδημοσιεύτηκε και η απάντηση στον T. Erskine, αλλά ο συγγραφέας κάνει κάποιες αναφορές στην απάντηση στον Επίσκοπο που συνδέει τις δύο αυτές απαντήσεις ως τμήματα του ίδιου έργου. Αν δεν σκόπευε να τα εκδώσει μαζί, μάλλον τα έγραψε μαζί· πρώτα την απάντηση στον Erskine και μετά την απάντηση στον Watson.

Είναι βέβαιο ότι τα διάφορα κείμενα που η Bonneville εξέδωσε ως “Εποχή της Λογικής, Μέρος 3^ο” είχαν ούτε λίγο ούτε πολύ δημοσιευτεί ήδη ανεξάρτητα (με εξαίρεση, φυσικά, την Καταγωγή του Χριστιανισμού). Στα αρχεία του “Thomas Paine National Historical Association”, πάντως, αναφέρονται τα εξής:

- **Δίωξη της Εποχής της Λογικής**

Γράμμα στον K^ο Erskin

Θρησκευτικό Έτος των Θεοφιλανθρώπων

Ακριβής Ιστορία των Θεοφιλανθρώπων

[Εκδόθηκε το Σεπτέμβριο του 1797]

- **Αποσπάσματα από την απάντηση στον Επίσκοπο του Λάνταφ**

(μέρος του 3^{ου} μέρους της “Εποχής της Λογικής”)

[Γράφτηκε το 1802 βασισμένο σε παλαιότερο κείμενο που είχε εκδοθεί τον Οκτώβριο του 1800.

Επανεκδόθηκε στην Αμερική μετά θάνατον το 1810].

- **Καταγωγή του Ελευθεροτεκτονισμού**

(μέρος του 3^{ου} μέρους της “Εποχής της Λογικής” [?])
 [Γράφτηκε το 1803 (Van der Weyde) ή το 1805 (Foner)
 εκδόθηκε εν μέρει το 1810 και πλήρως το 1818].

- **Εξέταση των Προφητειών**

(περιείχε τα ακόλουθα έργα)

Δοκίμιο περί Ονείρων [1803]

Εξέταση των Προφητειών [1807]

(κύριο μέρος του 3^{ου} μέρους της “Εποχής της Λογικής”)

Προσωπικές σκέψεις για το μέλλον [1807]

(παράρτημα στο 3^ο μέρος της “Εποχής της Λογικής”)

[Εκδόθηκε τον Ιούλιο του 1807]

Το τελευταίο βιβλίο, η “Εξέταση των Προφητειών”, συχνά συγχέεται με το 3ο μέρος της “Εποχής της Λογικής”, ίσως λόγω του ότι είναι ένα ολοκληρωμένο βιβλίο και συνεπώς με την συγγραφική τακτική του συγγραφέα στα δύο προηγούμενα μέρη· ίσως πάλι επειδή ήταν η τελευταία ολοκληρωμένη μελέτη που εξέδωσε ο ίδιος ο συγγραφέας. Για παράδειγμα, στην έκδοση της Freethought Publishing Co. του 1880 εμφανίζεται με αυτόν ακριβώς τον υπέρτιτλο. Ωστόσο, θα υπενθυμίσω ότι από την ίδια τη διαθήκη του συγγραφέα καθίσταται φανερό ότι όταν πέθανε το 3^ο μέρος ήταν ακόμα σε μορφή χειρογράφου.

Το ποια σκόπευε ο ίδιος ο συγγραφέας να είναι τα περιεχόμενα του 3ου μέρους της “Εποχής της Λογικής” μπορεί να μην είμαστε σε θέση να ανακαλύψουμε ποτέ. Στην απόπειρα ανασύνθεσής μου προτιμώ να συμπεριλάβω όλα τα πιθανά κείμενα. Από τον παραπάνω κατάλογο τοποθετώ σ'αυτή την ενότητα τα τρία πρώτα έργα. Δεδομένου ότι το τελευταίο (η εξέταση των προφητειών) είναι αρκετά εκτεταμένο έργο και είχε ήδη εκδοθεί το 1807 από τον ίδιο το συγγραφέα, το τοποθετώ μετά από αυτή την ενότητα ως ανεξάρτητο βιβλίο, αν και ήταν πιθανότατα μέρος του 3^{ου} μέρους του έργου.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΕΝΤΙΜΟΤΑΤΟ Τ. ERSKINE
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΔΙΩΣΗ ΤΟΥ THOMAS WILLIAMS
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ “ΕΠΟΧΗΣ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ”

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κάποιους τους εκπλήσσει το γεγονός ότι ο Κ^{ος} Erskine είναι σύμβουλος σε μια βασιλική δίωξη που ξεκίνησε κατά του δικαιώματος έκφρασης απόψεων. Εμένα, ομολογουμένως, δε με εκπλήσσει, παρά τα όσα έχει πει παλιότερα ο Κ^{ος} Erskine· είναι δύσκολο να καταλάβει κανείς πότε ένας δικηγόρος λέει την αλήθεια. Έχω παρατηρήσει ότι ο Κος Erskine, όταν είναι με το μέρος της υπεράσπισης σε δίκες περι πολιτικών απόψεων, σέρνει από τα μαλλιά το Βρετανικό Σύνταγμα στην αίθουσα, δοξάζοντάς το. Ωστόσο, ο ίδιος ο Κ^{ος} Erskine μου είπε σε κατ'ιδίαν συζήτηση ότι εάν η Κυβέρνηση της Αγγλίας φτιαχνόταν *de novo*, ποτέ δε θα καθιέρωνε έναν τέτοιο παραλογισμό, όπως αυτό το Σύνταγμα (αυτά ήταν τα λόγια του ακριβώς). Γιατί θα έπρεπε να με εκπλήσσει η ασυνέπεια του Κ^{ου} Erskine;

Σε αυτήν τη δίωξη ο Κ^{ος} Erskine αναγνωρίζει το δικαίωμα στον αντίλογο, αλλά λέει ότι η Χριστιανική θρησκεία δεν επιτρέπεται να δυσφημίζεται. Αυτό είναι μάλλον σοφιστεία, αφού, ενώ παραδέχεται το δικαίωμα στην κριτική, διατηρεί το δικαίωμα να ονομάζει την κριτική, δυσφήμιση. Έτσι, ως γνήσιος δικηγόρος [μ'αυτό το δικανικό κόλπο] αναιρεί σε μία φράση αυτό που λέει σε μια άλλη. Ωστόσο, σ'αυτό το γράμμα, θα περιοριστώ στα όρια που θέτει· δε θα βρει τίποτε εδώ μέσα για το Χριστιανισμό. Θα βρει μόνο μερικές αναφορές παραδειγμάτων που δείχνουν την ανάγκη να εξετάσουμε τα βιβλία που μας δόθηκαν από τους Εβραίους, για να βεβαιωθούμε ότι δεν μας έχουν εξαπατήσει. Μαζί θα βρει και κάποιες παρατηρήσεις για τον τρόπο με τον οποίο διεξήχθη η δίκη του Κ^{ου} Williams. Αν ο Κ^{ος} Erskine δεν μας αναγνωρίζει το δικαίωμα να εξετάσουμε τα βιβλία αυτά, τότε καλύτερα να παραδεχθεί ότι υποστηρίζει τη δημιουργία Ιεράς Εξέτασης και την επαναφορά του Star Chamber.¹

THOMAS PAINE

1 Το Star Chamber, γνωστό και ως Camera Stellata, ήταν είδος δικαστηρίου στην Αγγλία που λειτούργησε από τις αρχές του 16ου αιώνα μέχρι το 1641. Ασχολούνταν κυρίως με υποθέσεις προδοσίας και πολιτικού λίβελου, οι συνεδριάσεις ήταν μυστικές, χωρίς ακροατήριο, μάρτυρες, ενόρκους, ενώ τα στοιχεία παρουσιάζονταν εγγράφως. Οι αποφάσεις του ήταν τελεσιδικές.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ*

Από όλες τις τυραννίες που μαστιζουν την ανθρωπότητα, η τυραννία της θρησκείας είναι η χειρότερη. Κάθε άλλο είδος τυραννίας περιορίζεται στον κόσμο που ζούμε, αλλά αυτή προσπαθεί να περάσει πέρα από τον τάφο και προσπαθεί να μας κυνηγήσει στην αιωνιότητα. Υπόλογοι για τα πιστεύω μας γινόμαστε εκεί και όχι εδώ· απολογούμαστε στο Θεό και όχι στους ανθρώπους, σε ουράνιο και όχι σε επίγειο δικαστήριο. Αν, λοιπόν, έχουμε λανθασμένες απόψεις και προσβάλλουμε το Δημιουργό και αυτές οι απόψεις μας έχουν επιβληθεί από άλλους με όση δύναμη έχουν οι ανθρώπινοι νόμοι και τα ανθρώπινα δικαστήρια, τότε ποιος φέρει την ευθύνη; Εκείνοι που τα πίστευαν αυτά επειδή τους επεβλήθη ή εκείνοι που τους τα επέβαλαν;

Ένας βιβλιοπώλης ονόματι Williams διώκεται στο Λονδίνο με την κατηγορία της βλασφημίας, επειδή εξέδωσε ένα βιβλίο με τίτλο *“Η Εποχή της Λογικής”*. Η λέξη “βλασφημία” ακούγεται βαρύγδουπη, αλλά μπορεί να έχει σχεδόν άπειρο αριθμό νοημάτων, εκτός κι αν την περιορίσουμε στο να σημαίνει τη βλάβη της φήμης κάποιου, όπως είναι και το αρχικό της νόημα. Ως λέξη υπάρχει πριν εμφανιστεί ο Χριστιανισμός, αφού είναι ελληνική λέξη ή αγγλοποιημένη ελληνική λέξη, όπως λένε όλα τα λεξικά.

Αλλά ιδού πόσο διαφορετικές και αντιφατικές μπορεί να είναι οι ερμηνείες αυτής της αμφίσημης λέξης. Ο Σωκράτης, που έζησε 400 χρόνια πριν το Χριστό, καταδικάστηκε για βλασφημία επειδή κήρυττε κατά των πολλών θεών και υπέρ της πίστης σε ένα θεό και καταδικάστηκε σε θάνατο με δηλητήριο. Ο Ιησούς Χριστός καταδικάστηκε για βλασφημία βάσει του ιουδαϊκού νόμου και σταυρώθηκε. Το να πει κανείς το Μωάμεθ απατεώνα στην Τουρκία είναι βλασφημία· το να αρνηθεί κανείς το αλάθητο του Πάπα και της Εκκλησίας είναι βλασφημία στη Ρώμη. Τι να εννοήσουμε, λοιπόν, με τη λέξη “βλασφημία”. Είμαστε σίγουροι ότι η αλήθεια σήμερα δεν είναι βλασφημία; Ουαί σε εκείνους που κάνουν [την αλήθεια, βλασφημία].

Ένα βιβλίο ονόματι Βίβλος ψηφίστηκε από ανθρώπους και με ανθρώπινους νόμους ορίστηκε ότι είναι ο λόγος του Θεού και το να μην το πιστεύει κανείς αυτό αποκαλείται βλασφημία. Αλλά αν η Βίβλος δεν είναι λόγος του Θεού, τότε βλάσφημοι είναι οι νόμοι και η εφαρμογή τους. Παράξενες ιστορίες για το Δημιουργό υπάρχουν στο βιβλίο αυτό. Μοιάζει να ενεργεί υπό την επιρροή κάθε ανθρώπινου πάθους, ακόμα και των πιο επιβλαβών. Αν αυτές οι ιστορίες είναι λανθασμένες, τότε σφάλουμε και δε θα έπρεπε να τις πιστεύουμε. Κάθε άνθρωπος το οφείλει στον εαυτό του και στο Δημιουργό του να εξετάσει προσεκτικά με κάθε δυνατό τρόπο αν υπάρχουν αρκετές αποδείξεις για να πιστέψει [τις ιστορίες αυτές].

* Ο Carlile σημειώνει ότι ο Paine ενσωμάτωσε στο γράμμα αυτό ένα τμήμα της απάντησής του στο βιβλίο του Επισκόπου του Λάνταφ “Απολογία για τη Βίβλο” μια και σε επόμενο κεφάλαιο του έργου, όταν αναφέρεται στο βιβλίο της Γενέσεως, κάνει αναφορές στα σχόλιά του για τα πρώτα δύο κεφάλαια που περιέχονται στο γράμμα αυτό.

Προφανώς εγώ πιστεύω ότι τα στοιχεία δεν δικαιολογούν την πίστη αυτή και ότι το να επιβάλλουμε αυτές τις πεποιθήσεις στον εαυτό μας και τους άλλους είναι αμαρτία. Όταν το λέω αυτό δεν έχω κανέναν άλλο σκοπό πέρα από το να βρω την αλήθεια. Αλλά για να μην κατηγορηθώ ότι απλώς κάνω αβάσιμες δηλώσεις για την αναξιοπιστία της Βίβλου, θα παρουσιάσω ένα παράδειγμα και δεν θα χρησιμοποιήσω απλώς αποσπάσματα από τη Βίβλο. Θα προχωρήσω κατ'ευθείαν στο παράδειγμα. Θα πάρω ολόκληρα τα δύο πρώτα κεφάλαια της Βίβλου και θα αποδείξω την αλήθεια· ότι η πεποίθηση ότι η Βίβλος είναι ο λόγος του Θεού δεν είναι βάσιμη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1. Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.
2. ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος, καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου, καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπέφερετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος.
3. καὶ εἶπεν ὁ Θεός· γενηθήτω φῶς· καὶ ἐγένετο φῶς.
4. καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς, ὅτι καλόν· καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς, ὅτι καλόν· καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ φωτός καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους.
5. καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα μία.
6. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος καὶ ἔστω διαχωρίζον ἀνὰ μέσον ὕδατος καὶ ὕδατος, καὶ ἐγένετο οὕτως.
7. καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸ στερέωμα, καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος, ὃ ἦν ὑποκάτω τοῦ στερεώματος, καὶ ἀναμέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπάνω τοῦ στερεώματος.
8. καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ στερέωμα οὐρανόν. καὶ εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλόν, καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα δευτέρα.
9. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· συναχθήτω τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς συναγωγὴν μίαν, καὶ ὄφθῆτω ἡ ξηρά. καὶ ἐγένετο οὕτως. καὶ συνήχθη τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν, καὶ ὤφθη ἡ ξηρά.
10. καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὴν ξηρὰν γῆν καὶ τὰ συστήματα τῶν ὑδάτων ἐκάλεσε θαλάσσας. καὶ εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλόν.
11. καὶ εἶπεν ὁ Θεός· βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου σπείρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα, καὶ ξύλον κάρπιμον ποιῶν καρπόν, οὐ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ κατὰ γένος ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἐγένετο οὕτως.
12. καὶ ἐξήνεγκεν ἡ γῆ βοτάνην χόρτου σπείρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα, καὶ ξύλον κάρπιμον ποιῶν καρπόν, οὐ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ κατὰ γένος ἐπὶ τῆς γῆς.
13. καὶ εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλόν. καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα τρίτη.
14. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· γενηθήτωσαν φωστῆρες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ εἰς φαῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, τοῦ διαχωρίζειν ἀνὰ μέσον τῆς ἡμέρας καὶ ἀνὰ μέσον τῆς νυκτός· καὶ ἔστωσαν εἰς σημεῖα καὶ εἰς καιροὺς καὶ εἰς ἡμέρας καὶ εἰς ἔνιαυτούς·
15. καὶ ἔστωσαν εἰς φαῦσιν ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἐγένετο οὕτως.
16. καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τοὺς δύο φωστῆρας τοὺς μεγάλους, τὸν φωστῆρα τὸν μέγαν εἰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας καὶ τὸν φωστῆρα τὸν ἐλάσσον εἰς ἀρχὰς τῆς νυκτός, καὶ τοὺς ἀστέρας.
17. καὶ ἔθετο αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς

18. και ἄρχειν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός καὶ διαχωρίζειν ἀνὰ μέσον τοῦ φωτός καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους, καὶ εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλόν.
19. καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα τετάρτη.
20. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἔρπετὰ ψυχῶν ζώσων καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐγένετο οὕτως.
21. καὶ ἐποίησεν ὁ Θεός τὰ κτήνη τὰ μεγάλα καὶ πάσαν ψυχὴν ζώων ἔρπετῶν, ἃ ἐξήγαγε τὰ ὕδατα κατὰ γένη αὐτῶν, καὶ πᾶν πετεινὸν πτερωτὸν κατὰ γένος, καὶ εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλά.
22. καὶ εὐλόγησεν αὐτὰ ὁ Θεός, λέγων· ἀξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὰ ὕδατα ἐν ταῖς θαλάσσαις, καὶ τὰ πετεινὰ πληθύνεσθωσαν ἐπὶ τῆς γῆς.
23. καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα πέμπτη.
24. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζώσαν κατὰ γένος, τετράποδα καὶ ἔρπετὰ καὶ θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος, καὶ ἐγένετο οὕτως.
25. καὶ ἐποίησεν ὁ Θεός τὰ θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος, καὶ τὰ κτήνη κατὰ γένος αὐτῶν καὶ πάντα τὰ ἔρπετὰ τῆς γῆς κατὰ γένος αὐτῶν, καὶ εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλά.
26. καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν, καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν κτηνῶν καὶ πάσης τῆς γῆς καὶ πάντων τῶν ἔρπετῶν τῶν ἔρπόντων ἐπὶ γῆς γῆς.
27. καὶ ἐποίησεν ὁ Θεός τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν, ἄρσεν καὶ θήλυ ἐποίησεν αὐτούς.
28. καὶ εὐλόγησεν αὐτούς ὁ Θεός, λέγων· ἀξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς καὶ ἄρχετε τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ πάντων τῶν κτηνῶν καὶ πάσης τῆς γῆς καὶ πάντων τῶν ἔρπετῶν τῶν ἔρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς.
29. καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν πάντα χόρτον σπόριμον σπείρον σπέρμα, ὃ ἐστὶν ἐπάνω πάσης τῆς γῆς, καὶ πᾶν ξύλον, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ καρπὸν σπέρματος σπορίμου, ὑμῖν ἔσται εἰς βρώσιν·
30. καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τῆς γῆς καὶ πᾶσι τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ παντὶ ἔρπετῷ ἔρποντι ἐπὶ τῆς γῆς, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ ψυχὴν ζωῆς, καὶ πάντα χόρτον χλωρὸν εἰς βρώσιν, καὶ ἐγένετο οὕτως.
31. καὶ εἶδεν ὁ Θεός τὰ πάντα, ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλά λίαν, καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα ἕκτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

1. Καὶ συνετελέσθησαν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καὶ πᾶς ὁ κόσμος αὐτῶν.
2. καὶ συνετέλεσεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτη τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἃ ἐποίησε, καὶ κατέπαυσε τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὧν ἐποίησε.
3. καὶ εὐλόγησεν ὁ Θεός τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην καὶ ἡγίασεν αὐτήν· ὅτι ἐν αὐτῇ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὧν ἤρξατο ὁ Θεός ποιῆσαι.
4. Αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὅτε ἐγένετο· ἡ ἡμέρα ἐποίησε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν
5. καὶ πᾶν χλωρὸν ἀγροῦ πρὸ τοῦ γενέσθαι ἐπὶ τῆς γῆς καὶ πάντα χόρτον ἀγροῦ πρὸ τοῦ ἀνατεῖλαι· οὐ γὰρ ἔβρεξεν ὁ Θεός ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἄνθρωπος οὐκ ἦν ἐργάζεσθαι αὐτήν·
6. πηγὴ δὲ ἀνέβαινεν ἐκ τῆς γῆς καὶ ἐπότιζε πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς.
7. καὶ ἔπλασεν ὁ Θεός τὸν ἄνθρωπον, χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζώσαν.

8. Καὶ ἐφύτευσεν ὁ Θεὸς παραδείσους ἐν Ἑδὲμ κατὰ ἀνατολὰς καὶ ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασε.
9. καὶ ἐξανέτειλεν ὁ Θεὸς ἔτι ἐκ τῆς γῆς πᾶν ξύλον ὠραῖον εἰς ὄρασιν καὶ καλὸν εἰς βρώσιν καὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου καὶ τὸ ξύλον τοῦ εἰδέναί γνωστὸν καλοῦ καὶ πονηροῦ.
10. ποταμὸς δὲ ἐκπορεύεται ἐξ Ἑδὲμ ποτιζεῖν τὸν παραδείσους· ἐκεῖθεν ἀφορίζεται εἰς τέσσαρας ἀρχάς.
11. ὄνομα τῷ ἐνὶ Φισὼν· οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν Εὐλάτ, ἐκεῖ οὐ ἔστι τὸ χρυσίον·
12. τὸ δὲ χρυσίον τῆς γῆς ἐκείνης καλόν· καὶ ἐκεῖ ἐστὶν ὁ ἄνθραξ καὶ ὁ λίθος ὁ πράσινος.
13. καὶ ὄνομα τῷ ποταμῷ τῷ δευτέρῳ Γεὼν· οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν Αἰθιοπίας.
14. καὶ ὁ ποταμὸς ὁ τρίτος Τίγρις· οὗτος ὁ προπορευόμενος κατέναντι Ἀσσυρίων. ὁ δὲ ποταμὸς ὁ τέταρτος Εὐφράτης.
15. Καὶ ἔλαβε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασε, καὶ ἔθετο αὐτὸν ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς, ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάσσειν.
16. καὶ ἐνετείλατο Κύριος ὁ Θεὸς τῷ Ἀδὰμ λέγων· ἀπὸ παντός ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φαγῆ,
17. ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν, οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ· ἢ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε.
18. Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεός· οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον· ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν.
19. καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς ἔτι ἐκ τῆς γῆς πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἤγαγεν αὐτὰ πρὸς τὸν Ἀδὰμ, ἰδεῖν τί καλέσει αὐτά. καὶ πᾶν ὃ ἔαν ἐκάλεσεν αὐτὸ Ἀδὰμ ψυχὴν ζῶσαν, τοῦτο ὄνομα αὐτῷ.
20. καὶ ἐκάλεσεν Ἀδὰμ ὀνόματα πᾶσι τοῖς κτήνεσι καὶ πᾶσι τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ· τῷ δὲ Ἀδὰμ οὐχ εὐρέθη βοηθὸς ὁμοῖος αὐτῷ.
21. καὶ ἐπέβαλεν ὁ Θεὸς ἑκοτασὶν ἐπὶ τὸν Ἀδὰμ, καὶ ὑπνωσε· καὶ ἔλαβε μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ καὶ ἀνεπλήρωσε σάρκα ἀντ' αὐτῆς.
22. καὶ ἀκοδόμησεν ὁ Θεὸς τὴν πλευράν, ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ, εἰς γυναῖκα καὶ ἤγαγεν αὐτὴν πρὸς τὸν Ἀδὰμ.
23. καὶ εἶπεν Ἀδὰμ· τοῦτο νῦν ὅσπου ἐκ τῶν ὀστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου· αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς ἐλήφθη αὕτη·
24. ἔνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.
25. καὶ ἦσαν οἱ δύο γυμνοί, ὃ τε Ἀδὰμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦσχύνοντο.

(ΣτΜ: *Το αγγλικό κείμενο των δύο αυτών κεφαλαίων βρίσκεται στο Παράρτημα II, σελ.387)*

Αυτά τα δύο κεφάλαια ονομάζονται Μωσαϊκή διήγηση της Δημιουργίας και μας λένε, δεν ξέρουμε ποιοι, ότι ο Θεός ζήτησε από το Μωσῆ να γράψει τη διήγηση αυτή.

Τυχάνει κάθε ἔθνος του κόσμου να εἶναι “κατασκευαστὲς κόσμων” και το καθένα βάζει τον κόσμο να ξεκινά με τον δικό του τρόπο, λες και γεννήθηκαν με την ικανότητα αυτή, ὅπως λέει και το “Hudibras”.² Υπάρχουν εκατοντάδες διαφορετικές ἀπόψεις και παραδόσεις για το πώς

² Ψευδοεπικό ποίημα του Samuel Butler (8/2/1612 – 25/9/1680) (βλ. το πλήρες κείμενο του ποιήματος στη διεύθυνση www.exclassics.com/hudibras/hbcnts.htm)

ξεκίνησε ο κόσμος. Για την ώρα, πάντως, θα ασχοληθώ μόνο με αυτά τα δύο κεφάλαια.

Ο Carlile σ'αυτό το σημείο έχει εισάγει ένα μακροσκελές οχόλιο περί των κοσμογονιών δύο θρησκευτικών παραδόσεων της Ιουδαϊκής και της Ισλαμικής, παρμένο από την πρώτη έκδοση της επιστολής στον Erskine. Το παραθέτω ολόκληρο επειδή είναι αρκετά ενδιαφέρον. Γράφει:

“Στις κοσμογονίες, ο άνθρωπος, όπως είναι αναμνηόμενο, κατέχει εξέχουσα θέση. Για την ικανοποίηση των ενδιαφερομένων αναγνωστών, ο εκδότης παραθέτει δύο δείγματα απόψεων πολυμαθών ανθρώπων σχετικά με τον τρόπο της δημιουργίας [του ανθρώπου] και την Πτώση που ακολουθεί. Το πρώτο δείγμα είναι από το Ταλμουδ, ένα έργο που περιέχει τις Εβραϊκές παραδόσεις, τις ραβινικές ερμηνείες και την ερμηνεία του Νόμου, ένα έργο ιδιαίτερα σεβαστό μεταξύ των Εβραίων. Γράφτηκε από ορισμένους μορφωμένους ραβίνους, αποτελείται από 12 οκτώδεις τόμους και λέγεται ότι χρειάστηκαν 40 χρόνια για να συγκεντρωθεί το υλικό. Για την ακρίβεια, θεωρείται ότι περιέχει το σύνολο της εβραϊκής θεολογίας. Αν και οι Γραφές μας λένε ότι *έπλασεν ο Θεός τον άνθρωπον, χούν από τής γής*, δεν εξηγούν τη μέθοδο που χρησιμοποίησε. Οι ραβίνοι αυτοί συμπληρώνουν αυτή την έλλειψη ως εξής:

“Το σώμα του Αδάμ πλάστηκε από χώμα της Βαβυλώνας, το κεφάλι του από τη γη του Ισραήλ και τα υπόλοιπα μέλη του από άλλα μέρη του κόσμου. Ο R.Meir πίστευε ότι [ο Αδάμ] ήταν ένα συνονθύλευμα από χώμα από όλη τη γη, καθώς είναι γραμμένο ότι *“το άκατέργαστόν μου είδον οί όφθαλμοί σου”* ^(Ψαλμ 138,16) Αλλού λέει *“οί όφθαλμοί Κυρίου επιβλέπουν εν πάση τη γη”* ^(Β Πιστ 16,9) Ο ραβίνος Αχά συγκεκριμένα σημειώνει τις 12 ώρες κατά τις οποίες δημιουργήθηκαν τα διάφορα μέλη. Το μέγεθος του ήταν από τη μία άκρη του κόσμου ως την άλλη και για το παράπτωμά του ο Δημιουργός τον άγγιξε οργισμένος με τα χέρια του και τον μίκρυνε, γιατί προηγουμένως, όπως λέει ο ραβίνος Ελεάζαρ, τα χέρια του έφταναν στον ουράνιο θόλο. Ο ραβίνος Γεχουντά πιστεύει πως η αμαρτία του ήταν η αίρεση, αλλά ο ραβίνος Ισαάκ πιστεύει ότι ο Αδάμ γιάτρεψε την πόση του.”

Οι μωαμεθανοί σοφοί δίνουν την ακόλουθη περιγραφή για τα ίδια γεγονότα:

“Όταν ο Θεός αποφάσισε να πλάσει τον άνθρωπο, έστειλε τον άγγελο Γαβριήλ να πάρει μια χούφτα χώμα από καθένα από τα 7 σημεία της γης. Αλλά όταν άκουσε η Γη την εντολή του Θεού ανησυχίασε πολύ και έστειλε τον άγγελο πίσω στο Θεό για να τον ενημερώσει ότι το πλάσμα που σκόπευε να δημιουργήσει μπορεί να επαναστατούσε κάποια μέρα εναντίον του Θεού και αυτό να επέφερε και στην ίδια κάποια θεϊκή κατάρα. Ο Θεός δεν την άκουσε και έστειλε δύο αγγέλους, τον Μιχαήλ και τον Αζραήλ για να εκτελέσουν το θέλημά του, αλλά και αυτοί νικήθηκαν από τη συμπόνια τους για τη Γη και ξαναμετέφεραν το παράπονο της Γης στα πόδια του Δημιουργού της. Τότε ο Θεός έστειλε τον πανίσχυρο Αζραήλ μόνο για να εκτελέσει το θέλημά του ο οποίος, ασκέτως του τι έλεγε η Γη, βίαια απέσπασε από το στήθος της 7 χούφτες από διάφορα στρώματα και τα μετέφερε στην Αραβία όπου το έργο της Δημιουργίας ολοκληρώθηκε. **(ΣτΜ:** Σ'αυτή την περιγραφή ο Αλλάχ είναι ακόμα λιγότερο “μεγαλοδύναμος” κι απ'τον Γιαχβέ) Τόσο ικανοποιήθηκε ο Θεός από την αποφασιστικότητα του Αζραήλ που του έδωσε το έργο του να αποσιτά τις ψυχές από τα σώματα και έκτοτε ονομάζεται “Άγγελος του Θανάτου”.

Εν τω μεταξύ, ενώ οι άγγελοι είχαν οχηματίσει τη Γη, ο ίδιος ο Θεός έπλασε τον άνθρωπο και τον άφησε λίγη ώρα να στεγνώσει. Οι άγγελοι κοιτάζαν εκστατικά την άψυχη, αλλά όμορφη μάζα με εξάρθρωση τον Ιμπίλις ή Λούσιφερ, ο οποίος, με κακό σκοπό, κτύπησε τον άνθρωπο στο στομάχι και ακούσθη ένας κούφιος ήχος και είπε ότι μια και αυτό το πλάσμα ήταν κούφιο, συχνά θα έχει την ανάγκη να γεμίσει το κενό και θα εγκαταμονούσε πειρασμούς. Έπειτα ρώτησε τους αγγέλους πώς θα ένιωθαν αν ο Θεός επιθυμούσε να τους κάνει υποτακτικούς αυτού του άρχοντα που θα τοποθετούσε στη Γη. Εκείνοι απάντησαν πρόθυμα ότι θα υπάκουαν, αλλά ο Ιμπίλις, αν και δεν απάντησε ανοικτά, αποφάσισε ότι δε θα ακολουθούσε το παράδειγμά τους.

Αφού το σώμα του ανθρώπου προετοιμάστηκε κατάλληλα, ο Θεός το ζωντάνευε με μια ευφυή ψυχή και τον έντυσε με φανταχτερά ρούχα κατάλληλα για το αγαπημένο του πλάσμα και διέταξε τους αγγέλους να τον προσκυνήσουν. Όλοι υπάκουσαν με εξάρθρωση τον Ιμπίλις, ο οποίος εξορίστηκε από τον Παράδεισο και η θέση του δόθηκε στον Αδάμ.

Η ιστορία της δημιουργίας της Εύας από το πλευρό του πρώτου ανθρώπου είναι ίδια με της Βίβλου, όπως ίδια είναι και η εντολή του πατέρα της ανθρωπότητας να μη φάει από ένα συγκεκριμένο δέντρο. Ο Ιμπίλις άδραξε την ευκαιρία για εκδίκηση. Παίρνοντας με το μέρος του το παγόνι και το φίδι, με τα γλυκά τους λόγια έπεισε τον Αδάμ να γίνει ένοχος παρακοής. Αλλά με το που άγγιξαν τον καρπό τα ρούχα τους έπεσαν στη γη και το θέαμα της γύμνιας τους τους

γέμισε με ντροπή και σύγχυση. Κάλυψαν το σώμα τους με φύλλα συκής, αλλά και οι δύο καταδικάστηκαν να κοιτάζουν και να πεθαίνουν και εκδιώχθηκαν από τον Παράδεισο.

Ο Αδάμ έπεσε στο Όρος Σαρεντίπ στην Κεϋλάνη [Σρι Λάνκα], όπου ένα βουνό φέρει το όνομά του μέχρι σήμερα. Η Εύα χωρίστηκε από τον άντρα της και έπεσε εν μέσω πυρός εκεί που βρίσκεται σήμερα η Κίνα και ο Ιμπλίς έπεσε κοντά της. Το παγόδι κατέπεσε στην Ινδία και το φίδι στην Αραβία. Ο Αδάμ σύντομα ένιωσε το μέγεθος του σφάλματός του και κέτευσε το Θεό να τον συγχωρέσει, ο οποίος μετάνιωσε και έστειλε αγγέλους από τον ουρανό με μία τράπεζα την οποία τοποθέτησαν στο σημείο που ο Αβραάμ αργότερα έχτισε το ναό της Μέκκας. Ο Γαβριήλ του διδάξε τις απαραίτητες τελετές που έπρεπε να κάνει για να τον συγχωρέσει ο Θεός και έπειτα τον οδήγησε στο Όρος Αραράτ όπου συνάντησε την Εύα, από την οποία είχε χωρίσει πάνω από 200 χρόνια.”

Έξεκινώ λέγοντας ότι αυτά τα δύο κεφάλαια, αντί να περιέχουν μία συνεχή διήγηση της Δημιουργίας γραμμένη από το Μωυσή, όπως πιστεύεται, περιέχουν δύο διαφορετικές και αντιφατικές ιστορίες, γραμμένες από δύο διαφορετικά άτομα και με δύο διαφορετικά στυλ γραφής. Τα στοιχεία γι'αυτό είναι τόσο προφανή που δε θα διστάζαμε να πούμε ότι είναι πλαστογραφία αν το διαβάζαμε χωρίς προκατάληψη, όπως μια αραβική ή κινέζικη διήγηση της Δημιουργίας.

Θα συνεχίσω, τώρα, διαχωρίζοντας τις δύο ιστορίες.

Η πρώτη ιστορία ξεκινά με τον πρώτο στίχο του πρώτου κεφαλαίου και τελειώνει στον τρίτο στίχο του δευτέρου. Ο σύνδεσμος “και”³ με τον οποίο ξεκινά το δεύτερο κεφάλαιο (όπως μπορεί να δει κι ο αναγνώστης) το συνδέει με τον τελευταίο στίχο του πρώτου κεφαλαίου και μαζί με τους τρεις αυτούς στίχους [του δευτέρου κεφαλαίου] ολοκληρώνεται η πρώτη ιστορία.

Η δεύτερη ιστορία ξεκινά με τον τέταρτο στίχο του δευτέρου κεφαλαίου και τελειώνει στο τέλος του κεφαλαίου. Αυτές οι δύο ιστορίες έχουν αναμικθεί μεταξύ τους κόβοντας τους τρεις τελευταίους στίχους από την πρώτη ιστορία και πετώντας τους στο δεύτερο κεφάλαιο.

Θα δείξω τώρα ότι οι δύο ιστορίες αυτές έχουν γραφεί από δύο διαφορετικά άτομα. Από τον πρώτο στίχο του πρώτου κεφαλαίου μέχρι τον τρίτο στίχο του δευτέρου κεφαλαίου, που αποτελούν την πρώτη ιστορία, η λέξη “ΘΕΟΣ” χρησιμοποιείται χωρίς κάποιο τίτλο ή σε συνδυασμό με άλλη λέξη, όπως μπορεί να δει και ο αναγνώστης: αυτό το είδος γραφής χρησιμοποιείται σε όλη την πρώτη ιστορία και επαναλαμβάνεται όχι λιγότερο από 35 φορές. Βλέπε “Έν αρχή έποίησεν ό Θεός τόν ουρανόν και τήν γήν”, “και πνεύμα Θεού έπεφέρετο έπάνω του ύδατος”, “και είπεν ό Θεός: γενηθήτω φώς” κ.ο.κ.

Αλλά αμέσως από τον τέταρτο στίχο του δευτέρου κεφαλαίου, απ'όπου ξεκινά η δεύτερη διήγηση, το στυλ έκφρασης αλλάζει σε “Κύριος ο Θεός” και αυτή η έκφραση χρησιμοποιείται σε όλο το υπόλοιπο κεφάλαιο και επαναλαμβάνεται 11 φορές. Στη μία διήγηση είναι πάντα “ΘΕΟΣ” και ποτέ “Κύριος ο Θεός” και στην άλλη είναι πάντα “Κύριος ο Θεός” και ποτέ “ΘΕΟΣ”. Η πρώτη ιστορία αποτελείται από 34 στίχους και επαναλαμβάνει τη σκέτη λέξη “ΘΕΟΣ” 35 φορές. Η δεύτερη ιστορία αποτελείται από 22

3 “thus” (=τοιουτοτρόπως) στο αγγλικό κείμενο. (βλ.και σελ.387)

στίχους και επαναλαμβάνει τη φράση “Κύριος ο Θεός” 11 φορές. Αυτή η διαφορά στο ύφος επαναλαμβάνεται τόσο συχνά και τόσο ομοιόμορφα που δείχνει ότι αυτά τα δύο κεφάλαια, που περιέχουν δύο διαφορετικές ιστορίες, έχουν γραφτεί από δύο διαφορετικά άτομα. Αυτές οι διαφορές εμφανίζονται σε όλες τις εκδόσεις της Βίβλου, σε όλες τις γλώσσες που έχω δει.⁴

Αφού έδειξα από τα διαφορετικά στυλ γραφής ότι αυτά τα δύο κεφάλαια, αν χωριστούν σωστά στον τρίτο στίχο του δευτέρου κεφαλαίου, είναι έργα δύο διαφορετικών συγγραφέων, θα αποδείξω το ίδιο και βάσει των αντιφατικών περιεχομένων τους.

Εκτός και αν ο συγγραφέας ήταν παρανοϊκός και χωρίς μνήμη, είναι αδύνατο κάποιος να γράφει στον 27^ο και 28^ο στίχο του πρώτου κεφαλαίου “²⁷και έποίησεν ό Θεός τόν άνθρωπον, κατ’ εικόνα Θεού έποίησεν αυτόν, άρσεν και θήλυ έποίησεν αυτούς. ²⁸και ελόγησεν αυτούς ό Θεός, λέγων· αυξάνεσθε και πληθύνεσθε και πληρώσατε την γήν και κατακυριεύσατε αυτής και άρχετε τών ιχθύων της θαλάσσης και τών πετεινών του ουρανού και πάντων τών κτηνών και πάσης της γής και πάντων τών έρπετων τών έρπόντων επί της γής.” Είναι αδύνατον, λέω, το ίδιο άτομο να τα γράφει αυτά, στο δεύτερο κεφάλαιο στο στίχο 5 να γράφει “...και άνθρωπος ουκ ήν εργάζεσθαι αυτήν” και μετά να συνεχίζει στον 7^ο στίχο και να δίνει μια διήγηση της Δημιουργίας του ανθρώπου από την αρχή και έπειτα να διηγείται τη δημιουργία της γυναίκας από το πλευρό του.

Και πάλι, το ίδιο άτομο δεν μπορεί να έγραψε στον 29^ο στίχο του πρώτου κεφαλαίου “και είπεν ό Θεός· ιδού δέδωκα ύμιν πάντα χόρτον σπόριμον σπειρον σπέρμα, ό έστιν επάνω πάσης της γής, και παν ξύλον, ό έχει έν έαυτῷ καρπόν σπέρματος σπορίμου, ύμιν έσται εις βρώσιν” και μετά να λέει στο δεύτερο κεφάλαιο ότι ο Θεός φύτεψε ένα δέντρο στο κέντρο του κήπου και απαγόρευσε στον άνθρωπο να φάει από αυτό.

Και πάλι, το ίδιο άτομο δεν μπορεί να λέει “και συνετέλεσεν ό Θεός έν τη ήμέρα τη έκτη τά έργα αυτού, ά έποίησε, και κατέπαυσε τη ήμέρα τη έβδόμη από πάντων τών έργων αυτού, ών έποίησε” και αμέσως μετά να στρώνει το Δημιουργό πάλι στη δουλειά, να φυτεύει κήπους, να πλάθει τον άνδρα και τη γυναίκα κ.λπ., όπως κάνει στο δεύτερο κεφάλαιο.

Προφανώς οι δύο ιστορίες είναι αντιφατικές. Σύμφωνα με την πρώτη, τα δύο φύλα δημιουργήθηκαν ταυτόχρονα. Σύμφωνα με τη δεύτερη, ο άνδρας δημιουργήθηκε πρώτος και μετά η γυναίκα. Σύμφωνα με την πρώτη ιστορία, τους δόθηκε η άδεια να κατακυριεύσουν τη γη. Σύμφωνα με τη δεύτερη, ήταν περιορισμένοι στον κήπο. Το πόσο μικρός πρέπει να ήταν ένας κήπος για να μπορούν να τον φροντίσουν ένας άνδρας και μια

4 Η διαφορά αυτή στη χρήση του “Θεός” και “Κύριος ο Θεός” (στα αγγλικά: “God” και “Lord God”) αν και εμφανίζεται και στο ελληνικό κείμενο, δεν εμφανίζεται με την ίδια συνέπεια όπως στο αγγλικό κείμενο (βλ. σελ.387)

γυναίκα, θα το αφήσω να το βρουν ο κατήγορος, ο δικαστής, οι ένορκοι και ο K^{os} Erskine.

Στη δεύτερη ιστορία ανήκουν το ομιλόν φίδι, το τει-α-τει του με την Εύα, η θλιβερή ιστορία της *Πτώσης του ανθρώπου* και η εκδίωξη από τον κήπο, που μετά κλειδώθηκε και φυλάσσεται από μια πύρινη ρομφαία (αν μπορεί να καταλάβει κανείς τι ακριβώς είναι αυτό το πράγμα). Δεν έχουν καμία σχέση με την πρώτη ιστορία. Σύμφωνα με την πρώτη ιστορία δεν υπήρχε κήπος της Εδέμ και δεν υπήρχε απαγορευμένο δέντρο· το σκηνικό ήταν ολόκληρη η γη και όλοι οι καρποί ήταν ελεύθερο να τρώνονται.

Με αυτό το παράδειγμα παράδοξης ιστορίας από τη Βίβλο δεν μπορεί κανείς να με κατηγορήσει ότι έμαξα πολύ για να βρω [μια αντιφατική ιστορία], αφού το πήρα από την αρχή του βιβλίου. Ούτε μπορεί να πει κανείς ότι έβγαλα από την ιστορία αυτή περισσότερο από τα προφανή. Αν προσέξει κανείς το βιβλίο, είναι οφθαλμοφανές ότι πρόκειται για δύο ιστορίες, όσο οφθαλμοφανές είναι και το ότι υπάρχουν δύο κεφάλαια, και ότι έχουν γραφεί από δύο διαφορετικά και άγνωστα άτομα. Αν αυτή η παράξενη κατάσταση επικρατεί στην αρχή της Βίβλου, αυτό μπορεί να μας υποψιάσει δικαιολογημένα ότι και η υπόλοιπη δεν είναι πολύ καλύτερη και είναι υποχρέωση του καθενός να την εξετάσει προσεκτικά. Εγώ το έκανα και είμαι ικανοποιημένος με το συμπέρασμα ότι η Βίβλος είναι *μύθευμα*.

Ίσως να μου πουν στην καντιανή γλώσσα της εποχής,⁵ όπως συχνά μου έχει πει και ο Επίσκοπος του Λάνταφ και άλλοι που ασχολούνται με το επίπονο αυτό ζήτημα, ότι πολλοί ευσεβείς και μορφωμένοι άνδρες έχουν προσπαθήσει να εξηγήσουν τα σκοτεινά σημεία και να συμβιβάσουν τα χωρία της Βίβλου που *μοιάζουν αντιφατικά*. Το ότι η Βίβλος χρειάζεται τέτοιο είδους ερμηνεία είναι το πρώτο σημάδι που πρέπει να υποψιάσει κάποιον ότι ΔΕΝ είναι ο λόγος του Θεού. Αυτή η απλή σκέψη, αν την σκεφτεί καλά κάποιος, είναι ισοδύναμη με τόμους ολόκληρους.

Πώς!; Ο Δημιουργός του Σύμπαντος, η Πηγή της Σοφίας, η Αρχή της Επιστήμης, ο Συγγραφέας όλης της Γνώσης, ο Θεός της Τάξης και της Αρμονίας δεν ξέρει να γράφει; Αν αναλογιστούμε την οικονομία της Πλάσης, όταν βλέπουμε τη σταθερότητα του ορατού ηλιακού συστήματος, την τελειότητα με την οποία κινούνται τα διάφορα μέρη του και σχηματίζουν ένα σύνολο· όταν ατενίζουμε τον απέραντο ωκεανό του διαστήματος και βλέπουμε να περιτριγυρίζομαστε από αμέτρητους κόσμους, ούτε ένας εκ των οποίων δεν ξεστρατίζει από τη θέση του· όταν ανικνεύουμε τη δύναμη του Δημιουργού από ένα άκαρι μέχρι σε έναν ελέφαντα και σε ένα άτομο του Σύμπαντος, είναι δυνατόν να υποθέσουμε ότι μια δύναμη που τα έκανε όλα αυτά με απaráμιλλη τελειότητα δεν μπορεί να γράψει κάτι χωρίς αντιφάσεις; Ή είναι δυνατόν ένα τέτοιο βιβλίο να είναι έργο μιας τέτοιας δύναμης; Ακόμα και τα γραπτά του Thomas Paine δεν χρειάζονται σχολιαστές για να τα εξηγήσουν, να τα ερμηνεύσουν και να τα αναπροσαρμόσουν ώστε να γίνουν κατανοητά. Ο ίδιος ο Thomas Paine

5 Ο συγγραφέας δεν έτρεφε ιδιαίτερη συμπάθεια για τον Immanuel Kant. (βλ. και σελ.319)

μπορεί να γράψει μια σελίδα χωρίς να ξεχάσει τι έγραψε σε μια άλλη. Σίγουρα ο Θεός, με την τελειότητά του, αν καταδεχόταν να γράψει ή να υπαγορεύσει ένα βιβλίο, το βιβλίο θα ήταν τέλειο σαν εκείνον. Η Βίβλος προφανώς δεν είναι τέλεια και αυτό φαίνεται ακόμα περισσότερο από τις προσπάθειες να διορθωθεί.

Ίσως να μου πουν ότι δεν θα μπορέσω να βρω άλλο εξ ίσου ισχυρό παράδειγμα. Αλλά ένα αρκεί για να αμφισβητηθεί η αυθεντικότητα ενός βιβλίου που παριστάνει ότι είναι ο λόγος του Θεού, αφού ένα τέτοιο βιβλίο θα ήταν τέλειο, όπως και ο συγγραφέας του.

Ωστόσο, θα προχωρήσω 4 κεφάλαια στο βιβλίο της Γενέσεως για να παραθέσω άλλο ένα παράδειγμα ικανό για να καταστρέψει την αξιοπιστία του βιβλίου στο οποίο ανήκει.

Όλοι έχουμε ακούσει για τον κατακλυσμό του Νώε και είναι δύσκολο να σκεφτούμε ότι ολόκληρο το ανθρώπινο είδος, άνδρες, γυναίκες, παιδιά και βρέφη (με εξαίρεση μία οικογένεια) πνίγηκαν εσκεμμένα, χωρίς να νιώσουμε πόνο. Πρέπει να έχει κανείς καρδιά από πέτρα για να αναλογίζεται αυτήν τη σκηνή με γαλήνη. Ούτε στην αρχαία μυθολογία, ούτε στις θρησκείες άλλων λαών της υψηλίου δεν έχει καταγραφεί μια ποιητή του Θεού ή των Θεών τους τόσο απίστευτα αυστηρή και ανελέητη.⁶ Αν η ιστορία δεν είναι αληθινή είναι βλάσφημο να ατιμάζουμε το Θεό με το να την πιστεύουμε και ακόμα περισσότερο να θεοπιζύουμε νόμους και ποινές για να υποχρεώσουμε και άλλους να την πιστεύουν. Θα αποδείξω τώρα ότι από την ίδια την ιστορία φαίνεται πως δεν είναι αληθινή.

Δεν ξέρω αν ο δικαστής, οι ένορκοι και ο K^{rs} Erskine, που δίωξαν και τελικά καταδίκασαν τον Williams, έχουν διαβάσει ποτέ τη Βίβλο ή αν ξέρουν ουδέν για τα περιεχόμενά της, γι'αυτό και θα είμαι λεπτομερής.

Την περίοδο που υποτίθεται ότι έζησε ο Νώε δεν υπήρχε το Εβραϊκό έθνος. Σύμφωνα με τη Βίβλο αυτό συνέβη μετά από 600 χρόνια, στον καιρό του Μωυσή, συνεπώς ο κατακλυσμός έγινε 600 χρόνια πριν γραφεί ο Μωσαϊκός Νόμος, αν όντως πιστέψουμε ότι τον έγραψε ο Μωυσής, πράγμα για το οποίο πολύ αμφιβάλλω.

Έχουμε, λοιπόν, δύο διαφορετικές εποχές ή χρονικά σημεία: του κατακλυσμού και του Μωσαϊκού Νόμου με την πρώτη να είναι 600 χρόνια νωρίτερα. Αλλά ο συγγραφέας της ιστορίας του κατακλυσμού προδόθηκε επειδή έκανε γκάφα και αντέστρεψε τις εποχές αυτές. Έγραψε την ιστορία λες και ο Μωσαϊκός Νόμος προϋπήρχε του κατακλυσμού, αφού έβαλε το Θεό να λέει: “από δέ των κτηνών των καθαρών εισάγαγε πρὸς σέ ἑπτὰ ἑπτὰ, ἄρσεν καὶ θῆλυ, ἀπὸ δὲ τῶν κτηνῶν τῶν μὴ καθαρῶν δύο δύο, ἄρσεν καὶ θῆλυ”⁷ (Γεν 7,2) Αυτό είναι από το Μωσαϊκό Νόμο και θα μπορούσε να είχε γραφεί μόνο αφού ο ίδιος ο Νόμος είχε γραφεί, όχι νωρίτερα. Τον

6 Σοβαρό λάθος του συγγραφέα. Ο μύθος του κατακλυσμού είναι κοινός στη μυθολογία όλων των θρησκειών της Μεσοποταμίας και της Ανατολικής Μεσογείου.

7 “Of every clean beast thou shalt take to thee by sevens, the male and his female: and of beasts that [are] not clean by two, the male and his female.” (Γεν 7,2)

καιρό του Νώε δεν υπήρχαν καθαρά και ακάθαρτα ζώα. Πουθενά δε λέει ότι δημιουργήθηκαν έτσι. Χαρακτηρίστηκαν ακάθαρτα μόνο όσον αφορά το κρέας τους από το Μωσαϊκό Νόμο στους Εβραίους και Εβραίοι τον καιρό του Νώε δεν υπήρχαν. Αυτή είναι η γκάφα αυτής της παράξενης ιστορίας.

Όταν αναλογιζόμαστε μια ποιήν τόσο αυστηρή που καταδικάζει ολόκληρη την ανθρωπότητα σε πνιγμό, με εξαίρεση 8 άτομα, η οποία παρουσιάζει το Δημιουργό πολύ πιο ανελέητο απ'ότι τον έχουν παρουσιάσει αυτοί που ονομάζουμε Παγανιστές υπό τη μορφή των δικών τους θεοτήτων, θα πρέπει τουλάχιστον να σταματήσουμε να την πιστεύουμε [την ιστορία αυτή] συγκρίνοντας την αυστηρότητα της ποιήνης με την καλοσύνη με την οποία έχουμε συνδέσει το Δημιουργό. Αλλά, όταν βλέπουμε ότι η ιστορία έχει μία τόσο προφανή αντίφαση, πρέπει να την εγκαταλείψουμε ως απλό εβραϊκό μύθο, που κανείς δεν ξέρει ποιος και πότε τον έγραψε.

Είναι ανακούφιση για μία πραγματικά λογική ψυχή να ανακαλύψει ότι η ιστορία είναι αβάσιμη. Μας απελευθερώνει από δύο οδυνηρά συναισθήματα με μιας: από το να κάνουμε σκληρές σκέψεις για το Δημιουργό εξ αιτίας της σκληρότητας της ποιήνης και από το να σκεφτόμαστε τη φρικτή τραγωδία ενός πνιγμένου κόσμου. Όποιος δεν μπορεί να καταλάβει τι εννοώ, κατά τη γνώμη μου, δεν του αξίζει να λέγεται άνθρωπος.

Ήδη είπα ότι είναι πολύ αμφίβολο αν ο νόμος που ονομάζεται Μωσαϊκός Νόμος όντως δόθηκε από το Μωυσή. Τα βιβλία που ονομάζονται βιβλία του Μωυσή τοποθετούνται στην αρχή της Βίβλου ως ένα είδος συντάγματος μαζί με μια ιστορία. Αν τα βιβλία αυτά είχαν γραφτεί από το Μωυσή θα ήταν αναμφισβήτητα τα πιο παλιά της Βίβλου και δικαιολογημένα θα έμπαιναν πρώτα, ενώ τα επόμενα βιβλία θα έκαναν συχνά αναφορές σ'αυτά. Αυτό όμως δεν συμβαίνει. Από τον καιρό του Γοθονιήλ, του πρώτου κριτή (Κρ 3,9)⁸ μέχρι το τέλος του βιβλίου των Κριτών, που είναι μια περίοδος 410 ετών, αυτός ο νόμος και αυτά τα βιβλία ούτε εφαρμόζονταν, ούτε ήταν γνωστά στους Εβραίους και ούτε καν αναφέρονται, έστω και έμμεσα κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου. Αν ο αναγνώστης εξετάσει το 22^ο και 23^ο κεφάλαιο του Δ' Βασιλειών και το 34^ο κεφάλαιο του Β' Παραλειπομένων θα δει ότι τέτοιος νόμος και τέτοια βιβλία [όπως η Πεντάτευχος] δεν ήταν ήταν γνωστά κατά την περίοδο της Εβραϊκής μοναρχίας και ότι οι Εβραίοι σε όλη την περίοδο των Κριτών ήταν Παγανιστές.

Η πρώτη φορά που εμφανίζεται ο νόμος του Μωυσή είναι στον καιρό του Ιωσία, περίπου 1000 χρόνια αφού είχε πεθάνει ο Μωυσής και λέγεται ότι βρέθηκε τυχαία. Η διήγηση της εύρεσης ή της προσποιητής εύρεσης είναι στο Β' Παραλειπομένων: ¹⁴“και ἐν τῷ ἐκφέρειν αὐτοὺς τὸ ἀργύριον τὸ εισοδιασθὲν εἰς οἶκον Κυρίου εὗρε Χελκίας ὁ ἱερεὺς βιβλίον νόμου Κυρίου διὰ χειρὸς Μωυσῆ. ¹⁵καὶ ἀπεκρίθη Χελκίας καὶ εἶπε πρὸς Σαφάν τὸν γραμματέα· βιβλίον νόμου εὔρον ἐν οἴκῳ Κυρίου· καὶ ἔδωκε Χελκίας τὸ

8 “καὶ ἐκέκραξαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς Κύριον· καὶ ἤγειρε Κύριος σωτήρα τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἔσωσεν αὐτούς, τὸν Γοθονιήλ υἱὸν Κενέζ ἀδελφοῦ Χάλεβ τὸν νεώτερον ὑπὲρ αὐτὸν” (Κρ 3,9)

βιβλίον τῷ Σαφάν. ¹⁶καὶ εἰσήνεγκε Σαφάν τὸ βιβλίον πρὸς τὸν βασιλέα [...] ¹⁸καὶ ἀπήγγειλε Σαφάν ὁ γραμματεὺς τῷ βασιλεῖ λόγον λέγων· βιβλίον δέδωκέ μοι Χελκίας ὁ ἱερεὺς· καὶ ἀνέγνω αὐτὸ Σαφάν ἐναντίον τοῦ βασιλέως".⁹ (Β' Παρ 34,14-16.18)

Αυτὴ ἡ ανακάλυψη θυμίζει πολὺ ἐκείνη τοῦ φτωχοῦ Chatterton που βρῆκε χειρόγραφα ποιήματα τοῦ μοναχοῦ Rowley στον καθεδρικό ναό του Bristol ἢ τις τελευταίες ανακαλύψεις χειρογράφων τοῦ Σαίξπηρ σε ἓνα παλιό μπαούλο (καὶ τα δύο εἶναι γνωστὲς πλαστογραφίες). Βάσει αὐτῆς τῆς ανακάλυψης ὁ Ἰωσίας κατάργησε τὴν παγανιστικὴ θρησκεία, σφαγίασε τοὺς παγανιστὲς ἱερεῖς, παρόλο που καὶ ὁ ἴδιος ἦταν παγανιστὴς, ὅπως μπορεῖ νὰ δει ὁ ἀναγνώστης στο κεφάλαιο 23 τοῦ Δ' Βασιλειῶν καὶ ἐγκαθίδρυσε με αἷμα τὸ νόμο που λέγεται Μωσαϊκὸς Νόμος καὶ σε ἀνάμνηση τοῦ γεγονότος θέσπισε τὸ Πάσχα. Για τὸ Πάσχα ὁ 22^{ος} στίχος λέει "ὅτι οὐκ ἐγενήθη τὸ πάσχα τοῦτο ἀφ' ἡμερῶν τῶν κριτῶν, οἱ ἔκρινον τὸν Ἰσραήλ, καὶ πάσας τὰς ἡμέρας βασιλέων Ἰσραήλ καὶ βασιλέων Ἰούδα"¹⁰ (Δ' Βασ 23,22) καὶ στον 25ο στίχο λέει σχετικὰ με τὴ σφαγὴ τῶν ἱερέων ἀπὸ τὸν Ἰωσία "ὁμοιος αὐτῷ οὐκ ἐγενήθη ἔμπροσθεν αὐτοῦ βασιλεύς, ὃς ἐπέστρεψε πρὸς Κύριον ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ αὐτοῦ καὶ ἐν ὅλῃ ἰσχύϊ αὐτοῦ κατὰ πάντα τὸν νόμον Μωυσῆ, καὶ μετ' αὐτὸν οὐκ ἀνέστη ὁμοιος αὐτῷ"¹¹ (Δ' Βασ 23,25) Αὐτὸς ὁ στίχος, ὅπως καὶ ὁ προηγούμενος εἶναι μιὰ ἀνευ ἐξαιρέσεων καταδίκη τῶν προηγούμενων βασιλέων. Εἶναι ἐπίσης μιὰ καταδίκη για ἐκείνους που βασιλεύσαν μετὰ ἀπὸ τὸν Ἰωσία, οἱ ὁποῖοι ἦταν τέσσερις καὶ βασιλεύσαν για 22 χρόνια καὶ 6 μῆνες πρὶν οἱ Εβραῖοι διαλυθοῦν τελείως ὡς ἔθνος καὶ καταστραφεῖ ἡ μοναρχία τους. Εἶναι προφανές ὅτι ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος, για τὸν ὁποῖο τόσο μιλάνε οἱ Εβραῖοι, προωθήθηκε καὶ θεοπίστηκε πρὸς τὸ τέλος τῆς εβραϊκῆς μοναρχίας· καὶ εἶναι ἀξιοσημείωτο τὸ ὅτι με τὸ που τὸν θέσπισαν, καταστράφηκαν τελείως ὡς λαός, λες καὶ ὁ Θεὸς τους τιμωροῦσε που προσκόλλησαν τὸ ὄνομά του στο νόμο καὶ δολοφόνησαν τοὺς προηγούμενους ἱερεῖς με τὸ πρόσχημα τῆς θρησκείας. Ἐν συντομία, οἱ Εβραῖοι ἦταν ἔθνος για 1000 χρόνια, μετὰ θέσπισαν ἓνα νόμο τὸν ὁποῖο ὀνόμασαν "νόμο που ἔδωσε ὁ Κύριος στο Μωυσῆ" καὶ μετὰ καταστράφηκαν. Αὐτὸ δὲν εἶναι ἀπλὴ ἀποψη, ἀλλὰ ἱστορικὴ ἀλήθεια.

9 ¹⁴And when they brought out the money that was brought into the house of the LORD, Hilkiyah the priest found a book of the law of the LORD [given] by Moses. ¹⁵And Hilkiyah answered and said to Shaphan the scribe, I have found the book of the law in the house of the LORD. And Hilkiyah delivered the book to Shaphan. ¹⁶And Shaphan carried the book to the king [...] ¹⁸Then Shaphan the scribe told the king, saying, Hilkiyah the priest hath given me a book." (Β' Παρ 34,14-16.18)

10 "Surely there was not holden such a passover from the days of the judges that judged Israel, nor in all the days of the kings of Israel, nor of the kings of Judah;" (Δ' Βασ 23,22)

11 "And like unto him was there no king before him, that turned to the LORD with all his heart, and with all his soul, and with all his might, according to all the law of Moses; neither after him arose there [any] like him." (Δ' Βασ 23,25)

Ο Λεβί ο Εβραίος, που έχει γράψει μια απάντηση στην “*Εποχή της Λογικής*” παραθέτει μια παράξενη διήγηση για το νόμο που ονομάζεται Μωσαϊκός Νόμος.

Μιλώντας για την ιστορία του ήλιου και της σελήνης που έμειναν ακίνητα ώστε οι Εβραίοι να μακαρέψουν άνετα όλους τους εκθρούς τους και να κρεμάσουν όλους τους βασιλιάδες τους, όπως αναφέρεται στο 10^ο κεφάλαιο του Ιησού του Ναυή, λέει: “Υπάρχει και άλλη μια απόδειξη ότι συνέβη αυτό το θαύμα, η οποία είναι η αναφορά που κάνει ο συγγραφέας του βιβλίου του Ιησού του Ναυή στο βιβλίο του Ιασήρ. [...] “*Δεν είναι γραμμένα αυτά στο βιβλίο του Ιασήρ;*”¹² Συνεπώς”, συνεχίζει ο Λεβί, “στο βιβλίο που κοινώς ονομάζεται βιβλίο του Ιασήρ υπήρχε και ήταν γνωστό την περίοδο που γράφτηκε το βιβλίο του Ιησού του Ναυή. Και πιο νομίζετε, κύριε, ότι ήταν το βιβλίο αυτό; *Μα ο νόμος του Μωυσή, φυσικά!*” Ο Λεβί, όπως και ο Επίσκοπος του Λάνταφ και πολλοί άλλοι σχολιαστές που κάνουν υποθέσεις, είτε έχει ξεχάσει, είτε δεν ξέρει τι υπάρχει στο ένα σημείο της Βίβλου, όταν σχολιάζει ένα άλλο.

Δεν περίμενα, ομολογουμένως, να βρω τόση άγνοια σε βιβλίο Εβραίου για την ιστορία του ίδιου του του έθνους, αν και δεν θα μου έκανε εντύπωση σε βιβλίο Επισκόπου. Αν ο Λεβί διαβάσει τη διήγηση στο πρώτο κεφάλαιο του 2^{ου} βιβλίου του Σαμουήλ¹³, όταν ο Αμαληκίτης σκότωσε το Σαούλ δίνοντας το στέμμα και τα περιβραχιονία του στο Δαβίδ θα βρει το ακόλουθο κείμενο: “¹⁵καὶ ἐκάλεσε Δαυὶδ ἐν τῶν παιδαρίων αὐτοῦ καὶ εἶπε· προσελθὼν ἀπάντησον αὐτῶν καὶ ἐπάταξεν αὐτόν, καὶ ἀπέθανε. [...] ¹⁷Καὶ ἐθρήνησε Δαυὶδ τὸν θρῆνον τοῦτον ἐπὶ Σαοὺλ καὶ ἐπὶ Ἰωνάθαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ. ¹⁸καὶ εἶπε τοῦ διδάξει τοὺς υἱοὺς Ἰουδᾶ ἰδοὺ γέγραπται ἐπὶ βιβλίου τοῦ εὐθούς.”¹⁴ (Β Βασ 1,15.17-18) Αν το βιβλίο του Ιασήρ ήταν όντως ο νόμος του Μωυσή δεν φαίνεται δυνατόν να μπορούσε ο Δαβίδ να κάνει προσθήκες, δεδομένου ότι ο Μωυσής ήταν νεκρός πάνω από 500 χρόνια. Από την άλλη, αν το βιβλίο του Ιασήρ ήταν ο νόμος του Μωυσή τότε θα γράφτηκε πάνω από 500 χρόνια μετά το θάνατό του, αλλιώς δε θα

12 Αναφέρεται στο στίχο Ναυή 10,13. Το κείμενο με πλάγια γράμματα που σχολιάζει ο Λεβί δεν υπάρχει στην ελληνική Βίβλο.

Αγγλικό Κείμενο: “And the sun stood still, and the moon stayed, until the people had avenged themselves upon their enemies. [Is] not this written in the book of Jasher? So the sun stood still in the midst of heaven, and hastened not to go down about a whole day.”

Ελληνικό Κείμενο: “καὶ ἔστη ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἐν στάσει, ἕως ἡμῦνато ὁ Θεός τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν. καὶ ἔστη ὁ ἥλιος κατὰ μέσον τοῦ οὐρανοῦ, οὐ προπεροεῦετο εἰς δυσμᾶς εἰς τέλος ἡμέρας μιᾶς.”

13 Β' Βασιλειῶν

14 “¹⁵And David called one of the young men, and said, Go near, and fall upon him. And he smote him that he died. [...] ¹⁷And David lamented with this lamentation over Saul and over Jonathan his son: ¹⁸(Also he bade them teach the children of Judah [the use of] the bow: behold, it is written in the book of Jasher.)” (Β Βασ 1,15.17-18)

Το βιβλίο του Ιασήρ έχει μεταφραστεί ως το “βιβλίο του ευθούς” στην μετάφραση των Ο'. Ενδεχομένως να αποτελεί απ'ευθείας μετάφραση του ονόματος.

μπορούσε να διηγηθεί κάτι που έκανε ή είπε ο Δαβίδ.¹⁵ Ας διαλέξει ο Λεβί όποια εναλλακτική θέλει· και οι δύο εναντίον του είναι.

Σ'αυτό το γράμμα δεν πρόκειται να γράψω σχολιασμό της Βίβλου. Τα δύο παραδείγματα που παρουσίασα και έχουν παρθεί από τη Βίβλο δείχνουν ότι είναι αναγκαίο να εξεταστεί. Είναι ένα βιβλίο που έχει διαβαστεί περισσότερο από κάθε άλλο που υπάρχει και έχει εξεταστεί το λιγότερο. Αν ήταν αραβικό ή κινέζικο βιβλίο και λεγόταν ότι ήταν ιερό κείμενο από το λαό από τον οποίο προέρχεται δε θα γινόταν καμία δικαιολογία δεκτή για την ακαταστασία που επικρατεί μέσα του. Η ιστορία που διηγείται για το Δημιουργό θα είχε λογοκριθεί και η ευλάβειά μας θα εξίστατο εναντίον εκείνων που θα το πίστευαν. Θα προσπαθούσαμε να δικαιώσουμε την καλοσύνη του Θεού και από ευλάβεια θα κηρύσσαμε εναντίον του. Γιατί δεν ενεργούμε με τον ίδιο τρόπο σ'αυτή την περίπτωση, όπως θα κάναμε στην άλλη; Αν θα εξετάζαμε ένα κινέζικο βιβλίο γιατί όχι και ένα εβραϊκό; Οι Κινέζοι είναι λαός που φαίνεται κατά πολύ αρχαιότερος από τους Εβραίους και δεν τίθεται καν θέμα σύγκρισης για τον πόσο καιρό ζουν στον τόπο τους. Επίσης είναι λαός ήπιος και με σωστές ηθικές αρχές,¹⁶ αν εξαιρέσουμε όπου έχουν διαφωραθεί από το ευρωπαϊκό εμπόριο. Ωστόσο, αποδεχόμαστε το λόγο άσφατων και αιμοδιψών ανθρώπων, των Εβραίων της Παλαιστίνης, και απορρίπτουμε για παρόμοια ζητήματα πολύ καλύτερους ανθρώπους. Θα πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι η συνήθεια και η προκατάληψη είναι που μας εμποδίζουν να εξετάσουμε τη Βίβλο. Η Αγγλικανική Εκκλησία ονομάζει τη Βίβλο "Αγία" επειδή έτσι τη λένε και οι Εβραίοι και επειδή η συνήθεια και κάποιοι νόμοι του Κοινοβουλίου τη λένε έτσι και τη διαβάζουν από συνήθεια και μόνο. Οι διαφωνούντες τη διαβάζουν για να αντιπαρεταθούν [με όλους αυτούς] και το έδαφος είναι πολύ γόνιμο για τέτοιου είδους ανακαλύψεις. Κανείς όμως δεν την διαβάζει απλά για λόγους πληροφόρησης και για να δικαιώσει το Δημιουργό, εξετάζοντας αν τα διαθέσιμα στοιχεία δικαιολογούν το να ονομάζεται "λόγος του Θεού". Προσωπικά, η πίστη μου στην τελειότητα του Θεού δεν μου επιτρέπει να πιστέψω ότι αυτό το προφανώς σκοτεινό, ακατάστατο και αντιφατικό βιβλίο μπορεί να είναι έργο του. Εγώ μπορώ να γράψω καλύτερα βιβλία.¹⁷ Αυτή η δυσπιστία πηγάζει από την

15 Ο συγγραφέας δεν ασχολείται καν με την περίπτωση ο Δαβίδ να έκανε ο ίδιος προσθήκες στο εν λόγω βιβλίο.

16 Εδώ αξίζει να σημειώσω ότι όταν η Δυτική Ευρώπη ήρθε σε επαφή με τον κινεζικό πολιτισμό πολλοί ήταν εκείνοι που αδυνατούσαν να πιστέψουν ότι ένας λαός μπορούσε να έχει τέτοιο επίπεδο πολιτισμού και ηθικής χωρίς να είναι Χριστιανοί, σε σημείο μάλιστα να υποστηρίζουν ότι μετά την Ανάστασή του ο Χριστός πήγε και κήρυξε και στην Κίνα.

17 Ο Simpson, ορμώμενος από αυτό το σημείο σημειώνει: "Δεν είναι παράδοξο ότι τέτοιοι άθλιοι συγγραφείς [της Βίβλου], όπως τους θεωρεί ο Thomas Paine, έγραψαν καλύτερα από οποιονδήποτε άλλο άνθρωπο; Πρέπει να ήταν πολύ καλοί απατεώνες! Ο ΧΡΙΣΤΟΣ, ο πιο ευσεβής και ηθικός άνθρωπος ήταν ο πιο ευφυής απατεώνας. Οι Απόστολοι Του, οι πιο αμόρφωτοι θνητοί, ήταν οι πιο αξιοθαύμαστοι συγγραφείς! Τι παράδοξα πράγματα πρέπει να πιστεύει κανείς πριν γίνει ένας ολοκληρωμένος Άπιστος!" (σελ.258)

Ομολογουμένως, ένα συγκλονιστικό συνονθύλευμα τιμητικών επιθέτων που όμως δεν έχουν καμία αποδεικτική αξία πέρα από το να δείξουν τη συναισθηματική φόρτιση του συγγραφέα και την έλλειψη αντικειμενικότητάς του. Κατ'αρχάς ο Paine δεν έγραψε ποτέ κάτι αρνητικό για τον

πίστη μου στο Δημιουργό. Δεν μπορώ να βασίσω την πίστη μου επειδή *είπε κάποιος* ο Χελκίας ο ιερέας, που είπε ότι βρήκε τη Βίβλο ή μέρος της, ούτε στον Σαφάν τον γραφέα, ούτε σε οποιοδήποτε άλλον ιερέα ή γραφέα ή σημερινό νομικό.

Όσον αφορά τις αποφάσεις του Κοινοβουλίου [και την αξιοπιστία τους] κάποιος, τότε, έλεγαν ότι υπάρχουν μάγισσες και μάγοι: και εκείνοι που πήραν τις αποφάσεις αυτές (τον καιρό του Ιακώβου Α') πήραν και την απόφαση να ονομάσουν τη Βίβλο “Αγία Γραφή” ή “λόγο του Θεού”. Αν έκαναν λάθος για τις μάγισσες και τους μάγους μπορεί να έκαναν λάθος και για το περί ου ο λόγος βιβλίο. Αυτό το βιβλίο πρέπει να εξεταστεί και είναι υποχρέωσή μας να το εξετάσουμε και είναι αμαρτία οποιοσδήποτε στην Κυβέρνηση ή οποιοσδήποτε ένορκος να καταπνίξουν το δικαίωμα αυτό. Η Βίβλος βάζει το Θεό να λέει στο Μωυσή “και παραδώσει αυτούς Κύριος ό Θεός σου εις τὰς χειράς σου και πατάξεις αυτούς, ἀφανισμῶ ἀφανιῖς αυτούς, οὐ διαθήση πρὸς αυτούς διαθήκην, οὐδὲ μὴ ἐλεήσητε αυτούς”¹⁸ (Δευτ 7,2) Ούτε όλοι οι ιερείς, ούτε οι γραφείς, ούτε όλα τα δικαστήρια του κόσμου, ούτε όλη η ανθρώπινη εξουσία δεν μπορούν να με κάνουν να πιστέψω ότι ο Θεός έδωσε ποτέ μια τέτοια ροβεσπεριανή εντολή, όπως αυτή του να μη δείχνουμε έλεος. Συνεπώς είναι αδύνατο εγώ, και οποιοσδήποτε τιμά το Δημιουργό όπως εγώ, να πιστέψει ότι ένα τέτοιο βιβλίο είναι ο λόγος του Θεού.

Υπήρξαν και ακόμα υπάρχουν εκείνοι που, ενώ *διατείνονται* ότι πιστεύουν ότι η Βίβλος είναι ο λόγος του Θεού, στην ουσία τη γελοιοποιούν. Αν μαζί με τη δήλωσή τους δούμε και τη συμπεριφορά τους, είναι βλάσφημοι, αφού ενεργούν λες και δεν πιστεύουν στον ίδιο το Θεό. Δεν ισχύει το ίδιο με την “*Εποχή της Λογικής*”. Το βιβλίο γράφτηκε για να δείξει ότι η Βίβλος η ίδια περιέχει πολλά στοιχεία που μας υποψιάζουν ότι δεν είναι λόγος του Θεού και μας την έχουν επιβάλει, πρώτα οι Εβραίοι και μετά οι ιερείς και οι σχολιαστές της.

Ούτε ένας από εκείνους που προσπάθησαν να απαντήσουν στην “*Εποχή της Λογικής*” δεν απάντησαν στην ίδια βάση στην οποία την έγραψα. Δεν πρόκειται για ζήτημα δόγματος, αλλά γεγονότων. Το βιβλίο που ονομάζεται Βίβλος είναι ο λόγος του Θεού ή όχι; Αν είναι θα πρέπει να την πιστεύουμε: αν όχι, δεν θα πρέπει να το κάνουμε. Αυτή είναι η ουσία της υπόθεσης. Στην “*Εποχή της Λογικής*” παρουσιάζω στοιχεία τα οποία, μαζί με τα επιπλέον στοιχεία που παρουσίασα σ’αυτό το γράμμα, δείχνουν ότι δεν είναι λόγος του Θεού. Αυτοί που δεν συμφωνούν θα πρέπει αποδείξουν ότι είναι. Αλλά δεν το έκαναν αυτό, οπότε δεν προσέθεσαν τίποτα στο ζήτημα.

Ιησού (παρόλο που προς το τέλος της ζωής του πρέπει να είχε αρχίσει να αμφιβάλλει ότι καν υπήρξε) και όσον αφορά τους Αποστόλους, ούτως ή άλλως, δεν πίστευε ότι τα ονόματα των Ευαγγελίων ανταποκρίνονταν στους πραγματικούς συγγραφείς τους (οι σύγχρονοι μελετητές συμφωνούν). (βλ. και επόμενη ενότητα)

18 “And when the LORD thy God shall deliver them before thee; thou shalt smite them, [and] utterly destroy them; thou shalt make no covenant with them, nor shew mercy unto them.” (Δευτ 7,2)

Οι κατηγοροί του Williams απέφυγαν επίσης το ζήτημα, όπως και εκείνοι που μου απάντησαν. Καλύφθηκαν από τις προκαταλήψεις, αντί να βρουν αποδείξεις. Αν παρουσιαζόταν σε δικαστήριο ένα κείμενο ενός συγκεκριμένου ατόμου και η δίκη βασιζόταν στο αν όντως το έγραψε ή αν στο αν όντως είπε κάτι, τότε ο Κ^{ος} Erskine θα ασχολούνταν με το θέμα αυτό. Ένα συγκεκριμένο βιβλίο, λοιπόν, λέγεται ότι είναι ο λόγος του Θεού. Τι αποδείξεις υπάρχουν γι' αυτό; Γιατί σ' αυτό βασίζεται όλη η δίωξη και αν δεν μπορεί να αποδειχθεί, ο κατηγορός χάνει τη δίκη λόγω έλλειψης στοιχείων.

Ο κατηγορός του Williams τον κατηγορεί ότι εξέδωσε ένα βιβλίο με τίτλο *“Η Εποχή της Λογικής”*, το οποίο, λέει, είναι ένα ασεβές και βλάσφημο φυλλάδιο με σκοπό να γελοιοποιήσει και να ρίξει σε δυσμένεια την Αγία Γραφή. Τίποτα δεν είναι πιο εύκολο από το να βρει κανείς καταχρηστικούς λόγους και οι Άγγλοι κατηγοροί είναι διάσημοι για τέτοιου είδους χυδαιότητες. Η κατηγορία, πάντως, είναι απλή σοφιστεία γιατί, αν όντως βασιζόταν στο φυλλάδιο, θα έπρεπε να λέει ότι έχει σκοπό να αποδείξει ότι η Αγία Γραφή δεν είναι Αγία Γραφή και όχι όπως λέει, ότι έχει σκοπό να γελοιοποιήσει και να ρίξει σε δυσμένεια την Αγία Γραφή. Άλλο είναι να γελοιοποιώ το βιβλίο κάποιου και άλλο να προσπαθώ να αποδείξω ότι το συγκεκριμένο έργο δεν γράφτηκε από το συγκεκριμένο άτομο. Στην πρώτη περίπτωση επιτίθεται στον συγγραφέα μέσω του έργου του, στη δεύτερη υπερασπιζομαι την τιμή του συγγραφέα από το έργο. Αυτό κάνει η *“Εποχή της Λογικής”*, συνεπώς η κατηγορία έχει συνταχθεί ως σοφιστεία. Όλοι θα συμφωνήσουν ότι αν η Βίβλος δεν είναι ο λόγος του Θεού, θα είναι σφάλμα να την πιστεύουμε και δε θα έπρεπε να το κάνουμε. Σίγουρα, τότε, ο κατηγορός θα έπρεπε να αποδείξει ότι η Βίβλος όντως είναι ο λόγος του Θεού. Αλλά ο κατηγορός αυτό δεν το έκανε και δεν μπορεί να το κάνει.

Σε όλες τις υποθέσεις πρέπει να αποδειχθεί ένα γεγονός πριν γίνει δεκτό ως στοιχείο. Σε μια δίκη για μοικεία πρέπει να αποδειχθεί πρώτα ότι υπήρχε γάμος πριν γίνουν δεκτά τα στοιχεία που αποδεικνύουν τη μοικεία. Αν δεν μπορεί να αποδειχθεί ο γάμος, δεν μπορεί να αποδειχθεί ούτε η μοικεία. Αν ο κατηγορός δεν μπορεί να αποδείξει ότι η Βίβλος είναι λόγος του Θεού, τότε η κατηγορία της βλασφημίας είναι αβάσιμη.

Αν κάτι αντίστοιχο συνέβαινε στην Τουρκία, μπορεί να αποδεικνυαν ότι ένα συγκεκριμένο βιβλίο αγοράστηκε από ένα συγκεκριμένο βιβλιοπωλείο και ότι το συγκεκριμένο βιβλίο έγραφε κατά του Κορανίου. Στην Ισπανία και την Πορτογαλία μπορεί να αποδεικνυαν ότι ένα συγκεκριμένο βιβλίο αγοράστηκε από ένα συγκεκριμένο βιβλιοπωλείο και ότι το συγκεκριμένο βιβλίο έγραφε κατά του αλάθητου του Πάπα. Στην αρχαιότητα μπορεί να αποδεικνυαν ότι ένα κείμενο είχε γραφτεί από ένα συγκεκριμένο άτομο και ότι ήταν κατά του Πολυθεϊσμού και υπέρ του Μονοθεϊσμού. Ο Σωκράτης καταδικάστηκε για ένα τέτοιου είδους έργο.

Όλα αυτά τα μετέπειτα γεγονότα είναι άχρηστα αν δεν μπορούν να αποδειχθούν τα προηγούμενα γεγονότα. Στην πρώτη περίπτωση το ερώτημα είναι: Είναι το Κοράνι λόγος του Θεού; Στη δεύτερη περίπτωση είναι: Είναι ο Πάπας αλάθητος; Στην τρίτη είναι: Είναι η πίστη σε πολλούς

θεούς αληθής; Παρομοίως, σ'αυτήν τη δίωξη είναι η Βίβλος ο λόγος του Θεού; Αν ο τρέχων κατηγορος δεν μπορεί να το αποδείξει αυτό, όπως δεν μπορεί να αποδειχθεί και στις προηγούμενες περιπτώσεις, τότε η αποδεικτική του λογική είναι όμοια με της Ιεράς Εξέτασης. Υπό αυτό το πρίσμα, θα ήταν καλύτερο να μην ακολουθήσει τις πρακτικές εκείνου του σατανικού ιδρύματος, της Ιεράς Εξέτασης. Ο κατηγορος, ωστόσο, θα έπρεπε να υποστηρίξει την αλήθεια, παράλο που μπορούν να πληγωθούν κάποιιοι, γιατί, με τον τρόπο με τον οποίο διεξάγεται η δίκη, φαίνεται στον κόσμο λες και δεν υπάρχουν αποδείξεις ότι η Βίβλος είναι ο λόγος του Θεού. Με τι αποδείξεις, τότε, πιστεύουμε τις παράδοξες ιστορίες που διηγείται η Βίβλος για το Θεό;

Αυτή η δίκη γίνεται παρουσία ειδικών ενόρκων, τους οποίους επιλέγει ο διευθυντής του βασιλικού γραφείου. Ο K^{os} Erskine βαυκαλίζεται με το νομοσχέδιο που έφερε στο Κοινοβούλιο σχετικά με τις δίκες, περί αυτού που το κυβερνητικό κόμμα ονομάζει “λιβελογράφημα.” Αλλά στην περίπτωση των βασιλικών διώξεων, επιτρέπει στο διευθυντή του βασιλικού γραφείου να συνεχίζει να ορίζει ολόκληρο το σώμα των ειδικών ενόρκων, για το οποίο επιλέγει 48 άτομα από τα οποία η κάθε πλευρά μπορεί να διαγράψει 12. Το νομοσχέδιο του K^{ov} Erskine δεν είναι παρά προπέτασμα καπνού. Το πρόβλημα έγκειται στην επιλογή των ενόρκων, ζήτημα για το οποίο το νομοσχέδιο του K^{ov} Erskine δεν δίνει λύση.

Όταν ξεκίνησε η δίκη του Williams, μόνο 11 από τους ειδικούς ενόρκους παρουσιάστηκαν και η συνεδρίαση λύθηκε. Σε περιπτώσεις που δεν παρουσιάζονται όλοι οι ένορκοι, είναι σύνηθες να συμπληρώνεται ο αριθμός από το ακροατήριο. Ο νομικός όρος γι'αυτό είναι “*Tales*”. Γιατί δεν έγινε αυτό σ'αυτή την περίπτωση; Είναι λογικό να υποθέσουμε ότι δεν ήθελαν να βασιστούν σε ένα τυχαίο άτομο. Όταν η δίκη ξεκίνησε πάλι, ήταν παρόντες όλοι οι ειδικοί ένορκοι και ο Williams καταδικάστηκε. Είναι παράλογο να διεξάγεται μια δίκη με ενόρκους που επιλέγει μόνο η μία πλευρά. Θα αναφέρω μια πρόσφατη υπόθεση που εξηγεί πολλά για τους ειδικούς ενόρκους στις βασιλικές διώξεις.

Στη δίκη του Lambert και των λοιπών τυπογράφων και ιδιοκτητών της [εφημερίδας] *Morning Chronicle*, για λιβελογράφημα, συνεκλήθη σώμα ειδικών ενόρκων αιτήσε του Γενικού Εισαγγελέα, που ήταν γνωστός ως “*Diabolus Regis*” ή “ο Διάβολος του Βασιλέα”.

Από τους ειδικούς ενόρκους παρουσιάστηκαν μόνο 7 ή 8 και ο Γενικός Εισαγγελέας αντί να εφαρμόσει το *Tales* ανέβαλε τη δίκη για άλλη μέρα. Κατά τη δεύτερη συνεδρίαση, ο Γενικός Εισαγγελέας ζήτησε να οριστεί νέο σώμα ειδικών ενόρκων, αλλά δεδομένου ότι αυτό δεν επιτρεπόταν, κλήθηκαν οι αρχικοί ένορκοι. Μόνο 8 παρουσιάστηκαν, οπότε και ο Γενικός Εισαγγελέας είπε: “Δεδομένου ότι δεν μπορώ να αιτηθώ νέο σώμα ενόρκων, επειδή αυτή είναι η δεύτερη συνεδρίαση, αιτούμαι *Tales*.” Επιλέχθηκαν 4 άτομα από το ακροατήριο και προστέθηκαν στους 8 ειδικούς ενόρκους. Στις 2 η ώρα οι ένορκοι αποσύρθηκαν για να βγάλουν ετυμηγορία και ο δικαστής (Kenyon) καταλαβαίνοντας ότι οι ένορκοι ήταν δικασμένοι και δε θα έβγαζαν γρήγορα ετυμηγορία, αποσύρθηκε και επέστρεψε

σπίτι του. Στις 7 οι ένορκοι, συνοδευόμενοι από έναν αξιωματικό του δικαστηρίου, πήγαν στο σπίτι του δικαστή και του παρέδωσαν την ετυμηγορία: “*Ένοχοι δημοσίευσης, αλλά χωρίς πρόθεση πρόκλησης βλάβης*”. Ο δικαστής είπε: “*Δεν μπορώ να δεχθώ αυτή την ετυμηγορία. Δεν είναι καν ετυμηγορία*”. Οι ένορκοι αποσύρθηκαν και μετά από συνεδρίαση μέχρι τις 5 το πρωί, έβγαλαν ετυμηγορία “Αθώοι”. Θα συνέβαινε αυτό αν ήταν όλοι οι ένορκοι ειδικοί ένορκοι επιλεγμένοι από το διευθυντή του βασιλικού γραφείου; Αυτή είναι μόνο μία από τις περιπτώσεις που θα έπρεπε να ανοίξει τα μάτια του κόσμου σχετικά μ’αυτό τον τρόπο σύνθεσης σώματος ενόρκων.

Στη δίκη του Williams ο δικαστής δεν επέτρεψε στην υπεράσπιση να υπερασπιστεί τον κατηγορούμενο. Ο κατηγορός είχε ενσωματώσει έναν αριθμό αποσπασμάτων από την “Εποχή της Λογικής” στο κατηγορητήριο. Η υπεράσπιση είχε επιλέξει μερικά άλλα αποσπάσματα για να δείξει ότι τα αποσπάσματα στο κατηγορητήριο ήταν συμπεράσματα τα οποία είχαν, λανθασμένα, απομονωθεί από το κείμενο στο οποίο βασιζόνταν. Ο δικαστής είπε ότι *δεν ήξερε πώς να ενεργήσει*, δηλαδή αν θα άφηνε την υπεράσπιση να ακολουθήσει την υπερασπιστική της γραμμή και ρώτησε τους ενόρκους αν ήθελαν να ακούσουν τα αποσπάσματα τα οποία είχε επιλέξει η υπεράσπιση. Οι ένορκοι είπαν “ΟΧΙ” και κατά συνέπεια η υπεράσπιση σιώπησε. Τότε ο K^{ος} Erskine, ως άλλος Falstaff, έχοντας το πεδίο ελεύθερο και χωρίς εκθρό, υποστήριξε ηρωικότερα τις θέσεις του και οι ένορκοι έκριναν τον κατηγορούμενο *ένοχο*. Δεν ξέρω αν ο K^{ος} Erskine βγήκε από το δικαστήριο ζητωκραυγάζοντας για τη Βίβλο και τη [νίκη του στη] δίκη.

Ο Ροβεσπιέρος είχε περάσει ένα διάταγμα κατά τη δίκη του Brissot και άλλων που έλεγε ότι αν μια δίκη διαρκούσε πάνω από τρεις ημέρες (που στην περίπτωση του Brissot τις ανάλωσε ο κατηγορός) ο δικαστής θα έπρεπε να ρωτήσει το σώμα των ενόρκων (που ήταν σητημένο) εάν ήταν ικανοποιημένοι. Αν οι ένορκοι έλεγαν “ΝΑΙ” η δίκη έληγε και έβγαζαν ετυμηγορία, χωρίς να ακούσουν την υπεράσπιση. Δεν θέλει και πολύ μυαλό για να καταλάβει κανείς ότι το ίδιο έγινε και σ’αυτή την περίπτωση.

Θα αναφέρω τώρα μια περίπτωση για να δείξω ότι η δίκη του Williams ήταν άκυρη βάσει της νομικής ερμηνείας του ίδιου του Kenyon.

Σε μία πρόσφατη δίκη στο Λονδίνο (Selthens κατά Hoossman) για ένα ασφαλιστικό συμβόλαιο,¹⁹ ένας ένορκος, ο K^{ος} Dunnage, αφού άκουσε μόνο τη μία πλευρά και χωρίς να ακούσει την άλλη, σηκώθηκε και είπε ότι *επρόκειτο για το πιο νόμιμο ασφαλιστικό συμβόλαιο που είχε γραφεί ποτέ*. Ο δικαστής, που ήταν ο ίδιος και στη δίκη Williams, απάντησε ότι *είναι πολύ ατυχές όταν ένας ένορκος παίρνει μια απόφαση πριν ολοκληρωθεί η δίκη*. Ο K^{ος} Erskine, που σε εκείνη τη δίκη ήταν δικηγόρος υπεράσπισης (στην άλλη περίπτωση ήταν κατηγορός) φώναξε ότι *δεν ήταν απλά ατυχές, ήταν σφάλμα*. Ο δικαστής, συνοψίζοντας τα στοιχεία για τους ενόρκους, βασίστηκε σ’αυτό και εξήγησε το τι προβλέπει ο νόμος για τον κατηγορό, την υπεράσπιση, τους μάρτυρες και το δικαστή και είπε: “*Όταν γίνουν όλα αυτά και μόνο τότε πρέπει οι ένορκοι να βγάλουν ετυμηγορία. Ήταν πολύ*

19 Στο πρωτότυπο: “policy of insurance”. Πρέπει να εννοεί κάτι αντίστοιχο με τα γραμμάτια.

βιαστικό και επιπόλαιο ο οποιοσδήποτε να βγάλει συμπεράσματα πριν παρουσιαστούν όλα τα στοιχεία, στα οποία πρέπει να βασίζεται το συμπέρασμα”. Σύμφωνα με τον ίδιο τον Kenyon, η δίκη του Williams ήταν παράτυπη, όπως και η ετυμηγορία, επομένως δε θα έπρεπε να γίνει δεκτή.

Σχετικά δε με τα ειδικά σώματα ενόρκων, αυτά είναι σύγχρονα και δημιουργήθηκαν για νομικές υποθέσεις μεταξύ μεγαλεμπόρων, επειδή η μέθοδος με την οποία κρατούν αυτοί τα βιβλία τους διαφέρει από τους απλούς εμπόρους και οι επιχειρήσεις τους λειτουργούν με συνάλλαγμα, ασφαλιστικά συμβόλαια κ.λπ., οπότε ένα συνηθισμένο σώμα ενόρκων μπορεί να μην είναι σε θέση να κρίνουν σωστά. Ο νόμος που θεσμοθετεί τα σώματα ειδικών ενόρκων καθιστά αναγκαίο οι ένορκοι να είναι μεγαλέμποροι ή να είναι μεγαλογαιοκτήμονες.²⁰ Ένα σώμα ειδικών ενόρκων στο Λονδίνο συνήθως αποτελείται από μεγαλεμπόρους· στην επαρχία από γαιοκτήμονες, δηλαδή άτομα που έχουν το δικαίωμα να κυνηγούν αλεπούδες. Οι μιν μπορούν να κρίνουν σωστά για ζητήματα που έχουν να κάνουν με στερλίνες, σελίνια και πένες· οι δε για ζητήματα κυνηγιού και υπικά. Αλλά ποιος δε θα γελούσε με [το επικείμενο] ότι επειδή μπορούν να κρίνουν σωστά σε τέτοια ζητήματα, μπορούν να είναι ένορκοι σε ζητήματα θεολογίας. Αν μιλήσεις με εμπόρους του Λονδίνου και τους πεις για “Γραφές” θα νομίσουν ότι εννοείς “χρέογραφα”²¹ και θα σου πουν πόσο κοστίζει στο χρηματιστήριο. Αν τους μιλήσεις για “θεολογία” θα σου πουν ότι δεν ξέρουν κανέναν κύριο με τέτοιο όνομα στο χρηματιστήριο. Αν πεις σε έναν μεγαλογαιοκτήμονα της υπαίθρου ότι ο ήλιος και το φεγγάρι μείναι ακίνητα, ο ήλιος στην κορυφή ενός λόφου και το φεγγάρι σε μια κοιλάδα, θα σου απαντήσει ότι είναι ψέματα που τα έβγαλες απ’το μυαλό σου. Αν του πεις ότι ο Μεγαλοδύναμος διέταξε έναν άνθρωπο να φτιάξει μια πίτα, να την ψήσει με μια κουράδα²² και να τη φάει, θα σου πει ότι είναι μια από τις μακάβριες ιστορίες του αρχιερέα Σουίφτ.²³ Αν τους πεις ότι η ιστορία είναι στη Βίβλο θα σου στοιχηματίσουν ένα ποτό ότι δεν είναι και θα αφήσουν τον τοπικό εφημέριο να πει αν έχεις δίκιο. Η χρήση τέτοιων ενόρκων γελοιοποιεί τη Βίβλο ακόμη περισσότερο απ’ό,τι έκανε ο συγγραφέας της “*Εποχής της Λογικής*” και ο τρόπος με τον οποίο έγινε η δίκη δείχνει ότι ο κατηγορος δεν τολμά να συζητήσει το θέμα αυτό, ούτε καν τα [επικείμενα] της υπεράσπισης. Αλλά αφήνοντας τις άλλες υποθέσεις κατά μέρος, με τι δικαίωμα ασκείται μια τέτοια δίωξη; Πέρα από τα δικαιώματα που είχε και η Ιερά Εξέταση, δηλαδή. Η θρησκεία είναι ατομική υπόθεση μεταξύ του ανθρώπου και του Δημιουργού του. Δεν ανήκει στα εγκόσμια ζητήματα, απλά ασκείται στον κόσμο αυτό· έχει σχέση όμως με ένα μελλοντικό κόσμο και η μόνη σχέση που θα έπρεπε να έχει [η θρησκεία] με τους νόμους θα έπρεπε να είναι η προστασία των ίσων

20 Στο πρωτότυπο: “squire”

21 Λογοπαίγνιο μεταξύ “Scripture” και “scrip”

22 Στο πρωτότυπο: “t—d”. Προφανώς η λογοκρινόμενη λέξη είναι “turd” (βλ. βιβλίο Ιεζεκιήλ, κεφάλαιο 4)

23 Αναφορά στον συγγραφέα των “Ταξιδιών του Γκιούλιβερ”, Jonathan Swift, ο οποίος χρημάτισε επαρχιακός αρχιερέας του καθεδρικού του Αγ. Πατρικίου στο Δουβλίνο.

δικαιωμάτων για όλους. Αν κάποιος επιλέγει να πιστέψει ότι το βιβλίο που ονομάζεται Βίβλος είναι ο λόγος του Θεού και ένας άλλος όχι (είτε λόγω της πίστης του ότι ο Θεός είναι αγνός και τέλειος, είτε λόγω της προκλητικότητας κάποιων ιστοριών —όπως αυτή του Λωί που τον μεθάν και τον βιάζουν οι δυο του κόρες,²⁴ κάτι που κανείς δεν αναφέρει ως έγκλημα και για το οποίο έχουν γραφεί οι πιο παράλογες απολογίες— είτε λόγω της ανηθικότητας κάποιων αξιωμάτων —όπως αυτό που ζητά να μη δείχνουμε έλεος [στους εχθρούς μας]— ή και λόγω της πλήρους έλλειψης στοιχείων) έχουν και οι δύο ίσα δικαιώματα· και αν κάποιος έχει το δικαίωμα να παραθέσει λόγους για τους οποίους το πιστεύει αυτό, ένας άλλος έχει το δικαίωμα να παραθέσει λόγους για τους οποίους πιστεύει το αντίθετο. Οτιδήποτε παραβαίνει αυτό τον κανόνα είναι ιεροεξεταστικό. Ο Κ^{ος} Erskine μας μιλά για την ηθική του ανατροφή· ο Κ^{ος} Erskine έχει ελάχιστες γνώσεις για θεολογικά ζητήματα, αν δεν γνωρίζει ότι υπάρχουν *ελικρινείς* και *πνευματικοί* [άνθρωποι] που δεν πιστεύουν ότι η Βίβλος είναι ο λόγος του Θεού. Αυτή είναι [και] η δική μου πεποίθηση και η γνώμη χιλιάδων ατόμων πολύ πιο μορφωμένων από τον Κ^ο Erskine. Και είναι μια πεποίθηση που μέρα με τη μέρα όλο περισσότεροι τη δέχονται. Δεν είναι απιστία, όπως καταχρηστικά και βέβηλα την ονομάζει ο Κ^{ος} Erskine. Είναι το ακριβώς αντίθετο. Είναι μια αγνή και θρησκευτική πίστη βασισμένη στην ιδέα της τελειότητας του Δημιουργού. Αν η Βίβλος είναι όντως ο λόγος του Θεού, δεν χρειάζεται την άθλια βοήθεια διώξεων να την υποστηρίξουν. Με την ίδια λογική θα μπορούσε κανείς να κάνει ένα νόμο που προστατεύει το φως του ήλιου, αφού, όπως και η Βίβλος, κι αυτό είναι έργο του Θεού. Βλέπουμε ότι ο Θεός φροντίζει την Πλάση που δημιούργησε. Δεν επιτρέπει κανένα τμήμα της να καταστραφεί και θα προστατέψει την Πλάση με την ίδια φροντίδα που προστατεύει και τον λόγο του, *αν όντως μας έδωσε ποτέ το λόγο του*. Αλλά οι άνθρωποι θα έπρεπε να είναι ευλαβώς προσεκτικοί όταν δίνουν σε βιβλία τον τίτλο του “λόγου του Θεού”· σε ένα βιβλίο που η ακαταστασία του θα ντρόπιαζε και έναν κοινό γραφέα και εναντίον του οποίου υπάρχουν πολλά στοιχεία για να μας δημιουργήσουν υποψίες. Αφήστε, λοιπόν, τη Βίβλο ήσυχη. Αν ο Θεός έχει οποιαδήποτε σχέση με το βιβλίο αυτό, θα τη φροντίσει ο ίδιος, όπως φροντίζει τον ήλιο και το φεγγάρι, που δεν χρειάζονται νόμους για να προστατευτούν. Καθώς τα δύο παραδείγματα που παρέθεσα στην αρχή του γράμματός, από το βιβλίο της Γένεσης, τη μωσαϊκή διήγηση της Δημιουργίας και την άλλη του κατακλυσμού, δείχνουν επαρκώς την αναγκαιότητα εξέτασης της Βίβλου, ώστε να βεβαιωθούμε για το πόσα στοιχεία υπάρχουν που δικαιολογούν ή όχι την πίστη ότι το βιβλίο αυτό είναι ιερό, δεν θα προσθέσω περισσότερα για το ζήτημα αυτό. Αλλά για να δείξω στον Κ^ο Erskine ότι υπάρχουν θρησκευτικές οργανώσεις δημόσιας λατρείας που δεν πιστεύουν στις Γραφές και δεν δέχονται ιερείς, θα ολοκληρώσω [αυτό το γράμμα] με μια αναφορά σε μια εταιρία που πρόσφατα ιδρύθηκε στο Παρίσι και που [τα μέλη της] αυξάνονται ραγδαία.

24 βλ. υπομ.44 σελ.312

Η εταιρία ονομάζεται “Θεοφιλάνθρωποι”,²⁵ μια σύνθετη λέξη που αποτελείται από τρεις ελληνικές λέξεις και σημαίνουν “Θεός”, “αγάπη” και “άνθρωπος”. Η ερμηνεία που δίνεται στη λέξη είναι “Εκείνοι που αγαπούν το Θεό και τον Άνθρωπο” ή “Λάτρεις του Θεού και φίλοι του Ανθρώπου”. Η εταιρία προτείνει να εκδίδει κάθε έτος έναν τόμο με τίτλο “Annee Religieuse des Theophilantropes”, “*Εκκλησιαστικό έτος Θεοφιλανθρώπων*”. Ο πρώτος τόμος που μόλις κυκλοφόρησε έχει τον τίτλο:

“ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ” ΕΤΟΣ ΘΕΟΦΙΛΑΝΘΡΩΠΩΝ

’Η

ΛΑΤΡΕΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Μια συλλογή συζητήσεων, διαλέξεων, ύμνων και ασμάτων για όλες τις θρησκευτικές και ηθικές εορτές των Θεοφιλανθρώπων κατά τη διάρκεια του έτους, είτε σε δημόσιους ναούς είτε κατ’ιδίαν, που εκδίδεται από το συγγραφέα του “Έγχειριδίου των Θεοφιλανθρώπων”.

Ο φετινός τόμος, που είναι και ο πρώτος, αποτελείται από 214 σελίδες duodecimo.²⁶

Το ακόλουθο είναι ο πίνακας των περιεχομένων:

1. Ακριβής ιστορία των Θεοφιλανθρώπων.
2. Πρακτικές κοινές σε όλες τις εορτές.
3. Ύμνος I. Ο Θεός για τον οποίο μιλά το Σύμπαν.
4. Συζήτηση περί υπάρξεως του Θεού.
5. Ωδή II. Οι Ουρανοί διδάσκουν τη Γη.
6. Διδαχές σοφίας, από το βιβλίο των Λατρευτών²⁷
7. Άσμα III. Θεός Δημιουργός, ψυχή της φύσης.
8. Αποσπάσματα έργων διαφόρων φιλοσόφων ηθικής για τη φύση του Θεού και τις υλικές αποδείξεις για την ύπαρξή του.
9. Άσμα IV. Ας λατρέψουμε κατά το ζύπνημα το Θεό που μας δίνει το φως.
10. Ηθικές σκέψεις από τη Βίβλο.
11. Ύμνος V. Ο πατέρας του Σύμπαντος.
12. Σκέψεις για τη φύση στις πρώτες μέρες της Άνοιξης.
13. Ωδή VI. Κύριε εν τη δόξη Σου.
14. Αποσπάσματα από τα ηθικά διδάγματα του Κομφούκιου.
15. Άσμα εγκωμιαστικό για τις πράξεις του Δημιουργού και ευχαριστία για τα έργα της Πλάσης.
16. Συνέχεια για τα ηθικά διδάγματα του Κομφούκιου.
17. Ύμνος VII. Το Σύμπαν είναι πλήρες του μεγαλείου Σου.

25 Στο πρωτότυπο: “The society takes the name of Theophilantropes, which would be rendered in English by the word Theophilanthropists...”

26 Μέγεθος βιβλίου, περίπου 13 επί 18 εκατοστά.

27 Στο πρωτότυπο: “adorateurs”

18. Αποσπάσματα από το έργο ενός σοφού Ινδού για τις υποχρεώσεις των οικογενειών.
19. Επί τη ευκαιρία της Άνοιξης.
20. Ηθικά διδάγματα διαφόρων Κινέζων συγγραφέων.
21. Άσμα VIII. Τα πάντα υμνούν τη δόξα του Αιωνίου.
22. Συνέχεια των ηθικών διδαγμάτων Κινέζων συγγραφέων.
23. Επίκληση για τη χώρα.
24. Αποσπάσματα από την ηθική φιλοσοφία του Θέογνη.²⁸
25. Επίκληση. Δημιουργέ του ανθρώπου.
26. Ωδή IX. Περί θανάτου.
27. Αποσπάσματα από το βιβλίο “Παγκόσμια Ηθική” περί ευτυχίας.
28. Ωδή X. Ο υπέρτατος συγγραφέας της Φύσης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΜΕ ΤΙΤΛΟ

ΑΚΡΙΒΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΘΕΟΦΙΛΑΝΘΡΩΠΩΝ

Το μήνα Vendémiaire²⁹ του έτους 5 (Σεπτέμβριος 1796) στο Παρίσι εμφανίστηκε ένα μικρό βιβλίο με τίτλο “Manuel of the Theoantrophiles” [Εγχειρίδιο Θεοανθρωποφίλων] που εξέδωσε ο C—³⁰ και που από τότε, για να προφέρεται ευκολότερα, μετονομάστηκε σε “Theophilantropes” (Θεοφι-λάνθρωποι).

Η λατρεία που καθορίζει το εγχειρίδιο αυτό, της οποίας η αρχή είναι η ίδια η αρχή του κόσμου, εφαρμοζόταν από κάποιες οικογένειες στη σιωπή της οικιακής τους ζωής. Μόλις όμως εκδόθηκε το Εγχειρίδιο, κάποιοι, γνωστοί για την [επιστημονική] κατάρτισή τους και την αγωγή τους, με τη δημιουργία μιας εταιρίας ανοιχτής στο κοινό, βρήκαν μια εύκολη μέθοδο για να διαδώσουν την ηθική θρησκεία και να καθοδηγήσουν πολλούς σ'αυτή που φαίνεται ότι την ξέχασαν. Αυτό δεν θα πρέπει να αφήσει αδιάφορους εκείνους που γνωρίζουν ότι η ηθική και η θρησκεία, η πιο στέρεη βάση της ηθικής, είναι απαραίτητες για την κοινωνική σταθερότητα και την ατομική ευτυχία. Αυτές οι σκέψεις έκαναν της οικογένειες των Θεοφιλανθρώπων να ενωθούν δημόσια για την τέλεση της λατρείας τους.

Η πρώτη εταιρία αυτού το είδους ιδρύθηκε το μήνα Nivôse²⁹ του έτους 5 (Ιανουάριος 1797) στην οδό Ντενί 34 και Λομπάρ γωνία. Η φροντίδα των ζητημάτων της εταιρίας βρισκόταν στα χέρια των πέντε πατεράδων των οικογενειών. Υιοθέτησαν το Εγχειρίδιο των Θεοφιλανθρώπων. Συμφώνησαν να τελούν τη λατρεία τους τις Κυριακές, αλλά χωρίς

28 Πιθανότατα αναφέρεται στο Θέογνη της Νικαίας που αφορίστηκε από την Α' Οικουμενική Σύνοδο επειδή δεν αποκήρυξε τον Αρειανισμό.

29 Για το Γαλλικό ημερολόγιο βλ. σελ.198

30 Το πλήρες όνομα έχει διαγραφεί στην έκδοση του Carfile του 1824, πιθανότατα για την προστασία του εκδότη του εν λόγω βιβλίου.

να πιέζουν άλλες αντίστοιχες εταιρίες να κάνουν το ίδιο, οι οποίες και μπορούσαν να διαλέξουν όποια ημέρα θεωρούσαν βολικότερη. Σύντομα και άλλες τέτοιες εταιρίες άνοιξαν, από τις οποίες κάποιες λειτουργούσαν την *decadi* (δέκατη ημέρα) και κάποιες την Κυριακή. Επίσης ορίστηκε η επιτροπή να συνεδριάζει για μια ώρα την εβδομάδα για να εξετάζει τις συζητήσεις και τις διαλέξεις που προτεινόταν για την επόμενη γενική συνέλευση. Οι γενικές συνέλεύσεις ονομάστηκαν “εορτές θρησκευτικές και ηθικές”. Καθορίστηκε ότι οι εορτές αυτές θα πρέπει να τελούνται με τέτοιο τρόπο, ώστε να μη θυμίζουν τη λατρεία κάποιας συγκεκριμένης θρησκείας, ενώ ευπρόσδεκτοι ήταν και εκείνοι που δεν ανήκαν σε κάποια συγκεκριμένη θρησκεία ως ηθική άσκηση κατάλληλη για οποιονδήποτε· ιδιαίτερος στόχος ήταν να συνδεθεί το όνομα της εταιρίας με καμία συγκεκριμένη θρησκεία. Η εταιρία αποφασίστηκε να μην έχει ούτε *τελετές*, ούτε *ιερατείο* και ποτέ να μην ξεκάσει την απόφαση [που είχε ληφθεί] να μην κάνει ποτέ οτιδήποτε που θα προκαλούσε πρόβλημα σε άλλη θρησκεία ή την κυβέρνηση.

Είναι προφανές ότι είναι πολύ πιο εύκολο γι'αυτή την εταιρία να μείνει εντός των ορίων της, αφού το δόγμα των Θεοφιλάνθρώπων είναι εκείνο γύρω από το οποίο έχει υπάρξει η λγότερη διαφωνία μεταξύ των θρησκείων, και το όνομά τους δηλώνει ακριβώς αυτό: *τη λατρεία του Θεού και την αγάπη για τον άνθρωπο*.

Οι Θεοφιλάνθρωποι δεν αυτοαποκαλούνται “μαθητές” του τάδε και του δεινά. Βασίζονται στις αρχές που έχουν ορίσει σοφοί άνθρωποι από όλες τις χώρες ανά τους αιώνες. Ο αναγνώστης θα ανακαλύψει ότι οι συζητήσεις, οι διαλέξεις, οι ύμνοι και τα άσματα που έχουν υιοθετήσει οι Θεοφιλάνθρωποι και τα παρουσιάζουν με τον τίτλο *Annee Religieuse* [=θρησκευτικό έτος] είναι αποσπάσματα από ηθικούς φιλοσόφους, αρχαίους και σύγχρονους, χωρίς υπερβολικά σκληρά αξιώματα ή που τα συνέθεσαν χωρίς σκέψη ή βέβηλα προς το Θεό και τους ανθρώπους.

Ακολουθούν τα δόγματα των Θεοφιλάνθρώπων ή οι ιδέες στις οποίες πιστεύουν. Αυτές είναι δύο και εκφράζονται ως εξής: *“les Theophilantropes croient a l'existence de Dieu, et a l'immortalite de l'ame.”* [sic] Οι Θεοφιλάνθρωποι πιστεύουν στην ύπαρξη του Θεού και την αθανασία της ψυχής.

Το Εγχειρίδιο των Θεοφιλάνθρώπων είναι ένας μικρός τόμος 60 σελίδων *duodecimo* που εκδίδεται χωριστά, όπως και [το βιβλίο] κατήχησης, που είναι εξ ίσου μικρό. Οι αρχές των Θεοφιλάνθρώπων είναι οι ίδιες που δημοσίευσα στο πρώτο μέρος της *“Εποχής της Λογικής”* το 1793 και στο δεύτερο μέρος το 1795. Ως σύνολο, οι Θεοφιλάνθρωποι σιωπούν για τα ζητήματα στα οποία δεν πιστεύουν, όπως η ιερότητα της Βίβλου κ.λπ. Δηλώνουν πίστη στην αθανασία της ψυχής, αλλά σιωπούν για την αθανασία του σώματος ή γι'αυτό που η εκκλησία ονομάζει ανάσταση. Ο συγγραφέας της *“Εποχής της Λογικής”* δίνει λόγους για όλα εκείνα στα οποία *δεν πιστεύει* και για εκείνα στα οποία *πιστεύει* και σε όποια χώρα αυτό δεν μπορεί να γίνει με ασφάλεια η κυβέρνηση είναι δεσποτική και η εκκλησία είναι ιερά εξέταση.

Τρία χρόνια μετά την έκδοση του πρώτου μέρους της *“Εποχής της Λογικής”* και πάνω από ενάμισι έτος μετά την έκδοση του δευτέρου μέρους της, ο Επίσκοπος του Λάνταφ ξεκίνησε να γράφει μια απάντηση για το δεύτερο μέρος. Η δίωξη κατά του βιβλίου ξεκίνησε αφού έγινε γνωστό ότι ο συγγραφέας της *“Εποχής της Λογικής”* θα απαντούσε στον Επίσκοπο και λέγεται ότι ξεκίνησε από Αγγλικανούς κληρικούς. Αν ο Επίσκοπος είναι ένας από αυτούς και σκοπός του είναι να εμποδίσει να εντοπιστούν τα κονδροειδή λάθη στο έργο του (και λέγεται ότι ξεκίνησε να γράφει αφού είχε ακούσει ότι ο Thomas Paine είχε πεθάνει) αυτό ομολογεί την αδυναμία των θέσεών του και ότι αδυνατεί να τις υποστηρίξει. Σ’αυτή την περίπτωση μου έδωσε ένα θρίαμβο που δεν αποζητούσα και που ο K^{os} Erskine, ο αγγελιοφόρος του διωγμού, έχει φροντίσει να διαλαλήσει.

THOMAS PAINE

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟ ΤΟΥ ΛΑΝΤΑΦ

Το παρόν κείμενο αποτελείται από αποσπάσματα από την απάντηση του συγγραφέα στον Επίσκοπο του Λάνταφ, Richard Watson, ο οποίος είχε γράψει μια κριτική για το 2ο μέρος της “Εποχής της Λογικής”. Ο Carlile, στον πρόλογο του κεφαλαίου αυτού (σελ.263) αναφέρει ότι την απάντηση αυτή την παρέδωσε ο συγγραφέας στη σύζυγό του φίλου του και ομοϊδεάτη, Elishu Palmer, ο οποίος παραδόξως αντέγραψε αυτό το απόσπασμα (ο Carlile εικάζει ότι ο Palmer εντόπισε κάποια λάθη και θέλησε να τα διορθώσει). Η απάντηση αυτή παραδόθηκε από την Κα Palmer στον εκδότη του περιοδικού “Theophilanthropists” (Θεοφιλάνθρωποι), όπου και δημοσιεύτηκε το 1810.

ΓΕΝΕΣΙΣ

Ο Επίσκοπος λέει: “το παλαιότερο βιβλίο του κόσμου είναι η Γένεσις”.³¹ Αυτό είναι μια απλή δήλωση χωρίς στοιχεία και θα την καταρρίψω δείχνοντας ότι το βιβλίο του Ιώβ, που δεν είναι εβραϊκό, αλλά εβραϊκή μετάφραση ενός Εθνικού βιβλίου, είναι πολύ παλαιότερο της Γενέσεως.

Στο βιβλίο της Γενέσεως, που σημαίνει το βιβλίο των Γενεών,³² έχουν προστεθεί δύο κεφάλαια, το πρώτο και το δεύτερο, τα οποία περιέχουν δύο διαφορετικές κοσμογονίες, διηγήσεις της Δημιουργίας του Κόσμου δηλαδή, και έχουν γραφτεί από δύο διαφορετικά άτομα όπως έδειξα στο προηγούμενο μέρος αυτού του έργου.³³

Η πρώτη κοσμογονία ξεκινά με τον 1^ο στίχο του 1^{ου} κεφαλαίου και τελειώνει με τον 3^ο στίχο του 2^{ου} κεφαλαίου, κ'αυτό γιατί ο συμπερασματικός σύνδεσμος “τοιουτοτρόπως”³⁴ δείχνει ότι οι τρεις αυτοί στίχοι ανήκουν στο προηγούμενο κεφάλαιο. Η δεύτερη κοσμογονία ξεκινά με τον 4^ο στίχο του 2^{ου} κεφαλαίου και τελειώνει στο κεφάλαιο αυτό.

31 Watson, σελ.36. Προτού καταλήξει σ'αυτό λέει οργισμένα “Είναι παραμύθι ότι οι πρόγονοί μας εξέπεσαν από μια παραδείσια κατάσταση; Είναι παραμύθι ότι ο κόσμος καταστράφηκε από κατακλυσμό και ότι μόνο ο Νώε επιβίωσε στην κιβωτό και επανακατοίκησε τη γη με τους απογόνους του; Έπειτα προσπαθεί να αποδείξει τις απόψεις του βασιζόμενος στις ιδέες των αρχαίων φιλοσόφων περί δημιουργίας του κόσμου, (χωρίς να κάνει καν ουσιαστική αναφορά σ'αυτές) θεωρώντας ότι κι εκείνοι είχαν δικίο και υπονοώντας ότι ίσως και να πήραν τις ιδέες τους από την ίδια τη Γένεση.

Η αποδεικτική του διαδικασία είναι προφανώς ελλιπέστατη και αυτή είναι και η διαφορά του με τον Paine. Ο Paine θεωρεί δεδομένο ό,τι βλέπει στον υλικό κόσμο, ο Επίσκοπος του Λάνταφ τα περιεχόμενα της Βίβλου.

Μάλιστα δείχνει ότι δεν είναι ουσιαστικά διατεθειμένος να αναλογιστεί σοβαρά οποιοδήποτε επικείμενο που προσβάλλει την αξιοπιστία της Βίβλου. “Δεν είμαι εχθρός της φιλοσοφίας, αλλά αν προσπαθήσει να μου πάρει τη Βίβλο τότε θα πω, όπως κι ο Κικέρωνας για τους 12 πίνακες* ‘Αυτό το μικρό βιβλίο ξεπερνά σε σοφία όλες τις βιβλιοθήκες όλων των φιλοσόφων του κόσμου σε αξιοπιστία και χρησιμότητα’”.

*Οι 12 πίνακες (Lex Duodecim Tabularum) ήταν η αρχαία ρωμαϊκή νομοθεσία στην οποία βασιζόταν το Ρωμαϊκό Δίκαιο.

32 Προφανές μεταφραστικό λάθος του συγγραφέα.

33 Απάντηση στον T. Erskine (βλ. σελ.158)

34 Στο πρωτότυπο: “thus”. Το δεύτερο κεφάλαιο της Γενέσεως στο ελληνικό κείμενο ξεκινά με τον σύνδεσμο “και”.

Στην πρώτη κοσμογονία ο Θεός αναφέρεται χωρίς κάποιον “τίτλο” επανειλημμένα 35 φορές. Στη δεύτερη κοσμογονία ο Θεός αναφέρεται πάντα ως “Κύριος ο Θεός” που επαναλαμβάνεται 11 φορές. Αυτό το διαφορετικό στυλ έκφρασης δηλώνει ότι τα δύο αυτά κεφάλαια είναι έργα διαφορετικών ατόμων και οι αντιφάσεις που περιέχουν δείχνουν ότι δεν μπορεί να γράφτηκαν και τα δύο από το ίδιο άτομο.

Στο 3^ο κεφάλαιο, το ότι διατηρείται το στυλ “Κύριος ο Θεός”, εκτός από το διάλογο της γυναίκας με τον Όφι (αφού στο υπόλοιπο βιβλίο όποτε μιλά ο συγγραφέας το κάνει πάντα ως “Κύριος ο Θεός”), μας δείχνει ότι είναι τμήμα της δεύτερης κοσμογονίας.

Αυτό το κεφάλαιο δίνει τη διήγηση της επονομαζόμενης “Πτώσης του Ανθρώπου” που δεν είναι παρά μύθος δανεισμένος από τον Ζωροαστρισμό των Περσών για την κίνηση του ήλιου στο ζωδιακό κύκλο. Η *πτώση του έτους*³⁵ και η προσέγγιση του *κακού Χειμώνα*, που σηματοδοτείται από την εμφάνιση του φθινοπωρινού αστερισμού του *όφραως* του ζωδιακού κύκλου, είναι το κλειδί στην αλληγορία του μύθου που δανείστηκε η Γένεση και όχι η πτώση του ανθρώπου.

Η πτώση του ανθρώπου στη Γένεση οφείλεται στο φάγωμα ενός συγκεκριμένου καρπού, που γενικώς θεωρείται ότι ήταν ένα μήλο. Η *πτώση-Φθινόπωρο* του έτους είναι η περίοδος που ο κόσμος μαζεύει και τρώει τα νέα μήλα του έτους. Η αλληγορία, λοιπόν, έχει σχέση με το φρούτο, κάτι που δε θα μπορούσε να γίνει σε κάποια άλλη εποχή. Επίσης σχετίζεται και με τον τόπο. Το δέντρο υποτίθεται ότι βρισκόταν στο *μέσο* ενός κήπου. Αλλά γιατί στο μέσο και όχι σε κάποιο άλλο σημείο. Η τοποθεσία στην αλληγορία αυτή δίνει την απάντηση: επειδή το Φθινόπωρο, όταν τα μήλα και τα άλλα εποχιακά φρούτα ωριμάζουν, οι ημέρες και οι νύχτες έχουν ίδια διάρκεια και είναι η εποχή που βρίσκεται ανάμεσα στην Άνοιξη και το Χειμώνα.³⁶

Σημασία έχει και η θερμοκρασία του αέρα. Στη Γένεση λέει: “Και έποίησε Κύριος ο Θεός τῷ Ἀδὰμ καὶ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ χιτῶνας δερματίνους καὶ ἐνέδυσεν αὐτούς.”³⁷ (Γεν 3,21) Γιατί όμως αναφέρονται δερμάτινοι χιτῶνες;³⁸ Αυτό δεν μπορεί να έχει σχέση με το ηθικό κακό. Η αλληγορία δίνει και πάλι τη λύση: το *κακό του Χειμώνα* που ακολουθεί την *πτώση του έτους*, που στη Γένεση ψευδώς αναφέρονται ως *πτώση του ανθρώπου*, καθιστά αναγκαία τα ζεστά ρούχα.

35 Στο πρωτότυπο: “the fall of the year”. Ενδεχομένως ο συγγραφέας να κάνει λογοπαίγνιο με το ότι “fall” εκτός από “πτώση” σημαίνει και “φθινόπωρο”.

36 Ίσως ο συγγραφέας να παρατραβάει λίγο την αλληγορία. Το μέσο είναι και ένα κατάλληλο σημείο για να τοποθετηθεί κάτι ιδιαίτερα σημαντικό.

37 “Unto Adam also and to his wife did the LORD God make coats of skins, and clothed them.” (Γεν 3,21)

38 Η ορθόδοξη ερμηνευτική αποδίδει στους δερμάτινους χιτῶνες την έννοια της “...νεκρότητας με την οποία περιβλήθηκε ο άνθρωπος ως δεύτερη φύση μετά την Πτώση. Ο άνθρωπος δεν έχει πια [...] ως συστατικό χαρακτηριστικό του τη ζωή, δεν υπάρχει χάρη στη ζωή που αναβλύζει από μέσα του, υπάρχει όσο αναβάλλει το θάνατο.” (Καριώτογλου σελ.60, πρβλ. Επιφάνιος Κύπρου, *Πανάριον*, 64,18 PG41, 1097)

Αλλά γι'αυτά θα μιλήσω περισσότερο σε ένα άλλο τμήμα όπου θα ασχοληθώ με τη αρχαία θρησκεία των Περσών και θα τη συγκρίνω με τη σύγχρονη θρησκεία της Καινής Διαθήκης.³⁹ Για την ώρα θα περιοριστώ στη σύγκριση της αρχαιότητας των βιβλίων της Γενέσεως και του Ιώβ, αναφέροντας οτιδήποτε τεχνητό ανακαλύψω στην πορεία για το βιβλίο της Γενέσεως. Κι αυτό γιατί αν η πτώση του ανθρώπου είναι αλληγορία, τότε η σωτηρία της Καινής Διαθήκης δεν μπορεί να είναι γεγονός. Είναι ηθικά και φυσικά αδύνατο ένα ηθικό [ή ιδεατό] καλό να λυτρώσει ένα φυσικό [ή υλικό] κακό. Επιστρέφω στον Επίσκοπο.

Αν η Γένεση είναι, όπως ισχυρίζεται ο Επίσκοπος, το παλαιότερο βιβλίο του κόσμου και συνεπώς το πρώτο και παλαιότερο βιβλίο της Βίβλου και αν όντως συνέβησαν όλα όσα γράφονται εκεί μέσα -η δημιουργία του κόσμου σε έξι ημέρες, το δέντρο της ζωής, του καλού και του κακού, η ιστορία της Εύας και του ομιλούντος Όφεως, η πτώση του ανθρώπου και η εκδίωξη του από τον παράδεισο- και οι Εβραίοι πίστευαν πως όντως είναι αλήθεια, τότε θα έπρεπε να αναφέρονται σε αυτά ως βασικά πράγματα με μεγάλη συχνότητα στα βιβλία που γράφτηκαν από μετέπειτα συγγραφείς. Αντ' αυτού όλοι οι συγγραφείς, από την εποχή που υποτίθεται ότι ο Μωυσής έγραψε το βιβλίο αυτό μέχρι τον Μαλαχία, όχι μόνο δεν κάνουν έστω μια αναφορά σ' αυτά, αλλά ούτε καν τα υπονοούν. Πώς θα λύσει ο Επίσκοπος αυτό το πρόβλημα, που είναι μια ένδειξη κατά της [αρχικής] δήλωσής του;

Δεν υπάρχουν παρά δύο τρόποι για να λυθεί το πρόβλημα:

Ο πρώτος είναι ότι το βιβλίο της Γενέσεως δεν είναι αρχαίο· ότι γράφτηκε από κάποιο άγνωστο (πια) άτομο μετά την επιστροφή των Εβραίων από τη Βαβυλώνια Αιχμαλωσία, περίπου 1000 χρόνια μετά από την περίοδο που έζησε ο Μωυσής, και τοποθετήθηκε ως εισαγωγή στα βιβλία που αποτέλεσαν τον κανόνα [των εβραϊκών γραφών] κατά την περίοδο του δεύτερου Ναού και δεδομένου ότι δεν υπήρχε όταν γράφτηκαν εκείνα, δεν θα γινόταν να υπάρχουν αναφορές σ'αυτό σε εκείνα τα βιβλία.

Ο δεύτερος είναι ότι, αν πιστέψουμε ότι ο Μωυσής όντως έγραψε τη Γένεση, οι Εβραίοι δεν τα πίστευαν αυτά ως γεγονότα, και επειδή δεν μπορούσαν να τα γράψουν ως γεγονότα, προτίμησαν να μην τα γράψουν ούτε ως μύθους. Η πρώτη λύση αντικείται στην αρχαιότητα του βιβλίου, η δεύτερη στην αυθεντικότητά του και ο Επίσκοπος μπορεί να επιλέξει όποια θέλει.

Αλλά όποιος κι αν είναι ο συγγραφέας της Γενέσεως, υπάρχουν αρκετά στοιχεία, τόσο από τους πρώτους Χριστιανούς συγγραφείς, όσο και από τους ίδιους τους Εβραίους, που δείχνουν ότι αυτά που είναι γραμμένα στο βιβλίο δεν γίνονταν δεκτά ως γεγονότα. Το ότι έγιναν πιστευτά ως γεγονότα έκτοτε, παρά τη διαθέσιμη καλύτερη και πληρέστερη γνώση των περιστάσεων, μπορεί να αποδοθεί μόνο στην επιβολή του ιερατείου.

39 Αναφέρεται στο χαμένο κείμενο για την καταγωγή του Χριστιανισμού. Στην έκδοση του Carlile του 1824 σημειώνεται "Δεν έχει εκδοθεί".

Ο Αυγουστίνος, ένας από τους πρώτους σπουδαίους δασκάλους της Εκκλησίας, παραδέχεται στην “Πόλη του Θεού” ότι η Εύα, ο Όφις και η ιστορία του παραδείσου θεωρείτο γενικώς ως φανταστική ή αλληγορία. Και ο ίδιος πίστευε ότι είναι αλληγορία, χωρίς να επιχειρήσει να δώσει εξηγήσεις, αν και υποθέτει ότι θα μπορούσε να βρεθεί κάποια εξήγηση καλύτερη [από τις ήδη προτεινόμενες].

Ο Ωριγένης, ένας άλλος σπουδαίος διδάσκαλος της πρώιμης Εκκλησίας λέει: “Ποιος λογικός άνθρωπος θα μπορούσε να πειστεί ότι υπήρξε μια πρώτη και μια δεύτερη και μια τρίτη ημέρα που ακολουθήθηκαν από νύχτα όταν δεν υπήρξε ακόμα ο ήλιος, το φεγγάρι και τα αστέρια. Ποιος μπορεί να είναι τόσο ανόητος ώστε να πιστεύει ότι ο Θεός έκανε τον κηπουρό και φύτεψε έναν κήπο στα ανατολικά ή ότι το δέντρο της ζωής ήταν ένα αληθινό δέντρο με καρπούς που είχαν την ιδιότητα να κάνουν όποιον το έτρωγε αθάνατο”,⁴⁰

Ο Μαϊμονίδης,⁴¹ ένας από τους σπουδαιότερους και πολυμαθέστερους Εβραίους ραβίνους, που έζησε τον 11^ο αιώνα (περί τα 700 ή 800 χρόνια πριν) και στον οποίο με παραπέμπει ο Επίσκοπος,⁴² είναι πολύ

40 Σ'αυτό το σημείο θεωρώ πρέπει να μεταφέρω ένα απόσπασμα από τους πιο γνωστούς βιβλικούς λιβεραλιστές της Ορθόδοξης παράδοσης· του Βασιλείου του Μεγάλου, ο οποίος αρνείται εντελώς οποιαδήποτε αλληγορία στα πρώτα κεφάλαια της Γενέσεως και αρνείται κάποια χρησιμότητα στην επιστημονική γνώση. Φαίνεται, δε, να πιστεύει ότι οι Γραφές είναι περισσότερο υπαγόρευση παρά έμπνευση. Προφανώς διαφωνεί κάθετα με τον Ωριγένη και λέει:

“Γνωρίζω τους νόμους της αλληγορίας, αν και δεν τους ανακάλυψα εγώ, αλλά τους γνώρισα όταν διάβασα αυτά που έγραψαν άλλοι. Αυτοί που δεν καταδέχονται τα συνηθισμένα νοήματα του κειμένου, λένουν, ότι το ύδωρ δεν ήταν ύδωρ, αλλά κάποια άλλη φύση, και το φυτό και το ψάρι τα ερμηνεύουν όπως τους καπνίζει και τη δημιουργία των ερπετών και των θηρίων τα εξηγούν σπρέφοντάς τα προς τα δικά τους φαντασιοκοπήματα, όπως ακριβώς οι ονειροκρίτες [Στμ: εννοεί άτομα, όχι βιβλία] που εξηγούν αυτά που ονειρεύτηκε κανείς προς το συμφέρον του σκοπού τους. Εγώ όμως όταν ακούω χόρτο, καταλαβαίνω χόρτο, και το φυτό και το ψάρι και το θηρίο και το κτήνος, όλα τα δέχομαι έτσι όπως λέγονται. “Και γάρ ουκ έπαισχύνομαι το ευαγγέλιον” [Ρωμ 1,16]

Επίσης, αυτοί που έγραψαν τα περι κόσμο συγγράμματα είπαν πολλά για το σχήμα της γης, αν είναι σφαίρα ή κύλινδρος ή αν μοιάζει με δίσκο και είναι τονρευμένη γύρω-γύρω ως ακριβής κύκλος ή αν είναι λικνοειδής και στο μέσο κοίλη (διότι όλες αυτές τις θεωρίες διατύπωσαν όσοι έγραψαν συγγράμματα περί κόσμο, καταρρίπτοντας ο ένας τη θεωρία του άλλου): παρά ταύτα δεν πείθομαι να θεωρήσω καλύτερη τη δική μας κοσμοποιία, επειδή δεν είπε τίποτα περί σχημάτων ο δούλος του Θεού Μωυσής, ούτε είπε ότι η περιφέρεια της γης έχει μήκος 180.000 στάδια. Ούτε μέτρησε σε πόση απόσταση εκτείνεται η οκιά της γης στον αέρα όταν ο ήλιος περνά από κάτω της και πώς η οκιά αυτή πέφτει στο φεγγάρι και κάνει τις εκλείψεις.

Διότι όσα δεν μας ενδιαφέρουν τα απεισιώπησαν ως άχρηστα σ'εμάς. Γι'αυτό, λοιπόν, το λόγο να θεωρήσω κατώτερα τα λόγια του Πνεύματος από την μωρανθείσα σοφία; Ή να δοξάσω περισσότερο εκείνον που δεν απασχόλησε το νου μας με μάταια πράγματα, αλλά φρόντισε να γραφούν πράγματα για την οικοδόμηση και την κατάρτιση των ψυχών μας; Αλλά νομίζω ότι δεν το αντιλήφθηκαν μερικοί και προσπάθησαν να προσδώσουν στο κείμενο [της Γραφής] κάποια διήθεν “σοβαρότητα” προερχόμενη από τη διάνοιά τους, και χρησιμοποιούν σειρές παραγωγικών αποδείξεων και αλληγορικές ερμηνείες. Όμως αυτό σημαίνει ότι θεωρεί κάποιος τον εαυτό του σοφότερο από τα λόγια του Πνεύματος και με το πρόσημα της εξήγησης παρεσιγάει τις δικές του αντιλήψεις. Επομένως να εννοούνται όπως γράφηκαν”. (Εξαιήμερος Θ', 2-4, σελ.339-343)

41 Moshe ben Maimon (30/4/1135-13/12/1204) ευρύτερα γνωστός ως Μωυσής Μαϊμονίδης, επιφανής Εβραίος φιλόσοφος.

42 Watson, σελ.22

σαφής στο βιβλίο του *“More Nebachim”*⁴³ για το ότι οι περιγραφές στο βιβλίο της Γενέσεως δεν είναι αληθινές.

“Δεν θα έπρεπε να κατανοούμε (λέει) αυτά που είναι γραμμένα στο βιβλίο της Δημιουργίας ούτε κατά γράμμα, ούτε να έχουμε τις ίδιες απόψεις με τον απλό κόσμο, αλλιώς οι αρχαίοι σοφοί δεν θα προσπαθούσαν με τόση επιμέλεια να κρύψουν τα νοήματα και να μη σηκώσουν το πέπλο της αλληγορίας που καλύπτει τις αλήθειες που περιέχει. Το βιβλίο της Γενέσεως αν διαβαστεί κατά λέξη παρέχει την πιο παρανοϊκή άποψη για το Θείο. Όποιος ανακαλύψει το νόημά του θα πρέπει να φροντίσει να μην το αποκαλύψει. Αυτό είναι ένα αξίωμα που όλοι οι σοφοί επαναλαμβάνουν *πάνω από όλα*, ειδικά όσον αφορά τη δημιουργία των έξι ημερών. Μπορεί να τύχει κάποιος με βοήθεια άλλων να ανακαλύψει το νόημά της. Σ’αυτή την περίπτωση θα πρέπει να επιβάλλει στον εαυτό του σιωπή ή, αν μιλήσει γι’αυτά, να μιλήσει συγκεκαλυμμένα και αινιγματικά, όπως κάνω κι εγώ, και να αφήσει τα υπόλοιπα να τα καταλάβει οποιοσδήποτε μπορεί”.⁴⁴

Πολύ παράξενη αναφορά από τον Μαϊμονίδη, αν τη διαβάσει κανείς ολόκληρη.

Πρώτα λέει ότι η διήγηση της Γενέσεως δεν είναι αληθινή και αν θεωρηθεί αληθινή οδηγεί σε εξωφρενικές ιδέες για το Θεό.

Δεύτερον, ότι είναι αλληγορία.

Τρίτον, ότι η αλληγορία έχει ένα κρυμμένο νόημα.

Τέταρτον, ότι όποιος ανακαλύψει το κρυμμένο νόημα πρέπει να σιωπήσει.

Αυτό το τελευταίο είναι το πιο συγκλονιστικό τμήμα. Για ποιο λόγο προσπαθούν οι ραβίνοι αυτοί να κρατήσουν μυστικό το νόημα της Γενέσεως και να εμποδίσουν όποιον το αποκαλύψει να το διαδώσει; Σίγουρα πρέπει να φοβούνται μήπως αποκαλυφθεί κάτι που το Εβραϊκό έθνος φοβάται ή ντρέπεται να μαθευτεί. Πρέπει να είναι κάτι που τους επηρεάζει προσωπικά και όχι κάτι θεϊκής φύσης· κάτι που όσο περισσότερο μαθεύεται, τόσο περισσότερο μεγαθύνει τη δόξα του Δημιουργού και την ευτυχία του ανθρώπου. Δεν φυλάσσουν κάποιο μυστικό του Θεού, αλλά κάποιο δικό τους μυστικό. Θα αποκαλύψω τώρα αυτό το μυστικό.

Το μυστικό είναι ότι οι Εβραίοι έκλεψαν τη διήγηση της Δημιουργίας, την κοσμογονία τους από τους Πέρσες, η οποία περιέχεται στα βιβλία του Ζωροάστρη, του νομοθέτη της Περσίας, και την έφεραν μαζί τους όταν επέστρεψαν από τη Βαβυλώνια Αιχμαλωσία λόγω της μεγαλοψυχίας του Κύρου. Είναι προφανές από τη σιωπή όλων των άλλων βιβλίων της Βίβλου ότι οι Εβραίοι δεν είχαν κοσμογονία πριν από αυτό το γεγονός. Αν είχαν κοσμογονία από την εποχή του Μωυσή κάποιος θα την είχε αναφέρει, ένας από τους Κριτές που κυβέρνησαν για 400 χρόνια ή κάποιος από τους βασιλείς, όπως ο Δαβίδ και ο Σολομών, που κυβέρνησαν για 500 χρόνια ή

43 Συνηθέστερα ο τίτλος εμφανίζεται ως *“More Nevachim”*

44 Πρβλ. και Μαϊμονίδη, *“The Guide for the Perplexed”*, Forgotten Books, 1961, σελ.75κ.ε. (GBID e4GgHMPDok0C)

κάποιος από τους προφήτες και τους μελωδούς που έζησαν ενδιάμεσα. Είτε ως μύθος, είτε ως γεγονός θα ήταν ένα από τα σημαντικότερα θέματα για έναν ψαλμό. Αν και θα ταίριαζε στην πολυλογάδικη ευφυΐα του Ησαΐα ή τον σκοτεινό Ιερεμία, δεν υπάρχει ούτε ένα ψήγμα· ούτε έναν ψίθυρο δε μας δίνουν οι συγγραφείς της Βίβλου για το θέμα.

Για να καλύψουν την κλοπή κυκλοφόρησαν το βιβλίο ως βιβλίο του Μωυσή και επέβαλαν μυστικότητα σε όλους όσους μπορεί να ανακάλυπταν από πού έγινε το δάνειο αυτό. Συχνά οι έμμεσες αποδείξεις είναι αδύνατο να αντικρουστούν. Δεν υπάρχει άλλη εκδοχή που να καλύπτει τα γεγονότα πέρα από αυτήν που παρέθεσα, και αυτή το κάνει ικανοποιητικά.

Ο Διογένης Λαέρτιος, ένας ευυπόληπτος αρχαίος συγγραφέας, τον οποίο αναφέρει και ο Επίσκοπος σε ένα άλλο σημείο, έχει γράψει ένα κείμενο που σχετίζεται με την απάντηση που δίνω εγώ. Μιλώντας για τη θρησκεία των Περσών, όπως την τηρούσαν οι ιερείς ή μάγοι, λέει ότι οι Εβραίοι ραβίνοι ήταν οι συνεχιστές του δόγματός τους. Αφού μίλησα, λοιπόν, για το ότι η διήγηση της Γενέσεως δεν είναι αληθινή και είναι αντιγραμμένη, θα δώσω μερικά επιπλέον στοιχεία ότι ο Μωυσής δεν ήταν ο συγγραφέας του βιβλίου αυτού.

Ο Εμπέν-Εζρα, ένας διάσημος Εβραίος συγγραφέας, που έζησε πριν 700 χρόνια και ο Επίσκοπος θεωρεί πολύ καταρτισμένο, έκανε πολλές παρατηρήσεις, πάρα πολλές για να τις μεταφέρω εδώ, δείχνοντας ότι ο Μωυσής δεν ήταν και δε θα μπορούσε να ήταν συγγραφέας της Γενέσεως, ούτε οποιουδήποτε από τα πέντε βιβλία που του αποδίδονται.

Ο Σπινόζα, άλλος ένας πολυμαθής Εβραίος που έζησε πριν 180 χρόνια, στη διατριβή του για τις αρχαίες και σύγχρονες τελετές των Εβραίων παραθέτει τις παρατηρήσεις του Εμπέν-Εζρα και προσθέτει και δικές του για να αποδείξει ότι ο Μωυσής δεν έγραψε τα βιβλία αυτά. Επίσης λέει, παραθέτοντας αποδείξεις, ότι η Βίβλος⁴⁵ δεν υπήρχε ως βιβλίο μέχρι την εποχή των Μακκαβαίων,⁴⁶ πάνω από 100 χρόνια μετά τη Βαβυλώνια Αιχμαλωσία δηλαδή.

Στο 2^ο μέρος της “Εποχής της Λογικής” μεταξύ άλλων αναφέρομαι σε εννέα στίχους στο κεφάλαιο 36 της Γενέσεως, ξεκινώντας από τον 31^ο στίχο “Και οὔτοι οἱ βασιλεῖς οἱ βασιλεύσαντες ἐν Ἐδὼμ πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι βασιλέα ἐν Ἰσραήλ”,⁴⁷ το οποίο είναι αδύνατο να το έγραψε ο Μωυσής ή οποιοσδήποτε τον καιρό του Μωυσή, αφού δε θα μπορούσε να είχε γραφτεί πριν αρχίσει η βασιλεία στο Ισραήλ, αρκετές εκατοντάδες χρόνια μετά το Μωυσή.

Ο Επίσκοπος μου το αναγνωρίζει αυτό και λέει “Πιστεύω ότι λες την αλήθεια”. Αλλά μετά συνεχίζει να λέει ότι μια μικρή προσθήκη σε ένα βιβλίο δεν επηρεάζει την αξιοπιστία και την αυθεντικότητά του. Ίδού τι κάνουν οι παπάδες. Μα αυτοί οι στίχοι δεν είναι μια προσθήκη στο βιβλίο, αλλά ολόκληρο κομμάτι που δε μπορεί να το έχει γράψει ο Μωυσής. Ο

45 Εννοεί την Παλαιά Διαθήκη, φυσικά.

46 164-63 π.Χ.

47 Πρβλ. σελ.69

Επίσκοπος θα απέρριπτε την αρχαιότητα ενός βιβλίου, αν από τα λόγια του μπορούσε να καταλάβει ότι ένα κομμάτι του είχε γραφτεί πολλές εκατοντάδες χρόνια μετά το θάνατο του υποτιθέμενου συγγραφέα. Δικαιούμαι, λοιπόν, να πω ότι η Γένεσις είναι μια πλαστογραφία.

Ας ανακεφαλαιώσουμε τα στοιχεία για την αρχαιότητα και την αυθεντικότητα του βιβλίου της Γενέσεως και τα συμπεράσματα που μπορούμε να βγάλουμε από αυτά.

Πρώτον, κάποια κομμάτια της Γενέσεως δεν μπορεί να γράφτηκαν από το Μωσή, ενώ τα υπόλοιπα δεν περιέχουν κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει ότι γράφτηκαν από το Μωσή.

Δεύτερον, για περίπου 1000 χρόνια υπάρχει παγκόσμια σιωπή σχετικά με τις θαυμαστές διηγήσεις της Γενέσεως, όπως τη Δημιουργία του κόσμου σε έξι ημέρες, τον κήπο της Εδέμ, το δέντρο της γνώσης, το δέντρο της ζωής, την ιστορία της Εύας και του Όφεως, την πώση του ανθρώπου και την εκδίωξή του από τον όμορφο αυτόν κήπο, μαζί με τον κατακλυσμό του Νώε και τον πύργο της Βαβέλ.

Τρίτον, η σιωπή όλων των βιβλίων της Βίβλου για το όνομα του Μωσή, από το βιβλίο του Ιησού του Ναυή μέχρι το Δ' Βασιλειών, το οποίο γράφτηκε μετά την Αιχμαλωσία, μια περίοδο περίπου 1000 ετών. Περίεργο που ένας άνθρωπος που έχει ανακηρυχθεί ως ιστορικός της Δημιουργίας, ο έμπιστος του Μεγαλοδύναμου, ο νομοθέτης του Εβραϊκού έθνους και ιδρυτής της θρησκείας τους, είναι παράξενο, λέω, που το όνομά του δεν εμφανίζεται στα βιβλία τους για χίλια χρόνια, αν όντως τα πίστευαν όλα αυτά σχετικά με το άτομό του ή τα βιβλία που έγραψε.

Τέταρτον, οι απόψεις των πιο σπουδαιών Εβραίων σχολιαστών ότι ο Μωυσής δεν είναι ο συγγραφέας της Γενέσεως, απόψεις που βασίζονται σε στοιχεία που παραθέτουν.

Πέμπτον, η άποψη των πρώιμων Χριστιανών συγγραφέων και του μεγάλου υπέρμαχου της ιουδαϊκής βιβλιογραφίας, του Μαϊμονίδη, ότι το βιβλίο της Γενέσεως δεν περιέχει γεγονότα.

Έκτον, η σιωπή που επιβάλλουν οι Εβραίοι ραβίνοι και ο ίδιος ο Μαϊμονίδης στο Εβραϊκό έθνος να μην αποκαλύψουν την αλήθεια για την κοσμογονία (τη δημιουργία του κόσμου) της Γενέσεως εάν τύχει και την ανακαλύψουν.

Από αυτά τα στοιχεία μπορούν να εξαχθούν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

Πρώτον, ότι το βιβλίο της Γενέσεως δεν περιέχει γεγονότα.

Δεύτερον, ότι αφού δεν υπάρχει σε όλη τη Βίβλο καμία αναφορά στα θαυμαστά γεγονότα της Γενέσεως, πρώτα γράφτηκαν εκείνα και μετά η Γένεση, οπότε και τοποθετήθηκε ως πρόλογος στη Βίβλο. Όλοι ξέρουν ότι αν και ο πρόλογος ενός βιβλίου είναι πρώτος, γράφτηκε τελευταίος.

Τρίτον, η σιωπή που επιβάλλουν οι Εβραίοι ραβίνοι και ο Μαϊμονίδης στους Εβραίους για να μην αποκαλύψουν οτιδήποτε σχετικά με την κοσμογονία, αποδεικνύει ότι έχουν ένα μυστικό που δεν επιθυμούν να αποκαλυφθεί. Το μυστικό αυτό, που αποκαλύπτεται μόνο του, είναι ότι ενώ οι Εβραίοι ήταν στη Βαβυλώνα και την Περσία έμαθαν για την

κοσμογονία της Zend-Avesta του Ζωροάστρη, του Πέρση νομοδότη, την οποία παράλλαξαν όπως ήθελαν και την μεταχρονολόγησαν για να της αποδώσουν το όνομα του Μωυσή. Δεν μπορεί να υπάρχει άλλη εξήγηση. Όλα αυτά μας δείχνουν ότι η Γένεση δεν είναι το αρχαιότερο βιβλίο του κόσμου, όπως μας λέει ο Επίσκοπος, αλλά το τελευταίο βιβλίο της Βίβλου που γράφτηκε και ότι η κοσμογονία που περιέχει είναι κατασκευασμένη.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΓΕΝΕΣΕΩΣ

Τα πάντα στο βιβλίο της Γενέσεως περιέχουν στοιχεία ή συμπτώματα ότι γράφτηκε αργά στην ιστορία του Εβραϊκού έθνους. Ακόμα και τα ονόματα που αναφέρονται [στο βιβλίο] συνηγορούν σ' αυτό.

Δεν υπάρχει τίποτε πιο φυσικό από το να ονομάζονται τα παιδιά μελλοντικών γενεών με τα ονόματα δοξασμένων ανθρώπων του παρελθόντος. Αυτό ισχύει για όλα τα έθνη σε όλες τις εποχές, αλλά δεν ισχύει στην περίπτωση της Βίβλου. Κάποιος λόγος πρέπει να υπάρχει γ' αυτό.

Το βιβλίο της Γένεσης μας μιλάει για έναν άνδρα, τον Αδάμ, και τους γιους του, τον Κάιν και τον Σηθ, για τον Ενώχ που έζησε 365 χρόνια (που είναι και ο αριθμός ημερών σε ένα έτος) και μετά αναλήφθηκε. Μοιάζει με αλληγορία παρμένη από τους Εθνικούς που έχει σχέση με την έναρξη και το τέλος του έτους και την πορεία του ήλιου στο ζωδιακό κύκλο, στο οποίο βασιζόταν η αλληγορική θρησκεία των Εθνικών.

Μας μιλάει και για το Μαθουσάλα που έζησε 969 χρόνια και παραθέτει και ένα ολόκληρο κατάλογο ονομάτων στο 5^ο κεφάλαιο. Μετά συνεχίζει με έναν άνθρωπο ονόματι Νώε και τους γιους του Σημ, Χαμ και Ιάφεθ και από εκεί στον Λωτ, τον Αβραάμ, τον Ισαάκ και τους γιους του, με τους οποίους τελειώνει η Γένεσις.

Όλοι αυτοί, σύμφωνα με τις περιγραφές, ήταν εξαιρετα και δοξασμένα άτομα. Ήταν παράλληλα και πατριάρχες των οικογενειών τους. Ο Αδάμ ήταν ο πατέρας όλης της ανθρωπότητας. Ο Ενώχ επειδή ήταν πολύ δίκαιος αναλήφθηκε στους ουρανούς. Ο Μαθουσάλας έζησε περίπου 1000 χρόνια. Ήταν γιος του Ενώχ που έζησε 365 χρόνια, όσες και οι ημέρες στο έτος. Μοιάζει να πρόκειται για συνέχεια της αλληγορίας των 365 ημερών του έτους και των παραγώγων του. Ο Νώε επιλέχθηκε να σωθεί όταν πνίγηκε ο κόσμος και έγινε δεύτερος πατέρας της ανθρωπότητας. Ο Αβραάμ ήταν ο πατέρας του ευσεβούς λαού. Ο Ισαάκ και ο Ιακώβ ήταν οι κληρονόμοι της δόξας του και ο τελευταίος ήταν ο πατέρας των 12 φυλών του Ισραήλ.

Αν αυτοί οι θαυμαστοί άνδρες, τα ονόματά τους και το βιβλίο που τα καταγράφει ήταν γνωστό στους Εβραίους πριν τη Βαβυλώνια Αιχμαλωσία, τότε τα ονόματά τους θα ήταν κοινότυπα μεταξύ των Εβραίων τόσο πριν, όσο και μετά το γεγονός αυτό. Σήμερα ακούμε για χιλιάδες Αβραάμ, Ισαάκ και Ιακώβ μεταξύ των Εβραίων, αλλά κανένας δεν είχε αυτά τα ονόματα πριν τη Βαβυλώνια Αιχμαλωσία. Η Βίβλος δεν αναφέρει ούτε έναν παρόλο

που από τον Αβραάμ μέχρι τη Βαβυλώνα Αιχμαλωσία μεσολαβούν περίπου 1400 χρόνια.

Πώς δικαιολογείται ότι υπάρχουν χιλιάδες, αν όχι εκατοντάδες χιλιάδες Εβραίοι με το όνομα Αβραάμ, Ισαάκ και Ιακώβ μετά την περίοδο αυτή και όχι πριν; Μόνο με έναν τρόπο λύνεται το πρόβλημα: ότι πριν τη Βαβυλώνα Αιχμαλωσία οι Εβραίοι δεν είχαν το βιβλίο της Γενέσεως και δεν ήξεραν τα ονόματα των ανθρώπων που περιέχει ή τα γεγονότα που διηγείται ή κατασκευάστηκαν μετά. Οι Εβραίοι είναι πιθανό να κατασκεύασαν το όνομα Αβραάμ από το αραβικό “*Ιμπραήμ*” (που είναι και ο τρόπος που γράφουν οι Τούρκοι το όνομα μέχρι σήμερα).⁴⁸

Από τη Βαβυλώνα Αιχμαλωσία μέχρι σήμερα υπάρχουν χιλιάδες Εβραίοι με το όνομα *Μωυσής* και *Ααρών*, ονόματα που αναφέρονται για πρώτη φορά στο βιβλίο της Εξόδου, αλλά νωρίτερα δεν αναφέρεται κανένας με τέτοιο όνομα. Η Βίβλος δεν αναφέρει ούτε έναν. Από αυτό μπορούμε να συμπεράνουμε ότι οι Εβραίοι δεν γνώριζαν το βιβλίο της Εξόδου πριν τη Βαβυλώνα Αιχμαλωσία και μόνο αφού κατασκευάστηκε το βιβλίο αυτό έγιναν τα ονόματα *Μωυσής* και *Ααρών* κοινά στους Εβραίους.

Εδώ αξίζει να αναφέρουμε ότι η λέξη “μωσαϊκό” δεν έχει σχέση με τη μωσαϊκή διήγηση της Δημιουργίας [ή το μωσαϊκό νόμο]: δεν παράγεται από τη λέξη “*Μωυσής*”, αλλά από τις “*Μούσες*”, λόγω των περιπλοκών και εντυπωσιακών δαπέδων που υπήρχαν στους ναούς που ήταν αφιερωμένοι στις Μούσες. Αυτό δηλώνει έντονα ότι το όνομα *Μωυσής* προέρχεται από την ίδια πηγή και δεν είναι ένα αληθινό, αλλά αλληγορικό άτομο, όπως ακριβώς μας λέει και ο Μαϊμονίδης για την αλληγορία της *Μωσαϊκής* διήγησης της Δημιουργίας.⁴⁹

Θα προχωρήσω το επίχειρημα και λίγο παραπέρα. Οι Εβραίοι τώρα γνωρίζουν το βιβλίο της Γενέσεως καθώς και τα ονόματα που υπάρχουν στα δέκα πρώτα κεφάλαια, από τον Αδάμ στο Νώε. Ωστόσο δεν βλέπουμε σήμερα (και μιλώ για τον εαυτό μου) Εβραίους ονόματι Αδάμ, Άβελ, Σηθ, Ενώχ, Μαθουσάλας, Νώε,⁵⁰ Σημ, Χαμ ή Ιάφεθ, παρόλο που σύμφωνα με τις διηγήσεις του βιβλίου αυτού ήταν οι πιο σπουδαιότεροι άνδρες στον κατάλογο της εβραϊκής ιστορίας.

Τα ονόματα που προτιμούν οι Εβραίοι βρίσκονται από το 1^ο κεφάλαιο της Γενέσεως και μετά: ονόματα όπως Αβραάμ, Ισαάκ, Ιακώβ κ.λπ. Γιατί δεν επιλέγουν ονόματα από τα δέκα πρώτα κεφάλαια; Υπάρχει μια προφανής διαχωριστική γραμμή μεταξύ των δέκα πρώτων κεφαλαίων της Γενέσεως και των υπολοίπων όσον αφορά την επιλογή ονομάτων. Κάποιος λόγος πρέπει να υπάρχει και θα προτείνω μια λύση γι’αυτό το πρόβλημα.

Ο αναγνώστης θα θυμάται το κείμενο που μετέφερα από τον Εβραίο ραβίνο Μαϊμονίδη, στο οποίο λέει: “Δεν θα έπρεπε να κατανοούμε αυτά

48 Πιο πιθανό είναι να συνέβη το αντίθετο.

49 Το επίχειρημα αυτό είναι παρατραβηγμένο και μάλλον απίθανο. Μόνο και μόνο επειδή δύο λέξεις είναι ομόηχες, και μάλιστα όχι στην αρχική τους γλώσσα, δεν σημαίνει ότι είναι και συγγενικές μεταξύ τους.

50 Ο Carille σημειώνει ότι εδώ ο συγγραφέας κάνει λάθος, μια και το Νώε είναι πολύ κοινό εβραϊκό όνομα.

που είναι γραμμένα στο βιβλίο της Δημιουργίας ούτε κατά γράμμα. [...] Αυτό είναι ένα αξίωμα (λέει) που όλοι οι σοφοί επαναλαμβάνουν *πάνω απ'όλα*, ειδικά όσον αφορά τη δημιουργία των έξι ημερών”.⁵¹

Η φράση “πάνω απ'όλα” υποδηλώνει ότι [πέρα από τη Δημιουργία] υπάρχουν και άλλα τμήματα του βιβλίου που δεν πρέπει να ερμηνεύονται κυριολεκτικά, αν και όχι τόσο σημαντικά. Δεδομένου ότι οι Εβραίοι δεν υιοθετούν ονόματα από τα δέκα πρώτα κεφάλαια, είναι προφανές ότι αυτά περιλαμβάνονται σε εκείνα που δεν πρέπει να ερμηνεύονται κυριολεκτικά. Από αυτό μπορούμε να συμπεράνουμε ότι οι χαρακτήρες που εμφανίζονται στα δέκα πρώτα κεφάλαια, όπως ο Αδάμ, ο Σηθ, ο Ενώχ, ο Μαθουσαλάς κ.ο.κ. μέχρι το Νώε, δεν είναι αληθινά, αλλά φανταστικά ή αλληγορικά άτομα, συνεπώς είναι λογικό οι Εβραίοι να μην τα χρησιμοποιούν στις οικογένειές τους.

Αν πίστευαν ότι ήταν αληθινά άτομα, όπως εκείνα στα υπόλοιπα κεφάλαια μετά το δέκατο, τότε τα ονόματα Αδάμ, Αβελ, Σηθ κ.λπ. θα ήταν το ίδιο συνηθισμένα στους Εβραίους όπως τα Αβραάμ, Ισαάκ, Ιακώβ, Μωυσής και Ααρών.

Δεδομένης της μεγάλης δεισιδαιμονίας των Εβραίων, δε θα υπήρχε ούτε μια οικογένεια χωρίς έναν Ενώχ, ως πρέσβη της οικογένειας για τα ουράνια. Όποια μητέρα επιθυμούσε ο γιος της να ζήσει πολλά χρόνια θα τον ονόμαζε Μαθουσαλά, ενώ όσοι Εβραίοι δε θα ήθελαν να θαλασσοπνιγούν θα ονομάζονταν Νώε, σαν ξόρκι ενάντια στο καταβοτοσάκισμα και τον πνιγμό.

Αυτά είναι τα οικεία στοιχεία κατά του βιβλίου της Γενέσεως, τα οποία, αν εξεταστούν μαζί με τα προηγούμενα στοιχεία, δείχνουν ότι το βιβλίο της Γενέσεως δεν είναι αρχαιότερο της Βαβυλώνιας Αιχμαλωσίας και είναι κατασκευασμένο. Τώρα θα δείξω πόσο αρχαιότερο είναι το βιβλίο του Ιώβ.⁵²

ΙΩΒ

Το βιβλίο του Ιώβ δεν μοιάζει καθόλου με εβραϊκό, και παρ' όλο που συμπεριλαμβάνεται στα βιβλία της Βίβλου, δεν ανήκει σ'αυτή. Δεν περιέχει

51 Εδώ ο συγγραφέας είναι ένοχος συρραφής. Εκεί που τοποθέτησα το [...] παραλείπονται αρκετές προτάσεις με αποτέλεσμα να αλλοιώνεται το κείμενο, αφού το “αξίωμα” είναι το να κρατηθεί το πραγματικό νόημα της Γενέσεως κρυφό (πρβλ. και σελ. 185)

52 Αν και ο συγγραφέας παραθέτει αυτή την ανάλυση των εβραϊκών ονομάτων συμπληρωματικά και πολύ πειστικά, ωστόσο είναι σχετικά σαθρό ως επικείμενο, αφού ο ίδιος φαίνεται να αδιαφορεί για τις κοινωνικές επιδράσεις που μπορεί να επηρέασαν την επιλογή ονομάτων στις εβραϊκές κοινότητες. Αν, για παράδειγμα, μεταφέραμε το ίδιο επικείμενο στην σύγχρονη Ελλάδα, θα μπορούσε ένας μελλοντικός μελετητής να υποστηρίξει ότι οι Έλληνες δεν πίστευαν στην Παλαιά Διαθήκη επειδή τα πιο κοινά ελληνικά ονόματα δεν υπάρχουν εκεί μέσα· ονόματα όπως Κώστας, Ελένη, Δημήτρης κ.λπ.; Οι Αμερικανοί αντίθετα θα προέκυπταν πιο “Εβραίοι” και απ'τους ίδιους τους Εβραίους μια και έχουν μια ιδιαίτερη αγάπη στα βιβλικά ονόματα, ειδικά στα ονόματα της Γένεσης (υποθέτω λόγω της προτεσταντικής παράδοσης που απορρίπτει τη λατρεία των αγίων.)

Ομολογούμενος, το παράδειγμά μου δεν είναι και το πλέον επιτυχημένο, αλλά το ζήτημα επιλογής ονομάτων για παιδιά είναι ένα πολύ πιο περίπλοκο κοινωνικό φαινόμενο από την απλοποιημένη μορφή που παρουσιάζει ο συγγραφέας.

καμία αναφορά σε εβραϊκούς νόμους ή έθιμα. Αντίθετα μάλιστα, όλα τα στοιχεία που περιέχει μας δείχνουν ότι είναι βιβλίο Εθνικών, είτε Περσών, είτε Χαλδαιών.

Το όνομα Ιώβ δεν μοιάζει με εβραϊκό όνομα. Δεν υπάρχει άλλος Εβραίος με αυτό το όνομα στη Βίβλο, ούτε έχω γνωρίσει ποτέ κανέναν.⁵³ Η περιοχή που διαδραματίζεται η ιστορία του Ιώβ και υποτιθεται ότι έζησε στην Αυσίτιδα⁵⁴ και τέτοιο μέρος που να ανήκε στους Εβραίους δεν υπήρχε. Αν η Ουζ είναι το ίδιο μέρος με την Ουρ, τότε βρισκόταν στη Χαλδαία, γη των Εθνικών.

Οι Εβραίοι δεν λένε πώς απέκτησαν το βιβλίο ή ποιος το έγραψε, ούτε πότε γράφτηκε. Ο Ωριγένης στο βιβλίο του κατά του Κέλσου (κατά τους πρώτους αιώνες της Χριστιανικής Εκκλησίας) λέει ότι το βιβλίο του Ιώβ είναι αρχαιότερο του Μωυσή. Ο Εμπέν-Έζρα, ο Εβραίος σχολιαστής (που όπως έχω ήδη πει, ο Επίσκοπος τον θεωρεί πολύ μορφωμένο και σίγουρα καταλάβαινε την ίδια του τη γλώσσα) λέει ότι το βιβλίο του Ιώβ έχει μεταφραστεί στα Εβραϊκά από άλλη γλώσσα. Ο Σπινόζα, ένας άλλος πολυμαθής Εβραίος σχολιαστής, συμφωνεί με τον Εμπέν-Έζρα και επιπλέον λέει “Je crois que Job etait Gentie”[sic]⁵⁵ Πιστεύω ότι ο Ιώβ ήταν Εθνικός.

Ο Επίσκοπος (στην απάντησή του σε μένα) λέει “ότι η δομή όλου του βιβλίου του Ιώβ, δεδομένης και της ιστορίας που περιγράφει, βασίζεται στην ιδέα που επικρατούσε στους Πέρσες και τους Χαλδαιούς και τα άλλα έθνη Εθνικών, ενός καλού και ενός κακού πνεύματος”.

Μιλώντας για το καλό και το κακό πνεύμα των Περσών, ο Επίσκοπος τα αναφέρει ως *Arimanius* και *Oromasdes*.⁵⁶ Δε θα ασχοληθώ με την ορθογραφία, αφού ξέρω πως τα μεταφρασμένα ονόματα γράφονται διαφορετικά σε διαφορετικές γλώσσες. Ωστόσο, έκανε ένα τεράστιο λάθος. Έβαλε το Διάβολο πρώτο. Ο *Arimanius*, ή *Ahriman*, όπως γράφεται συνήθως, είναι το κακό πνεύμα και ο *Oromasdes* ή *Ormuzd* είναι το καλό πνεύμα. Έκανε το ίδιο λάθος στην ίδια παράγραφο γράφοντας για το καλό και το κακό πνεύμα των Αρχαίων Αιγυπτίων, τον *Όσιρη* και τον *Τυφώνα*,⁵⁷ βάζοντας τον Τυφώνα μπροστά από τον Όσιρη. Το σφάλμα είναι το ίδιο με το αν ο Επίσκοπος έγραφε για το Χριστιανισμό ή κήρυττε και έλεγε “ο Διάβολος και ο Θεός”. Ένας ιερέας θα έπρεπε να γνωρίζει καλύτερα τη δουλειά του. Συμφωνούμε ωστόσο ότι η δομή του βιβλίου του Ιώβ είναι των Εθνικών. Όπως είπα στο δεύτερο μέρος της “Εποχής της Λογικής” και βάσει των επιχειρημάτων μου η ιστορία αυτή δεν είναι εβραϊκή.

Μεταξύ των πηγών που ανέφερα ήταν ο Ωριγένης που πριν από 1400 χρόνια, είπε ότι το βιβλίο του Ιώβ είναι αρχαιότερο από τον Μωυσή, ο

53 Εδώ διαφωνώ κάθετα με το συγγραφέα. Το “Ιώβ” εκ πρώτης όψεως, μοιάζει εξόχως εβραϊκό. Σύμφωνα με την ελληνική μεταφορά των ονομάτων, υπάρχουν πάρα πολλά ονόματα που αρχίζουν με το χαρακτηριστικό “Ιω” (ή “Jo” στα Αγγλικά).

54 “Uz” στο αγγλικό κείμενο.

55 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Σπινόζα περί Τελετών των Εβραίων, σελ.286, δημοσιευμένο στα Γαλλικά στο Άμστερνταμ το 1678.

56 Watson, σελ.66

57 Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί αυτό το όνομα για τον αιγυπτιακό θεό Σεθ. (βλ.και σελ.289)

Εμπέν-Εζρα που στο σχολιασμό του για το βιβλίο του Ιώβ λέει ότι έχει μεταφραστεί από άλλη γλώσσα (άρα από Εθνική γλώσσα [εξ ορισμού]), ο Σπινόζα που δεν λέει απλώς τα ίδια, αλλά και ότι ο συγγραφέας ήταν Εθνικός, και τέλος ο Επίσκοπος που λέει ότι όλο το βιβλίο είναι Εθνικό. Μπορούμε να συμπεράνουμε, λοιπόν, ότι το βιβλίο του Ιώβ δεν ήταν αρχικά βιβλίο των Εβραίων.

Έπειτα, για να βρούμε σε ποιο λαό ή έθνος ανήκει οποιοδήποτε θρησκευτικό βιβλίο πρέπει να το συγκρίνουμε με τα κεντρικά δόγματα και τις ιδέες των διαφόρων λαών. Βάσει των ιδίων των συμπερασμάτων του Επισκόπου, το βιβλίο του Ιώβ ανήκει είτε στους Αρχαίους Πέρσες, τους Χαλδαιούς ή τους Αιγυπτίους. Κι αυτό γιατί το δόγμα που περιέχει, ότι το καλό και το κακό πνεύμα, ο Θεός και ο Διάβολος όπως τα αναφέρει το βιβλίο του Ιώβ, είναι δύο διαφορετικές και διακριτές οντότητες, δεν είναι συνεπές ως προς κανένα εβραϊκό δόγμα.

Η πεποίθηση ότι ένα καλό και ένα κακό πνεύμα υπάρχουν ως διαφορετικές και διακριτές οντότητες είναι ένα δόγμα που δεν υπάρχει σε κανένα βιβλίο της Βίβλου. Αυτό το δόγμα εμφανίζεται για πρώτη φορά στην Καινή Διαθήκη. Εκεί το άτομο που καλείται Υιός του Θεού πιάνει την κουβέντα με το Διάβολο πάνω σε ένα βουνό με την ίδια οικειότητα που έχουν και στην ιστορία του Ιώβ. Βάσει αυτού ο Επίσκοπος δεν μπορεί να λέει ότι η Καινή Διαθήκη βασίζεται στην Παλαιά. Σύμφωνα με την Παλαιά, ο Θεός των Εβραίων ήταν ο Θεός των πάντων. Όλο το καλό και κακό προερχόταν από εκείνον. Σύμφωνα με την Έξοδο, ο Θεός και όχι ο Διάβολος ήταν που σκλήρυνε την καρδιά του Φαραώ. Σύμφωνα με το βιβλίο του Σαμουήλ ένα κακό πνεύμα εκ Θεού ήταν που ταλαιπωρούσε τον Σαούλ. Και ο Ιεζεκιήλ βάζει το Θεό να λέει στους Εβραίους “και ἐγὼ ἔδωκα αὐτοῖς προστάγματα οὐ καλὰ καὶ δικαιώματα, ἐν οἷς οὐ ζήσονται ἐν αὐτοῖς.”⁵⁸ (Ιεζ 20,25) Η Βίβλος περιγράφει το Θεό του Αβραάμ, του Ισαάκ και του Ιακώβ με τόσο αντιφατικό τρόπο και τον παρουσιάζει ως τόσο διπρόσωπο που κανείς δε θα μπορούσε να είναι σίγουρος πότε ο Θεός μιλάει κανονικά και πότε ειρωνικά, πότε είχε την απαίτηση να γίνει πιστευτός και πότε όχι. Όσον αφορά τις απόψεις, τις αρχές και τα αξιώματα του βιβλίου του Ιώβ, αυτά μας δείχνουν ότι οι άνθρωποι που τα βιβλία των Εβραίων αναφέρουν υποτιμητικά ως ειδωλολάτρες είχαν εξαισίες ιδέες για το Δημιουργό και την πιο ευλαβή ηθική. Οι Εβραίοι ατίμασαν το Θεό. Οι Εθνικοί ήταν που τον δόξασαν. Όσο για τις μυθικές προσωποποιήσεις των Ελλήνων και των Ρωμαίων, αυτό ήταν μια παραφθορά της αρχαίας θρησκείας των Εθνικών που βασιζόταν στη λατρεία της πρώτης Αιτίας των έργων της Πλάσης, της οποίας ο εμφανής εκπρόσωπος ήταν ο ήλιος.

Φαίνεται ότι επρόκειτο για μια θρησκεία ευγνωμοσύνης και λατρείας και όχι προσευχής και δυσαρεστημένων παρακλήσεων. Στον Ιώβ βρίσκουμε λατρεία και υποταγή, αλλά όχι προσευχή. Ούτε οι Δέκα

58 “Wherefore I gave them also statutes that were not good, and judgments whereby they should not live” (Ιεζ 20,25)

Εντολές δεν επιβάλλουν την προσευχή. Η προσευχή προστέθηκε στη λατρεία από την Εκκλησία της Ρώμης ως μέσο απόκτησης χρημάτων και προνομίων. Όλες οι προσευχές των ιερέων της Χριστιανικής Εκκλησίας, είτε δημόσια, είτε ιδιωτικά, απαιτούν αμοιβή. Μπορεί να είναι σωστό να προσεύχεται κανείς κατ'ιδίαν για αρετή ή πνευματική καθοδήγηση, αλλά όχι για υλικά αγαθά.⁵⁹ Είναι μια προσπάθεια να υποδείξει κανείς στο Μεγαλοδύναμο πώς να κυβερνήσει τον κόσμο. Αλλά ας επιστρέψω στο βιβλίο του Ιώβ.

Αφού το ίδιο το βιβλίο μας δείχνει ότι είναι βιβλίο Εθνικών, το επόμενο είναι να βρούμε σε ποιο συγκεκριμένο έθνος ανήκε και τέλος πόσο παλιό είναι.

Ως σύνθεση είναι πανέμορφη, θεοπέσια και επιστημονική, γεμάτη συναίσθημα και μεγαλειώδεις μεταφορές. Ως ιστορία είναι τυπική. Τα άτομα που παίρνουν μέρος, τα *dramatis personæ*, εισάγονται τακτικά και μιλούν απόλυτα διακριτά και χωρίς διακοπές. Η ιστορία εκτυλίσσεται, όπως προανέφερα, σε γη Εθνικών και οι συνδέσεις μεταξύ των τμημάτων της ιστορίας, παρόλο που δεν χρησιμοποιούνται σε όλα τα δράματα, τηρούνται όσο το δυνατόν περισσότερο.

Στην τελευταία πράξη του δράματος, όπου ο Μεγαλοδύναμος παρουσιάζεται να μιλάει μέσα από λαίλαπα και νέφη⁶⁰ για να κρίνει τη διαμάχη του Ιώβ με τους φίλους του, αυτή είναι μια από τις μέγιστες ιδέες που μπορούσε να παράγει η ποιητική φαντασία. Η ευδαιμονία του Ιώβ που ακολουθεί δεν ανήκει στο δράμα. Είναι ένας επίλογος του συγγραφέα, όπως οι πρώτοι στίχοι του πρώτου κεφαλαίου, που δίνουν μια διήγηση για τον Ιώβ, τη γη του, τα πλούτη του, είναι ο πρόλογος.

Το βιβλίο μοιάζει να είναι έργο Περσών Μάγων, όχι μόνο επειδή η δομή του ανταποκρίνεται στα δόγματα της θρησκείας εκείνων των ανθρώπων, όπως την ίδρυσε ο Ζωροάστρης, αλλά και από τις αστρονομικές αναφορές σε αστερισμούς του ζωδιακού κύκλου και άλλων ουρανίων σωμάτων, μεταξύ των οποίων άρχων ήταν ο ήλιος, που στη θρησκεία τους λεγόταν Μίθρας. Ο Ιώβ, περιγράφοντας τη δύναμη του Θεού λέει ¹⁷“ὁ λέγων τῷ ἡλίῳ καὶ οὐκ ἀνατέλλει, κατὰ δὲ ἄστρων κατασφραγίζει”⁸ ὁ τανύσας τὸν οὐρανὸν μόνος, καὶ περιπατῶν ὡς ἐπ’ ἐδάφους ἐπὶ θαλάσσης”⁹ ὁ ποιῶν Πλειάδα καὶ Ἑσπερον καὶ Ἀρκτοῦρον, καὶ ταμειᾶ νότου”⁶¹ (Ιώβ 9,7-9) Όλες αυτές οι αστρονομικές αναφορές είναι σχετικές με τη θρησκεία των Περσών.

59 Αυτή είναι μια από τις πιο συνηθισμένες πεποιθήσεις των Ντεϊστών ακόμα και σήμερα. Η προσευχή υπονοεί ότι ο προσευχόμενος έχει μια ιδιαίτερη ικανότητα να επηρεάσει τη βούληση ενός παντοδύναμου, πανγινώσκοντος και πανταχού παρόντος ὄντος, πράγμα απλά παράλογο.

60 “Μετά δὲ τὸ πάσασθαι Ἐλιὸν τῆς λέξεως εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Ἰώβ διὰ λαίλαπος καὶ νεφῶν” (Ιώβ 38,1)

61 ¹⁷“Which commandeth the sun, and it riseth not; and sealeth up the stars. ⁸Which alone spreadeth out the heavens, and treadeth upon the waves of the sea. ⁹Which maketh Arcturus, Orion, and Pleiades, and the chambers of the south.” (Ιώβ 9,7-9) Ο συγγραφέας αναφέρει λανθασμένα το στίχο ως 27 αντί 7 (πιθανότητα τυπογραφικό λάθος)

Αφού καθορίσαμε, λοιπόν, ότι το βιβλίο είναι έργο κάποιων Περώων ή εξ Ανατολών Μάγων, είναι φυσικό να υποθέσουμε ότι, όταν οι Εβραίοι με την άδεια του Κύρου επέστρεψαν από τη Βαβυλώνια Αιχμαλωσία, έφεραν το βιβλίο μαζί τους, το μετέφρασαν στα Εβραϊκά και το τοποθέτησαν στον Κανόνα των Γραφών τους που αποκρυσταλλωνόταν εκείνη την περίοδο. Αυτή [η θεωρία] είναι συνεπής με το ότι το όνομα του Ιώβ αναφέρεται στον Ιεζεκιήλ (14,14),⁶² ο οποίος ήταν ένας από τους αιχμαλώτους που επέστρεψαν από τη Βαβυλώνα και με το ότι δεν αναφέρεται σε κανένα βιβλίο που γράφτηκε πριν την αιχμαλωσία.

Μεταξύ των αστρονομικών αναφορών στο βιβλίο υπάρχει και μία που μας βοηθά να εντοπίσουμε το πόσο αρχαίο είναι. Είναι εκεί που ο Θεός επιπλήττει τον Ιώβ λέγοντας “³⁰τίς [...] ³¹συνήκας δὲ δεσμὸν Πλειάδος[.]”⁶³ (Ιωβ 38,31) Δεδομένου ότι η εξήγηση βασίζεται σε αστρονομικούς υπολογισμούς θα προσπαθήσω να εξηγήσω το ζήτημα για εκείνους που δεν θα μπορούσαν να το καταλάβουν διαφορετικά.

Οι Πλειάδες⁶⁴ είναι ένα σμήνος κλωμών, γαλακτερών άστρων στο μέγεθος μιας ανθρώπινης γροθιάς στον αστερισμό του Ταύρου.⁶⁵ Είναι ένας από τους δώδεκα αστερισμούς του ζωδιακού κύκλου και ο καθένας αντιστοιχεί με έναν από τους δώδεκα μήνες του έτους. Οι Πλειάδες φαίνονται στο χειμερινό ουρανό, αλλά όχι τον θερινό γιατί βρίσκονται κάτω από τον ορίζοντα.

Ο ζωδιακός κύκλος είναι μια ιδεατή ζώνη ή κύκλος στον ουρανό με πλάτος 18 μοίρες κατά μήκος του οποίου φαίνεται να κινείται ο ήλιος στο ετήσιο ταξίδι του και στον οποίο κινούνται και οι πλανήτες. Όταν ο ήλιος είναι ανάμεσα σε μας και μια ομάδα αστεριών που σχηματίζουν ένα συγκεκριμένο αστερισμό λέμε ότι ο ήλιος είναι σε εκείνο τον αστερισμό. Συνεπώς, ο αστερισμός στον οποίο βρίσκεται το Καλοκαίρι βρίσκεται στην διαμετρικά αντίθετη θέση εκείνου στον οποίο βρίσκεται το Χειμώνα και το ίδιο ισχύει με την Άνοιξη και το Φθινόπωρο.

Ο ζωδιακός κύκλος, εκτός του ότι χωρίζεται σε δώδεκα αστερισμούς, όπως και κάθε άλλος κύκλος, μεγάλος ή μικρός, χωρίζεται σε 360 ίσα μέρη που λέγονται μοίρες. Συνεπώς, κάθε αστερισμός περιέχει 30 μοίρες. Οι αστερισμοί του ζωδιακού κύκλου ονομάζονται συνήθως ζώδια για να διακρίνονται από εκείνους που βρίσκονται εκτός του ζωδιακού κύκλου και αυτό θα είναι το όνομα που θα χρησιμοποιώ [από εδώ και πέρα].

Η μετάπτωση των ισημεριών είναι το πιο δύσκολο θέμα προς εξήγηση και στο οποίο βασίζεται το όλο επιχείρημα.

Οι ισημερίες αντιστοιχούν σε δύο εποχές του έτους, όταν ο ήλιος κάνει τη μέρα και τη νύχτα να έχουν ίση διάρκεια.

62 “καὶ ἐὰν ὦσιν οἱ τρεῖς ἄνδρες οὗτοι ἐν μέσῳ αὐτῆς, Νῶε καὶ Δαυιὴλ καὶ Ἰώβ, αὐτοὶ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ αὐτῶν σωθήσονται, λέγει Κύριος” (Ιεζ 14,14) Αυτή είναι και η μοναδική εμφάνιση του ονόματος του Ιώβ, εκτός του βιβλίου του Ιώβ, σε ολόκληρη την Παλαιά Διαθήκη.

63 “Canst thou bind the sweet influences of Pleiades[.]?” (Ιωβ 38,31)

64 Γνωστές στην Ελλάδα και ως “Πούλια”.

65 Στο πρωτότυπο: “...in the constellation of Taurus, or in English, the Bull”.

Το κείμενο αυτό εδώ κόβεται απότομα. Μπορούμε πάντως να υποθέσουμε (από την απόπειρα επιχειρηματολογίας με τη μετάπτωση των ισημερινών και την αναφορά στον αστερισμό του Ταύρου) ότι ο συγγραφέας πρέπει να τοποθετεί την συγγραφή του βιβλίου του Ιώβ από τους Πέρσες την περίοδο που η εποχή του Ταύρου έδωσε τη θέση της στην εποχή του Κριού γύρω στο 2000 π.Χ. Ίσως να ήθελε να επιχειρηματολογήσει για μια ακόμα πιο παλιά περίοδο, από την εποχή των Διδύμων στην εποχή του Ταύρου (περί το 4000 π.Χ.) αλλά αυτό μοιάζει μάλλον υπερβολικό. Οι αστροθεολογικές αντιλήψεις του συγγραφέα πάντως είναι ξεκάθαρες.

Τα επόμενα αποσπάσματα δεν συνδέονται με τα προηγούμενα και εκδόθηκαν για πρώτη φορά από τον Carille στην έκδοση του 1824.

ΣΑΒΒΑΤΟ Ή ΚΥΡΙΑΚΗ

Η έβδομη ημέρα, ή για την ακρίβεια η περίοδος των επτά ημερών, αρχικά ήταν ένας αριθμητικός μερισμός του χρόνου και τίποτα περισσότερο. Αν ο Επίσκοπος γνώριζε από ιστορία της αστρονομίας θα το ήξερε αυτό. Η ετήσια περιφορά της Γης δημιουργεί αυτό που ονομάζουμε έτος.

Το έτος χωρίζεται τεχνητά σε μήνες, οι μήνες σε εβδομάδες των επτά ημερών, οι ημέρες σε ώρες κ.λπ. Η περίοδος των επτά ημερών, όπως και όλα τα τεχνητά τμήματα του έτους δημιουργήθηκαν για τη διευκόλυνση εκείνων που ήθελαν να κρατούν λογαριασμό.

Η άγνοια, η επιβολή και οι παπάδες είναι που τους έδωσαν άλλο νόημα. Αντί για ημέρα του Κυρίου θα μπορούσαν να μιλάνε για τη βδομάδα του Κυρίου ή την ώρα του Κυρίου. Όλος ο χρόνος του ανήκει και κανένα τμήμα του δεν είναι πιο ιερό ή άγιο από ένα άλλο. Ωστόσο, οι διακρίσεις μεταξύ των ημερών είναι απαραίτητες για το επάγγελμα του ιερέα.

Πριν αναπτυχθεί η επιστήμη της αστρονομίας στο βαθμό που την έφεραν οι Αιγύπτιοι και οι Χαλδαίοι, οι άνθρωποι εκείνης της εποχής δεν είχαν άλλη βοήθεια πέρα από τις απλές παρατηρήσεις των ορατών αλλαγών του ήλιου και της σελήνης για να μετράνε το πέρασμα του χρόνου. Απ'όσο γνωρίζουμε από την ιστορία, οι Αιγύπτιοι ήταν οι πρώτοι που χωρίσανε το χρόνο σε δώδεκα μήνες. Ο Ηρόδοτος, που έζησε πριν από 2200 χρόνια και είναι ο αρχαιότερος ιστορικός του οποίου τα έργα σώθηκαν μέχρι σήμερα, λέει ότι *το έκαναν αυτό με τη γνώση που είχαν για τα άστρα*. Όσο για τους Εβραίους, σε όλη την τεχνολογία⁶⁶ που παρήγαγαν δεν έκαναν ούτε μία βελτίωση. Ήταν ο πιο αδαής από τους απαίδευτους λαούς. Αν ο Κύριος όντως τους μίλησε, όπως πιστεύει ο Επίσκοπος, και αν όντως έπρεπε να μεταδώσουν τη γνώση αυτή στον υπόλοιπο κόσμο, τότε ο Κύριος θα τους είχε διδάξει το αλφάβητο και την τέχνη της τυπογραφίας, αφού χωρίς τα κατάλληλα μέσα δε θα μπορούσα να φέρουν σε πέρας την αποστολή τους. Το αλφάβητο όμως ήταν ανακάλυψη του κόσμου των Εθνικών, ενώ η τυπογραφία του σύγχρονου κόσμου.⁶⁷ Ας επιστρέψω όμως στο θέμα μου.

Πριν τη βοήθεια της επιστήμης της αστρονομίας οι άνθρωποι, όπως είπαμε, δεν είχαν άλλο τρόπο να μετράνε το πέρασμα του χρόνου πέρα από τις ορατές αλλαγές του ήλιου και της σελήνης. Έβλεπαν ότι πολλές

66 Στο πρωτότυπο: "scientific art"

67 Περισσότερα γι'αυτό το αμφίβολο επιχείρημα στη σελ.200

ημέρες έκαναν ένα έτος, αλλά ήταν πολύ κουραστικό να τις μετράνε από το 1 ως το 365, ούτε και γνώριζαν την ακριβή διάρκεια του ηλιακού έτους. Ήταν, λοιπόν, απαραίτητο για τη μέτρηση των ημερών να τις χωρίσουν σε μικρά πακέτα, όπως είναι σήμερα οι εβδομάδες, και που αποτελούνταν και τότε από επτά ημέρες. Έτσι υποβοηθούνταν η μνήμη, όπως και σήμερα, που δεν λέμε ότι κάτι έγινε πριν από 50, 60 ή 70 ημέρες, αλλά πριν από “τόσες” εβδομάδες ή, αν το γεγονός είναι ακόμα παλιότερο, πριν από “τόσους” μήνες. Δεν γίνεται να μετράμε το χρόνο χωρίς τέτοια βοηθήματα.

Ο Ιουλιανός Σκάλιγκερ, ο εμπνευστής της Ιουλιανής περιόδου των 7980 ετών, που παράγεται πολλαπλασιάζοντας μεταξύ τους τους κύκλους της σελήνης, του ήλιου και τα έτη μίας ινδίκτου, το 19, το 28 και το 15,⁶⁸ λέει ότι η συνήθεια της μέτρησης βάσει περιόδων επτά ημερών υπήρχε στους Ασύριους, τους Αιγυπτίους, τους Εβραίους, τους Ινδούς, τους Άραβες και σε όλα τα έθνη της Ανατολής.

Επιπλέον ο Σκάλιγκερ λέει ότι είναι εμφανές ότι και στη Βρετανία, τη Γερμανία και τη Βόρεια Ευρώπη ο χρόνος χωριζόταν σε περιόδους των επτά ημερών πολύ πριν διαδοθεί η Βίβλος σε αυτά τα μέρη· συνεπώς δεν πήραν αυτό το σύστημα μέτρησης χρόνου από αυτά που υπάρχουν στο βιβλίο αυτό.

Το ότι μετρούσαν το χρόνο με περιόδους των επτά ημερών είναι προφανές από το ότι είχαν ακριβώς επτά ονόματα για τις ημέρες της εβδομάδας, τα οποία δεν είχαν καμία σχέση με το βιβλίο της Γενέσεως ή την τέταρτη εντολή.

Αυτά τα ονόματα διατηρούνται ακόμα στην Αγγλία χωρίς ουσιαστική αλλαγή, πέρα από την ένωση Σαξονικών και Δανικών λέξεων στη σύγχρονη Αγγλική.

1. Sun-day (Κυριακή): Από το Sunne, ήλιος, και dag, ημέρα, στα Σαξονικά. Ημέρα αφιερωμένη στον ήλιο.
2. Monday (Δευτέρα): Δηλαδή Moonday, από το Mona, τη σελήνη, στα Σαξονικά, Moano στα Δανικά. Ημέρα αφιερωμένη στη σελήνη.
3. Tuesday (Τρίτη): Δηλαδή Tuisco's-day. Ημέρα αφιερωμένη στην ειδωλολατρική θεότητα Tuisco.
4. Wednes-day (Τετάρτη): Δηλαδή Woden's-day. Ημέρα αφιερωμένη στον Woden, τον Άρη των Γερμανών.
5. Thursday (Πέμπτη): Δηλαδή Thor's-day. Ημέρα αφιερωμένη στην ειδωλολατρική θεότητα Θωρ.
6. Friday (Παρασκευή): Δηλαδή Friga's-day. Ημέρα αφιερωμένη στην Friga, την Αφροδίτη των Σαξόνων.
- [7.] Saturday (Σάββατο): Από τον Seaten (Χρόνο), ειδωλολατρική θεότητα των Σαξόνων. Συμβολίζει το χρόνο που διαρκώς

68 Ο συγγραφέας ίσως συχέει τον Joseph Scaliger, που έκανε την εν λόγω ανακάλυψη, με τον πατέρα του Julius Scaliger. Η Ιουλιανή Περίοδος των 7980 ετών ονομάστηκε έτσι λόγω της σύνδεσής της με το Ιουλιανό Ημερολόγιο. Η έννοια της Ιουλιανής ημέρας εφαρμόστηκε για επιστημονική χρήση ανεξάρτητα από τους διάφορους τύπους ημερολογίου, ενώ είναι πάρα πολύ ακριβής, μια και χάνει περίπου 2,5 ώρες στα 7980 έτη.

τελειώνει και αυτοανανεώνεται. Η τελευταία μέρα στην περίοδο των επτά ημερών.

Όταν βλέπουμε την ίδια μέθοδο μέτρησης χρόνου σε τελείως άσχετα μεταξύ τους έθνη, με διαφορετικές θρησκείες και κυβερνήσεις και όταν κάποια δεν είχαν καν επαφή μεταξύ τους, μπορούμε να είμαστε σίγουροι ότι προέκυψε από κάποια φυσική και κοινή αιτία που τα επιτράπασε όλα και με τον ίδιο τρόπο. Ομοίως, όλα τα έθνη μετράνε με βάση το δέκα γιατί όλοι οι άνθρωποι όλων των εθνών έχουν δέκα δάκτυλα. Αν είχαν περισσότερα ή λιγότερα θα χρησιμοποιούσαν εκείνο τον αριθμό, αφού τα δάκτυλα είναι φυσικός πίνακας αρίθμησης για όλο τον κόσμο. Θα δείξω τώρα γιατί είναι τόσο διαδεδομένη η περίοδος των επτά ημερών.

Παρόλο που ο ήλιος είναι ο φωτοδότης του κόσμου και δίνει ζωή σε όλους τους καρπούς της γης, το φεγγάρι, που ανανεώνεται δώδεκα φορές συχνότερα από τον ήλιο, ο οποίος το κάνει μόνο μια φορά το χρόνο, χρησίμευσε ως φυσικός ημεροδείκτης⁶⁹ για τον αγροτικό κόσμο, όπως τα δάκτυλα για την αρίθμηση. Όλος ο κόσμος μπορούσε να δει το φεγγάρι, τις αλλαγές του και τις φυσικές του κινήσεις και το σύστημα μέτρησης του χρόνου προσαρμόστηκε σε στρογγυλούς αριθμούς για να συμφωνεί με τις αλλαγές του φεγγαριού, του φυσικού τους αλμανάκ.

Το φεγγάρι εκτελεί μία περιφορά γύρω από τη Γη σε 29,5 ημέρες. Περνάει από τις φάσεις της νέας σελήνης, πρώτου τετάρτου, πανσελήνου, τελευταίου τετάρτου και νέας σελήνης ξανά. Κάθε φάση διαρκεί 7 ημέρες και 9 ώρες, αλλά οι επτά ημέρες είναι ο κοντινότερος στρογγυλός αριθμός που μπορούσε να χρησιμοποιηθεί. Αυτό αρκεί για να εξηγήσει το παγκόσμιο έθιμο της χρήσης των επτά ημερών, δεδομένου ότι είναι αδύνατο να μετρήσει κανείς το χρόνο χωρίς μια δεδομένη περίοδο.

Το να ρυθμιστεί η περίοδος των επτά ημερών με τις ώρες που περιόσευαν ήταν εύκολο· οι αρχαίοι ξεκινούσαν νέα περίοδο επτά ημερών με κάθε νέα σελήνη. Ήταν το ίδιο εύκολο όπως ήταν η ρύθμιση του έτους των Αιγυπτίων με 12 μήνες των 30 ημερών ή η ρύθμιση του Ιουλιανού ημερολογίου με τις περισσευούμενες ώρες ή η ρύθμιση του Γαλλικού ημερολογίου με τις περισσευούμενες μέρες και ώρες. Άλλος τρόπος δεν υπάρχει.

Ο Επίσκοπος ξέρει ότι το ηλιακό έτος δεν τελειώνει με το τέλος αυτού που ονομάζουμε εμείς ημέρα, αλλά συνεχίζει κάποιες ώρες στην επόμενη, όπως και οι φάσεις της σελήνης συνεχίζουν μερικές ώρες μετά τις επτά ημέρες. Είναι αδύνατο να δώσουμε σε ένα έτος σταθερό αριθμό ημερών και να μην αρχίσει να “χάνει” ημέρες μετά από ένα διάστημα χωρίς να προσθέσουμε συμπληρωματικό χρόνο για να το κρατήσουμε σύμφωνο με το ηλιακό έτος. Το ίδιο θα πρέπει να ισχύει και με τα ημερολόγια που βασιζόνταν στην κίνηση της σελήνης. Κάθε δεύτερο μήνα θα έπρεπε να προσθέτουν τρεις μέρες ή κάτι ανάλογο, ώστε η νέα σελήνη να συμπίπτει με την αρχή της εβδομάδας, όπως το ημερολογιακό με το ηλιακό έτος.

69 Στο πρωτότυπο: almanac (στα Ελληνικά είναι γνωστό και ως “καζαμιάς”).

Ο Διόδωρος από τη Σικελία, που όπως προαναφέρα εΐχσε πριν το Χριστό, διηγείται για τις εποχές πολύ πριν το καιρό του και αναφέρει έτη των τριών, των τεσσάρων και των έξι μηνών. Προφανώς πρέπει να ήταν έτη βασισμένα στην κίνηση της σελήνης και για να συμφωνούν περίοδοι επτά ημερών με τα έτη αυτά πρέπει να υπήρχαν συμπληρωματικές ημέρες.

Το φεγγάρι ήταν το πρώτο αλμανάκ που γνώρισε ο κόσμος και το μόνο που μπορούσε να προσφέρει ο ουρανός στον κοινό παρατηρητή. Οι κινήσεις της σελήνης εισήλθαν σε όλα τα ημερολόγια του γνωστού κόσμου.

Ο χωρισμός του έτους σε δώδεκα μήνες, το οποίο, όπως ήδη είπαμε, το έκαναν πρώτοι οι Αιγύπτιοι βάσει των αστρονομικών τους γνώσεων, είχε σχέση με τα δώδεκα φεγγάρια ή, καλύτερα, με τις δώδεκα σεληνιακές περιφορές που συμπληρώνονται κατά τη διάρκεια ενός ηλιακού έτους· συνεπώς η περίοδος των επτά ημερών σχετιζόταν με την κίνηση της σελήνης. Οι γιορτές των Εβραίων, όπως και εκείνες της Χριστιανικής Εκκλησίας, ακόμα και σήμερα κανονίζονται βάσει της σελήνης. Οι Εβραίοι οργάνωναν γιορτές στη νέα σελήνη και την πανσέληνο, άρα η περίοδος των επτά ημερών τους ήταν απαραίτητη.

Όλες οι γιορτές των Χριστιανών ρυθμίζονται κι αυτές από το φεγγάρι. Το Πάσχα ρυθμίζει όλες τις υπόλοιπες και το Πάσχα βασίζεται στην κίνηση της σελήνης. Πέφτει πάντα την πρώτη Κυριακή μετά την πρώτη πανσέληνο μετά την εαρινή ισημερία ή την 21η Μαρτίου.

Καθώς η επιστήμη της αστρονομίας προόδευε και βελτιωνόταν από τους Αιγύπτιους και τους Χαλδαίους και καθώς το ηλιακό έτος ρυθμιζόταν καλύτερα βάσει αστρονομικών παρατηρήσεων, η μέθοδος μέτρησης του χρόνου με την κίνηση της σελήνης άρχισε να υποχωρεί και τελικά εγκαταλείφθηκε. Αλλά είναι τέτοια η αρμονία των τμημάτων του μηχανισμού του Σύμπαντος που ο υπολογισμός βασισμένος στην κίνηση του ενός ουρανού σώματος αντιστοιχεί με την κίνηση του άλλου.

Η περίοδος των επτά ημερών που βασίζεται στην κίνηση της σελήνης γύρω από τη Γη αντιστοιχεί καλύτερα από κάθε άλλη χρονική περίοδο στο χρόνο περιφοράς της Γης γύρω από τον ήλιο. 52 περίοδοι των 7 ημερών κάνουν 364, που είναι αριθμός μόλις κατά μία ημέρα και κάτι ώρες μικρότερος από ένα ηλιακό έτος. Άλλος ακέραιος αριθμός που να κάνει το ίδιο δεν υπάρχει μέχρι το 13, που είναι πολύ μεγάλος αριθμός για κοινή χρήση, ενώ οι αριθμοί μικρότεροι του 7 είναι, ομοίως, πολύ μικροί. Συνεπώς η συνήθεια μέτρησης του χρόνου με βάση το φεγγάρι εφαρμόστηκε εύκολα στην έννοια του ηλιακού έτους και ενώθηκε μαζί της. Ωστόσο το Γαλλικό ημερολόγιο με τη χρήση δεκαδικών ψηφίων είναι πολύ ανώτερο από οποιαδήποτε άλλη μέθοδο.⁷⁰

70 Ημερολόγιο που προτάθηκε στη Γαλλική Κυβέρνηση και εφαρμόστηκε από το 1793 μέχρι το 1805. Είχε 12 μήνες των 30 ημερών με κάθε μήνα χωρισμένο σε 3 εβδομάδες των 10 ημερών, ενώ η πρωτοχρονιά του ήταν η φθινοπωρινή ισημερία. Τα έτη μετρούνταν με λατινικούς αριθμούς με έτος I να θεωρείται το 1793. Εγκαταλείφθηκε λόγω των περίπλοκων υπολογισμών των δισεκτών ετών, της κινητής πρωτοχρονιάς και του ότι υπήρχε μόνο μια αργία ανά 10 μέρες, αντί για μία ανά 7. Ο Paine χρησιμοποιεί τακτικά το ημερολόγιο αυτό στα κείμενά του, ειδικά εκείνα που απευθύνονται σε Γάλλους ή γράφτηκαν στη Γαλλία.

Τα ονόματα των μηνών ήταν: Vendémiaire, Brumaire, Frimaire/ Nivôse, Pluviôse,

Δεν υπάρχει τμήμα της Βίβλου που να έχει γραφεί πριν τον καιρό του Ιωσία (1000 χρόνια μετά τον καιρό του Μωυσή) και να αναφέρει κάτι για το Σάββατο· ότι ήταν ιερή μέρα σύμφωνα με την τέταρτη εντολή ή ότι καν τηρούσαν η ημέρα αυτή. Αν το Σάββατο το τηρούσαν τότε μέσα στα 1000 χρόνια που ανέφερα σίγουρα θα αναφερόταν συχνά. Το ότι δεν αναφέρεται είναι σημαντικό, περιστασιακό στοιχείο ότι απλά το Σάββατο [ως ιερή ημέρα] απλά δεν υπήρχε. Συχνά όμως υπάρχουν αναφορές για γιορτές στη νέα σελήνη και την πανσέληνο, αφού οι Εβραίοι τιμούσαν το φεγγάρι και η λέξη “*Sabbath*” αναφερόταν στο ουράνιο σώμα αυτό και στις άλλες θεότητες τους. Στον Ωσηέ [ο Θεός] απευθυνόμενος στο Εβραϊκό έθνος λέει: “και αποστρέψω πάσας τὰς εὐφροσύνας αὐτῆς, ἑορτὰς αὐτῆς καὶ τὰς νομηνίας αὐτῆς καὶ τὰ σάββατα αὐτῆς καὶ πάσας τὰς πανηγύρεις αὐτῆς.”⁷¹ (Ωσ 2,13) Κανείς δεν μπορεί να είναι τόσο ανόητος ώστε να πιστεύει ότι τα Σάββατα που αναφέρονται εδώ είναι αυτά του Μωσαϊκού Νόμου. Ο στίχος υπονοεί ότι ήταν σεληνιακά Σάββατα· Σάββατα αφιερωμένα στη σελήνη. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο Ωσηέ έζησε 70 χρόνια πριν τον καιρό του Ιωσία, τον καιρό του Άχαζ και του Εζεκία, όταν ανακαλύφθηκε ο υποτιθέμενος Μωσαϊκός Νόμος. Τα Σάββατα του Ωσηέ, συνεπώς, είναι ειδωλολατρικά Σάββατα.

Όταν εκείνοι οι ιερείς-μεταρρυθμιστές (απατεώνες θα τους έλεγα εγώ) ο Χελκίας, ο Έσδρας και ο Νεεμίας άρχισαν να παράγουν βιβλία με το όνομα του Μωυσή, ήξεραν ότι η λέξη “*Σάββατο*” ήταν ήδη σε χρήση· η μέτρηση του χρόνου με περιόδους των επτά ημερών υπήρχε από αμνημονεύτων ετών, όπως και η αρίθμηση με βάση το δέκα. Αφού το Σάββατο υπήρχε ήδη το χρησιμοποίησαν για τους δικούς τους σκοπούς. Κατασκεύασαν μια Δημιουργία σε έξι ημέρες και έβαλαν το Δημιουργό να ξεκουράζεται την έβδομη, ώστε να ταιριάζει με μία περίοδο επτά ημερών και έφτιαξαν και μια εντολή για να υποστηρίξει την ιστορία. Οι απατεώνες πάντα έτσι δουλεύουν. Αντικαθιστούν την αλήθεια με μύθους και τις αιτίες με τα αποτελέσματα.

Με δυσκολία βρίσκουμε κάποιο τμήμα της επιστήμης και της φύσης που αυτοί οι τύραννοι και οι βλάσφημοι που λέγονται ιερείς, τόσο οι Χριστιανοί, όσο και οι Εβραίοι, δεν έχουν διαστρεβλώσει για να στηρίξουν ψεύδη και δεισιδαιμονίες. Οτιδήποτε όμορφο αποδίδεται στους αγγέλους, σε δαίμονες ή σε αγίους. Σε κάθε τι αρχαίο έχουν προσκολληθεί και ένα θρύλο. Ούτε οι κοινές λειτουργίες της φύσης δεν έχουν γλιτώσει από την πρακτική τους να διαστρεβλώνουν τα πάντα.

Ventôse/ Germinal, Floréal, Prairial/ Messidor, Thermidor, Fructidor. Τα ονόματα των ημερών ήταν απλά αριθμητικά, όπως και τα περισσότερα ονόματα των ελληνικών ημερών: primidi, duodi, tridi, quartidi, quintidi, sextidi, septidi, octidi, nonidi, décadi. (πρώτη, δεύτερη, κ.ο.κ)

71 “I will also cause all her mirth to cease, her feast days, her new moons, and her sabbaths, and all her solemn feasts.” (Hos 2,11)

ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η ιδέα μιας μελλοντικής κατάστασης⁷² ήταν μια παγκόσμια ιδέα σε όλα τα έθνη εκτός από τους Εβραίους. Σε μια περίοδο, πολύ πριν γεννηθεί ο Χριστός και οι απόστολοί του, το θέμα το είχε θίξει πολύ επιτυχημένα ο Κικέρωνας στο βιβλίο του για το γήρας, όπως και ο Πλάτωνας, ο Σωκράτης και ο Ξενοφών και άλλοι αρχαίοι θεολόγοι, τους οποίους η καταπιεστική Χριστιανική Εκκλησία ονομάζει ειδωλολάτρες. Ο Ξενοφών παρουσιάζει τον ηλικιωμένο Κύρο να λέει τα εξής:

“Αγαπητά μου παιδιά, μη νομίζετε ότι όταν θα χωριστώ από εσάς θα πάψω να υπάρχω, αλλά θυμηθείτε ότι όσο ζούσα ανάμεσά σας η ψυχή μου ήταν αόρατη σε σας, όμως από τις πράξεις μου καταλαβαίνατε ότι υπήρχε σ’ αυτό το σώμα. Πιστέψτε, λοιπόν, ότι θα συνεχίσει να υπάρχει ακόμα κι αν δεν τη βλέπετε. Πόσο γρήγορα δε θα έσβηνε η δόξα επιφανών ανδρών, αν οι ψυχές τους δεν έκαναν τίποτε για να διατηρήσουν τη δόξα τους; Εγώ δεν μπορώ να πιστέψω ότι η ψυχή όσο βρίσκεται μέσα σε ένα θνητό σώμα ζει, αλλά όταν φύγει από αυτό πεθαίνει· ή ότι η συνειδηση πεθαίνει όταν εκδιωχθεί από την άνευ συνειδήσεως κατοικίας της. Αλλά όταν ελευθερωθεί από κάθε υλική εξάρτηση, τότε υπάρχει πραγματικά”.⁷³

Αφού η ιδέα μιας μελλοντικής ύπαρξης είναι παγκόσμια, θα αναρωτηθεί κανείς τι νέο δόγμα περιέχει η Καινή Διαθήκη; Εγώ απαντώ ότι διαστρέβλωσε τις θεωρίες των αρχαίων θεολόγων ενσωματώνοντάς τις στο βαρύ και σκοτεινό δόγμα της ανάστασης του σώματος.

Όσον αφορά την ανάσταση του σώματος, είτε του ίδιου, είτε του διαφορετικού, πρόκειται για μια άθλια απάτη που αξίζει να διδάσκεται στον άνθρωπο μόνο ως ζώο. Δεν αξίζει καν να ονομάζεται δόγμα. Μια τέτοια ιδέα δεν την σκέφτηκε κανένας οραματιστής εκτός της Χριστιανικής Εκκλησίας, ωστόσο αυτή είναι η καινοτομία της Καινής Διαθήκης. Όλα τα υπόλοιπα είναι διανθίσεις αυτού του σημείου, διανθίσεις που έχουν συλλεχθεί άτσαλα.

ΘΑΥΜΑΤΑ

Η Χριστιανική Εκκλησία είναι γεμάτη θαύματα. Σε μία από τις εκκλησίες στο Brabant, επιδεικνύουν κάποιες μπάλες κανονιού που η Παρθένος Μαρία, σε κάποιο παλιό πόλεμο, έπιασε στην ποδιά της από μουσελίνα, καθώς εκτοξεύονταν από το στόμιο του κανονιού, και τις εμπόδισε να βλάψουν τους *αγίους* του αγαπημένου της στρατού. Τέτοια κόλπα δεν τα κάνει σήμερα. Ίσως να φταίει ότι άπιστοι της έκλεψαν την ποδιά της. Μας δείχνουν επίσης αρκετά σημεία μεταξύ Μονμάρτης και του χωριού St.Dennis, όπου σταμάτησε ο Άγιος Διονύσιος με το κεφάλι του στα χέρια, αφού του το είχαν κόψει στη Μονμάρτη. Οι Προτεστάντες λένε ότι

72 Ο συγγραφέας εννοεί τη ζωή μετά θάνατον.

73 Ξενοφών, “Κύρου Παιδεία” C7.17-21 (μετάφραση από τα Αγγλικά, σε μετάφραση Henry Graham Dakyns, 2000)

αυτά είναι ψέματα, αλλά πού είναι οι αποδείξεις για τα θαύματα που δεν είναι τόσο προφανή ψέματα όπως αυτά;

[εδώ υπάρχει ένα κενό στο αντιγράφο]

Οι Καββαλιστές λένε ότι ο Χριστός ήλθε [στη γη] όταν ήλθε το *πλήρωμα του χρόνου*. Μα τι να είναι άραγε αυτό το πλήρωμα του χρόνου; Οι λέξεις δεν εξηγούν τίποτε. Είναι πλήρως καββαλιστικές. Ο χρόνος είναι μια έννοια που κατασκευάσαμε εμείς για να δηλώνουμε μεγαλύτερα ή μικρότερα μέρη της αιωνιότητας. Μπορεί να είναι ένα λεπτό· ένα κομμάτι της αιωνιότητας που ορίζεται από την παλινδρόμηση ενός εκκερεμούς συγκεκριμένου μήκους· μπορεί να είναι μια μέρα, ένα έτος, ένας αιώνας, μια χιλιετία ή οποιαδήποτε άλλη ποσότητα. Αυτές οι ποσότητες είναι μεγαλύτερες ή μικρότερες όταν συγκρίνονται μεταξύ τους.

Η λέξη “πλήρωμα” δεν έχει κανένα νόημα γι’αυτές. Η έννοια του “πληρώματος του χρόνου” δεν έχει κανένα νόημα. Για μια έγκυο γυναίκα, όπως ήταν η Μαρία με το Χριστό, μπορεί να ειπωθεί ότι έφτασε η ώρα της, αλλά η έννοια της πληρότητας αναφέρεται στη γυναίκα και όχι στο χρόνο.

Μπορεί επίσης να ειπωθεί μεταφορικά ότι ο καιρός είναι γεμάτος γεγονότα, αλλά ο ίδιος ο χρόνος δεν μπορεί να είναι γεμάτος με κάτι. Ουαί υμίν υποκριτές! Μάθετε να μιλάτε σωστά και λογικά.

Όταν γεννήθηκε ο Χριστός ήταν καιρός ειρήνης, μας λένε. Και λοιπόν; Είχαν υπάρξει ήδη πολλές τέτοιες περιόδους και έχουν υπάρξει πολλές και από τότε. Σε καμία ο χρόνος δεν ήταν πιο πλήρης από κάποια άλλη. Αν ο χρόνος μπορούσε να πληρωθεί, σήμερα θα ήταν πιο γεμάτος από ποτέ. Κι αν ήταν πλήρης τότε, σήμερα θα ήταν γεμάτος μέχρι σκασιμού. Αλλά η ειρήνη και ο πόλεμος έχουν σχέση με τις περιστάσεις και όχι με το χρόνο και αυτοί οι Καββαλιστές θα είχαν το ίδιο πρόβλημα να ερμηνεύσουν την πληρότητα των περιστάσεων από την πληρότητα του χρόνου. Και αν μπορούσαν αυτό θα ήταν μοιραίο, γιατί η πληρότητα των γεγονότων θα σήμαινε ότι δεν θα υπήρχαν άλλα γεγονότα για να συμβούν, ενώ η πληρότητα του χρόνου ότι δε θα υπήρχε άλλος χρόνος να ακολουθήσει.⁷⁴

Ο Χριστός, λοιπόν, δεν ήρθε σε κανένα πλήρωμα, όπως και κανείς άλλος.

Αλλά παρόλο που δεν μπορούμε να συλλάβουμε την έννοια της πληρότητας του χρόνου, αφού δεν γίνεται να συλλάβουμε την παντελή απουσία χρόνου, ούτε την πληρότητα περιστάσεων, αφού δεν γίνεται να συλλάβουμε την απουσία γεγονότων, μπορούμε ωστόσο να καταλάβουμε αν, αφού συμβεί ένα γεγονός, υπήρχαν κάποιες περιστάσεις που απαιτούσαν να συμβεί το γεγονός αυτό. Αν οι περιστάσεις απαιτούσαν να γίνει κάτι, τότε μπορούμε να είμαστε σίγουροι ότι δεν συνέβη κατ’απαιτησή

⁷⁴ Προσωπικά δεν μπορώ να εξηγήσω αυτές τις παραγράφους πέρα από το ότι ο συγγραφέας προσπάθει να γελοιοποιήσει τελείως την ιδέα του “πληρώματος του χρόνου”. Είναι προφανές ότι το “πλήρωμα του χρόνου” δεν μπορεί παρά να σημαίνει ότι είχε έρθει ο κατάλληλος καιρός και τίποτε περισσότερο. Οι παράγραφοι αυτοί μάλλον κουράζουν τον αναγνώστη και αποδυναμώνουν τα επιχειρήματα, παρά τα ενισχύουν.

του Θεού, του οποίου τα έργα είναι τέλεια, όπως και τα μέσα που χρησιμοποιεί. Μας λένε ότι ο Χριστός ήταν ο Υιός του Θεού· τότε θα έπρεπε να τα ξέρει όλα· και ήρθε στη γη για να γνωστοποιήσει τη θέληση του Θεού στον άνθρωπο. Αν αυτό ήταν σωστό, τότε ο Χριστός θα ήξερε και θα είχε προετοιμαστεί με τα κατάλληλα μέσα για το σκοπό και θα είχε διδάξει στην ανθρωπότητα, ή τουλάχιστον στους αποστόλους τους, τα κατάλληλα μέσα για να φέρουν εις πέρας την αποστολή τους. Συνεπώς, θα έπρεπε να είχε διδάξει στους αποστόλους την τέχνη της τυπογραφίας, αφού το έντυπο είναι η γλώσσα της ανθρωπότητας και χωρίς την τυπογραφία ο λόγος του δεν ήταν παρά ψίθυρος συγκρινόμενος με ένα κεραυνό. Αφού δεν το έκαναν αυτό δεν είχε τα απαραίτητα μέσα για την εκπλήρωση της αποστολής του και, κατά συνέπεια, δεν είχε ούτε αποστολή.

Στις Πράξεις των Αποστόλων μας διηγούνται μια πολύ ανόητη ιστορία στο κεφάλαιο 2· αυτή με τις δικαλωτές φλόγες που κατήλθαν και κάθισαν στα κεφάλια των αποστόλων.⁷⁵ Ίσως αυτή η ιστορία με τις δικαλωτές γλώσσες φωτιάς να δημιούργησε την πεποίθηση ότι αν κόψεις στη μέση τη γλώσσα μιας καρακάζας μπορεί να μιλήσει. Ασκέτως, το δώρο της γλωσσολαλίας είναι άχρηστο χωρίς το δώρο της τυπογραφίας. Μπορώ να κάθομαι στο δωμάτιό μου και να γράφω, όπως κάνω και τώρα, και με τη βοήθεια της τυπογραφίας να στείλω τις σκέψεις μου στο μεγαλύτερο μέρος της Ευρώπης, στις Ανατολικές Ινδίες και σ'όλη τη Βόρειο Αμερική σε λίγους μόνο μήνες. Ο Ιησούς Χριστός και οι Απόστολοί του δεν το έκαναν αυτό. Δεν είχαν τα μέσα και η έλλειψη μέσων προδίδει το ψευδές της αποστολής τους.

Υπάρχουν τρεις τρόποι επικοινωνίας· η ομιλία, η γραφή και η τυπογραφία. Η πρώτη είναι πολύ περιορισμένη. Η φωνή ενός ανθρώπου μπορεί να ακουστεί σε λίγες γιάρδες απόσταση και ένα άτομο μπορεί να βρίσκεται μόνο σε ένα μέρος τη φορά.

Η γραφή, [το χειρόγραφο, δηλαδή], είναι πιο αποτελεσματική, αλλά το χειρόγραφο δεν μπορεί να πολλαπλασιαστεί πολύ και ο πολλαπλασιασμός αυτός είναι μια αργή και ατελής διαδικασία. Αν δεν υπήρχαν άλλοι τρόποι για να διαδοθεί αυτό που οι ιερείς ονομάζουν “λόγο του Θεού” (την Παλαιά και Καινή Διαθήκη) πέρα της δημιουργίας αντιγράφων, τότε τα αντίγραφα αυτά θα κόστιζαν πάνω από 40 στερλίνες· συνεπώς ελάχιστα άτομα θα μπορούσαν να τα αγοράσουν και οι αντιγραφείς δεν θα μπορούσαν έτσι να κερδίσουν τα προς το ζην. Αλλά η τέχνη της τυπογραφίας τα αλλάζει όλα αυτά και ανοίγει έναν τεράστιο, νέο κόσμο. Δίνει στον άνθρωπο ένα σχεδόν θεϊκό χαρακτηριστικό· την πανταχού παρουσία των ιδεών. Μπορεί να βρίσκεται οπουδήποτε διαβάζεται ένα βιβλίο του.

75 ¹Και ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό. ²καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἤχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι· ³καὶ ὠφθῆσαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν, ⁴καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤσαντο λαλεῖν ἑτέροις γλώσσαις καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι.” (Πρξ 2,1-4)

Αυτά δεν έχουν σχέση μόνο με την προσποιητή αποστολή του Χριστού, αλλά καταφέρεται και κατά του “λόγου του Θεού” και εκείνων που υποτίθεται ότι πρέπει να τον διαδίδουν. Αν ο Θεός είχε μεταδώσει κάτι προφορικά σε έναν άνθρωπο θα του είχε διδάξει και τον τρόπο να το διαδώσει. Το ένα χωρίς το άλλο δε συνάδει με αυτά που πιστεύουμε για τη σοφία του Θεού.

Στο 3^ο κεφάλαιο της Γενέσεως, στο στίχο 21, ο Θεός έδωσε χιτώνες από δέρμα και έντυσε τον Αδάμ και την Εύα. Θα ήταν πολύ πιο χρήσιμο να διδάξει στον άνθρωπο την τέχνη της τυπογραφίας παρά να του μάθει να φτιάχνει δερμάτινα παντελόνια και παλτουδάκια για τη γυναίκα του.⁷⁶

Υπάρχει και κάτι άλλο, εξ ίσου σημαντικό, που έχει σχέση με αυτό τον προσποιητό λόγο του Θεού, αυτό το κατασκευασμένο βιβλίο, αυτή τη *θηρησκεία της αποκάλυψης*.

Ξέρουμε πως ό,τι έχει φτιάξει ο Θεός, ο άνθρωπος δεν μπορεί να το αλλάξει πέρα από τη φυσική νομοτέλεια που όρισε ο Δημιουργός. Δεν μπορούμε να κάνουμε ένα δέντρο να μεγαλώσει με τις ρίζες στον αέρα και τους καρπούς στο χώμα, δεν μπορούμε να μετατρέψουμε το σίδηρο σε χρυσό και το χρυσό σε σίδηρο, δεν μπορούμε να μετατρέψουμε τις ακτίνες φωτός σε ακτίνες σκότους, ούτε το σκοτάδι να ακτινοβολήσει φως. Αν υπήρχε λόγος Θεού θα είχε τις ίδιες ιδιότητες με τα υπόλοιπα έργα Του. Θα αντιστεκόταν στις καταστροφικές αλλαγές. Αλλά βλέπουμε ότι το βιβλίο που ονομάζεται “λόγος του Θεού” δεν έχει αυτή την ιδιότητα. Λέει στη Γένεση “και έποίησεν ο Θεός τὸν ἄνθρωπον, κατ’ εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν...” (Γεν 1,27), αλλά ο τυπογράφος μπορεί να κάνει το κείμενο να λέει “και έποίησεν ο άνθρωπος τὸν Θεόν, κατ’ εἰκόνα ἀνθρώπου ἐποίησεν αὐτόν...” Οι λέξεις είναι αδιάφορες στο αν θα αλλάξει η θέση τους ή στο αν θα εξαλειφθούν εντελώς και αντικατασταθούν από άλλες. Αυτό δεν μπορεί να ισχύει με κάτι που δημιούργησε ο ίδιος ο Θεός, συνεπώς το βιβλίο αυτό, εξεταζόμενο με τα ίδια δεδομένα που κρίνονται και τα υπόλοιπα έργα του Θεού, αποδεικνύεται ότι είναι μια πλαστογραφία.

Ο Επίσκοπος λέει ότι *τα θαύματα είναι απόδειξη μιας θεϊκής αποστολής*. Δεκτόν. Αλλά ξέρουμε ότι οι ιερείς μπορούν να πουν ψέματα και να πουν ότι έγινε θαύμα. Ένα θαύμα, λοιπόν, πρέπει να αποδειχθεί ότι είναι πραγματικό και ότι είναι υπερφυσικό προτού μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως απόδειξη για την αποκάλυψη.

Αν και με την άγνοιά του Χριστού για την τυπογραφία αποδεικνύει ότι δεν είχε τα κατάλληλα μέσα για μια θεϊκή αποστολή, συνεπώς δεν είχε

76 Η εμμονή του συγγραφέα με την τυπογραφία αγγίζει τα όρια του παρανοϊκού. Μήπως σήμερα θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο Χριστός για να είχε θεϊκή καταγωγή θα έπρεπε να είναι δημιουργός του Ίντερνετ; Το επιχείρημα στερείται λογικής. Εν τέλει το τελειότερο μέσο για μία παντοδύναμη θεότητα να μεταδώσει ένα μήνυμα θα ήταν η απ’ευθείας μετάδοσή του σε όλους τους ανθρώπους της υψηλίου ταυτόχρονα και όχι οποιοδήποτε ατελές ανθρώπινο μέσο, όπως παραδέχεται και ο ίδιος ο συγγραφέας και στα δύο προηγούμενα βιβλία του.

Πολύ πιο λογικό θα ήταν να αναρωτηθεί γιατί ο Θεός δεν επέλεξε να ενσωματωθεί σε μια περίοδο που η τεχνολογία θα επέτρεπε την εύκολη μετάδοση του μηνυματός του χωρίς αλλοιώσεις.

μια τέτοια αποστολή, ωστόσο, ακόμα κι αν γνώριζε από τυπογραφία αυτό δε θα αποδείκνυε τη θεϊκότητα της αποστολής του, όπως δεν μπορούμε να πούμε ότι είχε θεϊκή καταγωγή εκείνος που ανακάλυψε την τυπογραφία. Για να αποδειχθεί ότι όντως είχε κάποια θεϊκή αποστολή θα χρειαζόταν κάποιο άλλο *θαύμα* πέρα από την τυπογραφία. Το βιβλίο που περιέχει την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη θα έπρεπε να έχει τη θαυματουργή ιδιότητα που δεν έχει κανένα ανθρώπινο βιβλίο: να αντιστέκεται σε οποιαδήποτε αλλαγή. Αυτό δε θα ήταν ένα απλό θαύμα, αλλά ένα διαρκές παγκόσμιο θαύμα, ενώ αυτά που μας περιγράφουν ήταν τοπικά και στιγμιαία. Μετά από χρόνια δε θα άφηναν ούτε ένα σημείο ότι έγιναν. Αυτό θα αποδείκνυε παντού και πάντα ότι το βιβλίο έχει θεϊκή προέλευση και όχι ανθρώπινη, όπως το ακουαφόρτε⁷⁷ αποδεικνύει ότι ο χρυσός είναι χρυσός με το να μην τον επηρεάζει και τα υπόλοιπα μέταλλα με να τα διαλύει. Αφού λείπει ένα τέτοιο θαύμα που χαρακτηρίζει τα πάντα που έχουν θεϊκή προέλευση, οι ιστορίες θαυμάτων που περιγράφουν η Παλαιά και Καινή Διαθήκη αξίζουν μόνο για να τις λένε οι απατεώνες και να τις πιστεύουν οι ανόητοι.

77 Στο πρωτότυπο: “aqua-fortis”. Διάλυμα νιτρικού οξέος (HNO₃, παρότι η λέξη χρησιμοποιείται για το οικιακής χρήσης διάλυμα υδροχλωρικού οξέως) με την ιδιότητα να μην επηρεάζει το χρυσό και το λευκόχρυσο.

Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ

Το κείμενο αυτό γράφτηκε ή το 1803 (κατά τον Van der Weyde) ή το 1805 (κατά τον Foner). Εκδόθηκε εν μέρει το 1810 και πλήρως το 1818 και αποτελείσε κεφάλαιο του 3^{ου} μέρους της “Εποχής της Λογικής”, όπως υποστηρίζει και ο Carlile στην έκδοση του 1824 (σελ.287). Σε αυτό συνηγορεί το ότι ο συγγραφέας συχνά κάνει αναφορές σε άλλα κομμάτια του “έργου”, κάτι που υποδηλώνει ότι αποτελούσε μέρος ενός μεγαλύτερου έργου. Το κείμενο τελικά δημοσιεύτηκε στην πρώτη έκδοση του τρίτου μέρους της “Εποχής της Λογικής”, αλλά με σοβαρές ελλείψεις, αφού η Margaret Brazier Bonneville που το εξέδωσε έσβησε όλα τα τμήματα που αναφέρονταν στο Χριστιανισμό. Το κείμενο τελικά αποκαταστάθηκε εκτός από μερικές γραμμές που ήταν αδύνατο να διαβαστούν από τα μουτζουρώματα.

Ο Carlile υποστηρίζει πάντως ότι παρά την ευφυΐα του ο συγγραφέας άφησε τον εαυτό του να παραπλανηθεί από τα βιβλία που εξέδωσαν κατά καιρούς οι Τέκτονες μετά το 1722, θεωρώντας τα βιβλία αυτά μια βολική παραπλανητική προπαγάνδα. Ωστόσο, θεωρεί σημαντικό το γεγονός ότι αντίθετα με άλλους συγγραφείς που ασχολήθηκαν με τον Τεκτονισμό και τον τύλιξαν ακόμα περισσότερο με μια ομίχλη μυστηρίου, ο Thomas Paine προσπάθησε τουλάχιστον να ρίξει φως στο ζήτημα, παρόλο που η ανάλυσή του μάλλον θα μπέρδευε εκείνους που δεν είχαν ασχοληθεί ιδιαίτερα με τα ζητήματα αρχαίας θρησκευολογίας που πραγματεύεται.

Η μετάφραση αυτή χρησιμοποιεί αποκλειστικά τους όρους “Τέκτονας” και “Τεκτονισμός” και όχι τους όρους “Μασόνος” και “Μασονία” που είναι ιδιαίτερα φορτισμένοι με προκατάληψη στην Ελλάδα. Ο συγγραφέας πάντως χρησιμοποιεί τους τυπικούς αγγλικούς όρους “Mason” και “Masonry”.

Είναι κοινή γνώση ότι οι Ελευθεροτέκτονες έχουν ένα μυστικό το οποίο κρατούν πολύ καλά κρυμμένο, αλλά από όσα μπορούμε να συλλέξουμε από τις ίδιες τους τις αναφορές για τον Τεκτονισμό, το πραγματικό τους μυστικό δεν είναι παρά η καταγωγή του, την οποία λίγοι από αυτούς κατανοούν και εκείνοι που την κατανοούν την τυλίγουν με μυστήριο.

Στον Τεκτονισμό διακρίνονται τρεις βαθμοί. Ο πρώτος είναι ο Μαθητής, ο δεύτερος είναι ο Εταίρος και ο τρίτος ο Διδάσκαλος.⁷⁸

Ο Μαθητής δεν ξέρει τίποτε περισσότερο για τον Τεκτονισμό από τη χρήση συμβόλων και ορισμένες διαδικασίες και λέξεις με τις οποίες αναγνωρίζονται οι Τέκτονες μεταξύ τους χωρίς να γίνονται αντιληπτοί από μη-Τέκτονες. Ο Εταίρος δεν είναι και πολύ περισσότερο ενημερωμένος από το Μαθητή. Μόνο ο Διδάσκαλος της Στοάς διατηρεί και κρύβει τη γνώση για την καταγωγή του Τεκτονισμού.

Το 1730, ο Samuel Pritchard, μέλος της Στοάς της Αγγλίας, δημοσίευσε μια διατριβή με τίτλο “Ανατομία του Τεκτονισμού”⁷⁹ και ορκίστηκε μπροστά στο Δήμαρχο του Λονδίνου ότι το αντίγραφο του βιβλίου του ήταν ακριβές. “Ο Samuel Pritchard ορκίστηκε ότι το αντίγραφο που παραδόθηκε είναι αληθές και γνήσιο αντίγραφο σε κάθε λεπτομέρεια”. Στο έργο του δίνει την κατήχηση, δηλαδή την εξέταση με ερωταπαντήσεις των

78 Στο πρωτότυπο: “Entered Apprentice”, “Fellow Craft”, “Master Mason”

79 Το πρωτότυπο κείμενο του βιβλίου αυτού υπάρχει στην παρακάτω ιστοσελίδα:
www.phoenixmasonry.org/masonry_dissected.htm

Μαθητών, των Εταίρων και των Διδασκάλων. Δεν υπήρχε πρόβλημα να το κάνει αυτό μια και η διαδικασία είναι απλά τυπική.

Στην εισαγωγή λέει “ο Τεκτονισμός αρχικά ήταν ένα ίδρυμα των φιλελεύθερων τεχνών και επιστημών, αλλά ειδικά της γεωμετρίας γιατί κατά την κατασκευή του Πύργου της Βαβέλ εισήχθησαν για πρώτη φορά η τέχνη και το μυστήριο του Τεκτονισμού και έπειτα διαδόθηκαν από τον Ευκλείδη και τους εξαιρετους μαθηματικούς της Αιγύπτου στον Χιράμ, τον αρχιμάστορα του Ναού του Σολομώντα στην Ιερουσαλήμ”.

Εκτός από τον παραλογισμό του να απορρέει ο Τεκτονισμός από την κατασκευή του Πύργου της Βαβέλ, όπου, σύμφωνα με την ιστορία, η σύγκυση των γλωσσών εμπόδιζε τους χτίστες να κατανοούν ο ένας τον άλλο, άρα και ότι γνώση είχαν, υπάρχει και μια προφανέστατη αντίφαση στη χρονολογία που δίδεται για τη διήγηση.

Ο Ναός του Σολομώντα χτίστηκε και εγκαινιάστηκε 1004 χρόνια πριν τη γέννηση του Χριστού. Ο Ευκλείδης έζησε 277 χρόνια πριν το ίδιο χρονικό σημείο. Άρα είναι αδύνατο ο Ευκλείδης να ειπε το οτιδήποτε στον Χιράμ, αφού θα γεννιόταν 700 χρόνια αργότερα.

Το 1783 ο πλοίαρχος George Smith, επιθεωρητής της Βασιλικής Ακαδημίας Πυροβολικού στο Woolwich της Αγγλίας και Μέγας Διδάσκαλος της κομητείας του Kent δημοσίευσε ένα δοκίμιο με τίτλο “Η χρησιμότητα και η κατάχρηση του Ελευθεροτεκτονισμού”.⁸⁰

Στο κεφάλαιο για την απαρχή του Τεκτονισμού, την κάνει ταυτόχρονη με τη Δημιουργία του Κόσμου. Λέει “όταν ο βασιλεύς αρχιτέκτων ανύψωσε με τεκτονικές αρχές την πανέμορφη υδρόγειο και χρησιμοποίησε τη μέγιστη επιστήμη, τη γεωμετρία, για να στήσει τον κόσμο των πλανητών και για να ρυθμίσει με τους νόμους της όλο το εκπληκτικό αυτό σύστημα με σωστές και αλάνθαστες αναλογίες, ώστε να κυλούν γύρω από τον κεντρικό ήλιο”.

“Αλλά” συνεχίζει “δεν μπορώ να τραβήξω δημόσια την κουρτίνα και να αναλύσω ανοικτά αυτό το ζήτημα· είναι ιερό και θα παραμείνει έτσι. Αυτοί που χαίρουν εμπιστοσύνης και κατέχουν [το μυστικό] δεν θα το αποκαλύψουν και αυτοί που δεν το γνωρίζουν δεν μπορούν να το προδώσουν”.

Με αυτή την τελευταία φράση ο Smith εννοεί τους δύο κατώτερους βαθμούς, τον Εταίρο και το Μαθητή, γιατί στην επόμενη σελίδα λέει “Τα μυστήρια του Ελευθεροτεκτονισμού δεν αποκαλύπτονται σε εκείνους που μόλις έχουν εισαχθεί σε αυτόν· δεν παραδίδονται συστηματικά σε όλους”.

Ο πολυμαθής, αλλά ατυχής, Δρ. Dodd, Μέγας Μάγιστρος του Τεκτονισμού, στο λόγο του κατά τα εγκαινία της Τεκτονικής Στοάς στο Λονδίνο, ανιχνεύει τον Ελευθεροτεκτονισμό μέσα από διάφορα στάδια. “Οι Τέκτονες” λέει “είναι καλά ενημερωμένοι από τα αρχεία τους ότι η κατασκευή του Ναού του Σολομώντα είναι μια σημαντική εποχή από την οποία αντλούνται πολλά από τα μυστήρια της τέχνης τους”.

80 Στο πρωτότυπο: “The Use and Abuse of Freemasonry”

Λέει “Τώρα ας θυμόμαστε ότι αυτό το μεγάλο γεγονός συνέβη 1000 χρόνια πριν τη χριστιανική εποχή και συνεπώς έναν αιώνα πριν συγγράψει ο Όμηρος, ο πρώτος των Ελλήνων ποιητών και 500 χρόνια πριν φέρει ο Πυθαγόρας από την Ανατολή το υπέροχο πραγματικό τεκτονικό σύστημά του και φωτίσει το δυτικό κόσμο. Αλλά παρόλο που αυτή η εποχή είναι πολύ μακρινή, δεν μετρούμε από τότε την έναρξη της τέχνης μας. Γιατί παρόλο που μπορεί να οφείλουμε σ’αυτό το σοφό και σπουδαίο βασιλέα του Ισραήλ πολλές από τις μυστικές μορφές και συμβολικές⁸¹ τελετές μας, ωστόσο η τέχνη αυτή είναι σύγχρονη του ανθρώπου, του σπουδαίου της αντικειμένου”.

Συνεχίζει “Εντοπίζουμε τα ίχνη της στις πιο απόμακρες περιόδους των εθνών του κόσμου. Τη βρίσκουμε μεταξύ των πρώτων και σπουδαιότερων εκπολιτιστών της Ανατολής. Μπορούμε να τη δούμε στους πρώτους αστρονόμους της Χαλδαίας, στους σοφούς και μυστηριώδεις βασιλείς και ιερείς της Αιγύπτου, στους σοφούς της Ελλάδας και τους φιλοσόφους της Ρώμης”.

Από αυτές τις αναφορές και τις δηλώνεις Τεκτόνων των υψηλότερων βαθμών βλέπουμε ότι ο Τεκτονισμός, χωρίς να το λέει δημόσια, υποστηρίζει ότι έγινε δέκτης επικοινωνίας από το Δημιουργό με τρόπο διαφορετικό και ασύνδετο από αυτόν του βιβλίου που οι Χριστιανοί ονομάζουν “Βίβλο”. Το φυσικό συμπέρασμα είναι ότι ο Τεκτονισμός απορρέει από κάποια πολύ αρχαία θρησκεία εντελώς ανεξάρτητη από αυτό το βιβλίο.

Για να καταλήξω, ο Τεκτονισμός (όπως θα δείξω από τα έθιμα, τις τελετές, τα σύμβολα και τις χρονολογίες του) κατάγεται και είναι το απομεινάρι της θρησκείας των αρχαίων Δρυϊδων που, όπως οι μάγοι της Περσίας και οι ιερείς της Ηλιουπόλεως της Αιγύπτου, ήταν ιερείς του ήλιου. Λάτρευαν αυτόν τον σπουδαίο φωτοβόλο ως τον σπουδαίο και ορατό εκπρόσωπο της μεγάλης και αόρατης πρώτης αιτίας, που ονόμαζαν “Απειρο Χρόνο”.

Ο Χριστιανισμός και ο Τεκτονισμός έχουν την ίδια κοινή καταγωγή και οι δύο κατάγονται από τη λατρεία του ήλιου. Η διαφορά τους είναι ότι ο Χριστιανισμός είναι μια παρωδία της λατρείας του ήλιου, στην οποία ο ήλιος αντικαθίσταται με τον άνθρωπο που λέγεται Χριστός και δέχεται την τιμή που αρχικά αποδιδόταν στον ήλιο, όπως έδειξα στο κεφάλαιο για την καταγωγή της Χριστιανικής θρησκείας.⁸²

Στον Τεκτονισμό πολλές από τις τελετές των Δρυϊδων διατηρούνται ανέπαφες, ή τουλάχιστον χωρίς παρωδίες. Σ’αυτές ο ήλιος παραμένει ήλιος και η εικόνα του με την μορφή του ήλιου υπάρχει στο διακοσμητικό έμβλημα στις Τεκτονικές Στοές και στις τεκτονικές ενδυμασίες. Είναι το κεντρικό στοιχείο στις ποδιές τους και φοράνε το σύμβολο αυτό σε

81 Στο πρωτότυπο: “hieroglyphical”

82 Αν και ο συγγραφέας είχε γράψει όντως ένα τέτοιο κείμενο εν τέλει δε δημοσιεύτηκε ποτέ στο 3ο μέρος της “Εποχής της Λογικής”, όπως συνέβη και με το παρόν δοκίμιο (βλ. και σελ. 155) Το μόνο άλλο σημείο στο οποίο αναφέρει την πεποίθησή του ότι ο Χριστιανισμός είναι μια ηλιολατρική θρησκεία είναι στο γράμμα του στον Andrew Dean, σελ. 366

περιδέραια στις τελετές τους. Έχει τη μορφή ενός ανθρώπου στην κορυφή του ήλιου, όπως συχνά απεικονίζεται και ο Χριστός.

Το πότε ή σε ποιο έθνος εμφανίστηκε για πρώτη φορά αυτή η θρησκεία έχει χαθεί πλέον στο λαβύρινθο του μη καταγεγραμμένου χρόνου. Συνήθως αποδίδεται στους αρχαίους Αιγυπτίους, Βαβυλώνιους και Χαλδαιούς και αργότερα κατέληξε σε ένα σύστημα που ρυθμίζεται από την ορατή κίνηση του ήλιου δια μέσου των δώδεκα αστερισμών του ζωδιακού κύκλου από τον Ζωροάστρη, το νομοδότη της Περσίας, από την οποία ο Πυθαγόρας το έφερε στην Ελλάδα. Σε αυτά αναφέρεται ουσιαστικά ο Δρ. Dodd στο απόσπασμα του λόγου του.

Η λατρεία του ήλιου ως ορατός εκπρόσωπος της μεγάλης και αόρατης πρώτης αιτίας, του “Απειρου Χρόνου”, απλώθηκε σε μεγάλο μέρος της Ασίας και της Αφρικής και από εκεί στην Ελλάδα και τη Ρώμη, μέχρι και την αρχαία Γαλατία, τη Βρετανία και την Ιρλανδία.

Ο Smith, στο κεφάλαιο για την αρχαιότητα του Τεκτονισμού στη Βρετανία λέει “ασχέτως με το σκοτάδι που καλύπτει την τεκτονική ιστορία στη χώρα, διάφορες περιστάσεις μας πείθουν ότι ο Ελευθεροτεκτονισμός εισήχθη στη Βρετανία περίπου το 1030 π.Χ.”

Ο Smith δεν μπορεί να εννοεί τον Τεκτονισμό στη σημερινή του μορφή. Οι Δρυϊδες ήρθαν στη Βρετανία την περίοδο στην οποία αναφέρεται και από εκεί κατάγεται ο Τεκτονισμός. Ο Smith αντικατέστησε το γονιό με το παιδί.

Συμβαίνει συχνά, τόσο στον προφορικό, όσο και στο γραπτό λόγο, να ξεφύγει από κάποιον μια φράση που βοηθά να εντοπιστεί κανείς αυτό που ήθελε να κρύψει. Το ίδιο κάνει και ο Smith γιατί στο ίδιο κεφάλαιο λέει “Οι Δρυϊδες όταν ήθελαν να καταγράψουν κάτι χρησιμοποιούσαν το Ελληνικό αλφάβητο και δηλώνω ευθαρσώς ότι αν έχουν διατηρηθεί κάπου οι δρυϊδικές τελετές και ακολουθίες είναι στα έθιμα και τις τελετές των Τεκτόνων. Οι αδελφοί μου, συνεχίζει, “μπορούν να τα εντοπίσουν με μεγαλύτερη ακρίβεια από ότι μου επιτρέπεται να πω δημοσίως”.

Αυτή είναι μια εξομολόγηση του Μεγάλου Διδασκάλου, χωρίς να θέλει να γίνει κατανοητή από το ευρύ κοινό, ότι ο Τεκτονισμός είναι τα απομεινάρια της θρησκείας των Δρυϊδών. Τους λόγους για τους οποίους οι Τέκτονες το κρατάνε αυτό μυστικό θα τους εξηγήσω παρακάτω στο έργο.

Καθώς η μελέτη και η σκέψη για το Δημιουργό εντοπίζεται στα έργα Του στην Πλάση, ο ήλιος, ως ο ορατός εκπρόσωπος αυτού του Όντος, ήταν το αντικείμενο λατρείας των Δρυϊδών. Όλες οι τελετές τους είχαν σχέση με την κίνηση του ήλιου στα δώδεκα ζώδια και την επίδρασή τους στη γη.

Οι Τέκτονες υιοθετούν τις ίδιες πρακτικές. Η στέγη των ναών τους, των στοών, διακοσμούνται με τον ήλιο και το δάπεδο είναι μια αναπαράσταση της γης, που επιτυγχάνεται με καλί ή με μωσαϊκά.

Η Μεγάλη Στοά του Λονδίνου, στην περιοχή Lincoln's Inn Fields, επί της οδού Great Queen, είναι ένα θεσπέσιο κτίριο που κόστισε 12.000 στερλίνες. Ο Smith μιλώντας για το κτίριο λέει (σελίδα 152) “Η οροφή αυτού του υπέροχου κτιρίου είναι πιθανότατα το τελειότερο δείγμα αρχιτεκτονικής στην Ευρώπη. Στο κέντρο της οροφής απεικονίζεται ένας

απαστράπτων ήλιος από καλογουαλισμένο χρυσό, περιτριγυρισμένος από τα δώδεκα ζώδια, με τους αντίστοιχους χαρακτήρες τους:

♈ :Κριός	♎ :Ζυγός
♉ :Ταύρος	♏ :Σκορπιός
♊ :Δίδυμοι	♐ :Τοξότης
♌ :Καρκίνος	♑ :Αιγόκερως
♍ :Λέων	♒ :Υδροχόος
♎ :Παρθένος	♓ :Ιχθύες

Μετά από αυτή την περιγραφή λέει “Το συμβολικό νόημα του ήλιου είναι πολύ γνωστό στους πεφωτισμένους και φιλομαθείς Ελευθεροτέκτονες και όπως ο πραγματικός ήλιος βρίσκεται στο κέντρο του Σύμπαντος, έτσι και ο συμβολικός ήλιος βρίσκεται στο κέντρο του αληθούς Τεκτονισμού. Όλοι ξέρουμε”, συνεχίζει, “ότι ο ήλιος είναι πηγή φωτός, η αιτία των εποχών, των εναλλαγών της μέρας και της νύκτας, ο γονιός της βλάστησης, ο φίλος του ανθρώπου· εξ ου και μόνο ο επιστήμονας Ελευθεροτέκτων γνωρίζει γιατί βρίσκεται στο κέντρο αυτής της όμορφης αίθουσας.”

Οι Τέκτονες, για να προστατευθούν από τις διώξεις της Χριστιανικής Εκκλησίας, πάντα μίλαγαν με μυστηριώδη τρόπο για την εικόνα του ήλιου στις στοές τους ή, όπως ο αστρονόμος Lalande, που είναι Τέκτονας, σιγούν για το θέμα.

Είναι μυστικό, ειδικά στις καθολικές χώρες, επειδή η μορφή του ήλιου είναι το βασικό χαρακτηριστικό που δηλώνει ότι προέρχονται από τους Δρυΐδες και εκείνη η σοφή, κομψή και φιλοσοφική θρησκεία ήταν αντίθετη της σκοτεινής Χριστιανικής Εκκλησίας.

Οι τεκτονικές στοές, αν χτίζονται για αυτόν το σκοπό, κατασκευάζονται ώστε να συμφωνούν με την κίνηση του ήλιου. Προσανατολίζονται [στον άξονα] Ανατολής-Δύσης. Το δωμάτιο του Διδασκάλου βρίσκεται πάντα στην Ανατολή. Όταν εξετάζεται ένας Μαθητής, ο Διδάσκαλος, μεταξύ άλλων τον ρωτάει.

E: Πώς τοποθετείται η στοά;

A: Από την Ανατολή προς τη Δύση.

E: Γιατί;

A: Γιατί όλοι οι ναοί και τα παρεκκλήσια τοποθετούνται έτσι ή θα έπρεπε να τοποθετούνται έτσι.

Αυτή η απάντηση, που είναι απλά κατηχητικής μορφής, δεν απαντά την ερώτηση. Την πηγαίνει ένα βήμα παραπέρα. Γιατί θα έπρεπε όλοι οι ναοί και τα παρεκκλήσια να τοποθετούνται έτσι; Αλλά δεδομένου ότι ο Μαθητής δεν έχει μνηθεί στα δρυϊδικά μυστήρια του Τεκτονισμού, δεν ερωτάται ερωτήσεις που μια ευθεία απάντηση θα οδηγούσε σε τέτοια συμπεράσματα.

E: Πού βρίσκεται ο Διδάσκαλός σου;

A: Στην Ανατολή.

E: Γιατί;

A: Γιατί όπως ο ήλιος ανατέλλει στην Ανατολή και εγκαινιάζει την ημέρα, έτσι και ο Διδάσκαλος ανοίγει τη στοά και βάζει τους ανθρώπους του να δουλέψουν. (με το δεξί χέρι στο αριστερό στήθος και το τετράγωνο γύρω από το λαιμό)

E: Πού βρίσκονται οι φύλακές σου;

A: Στη Δύση.

E: Ποια είναι η δουλειά τους;

A: Όπως ο ήλιος δύει στη Δύση και κλείνει την ημέρα, έτσι και οι φύλακες στέκουν στη Δύση (με το δεξί χέρι στο αριστερό στήθος και το διαβήτη και το γνώμονα γύρω από το λαιμό τους) για να κλείσουν τη στοά και να αποδεσμεύσουν τους εργάτες, πληρώνοντάς τους το μισθό τους.

Εδώ αναφέρεται ο ήλιος, αλλά είναι σωστό να παρατηρήσουμε ότι αναφέρεται μόνο σε σχέση με το χρόνο εργασίας και όχι με κάποια δρυϊδική θρησκευτική τελετή, όπως στην περίπτωση του προσανατολισμού της στοάς ανατολικά και δυτικά.

Ήδη παρατήρησα στο κεφάλαιο για την καταγωγή του Χριστιανισμού ότι ο ανατολικός προσανατολισμός των εκκλησιών προκύπτει από τη λατρεία του ήλιου, που ανατέλλει στην Ανατολή και δεν έχει την παραμικρή σχέση με το άτομο που ονομάζεται Ιησούς Χριστός.

Οι Χριστιανοί ποτέ δε θάβουν τους νεκρούς τους στη βόρεια πλευρά μιας εκκλησίας, ενώ μια τεκτονική στοά πάντα έχει, ή υποτίθεται πως έχει, τρία παράθυρα, που ονομάζονται “σταθερά φώτα” για να διακρίνονται από τα “κινητά φώτα”, τον ήλιο και το φεγγάρι. Ο Διδάσκαλος ρωτάει το Μαθητή:

E: Πού βρίσκονται; [τα παράθυρα]

A: Ανατολικά, Δυτικά και Νότια.

E: Σε τι χρησιμεύουν;

A: Φωτίζουν τους ανθρώπους όπως πηγαίνουν στη δουλειά τους και επιστρέφουν από αυτή.

E: Γιατί δεν υπάρχουν παράθυρα στο Βορρά;

A: Γιατί ο Ήλιος δε λάμπει από εκεί.

Μεταξύ άλλων, αυτό δείχνει ότι ο Χριστιανισμός και ο Τεκτονισμός έχουν μία και μόνη καταγωγή, την αρχαία λατρεία του ήλιου.

Η μεγαλύτερη γιορτή των Τεκτόνων συμπίπτει με την ημέρα που γνωρίζουμε ως “Ημέρα του Αγίου Ιωάννη”, αλλά όλοι οι πεφωτισμένοι Τέκτονες πρέπει να ξέρουν ότι η γιορτή τους δεν έχει καμία σχέση με τον Αγ. Ιωάννη και πρόκειται μόνο για μία κάλυψη το ότι την ονομάζουν έτσι για να καλυφθεί ο πραγματικός σκοπός για τον οποίο η γιορτή πραγματοποιείται αυτήν τη μέρα. Καθώς υπήρχαν Τέκτονες, ή μάλλον Δρυΐδες, πριν υπάρξει ο Αγ. Ιωάννης, η ημέρα αυτή δεν πρέπει να έχει καμία σχέση με τον Ιωάννη.

Η ημέρα που ονομάζεται “Ημέρα του Αγ. Ιωάννη” είναι η 24^η Ιουνίου, που ονομάζεται και “ημέρα του μεσοκαλόκαιρου”.⁸³ Τότε είναι που ο ήλιος φτάνει στο σημείο του θερινού ηλιοστασίου και σε σχέση με το ύψος του στο μεσημβρινό κατά το μεσημέρι, μοιάζει για μερικές μέρες να μένει στο ίδιο ύψος.

Η αστρονομικά μεγαλύτερη ημέρα, όπως και η συντομότερη ημέρα, κάθε χρόνο δεν πέφτει την ίδια ημερομηνία και έτσι η 24^η Ιουνίου λαμβάνεται ως ημέρα του μεσοκαλόκαιρου. Και η ετήσια γιορτή αυτή των Τεκτόνων, που την πήραν από τους Δρυΐδες, εορτάζεται την ημέρα αυτήν όχι προς τιμή του Αγ. Ιωάννη, αλλά προς τιμή του ήλιου που φτάνει στο μέγιστο ύψος στο ημισφαίριό μας.

Συχνά τα έθιμα ζουν περισσότερο από την ανάμνηση της καταγωγής τους και το ίδιο συμβαίνει και με ένα έθιμο που ακόμα τηρείται στην Ιρλανδία, όπου ήκμασαν οι Δρυΐδες την ίδια περίοδο με τη Βρετανία.

Την παραμονή του Αγ. Ιωάννη, την παραμονή της ημέρας του μεσοκαλόκαιρου δηλαδή, οι Ιρλανδοί ανάβουν φωτιές στις κορυφές των λόφων. Αυτό δεν μπορεί να έχει σχέση με τον Αγ. Ιωάννη, αλλά είναι συμβολική αναφορά στον ήλιο που την ημέρα αυτή φτάνει στο μέγιστο ύψος και μπορεί στην απλή γλώσσα να έλεγαν ότι έφτασε στην κορυφή του λόφου.⁸⁴

Όσον αφορά όσα μας λένε οι Τέκτονες και τα τεκτονικά βιβλία για το Ναό του Σολομώντα στην Ιερουσαλήμ, δεν είναι απίθανο κάποιες τεκτονικές τελετές να έχουν προκύψει από το χτίσιμο του Ναού, δεδομένου ότι η λατρεία του ήλιου υπήρχε πολλούς αιώνες προτού χτιστεί ο Ναός ή οι Ισραηλίτες φύγουν από την Αίγυπτο. Και από την ιστορία των Εβραίων βασιλέων στο Δ' Βασιλείων, κεφάλαιο 23, μαθαίνουμε ότι η λατρεία του ήλιου πραγματοποιούνταν από τους Εβραίους και στο Ναό.

Αμφιβάλλω πολύ όμως αν γινόταν με την ίδια επιστημονική αγνότητα και το θρησκευτικό ήθος των Δρυΐδων που, σύμφωνα με ό,τι ιστορικές αναφορές επιβιώνουν γι'αυτούς, ήταν σοφοί, πολυμαθείς και ηθικοί άνθρωποι. Οι Εβραίοι αντίθετα είχαν άγνοια περί αστρονομίας και αν μια θρησκεία που βασιζόταν στην αστρονομία έπεφτε στα χέρια τους σίγουρα θα κατέληγε να τη διαφθείρουν.

Στην ιστορία των Εβραίων, είτε στη Βίβλο, είτε αλλού, δεν διαβάζουμε ότι ήταν εφευρέτες ή ότι βελτίωσαν κάποια τέχνη ή επιστήμη. Ακόμα και στο χτίσιμο του Ναού οι Εβραίοι δεν ήξεραν πώς να κόψουν την ξυλεία για την κατασκευή και ο Σολομώντας αναγκάστηκε να ζητήσει από τον Χιράμ, το βασιλέα της Τύρου (Σιδών) να του στείλει εργάτες “...ότι σὺ οἶδας (λέει Σολομών στον Χιράμ) ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν εἰδῶς ξύλα κόπτειν καθὼς οἱ Σιδωνιοί.”⁸⁵ (Γ Βασ 5,20)

83 Στο πρωτότυπο: “midsummer day”

84 Παραδόξως την ημέρα που γιορτάζεται η γέννηση του Ιωάννη του Προδρόμου, στις 24 Ιουνίου, και στην Ελλάδα επίσης υπάρχει το παγανιστικό έθιμο ανάμματος πυρών. Μια τέτοια ομοιότητα μεταξύ Ελλάδας και Ιρλανδίας δεν μπορεί να είναι απλή σύμπτωση.

85 “...for thou knowest that there is not among us any that can skill to hew timber like unto the Sidonians.” (1 Kng 5,6)

Ο Ναός μάλλον του Χιράμ ήταν παρά του Σολομώντα και αν οι Τέκτονες διατήρησαν κάτι από την κατασκευή του Ναού, μάλλον το κρωσάνε στους Σιδωνίους παρά στους Εβραίους. Αλλά ας επιστρέψουμε στην λατρεία του ήλιου στο Ναό.

Στο Δ' Βασιλειών λέει ⁸⁵ "και κατέκαυσε [ο βασιλέας Ιωσίας] τούς θυμιώντας... τῷ ἡλίῳ και τῇ σελήνῃ... και πάση τῇ δυνάμει τοῦ οὐρανοῦ. [...] ¹¹ και κατέκαυσε τούς ἵππους, οὓς ἔδωκαν βασιλεῖς Ἰούδα τῷ ἡλίῳ ἐν τῇ εἰσόδῳ οἴκου Κυρίου... και τὸ ἄρμα τοῦ ἡλίου κατέκαυσε πυρὶ. [...] ¹³ και τὸν οἶκον τὸν ἐπὶ πρόσωπον Ἱερουσαλήμ τὸν ἐκ δεξιῶν τοῦ ὄρους τοῦ Μοσοάθ, ὃν ἀκοδόμησε Σαλωμών βασιλεὺς Ἰσραὴλ τῇ Ἀστάρτη προσοχθίσματι Σιδωνίων (εκείνων που στην πράξη ἐφτιαξαν το Ναό) και τῷ Χαμῶς προσοχθίσματι Μωάβ και τῷ Μολχὸλ βδελύγματι υἱῶν Ἀμών, ἐμίανεν ὁ βασιλεὺς."⁸⁶ (Δ Βασ 23,5.11.13)

Συν τοῖς ἄλλοις, η περιγραφή που μας δίνει ο Ιώσηπος για τη διακόσμηση του Ναού μοιάζει με την περιγραφή τεκτονική στοάς σε μεγαλύτερη κλίμακα. Λέει ότι η διαρρύθμιση του Ναού συμβολίζει ὅλη τη φύση, ειδικά τα πιο σημαντικά της μέρη, τον ἥλιο, το φεγγάρι, τους πλανήτες, το ζωδιακό κύκλο, τη γη, τα στοιχεία της φύσης· και ὅτι το σύστημα του κόσμου αντικατοπτριζόταν με πολυάριθμα ευφυή σύμβολα.

Κατά πάσα πιθανότητα αυτά είναι που ο Ιωσίας, εν αγνοία του, ονομάζει τα βδελύγματα των Σιδωνίων.⁸⁷ Οτιδήποτε ωστόσο μπορούμε να μάθουμε για το Ναό⁸⁸ σχετίζεται με τον Τεκτονισμό και την λατρεία του ἡλίου, αν και διεφθάρη ἀπὸ την ἔλλειψη κατανόησης των Εβραίων, συνεπῶς σχετίζεται και με τη θρησκεία των Δρυϊδων.

Ἄλλο ἓνα στοιχείο που μας δείχνει ὅτι ο Τεκτονισμός απορρέει ἀπὸ κάποια παλαιότερη θρησκεία, αρχαιότερη και ασύνδετη με το Χριστιανισμό, είναι οι χρονολογία, η μέθοδος μέτρησης του χρόνου, που χρησιμοποιούν οι Τέκτονες στα αρχαία τους στις στοές. Δεν χρησιμοποιούν το χριστιανικό ημερολόγιο και αναφέρονται στους μήνες αριθμητικά, ὡπως ἔκαναν οι Αρχαίοι Αἰγύπτιοι και οι Κουακέροι σήμερα.

86 ⁸⁵And he put down all the idolatrous priests ... that burned incense unto ... the sun, the moon, the planets, and all the host of heaven. [...] ¹¹And he took away the horses that the kings of Judah had given to the sun, at the entering in of the house of the Lord ... and burned the chariot of the sun with fire [...] ¹³And the high places that were before Jerusalem, which were on the right hand of the mount of corruption, which Solomon the King of Israel had builded for Ashtoreth, the abomination of the Zidonians did the king defile." (Δ Βασ 23,5.11.13)

87 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Ο Smith, μιλώντας για τις στοές, λέει ὅτι ὅταν η στοά αποκαλύπτεται σε ἓνα νέο Τέκτονα, του φανερώνει μια αναπαράσταση του κόσμου στην οποία, ἀπὸ τα θαύματα του κόσμου, οδηγείται να αναλογιστεῖ το μεγάλο Πρωτότυπο και να το λατρεύει ἀπὸ τα ἔργα του, ἐνὸ παράλληλα παρακινεῖται να ἐξασκήσει τις ἠθικές και κοινωνικές ἀρετές που ἀρμόζουν στην ἀνθρωπότητα ὡς υπηρέτες του Μεγάλου Αρχιτέκτονα του Σύμπαντος.

88 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Εδὼ θα πρέπει να σημειώσω ὅτι ο Νόμος του Μωσῆ δεν μπορεί να ἴσχυε κατὰ την κατασκευή του Ναοῦ. Εδὼ ἔχουμε ομοιώματα πραγμάτων που υπάρχουν και στον οὐρανὸ ἐπάνω και στη γη κάτω. Διαβάζουμε στο Γ' Βασιλειών, κεφάλαια 6 και 7, ὅτι ο Σολομὼν ἐφτιαξε ἀγάλματα κερουβεὶμ και σκόλισε στους τοίχους κερουβεὶμ και φοινικόδενδρα και ἐφτιαξε και "θάλασσα" στην πλάτη δώδεκα βοδιῶν και τα ἄκρα τα διακόσμησε με λιοντάρια και βόδια και κερουβεὶμ ὅλα ἀντίθετα με το Νόμο του Μωσῆ.

Έχω στην κατοχή μου ένα έγγραφο από μια γαλλική στοά από τον καιρό που ο Δούκας της Ορλεάνης, τότε Δούκας του Σαρτρ, ήταν Μέγας Διδάσκαλος της Γαλλίας. Ξεκινά ως εξής: "η 13η ημέρα του βου μήνα του Έτους της Σεβάσμιας Στοάς,⁸⁹ 5773."

Από αυτά που έχω διαβάσει σε αγγλικά βιβλία για τον Τεκτονισμό, οι Άγγλοι Τέκτονες χρησιμοποιούν τα αρχικά A.L. και όχι V.L. Με το A.L. εννοούν Έτος Φωτός [Anno Lucis], όπως οι Χριστιανοί με το A.D. εννοούν Σωτήριο Έτος [Anno Domini]. Αλλά τόσο το A.L., όσο και το V.L. είναι το ίδιο χρονολογικό σύστημα και αναφέρονται στην υποτιθέμενη στιγμή της Δημιουργίας.

Στο κεφάλαιο για τη χριστιανική θρησκεία έδειξα ότι η Κοσμογονία, η διήγηση της δημιουργίας του κόσμου δηλαδή, με την οποία ξεκινά το βιβλίο της Γενέσεως, έχει παρθεί και ακρωτηριασθεί από το Zend-Avesta του Ζωροαστρισμού και προσκολλήθηκε ως πρόλογος στη Βίβλο όταν οι Εβραίοι επέστρεψαν από τη Βαβυλώνια Αιχμαλωσία, ενώ οι Εβραίοι ραβίνοι δε θεωρούν τη διήγηση της Γενέσεως ως γεγονός, αλλά ως αλληγορία. Τα 6.000 έτη του Zend-Avesta αλλάχθηκαν ή απλά θεωρήθηκαν ως οι 6 ημέρες της δημιουργίας της Γενέσεως.

Οι Τέκτονες φαίνεται να επέλεξαν την ίδια χρονική στιγμή, ίσως για να αποφύγουν υποψίες και διωγμούς από την Εκκλησία, και την υιοθέτησαν ως το τεκτονικό ημερολόγιο. Το V.L. των Γάλλων και το A.L. των Άγγλων Τεκτόνων είναι τα ίδια με το A.M. (Anno Mundi), Έτος Κόσμου.

Παρόλο που οι Τέκτονες έχουν πάρει πολλές τελετουργίες και συμβολισμούς από τους Αρχαίους Αιγυπτίους, είναι βέβαιο ότι δεν πήραν από εκεί το ημερολόγιό τους. Αν το είχαν κάνει η Εκκλησία από νωρίς θα τους είχε στείλει στην πυρά, μια και το ημερολόγιο των Αιγυπτίων, όπως και των Κινέζων, ξεκινά πολλές χιλιάδες χρόνια πριν το βιβλικό αντίστοιχο.

Η θρησκεία των Δρυϊδών, όπως προείπα, ήταν η ίδια με τη λατρεία των Αρχαίων Αιγυπτίων.⁹⁰ Οι ιερείς της Αιγύπτου πίστευαν στην επιστήμη και ήταν δάσκαλοι επιστήμης, ενώ θεωρούντο ιερείς της Ηλιουπόλεως, της Πόλης του Ήλιου δηλαδή.

Οι Δρυΐδες της Ευρώπης, που ανήκαν στην ίδια τάξη ανθρώπων [με τους Αιγύπτιους ιερείς] παίρνουν το όνομά τους από την Τευτονική ή Αρχαία Γερμανική γλώσσα⁹¹ (μια και οι Γερμανοί στην αρχαιότητα ονομά-

89 Στο πρωτότυπο: "Venerable Lodge" (V.L.) Ο εκδότης εδώ σημειώνει ότι τα αρχικά αυτά σημαίνουν "Vraie Lumiere" (=αληθινό φως), αλλά το λάθος αυτό, ούτως ή άλλως, δεν επηρεάζει τα επιχειρήματα του συγγραφέα.

90 Προσωπικά είμαι δύσπιστος γι'αυτή την εμμονή του συγγραφέα. Παρόλο που δεν μπορώ να απορρίψω τη θεωρία του εντελώς, δεν είναι βέβαιο ότι ο ευρωπαϊκός Δρυϊδισμός επικεντρωνόταν τόσο πολύ στη λατρεία του ήλιου, όσο θέλει να μας κάνει να πιστέψουμε.

91 Αυτό είναι ξεκάθαρο λάθος του συγγραφέα και προδίδει την έλλειψη γλωσσικής παιδείας του (ας μην ξεχνάμε ότι θεωρεί λανθασμένη τη διδασκαλία "νεκρών" γλωσσών, σελ.31, κάτι που σ'αυτή την περίπτωση τον προδίδει). Οποιοσδήποτε Έλληνας μπορεί να κατανοήσει την ετυμολογία της λέξης "Δρυΐδης" από το ελληνικό "δρυς" (=βελανιδιά), λέξη που πέρασε στη Λατινική και από εκεί στις λοιπές ευρωπαϊκές γλώσσες. Ο πρώτος που αναφέρεται στον όρο είναι ο Σωτών (2ος αι. μ.Χ.), του οποίου τα λεγόμενα μεταφέρει ο επικούρειος Διογένης Λαέρτιος τον 3ο αι. μ.Χ. Βέβαια η ετυμολογία της λέξης τηγναιει και πιο πίσω, στην ινδοευρωπαϊκή ρίζα *deru*, που σημαίνει ακριβώς "βελανιδιά".

ζονταν Τεύτονες). Η λέξη “Δρυϊδης” σημαίνει σοφός άνθρωπος. Στην Περσία ονομαζόνταν “Μάγοι”, που σημαίνει το ίδιο.

Ο Smith λέει: “Η Αίγυπτος, από την οποία απορρέουν πολλά από τα μυστήριά μας, πάντα είχε ξεχωριστή θέση στην ιστορία μας και κάποτε δοξαζόταν ως ο σημαντικότερος αρχαίος πολιτισμός για τα μνημεία, την ευημερία και τη γονιμότητά της. Στην αιγυπτιακή θρησκεία οι κύριες θεότητες-ήρωες, ο Όσιρις και η Ίσις, θεολογικά συμβόλιζαν το Υπέρτατο Ον και τη Συμπαντική Φύση και στη φύση συμβόλιζαν τα δύο μεγαλύτερα φωτεινά σώματα, τον ήλιο και το φεγγάρι, με των οποίων την επιρροή δραστηριοποιήθηκε όλη η φύση.”

“Τα έμπειρα μέλη της Εταιρείας”, λέει ο Smith, “γνωρίζουν καλά τι σχέση έχουν τα σύμβολα αυτά με τα σύμβολα του Τεκτονισμού και ποιος είναι ο λόγος που χρησιμοποιούνται σε όλες τις Τεκτονικές στοές”.

Μιλώντας για τις ενδυμασίες των Τεκτόνων στις στοές, κάποιες από τις οποίες βλέπουμε και στις δημόσιες λιτανείες τους και οι οποίες είναι λευκές, λέει “οι στολές των Δρυϊδων ήταν λευκές κατά τη διάρκεια των θυσιών και των τελετουργιών τους. Οι Αιγύπτιοι ιερείς του Όσιρι φορούσαν στολές από βαμβάκι λευκό σαν το χιόνι. Οι Έλληνες και οι περισσότεροι άλλοι ιερείς φορούσαν λευκά ενδύματα. Ως Τέκτονες σεβόμαστε τις αρχές των πρώτων πιστών του αληθινού Θεού και μιμούμαστε την ενδυμασία τους ως δείγμα αθωότητας”.

“Οι Αιγύπτιοι”, συνεχίζει ο Smith, “στα αρχαία χρόνια ήταν οργανωμένοι σε μεγάλο αριθμό στοών, αλλά φρόντιζαν με περισσή προσοχή να φυλάσσουν τα μυστικά του Τεκτονισμού από όλους τους ξένους. Αυτά τα μυστικά μάς μεταδόθηκαν σε ατελή μορφή μέσω προφορικής παράδοσης μόνο και πρέπει να μένουν κρυφά από τους εργάτες, τους Μαθητές και τους Εταίρους, μέχρι να επιδείξουν καλή συμπεριφορά και να μελετήσουν και να μάθουν καλά τη γεωμετρία και τις φιλελεύθερες τέχνες, οπότε και δικαιούνται να γίνουν Διδάσκαλοι και Φύλακες, το οποίο συμβαίνει σπάνια έως ποτέ στις Αγγλικές Στοές”.

Στο λήμμα περί Ελευθεροτεκτονισμού, γραμμένο από τον αστρονόμο Lalande, στη Γαλλική Εγκυκλοπαίδεια, περίμενα να έχει συλλέξει πολλές πληροφορίες για την καταγωγή του Τεκτονισμού λόγω της μεγάλης γνώσης του περί αστρονομίας. Γιατί τι σχέση μπορεί να έχει ένα ίδρυμα με τον ήλιο και τα δώδεκα ζώδια, αν το ίδιο το ίδρυμα ή η καταγωγή αυτού του ιδρύματος δεν έχει κάποια σχέση με την αστρονομία;

Όλα τα σύμβολα χρησιμοποιούνται με κάποιον σκοπό και δεν γίνεται να υποθέσουμε ότι οι Ελευθεροτέκτονες, που ανάμεσά τους υπάρχουν πολλοί πολυμαθείς και επιστήμονες, να είναι τόσο ηλίθιοι ώστε να χρησιμοποιήσουν αστρονομικά σύμβολα χωρίς κάποιο αστρονομικό σκοπό.

Απογοητεύτηκα όμως με τον Lalande. Γράφοντας για την καταγωγή του Τεκτονισμού λέει “L’origine de la maconnerie se perd, comme tant d’autres dans l’obscurite du temps”[sic], δηλαδή πως είναι χαμένη στο σκοτάδι του χρόνου, όπως και πολλά άλλα. Όταν διάβασα αυτή την πρόταση υπέθεσα πως ο Lalande ήταν Τέκτονας και μετά από έρευνα

ανακάλυψα πως όντως ήταν. Αυτή η *παράλειψη* έσωσε τη φήμη του, δεδομένου ότι οι Τέκτονες δεν επιτρέπεται να αποκαλύψουν την καταγωγή του Τεκτονισμού και ορκίζονται να την κρατήσουν μυστική.

Υπάρχει μια Τεκτονική στοά στο Δουβλίνο που παίρνει το όνομά της από τους Δρυΐδες. Αυτοί οι Τέκτονες πρέπει να υποθέσουμε ότι κάποιο λόγο έχουν να χρησιμοποιούν αυτό το όνομα.

Θα μιλήσω τώρα για το λόγο που επιβάλλει όλη αυτήν τη μυστικότητα στους Τέκτονες.

Η φυσική πηγή της μυστικότητας είναι ο φόβος. Όταν μια νέα θρησκεία επικρατήσει μιας παλιάς, τα μέλη της νέας θρησκείας γίνονται διώκτες της παλαιάς. Το βλέπουμε αυτό διαρκώς στην Ιστορία.

Όταν ο Χελκίας ο ιερέας και ο Σαφάν ο γραφέας, κατά τη βασιλεία του βασιλέα Ιωσία βρήκαν, ή προσποιήθηκαν ότι βρήκαν, το νόμο που ονομάστηκε Νόμος του Μωυσή 1000 χρόνια μετά τον καιρό του Μωυσή⁹² (και από το 22^ο και 23^ο κεφάλαιο του Δ' Βασιλειών δε φαίνεται να εφαρμοζόταν κάποιος τέτοιος νόμος πριν τον καιρό του Ιωσία) καθιέρωσε το νόμο αυτόν ως εθνική θρησκεία και θανάτωσε όλους τους ιερείς του ήλιου.

Όταν η Χριστιανική θρησκεία επικράτησε της Ιουδαϊκής, οι Εβραίοι ήταν διαρκή θύματα διωγμών σε όλες τις χριστιανικές χώρες. Όταν οι Προτεστάντες επικράτησαν των Καθολικών στην Αγγλία θανατώθηκαν όλοι οι Καθολικοί ιερείς που βρέθηκαν στην Αγγλία.

Αφού αυτό συνέβη σε όλες τις περιπτώσεις που γνωρίζουμε, είμαστε υποχρεωμένοι να υποθέσουμε ότι όταν ο Χριστιανισμός επικράτησε της θρησκείας των Δρυΐδων στην Ιταλία, την αρχαία Γαλατία, τη Βρετανία και την Ιρλανδία, οι Δρυΐδες υπέστησαν διωγμούς.

Αυτό φυσικά θα ανάγκασε όσους είχαν μείνει πιστοί στην αρχική τους θρησκεία να συναντώνται μυστικά. Η ασφάλειά τους βασιζόταν σ' αυτό. Ένας απατεώνας "αδελφός" θα μπορούσε να εκθέσει τις ζωές τους σε κίνδυνο. Και από αυτά τα απομεινάρια της θρησκείας των Δρυΐδων που διασώθηκαν τοιουτοτρόπως ξεκίνησε το ίδρυμα που, για να αποφύγει το όνομα των Δρυΐδων, ονομάστηκε Τεκτονισμός και χρησιμοποίησε αυτό το νέο όνομα για [να συνεχίσει] τις τελετές των Δρυΐδων.

92 βλ. και σελ. 351

ΠΡΟΦΗΤΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟ

*μία εξέταση χωρίων της Καινής Διαθήκης, όπως
αναφέρονται στην Παλαιά Διαθήκη και ονομάζονται
Προφητείες σχετικά με τον Ιησού Χριστό*

1807

Πρωτότυπος Τίτλος:

An examination of the passages in the New Testament quoted from the old and called prophecies concerning Jesus Christ. To which is prefixed An Essay on Dream. Also an appendix containing the contradictory doctrines between Matthew and Mark and My private thoughts on a future state.

Μεταφραστική Πηγή: Carlile, 1824 / Freethough Publishing Co., 1880

κεφάλαιο 1^ο ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Προς τους ιερείς και κήρυκες όλων των ομολογιών.

Είναι υποχρέωση κάθε ανθρώπου, στα πλαίσια των δυνατοτήτων του, να διακρίνει και να αποκαλύπτει αυταπάτες και σφάλματα. Αλλά η φύση δεν έδωσε σε όλους τα ταλέντα που χρειάζονται γ'αυτόν το σκοπό και ακόμα και αυτοί που τα έχουν χρειάζονται και τη διάθεση ή το κουράγιο για να το κάνουν.

Ο κόσμος, ή για την ακρίβεια, το μικρό κομμάτι του που λέγεται Χριστιανισμός ή Χριστιανικός Κόσμος, διασκεδάει για πάνω από χίλια χρόνια με τις διηγήσεις των προφητειών της Παλαιάς Διαθήκης για τον ερχομό του ατόμου που λέγεται Ιησούς Χριστός και τα χιλιάδες κηρύγματα και τους τόμους που έχουν γραφτεί για να πειστούν οι άνθρωποι.

Στην ακόλουθη διατριβή εξέτασα όλα τα κείμενα της Καινής Διαθήκης που μεταφέρονται από την Παλαιά και ονομάζονται προφητείες για οποιονδήποτε και αρνούμαι ότι υπάρχουν τέτοια κείμενα. Τα κείμενα αυτά όλα αναφέρονται σε γεγονότα του Εβραϊκού έθνους την περίοδο που ειπώθηκαν ή γράφτηκαν και δεν έχουν καμία σχέση με γεγονότα που συνέβησαν στον κόσμο εκατοντάδες χρόνια αργότερα. Ανέφερα, επίσης, και τις περιστάσεις κατά τις οποίες ειπώθηκαν [οι προφητείες αυτές] και έδωσα κεφάλαιο και τίτλο για ό,τι έγγραφα, χωρίς να βγω από τα βιβλία της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης, για να αποδείξω ότι αυτά τα κείμενα δεν είναι προφητείες για το άτομο που ονομάζεται Ιησούς Χριστός.

Η προκατάληψη της αβάσιμης πίστης συχνά υποβαθμίζεται στην προκατάληψη της συνήθειας [και του εθίμου] και καταλήγει σε υποκρισία. Όταν ένας άνθρωπος λέει ή παριστάνει ότι πιστεύει σε κάτι στο οποίο δεν πιστεύει ή δεν μπορεί να αιτιολογήσει γιατί το πιστεύει, λόγω εθίμου ή μόδας, τότε αφήνει το πλοίο της ηθικής του χωρίς καπετάνιο και αφού δεν είναι ειλικρινής ούτε στον εαυτό του δεν νιώθει ότι είναι ανήθικο να είναι ανειλικρινής και προς άλλους. Λόγω της επιρροής της ανηθικότητας και της υποκρισίας, βλέπουμε τόσους καθηγητές που πηγαίνουν στην εκκλησία και σε συνάξεις και άτομα που υποκρίνονται ότι είναι θρησκευόμενα να χρησιμοποιούν κόλπα και απάτες στις συνδιαλλαγές τους με άλλους και να συμπεριφέρονται με ελευθεριότητα, σε σημείο που να μην μπορεί κανείς να τους εμπιστευτεί σε θέματα που δεν τους περιορίζουν οι νόμοι του κράτους. Η ηθική δεν έχει νόημα στο μυαλό τους και δεν περιορίζει τις πράξεις τους.

Μία ομάδα ιερέων λένε ότι η σωτηρία βασίζεται στην πίστη. Λένε στο ποιμνίο τους ότι αν πιστεύουν στο Χριστό, οι αμαρτίες του θα συγχωρεθούν. Αυτό ουσιαστικά είναι ενθάρρυνση της αμαρτίας, όπως όταν ένας πατέρας λέει στον άσωτο υιό ότι θα του ξεπληρώσει τα χρέη και καταλήγει να ξαναχρεώνεται ακόμα πιο γρήγορα. “Ο μπαμπάς θα τα πληρώσει όλα”,

λέει και συνεχίζει την ξέφρενη ζωή του. “Ο Χριστός θα τα συγκωρέσει όλα”, λέει ο αμαρτωλός και συνεχίζει.

Επιπλέον, το δόγμα που κηρύσσουν αυτοί οι άνθρωποι δεν είναι αληθινό. Η Καινή Διαθήκη βασίζεται για την αξιοπιστία της στη μαρτυρία των αποκαλούμενων “προφητειών” της Παλαιάς Διαθήκης σχετικά με τον Ιησού Χριστό. Αν δεν υπάρχουν αυτές οι προφητείες στην Παλαιά Διαθήκη, τότε η Καινή Διαθήκη είναι μια πλαστογραφία των Συνόδων της Νικαίας και της Λαοδικείας και η πίστη που βασίζεται σ’αυτή είναι αυταπάτη και ψεύδος.¹

Κάποιοι άλλοι ιεροκήρυκες λένε στο ποιμνίο τους ότι ο Θεός προεπέλεξε από όλη την αιωνιότητα ένα συγκεκριμένο αριθμό ατόμων που θα σωθούν και έναν άλλο αριθμό που θα καταδικαστούν αιώνια.² Αν αυτό ήταν αληθινό, τότε η *Μέρα της Κρίσεως* ΕΧΕΙ ΠΕΡΑΣΕΙ. Το κήρυγμά τους είναι μάταιο και καλύτερα να βρουν κάποια άλλη δουλειά για να κερδίζουν τα προς το ζην.

Αυτό το δόγμα, όπως και το προηγούμενο, τείνει να κάνει τον άνθρωπο ανήθικο. Πρόκειται ένας σκληρός άνθρωπος να μετανοήσει αν του πει κάποιος ότι έχει ήδη αποφασιστεί, πριν ακόμα γεννηθεί, ότι είναι καταδικασμένος ή ότι έχει ήδη σωθεί, είτε πιστεύει, είτε όχι; Γιατί αυτό είναι το αποτέλεσμα αυτού του δόγματος. Τέτοια κηρύγματα και τέτοιτοι ιεροκήρυκες κάνουν ζημιά στην ανθρώπινη ηθική. Καλύτερα να ήταν αγρότες.

Όπως και στα πολιτικά μου έργα, πάντα είχα σκοπό να εμπνέω στον άνθρωπο ότι είναι ανώτερος απ’ότι νομίζει· να τον ελευθερώσω από τη σκλαβιά και τις προληπτικές ανοησίες της μοναρχίας και της κληρονομικής διακυβέρνησης. Στα θρησκευτικά μου έργα, λοιπόν, καθοδηγώ τις προσπάθειές μου, ώστε ο άνθρωπος να μπορέσει να χρησιμοποιήσει σωστά τη λογική που του έδωσε ο Θεός, να του εντυπώσω τις αρχές της Θείας ηθικής, δικαιοσύνης, χαράς και καλοσύνης προς όλους τους ανθρώπους και προς όλα τα πλάσματα· να του εμπνεύσω πνεύμα αυτοπεποίθησης, παρηγοριάς και εμπιστοσύνης στο Δημιουργό του και να τον απελευθερώσω από τους μύθους των βιβλίων που προσποιούνται ότι είναι ο λόγος του Θεού.

THOMAS PAINE

1 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Οι Σύνοδοι της Νικαίας και της Λαοδικείας πραγματοποιήθηκαν περίπου 350 χρόνια μετά τον καιρό του Χριστού και τα βιβλία που τώρα αποτελούν την Καινή Διαθήκη ψηφίστηκαν με ΝΑΙ και ΟΧΙ, όπως γίνεται σήμερα με την ψηφοφορία για την θέσπιση νόμων. Όσα καταψηφίστηκαν, απορρίφθηκαν. Έτσι δημιουργήθηκε η Καινή Διαθήκη.

ΣτΜ: Παρόλο που όντως ο βασικός κανόνας της Βίβλου είχε διαμορφωθεί μέχρι τη Σύνοδο της Νικαίας, η διαμάχη για το περιεχόμενο της Βίβλου δεν σταμάτησε μέχρι και την Πενθέκτη Σύνοδο το 692, η οποία καθόρισε εκ νέου τον Κανόνα των αποκαλυπτικών κειμένων (Αγίας Γραφής) (Beck, Τομ. Α, σελ.179)

2 Κεντρικό δόγμα των Καλβινιστικών Εκκλησιών.

κεφάλαιο 2°

ΔΟΚΙΜΙΟ ΠΕΡΙ ΟΝΕΙΡΩΝ

Καθώς πολλά λέγονται στην Καινή Διαθήκη για τα όνειρα, είναι πρώτα απαραίτητο να εξηγήσω τη φύση των ονειρών και να δείξω τι είδους λειτουργία του μυαλού παράγει τα όνειρα κατά τον ύπνο. Αν αυτό γίνει κατανοητό, τότε θα είμαστε σε καλύτερη θέση να κρίνουμε αν είναι αξιόπιστα και συνεπώς, αν τα ζητήματα που σχετίζονται με τα όνειρα στην Καινή Διαθήκη αξίζουν τη σημασία που τους δίνουν οι συγγραφείς του βιβλίου, οι ιερείς και οι σχολιαστές της.

Για να καταλάβουμε τη φύση των ονειρών, ή αυτό που μοιάζει με όραση ενώ είμαστε σε κατάσταση ύπνου, πρώτα πρέπει να κατανοήσουμε τη σύνθεση του ανθρώπινου νου.

Οι τρεις οπουδαιές ικανότητες του νου είναι η ΦΑΝΤΑΣΙΑ, η ΚΡΙΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ και η ΜΝΗΜΗ. Κάθε νοητική ενέργεια κατατάσσεται σε μία από αυτές τις τρεις αυτές ικανότητες. Όταν είμαστε πλήρως ξύπνιοι, όπως κατά τη διάρκεια της ημέρας, αυτές οι τρεις ικανότητες είναι όλες ενεργές, αλλά αυτό δεν συμβαίνει όταν κοιμόμαστε· δεν είναι πλήρως ενεργές. Γι'αυτό και τα όνειρά μας δεν είναι φυσιολογικά και λογικά όπως οι σκέψεις όταν είμαστε ξύπνιοι.

Η έδρα αυτής της ομάδας δυνάμεων ή ικανοτήτων που αποτελούν αυτό που ονομάζουμε “νου” είναι στον εγκέφαλο. Αυτό δεν γίνεται να οπτικοποιηθεί, αλλά ατυχήματα που παθαίνουν ζωντανό άνθρωποι το αποδεικνύουν. Ένα τραύμα στον εγκέφαλο από κάταγμα του κρανίου μερικές φορές μπορεί να μετατρέψει ένα σοφό άνθρωπο σε ένα ανόητο παιδαρέλι, ένα ον χωρίς μυαλό. Αλλά η φύση είναι τόσο προσεκτική με αυτό το *άδυτο αδύτων* του ανθρώπου, τον εγκέφαλο, που από όλα τα ατυχήματα που συμβαίνουν στους ανθρώπους, τα ατυχήματα σ'αυτό είναι από τα πιο σπάνια. Αλλά συχνά βλέπουμε να συμβαίνει κάτι αντίστοιχο και από μακρόχρονη και συστηματική άσωτη ζωή.³

Αν αυτές οι ικανότητες καταλαμβάνουν συγκεκριμένα σημείο στον εγκέφαλο, αυτό το ξέρει μόνο ο Μεγαλοδύναμος που τον έφτιαξε και τον οργάνωσε. Μπορούμε να δούμε εξωτερικά σημάδια μυϊκής κίνησης σε όλα τα σημεία του σώματος, αλλά η κινητήρια δύναμη του μυαλού μας είναι άγνωστη. Οι εξωτερικές μας κινήσεις πότε είναι εκούσιες και πότε όχι. Αν καθόμαστε και θέλουμε να σηκωθούμε ή στεκόμαστε και θέλουμε να κάτσουμε ή να περπατήσουμε, τα άκρα μας υπακούν την επιθυμία μας σαν να είχαν ακούσει την προσταγή μας. Αλλά καθημερινά κάνουμε χιλιάδες κινήσεις, όπως το περπάτημα και ο ύπνος, που δεν έχουμε από πριν πρόθεση να τις καθοδηγήσουμε. Κάθε άκρο ενεργεί σαν να έχει τη δική του θέληση και το δικό του μυαλό. Ο άνθρωπος ελέγχει το σύνολο όποτε το επιθυμεί, αλλά ενδιάμεσως τα διάφορα μέλη του, σαν μικρά προάστια, κυβερνώνται μόνα τους χωρίς να συμβουλευονται το μονάρχη.

3 Στο πρωτότυπο: “intemperance”

Αλλά όλες αυτές οι κινήσεις, όποια και να είναι η γενεσιουργός αιτία τους, είναι εξωτερικές και διακριτές. Όμως όσον αφορά το μυαλό, δεν μπορούμε να κάνουμε οπτικές παρατηρήσεις. Όλα είναι μυστήριο, όλα είναι σκοτεινά στη μήτρα της σκέψης.

Αν το μυαλό είναι μια μάζα ύλης διαρκώς ακίνητη ή αν κινείται παλμικά ή αν ανεβαίνει και κατεβαίνει σαν ύλη σε αναβρασμό ή αν τα διάφορα τμήματα του εγκεφάλου κινούνται με διαφορετικούς τρόπους ανάλογα με τη διεργασία που επιτελείται, τη φαντασία, την κρίση ή τη μνήμη, ο άνθρωπος δεν το γνωρίζει. Δεν ξέρει τίποτα για την αιτία της ίδιας του της σκέψης. Το ίδιο του το μυαλό κρύβεται από τον εαυτό του.

Συγκρίνοντας κάτι αόρατο με κάτι ορατό, όπως μερικές φορές συγκρίνεται το μεταφυσικό με το φυσικό, αυτές οι συγκεκριμένες διεργασίες μοιάζουν με το μηχανισμό ενός ρολογιού. Το κεντρικό ελατήριο θέτει τα πάντα σε κίνηση και αντιστοιχεί με τη φαντασία. Το εκκρεμές ή βαρίδι διορθώνει και ρυθμίζει την κίνηση και αντιστοιχεί με την κρίση και οι δείκτες, όπως η μνήμη, καταγράφουν τις λειτουργίες.

Ανάλογα με το επίπεδο λειτουργίας αυτών των ικανοτήτων κατά τη διάρκεια ενός ονείρου, το όνειρο μπορεί να είναι λογικό ή παρανοϊκό, να το θυμόμαστε ή να το ξεχάσουμε.

Αν υπάρχει μια ικανότητα του νου που ποτέ δεν κοιμάται, αυτή είναι η φαντασία. Αυτό δεν ισχύει με την κρίση και τη μνήμη. Η ήρεμη και λογική κρίση εύκολα αποκοιμίζεται, ενώ η μνήμη καταγράφει σιωπηλά και είναι ενεργή μόνο όταν είναι απαραίτητη.

Όταν η κρίση αποκοιμείται μπορούμε να το καταλάβουμε από το ότι πολλές φορές αρχίζουμε να ονειρευόμαστε προτού αποκοιμηθούμε εντελώς. Κάποια τυχαία σκέψη περνάει από το μυαλό και αρχίζουμε να ονειρευόμαστε, σαν να ανακαλούμε μια ανάμνηση, μεταξύ ύπνου και ζύπνιου.

Αν η κρίση κοιμάται, ενώ η φαντασία είναι ζύπνια, τότε το όνειρο θα είναι μια καώδης μάζα εικόνων και ασυνάρτητων ιδεών· και όσο πιο δραστήρια είναι η φαντασία, τόσο πιο τρελά θα είναι τα όνειρα. Τα πιο ασυνάρτητα και απίθανα πράγματα θα μοιάζουν αληθινά, επειδή η ικανότητα που ρυθμίζει την τάξη [στο μυαλό] απουσιάζει. Ο γυμνασιάρχης λείπει και οι μαθητές ξεσαλώνουν.

Αν η μνήμη κοιμάται, τότε δεν θα θυμόμαστε τίποτα από το όνειρο και δε θα ξέρουμε με τι είχε σχέση. Σ'αυτή την περίπτωση λειτουργούν περισσότερο τα συναισθήματα, παρά η μνήμη. Θυμόμαστε ότι το όνειρο μας προκάλεσε συναισθήματα πόνου ή προβληματισμού, αλλά δεν το θυμόμαστε σαν εικόνα.

Αν η μνήμη απλώς λαγοκοιμάται, τότε αρχικά θα έχουμε μια αχνή ανάμνηση του ονείρου και μετά από μερικά λεπτά, όπως όντως συμβαίνει, θυμόμαστε κάποια βασικά κομμάτια του ονείρου ολοκληρωτικά. Η αιτία γι'αυτό είναι το ότι η μνήμη μπορεί να συνεχίσει να κοιμάται για λίγο, ακόμα κι όταν έχουμε ήδη ξυπνήσει, και γι'αυτό μερικές φορές μπορεί να μη θυμόμαστε καν που βρισκόμαστε ή το τι κάναμε ή το τι πρέπει να

κάνουμε. Αλλά όταν η μνήμη ξυπνήσει ολοκληρωτικά, τότε όλα αυτά επιστρέφουν σαν μια πλημμύρα φωτός, μερικές φορές μαζί με το όνειρο.

Αλλά η πιο παράξενη ιδιότητα του μυαλού που ονειρεύεται είναι η ικανότητά του να μετατρέπεται στο ίδιο το άτομο, χαρακτήρα ή πράγμα που ονειρεύεται. Συζητάει, ρωτάει, ακούει απαντήσεις, δίνει και παίρνει πληροφορίες και παίζει όλους τους ρόλους μόνο του. Αλλά όσο ποικίλη και εκκεντρική κι αν είναι η φαντασία κατά τη δημιουργία εικόνων και ιδεών δεν μπορεί να υποκαταστήσει τη μνήμη, όσον αφορά τα πράγματα που ξεχνιούνται όταν ξυπνήσουμε. Για παράδειγμα, αν έχω ξεχάσει το όνομα ενός ατόμου και τον ονειρευτώ και τον ρωτήσω το όνομά του, δεν θα μπορέσει να μου το πει, γιατί είναι σαν να ρωτώ στον εαυτό μου την ερώτηση αυτή. Αλλά παρόλο που η φαντασία δεν μπορεί να υποκαταστήσει την αληθινή μνήμη, έχει την ικανότητα να πλαστογραφεί τις ιδιότητές της. Ονειρεύεται άτομα που δεν έχει γνωρίσει και μιλάει μαζί τους σαν να τους ήξερε από παλιά. Δηγιείται περιστατικά που δεν έχουν συμβεί σαν να είχαν συμβεί ήδη. Πηγαίνει σε μέρη που δεν υπάρχουν και γνωρίζει πού βρίσκονται όλοι οι δρόμοι και τα σπίτια, σαν να έχει ξαναπάει. Οι σκηνές που δημιουργεί συχνά μοιάζουν με αναμνήσεις. Μερικές φορές η φαντασία μπορεί να ονειρευτεί ότι βλέπει όνειρο και μέσα στην αυταπάτη του ονειρού να ονειρευτεί ένα όνειρο που δεν έχει ουσιαστικά ονειρευτεί και να το διηγηθεί σαν να ήταν μια ανάμνηση. Μπορούμε επίσης να παρατηρήσουμε ότι η φαντασία σε ένα όνειρο δεν έχει αίσθηση *του χρόνου* καταλαβαίνει μόνο περιστατικά. Και αν κάποιος δει σε ένα όνειρο μια αλληλουχία γεγονότων που κανονικά θα χρειαζόταν πολύς χρόνος για να πραγματοποιηθούν, τότε θα νομίσει ότι στο όνειρο πέρασε ο απαραίτητος χρόνος.

Αφού το μυαλό βρίσκεται σε τέτοια κατάσταση όταν ονειρεύεται, μπορεί να πει κανείς ότι κάθε άνθρωπος γίνεται τρελός μια φορά το εικοσιτετράωρο, γιατί αν φερόταν την ημέρα, όπως συμπεριφέρεται στα όνειρα, θα τον παίρναν για τρελό. Όταν είμαστε ξύπνιοι και όλες αυτές οι τρεις νοητικές ικανότητες είναι πλήρως ενεργές και συνεργάζονται αρμονικά, τότε είμαστε λογικοί. Στα όνειρα αυτό δεν ισχύει. Η κατάσταση που ονομάζεται “παράνοια” δεν είναι παρά μια έλλειψη αρμονίας μεταξύ αυτών των ικανοτήτων και μια καταστολή της κρίσης, ενώ είμαστε ξύπνιοι και είναι αυτό που βιώνουμε κατά τη διάρκεια του ύπνου. Και η *ηλιθιότητα* στην οποία έχουν υποπέσει κάποιοι δεν είναι παρά η καταστολή όλων των ικανοτήτων που μας καθιστούν λογικούς αφού ξυπνήσουμε, εκτός από τη μνήμη.

Έχοντας αυτά κατά νου, πόσο παράλογο είναι να εμπιστευόμαστε τα όνειρα και πόσο ακόμα περισσότερο παράλογο είναι να βασίζουμε μια θρησκεία σ’αυτά! Ωστόσο, η πίστη ότι ο Ιησούς Χριστός είναι ο Υιός του Θεού, συλληφθείς από το Άγιο Πνεύμα, ένα πρωτάκουστο *Ον*, βασίζεται στην ιστορία του ονείρου ενός άνδρα. “ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ’ ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ υἱὸς Δαυῖδ, μὴ

φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ τὴν γυναῖκά σου, τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου.”⁴ (Μτ 1,20)

Μετά από αυτό έχουμε και τις παιδαριώδεις ιστορίες τριῶν ἢ τεσσάρων ἄλλων ονειρῶν του Ἰωσήφ στην Αἴγυπτο, για την επιστροφή του και για τούτο και για κείνο, και αὐτή η ιστορία με τα ὄνειρα ἔριξε την Ευρώπη σε μια ονειρική κατάσταση για πάνω ἀπὸ χίλια χρόνια. Ὅλες οι προσπάθειές που ἔκανε η φύση, η λογική και η συνείδηση για να αφυπνιστεῖ ο ἄνθρωπος αποδόθηκαν ἀπὸ τους ἱερεῖς και τη δεισιδαιμονία στις ἐνέργειες του Διαβόλου. Αν δεν εἶχε συμβεῖ ἡ Ἀμερικανική Ἐπανάσταση, που καθιέρωσε τὸ δικαίωμα ἐλευθερίας τῆς συνείδησης, για να ανοίξει ο δρόμος για ἐλεύθερη συζήτηση, ἀλλὰ και ἡ Γαλλική Ἐπανάσταση που ἀκολούθησε, αὐτὴ ἡ θρησκεία ονειρῶν θα συνέχιζε να κηρύσσει ἀκόμα κι ὅταν δεν θα ἦταν πια πιστευτὴ. Αὐτοὶ που κήρυσαν και δεν πίστευαν [αὐτὰ που κήρυσαν] ἐξακολουθοῦσαν να πιστεύουν ὅτι ἡ αὐταπάτη ἦταν ἀπαραίτητη. Δεν ἦταν ἀρκετὰ γενναῖοι για να εἶναι εἰλικρινεῖς, οὔτε ἀρκετὰ εἰλικρινεῖς για να εἶναι γενναῖοι.

⁵ ►Κάθε νέα θρησκεία, ὅπως και ἓνα νέο θεατρικὸ ἔργο, χρειάζεται νέα γκαρνταρόμπα και σκηνικά για τους νέους χαρακτήρες που δημιουργεῖ. Ἡ ιστορία του Χριστοῦ στην Καινὴ Διαθήκη φέρνει ἓνα νέο χαρακτήρα στη σκηνή, ο ὁποῖος ονομάζεται “Ἅγιο Πνεῦμα”, και ἡ ιστορία του Ἀβραάμ, του πατριάρχη των Εβραίων στην Παλαιὰ Διαθήκη, δημιουργεῖ μια νέα τάξη ὄντων, τους “αγγέλους”. Πριν την εποχὴ του Χριστοῦ δεν υπήρχε Ἅγιο Πνεῦμα και πριν τον Ἀβραάμ δεν υπήρχαν ἄγγελοι. Γι’αυτοὺς του φτερωτοὺς κυρίους δεν ἀκούμε τίποτα παρὰ 2000 χρόνια μετὰ τὴ δημιουργία του κόσμου, σύμφωνα με τὴ χρονολογία τῆς Βίβλου· ἀπὸ τότε, δηλαδή, που φτιάχτηκε ο ουρανὸς και ἡ γῆ και ὅλα ὅσα υπάρχουν πάνω τῆς. Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ [τὴ δημιουργία, δηλαδή] τριγυρίζουν ἀνέμελα σαν πουλιά σε κήπο. Ο πρώτος που βρίσκουμε ἀπευθύνεται στην Ἄγαρ, στην ἔρημο. Μετὰ τρεῖς ἐπισκέπτονται τὴ Σάρα. Ἐνας ἄλλος παλεῦει με τον Ἰακώβ και κάνει. Και ἀφοῦ αὐτὰ τα ἀποδημητικὰ πουλιὰ βρῆκαν τὸ δρόμο για τὴ γῆ, συνεχῶς πληγαίνονται. Τρωγοπίνονται και γυρίζουν πάλι στον ουρανὸ. Τι κάνουν τὸ φαῖ που κουβαλάνε στην κοιλιά τους, βέβαια, ἡ Βίβλος δεν μας τὸ λέει.⁶

Θα πίστευε κανεῖς ὅτι μία θρησκεία φορτωμένη με τόσες χοντρές και खुδαίες ἀνοησίες, ὅπως αὐτὲς των Γραφῶν, δεν θα θεωρεῖτο ποτὲ ἀξιοπιστα, ὡστόσο ἔχουμε δει τι μπορεῖ να κάνει τὸ ἱερατεῖο και ο φανατισμὸς και τι μπορεῖ να καταπιεῖ ἡ εὐπιστία.

4 “And behold the angel of the Lord appeared to Joseph, in a dream, saying Joseph, thou sou of David, fear not to take unto thee Mary thy wife: for that which is conceived in her is of the Holy Ghost.” (Μτ 1,20)

5 Ο Carllie σημειώνει ὅτι ο συγγραφέας πρέπει να ἦταν ἰδιαίτερα ἐκνευρισμένος ὅταν ἔγραψε τὸ κιομοριστικὸ κομμάτι ἀνάμεσα στα βελάκια (►...◄) και τελικὰ τὸ ἀπέρριψε, ὅταν ἐξέδωσε τὸ συγκεκριμένο κείμενο ο ἴδιος, μια και βρῆκε και ἀρκετὲς ἀνακρίβειες. Τὸ κείμενο τὸ ἀποκατέστησε ο ἴδιος ο Carllie ἀπὸ τὸ χειρόγραφο του συγγραφέα, ἀλλὰ και αὐτὸς δεν περιέλαβε τα τμήματα που περιείχαν σφάλματα ἢ ἦταν υπερβολικά.

6 Για ἄλλη μια φορὰ ἡ εἰρωνία του συγγραφέα ξεχειλίζει. Τὸ ρητορικὸ ἐρωτημὰ του εἶναι σαφές: Οἱ ἄγγελοι που ἔφαγαν στη γῆ, στη συνέχεια ἀφόδευσαν;

Από τους αγγέλους της Παλαιάς Διαθήκης περνάμε στους προφήτες, τις μάγισσες, τους ενορατικούς και τους ονειρομάντις και μερικές φορές μας λένε, όπως στο Α' Βασιλειών 9,15, ότι ο Θεός ψιθυρίζει στο αυτί τους.⁷ Άλλες φορές δεν μας λένε πώς τους δόθηκε το ερέθισμα, αν κοιμούνταν ή αν ήταν ξύπνιοι. Στο Β' Βασιλειών 24,1 λέει "Και προσέθετο ὄργην Κύριος ἐκκαῆναι ἐν Ἰσραὴλ, καὶ ἐπέσεισε τὸν Δαυὶδ ἐν αὐτοῖς λέγων· βάδιζε, ἀρίθμησον τὸν Ἰσραὴλ καὶ τὸν Ἰούδαν."⁸ Και μετά στο Α' Παραλειπομένων 21,1 για την ίδια ιστορία μας διηγούνται "Και ἔστη διάβολος ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἐπέσεισε τὸν Δαυὶδ τοῦ ἀριθμῆσαι τὸν Ἰσραὴλ."⁹

Αν αυτά συνέβησαν στον ύπνο ή στον ξύπνιο δεν το ξέρουμε, αλλά φαίνεται ότι ο Δαβίδ, που μας λένε ότι ήταν εκλεκτός του Θεού, δεν ήξερε ποιανού το πνεύμα τον κινητοποίησε, και αυτοί οι θεόπνευστοι συγγραφείς συμφωνούν τόσο πολύ μεταξύ τους, που στο ένα βιβλίο μας λένε ότι ήταν ο Θεός και στο άλλο ο Διάβολος. Ωστόσο, αυτά είναι τα σκουπίδια που επιβάλλει η εκκλησία στον κόσμο σα λόγο του Θεού! Αυτή τη συλλογή φεμάτων και αντιφάσεων την ονομάζουν Αγία Γραφή! Αυτά τα σκουπίδια τα ονομάζουν "εξ αποκαλύψεως θρησκεία"!

Η άποψη που είχαν οι συγγραφείς της Παλαιάς Διαθήκης για το Θεό ήταν θυελλώδης, απεχθής και χυδαία. Τον μετέτρεψαν στον Άρη των Εβραίων, έναν πολεμοχαρή Θεό του Ισραήλ, στον θαυματουργό Θεό των ιερέων και των προφητών. Ακόμα και τώρα μας λένε διάφορους μύθους γι'αυτόν, όπως οι Έλληνες για τον Ηρακλή.

Τον βάζουν αντιμέτωπο με το Φαραώ, σαν να επρόκειτο να τον αντιμετωπίσει σε αγώνα μποξ. Και καθώς ο Μωυσής μας μεταφέρει την πρόκληση, ο Θεός φέρεται να λέει υποτιμητικά "...καὶ ἐνδοξασθήσομαι ἐν Φαραώ καὶ ἐν πᾶσι τῇ στρατιᾷ αὐτοῦ, καὶ γνώσονται πάντες οἱ Αἰγύπτιοι ὅτι ἐγὼ εἰμι Κύριος. καὶ ἐποίησαν οὕτως."¹⁰ Και για να μπορέσει να κρατήσει το λόγο του, βάζει το Θεό να στήσει παγίδα στην Ερυθρά Θάλασσα το βράδυ για το Φαραώ, ώστε να πνίξει τους ακολουθούς του και τα άλογά τους, όπως πνίγει ένας εξολοθρευτής τα ποντίκια. Πολύ μεγάλη δόξα! Η ιστορία του Τζακ που σκότωσε το γίγαντα είναι καλύτερη.¹¹

Βάζουν το Θεό αντιμέτωπο με Αιγύπτιους μάγους, και αφού αρχικά και οι δύο πλευρές είναι απογοητευτικές (γιατί αν ο διαγωνισμός δεν είναι σπουδαίος [και δύσκολος] δεν κερδίζει κανείς μεγάλη δόξα), στο τέλος τον βγάζουν νικητή. Οι πρώτες τρεις δοκιμασίες λήγουν ισόπαλες· και οι δύο

7 ¹³καὶ Κύριος ἀπεκάλυψε τὸ ὄτιον Σαμουὴλ ἡμέρα μιᾶ ἔμπροσθεν τοῦ ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν Σαοὺλ λέγων· ¹⁶ὡς ὁ καιρὸς, αὐριον ἀποστελῶ πρὸς σε ἄνδρα ἐκ γῆς Βενιαμὴν, καὶ χρίσεις αὐτὸν εἰς ἄρχοντα ἐπὶ τὸν λαόν μου Ἰσραὴλ, καὶ σώσει τὸν λαόν μου ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων· ὅτι ἐπέβλεψα ἐπὶ τὴν ταπεινώσιν τοῦ λαοῦ μου, ὅτι ἦλθε βοή αὐτῶν πρὸς με." (Α Βασ 9,15-16)

8 "And again the anger of the Lord was kindled against Israel, and he moved David against them, to say, Go number Israel and Judah." (B Βασ 24,1)

9 "And Satan stood up against Israel, and provoked David to number Israel." (Α Παρ 21,1)

10 "I will get me honor upon Pharaoh, and upon his host, upon his chariots, and upon his horsemen." (ΕΞ 14,4)

11 Προφανώς αναφέρεται στο γνωστό παραμύθι "Ο Τζακ και η φασολιά".

μετατρέπουν ένα ραβδί σε φίδι, μετατρέπουν το ποτάμι σε αίμα και παράγουν βατράχια. Αλλά στην τέταρτη δοκιμασία, ο Θεός των Εβραίων κερδίζει τις δάφνες. Τους γεμίζει όλους ψείρες! Οι Αιγύπτιοι μάγοι δεν κατάφεραν να κάνουν το ίδιο και έτσι, μ'αυτό τον απαίσιο θρίαμβο, αποφασίζεται ο νικητής.

Βάζουν το Θεό τους να βρέχει φωτιά και θειάφι στα Σόδομα και τα Γόμορρα και να ξεφυσάει φωτιά και καπνό στο όρος Σινά, σαν να ήταν αγριάλογο της πεδιάδας.¹² Τον βάζουν να μετατρέπει σε σπήλη άλατος την κυρία Λωτ σαν παστό χοιρινό, τον κάνουν να μοιάζει με τη Βασίλισσα Μαμπ¹³ του Σαίξπηρ, να μπαινεί στο μυαλό των ιερέων, των προφητών και των προφητισσών και να γαργαλάει τα όνειρά τους και εν τέλει, αφού κάνει ένα σωρό κόλπα, τον μπερδεύουν με το Σατανά και εμείς κοιτάμε χαμένοι και αναρωτιόμαστε ποιον Θεό τελικά εννοούσαν.

Αυτή είναι η περιγραφή του Θεού της Παλαιάς Διαθήκης· και όσον αφορά την Καινή, οι συγγραφείς μπορεί να αλλάζαν τη σκηνή, αλλά συνέχισαν τις χυδαιότητες.

Ως πότε θα είναι ο άνθρωπος κοροΐδο των ιερέων και σκλάβος της δεισιδαιμονίας; Ποτέ δεν θα αποκτήσει σωστές απόψεις για το Δημιουργό του; Καλύτερα είναι ο άνθρωπος να μην πιστεύει σε κανένα Θεό, παρά να έχει λάθος αντιλήψεις για το Θεό. Όταν βλέπουμε το απέραντο Σύμπαν που μας περιβάλλει, γεμάτο με αναρίθμητες σφαιρές να περιστρέφονται σε αέναη αρμονία, πόσο ασήμαντες πρέπει να φαντάζουν οι ιστορίες της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης, που βλάσφημα λέγονται “λόγος Θεού”, στον σκεπτόμενο άνθρωπο! Η ασύλληπτη σοφία και η αλάνθαστη αρμονία που κυβερνά το θαυμαστό αυτό σύνολο και μας καλεί να το αναλογιστούμε, ντροπιάζουν τη Βίβλο. Ο Θεός της αιωνιότητας και της πραγματικότητας δεν είναι ο Θεός των περαστικών ονειρών και της σκιάς της ανθρωπίνης φαντασίας! Ο Θεός της αλήθειας δεν είναι ο Θεός των μύθων. Η πίστη ότι ο Θεός ενανθρωπίστηκε και σταυρώθηκε είναι βλάσφημη. Πρόκειται για ανίερη χρήση της λογικής. ◀

Θα ολοκληρώσω αυτό το δοκίμιο για τα όνειρα με τους δύο πρώτους στίχους του 5^{ου} κεφαλαίου του βιβλίου της Σοφίας Σειράκ, ενός από τα απόκρυφα βιβλία.¹⁴

*“1Κεναι ἔλπίδες και ψευδεις ἀσυνέτω ἀνδρὶ, και ἐνύπνια ἀναπτεροῦσιν ἄφρονας. 2ὡς δρασσόμενος σκιᾶς και διώκων ἄνεμον, οὕτως ὁ ἐπέχων ἐνυπνίσις.”*¹⁵ (Σρχ 34,1-2)

Τώρα θα προχωρήσω στην εξέταση των χωρίων της Βίβλου που ονομάζονται προφητείες για τον ερχομό του Χριστού και θα δείξω ότι δεν υπάρχουν τέτοιες προφητείες, ότι τα χωρία που ονομάστηκαν κρυφά

12 Στο πρωτότυπο: “pinto of the lower plains”. Ως “pinto” ο συγγραφέας πρέπει να εννοεί τη “ράτσα” αλόγου με τον ιδιαίτερο χρωματισμό τριχώματος. Ενδεχομένως, τον καιρό του συγγραφέα, να είχαν τη φήμη ότι ήταν ιδιαίτερα άγρια.

13 Βασίλισσα των ζωτικών που αναφέρεται στο “Ρωμαίος και Ιουλιέτα” από τον Μερκούτιο.

14 Στην Ορθόδοξη Εκκλησία, η Σοφία Σειράκ βρίσκεται εντός του Κανόνα της Βίβλου.

15 *“1The hopes of man void of understanding are vain and false! and dreams lift up fools. 2Who so regardeth dreams is like him that catches at a shadow, and followeth after the wind.”* (Sir 5,1-2)

“προφητείες” δεν είναι προφητείες και ότι αναφέρονται σε περιστατικά του Εβραϊκού Έθνους κατά τον καιρό που γράφτηκαν ή ειπώθηκαν και όχι σε κάποια μελλοντικά γεγονότα ή άτομα.

κεφάλαιο 3^ο
 ΜΙΑ ΕΞΕΤΑΣΗ ΧΩΡΙΩΝ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ,
 ΟΠΩΣ ΑΥΤΑ ΜΕΤΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ
 ΚΑΙ ΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ ΠΡΟΦΗΤΕΙΕΣ
 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Τα χωρία που ονομάζονται προφητείες σχετικά με τον Ιησού Χριστό στην Παλαιά Διαθήκη μπορούν να χωριστούν σε δύο κατηγορίες.

Στην πρώτη ανήκουν αυτές που αναφέρονται στα τέσσερα βιβλία της Καινής Διαθήκης που ονομάζονται “τα τέσσερα Ευαγγέλια”, το κατά Ματθαίον, το κατά Μάρκον, το κατά Λουκάν και το κατά Ιωάννην.

Στη δεύτερη ανήκουν τα χωρία αυτά που οι μεταφραστές και οι σχολιαστές τα μετέτρεψαν με τη φαντασία τους σε προφητείες και τα σημάδεψαν με αυτό τον τίτλο στις επικεφαλίδες πολλών κεφαλαίων της Παλαιάς Διαθήκης. Γι’αυτές μετά βίας αξίζει να ξοδέσω χρόνο, μελάνι και χαρτί. Θα περιοριστώ, λοιπόν, σ’αυτές που περιέχονται στα τέσσερα αυτά βιβλία της Καινής Διαθήκης. Αν δείξω ότι αυτές δεν είναι προφητείες για το άτομο που ονομάζεται Ιησούς Χριστός, ούτε έχουν οποιαδήποτε σχέση με αυτό τον άνθρωπο, τότε δε θα είναι απαραίτητο να πολεμήσω αυτές που οι μεταφραστές ή η Εκκλησία εφηύραν και είναι όσο αξιόπιστες είναι και η φαντασία τους.¹⁶

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Θα ξεκινήσω με το βιβλίο που ονομάζεται “το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον.”

Στο 1^ο κεφάλαιο, στίχος 18, λέει “¹⁸Του δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γένεσις οὕτως ἦν· μνηστευθείσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαριίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς ΕΥΠΡΕΘΗ ΕΝ ΓΑΣΤΡΙ ΕΧΟΥΣΑ ΕΚ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΑΓΙΟΥ.”

Εδώ ο συγγραφέας βιάζεται λίγο. Για να κάνει το στίχο αυτό να συμφωνεί με τον επόμενο, θα αρκούσε να αναφέρει ότι η Μαρία βρέθηκε έγκυος, γιατί ο επόμενος στίχος λέει “¹⁹Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολύσαι αὐτήν.” Συνεπώς, ο Ιωσήφ το μόνο που ήξερε ήταν ότι η Μαρία ήταν έγκυος και ότι το παιδί δεν ήταν δικό του.

²⁰ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ’ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ υἱὸς Δαυῖδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ τὴν

16 Ο συγγραφέας συνεχίζει απορρίπτοντας μία προς μία τις προφητείες που υποτίθεται ότι εκπλήρωσε ο Χριστός. Εδώ θα ήθελα να παρατηρήσω ότι δεδομένου ότι οι προφητείες ήταν γνωστές από τις εβραϊκές Γραφές και (ακόμα και αν υποθέσουμε ότι οι ίδιες οι προφητείες ήταν αληθινές) κάποιες θα ήταν πολύ εύκολο να επιδιωχθεί να εκπληρωθούν από οποιονδήποτε επίδοξο Μεσσία (και εκείνη την περίοδο είναι γνωστό ότι η Ιουδαία έβριθε από προφήτες και μεσσίες).

γυναϊκά σου, τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματος ἔστιν ἁγίου· ²¹τέξεται δὲ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν, αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.”¹⁷ (Μτ 1,18-21)

Χωρίς να εισέλθω, τώρα, στη συζήτηση περί των πλεονεκτημάτων ή των μειονεκτημάτων της διήγησης που μας παρατίθεται, είναι σωστό να παρατηρήσω ότι δεν είναι περισσότερο αξιόπιστη από ένα όνειρο, γιατί δεν είναι δυνατό κάποιος να δει σε ένα όνειρο κάτι περισσότερο από αυτό που ονειρεύεται. Δεν αμφισβητώ, λοιπόν, αν ο Ιωσήφ, αν όντως υπήρξε, όντως είδε ένα όνειρο, επειδή είτε είδε, είτε όχι, δεν αποδεικνύει τίποτα. Το μυαλό, όταν ονειρεύεται, είναι τόσο θαυμαστό και παράλογο, που παίζει όλους τους ρόλους που δημιουργεί η φαντασία και αυτά που ακούει [από αυτούς τους ονειρικούς χαρακτήρες] δεν είναι παρά το χειμαρρώδες παραλήρημα που δημιουργεί η φαντασία. Γι'αυτό, για μένα δε σημαίνει τίποτα το ότι ο Ιωσήφ είδε ένα όνειρο για το αν η γυναίκα του του ήταν πιστή ή όχι. Δεν δίνω σημασία στα δικά μου όνειρα και θα ήταν αδυναμία εκ μέρους μου να πιστέψω στα όνειρα ενός άλλου.

Οι στίχοι που ακολουθούν αυτούς που προανέφερα είναι τα λόγια του ίδιου του συγγραφέα του βιβλίου του Ματθαίου “²²Τούτο [μας λέει] δὲ ὅλον γέγονεν [τὸ όνειρο και η εγκυμοσύνη] ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ²³Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει και τέξεται υἱόν, και καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὃ ἔστιν μεθερμηνευόμενον Μεθ’ ἡμῶν ὁ Θεός.”¹⁸ (Μτ 1,22-23)

Το χωρίο αυτό είναι από τον Ησαΐα 7,14 και ο συγγραφέας του βιβλίου του Ματθαίου προσπαθεί να κάνει τους αναγνώστες του να πιστέψουν ότι το χωρίο αυτό είναι μια προφητεία για το άτομο που ονομάζεται Ιησούς Χριστός. Δεν είναι προφητεία και θα αποδείξω για ποιο λόγο δεν είναι. Αλλά πρώτα είναι απαραίτητο να εξηγήσω τις περιστάσεις υπό τις οποίες ειπώθηκαν τα λόγια αυτά από τον Ησαΐα. Ο αναγνώστης εύκολα θα καταλάβει ότι όχι μόνο δεν είναι προφητεία για τον Ιησού Χριστό, αλλά ούτε καν αναφέρεται στο άτομό του, ούτε και στην περίοδο που έζησε ο Χριστός, που ήταν περίπου 700 χρόνια μετά τον καιρό του Ησαΐα. Η ιστορία έχει ως εξής:

17 “¹⁸Now the birth of Jesus Christ was on this wise: When His mother Mary was espoused to Joseph before they came together, she was found with child of the Holy Ghost. ¹⁹Then Joseph her husband, being a just man, and not willing to make her a public example, was minded to put her away privately. ²⁰And while he thought of these things, behold the Angel of the Lord appeared to him in a dream saying, Joseph, thou son of David, fear not to take unto thee Mary thy wife, for that which is conceived in her is of the Holy Ghost. ²¹And she shall bring forth a son, and call his name Jesus; for He shall save His people from their sins.” (Μτ 1,18-21)

18 “Now all this was done that it might be fulfilled which was spoken of the Lord by the Prophet, saying, Behold a virgin shall be with child, and shall bring forth a son, and they shall call his name Emmanuel, which being interpreted, is, God with us.” (Μτ 1,22-23)

Ο συγγραφέας συνεχίζει με την επιχειρηματολογία που παρέθεσε και στο δεύτερο μέρος του έργου (βλ. και σελ.98-100)

Με το θάνατο του Σολομώντα το Ιουδαϊκό έθνος κωρίστηκε σε δύο μοναρχίες· το βασίλειο του Ιούδα με πρωτεύουσα την Ιερουσαλήμ και το βασίλειο του Ισραήλ με πρωτεύουσα τη Σαμάρεια.¹⁹ Το βασίλειο του Ιούδα ακολούθησε τη βασιλική διαδοχή του Δαβίδ και το βασίλειο του Ισραήλ του Σαούλ· και τα βασίλεια αυτά συχνά πολεμούσαν άγρια μεταξύ τους.

Εκείνη την περίοδο, στην οποία έζησε ο Ησαΐας, βασιλέας του Ιούδα ήταν ο Άχαζ και του Ισραήλ ο Φακεέ. Ο Φακεέ συμμάχησε με το Ραασών,²⁰ το βασιλέα των Ασσυρίων, και προήλασαν κατά της Ιερουσαλήμ. Ο Άχαζ και ο λαός του ανησύχτησαν και “...έξέστη ή ψυχή αυτού και ή ψυχή τού λαού αυτού, όν τρόπον έν δρυμῶ ξύλον υπό πνεύματος σαλευθῆ.”²¹ (Ησ 7,2)

Υπό αυτές τις αντίξοες συνθήκες ο Ησαΐας απευθύνθηκε στον Άχαζ και τον διαβεβαίωσε στο όνομα του Κυρίου (το σήμα κατατεθέν όλων των προφητών) ότι αυτοί οι δύο βασιλείς δεν θα μπορέσουν να τον νικήσουν και για να τον πείσει ότι έτσι θα εξελιχθούν τα γεγονότα (παρόλο που δεν συνέβησαν έτσι) λέει στον Άχαζ να ζητήσει ένα σημάδι από το Θεό.

Ο Άχαζ αρνήθηκε να το κάνει, λέγοντας ότι δεν ήθελε να δοκιμάσει τον Κύριο, οπότε ο Ησαΐας, που παρίστανε ότι είχε σταλεί από το Θεό, του απάντησε “¹⁴διὰ τούτο δώσει Κύριος αυτός ύμιν σημείον· ίδου ή παρθένος έν γαστρὶ ἔξει, και τέξεται υἱόν, [...] ¹⁵βούτυρον και μέλι φάγεται πριν ή γῶναι αυτόν ή προελέσθαι πονηρά, εκλέξεται τὸ αγαθόν· ¹⁶διότι πριν ή γῶναι τὸ παιδίον αγαθόν ή κακόν, άπειθει πονηρία τού εκλέξασθαι τὸ αγαθόν, και καταλειφθήσεται ή γῆ, ήν σύ φοβῆ, από προσώπου τών δύο βασιλέων.” (Ησ 7,14-16) Εννοούσε τους βασιλείς του Ισραήλ και των Ασσυρίων που προήλαυναν εναντίον του.

Ιδού, λοιπόν, το σημείο· ήταν η γέννηση ενός παιδιού, ενός αγοριού. Να και το χρονικό περιθώριο για την εκπλήρωση του σημείου· προτού το παιδί απορρίψει το κακό και επιλέξει το καλό.

Το σημείο, λοιπόν, για τη νίκη του Άχαζ πρέπει να είναι κάτι που θα γινόταν πριν την αναμενόμενη μάχη. Ένα σημάδι πρέπει να προηγηθεί αυτού που προσπαθεί να αποδείξει. Ένα σημάδι ότι θα βρέξει πρέπει να προηγηθεί της βροχής.

Θα ήταν κοροϊδία και προσβολή από μέρος του Ησαΐα να δώσει ως σημάδι για τη νίκη του Άχαζ ότι ένα παιδί θα γεννηθεί 700 χρόνια μετά το θάνατό του και ότι θα αποφύγει την άμεση απειλή προτού το παιδί αρνηθεί το κακό και επιλέξει το καλό.

Αλλά τα πράγματα έχουν ως εξής: Ο Ησαΐας μιλάει για το δικό του παιδί, στο οποίο ήταν έγκυος η γυναίκα ή ερωμένη του, γιατί στο επόμενο κεφάλαιο λέει “²και μάρτυράς μοι ποιήσον πιστούς ανθρώπους, τόν Ουρίαν και Ζαχαριαν υἱόν Βαραχίου. ³και προσήλθον πρὸς τήν προφήτιν, και έν

19 Η Σαμάρεια ήταν η τελευταία πρωτεύουσα του βασιλείου του Ισραήλ. Η πρώτη ήταν η Σίχημα (Shechem, Γ Βασ 12,25) και η δεύτερη η Σαριρά (Tirza, Γ Βασ 14,17)

20 Δ Βασ 15,37

21 “...And his heart was moved, and the heart of his people, as the trees of the wood are moved with the wind.” (Ησ 7,2). Ο συγγραφέας σημειώνει λάθος ότι πρόκειται για τον 3^ο στίχο.

γαστρι ἔλαβε καὶ ἔτεκεν υἷόν.” και ἀργότερα, στο στίχο 18 του ἰδίου κεφαλαίου λέει “ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά, ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός, καὶ ἔσται σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ...”²² (Ἡσ 8,2-3.18)

Θα ἦταν σωστό ἐδῶ να σημειώσω ὅτι ἡ λέξη που μεταφράζεται ὡς “παρθένος” στον Ἡσαΐα, δε σημαίνει “παρθένος” στα Εβραϊκά, ἀλλὰ ἀπλῶς “νεαρή γυναίκα”. Ο χρόνος του ρήματος ἐπίσης εἶναι λάθος στη μετάφραση. Ο Λεβὶ²³ ἐπίσης μεταφράζει το εβραϊκό κείμενο στο Ἡσ 8,14 ὡς “Behold a young woman is with child and beareth a son.” λέγοντας ὅτι ἡ φράση εἶναι στον ἐνεστώτα.

Αὐτή ἡ μετάφραση συμφωνεῖ και με τις ἄλλες περιστάσεις γύρω ἀπὸ τὴ γέννηση του παιδιοῦ, που υποτίθεται ὅτι ἦταν σημάδι για τον Ἄσαζ. Ἀλλὰ ἡ πραγματικὴ μετάφραση δεν θα μπορούσε να ἐπιβληθεῖ ὡς προφητεία στον κόσμο για ἓνα παιδί που γεννήθηκε μετὰ ἀπὸ 700 χρόνια. Οἱ Χριστιανοὶ μεταφραστές παραποίησαν το πρωτότυπο· και ἀντὶ να βάλουν τον Ἡσαΐα να λέει ὅτι ἡ νεαρή γυναίκα ΕἶΝΑΙ ἐγκυος, τον βάζουν να λέει ὅτι “ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει, καὶ τέξεται υἷόν.”

Ὅμως ἀρκεῖ κάποιος να διαβάσει το 7^ο κεφάλαιο του Ἡσαΐα για να πεισθεῖ ὅτι το χωρίο αὐτό δεν εἶναι προφητεία για το άτομο που ονομάζεται Ἰησοῦς Χριστός. Θα περάσω τώρα στο ἐπόμενο χωρίο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης που μεταφέρεται στην Καινὴ ὡς προφητεία για τον Ἰησοῦ Χριστό.

Ματθαῖος 2,1-6: “¹Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα ²λέγοντες: Ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ³ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ’ αὐτοῦ, ⁴καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ’ αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. ⁵οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου· ⁶Καὶ σύ Βηθλέεμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραὴλ.”²⁴ Το χωρίο αὐτό εἶναι ἀπὸ το Μιχαῖα 5,2.

22 “²And I took unto me faithful witnesses to record, Uriah the priest, and Zechariah the son of Jeberechiah ³and I went unto the prophetess, and she conceived and bear a son [...] ¹⁸Behold I and the children whom the Lord hath given me are for signs and for wonders in Israel...” (Ἡσ 8,2-3.18)

23 βλ. και υπομν.75, σελ.92

24 “¹Now when Jesus was born in Bethlehem of Judaea in the days of Herod the king, behold, there came wise men from the east to Jerusalem, ²Saying, Where is he that is born King of the Jews? for we have seen his star in the east, and are come to worship him. ³When Herod the king had heard these things, he was troubled, and all Jerusalem with him. ⁴And when he had gathered all the chief priests and scribes of the people together, he demanded of them where Christ should be born. ⁵And they said unto him, In Bethlehem of Judaea: for thus it is written by the prophet, ⁶And thou Bethlehem, in the land of Juda, art not the least among the princes of Juda: for out of thee shall come a Governor, that shall rule my people Israel.” (Μτ 2,1-6)

Θα παρακάμψω την ανοησία του να ακολουθεί κανείς ένα αστέρι την ημέρα, όπως ένας άνθρωπος θα ακολουθούσε ένα *will-with-the-wisp*²⁵ ή ένα κερί ή ένα φανάρι τη νύχτα ή [το πόσο ανόητο είναι το] να βλέπουν το αστέρι στην ανατολή όταν οι ίδιοι ζούσαν στην ανατολή, γιατί τότε γι'αυτούς θα ήταν στα δυτικά. Θα περιοριστώ μόνο στο χωρίο της προφητείας.

Το βιβλίο του Μιχαία, στο προαναφερθέν χωρίο, μνημονεύει κάποιον του οποίου το όνομα δεν αναφέρει και υποτίθεται ότι αναμενόταν ότι θα έκανε μεγάλα έργα. Αλλά η περιγραφή του ατόμου που δίδεται στους στίχους 5 και 6 αποδεικνύει ότι το άτομο αυτό δεν ήταν ο Ιησούς Χριστός, αφού λέει “⁴καὶ ἔσται αὐτὴ εἰρήνη ὅταν Ἀσσύριος ἐπέλθῃ ἐπὶ τὴν γῆν ὑμῶν καὶ ὅταν ἐπιβῇ ἐπὶ τὴν χώραν ὑμῶν, καὶ ἐπεγεροθήσονται ἐπ’ αὐτὸν [του Ασσυρίου] ἑπτὰ ποιμένες καὶ ὀκτὼ δῆγματα ἀνθρώπων· ⁵καὶ ποιμανοῦσι τὸν Ἀσσοῦρ ἐν ρομφαίᾳ καὶ τὴν γῆν τοῦ Νεβρωδ ἐν τῇ τάφρῳ αὐτῆς· καὶ ρύσεται [εννοεῖ αὐτὸν που αναφέρεται στην αρχὴ του κεφαλαίου] ἐκ τοῦ Ἀσσοῦρ, ὅταν ἐπέλθῃ ἐπὶ τὴν γῆν ὑμῶν καὶ ὅταν ἐπιβῇ ἐπὶ τὰ ὄρια ὑμῶν.”²⁶ (Μιχ 5,4-5)

Εδώ προφανώς περιγράφεται ένας στρατιωτικός ηγέτης και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει σχέση με το Χριστό, εκτός και αν υπερβάλουμε τις αναφορές σχετικά με το χαρακτήρα του Χριστού. Άλλωστε, το ιστορικό πλαίσιο που αναφέρεται εδώ και αυτό της εποχής του Χριστού διαφέρουν.

Όταν ζούσε ο Χριστός και όταν πέθανε, οι Ρωμαίοι ήταν αυτοί που *είχαν καταλάβει την Ιουδαία και ποδοπατούσαν τα ανάκτορά της* και όχι οι Ασσύριοι, και αντί να τους εκδιώξει ο Χριστός εκείνοι ήταν που υπέγραψαν την εκτέλεσή του.

Αφού έδειξα ότι ούτε αυτή είναι προφητεία για τον Ιησού Χριστό, θα περάσω τώρα στο τρίτο χωρίο της Παλαιάς Διαθήκης που εμφανίζεται στην Καινή σαν προφητεία γι'αυτόν. Κι αυτό, όπως και το πρώτο που ανέφερα, εμφανίζεται σε όνειρο. Ο Ιωσήφ είδε κι άλλο όνειρο και ονειρεύτηκε ότι είδε κι άλλον άγγελο.

Η διήγηση ξεκινά στον Ματθαίο 2,13 “¹³Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ’ ὄναρ τῷ Ἰωσήφ λέγων· Ἐγερθεῖς

25 Γνωστό και ως “will-o’-wisp”. Μυστηριώδες φως που εμφανίζεται κυρίως πάνω από ἔλη το σούρουπο και θεωρεῖται ότι έχει σχέση με πνεύματα στην δυτικοευρωπαϊκή λαογραφία. (Συνήθης εξήγηση είναι η αποσύνθεση ορισμένων οργανικών ουσιῶν που περιέχουν φώσφορο, και παράγει εύφλεκτα αέρια, όπως το υδρόθειο, που καίγονται στην επαφή τους με το οξυγόνο, και καθὼς ο άνεμος τα παρασύρει θυμίζουν φλόγες που χορεύουν.)

26 “⁴And this man shall be the peace, when the Assyrian shall come into our land: and when he shall tread in our palaces, then shall we raise against him seven shepherds, and eight principal men. ⁵And they shall waste the land of Assyria with the sword, and the land of Nimrod in the entrances thereof: thus shall he deliver us from the Assyrian, when he cometh into our land, and when he treadeth within our borders.” (Mic 5,5-6)

Στο ελληνικό κείμενο λείπει ο πρώτος στίχος του αγγλικού κειμένου, οπότε ὅλοι οι στίχοι είναι ένα νούμερο πίσω.

παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἶπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ¹⁴ὁ δὲ ἐγεροθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, ¹⁵καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.”²⁷ (Μτ 2,13-15)

Το κομμάτι αυτό είναι από το βιβλίο του Ωσηέ 11,1. Εκεί λέει ¹“...ὅτι νήπιος Ἰσραὴλ, καὶ ἐγὼ ἠγάπησα αὐτὸν καὶ ἐξ Αἰγύπτου μετεκάλεσα τὰ τέκνα αὐτοῦ. ²καθὼς μετεκάλεσα αὐτούς, οὕτως ἀπώχοντο ἐκ προσώπου μου· αὐτοὶ τοῖς Βααλεῖμ ἔθνον καὶ τοῖς γλυπτοῖς ἐθυμίων.”²⁸ (Ωσ 11,1-2)

Το χωρίο αυτό, που λανθασμένα αναφέρεται ως προφητεία για το Χριστό, αναφέρεται στα τέκνα του Ισραήλ που εξήλθαν από την Αίγυπτο τον καιρό των Φαραῶ και στην ειδωλολατρία που διέπραξαν μετά. Για να ισχύουν αυτά για το Χριστό θα έπρεπε να είναι αυτός που θυσίασε στον Βααλεῖμ και θυμιάτιζε τα είδωλα, γιατί το άτομο που κλήθηκε από την Αίγυπτο, και αναφέρεται εδώ με το συλλογικό όνομα “Ισραήλ”, και εκείνοι που διέπραξαν ειδωλολατρία είναι τα ίδια άτομα ή οι απόγονοί τους.

Αυτή δεν μπορεί να είναι προφητεία για τον Ιησὺ Χριστό, εκτός κι αν θέλουν να τον κάνουν ειδωλολάτρη. Θα περάσω τώρα στο τέταρτο χωρίο που ονομάζεται προφητεία από το συγγραφέα του βιβλίου του Ματθαίου.

Αυτό εισάγεται σε μια ιστορία που δεν την αναφέρει κανείς άλλος εκτός από τον ίδιο· τη σφαγή των νηπίων κάτω των δύο ετών κατ'εντολή του Ηρώδη, κάτι που είναι απίθανο να έκανε ο Ηρώδης, αφού ήταν υποτελής της Ρωμαϊκής κυβέρνησης, της οποίας η βοήθεια μπορούσε να ζητηθεί οποτεδήποτε, όπως φαίνεται και στην περίπτωση του Παύλου. Ο Ματθαίος ωστόσο αφού κατασκεύασε την ιστορία, λέει στο 2,17-18 ¹⁷“τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· ¹⁸Φωνὴ ἐν Ραμὰ ἠκούσθη, κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμὸς πολὺς· Ραχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί.”²⁹

Το χωρίο αυτό είναι από τον Ιερεμία 31,15³⁰ και όταν ο στίχος αυτός αποχωριστεί από αυτούς που είναι πριν και μετά, που δείχνουν το νόημα

27 ¹³“And when they were departed, behold, the angel of the Lord appeareth to Joseph in a dream, saying, Arise, and take the young child and his mother, and flee into Egypt, and be thou there until I bring thee word: for Herod will seek the young child to destroy him. ¹⁴When he arose, he took the young child and his mother by night, and departed into Egypt: ¹⁵And was there until the death of Herod: that it might be fulfilled which was spoken of the Lord by the prophet, saying, Out of Egypt have I called my son.” (Μτ 2,13-15)

28 ¹“...when Israel was a child then I loved him and called my son out of Egypt. As they called them so they went from them: they sacrificed unto Baalim and burned incense to graven images.” (Ωσ 11,1-2)

29 ¹⁷“Then was fulfilled that which was spoken by Jeremiah the prophet, saying, ¹⁸In Rama was there a voice heard, lamentation, and weeping, and great mourning, Rachel weeping for her children, and would not be comforted, because they are not.” (Μτ 2,17-18)

30 ¹⁵ *Ιερ 38,15 στο ελληνικό κείμενο (βλ. και πίνακα σελ.101)*

του, μπορεί να χρησιμοποιηθεί με την ίδια ευκολία για οποιοδήποτε πόλεμο ή πολιορκία και γενικά οποιοδήποτε βίαιο γεγονός, όπως αυτά που συχνά έκαναν οι Χριστιανοί κατά των Εβραίων, με μανάδες να θρηνούν τα παιδιά τους.

Από μόνος του ο στίχος αυτός δεν δηλώνει σε τι αναφέρεται, εκτός του ότι το γεγονός είχε ήδη γίνει, όταν γράφηκε ο στίχος, και δεν αναφέρεται σε μελλοντικό γεγονός, αφού είναι γραμμένος στον αόριστο. Θα εξηγήσω τώρα τα γεγονότα με τα οποία σχετίζεται ο στίχος αυτός.

Ο Ιερεμίας έζησε τον καιρό που ο Ναβουχοδονόσορας πολιορκήσε, κατέλαβε, λεηλάτησε και κατέστρεψε την Ιερουσαλήμ και οδήγησε τους Εβραίους αιχμαλώτους στη Βαβυλώνα. Ήταν υπερβολικά σκληρός απέναντι στους Εβραίους. Σκότωσε τους γιους του Σεδεκία μπροστά στα μάτια του, μετά του έβγαλε τα μάτια και τον έριξε στη φυλακή μέχρι το θάνατό του.

Γι'αυτή την περίοδο θλίψης και πόνου για τους Εβραίους μιλάει ο Ιερεμίας. Ο Ναός τους είχε καταστραφεί, η γη τους είχε ερημωθεί, το έθνος τους και το κράτος τους είχε διαλυθεί εντελώς και οι ίδιοι, άνδρες, γυναίκες και παιδιά, οδηγήθηκαν στην αιχμαλωσία. Είχαν τόση θλίψη μπροστά στα μάτια τους για να ασχολούνται, τόσο αυτοί, όσο και οι ηγέτες τους, με το τι θα γινόταν στον κόσμο 700 χρόνια αργότερα.

Όπως ήδη είδαμε, σ'αυτή την περίοδο θλίψης και πόνου για τους Εβραίους είναι που ο Ιερεμίας λέει αυτόν το στίχο. Στους επόμενους δυο στίχους (16 και 17) προσπαθεί να παρηγορήσει αυτούς που υποφέρουν και να τους δώσει ελπίδα και, σύμφωνα με το έθιμο της εποχής, τους διαβεβαιώνει εν ονόματι Κυρίου ότι τα βάσανά τους θα τελειώσουν και ότι τα παιδιά τους θα επιστρέψουν στη γη τους. Αλλά οι στίχοι μιλάνε από μόνοι τους και η Παλαιά Διαθήκη καταθέτει κατά της Καινής.

¹⁵οὕτως εἶπε Κύριος· φωνὴ ἐν Ραμαῖ ἠκούσθη θρήνου καὶ κλαυθμοῦ καὶ ὄδυροῦ· Ραχὴλ ἀποκλαιομένη οὐκ ἤθελε παύσασθαι ἐπὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς, ὅτι οὐκ εἰσίν. ¹⁶οὕτως εἶπε Κύριος· διαλειπέτω ἡ φωνὴ σου ἀπὸ κλαυθμοῦ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ σου ἀπὸ δακρῶν σου, ὅτι ἔστι μισθὸς τοῖς σοῖς ἔργοις, καὶ ἐπιστρέψουσιν ἐκ γῆς ἐχθρῶν, ¹⁷μόνιμον τοῖς σοῖς τέκνοις.³¹ (Ιερ 38,15-17)

Τι άγνοια και τι επιβολή χρειάστηκε, ώστε τα παιδιά για τα οποία μιλάει ο Ιερεμίας (εννοώντας το Ιουδαϊκό έθνος, που κατά τις Γραφές αναφέρονται ως “τέκνα του Ισραήλ” και δεν πρόκειται απλώς για βρέφη κάτω των δύο ετών) και που θα επέστρεφαν από τη γη των εχθρών τους στη δική τους γη, να σημαίνουν τα παιδιά που ο Ματθαίος βάζει τον Ηρώδη να σκοτώσει; Πώς θα μπορούσαν αυτά [τα βρέφη] να επιστρέψουν από τη γη

31 ¹⁵Thus saith the LORD; A voice was heard in Ramah, lamentation, and bitter weeping; Rahel weeping for her children refused to be comforted for her children, because they were not. ¹⁶Thus saith the LORD; Refrain thy voice from weeping, and thine eyes from tears: for thy work shall be rewarded, saith the LORD; and they shall come again from the land of the enemy. ¹⁷And there is hope in thine end, saith the LORD, that thy children shall come again to their own border.” (Jer 31,15-17)

των εκθρών και τι νόημα θα είχε αυτό γι'αυτά; Θα μπορούσαν να επιστρέψουν στη γη τους;

Θεέ και Κύριε! Πώς έχουν επιβληθεί τέτοια πράγματα στον κόσμο από τους κατασκευαστές Γραφών, τους ιερείς και τους ψευδοπροφήτες. Θα συνεχίσω τώρα με το πέμπτο χωρίο που ονομάζεται προφητεία για τον Ιησού Χριστό.

Όπως και δύο από τα προαναφερθέντα, και αυτό εισάγεται με όνειρο. Ο Ιωσήφ ονειρεύτηκε άλλο ένα όνειρο και είδε άλλο έναν άγγελο. Και ο Ματθαίος γίνεται άλλη μια φορά ιστορικός ονείρων και ονειρευτός. Αν ρωτήσουμε πώς ο Ματθαίος μπορούσε να ξέρει τι ονειρεύτηκε ο Ιωσήφ, ούτε επίσκοπος, ούτε ολόκληρη η Εκκλησία δεν θα μπορούσε να μας απαντήσουν.

Ίσως ο Ματθαίος ήταν που τα ονειρεύτηκε και όχι ο Ιωσήφ. Ο Ιωσήφ, δηλαδή, ονειρεύτηκε με το μυαλό του Ματθαίου ως μεσάζοντα, όπως μας λένε ότι ονειρεύτηκε ο Δανιήλ για το Ναβουχοδονόσορα. Ασχέτως, συνεχίζω με το θέμα.

Η διήγηση βρίσκεται στον Ματθαιο, 2,19-23. ¹⁹“Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ’ ὄναρ τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ ²⁰λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ, τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. ²¹Ὁ δὲ ἔγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ. ²²ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ’ ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, ²³καὶ ἔλθων κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ, ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.”³²

Εδώ πρόκειται για αξιόλογα στοιχεία ότι ο Ματθαίος ήταν που τα ονειρεύτηκε αυτά, αφού δεν υπάρχει τέτοιο χωρίο στην Παλαιά Διαθήκη, και προκαλώ τους επισκόπους και όλους τους ιερείς της Χριστιανοσύνης, μαζί με τους Αμερικανούς, να το παρουσιάσουν. Θα συνεχίσω με το έκτο χωρίο που ονομάζεται προφητεία για τον Ιησού Χριστό.

Αυτή, όπως λέει και ο Σουίφτ³³ σε μια άλλη περίπτωση, είναι *χωμένη μεταξύ κεφαλής και λαμού*. Πρέπει να δει κανείς όλο το κείμενο με τη σειρά για να καταλάβει ότι πρόκειται για μια βίαιη και παρατραβηγμένη επέμβαση στο κείμενο.

32 ¹⁹“But when Herod was dead, behold, an angel of the Lord appeareth in a dream to Joseph in Egypt, ²⁰Saying, Arise, and take the young child and his mother, and go into the land of Israel: for they are dead which sought the young child’s life. ²¹And he arose, and took the young child and his mother, and came into the land of Israel. ²²But when he heard that Archelaus did reign in Judaea in the room of his father Herod, he was afraid to go thither: notwithstanding, being warned of God in a dream, he turned aside into the parts of Galilee: ²³And he came and dwelt in a city called Nazareth: that it might be fulfilled which was spoken by the prophets, He shall be called a Nazarene.” (Μτ 2,19-23)

33 Jonathan Swift (30/11/1667-19/10/1745) Άγγλος ιρλανδικής καταγωγής μυθιστοριογράφος, κωμικογράφος και πολιτικός επιφυλλιδογράφος, παισιγνωστος για το έργο του “Τα ταξίδια του Γκιούλιβερ”.

¹²“Ακούσας δὲ ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ¹³καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρεθ ἐλθὼν κατώκησεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν ἐν ὁρίοις Ζαβουλῶν καὶ Νεφθαλείμ· ¹⁴ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· ¹⁵Γῆ Ζαβουλῶν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ¹⁶ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει φῶς εἶδεν μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.”³⁴ (Μτ 4,12-16)

Αναρωτιέμαι πῶς καὶ ὁ Ματθαῖος δε μετέτρεψε καὶ τὸ “cris-cross-row”³⁵ ἢ τὸ “Christ-cross-row” (δεν ξέρω πῶς τὸ γράφουν οἱ ἱερεῖς) σε προφητεία. Θα μπορούσε καὶ νὰ εἶχε συμβεῖ, ἀφοῦ ἔκοψε καὶ ἔραψε αὐτὲς τὶς αὐνδεταις καὶ μὴ περιγραφικὲς προτάσεις [ὅπως τὸν βόλεψε] καὶ τοὺς ἔβαλε τὸν τίτλο [τῆς προφητείας]. Τα λόγια ὁμῶς τοῦ Ἡσαΐα ἔχουν ὡς ἐξῆς: “Τοῦτο πρῶτον πίε, ταχὺ ποιεῖ, χώρα Ζαβουλῶν, ἢ γῆ Νεφθαλίμ ὁδὸν θαλάσσης καὶ οἱ λοιποὶ οἱ τὴν παραλίαν κατοικοῦντες καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, τὰ μέρη τῆς Ἰουδαίας.”³⁶ (Ἠσ 9,1)

Ὅλα αὐτὰ σχετίζονται με δύο περιστατικά που εἶχαν ἤδη συμβεῖ τὴν περίοδο που ἔγραψε ὁ Ἡσαΐας. Τὸ πρῶτο, ὅτι ἡ Ζαβουλῶν καὶ Νεφθαλίμ εἶχε πληγεί ελαφρὰ καὶ μετὰ σοβαρότερα ἀπὸ τὴ θάλασσα.

Ἀλλὰ παρατήρησε, ἀναγνώστη, πῶς ὁ Ματθαῖος παραποιεῖ τὸ κείμενο. Ἐκενὰ στο μέσο τοῦ στίχου, ὅπου δεν ὑπάρχει καν κῶμμα, ἀποκόπτοντας στιδήποτε ἀναφέρεται στο πρῶτο πλήγμα. Ἐπειτα ἀφαιρεῖ καὶ τὸ κομμάτι που ἀναφέρεται στο δεῦτερο πλήγμα· ἀφαιρεῖ οὐσιαστικά ὅ,τι δίνει νόημα στο στίχο καὶ τὸν ἀπογυμνώνει σε ἓνα δίχως νόημα σκελετὸ ὀνομάτων πόλεων.

Για νὰ δείξω καθαρά τὴν παραποίηση τοῦ Ματθαίου στα μάτια τοῦ ἀναγνώστη, θα ἐπαναλάβω τὸν στίχο τοῦ Ἡσαΐα καὶ θα βάλω σε ἀγκύλες τὰ μέρη που δεν χρησιμοποιήθηκαν καὶ σε πλάγια γράμματα αὐτὰ που διατηρήθηκαν.

“[Τοῦτο πρῶτον πίε, ταχὺ ποιεῖ,] *χώρα Ζαβουλῶν, ἢ γῆ Νεφθαλίμ ὁδὸν θαλάσσης* [καὶ οἱ λοιποὶ οἱ τὴν παραλίαν κατοικοῦντες καὶ] *πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν,* [τὰ μέρη τῆς Ἰουδαίας.]”³⁷

34 ¹²Now when Jesus had heard that John was cast into prison, he departed into Galilee; ¹³And leaving Nazareth, he came and dwelt in Capernaum, which is upon the sea coast, in the borders of Zabulon and Nephthalim: ¹⁴That it might be fulfilled which was spoken by Esaias the prophet, saying, ¹⁵The land of Zabulon, and the land of Nephthalim, by the way of the sea, beyond Jordan, Galilee of the Gentiles; ¹⁶The people which sat in darkness saw great light; and to them which sat in the region and shadow of death light is sprung up.” (Μτ 4,12-16)

35 Δεν εἶμαι ἀπόλυτα σίγουρος τι ακριβῶς εἶναι τὸ “cris-cross-row”, ἀλλὰ οἱ λίγες ἀναφορὲς που βρήκα ὑπονοοῦν ὅτι ἦταν ἓνα παιχνίδι λέξεων που ἐπαιζαν τὰ παιδιά τὸν καιρὸ ἐκεῖνο, ἐνδεχομένως ἡ τοποθέτηση στὴ σειρά ἀνακατεμένων λέξεων, ὥστε νὰ οὐρανοποιεῖται ὁσπὶ πρῶτασι.

36 “Nevertheless the dimness shall not be such as was in her vexation, when at the first he lightly afflicted the land of Zebulun and the land of Naphtali, and afterward did more grievously afflict her by the way of the sea, beyond Jordan, in Galilee of the nations.” (Ἠσ 9,1)

37 Στο πρωτότυπο: [Nevertheless the dimness shall not be such as was in her vexation when at the

Μα πόσο σοβαρό παράπτωμα είναι να ξεκοιλιάσει το στίχο του τουτοτρόπως, να του στερήσει τελείως το νόημα και μετά να το κολλήσει σε μια λέξη, όπως η προφητεία! Θα προχωρήσω στον επόμενο στίχο.

“ὁ λαὸς ὁ πορευόμενος ἐν σκότει, ἴδετε φῶς μέγα· οἱ κατοικοῦντες ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς λάμψει ἐφ’ ὑμᾶς.”³⁸ (Ησ 9,2) Όλα αυτά είναι ιστορικά γεγονότα· ούτε κατά διάνοια προφητικά. Το σύνολο είναι γραμμένο στον αόριστο και μιλάει για πράγματα που *είχαν συμβεί* όταν γράφτηκε το κείμενο και όχι για μελλοντικά γεγονότα.

Αφού, λοιπόν, το χωρίο δεν είναι υπό καμία έννοια προφητικό, ούτε γράφτηκε ως τέτοιο και αφού το να προσπαθεί κανείς να το κάνει προφητικό δεν είναι μόνο παραποίηση του πρωτοτύπου, αλλά και εγκληματική επέμβαση, η περιέργεια είναι ο μόνος λόγος για τον οποίο μπορεί να μας ενδιαφέρει να μάθουμε το ποιοι ήταν αυτοί οι άνθρωποι που έμεναν στο σκότος και τι ήταν αυτό το φως που έλαμψε πάνω τους.

Αν κοιτάξουμε στο προηγούμενο κεφάλαιο του Ησαΐα, το 8, του οποίου το κεφάλαιο 9 δεν είναι παρά η συνέχεια, θα βρούμε το συγγραφέα να μιλάει στο στίχο 19 για τους “...έγγαστριμύθους καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς γῆς φωνοῦντας, τοὺς κενολογοῦντας, οἱ ἐκ τῆς κοιλίας φωνοῦσιν...” και για τους ανθρώπους που τους πλησίαζαν ζητώντας εξυπηρητήσεις και κηρύσσει κατά της εφαρμογής αυτών των σκοτεινών πρακτικών.

Αυτούς τους ανθρώπους και αυτές τις σκοτεινές πρακτικές εννοεί όταν μιλάει για παραμονή στο σκότος στο 9,2 και όταν μιλάει για το φως που έλαμψε επάνω τους, αναφέρεται αποκλειστικά στο έργο του και στην τόλμη που επέδειξε με το να αντιπαρατεθεί με τις μάγισσες και τους εγγαστριμύθους μάγους.

Συνολικά, ο Ησαΐας είναι ένας ακατάστατος συγγραφέας που δεν ακολουθεί κάποια σαφή σειρά στην παρουσίαση των ιδεών του, οπότε δεν μπορούν να παραχθούν συγκεκριμένα συμπεράσματα από τα κείμενά του.

Αυτό το ακατάστατο στυλ, η σύγχυση ιδεών και οι ακατάληπτες μεταφορές που χρησιμοποιεί είναι που έδωσαν τόσες ευκαιρίες στους ιερείς, σε ορισμένες περιπτώσεις, και στη δεισιδαιμονία σε άλλες να επιβάλουν αυτά τα ελαττώματα ως προφητείες για τον Ιησού Χριστό.

Αφού δεν μπορούσαν να βρουν νόημα στους στίχους αυτούς, δεν ήξεραν πώς να τους χειριστούν και υποθέτοντας ότι έπρεπε να έχουν κάποιο μήνυμα, εισήγαγαν το σφάλμα με το να εφεύρουν ένα νόημα δικό τους και να το χαρακτηρίσουν ως του Ησαΐα. Ωστόσο, νομίζω ότι δικαίωσα τον Ησαΐα και τον έσωσα από τα γαμπά νύχια του Ματθαίου, που τον έσχιζε ανηλεώς σε κομμάτια, και από την πίεση και άγνοια των ιερέων και των σχολιαστών, αφήνοντάς τον να μιλήσει ο ίδιος.

Αν οι φράσεις *περί περπατήματος στο σκότος και εισβάλλοντος φωτός* μπορούσαν να θεωρηθούν προφητικές, παρόλο που δεν γίνεται, θα είχαν

first he lightly afflicted] the land of Zebulun and the land of Naphtali, [and did afterwards more grievously afflict her] by the way of the sea beyond Jordan in Galilee of the nations.

38 “The people that walked in darkness have seen a great light: they that dwell in the land of the shadow of death, upon them hath the light shined.” (Ησ 9,2)

σχέση περισσότερο με τη δική μας εποχή, παρά με κάποια άλλη. Ο κόσμος μας *επορεύεται εν σκότι* επί 800 χρόνια, τόσο στο θέμα θρησκείας, όσο και διακυβέρνησης, και μόλις με την Αμερικανική Επανάσταση άρχισε να τρυπώνει φως.

Η πίστη *σε ένα Θεό*, του οποίου τα χαρακτηριστικά μας αποκαλύπτονται στο Βιβλίο ή τις Γραφές της Πλάσης, που κανένα ανθρώπινο χέρι δεν μπορεί να πλαστογραφήσει ή να παραποιήσει, και όχι σε τυπωμένα βιβλία που, όπως μας έδειξε ο Ματθαίος, μπορούν να παραποιηθούν εσκεμμένα ή από άγνοια, κυκλοφορεί πλέον ανάμεσά μας. Και όσον αφορά τη διακυβέρνηση, *το φως έχει ήδη εισβάλει* και παρόλο που οι άνθρωποι πρέπει να προσέχουν να μην τυφλωθούν, όπως συνέβη στη Γαλλία με τη βία του Ροβεσπιέρου, θα έπρεπε να το τιμούν και να το λατρεύουν με όλη τη δύναμη που μπορεί να τους εμπνεύσει η αληθινή σοφία.

Θα περάσω στο έβδομο χωρίο που ονομάζεται προφητεία για τον Ιησού Χριστό.

¹⁶“Οψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς, καὶ ἐξέβαλεν [ο Ἰησοῦς] τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν, ¹⁷ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥήθην διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.”³⁹ (Μτ 8,16-17)

Αυτή η δουλειά με το δαιμονισμό ανθρώπων και τον εξορκισμό τους ήταν ένας μύθος τον καιρό που γράφτηκαν τα βιβλία της Καινής Διαθήκης. Δεν υπήρχε παλιότερα. Τα βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης δεν αναφέρουν τέτοια πράγματα. Οι σύγχρονοι άνθρωποι δεν αναγνωρίζουν τέτοιο φαινόμενο, ούτε σε άλλες χώρες και λαούς υπάρχει τέτοιο πράγμα. Πρωτοεμφανίζεται στο βιβλίο του Ματθαίου και είναι μια καθαρή εφεύρεση των κατασκευαστών της Καινής Διαθήκης και της Χριστιανικής Εκκλησίας.⁴⁰

Το βιβλίο του Ματθαίου είναι το πρώτο βιβλίο που αναφέρεται η λέξη “*Διάβολος*”⁴¹ στον ενικό αριθμό. Σε μερικά βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης υπάρχουν πνεύματα-συνοδοί⁴² που συντροφεύουν μάγισσες και

39 ¹⁶“When the even was come, they brought unto him many that were possessed with devils: and he cast out the spirits with his word, and healed all that were sick: ¹⁷That it might be fulfilled which was spoken by Esaias the prophet, saying, Himself took our infirmities, and bare our sicknesses.” (Μτ 8,16-17)

40 Είναι γεγονός ότι στην Παλαιά Διαθήκη ο δαιμονισμός δεν αναφέρεται καθόλου, εκτός από την αμφιλεγόμενη περίπτωση του Σαούλ που ταλαιπωρούνταν από ένα πνεύμα, το οποίο αναφέρει και ο συγγραφέας (βλ. και σελ.16) Ο συγγραφέας εδώ όμως υπερβάλλει, γιατί ο δαιμονισμός υπάρχει σε πολλές θρησκείες. Για παράδειγμα, οι Μουσουλμάνοι δέχονται την κατάληψη ανθρώπων από κακοποιά πνεύματα (τα “*τζιν*”, τα οποία, σημειωτέον, βασίζονται στην προϊσλαμική αραβική μυθολογία), ενώ αντίστοιχοι θρύλοι υπάρχουν και στον Ινδουισμό και στη μυθολογία των Σουμερίων.

41 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Η λέξη “*Διάβολος*” είναι η προσωποποίηση του κακού

42 Στο πρωτότυπο: “*familiar spirit*”. Δαιμονικό πνεύμα υπό μορφή ζώου που υποτίθεται ότι συνόδευε, βοηθούσε και συμβούλευε μια μάγισσα ή ένα μάγο. Κατά το Μεσαίωνα υπήρχε η πεποίθηση ότι τα πνεύματα αυτά συνήθως εμφανίζονταν υπό μορφή μαύρης γάτας, εξ ου και η δεισιδαιμονία περί της κακοτυχίας που φέρνει το ζώο αυτό.

μάγους. Δεν ήταν παρά κόλπα των ψευτομάγων για να παίρνουν λεφτά από εύπιστους και αδαείς ανθρώπους ή ψευδείς δεισιδαιμονικές κατηγορίες κατά ατυχών ηλικιωμένων ανθρώπων.⁴³ Αλλά η ιδέα ενός πνεύματος-συνοδού, αν μπορεί να νοηθεί κάτι τέτοιο, είναι κάτι τελείως διαφορετικό από το δαιμονισμό.

Τη μία, αυτά τα υποτιθέμενα πνεύματα-συνοδοί είναι επιδέξιοι πράκτορες που πηγαινόερχονται και κάνουν ότι τους πει ο μάγος: την άλλη είναι θηριώδες, άγριο πνεύμα που ταλαιπωρεί και ξεσκίζει το κορμί με σπασμούς. Αναγνώστη, όποιος κι αν είσαι, εμπιστεύσου το Δημιουργό, χρησιμοποίησε τη λογική με την οποία Εκείνος σε προίκισε και απόβαλε όλα αυτά τα παραμύθια.

Το χωρίο στο οποίο αναφέρεται ο Ματθαίος και αποτελεί λανθασμένη μεταφορά είναι από τον Ησαΐα 53,4, που έχει ως εξής: “οὗτος [ο άνθρωπος για τον οποίο μιλάει ο Ησαΐας] τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται...”⁴⁴

Εδώ δεν αναφέρεται καθόλου για εκδίωξη δαιμόνων ή ίαση ασθενειών. Το χωρίο αυτό ούτε καν έχει σχέση με τις περιστάσεις και δεν πρόκειται για προφητεία για τον Χριστό.

Ο Ησαΐας, ή τουλάχιστον ο συγγραφέας που έγραψε το αντίστοιχο βιβλίο, χρησιμοποιεί ολόκληρο το κεφάλαιο 53 για να θρηνήσει τον πόνο κάποιων νεκρών ατόμων, για τα οποία μιλάει με πολύ συναίσθημα. Είναι μια μονωδία σχετικά με το θάνατο ενός φίλου, αλλά δεν αναφέρει το όνομά του, ούτε αναφέρει κάποια χαρακτηριστικά για να καταλάβουμε για ποιον μιλάει. Και αυτή την σιωπή, που δεν αποδεικνύει τίποτε, χρησιμοποιεί ο Ματθαίος για να στριμώξει το όνομα του Χριστού, λες και οι προεστοί των Εβραίων, που η θλίψη τους ήταν μεγάλη εκείνη την περίοδο και ζούσαν σε μεγάλο κίνδυνο, δεν είχαν τις δικές τους υποθέσεις να σκεφτούν και τη μοίρα των φίλων τους, αλλά διαρκώς ασχολούνταν με τη μελλοντολογία.⁴⁵

Το να μετατρέψει κανείς μια μονωδία σε προφητεία είναι παράλογο. Οι χαρακτήρες και οι περιστάσεις, ακόμα και σε διαφορετικές εποχές, μοιάζουν τόσο πολύ, που κάτι που λέγεται για έναν μπορεί να ισχύει και για έναν άλλο. Αλλά αυτό το χαρακτηριστικό δεν καθιστά αυτό το χωρίο προφητεία και μόνο ένας απατεώνας ή ένας μισαλλόδοξος θα το χαρακτήριζαν έτσι.

Ο Ησαΐας, θρηνώντας τη σκληρή μοίρα και το χαμό του φίλου του, δεν αναφέρει τίποτα γι'αυτόν, αλλά το τι πρέπει να υποστεί ένας άνθρωπος γενικά. Ό,τι αναφέρει γι'αυτόν, οι διωγμοί του, η φυλάκιση του, η υπο-

43 Κατά το κινήγι μαγισσών ήταν αρκετά συνηθισμένο να κατηγορούνται άδικα γυναίκες, ειδικά ηλικιωμένες, είτε από απλή ανιπάθεια, είτε για να δημεύονται οι περιουσίες τους μετά την εκτέλεσή τους για μαγεία, ειδικά δεδομένου ότι μια απλή κατηγορία έφτανε για να στείλει μια υποτιθέμενη μάγισσα στην πυρά.

44 “Surely he **hath borne** our griefs and **carried** our sorrows...”

“Οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται...” (Ησ 53,4)

Παρατηρήστε ότι στην αγγλική μετάφραση τα ρήματα είναι στον παρακείμενο, σε αντίθεση με το ελληνικό κείμενο που είναι στον ενεστώτα.

45 Στο πρωτότυπο: “...but were continually running a wild-geese chase into futurity.”

μονή του μαρτυρίου του, η πιστή επιμονή στις αρχές του, είναι όλα φυσικά πράγματα· δεν χαρακτηρίζουν κανένα με μονοσήμαντο τρόπο και μπορούν να ειπωθούν για οποιονδήποτε.

Αλλά αν ο Ιησούς Χριστός ήταν εκείνος που παρουσιάζει η Εκκλησία, τότε αυτό που θα αναφερόταν οπωσδήποτε σ'αυτόν θα ήταν κάτι που δεν θα ίσχυε για κανέναν άλλο, θα ήταν κάτι πέρα από τη φύση, κάτι πέρα από τον κόσμο των θνητών, και τέτοιες περιγραφές δεν υπάρχουν ούτε σ'αυτό το κεφάλαιο, ούτε σε οποιοδήποτε άλλο κεφάλαιο της Παλαιάς Διαθήκης.

Ο θρήνος του Ησαΐα σ'αυτό το κεφάλαιο δεν μπορεί να θεωρηθεί ως περιγραφή ενός και μόνο προσώπου. "...διὰ τὸ κεκακῶσθαι οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη καὶ ὡς ἄμνος ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα."⁴⁶ (Ησ 53,7) Αυτό μπορεί να ειπωθεί για χιλιάδες άτομα που καταπιέστηκαν και κακοποιήθηκαν και θανατώθηκαν άδικα και [υπέμειναν το θάνατο] με υπομονή, σιγή και απόλυτη στωικότητα.

Ο Grotius⁴⁷, τον οποίον ο Επίσκοπος [του Λάνταφ⁴⁸] θεωρεί πολύ μορφωμένο άνθρωπο, υποθέτει ότι το άτομο για το οποίο μιλάει ο Ησαΐας είναι ο Ιερεμίας. Ο Grotius οδηγείται σ'αυτή την άποψη από τη συμφωνία μεταξύ της περιγραφής και των περιστατικών της ζωής του Ιερεμίας, όπως αναφέρονται στο βιβλίο που φέρει το όνομά του.

Αν ο Ιερεμίας ήταν ένας άθώος άνθρωπος και όχι προδότης που φρόντιζε για το συμφέρον του Ναβουχοδονόσορα, όταν πολιορκούσε την Ιερουσαλήμ, τότε η μοίρα του ήταν πραγματικά σκληρή. Κατηγορήθηκε από τους συμπατριώτες του για προδοσία, καταπιέστηκε, φυλακίστηκε και ο ίδιος λέει για τον εαυτό του "ἐγὼ δὲ ὡς ἀρνίον ἄκακον ἀγόμενον τοῦ θύεσθαι οὐκ ἔγνων..."⁴⁹ (Ιερ 11,19)

Θα συμφωνούσα κι εγώ με την άποψη του Grotius, αν ο Ησαΐας ζούσε τον καιρό που ο Ιερεμίας υπέστη τη σκληρή μοίρα που περιγράφει, αλλά ο Ησαΐας είχε πεθάνει 50 χρόνια νωρίτερα, συνεπώς ο Ησαΐας θρηγεί για κάποιον που έζησε στον καιρό του και ο θρήνος αυτός, λόγω μισαλλοδοξίας και προσπάθειας επιβολής, διαστρεβλώθηκε σε προφητεία για τον Ιησού Χριστό, πάνω από 700 χρόνια αργότερα.

Θα περάσω τώρα στο όγδοο χωρίο που ονομάζεται προφητεία για τον Ιησού Χριστό.

"¹⁴ἔξεληθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. ¹⁵Ὁ δὲ Ἰησοῦς γινούς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας, ¹⁶καὶ

46 "He was oppressed, and he was afflicted, yet he opened not his mouth: he is brought as a lamb to the slaughter, and as a sheep before her shearers is dumb, so he openeth not his mouth." (Ησ 53,7)

47 Hugo Grotius (10/4/1583-28/8/1645) Ολλανδός φιλόσοφος, ποιητής και Χριστιανός απολογητής.

48 Αναφέρεται φυσικά στον Richard Watson (βλ.και σελ.181-200, όπου ο συγγραφέας απαντά στα επιχειρήματα του Επισκόπου)

49 "But as for me I was like a lamb or an ox that is brought to the slaughter..." (Ιερ 11,19)

ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερόν ποιήσωσιν αὐτόν, ¹⁷ὅπως πληρωθῆ ἡ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· ¹⁸Ἴδου ὁ παῖς μου, ὃν ἠρέτισα, ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχὴ μου· θήσω τὸ Πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ· ¹⁹οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάζει οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. ²⁰κάλυμμα συντετριμμένον οὐ κατεάξει καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νίκος τὴν κρίσιν· ²¹καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιούσι.”⁵⁰ (Μτ 12,14-21)

Κατ'ἀρχάς, τὸ χωρίο αὐτὸ δὲν ἔχει οὔτε τὴν ἐλάχιστην σχέση με τὸ σκοπὸ γιὰ τὸν ὁποῖο χρησιμοποιοῦνται.

Ὁ Ματθαῖος λέει ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἔκαναν συμβούλιο κατὰ τοῦ Ἰησοῦ γιὰ νὰ τὸν καταστρέψουν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἀναχώρησε, ὅτι πολλοὶ τὸν ἀκολούθησαν, ὅτι τοὺς γιάτρευε καὶ ὅτι τοὺς εἶπε νὰ μὴ φανερώσουν τὸ πού πῆγε. Ἀλλὰ τὸ χωρίο πού μεταφέρει ὁ Ματθαῖος καὶ υποτίθεται ὅτι εἶναι εκπληρωθεῖσα προφητεία δὲν ἔχει καμία σχέση με ὁποιοδήποτε ἀπὸ τὰ γεγονότα τὰ ὁποῖα συνέβησαν.

Δὲν ἔχει σχέση οὔτε με τὸ ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἔκαναν συμβούλιο κατὰ τοῦ Ἰησοῦ γιὰ νὰ τὸν καταστρέψουν, οὔτε με τὸ ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἀναχώρησε, οὔτε με τὸ ὅτι πολλοὶ τὸν ἀκολούθησαν, οὔτε με τὸ ὅτι τοὺς γιάτρευε, οὔτε καὶ με τὸ ὅτι τοὺς εἶπε νὰ μὴ φανερώσουν τὸ πού πῆγε.

Ὁ λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖον ἀναφέρεται τὸ χωρίο, καὶ τὸ ἴδιο τὸ χωρίο ἀπέχουν τόσο μεταξὺ τους, ὅσο τὸ “τίποτα” ἀπὸ τὸ “κάτι”. Ἀλλὰ ὁ κόσμος ἔχει συνηθίσει ἐδῶ καὶ τόσον καιρὸ νὰ διαβάξῃ τὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη με κλειστὰ τὰ μάτια καὶ κλειδωμένες τὶς αἰσθήσεις του, πού ἀκόμα καὶ οἱ πιο ἀνόητες ἀνακρίβειες προσπερνῶνται ὡς ἀλήθειες, καὶ τέτοιες ἐπιβολές ὡς προφητείες.

Ὁ Πάνσοφος Δημιουργὸς ἔχει αἰμαστῆ με τὸ νὰ φέρεται ὡς συγγραφέας μύθων, καὶ τὸ ἀνθρώπινο μυαλὸ ἔχει υποβαθμιστῆ με τὸ νὰ τοὺς πιστεύει.

Σ'αὐτὸ τὸ χωρίο, ὅπως καὶ στὸ προαναφερθὲν, τὸ ὄνομα τοῦ ἀτόμου γιὰ τὸ ὁποῖο γράφτηκε τὸ χωρίο δὲν μας δίνεται καὶ εἶμαστε στὸ σκοτάδι σχετικὰ με τὴν ταυτότητά του. Αὐτὸ τὸ ἐλάττωμα στὴν ἱστορία εἶναι πού ἀδραξε ἡ μισαλλοδοξία καὶ ἐπέβαλε τὸν χαρακτηρισμὸ τῆς προφητείας.

Ἀν ὁ Ἡσαΐας ζοῦσε τὸν καιρὸ τοῦ Κύρου, τὸ χωρίο αὐτὸ θὰ περιέγραφε αὐτόν⁵¹. Ὡς βασιλεὺς τῆς Περσίας εἶχε μεγάλη ἐξουσία μεταξὺ

50 ¹⁴“Then the Pharisees went out and held a council against him, how they might destroy him. But when Jesus knew it he withdrew himself ¹⁵and great numbers followed him and he healed them all ¹⁶and he charged them they should not make him known ¹⁷That it might be fulfilled which was spoken by Esaias the prophet, saying, ¹⁸Behold my servant, whom I have chosen; my beloved, in whom my soul is well pleased; I will put my spirit upon him, and he shall show judgment to the Gentiles. ¹⁹He shall not strive nor cry; neither shall any man hear his voice in the streets. ²⁰A bruised reed shall he not break, and smoking flax shall he not quench, till he send forth judgment unto victory. ²¹And in his name shall the Gentiles trust.” (Μτ 12,14-21)

51 Τὸ χωρίο τοῦ Ἡσαΐα πού σχολιάζει ὁ συγγραφέας εἶναι τὸ Ησ 42,1-4. Τὸ ἀγγλικὸ καὶ τὸ ἐλληνικὸ κείμενο ὅμως ἔχουν μιὰ σημαντικώτατη διαφορά. Τὸ ἐλληνικὸ κείμενο ἔχει ὡς ἐξῆς:

¹¹Ἰακώβ ὁ παῖς μου, ἀντιλήψομαι αὐτοῦ· Ἰσραὴλ ὁ ἐκλεκτός μου, προσεδέξατο αὐτόν ἡ

των Εθνικών και για τέτοιου είδους χαρακτήρα μιλάει αυτό το χωρίο· και η αγάπη του για τους Εβραίους, τους οποίους και ελευθέρωσε από την αιχμαλωσία και που θα μπορούσαν να συγκριθούν με κάλαμο συντετριμμένο, ήταν μεγάλη.

Αλλά αυτή η περιγραφή δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αφορά τον Ιησού Χριστό, ο οποίος δεν είχε καθόλου εξουσία στους Εθνικούς και όσον αφορά τους συμπατριώτες του, που περιγράφονται ως κάλαμοι συντετριμμένοι, εκείνοι ήταν που τον σταύρωσαν. Ούτε μπορεί να πει κανείς ότι δεν φώναζε στο δρόμο και η φωνή του δεν ακούστηκε στο δρόμο. Ως κήρυκας ήταν δουλειά του να ακούγεται και μας λένε ότι ταξίδευε σε όλη τη χώρα γι' αυτόν ακριβώς το σκοπό.

Ο Ματθαίος έχει ήδη παραθέσει ένα μακροσκελές κήρυγμα του Ιησού (αν είναι αρκετά αξιόπιστος, δηλαδή, το οποίο είναι αμφίβολο δεδομένου του πόσο ψεύδεται) το οποίο κήρυξε σε ένα μεγάλο πλήθος πάνω σε ένα βουνό και θα ήταν ανόητο να πει κανείς ότι το βουνό δεν είναι όπως ένας δρόμος, μιας και τα δυο μέρη είναι εξίσου δημόσια.

Ο τελευταίος στίχος του χωρίου (ο τέταρτος) όπως εμφανίζεται στον Ησαΐα και που ο Ματθαίος δεν μεταφέρει λέει “ἀναλάμψει και οὐ θραυσθήσεται, ἕως ἄνθη ἐπὶ τῆς γῆς κρίσιν· καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἔλπιουσιν.”⁵² (Ησ 42,4) Και αυτό ισχύει για τον Κύριο. Δεν αποθαρρύνθηκε ποτέ, δεν απέτυχε, κατέλαβε τη Βαβυλώνα, απελευθέρωσε τους Εβραίους και θεομοθέτησε νόμους.

Δεν μπορεί να ειπωθεί το ίδιο για τον Ιησού Χριστό, που στο ίδιο χωρίο (Μτ 12,15) εμφανίζεται να κρύβεται επειδή φοβόταν τους Φαρισαίους και είπε και στους ακολούθους του να μην αποκαλύψουν το πού βρισκόταν, ενώ σύμφωνα με άλλα τμήματα της Καινής Διαθήκης διαρκώς μετακινείται από μέρος σε μέρος για να μη συλληφθεί.⁵³

ψυχή μου· ἔδωκα τὸ πνευμά μου ἐπ' αὐτόν, κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἐξοίσει. ²οὐ κεκράζεται οὐδὲ ἀνήσει, οὐδὲ ἀκουσθήσεται ἕξω ἢ φωνῆ αὐτοῦ. ³κάλαμον τεθλασμένον οὐ συντριψίει καὶ λίνον καπνιζόμενον οὐ σβέσει, ἀλλὰ εἰς ἀλήθειαν ἐξοίσει κρίσιν. ⁴ἀναλάμψει καὶ οὐ θραυσθήσεται, ἕως ἄνθη ἐπὶ τῆς γῆς κρίσιν· καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἔλπιουσιν.”

Το αγγλικό όμως ξεκινά ως εξής: “**Behold my servant**, whom I uphold; mine elect, in whom my soul delighteth; I have put my spirit upon him: he shall bring forth judgment to the Gentiles.”

Είναι φανερό ότι όλη η ανάλυση της ενότητας αυτής θα παρακάμπτονταν, αν ο συγγραφέας είχε πρόσβαση στο ελληνικό κείμενο.

52 “He shall not fail nor be discouraged till he have set judgment in the earth, and the isles shall wait for his law.” (Ησ 42,4)

53 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Στο δεύτερο μέρος της “Εποχής της Λογικής” έδειξα ότι το βιβλίο που αποδίδεται στον Ησαΐα είναι πολυποϊκίλο, όχι μόνο σε περιεχόμενο, αλλά και σε συγγραφείς. Υπάρχουν μέρη που δεν μπορεί να γράφτηκαν από τον Ησαΐα, επειδή αναφέρονται σε γεγονότα 150 χρόνια μετά το θάνατό του. Το παράδειγμα που έδωσα σε εκείνο το έργο είναι το ίδιο με το ζήτημα που πραγματεύομαι τώρα, *αν και πιο ενδιαφέρον από την εισαγωγή του Ματθαίου.*

Ο Ησαΐας κατά το τέλος της ζωής του έζησε τον καιρό του Εζεκία και μετά από 150 χρόνια από το θάνατο του Εζεκία ξεκίνησε η βασιλεία του Κύρου, όταν ο Κύρος έβγαλε το διάταγμα για την επιστροφή των Εβραίων στην Ιερουσαλήμ, γεγονός που περιγράφεται στο πρώτο κεφάλαιο του Β' Έσδρας. Αναμφίβολα, οι Εβραίοι θα ένιωθαν θερμή ευγνωμοσύνη για αυτή την πράξη και είναι λογικό να την εκφράσουν με το συνηθισμένο, ποιμπώδες και υπερβολικό στυλ τους, που χρησιμοποιούσαν σε εξαιρετικές περιπτώσεις όπως γίνονταν και συνεχίζει να γίνεται σε όλα τα

Μας είναι αδιάφορο ωστόσο μετά από το πέρασμα τόσων αιώνων, να ξέρουμε πιος ήταν αυτός [για τον οποίο μιλάει το χωρίο του Ησαΐα]. Είναι αρκετό για το σκοπό μου, που είναι να εντοπίσω την απάτη και το ψεύδος, να γνωρίζω και να δείξω ότι δεν ήταν το άτομο που ονομάζεται Ιησούς Χριστός.

Θα περάσω τώρα στο ένατο χωρίο που ονομάζεται προφητεία για τον Ιησού Χριστό.

“¹Και ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱερουσόλυμα καὶ ἦλθον εἰς Βηθσφαγῆ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἔλαιων, τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθητὰς ἄλεγων αὐτοῖς· Πορεύεσθε εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὐρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ’ αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι. ³καὶ ἕαν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι ὁ Κύριος αὐτῶν χρεῖαν ἔχει· εὐθέως δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς. ⁴Τοῦτο δὲ ὄλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ⁵εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών, ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἐρχεται· σοι, πρᾶϋς καὶ ἐπιβεβηκῶς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον υἱὸν ὑπόζυγιου.”⁵⁴ (Μτ 21,1-5)

Καημένο γαϊδουράκι! Τουλάχιστον παρηγορήσου από το γεγονός ότι αν ο κόσμος των Εθνικών έκανε μια αρκούδα, αστερισμό, ο Χριστιανικός κόσμος εσένα σε έκανε προφητεία.

Αυτό το χωρίο είναι από το Ζαχαρία 9,9 όταν συγκαίρει τους συμπατριώτες του που επιστρέφουν από τη Βαβυλώνια Αιχμαλωσία· μαζί κι αυτός. Δεν ασχολείται με άλλο θέμα. Είναι παράξενο που οι απόστολοι, οι ιερείς και οι σχολιαστές ποτέ δεν υποθέτουν ότι οι Εβραίοι μπορεί να έγραφαν και για τις δικές τους υποθέσεις.

ανατολικά κράτη.

Το παράδειγμα στο οποίο αναφέρομαι και που ανέφερα στον δεύτερο μέρος της “Εποχής της Λογικής” είναι ο τελευταίος στίχος του 44^{ου} κεφαλαίου και η αρχή του 45^{ου}. Οι στίχοι αυτοί λένε: “⁴⁴²⁰ὁ λέγων Κύρω φρονεῖν καὶ πάντα τὰ θελήματά μου ποιήσει· ὁ λέγων Ἱερουσαλήμ· οἰκοδομηθήσῃ, καὶ τὸν οἶκον τὸν ἅγιόν μου θεμελιώσω. ⁴⁵¹Οὕτω λέγει Κύριος ὁ Θεὸς τῷ χριστῷ μου Κύρω, οὐ ἐκράτησα τῆς δεξιᾶς ἐπακούσαι ἐμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη, καὶ ἰσχύρ βασιλευῶν διαρρήξω, ἀνοίξω ἐμπροσθεν αὐτοῦ θύρας, καὶ πόλεις οὐ συγκλεισθήσονται.” (Ησ 44,28,45,1)

Αυτή η ευχαριστήρια προσφώνηση είναι γραμμένη στο ενεστώτα, το οποίο δείχνει ότι αυτά που λέει ο Ησαΐας συνέβησαν στον καιρό του και συνεπώς ο συγγραφέας πρέπει να έζησε τουλάχιστον 150 χρόνια μετά τον Ησαΐα, άρα το βιβλίο που φέρει το όνομά του είναι μια συλλογή κειμένων. Οι Παροιμίες του Σολομώντος και οι Ψαλμοί του Δαβίδ ανήκουν στην ίδια κατηγορία. Οι δύο τελευταίοι στίχοι του Β' Παραλειπομένων και οι τρεις πρώτοι του Β' Έσδρας είναι ίδιοι λέξη προς λέξη. Αυτό δείχνει ότι οι συνθέτες της Βίβλου ανακάτευαν τα γραπτά διαφόρων συγγραφέων και τα τοποθετούσαν κάτω από έναν κοινό τίτλο.

Καθώς στο 44° και 40° κεφάλαιο έχουμε την εισαγωγή του ονόματος του Κύρου σε ένα βιβλίο στο οποίο δεν γίνεται να ανήκει, κι αυτό είναι μια γερή βάση για να συμπεράνουμε ότι το χωρίο στο 42° κεφάλαιο, στο οποίο ο Κύρος δεν κατονομάζεται, έχει εισαχθεί στο βιβλίο ομοιοτρόπως και ότι το άτομο που αναφέρεται εκεί είναι όντως ο Κύρος.

⁵⁴ “¹And when they drew nigh unto Jerusalem, and were come to Bethphage, unto the mount of Olives, then sent Jesus two disciples, ²Saying unto them, Go into the village over against you, and straightway ye shall find an ass tied, and a colt with her: loose them, and bring them unto me. ³And if any man say ought unto you, ye shall say, The Lord hath need of them; and straightway he will send them. ⁴All this was done, that it might be fulfilled which was spoken by the prophet, saying, ⁵Tell ye the daughter of Sion, Behold, thy King cometh unto thee, meek, and sitting upon an ass, and a colt the foal of an ass.” (Μτ 21,1-5)

Τα πάντα στα Εβραϊκά βιβλία διαστρέφονται για να αποκτήσουν νοήματα που ποτέ δεν σκόπευαν να αποδώσουν οι συγγραφείς. Ακόμα και ένα γαϊδούρι δεν μπορεί να είναι ένα απλό εβραϊκό γαϊδούρι, αλλά πρέπει να είναι χριστιανικό γαϊδούρι. Απορώ που δεν το έκαναν κι αυτό απόστολο ή επίσκοπο ή τουλάχιστον να το βάλουν να μιλάει και να προφητεύει. Μπορούσε, άλλωστε, να γκαριζέει το ίδιο δυνατά με εκείνους.

Ο Ζαχαρίας, από τη χαρά του που θα επέστρεφε στην Ιερουσαλήμ, στο πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου του το διασκεδάξει με διάφορους τρόπους. Λέει στον όγδοο στίχο “έώρακα τὴν νύκτα (ἦταν αετομάτης ο Ζαχαρίας) καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ἵππον πυρρόν, (ναι, αναγνώστη, ένα κόκκινο άλογο!) καὶ οὗτος εἰστήκει ἀνὰ μέσον τῶν ὀρέων τῶν κατασκίων, καὶ ὀπίσω αὐτοῦ ἵπποι πυρροὶ καὶ ψαροὶ καὶ ποικίλοι καὶ λευκοί”⁵⁵ (Ζαχ 1,8) Δεν λέει, βέβαια, τίποτα για πράσινα ἢ μπλε άλογα, ἴσως επειδὴ εἶναι δύσκολο να ξεχωρίσει κανεἶς το πράσινο καὶ το μπλε τῆ νύκτα, ἀλλὰ ἕνας Χριστιανὸς σἴγουρα δεν ἔχει καμία αμφιβολία ὅτι υπήρχαν [καὶ πράσινα καὶ μπλε άλογα] επειδὴ “ἡ πίστη εἶναι ἡ ἀπόδειξη τῶν πραγμάτων που δεν φαίνονται”.

Ἐπειτα ο Ζαχαρίας εἰσάγει ἕναν άγγελο ἀνάμεσα στα άλογα, ἀλλὰ δεν μας λέει τι χρώμα εἶναι ο άγγελος· αν ἦταν μαύρος ἢ άσπρος ἢ αν ἦρθε για να αγοράσει κανένα άλογο ἢ απλῶς να τα χαζέψει, μια καὶ σἴγουρα ἦταν αξιοπερίεργα. Ασχέτως, πιάνει κουβέντα με τον άγγελο σχετικὰ με το ευτυχές γεγονός τῆς επιστροφῆς του στην Ιερουσαλήμ καὶ λέει στον 16° στίχο: “διὰ τοῦτο τάδε λέγει Κύριος· ΕΠΙΣΤΡΕΨΩ ἐπὶ Ἱερουσαλήμ ἐν οἰκτιρῶν, καὶ ὁ οἶκός μου ἀνοικοδομηθήσεται ἐν αὐτῇ, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, καὶ μέτρον ἐκταθήσεται ἐπὶ Ἱερουσαλήμ ἔτι.”⁵⁶ (Ζαχ 1,16) Πρόκειται για μια ἔκφραση για τὴν ανοικοδόμηση τῆς πόλης.

Ἄλα αὐτὰ, ὅσο παιχνιδιάρικα καὶ φανταστικὰ κι αν εἶναι, αποδεικνύουν ὅτι το θέμα για το ὁποῖο γράφει ο Ζαχαρίας εἶναι ἡ επιστροφή στην Ιερουσαλήμ ἀπὸ τὴν Αἰχμαλωσία καὶ ὅχι τὴν εἴσοδο του Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ ἀπὸ 700 χρόνια.

Ἄσον αφορά το ὅτι ο Χριστὸς καβαλοῦσε ἕνα γαϊδούρι, το ὁποῖο οἱ σχολιαστὲς το παρουσιάζουν ὡς σημάδι ταπεινοφροσύνης, εἶναι γεγονός ὅτι ἦταν ἡ πρώτη φορά που ο Χριστὸς καβαλοῦσε κάτι τόσο ποιοτικό. Τα γαϊδούρια σε εκείνη τὴν περιοχὴ εἶναι μεγάλα καὶ στην ἀρχαιότητα ἦταν το κυριότερο ζῶο που χρησιμοποιούσαν για μεταφορές. Τα ζῶα που χρησιμοποιούσαν οἱ φτωχοὶ καὶ για μεταφορές προϊόντων ἦταν οἱ καμήλες, [τόσο οἱ βακτηριανές, ὅσο] καὶ οἱ δρομάδες. Στους Κριτῆς, στο 10,4 λέει σχετικὰ με τον Ἰαῖρ (που ἦταν ἕνας ἀπὸ τους κριτῆς του Ἰσραὴλ) “καὶ ἦσαν αὐτῶ τριάκοντα καὶ δύο υἱοὶ ἐπιβαίνοντες ἐπὶ τριάκοντα δύο πῶλους· καὶ τριάκοντα δύο πόλεις αὐτοῖς...”⁵⁷ Ἀλλὰ οἱ σχολιαστὲς τα διαστρέφουν ὅλα.

55 “I saw by night, and behold a man riding upon a red horse, and he stood among the myrtle trees that were in the bottom; and behind him were there red horses, speckled, and white.” (Ζαχ 1,8)

56 “Therefore thus saith the LORD; I am returned to Jerusalem with mercies: my house shall be built in it, saith the LORD of hosts, and a line shall be stretched forth upon Jerusalem.” (Ζαχ 1,16)

57 “And he had thirty sons that rode on thirty ass colts, and they had thirty cities...” (Κρ 10,4)

Επιπλέον είναι πολύ λογικό να υποθέσουμε ότι όλη η ιστορία της δημόσιας εισόδου του Ιησού στην Ιερουσαλήμ συνοδευόμενος, όπως λέει στους στίχους 8 και 9, από πλήθος ανθρώπων που φώναζαν και ζητωκραύγαζαν και απλώναν τα ρούχα τους στο δρόμο του, στερείται παντελώς αλήθειας.

Στο τελευταίο χωρίο που εξέτασα, ο Ιησούς φαίνεται να αποτραβιέται, να το σκάει, δηλαδή, και να κρύβεται φοβούμενος τη σύλληψη και να λέει στους ακολούθους τους να μην αποκαλύψουν το πού βρίσκεται. Δεν είχε γίνει τίποτα ενδιάμεσα που να είχε αλλάξει την κατάσταση, ωστόσο εμφανίζεται να μπαίνει θριαμβευτικά στην πόλη από την οποία είχε φύγει για ασφάλεια. Τα δύο περιστατικά είναι τόσο αντιφατικά που αν δεν είναι και τα δύο ψευδή, τουλάχιστον ένα δεν μπορεί να είναι αλήθεια.

Προσωπικά δεν πιστεύω ότι υπάρχει ούτε μια λέξη ιστορικής αλήθειας σε ολόκληρο το βιβλίο. Το θεωρώ το πολύ μυθιστόρημα. Ο κεντρικός χαρακτήρας είναι φανταστικός ή αλληγορικός, βασισμένος σε μια ιστορία, και τα ηθικά στοιχεία είναι σε γενικές γραμμές καλά, αλλά η διήγηση είναι πολύ κακογραμμένη και γεμάτη λάθη.

Θα περάσω τώρα στο δέκατο χωρίο που ονομάζεται προφητεία για τον Ιησού Χριστό.

⁵¹και ἰδοὺ εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ [ἐννοεῖ τον Πέτρο] ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. ⁵²τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀπόστρεψον σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ ἀποθάνουσι. ⁵³ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων; ⁵⁴πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ ὅτι οὕτω δεῖ γενέσθαι; ⁵⁵Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· Ὡς ἐπὶ ληστήν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με· καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. ⁵⁶τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἐφυγον.⁵⁸ (Μτ 26,51-56)

Αυτός ο χαλαρός και γενικός τρόπος ομιλίας δεν επιδέχεται έρευνα και αποδείξεις. Εδώ δεν αναφέρεται ούτε το όνομα του προφήτη, ούτε το χωρίο στο οποίο αναφέρεται.

58 ⁵¹And, behold, one of them which were with Jesus stretched out his hand, and drew his sword, and struck a servant of the high priest's, and smote off his ear. ⁵²Then said Jesus unto him, Put up again thy sword into his place: for all they that take the sword shall perish with the sword. ⁵³Thinkest thou that I cannot now pray to my Father, and he shall presently give me more than twelve legions of angels? ⁵⁴But how then shall the scriptures be fulfilled, that thus it must be? ⁵⁵In that same hour said Jesus to the multitudes, Are ye come out as against a thief with swords and staves for to take me? I sat daily with you teaching in the temple, and ye laid no hold on me. ⁵⁶But all this was done, that the scriptures of the prophets might be fulfilled. Then all the disciples forsook him, and fled." (Μτ 26,51-56)

Ωστόσο, είναι απίθανο η διήγηση αυτή να είναι αληθινή.

Πρώτον, είναι απίθανο οι Εβραίοι, που ήταν υπόδουλοι στους Ρωμαίους⁵⁹, να επιτρεπόταν να φέρουν ξίφη⁶⁰.

Δεύτερον, αν ο Πέτρος όντως είχε επιτεθεί στον υπηρέτη του αρχιερέα και του είχε κόψει το αυτί, θα τον είχαν συλλάβει αμέσως και θα τον έστελναν στη φυλακή μαζί με τον Δάσκαλό του.

Τρίτον, τι είδους μαθητές και απόστολοι του Χριστού ήταν αυτοί που είχαν μαζί τους ξίφη.

Τέταρτον, η σκηνή αυτή υποτίθεται ότι συνέβη το ίδιο βράδυ του Μυστικού Δείπνου, το οποίο καθιστά, εν μέσω όλης της ιεροτελεστίας, ακόμα πιο παράξενο το ότι είχαν μαζί τους ξίφη.

Θα περάσω τώρα στο ενδέκατο χωρίο που ονομάζεται προφητεία για τον Ιησού Χριστό.

“³Τότε ιδών Ιούδας ο παραδίδους αυτόν ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθείς ἀπέστρεψε τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ πρεσβυτέροις ⁴λέγων· Ἥμαρτον παραδούς αἷμα ἁθῶν. οἱ δὲ εἶπον· Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψει. ⁵καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ ἀνεχώρησε, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγγαστο. ⁶οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπον· Οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἱματός ἐστι. ⁷συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις· ⁸διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἱματος ἕως τῆς σήμερον. ⁹τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὄν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ, ¹⁰καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι Κύριος.”⁶¹ (Μτ 27,3-10)

59 Στο πρωτότυπο: “a conquered people, and under subjection to the Romans”. Διευκρινιστικά, για να διαλύσω τη χολιγουντιανή εντύπωση ότι η Παλαιστίνη την εποχή του Χριστού έβριθε από Ρωμαίους στρατιώτες, παραθέτω τα εξής από το βιβλίο του Sanders:

“Ο Αντίπας κυβερνούσε τη Γαλιλαία, όπως ο πατέρας του είχε κυβερνήσει ένα πολύ μεγαλύτερο κράτος [της Παλαιστίνης] με τους ίδιους όρους και τις ίδιες μεθόδους: πλήρωνε φόρο υποτέλειας, συνεργαζόταν με τους Ρωμαίους και διατηρούσε τη δημόσια τάξη. Σε αντάλλαγμα η Ρώμη τον προστάτευε απέναντι σε κάθε ξένη εισβολή, όχι με το να έχει εγκατεστημένα στρατεύματα στη χώρα ή τα σύνορα, όσο με το να αφήνει να υπονοείται η απειλή αντιποίνων εναντίον κάθε επιδρομέα. Στο βαθμό που οι βασικοί όροι εκπληρώνονταν, ο Αντίπας μπορούσε να κάνει ότι ήθελε εσωτερικά. Ένα από τα σημάδια “ανεξαρτησίας” ήταν, για παράδειγμα, η κοπή δικού του νομίσματος. (σελ.51) [...] Όπως ήταν συνηθισμένο στην εποχή του Χριστού, ο Έπαρχος ζούσε στην Καισάρεια [...] Είχε στη διάθεσή του 3.000 στρατό, ο οποίος δεν ήταν αρκετός για σοβαρά εγχειρήματα. [...] Σοβαρές αναταραχές απαιτούσαν την επέμβαση του Ανθύπατου της Συρίας, που [...] είχε στη διάθεσή του 20.000 πεζικάριους και 5.000 ιππικό.” (σελ.56)

Ωστόσο, η άποψη ότι οι Εβραίοι δεν επιτρεπόταν να κυκλοφορούν με ξίφη είναι περισσότερο κοινή λογική, παρά ρωμαϊκή απαίτηση. Ο Αντίπας είναι λογικό να είχε τους ίδιους φόβους για εξεγέρσεις. Άλλωστε, οι Εβραίοι εκείνης της περιόδου ήταν γνωστοί για την επαναστατική τους φύση (είχαν προηγηθεί αρκετές εξεγέρσεις). Αυτή η σκηνή στον κήπο της Γεσθημανής μάλιστα έχει κάνει κάποιους ερευνητές να υποθέτουν ότι ίσως ο Ιησούς όντως να ετοίμαζε μια ένοπλη εξέγερση όταν συνελήφθη, η οποία διεγράφη από τα Ευαγγέλια και έμεινε ως ίχνος μόνο αυτή η αναφορά σε ξίφη. (π.χ. Ian Wilson, βλ. και www.anazitiseis-hh.blogspot.com/2008/06/blog-post_8225.html)

60 Το αγγλικό κείμενο μεταφράζει το “μάχαφρα” ως “ξίφος” (sword)

61 *“³Then Judas, which had betrayed him, when he saw that he was condemned, repented himself,*

Αυτή είναι η πιο εξόφθαλμη παραποίηση. Το χωρίο στον Ιερεμία, το οποίο μιλάει για την αγορά χωραφιού, έχει τόσο σχέση με τη χρήση που του αποδίδει ο Ματθαίος, όσο και με την αγορά των εκτάσεων στην Αμερική⁶². Θα παραθέσω ολόκληρο το χωρίο:

“⁶καὶ λόγος Κυρίου ἐγενήθη πρὸς Ἰερεμίαν λέγων· ⁷ἰδοὺ Ἀναμεὴλ υἱὸς Σαλώμ ἀδελφοῦ πατρὸς σου ἔρχεται πρὸς σὲ λέγων· κτήσαι σεαυτῷ τὸν ἀγρὸν μου τὸν ἐν Ἀναθῶθ, ὅτι σοὶ κρίσις παραλαβεῖν εἰς κτήσιν. ⁸καὶ ἦλθε πρὸς με Ἀναμεὴλ υἱὸς Σαλώμ, ἀδελφοῦ πατρὸς μου, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς φυλακῆς καὶ εἶπε· κτήσαι σεαυτῷ τὸν ἀγρὸν μου τὸν ἐν γῆ Βενιαμὴν τὸν ἐν Ἀναθῶθ, ὅτι σοὶ κρίμα κτήσασθαι αὐτόν, καὶ σὺ πρεσβύτερος. καὶ ἔγνω ὅτι λόγος Κυρίου ἐστὶ, ⁹καὶ ἐκτησάμην τὸν ἀγρὸν Ἀναμεὴλ υἱοῦ ἀδελφοῦ πατρὸς μου καὶ ἔστησα αὐτῷ ἑπτὰ σίκλους καὶ δέκα ἀργυρίου· ¹⁰καὶ ἔγραψα εἰς βιβλίον καὶ ἐσφραγισάμην καὶ διεμαρτυράμην μάρτυρας καὶ ἔστησα τὸ ἀργύριον ἐν ζυγῷ. ¹¹καὶ ἔλαβον τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως τὸ ἐσφραγισμένον καὶ τὸ ἀνεγνωσμένον ¹²καὶ ἔδωκα αὐτὸ τῷ Βαροὺχ υἱῷ Νηρίου υἱῷ Μασαίου κατ’ ὀφθαλμοὺς Ἀναμεὴλ υἱοῦ ἀδελφοῦ πατρὸς μου καὶ κατ’ ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνδρῶν τῶν παρεστηκότων καὶ γραφόντων ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς κτήσεως καὶ κατ’ ὀφθαλμοὺς τῶν Ἰουδαίων τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς. ¹³καὶ συνέταξα τῷ Βαροὺχ κατ’ ὀφθαλμοὺς αὐτῶν λέγων· ¹⁴οὕτως εἶπε Κύριος παντοκράτωρ· λάβε τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως τοῦτο καὶ τὸ βιβλίον τὸ ἀνεγνωσμένον καὶ θήσεις αὐτὸ εἰς ἀγγεῖον ὀστράκινον, ἵνα διαμείνῃ ἡμέρας πλείους. ¹⁵ὅτι οὕτως εἶπε Κύριος· ἔτι κτηθήσονται ἀγροὶ καὶ οἰκίαι καὶ ἀμπελῶνες ἐν τῇ γῆ ταύτῃ.”⁶³ (Ιερ 39,6-15)

and brought again the thirty pieces of silver to the chief priests and elders, ⁴Saying, I have sinned in that I have betrayed the innocent blood. And they said, What is that to us? see thou to that. ⁵And he cast down the pieces of silver in the temple, and departed, and went and hanged himself. ⁶And the chief priests took the silver pieces, and said, It is not lawful for to put them into the treasury, because it is the price of blood. ⁷And they took counsel, and bought with them the potter's field, to bury strangers in. ⁸Wherefore that field was called, The field of blood, unto this day. ⁹Then was fulfilled that which was spoken by Jeremy the prophet, saying, And they took the thirty pieces of silver, the price of him that was valued, whom they of the children of Israel did value; ¹⁰And gave them for the potter's field, as the Lord appointed me.” (Μτ 27,3-10)

62 Πολύ πιθανό ο συγγραφέας να αναφέρεται στην “Αγορά της Λουιζιάνα” (Louisiana Purchase), όταν η Αμερικανική Κυβέρνηση αγόρασε ολόκληρη τη γαλλική έκταση Louisiane (περίπου 2,140,000 km²) το 1803, μια έκταση που καλύπτει σχεδόν το σύνολο των σημερινών κεντρικών Η.Π.Α.

63 “⁶And Jeremiah said, The word of the LORD came unto me, saying, ⁷Behold, Hanameel the son of Shallum thine uncle shall come unto thee saying, Buy thee my field that is in Anathoth: for the right of redemption is thine to buy it. ⁸So Hanameel mine uncle's son came to me in the court of the prison according to the word of the LORD, and said unto me, Buy my field, I pray thee, that is in Anathoth, which is in the country of Benjamin: for the right of inheritance is thine, and the redemption is thine; buy it for thyself. Then I knew that this was the word of the LORD. ⁹And I bought the field of Hanameel my uncle's son, that was in Anathoth, and weighed him the money, even seventeen shekels of silver. ¹⁰And I subscribed the evidence, and sealed it, and took witnesses, and weighed him the money in the balances. ¹¹So I took the evidence of the purchase, both that which was sealed according

Θα αποφύγω να σχολιάσω γι'αυτή την κατάφορη παραποίηση του Ματθαίου. Το κείμενο μιλάει από μόνο του. Τους ιερείς και τους σχολιαστές θα έπρεπε να κατακρίνω, οι οποίοι κηρύσσουν ψεύδη εδώ και τόσον καιρό και κρατάνε τον κόσμο στο σκοτάδι όσον αφορά αυτές τις παραποιήσεις.

Δεν θα συζητήσω μαζί τους σε θέματα δόγματος, αφού ξέρω ότι η σοφιστεία πάντα μπορεί να βρει τρόπο να ξεγλιστρήσει. Εγώ μιλάω για γεγονότα, δεδομένου ότι όποτε ένα λεγόμενο “γεγονός” αποδεικνύεται ότι είναι ψέμα, τότε όλο το δόγμα που στηρίζεται πάνω του είναι αναληθές. Ω, αναγνώστη, εμπιστεύσου το Δημιουργό και θα είσαι ασφαλής. Αλλά αν εμπιστευθείς το βιβλίο που ονομάζεται “Αγία Γραφή”, τότε εμπιστεύεσαι το σάπιο κορμό του μύθου και του ψεύδους.

Ανάμεσα στα τόσα που λέει ο Ζαχαρίας είναι και μια αναφορά σε 30 αργύρια που δίνει σε έναν κεραμέα. Δεν μπορεί να ήταν τόσο ηλίθιοι και να μπερδεύαν έναν αγγειοπλάστη με ένα χωράφι, αλλά και αν όντως το έκαναν, το χωράφι του Ζαχαρία δεν έχει καμία σχέση με τον Ιησού, τον Ιούδα και το χωράφι στο οποίο θα έθαβαν ξένους. Θα παραθέσω το χωρίο.

“⁷καὶ ποιμανῶ τὰ πρόβατα τῆς σφαγῆς εἰς τὴν Χαναανίτην· καὶ λήψομαι ἑμαυτῶ δύο ράβδους —τὴν μὲν μίαν ἐκάλεσα Κάλλος καὶ τὴν ἑτέραν ἐκάλεσα Σχοίνισμα— καὶ ποιμανῶ τὰ πρόβατα. ⁸καὶ ἐξαρῶ τοὺς τρεῖς ποιμένας ἐν μηνὶ ἐνί, καὶ βαρυνθήσεται ἡ ψυχὴ μου ἐπ’ αὐτούς, καὶ γὰρ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ἐπαρῶντο ἐπ’ ἐμέ. ⁹καὶ εἶπα· οὐ ποιμανῶ ὑμᾶς· τὸ ἀποθνήσκον ἀποθνησκέτω, καὶ τὸ ἐκλείπον ἐκλιπέτω, καὶ τὰ κατάλοιπα κατεσθιέτωσαν ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ. ¹⁰καὶ λήψομαι τὴν ράβδον μου τὴν καλὴν καὶ ἀπορρίψω αὐτὴν τοῦ διασκεδάσαι τὴν διαθήκην μου, ἣν διεθέμην πρὸς πάντας τοὺς λαοὺς. ¹¹καὶ διασκεδασθήσεται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ γνώσονται οἱ Χαναανῖται τὰ πρόβατα τὰ φυλασσόμενα, διότι λόγος Κυρίου ἐστὶ. ¹²καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτούς· εἰ καλὸν ἐνώπιον ὑμῶν ἐστὶ, δότε στήσαντες τὸν μισθὸν μου ἢ ἀπέιπασθε· καὶ ἔστησαν τὸν μισθὸν μου τριάκοντα ἀργυροῦς. ¹³καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με· κάθεξ αὐτούς εἰς τὸ χωνευτήριον, καὶ σκέψαι εἰ δόκιμὸν ἐστίν, ὃν τρόπον ἐδοκιμάσθην ὑπὲρ αὐτῶν. καὶ ἔλαβον τοὺς τριάκοντα ἀργυροῦς καὶ ἐνέβαλον αὐτούς εἰς τὸν οἶκον Κυρίου εἰς τὸ χωνευτήριον. ¹⁴καὶ ἀπέρριψα τὴν ράβδον τὴν δευτέραν,

to the law and custom, and that which was open: ¹²And I gave the evidence of the purchase unto Baruch the son of Neriah, the son of Maaseiah, in the sight of Hanameel mine uncle's son, and in the presence of the witnesses that subscribed the book of the purchase, before all the Jews that sat in the court of the prison. ¹³And I charged Baruch before them, saying, ¹⁴Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; Take these evidences, this evidence of the purchase, both which is sealed, and this evidence which is open; and put them in an earthen vessel, that they may continue many days. ¹⁵For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; Houses and fields and vineyards shall be possessed again in this land.” (Jer 32,6-15)

τὸ Σχοίνισμα, τοῦ διασκεδάσαι τὴν κατάσχεσιν ἀνὰ μέσον Ἰούδα καὶ ἀνὰ μέσον Ἰσραήλ.” (Ζαχ 11,7-14)^{64,65}

Δεν μπορεί να βγει ἀκριβῶς ἀπὸ αὐτὰ τα ἀκατάληπτα κορακίστικα. Τα δυο ραβδιά του, τὸ Κάλλος καὶ τὸ Σχοίνισμα, μοιάζουν τόσο με παραμῦθι που ἀμφιβάλλω ὅτι ἦταν κάτι ἄλλο. Δεν ὑπάρχει ὁμῶς οὔτε ἓνα μέρος του που νὰ ἔχει σχέση με τὰ γεγονότα στο Ματθαῖο· τὸ ἀντίθετο μάλιστα. Ἐδῶ τὰ 30 ἀργύρια θεωροῦνται *καλὴ καὶ δίκαιη τιμὴ* καὶ σύμφωνα με τὴ γλῶσσα τῆς ἐποχῆς “ἐγκεκριμένη ἀπὸ τὸν Κύριο” καὶ μάλιστα τὰ χρήματα δόθηκαν στὸν ἀγγειοπλάστη μέσα στὸν Οἶκο τοῦ Κυρίου.

Στὴν περίπτωση τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῦ Ἰούδα, ὅπως λέει ὁ Ματθαῖος, τὰ 30 ἀργύρια ἦταν χρήματα μισμμένα με αἷμα, ἡ συναλλαγή ἦταν κατακριτέα γιὰ τὸν Κύριο καὶ τὰ χρήματα, ὅταν ἐπεστράφησαν, δὲν τοποθετήθηκαν πίσω στὸ θησαυροφυλάκιο. Ὅλες οἱ λεπτομέρειες μεταξὺ τῶν γεγονότων ἦταν ἀνάποδες.

64 ⁶⁷And I will feed the flock of slaughter, even you, O poor of the flock. And I took unto me two staves; the one I called Beauty, and the other I called Bands; and I fed the flock. ⁶⁸Then said I, I will not feed you: that that dieth, let it die; and that that is to be cut off, let it be cut off; and let the rest eat every one the flesh of another. ¹⁰And I took my staff, even Beauty, and cut it asunder, that I might break my covenant which I had made with all the people. ¹¹And it was broken in that day: and so the poor of the flock that waited upon me knew that it was the word of the LORD. ¹²And I said unto them, If ye think good, give me my price; and if not, forbear. So they weighed for my price thirty pieces of silver. ¹³And the LORD said unto me, Cast it unto the potter: a goodly price that I was prised at of them. And I took the thirty pieces of silver, and cast them to the potter in the house of the LORD. ¹⁴Then I cut asunder mine other staff, even Bands, that I might break the brotherhood between Judah and Israel.” (Ζαχ 11,7-14)

65 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Ὁ Whiston, στὸ “Δοκίμιο γιὰ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη” λέει ὅτι τὸ χωρίο τοῦ Ζαχαρία που προανέφερα ὑπῆρχε σὲ δύο ἀντίγραφα τῆς Βίβλου τοῦ 1^{ου} αἰῶνα στὸ βιβλίο τοῦ Ἱερεμία, ἀπ’ ὅπου, λέει, ἀφαιρέθηκε καὶ τοποθετήθηκε αὐθαίρετα στὸ βιβλίο τοῦ Ζαχαρία. Ἀλλὰ καὶ ἔτσι νὰ εἶναι, αὐτὸ δὲν βοηθᾷ καθόλου τὴν Καινὴ Διαθήκη καὶ δυσχεραίνει τὴ θεοσφραγισμένη Παλαιὰ. Κι αὐτὸ διότι ἀποδεικνύει αὐτὸ που εἶπα γιὰ κάποια χωρία τοῦ Ησαΐα, ὅτι εἶναι ἔργα ἄλλων συγγραφέων που ἔχουν ἀνακατευτεῖ τόσο πολὺ ὥστε δὲν μποροῦν νὰ διαχωριστοῦν, ἐκτός ἀπὸ ἐκεῖνα που περιέχουν ἱστορικά, χρονολογικά καὶ βιογραφικά στοιχεία. Γιὰ παράδειγμα, τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἀναφέρεται σὲ σημεῖα ὅπου κανονικά δὲν θὰ μπορούσε, δεδομένου ὅτι ὁ Κύριος ἔζησε 150 χρόνια μετὰ τὸν Ησαΐα, καὶ αὐτὸ βοηθᾷ στὸν ἐντοπισμὸ τόσο τῆς προσθήκης, ὅσο καὶ τῆς γκάφας που ἐγίνε.

Ὁ Whiston ἦταν σπουδαῖος λόγιος καὶ εἶναι ἀκόμα πιο σημαντικό ὅτι σὲ ἀκόμα μεγαλύτερο βαθμὸ εἶχε μεγάλη ἐπιστημονικὴ κατάρτιση. Ἦταν ἀπὸ τοὺς γνωστότερους μαθηματικούς τῆς ἐποχῆς του καὶ γι’ αὐτὸ εἶχε γίνει Καθηγητὴς Μαθηματικῶν στὸ Πανεπιστήμιο του Cambridge. Ἐγραψε τόσα πολλὰ ἀμυνόμενος τὴν Παλαιὰ Διαθήκη καὶ τὶς λεγόμενες προφητείες γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ που, ἐν τέλει, ἄρχιζε νὰ ἀμφισβητεῖ τὴν ἀλήθεια τῶν Γραφῶν καὶ ἄρχιζε νὰ γράφει ἐναντίον τῆς· διότι μόνον ὅσοι μελετοῦν τὶς Γραφές βλέπουν τὰ ψεῦδη τῆς. Ἐκεῖνοι που τὶς πιστεύουν εἶναι ἐκεῖνοι που ξέχουν τὰ λιγότερα γι’ αὐτές.

Ὁ Whiston, ἔχοντας γράψει τόσα γιὰ τὶς Γραφές, διώχθηκε γιὰ τὰ συγγράμματά του που τὶς ἀμφισβητοῦσαν. Αὐτὸ ἔδωσε τὴν ευκαιρία στὸν Swift νὰ γράψει ἓνα κωμικὸ χρονονόημα γιὰ τὸν Litton καὶ τὸν Whiston, ὅπου ὁ καθένας προσπαθεῖ νὰ ἀνακαλύψει τὸ γεωγραφικὸ πλάτος. Τὸν ἓνα τὸν ὀνομάζει “ὁ καλὸς ἀφέντης Ditton” καὶ τὸν ἄλλο “ὁ κακὸς Will Whiston”. Δεδομένου ὅτι ὁ Swift ἦταν φίλος τῶν Ἐλευθέρων Στοιχαστῶν ἐκείνης τῆς περιόδου, ὅπως τοῦ Bolingbroke, τοῦ Pope κ.ά. καὶ δὲν πίστευε στὶς Γραφές, δὲν εἶναι βέβαιο ἀν’ ὄνομασε τὸ Whiston “κακὸ” ἐπειδὴ ὑπερασπιζόταν τὶς Γραφές ἢ ἐπειδὴ ἔγραφε ἐναντίον τῶν. Δεδομένου τοῦ χαρακτῆρα τοῦ Swift, μάλλον τὸ δεύτερο.

Σ.Μ.: William Whiston (9/12/1667-22/8/1752) Ἄγγλος θεολόγος, ἱστορικός καὶ μαθηματικός, γνωστός γιὰ τὴν μετάφρασή ἔργων τοῦ Ἰωσήφου. Στὶς ἀρχὲς τοῦ 1700 παραδέχθηκε ἐπίσημα ὅτι συμφωνοῦσε με τὸν Ἀρειανισμό, κάνοντας τεράστια ζημιὰ στὴν ἀκαδημαϊκὴ του καριέρα.

Επιπλέον, η διήγηση του Ματθαίου σχετικά με τον Ιούδα είναι τελείως διαφορετική από αυτή που εμφανίζεται στο βιβλίο που λέγεται “Πράξεις Αποστόλων”. Σύμφωνα με εκείνο το βιβλίο, ο Ιούδας όχι μόνο δεν μετάνιωσε και επέστρεψε τα κρήματα στους αρχιερείς για να αγοράσουν χωράφι για να θάβουν ξένους, αλλά κράτησε τα κρήματα και αγόρασε ο ίδιος το χωράφι. Και αντί να κρεμαστεί, όπως λέει ο Ματθαίος, έπεσε μπρούμυτα και χύθηκαν τα σπλάχνα του. Κάποιοι σχολιαστές προσπαθούν να παρακάμψουν την αντίφαση γελοιωδώς λέγοντας ότι πρώτα κρεμάστηκε και μετά έσπασε το σχοινί.

“¹⁶Ανδρες αδελφοί, έδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ταύτην ἣν προεῖπε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαυὶδ περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι τὸν Ἰησοῦν, ¹⁷ὅτι κατηγορημένος ἦν σὺν ἡμῖν καὶ ἔλαχε τὸν κληρὸν τῆς διακονίας ταύτης. ¹⁸οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνῆς γενόμενος ἐλάκησε μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ.”⁶⁶ (Πρξ 1,16-18)

Δεν είναι ένα είδος βλασφημίας να ονομάζουμε την Καινή Διαθήκη *εξ αποκαλύψεως θρησκεία*, ενώ βλέπουμε ότι έχει τόσες αντιφάσεις και παραλογισμούς;

Θα περάσω τώρα στο δωδέκατο χωρίο που ονομάζεται προφητεία για τον Ιησού Χριστό.

“σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ βάλλοντες κληρὸν [ἵνα πληρωθῆί τοι ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κληρὸν]”⁶⁷ (Μτ 27,35) Αυτό είναι από τον Ψαλμό 22,18⁶⁸.

Ο συγγραφέας του Ψαλμού αυτού (ὅποιος κι αν ήταν, μια και οι Ψαλμοί είναι μια συλλογή και όχι ἔργο ενός ατόμου) μιλάει για τον εαυτό του και τις υποθέσεις του και για κανέναν ἄλλο. Ξεκινά τον Ψαλμό με τα λόγια που οι συγγραφείς της Καινῆς Διαθήκης θεωρούν ότι αναφέρονται στο Χριστό “Ὁ Θεός, ὁ Θεός μου, πρόσχες μοι ἵνα τί ἐγκατέλιπές με;” Είναι λόγια που μπορεί να εκστομίσει οποιοσδήποτε που παραπονιέται, χωρίς να είναι αυτό κατακριτέο, ἀλλά είναι πολύ απρεπές να βγουν τα λόγια αυτά από το στόμα ενός υποτιθέμενου Θεού.

66 ¹⁶Men and brethren, this scripture must needs have been fulfilled, which the Holy Ghost by the mouth of David spake before concerning Judas, which was guide to them that took Jesus. ¹⁷For he was numbered with us, and had obtained part of this ministry. ¹⁸Now this man purchased a field with the reward of iniquity; and falling headlong, he burst asunder in the midst, and all his bowels gushed out.” (Πρξ 1,16-18)

67 “And they crucified him, and parted his garments, casting lots: that it might be fulfilled which was spoken by the prophet, They parted my garments among them, and upon my vesture did they cast lots.” (Μτ 27,35) Το τμήμα του στίχου με πλάγια γράμματα δεν υπάρχει στο ελληνικό κείμενο. Το αναδημιούργησα εγώ και στο κυρίως κείμενο είναι κλεισμένο σε αγκύλες.

68 Ψαλμός 21 στο ελληνικό κείμενο, όπου και ως συγγραφέας του ψαλμού αναφέρεται ο Δαβίδ, στον πρώτο στίχο “Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως τῆς ἑωθινῆς· ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ” (βλ. και σελ.94)

Η εικόνα που μας ζωγραφίζει ο συγγραφέας για την περίπτωση του είναι αρκετά καταθλιπτική. Δεν προφητεύει, αλλά παραπονιέται για τις δυσκολίες που έχει. Παρουσιάζει τον εαυτό του περιτριγυρισμένο και διωκόμενο από κάθε είδους εχθρούς και για να δείξει πόσο αδίστακτοι είναι οι διώκτες του λέει “διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον.” (Ψαλμ 21,19)

Η φράση αυτή είναι στον αόριστο και έχει το ίδιο νόημα με το να πει κανείς ότι τον καταδιώκουν για να του πάρουν και τα ρούχα που φοράει και μαλώνουν για το πώς θα τα μοιραστούν. Άλλωστε η λέξη “*vesture*” [=ἱματισμός] δεν σημαίνει πάντα “ρούχα”, αλλά και “*υπάρχοντα*”, ή μάλλον *τα προϊόντα* που παράγει η ιδιοκτησία κάποιου. Δεδομένου ότι η λέξη αυτή χρησιμοποιείται σε αντιδιαστολή με τη λέξη “*garments*” πρέπει να χρησιμοποιείται με αυτή την έννοια⁶⁹. Αλλά ο Ιησούς δεν είχε καθόλου ιδιοκτησία, αφού τον βάζουν να λέει για τον εαυτό του “...Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει τοῦ τὴν κεφαλὴν κλίνη.”⁷⁰ (Μτ 8,20)

Ασκέτως, αν επιτρέψουμε στους εαυτούς μας να υποθέσουν ότι ο Μεγαλοδύναμος θα συμφωνούσε να μας πει τι θα γίνει στο μέλλον με αυτό που λέγεται προφητεία, θα κάναμε ζημιὰ στις νοητικές μας ικανότητες και σ'αυτά που ξέρουμε για το μεγαλείο Του με το να υποθέσουμε ότι οι προφητείες θα είχαν σχέση με ένα παλιό παλτό ή ένα παλιό παντελόνι ή γενικότερα με οτιδήποτε καθημερινό και τετριμμένο.

Αυτά που είναι στο χέρι του ανθρώπου να κάνει ή να μην κάνει, αν αυτό επιθυμεί, δεν μπορούν να είναι το θέμα μιας προφητείας, γιατί δεν μπορεί σ'αυτά να αποδειχθεί η θεϊκή παρέμβαση.

Η βουλή του Θεού δεν είναι ίδια με τη βουλή του ανθρώπου⁷¹. Αυτό που μπορεί να πραγματοποιήσει ο Θεός δεν μπορεί να το κάνει ή να το ελέγξει ο άνθρωπος. Αλλά ένας δήμιος και οι βοηθοί του μπορούν να μαλώσουν για το πώς θα μοιράσουν τα ρούχα ενός καταδικασμένου ή να τα μοιράσουν χωρίς καβγά και έτσι να επαληθεύσουν μια υποτιθέμενη προφητεία ή να την διαψεύσουν.

Στα χωρία που εξέτασα έχω εκθέσει τις αναλήθειές τους. Μ'αυτό τον τρόπο επέδειξα το πώς μειώνουν και προσβάλλουν το Δημιουργό και τραυματίζουν την ανθρώπινη λογική.

Εδώ τελειώνουν τα χωρία που ονομάζονται προφητείες από το Ματθαιο.

Ο Ματθαίος ολοκληρώνει το βιβλίο λέγοντας ότι, όταν ο Χριστός εξέπνευσε στο σταυρό, βράχοι σχίστηκαν, τάφοι άνοιξαν και πολλοί άγιοι

69 Ο Έλληνας αναγνώστης μπορεί εύκολα να κατανοήσει ότι αυτό το εννοιολογικό επίχειρημα έχει νόημα μόνο στα Αγγλικά, μιας και στα Ελληνικά οι λέξεις “ἱμάτια” και “ἱματισμός” δεν έχουν κάποια ερμηνευτική δυσκολία.

70 “The foxes have holes, and the birds of the air have nests; but the Son of man hath not where to lay his head.” (Μτ 8,20)

71 Στο πρωτότυπο: “The ways of God are not the ways of men.” Φανερός είναι ο παραλληλισμός με τη φράση “God works in mysterious **ways**” (=άγνωσται αι **βουλαί** του Κυρίου)

ανασηθήκαν και ο Μάρκος λέει ότι έπεσε σκοτάδι στη γη από την έκτι μέχρι την ενάτη ώρα.

Γι'αυτά δεν παρουσιάζουν καμία προφητεία. Αλλά αν αυτά όντως συνέβησαν θα ήταν πραγματικό θέμα για προφητεία, αφού κανείς άλλος παρά ο ίδιος ο Μεγαλοδύναμος δεν θα μπορούσε να δώσει [στον άνθρωπο] την εκ των προτέρων γνώση αυτών των συμβάντων και μετά να τα πραγματοποιήσει κίολας. Αλλά μια και τέτοια προφητεία δεν έχουμε, εκτός από προσποιητές προφητείες ενός γερο-τράγου, το σωστό συμπέρασμα είναι ότι προφητείες δεν υπάρχουν και το βιβλίο του Ματθαίου είναι μύθευμα και ψεύδος.

Θα περάσω τώρα στο βιβλίο που ονομάζεται το “κατά Μάρκον Ευαγγέλιον”.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Δεν υπάρχουν παρά λίγα χωρία στο Μάρκο που ονομάζονται προφητείες και ακόμα λιγότερα στο Λουκά και τον Ιωάννη. Θα εξετάσω όσα υπάρχουν καθώς και μερικά άλλα χωρία που σχετίζονται με το Ματθαίο.

Ο Μάρκος ξεκινά το βιβλίο του με ένα χωρίο το οποίο μετασχηματίζει σε προφητεία. “¹Αρχή του ευαγγελίου Ιησού Χριστού, υιού του Θεού. ²Ως γέγραπται εν τοις προφήταις, ιδού εγώ αποστέλλω τον άγγελόν μου πρό προσώπου σου, ός κατασκευάσει την όδόν σου εμπροσθέν σου”⁷² (Μκ 1,1-2) (Μαλαχίας 3,1)

Το χωρίο στο πρωτότυπο είναι στο πρώτο πρόσωπο. Ο Μάρκος αυτό το θεωρεί προφητεία για τον Ιωάννη το Βαπτιστή, που η Εκκλησία λέει ότι ήταν ο πρόδρομος του Ιησού Χριστού. Αλλά αν διαβάσουμε τους στίχους που ακολουθούν αυτήν τη φράση, όπως είναι στο Μαλαχία, και τον 1^ο και 5^ο στίχο του επόμενου κεφαλαίου του Μαλαχία, θα δούμε ότι αυτή η χρήση είναι λανθασμένη και ψευδής.

Ο Μαλαχίας είπε στον πρώτο στίχο “¹Ιδού εγώ εξαποστέλλω τον άγγελόν μου, και επιβλέψεται όδόν πρό προσώπου μου [...] ²και τίς ύπομενει ήμέραν εισόδου αυτού; ή τίς ύποστήσεται εν τη όπτασία αυτού; διότι αυτός εισπορεύεται ως πύρ χωνευτηρίου και ως ποιά πλυνόντων.”⁷³ (Μαλ 3,1-2)

Αυτή η περιγραφή δεν μπορεί να είναι αναφορά στη γέννηση του Ιησού Χριστού και κατά συνέπεια ούτε στον Ιωάννη το Βαπτιστή. Αυτή είναι μια σκηνη φόβου και τρόμου και η γέννηση του Χριστού πάντα μας περιγράφεται σαν ένα χαρμόσυνο γεγονός.

72 “¹The beginning of the Gospel of Jesus Christ, the Son of God ²As it is written in the prophets, Behold I send my messenger before thy face, which shall prepare thy way before thee.” (Μκ 1,1-2)

73 “¹Behold, I will send my messenger, and he shall prepare the way before me [...] ²But who may abide the day of his coming? and who shall stand when he appeareth? for he is like a refiner's fire, and like fullers' soap:” (Μαλ 3,1-2)

Ο Μαλαχίας συνεχίζει να μιλάει για το ίδιο θέμα και εξηγεί στο επόμενο κεφάλαιο ποια είναι η σκηνή για την οποία μιλάει και ποιον ονομάζει “αγγελιοφόρο Του”.

“¹Διότι ιδού...” λέει “...ήμέρα Κυρίου έρχεται καιομένη ως κλίβανος και φλέξει αυτούς, και έσονται πάντες οί άλλογενεις και πάντες οί ποιούντες άνομα καλάμη, και ανάψει αυτούς ή ημέρα ή έρχομένη, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, και ου μη ύπολειφθή έξ αυτών ρίζα ουδέ κλημα. [...] (στίχος 5⁷⁴) ⁴και ιδού έγώ άποστελω ύμιν Ήλιαν τον Θεσβίτην, πριν ή έλθειν την ήμέραν Κυρίου την μεγάλην και έπιφανή”⁷⁵ (Μαλ 4,1.4) Με τι δικαίωμα ο Μάρκος παραποίησε το στίχο και μετέτρεψε τον Ηλία σε Ιωάννη Βαπτιστή και την περιγραφή της ημέρας της Κρίσεως στη γέννηση του Χριστού; Θα αφήσω τον Επίσκοπο [του Λάνταφ] να το ξεκαθαρίσει.

Ο Μάρκος στο 1,2-3 ανακατεύει δύο χωρία μαζί, παρμένα από διαφορετικά βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης. Ο 2^{ος} στίχος “ιδού έγώ άποστέλλω τον άγγελόν μου προ προσώπου σου, ός κατασκευάσει την όδόν σου έμπροσθέν σου” είναι, όπως προανέφερα, από το Μαλαχία. Ο 3^{ος} στίχος, που λέει “φωνή βοώντος έν τη έρήμω, Έτοιμάσατε την όδόν Κυρίου, ευθείας ποιείτε τας τρίβους αυτού”⁷⁶ δεν είναι από το Μαλαχία, αλλά από τον Ησαΐα 40,3.

Ο Whiston⁷⁷ λέει ότι και οι δύο αυτοί στίχοι ήταν αρχικά στον Ησαΐα. Αν αυτό όντως αληθεύει, τότε είναι άλλη μια περίπτωση της μπερδεμένης κατάστασης στην οποία βρίσκεται η Βίβλος και συμφωνεί με αυτά που έχω αναφέρει ήδη σχετικά με το όνομα και την περιγραφή του Κύρου στο βιβλίο του Ησαΐα, στο οποίο δεν μπορεί να ανήκει χρονολογικά.

Τα λόγια του Ησαΐα “φωνή βοώντος έν τη έρήμω· έτοιμάσατε την όδόν Κυρίου. ευθείας ποιείτε τας τρίβους του Θεου ήμων.” είναι στον ενεστώτα και συνεπώς δεν έχουν σκοπό να προβλέψουν κάτι. Πρόκειται για ένα από τα ρητορικά σχήματα που οι συγγραφείς της Παλαιάς Διαθήκης χρησιμοποιούν συχνά. Το ότι είναι απλώς ρητορικό και μεταφορικό μπορεί να το δει κανείς στον 6^ο στίχο “φωνή λέγοντος· βόησον· και είπα· τί βοήσω; πάσα σάρξ χόρτος, και πάσα δόξα ανθρώπου ως άνθος χόρτου”⁷⁸ (Ησ 40,6)

Είναι προφανές ότι πρόκειται για σχήμα λόγου, αφού η σάρκα δεν είναι χόρτο. Είναι μια μεταφορά, όπου ένα πράγμα τίθεται στη θέση ενός

74 Ο 4^{ος} στίχος στο αγγλικό κείμενο είναι ο 6^{ος} στο ελληνικό.

75 “For, behold, the day cometh, that shall burn as an oven; and all the proud, yea, and all that do wickedly, shall be stubble: and the day that cometh shall burn them up, saith the LORD of hosts, that it shall leave them neither root nor branch. [...] ³Behold, I will send you Elijah the prophet before the coming of the great and dreadful day of the LORD:” (Mal 4,1.5)

76 “The voice of him that crieth in the wilderness, Prepare ye the way of the LORD, make straight in the desert a highway for our God.” (Ησ 40,3)

77 βλ. και υπομ.65, σελ.249

78 “The voice said, Cry. And he said, What shall I cry? All flesh is grass, and all the goodness thereof is as the flower of the field:” (Ησ 40,6)

άλλου. Άλλωστε, ολόκληρο το κεφάλαιο είναι πολύ γενικό και πολύ ρητορικό για να ισχύει για ένα μόνο άτομο ή σκοπό.

Θα προχωρήσω στο ενδέκατο κεφάλαιο.

Εδώ ο Μάρκος μιλάει για το Χριστό που μπαίνει στην Ιερουσαλήμ καβάλα σε ένα γαϊδούρι, αλλά δεν το αναφέρει σαν προφητεία όπως ο Ματθαίος. Αντ'αυτού, για να προσδώσει νέα τιμή και δόξα στο γαϊδούρι, μετατρέπει τη σκηνή σε θαύμα λέγοντας στο 2^ο στίχο ότι επρόκειτο για γαϊδούρι “ἐφ’ ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων κекάθικε”, εννοώντας ότι το γαϊδούρι δεν είχε συνηθίσει να το καβαλικεύουν, οπότε οι καλοί του τρόποι ήταν θεόπνευστοι, μιας και δεν μας λένε ότι [τσίτισε και] πέταξε τον Ιησού Χριστό [από την πλάτη του]. Και οι τέσσερις Ευαγγελιστές δεν μας λένε αν ὄντως το γαϊδούρι τσίτισε.

Θα περάσω από αυτή την επίδειξη *υπικῆς ικανότητας* σε γαϊδούρι στο 15^ο κεφάλαιο. Στον 24ο στίχο του κεφαλαίου ο Μάρκος μιλάει για το *μοίρασμα του μαιτισμού του Χριστού και την κλήρωση που έκαναν* [οι στρατιώτες], αλλά δεν αναφέρει το περιστατικό ως εκπλήρωση προφητείας. Το αναφέρει ως συνήθη πρακτική των δημίων εκείνη την εποχή.

Στο ίδιο κεφάλαιο, στο στίχο 28, ο Μάρκος αναφέρει ότι ο Χριστός σταυρώθηκε μεταξύ δύο ληστών, ώστε, όπως λέει, να πληρωθεί “ή γραφή ή λέγουσα· και μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη”. Το ίδιο θα μπορούσε να πει κανείς και για τους ληστές.

Αυτή η φράση είναι από τον Ησαΐα 53,12⁷⁹. Ο Grotius την αποδίδει στον Ιερεμία. Αλλά αυτό έχει συμβεί τόσο συχνά στον κόσμο, το να θεωρηθεί ένας αθώος, άνομος, και συνεχίζει να συμβαίνει, που είναι παράλογο να θεωρείται προφητεία για ένα συγκεκριμένο άτομο. Όλοι όσοι η Εκκλησία θεωρεί μάρτυρες θεωρήθηκαν άνομοι.

Όλοι οι έντιμοι πατριώτες που οδηγήθηκαν στην αγχόνη στη Γαλλία, τον καιρό του Ροβεσπιέρου, θεωρήθηκαν άνομοι· και αν ο ίδιος δεν είχε ανατραπεί, την ίδια τύχη θα έβρισκα κι εγώ. Υποθέτω, πάντως, ότι ο Επίσκοπος [του Λάνταφ] δεν θα επιτρέψει ο Ησαΐας να προφητεύσει για τον Thomas Paine.

Αυτά είναι όλα τα χωρία του Μάρκου που έχουν αναφορές σε προφητείες. Ο Μάρκος ολοκληρώνει το βιβλίο βάζοντας τον Ιησού να λέει στους μαθητές του “¹⁵...Πορευθέντες εις τὸν κόσμον ἅπαντα κηρῦσατε τὸ εὐαγγέλιον πάση τῇ κτίσει. ¹⁶ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται [πολύ παπικό αυτό] ¹⁷σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασιν ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς· ¹⁸ὄφεις ἄροῦσι· κἄν θανάσιμόν τι πῖωσιν, οὐ μὴ αὐτοῦς

79 “διὰ τοῦτο αὐτὸς κληρονομήσει πολλοὺς καὶ τῶν ἰσχυρῶν μεριεῖ σκῦλα, ἀνθ’ ὧν παρεδόθη εἰς θάνατον ἢ ψυχῇ αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη· καὶ αὐτὸς ἁμαρτίας πολλῶν ἀνήνεγκε καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν παρεδόθη.” (Ησ 53,12)

βλάβει· ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἔξουσιν.”⁸⁰ (Μκ 26,15-18)

Ο Επίσκοπος, τώρα, για να δει αν έχει όλη αυτήν τη σωτήρια και θαυματουργή πίστη δεν έχει παρά να δοκιμάσει αυτά τα πράγματα και ο ίδιος. Θα έπρεπε να πει μια γερή δόση αρσενικού και αν θέλει θα του στείλω έναν κροταλία από την Αμερική.

Προσωπικά, καθώς πιστεύω στο Θεό και καθόλου στον Ιησού Χριστό, ούτε στα βιβλία που ονομάζονται Γραφές, αυτό το πείραμα δε με αφορά.

Θα περάσω τώρα στο βιβλίο του Λουκά.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Ο Λουκάς δεν έχει χωρία που να τα ονομάζει προφητείες, εκτός από αυτά που έχουν σχέση με τα χωρία που ήδη εξέτασα.

Ο Λουκάς αναφέρει ότι η Μαρία ήταν παντρεμένη με τον Ιωσήφ, αλλά δεν αναφέρεται στο χωρίο του Ησαΐα σαν το Ματθαίο. Επίσης αναφέρει την είσοδο του Ιησού στην Ιερουσαλήμ καβάλα στο γαϊδούρι, αλλά δεν αναφέρει κάποια προφητεία. Μιλάει για τον Ιωάννη το Βαπτιστή και αναφέρει το χωρίο για το οποίο ήδη έχω μιλήσει.

Στο κεφάλαιο 13, στίχοι 31 και 32 λέει ³¹“Εν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ προσήλθόν τινες Φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῷ· [στον Ιησού] Ἐξελθε καὶ πορεύου ἐντευθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτείνει. ³²καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ· ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἐπιτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι”⁸¹ (Λκ 13,31-32)

Ο Ματθαίος βάζει τον Ηρώδη να πεθαίνει ενώ ο Χριστός ήταν παιδί στην Αίγυπτο και βάζει τον Ιωσήφ να επιστρέψει με το παιδί όταν μάθει ότι ο Ηρώδης, που ήθελε να το σκοτώσει, είχε πεθάνει. Ο Λουκάς κάνει τον Ηρώδη να παραμένει ζωντανός και να θέλει να σκοτώσει τον Ιησού όταν ήταν 30 χρονών, γιατί λέει “Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος, ὧν, ὡς ἐνομίζετο, υἱὸς Ἰωσήφ”⁸² (Λκ 3,23)

Η ιστορική ακλυσ που καλύπτει την Καινή Διαθήκη σχετικά με τον Ηρώδη δίνει στους ιερείς και τους σχολιαστές τη δυνατότητα να υποστηρίξουν κάτι που σε μερικούς φαίνεται πιθανό, αλλά σε κανέναν

80 ¹⁵“...Go ye into all the world and preach the Gospel to every creature ¹⁶he that believeth and is baptized shall be saved, but he that believeth not, shall be damned, ¹⁷and these signs shall follow them that believe: in my name they shall cast out devils; they shall speak with new tongues; they shall take up serpents ¹⁸and if they drink any deadly thing it shall not hurt them; they shall lay hands on the sick, and they shall recover.” (Μκ 26,15-18)

Το χωρίο αυτό, συγκεκριμένα από το στίχο 9 και μετά, θεωρείται μετέπειτα προσθήκη στο Ευαγγέλιο του Μάρκου. (βλ. και υπομ. 143, σελ.127)

81 ³¹“The same day there came certain of the Pharisees, saying unto him, Get thee out, and depart hence: for Herod will kill thee. ³²And he said unto them, Go ye, and tell that fox, Behold, I cast out devils, and I do cures to day and to morrow, and the third day I shall be perfected.” (Λκ 13,31-32)

82 “And Jesus began to be about thirty years of age, being, as was supposed, the son of Joseph.” (Λκ 3,23)

ικανοποιητικό· ότι ο Ηρώδης του Ματθαίου και ο Ηρώδης του Λουκά είναι δύο διαφορετικά άτομα.

Ο Ματθαίος ονομάζει τον Ηρώδη, βασιλιά· ο Λουκάς (3,1), Τετράρχη (Διοικητή, δηλαδή) της Γαλιλαίας. “*Βασιλιάς*” *Ηρώδης*, πάντως, δεν μπορούσε να υπάρχει, αφού οι Εβραίοι ήταν υπό την εξουσία των Ρωμαίων Αυτοκρατόρων και τους κυβερνούσαν τετράρχες ή διοικητές.

Το 2^ο κεφάλαιο του Λουκά τοποθετεί τη γέννηση του Ιησού στην περίοδο που διοικητής της Συρίας, στην οποία υπαγόταν η Ιουδαία, ήταν ο Κυρήνιος. Σύμφωνα με αυτό ο Ιησούς δεν γεννήθηκε την περίοδο του Ηρώδη. Ο Λουκάς δεν αναφέρει ότι ο Ηρώδης ήθελε να σκοτώσει τον Ιησού όταν γεννήθηκε, ούτε ότι σκότωσε όλα τα παιδιά κάτω των δύο ετών, ούτε ότι ο Ιωσήφ διέφυγε στην Αίγυπτο με τον Ιησού, ούτε ότι επέστρεψε. Αντίθετα, το βιβλίο του Λουκά μιλάει λες και το άτομο που ονομάζεται Χριστός δεν έφυγε ποτέ από την Ιουδαία και ο Ηρώδης ήθελε να τον σκοτώσει αφού ξεκίνησε να διδάσκει, όπως προανέφερα.⁸³

Ήδη έδειξα ότι ο Λουκάς στις Πράξεις των Αποστόλων (που οι σχολιαστές τις αποδίδουν στον Λουκά) αντιφάσκει με τη διήγηση του Ματθαίου όσον αφορά τον Ιούδα και τα 30 αργύρια. Ο Ματθαίος λέει ότι ο Ιούδας επέστρεψε τα χρήματα και οι αρχιερείς αγόρασαν ένα χωράφι για να θάβουν ξένους. Ο Λουκάς λέει ότι ο Ιούδας τα κράτησε και αγόρασε ο ίδιος ένα χωράφι.

Εφόσον είναι αδύνατο η σοφία του Θεού να σφάλει, είναι αδύνατο τα βιβλία αυτά να είναι θεόπνευστα. Η πίστη μας στο Θεό και τη σοφία Του μας απαγορεύουν να πιστέψουμε κάτι τέτοιο. Προσωπικά, νιώθω ευτυχής θρησκευτικά με να μην τα πιστεύω καθόλου.

Εκτός από αυτά που ανέφερα, άλλα χωρία που να ονομάζονται προφητείες στο Λουκά δεν υπάρχουν. Θα περάσω τώρα στο βιβλίο του Ιωάννη.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Ο Ιωάννης, όπως και ο Μάρκος και ο Λουκάς, δεν είναι πολύ προφητοκάπηλος. Μιλάει κι αυτός για το γαϊδούρι και την κλήρωση για τα ρούχα του Ιησού και άλλα τέτοια ψιλοπράγματα, για τα οποία έχω ήδη μιλήσει.

Ο Ιωάννης βάζει τον Ιησού να λέει “εί γάρ ἐπιστεύετε Μωϋσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν”⁸⁴ (Ιω 5,46) Το βιβλίο των Πράξεων, μιλώντας για τον Ιησού, λέει “Μωϋσῆς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς”⁸⁵ (Πρξ 3,22)

83 Για την ακρίβεια ὅλοι οι διάδοχοι του Ηρώδη του Μεγάλου ἔφεραν και τον τίτλο του “Ηρώδη”, ἄρα το ἐπιχείρημα του συγγραφέα ἐδῶ δεν στέκει.

84 “For had ye believed Moses, ye would have believed me, for he wrote of me.” (Ιω 5,46)

85 “For Moses truly said unto the fathers, A prophet shall the Lord, your God, raise up unto you of

Το χωρίο αυτό είναι από το Δευτερονόμιο 28,15 και το θεωρούν προφητεία για τον Ιησού. Τι παραποίηση! Το άτομο για το οποίο μιλάει αυτό το χωρίο στο Δευτερονόμιο, όπως και στους Αριθμούς είναι ο *Ιησούς του Ναυή*, ο προστατευόμενος του Μωυσή και ο διάδοχός του, ο οποίος έχει τον ίδιο Ροβεοπιέριο χαρακτήρα όπως και ο Μωυσής. Η ιστορία που σχετίζεται με αυτά τα βιβλία έχει ως εξής:

Ο Μωυσής είχε γεράσει και ήταν στα τελευταία του και για να αποφύγει το χάος μετά το θάνατό του, μια και οι Ισραηλίτες δεν είχαν ακόμα σταθερό σύστημα διακυβέρνησης, το θεώρησε σκόπιμο να ορίσει διάδοχο ενώ ακόμα ζούσε. Αυτό, μας λένε, το έκανε με τον ακόλουθο τρόπο:

“¹²Και εἶπε Κύριος πρὸς Μωυσῆν· ἀνάβηθι εἰς τὸ ὄρος τὸ ἐν τῷ πέραν τοῦ Ἰορδάνου (τοῦτο τὸ ὄρος Ναβαύ) καὶ ἰδὲ τὴν γῆν Χαναάν, ἣν ἐγὼ δίδωμι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν κατασχέσει· ¹³καὶ ὄψη αὐτήν καὶ προστεθήσῃ πρὸς τὸν λαόν σου καὶ σύ, καθὰ προστετέθη Ἀαρῶν ὁ ἀδελφός σου ἐν ὄρει τῷ ὄρει, [...] ¹⁵καὶ εἶπε Μωυσῆς πρὸς Κύριον· ¹⁶ἐπισκεψάσθω Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκὸς ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς συναγωγῆς ταύτης, ¹⁷ὅστις ἐξελεύσεται πρὸ προσώπου αὐτῶν καὶ ὅστις εἰσελεύσεται πρὸ προσώπου αὐτῶν καὶ ὅστις ἐξάξει αὐτούς καὶ ὅστις εἰσάξει αὐτούς, καὶ οὐκ ἔσται ἡ συναγωγὴ Κυρίου ὡσεὶ πρόβατα οἷς οὐκ ἔστι ποιμὴν. ¹⁸καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων· λάβε πρὸς σεαυτὸν Ἰησοῦν υἱὸν Ναυή, ἄνθρωπον ὃς ἔχει πνεῦμα ἐν ἑαυτῷ, καὶ ἐπιθήσεις τὰς χεῖράς σου ἐπ’ αὐτόν ¹⁹καὶ στήσεις αὐτόν ἔναντι Ἐλεάζαρ τοῦ ἱερέως καὶ ἐντελῆ αὐτῷ ἔναντι πάσης συναγωγῆς καὶ ἐντελῆ περὶ αὐτοῦ ἔναντιόν αὐτῶν ²⁰καὶ δώσεις τῆς δόξης σου ἐπ’ αὐτόν, ὅπως ἂν εἰσακούσωσιν αὐτοῦ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ. [...] ²²καὶ ἐποίησε Μωυσῆς, καθὰ ἐνετείλατο αὐτῷ Κύριος, καὶ λαβὼν τὸν Ἰησοῦν ἔστησεν αὐτόν ἔναντιόν Ἐλεάζαρ τοῦ ἱερέως καὶ ἔναντιόν πάσης συναγωγῆς ²³καὶ ἐπέθηκε τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπ’ αὐτόν, καὶ συνέστησεν αὐτόν καθάπερ συνέταξε Κύριος τῷ Μωυσῆ.”⁸⁶ (Αρ 27,12-23)

your brethren, like unto me; him shall ye hear in all things whatsoever he shall say unto you.” (Πρξ 3,22)

86 “¹²And the LORD said unto Moses, Get thee up into this mount Abarim, and see the land which I have given unto the children of Israel. ¹³And when thou hast seen it, thou also shalt be gathered unto thy people, as Aaron thy brother was gathered. [...] ¹⁵And Moses spake unto the LORD, saying, ¹⁶Let the LORD, the God of the spirits of all flesh, set a man over the congregation, ¹⁷Which may go out before them, and which may go in before them, and which may lead them out, and which may bring them in; that the congregation of the LORD be not as sheep which have no shepherd. ¹⁸And the LORD said unto Moses, Take thee Joshua the son of Nun, a man in whom is the spirit, and lay thine hand upon him; ¹⁹And set him before Eleazar the priest, and before all the congregation; and give him a charge in their sight. ²⁰And thou shalt put some of thine honour upon him, that all the congregation of the children of Israel may be obedient. [...] ²²And Moses did as the LORD commanded him: and he took Joshua, and set him before Eleazar the priest, and before all the congregation: ²³And he laid his hands upon him, and gave him a charge, as the LORD commanded by the hand of Moses.” (Αρ 27,12-23)

Δεν έχω να κάνω και πολλά εδώ. Είναι φανερό ότι ο Μωυσής ανυψώνει το διάδοχό του στο ίδιο επίπεδο με τον ίδιο. Το χωρίο αποδεικνύει αρκετά καθαρά ότι πρόκειται για τον Ιησού του Ναυή και ότι αποτελεί παραποίηση από μεριάς του Ιωάννη να προσπαθεί να κάνει το χωρίο προφητεία για τον Ιησού. Αλλά οι προφητοκάπηλοι εμπνέονται τόσο πολύ από τα ψεύδη, που δεν λένε ποτέ την αλήθεια.⁸⁷

87 ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ: Ο Newton, ο Επίσκοπος του Bristol, στην Αγγλία, δημοσίευσε ένα τρίτομο έργο με τίτλο “Διατριβή στις Προφητείες”. Το βιβλίο είναι κακογραμμένο και κουραστικό στην ανάγνωση. Προσπαθεί σκληρά να μετατρέψει κάθε χωρίο σε προφητεία που βολεύει τους σκοπούς του. Μεταξύ άλλων μετατρέπει αυτή τη φράση του Μωυσή “προφήτην έκ των αδελφών σου ως έμέ άναστήσει σοι Κύριος ό Θεός σου” (Δευτ 18,15) σε προφητεία για το Χριστό, που σύμφωνα με τη χρονολογία της Βίβλου δε θα γεννιόταν για 1552 χρόνια, ενώ το χωρίο εννοεί τον διάδοχο του ετοιμοθάνατου Μωυσή.

Αυτός ο επίσκοπος, για να επιβάλλει καλύτερα την άποψή του στον κόσμο σχετικά με αυτή την ψευδοπροφητεία για το Χριστό, παρέλειψε τελείως το χωρίο από τους Αριθμούς που κατέγραφα εγώ και δείχνει χωρίς αμφιβολία ότι το άτομο για το οποίο μιλά το χωρίο δεν είναι άλλος παρά ο Ιησούς του Ναυή.

Ο Newton δεν είναι παρά ένας πολύ επιφανειακός συγγραφέας. Δέχεται φημολογίες και τις καταγράφει χωρίς έρευνα ή σκέψη, και όσο πιο φανταστικές και απίθανες είναι, τόσο το καλύτερο.

Γράφοντας για τα τείχη της Βαβυλώνας (Τόμος Α', σελ.263) καταγράφει τη μαρτυρία ενός ταξιδιώτη ονόματι “Tavernier”, τον οποίο ονομάζει (για να κάνει τη μαρτυρία του πιο αξιόπιστη) ως διάσημο περιηγητή. Γράφει ότι τα τείχη ήταν φτιαγμένα από ψημένο τούβλο με επιφάνεια 10 τετραγωνικά πόδια και 3 πόδια πάχος. Αν ο Newton είχε κάνει τον κόπο να υπολογίσει το βάρος ενός τέτοιου τούβλου θα καταλάβαινε ότι θα ήταν αδύνατο να ήταν ψημένο σε φούρνο. Ένα τέτοιο τούβλο έχει όγκο 300 κυβικά πόδια [περίπου 27 κυβικά μέτρα] και αν ένα κυβικό πόδι τούβλου ζυγίζει περίπου 100 λίβρες, το κάθε τούβλο του επισκόπου θα ζυγίζε 30.000 λίβρες [πάνω από 13,5 τόνους] και θα χρειαζόταν 30 κάρα πηλού για να φτιαχτεί.

Αλλά αυτή η αναφορά είναι ψιχουλα μπροστά στην αναφορά των λίθων που χρησιμοποιήθηκαν στο χτίσιμο του Ναού του Σολομώντος. Οι πέτρες, λέει, που χρησιμοποιήθηκαν για τα θεμέλια, είχαν μέγεθος 40 κύβιτες, δηλαδή 60 πόδια (ένας κύβιτας, λέει, είναι κάτι παραπάνω από ενάμισο πόδι: 1 πόδι και 9 ίντσες (1'9") για την ακρίβεια) και η ανωδομή ήταν ανάξια των θεμελίων.

Κάποιες πέτρες, λέει, ήταν από το λευκότερο μάρμαρο, 45 επί 5 επί 6 κύβιτες. Αυτές είναι οι διαστάσεις που δίνει ο επίσκοπος, που σε πόδια και ίντσες είναι 78'9" επί 10'6" επί 8'3" και έχει όγκο 7.231 κυβικά πόδια [περίπου 650 κυβικά μέτρα]. Θα δείξω τώρα για ποιο πράγμα προσπαθεί να μας πείσει ο επίσκοπος.

Ένα κυβικό πόδι νερό ζυγίζει περίπου 62,5 λίβρες. Το μάρμαρο είναι περίπου δυο φορές βαρύτερο από το νερό. Ένα κυβικό πόδι μαρμάρου ζυγίζει 156 λίβρες [70 κιλά περίπου]. Αν το πολλαπλασιάσουμε με το 7.234, τον όγκο των μαρμαρίνων πλακών, το βάρος που προκύπτει είναι 1.128.504 λίβρες ή 503 τόνοι. Αν ένα άλογο μπορεί να σύρει μισό τόνο, τότε χρειαζόντουσαν 1000 άλογα για να σύρουν το μάρμαρο στο έδαφος. Και πώς ανυψώθηκαν στο κτίριο με ανθρώπινα χέρια; Ο επίσκοπος μπορεί να λέει ότι η πίστη κινεί και βουνά, αλλά και την πίστη όλων των επισκόπων να συγκεντρώναμε μαζί με τη σωματική τους δύναμη, δεν θα μπορούσαν αυτοί να μετακινήσουν ένα τέτοιο λίθο.

Ο επίσκοπος μας λέει επίσης ότι τα μεγάλα κανόνια που χρησιμοποιήσαν οι Τούρκοι για να πάρουν την Κωνσταντινούπολη σέρνονταν από 70 βόδια και 2000 άνδρες το ένα. (Τόμος Γ', σελ.117) Το μεγαλύτερο κανόνι που υπάρχει σήμερα μαζί με την κανονόμπαλα ζυγίζει 8000 λίβρες ή 3,5 τόνους και μπορεί να συρθεί από 3 βόδια. Οποιοσδήποτε μπορεί αν υπολογίσει πόσο μεγάλο πρέπει να να είναι ένα κανόνι που για να συρθεί χρειάζεται 70 βόδια. Ο επίσκοπος νικάει και τον Γκιούλιβερ. Όταν ο άνθρωπος εγκαταλείπει το θείο δώρο της λογικής όταν γράφει για οποιοδήποτε θέμα, θρησκευτικό ή μη, η υπερβολή και ο παραλογισμός δεν έχουν όρια. Ο επίσκοπος λέει για τους τρεις τόμους και τις 1200 σελίδες που έγραψε (Τόμος Γ', σελ.117): “Ήταν σπουδή στη συντομία”. Αυτό είναι τόσο σπουδαίο, όσο και το μεγάλο του κανόνι.

ΣτΜ: Ο Thomas Newton (1704-1782) διατέλεσε Επίσκοπος του Bristol από το 1761 ως το 1782.

Θα περάσω τώρα στο τελευταίο χωρίο που βρίσκεται σ'αυτούς τους μύθους των Ευαγγελιστών, το οποίο είναι μια προφητεία για τον Ιησού Χριστό.

Ο Ιωάννης, αφού ο Ιησούς εξέπνευσε στο σταυρό, λέει σχετικά με τους δύο ληστές ³²ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῶ· ³³ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη [...] ³⁶ἔγένετο γὰρ ταῦτα, ἵνα ἡ γραφή πληρωθῇ, Ὅστοῦν οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ.⁸⁸ (Ιω 19,32-33.36)

Το χωρίο αυτό αναφέρεται στην Έξοδο και έχει τόση σχέση με τον Ιησού, όσο και με το γαϊδούρι με το οποίο μπήκε στην Ιερουσαλήμ. Δεν έχει και πολύ σχέση, βέβαια, μια και ένα αρσενικό γαϊδούρι δεν μπορεί να φαγωθεί το Πάσχα, όπως ένα ψητό κριάρι. Ίσως να είναι παρηγοριά για το γαϊδούρι ότι μπορεί μέχρι και να γλείψουν τα κόκκαλά του, αλλά δε θα τα σπάσουν. Ας παρουσιάσω όμως το πώς έχουν τα πράγματα.

Το βιβλίο της Εξόδου καθιερώνει το εβραϊκό Πάσχα, κατά το οποίο έπρεπε να φάνε ένα κριάρι ή έναν τράγο. ⁴⁵πρόβατον τέλειον, ἄρσεν, ἐνιαύσιον ἔσται ὑμῖν· ἀπὸ τῶν ἀρνῶν καὶ τῶν ἐρίφων λήψεσθε." Το βιβλίο, αφού αναφέρει κάποιες ιεροτελεστίες σύμφωνα με τις οποίες πρέπει να σφαγεί και να καρυκευτεί το ζώο (γιατί έπρεπε να ψηθεί και όχι να βραστεί) λέει ⁴³Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωυσῆν καὶ Ἀαρῶν· οὗτος ὁ νόμος τοῦ πάσχα· πᾶς ἀλλογενῆς οὐκ ἔδεται ἀπ' αὐτοῦ· ⁴⁴καὶ πάντα οἰκέτην ἢ ἀργυρῶνητον περιτεμείς αὐτόν, καὶ τότε φάγεται ἀπ' αὐτοῦ· ⁴⁵πάρουκος ἢ μισθωτὸς οὐκ ἔδεται ἀπ' αὐτοῦ. ⁴⁶ἐν οἰκίᾳ μιᾷ βρωθήσεται, καὶ οὐκ ἐξοίσετε ἐκ τῆς οἰκίας τῶν κρεῶν ἔξω· καὶ ὅστοῦν οὐ συντρίψετε ἀπ' αὐτοῦ. ⁴⁷πᾶσα συναγωγή υἱῶν Ἰσραὴλ ποιήσει αὐτό. ⁴⁸ἐὰν δέ τις προσέλθῃ πρὸς ὑμᾶς προσήλυτος ποιῆσαι τὸ πάσχα Κυρίῳ, περιτεμείς αὐτοῦ πᾶν ἀρσενικόν, καὶ τότε προσελεύσεται ποιῆσαι αὐτὸ καὶ ἔσται ὡσπερ καὶ ὁ αὐτόχθων τῆς γῆς· πᾶς ἀπερίτμητος οὐκ ἔδεται ἀπ' αὐτοῦ.⁸⁹ (Εξ 12,5.43-48)

Όπως φαίνεται στην Έξοδο, πρόκειται για μια ιεροτελεστία και όχι για μια προφητεία για τον Ιησού και τα κόκκαλά του ή οποιοδήποτε άλλο μέλος του σώματός του.

Ο Ιωάννης, αφού εκπληρώνει το χρέος της συγγραφής αποστολικών μύθων, ολοκληρώνει το βιβλίο του με κάτι που υπερνικά όλους τους

88 ³²Then came the soldiers, and brake the legs of the first, and of the other which was crucified with him. ³³But when they came to Jesus, and saw that he was dead already, they brake not his legs: [...] ³⁶For these things were done, that the scripture should be fulfilled, A bone of him shall not be broken." (Ιω 19,32-33.36)

89 ⁴³Your lamb shall be without blemish, a male of the first year; ye shall take it from the sheep or from the goats. [...] ⁴⁴And the LORD said unto Moses and Aaron, This is the ordinance of the passover: There shall no stranger eat thereof. ⁴⁴But every man's servant that is bought for money, when thou hast circumcised him, then shall he eat thereof. ⁴⁵A foreigner and an hired servant shall not eat thereof. ⁴⁶In one house shall it be eaten; thou shalt not carry forth ought of the flesh abroad out of the house; neither shall ye break a bone thereof." (Εξ 12,5.43-46)

άλλους μύθους, γιατί στον τελευταίο στίχο λέει “ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ’ ἓν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία.”⁹⁰ (Ιω 21,25)

Αυτό στην καθομιλουμένη λέγεται *μεγαλοστομία*⁹¹, δηλαδή ένα εντελώς αδύνατο φέμα· πέρα από τον προφανή παραλογισμό ότι αν κάτι γραφτεί στον κόσμο, προφανώς ο κόσμος το περιέχει. Εδώ τελειώνει η εξέταση των προφητειών.

Γενική κριτική των Ευαγγελίων

Αναγνώστη μου, έχω τώρα εξετάσει όλα τα χωρία στα τέσσερα βιβλία του Ματθαίου, του Μάρκου, του Λουκά και του Ιωάννη, που προέρχονται από την Παλαιά Διαθήκη και θεωρούνται προφητείες για τον Ιησού Χριστό. Όταν πρωτοξεκίνησα την έρευνά μου περίμενα ότι θα βρω κάτι επιλήψιμο, αλλά δεν περίμενα να βρω πράγματα που στερούνται εντελώς αλήθειας και είναι γεμάτα παραποιήσεις, όπως απέδειξα ότι ισχύει.

Η μέθοδος που χρησιμοποιούν οι συγγραφείς των βιβλίων αυτών είναι τόσο ψευδής, όσο και παράλογη. Αναφέρουν ένα ασήμαντο περιστατικό σχετικά με το άτομο που καλούν Ιησού Χριστό και μετά κόβουν μια πρόταση από κάποιο χωρίο της Παλαιάς Διαθήκης και το ονομάζουν προφητεία. Όταν όμως τα κομμένα λόγια επιστρέψουν στη θέση τους και διαβαστούν μαζί με τα λόγια που είναι γραμμένα πριν και μετά, διαψεύσουν την Καινή Διαθήκη. Ένα-δυο παραδείγματα αρκούν για να διαψευσθεί το σύνολό της.

Βάζουν τον Ιωσήφ να ονειρευτεί έναν άγγελο, που τον ενημερώνει να πάρει το παιδί του και να πάει στην Αίγυπτο. Μετά κόβουν μια πρόταση από τον Ωσηέ “Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου” και την εμφανίζουν ως προφητεία. Τα λόγια “Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου” υπάρχουν ὄντως στη Βίβλο.

Και λοιπόν; Είναι μόνο κομμάτι ενός χωρίου και όχι ολόκληρο χωρίο, το οποίο αν συνδεθεί με τα λόγια που προηγούνται και έπονται καθίσταται φανερό ότι η αναφορά είναι για τα τέκνα του Ισραήλ που φεύγουν από την Αίγυπτο τον καιρό του Φαραώ και για την ειδωλολατρία που έκαναν μετά.

Μας λένε, επίσης, ότι όταν οι στρατιώτες ήρθαν να σπάσουν τα πόδια των σταυρωμένων, βρήκαν τον Ιησού ήδη νεκρό και, συνεπώς, δεν έσπασαν τα δικά του. Έπειτα, με μια μικρή αλλαγή στο πρωτότυπο, κόβουν μια πρόταση από την Έξοδο “Ὅστούν οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ” και τη χρησιμοποιούν σαν προφητεία για το περιστατικό.

90 “And there are also many other things which Jesus did, the which if they could be written everyone, I suppose that even the world itself could not contain the books that should be written.” (Ιω 21,25)

91 Στο πρωτότυπο: “thumper”

Οι λέξεις “καὶ ὅστων οὐ συντρίψετε ἀπ’ αὐτοῦ.” (γιατί το κείμενο το αλλάξανε λίγο) υπάρχουν στη Βίβλο. Και λοιπόν; Όπως και στην προηγούμενη περίπτωση, είναι μόνο ένα κομμάτι και όχι ολόκληρο χωρίο, και όταν διαβαστεί με τις λέξεις που προηγούνται και έπονται, αμέσως γίνεται κατανοητό ότι το χωρίο μιλάει για τα κόκκαλα ενός κριαριού ή τράγου.^{92,93}

Αυτές οι πλαστογραφίες και οι παραποιήσεις δημιουργούν μια βάσιμη υποψία ότι όλα τα περιστατικά που έχουν σχέση με τον Ιησού Χριστό είναι *κατασκευασμένα*, και μάλιστα άτσαλα, για να έχουν σχέση με θεωρημένες προτάσεις της Παλαιάς Διαθήκης, ώστε να μπορούν να θεωρηθούν προφητείες. [Δημιουργούν επίσης την υποψία] ότι ο Υιός του Θεού ούτε καν υπήρξε και είναι ένας αλληγορικός και φανταστικός χαρακτήρας, όπως ο Απόλλωνας, ο Ηρακλής, ο Δίας και όλες οι θεότητες της αρχαιότητας. Δεν υπάρχει Ιστορία που να έχει γραφτεί τον καιρό του Ιησού Χριστού και να τον αναφέρει έστω και σαν άνθρωπο⁹⁴.

Αν βρίσκαμε κάποιο άλλο βιβλίο που προσπαθούσε να διδάξει μια νέα θρησκεία και περιείχε τις αντιφάσεις και τους παραλογισμούς που έχουν η Παλαιά και Καινή Διαθήκη, όλοι οι ιερείς σήμερα που νομίζουν ότι είναι ικανοί θα επιδείκνυαν θριαμβευτικά τις κριτικές τους ικανότητες και θα το απορρίπτανε ως ψευδές.

Αλλά, δεδομένου ότι τα περί ου ο λόγος βιβλία είναι του επαγγέλματός τους, προσπαθούν να καταπνίξουν κάθε έρευνα και συμπεριφέρονται άσχημα σε οποιονδήποτε έχει το θάρρος να το κάνει.

Όταν ένα βιβλίο προωθείται στον κόσμο με τον τίτλο “Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ”, όπως συμβαίνει με την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη, θα έπρεπε να εξετάζεται με το μέγιστο βαθμό αυστηρότητας, για να μπορούμε να είμαστε σίγουροι ότι ο ισχυρισμός είναι βάσιμος και ότι δεν προσπαθεί κάποιος να μας επιβληθεί. Γιατί, όπως κανένα δηλητήριο δεν είναι τόσο επικίνδυνο όσο αυτό που δηλητηριάζει το σώμα, έτσι και κανένα ψεύδος δεν είναι τόσο μοιραίο, όσο αυτό που γίνεται δόγμα πίστεως.

Αυτή η εξέταση καθίσταται ακόμη περισσότερο αναγκαία επειδή, όταν γράφτηκε η Καινή Διαθήκη, ή εφευρέθηκε μπορώ να πω, η τέχνη της τυπογραφίας δεν ήταν γνωστή και δεν υπήρχαν παρά μόνο χειρόγραφα αντίγραφα της Παλαιάς Διαθήκης. Ένα χειρόγραφο αντίγραφο του βιβλίου κόστιζε όσο 600 τυπωμένες Βίβλοι σήμερα. Συνεπώς, το βιβλίο ήταν στα χέρια πολύ λίγων ατόμων, κυρίως της Εκκλησίας.

Αυτό έδωσε την ευκαιρία στους συγγραφείς της Καινής Διαθήκης να αναφέρονται στην Παλαιά Διαθήκη όσο επιθυμούσαν και να ονομάζουν χωρία της προφητείες με ελάχιστο κίνδυνο να τους αντιληφθούν. Παράλληλα, ο τρόμος και η ιεροεξεταστική μανία της Εκκλησίας στεκόταν φρουρός πάνω από την Καινή Διαθήκη, όπως η περιστρεφόμενη πύρινη

92 Η πρακτική αυτή σήμερα είναι ευρέως γνωστή με τον αγγλικό όρο “quote-mining”

93 Αναφορά σε οστά που δεν συντρίβονται υπάρχει και στο Ψλμ 33,21 (φυλάσσει Κύριος πάντα τὰ ὀστᾶ αὐτῶν, ἐν ἔξ αὐτῶν οὐ συντρίβησεται)

94 Εδώ παρατηρούμε μια εξέλιξη των ιδεών του συγγραφέα, καθώς στο πρώτο βιβλίο δεχόταν την ύπαρξη του ιστορικού Χριστού και μάλιστα εγκωμιάζε το χαρακτήρα του. (βλ και σελ.6)

ρομφαία· και ο χρόνος, που συνήθως τα φέρνει όλα στο φως, σ'αυτή την περίπτωση πύκνωσε το σκοτάδι που την προστατεύει από την αξιολόγηση.

Αν η Καινή Διαθήκη εμφανιζόταν σήμερα για πρώτη φορά, κάθε ιερέας σήμερα θα την εξέταζε γραμμή-γραμμή και θα συνέκρινε τις αποκομμένες προτάσεις που ονομάζονται προφητείες με ολόκληρα τα χωρία της Παλαιάς Διαθήκης από τα οποία πάρθηκαν. Γιατί, λοιπόν, δεν κάνουν την ίδια εξέταση σήμερα, όπως θα έκαναν αν η Καινή Διαθήκη πρωτοεμφανιζόταν τώρα;

Αν είναι σωστό και πρέπει να το κάνουν στη μία περίπτωση, είναι εξίσου σωστό και πρέπει να το κάνουν και στη δεύτερη. Το χρονικό διάστημα δεν μπορεί να επηρεάζει το αν είναι σωστό να γίνει. Αλλά αντ'αυτού συνεχίζουν, όπως και οι προκάτοχοί τους, να λένε στον κόσμο ότι υπάρχουν προφητείες για τον Ιησού Χριστό, όταν η αλήθεια είναι ότι δεν υπάρχει καμία.

Μας λένε ότι ο Ιησούς αναστήθηκε από τους νεκρούς και ανελήφθη στους ουρανούς. Είναι εύκολο να το πουν. Ένα μεγάλο ψέμα λέγεται το ίδιο εύκολα με ένα μικρό. Αλλά αν όντως συνέβησαν αυτά, αυτό θα ήταν το μόνο σημείο στο οποίο ο Ιησούς θα διέφερε από έναν κοινό θνητό, συνεπώς ως προφητεία αποκλειστικά γι'αυτόν θα ήταν ένα χωρίο στην Παλαιά Διαθήκη που θα προέβλεπε αυτά τα γεγονότα.

Αλλά χωρίο στην Παλαιά Διαθήκη που να μιλάει για ένα άτομο που, αφού θα σταυρωνόταν και θα θαβόταν, θα ανασταίνόταν και θα αναλαμβάνόταν στον ουρανό, δεν υπάρχει. Οι προφητοκάπηλοι καλύπτουν τη σιγή αυτή της Παλαιάς Διαθήκης με ψευδείς προφητείες, όπως προφητείες για το όνειρο του Ιωσήφ, για παλιά ρούχα, για σπασμένα κόκκαλα και άλλα ασήμαντα πράγματα.

Γράφοντας γι'αυτά τα ζητήματα, όπως και για κάθε άλλο ζήτημα, μιλώ με μεστή και κατανοητή γλώσσα. Δεν ασχολούμαι με υπονοούμενα και εκφοβισμούς. Έχω πολλούς λόγους που το κάνω αυτό. Κατ'αρχάς, για να είμαι πλήρως κατανοητός. Έπειτα για να φανεί η ειλικρίνειά μου και τρίτο γιατί είναι ανάθεμα για την αλήθεια να αντιμετωπίζει κανείς το ψεύδος με ανεκτικότητα.

Υποστήριξη της Ντεϊστικής Κοσμοθεωρίας

Θα κλείσω αυτό το δοκίμιο με κάτι με το οποίο ήδη ασχολήθηκα στο πρώτο μέρος της “Εποχής της Λογικής”.

Ο κόσμος διασκεδάξει εδώ και χρόνια με τον όρο “*εξ αποκαλύψεως θρησκεία*” και το μεγαλύτερο μέρος των ιερέων χρησιμοποιούν τον όρο αυτό για τα βιβλία που ονομάζονται Παλαιά και Καινή Διαθήκη. Τον ίδιο όρο χρησιμοποιούν και οι Μωαμεθανοί⁹⁵ για το Κοράνι. Δεν υπάρχει άνθρωπος που να πιστεύει στη θρησκεία της αποκάλυψης όσο εγώ, αλλά δεν προσδίδω αυτό τον ιερό τίτλο ούτε στις θρησκοληψίες της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης, ούτε στο Κοράνι. Αυτό που είναι για μένα

95 Στο πρωτότυπο: “Mohametans”

αποκάλυψη είναι κάτι που κανένα ανθρώπινο μυαλό δεν μπορεί να εφεύρει και κανένα ανθρώπινο χέρι δεν μπορεί να πλαστογραφήσει ή να παραποιήσει.

Ο λόγος του Θεού είναι η Πλάση που αντικρίζουμε. Και αυτός ο λόγος του Θεού αποκαλύπτει στον Άνθρωπο ό,τι χρειάζεται για να γνωρίσει το Δημιουργό του. Θέλουμε να αναλογιστούμε τη δύναμή Του; Τη βλέπουμε στο άπειρο της Πλάσης. Θέλουμε να αναλογιστούμε τη σοφία Του; Τη βλέπουμε στην αναλλοίωτη τάξη με την οποία κυβερνάται το ακατανόητο Όλον.

Θέλουμε να αναλογιστούμε τη γενναιοδωρία Του; Τη βλέπουμε στην ποικιλία με την οποία γεμίζει τη γη. Θέλουμε να αναλογιστούμε το έλεός Του; Το βλέπουμε στο ότι χαρίζει τη γενναιοδωρία Του ακόμα και στους αγνώμονες.

Εν τέλει, θέλουμε να ξέρουμε τι είναι ο Θεός; Μη ψάχνετε στο βιβλίο που λέγεται Αγία Γραφή και που οποιοδήποτε ανθρώπινο χέρι μπορεί να κατασκευάσει, αλλά ΣΤΗ ΓΡΑΦΗ ΠΟΥ ΛΕΓΕΤΑΙ ΠΛΑΣΗ⁹⁶.

Όταν στο πρώτο μέρος της “Εποχής της Λογικής” αποκάλυσα την Πλάση την αληθινή αποκάλυψη του Θεού στον Άνθρωπο, δεν ήξερα ότι κάποιος άλλος είχε εκφράσει την ίδια ιδέα. Αλλά τώρα τελευταία ανακάλυψα τα γραπτά του Δρ. Conyers Middleton⁹⁷ που δημοσιεύτηκαν στις αρχές του περασμένου αιώνα⁹⁸ ο οποίος εκφράζεται με τον ίδιο τρόπο που εκφράζομαι κι εγώ στην “Εποχή της Λογικής” σχετικά με την Πλάση.

Ήταν ο αρχιβιβλιοθηκάριος του Πανεπιστημίου του Cambridge στην Αγγλία, το οποίο του παρείχε τη δυνατότητα να διαβάζει, και αναγκαστικά ήταν εξοικειωμένος με πολλές νεκρές και ζωντανές γλώσσες. Ήταν ένας άνθρωπος με κοφτερό μυαλό και είχε το κουράγιο να σκεφτεί από μόνος του και την ειλικρίνεια να πει αυτές τις σκέψεις του.

Ταξίδεψε στη Ρώμη, απ’όπου έγραψε επιστολές⁹⁹ δείχνοντας ότι οι τελετουργίες της Καθολικής Εκκλησίας ήταν παρμένες από την περίοδο παρακμής της ειδωλολατρικής μυθολογίας των Ελλήνων και των Ρωμαίων. Επιτέθηκε χωρίς περιστροφές στα θαύματα που υποτίθεται ότι πραγματοποιεί η Εκκλησία και σε ένα από τα δοκίμιά του ονομάζει *την Πλάση, αποκάλυψη*.

Οι ιερείς της Αγγλίας εκείνο τον καιρό, για να υπερασπιστούν το κάστρο τους, υπερασπίστηκαν τις πράξεις τους με το να του επιτεθούν για την επίθεσή του στις τελετές της Καθολικής Εκκλησίας και ένας τον κατηγορεί επειδή ονομάζει την Πλάση, αποκάλυψη. [Ο Middleton] του απάντησε ως εξής¹⁰⁰:

96 Οι δύο αυτές παράγραφοι είναι ακριβής μεταφορά από το πρώτο βιβλίο. (βλ. και σελ.24)

97 Conyers Middleton (27/12/1683-28/7/1750) Άγγλος κληρικός γνωστός για την κριτική του κατά της Καθολικής Εκκλησίας.

98 Γύρω στα 1800.

99 Αναφέρεται στο έργο του Middleton “Γράμμα από τη Ρώμη” (1729)

100 Οι σημειώσεις του συγγραφέα, στο απόσπασμα που ακολουθεί, είναι με πλάγια γράμματα.

Ένας απο αυτούς”, λέει, “φαίνεται να σκανδαλίζεται από τον όρο “*αποκάλυψη*” που έδωσα στην εμφάνιση του Θεού στα ορατά Του έργα στην Πλάση. Ωστόσο, δεν έκανα τίποτα περισσότερο από ό,τι έκαναν όλοι οι σοφοί ανά τους αιώνες, που θεωρούν την Πλάση την πιο αυθεντική και αναμφισβήτητη αποκάλυψη του Θεού από την Αρχή του κόσμου.

Μέσω της Πλάσης ήταν που οι άνθρωποι απέκτησαν την πρώτη γνώση τους για το Θεό, και λόγω της Πλάσης είναι που η γνώση αυτή έχει διατηρηθεί στα έθνη. Λόγω της Πλάσης ο άνθρωπος κατάφερε να ανιχνεύσει τη φύση του και τις ιδιότητές του και να συμπεράνει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτήν τη φύση, σχετικά με το Θεό ή τα πλάσματα [με τα οποία μοιράζεται την Πλάση]. Αυτά καθορίστηκαν από το Θεό ως συμπαντικός νόμος ή κανόνες συμπεριφοράς για τον άνθρωπο. Είναι η πηγή όλης του της γνώσης, η υπέρτατη δοκιμασία για κάθε αλήθεια και όλες οι επόμενες αποκαλύψεις, οι οποίες *υποίθεται* ότι έγιναν από το Θεό με οποιοδήποτε τρόπο, πρέπει να ελεγχθούν και να συμφωνούν με αυτό τον αρχικό νόμο.

Σε αυτόν το θεϊκό νόμο αναφερόμουν στο προαναφερθέν απόσπασμα [*εννοεί το απόσπασμα για το οποίο του επιτέθηκαν*] προς το οποίο ήθελα να τραβήξω την προσοχή του αναγνώστη, αφού θα τον βοηθούσε να κρίνει καλύτερα τα επιχειρήματα που χρησιμοποίησα. Γιατί με το να συλλογιζόμαστε αυτόν το θεϊκό νόμο θα μπορούσαμε να βρούμε το δρόμο που έχει σημαδέψει για χάρη μας ο Θεός για την απόκτηση γνώσης: όχι με βάση την εξουσία και τις αναφορές των συνανθρώπων μας, αλλά με τις πληροφορίες και τα γεγονότα και τα αντικείμενα που φρόντισε [ο Θεός] να σκορπίσει στον κόσμο για να μπορούμε να τα παρατηρήσουμε και να τα ερευνήσουμε με τις αισθήσεις μας. Γιατί από τη φύση και την ύπαρξή Του ο άνθρωπος έκανε όλες αυτές τις σπουδαίες ανακαλύψεις που του παρείχαν τα μέσα και τον διευκόλυναν στο να κάνει και άλλες ανακαλύψεις.

Εξέφραζα άλλη μία ιδέα στο ίδιο απόσπασμα, που είχε σκοπό να δώσει στον αναγνώστη μια καλύτερη άποψη του ζητήματος, σε έναν αναγνώστη που αναλογιζόμενος τα έργα του Δημιουργού, όπως αυτά εμφανίζονται στην Πλάση, δεν θα μπορούσε να μην παρατηρήσει ότι όλα τους [τα έργα της Πλάσης] είναι μεγάλα, ευγενή και ταιριαστά με την μεγαλοπρέπεια της φύσης Του. [Δε θα μπορούσε να μην παρατηρήσει] ότι φέρουν μαζί τους τις αποδείξεις της καταγωγής τους και δείχνουν ότι είναι τα έργα ενός πανσόφου και παντοδύναμου Όντος· και συνηθίζοντας να κάνει αυτούς τους εξαισίους συλλογισμούς, που του κληροδότησαν οι πρόγονοι πρόγονοί του, θα κατανοούσε ότι αποτελεί μέρος του μεγάλου αυτού θεϊκού σχεδίου. Αν ο Θεός, που δημιούργησε τα πάντα με τη θέλησή Του, επιθυμεί να κάνει κάτι που Τον ευχαριστεί, μπορεί να το κάνει. Μπορεί, αν θέλει, να επέμβει στη διοίκηση και τις τελετές της Εκκλησίας. *Μπορεί να στείλει οράματα και να αποκαλύψει πράγματα* σε αγόρια με σκοπό να τα διδάξουν τους μεγαλύτερους ή σε γυναίκες για να αλλάξουν τη μόδα στο μήκος του πέπλου τους ή στους πάστορες της Εκκλησίας για να χειροτονήσει μαζί τους ιερείς και κήρυκες. Ή [αν θέλει] μπορεί να σκορπίσει μια πληθώρα θαυμάτων γύρω από την πυρά ενός μάρτυρα, κρατώντας τον άγιο αυτό στη ζωή ή εξαλείφοντας τον πόνο του ή σκοτώνοντας τους διώκτες του, που πάντα παραμένουν [ζωντανοί] για να απολαύσουν θριαμβευτικά το πλήρες μέγεθος της σκληρότητάς τους, ενώ ο φτωχός μάρτυρας υποφέρει ένα φρικτό θάνατο.

Όταν όμως αυτά τα πράγματα ελεγχθούν με βάση αυτό τον αρχικό νόμο και συγκριθούν με τα πρωτότυπα και αδιαμφισβήτητα έργα του Δημιουργού, πόσο ασήμαντα και ποταπά πρέπει να φαντάζουν; Και πόσο απίστευτο πρέπει να φαντάζει το ότι για τη διαχείριση της Εκκλησίας Του ο Θεός χρησιμοποιεί τέτοια επικίνδυνα, αδύναμα και ακατάλληλα μέσα, όπως την έκσταση γυναικών και αγοριών ή τα οράματα ιερέων, μέσα τα οποία διακωμωδήθηκαν αμέσως από λογικούς ανθρώπους.

Το ότι αυτός ο θεϊκός νόμος *[συνεχίζει ο Middleton, εννοώντας το νόμο που αποκαλύπτεται στα έργα της Δημιουργίας]* είχε αποκαλυφθεί στον ειδωλολατρικό κόσμο πολύ πριν υπάρξουν τα Ευαγγέλια, το ξέρουμε από τους μεγαλύτερους σοφούς της αρχαιότητας που έκαναν το θέμα αυτό το κεντρικό σημείο των μελετών και των γραπτών τους.

Ο Κικέρωνας *[λέει ο Middleton]* μας έχει αφήσει ένα σύντομο απόσπασμα για το θέμα αυτό σε ένα από τα εναπομεινάντα βιβλία του σχετικά με τη διακυβέρνηση, το οποίο *[λέει ο Middleton]* θα μεταφέρω εδώ επακριβώς, καθώς λέει αυτό που ήθελα να πω κι εγώ στο απόσπασμα που ο ανταγωνιστής μου βρίσκει τόσο σκοτεινό και επικίνδυνο. *[Γράφει ο Κικέρωνας¹⁰¹:]*

“Ο αληθινός νόμος είναι η ορθή λογική, προσαρμοζόμενη στη φύση των πραγμάτων, σταθερή, αιώνια, που βρίσκεται παντού, η οποία μας προστάζει να κάνουμε το καθήκον μας και μας εμποδίζει να αμαρτήσουμε με το να μας το απαγορεύει· που ποτέ δεν χάνει την επιρροή της στους αγαθούς και δεν τη διατηρεί στους κακούς. Αυτός ο νόμος δεν μπορεί να ανατραπεί από τίποτε άλλο, ούτε να ακυρωθεί ολόκληρος ή κατά μέρος, ούτε μπορούμε να απαλλαγούμε από αυτόν είτε από τη Σύγκλητο, είτε από τους ανθρώπους· ούτε μπορούμε να αναζητήσουμε σχολιαστή ή ερμηνευτή πέρα από Εκείνον. Ούτε μπορεί να υπάρχει άλλος νόμος στη Ρώμη και άλλος στην Αθήνα, ένας τώρα και άλλος αργότερα, αλλά ο ίδιος αιώνιος, αμετάλλακτος νόμος που συμπεριλαμβάνει όλα τα έθνη πάντοτε υπό έναν κύριο και κυβερνήτη των πάντων, το ΘΕΟ. Αυτός είναι ο εφευρέτης, ο εισηγητής και ο θεοπιστής του νόμου αυτού και όποιος δεν θέλει να τον τηρήσει πρέπει να αποκηρύξει τον εαυτό του και να αποτινάξει την ανθρώπινη φύση και κάνοντάς το αυτό θα υποφέρει τη χειρότερη των τιμωριών ακόμα και αν αποφύγει όλα τα άλλα βασανιστήρια που συνήθως πιστεύεται ότι επιφυλάσσονται για τους κακούς.”

Εδώ τελειώνει το κείμενο του Κικέρωνα. Οι καθηγητές μας *[συνεχίζει ο Middleton]* ίσως να πιστεύουν ότι αυτό είναι ΑΚΡΑΙΟΣ ΝΤΕΪΣΜΟΣ, αλλά ας πιστεύουν ό,τι θέλουν. Εγώ πάντα θα τα πιστεύω αυτά και θα τα υπερασπιζομαι ως το βασικότερο και ζωτικότερο κομμάτι κάθε αληθινής θρησκείας.

101 Το απόσπασμα είναι από το έργο του Κικέρωνα “De Re Publica” (51 π.Χ.), εδώ μεταφρασμένο από εμένα, δεδομένου ότι δεν κατάφερα να εντοπίσω ελληνική μετάφραση του εν λόγω βιβλίου. Το πλήρες κείμενο σε αγγλική μετάφραση είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://oll.libertyfund.org/index.php>

Εδώ τελειώνει το απόσπασμα του Middleton.

Έδωσα στον αναγνώστη δύο εξαιρετικά αποσπάσματα από ανθρώπους που έζησαν σε εποχές πολύ μακρινές μεταξύ τους, αλλά σκέφτονταν με τον ίδιο τρόπο. Ο Κικέρωνας έζησε πριν τον καιρό που γεννήθηκε ο Χριστός. Ο Middleton μπορεί να πει κανείς ότι είναι άνθρωπος της εποχής μας, μια και έζησε τον ίδιο αιώνα με εμάς.

Στον Κικέρωνα βλέπουμε την υπέρμετρη ανωτερότητα του πνεύματος, το εξαιρετικό του ορθού λόγου και των ιδεών που αποκτά ένας άνθρωπος, όχι μελετώντας Παλαιές και Καινές Διαθήκες και τη θεολογία που έχει κτιστεί εκεί πάνω, αλλά μελετώντας το Δημιουργό στο άπειρο και αμετάβλητο της Δημιουργίας Του και στο απαράλλαχτο του νόμου Του.

“Δεν μπορεί”, λέει ο Κικέρωνας, “να υπάρχει ένας νόμος τώρα και ένας άλλος αργότερα, αλλά ο ίδιος αιώνιος, αμετάλλακτος νόμος που συμπεριλαμβάνει όλα τα έθνη πάντοτε υπό έναν κύριο και κυβερνήτη των πάντων, το ΘΕΟ”. Αλλά σύμφωνα με το δόγμα που διδάσκουν οι ιερείς στις σχολές που έχουν στήσει, έχουμε ένα νόμο που ονομάζεται Παλαιά Διαθήκη και δόθηκε σε μία εποχή και έναν άλλο νόμο που ονομάζεται Καινή Διαθήκη και δόθηκε σε μια άλλη εποχή.

Καθώς όλα αυτά είναι αντίθετα με την αέναη, αμετάβλητη φύση και την αλάνθαστη και αμετάβλητη σοφία του Θεού, ωθούμαστε να πιστέψουμε ότι ο παλιός και νέος νόμος, που λέγονται Παλαιά και Καινή Διαθήκη, είναι παραποιήσεις, μύθοι και πλαστογραφίες.

Στον Middleton βλέπουμε τη γενναία ευφράδεια ενός μεγάλου μυαλού με τα γνήσια συναισθήματα ενός αληθινού πιστού του Δημιουργού. Αντί να αποθέτει την πίστη του σε βιβλία, είτε λέγονται Παλαιά Διαθήκη ή Καινή, την αποθέτει στην Πλάση ως το κριτήριο βάσει του οποίου κρίνονται όλα τα έργα του Θεού. Στην Πλάση βρίσκουμε το αδιαμφισβήτητο κριτήριο με το οποίο μπορούμε να αξιολογήσουμε κάθε λέξη και έργο που αποδίδεται σε Αυτόν. Αν αυτό που αξιολογούμε δεν εμπεριέχει τα ίδια στοιχεία μεγαλοπρέπειας και δύναμης, την ίδια αλάνθαστη σοφία, την ίδια απαράλλαχτη τάξη σε όλα τα μέρη του, όπως αυτά που κατανοεί η λογική μας, και αποκαλύπτει στις αισθήσεις μας η μεγαλοπρέπεια του Σύμπαντος, τότε αυτό το έργο ή οι λέξεις δεν προέρχονται από το Θεό. Ας ελεγχθούν, λοιπόν, αυτά τα βιβλία που λέγονται Παλαιά και Καινή Διαθήκη με αυτό το κριτήριο και το αποτέλεσμα θα είναι οι συγγραφείς αυτών των βιβλίων, όπου και να είναι, να καταδικαστούν για πλαστογραφία.

Οι αμετάβλητες αρχές και η τάξη με την οποία συντονίζονται οι κινήσεις όλων των τμημάτων που αποτελούν το Σύμπαν δείχνουν και στις αισθήσεις μας και στη λογική μας ότι ο Δημιουργός του είναι ένας Θεός αληθείας.

Επιπλέον σόγια για τις Γραφές

Αλλά η Παλαιά Διαθήκη, εκτός από τις αναρίθμητες ανότητες και ευτελείς ιστορίες που λέει για το Θεό, τον παρουσιάζει και σαν Θεό της απάτης, σαν ένα Θεό ανάξιο εμπιστοσύνης. Ο Ιεζεκιήλ βάζει το Θεό να λέει “και ὁ προφήτης ἐὰν πλανηθῆ καὶ λαλήσῃ, ἐγὼ Κύριος πεπλάνηκα τὸν προφήτην ἐκείνον...”¹⁰² (Ιεζ 14,9). Ἐπειτα βάζει το Θεό, μιλώντας στα τέκνα του Ἰσραὴλ, να λέει “καὶ ἐγὼ ἔδωκα αὐτοῖς προστάγματα οὐ καλὰ καὶ δικαιοῦματα, ἐν οἷς οὐ ζήσονται ἐν αὐτοῖς.”¹⁰³ (Ιεζ 20,25) Αυτά ὄχι μόνο δεν εἶναι ο λόγος του Θεοῦ, ἀλλὰ εἶναι και τρομερὴ βλασφημία. Αναγνώστη, ἐμπιστεύσου το Θεό και ὄχι τη Βίβλο.

Αυτὴ ἡ ἴδια Παλαιά Διαθήκη, ἀφοῦ μας λέει ὅτι ο Θεός δημιούργησε τον ουρανό και τη γη σε ἕξι ἡμέρες, βάζει την ἴδια πανίσχυρη δύναμη και αἰώνια σοφία να δίνει οδηγίες για το πῶς να ράβουν οι ιερεῖς τα ρούχα τους, ἀπὸ τι ὕφασμα να εἶναι και τι θα πρέπει να εἶναι οι προσφορές τους· χρυσός και ἀσημί και χαλκός και μπλε και μωβ και κόκκινα και λινά και ἀπὸ κατσικότριχα και μαλλί τράγου βαμμένο κόκκινο και πετοῖ νυφίτσας κ.λπ.¹⁰⁴ και σε μία ἀπὸ τις υποτιθέμενες προφητείες που ἐξέτασα ἤδη βάζουν το Θεό να δίνει οδηγίες για το πῶς να σφάζουν, να μαγειρέψουν και να φάνε ἕνα τραγὶ ἢ ἕνα κριάρι.

Και ο Ιεζεκιήλ, για να φτάσει στα ὅρια του ἀπεχθούς παραλογισμοῦ, βάζει το Θεό να τον διατάξει να πάρει σιτάρι και κριθάρι και κουκιά και φακές και κεχρί και ὄλυρα, να τα πλάσει σε καρβέλι, να το ψήσει με ἀνθρώπινες ἀκαθαρσίες και να το φάει. Ἀλλὰ ἐπειδὴ ὁ Ιεζεκιήλ παραπονέθηκε ὅτι αὐτὸ το χάλι ἦταν πολὺ δυνατό για το στομάχι του, τελικὰ ἐπὶ ἤλθε συμβιβασμός με το να ἀντικατασταθῶν οι ἀνθρώπινες ἀκαθαρσίες με κοπριά ἀγελάδας.¹⁰⁵ Ἀν συγκρίνουμε αὐτὴν τη χυδαιολογία που βλάσφημα

102 “And if the prophet be deceived when he hath spoken a thing, I, the Lord have deceived that prophet...” (Ιεζ 14,9)

103 “Wherefore I gave them statutes that were not good, and judgments by which they should not live.” (Ιεζ 20,25)

104 “¹Και ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων· ²εἰπὸν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, και λάβετε ἀπαρχὰς παρὰ πάντων, οἷς ἂν δόξη τῇ καρδίᾳ, και λήψεσθε τὰς ἀπαρχὰς μου. ³και αὕτη ἐστὶν ἡ ἀπαρχή, ἣν λήψεσθε παρ’ αὐτῶν· χρυσίον και ἀργύριον και χαλκόν ⁴και ὑάκινθον και πορφύραν και κόκκινον διπλοῦν και βύσσον κεκλωσμένην και τρίχας αἰγείας ⁵και δέσματα κριῶν ἡρυθροδανωμένα και δέσματα ὑακίνθινα και ζύλα ἀσηπτα ⁶και λίθους σαρδίου και λίθους εἰς τὴν γλυφὴν εἰς τὴν ἐπωμίδα και τὸν ποδήρη.” (Εξ 25,1-6)

105 “¹Και σὺ λάβε σεαυτῶ πυροῦς και κριθὰς και κύαμον και φακὸν και κέγχρον και ὄλυραν και ἐμβαλεῖς αὐτὰ εἰς ἄγγος ἐν ὄστράκινον και ποιήσεις αὐτὰ σεαυτῶ εἰς ἄρτους, και κατὰ ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν, ἃς σὺ καθευθεῖς ἐπὶ τοῦ πλεουροῦ σου, ἐνενήκοντα και ἑκατὸν ἡμέρας φάγεσαι αὐτὰ. ¹⁰και τὸ βρώμά μου, ὃ φάγεσαι, ἐν σταθμῶ εἴκοσι σίελους τὴν ἡμέραν· ἀπὸ καιροῦ ἕως καιροῦ φάγεσαι αὐτὰ. ¹¹και ὕδωρ ἐν μέτρῳ πίεσαι τὸ ἕκτον τοῦ εἶν· ἀπὸ καιροῦ ἕως καιροῦ πίεσαι. ¹²και ἐγκρυφίαν κριθῶν φάγεσαι αὐτὰ· ἐν βολβίτοις κόπρου ἀνθρωπίνης ἐγκρύψεις αὐτὰ κατ’ ὀφθαλμοῦς αὐτῶν ¹³και ἔρεις· τὰδε λέγει Κύριος ὁ Θεός τοῦ Ἰσραὴλ· οὕτως φάγονται οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ ἀκάθαρτα ἐν τοῖς ἔθνεσι. ¹⁴και εἶπα· μηδαμῶς, Κύριε Θεὲ τοῦ Ἰσραὴλ· ἰδοὺ ἡ ψυχὴ μου σὺ μεμΐναιτι ἐν ἀκαθαρσίᾳ, και θνησιμαῖον και θηριάλωτον οὐ βέβρωκα ἀπὸ γενεσεῶς μου ἕως τοῦ

ονομάζεται “λόγος του Θεού” με την υπέρτατη δύναμη που δημιούργησε το Σύμπαν και της οποίας η αιώνια σοφία κατευθύνει και κυβερνά τις κινήσεις του, τότε θα είναι δύσκολο να βρούμε μια λέξη αρκετά βαριά για την περιγράψει.

Στις υποσχέσεις που δίνει ο Θεός στο λαό Του στην Παλαιά Διαθήκη υπεριοχύουν οι ίδιες υποτιμητικές ιδέες για Αυτόν. Βάζει το Θεό να υποσχεθεί στον Αβραάμ ότι οι απόγονοί του θα είναι πολλοί σαν τα αστέρια του ουρανού και την άμμο της θάλασσας και ότι θα τους δώσει τη γη Χαναάν σαν κληρονομιά για πάντα.

Παρατήρησε όμως, αναγνώστη, πώς δίνεται αυτή η υπόσχεση και αναρωτήσου αν η σοφία του Θεού, που η δύναμή της είναι ίση με τη θέλησή Του, θα μπορούσε να δώσει μια τέτοια υπόσχεση.

Η υπόσχεση αυτή ξεκινά, σύμφωνα με αυτό το βιβλίο, με 400 χρόνια σκλαβιάς και ταλαιπωρίας. “και ἐρρέθη πρὸς Ἀβραμ· γινώσκων γνώση ὅτι πάροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῆ οὐκ ἰδία, καὶ δουλώσουσιν αὐτοὺς καὶ κακώσουσιν αὐτοὺς καὶ ταπεινώσουσιν αὐτοὺς τετρακόσια ἔτη.”¹⁰⁶ (Γεν 15,13)

Αυτή, λοιπόν, η υπόσχεση στον Αβραάμ και τους απογόνους του ότι θα κληρονομήσουν τη γη Χαναάν, αν ήταν όντως γεγονός και όχι μύθος, στην αρχή θα λειτουργούσε ως κατάρα για τα παιδιά τους και τα παιδιά των παιδιών τους για 400 χρόνια.

Αλλά το βιβλίο της Γένεσης γράφτηκε μετά την Έξοδο, και ο εκλεκτός λαός του Κυρίου, προκείμενο να ξεπλύνει τη ντροπή της υποδουλώσής του σε Εθνικούς, παριστάνει ότι ο συγγραφέας είναι ο Θεός και το προσκολλάν ως συνθήκη σε μια υποτιθέμενη υπόσχεση. Λες και ο Θεός ξεπέρασε την ίδια Του τη δύναμη για να πραγματοποιήσει την υπόσχεσή Του και συνεπώς ξεπέρασε την ίδια τη σοφία Του όταν την έδωσε, συμβιβάζοντας το πρώτο μισό της υπόσχεσης, τη σκλαβιά στους Αιγύπτιους, με το δεύτερο μισό.

Χωρίς να υποβαθμίσω τη νοημοσύνη μου με το να συγκρίνω αυτές τις αχρείες και απεχθείς ιστορίες με την απέραντη δύναμη και την αιώνια σοφία που φανέρωσε ο Θεός στις αισθήσεις μας με τη δημιουργία του Σύμπαντος, θα περιοριστώ στο να πω ότι αν τα συγκρίνουμε αυτά με τα έντονα και θεόπνευστα συναισθήματα του Κικέρωνα, το συμπέρασμα δεν μπορεί παρά να είναι ότι το ανθρώπινο μυαλό έχει υποβαθμιστεί με το να πιστεύει αυτές τις ιστορίες. Ο άνθρωπος, σε μια κατάσταση χαμερπούς δεισιδαιμονίας δεν βρίσκει το κουράγιο να ανυψωθεί και χάνει την ενέργεια των πνευματικών του δυνάμεων.

Δε θα κουράσω τον αναγνώστη με περισσότερες παρατηρήσεις για την Παλαιά Διαθήκη.

νύν, οὐδὲ εἰσελήλυθεν εἰς τὸ στόμα μου πᾶν κρέας ἔωλον. ¹⁵καὶ εἶπε πρὸς με· ἰδοὺ δέδωκά σοι βόλβιτα βοῶν ἀντὶ τῶν βολβίτων τῶν ἀνθρώπινων, καὶ ποιήσεις τοὺς ἄρτους σου ἐπ’ αὐτῶν.” (Γεζ 4,9-15)

106 “And he said unto Abraham, Know of a surety that thy seed shall be a stranger in a land that is not theirs, and shall serve them; and they shall afflict them four hundred years.” (Γεν 15,13)

Όσον αφορά την Καινή Διαθήκη, αν εξεταστεί με το κριτήριο που σοφά αναφέρει ο Middleton, δηλαδή ότι ο Θεός αποκαλύπτει στις ανθρώπινες αισθήσεις την παντοδυναμία και τη σοφία Του έχοντας δημιουργήσει το Σύμπαν, θα αποδειχθεί εξ ίσου ψευδής, ασήμαντη και παράλογη όπως η Παλαιά.

Για να μην ξαναρχίσω τη συζήτηση για το ότι η ιστορία του Χριστού είναι ανθρώπινης και όχι θεϊκής προέλευσης, θα δείξω απλώς ότι [η ιστορία αυτή] είναι υποτιμητική για το Θεό, αφού υποθέτει ότι τα μέσα που χρησιμοποιεί ο Θεός δεν είναι κατάλληλα για το σκοπό που προσπαθεί να επιτύχει, άρα είναι υποτιμητική για τη δύναμη του Μεγαλοδύναμου και την αιώνια σοφία Του.

Η Καινή Διαθήκη υποθέτει ότι ο Θεός έστειλε τον Υιό του στη Γη για να κάνει μια νέα συμφωνία με τον άνθρωπο, κάτι που η Εκκλησία ονομάζει “διαθήκη της χάριτος”, και για να διδάξει ένα νέο δόγμα, το οποίο ονομάζεται “Πίστη”. Και με αυτό εννοεί όχι πίστη στο Θεό, όπως πάντα είχαν άτομα όπως ο Κικέρωνας και όλοι οι αληθινοί Ντεϊστές, αλλά πίστη σε έναν άνθρωπο ονόματι Ιησούς Χριστός και όποιος δεν έχει μια τέτοια πίστη θα είναι, για να χρησιμοποιήσω τη λέξη της Καινής Διαθήκης, ΚΑΤΑΡΑΜΕΝΟΣ.

Όμως, αν αυτό ήταν σωστό είναι ανακόλουθο με ένα χαρακτηριστικό του Θεού, την καλοσύνη Του, που ποτέ δε πρέπει να αφήνουμε τον φτωχό και άτυχο άνθρωπο να την ξεχνάει. Και καθώς αυτή η *καλοσύνη* είναι ενωμένη με την παντοδυναμία και την πανσοφία, πρέπει να υποθέσουμε ότι ο Μεγαλοδύναμος πάντα ενεργεί σύμφωνα με την παντοδυναμία του και όχι με ατελή μέσα όπως ενεργεί ένας ατελής άνθρωπος. Πρέπει να πιστεύουμε ότι τα μέσα που διαθέτει ο Δημιουργός Τον καθιστούν ικανό να κάνει κάτι γνωστό σε ολόκληρο τον κόσμο με έναν τρόπο σύμφωνο με την παντοδυναμία και τη θεϊκή φύση Του και παρέχοντας αποδείξεις που δεν να αφήναν ούτε έναν άνθρωπο να αμφιβάλλει. Μόνο αυτό μπορεί να είναι το αλάνθαστο κριτήριο με το οποίο μπορούμε να ξεχωρίσουμε τα έργα του Θεού από τα έργα των ανθρώπων.

Παρατήρησε τώρα, αναγνώστη, πώς συνεχίζει η σύγκριση μεταξύ της υποτιθέμενης αποστολής του Χριστού, βάσει της οποίας η πίστη ή μη στον Χριστό καθιστά κάποιον σωμένο ή καταραμένο. Παρατήρησε, λέω, πώς συνεχίζει η σύγκριση με την παντοδυναμία και πανσοφία του Θεού, όπως αυτή εμφανίζεται στις αισθήσεις στην ορατή Πλάση. Η Παλαιά Διαθήκη μας λέει ότι ο Θεός δημιούργησε τον ουρανό και τη γη και όλα όσα υπάρχουν εκεί μέσα σε έξι ημέρες. Ο όρος “έξι ημέρες” είναι ιδιαίτερα γελοίος όταν αναφέρεται στο Θεό, αλλά αφήνοντας κατά μέρος αυτό τον παραλογισμό, εμπεριέχει την ιδέα ότι η παντοδυναμία δρώντας παράλληλα με την πανσοφία για να παράγουν ένα τεράστιο έργο, τη δημιουργία του Σύμπαντος και ό,τι περιέχει αυτό, χρειάζεται ένα σύντομο χρονικό διάστημα.

Δεδομένου ότι η αιώνια σωτηρία του ανθρώπου είναι πολύ πιο σημαντική από τη Δημιουργία και καθώς η σωτηρία του ανθρώπου βασίζεται, όπως μας λέει η Καινή Διαθήκη, στη γνώση ενός ανθρώπου για

τον Ιησού Χριστό και στην πίστη του σ'αυτόν, αναγκαστικά πρέπει να συμπεράνουμε ότι, με βάση την πίστη μας στην καλοσύνη και τη δικαιοσύνη του Θεού και τη γνώση μας της παντοδυναμίας και της πανσοφίας Του, όπως αυτά μας αποκαλύπτονται στη φύση, αν ΟΛΑ ΑΥΤΑ είναι αληθινά, τότε θα γίνονταν γνωστά σε όλα τα μέρη του κόσμου σε πολύ λίγο χρόνο, το πολύ σε όσο χρόνο χρειάστηκε για να πλαστεί ο κόσμος.

Το να υποθέτει κανείς ότι ο Μεγαλοδύναμος θα έδινε περισσότερη σημασία και προσοχή στη δημιουργία και οργάνωση της άψυχης ύλης, από ότι στην σωτηρία αναρίθμητων εκατομμυρίων ψυχών, που ο ίδιος έχει δημιουργήσει “κατ'εικόνα Του”, είναι προσβολή στην καλοσύνη και τη δικαιοσύνη Του.

Παρατήρησε τώρα, αναγνώστη, πώς αναπτύσσεται αυτή η σωτηρία βάσει γνώσης και πίστης στον Ιησού Χριστό και πώς συγκρίνεται με τα έργα της Πλάσης. Κατ'αρχάς, χρειάζεται περισσότερος χρόνος για να δημιουργηθεί ένα παιδί παρά για να πλαστεί ο κόσμος, μιας και σπαταλήθηκαν εννέα μήνες σε εγκυμοσύνη· σαράντα φορές περισσότερος χρόνος από τη βιβλική διήγηση για τη δημιουργία του Σύμπαντος.

Δεύτερον, πολλά χρόνια του Χριστού καθήκανε κατά την παιδική του ηλικία. Αλλά το Σύμπαν ήταν σε κατάσταση ωριμότητας από τη στιγμή που δημιουργήθηκε.¹⁰⁷ Τρίτον, ο Χριστός, όπως μας λέει ο Λουκάς, ήταν τριάντα χρονών όταν ξεκίνησε την αποστολής του. Εκατομμύρια ψυχές πέθαναν εν τω μεταξύ χωρίς να ακούσουν ποτέ το κήρυγμά του.

Τέταρτον, χρειάστηκαν πάνω από 300 χρόνια για να γραφτεί το πρώτο ολοκληρωμένο αντίγραφο του βιβλίου της Καινής Διαθήκης. Μέχρι τότε δεν υπήρχε τέτοιο βιβλίο. Πέμπτον, χρειάστηκαν πάνω από χίλια χρόνια για να κυκλοφορήσει, γιατί ούτε ο Χριστός, ούτε οι απόστολοι γνώριζαν ή εμπνεύστηκαν την τέχνη της τυπογραφίας. Τα μέσα για να γίνει παγκοσμίως γνωστό [το κήρυγμα του Χριστού] ήταν δυσανάλογα με τον τελικό σκοπό, συνεπώς δεν είναι έργο του Θεού.

Θα παραθέσω εδώ το 19^ο Ψαλμό¹⁰⁸, ο οποίος είναι πραγματικά ντεϊστικός, για να δείξω πώς γίνονται παγκοσμίως και στιγμιαία γνωστά τα έργα του Θεού, εν συγκρίση με την υποτιθέμενη σωτηρία του Ιησού Χριστού.

“²Οί ουρανοί διηγούνται δόξαν Θεού, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα. ³ἡμέρα τῆ ἡμέρα ἐρεύγεται ῥῆμα, καὶ νύξ νυκτὶ ἀναγγέλλει γῶσιν. ⁴οὐκ εἰσὶ λαλαὶ οὐδὲ λόγοι, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν· ⁵εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. ⁶ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ· καὶ αὐτὸς ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ, ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδὸν αὐτοῦ. ⁷ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ, καὶ τὸ κατάντημα αὐτοῦ ἔως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυβῆσεται τῆς θέουρας αὐτοῦ.” (Ψαλμ 18,2-7)

107 Η Κοσμολογία της εποχής του συγγραφέα ήταν υπέρ ενός στατικού Σύμπαντος.

108 βλ. και σελ.380

Αν λοιπόν τα νέα της σωτηρίας μέσω του Ιησού Χριστού είχαν γραφτεί στο πρόσωπο του ήλιου και της σελήνης με γράμματα που όλα τα έθνη μπορούσαν να κατανοήσουν, τότε εντός 24 ωρών όλος ο κόσμος θα πίστευε. Ωστόσο σήμερα, 2000 χρόνια μετά τον ερχομό του Ιησού Χριστού πάνω στη γη, όπως μας λένε, ούτε το ένα εικοστό του κόσμου δεν γνωρίζει οτιδήποτε γι' αυτό το γεγονός και, μεταξύ εκείνων που το γνωρίζουν, οι πιο συνετοί δεν το πιστεύουν.

Ασχολήθηκα, αναγνώστη, με όλα τα χωρία που ονομάζονται προφητείες για τον Ιησού Χριστό και απέδειξα ότι τέτοιες δεν υπάρχουν.

Εξέτασα την ιστορία του Ιησού Χριστού και τη συνέκρινα με την αποκάλυψη της θείας δύναμης και σοφίας όπως αυτές εμφανίζονται στο Σύμπαν και που, όπως αναφέρει ο Middleton, αποτελεί το κριτήριο με το οποίο κρίνεται ό,τι αποδίδεται σε Αυτόν.

Το αποτέλεσμα είναι ότι η ιστορία του Χριστού δεν διαθέτει ούτε ένα χαρακτηριστικό που να έχει την παραμικρή ομοιότητα με τη δύναμη και τη σοφία του Θεού, όπως αυτή φαίνεται στο Σύμπαν. Όλα τα μέσα που χρησιμοποιούνται είναι ανθρώπινα, αργά, αβέβαια και ακατάλληλα για την επίτευξη του επιθυμητού σκοπού, συνεπώς το σύνολο είναι ένα φανταστικό δημιούργημα, ανάξιο της προσοχής μας.

Οι ιερείς λένε ότι τα πιστεύουν αυτά. Κερδίζουν τα προς το ζην από αυτό και καταφέρνουν εναντίον της απιστίας. Θα σας πω εγώ τι είναι απιστία. **ΑΥΤΟΣ ΠΟΥ ΠΙΣΤΕΥΕΙ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΙΝΑΙ ΚΑΠΟΙΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΙΣΤΕΥΕΙ ΣΤΟ ΘΕΟ.**

ΑΝΤΙΦΑΤΙΚΑ ΔΟΓΜΑΤΑ ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΚΟΥ

Το κείμενο αυτό ήταν παράρτημα του ίδιου του συγγραφέα και, αναλόγως την έκδοση, εμφανίζεται είτε σ'αυτήν τη θέση, είτε στο τέλος του βιβλίου. Διατηρήθηκε εδώ λόγω νοηματικής συνέπειας με το υπόλοιπο κείμενο.

Στην Καινή Διαθήκη λέει “ό πιστεύσας και βαπτισθείς σωθήσεται, ό δέ άπιστήσας κατακριθήσεται” (Μκ 16,16) Αυτό κάνει τη σωτηρία, με άλλα λόγια την ευτυχία του ανθρώπου στη μετέπειτα ζωή, να εξαρτάται αποκλειστικά από το αν θα πιστέψει αυτό που οι Χριστιανοί ονομάζουν “πίστη”.

Αλλά το 25ο κεφάλαιο του Ευαγγελίου του Ματθαίου βάζει τον Ιησού Χριστό να κηρύσσει ένα δόγμα αντίθετο από αυτό του Μάρκου, καθώς η σωτηρία εδώ, η μελλοντική ευτυχία δηλαδή, βασίζεται αποκλειστικά στα καλά έργα· και όχι έργα καλά για το Θεό, γιατί δεν χρειάζεται τίποτα, αλλά καλά έργα προς τους ανθρώπους.

Το χωρίο αυτό του Ματθαίου είναι η διήγηση που δίδεται για τις ύστερες ημέρες ή την ημέρα της Κρίσεως, όπου όλος ο κόσμος θα χωριστεί σε δύο μέρη, τους δικαίους και τους αδίκους, που μεταφορικά ονομάζονται *πρόβατα* και *ερίφια*.

³⁴...δεύτε, οί εύλογημένοι του πατρός μου, κληρονομήσατε την ήτοιμασμένην ύμιν βασιλείαν από καταβολής κόσμου· ³⁵έπεινάσα γάρ και έδώκατέ μοι φαγείν, έδίψησα και έποτίσατέ με, ξένος ήμην και συνηγάγετέ με, ³⁶γυμνός και περιεβάλετέ με, ήσθένησα και έπεσεκέψασθέ με, έν φυλακή ήμην και ήλθετε προς με. ³⁷τότε αποκριθήσονται αυτώ οί δίκαιοι λέγοντες· κύριε, πότε σε είδομεν πεινώντα και έθρέψαμεν, ή διψώντα και έποτίσαμεν; ³⁸πότε δέ σε είδομεν ξένον και συνηγάγομεν, ή γυμνόν και περιεβάλομεν; ³⁹πότε δέ σε είδομεν άσθενή ή έν φυλακή και ήλθομεν προς σε; ⁴⁰και αποκριθείς ό βασιλεύς έρει αυτοίς· άμήν λέγω ύμιν, έφ' όσον έποιήσατε ένι τούτων τών αδελφών μου τών έλαχίστων, έμοι έποιήσατε. ¹⁰⁹” (Μτ 25,34-40)

Εδώ δεν υπάρχει τίποτα για πίστη στο Χριστό, τίποτα γι'αυτό το αποκύημα φαντασίας που ονομάζεται “Πίστη”. Τα έργα που αναφέρονται εδώ είναι έργα ανθρωπιάς και καλοσύνης ή, με άλλα λόγια, η προσπάθεια να κάνουμε την Πλάση του Θεού ευτυχισμένη.

109 ³⁴Then shall the King say unto them on his right hand, Come, ye blessed of my Father, inherit the kingdom prepared for you from the foundation of the world: ³⁵For I was an hungred, and ye gave me meat: I was thirsty, and ye gave me drink: I was a stranger, and ye took me in: ³⁶Naked, and ye clothed me: I was sick, and ye visited me: I was in prison, and ye came unto me. ³⁷Then shall the righteous answer him, saying, Lord, when saw we thee an hungred, and fed thee? or thirsty, and gave thee drink? ³⁸When saw we thee a stranger, and took thee in? or naked, and clothed thee? ³⁹Or when saw we thee sick, or in prison, and came unto thee? ⁴⁰And the King shall answer and say unto them, Verily I say unto you, Inasmuch as ye have done it unto one of the least of these my brethren, ye have done it unto me.” (Μτ 25,34-40)

Εδώ δεν υπάρχει τίποτα για κηρύγματα και μεγάλες προσευχές, λες και ο άνθρωπος μπορεί να πει στο Θεό τι να κάνει, ούτε για χτίσιμο εκκλησιών, ούτε για την πρόσληψη ιερέων για να προσεύχονται και να κηρύσσουν μέσα εκεί. Εδώ δεν υπάρχει τίποτα για τον Απόλυτο Προορισμό,¹¹⁰ αυτήν τη λάγνα επιθυμία που έχουν κάποιοι να καταδικάσουν κάποιον άλλο.

Εδώ δεν υπάρχει τίποτα για το βάπτισμα, είτε με ράντισμα, είτε με βύθιση, ούτε για καμία από τις τελετές για τις οποίες η Χριστιανική Εκκλησία πολεμά, διώκει και καίει ανθρώπους από τότε που ξεκίνησε να υπάρχει.

Αν ρωτήσεις κανείς, “Γιατί οι ιερείς δεν κηρύσσουν το δόγμα που περιέχει αυτό το κεφάλαιο;” η απάντηση είναι εύκολη: Γιατί δεν τους αρέσει να το εφαρμόζουν και οι ίδιοι. Δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του επαγγέλματός τους. Προτιμούν να παίρνουν, παρά να δίνουν. Γι’αυτούς η Ελεημοσύνη αρχίζει και τελειώνει στο σπίτι τους.

Αν η Βίβλος έλεγε “Μακάριοι οι αφειδώς πληρώσαντες τους κήρυκες του κόσμου, οι πολλά συνεισφέροντες εις την οικοδόμησιν ναών και χώρων συγκεντρώσεως” ούτε ένας πληρωμένος ιερέας δε θα απέφευγε να το βροντοφωνάζει διαρκώς στα αυτιά του ποιμνίου του. Αλλά τα καλά έργα προς το συνάνθρωπο οι ιερείς τα προσηπνάνε σιωπηλά και θα με καταραστούν που το ανέφερα.

110 Στο πρωτότυπο: “predestination” (βλ.και υπομ.93,σελ.346)

κεφάλαιο 4^ο ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Στο πρώτο μέρος της “Εποχής της Λογικής” είπα “ελπίζω στην ευτυχία πέρα από αυτή τη ζωή.” Νιώθω άνετα με αυτήν την ελπίδα, αλλά δεν προχωρώ πέρα από μια απλή ελπίδα, όσον αφορά το μέλλον.

Θεωρώ ότι είμαι στα χέρια του Δημιουργού μου και ότι μετά από αυτήν τη ζωή θα μου φερθεί όπως αρμόζει, σύμφωνα με τη δικαιοσύνη και την καλοσύνη του. Αφήνω όλα αυτά τα ζητήματα σ’Αυτόν, τον Δημιουργό και φίλο μου, και υποστηρίζω ότι είναι υπεροπτικό ένας άνθρωπος να φτιάξει ένα δόγμα, όσον αφορά το τι θα μας κάνει ο Δημιουργός μετά τη ζωή αυτή.

Δεν πιστεύω ότι, επειδή ένας άντρας και μια γυναίκα κάνουν ένα παιδί, αυτό επιβάλλει στο Δημιουργό την ακλόνητη υποχρέωση να διατηρήσει την ύπαρξη αυτού του όντος αιώνιας μετά θάνατον. Είναι δικαίωμά του να κάνει όπως νομίζει και δεν είναι στο χέρι μας να αποφασίσουμε τι θα κάνει.

Το βιβλίο που ονομάζεται Καινή Διαθήκη, το οποίο πιστεύω ότι είναι φανταστικό και έχω αποδείξει ότι είναι αναληθές, περιγράφει στο 25^ο κεφάλαιο του Ματθαίου αυτό που ονομάζεται “τελευταία ημέρα” ή “ημέρα της κρίσεως”. Όλος ο κόσμος, σύμφωνα με τη διήγηση, χωρίζεται σε δύο ομάδες, τους δίκαιους και τους άδικους, που παρομοιάζονται με αμνούς και ερίφια. Μετά λαμβάνουν την ποινή τους. Σ’αυτούς που παρομοιάζονται με αμνούς λέει “δεύτε, οί εύλογημένοι του πατρός μου, κληρονομήσατε τήν ήτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπό καταβολῆς κόσμου”, ενώ στους άλλους, στα ερίφια λέει “πορεύεσθε ἀπ’ ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ¹¹¹”. (Μτ 25,34.41)

Ο κόσμος όμως δεν μπορεί να χωριστεί έτσι. Ο ηθικός κόσμος, όπως και ο φυσικός κόσμος, αποτελείται από διαφόρων βαθμών χαρακτήρες, οι οποίοι διαπλέκονται με τέτοιο τρόπο που είναι αδύνατο να βρεθεί ένα σταθερό διαχωριστικό σημείο· το σημείο αυτό είτε υπάρχει παντού, είτε πουθενά. Ο κόσμος μπορεί να μοιραστεί στα δύο, αριθμητικά, αλλά όχι ηθικά. Συνεπώς, η παρομοίωση ότι μπορούν οι άνθρωποι να χωριστούν όπως τα πρόβατα και τα κατσίκια, που ξεχωρίζουν μόνο λόγω εξωτερικής εμφάνισης, είναι παράλογη. Τα πρόβατα είναι πάντα πρόβατα και τα κατσίκια είναι πάντα κατσίκια γιατί αυτή είναι η φύση τους. Αλλά ένα τμήμα του ανθρώπινου πληθυσμού δεν είναι καλό με τον ίδιο τρόπο, ούτε το άλλο μισό είναι με τον ίδιο τρόπο κακό. Υπάρχουν άνθρωποι υπερβολικά καλοί και άλλοι υπερβολικά κακοί. Υπάρχουν και άνθρωποι οι οποίοι δεν μπορούν να μπουν ούτε στη μία, ούτε στην άλλη κατηγορία. Δεν ανήκουν ούτε στα πρόβατα, ούτε στα κατσίκια. [Και υπάρχει και άλλη μία

111 “Come, ye blessed of my father, inherit the kingdom prepared for you from the foundation of the world. [...] “Depart from me, ye cursed, into everlasting fire, prepared for the devil and his angels.”

(Μτ 25,34.41)

κατηγορία ανθρώπων που είναι τόσο ασήμαντη σε θέματα χαρακτήρα και συμπεριφοράς που δεν αξίζουν ούτε τον κόπο να καταδικαστούν, ούτε να σωθούν, ούτε καν να αναστηθούν.]¹¹²

Η γνώμη μου είναι ότι αυτοί που έζησαν τη ζωή τους κάνοντας το καλό και προσπαθώντας να κάνουν ευτυχισμένους τους θνητούς συνανθρώπους τους είναι αυτοί που *θα είναι ευτυχισμένοι μετά θάνατον*, γιατί αυτός είναι ο μόνος τρόπος να υπηρετήσει κανείς το Θεό. Και οι πολλοί κακοί θα τιμωρηθούν με κάποιο τρόπο. Αλλά αυτοί που δεν είναι ούτε πολύ καλοί, ούτε πολύ κακοί ή πολύ ασήμαντοι για να τύχουν προσοχής, θα εγκαταλειφθούν εντελώς. Αυτή είναι η γνώμη μου. Είναι σύμφωνη με τις αντιλήψεις μου για τη Θεία Δικαιοσύνη και τη λογική που μου έδωσε ο Θεός, και είμαι ευγνώμων που ξέρω ότι μου έδωσε ένα μεγάλο μερίδιο από αυτό το θεϊκό δώρο.

THOMAS PAINE

112 Το τμήμα εντός της αγκύλης δεν εμφανίζεται ούτε στην έκδοση του Carline του 1824, ούτε στην έκδοση του Mendum του 1859.

PROSPECT PAPERS

*άρθρα του συγγραφέα
στο περιοδικό "Prospect"*

1804

Τα κείμενα αυτής της ενότητας προέρχονται από την περιοδική έκδοση “Prospect or View of the Moral World” (Προοπτική ή θέαση του ηθικού κόσμου) που συνέταξε και εξέδιδε ο φίλος του συγγραφέα, Elihu Palmer, το 1804 στη Νέα Υόρκη. Τα κείμενα αυτά ο συγγραφέας τα έγραψε για να ενισχύσει την έκδοση του φίλου του (και για να περάσει και την ώρα του, όπως αναφέρει ο Carlile) και παρόλο που πολλά από τα επιχειρήματά του επαναλαμβάνονται είναι ιδιαίτερα ενδιαφέροντα γιατί δείχνουν και την εξέλιξη των ιδεών του Paine, αλλά και την αντίδρασή του στα γεγονότα της καθημερινότητας (μια και κάποια μπορούν να θεωρηθούν και χρονογραφήματα).

Τα κείμενα είναι οργανωμένα με χρονολογική σειρά, ενώ στο τέλος βρίσκονται εκείνα των οποίων η χρονολογία δεν έχει σωθεί.

ΣΧΟΛΙΑ ΣΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΟΥ ROBERT HALL*

Πρωτότυπος Τίτλος: “Remarks on R.Hall’s Sermon”

18 Φεβρουαρίου 1804

Ο Robert Hall, ένας προτεστάντης ιερέας στην Αγγλία κήρυξε [από άμβωνος] και δημοσίευσε ένα κείμενο που ονομάζει “Σύγχρονη Απιστία”. Ένα αντίγραφο εστάλη σε έναν κύριο στην Αμερική μαζί με μια παράκληση να το σχολιάσει. Εκείνος το έστειλε σε ένα φίλο του στη Νέα Υόρκη με την ίδια παράκληση γραμμένη στο εξώφυλλο, και αυτός ο τελευταίος το έστειλε στον Thomas Paine, ο οποίος και έγραψε τις ακόλουθες παρατηρήσεις στη λευκή σελίδα στο τέλος του κηρύγματος.¹

Ο κήρυκας του ανωτέρω κηρύγματος μιλάει πολύ για την *απιστία*, αλλά δεν ορίζει τι εννοεί με τον όρο αυτό. Η μακροσκελής αγόρευσή του είναι μια γενική δήλωση. Υποθέτω πως οτιδήποτε δεν ανήκει στο δόγμα του το θεωρεί απιστία, όπως και το δικό του το θεωρώ απιστία εγώ. Απιστία είναι το να πιστεύεις κάτι λάθος. Αν αυτά που πιστεύουν οι Χριστιανοί δεν είναι αληθινά, τότε είναι άπιστοι.

Η διαφορά μεταξύ Ντεϊστών και Χριστιανών δεν έγκειται στο δόγμα, αλλά στα γεγονότα, αφού, αν αυτά που πιστεύουν οι Χριστιανοί δεν είναι πραγματικά γεγονότα, τότε το δόγμα που έχει χτιστεί εκεί επάνω καταρρέει. Όντως υπάρχει ένα βιβλίο που λέγεται “Βίβλος”, αλλά είναι πραγματικό γεγονός ότι περιέχει *εξ αποκαλύψεως αλήθεια*; Οι Χριστιανοί δεν μπορούν να το αποδείξουν. Αντικαθιστούν την ιστορία με την παράδοση, αλλά η παράδοση δεν είναι απόδειξη. Αν ήταν, με τον ίδιο τρόπο θα αποδεικνύαμε ότι υπάρχουν και μάγισσες.

Η Βίβλος είναι η ιστορία των καιρών για τους οποίους μιλάει και η ιστορία δεν είναι αποκάλυψη. Οι κυδαιές ιστορίες της Βίβλου είναι τόσο αηδείς σε σχέση με την αγνότητα ενός θεϊκού Όντος, όσο εξωφρενικές είναι οι φρικτές ωμότητες και οι φόννοι που του αποδίδονται σε σχέση με τη δικαιοσύνη του. Η ευλάβεια που οι Ντεϊστές έχουν για τη ΘΕΟΤΗΤΑ είναι που τους αναγκάζει να απορρίψουν τη Βίβλο.

Η διήγηση της Χριστιανικής Εκκλησίας για τον Ιησού Χριστό είναι γεγονός ή μύθος; Όντως συνελήφθη εκ πνεύματος αγίου; Οι Χριστιανοί δεν

* Robert Hall (2/5/1764 – 21/2/1831) Άγγλος Βαπτιστής ιερέας. Το κείμενο που σχολιάζει ο συγγραφέας είναι το “On Modern Infidelity” του 1801.

1 Αυτή η παράγραφος προφανώς δεν έχει γραφεί από το συγγραφέα, αλλά αποτελεί εισαγωγικό σημείωμα του εκδότη του περιοδικού “Prospect”, όπου και εμφανίστηκε το άρθρο.

μπορούν να το αποδείξουν γιατί είναι κάτι που δεν επιδέχεται αποδείξεων. Ομολογουμένως, αυτά που ονομάζονται θαύματα στη Βίβλο, όπως η ανάσταση νεκρών, *αν είναι αληθινά*, μπορούν να θεωρηθούν οπτικές αποδείξεις, αλλά η ιστορία της σύλληψης του Χριστού στη μήτρα είναι κάτι πέρα από το θαύμα γιατί δεν μπορεί να επαληθευτεί. Η Μαρία, που υποτίθεται ότι ήταν η μητέρα του Ιησού, και θα έπρεπε να το ξέρει αυτό, ποτέ δεν είπε τίποτα η ίδια, και οι αποδείξεις είναι ότι το βιβλίο του Ματθαίου λέει ότι το είπε στον Ιωσήφ ένας άγγελος στον ύπνο του. Αν μια γεροντοκόρη 200 ή 300 ετών γεννούσε ένα παιδί, αυτό θα ήταν καλύτερη απόδειξη υπερφυσικής σύλληψης από την ιστορία που γράφει ο Ματθαίος για το όνειρο που είδε ο Ιωσήφ σχετικά με τη νεαρή σύζυγό του.

Άραγε είναι αλήθεια ότι ο Ιησούς Χριστός πέθανε για τις αμαρτίες του κόσμου και πώς αποδεικνύεται αυτό; Αν ήταν Θεός δεν θα μπορούσε να πεθάνει και αν ήταν άνθρωπος δεν θα μπορούσε να λυτρώσει τον οποιονδήποτε. Πώς αποδεικνύεται, λοιπόν, αυτή η λύτρωση; Λέγεται ότι ο Αδάμ έφαγε τον απαγορευμένο καρπό, που κοινώς ονομάζεται μήλο, και καταδίκασε αιώνια τον εαυτό του και όλους τους απογόνους του. Αυτό είναι πολύ χειρότερο από τις αμαρτίες των γονέων που αποδίδονται στα τέκνα μέχρι και *την τρίτη και την τέταρτη γενιά*. Αλλά πώς επηρέασε ο θάνατος του Ιησού Χριστού την κατάσταση αυτή; Μήπως ο Θεός διψούσε για αίμα; Αν ισχύει αυτό, μήπως θα ήταν καλύτερο να σταυρώσει τον Αδάμ στο απαγορευμένο δέντρο και να φτιάξει έναν νέο άνθρωπο;² Δεν θα ήταν πιο δημιουργικό αυτό από το να επιδιορθώσει τον παλιό; Ή μήπως, αν δεχτούμε την ιστορία, όταν ο Θεός έπλασε τον Αδάμ, απαγόρευσε στον εαυτό του να πλάσει έναν άλλο; Ή επέβαλε στον εαυτό του να χρησιμοποιήσει το υπάρχον απόθεμα; Οι ιερείς πρώτα θα έπρεπε να αποδεικνύουν τα γεγονότα και μετά να εξάγουν δόγματα [από αυτά]. Αντ'αυτού τα αποδέχονται όλα και δεν αποδεικνύουν τίποτα. Αν δεν αποδειχθεί ότι η Βίβλος είναι αποκάλυψη, οτιδήποτε υπάρχει εκεί μέσα είναι εξ ίσου αξιόπιστο με οτιδήποτε υπάρχει σε οποιοδήποτε άλλο βιβλίο.

Αυτή η ιστορία της λύτρωσης δεν επιδέχεται εξέτασης. Το ότι ο άνθρωπος, για να λυτρωθεί από την αμαρτία του ότι έφαγε ένα μήλο, έπρεπε να δολοφονήσει τον Ιησού Χριστό, είναι το πιο παράξενο κεντρικό δόγμα οποιασδήποτε θρησκείας. Σε σχέση μ'αυτό, ο Ντεϊσμός είναι απόλυτα αγνός. Γνωστή αρχή των Κουακέρων είναι να μη σκοτώνουν. Ας υποθέσουμε ότι όταν ο Χριστός ζούσε, στην Ιερουσαλήμ υπήρχαν μόνο Κουακέροι. Δεν θα υπήρχε κανείς να τον σκοτώσει, οπότε, αν η λύτρωση οφείλεται στο αίμα του Χριστού, όπως πιστεύει η Εκκλησία, δεν θα υπήρχε λύτρωση και οι κάτοικοι της Ιερουσαλήμ θα ήταν καταραμένοι επειδή ήταν πολύ καλοί για να κάνουν φόνο. Ο Χριστιανισμός εναντιώνεται πλήρως στην κοινή λογική. Γιατί φοβάται μην τυχόν σκεφτεί ο άνθρωπος;

Για ποιο λόγο οι Χριστιανοί, για να είναι συνεπείς, δεν αγιοποίησαν τον Ιούδα και τον Πόντιο Πιλάτο, αφού χάρη σ'αυτούς κατέστη δυνατή η

2 Κάποιος θα μπορούσε να ισχυριστεί, πάντως, ότι αυτό έκανε με την ιστορία του Νώε, αν και είναι αμφίβολο ότι είχε τελικά τα αποτελέσματα που η θεότητα θα επιθυμούσε: την εξάλειψη της αμαρτίας συγκεκριμένα.

λύτρωση; Σε μία θυσία σημαντικόι ήταν πάντα εκείνοι που την προσέφεραν και όχι το θύμα, συνεπώς ο Ιούδας και ο Πόντιος Πιλάτος θα έπρεπε να έχουν περίοπτη θέση στο εορτολόγιο.

Ως απάντηση στο τελευταίο ερώτημα του συγγραφέα έρχεται το νεοευρεθέν Ευαγγέλιο του Ιούδα, που μας δείχνει, τουλάχιστον, ότι κάποιοι άνθρωποι όντως σκέφτηκαν την ίδια ερώτηση και έδωσαν μια απάντηση με αυτό το εξ ορισμού απόκρυφο και αιρετικό ευαγγέλιο. Για τους λίγους, υποθέτω, που δεν γνωρίζουν το συγκεκριμένο κείμενο, ας μου επιτραπεί να τους ενημερώσω ότι το συγκεκριμένο ευαγγέλιο φέρεται να γράφτηκε από τον Ιούδα, για τον οποίο το κείμενο υποστηρίζει ότι πρόδωσε τον Ιησού κατ'εντολή του ιδίου, ώστε να πληρωθούν οι Γραφές.

Στην απάντηση αυτή ο συγγραφέας δεν σχολιάζει ιδιαίτερες συγκεκριμένα επιχειρήματα του Robert Hall. Περισσότερο απλώς εμπνέεται από το κείμενο για να επαναλάβει τις βασικότερες αντιρρήσεις του περί Χριστιανισμού. Σποραδικά αναφέρω μερικά σημεία που μου έκαναν εντύπωση διαβάζοντας το κείμενο του κηρύγματος.

- Ο Hall χρησιμοποιεί νωρίς το επιχείρημα του ωρολογιοποιού για να στηρίζει τις πεποιθήσεις του περί ενός ευφυσούς σχεδιαστή. Το ίδιο επιχείρημα έχει χρησιμοποιήσει και ο συγγραφέας και είναι ένα εξόχως ντεϊστικό επιχείρημα του 18^{ου} αιώνα το οποίο αναβιώνει και σήμερα. (σελ.10, βλ. και σελ.294 του παρόντος)

- Η “απιστία” δέχεται επίθεση ως πηγή ανηθικότητας, μιας και θεωρείται ότι στερείται τόσο ηθικών αξιών που δεν μπορεί παρά να προκαλέσει φορτικά εγκλήματα. (σελ.14-17) Μάλιστα, στη σελ.31, αναφέρεται ότι η ανηθικότητα που επέφερε την πτώση της Ρώμης οφειλόταν στη δημοφιλία της επικούρειας φιλοσοφίας, παρόλο που ο Επίκουρος προωθούσε τον ασκητισμό και περιορισμό των περιττών σαρκικών απολαύσεων (post hoc ergo propter hoc).

Μερικούς αιώνες νωρίτερα οι “άπιστοι” αυτοί θα είχαν κέρατα και ουρά και θα πηδούσαν από στέγη σε στέγη ρουφώντας το αίμα παιδιών μέσα από τις καμινάδες. Το επιχείρημα χρησιμοποιείται και σήμερα εκτεταμένα, κυρίως επειδή οι υποστηρικτές του μπορούν να το καρφιστώσουν σε σημαντικές μορφές ανηθικότητας της σύγχρονης ιστορίας: τον Χίτλερ (παράδοξο μια και ήταν Καθολικός, αν και όχι “αληθινός Καθολικός” όπως λεν και οι υποστηρικτές του επιχειρήματος αυτού) και τον Στάλιν.

- Η θρησκεία δοξάζεται ως το μοναδικό μέσο που προσφέρει στον άνθρωπο την αρετή της ταπεινότητας και την έννοια της μηδαμινότητας μπροστά στο άπειρο του Θεού. (σελ.27) Ο Carl Sagan που προωθούσε ουσιαστικά το επιστημονικό δέος θα απογοητευόταν.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΛΕΞΕΩΣ “ΘΡΗΣΚΕΙΑ” ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΑΜΦΙΒΟΛΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ

*Πρωτότυπος Τίτλος: “On the world Religion and other words of uncertain signification”
3 Μαρτίου 1804*

Η χρήση της λέξης “religion” [=θρησκεία] για να δηλώσει τη λατρεία του Θεού πρόκειται για βίαιο δάνειο. Η λέξη προέρχεται από τη λατινική λέξη “ligo”, που παράγει τη λέξη “religo”, δηλαδή ξαναδένω, δένω γερά, και το ουσιαστικό “religio”, που με την προσθήκη ενός “n”, παράγεται η αγγλική λέξη “religion”³.

Οι Γάλλοι χρησιμοποιούν τη λέξη σωστά. Όταν μια γυναίκα μπαίνει σε μοναστήρι λέγεται “novitiate”, ότι δένεται δηλαδή με όρκο. Χρησιμοποιούμε κι εμείς τη λέξη με την ίδια έννοια όταν λέμε ότι τηρούμε μια υπόσχεση “religiously” [=με θρησκευτική ευλάβεια].

Αλλά ασχέτως ετυμολογίας, η λέξη δεν έχει καθορισμένο νόημα, αφού δεν καθορίζει σε ποια θρησκεία ανήκει κάποιος. Υπάρχει η θρησκεία των Κινέζων, των Ταρτάρων, των Βραχμάνων⁴, των Περσών, των Εβραίων, των Τούρκων κ.λπ.

Η λέξη “Χριστιανισμός” είναι τόσο ασαφής, όσο και η λέξη “θρησκεία”. Κανένα δόγμα δεν μπορεί να συμφωνήσει με ένα άλλο για το νόημα του Χριστιανισμού. Μόνο από προφητείες και “Ακούσατε, ακούσατε!” ξέρουν. Τα δύο κύρια δόγματα, ο Παπισμός και ο Προτεσταντισμός, συχνά μαλλιοτραβιούνται για το ζήτημα.

Οι Παπικοί ονομάζουν τους Προτεστάντες αιρετικούς. Οι Προτεστάντες ονομάζουν τους Παπικούς ειδωλολάτρες. Οι μικρότερες σέκτες έχουν επιδείξει το ίδιο κακόβουλο πνεύμα, αλλά επειδή ο νόμος απαγορεύει την αιματοχυσία, αρκούνται στο να καταριούνται ο ένας τον άλλο.

Η λέξη “προτεστάντης” έχει θετικό νόημα, όπως χρησιμοποιείται. Δηλώνει αντίδραση στην εξουσία του Πάπα και αυτό είναι το μόνο αξίωμα στο οποίο συμφωνούν οι Προτεστάντες μεταξύ τους. Διαφορετικά, όσον αφορά τον καθορισμό της θρησκείας [και των πεποιθήσεών τους], η λέξη “Προτεστάντης” είναι το ίδιο ασαφής με τη λέξη “Χριστιανός”.

Όταν λέμε “Επισκοπικός”, “Πρεσβυτεριανός”, “Βαπτιστής”, “Κουακέρος”⁵, ξέρουμε τι ακριβώς είναι τα άτομα αυτά και σε τι δόγματα

3 Η ελληνική λέξη “θρησκεία” προέρχεται από το ρήμα “θρησκεύω” που κατά πάσα πιθανότητα είχε την αρχική σημασία “φυλάσσω, τηρώ, ακολουθώ” και μετά προσέλαβε την ειδικότερη έννοια του “τηρώ μια θρησκευτική πράξη”.

4 Στο πρωτότυπο: “Brahmins”

5 Μια σύντομη αναφορά στις προτεσταντικές σέκτες που αναφέρει ο συγγραφέας. (για τους Κουακέρους βλ. υπομ.83, σελ.36)

Episcopalian: Η Επισκοπική Εκκλησία της Αμερικής (Episcopal Church of the USA) είναι ουσιαστικά το αμερικανικό παρακλάδι της Αγγλικανικής Εκκλησίας, που αναγκάστηκε να αποσχισθεί μετά την Αμερικανική Επανάσταση επειδή οι Άγγλοι κληρικοί ορκίζονταν υπακοή στον Βρετανό μονάρχη. Ακολουθούν μια μέση οδό μεταξύ Καθολικών και Προτεσταντών (Via Media). Βασικά Μυστήρια είναι το Βάπτισμα και η Θεία Κοινωνία, ενώ τα υπόλοιπα 5 θεωρούνται δευτερεύοντα.

Presbyterian: Υποκατηγορία των Καλβινιστικών Εκκλησιών. Οι περισσότερες από αυτές τις

πιστεύουν, αλλά όταν λέμε “Χριστιανός” ξέρουμε ότι δεν είναι Εβραίος ή Μωαμεθανός, αλλά δεν ξέρουμε αν πιστεύει στην τριαδικότητα του Θεού ή όχι, αν πιστεύει στην άσπιλη σύλληψη ή όχι, αν δέχεται επτά μυστήρια ή μόνο δύο ή κανένα. Η λέξη “Χριστιανός” περιγράφει τι *δεν είναι* κάποιος και όχι τι *είναι*.

Η λέξη “θεολογία”, από την ελληνική λέξη “θεός”, είναι η μελέτη και η γνώση του Θεού και είναι μια λέξη που, αυστηρά μιλώντας, ανήκει στους Θεϊστές⁶ ή Ντεϊστές και όχι στους Χριστιανούς. Η κεφαλή της Χριστιανικής Εκκλησίας είναι ο Χριστός, αλλά η κεφαλή της Εκκλησίας των Θεϊστών ή Ντεϊστών, όπως ονομάζονται συνήθως (από τη λατινική λέξη για το Θεό, “Deus”) είναι ο ίδιος ο Θεός, συνεπώς η λέξη “θεολογία” ανήκει στην εκκλησία που έχει σαν κεφαλή το Θεό και όχι το Χριστό, όπως συμβαίνει με τη Χριστιανική Εκκλησία. Η δική τους λέξη είναι ο “Χριστιανισμός” και δεν μπορούν να συμφωνήσουν τι ακριβώς είναι.

Οι φράσεις “εξ αποκαλύψεως θρησκεία” και “φυσική θρησκεία” επίσης χρειάζονται εξήγηση. Και οι δύο είναι κατασκευασμένοι όροι από την Εκκλησία με σκοπό την υποστήριξη του ιερατείου. Όσον αφορά τον πρώτο όρο, δεν υπάρχει απόδειξη ότι κάτι τέτοιο υπάρχει, πέρα από την παγκόσμια αποκάλυψη της δύναμης, της καλοσύνης και της σοφίας του Θεού στο Σύμπαν και στα έργα Του στην Πλάση.

Πόσο ανόητο είναι να υποθέτουμε ότι ο Θεός θα συμπεριφερόταν τόσο μεροληπτικά ώστε να αποκαλύψει γνώση σε ένα έθνος, να μην την αποκαλύψει σε ένα άλλο και μετά να το καταδικάσει επειδή δε γνώριζε. Ο ήλιος λάμπει εξ ίσου σε όλο τον κόσμο και η ανθρωπότητα ανά τους αιώνες και σε όλες τις χώρες είναι προικισμένη με λογική και ευλογημένη με όραση για να διαβάζει τα ορατά έργα του Θεού στην Πλάση, ένα βιβλίο που είναι τόσο ευφυώς γραμμένο που ακόμα και ένας απρόσεκτος μπορεί να διαβάσει.

Θαυμάζουμε τη σοφία των αρχαίων, ωστόσο ούτε Βίβλο είχαν, ούτε βιβλίο που το αποκαλούσαν “αποκάλυψη”. Καλλιέργησαν τη λογική που τους έδωσε ο Θεός, Τον μελέτησαν στα έργα Του και [τα ονόματά τους] υψώθηκαν και έγιναν [γνωστά και] αξιοσέβαστα.

εκκλησίες αποφεύγουν τις σχέσεις με τις μη μεταρρυθμισμένες εκκλησίες. (βλ. και υπσημ.60, σελ.319 για τον Καλβινισμό). Δέχονται μόνο τα δύο βασικά μυστήρια της Βάπτισης και της Θεϊας Κοινωνίας.

Baptist: Η Εκκλησία των Βαπτιστών ανήκει στο προτεσταντικό δόγμα, παρόλο που δεν το αποδέχονται όλοι οι Βαπτιστές αυτό. Το όνομά τους προέρχεται από το γεγονός ότι θεωρούν τη βάπτιση βασικό στοιχείο της λατρευτικής ζωής, ως εκ τούτου οι περισσότεροι απορρίπτουν το νηπιοβαπτισμό και προτιμούν να βαπτίζονται σε πιο ώριμη ηλικία. Η λειτουργίες τους επικεντρώνονται στο κήρυγμα και τα άσματα. Ιδιαίτερη διαφορά τους με άλλα δόγματα είναι το γεγονός ότι ο κάθε άνθρωπος είναι ελεύθερος να ερμηνεύσει τις Γραφές όπως επιθυμεί και βάσει των δυνατοτήτων του. Σε γενικές γραμμές είναι από τα πιο φιλελεύθερα Χριστιανικά δόγματα στην Αμερική (αν όχι παγκοσμίως).

6 Σήμερα η λέξη “θεϊστής” έχει καταλήξει να θεωρείται το αντίθετο της λέξης “άθεος” στους διαδικτυακούς κύκλους. Να παρατηρήσω εδώ ότι στην Ελλάδα έχει αρχίσει να εμφανίζεται και η λέξη “αθεϊστής” και “αθεϊσμός” σε αντικατάσταση του όρου “άθεος” και “αθεΐα” που έχει αρνητικό ιστορικό φορτίο. Ταυτόχρονα, οι δύο νέες λέξεις αυτές προσπαθούν να ενσωματώσουν με την κατάληξη -σμος και την έννοια του φιλοσοφικού ρεύματος και όχι μια απλή, άκριτη ή αντιδραστική απόρριψη της ύπαρξης του Θείου.

Όσο για τη Βίβλο, είτε αληθινή, είτε φανταστική, είναι εξιστόρηση γεγονότων και η ιστορία δεν είναι αποκάλυψη. Αν ο Σολομώντας είχε 700 συζύγους και 300 παλλακίδες ή αν ο Σαμψών κοιμήθηκε στην αγκαλιά της Δαλιδά και εκείνη του έκοψε τα μαλλιά, η διήγηση αυτών των γεγονότων είναι απλή ιστορία και δεν χρειάζεται άνωθεν αποκάλυψη για να καταγραφεί. Ούτε χρειάζεται αποκάλυψη για να μας πει ότι και ο Σαμψών και ο Σολομώντας ήταν ανόητοι.

Όσο για τις εκφράσεις που τόσο συχνά χρησιμοποιούνται στη Βίβλο, ότι ο λόγος του Κυρίου κατήλθε στον τάδε και τον δεύνα, ήταν απλώς ένα είδος έκφρασης της εποχής, όπως λένε οι Κουακέροι σήμερα ότι τον τάδε τον κίνησε το Πνεύμα ή αυτό που λένε οι ιερείς ότι τους κάλεσε ο Θεός. Δε θα έπρεπε να ξεγελιόμαστε από τέτοιες αρχαίες εκφράσεις. Αλλά αν θέλουμε να πιστέψουμε ότι ο Θεός θα αποκάλυπτε τον εαυτό Του με λόγια, δε θα ήταν πρόπον να πιστέψουμε ότι θα το έκανε με τέτοιες ανούσιες και άσωτες ιστορίες, όπως αυτές τις Βίβλου. Και αυτός είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους οι Ντεϊστές, από το σεβασμό που τους εμπνέει ο Θεός, δε δέχονται ότι το βιβλίο που ονομάζεται Βίβλος είναι ο λόγος του Θεού ή ότι αποτελεί αποκάλυψη.

Όσον αφορά τον όρο “φυσική θρησκεία” είναι το αντίθετο της “τεχνητής θρησκείας” και είναι αδύνατο ένας άνθρωπος να είναι σίγουρος ότι οι εξ αποκαλύψεως θρησκείες δεν είναι τεχνητές.

Ο άνθρωπος έχει τη δυνατότητα να γράψει βιβλία, να εφεύρει ιστορίες για το Θεό και να τις ονομάσει “αποκάλυψη” ή “λόγο του Θεού”. Το Κοράνι είναι απόδειξη ότι αυτό μπορεί να γίνει και πρέπει να είμαστε πολύ εύπιστοι για να πιστέψουμε ότι αυτό έγινε μόνο μια φορά και ότι ο Μωάμεθ ήταν ο μοναδικός απατεώνας. Οι Εβραίοι θα μπορούσαν να τον ξεπεράσουν [στην απάτη] και η Εκκλησία της Ρώμης θα μπορούσε να ξεπεράσει τους Εβραίους. Οι Μωαμεθανοί πιστεύουν στο Κοράνι, οι Χριστιανοί στη Βίβλο και η παιδεία είναι που κάνει τη διαφορά [σε θέματα πίστης].

Τα βιβλία, όπως οι Βίβλοι ή τα Κοράνια, δεν εμπεριέχουν κανένα στοιχείο που να δείχνει ότι είναι έργο πέρα από τις δυνάμεις του ανθρώπου. Μόνο κάτι που δεν μπορεί να κάνει ένας άνθρωπος αποτελεί απόδειξη ότι είναι έργο μιας ανώτερης δύναμης. Ένας άνθρωπος δεν θα μπορούσε να εφεύρει και να δημιουργήσει ένα Σύμπαν, δεν θα μπορούσε να δημιουργήσει τη φύση, γιατί είναι θείκης προέλευσης. Αυτοί είναι οι νόμοι με τους οποίους κυβερνάται το Σύμπαν.

Άρα, όταν κοιτάμε το Θεό δια μέσου τη φύσης βρισκόμαστε στο δρόμο της ευτυχίας, αλλά, όταν εμπιστευόμαστε βιβλία ως λόγο του Θεού και τα εμπιστευόμαστε ως αποκάλυψη, είμαστε έρμια σε έναν ωκεανό αβεβαιότητας και διασπώμαστε σε αλληλοσπαρασσόμενες σέκτες. Άρα ο όρος “φυσική θρησκεία” ερμηνεύεται ως θρησκεία [που προέρχεται απ'ευθείας] από το Θεό, ενώ ο όρος “εξ αποκαλύψεως θρησκεία” εμπεριέχει την υποψία ότι είναι τεχνητή.

Για να δείξω την ανάγκη κατανόησης των λέξεων θα αναφέρω για παράδειγμα έναν ιερέα της Επισκοπικής εκκλησίας του Newark της Νέας

Υερσέης. Έγραψε και εξέδωσε ένα βιβλίο με τίτλο “Ένα αντίδοτο στο Ντεϊσμό”.⁷ Το αντίδοτο στο Ντεϊσμό είναι η Αθεΐα. Δεν υπάρχει άλλο αντίδοτο, γιατί τι μπορεί να είναι αντίδοτο στην πίστη στο Θεό από τη μη πίστη στην ύπαρξή του; Με τέτοιους ιερείς για δασκάλους τι μπορεί να περιμένει κανείς πέρα από άγνοια και παραπληροφόρηση;⁸

7 Αναφέρεται στον Uzal Ogden και το βιβλίο του “An antidote to Deism” (βλ. και Βιβλιογραφία, σελ.392)

8 Για το ζήτημα της άγνοιας των θρησκολήπτων ο Michel Onfray αναφέρει:

“...Η οικοδόμηση της θρησκείας τους [εννοεί τις αβρααμικές θρησκείες], η γνώση των συζητήσεων και αντιπαραθέσεων, οι προτροπές για συλλογισμό, η ανάλυση, η κριτική, οι αντιπαραβολές αντιφατικών πληροφοριών, οι πολεμικοί διάλογοι, λάμπουν δια της απουσίας τους μέσα στην κοινότητα που θριαμβεύουν μάλλον ο ψιττακισμός και η ανακύκλωση των μύθων με τη βοήθεια ενός καλολαδωμένου μηχανισμού που επαναλαμβάνει, αλλά δεν ανανεώνει, που επικαλείται τη μνήμη και όχι την ευφυΐα. Το να ψέλνεις, να απαγγέλλεις, να επαναλαμβάνεις δεν σημαίνει να σκέφτεσαι. Ούτε και το να προσεύχεσαι. Κάθε άλλο.

Να ακούς για νιοστή φορά ένα κείμενο του Παύλου και να αγνοείς την ύπαρξη του ονόματος του Γρηγορίου του Ναζιανζηνού· να φτιάχνεις κάθε χρόνο τη φάτνη και να μην ξέρεις τι ήταν οι διενέξεις που θεμελίωσαν τον Αρειανισμό ή η Σύνοδος για την εικονολατρία· να κοινωνείς με άξιμο άρτο και να αγνοείς την ύπαρξη του δόγματος περί αλαθίτου του Πάπα· [συνεχίζει με διάφορα τέτοια ζευγάρια και καταλήγει] και άλλα τόσα πολιτισμικά αδιέξοδα λόγω φεικισμού στις ιεροτελεστίες και τις πρακτικές, να κάτι που δημιουργεί πρόβλημα για μια υποθετικώς φωτισμένη άσκηση της θρησκείας σου...” (σελ.81-82)

Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΒΑΒΕΛ

Πρωτότυπος Τίτλος: *"Of the Tower of Babel"*
24 Μαρτίου 1804

Η ιστορία του Πύργου της Βαβέλ υπάρχει στη Γένεση, κεφάλαιο 11. Ξεκινά ως εξής:

¹Και ἦν πᾶσα ἡ γῆ χειλος ἓν, καὶ φωνὴ μία πᾶσι. ²καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κινήσει αὐτοὺς ἀπὸ ἀνατολῶν, εὗρον πεδίον ἐν γῆ Σενναὰρ καὶ κατώκησαν ἐκεῖ. ³καὶ εἶπεν ἄνθρωπος τῷ πλησίον αὐτοῦ· δεῦτε πλινθεύσωμεν πλίνθους καὶ ὀπτήσωμεν αὐτάς πυρί. καὶ ἐγένετο αὐτοῖς ἡ πλίνθος εἰς λίθον, καὶ ἄσφαλτος ἦν αὐτοῖς ὁ πηλός. ⁴καὶ εἶπαν· δεῦτε οἰκοδομήσωμεν ἑαυτοῖς πόλιν καὶ πύργον, οὗ ἔσται ἡ κεφαλὴ ἕως τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ποιήσωμεν ἑαυτοῖς ὄνομα πρὸ τοῦ διασπαρῆναι ἡμᾶς ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς. ⁵καὶ κατέβη Κύριος ἰδεῖν τὴν πόλιν καὶ τὸν πύργον, ὃν ᾠκοδόμησαν οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων. ⁶καὶ εἶπε Κύριος· ἰδοὺ γένος ἓν καὶ χειλος ἓν πάντων, καὶ τοῦτο ἤρξαντο ποιῆσαι, καὶ νῦν οὐκ ἐκλείψει ἀπ' αὐτῶν πάντα, ὅσα ἂν ἐπιθῶνται ποιεῖν. ⁷δεῦτε καὶ καταβάντες συγχέωμεν αὐτῶν ἐκεῖ τὴν γλῶσσαν, ἵνα μὴ ἀκούσωσιν ἕκαστος τὴν φωνὴν τοῦ πλησίον. ⁸καὶ διέσπειρεν αὐτοὺς Κύριος ἐκεῖθεν ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς, καὶ ἐπαύσαντο οἰκοδομοῦντες τὴν πόλιν καὶ τὸν πύργον. [Ἔτι τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτῆς Σύγχυσις, ὅτι ἐκεῖ συνέχεε Κύριος τὰ χεῖλη πάσης τῆς γῆς, καὶ ἐκεῖθεν διέσπειρεν αὐτοὺς Κύριος ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς.]⁹ (Γεν 11,1-9)

Αυτὴ εἶναι ἡ ιστορία· μια πολὺ ἀνόητη καὶ αντιφατικὴ ιστορία εἶναι! Κατ'ἀρχάς, αὐτὸς ὁ οικεῖος καὶ ἀσεβὴς τρόπος με τὸν ὁποῖο ἀναφέρεται στὸ Θεὸ αὐτὸ το κεφάλαιο εἶναι προσβλητικὸς γιὰ ἓνα σοβαρὸ ἄνθρωπο.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν πρόθεση κατασκευῆς ἐνὸς πύργου που θα φτάσει στὸν οὐρανὸ, δὲν μπορεῖ νὰ υπήρξαν ἄνθρωποι τόσο ἀνόητοι που νὰ πιστευαν κατὰ τέτοιο. Ἀλλὰ τὸ νὰ παρουσιάζεται ὁ Θεὸς νὰ ζηλεῦει αὐτὴ τὴν

9 ¹And the whole earth was of one language, and of one speech. ²And it came to pass, as they journeyed from the east, that they found a plain in the land of Shinar; and they dwelt there. ³And they said one to another, Go to, let us make brick, and burn them thoroughly. And they had brick for stone, and slime had they for mortar. ⁴And they said, Go to, let us build us a city and a tower, whose top may reach unto heaven; and let us make us a name, lest we be scattered abroad upon the face of the whole earth. ⁵And the LORD came down to see the city and the tower, which the children of men builded. ⁶And the LORD said, Behold, the people is one, and they have all one language; and this they begin to do: and now nothing will be restrained from them, which they have imagined to do. ⁷Go to, let us go down, and there confound their language, that they may not understand one another's speech. ⁸So the LORD scattered them abroad from thence upon the face of all the earth: and they left off to build the city. ⁹Therefore is the name of it called Babel; because the LORD did there confound the language of all the earth: and from thence did the LORD scatter them abroad upon the face of all the earth." (Γεν 11,1-9)

Ὁ συγγραφεὺς δὲν καταγράφει καὶ τὸν 9ο στίχο, ἀλλὰ τὸν πρόσθεσα ἐγώ, ἐπειδὴ τὸ βρισκῶ ἰδιαίτερα ἐνδιαφέρον ὅτι ἡ λέξη "Βαβέλ" δὲν ὑπάρχει στὸ ἐλληνικὸ κείμενο, ἀλλὰ μεταφράζεται ὡς "σύγχυσις".

προσπάθεια, όπως έκανε ο συγγραφέας αυτής της διήγησης, ουσιαστικά προσθέτει ασέβεια στην ανοησία. “Δεύτε οικοδομήσωμεν έαυτοῖς πόλιν...” λένε οι χτίστες “...καὶ πύργον, οὗ ἔσται ἡ κεφαλὴ ἕως τοῦ οὐρανοῦ.” “Δεύτε καὶ καταβάντες...” λέει ο Θεός “...συχγέωμεν αὐτῶν ἐκεῖ τὴν γλῶσσαν.”

Αυτή η οικειότητα είναι απρεπής και η αιτιολόγησή της είναι ακόμα χειρότερη. “Τοῦτο ἤρξαντο ποιῆσαι, καὶ νῦν οὐκ ἐκλείπει ἀπ’ αὐτῶν πάντα, ὅσα ἂν ἐπιθῶνται ποιεῖν.” Ο Μεγαλοδύναμος παρουσιάζεται να ζηλεύει την επιθυμία τους να ανέβουν στον ουρανό. Η ιστορία αυτή είναι μια τελείως γελοία προσπάθεια, γελοία ακόμα και για μύθο, να εξηγηθεί η ποικιλία γλωσσών στον κόσμο, και απ’ό,τι φαίνεται αυτός ήταν ο σκοπός της.

Επιπλέον, η σύγχυση των γλωσσών για να χωριστούν οι άνθρωποι δεν έχει νόημα, γιατί αντί να παράγει αυτό το αποτέλεσμα, ουσιαστικά θα αύξανε τις δυσκολίες των ανθρώπων και θα τους ανάγκαζε να μείνουν κοντά ο ένας στον άλλο. Πού θα μπορούσαν να πάνε για να βελτιώσουν τη ζωή τους;

Άλλη μια παρατήρηση στην ιστορία είναι ότι είναι ασυνεπής με την ιδέα ότι η Βίβλος είναι ο λόγος του Θεού που δόθηκε από το Θεό για να διαβαστεί από την ανθρωπότητα. Τίποτα δεν θα εμπόδιζε τη διάδοση αυτού του λόγου περισσότερο από τη σύγχυση των γλωσσών της ανθρωπότητας. Οι άνθρωποι, που μετά από αυτό μιλούσαν διαφορετικές γλώσσες, θα μπορούσαν να καταλάβουν το λόγο του Θεού, όσο μπορούσαν και οι χτίστες της Βαβέλ να καταλάβουν ο ένας τον άλλο. Αν όντως [ο Θεός] ήθελε να δώσει το λόγο Του στους ανθρώπους, σίγουρα θα ήταν καλύτερο η ανθρωπότητα να είχε ένα στόμα και μία φωνή, όπως πριν τη Βαβέλ, και να μην είχαν συγχυθεί ποτέ.

Ωστόσο, είναι γεγονός ότι η Βίβλος δεν επιδέχεται εξέτασης σε κανένα τμήμα της, το οποίο δεν θα συνέβαινε αν ήταν όντως ο λόγος του Θεού. Αυτοί που το πιστεύουν αυτό είναι αυτοί που ξέρουν τα λιγότερα για τη Βίβλο και οι ιερείς πάντα φροντίζουν να κρατούν τα αντιφατικά και ασυνεπή τμήματά της κρυμμένα.

Ο Armstrong γράφει για την ιστορία του πύργου της Βαβέλ:

Ερώτηση: Τι είναι πιο γελοίο; Η ιδέα ενός πύργου που φτάνει στα Ουράνια ή η ιδέα ότι μερικοί αρχιτέκτονες της εποχής του χαλκού μπορούν να φοβίσουν το Θεό;

Από αυτούς τους 9 στίχους στην αρχή του κεφαλαίου 11 της Γενέσεως μαθαίνουμε ότι:

1. Προφανώς αυτοί που έγραψαν τη Βίβλο νόμιζαν ότι είναι αρχιτεκτονικά εφικτό να χτιστεί ένας πύργος που μπορεί να φτάσει στα σύννεφα (ή τον ουράνιο θόλο) και κατά συνέπεια στα Ουράνια.
2. Ο Γιαχβέ φοβήθηκε αυτούς τους ανθρώπους στο στίχο 6.
3. Ο Γιαχβέ καταράστηκε τους ανθρώπους για να σταματήσει την ανοικοδόμηση. Οι διαφορετικές γλώσσες δημιουργήθηκαν στιγμιαία εκείνη τη στιγμή.

[...]

Η Κοινή Λογική μας λέει:

1. Είναι εντελώς απίθανο ο Δημιουργός ολόκληρου του Σύμπαντος να νιώθει φόβο ή να απειλείται από οποιαδήποτε ανθρώπινη δραστηριότητα.

2. Προφανώς ο Θεός δεν απειλείται από το ότι ταξιδεύουμε πέρα-δώθε στο φεγγάρι, αφού επιτρέπεται να γίνει ένα τέτοιο ταξίδι.

3. Αν όντως υπάρχουν τα Ουράνια [ή ο Παράδεισος] δεν βρίσκονται κοντά στη Γη.

Βιβλική Αντίφαση: Αν και η Βίβλος στο Γεν 11,1 λέει ότι υπήρχε μόνο μια γλώσσα, αλλά το προηγούμενο κεφάλαιο υποδηλώνει ότι υπήρχαν παραπάνω από μία (τα έντονα γράμματα έχουν προστεθεί από εμένα)

Γεν 10,5: “ἐκ τούτων ἀφωρίσθησαν νῆσοι τῶν ἐθνῶν ἐν τῇ γῆ αὐτῶν, ἕκαστος **κατὰ γλώσσαν** ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν.

Γεν 10,20: “οὗτοι υἱοὶ Χάμ, ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν, **κατὰ γλώσσας αὐτῶν**, ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν.”

Γεν 10,31: “οὗτοι υἱοὶ Σήμ, ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν, **κατὰ γλώσσας αὐτῶν**, ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν.”

Προφανώς υπήρχαν περισσότερες της μίας γλώσσες και πριν τον Πύργο της Βαβέλ, σύμφωνα με το 10ο κεφάλαιο. Αλλά το 11ο λέει ότι δεν υπήρχαν. Πώς γίνεται αυτοί που συνέθεσαν τον φερόμενο “λόγο του Θεού” να ήταν τόσο τσαπατσούληδες;” (κεφ.3 §7)

ΚΑΪΝ ΚΑΙ ΑΒΕΛ

Πρωτότυπος Τίτλος: *"Of Cain and Abel"*
31 Μαρτίου 1804

Η ιστορία του Κάιν και του Άβελ υπάρχει στο 4^ο κεφάλαιο της Γενέσεως. Ο Κάιν ήταν ο μεγαλύτερος αδελφός και ο Άβελ ο νεότερος, και ο Κάιν σκότωσε τον Άβελ. Η αιγυπτιακή ιστορία του Τυφώνος¹⁰ και του Όσιρη και η εβραϊκή του Κάιν και του Άβελ φαίνονται ότι είναι η ίδια ιστορία επωμένη διαφορετικά και ότι προερχόταν από την Αίγυπτο.

Στην αιγυπτιακή ιστορία ο Τυφών είναι ο μεγαλύτερος αδελφός, ο Όσιρις ο νεότερος και ο Τυφών σκοτώνει τον Όσιρι. Η ιστορία είναι μια αλληγορία φωτός και σκοτούς. Ο Τυφών, ο μεγάλος αδελφός, είναι το σκοτάδι, επειδή υποτίθεται ότι το σκοτάδι είναι αρχαιότερο του φωτός. Ο Όσιρις είναι το αγαθό φως που κυβερνά κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και κάνει τη γη να καρπίζει και είναι ο πιο αγαπητός, σαν τον Άβελ, και γι' αυτό ο Τυφών τον μισεί. Όταν έρχεται ο Χειμώνας, και το σκοτάδι και το κρύο απλώνεται στη γη, λέγεται ότι ο Τυφών σκότωσε τον Όσιρι από κακία, όπως ο Κάιν σκότωσε τον Άβελ.

Οι δύο ιστορίες μοιάζουν αρκετά, και πρέπει να πρόκειται για την ίδια ιστορία. Αυτή την άποψη ενισχύει και το 5^ο κεφάλαιο της Γενέσεως που αντιφάσκει σε σχέση με το 4^ο κεφάλαιο και την ιστορία του Κάιν και του Άβελ, αφού, αν και στο 4ο κεφάλαιο αναφέρεται το όνομα του Σηθ, στο 5ο εμφανίζεται να είναι ο πρωτότοκος του Αδάμ. Το κεφάλαιο ξεκινά ως εξής:

“¹Αυτή ἡ βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων· ἡ ἡμέρα ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν Ἄδாம், κατ’ εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν· ²ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς καὶ εὐλόγησεν αὐτούς· καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἄδாம், ἡ ἡμέρα ἐποίησεν αὐτούς· ³ἔζησε δὲ Ἄδὰμ τριακοντα καὶ διακόσια ἔτη, καὶ ἐγέννησε κατὰ τὴν ἰδέαν αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Σήθ.”¹¹ (Γεν 5,1-3) Το υπόλοιπο κεφάλαιο συνεχίζει με τη γενεαλογία.

Οποιοσδήποτε διαβάζει αυτό το κεφάλαιο δεν μπορεί να υποθέσει ότι ο Αδάμ είχε παιδιά πριν το Σηθ. Το βιβλίο ξεκινά με τη λεγόμενη δημιουργία του Αδάμ και ονομάζεται “γενεές Αδάμ” [ή “βίβλος γενέσεως ανθρώπων”], αλλά δε γίνεται καμία αναφορά στον Κάιν και τον Άβελ. Ένα πάντως είναι σίγουρο· ότι δεν έγραψε το ίδιο άτομο και τις δύο διηγήσεις. Ούτε ο πιο γκαφατζής ιστορικός δε θα μπορούσε να κάνει τέτοιο λάθος.

10 Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί το “Τυφών” ως εναλλακτικό για τον αιγυπτιακό θεό “Σεθ”. Μάλλον αγνοούσε το όνομα της Αιγυπτιακής θεότητας, διαφορετικά σίγουρα θα τον εξέπληττε η ομοιότητα μεταξύ του αιγυπτιακού Σεθ και του ισραηλινού Σηθ.

11 “¹This is the book of the generations of Adam. In the day that God created man, in the likeness of God made he him; ²Male and female created he them; and blessed them, and called their name Adam, in the day when they were created. ³And Adam lived an hundred and thirty years, and begat a son in his own likeness, and after his image; and called his name Seth” (Γεν 5,1-3)

Αν και θεωρώ ότι και τα 10 πρώτα κεφάλαια της Γενέσεως είναι φανταστικά, ωστόσο ακόμα και αυτά θα έπρεπε να έχουν κάποια συνέπεια, ενώ αυτά τα δύο κεφάλαια δεν έχουν καμία. Η ιστορία του Κάιν και τους Άβελ της Γενέσεως φαίνεται να μην είναι άλλη από την αιγυπτιακή ιστορία του Τυφώνος και του Όσιρη, του σκότους και του φωτός, η οποία είναι μια εξαιρετική αλληγορία χωρίς να χρειάζεται να πιστέψει κανείς ότι πρόκειται για γεγονός.

Ο Boudinot κάνει μια ενδιαφέρουσα αναφορά σχετικά με την ιστορία του Κάιν και του Άβελ: “Μετά την Πτώση εμφανίζεται η διήγηση για τον Κάιν και τον Άβελ που λατρεύανε το Θεό στον Ουρανό. Ο ένας με αποδεκτό τρόπο, προσφέροντας θύματα σφαγμένα στο βωμό προτού φάει άνθρωπος από αυτά· προτυπώνοντας *εκείνου* που θα γινόταν η σπουδαιότερη εξιλεωτική θυσία. Ο άλλος με πολύ απαράδεκτο τρόπο, αρνούμενος υποταγή στην αποκαλυφθείσα θέληση του Δημιουργού του και προτιμώντας τα αναίμακτα προϊόντα της γης που παρήγαγε με τον κόπο του ως αντάξια στα μάτια του Θεού. Το ζήτημα αυτό επέφερε επιπτώσεις στη συμπεριφορά των ανδρών και τη μία αμαρτωλή πράξη ακολούθησε μια άλλη· ουσιαστικά ασέβεια. Σύντομα παρήγαγε την υπέρτατη σκληρότητα· ο ένας αδελφός έχυσε το αίμα του άλλου.” (σελ.100-101)

Μήπως θα έπρεπε να δεχθούμε ασυζητητί πως η σφαγή ενός ζώου είναι μια ελάχιστα βίαιη πράξη για να τιμήσουμε μια θεότητα που προφανώς διψά για αίμα, ενώ την ίδια στιγμή η προσφορά καρπών εμφανίζεται ως βδέλυγμα. Αν είναι δυνατόν ο Δημιουργός να ικανοποιηθεί με μερικά στάχυα! Και φυσικά, επειδή έτσι μας βολεύει, οι θυσίες του Άβελ προτυπώνουν τη θυσία του Ιησού, ενώ η αναίμακτη θυσία του Κάιν δεν προτυπώνει την αναίμακτη θυσία που προσφέρουν οι Χριστιανοί σήμερα (Ανόητη η απορία μου. Πώς θα μπορούσε να συμβολίζει κάτι καλό ένας δολοφόνος). Προφανώς, πάντως, μερικές χιλιάδες χρόνια αρκούν ώστε ο Δημιουργός του Σύμπαντος να κορέσει τη δίψα του για αίμα και να γίνει χορτοφάγος. Η απόπειρα αυτή του Boudinot για ερμηνεία των Γραφών είναι τουλάχιστον τραγελαφική.

ΠΕΡΙ ΠΑΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Πρωτότυπος Τίτλος: *“Of the Old and New Testament”*
31 Μαρτίου 1804

Ο Αρχιεπίσκοπος Tillotson¹² λέει: “Η διαφορά μεταξύ τους ύφους της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης είναι τόσο προφανής που μια από τις σπουδαιότερες σέκτες στις αρχαίες εποχές πάνω σ’αυτή τη βάση έστησαν μια αίρεση με δύο Θεούς: έναν σατανικό, άγριο και αδίστακτο, τον οποίο αποκάλεσαν “Θεό της Παλαιάς Διαθήκης” και έναν καλό, αγαθό και ελεήμονα, τον οποίο αποκάλεσαν “Θεός της Καινής Διαθήκης”.¹³ Τόσο μεγάλη είναι η διαφορά μεταξύ της περιγραφής του Θεού στην εβραϊκή και χριστιανική θρησκεία, το οποίο δίνει τουλάχιστον μια χροιά αξιοπιστίας στην φανταστική πεποίθηση ότι υπάρχουν δύο Θεοί.” Αυτά από τον Tillotson.

Αλλά είναι γεγονός ότι η Εκκλησία έχει ξεδιαλέξει αρκετά χωρία από την Παλαιά Διαθήκη, τα οποία παραλόγως τα ονομάζει προφητείες για τον Ιησού Χριστό (παρόλο που προφητείες για ένα τέτοιο άτομο δεν υπάρχουν, όπως μπορεί να δει οποιοσδήποτε εξετάσει τα αντίστοιχα χωρία) και υπήρχε η ανάγκη να υποστηριχθεί η αξιοπιστία της Παλαιάς Διαθήκης γιατί χωρίς αυτή θα “γκρεμιζόταν” και η Καινή και το χριστιανικό σύστημα πίστης θα έβρισκε άδοξο τέλος. Ως ηθικό βιβλίο, υπάρχουν αρκετά σημεία της Καινής Διαθήκης που είναι καλά, αλλά δεν διαφέρουν από τα διδάγματα που διδάσκονταν στον Ανατολικό Κόσμο εκατοντάδες χρόνια πριν τη γέννηση του Χριστού. Ο Κομφούκιος, Κινέζος φιλόσοφος που έζησε 500 χρόνια πριν το Χριστό λέει *“αναγνωρίστε το καλό επιστρέφοντας καλό και ποτέ μην επιστρέφετε το κακό”*.

Οι κληρικοί σε παπικές χώρες ήταν αρκετά πονηροί για να αναγνωρίσουν ότι αν η Παλαιά Διαθήκη γινόταν ευρέως γνωστή, τότε τα ψεύδη της Καινής σχετικά με το Χριστό θα ανιχνεύονταν, οπότε και απαγόρευσαν τη χρήση της και την απομάκρυναν από όπου την εύρισκαν. Αντίθετα, οι Ντεϊστές πάντα ενθάρρυναν την ανάγνωσή της, ώστε οι άνθρωποι να την κρίνουν μόνοι τους και να καταλάβουν ότι ένα βιβλίο τόσο γεμάτο με αντιφάσεις και φαυλότητες δεν μπορεί να είναι λόγος του Θεού και ότι είναι προσβλητικό το βιβλίο αυτό να αποδίδεται στο Θεό.

ΕΝΑΣ ΑΛΗΘΙΝΟΣ ΝΤΕΪΣΤΗΣ

12 John Tillotson (10/1630-22/11/1694), αρχιεπίσκοπος του Canterbury (1691-1694)

13 Η σέκτα αυτή ήταν οι Μαρκιωνίτες, που πίστευαν ότι ο Χριστός ήταν ένας Θεός ανώτερος από τον Θεό της Παλαιάς Διαθήκης και ότι ο δεύτερος ήταν εκείνος που δημιούργησε τον κόσμο (γι’αυτό και το κακό επικρατεί στον κόσμο).

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΝΤΕΪΣΜΟΥ ΜΕ ΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ Η ΥΠΕΡΟΧΗ ΤΟΥ

*Πρωτότυπος Τίτλος: "Of the religion of Deism compared with the Christian religion
and the superiority of the former over the latter"
30 Ιουνίου και 7 Ιουλίου 1804*

Κάθε άνθρωπος, σε όποια θρησκεία και αν ανήκει, με το κεντρικό δόγμα της θρησκείας του και μόνο είναι ΝΤΕΪΣΤΗΣ. Ο Ντεϊσμός, από το λατινικό "Deus", "Θεός", είναι η πίστη σε ένα Θεό και αυτή η πίστη είναι το κεντρικό δόγμα κάθε ανθρώπινου συστήματος πίστης.

Πάνω σε αυτό το δόγμα, για το οποίο συμφωνεί όλη η ανθρωπότητα, ο Ντεϊστής χτίζει την εκκλησία του και εκεί σταματά. Όποτε παραστρατίζουμε από αυτή την πίστη και την αναμειγνύουμε με αντιλήψεις ανθρώπινης κατασκευής, εισερχόμαστε στο λαβύρινθο της αβεβαιότητας και του μύθου και εκτιθέμεθα στην καταπίεση από άτομα που προσποιούνται μια αποκάλυψη.

Οι Πέρσες μας δείχνουν το Zend-Avesta¹⁴ του Ζωροαστρισμού, το "νομοδότη" της Περσίας, και το ονομάζουν "θεϊκό νόμο", οι Βραχμανιστές δείχνουν το Shaster¹⁵, την αποκάλυψη που έδωσε ο Θεός στο Βράχμα από ένα σύννεφο, οι Εβραίοι δείχνουν το νόμο του Μωυσή που του τον έδωσε ο Θεός στο όρος Σινά, οι Χριστιανοί δείχνουν μια συλλογή βιβλίων και επιστολών που κανείς δεν ξέρει ποιος έγραψε και λέγεται Καινή Διαθήκη, και οι Μωαμεθανοί μας δείχνουν το Κοράνι που δόθηκε στο Μωάμεθ από το Θεό. Ο καθένας ονομάζει τη θρησκεία του "εξ αποκάλυψεως" και [το βιβλίο] λόγω του Θεού και αυτοί οι πιστοί δηλώνουν ότι το πιστεύουν από συνήθεια λόγω παιδείας και όλοι πιστεύουν ότι όλοι οι υπόλοιποι έχουν παραπλανηθεί.

Αλλά όταν το θείο δώρο της λογικής αρχίσει να μεγαλώνει στο νου και αρχίσει να καλεί τον άνθρωπο να σκεφτεί, τότε πλέον διαβάσει και αναλογίζεται το Θεό και τα Έργα Του και όχι βιβλία που παριστάνουν ότι είναι αποκάλυψη. Η Πλάση είναι η Βίβλος του αληθινού πιστού του Θεού. Τα πάντα σ'αυτό το τεράστιο βιβλίο του εμπνέουν θεσπέσιες ιδέες για το Δημιουργό. Οι μικρές, ασήμαντες και συχνά κυδαιές ιστορίες της Βίβλου βουλιάζουν στο βούρκο της κακίας συγκρινόμενες με αυτό το τεράστιο έργο.

Ο Ντεϊστής δε χρειάζεται κανένα από αυτά τα κόλπα και τους θεατρνισμούς που λέγονται θαύματα για να επιβεβαιώσει την πίστη του,

14 "Avesta" είναι η κύρια συλλογή ιερών κειμένων του Ζωροαστρισμού. Ο όρος "Zend-Avesta" που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας είναι μια παρανόηση, καθώς σημαίνει "ερμηνεία της Avesta".

15 "Shaster" ή "Shashtra" είναι λέξη που αναφέρεται συλλογικά στις Γραφές του Ινδουισμού (ή σε ερμηνείες των γραφών στο Βουδισμό). Ο Βράχμα είναι ο ινδουιστικός θεός της Δημιουργίας (ο όρος χρησιμοποιείται και από το Βουδισμό ως τίτλος και αναφέρεται σε μια πληθώρα θεοτήτων που αναμειγνύονται περιστασιακά στις υποθέσεις των ανθρώπων)

Αυτό που αναφέρει εδώ ο συγγραφέας, "...έδωσε ο Θεός στο Βράχμα από ένα σύννεφο" προφανώς είναι παρανόηση.

γιατί τι μπορεί να είναι μεγαλύτερο θαύμα από την ίδια την Πλάση και την ίδια του την ύπαρξη;

Όταν ο Ντεϊσμός γίνει σωστά αντιληπτός, υπάρχει σ'αυτόν μια ευτυχία που δεν μπορεί να βρεθεί σε καμία άλλη θρησκεία. Όλα τα άλλα συστήματα πίστης έχουν κάτι που είτε σοκάρει τη λογική μας, είτε της προκαλεί αηδία, και ο άνθρωπος, αν είναι όντως σκεπτόμενος, πρέπει να καταπνίξει τη λογική του για να πιέσει τον εαυτό του να πιστέψει.

Αλλά στο Ντεϊσμό η πίστη και η λογική ενώνονται πρόθυμα. Η θαυμαστή δομή του Σύμπαντος και ό,τι βλέπουμε στην Πλάση μας αποδεικνύουν πολύ καλύτερα από οποιοδήποτε βιβλίο την ύπαρξη του Θεού και διαλαλούν τις ιδιότητές Του.

Μόνο με τη χρήση της λογικής μπορούμε να δούμε το Θεό στα έργα Του και να μιμηθούμε τις πράξεις Του. Όταν βλέπουμε τη φροντίδα Του και την καλοσύνη Του για όλα τα πλάσματά Του, αυτό μας διδάσκει το καθήκον που έχουμε προς το συνάνθρωπο, ενώ μας ωθεί να νιώσουμε ευγνωμοσύνη γι'Αυτόν. Ο άνθρωπος, με το να ξεχνάει το Θεό και τα έργα Του και να τρέχει πίσω από βιβλία προσπονητής αποκάλυψης, ξεστρατίζει από την ευθεία οδό του καθήκοντος και της ευτυχίας¹⁶ και γίνεται θύμα της αμφιβολίας και της αφελούς αυταπάτης.¹⁷

Με εξαίρεση το πρώτο άρθρο στο Χριστιανικό Σύμβολο της Πίστεως, αυτό της πίστης σε ένα Θεό, δεν υπάρχει άλλο που να μη γεμίζει το μυαλό με αμφιβολία σχετικά με το αν είναι αληθινό ή όχι, με το που αρχίσει ο άνθρωπος να σκέφτεται γι'αυτά. Κάθε άρθρο μιας πίστης που θέλει να είναι απαραίτητη για την ευτυχία και τη σωτηρία του ανθρώπου θα έπρεπε να είναι καταφανώς λογική και άμεσα κατανοητή όπως το πρώτο άρθρο, μια

16 Σ'αυτό το σημείο ο συγγραφέας για πρώτη φορά συγκλίνει τόσο πολύ στην Επικουρεία Τετραφάρμακο μέσα σε μία παράγραφο και γενικότερα στις απόψεις της επικουρείας φιλοσοφίας, παρόλο που παρόμοιες ιδέες είναι σκόρπιες σε όλα τα γραπτά του. “Άφοβος ο θεός, άνυπτον ο θάνατος· και τάγαθόν μὲν εὐκτητον, τὸ δὲ δεινόν εὐεκακατέρητον” (Αβραμιδης, σελ.262. βλ. και Κοέν, σελ.111-127)

Είναι άγνωστό αν ο συγγραφέας είχε μελετήσει τις διδαχές του Επικούρου, μια και θα περίμενε κανείς να αναφέρεται σ'αυτές πιο συχνά (είναι παράδοξο, ειδικά αν αναλογιστεί κανείς ότι ο φίλος του ο Jefferson δήλωνε Επικουρείος.)

17 Ο Simpson αναφέρει σχετικά με την κατηγορία ότι ο Χριστιανισμός είναι αυταπάτη: “Αν η θρησκεία του ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ είναι αυταπάτη, τουλάχιστον είναι χαρωπή αυταπάτη και ακόμα και ένας σοφός άνθρωπος δεν θα επιθυμούσε να διαλυθεί. Θα προτιμούσε να πει, όπως και ο Ρωμαίος Ρήτωρ, μιλώντας για την αθανασία της ψυχής: “Αν κάνω λάθος, τότε θέλω και το κάνω· και όσο ζω κανείς δεν θα μου αφαιρέσει το σφάλμα αυτό, το οποίο πολύ με ευχαριστεί.” Επίσης υποσημαίνει ότι ο Κορ Addison λέει για το ίδιο ζήτημα: “Αν είναι όνειρο, αφήστε με να το ευχαριστηθώ, αφού με κάνει πιο ευτυχή και καλύτερο άνθρωπο.” (σελ.7)

Είναι καλύτερο το να είναι κανείς ευτυχισμένος με ένα ψέμα ή δυστυχής με μια αλήθεια; Σίγουρα, ο Χριστιανισμός ως παραμυθία και ψυχική στήριξη δεν είναι κάτι το αρνητικό, αλλά είναι εν τέλει προσωπική επιλογή που δεν επηρεάζει το κοινωνικό σύνολο. Το κακό με αυτή τη μορφή θρησκείας είναι ότι αποτελεί μια ιδεατή μορφή που απλά δεν υπάρχει, αφού η θρησκεία πάντα βγάζει παρακλάδια σε ολόκληρο τον κοινωνικό ιστό και δεν περιορίζεται στην κατ'οίκον ζωή του πιστού. Αλλάστε ένα σύνολο ανθρώπων που “ξέρει” ότι έχει δικιο δεν μπορεί να βλέπουν τους συμπολίτες τους να “σφάλλουν”. Το πρόβλημα, εν τέλει, είναι ο δογματισμός, ο οποίος δεν μένει εντός της οικίας. Όσο δε για το αν ο Χριστιανισμός κάνει τον άνθρωπο καλύτερο, φαντάζομαι μερικά εκατομμύρια θύματα της Ιεράς Εξέτασης και των Χριστιανικών διωγμών των Εθνικών θα διαφωνούσαν, αν μπορούσαν.

και ο Θεός δεν μας έδωσε τη λογική για να μας μπερδέψει, αλλά για να τη χρησιμοποιήσουμε για την ευτυχία μας και τη δόξα Του.

Η αλήθεια του πρώτου άρθρου αποδεικνύεται από τον ίδιο το Θεό και είναι παγκόσμια· η ίδια η Πλάση είναι απόδειξη της ύπαρξης ενός Δημιουργού. Αλλά το δεύτερο άρθρο, το ότι ο Θεός απέκτησε ένα γιο, δεν αποδεικνύεται ομοιοτρόπως και είναι εξ ίσου αξιόπιστο με οποιαδήποτε άλλη ιστοριούλα.

Ορισμένα βιβλία σ'αυτό που καλείται Καινή Διαθήκη μας λένε ότι ο Ιωσήφ ονειρευτήκε έναν άγγελο που του είπε “αὐτὰ δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ’ ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ υἱὸς Δαυῖδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου, τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου” (Μτ 1,20)

Τα αποδεικτικά στοιχεία αυτού του άρθρου δεν έχουν καμία σχέση με τα στοιχεία που έχουμε για το πρώτο, άρα δεν δικαιούται να θεωρείται το ίδιο αξιόπιστο, αφού τα στοιχεία είναι ελλιπή και αυτά τα λίγα που υπάρχουν είναι αμφιβόλου αξιοπιστίας. Δεν πιστεύουμε το πρώτο άρθρο βάσει βιβλίων όπως οι Βίβλοι και τα Κοράνια, ούτε βάσει της φανταστικής αξιοπιστίας των ονείρων, αλλά βάσει των ορατών έργων του Θεού στην Πλάση.

Τα έθνη τα οποία δεν έχουν ακούσει ποτέ γι'αυτά τα βιβλία ή για Εβραίους, Χριστιανούς και Μωαμεθανούς πιστεύουν κι αυτά στην ύπαρξη ενός Θεού όπως κι εμείς επειδή είναι αυταπόδεικτη. Τα έργα των ανθρώπωνω χειρών είναι απόδειξη για την ύπαρξη του ανθρώπου, όσο θα ήταν και η ίδια η παρουσία του.

Όταν βλέπουμε ένα ρολόι έχουμε απτά στοιχεία για την ύπαρξη ενός ωρολογοποιού σαν να τον είχαμε μπροστά μας. Με τον ίδιο τρόπο η Πλάση είναι απόδειξη για τη λογική και τις αισθήσεις μας ότι υπάρχει ένας Δημιουργός. Αλλά δεν υπάρχει καμία απόδειξη στα έργα του Θεού ότι απέκτησε γιο και τίποτα στο σύνολο της Πλάσης δεν υποστηρίζει αυτή την άποψη, άρα δεν υποχρεούμαστε να την πιστέψουμε¹⁸.

18 Ο αναγνώστης που παρακολουθεί τον “πόλεμο” Εξελικτικών Βιολόγων και Δημιουργιστών θα αναγνωρίσουν το “Επιχείρημα του Ωρολογοποιού” ως επιχείρημα των Δημιουργιστών. Πρέπει να θυμόμαστε όμως ότι όταν ο συγγραφέας έγραφε το επιχείρημα αυτό, το βιβλίο του Δαρβίνου όπου εξετίθετο μια νατουραλιστική εξήγηση για την περιπλοκότητα της ζωής βρισκόταν 50 έτη στο μέλλον. Το πρόβλημα, βέβαια, είναι ότι τέτοιου είδους αναλογία μεταξύ τεχνητού και φυσικού είχε ήδη αρχίσει να απορριπτεται ως εξαιρετικά αδύναμο επιχείρημα.

Ο David Hume στο “Διάλογος περί Φυσικής Θρησκείας” θεωρεί αυτό το επιχείρημα ως ιδιαίτερα ευάλωτο στις επιθέσεις των αθέων. Στο στόμα του θρήσκου Φίλωνα, ο οποίος συνομιλεί με κάποιον Κλεάνθη βάζει τα εξής λόγια, ως αντεπιχείρημα:

“Αν δούμε ένα σπίτι, Κλεάνθη, συμπεραίνουμε με μεγάλη βεβαιότητα ότι είχε έναν αρχιτέκτονα ή ένα χτίστη, επειδή αυτό ακριβώς το αποτέλεσμα περιμένουμε λόγω εμπειρίας από μια τέτοια αιτία. Αλλά, σίγουρα, δε θα υποστηρίξεις ότι το Σύμπαν έχει τόσο τέλεια ομοιότητα με ένα σπίτι, ώστε να μπορούμε με την ίδια άνεση να συμπεράνουμε ένα όμοιο αίτιο. Η διαφορά είναι τόσο εμφανής, ώστε το μόνο που μπορείς να κάνεις είναι να μαντέψεις, να υποθέσεις, να συλλογιστείς απλώς μια παρόμοια αιτία· και θα αφήσω εσένα να σκεφτείς πώς θα εκλάβει ο κόσμος αυτή την άποψη”. (σελ.51)

“Μόνο ένα μικρό τμήμα από αυτό το σπουδαίο σύστημα [του Σύνπαντος] είναι ατελώς γνωστό σε μας και θέλεις να αποφανθείς για τις απαρχές του συνόλου του; Τρομερό συμπέρασμα! Επειδή μέχρι τώρα δεν έχουμε δει σ'αυτή τη μικρή γήινη σφαίρα πέτρες, ξύλα,

Το αν η Μαρία, πριν παντρευτεί τον Ιωσήφ, συζούσε με Ρωμαίο στρατιώτη και έμεινε έγκυος από αυτόν, θα το αφήσω να το ξεδιαλύνουν μεταξύ τους οι Εβραίοι με τους Χριστιανούς.¹⁹ Η ιστορία αυτή έχει βέβαια κάποια πιθανότητα να είναι αληθινή, αφού ο Ιωσήφ την υποπτευόταν και τη ζήλευε και σκόπευε να την ξεφορτωθεί κρυφά. “Ιωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολύσαι αὐτήν.” (Μτ 1,19)

Ἦδη ἔχω πει ὅτι με το που ξεστρατίζουμε ἀπὸ το πρῶτο ἄρθρο του Συμβόλου της Πίστεως (την πίστη στο Θεό) εισερχόμαστε στο λαβύρινθο της ἀβεβαιότητας και ἰδοὺ ἡ ἀπόδειξη του ὅτι το σκόλιό μου ἦταν δίκαιο· δεν μπορούμε οὔτε να ξεδιαλύνουμε ποιος ἦταν ο πατέρας του Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἀλλὰ ἡ ἔπαρση μπορεί να υποθέσει οτιδήποτε και εξισώνει το ὄνειρο του Ιωσήφ με την ὑπαρξη του Θεοῦ και για να το βοηθήσει, μάλιστα, το ονομάζει “ἀποκάλυψη”. Είναι ἀδύνατο για τον ἀνθρώπινο νου, ὅταν σκέπτεται σοβαρά, ὅσο κι αν ἔχει συγχυθεῖ ἀπὸ την παιδεία του ἢ το ιερατείο, να μη σταθεῖ και να ἀμφιβάλλει για το αν αὐτό το ἄρθρο πίστες μπορεί να είναι ἀλήθεια.

Ἀλλὰ δεν τελειώνουμε ἐδῶ. Ἐνῶ το δεύτερο ἄρθρο πίστες στο Χριστιανισμό, φέρνει το γιο της Μαρίας στον κόσμο (και αὐτή ἡ Μαρία ἦταν ἕνας κορίτσι μόλις 15 ἐτῶν ὅταν γεννήθηκε ο γιος της, σύμφωνα με τους χρονολογικούς πίνακες [της Βίβλου]) το ἐπόμενο ἄρθρο πίστες διηγείται ὅτι ο λόγος για τον οποίο γεννήθηκε και ἀνδρώθηκε ἦταν για να θανατωθεῖ, ὥστε να συγχωρέσει μ’αὐτό τον τρόπο την ἀμαρτία που ο Ἀδάμ ἔφερε στον κόσμο τρώγοντας ἕνα μήλο ἢ κάποιο ἄλλο εἶδος ἀπαγορευμένου καρπού.

Ἀλλὰ αὐτό το δόγμα της Ἐκκλησίας της Ρώμης, ἀπὸ την οποία το δανείστηκαν και οι Προτεστάντες, είναι ἕνα δόγμα που ἡ Ἐκκλησία κατασκεύασε ἡ ἴδια, αφού δεν περιέχεται, οὔτε μπορεί να εξαχθεῖ ὡς συμπέρασμα ἀπὸ το βιβλίο που ονομάζεται Καινὴ Διαθήκη.

τούβλα, σίδερα, χαλκὸ να τακτοποιούνται χωρὶς ἀνθρώπινη τέχνη ἢ ἐπέμβαση, συνεπῶς το Σύμπαν δεν θα μπορούσε να ἀποκτήσει την τάξη του χωρὶς κάτι που να μοιάζει με ἀνθρώπινη τέχνη. Ἀλλὰ είναι ἕνα τμήμα της φύσης μέτρο σύγκρισης για ἕνα πολὺ μεγαλύτερο τμήμα; Ἡ ἕνα μικρὸ τμήμα για ὅλο το Σύμπαν;” (σελ.63-64)

“Δηλώνω ὅτι ὑπάρχουν μέρη του Σύμπαντος (πέρα ἀπὸ τις ἀνθρώπινες εφευρέσεις) που ἔχουν μεγαλύτερη ὁμοιότητα με την ὕφανση του κόσμου και που μας προσφέρουν καλύτερες θεωρίες για την καταγωγή του Σύμπαντος. Ἀυτὰ τα μέρη είναι τα ζῶα και τα φυτὰ. Ἀπλὰ, ο κόσμος μοιάζει περισσότερο με ἕνα ζῶο ἢ φυτὸ, παρά με ἕνα ρολοὶ ἢ ἕναν ἀργαλειό. Ἄρα ἡ ἀτία του κόσμου είναι πιο πιθανὸ να μοιάζει με την ἀτία αὐτῶν [των ζῶων και των φυτῶν]. Τα φυτὰ φυτρώνουν. Ἄρα μπορούμε να συμπεράνουμε ὅτι ο κόσμος ξεκίνησε με ἕναν ἀντίστοιχο τρόπο.” (σελ.131)

¹⁹ Ἡ ἀποψη αὐτὴ ἐμφανίζεται στο ἔργο του Ρωμαίου συγγραφέα Κέλσου “Ἀληθῆς Λόγος”, ἀπὸ τους πρώτους που ἔγραψε μια ἐμπειριστικὴ ἀπάντηση στο Χριστιανισμό κατὰ τους πρώτους αἰῶνες της ὑπαρξης του και ἔχει μεταφερθεῖ σχεδόν αὐτοῦσιο ἀπὸ τον Ὠριγένη, ο οποίος και ἔγραψε ἀπάντηση στο ἔργο αὐτό (το πρωτότυπο ἔργο του Κέλσου δεν σώζεται). Ο Κέλσος υποστήριξε ὅτι ἦταν κοινὴ φήμη ἐκείνη την ἐποχὴ ὅτι ο Ἰησοῦς ἦταν νόθος γιος της Μαρίας με ἕναν Ρωμαῖο στρατιώτη ὀνόματι “Πάνθηρας” (βλ.και Κέλσος, σελ.33)

Τα τέσσερα βιβλία των λεγόμενων Ευαγγελιστών, του Ματθαίου, του Μάρκου, του Λουκά και του Ιωάννη, που μας δίνουν ή προσποιούνται ότι μας δίνουν διηγήσεις για τη γέννηση, τα λεγόμενα, τη ζωή, το κήρυγμα και το θάνατο του Ιησού Χριστού, ούτε καν αναφέρουν τη λεγόμενη Πτώση του Ανθρώπου. Το όνομα του Αδάμ ούτε καν βρίσκεται μέσα σ'αυτά τα βιβλία, το οποίο σίγουρα θα ίσχυε αν οι συγγραφείς πίστευαν ότι ο Χριστός συνελήφθη, γεννήθηκε και πέθανε με σκοπό να απελευθερώσει την Ανθρωπότητα από την αμαρτία που έφερε ο Αδάμ στον κόσμο. Ο Χριστός δε μιλάει ποτέ ο ίδιος για τον Αδάμ ή τον κήπο της Εδέμ ή αυτό που σήμερα ονομάζουμε “Πτώση του Ανθρώπου”.

Αλλά η Εκκλησία της Ρώμης αφού εγκαθίδρυσε τη νέα θρησκεία της, που ονομάζεται Χριστιανισμός, εφηύρε το λεγόμενο “Αποστολικό Σύμβολο της Πίστεως”²⁰, σύμφωνα με το οποίο ο Ιησούς ήταν ο μονογενής υιός του Θεού, συνελήφθη εκ Πνεύματος Αγίου και γεννήθηκε από την Παρθένο Μαρία, πράγματα τα οποία, πέρα από το να πει απλώς ότι τα πιστεύει, είναι αδιανόητο να πιστέψει ουσιαστικά ο οποιοσδήποτε άνδρας ή γυναίκα. Είναι πράγματα για τα οποία δεν υπάρχουν καθόλου στοιχεία πέρα από την αδιάφορη ιστορία του ονείρου του Ιωσήφ στο πρώτο κεφάλαιο του Ματθαίου, μια ιστορία που θα μπορούσε να κατασκευάσει ο οποιοσδήποτε ανόητος φανατικός.

Έπειτα μετέτρεψε τις αλληγορίες του βιβλίου της Γενέσεως σε γεγονότα, και το αλληγορικό δέντρο της ζωής και της γνώσης μετατράπηκαν σε αληθινά δέντρα, αντίθετα με τις απόψεις των πρώτων Χριστιανών, για τα οποία δέντρα δεν υπάρχει η παραμικρή αναφορά στα βιβλία της Καινής Διαθήκης· σε κανένα δεν αναφέρεται το μέρος που ονομάζεται “Κήπος της Εδέμ” ή ότι κάτι συνέβη εκεί μέσα.

20 Το Αποστολικό Σύμβολο της Πίστεως είναι μια παλαιότερη εκδοχή του Συμβόλου της Πίστεως που χρησιμοποιεί σήμερα η Ορθόδοξη Εκκλησία (το οποίο καθιερώθηκε από τη Α' Οικουμενική Σύνοδο της Νικαίας και τροποποιήθηκε και παγιώθηκε από τη Β' της Κων/πολης.) Λόγω της παλαιότητάς του λείπουν αρκετά από τα Χριστολογικά Δόγματα που υπάρχουν στο κείμενο του 381. Ακριβώς λόγω των ελλείψεων αυτών χρησιμοποιείται από σχεδόν όλο τον Προτεσταντικό Χριστιανισμό. Ακολουθεί το κείμενο του Ορθόδοξου Συμβόλου της Πίστεως με τα τμήματα που υπάρχουν (νοηματικά) στο Αποστολικό σε **έντονα γράμματα**.

“Πιστεύομεν εις ένα Θεόν Πατέρα παντοκράτορα, ποιητήν ούρανού και γης, όρατών τε πάντων και άοράτων. Και εις ένα κύριον Ιησούν Χριστόν, τόν υιόν του θεού τόν μονογενή, τόν εκ του πατρός γεννηθέντα πρό πάντων τών αιώνων, φώς εκ φωτός, θεόν αληθινόν εκ θεού αληθινού, γεννηθέντα ού ποιηθέντα, όμοούσιον τώ πατρί· δι' ού τά πάντα έγινενο· τόν δι' ήμάς τούς άνθρώπους και διά την ήμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα εκ τών ούρανών και σαρκωθέντα εκ πνεύματος άγιου και Μαρίας της παρθένου και ενανθρωπήσαντα, σταυρωθέντα τε ύπερ ήμών επί Ποντίου Πιλάτου, και παθόντα και ταφέντα, και άναστάντα τη τρίτη ήμέρα κατά τās γραφάς, και άνελθόντα εις τούς ούρανοús, και καθεζόμενον εκ δεξιών του πατρός και πάλιν έρχόμενον μετά δόξης κρίνει ζώντας και νεκρούς· ού της βασιλείας ούκ έσται τέλος. Και εις τό Πνευμα τό Άγιον, τό κύριον, (και) τό ζωοποιόν, τό εκ του πατρός εκπορευόμενον, τό σύν πατρί και υίω συμπροσκυνούμενον και συνδοξαζόμενον, τό λαλήσαν διά τών προφητών. εις μίαν, άγιαν, καθολικήν και άποστολικήν εκκλησίαν· όμολογούμεν έν βάπτισμα [άγιαν κοινωνίαν] εις άφεσιν άμαρτιών· προσδοκούμεν άνάστασιν νεκρών, και ζωήν του μέλλοντος αιώνος. Αμήν.”

Αλλά η Εκκλησία της Ρώμης δε θα μπορούσε να ανυψώσει το άτομο ονόματι Ιησούς Χριστός σε Σωτήρα χωρίς να μετατρέψει σε γεγονότα τις αλληγορίες της Γενέσεως, παρόλο που, όπως ήδη ανέφερα, η Καινή Διαθήκη ούτε καν αναφέρεται σ'αυτή. Ξάφνου, το αλληγορικό δέντρο της γνώσης έγινε, σύμφωνα με την Εκκλησία, ένα αληθινό δέντρο και οι καρποί του αληθινόι, των οποίων η κατανάλωση ήταν αμαρτωλή.²¹

Δεδομένου ότι οι ιερείς ήταν πάντα εκθροί της γνώσης, αφού στηρίζονται στο να κρατούν τον κόσμο στην άγνοια και την αυταπάτη, ήταν συνεπές με αυτή τη λογική τους να μετατρέψουν την απόκτηση της γνώσης σε αμαρτία.

Αφού το έκανε αυτό η Εκκλησία της Ρώμης, μετά φέρνει στο προσκήνιο τον Ιησού, το γιο της Μαρίας, για να υποφέρει και να θανατωθεί για να λυτρώσει τον άνθρωπο από την αμαρτία, την οποία, λέει, ο Αδάμ έφερε στον κόσμο τρώγοντας έναν καρπό από το δέντρο της γνώσης. Αλλά, δεδομένου ότι είναι αδύνατο να το κατανοήσουμε αυτό με την λογική καθώς είναι παράλογο και δεν υπάρχουν στοιχεία, η Εκκλησία μάς λέει να μην κοιτάζουμε αυτή την ιστορία υπό το πρίσμα της λογικής, αλλά να την πιστέψουμε ως έχει, λες και ο Θεός έδωσε τη λογική στον άνθρωπο σαν παικνίδι ή σαν κουδουνίστρα επίτηδες για να τον κοροϊδέψει [και να τον κάνει να εκνευριστεί επειδή δεν μπορεί να τη χρησιμοποιήσει].

Η Λογική είναι το απαγορευμένο δέντρο του ιερατείου και αυτό εξηγεί την αλληγορία του απαγορευμένου δέντρου της γνώσης, γιατί είναι λογικό να υποθέσουμε ότι η αλληγορία είχε κάποιο νόημα και κάποια χρήση όταν εφευρέθηκε. Τα έθνη της Ανατολής πάντα χρησιμοποιούσαν την αλληγορία για να μεταδώσουν νοήματα, αλληγορίες που μετά τις διηγούνταν σαν γεγονότα. Το ίδιο έκανε και ο Ιησούς, αλλά κανείς δεν υπέθεσε ποτέ ότι η αλληγορίες ή οι παραβολές του Πλούσιου και του Φτωχού Λαζάρου, του Ασώτου Υιού, των Δέκα Παρθένων κ.λπ. ήταν γεγονότα. Γιατί λοιπόν το δέντρο της γνώσης, το οποίο είναι μια πολύ πιο

21 Ο Michel Onfray κάνει μια ενδιαφέρουσα αναφορά στο ρόλο του δέντρου της γνώσης ως πηγής αμαρτίας:

“Τι υπάρχει μέσα στο φάκελλο αυτής της ιστορίας; [εννοεί το δέντρο της γνώσης, που είναι κοινή και στις τρεις αβρααμικές θρησκείες] Ένας Θεός που απαγορεύει στο ζεύγος των προπατόρων τη βρώση του καρπού του δέντρου της γνώσης. Προφανώς βρισκόμαστε μέσα σε μια μεταφορά. Θα χρειαστούν οι πατέρες της Εκκλησίας για να σεξουαλικοποιήσουν αυτή την ιστορία, διότι το κείμενο είναι σαφές: η βρώση αυτού του καρπού σου ανοίγει τα μάτια και σου επιτρέπει να διακρίνεις το Καλό από το Κακό, άρα να γίνεις όμοιος με το Θεό. Ένα εδάφιο μιλά για το δέντρο *επιθυμητόν ως δίδου γνώσει*. Το να παραβλέπεις την ντιρεκτίβα του Θεού σημαίνει ότι προτιμάς τη γνώση από την υπακοή, ότι θέλεις να γνωρίζεις αντί να υποτάσσεται. Με άλλα λόγια: να επιλέγεις τη φιλοσοφία αντί της θρησκείας.

Τι σημαίνει αυτή η απαγόρευση της ευφυΐας; Μπορείς να κάνεις τα πάντα μέσα σ'αυτόν τον εξάισιο Κήπο εκτός του να γίνεις έξυπνος -το δέντρο της γνώσης- και αθάνατος -το δέντρο της ζωής. Ποια μοίρα επιφυλάσσει λοιπόν ο Θεός στους ανθρώπους, τη βλακεία και τη θνητότητα; Θα πρέπει να φανταστούμε ένα δεισοτραμμένο Θεό για να χαρίζει ένα τέτοιο δώρο στα πλάσματά του... Ας υμνήσουμε λοιπόν την Εύα, που επιλέγει την ευφυΐα με τίμημα το θάνατο, όταν ο Αδάμ δεν αντιλαμβάνεται αμέσως τι διακυβεύεται σε εκείνη την παραδεισένια στιγμή: η αιώνια ευδαιμονία του ευτυχούς ηλιθίου!” (σελ.99-100)

Είναι προφανής η αξία του διαρκούς προπαγανδισμού από την Εκκλησία αυτής της ιστορίας. Αν η γνώση οδηγεί στην αμφιβολία της εκκλησιαστικής εξουσίας τότε η άγνοια σίγουρα είναι πιο βολική.” (βλ.και υπσμ.8, σελ.285)

“ρομαντική” ιδέα από τις παραβολές της Καινής Διαθήκης υποτίθεται ότι ήταν ένα αληθινό δέντρο;²² Η απάντηση είναι επειδή η Εκκλησία δεν μπορούσε να στηρίξει το νέο ξεδοντιάρικο σύστημά της, που λέγεται Χριστιανισμός, χωρίς αυτή την ιστορία. Το να βάλουν το Χριστό να πεθάνει για ένα αλληγορικό δέντρο θα ήταν ένας προφανής μύθος.

Αλλά η διήγηση που μας δίνεται για τον Ιησού στην Καινή Διαθήκη, αν και γεμάτη όραμα, δεν υποστηρίζει το δόγμα της Εκκλησίας ότι εκείνος πέθανε για τη λύτρωση του κόσμου. Σύμφωνα με τη διήγηση, σταυρώθηκε και θάφτηκε την Παρασκευή και αναστήθηκε πάλι υγιέστατος την Κυριακή το πρωί, μια και δε μας λένε να ήταν άρρωστος. Αυτό δεν είναι θάνατος· είναι κοροϊδία και κλευασμός του θανάτου.

Υπάρχουν χιλιάδες άνδρες και γυναίκες που, αν ήξεραν ότι θα επιστρέψουν υγιείς σε περίπου 36 ώρες, θα προτιμούσαν να πεθάνουν για χάρη του πειραματισμού και για να βιώσουν το τι υπάρχει πέρα από τον τάφο. Γιατί, λοιπόν, κάτι που για μας θα ήταν απλώς ένα ταξίδι ικανοποίησης της περιέργειάς μας, μεγεθύνεται σε μέγα προσόν και οδύνη για αυτόν τον Ιησού; Αν ήταν Θεός δεν μπορούσε να πεθάνει, αφού ένας θάνατος εξ ορισμού δεν μπορεί να πεθάνει και αν ήταν άνθρωπος ο θάνατός του δεν μπορεί να ήταν κάτι περισσότερο από το θάνατο οποιουδήποτε άλλου ανθρώπου.

Η πίστη της λυτρωτικής θυσίας του Ιησού Χριστού είναι εξ ολοκλήρου εφεύρεση της Εκκλησίας της Ρώμης και όχι δόγμα της Καινής Διαθήκης. Αυτό που ήθελαν να αποδείξουν οι συγγραφείς της Καινής Διαθήκης με την ιστορία του Ιησού Χριστού ήταν η σωματική ανάσταση των νεκρών στην οποία πίστευαν οι Φαρισαίοι σε αντίθεση με τους Σαδδουκίους (μια εβραϊκή σέκτα) που την αρνούσαν.

Ο Παύλος, που είχε ανατραφεί ως Φαρισαίος, δούλεψε σκληρά [για να διαδώσει το δόγμα της Ανάστασης] αφού ήταν και δόγμα της ίδιας της Φαρισαϊκής του Εκκλησίας. Το 15^ο κεφάλαιο της Α' Προς Κορινθίους επιστολής²³ είναι γεμάτο από υποτιθέμενες αναστάσεις και διαβεβαιώσεις για ανάσταση του ίδιου σώματος, αλλά ούτε λέξη δεν υπάρχει περί λυτρώσεως. Το κεφάλαιο αυτό είναι και τμήμα της νεκρώσιμης ακολουθίας της Επισκοπικής Εκκλησίας. Το δόγμα της λύτρωσης είναι μύθος του ιερατείου που δημιουργήθηκε αφού είχε γραφεί η Καινή Διαθήκη και αυτή η όμορφη αυταπάτη ταίριαζε στην ασωτία αυτών που ζούσαν ανήθικες ζωές. Όταν όλοι οι άνθρωποι διδάσκονται να αποδίδουν όλα τα εγκλήματα και τα αμαρτήματά τους στο δέλεαρ του Διαβόλου και πιστεύουν ότι ο Ιησούς με το θάνατό του τα διαγράφει όλα και παρέχει δωρεάν πρόσβαση στους ουρανούς, γίνονται τόσο απρόσεκτοι με την ηθική, όσο ένας σπάταλος θα γινόταν με τα χρήματα, αν του έλεγαν ότι ο πατέρας του θα του καλύψει όλα τα χρέη.

22 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Αξιόλογο είναι το σχόλιο του αυτοκράτορα Ιουλιανού. Είπε: “Αν όντως υπήρξε το δέντρο της Γνώσης, τότε ο Θεός αντί να απαγορεύσει στον άνθρωπο να φάει από αυτό, θα έπρεπε να τον διατάξει να φάει όσο περισσότερο μπορούσε.”

23 βλ. στο Παράρτημα II, σελ.389 για το πλήρες κείμενο του Α Κορ 15.

Αυτό το δόγμα δεν είναι μόνο επικίνδυνο για την ηθική στον κόσμο, αλλά και για την ευτυχία μας στον επόμενο, αφού παρέχει έναν τόσο φθηνό, εύκολο και ναυαγικό τρόπο για να εισέλθουμε στον Παράδεισο: τείνει δε να κάνει τον άνθρωπο να συνδέει αυτή την αυταπάτη με τα προβλήματά του.

Αλλά υπάρχουν στιγμές που ο άνθρωπος σκέφτεται σοβαρά, και τότε είναι που αρχίζει να σκέφτεται και να αμφιβάλλει για την αλήθεια της Χριστιανικής θρησκείας. Και καλά κάνει, γιατί είναι τόσο ευφάνταστη και απίθανη και γεμάτη με τόσες υποθέσεις, ανακρίβειες και παραλογισμούς, που δεν μπορεί να παρηγορήσει ένα σκεπτόμενο άτομο. Η λογική του επαναστατεί ενάντια στα δόγματά του. Βλέπει ότι κανένα από τα άρθρα της Πίστης του δεν αποδεικνύεται, ούτε και μπορούν να αποδειχθούν.

Μπορεί να πιστεύει ότι ένα άτομο που λέγεται Ιησούς (γιατί το όνομά του δεν ήταν Χριστός) γεννήθηκε και ανδρώθηκε, αφού είναι κάτι φυσικό και απόλυτα πιθανό. Αλλά ποιος μπορεί να αποδείξει ότι ήταν Υιός του Θεού, συλληφθείς εκ Πνεύματος Αγίου; Γι'αυτά τα πράγματα δεν μπορεί να υπάρχει απόδειξη· και κάτι που είναι αναπόδεικτο και ενάντια στο νόμο των πιθανοτήτων και στη φυσική τάξη, που ο ίδιος ο Θεός εγκαθίδρυσε, δεν μπορεί να είναι αντικείμενο πίστης. Ο Θεός δεν έδωσε τη λογική στον άνθρωπο για να τον ντροπιάσει, αλλά για να εμποδίσει άλλους να του επιβάλλονται [και να τον επηρεάζουν].

Μπορεί να πιστεύει κανείς ότι ο Ιησούς σταυρώθηκε γιατί πολλοί έχουν σταυρωθεί, αλλά ποιος μπορεί να αποδείξει ότι σταυρώθηκε για τις αμαρτίες του κόσμου; Γι'αυτό το άρθρο πίστης δεν υπάρχουν στοιχεία ούτε καν στην Καινή Διαθήκη. Αλλά και να υπήρχαν, πού είναι τα στοιχεία ότι η Καινή Διαθήκη πρέπει να γίνει πιστευτή όταν διηγείται πράγματα απίθανα ή μη αποδείξιμα;

Όταν ένα άρθρο πίστης δεν επιδέχεται αποδείξεις, ούτε είναι πιθανό, η σωτηρία του είναι να ονομαστεί αποκάλυψη. Αλλά αυτό απλώς αντικαθιστά ένα πρόβλημα με ένα άλλο, αφού είναι αδύνατο να αποδειχθεί ότι κάτι είναι αποκάλυψη, όσο το να αποδειχθεί ότι η Μαρία συνέλαβε εκ Πνεύματος Αγίου.

Εδώ είναι που η θρησκεία του Ντεϊσμού είναι ανώτερη από τη Χριστιανική θρησκεία. Είναι ελεύθερη από όλα αυτά τα εφευρημένα δόγματα και βασανιστικά άρθρα πίστεως που σοκάρουν τη λογική και πληγώνουν την ανθρωπιά μας, πράγματα με τα οποία είναι γεμάτη η Χριστιανική θρησκεία. Το δόγμα της είναι αγνό και θεσπέσια απλό. Ο Ντεϊσμός πιστεύει στο Θεό και εκεί σταματά.

Τιμά τη λογική ως το εκλεκτότερο δώρο του Θεού στον άνθρωπο και ως την ιδιότητα με την οποία μπορεί να αναλογιστεί τη δύναμη, τη σοφία και την καλοσύνη του Δημιουργού, όπως αυτή εμφανίζεται στην Πλάση. Και με το να βασίζεται στην προστασία Του, τόσο τώρα, όσο και στη μετέπειτα ζωή, αποφεύγει όλες τις απειλές αντιλήψεως και απορρίπτει ως

φανταστικά δημιουργήματα του ανθρώπου όλα τα βιβλία που παριστάνουν ότι αποτελούν αποκάλυψη.²⁴

24 Το κείμενο αυτό μου έφερε στο νου τις 12 θέσεις που προτείνει προς συζήτηση ο συνταξιοδοτημένος Αγγλικανός Επίσκοπος του Newark, John Shelby Spong. (βλ. Παράρτημα II, σελ.385)

ΠΑΡΑΙΝΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΙΑΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟ-ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Πρωτότυπος Τίτλος: "Hints toward forming a Society for inquiring into the truth or falsehood of Ancient History, so far as History is connected with systems of Religion Ancient and Modern"
21 Ιουλίου 1804

Είθισται η ιστορία να διακρίνεται σε τρεις κατηγορίες: την Ιερά Ιστορία, την Κοσμική και την Εκκλησιαστική.²⁵ Με τον πρώτο όρο εννοείται η Βίβλος, με τον δεύτερο η ιστορία εθνών, ανθρώπων και γεγονότων και με τον τρίτο η ιστορία της Εκκλησίας και του ιερατείου.

Τίποτε δεν είναι ευκολότερο από να δίνουμε ονόματα, συνεπώς τα ονόματα δεν έχουν ιδιαίτερη σημασία, εκτός κι αν οδηγούν στην ανακάλυψη της αιτίας για την οποία δόθηκαν. Για παράδειγμα, η λέξη "*Sunday*" [=Κυριακή] είναι το όνομα που έχει δοθεί στην πρώτη ημέρα της εβδομάδας και είναι η ίδια στα Αγγλικά, τα Λατινικά καθώς και τα Γερμανικά και έχει το ίδιο νόημα [και στις τρεις γλώσσες] (*Dies Solis*). Γιατί δόθηκε το όνομα αυτό στη συγκεκριμένη ημέρα; Διότι η ημέρα αυτή στον αρχαίο κόσμο ήταν αφιερωμένη στο μεγάλο φωτοδότη, που στα Αγγλικά αποκαλούμε "*Sun*", εξ ου και *Sun-day* ή ημέρα του Ήλιου. Παρομοίως, η Δευτέρα ονομάζεται *Monday*, ημέρα αφιερωμένη στη Σελήνη [=Moon].

Σ'αυτή την περίπτωση το όνομα *Sunday* μας καθοδηγεί στην αιτία για την οποία δόθηκε το όνομα, ενώ έχουμε και ορατές αποδείξεις γι'αυτό, μια και μπορούμε να δούμε τον ήλιο από τον οποίο προέρχεται το όνομα. Το ίδιο όμως δεν ισχύει όταν διακρίνουμε ένα τμήμα της ιστορίας μας με το όνομα "*Ιερά*". Όλες οι ιστορίες έχουν γραφτεί από ανθρώπους. Δεν έχουμε στοιχεία, ούτε κανένα λόγο να πιστέψουμε ότι ο ίδιος ο Θεός έχει γράψει ποτέ ιστορία. Το τμήμα της Βίβλου που ονομάζεται Παλαιά Διαθήκη είναι η ιστορία του εβραϊκού έθνους, από τον καιρό του Αβραάμ, που ξεκινά με το 11ο κεφάλαιο της Γενέσεως, μέχρι την κατάκτηση του έθνους από τον Ναβουχοδονόσορα, και έχει δικαίωμα να αποκαλείται "*ιερά ιστορία*", όσο και η ιστορία οποιουδήποτε άλλου έθνους. Το όνομα αυτό οφείλεται αποκλειστικά στις προσπάθειες του ιερατείου. Εκτός του ότι δεν είναι "*ιερά*", δεν φαίνεται να είναι και αληθής για πολλά γεγονότα που πραγματεύεται. Χρειάζεται πολύ περισσότερη αξιοπιστία από ένα βιβλίο που οποιοσδήποτε απατεώνας θα μπορούσε να έχει γράψει, όπως ο Μωάμεθ έγραψε το Κοράνι, για να πειστεί κάποιος ότι ο ήλιος και το φεγγάρι έμειναν ακίνητα ή ότι ο Μωυσής και ο Ααρών μετέτρεψαν τον Νείλο, που είναι μεγαλύτερος απ'τον ποταμό Delaware, σε αίμα και ότι οι Αιγύπτιοι μάγοι έκαναν το ίδιο. Αυτά μοιάζουν περισσότερο με μυθιστόρημα παρά με γεγονότα.

Θα ήταν χρήσιμο να αναζητήσουμε και να βεβαιώσουμε το πότε πρωτοεμφανίστηκε η Παλαιά Διαθήκη. Από τα στοιχεία που μπορούμε να συλλέξουμε, φαίνεται ότι τέτοιο βιβλίο δεν υπήρχε πριν την επιστροφή από

25 Στο πρωτότυπο: "...Sacred, Profane and Ecclesiastical."

τη Βαβυλώνια Αιχμαλωσία και ήταν έργο των Φαρισαίων του Δεύτερου Ναού. Το ότι το 19^ο κεφάλαιο του Δ' Βασιλειών και το 37^ο του Ησαΐα είναι τα ίδια αυτολεξεί μπορεί να εξηγηθεί με το ότι δεν ακολούθησαν κάποιο συγκεκριμένο σχέδιο και δεν ήξεραν περί τίνος επρόκειτο.²⁶ Το ίδιο ισχύει και με τους τελευταίους στίχους του Β' Παραλειπομένων και των πρώτων στίχων του Β' Έσδρας, που είναι επίσης οι ίδιοι κατά λέξη, το οποίο δείχνει ότι η Βίβλος συνετέθη απρόσεκτα.

Επιπλέον, υπάρχουν πολλοί λόγοι να πιστεύουμε ότι έχουμε απατηθεί όσον αφορά την αρχαιότητα της Βίβλου και ειδικά των βιβλίων που αποδίδονται στο Μωυσή. Ο Ηρόδοτος, που ονομάζεται “Πατέρας της Ιστορίας”, είναι ο αρχαιότερος ιστορικός του οποίου τα έργα έχουν φτάσει μέχρι τις μέρες μας. Είχε ταξιδέψει στην Αίγυπτο, είχε συνομιλήσει με τους ιερείς, ιστορικούς, αστρονόμους και σοφούς της χώρας για να συλλέξει όσες περισσότερες πληροφορίες μπορούσε, και μας προσφέρει μια διήγηση της αρχαίας ιστορίας της Αιγύπτου, αλλά δεν αναφέρει καθόλου το Μωυσή, παρόλο που η Βίβλος τον παρουσιάζει ως τον μεγαλύτερο ήρωα της εποχής· ούτε και αναφέρει κανένα από τα περιστατικά του βιβλίου της Εξόδου που απασχόλησαν τους Αιγυπτίους, όπως τη μετατροπή του ποταμού σε αίμα, της σκόνης σε ψείρες, το θάνατο των πρωτοτόκων, τη διάβαση της Ερυθράς Θάλασσας, τον πνιγμό του Φαραώ και του στρατού του· πράγματα που δεν θα μπορούσαν να είναι μυστικά στην Αίγυπτο και θα ήταν ευρέως γνωστά, αν είχαν συμβεί. Κατά συνέπεια, αφού τέτοια γεγονότα δεν ήταν γνωστά στην Αίγυπτο, ούτε ήταν γνωστός ο Μωυσής, την περίοδο που βρέθηκε εκεί ο Ηρόδοτος πριν από 2.200 χρόνια, διαφαίνεται ότι τα βιβλία που αποδίδονται στο Μωυσή είναι μια μεταγενέστερη κατασκευασμένη ιστορία, η οποία γράφτηκε μετά την επιστροφή των Εβραίων από τη Βαβυλώνια Αιχμαλωσία, και ο Μωυσής δεν ήταν ο συγγραφέας των βιβλίων που του αποδίδονται.²⁷

Όσον αφορά την Κοσμογονία, δηλαδή τη διήγηση της Δημιουργίας του Κόσμου στο 1^ο κεφάλαιο της Γενέσεως, την ιστορία του κήπου της Εδέμ στο 2^ο και την Πτώση του Ανθρώπου στο 3^ο κεφάλαιο, υπάρχουν ορισμένες ιστορικές ασυμβατότητες. Σε κανένα βιβλίο της Βίβλου, μετά τη Γένεση, δεν αναφέρονται αυτά τα περιστατικά· ούτε καν έμμεσα. Πώς μπορεί να εξηγηθεί αυτό; Η προφανής απάντηση είναι ότι είτε δεν ήταν γνωστά, είτε δεν αναγνωρίζονταν ως γεγονότα από τους συγγραφείς των άλλων βιβλίων, και ο Μωυσής δεν ήταν ο συγγραφέας των κεφαλαίων όπου περιέχονται αυτές οι διηγήσεις.

Το επόμενο ερώτημα είναι πώς οι Εβραίοι απέκτησαν αυτές τις αντιλήψεις και πότε αυτές καταγράφηκαν;

Για να απαντήσουμε αυτή την ερώτηση πρέπει να σκεφτούμε τις συνθήκες που επικρατούσαν στον κόσμο όταν πρωτοεμφανίστηκε το εβραϊκό έθνος, γιατί σε σχέση με τα άλλα έθνη της αρχαιότητας οι Εβραίοι

26 Εδώ ο συγγραφέας δεν είναι σαφής στη διατύπωσή του. Είτε εννοεί ότι οι συγγραφείς δεν ήξεραν ακριβώς για τι έγραφαν, είτε ότι έκαναν το λάθος επειδή ήταν άσχετοι με τη συγγραφική τέχνη.

27 βλ. και τη σχετική υποενότητα στο 2^ο μέρος της “Εποχής της Λογικής”, σελ. 64-74

είναι ένα νεαρό έθνος. Εκείνο τον καιρό, όπως και οι ίδιοι παραδέχονται, δεν υπήρχαν παρά δεκατρείς Εβραίοι ή Ισραηλίτες στον κόσμο· ο *Ιακώβ και οι δώδεκα γιοι του*, τέσσερις εκ των οποίων ήταν νόθοι, ενώ τα έθνη της Αιγύπτου, της Χαλδαιάς, της Περσίας και της Ινδίας ήταν μεγάλα, πολυπληθή και πολυμαθή και κατείχαν πολλές γνώσεις, ειδικά αστρονομίας, την οποία οι Εβραίοι αγνοούσαν. Η Ιστορία αναφέρει ότι στη Βαβυλώνα παρατηρούσαν εκλείψεις πάνω από 2.000 χρόνια πριν τη χριστιανική εποχή, δηλαδή προτού υπάρξει έστω και ένας Εβραίος στον κόσμο.

Όλα τα αρχαία εκείνα έθνη είχαν τις κοσμογονίες τους, δηλαδή τις δικές τους διηγήσεις για το πώς δημιουργήθηκε ο κόσμος, πολύ πριν εμφανιστούν οι Εβραίοι ή Ισραηλίτες. Μια περιγραφή των κοσμογονιών της Ινδίας και της Περσίας παρατίθεται από τον Henry Lord²⁸, ενός ιερέα στην Εταιρία Ανατολικών Ινδιών στο Σουράτ,²⁹ που εκδόθηκε στο Λονδίνο το 1630. Ο γράφων είδε κάποτε ένα αντίγραφο αυτής της έκδοσης του 1630 και αντέγραψε κάποια τμήματα. Το βιβλίο, που σήμερα είναι δυσεύρετο, ήταν αφιερωμένο από τον Lord στον Αρχιεπίσκοπο του Canterbury.

Γνωρίζουμε ότι οι Εβραίοι είχαν μεταφερθεί αιχμάλωτοι στη Βαβυλώνα από τον Ναβουχοδονόσορα και έμειναν πολλά χρόνια στην αιχμαλωσία, μέχρι που απελευθερώθηκαν από τον Κύρο, το βασιλέα της Περσίας. Κατά τη διάρκεια της αιχμαλωσίας τους είχαν την ευκαιρία να αποκτήσουν κάποιες γνώσεις για την κοσμογονία των Περσών ή τουλάχιστον να πάρουν κάποιες ιδέες για να το πώς να κατασκευάσουν μία για να την τοποθετήσουν στην αρχή της δικής τους ιστορίας μετά την επιστροφή τους από την αιχμαλωσία. Αυτό αιτιολογεί το γεγονός ότι η κοσμογονία της Γενέσεως δεν αναφέρεται σε κανένα βιβλίο της Βίβλου, που υποτίθεται ότι γράφτηκαν πριν την αιχμαλωσία και γιατί το όνομα “Αδάμ” δεν υπάρχει πουθενά εκεί μέσα. Σίγουρα πρέπει να υπήρχε λόγος· [δεν μπορεί να είναι τυχαίο.]

Τα βιβλία των Παραλειπομένων γράφτηκαν μετά την επιστροφή των Εβραίων από την Αιχμαλωσία, μια και στο 3^ο κεφάλαιο του πρώτου βιβλίου παρατίθεται ένας κατάλογος όλων των Εβραίων βασιλέων από τον Δαβίδ μέχρι τον Σεδεκία, ο οποίος οδηγήθηκε αιχμάλωτος στη Βαβυλώνα, μέχρι και τέσσερις γενεές μετά τον Σεδεκία. Στον 1^ο στίχο του 1^{ου} κεφαλαίου³⁰ αναφέρεται το όνομα του Αδάμ, αλλά όχι σε κάποιο βιβλίο της Βίβλου που γράφτηκε νωρίτερα· δε θα μπορούσε, άλλωστε, αφού το “Αδάμ” και το “Εύα” είναι ονόματα από την κοσμογονία των Περσών. Ο Henry Lord στο βιβλίο του, γραμμένο στο Σουράτ και αφιερωμένο, όπως είπα, στον Αρχιεπίσκοπο του Canterbury, λέει ότι στην περσική κοσμογονία το όνομα του πρώτου άνδρα ήταν “*Adamoh*” και της πρώτης γυναίκας

28 Το εν λόγω βιβλίο είναι το “A Display of Two Forraigne Sects in the East Indies”. Δεν κατάφερα να βρω βιογραφικά στοιχεία για τον Lord, πέρα από αυτά που αναφέρει και ο ίδιος ο συγγραφέας.

29 Πόλη της βορειοδυτικής Ινδίας

30 “Αδάμ, Σήθ, Ένωθ, ²Καϊνάν, Μαλελεήλ, Ίαρεδ, ³Ένωχ, Μαθουσάλα, Λάμεχ, ⁴Νώε. υίοι Νώε· Σήμ, Χάμ, Ίάφεθ...” (Α Παρ 1,1-4)

“*Hevah*”.³¹ Από εδώ προέρχονται το Αδάμ και Εύα του βιβλίου της Γενέσεως. Στην κοσμογονία της Ινδίας, ο πρώτος άνδρας ήταν ο “*Pourous*” και η πρώτη γυναίκα η “*Parcoutee*”. Χρειαζόμαστε γνώσεις Σανσκριτικών για να καταλάβουμε το νόημα των ονομάτων, αλλά το αναφέρω για να δείξω ότι η Γένεσις πάρθηκε από την κοσμογονία των Περσών και όχι των Ινδών και κατασκευάστηκε από τους Εβραίους όταν επέστρεψαν από την Αιχμαλωσία απελευθερωμένοι από τον Κύρο, το βασιλέα της Περσίας. Ωστόσο, είναι εύλογο να συμπεράνουμε ότι τα ονόματα αυτά είχαν σημαντικό νόημα στην αρχική τους γλώσσα. Όπως λέει και ο Sir William Jones,³² ο οποίος έμεινε στην Ινδία πολλά χρόνια λέει (στο “*Asiatic Researches*”) “Η Σανσκριτική γλώσσα, παρά την αρχαιότητά της, έχει θαυμάσια δομή. Είναι πιο ακριβής από τα Ελληνικά, πιο περιεκτική από τα Λατινικά και πιο τέλεια και από τις δύο.”

Αυτές οι παραινέσεις, τις οποίες σκοπεύω να συνεχίσω να εκφράζω, θα βοηθήσουν να φανεί ότι θα είναι ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο η δημιουργία μιας εταιρίας με έργο την έρευνα του αρχαίου κόσμου, της αρχαίας ιστορίας και τη σχέση της με τις αρχαίες και σύγχρονες θρησκείες. Έχουμε καλό λόγο να πιστεύουμε ότι έχουμε κάνει λάθος όσον αφορά την αρχαιότητα της Βίβλου και έχουμε καταπιεστεί από τα περιεχόμενά της. Στόχος κάθε ανθρώπου θα έπρεπε να είναι η αλήθεια. Χωρίς αλήθεια δεν μπορεί να υπάρχει αληθινή ευτυχία για έναν σκεπτόμενο άνθρωπο· ούτε και με οποιαδήποτε υπόσχεση για ευτυχία μετά θάνατον. Καθήκον κάθε ανθρώπου είναι να συγκεντρώνει όση γνώση μπορεί και να τη χρησιμοποιεί όσο το δυνατόν καλύτερα.

Τ.Π.

31 Ο Elihu Palmer σημειώνει ότι σε έκδοση της Βίβλου του 1583, η πρώτη γυναίκα αναφέρεται ως “*Hevah*”. (ΣτΜ: αντί του αγγλικού “*Eve*”)

32 Sir William Jones (28/9/1746 – 27/4/1794) Άγγλος φιλόλογος, μελετητής της αρχαίας Ινδίας και ο πρώτος που διατύπωσε τη θεωρία της σχέσης μεταξύ των Σανσκριτικών και Ευρωπαϊκών γλωσσών.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟ ΜΟΟΡΕ*

Πρωτότυπος Τίτλος: "To Mr. Moore, of New York, commonly called Bishop Moore"
4 Αυγούστου 1804

Διάβασα στις εφημερίδες την περιγραφή της επίσκεψής σας στον άτυχο Στρατηγό Χάμιλτον³³ και ότι του κορηγήσατε αυτό που η εκκλησία σας ονομάζει "Θεία Κοινωνία".

Λυπάμαι για την τύχη του Στρατηγού Χάμιλτον και ελπίζω, όπως κι εσείς, αυτό να είναι μια προειδοποίηση για οποιονδήποτε άμαυλο άνθρωπο που θα διακινδύνευε τη ζωή που του έδωσε ο Θεός για ένα άθλημα. Αλλά όσον αφορά τα άλλα τμήματα του γράμματός σας, πιστεύω ότι δείχνουν μεγάλη άγνοια για το τι είναι αληθινή θρησκεία. Αλλά εσείς είστε ιερέας, ζείτε από τη θρησκεία και δεν εξυτηρείτε τα επίγεια συμφέροντά σας να αποτινάξετε τις αυταπάτες σας.

Μετά τη διήγηση της κορήγησης αυτού που ονομάζετε "Θεία Κοινωνία" προσθέτετε "Αναλογιζόμενοι τη θλίψη αυτού του γεγονότος, ο ταπεινός πιστός ας ενθαρρυνθεί να κρατά γερά την πολύτιμη πίστη του που είναι η μόνη πηγή πραγματικής παρηγοριάς στο τελευταίο άκρο της φύσης. Ας πειστεί ο άπιστος και ας εγκαταλείψει τις αντιρρήσεις του στο Ευαγγέλιο".

Για να σας δείξω, κύριε, ότι η υπόσχεση παρηγοριάς δεν έχει καμία βάση στις Γραφές, θα σας παραθέσω ένα από τα μεγαλύτερα σφάλματα που έχει καταγραφεί με σκοπό την παρηγοριά.

Στην επιστολή που ονομάζεται "Πρώτη Επιστολή Παύλου προς Θεσσαλονικείς" (κεφάλαιο 4) ο συγγραφέας παρηγορεί τους Θεσσαλονικείς για τους φίλους τους που είχαν ήδη πεθάνει. Αυτό το κάνει με το να τους ενημερώσει, σύμφωνα με το λόγο του Κυρίου (φοβερό σφάλμα αυτό) ότι η ανάσταση των νεκρών και η ανάληψη των ζώντων θα γινόταν στις μέρες του και στις δικές τους, ότι τότε οι φίλοι τους θα ανασταίνονταν και ότι οι εν Χριστώ [αδελφοί τους] θα ανασταίνονταν πρώτοι. Λέει: ¹⁷"ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν ΑΥΤΟΙΣ ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα, καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα.

¹⁸Ὡστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις." ³⁴(Α Θεσ 4,17-18)

Το ψεύδος και η αυταπάτη δεν θα μπορούσαν να φτάσουν σε υψηλότερο βαθμό απ'ότι είναι σ'αυτό το χωρίο. Κύριε, δεν είστε παρά πρωτάρης στην τέχνη αυτή. Ολόκληρο το χωρίο είναι στο πρώτο πρόσωπο του ενεστώτα, "ἡμεῖς οἱ ζῶντες". Αν ο συγγραφέας εννοούσε κάποιο μελλο-

* Benjamin Moore 1748 - 1816) Ο δεύτερος Επισκοπικός επίσκοπος της Νέας Υόρκης. Αρχικά αρνήθηκε να προσφέρει μετάληψη τον Χάμιλτον φοβούμενος μήπως θεωρηθεί ότι υποστηρίζει το έθιμο των μονομαχιών (βλ. και επόμενη υποσημ.) αλλά τελικά υποχώρησε, αφού ο Χάμιλτον παραδέχτηκε την πίστη του στο Θεό και αποκήρυξε τις μονομαχίες.

³³ Alexander Hamilton (11/1/1755 - 12/7/1804) Ένας από τους Ιδρυτές-Πατέρες των ΗΠΑ και πρώτος Υπουργός Οικονομικών. Πέθανε μια μέρα μετά τον τραυματισμό του σε μονομαχία.

³⁴ ¹⁷"Then we which are alive [and] remain shall be caught up together with them in the clouds, to meet the Lord in the air: and so shall we ever be with the Lord. ¹⁸Wherefore comfort one another with these words." (Α Θεσ 4,17-18)

νικό χρόνο ή κάποια μελλοντική γενιά, [το χωρίο] θα έπρεπε να είναι γραμμένο στο τρίτο πρόσωπο και στον μέλλοντα. “*Εκείνοι οι ζώντες*”. Είμαι τόσο συγκεκριμένος επειδή θέλω να σας καρφώσω στο κείμενο για να μην μπορέσετε να ξεφύγετε με φλυαρίες ή άλλα τεχνάσματα επί του κειμένου, κάτι στο οποίο οι ιερείς είναι πολύ ικανοί.

Είναι αδύνατο, κύριε, οποιοσδήποτε σοβαρός άνθρωπος που τον έχει προικίσει ο Θεός με το δώρο της λογικής και το χρησιμοποιεί για να τιμήσει και να λατρεύσει το Θεό που του το έδωσε, είναι αδύνατο, λέω, για ένα τέτοιο άτομο να εμπιστευτεί ένα βιβλίο γεμάτο με μύθους και σφάλματα όπως η Καινή Διαθήκη. Αυτό το χωρίο δεν είναι παρά ένα μόνο παράδειγμα.

Καλείτε αυτούς που αποκαλείτε “*απίστους*” (όπως κι εκείνοι θα μπορούσαν να σας αποκαλέσουν “*ειδωλόλατρη*”, “*λάτρη ψεύτικων θεών*”, “*κήρυκα ψευδών δογμάτων*”) να “*εγκαταλείψουν την αντίρρησή τους στο Ευαγγέλιο*”. Αποδείξτε, κύριε, ότι το Ευαγγέλιο είναι αληθινό και οποιαδήποτε αντίρρηση θα εξαφανιστεί με μιας, αλλά μέχρι να το κάνετε αυτό (και ξέχουμε ότι δεν μπορείτε να το κάνετε) δεν έχετε κανένα δικαίωμα [να επιθυμείτε] να αναγνωρίσουν τις εκκλήσεις σας. Αν με το “*άπιστοι*” εννοείτε “*Ντεϊστές*” (και πρέπει να είστε πολύ αδαής για να μην κατανοείτε τη λέξη “*Ντεϊστής*” και ότι προέρχεται από το “*Deus*”, για να μιλήσω ετυμολογικά) αν εμπλακείτε σε συζήτηση μαζί τους τότε θα ανακαλύψετε ότι δε θα τα βγάλετε εύκολα πέρα μαζί τους. Οι ιερείς μπορούν να λογομαχούν με άλλους ιερείς και οι εκπρόσωποι μιας ομολογίας με μια άλλη για αυτά που από κοινού *συμφωνούν* να ονομάζουν Γραφές χωρίς πρόβλημα, αλλά όταν ξεκινήσετε μια συζήτηση με ένα Ντεϊστή πρέπει να περιοριστείτε στα γεγονότα. Κύριε, δεν μπορείτε ούτε ένα σημείο της θρησκείας σας να αποδείξετε ότι είναι αληθινό και σας το λέμε δημόσια. Κάντε το, *αν μπορείτε*. Την ντεϊστική πίστη *σε ένα Θεό*, με την οποία ξεκινά το Σύμβολο της πίστης σας, το οποίο δανειστήκατε από την εκκλησία των αρχαίων ντεϊστών, και ακόμα και αυτή την πίστη την στο Θεό την ατιμάζετε με το βάζετε ένα ονειρικό συλληφθέν φάντασμα,³⁵ το οποίο ονομάζετε Υιό του, πάνω από το κεφάλι του και να το τιμάτε σαν Θεό, λες και ο Θεός έχει βγει στη σύνταξη. Ο Ντεϊσμός είναι η μόνη θρησκεία που επιτρέπει την αγνή λατρεία του Θεού και την ευλάβεια και η μόνη στην οποία ένα σκεπτόμενο μυαλό μπορεί να αναπαυθεί με ατάραχη γαλήνη. Ο Θεός μόνο που δεν έχει ξεχαστεί στη Χριστιανική θρησκεία. Τα πάντα, ακόμα και η Πλάση, αποδίδονται στο γιο της Μαρίας.

Τόσο στη θρησκεία, όπως και σε οτιδήποτε άλλο, η τελειότητα αποτελείται από απλότητα. Η χριστιανική θρησκεία έχει θεούς επί θεών, σαν γρανάζια μέσα σε άλλα γρανάζια, σαν περίπλοκη μηχανή που ποτέ δε

35 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Στο πρώτο κεφάλαιο του Ματθαίου υπάρχει η διήγηση του Ιωσήφ, του αρραβωνιαστικού της Μαρίας, ο οποίος ονειρεύεται έναν άγγελο που του λέει ότι η μέλλουσα γυναίκα του περιμένει παιδί από το Άγιο Πνεύμα. Κανένα άνδρας, είτε ιερέας, είτε ξυλουργός, δεν θα ικανοποιούνταν τόσο εύκολα με ένα “*Ίδού! Ήτο όνειρο*”. Αν και η Μαρία έβλεπε όνειρο όταν συνέβη αυτό δεν μας το λένε. Ωστόσο, πρόκειται για μια αστεία ιστορία. Πάντως καμία γυναίκα σήμερα δε θα πίστευε μια τέτοια ιστορία.

δουλεύει σωστά και όλοι οι τεχνίτες του Χριστιανισμού προσπαθούν να την επιδιορθώσουν. Λόγω όλων αυτών των ελαττωμάτων ένα μεγάλο και πολυποίκιλο πλήθος μαστόρων διαρκώς τη μαστορεύουν, και ακόμα δε δουλεύει σωστά. Στον ορατό κόσμο κανένα ρολόι δεν μπορεί να ακολουθεί ακριβώς τον ήλιο. Ομοίως, καμία περίτλοκη θρησκεία δεν μπορεί να είναι ισάξια με την αγνή και καθαρή θρησκεία του Ντεϊσμού.

Εάν δεν είχατε γράψει μια τόσο περιφρονητική περιγραφή για τα άτομα τα οποία αποκαλείτε με ψευδές όνομα, ο συγγραφέας δεν θα είχε κάνει τον κόπο να γράψει αυτή την επιστολή, ούτε και έχει καμία διάθεση να ξεκινήσει μια αντιπαράθεση μαζί σας. Ο συγγραφέας πιστεύει ότι η διαχρονική εξέλιξη της εκκλησίας σας πολιτικώς είναι άδικη και προσβλητική, αλλά όσον αφορά την ίδια τη θρησκεία σας, ξέχωρα από τη διοικητική της διάρθρωση, προτιμά να σας αφήσει να τα βγάλετε πέρα όσο καλύτερα μπορείτε μ'αυτή, μια και ο ίδιος είναι ευτυχής με τη δική του.

ΕΝΑ ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΝΤΕΪΣΤΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ³⁶

36 Στο πρωτότυπο: "A member of the Deistical Church" (πρβλ. σελ.311)

ΠΡΟΣ ΤΟΝ JOHN MASON*

Έναν εκ των ιερέων της Σκωτικής Πρεσβυτερικής Εκκλησίας
της Νέας Υόρκης, με σκόλια για την επίσκεψή του στον εκλιπόντα
Στρατηγό Χάμιλτον.

*Πρωτότυπος Τίτλος: "To John Mason, one of the ministers of the Scotch Presbyterian Church
of New York, with remarks on the account of the visit he made to the late General Hamilton"
18 Αυγούστου 1804*

“Καὶ δεῦτε διαλεχθῶμεν, λέγει Κύριος.”³⁷ (Ησ 1,18) Αυτό είναι ένα από τα χωρία που παραθέσατε από τη Βίβλο κατά τη συζήτησή σας με το Στρατηγό Χάμιλτον, όπως αναφέρατε στο γράμμα σας που δημοσιεύσατε ενυπόγραφα στην εφημερίδα “Commercial Advertiser” και άλλες νεοϋορκέζικες εφημερίδες, και το μεταφέρω και εγώ για να δείξω ότι το *κειμένο* σας και η *Θρησκεία* σας αντιφάσκουν.

Είναι αδύνατο να διαλεχθεί κανείς για κάτι που *δεν γίνεται αντιληπτό* με τη λογική.³⁸ κατά συνέπεια, αν μείνετε πιστός στο *κειμένο*, κάτι που σπάνια κάνουν οι ιερείς (αφού συνήθως αποδεικνύονται κατώτεροι [των απαιτήσεων] του *κειμένου*, ανώτεροι ή το ξεχνούν εντελώς) πρέπει να υπάρχει θρησκεία που να μπορεί να εφαρμοστεί η λογική και σίγουρα αυτή η θρησκεία δεν είναι η χριστιανική.

Δεν υπάρχει ούτε ένα δόγμα της χριστιανικής θρησκείας που να γίνεται αντιληπτό με τη λογική. Το ντεϊστικό δόγμα *της πίστης σε ένα Θεό* είναι τόσο χριστιανικό, όσο και μουσουλμανικό. Είναι ένα παγκόσμιο δόγμα το οποίο οι Τούρκοι το κρατούν πιο αγνό από τους Χριστιανούς, ωστόσο η Ντεϊστική Εκκλησία είναι που το κρατά στην πιο αγνή του μορφή, αφού δεν δέχεται κανενός είδους συνεταιρισμό στο Θεό. Πιστεύει σ'αυτόν και μόνο και δεν αναγνωρίζει παντρεμένες Παρθένους και Φαντάσματα.³⁹ Πιστεύει ότι όλα αυτά είναι μύθοι των ιερέων.

Γιατί, λοιπόν, μιλάτε για λογική και αναφέρεστε σ'αυτήν, όταν η θρησκεία σας δεν έχει καμία σχέση με τη λογική και η λογική καμία σχέση με τη θρησκεία σας; Λέτε στον κόσμο, όπως είπατε και στον Χάμιλτον ότι πρέπει να έχουν *πίστη!* Πίστη σε τι; Θα έπρεπε να γνωρίζετε ότι πριν ο νους μπορέσει να πιστέψει σε οτιδήποτε θα πρέπει ή να το αναγνωρίζει ως γεγονός ή η λογική επεξεργασία των αποδείξεων να το καθιστά πιθανό. Η θρησκεία σας όμως δεν υπάγεται σε καμία από τις δύο περιπτώσεις. Κατ'αρχάς, δεν μπορεί να αποδειχθεί ως γεγονός. Κατά δεύτερον, δεν μπορείτε να την υποστηρίξετε με λογική γιατί αντιτίθεται στη

* Ο εν λόγω ιερέας επισκέφθηκε τον ετοιμοθάνατο Χάμιλτον, αλλά δεν του προσέφερε την τελευταία μετάληψη, προφασιζόμενος ότι οι Πρεσβυτερικοί δεν διατηρούν καθαγιασμένα δώρα για τη μετάληψη ασθενών και ετοιμοθανάτων.

37 “Come now, let us *reason* together saith the LORD...” (Ησ 1,18)

38 Το αγγλικό *κειμένο* του ανωτέρω χωρίου χρησιμοποιεί τον όρο “λογική” ως ρήμα ως μετάφραση του “διαλέγομαι”, όρο που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας για να αναπτύξει τα επιχειρήματά του.

39 Υπενθυμίζω στον αναγνώστη ότι το Άγιο Πνεύμα στα αγγλικά αναφέρεται και ως “Holy Ghost” (Άγιο Φάντασμα).

λογική. Πόσο λογικό μπορεί να είναι να πιστεύει κανείς ότι ο Θεός θανάτωσε τον εαυτό του για να ικανοποιήσει τον εαυτό του και να εκδικηθεί το Διάβολο για λογαριασμό του Αδάμ; Όπως και να πει κανείς την ιστορία στο τέλος εδώ καταλήγουμε.

Μιας και δεν μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τη λογική για να υποστηρίξετε μια παράλογη θρησκεία τότε εσείς (και οι άλλοι του επαγγέλματός σας) παρακάμπτουν το εμπόδιο αυτό λέγοντας στον κόσμο ότι δεν πρέπει να πιστεύει στη λογική, αλλά στην *αποκάλυψη*. Αυτό δεν είναι παρά κενά λόγια που χρησιμοποιούνται από συνήθεια χωρίς σκέψη. Αντικαθιστούν κάτι *απτό* με *λόγια*. Κι' αυτό γιατί δεν κατανοείτε ότι, όταν λέτε σε κάποιον να πιστέψει στην αποκάλυψη, πρέπει να αποδείξετε πρώτα ότι αυτό που *αποκαλείτε* αποκάλυψη *είναι όντως* αποκάλυψη. Και μιας και δεν μπορείτε να το κάνετε χρησιμοποιείτε τη *λέξη* που εύκολα αρθρώνεται αντί του "*πράγματος*" που δεν μπορείτε να αποδείξετε. Έχετε τόσα στοιχεία ότι το Ευαγγέλιο είναι αποκάλυψη, όσα και οι Τούρκοι ότι το Κοράνι είναι αποκάλυψη και η μόνη διαφορά μεταξύ σας είναι ότι εσείς κηρύσσετε τις δικές σας αυταπάτες, ενώ εκείνοι τις δικές τους.

Στη συζήτησή σας με το Στρατηγό Χάμιλτον του λέτε: "Οι απλές αλήθειες του Ευαγγελίου, που δεν απαιτούν εντατική έρευνα, αλλά πίστη στην αξιοπιστία του Θεού, ο οποίος δεν μπορεί να πει ψέματα, είναι οι καλύτερες για την περίπτωσή σας".

Αν αυτές οι "*απλές αλήθειες*" ήταν όντως τέτοιες και δεν χρειάζονται εντατική έρευνα, τότε θα ήταν τόσο προφανείς που θα γίνονταν αντιληπτές με τη λογική. Ωστόσο, το δόγμα που διδάσκετε σε άλλες περιπτώσεις είναι ότι *τα μυστήρια του Ευαγγελίου είναι πέρα από τις δυνατότητες της λογικής*. Αν η πρώτη δήλωσή σας είναι αληθής, αν δηλαδή πρόκειται για *απλές αλήθειες*, οι ιερείς είναι άχρηστοι· δεν χρειαζόμαστε ιερείς να μας πουν ότι ο ήλιος λάμπει. Αν η δεύτερη δήλωση είναι αληθής, το αποτέλεσμα είναι το ίδιο· είναι σπατάλη χρημάτων να πληρώνουμε ανθρώπους για να μας εξηγήσουν πράγματα που δεν γίνεται να εξηγηθούν και σπατάλη χρόνου να τους ακούμε. Το ότι ο Θεός *δεν μπορεί να πει ψέματα* δεν βοηθά το επιχείρημά σας γιατί δεν είναι απόδειξη οι ιερείς ή η Βίβλος δεν μπορούν να πουν ψέματα. Μήπως ο Παύλος δεν είπε ψέματα στους Θεσσαλονικείς όταν τους είπε ότι η ανάσταση των νεκρών θα συνέβαινε κατά τη διάρκεια της ζωής του και ότι θα αναλαμβάνονταν στα σύννεφα για να συναντήσουν τον Κύριο; (Α Θεσ 4,27)⁴⁰

Αναφέρεστε και σ' αυτό που αποκαλείτε "το πολύτιμο αίμα του Χριστού". Αυτό το βάρβαρο λεκτικό ύφος ανήκει στους ιερείς του Χριστιανισμού. Οι πιστοί του Χριστιανισμού λένε ότι σοκάρονται από τις περιγραφές ανθρωποθυσιών στις ιστορίες άλλων λαών. Δεν βλέπουν ότι η θρησκεία τους βασίζεται σε μια ανθρωποθυσία και στο αίμα ενός ανθρώπου, για το οποίο οι ιερείς μιλάνε σα κασάπηδες. Δεν απορώ που ο

40 Μάλλον τυπογραφικό λάθος. Ο στίχος είναι ο 17^{ος}.

"ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρραγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἄερα, καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα" (Α Θεσ 4,17)

Χριστιανισμός είχε τόσο αιματηρά αποτελέσματα και τόσες αιματηρές ανθρωποθυσίες προσφέρθηκαν στο βωμό της χριστιανικής θρησκείας, αφού ξεκίνησε με αίμα.

Για τη θρησκεία είναι απαραίτητο, αν είναι αληθινή και αμετάβλητη σαν τον ίδιο το Θεό, τα στοιχεία που την στηρίζουν να είναι τα ίδια ανεξαρτήτως τόπου και χρόνου. Αυτό δεν ισχύει για το Χριστιανισμό, ούτε για την εβραϊκή θρησκεία που προηγήθηκε (γιατί υπήρξε χρονική περίοδος που καμία από τις δύο θρησκείες δεν υπήρξε) ούτε και για οποιαδήποτε γνωστή θρησκεία, πέρα από τον Ντεϊσμό. Στον Ντεϊσμό τα αποδεικτικά στοιχεία είναι αιώνια και παγκόσμια. ⁴²“οι ουρανοί δηγούνται δόξαν Θεού, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα. ³ἡμέρα τῆ ἡμέρα ἐρεῦγεται ὄμμα, καὶ νύξ νυκτὶ ἀναγγέλλει γνῶσιν.”⁴¹ (Ψαλμ 18,2-3) Αλλά όλες οι άλλες θρησκείες γεννώνται και εισάγονται με κάποιο ασήμαντο τοπικό περιστατικό, το οποίο οι παριζάνοι της ιαχουρίζονται ότι είναι θαύμα και για το οποίο δεν υπάρχει καμία απόδειξη πέρα από την εξιστόρηση του γεγονότος αυτού.

Η εβραϊκή θρησκεία, σύμφωνα με την ιστορία της, ξεκίνησε στην *έρημο* και η χριστιανική σε ένα *στάβλο*. Τα εβραϊκά βιβλία μάς μιλάνε για θαύματα και σημεία στο όρος Σινά. Δυστυχώς, δεν ζούσε κανείς εκεί κοντά για να αντικρούσει αυτή τη διήγηση. Τα χριστιανικά βιβλία μας λένε ότι ένα αστέρι στεκόταν πάνω από το *στάβλο* όταν γεννιόταν ο Ιησούς. Δεν υπάρχει αστέρι πλέον, ούτε κάποιος ζων που να το είχε δει. Όμως όλα τα αστέρια του ουρανού είναι αιώνιες αποδείξεις για την αλήθεια του Ντεϊσμού. Ο Ντεϊσμός δεν ξεκίνησε σε στάβλο ή σε έρημο. Ξεκίνησε από το Σύν-Παν. Η συμπαντική σκηνή είναι το μέρος που γεννήθηκε.

Δεδομένου ότι το να λατρεύει κανείς οποιονδήποτε πέρα από το ΘΕΟ είναι ειδωλολατρία, ο Χριστιανισμός, αφού λατρεύει έναν άνθρωπο, γεννημένο από μια γυναίκα ονόματι Μαρία, ανήκει στις ειδωλολατρικές θρησκείες. Άρα η οποιοδήποτε παρηγοριά αντλείται από εκεί είναι αυταπάτη. Και σεεις και ο αντίπαλός σας στην τελετή της μετάληψης, ο Δρ. Moore⁴² της Επισκοπικής Εκκλησίας, για να φανείτε ότι είστε σπουδαίοι μετατρέπατε τον Στρατηγό Χάμιλτον σε έναν ανόητο άνθρωπο που για να φύγει από αυτό τον κόσμο χρειαζόταν διαβατήριο από έναν ιερέα. Το ποιος προσπάθησε να το κάνει αυτό πρώτος είναι αδιάφορο.

Ένας άνθρωπος, κύριε, που εμπιστεύεται το Θεό, που διεξάγει μια δίκαιη και ηθική ζωή και πασχίζει να κάνει το καλό, δεν χρειάζεται να

41 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Αυτός ο Ψαλμός (ο 18ος) είναι ένας *Ντεϊστικός Ψαλμός*, όπως και κάποια μέρη του βιβλίου του Ιώβ (το οποίο δεν είναι εβραϊκό βιβλίο και δεν ανήκει στη Βίβλο) και φαίνεται ότι έχει μεταφραστεί στα Εβραϊκά από την ίδια γλώσσα στην οποία ήταν γραμμένη και το βιβλίο του Ιώβ· τα έφεραν δε οι Εβραίοι από τη Χαλδαία ή την Περσία όταν επέστρεψαν από την Αιχμαλωσία. Η λατρεία των ουρανών αποτελούσε σημαντικό μέρος της λατρείας των Περσών και των Χαλδαιών και οι θρησκευτικές τους εορτές ρυθμιζόνταν από τις κινήσεις των δώδεκα ζώδιων. Αλλά οι Εβραίοι δεν ήξεραν τίποτε σχετικά με τους ουρανούς, διαφορετικά δεν θα έλεγαν την ανόητη ιστορία με τον ήλιο να μένει ακίνητος σε ένα λόφο και το φεγγάρι σε ένα φαράγγι. [Δεν μπορώ καν να φανταστώ] τι τους χρειαζόταν το φεγγάρι μέρα-μεσημέρι. (ΣτΜ: βλ. και σελ.25)

42 βλ. και σελ.305

μπερδεύεται με ιερείς, ούτε τους επιτρέπει να τον ενοχλούν, όταν έρθει η ώρα της αναχωρήσεως. Σε γενικές γραμμές [οι ιερείς] δεν είναι αγαθού χαρακτήρα και ένα συμβούλιο ιερέων είναι χειρότερο από ένα ιατρικό συμβούλιο.

ΕΝΑ ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΝΤΕΪΣΤΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ⁴³

43 Στο πρωτότυπο: “A member of the Deistical Congregation” (πρβλ. και σελ.307)

ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΠΟΥ ΑΥΤΟΑΠΟΚΑΛΕΙΤΑΙ
“ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ”

Πρωτότυπος Τίτλος: “To the members of the society, styling itself the Missionary Society”
1 Σεπτεμβρίου 1804

Η εφημερίδα “New York Gazette” της 16ης (Αυγούστου) περιέχει το ακόλουθο άρθρο: “Την Τρίτη, μια επιτροπή της “Ιεραποστολικής Εταιρείας”, που αποτελείται κυρίως από διακεκριμένους κληρικούς, συνομίλησαν στο “City Hotel” με αρχηγούς της φυλής των Οσάγκε που βρίσκονται στην πόλη (της Νέας Υόρκης) στους οποίους δώρισαν μια Βίβλο, ενημερώνοντάς τους ότι το καλό αυτό βιβλίο περιείχε τις επιθυμίες και τους νόμους ενός ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ”.

Ελπίζω κάποιος καλός άνθρωπος να σκεφτεί τους ανθρώπους μας στα σύνορα και τους ίδιους τους Ινδιάνους και να τους διαλύσει την εντύπωση ότι αυτό το υποτιθέμενο “καλό βιβλίο” περιέχει τις επιθυμίες και τους νόμους ενός ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ. Πραγματικά, αυτοί οι ιεραπόστολοι πιστεύουν ότι θα είναι εποικοδομητικό για τους Ινδιάνους γείτονές μας και καλό για εμάς, [να διαβάσουν οι Ινδιάνοι] τις δολοφονίες ανδρών, γυναικών, παιδιών και βρεφών που αποδίδονται στο Μωυσή, τον Ιησού του Ναυή και βλάσφημα θεωρούνται ότι έγιναν κατ’εντολή του Κυρίου, του Μεγάλου Πνεύματος;

Το είδος του πολέμου της Βίβλου δεν είναι παρόμοιο με των Ινδιάνων; Η αδιάκριτη καταστροφή που κάνει την ανθρωπότητα να ανατριχιάζει; Υπάρχει περίπτωση τα φρικτά παραδείγματα και η χυδαιότητα με τα οποία είναι γεμάτη η Βίβλος να βελτιώσουν την ηθική των Ινδιάνων ή να τους κάνουν πιο πολιτισμένους; Θα μάθουν μήπως να απέχουν από το ποτό και να είναι συνετοί από τον μπεκρούλιακα τον Νώε ή από τον θηριώδη Λωτ; Ή μήπως οι κόρες τους θα διδαχθούν από το παράδειγμα των κορών του Λωτ;⁴⁴

44 Η “χαρωπή” ιστορία στην οποία αναφέρεται ο συγγραφέας είναι η ακόλουθη. Σημειωτέον ότι οι περί των λόγων κόρες είχαν κριθεί αρκετά ηθικές από το Θεό για να γλυτώσουν την καταστροφή των Σοδόμων και των Γομόρρων.

³¹είπε δὲ ἡ πρεσβυτέρα πρὸς τὴν νεωτέρα· ὁ πατὴρ ἡμῶν πρεσβύτερος, καὶ οὐδεὶς ἐστὶν ἐπὶ τῆς γῆς, ὃς εἰσελεύσεται πρὸς ἡμᾶς, ὡς καθῆκει πάση τῇ γῆ· ³²δεῦρο καὶ ποτίσωμεν τὸν πατέρα ἡμῶν οἶνον καὶ κοιμηθῶμεν μετ’ αὐτοῦ καὶ ἐξαναστήσωμεν ἐκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν σπέρμα. ³³ἐπότισαν δὲ τὸν πατέρα αὐτῶν οἶνον ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ εἰσελθοῦσα ἡ πρεσβυτέρα ἐκοιμήθη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἤδει ἐν τῷ κοιμηθῆναι αὐτὸν καὶ ἐν τῷ ἀναστῆναι. ³⁴ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑπαύριον καὶ εἶπεν ἡ πρεσβυτέρα πρὸς τὴν νεωτέρα· ἰδοὺ ἐκοιμήθην χθὲς μετὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ποτίσωμεν αὐτὸν οἶνον καὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, καὶ εἰσελθοῦσα κοιμήθη μετ’ αὐτοῦ, καὶ ἐξαναστήσωμεν ἐκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν σπέρμα. ³⁵ἐπότισαν δὲ καὶ ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ τὸν πατέρα αὐτῶν οἶνον, καὶ εἰσελθοῦσα ἡ νεωτέρα ἐκοιμήθη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤδει ἐν τῷ κοιμηθῆναι αὐτὸν καὶ ἀναστῆναι. ³⁶καὶ συνέλαβον αἱ δύο θυγατέρες Λῶτ ἐκ τοῦ πατρὸς αὐτῶν.” (Γεν 19,31-36)

Οι αιχμάλωτοι που θα πιάσουν στον πόλεμο θα έχουν καλύτερη τύχη αν γνωρίζουν τη φρικτή ιστορία του Σαμουήλ που κοιμάτιασε τον Αγάγ⁴⁵ σαν ένα κομμάτι ξύλο ή το ότι ο Δαβίδ έσφαξε [όσους αιχμαλώτισε εκ των υιών Αμμών];⁴⁶

Δεν υπάρχει η πιθανότητα οι σοκαριστικές διηγήσεις της καταστροφής των Χαναναίων, όταν οι Ισραηλίτες εισέβαλαν στη χώρα τους, να τους κάνουν να νομίζουν ότι θέλουμε να κάνουμε το ίδιο; Ή οι διηγήσεις αυτές να τους ωθήσουν να κάνουν τα ίδια στους συμπολίτες μας στα σύνορα και μετά να δικαιολογήσουν τη δολοφονία με τη Βίβλο που τους έδωσαν οι ιεραπόστολοι; Δεν θα σταματήσουν ποτέ αυτές οι ιεραποστολικές εταιρείες να δημιουργούν προβλήματα;

Κατά τη συζήτηση με τα μέλη της Ιεραποστολικής Εκκλησίας, ο αρχηγός των Ινδιάνων φέρεται να λέει ότι “μια και ούτε αυτός, ούτε ο λαός του μπορούν να διαβάσουν, τους παρακάλεσε να στείλουν κάποιον καλό λευκό για να τους διδάξει”.

Είναι απαραίτητο η Κυβέρνηση να ελέγξει αυστηρά αυτές τις ιεραποστολικές εταιρείες που, υπό το πρόσχημα της διδασκαλίας των Ινδιάνων, στέλνουν κατασκόπους στη γη τους για να ανακαλύψουν τα καλύτερα μέρη. Καμία εταιρεία δε θα πρέπει να επιτρέπεται να έχει επαφές με τις φυλές των Ινδιάνων ή να στέλνουν άτομα ανάμεσά τους, παρά μόνο με τη γνώση και επίβλεψη της Κυβέρνησης.

Η τρέχουσα κυβέρνηση [του Thomas Jefferson] έχει βελτιώσει κατά πολύ τη διάθεση των Ινδιάνων και παράλληλα βελτιώνει το βιοτικό τους επίπεδο, αλλά αν επιτραπεί σ'αυτές τις εταιρείες που αυτοαποκαλούνται “ιεραποστολικές” να εμπλακούν στην υπόθεση τότε οι κόποι της Κυβέρνησης θα πάνε χαμένοι. Γνωρίζουμε ότι οι ιερείς δεν συνηθίζουν να κάνουν τίποτε δωρεάν και πάντοτε έχουν σχέδιο σε ότι κάνουν, είτε για να επιβληθούν στους αδαείς, είτε για να εκτροχιάσουν τις προσπάθειες της Κυβέρνησης.

ΕΝΑΣ ΦΙΛΟΣ ΤΩΝ ΙΝΔΙΑΝΩΝ
Thomas Paine

45 “καί εἶπε Σαμουήλ πρὸς Ἀγάγ καθότι ἠτέκνωσε γυναῖκας ἢ ρομφαία σου, οὕτως ἀτεκνωθήσεται ἐκ γυναικῶν ἡ μήτηρ σου, καὶ ἐσφαξε Σαμουήλ τὸν Ἀγάγ ἐνώπιον Κυρίου ἐν Γαλγάλ.” (Α Βασ 15,33)

46 “καὶ τὸν λαὸν τὸν ὄντα ἐν αὐτῇ ἐξήγαγε καὶ ἔθηκεν ἐν τῷ πρίονι καὶ ἐν τοῖς τριβόλοις τοῖς σιδηροῖς καὶ ὑποτομεῖσι σιδηροῖς καὶ διήγαγεν αὐτοὺς διὰ τοῦ πλινθείου· καὶ οὕτως ἐποίησε πάσαις ταῖς πόλεσιν υἱῶν Αμμών. καὶ ἐπέστρεψε Δαυὶδ καὶ πᾶς ὁ λαὸς εἰς Ἱερουσαλήμ.” (Β Βασ 12,31)

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

*Πρωτότυπος Τίτλος: "Of the Books of the New Testament,
addressed to the believers in the book called the Scriptures"
1 και 8 Σεπτεμβρίου 1804*

Η Καινή Διαθήκη αποτελείται από 27 βιβλία εκ των οποίων τέσσερα ονομάζονται Ευαγγέλια, ένα "Πράξεις των Αποστόλων", δεκατέσσερα Επιστολές Παύλου, ένα Επιστολή Ιακώβου, δύο Επιστολές Πέτρου, τρία Επιστολές Ιωάννη, ένα Επιστολή Ιούδα και άλλο ένα ονομάζεται Αποκάλυψη.

Κανένα από αυτά τα βιβλία δε φαίνεται να έχει γραφτεί από εκείνους στους οποίους αποδίδονται, ούτε και ξέρουμε ποιοι είναι οι συγγραφείς τους. Η αξιοπιστία τους προέρχεται από την Εκκλησία της Ρώμης, στην οποία οι Προτεστάντες ιερείς, ειδικά στη Νέα Αγγλία, αναφέρονται ως "*Πόρνη της Βαβυλώνας*". Αυτή η Εκκλησία οργάνωσε γενικές συνόδους για να συνθέσουν τα δόγματα των ανθρώπων και να διευθετήσουν εκκλησιαστικά ζητήματα. Δύο από τις βασικότερες συνόδους αυτές ήταν της Νικαίας και της Λαοδικείας (από τα μέρη στα οποία έγιναν) περίπου 350 χρόνια μετά τον καιρό που υποτίθεται ότι έζησε ο Χριστός. Πριν από αυτές τις συνόδους δεν υπήρχε Καινή Διαθήκη. Η Εκκλησία όμως δεν μπορούσε να μην έχει κάτι να επιδείξει, όπως οι Πέρσες είχαν την Zend-Avesta που αποκάλυψε ο Θεός στο Ζωροάστρη ή όπως οι Βραχμάνοι της Ινδίας είχαν το Shaster που το έδωσε ο Θεός στον Βράχμα μέσα από ένα σύννεφο ή όπως οι Εβραίοι είχαν το Νόμο του Μωυσή που τον έδωσε ο Θεός επίσης μέσα από ένα σύννεφο στο όρος Σινά.⁴⁷ Η Εκκλησία ήθελε να φτιάξει έναν κώδικα και χρησιμοποίησε ό,τι υλικό μπορούσε να βρει. Αλλά, πού βρέθηκε το υλικό, σε τι γλώσσα ήταν γραμμένο, ποιος το είχε γράψει, αν ήταν πρωτότυπα ή αντιγραφα και πόσο αξιόπιστα ήταν, όλα αυτά μας είναι άγνωστα και η ίδια η Καινή Διαθήκη, δε μας λέει τίποτα [για τα ζητήματα αυτά]. Η Εκκλησία ήταν αποφασισμένη να αποκτήσει Καινή Διαθήκη και δεδομένου ότι μετά από 300 χρόνια κανένα χειρόγραφο δεν μπορούσε να αποδειχθεί ότι δεν ήταν αυθεντικό, η Εκκλησία, που [εν τω μεταξύ] όπως και παλαιότεροι απατεώνες είχε αποκτήσει κρατική εξουσία, τα έκανε όλα όπως ήθελε. Εφηύρε Σύμβολα πίστεως όπως το Αποστολικό, της Νικαίας και του Αθανασίου και, απ'όλες τις ανοησίες που παρουσιάστηκαν, επιλέχθηκαν τέσσερα Ευαγγέλια και κάποιες επιστολές και τοποθετήθηκαν με τη σειρά που είναι σήμερα.

Από Ευαγγέλια παρουσιάστηκαν πάνω από 40 και το καθένα είχε την αξίωση ότι ήταν γνήσιο. Μόνο τέσσερα υπερψηφίστηκαν και ονομάστηκαν *Κατά Ματθαίον, Κατά Μάρκον, Κατά Λουκάν και Κατά Ιωάννην*.⁴⁸

47 βλ. και σελ.292

48 Η αιτιολόγηση του αριθμού των ευαγγελίων είναι πολύ ενδιαφέρουσα και την παραθέτω εδώ. Ο Ειρηναίος στο "Κατά Αιρέσεων" γράφει (από το βιβλίο του Ehrman, β, σελ.55) "Δεν είναι δυνατόν τα Ευαγγέλια να είναι περισσότερα ή λιγότερα από όσα είναι. Διότι εφόσον υπάρχουν τέσσερις ζώνες στον κόσμο που ζούμε και τέσσερις βασικοί άνεμοι, ενώ η εκκλησία έχει

Αυτή η λέξη “κατά” [=σύμφωνα με, according to] δείχνει ότι τα βιβλία αυτά δεν γράφτηκαν από το Ματθαίο, Μάρκο, Λουκά και Ιωάννη, αλλά σύμφωνα με περιγραφές ή παραδόσεις σχετικά με αυτούς. Η έννοια του “κατά” ή “σύμφωνα με” αναγκαστικά συμπεριλαμβάνει την ιδέα δύο πραγμάτων ή δύο ατόμων. Δεν μπορούμε να πούμε “*Το Ευαγγέλιο που γράφτηκε από το Ματθαίο κατά το Ματθαίο*”, αλλά θα μπορούσαμε να πούμε το Ευαγγέλιο που έγραψε κάποιος άλλος κατά τον Ματθαίο ή σύμφωνα με τις απόψεις του Ματθαίου. Σήμερα δεν ξέρουμε ποιοι ήταν αυτοί οι συγγραφείς ή αν έγραψαν όντως σύμφωνα με τις απόψεις του Ματθαίου, του Μάρκου, του Λουκά και του Ιωάννη. Υπάρχουν πολύ λίγα στοιχεία και πολλές διαφωνίες μεταξύ των βιβλίων για να αξιζούν την προσοχή μας.

Μετά τα Ευαγγέλια υπάρχουν οι λεγόμενες “Πράξεις των Αποστόλων”. Το βιβλίο είναι ανώνυμο και η σύνοδος που το τοποθέτησε στην Καινή Διαθήκη δεν μας αναφέρει πώς το βρήκε. Η Εκκλησία για να καλύψει το πρόβλημα αυτό λέει ότι το έγραψε ο Λουκάς, το οποίο αποδεικνύει ότι οι ιερείς δεν το συνέκριναν με το Ευαγγέλιο του Λουκά, γιατί τα δύο βιβλία αναίρουν το ένα το άλλο. Το Ευαγγέλιο του Λουκά, στο κεφάλαιο 24, βάζει τον Ιησού να αναλαμβάνεται στους ουρανούς την ίδια ημέρα που ανασταίνεται από τον τάφο. Οι Πράξεις (1,3) λένε ότι παρέμεινε στη γη 40 μέρες μετά τη σταύρωση. Είναι αδύνατο να πιστέψουμε οποιαδήποτε διήγηση.

Το επόμενο βιβλίο μετά τις Πράξεις είναι η “Επιστολή του Αποστόλου⁴⁹ Παύλου προς Ρωμαίους”. Αυτή δεν είναι επιστολή, ή γράμμα, γραμμένο ή υπογεγραμμένο από τον Παύλο. Το έγραψε κάποιος που υπογράφει ως ΤΕΡΤΙΟΣ και που το έστειλε με μια υπηρέτρια ονόματι Φοίβη. Στο τελευταίο κεφάλαιο γράφει “*ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολήν...*”⁵⁰ (Ρωμ 16,22) Ποιος είναι ο Τέρτιος και η Φοίβη δεν ξέρουμε. Η επιστολή δεν είναι χρονολογημένη. Η επιστολή είναι γραμμένη στο πρώτο πρόσωπο και το άτομο αυτό είναι ο Τέρτιος και όχι ο Παύλος. Ωστόσο, την Εκκλησία την βόλευσε να την αποδώσει στον Παύλο. Δεν περιέχει τίποτα ενδιαφέρον πέρα από εσωτερικές διαμάχες. Η ανόητη μεταφορά με τον αγγειοπλάστη και τον ψηλό βρίσκεται στο κεφάλαιο 9.⁵¹

Το επόμενο βιβλίο είναι η Επιστολή Α' Προς Κορινθίους. Όπως και η προηγούμενη δεν έχει γραφτεί από τον Παύλο, ούτε έχει υπογραφεί από αυτόν. Στο τέλος της επιστολής λέει “*Ἡ Α' Προς Κορινθίους γράφτηκε στους Φιλίππους από τον Στεφανά, τον Φορτουνάτο, τον Αχαϊκό και τον Τιμόθεο*”.⁵² Για τη Β' Προς Κορινθίους ισχύουν τα ίδια. Στο τέλος λέει

διασπαρθεί σε όλο τον κόσμο και ο στύλος και το θεμέλιο της Εκκλησίας είναι το Ευαγγέλιο [...] τότε πρέπει να διαθέτει τέσσερις στύλους...” (Κατὰ Αἰρέσεων 3.11.7)

49 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Σύμφωνα με τα κριτήρια της εκκλησίας ο Παύλος δεν ήταν απόστολος. Ο συγκεκριμένος τίτλος αποδίδεται μόνο στους δώδεκα. Δύο ναύτες σε πολεμικό πλοίο κάποτε μαλώνανε για το αν ο Παύλος ήταν απόστολος ή όχι. Τελικά τη λύση έδωσε ο κελουσιτής, που αποφάσισε πολύ *κανονικά* ότι ο Παύλος είχε εξουσίες αποστόλου, χωρίς το βαθμό.

50 “I, Tertius, who wrote this Epistle, salute you...” (Ρωμ 16,22)

51 βλ. και σελ.346

“γράφηκε στους Φιλίππους, μια πόλη της Μακεδονίας, από τον Τίτο και τον Λουκά”.⁵²

Προκύπτει το εξής ερώτημα· τα άτομα αυτά είναι όντως οι αρχικοί συγγραφείς των επιστολών ή οι εγγυητές των αντιγράφων που εστάλησαν στις συνόδους που συνέθεσαν τον κανόνα της Καινής Διαθήκης; Αν οι επιστολές ήταν χρονολογημένες το πρόβλημα θα λυνόταν, αλλά και στις περιπτώσεις μας λείπουν τα στοιχεία ότι οι επιστολές γράφτηκαν από τον ίδιο τον Παύλο. Δεν γνωρίζουμε αν οι επιστολές αυτές είναι γνήσιες ή πλαστές.

Η επόμενη αποστολή είναι η “Προς Γαλάτας”. Περιέχει έξι σύντομα κεφάλαια. Παρόλο που είναι σύντομη όμως φαίνεται να είναι έργο περισσότερων από ενός ατόμων. Στο 5ο κεφάλαιο λέει “*Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει*”⁵³ (Γαλ 5,2). Δεν λέει ότι η περιτομή δε θα ωφελήσει, αλλά ότι ο Χριστός δεν θα μας ωφελήσει. Ωστόσο, στο κεφάλαιο 6 λέει “*ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις*”⁵⁴ (Γαλ 6,15). Αυτά τα χωρία δεν μπορεί να συμβιβαστούν μεταξύ τους με κανένα τέχνασμα. Στο τέλος της επιστολής λέει ότι γράφτηκε στη Ρώμη, αλλά δεν είναι χρονολογημένη, ούτε υπογεγραμμένη, ούτε και μας λένε εκείνοι που συνέθεσαν την Καινή Διαθήκη πού τη βρήκαν. Σχετικά με όλα αυτά τα ζητήματα είμαστε στο σκοτάδι.

Η επόμενη επιστολή είναι η Προς Εφεσίους. Δεν την έγραψε ο Παύλος. Στο τέλος λέει ότι “γράφηκε στη Ρώμη για τους Εφεσίους από τον Τυχικό”.

Η επόμενη είναι η επιστολή Προς Φιλιππησίους. Δεν την έγραψε ο Παύλος. Στο τέλος λέει ότι “γράφηκε προς του Φιλιππησίους στη Ρώμη από τον Επαφρόδιτο”. Δεν είναι χρονολογημένη. Ερώτημα· εκείνοι που έγραψαν και υπέγραψαν αυτές τις επιστολές, ήταν συνταξιδιώτες του Παύλου που ανέλαβαν να γράψουν στο όνομά του, όπως ο Παύλος λέγεται ότι ανέλαβε να κηρύξει στο όνομα του Χριστού;!

Η επόμενη είναι η επιστολή Προς Κολοσσαείς. Δεν την έγραψε ο Παύλος. Στην επιστολή αναφέρεται ότι στέλνει χαιρετισμούς και ο Λουκάς ο ιατρός. “*ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρός ὁ ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς*”⁵⁵ (Κολ 4,14). Δεν γίνεται καμία αναφορά στη συγγραφή του Ευαγγελίου. Στο τέλος της επιστολής λέει ότι “γράφηκε στη Ρώμη προς τους Κολοσσαείς από τον Τυχικό και τον Ονήσιμο”.

Οι επόμενες επιστολές είναι η Α' και Β' Προς Θεσσαλονικείς. Ο συγγραφέας αυτών των επιστολών είτε ήταν ένας ενθουσιώδης άνθρωπος που έβλεπε οράματα, είτε σκέτος απατεώνας, αφού λέει στους Θεσσαλονικείς ότι, σύμφωνα με τα λόγια του Κυρίου, το τέλος του κόσμου θα

52 Ο συγγραφέας προφανώς μεταφέρει κάποιο σκόλιο εκδότη από τη Βίβλο που χρησιμοποιεί.

53 “Behold, I Paul say unto you, that if ye be circumcised, Christ shall profit you nothing” (Γαλ 5,2)

54 “For in Christ Jesus neither circumcision availeth any thing, nor uncircumcision, but a new creature.” (Γαλ 6,15)

55 “Luke, the beloved physician, and Demas, greet you” (Γαλ 4,14)

ερχόταν στον δικό τους και τον δικό του καιρό· και αφού τους λέει ότι οι νεκροί θα αναστηθούν συμπληρώνει “ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἄμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἄερα, καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα”⁵⁶ (Α Θεσ 4,17). Η ανίχνευση τέτοιων ψευδῶν θα ἔπρεπε να γεμίζουν τους ιερεῖς με σύγχυση ὅταν κηρύσσουν ὅτι τέτοια βιβλία εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Στὸ τέλος των ἐπιστολῶν ἀναφέρεται ὅτι γράφτηκαν στὴν Αθήνα. Εἶναι χωρὶς ἡμερομηνία καὶ υπογραφή.

Οἱ ἐπόμενες τέσσερις ἐπιστολές εἶναι προσωπικά γράμματα. Δύο εἶναι πρὸς τὸν Τιμόθεο, μία πρὸς τὸν Τίτο καὶ μία πρὸς τὸν Φιλήμονα. Τὸ ποιοὶ ἦταν κανεῖς δὲν ξέρει.

Ἡ Α' Πρὸς Τιμόθεο λέγεται ὅτι γράφτηκε στὴ Λαοδικεῖα, χωρὶς ἡμερομηνία καὶ υπογραφή. Ἡ Β' Πρὸς Τιμόθεο λέγεται ὅτι γράφτηκε στὴ Ρώμη καὶ εἶναι χωρὶς ἡμερομηνία καὶ υπογραφή. Ἡ Πρὸς Τίτο λέγεται ὅτι γράφτηκε στὴ Νικόπολη τῆς Μακεδονίας. Εἶναι χωρὶς ἡμερομηνία καὶ υπογραφή. Ἡ Πρὸς Φιλήμονα λέγεται ὅτι γράφτηκε στὴ Ρώμη ἀπὸ τὸν Ονήσιμο. Εἶναι χωρὶς ἡμερομηνία.

Ἡ τελευταία ἐπιστολή που ἀποδίδεται στὸν Παῦλο εἶναι ἡ Πρὸς Εβραίους, καὶ στὸ τέλος ἀναφέρεται ὅτι γράφτηκε ἀπὸ τὸν Τιμόθεο στὴν Ἰταλία. Αὐτὸς ὁ Τιμόθεος (σύμφωνα με τὸ τέλος τῆς Β' Πρὸς Τιμόθεο) εἶναι ὁ ἐπίσκοπος τῆς ἐκκλησίας τῆς Εφέσου, συνεπῶς δὲν πρόκειται γιὰ ἐπιστολή του ἴδιου τοῦ Παύλου.

Μα σε τι λεπτό ιστό ἀράχνης στηρίζουν οἱ ιερεῖς καὶ οἱ Χριστιανοὶ τὴν πίστη τους! Με τέτοια στοιχεῖα καὶ μαρτυρίες ἀπὸ τρίτο καὶ τέταρτο χέρι ἓνας αγρότης δε θα μπορούσε νὰ διεκδικήσει οὔτε μὴ καλύβα στὸ δικαστήριο, ὡστόσο [με βάση αὐτὰ τα στοιχεῖα] οἱ ιερεῖς ὑπόσχονται στους πλανημένους ἀκολουθοῦσους τους τὸ Βασίλειο των Ουρανῶν. Λίγη περισυλλογή θα ἀρκοῦσε γιὰ νὰ πείσει τους ιερεῖς ὅτι τὰ βιβλία αὐτὰ δὲν εἶναι ἀξιόπιστα καὶ ὅτι δὲν ξέρουμε ποιοὶ τὰ ἔγραψαν ἢ πότε, μέσα στὸ διάστημα των 300 ἐτῶν που ἔζησαν οἱ υποτιθέμενοι συγγραφεῖς τους· πόσο μάλλον νὰ χρησιμοποιήσουμε αὐτὰ τα στοιχεῖα γιὰ νὰ ἀποδείξουμε ὅτι τὰ βιβλία αὐτὰ εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Δὲν τους συμφέρει τους ιερεῖς, που ζουν ἀπὸ αὐτὰ τὰ βιβλία, νὰ εξετάσουν τὴν ἀνεπάρκεια των στοιχείων στα ὁποῖα βασίστηκαν οἱ παπικὲς σύνοδοι ὅταν συνέθεσαν τὴν Καινὴ Διαθήκη.

Ἡ κραυγὴ των ιερῶν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία βρίσκεται σε κίνδυνο, εἶναι ἡ κραυγὴ ἀνθρώπων που δὲν κατανοοῦν τὸ συμφέρον του ἴδιου του ἐπαγγέλματός τους, διότι ἀντὶ νὰ δημιουργεῖται ἀνησυχία στὸν κόσμο γιὰ τὴν ἀσφάλεια τῆς Ἐκκλησίας, ἐντείνεται ἡ ὑποψία ὅτι ἡ βάση τῆς δὲν εἶναι στέρεα καὶ ὅτι χρειάζεται νὰ γκρεμιστεῖ καὶ νὰ ξαναχτιστεῖ σε πῖο στέρεα θεμέλια. Κανεῖς δε φοβάται γιὰ τὴν ἀσφάλεια ἐνὸς βουνοῦ, ἀλλὰ ἓνα λοφίσκο μπορεῖ νὰ τὸν παρασύρουν τὰ νερά! Σαλπῖστε, λοιπόν, ὦ ιερεῖς, τὴ “σάλπιγγα τῆς Σιών” γιὰτὶ ὁ λοφίσκος κινδυνεύει.

ΑΝΙΧΝΕΥΤΗΣ Π.

56 “Then we which are alive [and] remain shall be caught up together with them in the clouds, to meet the Lord in the air: and so shall we ever be with the Lord.” (Α Θεσ 4,17)

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ ΤΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ ΣΤΟ ΚΟΝΝΕΚΤΙΚΑΤ

Πρωτότυπος Τίτλος: *“Of the Sabbath Day of Connecticut”*
15 Σεπτεμβρίου 1804

Η λέξη “Sabbath” [=Σάββατο], σημαίνει ΞΕΚΟΥΡΑΣΗ, δηλαδή, σταμάτημα της εργασίας, αλλά οι ανόητοι Μπλε Νόμοι⁵⁷ του Κοννέκτικατ κάνουν την ξεκούραση εργασία, αφού υποχρεώνουν ένα άτομο να μένει ακίνητος από την ανατολή μέχρι τη δύση του ηλίου την ημέρα του Σαββάτου⁵⁸, το οποίο είναι σκληρή δουλειά. Ο φανατισμός έφτιαξε αυτούς τους νόμους, και όπου κυριαρχούν τέτοιοι νόμοι, κυριαρχεί και η υποκρισία.

Ένας από τους νόμους λέει “Κανείς δε θα τρέχει την ημέρα του Σαββάτου, ούτε θα περπατάει στον κήπο του, ούτε οπουδήποτε, εκτός για να πάει και να γυρίσει από τη σύναξη.”

Αυτοί οι φανατικοί υποκριτές ξέχασαν ότι ο Θεός δεν κατοικεί σε χειροποίητους ναούς και η γη είναι πλήρης της δόξης Αυτού.

Μία από τις καλύτερες σκηνές για θρησκευτικό διαλογισμό είναι μια βόλτα στο δάσος και στους αγρούς για να δει κανείς τα έργα του Θεού στην Πλάση. Τον απέραντο ουρανό, τη γη καλυμμένη με πράσινο, το πανύψηλο δάσος, το καλαμπόκι που λικνίζεται στον άνεμο, τη βουή των ποταμών, το μελωδικό κελάρυσμα του καρωπού ρυακιού, είναι όλες σκηνές που εμπνέουν ευγνωμοσύνη και αγαλλίαση.

Αλλά οι σκυθρωποί Καλβινιστές του Κοννέκτικατ δεν πρέπει να βλέπουν τίποτα το Σάββατο. Θαμμένοι μέσα στους τοίχους των σπιτιών τους κλείνουν τα μάτια στο Ναό της Πλάσης. Ο ήλιος δεν ακτινοβολεί χαρά. Η καρωπή φωνή της φύσης μάταια τους καλεί. Είναι κοφούι, μουγγοί και τυφλοί σε στιγίτητε έφτιαξε ο Θεός. Τέτοια είναι η ημέρα του Σαββάτου στο Κοννέκτικατ.

Από πού προέρχεται αυτή η θλιβερή άποψη ευλάβειας; Από το σκοτάδι του Καλβινιστικού δόγματος.⁵⁹ Αν οι άνθρωποι αγαπάνε το σκοτάδι

57 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Ονομάστηκαν “Μπλε Νόμοι” επειδή αρχικά είχαν γραφεί σε μπλε χαρτί.

ΣΤΜ: Ως “μπλε νόμοι” (Blue Laws) αναφέρονται νόμοι που ποινικοποιούν την ηθική. Δεν κατάφερα να βρω αξιοπρέπειες αναφορές πέρα από το άρθρο της Wikipedia, αλλά και αυτό είναι ενδεικτικό του είδους των νόμων που κατακρίνει ο συγγραφέας. Σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο, οι νόμοι αυτοί πρωτοθεσπίστηκαν περί τα 1655 στην αποικία του New Haven (στην περιοχή του σημερινού Κοννέκτικατ) και παρέμειναν έστω και ανεπίσημα σε ισχύ μέχρι και τα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Αν όντως είχαν γραφεί αρχικά σε μπλε χαρτί, όπως υποστηρίζει ο συγγραφέας, αυτό είναι άγνωστο.

58 Σε όλο το κείμενο ως “ημέρα του Σαββάτου” εννοείται η χριστιανική ημέρα ξεκούρασης (το χριστιανικό Sabbath), δηλαδή η Κυριακή.

59 **Καλβινιστής:** Χαρακτηρισμός που σχετίζεται με όλες τις “μεταρρυθμισμένες” εκκλησίες (reformed churches) ιδίως της Αμερικής. Έχει πάρει το όνομα του κυριότερου προωθητή των δογμάτων του, John Calvin (1509 – 1564).

Μεταξύ των δογμάτων των Καλβινιστών είναι ότι ο Θεός αποτελεί αντικείμενο φόβου, η απόρριψη της Ιεράς Παράδοσης και πίστη μόνο στην Αγία Γραφή και τα “5 Σημεία”, η **Πλήρης Αδυναμία** (το ότι οι άνθρωποι είναι εντελώς εμποτισμένοι με αμαρτία σε σημείο που να μπορούν

και όχι το φως επειδή τα έργα του δεν είναι αγαθά, ο πονεμένος νους ενός Καλβινιστή, που θωρεί το Θεό μόνο με τρόμο και κάθεται αναλογιζόμενος μόνο σκηνές κόλασης και καταδίκης, δεν μπορεί να βρει χαρά στη θέα της δόξας της Πλάσης. Τίποτα σ' αυτό το τεράστιο και θαυμαστό σύνολο δεν συνάδει με τις αρχές της ευλαβείας τους.

Στην Πλάση δε βλέπει τίποτα που να τον διαβεβαιώνει ότι ο Θεός έπλασε εκατομμύρια ψυχές με σκοπό να τα καταδικάσει και ότι μικρά παιδιά προορίζονται να καίγονται αιωνίως στην Κόλαση. Η Πλάση κηρύσσει ένα διαφορετικό δόγμα από αυτό. Στην Πλάση βλέπουμε ότι η καλοσύνη και η αγάπη του Θεού παρέχεται απλόχερα σε όλα τα πλάσματά Του. Το σκουληκι στο χώμα μοιράζεται την προστασία Του εξ ίσου με τον ελέφαντα στην έρημο. Το γρασίδι που ξεπηδά κάτω από τα πόδια μαςιώθει τη γενναιοδωρία Του εξ ίσου με τους κέδρους του Λιβάνου.

Τα πάντα στην Πλάση επιπλήτουν τον Καλβινιστή για τις άδικες απόψεις που έχει για το Θεό και τη σκληρότητα και την αχαριστία των αρχών του. Γι' αυτό και αποφεύγει να βλέπει την Πλάση την ημέρα του Σαββάτου.

ΕΝΑΣ ΕΧΘΡΟΣ ΤΟΥ ΚΑΝΤ⁶⁰ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΠΙΕΣΗΣ.
Thomas Paine

να σωθούν μόνο με άμεση θεϊκή επιλογή· το δόγμα αυτό είναι γνωστό και ως “Απόλυτος Προορισμός”), **η Επιλογή Άνευ Προϋποθέσεων** (ότι αυτοί που θα σωθούν επιλέγονται αποκλειστικά και μόνο από το Θεό και μάλιστα έχουν ήδη επιλεγεί από κτίσεως κόσμου), **η Περιορισμένη Σωτηρία** (ότι ο Χριστός πέθανε για τη σωτηρία μόνο των προαναφερθέντων εκλεκτών), **η Ακαταμάχητη Χάρις** (ότι οι εκλεκτοί θα σωθούν “αναγκαστικά” αφού το μήνυμα της σωτηρίας μπορεί να διαπεράσει και τη σκληρότερη καρδιά ενός που έχει επιλεγεί) και **η Επιμονή των Αγίων** (ότι μια εκλεκτή ψυχή, μετά θάνατον, θα παραμείνει πλησίον του Θεού μέχρι να καθαγιαστεί). Ομολογουμένως, τα ονόματα των δογμάτων αυτών ακούγονται πολύ δελεαστικά μέχρι να εξηγηθούν.

Δεν είναι παράδοξο που οι περισσότεροι Καλβινιστές είναι βιβλικοί λιβεραλιστές και από τις πιο (αν όχι οι πλέον) συντηρητικές αμερικανικές σέκτες. (περισσότερες πληροφορίες για τα δόγματα του Καλβινισμού στο www.reformed.org)

60 Αν και στο πρωτότυπο είναι γραμμένο ως “Cant”, ο συγγραφέας πρέπει να εννοεί τον σύγχρονο του φιλόσοφο Immanuel Kant. Ως οπαδός της “κοινής λογικής” ο συγγραφέας δεν πρέπει να είχε δει με πολύ καλό μάτι τα “διανοουμενίστικα” έργα κριτικής του Kant περί Λογικής και Κρίσεως, ενδεχομένως ούτε την ηθικοκεντρική αιτιολόγηση του Θείου του Kant, αν και η λέξη “εχθρός” φαντάζει ιδιαίτερα σκληρή.

Προσωπικά, ο μόνος λόγος που μπορώ να φανταστώ για τον οποίο ο συγγραφέας μπορεί να συμπεριλαμβάνει το όνομα του Kant εδώ, είναι ότι ο Kant πέθανε στις αρχές του ίδιου έτους κατά το οποίο γράφτηκε αυτό το κείμενο (1804)

ΒΙΒΛΙΚΗ ΒΛΑΣΦΗΜΙΑ

Πρωτότυπος Τίτλος: “Biblical Blasphemy”
1804

Η Εκκλησία μάς λέει ότι τα βιβλία της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης είναι θεία αποκάλυψη και χωρίς αυτή την αποκάλυψη δεν θα μπορούσαμε να έχουμε μια αληθινή άποψη για το Θεό.

Οι Ντεϊστές, αντιθετα, λένε ότι αυτά τα βιβλία δεν είναι θεία αποκάλυψη, και αν δεν υπήρχε το φως της λογικής και η θρησκεία του Ντεϊσμού, αυτά τα βιβλία, αντί να μας διδάσκουν αληθινές ιδέες για το Θεό, θα μας διδασκαν όχι μόνο ψευδείς, αλλά βλάσφημες ιδέες για Αυτόν.

Ο Ντεϊσμός διδάσκει ότι ο Θεός είναι ένας Θεός αλήθειας και δικαιοσύνης. Η Βίβλος μας διδάσκει τα ίδια; Όχι.

Η Βίβλος λέει ότι ο Θεός εξαπατά. “*Ἠπάτησάς με, Κύριε, (λέει ο Ιερεμίας) και ἠπατήθην, ἐκράτησας καὶ ἠδυνάσθης· ἐγενόμην εἰς γέλωτα, πᾶσαν ἡμέραν διετέλεσα μυκτηριζόμενος*”⁶¹ (Ιερ 20,7)

Ο Ιερεμίας όχι μόνο κατηγορεί το Θεό ότι τον κορόιδεψε, αλλά παρακάτω τον κατηγορεί ότι κορόιδεψε και ολόκληρο το λαό της Ιερουσαλήμ “*καὶ εἶπα· ὦ δέσποτα Κύριε, (λέει) ἄρα γε ἀπατῶν ἠπάτησας τὸν λαὸν τοῦτον καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ λέγων· εἰρήνη ἔσται ὑμῖν, καὶ ἰδοὺ ἦψατο ἡ μάχαιρα ἕως τῆς ψυχῆς αὐτῶν.*”⁶² (Ιερ 4,10)

Στο 15,18 η Βίβλος γίνεται ακόμα πιο αναϊδής και καλεί το Θεό σε απλή γλώσσα “*ψεύτη*”. “*Wilt thou (λέει ο Ιερεμίας στο Θεό) be altogether unto me as a liar and as waters that fail?*”⁶³

Ο Ιεζεκιήλ βάζει το Θεό να λέει “*καὶ ὁ προφήτης ἐὰν πλανηθῆ καὶ λαλήσῃ, ἐγὼ Κύριος πεπλάνηκα τὸν προφήτην ἐκείνον...*” (Ιεζ 14,9) Αυτό είναι κατάφωρη βλασφημία.⁶⁴

Ο Μικαίας ο προφήτης, όπως λέγεται, στο Β' Παραλειπομένων λέει άλλη μια βλάσφημη ιστορία για το Θεό “*καὶ εἶπεν· οὐχ οὕτως· ἀκούσατε λόγον Κυρίου· εἶδον τὸν Κύριον (λέει) καθήμενον ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ, καὶ πᾶσα δύναμις τοῦ οὐρανοῦ παρειστήκει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ καὶ ἐξ ἀριστερῶν αὐτοῦ. ¹⁹καὶ εἶπε Κύριος· τίς ἀπατήσει τὸν Ἀχαάβ βασιλέα Ἰσραὴλ καὶ ἀναβήσεται καὶ πεσεῖται ἐν Ραμὼθ Γαλαάδ; καὶ οὗτος εἶπεν οὕτως, καὶ*

61 “O Lord thou hast deceived me, and I was deceived. Thou art stronger than I, and hast prevailed.” (Ιερ 20,7)

62 “Ah! Lord God (says he), surely thou hast greatly deceived this people and Jerusalem, saying, ye shall have peace, whereas the sword reacheth unto the soul.” (Ιερ 4,10)

63 Στο ελληνικό κείμενο ο στίχος είναι διαφορετικός “*ἵνα τί οἱ λυποῦντές με κατισχύουσί μου; ἡ πληγὴ μου στερεά, πόθεν ἰαθήσομαι; γινομένη ἐγενήθη μοι ὡς ὕδωρ ψευδές οὐκ ἔχον πίστιν.*” (Ιερ 15,18)

64 “If the prophet be deceived when he hath spoken a thing, I the Lord have deceived that prophet...” (Ιεζ 14,9) Αυτός ο στίχος αποτελεί επίσης και μια εξαιρετική κάλυψη για έναν ψευδοπροφήτη.

ούτος εἶπεν οὕτως. ²⁰καὶ ἐξῆλθε τὸ πνεῦμα (δεν μας λέει ἀπὸ ποῦ βγήκε, βέβαια) καὶ ἔστη ἐνώπιον Κυρίου καὶ εἶπεν· ἐγὼ ἀπατήσω αὐτόν. καὶ εἶπε Κύριος· ἐν τίνι; ²¹καὶ εἶπεν· ἐξελεύσομαι καὶ ἔσομαι πνεῦμα ψευδὲς ἐν στόματι πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ. καὶ εἶπεν· ἀπατήσεις καὶ δυνήσῃ, ἔξελθε καὶ ποίησον οὕτω.”⁶⁵ (Β Παρ 18,18-21)

Συχνά ακοῦμε γιὰ συμμορίες ληστῶν ποῦ θέλουν νὰ ληστέψουν καὶ νὰ δολοφονήσουν ἕναν ἄνθρωπο καὶ καταστρώνουν ἕνα σχέδιο. Πάντα σοκαριζόμαστε ἀπὸ τὴν κακία τέτοιων παλιανθρώπων. Ἄρα τι πρέπει νὰ σκεφτοῦμε γιὰ ἕνα βιβλίο ποῦ περιγράφει τὸ Μεγαλοδύναμο νὰ ενεργεῖ με τὸν ἴδιο τρόπο καὶ νὰ καταστρώνει σχέδια στὸν οὐρανὸ γιὰ νὰ παγιδεύσει καὶ νὰ καταστρέψει τὴν ἀνθρωπότητα; Οἱ ἀντιλήψεις μας γιὰ τὴ δικαιοσύνη καὶ τὴν καλοσύνη Του μας ἀπαγορεύουν νὰ πιστέψουμε τέτοιες ἱστορίες, καὶ συνεπῶς μπορούμε νὰ πούμε ὅτι ἕνα ψευδόμενο πνεῦμα μπήκε στὸ στόμα τῶν συγγραφέων τῶν βιβλίων τῆς Βίβλου.

65 ¹⁸Again he said, Therefore hear the word of the LORD; I saw the LORD sitting upon his throne, and all the host of heaven standing on his right hand and on his left. ¹⁹And the LORD said, Who shall entice Ahab king of Israel, that he may go up and fall at Ramothgilead? And one spake saying after this manner, and another saying after that manner. ²⁰Then there came out a spirit, and stood before the LORD, and said, I will entice him. And the LORD said unto him, Wherewith? ²¹And he said, I will go out, and be a lying spirit in the mouth of all his prophets. And the Lord said, Thou shalt entice him, and thou shalt also prevail: go out, and do even so.” (Β Παρ 18,18-21)

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ*

Πρωτότυπος Τίτλος: "Religious Intelligence"
1804

Το ακόλουθο κείμενο, το οποίο εμφανίστηκε σε αρκετές εφημερίδες σε διάφορα μέρη των Ηνωμένων Πολιτειών, δείχνει με τον πιο γλαφυρό τρόπο τα αποτελέσματα του θρησκευτικού φανατισμού και σε τι καταστροφικό και ανεξέλεγκτο σημείο μπορούν να φτάσουν. Το βάζουμε στο "Prospect" επειδή πιστεύουμε ότι η ανάγνωσή του θα ικανοποιήσει τους συνδρομητές μας και επειδή, με το να εκθέσουμε τον πραγματικό χαρακτήρα του φανατικού ζήλου, ελπίζουμε να ξυπνήσουμε τη λογική των ανθρώπων και να τους ωθήσουμε να υψωθούν πάνω από τέτοιου είδους απαίσιες ψευδαισθήσεις. Τα καιρία σχόλια στο τέλος του κειμένου μας τα παρείχε ένας πολύ ευφυής και πιστός φίλος του κινήματος του Ντεϊσμού.

Απόσπασμα από ένα γράμμα του Αιδεσιμότατου George Scott, του Mill Creek της κομητείας Washington της Πενσιλβανίας προς τον Συνταγματάρχη William McFarran του Mount Bethel της κομητείας Northampton, χρονολογημένη την 3^η Νοεμβρίου 1802.

ΑΓΑΠΗΤΕ ΜΟΥ ΦΙΛΕ,

Συμβαίνουν υπέροχα πράγματα εδώ. Ο Θεός μας έχει τιμήσει με τη χάρη του αυτή την άγονη γωνιά. Το συμβάν άρχισε σε μια γειτονική ενορία κατά τη διάρκεια ενός μυστηρίου περιπίου στα τέλη του προηγούμενου Σεπτεμβρίου, αλλά δεν εμφανίστηκε ξεκάθαρα παρά την πρώτη Τρίτη του Οκτωβρίου. Μετά τη νυχτερινή λειτουργία⁶⁶ υπήρχε μια εμφανής αναστάτωση μεταξύ των νέων του εκκλησιάσματος, αλλά δεν ακολούθησε κάτι. Το Σάββατο λειτουργήσαμε, αλλά δεν συνέβη κάτι. Την Κυριακή⁶⁷ ένας κραύγασε, αλλά δεν συνέβη τίποτα άλλο αξιοσημείωτο. Εκείνο το βράδυ πήγα μέχρι και την ενορία του Raccoon για τον εσπερινό,⁶⁸ αλλά τη Δευτέρα το πρωί ένα έντονο συναίσθημα με ανάγκασε να επιστρέψω στην ενορία των Flats, όπου ξεκίνησε το συμβάν. Συναντηθήκαμε το απόγευμα στην εκκλησία όπου και τελέσαμε μια θερμή λειτουργία. Το βράδυ μεταφερθήκαμε σε ένα γειτονικό σπίτι και συνεχίσαμε μέχρι τα μεσάνυχτα. Ο αριθμός των παρευρισκομένων διαρκώς μειωνόταν. Μετά την απόλυση

* Ο Carlile σημειώνει ότι θεώρησε απαραίτητο να συμπεριλάβει και το γράμμα του George Scott, ώστε να είναι περισσότερο κατανοητά τα σχόλια του Thomas Paine. Επίσης θεωρεί πως το γράμμα είναι μια καλή και αληθινή εικόνα της άθλιας κατάστασης στην οποία έχει ρίξει η ιεροσύνη την ανθρώπινη φύση με το να προωθεί "το δόγμα της εκ φύσεως εκπεσούσης ανθρώπινης φύσης μας και το δρόμο της επαναφοράς μας μέσω του Χριστού". Τελειώνει τα σχόλιά του γράφοντας: "Τολμώ να πω ότι πιο παιδιάστικο και αποκτηνωτικό δόγμα δεν έχει διδαχθεί ούτε από τα πιο βάρβαρα έθνη του κόσμου".

66 Στο κείμενο αυτό η έννοια της λειτουργίας αναφέρεται στη συνάθροιση των Προτεσταντών στο ναό όπου γίνεται κυρίως λατρεία με ύμνους και κήρυγμα· όχι στη λειτουργία με την Ορθόδοξη έννοια.

67 Στο πρωτότυπο: "Sabbath-Day" (βλ. και σελ.318)

68 Στο πρωτότυπο: "supper"

έναν μεγάλο αριθμό έμειναν και έφελναν ύμνους μέχρι τις δύο τα ξημερώματα, οπότε και συνέβη το συμβάν προς έκπληξη όλων. Έμειναν πέντε ή έξι άτομα που μπορούσαν να βοηθήσουν τους υπόλοιπους από ένα σύνολο 40 ατόμων. Είχαν πέσει σε όλες τις μεριές, σε πάγκους, κρεβάτια και στο πάτωμα. Το επόμενο πρωί άρχισαν να συρρέουν άτομα από παντού. Μία κοπέλα ήρθε χωρίς το πρωί, αλλά δεν μπόρεσε να πλησιάσει το σπιτί ούτε στα 100 μέτρα πριν καταρρεύσει και την φέρουν μέσα σηκωτή. Δεν μπορούσαμε να φύγουμε από το σπιτί, και γι'αυτό λειτουργήσα εκεί όλη τη μέρα και όλη τη νύχτα, ενώ την Τετάρτη το πρωί αναγκάστηκα να αφήσω κάποιους εκεί πέρα. Την Πέμπτη το βράδυ ξανασυναντηθήκαμε και [το φαινόμενο] ξανασυνέβη. Περίπου 20 άτομα ήταν πεσμένα στο έδαφος σαν νεκρά για περίπου δυόμισι ώρες και πολλοί κραύγαζαν. Την Παρασκευή κήρυξα στο Mill Creek. Εδώ δε συνέβη τίποτε, πέρα από μια ασυνήθιστη μελαγχολία. Το απόγευμα λειτουργήσαμε, αλλά κανείς δεν έπεσε [στο έδαφος] παρόλο που ήρθαν πολλοί με πολλή πίστη. Την Κυριακή κήρυξα στο Mill Creek. Και το πρωί και το βράδυ η ατμόσφαιρα ήταν πολύ κατανυκτική, αλλά κανείς δεν έπεσε. Τη Δευτέρα πήγα σε μία ιερατική συνάντηση, αλλά επέστρεψα την Πέμπτη στα Flats, εκεί που λειτουργούσαν όταν κάποιος έπεσαν αναίσθητοι. Το Σάββατο το βράδυ λειτουργήσαμε –πολύ κατανυκτικές στιγμές– και περίπου δώδεκα άτομα έπεσαν σαν νεκρά για τρεισήμισι ώρες με το ρολόι. Την Κυριακή πάλι κάποιος έπεσαν, και αναγκαστήκαμε να συνεχίσουμε τη λειτουργία όλη τη νύχτα, όπως κάναμε όλα τα προηγούμενα βράδια. Τη Δευτέρα κάποιος Κ^{ος} Hughes κήρυξε στο Mill Creek, αλλά δε συνέβη τίποτα πέρα από πολλούς που έπεσαν. Θεωρήσαμε σκόπιμο να χωρίσουμε το εκκλησίασμα σε δύο λειτουργίες για να βουλευτεί ο κόσμος. Ο Κ^{ος} Hughes ήταν στη μία και εγώ στην άλλη, αλλά εκεί που ήμουν εγώ ο Θεός φανερώθηκε με ιδιαίτερη ένταση. Πιστεύω ότι ούτε ένας δεν έμεινε ανεπηρέαστος. Ένας σημαντικός αριθμός έπεσαν αβοήθητοι, ενώ δυο-τρεις έμειναν για λίγη ώρα κάτω και μετά συνήλθαν και μιλούσαν όλο χαρά επί μισή ώρα. Ειδικά ένας περιέγραψε με εντυπωσιακό τρόπο το υπέροχο όραμα που είχε για το άτομο, το χαρακτήρα και το έργο του Χριστού με τόσο στόμφο που έμεινα άναυδος. Σίγουρα ήταν έργο του Θεού! Την Πέμπτη το βράδυ είχαμε μια ζωνρή λειτουργία, αλλά όχι πολλά πεσίματα. Το Σάββατο πήγαμε στο Cross Roads για να παρακολουθήσουμε ένα μυστήριο. Ήταν συγκεντρωμένοι περίπου 4000 άνθρωποι. Ο καιρός δεν ήταν καλός. Την Κυριακή έβρεξε και τη Δευτέρα χιόνισε. Ήταν 13 ιερεις παρόντες. Η τελετή ξεκίνησε το Σάββατο το πρωί και συνέχισε μέχρι το βράδυ με ελάχιστο ή και καθόλου διάλειμμα. Πολλοί έπεσαν. Για να είμαι ακριβής, πάνω από 150 άτομα ήταν κάτω τη φορά, και κάποιος ήταν πεσμένος για τρεις ή τέσσερις ώρες χωρίς σημάδια ζωής. Κάποιοι συνέρχο-νταν και ήταν πολύ χαρούμενοι, ενώ κάποιος προβληματισμένοι. Η σκηνή ήταν υπέροχη. Οι κραυγές και τα αγωνιώδη μουγκρητά ήταν μια αμυδρή αναπαράσταση των φρικτών κραυγών και πικρών ουρλιαχτών της που σί-γουρα θα βγάξουν οι καταραμένοι στην κόλαση. Αλλά αυτό που με εξέπληξε περισσότερο είναι ότι από τα άτομα που ήταν από την ενορία μου και με τους οποίους είχα

μιλήσει, μόνο δύο-τρεις είχαν δει σκηνές κολάσεως κατά τη διάρκεια της εμπειρίας τους. Οι κυριότερες κραυγές [των καταραμένων] ήταν “Ω, πόσο καιρό απέρριπτα το Χριστό!”, “Ω, πόσο συχνά βούταγα τα χέρια μου στο αίμα του!”, “Ω, πόσο συχνά τσαλαβουτούσα στο αίμα του καταπνίγοντας την πίστη μου!”, “Κατάρα στη σκληρή καρδιά μου!”, “Ω, τι φρικτό τέρας που είναι η αμαρτία!”, “Οι αμαρτίες μου κάρφωσαν το Χριστό στο σταυρό!” κ.λπ.

Τα κηρύγματα [εκείνων που είχαν δει οράματα] ήταν διάφορα. Κάποιοι κραύγαζαν για τους τρόμους του Νόμου, άλλοι κήρυτταν την ήπια πρόσκληση του Ευαγγελίου. Προσωπικά, από τότε που ξεκίνησε αυτό το φαινόμενο, έχω περιοριστεί στα δόγματα της εκ φύσεως εκπεσούσης ανθρώπινης φύσης μας και το δρόμο της επαναφοράς μας μέσω του Χριστού, στη διάνοιξη της οδού της σωτηρίας, στο να δείχνω πως ο Θεός μπορεί να είναι δίκαιος, αλλά και πηγή δικαιοσύνης για εκείνους που πιστεύουν· επίσης κηρύττω τη φύση της αληθινής πίστης και μετάνοιας, δείχνοντας τη διαφορά μεταξύ αληθινής και ψευδούς θρησκείας και προωθώντας την πρόσκληση του Ευαγγελίου με αριστοτεχνικό τρόπο, χωρίς να χρειάζεται να τρομοκρατήσω το ακροατήριο. Η πειθώ και οι κραυγές φαίνεται να είναι εξ ίσου αποτελεσματικές μέθοδοι κηρύγματος, αλλά μου φαίνεται ότι ισχυρότερο είναι το κήρυγμα της πλήρους ελευθερίας της λύτρωσης.⁶⁹

ΣΧΟΛΙΑ ΤΟΥ Κ^{ου} PAINE

Στο 5^ο κεφάλαιο του Μάρκου διαβάζουμε μια παράξενη ιστορία με το Διάβολο που είχε μπει μέσα σε γουρούνια αφού είχε εκδιωχθεί από έναν άνθρωπο και δεδομένου ότι η φρικωδία του Διαβόλου και οι περιγραφές των πεσιμάτων αυτών είναι πολύ όμοιες, οι δύο ιστορίες θα έπρεπε να πάνε μαζί.

¹Και ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν. ²καὶ ἐξεληθόντος αὐτοῦ ἐκ τοῦ πλοίου εὐθέως ἀπήνητησεν αὐτῶ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, ³ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασι, καὶ οὔτε ἀλύσεσιν οὐδεὶς ἠδύνατο αὐτὸν δεῖσαι, ⁴διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἀλύσεσι δεδέσθαι, καὶ διεσπάσθαι ὑπ’ αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις καὶ τὰς πέδας συντετριφῆθαι, καὶ οὐδεὶς ἴσχυεν αὐτὸν δαμάσαι· ⁵καὶ διὰ παντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασι καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. ⁶ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμε καὶ προσεκύνησεν αὐτὸν, ⁷καὶ κράζας φωνῇ μεγάλῃ λέγει· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὀρκίζω σε τὸν Θεόν, μή με

69 Τολμῶ να υποθέσω ότι δεν θα ήταν και πολύ δύσκολο σε έναν αγροτικό πληθυσμό να καταρρεύσουν κάποιοι εξ αιτίας ενός συνδυασμού αυθυποβολής και σωματικής εξάντλησης. Παρόμοια κόλπα (και μάλιστα με κοινό που αποτελούνταν από άθεους) έχει κάνει και ο Άγγλος ταχυδακτυλουργός-μεσημεριστής Derren Brown (αποσπάσματα από τις εκπομπές του μπορούν να βρεθούν εύκολα στο YouTube).

βασανίσης. ⁸ἔλεγε γὰρ αὐτῶ· Ἐξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. ⁹καὶ ἐπηρώτα αὐτόν· Τί ὄνομά σοι; καὶ ἀπεκρίθη λέγων· Λεγεὼν ὄνομά μοι, ὅτι πολλοὶ ἐσμεν. ¹⁰καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ ἀποστείλῃ αὐτοὺς ἔξω τῆς χώρας. ¹¹ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη πρὸς τῷ ὄρει· ¹²καὶ παρεκάλεσαν αὐτόν πάντες οἱ δαίμονες λέγοντες· Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. ¹³καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθὺς ὁ Ἰησοῦς. καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὤρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν δὲ ὡς δισχίλιοι καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσῃ.⁷⁰ (Μκ 5,1-13)

Ἡ δύναμη τῆς φαντασίας ἔχει τὴ δυνατότητα νὰ παράγει παράξενα αποτελέσματα. Ὅταν ξεκίνησε ὁ ζωϊκὸς μαγνητισμὸς στὴ Γαλλία, τὸ ὁποῖο συνέβη ἐνῶ ὁ Δρ. Φραγκλίνος βρισκόταν στὴ χώρα, τὰ αποτελέσματα πού φέρεται ὅτι δημιουργοῦσε στα άτομα πού ἐπαίρναν μέρος στὴν ὅλη διαδικασία ἦταν πολὺ πιο εντυπωσιακὰ ἀπὸ αὐτὰ πού περιγράφονται σ'αὐτὸ τὸ γράμμα ἀπὸ τὴν Κομητεία Washington. Πέφτανε κάτω, εκστασιάζονταν, κυλιόνταν σαν μαγεμένοι. Ἡ κυβέρνησις, θέλοντας νὰ εξετάσει ἀν ἦταν ἀληθινὸ γεγονός ἢ ἀπάτη, διόρισε μιὰ επιτροπὴ γιατρῶν γιὰ νὰ εξετάσει τὸ φαινόμενο καὶ ἀπὸ τὸν Δρ. Φραγκλίνου ζητήθηκε νὰ τοὺς συνοδέψει, τὸ ὁποῖο καὶ ἔκανε.

Ἡ επιτροπὴ πῆγε στὸ σπίτι τοῦ “ειδικοῦ” καὶ συγκέντρωσε τὰ άτομα στα ὁποῖα θὰ γινόταν ἡ ἐπέμβασις. Πῆραν τὶς ἴδιες θέσεις τὶς ὁποῖες εἶχαν καὶ στὶς προηγούμενες συγκεντρώσεις καὶ τοὺς δέθηκαν τὰ μάτια. Σὲ λίγο ἀρχισαν νὰ δείχνουν σημάδια ἀγχους καὶ σὲ δύο περίπου ὥρες εἶχαν ἀρχίσει νὰ χτυπιούνται ὅπως περιέγραψα ἤδη. Τὸ θέμα εἶναι ὅτι κανεὶς δὲν τοὺς ἔκανε τίποτα, οὔτε ἦταν ὁ μεσημεριστὴς στὸ δωμάτιο, ἀφοῦ τὸν εἶχαν διώξει οἱ γιατροί, ἀλλὰ οἱ υπόλοιποι δὲν τὸ ἤξεραν αὐτὸ καὶ υπέθεταν ὅτι ἦταν ἀκόμα μέσα στὸ δωμάτιο καὶ τοὺς γῆτευε. Γιὰ τὸ ἀποτέλεσμα εὐθυνόταν ἀποκλειστικὰ ἡ φαντασία τοὺς. Ὁ Δρ. Φραγκλίνος, περιγράφοντας τὸ γεγονός στὸ συγγραφεὶα αὐτοῦ τοῦ ἀρθροῦ, εἶπε ὅτι πίστευε ὅτι θὰ

70 ¹“And they came over unto the other side of the sea, into the country of the Gadarenes. ²And when he was come out of the ship, immediately there met him out of the tombs a man with an unclean spirit, ³Who had [his] dwelling among the tombs; and no man could bind him, no, not with chains: ⁴Because that he had been often bound with fetters and chains, and the chains had been plucked asunder by him, and the fetters broken in pieces: neither could any [man] tame him. ⁵And always, night and day, he was in the mountains, and in the tombs, crying, and cutting himself with stones. ⁶But when he saw Jesus afar off, he ran and worshipped him, ⁷And cried with a loud voice, and said, What have I to do with thee, Jesus, [thou] Son of the most high God? I adjure thee by God, that thou torment me not. ⁸For he said unto him, Come out of the man, [thou] unclean spirit. ⁹And he asked him, What [is] thy name? And he answered, saying, My name [is] Legion: for we are many. ¹⁰And he besought him much that he would not send them away out of the country. ¹¹Now there was there nigh unto the mountains a great herd of swine feeding. ¹²And all the devils besought him, saying, Send us into the swine, that we may enter into them. ¹³And forthwith Jesus gave them leave. And the unclean spirits went out, and entered into the swine: and the herd ran violently down a steep place into the sea, (they were about two thousand;) and were choked in the sea.” (Μκ 5,1-13)

ήταν προτιμότερο η Κυβέρνηση να είχε επιτρέψει στο μεσημεριστή να συνεχίσει το έργο του γιατί, όπως η φαντασία μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα μερικές φορές, μπορεί και να λύσει προβλήματα. Είναι τυχεροί ωστόσο στη Νέα Αγγλία που όλα αυτά τα πεσίματα και οι κραυγές δεν συνέβησαν πριν εκατό χρόνια, γιατί τότε οι ιερείς θα τους κρέμαγαν για μαγεία ή σε ακόμα παλιότερες εποχές θα νόμιζαν ότι καταληφθεί από το Διάβολο, όπως ο άνθρωπος που έμενε στα μνήματα στην ιστορία του Μάρκου. Η πρόοδος που φέρνουν στον κόσμο η λογική και ο Ντεϊσμός μειώνουν τη δύναμη των δεισιδαιμονιών και κατευνάζουν το πνεύμα των διώξεων.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Πρωτότυπος Τίτλος: "Communication"
1804

Το κείμενο αυτό είναι ουσιαστικά ένας εμπλουτισμός του άρθρου του συγγραφέα περί "Βιβλικής Βλασφημίας" (βλ.σελ.320)

Η Εκκλησία μάς λέει ότι τα βιβλία της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης είναι Θεία Αποκάλυψη και ότι χωρίς την αποκάλυψη αυτή δεν θα μπορούσαμε να έχουμε σωστές αντιλήψεις για το Θεό.

Ο Ντεϊστής, αντίθετα, λέει ότι τα βιβλία *δεν είναι* Θεία Αποκάλυψη και ότι αν δεν υπήρχε το φως της λογικής και η θρησκεία του Ντεϊσμού, τα βιβλία αυτά, αντί να μας διδάσκουν αληθινές ιδέες για το Θεό, δε θα μας δίδασκαν παρά λανθασμένες και βλάσφημες.

Ο Ντεϊσμός διδάσκει ότι ο Θεός είναι ένας Θεός αλήθειας και δικαιοσύνης. Η Βίβλος μας διδάσκει κάποιο τέτοιο δόγμα; Όχι.

Η Βίβλος λέει ότι ο Θεός είναι απατεώνας. "Ἠπάτησάς με, Κύριε, (λέει ο Ιερεμίας) καὶ ἠπατήθην, ἐκράτησας καὶ ἠδυνάσθης..."⁷¹ (Ιερ 20,7)

Όχι μόνο αποδίδει στο Θεό ότι εξαπάτησε τον ίδιο, αλλά και ολόκληρο το λαό της Ιερουσαλήμ. "...ὧ δέσποτα Κύριε, ἄρα γε ἀπατῶν ἠπάτησας τὸν λαὸν τοῦτον καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ λέγων· εἰρήνη ἔσται ὑμῖν, καὶ ἰδοὺ ἤψατο ἡ μάχαιρα ἕως τῆς ψυχῆς αὐτῶν"⁷² (Ιερ 4,10)

Παρακάτω η Βίβλος γίνεται ακόμα πιο αυθάδης αποκαλώντας το Θεό με απλή γλώσσα "ψευτή". "...wilt thou be altogether unto me as a liar, and as waters that fail?"⁷³ (Jer 15,18)

Ο Ιεζεκιήλ βάζει το Θεό να λέει "καὶ ὁ προφήτης ἐὰν πλανηθῆ καὶ λαλήσῃ, ἐγὼ Κύριος πεπλάνηκα τὸν προφήτην ἐκεῖνον..."⁷⁴ (Ιεζ 14,9) Αυτά είναι κατάφωρη βλασφημία.

Ο προφήτης Μιχαίας λέει άλλη μια βλάσφημη ιστορία για το Θεό. ¹⁸...εἶδον τὸν Κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ, καὶ πᾶσα δύναμις τοῦ οὐρανοῦ παρειστήκει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, καὶ ἐξ ἀριστερῶν αὐτοῦ. ¹⁹καὶ εἶπε Κύριος· τίς ἀπατήσει τὸν Ἀχαάβ βασιλέα Ἰσραὴλ καὶ ἀναβήσεται καὶ πεσεῖται ἐν Ραμῶθ Γαλαάδ; καὶ οὗτος εἶπεν οὕτως, καὶ οὗτος εἶπεν οὕτως. ²⁰καὶ ἐξηλθε τὸ πνεῦμα (δε μας λέει ἀπὸ ποῦ) καὶ ἔστη ἐνώπιον Κυρίου (πολύ αυθάδες αὐτὸ τὸ πνεῦμα) καὶ εἶπεν· ἐγὼ ἀπατήσω αὐτόν. καὶ εἶπε Κύριος· ἐν τίνι; ²¹καὶ εἶπεν· ἐξελεύσομαι καὶ ἔσομαι πνεῦμα ψευδὲς ἐν

71 "O LORD, thou hast deceived me, and I was deceived: thou art stronger than I, and hast prevailed..." (Ier 20,7)

72 "...Ah, Lord GOD! surely thou hast greatly deceived this people and Jerusalem, saying, Ye shall have peace; whereas the sword reacheth unto the soul." (Ier 4,10)

73 βλ. σημ. 63,σελ.320

74 "And if the prophet be deceived when he hath spoken a thing, I the LORD have deceived that prophet..." (Ιεζ 14,9)

στόματι πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ. καὶ εἶπεν· ἀπατήσεις καὶ δυνήσῃ, ἔξελθε καὶ ποιήσον οὕτω.”⁷⁵ (Β Παρ 18,18-21)

Συχνά ακούμε για συμμορίες κλεφτῶν που σκοπεύουν να ληστέψουν και να δολοφονήσουν έναν άνθρωπο και κάνουν σχέδια για να το δελεάσουν, ὡστε να εκτελέσουν το σχέδιό τους· και πάντα σοκαριζόμαστε ἀπὸ την κακία αὐτῶν των κτηνῶν. Τί πρέπει ὁμως να σκεφτοῦμε για ἕνα βιβλίο που περιγράφει το Δημιουργό με τον ἴδιο τρόπο, να καταστρώνει σχέδια για να παγιδεύσει και να καταστρέψει την ἀνθρωπότητα; Οἱ ιδέες μας για τη δικαιοσύνη και την καλοσύνη του Θεοῦ δεν μας επιτρέπουν να πιστέψουμε τέτοιες ιστορίες, συνεπῶς λέμε ὅτι το ψευδόμενο πνεῦμα πήγε στα χεῖλη των συγγραφέων των βιβλίων της Βίβλου [και ὄχι στον Αχαάβ].

Τ.Π.

75 ¹⁸...I saw the LORD sitting upon his throne, and all the host of heaven standing on his right hand and [on] his left. ¹⁹And the LORD said, Who shall entice Ahab king of Israel, that he may go up and fall at Ramoth-gilead? And one spake saying after this manner, and another saying after that manner. ²⁰Then there came out a spirit, and stood before the LORD, and said, I will entice him. And the LORD said unto him, Wherewith? ²¹And he said, I will go out, and be a lying spirit in the mouth of all his prophets. And [the LORD] said, Thou shalt entice [him,] and thou shalt also prevail: go out, and do [even] so.” (Β Παρ 18,18-21)

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΗ ΤΟΥ “PROSPECT”

Πρωτότυπος Τίτλος: “To the editor of the ‘Prospect’”
1804

Ως προσθήκη στα καίρια σχόλιά σας στο 12^ο τεύχος σχετικά με την παράλογη ιστορία του κατακλισμού του Νώε, στο 7^ο κεφάλαιο της Γενέσεως, σας στέλνω και τα ακόλουθα:

Στο 2^ο στίχο ο Θεός φέρεται να λέει: “ἀπὸ δὲ τῶν κτηνῶν τῶν καθαρῶν εἰσάγαγε πρὸς σὲ ἑπτὰ ἑπτὰ, ἄρσεν καὶ θῆλυ, ἀπὸ δὲ τῶν κτηνῶν τῶν μὴ καθαρῶν δύο δύο, ἄρσεν καὶ θῆλυ”⁷⁶ (Γεν 7,2)

Τον καιρό του Νώε δεν υπήρχαν *καθαρά* και *ακάθαρτα* ζώα. Ούτε υπήρχαν Εβραίοι εκείνο τον καιρό για τους οποίους ο διαχωρισμός αυτός ήταν νόμος. Ο Νόμος, που ονομάζεται Μωσαϊκός Νόμος, ο οποίος και κάνει το διαχωρισμό σε καθαρά και ακάθαρτα ζώα, εμφανίστηκε πολλές εκατοντάδες χρόνια μετά τον καιρό του Νώε. Η ιστορία, λοιπόν, αποκαλύπτεται [ως μύθος] αφού ο συγγραφέας της ξεχάστηκε και έβαλε το Θεό να χρησιμοποιήσει μια έκφραση που δεν χρησιμοποιούνταν εκείνο τον καιρό. Η γκάφα αυτή είναι παρόμοια με έναν άνθρωπο να διηγείται μια ιστορία σχετικά με την Αμερική πριν από 100 χρόνια και να αναφέρει ένα απόσπασμα από τον λόγο του Κ^{ου} Τζέφερσον [κατά την ίδρυση του κράτους των Η.Π.Α.] σαν να είχε ειπωθεί τότε.

Η γνώμη μου γι'αυτή την ιστορία είναι παρόμοια με το ανέκδοτο όπου ένας άνθρωπος ρωτάει έναν άλλο με ναυελική φωνή “Πιστεύεις στην ιστορία του Νώ-ε;” Και ο άλλος απαντάει με ίδιο τόνο, “Ε, νο”.⁷⁷

Τ.Π.

76 “Of every clean beast thou shalt take to thee by sevens, the male and his female: and of beasts that [are] not clean by two, the male and his female.” (Γεν 7,2)

77 Στο πρωτότυπο: “Do you believe the account about No-ah?” [...] “ah-no”.

ΠΕΡΙ ΝΤΕΪΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΟΥ THOMAS PAINE

Πρωτότυπος Τίτλος: "On Deism, and the writings of Thomas Paine"
1804

Τα ακόλουθα είναι σκέψεις που γράφτηκαν τον προηγούμενο Χειμώνα και οφείλονται σε κάποιες συγκεκριμένες εκφράσεις σε ορισμένα δημοσιευμένα δοκίμια κατά του Ντεϊσμού και των κειμένων του Thomas Paine για το θέμα αυτό.

*"Μεγάλη ή Άρτεμις Έφεσίων"*⁷⁸ κραυγάζαν οι Εφέσιοι· και από τότε μέχρι σήμερα η κραυγή *"η αγία θρησκεία μας"* έχει υπάρξει ως η κραυγή της δεισιδαιμονίας και ενίοτε της υποκρισίας.

Οι Βραχμάνοι, οι ακόλουθοι του Ζωροάστρη, οι Εβραίοι, οι Μωαμεθανοί, η Εκκλησία της Ρώμης, η Εκκλησία της Ελλάδας, οι Προτεστάντες, όλοι έχουν σπάσει σε εκατοντάδες αντιφατικές σέκτες που σε ορισμένες περιπτώσεις καταριούνται η μία την άλλη και όλες μαζί κραυγάζουν *"η αγία θρησκεία μας"*. Οι Καλβινιστές καταδικάζουν παιδιά λίγων ωρών στο πυρ το εξώτερον για τη δόξα του Θεού (αυτό αποκαλείται Χριστιανισμός) και οι Ουνιβερσαλιστές κηρύσσουν ότι όλοι θα σωθούν και κανείς δε θα καταδικαστεί (και αυτό αποκαλείται Χριστιανισμός), αλλά και οι δύο καυκώνται ότι η *θρησκεία* τους είναι *αγία* και χριστιανική. Άρα χρειάζεται κάτι περισσότερο από το να κραυγάζουμε απλά και να δηλώνουμε ότι κάτι είναι ΑΛΗΘΕΙΑ, και δεδομένου ότι η έρευνα είναι ο δρόμος για την αλήθεια, είναι επόμενο ότι ό,τι αντιτίθεται στην έρευνα δεν είναι φίλος της αλήθειας.

Ο Θεός της Αλήθειας δεν είναι ο Θεός των μύθων. Άρα, όταν ένα βιβλίο παρουσιάζεται στον κόσμο ως λόγος του Θεού και γίνεται βάση για μια θρησκεία, θα πρέπει να ερευνείται εξονυχιστικά, ακόμη περισσότερο από άλλα βιβλία, για να δούμε αν υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι είναι ό,τι ισχυρίζεται. Η ευλάβειά μας για το Θεό απαιτεί να το ερευνήσουμε, ώστε να μην του αποδώσουμε χαρακτηριστικά που δεν έχει, ενώ είναι και υποχρέωση προς τον εαυτό μας, ώστε να μην πιστέψουμε μύθους ως αλήθεια και να μην βασίσουμε τη σωτηρία μας σε σαθρά θεμέλια. Ένα βιβλίο δεν καθίσταται *άγιο* επειδή το λέμε εμείς έτσι, όπως *άγιο* δεν καθίσταται και μια θρησκεία μόνο και μόνο για τον ίδιο λόγο. Για να φτάσουμε στην αλήθεια απαιτείται έρευνα. Αλλά η έρευνα χρειάζεται κάποια αρχή πάνω στην οποία να βασιστεί και κάποια αρχή βάσει της οποίας να κρίνει και πρέπει να είναι και οι δύο ανώτερες της ανθρώπινης αξιοπιστίας.

Όταν παρατηρούμε τα έργα της Πλάσης, της περιφοράς των πλανητικών συστημάτων και όλη την οικονομία της φύσης, που δεν πρόκειται παρά για τους νόμους που όρισε ο Δημιουργός για την ύλη, δεν βλέπουμε παρά μια αλάνθαστη αρμονία να βασιλεύει στο Όλον. Κανένα μέρος της

78 "...Great is Diana of the Ephesians" (Πρξ 19,28)

δεν είναι αντίθετο προς ένα άλλο. Ο ήλιος δεν πέφτει πάνω στο φεγγάρι, ούτε το φεγγάρι στον ήλιο, ούτε οι πλανήτες ο ένας στον άλλο. Το κάθε τι κρατά την καθορισμένη του θέση και χρόνο. Αυτή η αρμονία στα έργα του Θεού είναι τόσο προφανής που ακόμα και ένας αγρότης στο χωράφι του, παρόλο που δεν μπορεί να υπολογίσει τις εκλείψεις, την αντιλαμβάνεται όπως και ένας αστρονόμος. Βλέπει τον Θεό της τάξης σε κάθε μέρος του ορατού Σύμπαντος.

Αυτή είναι η βάση με την οποία πρέπει να κρίνονται όλα τα υποτιθέμενα έργα ή λόγια του Θεού και με αυτή τη βάση πρέπει να κρίνονται, ανεξάρτητα από ό,τι μπορεί να κάνει ή να πει ο άνθρωπος. Η γνώμη του ανθρώπου είναι σαν πούπουλο στη ζυγαριά σε σχέση με τις βάσεις που έθεσε ο ίδιος ο Θεός.

Γι'αυτό το λόγο είναι απαραίτητο τόσο η Βίβλος, όσο και τα άλλα βιβλία που υποτίθεται ότι περιέχουν το λόγο του Θεού (και υπάρχουν πολλά τέτοια στον κόσμο) να μην κρίνονται με βάση τις απόψεις των ανθρώπων ή τις αποφάσεις εκκλησιαστικών συνόδων. Αυτές [οι συνόδοι] έχουν υπάρξει τόσο αντιφατικές που αυτό που είχε απορριφθεί σε μία σύνοδο, ψηφίστηκε ως λόγος του Θεού σε μια άλλη, αποδεχόμενη αυτό είχε ήδη απορριφθεί. Σ'αυτή την κατάσταση αβεβαιότητας που βρίσκεται ο άνθρωπος, η οποία εντείνεται ακόμα περισσότερο με τις πολυάριθμες σέκτες που έχουν ξεπηδήσει μετά τον Λούθηρο και τον Κάλβιν, τι μπορεί να κάνει κανείς; Η απάντηση είναι εύκολη. Ξεκινήστε στη ρίζα. Ξεκινήστε με την ίδια τη Βίβλο. Εξετάστε τη με τη μέγιστη αυστηρότητα. Είναι καθήκον μας να το κάνουμε αυτό. Συγκρίνετε τα μέρη της μεταξύ τους και το σύνολό της με την αρμονική και μεγαλειώδη τάξη που κυβερνά το ορατό Σύμπαν και το αποτέλεσμα θα πρέπει να είναι ότι αν η ίδια παντοδύναμη σοφία που έπλασε το Σύμπαν υπαγόρευσε και τη Βίβλο, τότε η Βίβλος σε όλα της τα μέρη θα είναι το ίδιο μεγαλειώδης, όσο και το Σύμπαν. Αν όμως αν'αυτού, βρεθούν άφθονες ασυμφωνίες και αντιφάσεις (όπως στο Β Βασ 24,1 και Α Παρ 21,1· όπου η ίδια πράξη αποδίδεται στο ένα βιβλίο στο Θεό και στο άλλο στο Διάβολο) όχι μόνο σε απλές ιστορίες, αλλά και σε खुδαίες ιστορίες, που παρουσιάζουν το Μεγαλοδύναμο ως ένα παθιασμένο και άστατο Ον που διαρκώς αλλάζει γνώμη και τη μία φτιάχνει ένα έργο και την άλλη το καταστρέφει λες και δεν γνωρίζει τι κάνει, τότε μπορούμε να είμαστε σίγουροι ότι ο Δημιουργός του Σύμπαντος δεν είναι ο συγγραφέας ενός τέτοιου βιβλίου, ότι δεν είναι λόγος του Θεού και ότι με το να το ονομάζουμε έτσι ατιμάζουμε το όνομα του Θεού. Οι Κουακέροι, που είναι άνθρωποι ηθικοί και πιο συνεπείς στις πράξεις του από τα μέλη των άλλων σεκτών, δεν πιστεύουν ότι η Βίβλος είναι ο λόγος του Θεού. Την ονομάζουν “ιστορία των καιρών”⁷⁹ και είναι μια κακή ιστορία, όπως και ιστορία κακών ανθρώπων και κακών πράξεων, γεμάτη με κακά παραδείγματα.

Για αρκετούς αιώνες η συζήτηση περιστρέφεται γύρω από τα δόγματα. Τώρα γίνεται συζήτηση για τα γεγονότα. Η Βίβλος είναι ή δεν

79 Στο πρωτότυπο: “history of the times”

είναι λόγος του Θεού; Γιατί μέχρι να ξεκαθαριστεί το ερώτημα αυτό κανένα δόγμα που προέρχεται από τη Βίβλο δεν μπορεί να προσφέρει πραγματική παρηγορία στον άνθρωπο, ο οποίος πρέπει να προσέχει να μη μπερδέψει την αλήθεια με την αυταπάτη. Αυτό το ζήτημα αφορά όλους τους ανθρώπους.

Από ιδρύσεως των κρατών και της Ευρώπης και της Αμερικής έχουν υπάρξει άνθρωποι που δεν πίστευαν και δεν πιστεύουν ότι η Βίβλος είναι ο λόγος του Θεού (και εδώ δεν εννοώ τους Κουακέρους). Αυτοί οι άνθρωποι ποτέ δεν οργανώθηκαν σε μια εταιρία, αν και υπάρχουν σε όλες τις χριστιανικές ομολογίες, και είναι πολλοί, αν όχι περισσότεροι από τα μέλη των σεκτών στις οποίες ανήκουν και διαρκώς αυξάνονται. Από το λατινικό “*Deus*”, “Θεός”, έχουν ονομαστεί “*Ντεϊστές*”, δηλαδή άνθρωποι που πιστεύουν στο Θεό. Είναι ο πιο τιμητικός τίτλος που μπορεί να δοθεί σε άνθρωπο γιατί προκύπτει απ’ευθείας από το Θείο. Δεν είναι ένα τεχνητό όνομα, όπως Επισκοπικός, Πρεσβυτερικός κ.λπ., αλλά ένα όνομα με ιερή σημασία και το να το αποστρέφεται κανείς είναι σαν να αποστρέφεται το όνομα του Θεού.

Δεδομένου ότι υπάρχει τόση αμφιβολία και αβεβαιότητα σχετικά με τη Βίβλο, με κάποιους να την αναγνωρίζουν ως λόγο του Θεού και κάποιους να το αρνούνται, είναι καλύτερο το όλο ζήτημα να δημοσιευτεί. Είναι απαραίτητο να ενημερωθεί ο κόσμος. Καλύτερη περίοδος γι’αυτό δε θα βρεθεί από αυτή, τώρα που η Κυβέρνηση δεν υποστηρίζει καμία συγκεκριμένη σέκτα ή άποψη περισσότερο από τις άλλες· και σίγουρα κάθε άνθρωπος θα πρέπει να απορρίψει την ιδέα μιας εκκλησιαστικής τυραννίας που καταπατά τα δικαιώματα του τύπου και τον κρατά ελεύθερο μόνο για τον εαυτό της.

Ενώ ο τρόμος της Εκκλησίας και η τυραννία του κράτους κρεμόταν σαν δαιμόκλειες σπάθη πάνω από την Ευρώπη, οι άνθρωποι διατάσσονταν να πιστέψουν ό,τι τους έλεγε η Εκκλησία ή να πάνε στην πυρά. Όλες οι έρευνες γύρω από τη Βίβλο είχαν αποκλειστεί από την Ιερά Εξέταση. Θα πρέπει, λοιπόν, να υποψιαζόμαστε ότι ένας μεγάλος όγκος πληροφοριών σχετικά με τη Βίβλο και την επιβολή της στον κόσμο έχει αποκρυφθεί από την Εκκλησία, ώστε ο λαός να μείνει στην άγνοια. Αυτό θα πρέπει να γίνει γνωστό.

Η Βίβλος έχει γίνει αποδεκτή από τους Προτεστάντες βάσει της αξιοπιστίας της Εκκλησίας της Ρώμης και μόνο. Εκείνη είπε ότι είναι λόγος του Θεού. Εμείς δεν δεχόμαστε την αξιοπιστία της Εκκλησίας, ούτε το *αλάθητό* της, ούτε τα ψευδοθαύματά της, ούτε την προσποιητή συγχώρεση αμαρτιών της, ούτε το αμφίβιο δόγμα της μετουσίωσης⁸⁰ κ.λπ., και θα έπρεπε να

80 Ο συγγραφέας δεν ασχολείται ιδιαίτερα με το δόγμα της μετουσίωσης. Επειδή είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον μεταφέρω τις απόψεις του Thomas Hobbes για το ζήτημα, όχι μόνο επειδή είναι από τους παλαιότερους φιλοσόφους που ασχολήθηκαν με το ζήτημα ανοικτά, αλλά και επειδή οι απόψεις για το ζήτημα δεν έχουν έχουν διαφοροποιηθεί ιδιαίτερα τα τελευταία 400 χρόνια:

“Μια δεύτερη γενική κατάχρηση της Γραφής είναι η μετατροπή της καθαγίας σε ταχυδακτυλουργία και μαγανεία. Καθαγιάζω στη Γραφή σημαίνει προσφέρω, δίνω ή αφαιρώ [...]. στο Θεό αποκόποντάς το από την κοινή χρήση [...] έτσι αλλάζω όχι το πράγμα που έχει

είμαστε δύσπιστοι σχετικά με οποιοδήποτε βιβλίο παρουσιάζει τόσο αυτή όσο και οι εκκλησιαστικές της σύνοδοι και ονομάζει λόγο του Θεού· και ακόμα περισσότερο, δεδομένου ότι η Εκκλησία κράτησε την κοσμική της εξουσία με τη φωτιά και το φραγγέλιο. Το ότι η πίστη στη Βίβλο, δεν κάνει καλό στον κόσμο είναι προφανές από την άστατη ζωή τόσο των κληρικών, όσο και των λαϊκών που λένε ότι πιστεύουν στη Βίβλο και την ηθική ζωή των Κουακέρων που δεν πιστεύουν στη Βίβλο. Είναι γεμάτη με πολλά κακά ηθικά παραδείγματα και αν κάποιος αντέγραφε το βίο κάποιων από τους πιο δοξασμένους χαρακτήρες της Βίβλου θα καταλήξει στην κρεμάλα.

Από αυτό το σημείο και κάτω το κείμενο αναφέρεται στον Thomas Paine στο τρίτο πρόσωπο. Δεδομένου ότι το άρθρο είναι ανυπόγραφο, είτε ο συγγραφέας υποστηρίζει τον εαυτό του πλαγίως (μάλλον απίθανο δεδομένης της ιδιουσγκρασίας του) είτε πρόκειται για προσθήκη του εκδότη του "Prospect". Το κείμενο πάντως θα μπορούσε κάλλιστα να τελειώσει και εδώ, οπότε η δεύτερη εκδοχή είναι ακόμα πιθανότερη.

Ο Thomas Paine έγραψε για να δείξει ότι η Βίβλος δεν είναι λόγος του Θεού, ότι τα βιβλία της δεν γράφτηκαν από τα άτομα στα οποία αποδίδονται, ότι είναι ένα ανώνυμο βιβλίο και ότι δεν έχουμε λόγο να την ονομάζουμε λόγο του Θεού ή να λέμε ότι γράφτηκε από θεόπνευστους συγγραφείς, αφού δεν γνωρίζουμε ποιοι ήταν οι συγγραφείς αυτοί. Αυτή δεν είναι άποψη μόνο του Thomas Paine, αλλά χιλιάδων και μυριάδων επιφανών ατόμων στις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ευρώπη. Οι άνθρωποι αυτοί έχουν το ίδιο δικαίωμα να έχουν τη γνώμη τους, όπως και οι άλλοι να έχουν τη αντίθετη και έχουν το ίδιο δικαίωμα να τη δημοσιεύσουν. Η εκκλησιαστική τυραννία δεν είναι επιτρεπτή στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Όσον αφορά την ηθική, τα κείμενα του Thomas Paine χαρακτηρίζονται από αγνότητα και καλοσύνη και παρόλο που συχνά τα ζωντανεύει με το χιούμορ του, ποτέ δεν ξεχνά τη σοβαρότητα του θέματος που πραγματεύεται. Καμία ανθρώπινη ηθική αρχή, που να έχει σχέση με

καθαγιαστεί, αλλά τη χρήση του.[...] Όταν όμως ισχυρίζεται κάποιος ότι με τα λόγια αλλάζει η φύση ή η ποιότητα του ίδιου του πράγματος, τότε δεν είναι καθαγιασμός, αλλά ή κάποιο εξαιρετικό έργο του Θεού ή μια μάταιη και ασεβής ταχυδακτυλουργία. Δεδομένης όμως της συχνότητας με την οποία τάχα συνελλείται η αλλαγή της φύσης στους καθαγιασμούς, αυτοί δεν μπορούν να θεωρηθούν εξαιρετικό έργο, κι έτσι συμπεραίνουμε ότι δεν είναι παρά ταχυδακτυλουργία ή μαγανεία, μέσω της οποίας κάποιος κάνουν τους ανθρώπους να πιστεύουν σε μια ανυπόστατη αλλοίωση της φύσης, αντίθετα προς τη μαρτυρία της όρασης και των λοιπών αισθήσεων του ανθρώπου. Έτσι γίνεται όταν, παραδειγματός χάρην, ο ιερέας, αντί να καθαγιάσει τον άρτο και τον οίνο για το μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας [...] παριστάνει ότι επαναλαμβάνοντας τα λόγια του Σωτήρα μας [...] ο άρτος κάνει τη δική του φύση και γίνεται το ίδιο το σώμα του Χριστού. [...] Τι θα σκεφτόμασταν για αυτούς [τους Αιγύπτιους θαυματουργούς που αντιμετώπισαν τον Μωυσή] αν στις ράβδους τους δεν είχε εμφανιστεί τίποτα που να μοιάζει με φίδι ή στο μαγεμένο νερό τίποτα που να μοιάζει με αίμα ή οτιδήποτε άλλο εκτός από νερό; Τι άλλο παρά ότι εξαπάτησαν το βασίλειά και τον έπεισαν ότι τα φιδιά έμοιαζαν με ράβδους και το νερό με αίμα, δηλαδή ότι όλα ήταν μαγανεία και ψεύδος; Και όμως στην καθημερινή πράξη οι ιερείς κάνουν το ίδιο ακριβώς, μετατρέποντας τους ιερούς λόγους σε ένα είδος μαγανείας, το οποίο δεν παράγει τίποτα νέο στις αισθήσεις, παρά μόνο μας εξαπατά ότι δήθεν ο άρτος μετασχηματίστηκε σε άνθρωπο (κάτι περισσότερο, σε Θεό) και ζητούν από τους ανθρώπους να το λατρέψουν σαν να ήταν παρών μέσα τους ο ίδιος ο Σωτήρας μας ως Θεάνθρωπος, διαπράττοντας έτσι την πιο χονδροειδή ειδωλολατρία." (τόμος Β', κεφ.44, σελ.243-244)

το Δημιουργό του, τον πλησίον του ή τον εαυτό του, δεν μπορεί να αντέξει την εξέταση των γραπτών του Thomas Paine.

Είναι πλέον πολύ αργά για να κακοποιηθεί κάποιος τον Ντεϊσμό, ειδικά σε μια χώρα που ο τύπος είναι ελεύθερος ή *οπουδήποτε έχει θεοπιστεί η ελευθεροτυπία*. Είναι μια θρησκεία που ο ίδιος ο Θεός έχει θεοπίσει και παίρνει το όνομά της από αυτόν. Το μυαλό του σκεπτόμενου ανθρώπου, κουρασμένο από τις διαρκείς διαμάχες μεταξύ σεκτών, δογμάτων και ιερέων, βρίσκει ανάπαυση στη στοχαστική πίστη και λατρεία του ενός Θεού και την άσκηση της ηθικής, γιατί όπως σοφά λέει και ο Pope,

“Δεν μπορεί να κάνει λάθος, όποιος ζει δίκαια”⁸¹

81 Alexander Pope (21/5/1688-30/5/1744) Άγγλος ποιητής, ίσως ο πιο διάσημος μετά τον Σαίξπηρ και τον Τέννισον. Ο στίχος είναι από το ποίημα “Essay on Man” (Δοκίμιο περί ανθρώπου)

“For Forms of Government let fools contest;
 Whate'er is best administer'd is best:
 For Modes of Faith, let graceless zealots fight;
He can't be wrong whose life is in the right:
 In Faith and Hope the world will disagree,
 But all Mankind's concern is Charity:
 All must be false that thwart this One great End,
 And All of God, that bless Mankind or mend.”

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

*άλλα θρησκευτικά και θρησκευολογικά
κείμενα του συγγραφέα*

1775-1809

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΕΩΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Μία συζήτηση στην Εταιρεία Θεοφιλανθρωπίας⁸², στο Παρίσι.

Πρωτότυπος Τίτλος: “A Discourse delivered to the Society of Theophilanthropists at Paris”

Το δοκίμιο αυτό διαβάστηκε κατά πάσα πιθανότητα στην πρώτη συνέλευση της Εταιρείας στις 16 Ιανουαρίου 1797. Το παρόν κείμενο είναι μετάφραση από την αγγλική μετάφραση του Conway, που έχει βασιστεί στο πρωτότυπο έργο του Paine, το οποίο είχε εκδοθεί στο Παρίσι.

Ο Conway σημειώνει ότι αυτό το δοκίμιο φαίνεται να είναι μία σύνοψη των επιχειρημάτων του Νεύτωνα στις επιστολές του προς τον Bentley, στις οποίες υποστηρίζει την αναγκαιότητα μιας θεϊκής δύναμης για την εξήγηση των πλανητικών κινήσεων. Το πότε γράφτηκε το κείμενο δεν είναι γνωστό, αλλά ο Conway υποστηρίζει ότι το συγγραφικό στυλ του Paine εδώ δεν είναι ακόμα ώριμο και θυμίζει τα άρθρα του στο “Pennsylvania Magazine” στα 1775 (πριν την Αμερικανική Επανάσταση, την οποία ο συγγραφέας θεωρούσε σημαντικό γεγονός για τη συγγραφική του ωρίμανση). Στην Αγγλία κυκλοφόρησε με τον τίτλο “Atheism Refuted” και λόγω της “αθώας” φύσης του θεωρήθηκε αρκετά ακίνδυνο για να τυπωθεί παρά το γεγονός ότι την περίοδο εκείνη καταδικάζονταν εκδότες για την κυκλοφορία των έργων του Paine.

Πάντως εδώ ο Paine εμφανίζεται να πιστεύει σε μια πολύ πιο ενεργή θεϊκή Οντότητα απ’ότι αφήνει να διαφανεί στο πρώτο μέρος της “Εποχής της Λογικής” όπου αναπτύσσει επιχειρήματα βάσει της φύσης (βλ. και σελ. 41-46). Προσωπικά δεν είμαι βέβαιος αν όντως πιστεύει σε μια τέτοια Οντότητα ή αν απλώς προσπαθεί να αναπτύξει μια πειστική και επιστημονικοφανή αντι-αθεϊστική επιχειρηματολογία. Θα παρατηρήσετε, επίσης, ότι τα πιο πολλά από τα επιχειρήματα του συγγραφέα, που βασίζονται στις επιστημονικές γνώσεις της εποχής του, σήμερα δεν ισχύουν.

Η θρησκεία έχει δύο κύριους εκθρούς: το Φανατισμό και την Απιστία⁸³, γνωστή και ως Αθεΐα. Για να καταπολεμηθεί ο πρώτος χρειάζεται λογική και ηθική· η δεύτερη μπορεί να καταπολεμηθεί με τη φυσική φιλοσοφία.

Η ύπαρξη του Θεού είναι το πρώτο δόγμα των Θεοφιλανθρώπων. Σε αυτό το ζήτημα θέλω να τραβήξω την προσοχή σας γιατί, αν και συζητείται συχνά και πολλές φορές εξάισια, είναι ανεξάντλητο και πάντα θα υπάρχει κάτι που δεν έχει ειπωθεί ξανά. Θα ανοίξω, λοιπόν, το θέμα αυτό και ζητώ την προσοχή σας μέχρι το τέλος.

Το Σύμπαν είναι η Βίβλος ενός πραγματικού Θεοφιλανθρώπου. Εκεί είναι που διαβάζει για το Θεό. Εκεί είναι που αναζητά και βρίσκει αποδείξεις για την ύπαρξή Του. Όσον αφορά τα χειρόγραφα ή τυπωμένα βιβλία, ανεξαρτήτως του ονόματός τους, αυτά είναι έργα του ανθρώπου και δεν εμπεριέχουν κανένα στοιχείο ότι τα έγραψε ο Θεός. Αποδείξεις για την πίστη μας πρέπει να βρούμε σε κάτι που δεν μπορεί να κατασκευάσει ο άνθρωπος και αυτό το κάτι είναι το Σύμπαν, η αληθινή Βίβλος· το αμίμητο έργο του Θεού.

82 Ο Conway σημειώνει ότι η Εταιρεία Θεοφιλανθρωπίας επιβίωσε για έξι χρόνια παράγοντας πλούσια βιβλιογραφία και υπέστη την μίση της Καθολικής Εκκλησίας που την κατεδίωξε ανηλεώς. Όταν ο Μ. Ναπολέων την έκλεισε επαναφέροντας τον Καθολικισμό, επαινήθηκε για την ευσέβειά του παρόλο που ήταν δηλωμένος άθεος. Ο ίδιος φέρεται να λέει ότι δεν πίστευε πως ο Ιησούς Χριστός είχε υπάρξει ποτέ, αλλά δεδομένου ότι ο λαός αρεσκόταν στη δεισιδαιμονία δεν το θάρρησε σκόπιμο να του αντιταχθεί.

83 Ο Conway σημειώνει ότι ο συγγραφέας εδώ δεν αναφέρειται τόσο στην καθαρή αθεΐα, αλλά στον ορισμό της απιστίας που έχει δώσει ήδη στο πρώτο βιβλίο της “Εποχής της Λογικής”, όπου άπιστος θεωρείται αυτός που παριστάνει ότι πιστεύει αυτά που στην ουσία δεν πιστεύει. (βλ. και σελ.3)

Αναλογιζόμενοι το Σύμπαν, όλο το σύστημα της Πλάσης, και έχοντας αυτό κατά νου, θα ανακαλύψουμε πως ό,τι ονομάζουμε φυσική φιλοσοφία είναι στην ουσία μελέτη του Θεού. Είναι η μελέτη του Θεού μέσω των έργων του. Είναι η καλύτερη μέθοδος με την οποία μπορούμε να καταλήξουμε στη γνώση της ύπαρξής Του και η μόνη με την οποία μπορούμε να δούμε έστω και ένα ψήγμα της τελειότητάς Του.⁸⁴

Θέλουμε να αναλογιστούμε τη δύναμή Του; Τη βλέπουμε στο άπειρο της Πλάσης. Θέλουμε να αναλογιστούμε τη σοφία Του; Τη βλέπουμε στην αέναη τάξη με την οποία κυβερνάται το ακατανόητο ΟΛΟΝ. Θέλουμε να αναλογιστούμε την γενναιοδωρία Του; Τη βλέπουμε στην ποικιλία με την οποία είναι γεμάτη η γη. Θέλουμε να αναλογιστούμε το έλεός Του; Το βλέπουμε στο ότι παρέχει τη γενναιοδωρία Του ακόμα και στους ακάριστους. Εν τέλει, θέλουμε να γνωρίσουμε τι είναι ο Θεός; Μην ψάχνετε σε χειρόγραφα ή τυπωμένα βιβλία, αλλά στη Γραφή που ονομάζεται “Πλάση”.

Είναι λάθος των σχολείων να διδάσκουν την αστρονομία και τις άλλες επιστήμες και τα ζητήματα φυσικής φιλοσοφίας μόνο ως [ανθρώπινα] επιτεύγματα· θα έπρεπε να τα διδάσκουν και θεολογικά ή με αναφορά στον Όν που τα συνέγραψε, αφού οι αρχές της επιστήμης έχουν θεϊκή προέλευση. Ο άνθρωπος δεν μπορεί να κατασκευάσει, να εφεύρει ή να αλλάξει τις αρχές αυτές, μπορεί μόνο να τις ανακαλύψει· και θα έπρεπε μέσα από τις ανακαλύψεις αυτές να αναζητήσουμε το Συγγραφέα.

Όταν εξετάζουμε ένα εκπληκτικό μηχανήμα, ένα θαυμάσιο κτίριο, έναν καλοσμιλεμένο άγαλμα ή ένα καλοφτιαγμένο πίνακα ζωγραφικής, στον οποίο αντικατοπτρίζονται η ζωή και η κίνηση, και μόνο η συνήθεια δε

84 Ο Uzal Ogden διαφωνεί κάθετα με την αντίληψη αυτή του συγγραφέα. Αναφέρει:

“Όσοι αναζητούν το Θεό χωρίς τον Ιησού Χριστό ποτέ δεν μπορούν να βρουν το φως με τις έρευνές τους, ούτε θα αποκτήσουν αληθινή ικανοποίηση, ούτε [τα αποτελέσματα των ερευνών τους] θα είναι χρήσιμα. Γιατί, είτε δεν θα προχωρήσουν αρκετά [στις έρευνές τους] ώστε να βρουν τι είναι ο Θεός, είτε θα δημιουργήσουν μια μέθοδος επικοινωνίας με το Θεό που δεν βασίζεται στο διαλογισμό, οπότε και θα γίνουν σίγουρα Ντεϊστές.

Συνοπώς, μια πρακτική γνώση της Θεότητας, η αναγνώρισή της και η λατρεία του ενός και αληθινού Θεού μπορεί να αποκτηθεί μόνο με τη Θεία Αποκάλυψη. Πόσο αναγκαίο ήταν ο Θεός να αποκαλυφθεί στους Εβραίους, να δηλώσει ότι ήταν ο πρώτος και ο έσχατος και ότι άλλος ΘΕΟΣ δεν υπάρχει, να τους προστατέψει από την ειδωλολατρία των γειτονικών εθνών, να τους ζητήσει να μην έχουν άλλο Θεό πέρα από Αυτόν, να απαγορεύσει την κατασκευή ειδώλων και τη λατρεία πραγμάτων της γης κάτω και του ουρανού επάνω; [Πόσο αναγκαία ήταν όλα αυτά;] Καθώς κανένα έθνος (που δεν είχε φωτιστεί με την αποκάλυψη) με εξαίρεση τους Εβραίους, δεν είχε, πριν τη διάδοση του Χριστιανισμού, αναγνωρίσει την ύπαρξη ενός Θεού και τη λατρεία του, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι ο Κ^{ος} Paine, που πιστεύει “σε ένα Θεό και μόνο” δε θα το είχε κάνει μόνος, αν είχε απολαύσει μόνο το φως της φύσης και δεν είχε μεγαλώσει σε μια χριστιανική χώρα.” (σελ.68-73)

Κατ’αρχάς, αναρωτιέμαι πώς μπορεί κανείς να “αναζητήσει” το Θεό, όταν έχει αποδεχθεί ήδη ένα τεράστιο σύνολο δηλώσεων με το να δεχθεί το Ιησού ως Θεό. Είναι λίγο δύσκολο να αναζητήσεις κάτι που ήδη έχεις “βρει”. Έπειτα θα πρέπει να παρατηρήσω ότι πολύ πριν το Χριστό είχε ήδη αρχίσει να αναπτύσσεται η ιδέα του μονοθεϊσμού στους Έλληνες φιλοσόφους. Το να λέμε ότι ο μονοθεϊσμός είναι αποκλειστικότητα του Ιουδαϊσμού είναι απλά λανθασμένο. Επίσης είναι ενδιαφέρουσα η διαφορά μεταξύ του Ogden και του Πασκάλ, ο οποίος θεωρούσε ότι οποιαδήποτε αναζήτηση του Θεού εμπνέεται από τον Ιησού και δεν ανησυχούσε για το αποτέλεσμα.

μας αφήνει να μπερδέψουμε τις φωτεινές και σκοτεινές επιφάνειες για τρισδιάστατα αντικείμενα, τελικά δε θα μπορέσουμε παρά να σκεφτούμε το εκπληκτικό ταλέντο του καλλιτέχνη. Όταν μελετούμε γεωμετρία σκεφτόμαστε τον Ευκλείδη. Όταν μιλάμε για βαρύτητα σκεφτόμαστε το Νεύτωνα. Γιατί λοιπόν, όταν μελετούμε τα έργα του Θεού στην Πλάση, σταματάμε και δεν σκεφτόμαστε το ΘΕΟ; Αυτό οφείλεται στο σχολείο που μας τα δίδαξε αυτά ως ανθρώπινα επιτεύγματα, χωρίζοντας τη μελέτη τους από το Όν που τα συνέγραψε.

Τα σχολεία μετέτρεψαν τη μελέτη της θεολογίας στη μελέτη απόψεων γραμμένων σε χειρόγραφα ή τυπωμένα βιβλία, ενώ η θεολογία θα έπρεπε να μελετάται στα βιβλία και τα έργα της Πλάσης. Η μελέτη της θεολογίας από βιβλία απόψεων συχνά παρήγαγε φανατισμό, κακία και σκληρότητα: τις θρησκευτικές πυρές και σφαγές που ισοπέδωσαν την Ευρώπη. Αλλά η μελέτη της θεολογίας από τα έργα της Πλάσης παράγει το ακριβώς αντίθετο αποτέλεσμα. Ο νους ταυτόχρονα φωτίζεται και γαληνεύει αντιγράφοντας τη σκηνή που βλέπει: η γνώση και η λατρεία πηγαίνουν χέρι-χέρι και όλες οι κοινωνικές αρετές ενισχύονται.

Το κακό που παρήγαγε αυτό το σφάλμα των σχολείων να διδάσκουν τη φυσική φιλοσοφία μόνο σαν ανθρώπινο επίτευγμα είναι το ότι παρήγαγε μια γενιά μαθητών που είναι κατά ένα τρόπο άθεοι. Αντί να κοιτάζουν πέρα από τα έργα της Πλάσης προς τον ίδιο το Δημιουργό, στέκονται σ'αυτά και χρησιμοποιούν τη γνώση που απέκτησαν για να δημιουργήσουν αμβολίες για την ύπαρξή Του. Πασχίζουν ευφυώς να αποδώσουν ό,τι βλέπουν σε έμφυτες ιδιότητες της ύλης και προσπερνούν τα υπόλοιπα λέγοντας ότι η ύλη είναι αιώνια.

Ας εξετάσουμε αυτό το ζήτημα: αξίζει τον κόπο. Γιατί αν εξετάσουμε όλες τις περιπτώσεις του ζητήματος αυτού, το αποτέλεσμα θα είναι ότι με φυσικές αρχές μπορούμε να συμπεράνουμε την ύπαρξη μιας ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΑΙΤΙΑΣ ή αυτό που ο άνθρωπος ονομάζει ΘΕΟ.

Κατ'αρχάς, ακόμα κι αν παραδεχτούμε ότι η ύλη έχει ιδιότητες, όπως άλλωστε βλέπουμε ότι έχει, το ερώτημα παραμένει: πώς τις απέκτησε; Σ'αυτό [οι άθεοι] απαντούν ότι τις είχε ανέκαθεν. Αυτό δεν είναι λύση, αλλά αξίωμα: το να το αρνηθεί κανείς επιδέχεται αποδείξεων, όσο και το να το δεχθεί. Είναι απαραίτητο να συνεχίζουμε με το ζήτημα αυτό και δηλώνω ότι αν υπάρχει κάτι χωρίς το οποίο το Σύμπαν, ή ειδικότερα το ηλιακό σύστημα, δεν θα μπορούσε να υπάρχει και το οποίο δεν είναι ιδιότητα της ύλης, τότε όλα τα επιχειρήματα των Αθέων τα οποία εκπορεύονται από τις ιδιότητες της ύλης και εφαρμόζονται στο Σύμπαν θα καταρρεύσουν, οπότε και η ύπαρξη μιας πρωταρχικής αιτίας, ή αυτό που ο άνθρωπος ονομάζει Θεό, γίνεται ανιχνεύσιμη με τη φυσική φιλοσοφία.

Θα δείξω τώρα ότι αυτό το “κάτι” όντως υπάρχει και θα πω και τι είναι. Το Σύμπαν αποτελείται από ύλη και ως σύνολο συντηρείται από την κίνηση. Η κίνηση *δεν είναι* ιδιότητα της ύλης⁸⁵ και χωρίς αυτή την κίνηση

85 Για την εποχή του συγγραφέα η κίνηση όντως δε θα μπορούσε να θεωρηθεί εγγενής ιδιότητα της ύλης. Παρόλο που η έννοια της κινητικής ενέργειας υπήρχε, έλλειπε η θεωρία της Σχετικότητας που ουσιαστικά περιγράφει την ύλη και την ενέργεια ως διαφορετικές μορφές της

το ηλιακό σύστημα δεν θα μπορούσε να υπάρχει. Αν η κίνηση ήταν ιδιότητα της ύλης τότε θα είχαμε ανακαλύψει τη μη ανακαλύψιμη αέναη κίνηση. Επειδή η κίνηση δεν είναι ιδιότητα της ύλης η αέναη κίνηση είναι αδύνατη για οποιονδήποτε πέρα από το Δημιουργό της ίδιας της κίνησης. Όταν οι Άθεοι θα μπορέσουν να παρουσιάσουν αέναη κίνηση⁸⁶ και μόνο τότε μπορούν να ελπίζουν ότι θα τους λάβουμε σοβαρά υπ' όψιν.

Η φυσική κατάσταση της ύλης είναι η ακινησία. Η κίνηση, η αλλαγή θέσεως, είναι αποτέλεσμα μιας εξωτερικής αιτίας που δρα πάνω στην ύλη. Όσον αφορά την ιδιότητα της ύλης που λέγεται βαρύτητα είναι η αμοιβαία δράση δυο σωμάτων με σκοπό να ενωθούν και να επέλθουν σε κατάσταση ακινησίας. Ό,τι έχει ανακαλυφθεί σχετικά με την κίνηση των πλανητών στο ηλιακό σύστημα έχει σχέση μόνο με τους νόμους της κίνησης και όχι με την αιτία της. Η βαρύτητα δεν είναι η αιτία κίνησης του ηλιακού συστήματος, αλλά θα ήταν η καταστροφή του αν η περιφορά [των πλανητών] σταματούσε. Όπως η περιστροφή κρατά όρθια μια σβούρα, η περιφορά των πλανητών τους εμποδίζει να τους έλξει ο ήλιος και σχηματίσουν ένα ενιαίο σώμα. Υπό μία έννοια η φιλοσοφία γνωρίζει και ο Αθεϊσμός λέει ότι η ύλη βρίσκεται σε διαρκή κίνηση. Αλλά η κίνηση αυτή αναφέρεται στην κατάσταση της ύλης όπως εμφανίζεται στη γη. Είναι ή αποσύνθεση, η διαρκής καταστροφή της μορφής των υλικών σωμάτων, ή ανασύνθεση, που ανανεώνει την ύλη στην ίδια ή διαφορετική μορφή, όπως είναι η αποσύνθεση ζωικών και φυτικών υλών και η ανασύνθεσή τους σε νέα σώματα [ζωντανών οργανισμών]. Αλλά η κίνηση του ηλιακού συστήματος είναι εντελώς διαφορετικού είδους και δεν είναι ιδιότητα της ύλης. Έχει τελείως διαφορετικό σκοπό: την “αέναη συντήρηση” και την παρεμπόδιση οποιασδήποτε αλλαγής στο ηλιακό σύστημα.⁸⁷ Το να αποδίδει κανείς στην ύλη όλες τις ιδιότητες που η φιλοσοφία γνωρίζει ότι έχει και όλες τις ιδιότητες που της αποδίδουν οι Αθεϊστές, ακόμα και να υποθέσουμε ότι η ύλη είναι αιώνια, αυτές δεν μπορούν να εξηγηθούν το ηλιακό σύστημα, αφού η κίνηση είναι που το συντηρεί. Όταν, λοιπόν, ανακαλύπτουμε κάτι τόσο σημαντικό, χωρίς το οποίο το Σύμπαν δεν μπορεί να υπάρξει και το οποίο δεν μπορεί να εξηγηθεί ούτε από την ύλη, ούτε από τις ιδιότητές της, αναγκαστικά πρέπει να οδηγηθούμε στη λογική

ιδίας “ουσίας”. Έλειπαν, επίσης, και τα ατομικά μοντέλα (οι απαρχές της ατομικής θεωρίας μπορούν να εντοπιστούν στα μέσα του 19^{ου} αιώνα) που τοποθετούσαν την κίνηση στα ίδια τα στοιχειώδη σωματίδια της ύλης. Η κίνηση αποτελεί βασικό στοιχείο μέχρι και στη Θεωρία των Υπερχορδών. Δυστυχώς για το συγκεκριμένο επιχείρημα του συγγραφέα, ξέρουμε πλέον ότι η κίνηση είναι βασικό και αναφαιρέτο χαρακτηριστικό της ύλης.

86 Εδώ μάλλον έχουμε μια έμμεση αναφορά στα “αεκίνητα”, ιδεατά μηχανήματα που μπορούν να κινούνται διαρκώς χωρίς παροχή ενέργειας, κάτι που εν τέλει είναι αδύνατο στον πραγματικό κόσμο. Η αναφορά αυτή, πάντως, δεν φαίνεται να έχει άμεση σχέση με το επιχείρημά του. Μάλλον πρόκειται για περίπτωση προσπάθειας απόδειξης μέσω υπερβολής.

87 Για άλλη μια φορά ο συγγραφέας αντανάκλα τις αντιλήψεις της εποχής περί στατικού Σύμπαντος: όχι απλά στατικού με την κοινή έννοια της λέξεως, αλλά ένα Σύμπαν όπου το Θείο επεμβαίνει τακτικά για να διατηρήσει τη στατικότητα αυτή. Με ή χωρίς θεϊκή παρέμβαση η θεωρία ενός στατικού Σύμπαντος επιβίωσε μέχρι και στα μέσα του 20^{ου} αιώνα σε διάφορες μορφές (π.χ. Το Μοντέλο Σταθεράς Κατάστασης, βλ. Singh σελ.398-400), μέχρις ότου το μοντέλο της Μεγάλης Έκρηξης να υποστηριχθεί πλήρως από τις παρατηρήσεις.

πεποίθηση της ύπαρξης μιας αιτίας ανώτερης της ύλης και αυτή η αιτία ονομάζεται από τον άνθρωπο ΘΕΟΣ.⁸⁸

Όσον αφορά αυτό που ονομάζουμε “Φύση” δεν είναι παρά οι νόμοι της κάθε είδους κίνησης και ενέργειας που ρυθμίζονται ακατανόητα. Και όταν λέμε ότι κοιτάζουμε δια μέσου της Φύσης στο Θεό της Φύσης, φιλοσοφικά μιλάμε το ίδιο λογικά με το αν λέγαμε ότι εξετάζουμε τους ανθρώπινους νόμους [για να κατανοήσουμε] εκείνον που τους θέσπισε.

Ο Θεός, η πρώτη αιτία, είναι ο νομοθέτης, η Φύση είναι ο νόμος και η ύλη είναι οι υπήκοοι [που υπακούν τους νόμους]. Αλλά η απιστία, με το να αποδίδει κάθε φαινόμενο στις ιδιότητες της ύλης, δημιουργεί ένα σύστημα που φαίνεται, αλλά δεν είναι συνεπές· ένα σύστημα που φαίνεται λογικό με τα γήινα δεδομένα, αλλά δεν μεταφράζεται καλά με την προϋπάρχουσα κίνηση του ηλιακού συστήματος. Βλέπει [ο άθεος] στην επιφάνεια της Γης τη διαρκή αποσύνθεση και ανασύνθεση της ύλης. Βλέπει μια βελανιδιά να παράγει ένα βελανίδι και το βελανίδι να παράγει μια βελανιδιά, το πουλί να γεννά ένα αυγό και το αυγό να γεννά ένα πουλί και ούτω καθ'εξής. Σε τέτοια πράγματα υπάρχει μια φυσική αιτία, αλλά καμία από αυτές τις αιτίες δεν έχει σχέση με τις κινήσεις που συντηρούν το ηλιακό σύστημα. Ας αναλογιστούμε για λίγο αυτό το θαυμαστό και απίθανο σύστημα ύλης και κίνησης. Δεν έχουμε ύλη σε ακινησία ή σε κατάσταση αποσύνθεσης και ανασύνθεσης.⁸⁹ Είναι ένα σύνολο συστηματοποιημένο σε διαρκή τροχιακή ή κυκλική κίνηση. Η κίνηση είναι γι'αυτό το σύστημα ότι είναι η ίδια η ζωή για ένα ζωντανό οργανισμό· αν το σύστημα στερηθεί αυτή την κίνηση τότε πρέπει να “πεθάνει”. Ποιος λοιπόν έθεσε σε κίνηση αυτό το σύστημα; Ποια δύναμη ανάγκασε τους πλανήτες να κινηθούν, αφού η κίνηση δεν είναι ιδιότητα της ύλης από την οποία αποτελούνται; Αν αναλογιστούμε τις τεράστιες ταχύτητες αυτής της κίνησης ο θαυμασμός μας αυξάνεται αναλογικά. Για παράδειγμα, μόνο ένας από όλους τους πλανήτες, η Γη στην οποία κατοικούμε, απέχει από τον Ήλιο, το κέντρο των τροχιών των πλανητών, σύμφωνα με παρατηρήσεις των διελεύσεων της Αφροδίτης, 100 εκατομμύρια μίλια· συνεπώς η διάμετρος της τροχιάς ή του κύκλου πάνω στον οποίο κινείται η Γη είναι δύο φορές η απόσταση αυτή και η περιφέρεια της τροχιάς είναι τρεις φορές η διάμετρος, δηλαδή 600 εκατομμύρια μίλια. Η Γη κάνει αυτό το ταξίδι σε

88 Στιγμιαία ο συγγραφέας εμφανίζεται να πιστεύει σε ένα “Θεό των κενών”, ένα Θεό που δρα στα σημεία που η ανθρώπινη γνώση είναι ανεπαρκής. Το πρόβλημα με αυτού του τύπου Θεότητα είναι ότι τείνει να εκδιώκεται από ένα άρτι πληρωθέν κενό σε ένα άλλο, όσο προχωρά η ανθρώπινη κατανόηση του Σύμπαντος. Στην εποχή μας ο “Θεός των κενών” έχει πλέον εκτοπιστεί στην πρωτογενή σούπα ενέργειας “πριν” τη Μεγάλη Έκρηξη (τουλάχιστον μέχρι οι επιστήμονες να βουλώσουν κι αυτή την τρύπα). Στην εποχή του Paine πάντως η πίστη σε ένα “Θεό των κενών” ήταν, σίγουρα, πολύ πιο ασφαλής απ’ότι στις μέρες μας.

89 Στην επόμενη παράγραφο επανέρχεται στη συνηθισμένη του πεποίθηση· ότι η μοναδική θεολογία δεν μπορεί να είναι άλλη από τη μελέτη του υλικού Σύμπαντος.

89 Προφανώς ούτε αυτό το επιχείρημα σέκει με τα σημερινά δεδομένα περί σύνθεσης πολύπλοκων ατόμων στους πυρήνες των άστρων και την ανακύκλωση αυτής της ύλης με τις εκρήξεις των καινοφανών και υπερκαινοφανών αστέρων. Το Σύμπαν, όπως το γνωρίζουμε σήμερα, μόνο στατικό και αέναο δεν είναι.

365 ημέρες και μερικές ώρες, συνεπώς κινούμαστε με ρυθμό μεγαλύτερο των 1.600.000 μιλίων το 24ωρο.

Πού θα βρει η απιστία, πού θα βρει η αθεΐα, αιτία γι'αυτή τη συγκλονιστική ταχύτητα που ποτέ δεν αλλάζει και διατηρεί τη Γη στην τροχιά της; Αυτό δεν μπορεί να εξηγηθεί με τη λογική “από βελανίδι σε βελανιδιά και από αυγό σε πουλί” ούτε με οποιαδήποτε αλλαγή στην επιφάνεια της Γης.⁹⁰ Ο άθεος που παραδίδεται στη λογική και ο φανατικός που την απορρίπτει πέφτουν και οι δύο σε δυσκολίες από τις οποίες δεν μπορούν να ξεφύγουν. Ο ένας παραποιεί την υπέροχη και διαφωτιστική μελέτη της φυσικής φιλοσοφίας σε ένα συνονθύλευμα παραλογοισμών με το να μη δέχεται να ακολουθήσει τη ροή της λογικής μέχρι το τελικό συμπέρασμα. Ο άλλος χάνεται σε σκοτεινές μεταφυσικές θεωρίες και ατιμάζει το Δημιουργό με το να κοιτάζει με βδελυγμία τη μελέτη του έργου Του. Ο πρώτος βασίζεται εν μέρει στη λογική και γι'αυτόν υπάρχει ελπίδα, ο άλλος είναι ένας φαντασιόπληκτος τον οποίο πρέπει να συμπονούμε.

Όταν σκεφτόμαστε για πρώτη φορά για το Δημιουργό, οι έννοιες μας φαίνονται συγκεκριμένες και απροσδιόριστες. Αν σκεφτούμε φιλοσοφικά όμως οι έννοιες αυτές εύκολα κατηγοριοποιούνται και απλοποιούνται. “Είναι ένα Ον του οποίου η δύναμη ισούται με τη θέλησή Του”. Παρατηρήστε τη φύση της θέλησης του ανθρώπου. Είναι άπειρη. Δεν μπορούμε να φανταστούμε την πιθανότητα ορίων στη θέληση του ανθρώπου. Από την άλλη, παρατηρήστε πόσο υπερβολικά περιορισμένη είναι η δυνατότητά του να πράττει σε σχέση με τη φύση της θέλησής του. Φανταστείτε τη δύναμή του ανθρώπου ίση με τις επιθυμίες του και ο άνθρωπος γίνεται Θεός. Θα επιθυμούσε να είναι αθάνατος και θα γινόταν. Θα επιθυμούσε να δημιουργήσει κάτι και θα συνέβαινε. Προχωρώντας με αυτή τη λογική, βλέπουμε στη φύση της θέλησης του ανθρώπου το μισό της ιδέας που έχουμε για το Θεό. Αν το συνδέσουμε με το άλλο μισό [την παντοδυναμία] μπορούμε να έχουμε μια ολοκληρωμένη άποψη για ένα Ον που δημιούργησε το Σύμπαν και το διατηρεί σε διαρκή κίνηση επειδή μπορεί να δημιουργήσει αυτή την κίνηση.⁹¹

90 Και όμως η λογική αυτή είναι που σήμερα εξηγεί τις κινήσεις στο ηλιακό σύστημα (ως μετεξέλιξη της περιστρεφόμενης μάζας αερίων από την οποία δημιουργήθηκε το ηλιακό σύστημα) Η λογική της μετεξέλιξης μιας κατάστασης σε μια άλλη εφαρμόζεται από τη στιγμή της Μεγάλης Έκρηξης και είναι βασική στο Σύμπαν που ζούμε.

91 Θεωρώ σκόπιμο να παραθέσω αυτό το απόσπασμα από το ποίημα “De Rerum Natura” (Περί φύσεως πραγμάτων) του Λουκρητίου, Ρωμαίου επικούρειου φιλοσόφου του 1^{ου} αι. π.Χ. (Αβραμίδης, σελ.251.253) όπου διαφαίνεται η επικούρεια άποψη για το τι αποτελέσματα έχει η πίστη σε μια διαρκή θεϊκή παρεμβατικότητα στο Σύμπαν. Το ίδιο προσπαθεί να εξυγιάνει και ο συγγραφέας, αλλά διατηρώντας την παρεμβατικότητα αυτή.

“...Γιατί όταν υψώνουμε το βλέμμα στις ουράνιες περιοχές του μεγάλου κόσμου και στον αιθέρα με τ'άστρα, και αναλογίζομαστε του ηλίου τις τροχίες και της σελήνης, τότε μες στις καρδιές μας, που ήδη καταπιέζονται από άλλα κακά, ζυγνώνει μια έγνοια και αρχίζει να σηκώνει κεφάλι: μήπως έχουμε αντίκρυ μας μια τεράστια θεϊκή δύναμη που προκαλεί τις ποικίλες κινήσεις των λαμπρών άστρων. Γιατί η άγνοια των αιτιών κάνει το μυαλό ν'αναρωτιέται μήπως υπήρχε μια αρχική γέννηση και, παρόμοια, αν θα υπάρξει κάποιο τέλος όπου μέχρι τότε θα αντέξουν τα οχυρά του κόσμου στην καταπόνηση της αέναης κίνησης — ή μήπως, προκείμενα από τους θεούς με αιώνια ύπαρξη, μπορούν να γλιστρούν μες στον απέραντο χρόνο αφηφώντας τις δυνάμεις του.

Εξ άλλου, ποιανού δεν σφίγγεται η ψυχή από το φόβο των θεών, ποιανού δε ζαρώνει το κορμί από τον τρόμο, όταν η κατάξερη γη τρέμει από το χτύπημα του κεραυνού, όταν τα μουγκρητά διατρέχουν τον απέραντο

Δεν γνωρίζουμε τίποτα για τη δύναμη της θέλησης των ζώων, αλλά ξέρουμε πολλά για τις διαφορετικές τους δυνατότητες. Για παράδειγμα, ξέρουμε πόσο πολυπληθείς και διαφορετικές είναι οι δυνατότητές τους, από ένα άκαρι μέχρι τον άνθρωπο. Αφού σε κάθε τι κατώτερό μας βλέπουμε μια διαβάθμιση δύναμης, πού υπάρχει δυσκολία να υποθέσουμε ότι στην κορυφή των πάντων υπάρχει μία άπειρη δύναμη ενωμένη με άπειρη θέληση; Όταν συλλάβουμε αυτή την ιδέα θα έχουμε συλλάβει το τέλειο Ον που ο άνθρωπος ονομάζει Θεό.

Είναι ευχάριστο να ζούμε με την πεποίθηση της ύπαρξης μιας άπειρης προσταυτικής δύναμης και μαζί με αυτή τη θαλπωρή να ξέρουμε ότι αυτή η πεποίθηση δεν είναι απλή παραδοχή ή φαντασία, όπως πολλές θρησκευτικές θεωρίες είναι, ούτε βασισμένη στην παράδοση ή την αποδοχή μιας άποψης, αλλά μια πεποίθηση που προκύπτει με τη χρήση της λογικής στα συστατικά του Σύμπαντος· μια πεποίθηση που απορρέει από ορατά δεδομένα. Και είναι τόσο προφανές το αληθές αυτής της πίστης που αν η πίστη αυτή δεν υπήρχε καθόλου, τα άτομα που τώρα την αντιμάχονται θα ήταν εκείνοι που θα την δημιουργούσαν και θα την προωθούσαν. Κι αυτό γιατί ξεκινώντας τους συλλογισμούς τους θα κατέληγαν τελικά στο ότι η ύλη και οι ιδιότητές της δεν εξηγούν το Σύμπαν

ουρανό; Δεν τρέμουν έθνη και δεν ζαρώνουν οι περήφανοι βασιλιάδες, χτυπημένοι από το φόβο των θεών, μήπως φτάσει η βαριά ή ώρα της τιμωρίας για κάποια πράξη κακή ή για κάποιον αλαζονικό λόγο; (V 1204-1225)

Αν δεν βγάλεis από το νου ετούτες τις ιδέες και δεν διώξεις μακριά δοξασίες που είναι ανάξιες για τους θεούς και ξένες προς τη γαληνότητά τους, η θεϊότητά τους, υποτιμημένη από εσένα, θα σε βλάπτει συχνά: ότι επειδή θα διψά για εκδίκηση η υπέρτατη δύναμή τους, — ωσάν να ήταν δυνατόν να προσβληθεί ποτέ —, μα επειδή εσύ ο ίδιος θα φαντάζεσαι πως οι γαλήνιοι και ειρηνικοί εκείνοι θεοί κυλούν μεγάλα κύματα οργής καταπάνω σου· και δεν θα μπορείς να ζυγώνεις με ψυχική γαλήνη τα ομοιώματα που αφήνουν το θεϊκό το σώμα και ταξιδεύουν μέσα στο νου των ανθρώπων, αναγγέλλοντας τη θεϊκή μορφή. Είναι λοιπόν φανερό τι είδους ζωή σε περιμένει στο εξής. (VI 68-79)

Παρατηρήστε επίσης, ότι τα ίδια γενικά επιχειρήματα του συγγραφέα έχει χρησιμοποιήσει στο παρελθόν και ο Αθανάσιος Αλεξανδρείας για να υποστηρίξει τη δική του κοσμοθεωρία στο έργο του “Λόγος κατά Ελλήνων”:

“Ο Θεός είναι αγαθός και φιλόνητος και φροντίζει για τις ψυχές που έπλασε, επειδή είναι όμως από τη φύση του αόρατος και ακατάληπτος, και βρίσκεται πέρα από κάθε δημιουργημένη ουσία, για το λόγο αυτό το ανθρώπινο γένος αποτύχανε να τον γνωρίσει, καθώς τα όντα δημιουργήθηκαν από το μη ον, αυτός όμως ήταν αδημιούργητος· γι’αυτό το λόγο διακόσμησε την κτίση με το Λόγο του ο Θεός, ώστε, επειδή είναι κατά τη φύση του αόρατος, για να μπορούν να τον γνωρίσουν οι άνθρωποι από τα έργα του. Γιατί από τα έργα πολλές φορές αναγνωρίζουμε τον τεχνίτη αν και δεν τον βλέπουμε [...] έτσι από την τάξη του κόσμου πρέπει να αντιλαμβανόμαστε τον ποιητή και δημιουργό του Θεού, ακόμα κι αν δεν είναι ορατός με τα μάτια του σώματος.” (οελ.201-203)

Αν σταματούσε εδώ θα είχαμε ένα εξαιρετικό δείγμα πρωτοχριστιανικής ντεϊστικής σκέψης. Παρασύρεται βέβαια, και λίγο αργότερα προσπαθεί να χρησιμοποιήσει αυτό το ντεϊστικό μανιφέστο για να προωθήσει τη δική του αναπόδεικτη κοσμοθεωρία, αποδίδοντας τη ρύθμιση του Σύμπαντος στον Ιησού-Λόγο, ενώ επικριρεί να προβάλει και επιστημονικοφανή επιχειρήματα με βάση την ελλιπή γνώση της εποχής. Κοινώς, γειμίζει τα κενά κι αυτός με το Θεό.

“...Αυτός λοιπόν είναι ο αγαθός Λόγος του αγαθού Πατέρα, αυτός διαρρύθμισε την τάξη των όλων, ενώνοντας μεταξύ τους τα αντίθετα [προηγούμενος είχε αναφέρει εκτεταμένα παραδείγματα περί θερμών-ψυχρών και υγρών-ξηρών ουσιών που συνπαύρουν στο Σύμπαν και από τις οποίες αυτό αποτελείται] και δημιούργησε με αυτά μια αρμονία. Αυτός, Θεού δύναμη και Θεού σοφία είναι, τον Ουρανό περιστρέφει, ο ήλιος κρέμασε, και ενώ δεν σιτηρίζεται πουθενά, με το νεύμα του τη στερέωσε. Από αυτόν παίρνοντας φως ο ήλιος φωτίζει την οικουμένη και η σελήνη παίρνει το δικό της φως. Αυτός κρεμά το νερό στα σύννεφα και τη γη ποτίζουν οι βροχές [η βροχή τη θεωρεί μέγα θαύμα δεδομένου του ότι το νερό είναι βαρύτερο του αέρα. Επιπλέον, δεν αντιλαμβάνεται τα νέφη ως αποτελούμενα από νερό, αλλά ως δοχεία νερού] και η θάλασσα περιορίζεται και η γη καλύπτεται με κάθε είδους φυτά και βγάζει χορτάρι. Και εάν κανείς άπιστος ζητάει να μάθει σχετικά με αυτά που είπαμε, αν πραγματικά υπάρχει ο Λόγος του Θεού, αυτός που αμφιβάλλει για το Λόγο του Θεού, θα ήταν τρελός· έχει όμως από όσα βλέπει την απόδειξη· ότι όλα από το Λόγο του Θεού δημιουργήθηκαν...” (οελ.223-225)

και πρέπει αναγκαστικά να υπάρχει ένα ανώτερο αίτιο. Αυτό που αρχικά εξώθησε ανθρώπους στην απιστία είναι οι υπερβολές στις οποίες οδηγήθηκαν οι πλασματικές θρησκείες· η μισαλλοδοξία, οι διωγμοί, οι πυρές και οι σφαγές που υποστήριζαν. Θεώρησαν ότι είναι καλύτερο να μην πιστεύει κανείς καθόλου, παρά να πιστεύει σε μια πληθώρα πραγμάτων και περίπλοκων δογμάτων που έφερναν τόσο κακό στον κόσμο. Αλλά εκείνες οι μέρες πέρασαν, οι διωγμοί σταμάτησαν και το αντίδοτο που δημιούργησαν δεν έχει πλέον κανένα λόγο ύπαρξης. Εμείς ομολογούμε ειρηνικά την αγνή, ανόθευτη, ευχάριστη και λογική πίστη σε ένα Θεό, όπως αυτός αποκαλύπτεται στο Σύμπαν. Το κάνουμε αυτό χωρίς φόβο ότι η πίστη αυτή θα γίνει αιτία διωγμών όπως οι υπόλοιπες ή ότι εμείς οι ίδιοι θα διωχθούμε.⁹² Οι άνθρωποι θα λογοδοτήσουν για την πίστη τους στον ίδιο το Θεό και όχι στους ανθρώπους.

Ορθώς έχει παρατηρηθεί κατά την ίδρυση της Εταιρείας ότι τα δόγματα που πιστεύει υπάρχουν από κτίσεως κόσμου· δεν είναι καινοτομίες, αλλά η βάση όλων των θρησκειών, όσο πολυπληθείς και αντιφατικές και να είναι αυτές. Όλοι οι άνθρωποι κατά βάση είναι Θεοφιλάνθρωποι. Είναι αδύνατο να δημιουργηθεί οποιαδήποτε θρησκεία χωρίς αυτές τις αρχές, συνεπώς δεν πρόκειται για αρχές που ανήκουν σε κάποια συγκεκριμένη σέκτα· εκτός κι αν υποθέσουμε ότι όλος ο κόσμος ανήκει στην ίδια σέκτα.

Κατά τη διάρκεια αυτής της ομιλίας είπα ότι η μελέτη της φυσικής φιλοσοφίας είναι μελέτη του Θεού, αφού είναι η μελέτη των έργων του Θεού στην Πλάση. Αν αναλογιστούμε τη θεολογία με αυτό ως δεδομένο, τότε πόση δυνατότητα βελτίωσης διαφαίνεται και τι νέοι ορίζοντες ανοίγονται μπροστά μας! Όλες οι αρχές της επιστήμης είναι θεϊκής προέλευσης. Δεν είναι ο άνθρωπος που εφηύρε τις αρχές στις οποίες βασίζεται η αστρονομία και κάθε κλάδος μαθηματικών. Δεν είναι ο άνθρωπος που απέδωσε τις ιδιότητές τους στον κύκλο και το τρίγωνο. Αυτές οι αρχές είναι αέναες και αμετάλλακτες. Βλέπουμε σ'αυτές την αμετάλλακτη φύση του Θεού. Βλέπουμε σ'αυτές την αθανασία, μια αθανασία που υπάρχει αφού η ύλη που εκφράζουν οι αρχές αυτές διαλυθούν σε σκόνη.

Η Εταιρεία είναι ακόμα στα σπάργανα και δεν έχει πολλά μέσα, αλλά θέλω να τονίσω αυτό το ζήτημα· ότι η διδασκαλία των κλάδων της [φυσικής] φιλοσοφίας δεν πρέπει να γίνεται [παρουσιάζοντας τα επιτεύγματα της] ως διακοσμητικά, αλλά να διδάσκονται συνδυάζοντας τη θεολογική γνώση με την επιστημονική παιδευση. Για να γίνει αυτό αποτελεσματικά θα χρειαστούν κάποια μέσα που η Εταιρεία ακόμα δεν έχει. Αλλά καθώς οι απόψεις της Εταιρείας θα αρχίσουν να επεκτείνονται και να επηρεάζουν προς το καλό και το κοινωνικό σύνολο και το άτομο, και

⁹² Ο Copway σημειώνει ότι λίγα χρόνια αργότερα ο Ναπολέων έκλεισε τις Θεοφιλάνθρωπικές Εταιρείες. Είναι γεγονός πάντως, ότι ο συγγραφέας εμφανίζεται υπέρ του δέοντος αισιόδοξος και μάλιστα αδικαιολόγητα, δεδομένου ότι τα γραπτά του ακόμα διώκονταν στην Αγγλία. Αν δεχθούμε πάντως την άποψη του περί των γενεσιουργών αιτιών του Αθεϊσμού, δεν πρέπει να μας κάνει εντύπωση πως σήμερα ο Αθεϊσμός βιώνει την Αναγέννησή του.

δεδομένου ότι οι αρχές μας δεν μπορούν να έχουν εχθρούς, μπορεί να χρειαστούν κάποιες ενέργειες για να τα προμηθευτούμε [τα μέσα αυτά].

Αν προς το παρόν ενωθούμε για την πραγματοποίηση κάποιων ομιλιών για τα ζητήματα που προανέφερα θα μετατρέψουμε αρχικά τη θεολογία στο πιο ψυχαγωγικό και απολαυστικό αντικείμενο. Έπειτα θα πρέπει να παρέχουμε επιστημονική εκπαίδευση σε εκείνους που δεν μπορούν να την αποκτήσουν. Ο κάθε τεχνίτης θα διδαχθεί τις μαθηματικές αρχές που χρειάζονται για να αριστεύσει στην τέχνη του, ο γεωργός θα μάθει φυτολογία, ενώ παράλληλα θα καθοδηγούνται για να δουν το χέρι του Θεού σε όλα αυτά.

ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ

Πρωτότυπος Τίτλος: “Predestination”⁹³

Σχόλια σχετικά με την Προς Ρωμαίους επιστολή 9,18-21. Γράφτηκε το 1809 και ο Foner εκάζει ότι ήταν το τελευταίο κείμενο που έγραψε ο Thomas Paine. Ο ίδιος το ανατύπωσε από το “Appendix to Paine’s Theological Works” της Mary Ann Carlile, όπου πρωτοδημοσιεύτηκε το 1820 στο Λουδβίνο (βλ. και σελ.xiv)

Προς τους ιερείς της Εκκλησίας των Καλβινιστών.

Ο Παύλος, μιλώντας για το Θεό, λέει “¹⁸ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει. ¹⁹Ἐρεῖς οὖν μοι τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε; ²⁰μενοῦνγε, ὦ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, τί με ἐποίησας οὕτως; ²¹ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὁ μὲν εἰς τιμὴν σκευός, ὁ δὲ εἰς ἀτιμίαν;”⁹⁴

Θα αφήσω τους Καλβινιστές και τους Ουνιβερσαλιστές⁹⁵ να μαλώσουν για το νόημα αυτών των προτάσεων και να βρουν άλλα χωρία στην Παλαιά και Καινή Διαθήκη που να τις αντικρούουν ή να τις υποστηρίζουν. Εγώ θα πάω κατευθείαν στη ρίζα του ζητήματος και θα πω ότι όλο το χωρίο είναι εικασίες και ανοησίες. Υπόθεση επειδή [ο Παύλος] υποθέτει ότι ξέρει τη σκέψη του Θεού και ανοησία επειδή οι προτάσεις που υποστηρίζει ως παράλληλες όχι μόνο δεν είναι παράλληλες, αλλά αντίθετες.

93 Δόγμα κυρίως των Προτεσταντικών και ιδίως των Καλβινιστικών ομολογιών του Χριστιανισμού, που δηλώνει ότι οι άνθρωποι γεννιούνται τόσο βουτηγμένοι στην αμαρτία, ώστε μόνο αυτοί που έχουν επιλεγεί από τον ίδιο το Θεό μπορούν να λυτρωθούν. Το δόγμα αυτό έχει απορριφθεί πλήρως από την Ορθόδοξη και την Καθολική Εκκλησία. (περισσότερα για τον Καλβινισμό βλ. υπομ.60σελ.319)

94 “¹⁸Therefore hath he mercy on whom he will have mercy, and whom he will he hardeneth. ¹⁹Thou wilt say then unto me, Why doth he yet find fault? For who hath resisted his will? ²⁰Nay but, O man, who art thou that repliest against God? Shall the thing formed say to him that formed it, Why hast thou made me thus? ²¹Hath not the potter power over the clay, of the same lump to make one vessel unto honour, and another unto dishonour?” (Ρωμ 9,18-21)

95 Ο συγγραφέας πιθανότατα αναφέρεται στον Εκκλησία του Ουνιβερσαλισμού, που ιδρύθηκε το 1793 και είχε ως κεντρικό δόγμα ότι ένας αγαθός Θεός που αγαπά τους πάντες δεν μπορεί να καταδικάσει τον οποιοδήποτε σε μια αιωνιότητα στην Κόλαση και ότι εν τέλει όλοι θα ενωθούν με το Θεό (μαζί και οι δαίμονες). Η Ουνιβερσαλιστική κοσμοθεωρία φαιίνεται πως είχε ως κύριο εμπνευστή της τον Ωριγένη (ο οποίος και αναθεματίστηκε για τις απόψεις του κατά την Ε΄ Οικουμενική Σύνοδο·) πάντως η άνωσή της στην Αμερικανική ήπειρο οφείλεται πιθανότατα στην εισροή Άγγλων Ουνιβερσαλιστών που έφυγαν λόγω θρησκευτικών διωγμών από την Αγγλία.

Το 1961 η εκκλησία αυτή ενώθηκε με την Αμερικανική Εταιρεία Ουνιταριανισμού (που είχε αποσχισθεί από τον προτεσταντισμό το 1825) ιδρύοντας τον Ουνιταριανό Ουνιβερσαλισμό. Οι Ουνιταριανοί Ουνιβερσαλιστές είναι μια εξαιρετικά φιλελεύθερη θρησκεία, οριακά απώμενη του Χριστιανισμού αν και παρακλάδι του, που πιστεύει στην πλήρη ελευθερία αναζήτησης του Θεού και δεν έχει επίσημο δόγμα, παρά μόνο μερικές βασικές αρχές (περισσότερες πληροφορίες στο www.uua.org). Δεν θα πρέπει να συγχέεται με το Ντεϊστικό κίνημα του Ουνιβερσαλισμού (βλ. και σελ.vii)

Η πρώτη φράση λέει “ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει”. Δεδομένου ότι αυτό δίνει βάση στη δύναμη του Θεού εις βάρος της δικαιοσύνης Του, εγώ, ως πιστός της δικαιοσύνης του Θεού, απορρίπτω αυτό τον ισχυρισμό του Παύλου. Αυτοί που πιστεύουν στον Απόλυτο Προορισμό, ο πιο λαλίστατος εκ των οποίων είναι ο Παύλος, φαίνεται να πιστεύουν σε ένα χαρακτηριστικό του Θεού, τη δύναμή Του, που ίσως μπορεί να χαρακτηριστεί ως “φυσικό” χαρακτηριστικό. Οι Ντεϊστές, εκτός από αυτό, πιστεύουν στα “ηθικά” Του χαρακτηριστικά, τη δικαιοσύνη και την καλοσύνη Του.

Στους επόμενους στίχους ο Παύλος βάζει τον εαυτό του σε αυτό που κοινώς λέγεται *πέδικλο*, από το οποίο προσπαθεί να ξεγλιστρήσει με ανοησίες και σοφιστείες γιατί, αφού περιορίζει τον εαυτό του λέγοντας “ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει” ἔνωσε το πρόβλημα που θα δημιουργούνταν αν κάποιος τον ρώταγε αυτό που προσπαθεί να προλάβει [με τους στίχους] “Ἐρεῖς οὖν μοι τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε; ²⁰μενοῦνγε, ὦ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ;” Αυτό, βέβαια, δεν απαντά την ερώτηση, ούτε δίνει κάποια εξήγηση. Κατάφωρα παραμερίζει το ερώτημα και η σωστή απάντηση σ’αυτό θα ήταν “Ποιος εἶσαι εσύ, θρασύτατε Παύλε, που βάζεις τον εαυτό σου στη θέση του Θεού;” Ο Παύλος ωστόσο συνεχίζει και λέει “μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, τί με ἐποίησας οὕτως;” Φυσικά! Αν το πλάσμα ἔνοιθε πληγωμένο και μπορούσε να μιλήσει, θα το ἔλεγε. Αλλά, δεδομένου ότι τα καταραδικά δεν μπορούν να μιλήσουν, είναι ανοησία να τα χρησιμοποιεῖ ως επικείμενο, το οποίο είναι πολύ γελοίο για να ασχοληθεῖ κανείς. Αυτό δείχνει σε τι ἄθλια επικειμήματα θα καταφύγει η σοφιστεία.

Ο Παύλος ὁμως συνεχίζει και όσο πιο πολύ μπλέκεται στη συζήτηση, τόσο πιο γελοῖος φαίνεται. Λέει “ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκευῶς, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν;” Σ’αυτή τη μεταφορά, που είναι πραγματικά ελεεινή, ο Παύλος παρομοιάζει το Θεό με ἕναν αγγειοπλάστη και την ανθρωπότητα με ἕνα κομμάτι πηλό, τις ψυχές που ο Θεός ἐλεεῖ με “εἰς τιμὴν σκευῶς” και τις ψυχές που ο Θεός σκληραίνει (και καταδικάζει) με “εἰς ἀτιμίαν σκευῶς”. Η αναλογία είναι τελείως λανθασμένη, αλλά, αν μπορούμε να βγάλουμε κάποιο συμπέρασμα από αυτό Καθ, είναι το εντελῶς ἀντιθετὸ από αυτό που κατανοοῦν ο Παύλος και οι Καθβινιστές.

Κατ’αρχὰς ο αγγειοπλάστης δεν μπορεί να κατασκευάσει διαφορετικῆς ποιότητος κεραμικά από την ἴδια μάζα πηλοῦ. Δεν μπορεί να φτιάξει ἕνα πορσελάνινο μπῶλ για να διακοσμήσει ἕνα ράφι από τον ἴδιο πηλό από τον οποίο φτιάχνει ἕνα τραχὺ κατασρόλι για την κουζίνα. Ο αγγειοπλάστης ἐπιλέγει διαφορετικῆς ποιότητες πηλοῦ για τα διαφορετικὰ του κατασκευάσματα, ἀνάλογα με τη χρήση τους.

Ο Παύλος είναι σαν να μας λέει ότι ο κόκκορας ενός ὄπλου μπορεί να φτιαχτεῖ από το ἴδιο ξύλο που φτιάχνεται ο κορμὸς του ὄπλου ἢ ότι ἕνα

πορσελάνινο μπωλ μπορεί να φτιαχτεί από τον ίδιο πηλό από τον οποίο φτιάχνονται οι καθημερινές κατσαρόλες και τα τηγάνια. Ο Παύλος δε θα μπορούσε να βρει πιο ακατάλληλη μεταφορά για το σκοπό του. Κι αυτό γιατί, όπως ο αγγειοπλάστης επιλέγει διαφορετικής ποιότητας πηλό για τα διαφορετικά σκεύη, έτσι ο Θεός επιλέγει εκείνους τους ανθρώπους που εξέχουν από τους υπόλοιπους στην καλοσύνη και την αγνότητα για να βιώσουν τη μέλλουσα ευτυχία· το οποίο είναι το αντίθετο του Απόλυτου Προορισμού.

Εξάλλου, δεν μπορεί να γίνει σύγκριση μεταξύ των ψυχών των ανθρώπων και των κεραμικών σκευών. Τα σκεύη δεν έχουν συνείδηση τιμιότητας και ατιμίας. Ούτε υποφέρουν, ούτε αγαλλιάζουν. Ο πηλός ο οποίος χρησιμοποιείται για την κουζίνα δεν νιώθει ατιμία, ούτε νιώθει ευτυχία ο πηλός που έχει γίνει μπωλ για παντός. Ο αγγειοπλάστης δεν παραβιάζει κάποιο ηθικό κανόνα όταν επιλέγει διαφορετικής ποιότητας πηλό για διαφορετική χρήση· την επιλογή την κάνει ως καλλιτέχνης και όχι ως κριτής ηθικής, και το υλικό του ούτε ξέρει, ούτε νιώθει τίποτα, ούτε το έλεος του, ούτε την οργή του. Αν ένας αγγειοπλάστης ένωθε έλεος ή οργή για τον πηλό του, θα γελοιοποιούταν. Ίσως και να ποδοπατούσε μερικά από τα σκεύη του.

Αλλά η περίπτωση είναι τελείως διαφορετική με τον άνθρωπο, είτε σ'αυτό τον κόσμο, είτε στον επόμενο. Είναι ένα ον που κατανοεί και τη δυστυχία και την ευτυχία, και ο Παύλος επιχειρηματολογεί ως ένας αναισθητός ανόητος όταν συγκρίνει τον άνθρωπο με τον πηλό στον τροχό του αγγειοπλάστη ή με τα σκεύη που παράγει. Και είναι βλασφημία προς τη δικαιοσύνη, την καλοσύνη και τη σοφία του Θεού να υποθέτει ότι θα συμπεριφερθεί στο εκλεκτότερο δημιούργημά του ως άψυχο και αναισθητο πηλό. Αν ο Παύλος πίστευε ότι ο Θεός έπλασε τον άνθρωπο κατ'εικόνα Του, τότε ατιμάζει αυτή την εικόνα με το να την εξομοιώνει με ένα πλιθί.

Το παράλογο και βέβηλο δόγμα του Απόλυτου Προορισμού, ένα δόγμα καταστροφικό για την ηθική, δεν θα είχε εφευρεθεί ποτέ αν δεν υπήρχαν κάποια ηλίθια χωρία στη Βίβλο τα οποία, πρώτα το ιερατείο και μετά η άγνοια, επέβαλαν στην ανθρωπότητα ως “αποκάλυψη”. Οι ανοησίες πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ανοησίες, όπου κι αν βρίσκονται· και αν γινόταν αυτό, όπως θα έπρεπε άλλωστε, αντί να μασάμε τα λόγια μας, όπως κάνουμε τώρα, θα είχαμε ξεφορτωθεί τις ανοησίες και τα ψευδή δόγματα της Βίβλου, αφού όση βοήθεια και να τους παρείχαν οι ιερείς, δε θα μπορούσαν να σταθούν απέναντι στη θεία λογική που έδωσε ο Θεός στον άνθρωπο.

Ο Δρ. Φραγκλίνος μας δίνει αξιόλογο παράδειγμα αυτής της αλήθειας με ένα περιστατικό της ζωής του, όπως το διηγείται ο ίδιος. Εκείνη την περίοδο βρισκόταν στο Λονδίνο. Λέει: “Έπεσαν στα χέρια μου κάποια βιβλία κατά του Ντεϊσμού. Έλεγαν ότι είναι υλικό από τα κηρύγματα που κηρύσσονταν στις Διαλέξεις του Boyle. Αυτό που συνέβη ήταν [αυτά τα βιβλία] να έχουν το ακριβώς αντίθετο αποτέλεσμα από αυτό που ήθελε ο συγγραφέας. Κι αυτό γιατί τα επιχειρήματα των Ντεϊστών, που καταγράφονταν για να απορριφθούν, μου φάνηκαν πιο ισχυρά από την

ίδια την απόρριψη. Εν ολίγοις, έγινε σύντομα ένας τέλειος Ντεϊστής.” (ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Έκδοση της Νέας Υόρκης του Βίου του Φραγκλίνου, σελίδα 93).

Όλη η Αμερική, και όχι μόνο, γνωρίζει το Φραγκλίνο. Η ζωή του ήταν αφιερωμένη στο καλό και τη βελτίωση του ανθρώπου. Αυτοί που δηλώνουν ότι πιστεύουν σε διαφορετικά δόγματα, λοιπόν, ας μιμηθούν τις αρετές του και ας τον ξεπεράσουν, αν μπορούν.

THOMAS PAINE

Οι Διαλέξεις του Boyle (“Boyle Lectures”) ονομάστηκαν έτσι από τον φυσικό φιλόσοφο Robert Boyle (25/1/1627-30/12/1691) ο οποίος μετά το θάνατό του άφησε ως κληροδότημα μια σειρά διαλέξεων με στόχο την υπεράσπιση του Χριστιανισμού από άθεους και απίστευτους. Οι διαλέξεις αυτές πραγματοποιούνταν ετησίως μέχρι το 1905, οπότε και σταμάτησαν. Αναβιώθηκαν ξανά το 2004 στο ναό St Mary Le Bow στο Λονδίνο από τον Michael Byrne. (βλ. και www.stmarylebow.co.uk/?Boyle_Lecture)

Θα αναφέρω εδώ κάποιες ιδιαίτερα “χτυπητές” ιδέες από την έκδοση των Διαλέξεων του Boyle, όπως τις συνέλεξε και εξέδωσε ο Richard Bentley το 1838, οι οποίες ενδεχομένως να επηρέασαν και τον Φραγκλίνο.

- Κατ’αρχάς, επανειλημμένως, σε όλο το βιβλίο, οι Ντεϊστές αναφέρονται ως “Άθεοι” το οποίο είναι προφανώς σφάλμα. Ο συγγραφέας φαίνεται πως προτιμά τον αρχαίο ορισμό του “αθέου” που σημαίνει τον άνθρωπο που δεν πιστεύει στο Θεό όπως Τον πιστεύει ο συνομιλητής, δηλαδή έχει την έννοια του σημερινού “απίστου”.

- Αναφερόμενος στην ομιλία του Παύλου στον Άρειο Πάγο, κατηγορεί τους Αθηναίους και γράφει: “...παρείχαν στους θεούς τους ναούς και θυσίες, λες και όντως οι θεοί είχαν ανάγκη από στέγη και τροφή [...] Οι φιλόσοφοι, βέβαια, αδιαφορούσαν γι’αυτό, αφού πίστευαν ότι οι θεοί είναι αυτόρκες και δεν θυσιάζαν παρά μόνο από υποταγή στα τοπικά έθιμα.” (σελ.29) Η ειρωνεία της πρώτης πρότασης αν συγκριθεί με τον Ιουδαϊσμό και το Χριστιανισμό είναι προφανής. Γιατί όμως αυτό το μένος για τους αρχαίους Έλληνες φιλοσόφους; Μα γιατί, όπως αναφέρει λίγο πιο κάτω, κάποιοι πίστευαν ότι ο άνθρωπος εμφανίστηκε στη γη δικώς θεϊκή παρέμβαση (ιδιαίτερο μένος τρέφει ο συγγραφέας για τους Επικούρειους). Φυσικά, δεν αναφέρει ότι δεν υπήρχε περίπτωση ο Παύλος να πείσει τον Άρειο Πάγο χωρίς ουσιαστική επιχειρηματολογία (ειδικά όταν ο ίδιος αναφέρει ότι οι Επικούρειοι, συγκεκριμένα, απεχθάνονταν την επιχειρηματολογία βάσει αυθεντιών, και ο Παύλος δεν είχε άλλα στοιχεία να προσφέρει πέρα από τέτοιου είδους).

- “...αν βρούμε σε όλα τα πολιτισμένα έθνη παγκοσμίως την πίστη σε μια θεότητα, [ως εδώ ντεϊστικό επιχειρημα] αν βρούμε αδιαμφισβήτητα στοιχεία υπερφυσικών ή θαυμαστών γεγονότων, αν βρούμε προφητείες που εκπληρώθηκαν με ακρίβεια υπεράνω πάσης αμφιβολίας, τόσο απίθανες και συγκεκριμένες που θα ήταν αδύνατο να οφείλονται σε ανθρώπινη μαντεψιά ή διορατικότητα [...] αν στο ζήτημα της ανθρώπινης μαρτυρίας βρεθούν στοιχεία που συμφωνούν με τη Φύση, τι άλλες αποδείξεις χρειάζονται ή απαιτούνται;” (σελ.121-122) Φυσικά, με όλα τα παραπάνω συμφωνούσαν οι Ντεϊστές, με διαφορά ότι δε θεωρούσαν ότι τα περιεχόμενα της Βίβλου (τα οποία σαφώς υπονοεί ο συγγραφέας) αποτελούν αξιόπιστες αποδείξεις. Το παρόν βιβλίο δείχνει το γιατί.

- “Τα άτομα από τα οποία αποτελούνται οι Ουρανοί και η Γη, όντας διασκορπισμένα στο κενό, όπως το υποτιθέμενο χάος, ποτέ δε θα μπορούσαν μόνο με τις μηχανικές τους ιδιότητες, χωρίς το Θεό, να οργανωθούν στη σημερινή κατάσταση” (σελ.148-149) Ειρωνικό αν σκεφτεί κανείς ότι στη συγγραφή των διαλέξεων αυτών συνέβαλε και ο Νεύτωνας (ο οποίος αν και ένθερμος Χριστιανός έβαλε τις βάσεις για μια μηχανιστική οργάνωση του Σύμπαντος μέσω της βαρύτητας). Βέβαια, δεν μπορώ να συλλάβω πώς η επιχειρηματολογία που ακολουθεί

(ουσιαστικά επιχείρημα από προσωπική δυσπιστία) αντικρούει τους Ντεϊστές, που εν τέλει υποστηρίζουν τα ίδια για τη θεία προέλευση του Σύμπαντος. (Ο Thomas Paine χρησιμοποιεί παρόμοια επιχειρήματα για να επιτεθεί στους κανονικούς “αθέους”. βλ.και σελ.337)

- “Χωρίς την αγαθή επιρροή των ηλιακών ακτίνων ο πλανήτης μας θα ήταν έρημος και ξερός, μια άψυχη μάζα πηλού. Δίχως αμφιβολία το ίδιο θα ίσχυε και για τους άλλους πλανήτες. Άρα είναι καλό που ο ήλιος είναι θερμός [...] Αλλά γιατί φωτοβολεί ο ήλιος; Όχι από φυσικά αίτια ή τη φύση των Ουρανών. Οι πλανήτες μπορεί να κινούνταν στις ίδιες τροχιές με τις ίδιες ταχύτητες, αλλά ο ήλιος μπορεί να ήταν ένα σκοτεινό σώμα σαν αυτούς. [...] Άρα ήταν επιλογή ενός καλού και σοφού Όντος ο ήλιος να είναι ένα φωτεινό σώμα...” (σελ.177-178) Εδώ έχουμε μια εφαρμογή της Ισχυρής Ανθρωπικής Αρχής (βλ. και σελ.31). Το πρόβλημά της εφαρμογής της εδώ, βέβαια, φαίνεται από την αρχή, καθώς αποκλείει κάποιο φυσικό μηχανισμό για τη φωτοβολία του ήλιου, που είναι προφανώς σφάλμα με τα σύγχρονα δεδομένα. Εδώ βρίσκεται και το πρόβλημα του να τοποθετείται με τη βία ο Θεός στα κενά της επιστήμης (αυτό είναι γνωστό και ως “Θεός των Κενών”).

ΛΑΤΡΕΙΑ ΚΑΙ ΚΩΔΩΝΟΚΡΟΥΣΙΕΣ

Πρωτότυπος Τίτλος: "A letter to Camille Jordan, one of the council of five hundred, occasioned by his report on the priests, public worship, and the bells"

Επιστολή στον Camille Jordan,⁹⁶ Καλοκαίρι 1797. Ο Conway παραθέτει επίσης και πολλές σημειώσεις για τις διαφορές μεταξύ του αγγλικού και του γαλλικού κειμένου. Η μετάφραση του "γαλλικού" κειμένου είναι από τα Αγγλικά.

Εκπρόσωπε των Πολιτών,

Καθώς όλα στην αναφορά σας, που έχουν σχέση με αυτό που ονομάζετε λατρεία, σχετίζονται με τα βιβλία που λέγονται Γραφές, θα ξεκινήσω με ένα χωρίο από εκεί μέσα. Θα μας βοηθήσει να πάρουμε μια ιδέα για το ότι αυτά τα βιβλία είναι αποκυήματα φαντασίας και τελείως κατασκευασμένα. ¹⁴ "και ἐν τῷ ἐκφέρειν αὐτοὺς τὸ ἀργύριον τὸ εἰσοδιασθὲν εἰς οἶκον Κυρίου εὗρε Χελκίας ὁ ἱερεὺς βιβλίον νόμου Κυρίου διὰ χειρὸς Μωσῆ. ¹⁵ "καὶ ἀπεκρίθη Χελκίας καὶ εἶπε πρὸς Σαφάν τὸν γραμματέα· βιβλίον νόμου εὗρον ἐν οἴκῳ Κυρίου· καὶ ἔδωκε Χελκίας τὸ βιβλίον τῷ Σαφάν. ¹⁶ "καὶ εἰσήνεγκε Σαφάν τὸ βιβλίον πρὸς τὸν βασιλέα [Ιωσία] καὶ ἀπέδωκεν ἔτι τῷ βασιλεῖ λόγον..."⁹⁷ (Β Παρ 34,14-16).

Αυτό το υποτιθέμενο εύρημα έγινε 1000 χρόνια μετά τον καιρό που υποτιθεται ότι ἔζησε ο Μωσής. Πριν από αυτό το "εύρημα" δεν υπήρχε, ούτε τηρούνταν αυτό που λέμε "Μωσαϊκός Νόμος". Είναι προφανές ότι τα βιβλία που ονομάζονται βιβλία του Μωσῆ (και που αποτελούν το πρώτο μέρος των Γραφών) είναι πλαστογραφίες ενός ιερέα και ενός δικηγόρου,⁹⁸ του Χελκία και του Σαφάν του γραμματέα, 1000 χρόνια μετά το θάνατο του Μωσῆ.

Αυτά για το πρώτο μέρος της βίβλου. Κάθε άλλο τμήμα της έχει σημάδια εξ ίσου υπόπτων περιστάσεων. Πρέπει, λοιπόν, ευλαβώς να προσέχουμε πώς αποδίδουμε βιβλία στο λόγο Του, κάτι για το οποίο δεν υπάρχουν στοιχεία, ενώ υπάρχουν πολλά περί του αντιθέτου και πολλά ότι πρόκειται για απάτη.⁹⁹ Στην αναφορά σας διαρκώς μιλάτε για κάτι ονόματι

96 Δεν κατάφερα να βρω πληροφορίες για το εν λόγω άτομο, αλλά από το κείμενο φαίνεται ότι επρόκειτο για μέλος του Γαλλικού Κοινοβουλίου. Στην έκδοση του Carlile το κείμενο έχει τίτλο "Επιστολή προς τον Camille Jordan, έναν εκ του Συμβουλίου των 500, επί τη ευκαιρία της αναφοράς του περί ιερών, δημόσιας λατρείας και καμπανών".

97 ¹⁴ "And when they brought out the money that was brought into the house of the LORD, Hilkiah the priest found a book of the law of the LORD given by Moses. ¹⁵ And Hilkiah answered and said to Shaphan the scribe, I have found the book of the law in the house of the LORD. And Hilkiah delivered the book to Shaphan. ¹⁶ And Shaphan carried the book to the king, and brought the king word back again, saying, All that was committed to thy servants, they do it." (Β Παρ 34,14-16)

98 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:** Τυχάνει ο Camille Jordan να είναι κι αυτός δικηγόρος (στο πρωτότυπο: limb of the law. Ο Conway σημειώνει ότι αυτή η σημείωση δεν υπάρχει στη γαλλική μετάφραση του φυλλαδίου)

99 Στο γαλλικό κείμενο: "...κάτι για το οποίο δεν υπάρχουν στοιχεία. Αντίθετα, έχουμε σοβαρούς λόγους να βλέπουμε τέτοιες δηλώσεις ως σφάλματα και μέσα καταπίεσης που εφηύραν ιερείς, βασιλείς και δικηγόροι"

“λατρεία” και περιορίζετε στο να μιλάτε μόνο για ένα συγκεκριμένο είδος λατρείας, λες και αυτό είναι αναμφισβήτητη αλήθεια.

Οι τρόποι λατρείας είναι τόσο πολυάριθμοι, όσο και οι σέκτες· και μεταξύ όλων αυτής της ποικιλίας και του πλήθους δεν υπάρχει παρά ένα μόνο δόγμα στο οποίο όλοι συμφωνούν. Ένα άρθρο πίστης παγκοσμίου αποδοχής. Είναι η πίστη σε ένα Θεό ή αυτό που οι Έλληνες περιέγραφαν ως “Θεϊσμό” και οι Λατίνοι ως “Ντεϊσμό”. Πάνω σ’αυτό το άρθρο πίστης έχουν οικοδομηθεί όλα τα δόγματα και οι τελετουργίες που υπάρχουν ή έχουν υπάρξει και διαρκώς αντιμάχονται η μία την άλλη.¹⁰⁰ Αλλά αυτοί που είναι καλύτερα ενημερωμένοι γύρω από το αντικείμενο της θεολογίας παραμένουν σ’αυτή τη βασική αρχή και βλέπουν τα οικοδομήματα που έχουν ορθωθεί εκεί επάνω ως τουλάχιστον αμφίβολα, αν όχι εντελώς τεχνητά.

Το νοητικό μέρος της θρησκείας είναι μια ιδιωτική υπόθεση μεταξύ κάθε ανθρώπου και του Δημιουργού του και κανείς τρίτος δεν έχει δικαίωμα να επέμβει [στη σχέση αυτή]. Το πρακτικό μέρος είναι να κάνουμε το καλό ο ένας στον άλλο. Αλλά δεδομένου ότι η θρησκεία έχει γίνει επάγγελμα,¹⁰¹ το πρακτικό μέρος έχει μετατραπεί σε τελετουργικές επιδείξεις που εκτελούν άνθρωποι που ονομάζονται ιερείς και ο λαός διασκεδάξει με τις τελετουργικές αυτές επιδείξεις, τις λιτανείες και τις κωδωνοκρουσίες.¹⁰² Με τέτοιου είδους τεχνάσματα η πραγματική θρησκεία έχει εξοριστεί, και αντ’αυτής έχουν δημιουργηθεί τεχνάσματα για να αποσπούν χρήματα από τις τσέπες των φτωχών, αντί να συνεισφέρουν για την ανακούφισή τους από τα περίσσια πλούτη τους.¹⁰³

Κανείς δε θα έπρεπε να ζει από τη θρησκεία. Είναι ατιμία. Η θρησκεία δεν είναι μια πράξη που μπορεί να πραγματοποιηθεί με αντιπρόσωπο. Ο καθένας πρέπει να θρησκευεται μόνος του. Το μόνο που μπορεί να κάνει ένας ιερέας είναι να παίρνει· θέλει μόνο τα χρήματά του¹⁰⁴ και μετά θα κυλιέται στα λάφυρα και θα γελάει με την ευπιστία του.

Η μόνη Χριστιανική ομολογία που βοηθάει τους φτωχούς της κοινωνίας της είναι οι άνθρωποι που είναι γνωστοί με το όνομα “Κουακέροι”. Αυτοί δεν έχουν ιερείς. Συγκεντρώνονται ήσυχα στις εκκλησίες τους και δεν ενοχλούν τους γειτονές τους με επιδείξεις και με το θόρυβο από καμπάνες. Η θρησκεία δε συναθροίζεται με σκοπό την επιδείξη και τη

100 Στο γαλλικό κείμενο: “Πάνω σ’αυτό το άρθρο πίστης έχουν οικοδομηθεί όλα τα δόγματα και οι τελετουργίες *κλίων και μίας θρησκείων στις τέσσερις γωνίες της γης* που διαρκώς αντιμάχονται η μία την άλλη.

101 Στο γαλλικό κείμενο: “*Δεδομένου ότι η πιο σκανδαλώδης υποκρισία έχει μετατρέψει τη θρησκεία σε επάγγελμα του χειριστού είδους*, το πρακτικό μέρος...”

102 Σ’αυτό το σημείο ο Carllile παραθέτει ένα εκτεταμένο κείμενο για την ιστορική χρήση της καμπάνας, αλλά και άλλων μέσων για την πρόσκληση των πιστών για την τέλεση τελετών (κάνει αναφορά και στο ορθόδοξο τάλαντο). Το κείμενο είναι πολύ μεγάλο και όχι ιδιαίτερα σχετικό με το ζήτημα για να αξίζει να παρατεθεί. (βλ. Carllile, σελ.202)

103 “...από τα περίσσια πλούτη τους.” Προσθήκη στο γαλλικό κείμενο.

104 Στο γαλλικό κείμενο: “...να θρησκευεται μόνος του και το μόνο που μπορεί να κάνει ένας ιερέας είναι να πάρει τα χρήματά μας και όλα τα ελαττώματά μας...”

φασαρία. Η αληθινή θρησκεία δεν έχει τίποτε από τα δύο. Όπου υπάρχει και επίδειξη και φασαρία, αυτό δεν είναι αληθινή θρησκεία.¹⁰⁵

Το πρώτο πράγμα που πρέπει να αναζητούμε σε όλες τις περιπτώσεις, ειδικά σε θέματα θρησκείας είναι η ΑΛΗΘΕΙΑ. Πρέπει να ψάχνουμε την αλήθεια για οτιδήποτε μας διδάσκουν να πιστεύουμε, και είναι βέβαιο ότι τα βιβλία που ονομάζονται Γραφές στέκουν σε πολύ σαθρό υπόβαθρο. Η ύπαρξή τους συντηρείται μεταξύ των απλών ανθρώπων από ένα είδος αξιοπιστίας που διατηρείται έντεχνα, με τρόπο και διώξεις. Μεταξύ των φωτισμένων έχουν μηδαμινή αξιοπιστία, αλλά αυτοί οι λίγοι που τους υποστηρίζουν έχουν γίνει τα μέσα με τα οποία μια πολυάριθμη ερροσύνη παχαίνει με τον κόπο των ανθρώπων και καταναλώνει την τροφή που θα έπρεπε να δίνεται στις χήρες και τους φτωχούς. Είναι έλλειμμα συναισθημάτων να μιλάμε για παπάδες και καμπάνες όταν τόσα βρέφη πεθαίνουν στα νοσοκομεία και τόσοι φτωχοί στους δρόμους από έλλειψη βασικών αγαθών. Η πληθώρα προϊόντων που παράγει η Γαλλία φτάνει για να καλύψει κάθε ανάγκη, αν μοιραστεί σωστά.¹⁰⁶ αλλά οι παπάδες και οι καμπάνες, ως είδη πολυτελείας, θα έπρεπε να είναι τα τελευταία ζητήματα στο μυαλό μας.

Μιλάμε για θρησκεία. Ας μιλήσουμε και για αλήθεια, γιατί ό,τι δεν είναι αληθινό, δεν του αξίζει να λέγεται “θρησκεία”.

Βλέπουμε διάφορα μέρη του κόσμου να κατακλύζονται από διάφορα βιβλία τα οποία, αν και εντελώς αντιφατικά μεταξύ τους, οι υποστηρικτές τους λένε ότι είναι θεϊκής προέλευσης και χρησιμοποιούνται ως γνώμονας πίστης και πράξης.¹⁰⁷ Σε χώρες με δεσποτικές κυβερνήσεις, όπου η έρευνα πάντα απαγορεύεται, ο λαός είναι καταδικασμένος να πιστεύει ό,τι του διδάσκουν οι ιερείς.¹⁰⁸ Το ίδιο συνέβαινε για πολύ καιρό και στη Γαλλία, αλλά αυτός ο κρίκος της αλυσίδας ευτυχώς έσπασε με την Επανάσταση και μακάρι να μη συγκολληθεί ποτέ ξανά.¹⁰⁹ Ας αξιοποιήσουμε ένα μέρος της ελευθερίας που απολαμβάνουμε για να αναζητήσουμε την αλήθεια. Ας αφήσουμε πίσω μας ένα μνημείο προς τιμή του Δημιουργού¹¹⁰ μας [για να δείξουμε] ότι μας ένοιαξε ο στόχος [που έθεσε για μας]. Αν μας έχουν επιβληθεί σε θρησκευτικά ζητήματα οι φρικαλεότητες της κυβέρνησης και τα ψεύδη των ιερέων, ας δικαιώσουμε

105 Η τελευταία πρόταση στο γαλλικό κείμενο εμφανίζεται ως εξής: “Μια θρησκεία που συνδυάζει και τα δύο εις βάρος των φτωχών, των οποίων τη δυστυχία θα έπρεπε να ελαττώνει είναι μια αξιοπερίεργη θρησκεία: είναι η θρησκεία των βασιλιάδων και των ιερέων, που συνωμοτούν ενάντια στη δυστυχιόμενη ανθρωπότητα.”

106 Στο γαλλικό κείμενο: Η πληθώρα προϊόντων που παράγει η Γαλλία θα έφτανε για να καλύψει κάθε ανάγκη, αν το έδαφος καλλιεργούταν σωστά και οι καλλιεργητές δεν βαρύνονταν με άσκοπους φόρους.”

107 Στο γαλλικό κείμενο: “... και χρησιμοποιούνται ως γνώμονας πίστης και πράξης υπό [την απειλή] αιώνιας τιμωρίας.”

108 Στο γαλλικό κείμενο: “...να πιστεύει ό,τι του επιβάλλουν με ίδια έπαρση και άγνοια οι αργόσχολοι που τρέφονται με το αίμα και τα δάκρυά του.”

109 Στο γαλλικό κείμενο: “...και μακάρι να μη συγκολληθεί ποτέ ξανά, μην τυχόν και ανακαλυφθεί κάποιος νέος τρόπος για να μας επιστρέψουν στα κηρύγματα, τις λιτανείες και τις καμπάνες, που θα επαναφέρουν επίσης τη δεκάτη, τα συγχωροχάρτια, τα αββαεία και τα λοιπά.”

110 Στο γαλλικό κείμενο εδώ χρησιμοποιείται η φράση “Υπέρτατο Ον” αντί για “Δημιουργός”.

το Δημιουργό μας και ας εξετάσουμε [αν αυτό όντως ισχύει]. Το όνομά Του είναι πολύ ιερό για να συνδέεται με οτιδήποτε ψεύτικο, και είναι καθήκον μας να αναρωτιόμαστε αν πιστεύουμε ή αν ενθαρρύνουμε άλλους να πιστέψουν σε μύθους ή σε γεγονότα.¹¹¹

Δεδομένης της κατάστασης, θα ήταν ένα πραγματικά μεγαλεπήβολο σχέδιο να ξεκινήσουμε μια τέτοια αναζήτηση. Έχουμε επιτροπές για διάφορα θέματα και, μεταξύ άλλων, και επιτροπή για καμπάνες. Έχουμε ιδρύματα, ακαδημίες και εταιρείες για διάφορους σκοπούς, αλλά καμία για να αναζητήσει την ιστορική αλήθεια για θέματα θρησκευτικού ενδιαφέροντος.

Μας δείχνουν κάποια βιβλία που τα λένε Αγία Γραφή, λόγο του Θεού και διάφορα άλλα ονόματα, αλλά θα έπρεπε να ξέρουμε τι αποδείξεις υπάρχουν για να τους πιστέψουμε, τότε εμφανίστηκαν αυτά τα βιβλία και με τι τρόπο. Ξέρουμε ότι οι άνθρωποι θα μπορούσαν να φτιάξουν βιβλία και ξέρουμε ότι η δεισιδαιμονία και το ψεύδος θα μπορούσαν να τους δώσουν όνομα και να τα ονομάσουν ιερά. Θα έπρεπε να προσέχουμε όμως μήπως και το όνομα του Δημιουργού χρησιμοποιείται άσκοπα. Ας ερευνησουμε, λοιπόν, όλα τα στοιχεία σχετικά με αυτά τα βιβλία. Αν υπάρχουν στοιχεία που δικαιώνουν την πίστη σ'αυτά, ας ενθαρρύνουμε την διάδοσή τους, αλλά αν δεν υπάρχουν, ας είμαστε προσεκτικοί να μη διαδώσουμε αυταπάτες και ψεύδη.

Ήδη μίλησα για τους Κουακέρους, ότι δεν έχουν ιερείς και καμπάνες, και ότι είναι αξιέπαινη η φροντίδα τους για τους φτωχούς και την κοινωνία. Είναι εξίσου αξιοθαύμαστοι για τη μόρφωση [που παρέχουν] στα παιδιά τους. Κατάγομαι από μια τέτοια οικογένεια. Ο πατέρας μου ήταν Κουακέρος οπότε ελπίζω να θεωρηθούν οι πληροφορίες που παρέχω αξιόπιστες. Οι σπόροι των καλών αρχών και της γνώσης που χρειάζεται για να προοδεύσει κανείς στον κόσμο φυτεύονται από νωρίς.¹¹² Αντί, λοιπόν, να αναλώνουμε τα εφόδια του έθνους σε ιερείς, που η ζωή τους είναι τουλάχιστον ξεκούραστη, ας σκεφτούμε να προσφέρουμε εφόδια σε εκείνους που δεν μπορούν να τα αποκτήσουν μόνοι τους. Ένας καλός δάσκαλος μας είναι πιο χρήσιμος από εκατό παπάδες.

Αν δούμε το παρελθόν και την κατάσταση στην οποία βρισκόταν η Γαλλία υπό το αρχαίο καθεστώς, δεν μπορούμε να αθώσουμε τους ιερείς από τη διαφθορά των ηθών τους έθνους. Η προσποιητή τους αγαμία τους οδήγησε να μεταφέρουν την ακολασία και τη συζυγική απιστία σε όσα σπιτία τους επετράπη η είσοδος, ενώ το ότι βλάσφημα παρίσταναν ότι συγχωρούσαν αμαρτίες, ενθάρρυνε τη διάπραξή τους. Γιατί αμαυρώθηκε η Γαλλική Επανάσταση με εγκλήματα, ενώ η Αμερικανική όχι; Σωματικά, οι άνθρωποι είναι οι ίδιοι σε όλες τις χώρες. Η παιδεία είναι που κάνει τη

111 Στο γαλλικό κείμενο: "...ή αν ενθαρρύνουμε άλλους να πιστέψουν, υπό την απειλή [αίωνιας] καταδίκης, σε μύθους που τους κάνουν ζημιά και τους φτωχαίνουν ή σε γεγονότα που αυξάνουν τις ικανότητές τους, την ευτυχία και τη δόξα της χώρας τους."

112 Στο γαλλικό κείμενο: "Οι αρχές της ανθρωπιάς, της κοινωνικότητας και της σωστής διδασκαλίας, ως εφόδιο προόδου στην κοινωνία, είναι τα πρώτα αντικείμενα μελέτης μεταξύ των Κουακέρων"

διαφορά. Αν συνηθίσεις ένα λαό να πιστεύει ότι οι ιερείς ή οποιαδήποτε άλλη κάστα ανθρώπων μπορεί να συγχωρεί αμαρτίες, το αποτέλεσμα είναι μια αφθονία αμαρτιών.

Θα μιλήσω τώρα πιο συγκεκριμένα για την αναφορά σας.

Ισχυρίζεστε ότι ένα προνόμιο δεν είναι συμβατό με το Σύνταγμα και τα δικαιώματα [των πολιτών]. Το Σύνταγμα, όπως θα έπρεπε, άλλωστε, προστατεύει εξ ίσου όλες τις θρησκείες και δεν δίνει ιδιαίτερα προνόμια σε καμία. Οι ναοί είναι κοινή περιουσία όλων των πολιτών, είναι εθνικά αγαθά και δεν μπορούν να δοθούν αποκλειστικά σε μία μόνο θρησκεία, αφού δεν είναι πρόπον να δίνει κανείς σε κάποιον κάτι που ανήκει σε όλους.¹¹³ Το σωστό θα ήταν οι ναοί να πουληθούν και τα χρήματα να διατεθούν για τη μόρφωση των παιδιών φτωχών οικογενειών κάθε θρησκείας και αν περισσέψουν να χρησιμοποιηθούν για τους άπορους ηλικιωμένους. Μετά από αυτά, κάθε θρησκεία ας χτίσει δικούς της ναούς αν επιθυμεί, να πληρώνει δικούς της ιερείς αν θέλει ή να τελεί τη λατρεία της χωρίς ιερείς, όπως κάνουν και οι Κουακέροι.

Όσον αφορά τις καμπάνες, αυτές απλά υπάρχουν για να χαλούν την κοινή ησυχία. Αν στη μία θρησκεία επιτραπεί να έχει καμπάνες, τότε και άλλες θα θέλουν να χρησιμοποιούν παρόμοια μέσα, όπως κανονιοβολισμούς και ταμπούρλα, μέχρις ότου επικρατεί κομφούζιο. Αλλά αν σκεφτούμε τους αρρώστους και τις άυπνες νύχτες που υπομένουν, θα νιώσουμε πόσο απρεπές είναι να επιδεινώνουμε την κατάσταση τους με το θόρυβο από τις καμπάνες και άλλα θορυβώδη αντικείμενα.

Η ήσυχη και κατ'οίκον ευλάβεια ούτε προσβάλλει, ούτε ενοχλεί κανένα, και το Σύνταγμα ορθώς φρόντισε να απαγορεύσει τη χρήση τέτοιων εξωτερικών βοηθημάτων. Οι καμπάνες υπάγονται σε αυτό το άρθρο και οι λιτανείες ακόμα περισσότερο. Οι δρόμοι και οι λεωφόροι είναι για αυτούς που πάνε στη δουλειά τους και κανείς που ανήκει σε κάποια σέκτα δεν έχει δικαίωμα να τους εμποδίσει. Αν έχει τέτοιο δικαίωμα ένας, θα το έχουν όλοι και η συνάντηση διαφόρων λιτανειών θα ήταν χαώδης. Αυτοί που έγραψαν το Σύνταγμα σωστά τα σκέφτηκαν αυτά και ενώ ήταν προσεκτικοί να δώσουν ίσα δικαιώματα σε όλους, φρόντισαν να μην δώσουν σε κανένα τη δυνατότητα να προσβάλλει τον άλλο.¹¹⁴

Άνθρωποι σαν εσάς, που εν μέσω της μακράς αναταραχής, ζούσαν σε απομόνωση, μπορεί να νομίζουν ότι όταν ανέλθουν στην εξουσία μπορούν να τα διορθώσουν όλα σε μια στιγμή· σχηματίζουν στο μυαλό τους χαρωπές ιδέες για την επιτυχία των σχεδίων τους, αλλά ξεχνάνε να σκεφτούν τις δυσκολίες που τις ακολουθούν και τους κινδύνους που εγκυμονούν. Αλίμονο! Τίποτα δεν είναι πιο εύκολο από το αυταπατάται κανείς. Αν όλοι σκέφτονταν όπως εσείς δεν θα χρειαζόταν κάποιος να υποστηρίξει αυτή την πρόταση· δεν θα υπήρχε κανείς να της αντιπαθεί.

113 Στο γαλλικό κείμενο: "... να δίνει κανείς σε κάποιον κάτι που ανήκει σε όλους και προορίζεται να καλύψει ανάγκες της πολιτείας."

114 Στο γαλλικό κείμενο συνεχίζει: "Όλες αυτές οι παρελάσεις εκδικητικών και φθονερών ιερών μπορούν να είναι αιτία διαφόρων προβλημάτων. Ευτυχώς που έχουν ληφθεί μέτρα."

Υπάρχουν όμως εκατομμύρια που σκέφτονται διαφορετικά από εσάς και δεν έχουν κανένα σκοπό να γίνουν θύματα από σφάλμα ή προσχεδιασμό.

Είναι ευτυχές το γεγονός ότι αποκτήσατε δύναμη όταν το φως της ευημερίας άρχισε να διαπερνά αυτή τη νυχτερινή καταιγίδα.¹¹⁵ Η σταθερότητα των συναδέλφων σας και εκείνων που διαδεχθήκατε, η ατέλειωτη ενέργεια της Επαναστατικής Κυβέρνησης και η διαρκής γενναιότητα του στρατού της Δημοκρατίας λείαναν το δρόμο για εσάς. Αν κοιτάζετε τις δυσκολίες που υπήρχαν όταν ξεκίνησε να γράφεται το Σύνταγμα δε θα μπορούίτε παρά να μείνετε άφωνος από τη διαφορά του τότε με το τώρα. Όταν η Επαναστατική Κυβέρνηση τοποθετήθηκε ως η μάταιη ελπίδα ενός στρατού¹¹⁶ εσείς ήσασαν ασφαλής. Εκείνοι ανέλαβαν να διακινδυνεύσουν έντιμα και τιμήθηκαν γι' αυτό από τη χώρα τους.

Μιλάτε για δικαιοσύνη και καλοσύνη, αλλά ξεκινάτε από λάθος σημείο. Αυτοί που υπεραμύνονται του κράτους σας και η αξιολύπητη κατάσταση των φτωχών θα έπρεπε να είναι πρώτα [θέματα στην αναφορά σας] πιο πάνω από τους ιερείς και τις καμπάνες και τις φανταχτερές λιτανείες.

Μιλάτε για ειρήνη, αλλά ο τρόπος με τον οποίο μιλάτε προσβάλλει το Κοινοβούλιο που έφερε ειρήνη και εξυπηρετεί μόνο [όσους θέλουν να] την εμποδίσουν. Αν ήσασαν πρωταγωνιστής της Κυβέρνησης από την αρχή θα ήσασαν πολύ καλύτερα ενημερωμένος και δε θα φέρνατε προτάσεις που ενθαρρύνουν τον εχθρό. Όταν αποκτήσατε έδρα στην Κυβέρνηση βρήκατε τα πάντα ανθηρά. Μια σειρά νικών, όμοιες των οποίων δεν είχε δει ο κόσμος, και στις οποίες δε διαδραματίσατε κανένα μέρος, είχε προηγηθεί της άφιξής σας. Όλοι οι εχθροί εκτός ενός είχαν ηττηθεί και αυτός ο ένας (η Κυβέρνηση του Ανόβερου στην Αγγλία) δεν είχε καμία ελπίδα, δεν είχε καθόλου εφόδια και αναζητούσε την ειρήνη. Σε μια τέτοια κατάσταση δε θα έπρεπε να υπάρχουν προτάσεις που δημιουργούν άγχος και αναρχία στο εσωτερικό και το σχέδιο που προτείνετε έχει ακριβώς αυτό το στόχο.

Όσο η Γαλλία ήταν μοναρχία υπό την εξουσία βασιλέων και ιερέων, η Αγγλία πάντα μπορούσε να τη νικήσει. Αλλά από τότε που η Γαλλία ΟΡΘΩΘΗΚΕ ΚΑΙ ΕΓΙΝΕ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ τρέμει από κάτω της· τόσο μεγάλη είναι η διαφορά μεταξύ ενός συστήματος διακυβέρνησης που βασιζέται σε βασιλείς και παπάδες και σε ένα άλλο [που βασιζέται] στη λαϊκή εκπροσώπηση. Αλλά, αν με την πρότασή σας η Αγγλία έβρισκε τρόπο να πλημμυρίσει τη Γαλλία με μετανάστες ιερείς, θα έβρισκε τρόπο να υπερερήσει ξανά. Θα σας εκμεταλλευόταν για να ανασητήσει τη διαλυμένη της οικονομία και οι κωδωνοκρουσίες θα ήταν ο ήχος της καταστροφής σας.

Αν η ειρήνη δεν ήταν παρά το σταμάτημα του πολέμου, θα ήταν εύκολη, αλλά δεδομένου ότι οι διαβουλεύσεις δεν έχουν ολοκληρωθεί ακόμα, το αποτέλεσμα για τη Γαλλία θα είναι καλό ή κακό ανάλογα με το

115 Στο γαλλικό κείμενο συνεχίζει: "...τη νυχτερινή καταιγίδα που φαινόταν ότι θα εξελισσόταν σε αιώνια νύχτα για όλη την Ευρώπη."

116 Στο γαλλικό κείμενο αντί του "...ως η μάταιη ελπίδα ενός στρατού..." γράφει "...ως τα χαμένα παιδιά της Ελευθερίας..."

αν είναι ενωμένοι ή δικασμένοι οι σύμβουλοί της. Για το ότι η Κυβέρνηση της Αγγλίας βασίζεται πολύ στην αναφορά σας και αυτών που συμμερίζονται τις απόψεις σας, ο γράφων αυτή την επιστολή δεν έχει καμία αμφιβολία, δεδομένου ότι γνωρίζει καλά την Κυβέρνηση. Αλλά είστε νέος στο κυβερνητικό σκηνικό και θα έπρεπε να έχετε στο νου σας το ότι μπορεί να κάνετε λάθος. Η εμπειρία των προκατόχων σας θα σας ήταν χρήσιμη.

Αλλά, αν λόγω των μέτρων που προτείνετε, βάλετε την Κυβέρνηση σε μια θέση που δε θα μπορεί να διαπραγματευθεί μια καλή ειρήνη και την υποχρεώσετε να δεχθεί όρους που μετά θα μετανιώσει, εσείς ο ίδιος θα φέρετε την ευθύνη.

Ολοκληρώνετε την αναφοράς σας με την ακόλουθη δήλωση στους συναδέλφους σας:

“Ας βιαστούμε, εκπρόσωποι των πολιτών! Ας εγκρίνουμε αυτούς τους προστατευτικούς νόμους για να σφραγίσουμε την ομόφωνη συμφωνία μας. Οι συμπολίτες μας θα μάθουν να λατρεύουν την πολιτική ελευθερία από την απόλαυση της θρησκευτικής ελευθερίας. [Μ’αυτό τον τρόπο] θα σπάσετε το πιο ισχυρό χέρι των εκθρών σας και θα περικλείσετε αυτή τη συνέλευση με το πιο άθραυστο οχύρωμα· την αγάπη του λαού. Ω, συνάδελφοι, πόσο επιθυμητή είναι η λαοφιλία που γεννούν οι καλοί νόμοι! Τι παρηγορία θα είναι, όταν επιστρέψουμε στις εστιές μας, να ακούμε από τα στόματα των πολιτών μας τέτοιες απλές εκφράσεις: “Ευλογημένοι να είστε, άνδρες της ειρήνης! Αποκαταστήσατε τους ναούς μας, τους ιερείς μας, την ελευθερία να λατρεύουμε το Θεό των πατέρων μας, επαναφέρατε την αρμονία στις οικογένειές μας, την ηθική στις καρδιές μας. Μας κάνατε να λατρεύουμε τους νομοθέτες και να σεβόμαστε όλους τους νόμους τους!”¹¹⁷

Είναι δυνατόν, Εκπρόσωπε των Πολιτών, να σοβαρολογείτε με αυτή την προσφώνηση; Ήταν η ζωή των ιερέων στο “αρχαίο καθεστώς” τέτοια που να δικαιολογεί αυτά τα λόγια; Δεν ήταν όλη η Γαλλία πεπεισμένη για την ανηθικότητά τους; Δεν θεωρούνταν ως προστάτες της ακολασίας και της οικιακής απιστίας και όχι προστάτες της ηθικής; Τι ήταν η αγαμία τους, αν όχι μια μοικεία διαρκείας; Δεν ήταν η βλάσφημη προσποίηση τους ότι μπορούν να συγκωρούν αμαρτίες μια διαρκής ενθάρρυνση για να γίνονται και άλλες και [δεν έδειχνε αυτό] μια αγάπη για τις δικές τους αμαρτίες; Θέλετε να οδηγήσετε τη Γαλλία πίσω σε όλα τα πάθη που πρεσβεύουν και να την πλημμυρίσετε με Άγγλους συνταξιούχους;¹¹⁸ Είναι πιο φθηνό να διαφθείρει κανείς, παρά να κατακτήσει· και η Αγγλική Κυβέρνηση, μη μπορώντας να κατακτήσει, πασχίζει να διαφθείρει. Ο εγωισμός και η κακία, αν και μοιάζουν διαφορετικά, είναι πάθη της ίδιας καρδιάς. Αντί να ολοκληρώσετε με αυτό τον τρόπο, θα ήταν καλύτερο να λέγατε:

117 Ο Conway σημειώνει ότι το απόσπασμα είναι από το “Moniteur”, N° 275, 5^η Messidor (23^η Ιουνίου, βλ. και σελ. 198 για το Γαλλικό ημερολόγιο)

118 Στο γαλλικό κείμενο το “Άγγλοι συνταξιούχοι” αντικαθίσταται από το “συνταξιούχοι μιας εχθρικής κυβέρνησης που ήδη προσπάθησε να σας ρίξει στη φρικτή θρησκευτικών πολέμων”

“Ω, συνάδελφοι! Έχουμε φτάσει σε μια θαυμαστή περίοδο· μια περίοδο που υπόσχεται περισσότερα από όσα ελπίζαμε, αν όχι όλα όσα επιθυμούσαμε. Ας βιαστούμε να λάβουμε υπ’όψιν μας την τιμή και την ανταμοιβή των ηρωικών υπερασπιστών μας. Ας βιαστούμε να ενθαρρύνουμε τους αγρότες και τους βιοτέχνες, ώστε να συνέλθει το εμπόριο και να βρίσκουν εργασία οι πολίτες. Ας σκεφτούμε την κατάσταση των φτωχών που υποφέρουν και να απαλείψουμε από τη χώρα τη ντροπή του ότι τους έχουμε ξεχασμένους. Ας βρούμε τρόπους να ιδρύσουμε σχολεία μάθησης, ώστε να εξορίσουμε την άγνοια που τα αρχαία καθεστώτα των βασιλέων και των ιερών επέβαλαν στο λαό. Ας προωθήσουμε την ηθική χωρίς δεισιδαιμονίες. Ας καλλιεργήσουμε τη δικαιοσύνη και την καλοσύνη με την οποία μας έχει ευλογήσει ο Θεός των πατέρων μας. Το ανυπεράσπιστο βρέφος και ο ηλικιωμένος φτωχός κραυγάζουν για να τους θυμηθούμε. Ποτέ ξανά να μην φανεί η κακία στους δρόμους μας. Ας δείξει στον κόσμο η [δημοκρατική] Γαλλία το λαμπρό παράδειγμα της εκδίωξης ταυτόχρονα και της άγνοιας και της μιζέριας.

Αξιότιμοι συνάδελφοι, αυτά ας φροντίσουμε να κάνουμε ώστε, όταν επιστρέψουμε μεταξύ των συμπολιτών μας, να μας λένε “Αξιότιμοι Εκπρόσωποι, πράξατε καλά. Δικαιώσατε και τιμήσατε τους γενναίους υπερασπιστές μας. Ενθαρρύνατε τη γεωργία, λατρέψατε τη διαλυμένη μας βιοτεχνία, δώσατε νέα ζωή στο εμπόριο και δουλειά στο λαό. Απομακρύνατε από τη χώρα τη ντροπή του ότι είχαμε ξεχάσει τους φτωχούς. Σταματήσατε το κλάμα των ορφανών. Σφουγγίσατε το δάκρυ των μανάδων που υπέφεραν. Δώσατε θαλπωρή στους ηλικιωμένους και τους ανήμπορους. Διαλύσατε τη σκοτεινή άβυσσο της κακίας και την εκδιώξατε. Καλωσορίσατε ανάμεσά μας, γενναίοι και ηθικοί εκπρόσωποι, και είθε το παράδειγμά σας να το ακολουθήσουν και οι διάδοχοί σας!”

THOMAS PAINE

Παρίσι, 1797¹¹⁹

119 Ο Conway σημειώνει ότι το γαλλικό φυλλάδιο δεν έχει ημερομηνία.

ΠΕΡΙ ΑΠΙΣΤΙΑΣ

Πρωτότυπος Τίτλος: “Correspondence with the Hon. Samuel Adams”
1 Ιανουαρίου 1803

Το ακόλουθο κείμενο είναι η αλληλογραφία του συγγραφέα με τον Samuel Adams, αδελφό του John Adams, μετέπειτα Προέδρου των Η.Π.Α. Όπως σημειώνει ο Conway, ο Samuel Adams ήταν γιος διακόνου της Παλαιάς Νοτίου Εκκλησίας της Βοστώνης, σπουδαγμένος στο Πανεπιστήμιο του Harvard και ήταν ένθερμος πουριτανός. Το ακόλουθο γράμμα δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα “National Intelligencer” στην Ουάσινγκτον στις 2 Φεβρουαρίου 1804 επί τη ευκαιρία της επιστροφής του Thomas Paine στις Η.Π.Α. σε μια σειρά άρθρων με τον τίτλο “10 επιστολές προς τους Πολίτες των Ηνωμένων Πολιτειών”. Το γράμμα κυκλοφόρησε και στο Λονδίνο το 1804 υπό μορφή φυλλαδίου, αλλά υπό τον φόβο πολιτικών διώξεων, ο φίλος του συγγραφέα, Clio Rickman, τα παραποίησε αρκετά ώστε να μην προσβληθεί το κατεστημένο. Ο Conway αναφέρει ότι εντόπισε ο ίδιος το πρωτότυπο κείμενο στο αρχείο του ιστορικού George Bancroft, όταν αυτά δωρίστηκαν στην βιβλιοθήκη Lenox της Νέας Υόρκης.

Οι φράσεις με πλάγια γράμματα σ’ αυτό το κείμενο είναι τμήματα που ο Clio Rickman παρέλειψε από τη βρετανική έκδοσή του, όπως αυτά τα σημειώνει ο Conway.

Προς τον Εκδότη της “National Intelligencer”, στην Ομοσπονδιακή Πόλη*

Περί τα τέλη του περασμένου Δεκεμβρίου έλαβα ένα γράμμα από τον αξιότιμο πατριώτη, Samuel Adams, με ημερομηνία 30 Νοεμβρίου [1802] από τη Βοστώνη. Το έλαβα από έναν ιδιώτη, γεγονός για το οποίο υποθέτω ότι ευθύνεται η καθυστέρηση. Έγραψα στον Κ^ο Adams μια απάντηση την 1^η Ιανουαρίου [1803] και για να βεβαιωθώ ότι θα το λάβει και για να μάθω πότε το έλαβε, το παρέδωσα σε ένα φίλο μου στην Ουάσινγκτον για να το δώσει [προσωπικά] σε ένα φίλο του Κ^{ου} Adams στη Βοστώνη και να του ζητήσει να του το παραδώσει. Το γράμμα παραδόθηκε στο ταχυδρομείο, παρουσία μου, για να σφραγιστεί και να αποσταλεί. Ο υπάλληλος το έβαλε στην ατζέντα του και είτε ξέχασε να το βάλει μαζί με τα άλλα γράμματα, είτε υπέθεσε ότι το είχε κάνει. Το προηγούμενο Σάββατο ο προϊστάμενος πληροφορήθηκε για το σφάλμα και με ενημέρωσε, οπότε το γράμμα ξανασφραγίστηκε, επειδή η ημερομηνία ήταν πλέον λανθασμένη, και απεστάλη με το ίδιο αίτημα [να παραδοθεί προσωπικά στον Adams]. Αυτό το ατύχημα με ανησύχησε, μήπως και ο Κ^{ος} Adams πιστέψει ότι το γράμμα του με αφήνει αδιάφορο· γι’ αυτό το λόγο του δίνω τη δυνατότητα να λάβει το γράμμα μέσω του τύπου, σε περίπτωση που συμβεί κάποιο άλλο ατύχημα ή καθυστερήσει η παράδοση της επιστολής. Επίσης, το κάνω αυτό γιατί η επιστολή έχει αντιγραφεί και υπάρχει η πιθανότητα να κυκλοφορήσουν ατελή αντίγραφα της στον τύπο. Άλλωστε, αν κάποιος Φεντεραλιστής¹²⁰ εκδότες το πιάσουν στα χέρια του δεν

* Στο πρωτότυπο: “Federal City” Παλαιότερο όνομα της πρωτεύουσας των Η.Π.Α., αν και την περίοδο που έγραφε ο συγγραφέας είχε ήδη μετονομαστεί σε “Ουάσινγκτον” προς τιμή του Γεωργίου Ουάσινγκτον.

120 Αμερικανικό Κόμμα που λειτούργησε από το 1792 ως το 1816 και ήλεγχε την κυβέρνηση μέχρι το 1801. Ήταν έντονα αντίθετοι στις φιλελεύθερες απόψεις του συγγραφέα για τη διακυβέρνηση. Μπορεί να θεωρηθεί ότι ήταν οι “συντηρητικοί” της εποχής, με τους “προοδευτικούς” να εκπροσωπούνται από το Δημοκρατικό-Ρεπουμπλικανικό Κόμμα του Thomas

θα έχουν κανένα ενδοιασμό να το αλλοιώσουν και να το δημοσιεύσουν ως δικό μου (αν και ελπίζω ότι δεν είναι όλοι οι εκδότες τέτοιοι). Γι'αυτό το λόγο σας αποστέλλω το πρωτότυπο γράμμα του Κ^{ου} Adams και την απάντησή μου.

THOMAS PAINE

Η Επιστολή του Samuel Adams

Βοστώνη, 30 Νοεμβρίου 1802

ΚΥΡΙΕ,

Συχνά είχα την ευκαρίστηση να αναλογιστώ τις υπηρεσίες που προσφέρατε στη χώρα, τη χώρα στην οποία εγώ γεννήθηκα και εσείς υιοθετήσατε. Η “Κοινή Λογική” σας και η “Κρίση” σας αναντίρρητα αφύπνισαν την κοινή γνώμη και οδήγησαν το λαό στο να ζητήσει βροντερά μια Δήλωση εθνικής Ανεξαρτησίας. Γι'αυτό το λόγο σας τιμούσα ως ένθερμο φίλο της ελευθερίας και της ευδαιμονίας του ανθρωπίνου γένους. Αλλά, όταν έμαθα ότι στραφήκατε στην υπεράσπιση της απιστίας, ένιωσα αποσβολωμένος και πραγματικά στεναχωρήθηκα ότι κάνατε κάτι που τόσο πληγώνει τα αισθήματα του λαού των Ηνωμένων Πολιτειών και είναι τόσο βδελυρό για το συμφέρον τους. Ο λαός της Νέας Αγγλίας, ας μου επιτραπεί η βιβλική έκφραση, γρήγορα επιστρέφει στην πρώτη του αγάπη. Θα σπείρετε έριδες τώρα που πασχίζουν για την ενότητα και την ειρήνη; Διαβάζω στις εφημερίδες ότι σκοπεύετε να δημοσιεύσετε ένα ακόμη φυλλάδιο βασισμένο στις αρχές της “Εποχής της Λογικής”. Πιστεύετε ότι η πένα σας, ή η πένα οποιουδήποτε άλλου, θα μπορέσει να αποπροσηλυτίσει τις Χριστιανικές μάζες των πολιτών, ή απλώς στοχεύετε να προσηλυτίσετε μερικούς για να σας βοηθήσουν σε έναν τέτοιο κακό σκοπό; Θα έπρεπε να είμαστε ευχαριστημένοι με το να καιρόμαστε [το δικαίωμα] της γνώμης μας χωρίς να κινδυνεύουμε να διωχθούμε από οποιονδήποτε κρατικό ή εκκλησιαστικό νόμο.

Ο φίλος μας, ο Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών [Thomas Jefferson] έχει δεχθεί επιθέσεις για τις φιλελεύθερες προθέσεις του από κάποιους που έχουν συνδέσει το φιλελευθερισμό του με ένα υποβόσκον σχέδιο να προωθηθεί η απιστία. Τέτοιες και άλλες συκοφαντίες έχουν διατυπωθεί χωρίς την παραμικρή απόδειξη. Ούτε η θρησκεία, ούτε η ελευθερία δεν μπορεί να αντέξει στη δίνη της διαμάχης και το θόρυβο και τη βία μιας φατρίας.

Felix qui cautus.

Adieu.

SAMUEL ADAMS¹²¹

Jefferson και του James Madison.

121 “Η τύχη βοηθά τους σώφρονες. Αντίο.” Η πρώτη λατινική φράση είχε γίνει σχεδόν το σήμα κατατεθέν του Samuel Adams, καθώς διαρκώς υποστήριζε την ανάγκη της προσοχής και της σωφροσύνης. Το γράμμα κλείνει με ένα γαλλικό “αντίο”.

Η απάντηση του Thomas Paine

Αγαπητέ και αξιότιμε φίλε μου, Samuel Adams,

Με μεγάλη χαρά έλαβα τη φιλική και θερμή σας επιστολή της 30^{ης} Νοεμβρίου και σας ευχαριστώ για την ειλικρίνειά σας. Μεταξύ ανθρώπων που στόχο έχουν την αναζήτηση της αλήθειας και την Ευτυχία του Ανθρώπου, και εδώ και στο επέκεινα, δεν θα πρέπει να υπάρχει δισταγμός. Ακόμα και ένα σφάλμα είναι άξιο συλλογισμού, αν όχι σεβασμού, όταν θεωρείται ότι είναι αλήθεια.

Σας είμαι υπόχρεος για την ευγενική σας ανάμνηση αυτών που θεωρείτε υπηρεσίες στην αφύπνιση της κοινής γνώμης σχετικά με την διακήρυξη της Ανεξαρτησίας και την υποστήριξή της μετά. Όπως και εσείς, συχνά αναπολώ εκείνες τις εποχές και συλλογίζομαι ότι αν η Ανεξαρτησία δεν είχε κηρυχθεί τότε που έγινε η κοινή γνώμη δε θα μπορούσε να ανακάμψει αργότερα. Όπως καταλαβαίνετε, αφού κι εσείς γνωρίζετε καλά την τότε κατάσταση, ότι αναφέρομαι στη μαύρη περίοδο του [17]76 και γνωρίζετε κι εσείς, φίλε μου, όπως κι εγώ ότι ήταν αποτέλεσμα των στρατιωτικών αποτυχιών που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως φυσικό αποτέλεσμα μιας πρώιμης και καταδικασμένης Ιδέας. Η Χώρα έπρεπε να αντισταθεί σ'αυτή την πεσιμιστική άποψη.

Περνάω τώρα στο δεύτερο μέρος της επιστολής σας και θα είμαι το ίδιο ειλικρινής με σας, όσο ήσασταν κι εσείς μαζί μου.

“Αλλά, (λέτε εσείς) όταν έμαθα ότι στραφήκατε στην υπεράσπιση της απιστίας, ένιωσα αποσβολωμένος κ.λπ.” Πώς γίνεται, καλέ μου φίλε, να ονομάζεται την πίστη στο Θεό απιστία; Γιατί αυτή την πίστη υπερασπίζομαι στην *“Εποχή της Λογικής”* από τις *δικασμένες αντιλήψεις και αλληγορικές θεότητες*. Ο Επίσκοπος του Λάνταφ (ο Δρ. Watson) όχι μόνο το αναγνωρίζει αυτό, αλλά με συγχαίρει κιόλας (στην απάντησή του στο δεύτερο μέρος του έργου). “Υπάρχει (λέει) ένα φιλοσοφικό μεγαλείο σε ορισμένες ιδέες σας όταν μιλάτε για το Δημιουργό του Σύμπαντος”.

Τότε τι (καλέ μου φίλε, διότι δε σε σέβομαι λιγότερο επειδή διαφωνούμε και σίγουρα όχι για θρησκευτικά ζητήματα) τότε τι, ερωτώ, είναι αυτό που ονομάζετε “απιστία”; Αν γυρίσουμε πίσω στους δικούς μου και δικούς σας πατεράδες και παππούδες, 300 και 400 χρόνια πριν, γιατί σίγουρα είχαμε πατεράδες και παππούδες, αλλιώς δε θα ήμασταν εδώ, θα τους βρούμε να προσεύχονται σε Παρθένους και Αγίους και να πιστεύουν στο Καθαρτήριο και τη Μετουσίωση. Κατά συνέπεια, είμαστε όλοι άπιστοι από την οπτική των προγόνων μας. Αν πάμε ακόμα πιο πίσω στο παρελθόν, θα είμαστε πάλι άπιστοι σύμφωνα με τις αντιλήψεις εκείνων των προγόνων μας.

Εν τέλει, φίλε μου, ο Κόσμος έχει κατακλυστεί από μύθους και δόγματα ανθρώπινης επινόησης, με ολόκληρα Έθνη εναντίον Εθνών και τη θρησκεία του ενός ενάντια στη θρησκεία του άλλου. Όλες οι ομολογίες, με εξαίρεση τους Κουακέρους, υπήρξαν διώκτες. Εκείνοι που γλίτωσαν από το

διωγμό έγιναν κι αυτοί με τη σειρά τους διώκτες και είναι αυτό ακριβώς το πανδαιμόνιο δογμάτων που έχει γεμίσει την Οικουμένη με διωγμούς και την έχει κυλίσει στο αίμα. Ακόμα και πειρατεία των βαρβάρων στο εμπόριο σας ξεπήδησε από τις Σταυροφορίες της εκκλησίας στους λαούς αυτούς. Ήταν ένας πόλεμος δόγματος κατά δόγματος, με την κάθε πλευρά να ισχυρίζεται ότι το δικό της δόγμα ήταν θεόπνευστο και να αποκαλεί την άλλη “Απιστους”. Αν εγώ δεν πιστεύω τα ίδια με εσάς, αυτό μόνο αποδεικνύει ότι δεν πιστεύουμε τα ίδια πράγματα και τίποτε άλλο.

Υπάρχει ωστόσο, ένα κοινό σημείο όπου συγκλίνουν όλες οι θρησκείες και αυτό είναι το πρώτο άρθρο της πίστης κάθε Ανθρώπου και Έθνους που έχει Σύμβολο Πίστεως: “Πιστεύω εις ένα Θεό”. Όσοι στέκουν εδώ, και είναι εκατομμύρια, δεν μπορούν να κάνουν λάθος. Αυτοί που θέλουν να πάνε παραπέρα ίσως κάνουν λάθος, αφού δεν μπορούν όλοι να έχουν δικίο, δεδομένων των μεταξύ τους αντιφάσεων. Κατά τη γνώμη μου, οι πρώτοι είναι ασφαλείς.¹²²

Υποθέτω πως γνωρίζετε αρκετά περί της εκκλησιαστικής ιστορίας για να γνωρίζετε, όπως αναγκάστηκε να παραδεχθεί και ο Επίσκοπος που απάντησε στο έργο μου, ότι τα βιβλία που αποτελούν την Καινή Διαθήκη ψηφίστηκαν με “Ναι και Όχι” ως λόγος του Θεού από τις παπικές Συνόδους της Νικαίας και της Λαοδικείας πριν από 1450 χρόνια, όπως εσείς σήμερα ψηφίζετε νόμους. Αυτό το γεγονός δεν μπορεί να παραγνωριστει, ούτε το αναφέρω για να προκαλέσω αντιπαράθεση. Αυτή η ψήφος μπορεί να φαίνεται επαρκώς αξιόπιστη σε κάποιος και καθόλου σε κάποιους άλλους. Όμως όλοι θα έπρεπε να γνωρίζουν το γεγονός αυτό.¹²³

Όσον αφορά, τώρα, την “Εποχή της Λογικής” που τόσο καταδικάζετε, χωρίς να την έχετε διαβάσει πιστεύω, αφού λέτε ότι μόνο την έχετε ακουστά, θα σας ενημερώσω για κάτι που δε θα μπορούσατε να γνωρίζετε διαφορετικά.

Στην πρώτη σελίδα του Πρώτου Μέρους του έργου αυτού είπα ότι σκόπευα εδώ και καιρό να δημοσιεύσω τις σκέψεις μου για τη Θρησκεία, αλλά ότι θα το άφηνα για μια πιο ώριμη ηλικία. Τώρα πρέπει να σας ενημερώσω γιατί το δημοσίευσα τότε που το έκανα.

Κατ’αρχάς, έβλεπα ότι η ζωή μου ήταν σε διαρκή κίνδυνο. Οι φίλοι έπεφταν στη γκιλοτίνα ο ένας μετά τον άλλο και καθώς περιμένα κι εγώ να έχω την ίδια μοίρα, αποφάσισα να ξεκινήσω το Έργο. Πίστευα ότι ήμουν στο νεκροκρέββατό μου, μιας και ο θάνατος βρισκόταν παντού γύρω μου, και δεν είχα χρόνο για χάσιμο. Αυτό δικαιολογεί και το ύψος γραφής μου εκείνη την περίοδο και μάλιστα ταιριάξαν τόσο καλά οι συγκυρίες που

122 Εδώ ο συγγραφέας μοιάζει να στηρίζεται σε μια ιδιόμορφη παραλλαγή του Στοικήματος του Πασκάλ. Ο Πασκάλ έλεγε ότι είναι καλύτερα να πιστεύουμε στο [Χριστιανικό] Θεό γιατί αν υπάρχει κερδίζουμε τον Παράδεισο, ενώ αν δεν υπάρχει δεν κάνουμε τίποτα. Ο συγγραφέας εδώ φαίνεται να υποστηρίζει την ντεϊστική πίστη σε ένα Θεό ως ασφαλέστερη της προσήλωσης σε ένα συγκεκριμένο από τα πάμπολλα και αντιφατικά μεταξύ τους δόγματα που υπάρχουν.

123 Ο Copway σημειώνει ότι η παράγραφος αυτή είχε αφαιρεθεί από το κείμενο που εξέδωσε ο Rickman. Παράλληλα, θεωρεί την παράγραφο αυτή περιττή, αφού ο ερευνητικός αναγνώστης θα βρει την απάντηση στο βιβλίο του Watson, σελ.300-307. Επίσης σε όλο το κείμενο παραλείπεται ο τίτλος “Η Εποχή της Λογικής”.

μόλις 6 ώρες αφού τελείωσα το πρώτο μέρος του Έργου με συνέλαβαν και με έστειλαν στη φυλακή. Ο Joel Barlow ήταν μαζί μου και τα γνωρίζει αυτά.

Δεύτερον, ο λαός της Γαλλίας οδηγούνταν ευθέως προς την Αθεΐα και γι'αυτό φρόντισα να μεταφραστεί και να εκδοθεί το έργο στη γλώσσα τους, ώστε να σταματήσει αυτή η πορεία και να διατηρήσουν [τουλάχιστον] αυτό το αρχικό δόγμα του Συμβόλου της Πίστης το οποίο (όπως ήδη είπα) το πιστεύει οποιοσδήποτε πιστεύει σε κάτι: “Πιστεύω εις ένα Θεό”. Διακινδύνευσα τη ζωή μου· όχι μόνο επειδή αντιτάχθηκα στο Κοινοβούλιο για την εκτέλεση του βασιλιά, προσπαθώντας να δείξω ότι στο εδώλιο βρισκόταν η Μοναρχία και όχι το Άτομο και ότι τα εγκλήματα που τον βάρυναν ήταν του *μοναρχικού* συστήματος. Έθεσα τη ζωή μου σε κίνδυνο και μια δεύτερη φορά όταν αντιτάχθηκα στην Αθεΐα. Παρά ταύτα, κάποιοι μόνο ιερείς σας, γιατί δεν πιστεύω ότι είναι όλοι διεστραμμένοι, κραυγάζουν προς όφελος του μοναρχικού [κρατικοδαιτιου] ιερατείου “Τι άπιστος, τι κακός άνθρωπος είναι αυτός ο Thomas Paine!” Θα μπορούσαν και να προσθέσουν “...που πιστεύει στο Θεό και αντιτίθεται στην αιματοχυσία”.

Όλη όμως αυτή η *από του άμβωνος* πολεμική¹²⁴ έχει ένα κρυφό σκοπό. Η Θρησκεία δεν είναι η Αιτία, αλλά απλά το καμουφλάζ¹²⁵. Την προβάλλουν για να κρυφτούν από πίσω. Δεν είναι μυστικό ότι υπάρχει μια ομάδα ηγετών του κόμματος των Φεντεραλιστών, αν και δεν προσμετρώ και τους οπαδούς του κόμματος με τους ηγέτες του, που προσπαθούν με διάφορα μέσα εδώ και αρκετά χρόνια να ανατρέψουν το ομοσπονδιακό Σύνταγμα, που βασίστηκε στο σύστημα των αντιπροσώπων, και να αντικαταστήσουν την *Κυβέρνηση του Νέου Κόσμου με το διεφθαρμένο παλαιό σύστημα*. Για να το επιτύχουν αυτό χρειαζόνταν ένα μεγάλο στρατό και ως εκ τούτου διαλαλούν από άμβωνος, μέσω του τύπου και των φερεφώνων τους, τον κίνδυνο ξένης εισβολής ως πρόσχημα.

Δεν είμαι ιδιαίτερα καχύποπτο άτομο. Πιστεύω ότι η καχυποψία είναι ένα κακό και δειλό συναίσθημα και γενικά, αν και μπορεί να κάνω λάθος, βέβαια, προτιμώ να νιώθω σιγουριά, αλλά να κάνω λάθος *παρά να είμαι απλά καχύποπτος*. Ξέρω όμως, ότι η Αγγλική Κυβέρνηση διανέμει ετήσια 1.500 στερλίνες στους πρεσβυτερικούς ιερείς της Αγγλίας και 1.000 στην Ιρλανδία και όταν ακούω τις *διαλέξεις ορισμένων από αυτούς τους ιερείς και καθηγητές σε Κολέγια, όπως λένε και οι Κουακέροι, δεν μπορώ να τους θεωρήσω αθώους. Τα αυθεπαναστατικά τους δόγματα προκαλούν καχυποψία ακόμα και παρά τη θέληση και παρά όλη τη διάθεση να θέλει κανείς να πιστέψει στα αγαθά τους συναισθήματα*.

Καθώς μου παραθέσατε μια φράση από τις Γραφές, θα παραθέσω κι εγώ μια για τους ιερείς αυτούς. Στην Έξοδο 22,28 λέει “*Θεούς οὐ κακολογήσεις καὶ ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐ κακῶς ἐρεῖς*”.¹²⁶ *Αλλά οι ιερείς αυτοί,*

124 Στο πρωτότυπο: “war-whoop”

125 Στο πρωτότυπο: “stalking horse”

126 “Thou shalt not revile the Gods nor curse the ruler of thy people” (Εξ 22,28)

όπως ο Δρ. Emmons,¹²⁷ καθαριούνται και το λαό και τον άρχοντα, αφού η πλειοψηφία είναι (πολιτικά) ο λαός που επέλεξε τον άρχοντα που καθαριούνται. Όσο για το πρώτο μέρος του στίχου, που λέει να μην κακολογούμε Θεούς, δεν είναι μέρος της δικής μου Γραφής. Εγώ έχω ένα Θεό μόνο.

Από τότε που ξεκίνησα να γράφω την επιστολή αυτή, γιατί τη γράφω κομματιαστά όποτε βρίσκω χρόνο, έχω διαβάσει 4 επιστολές που ανταλλάξατε με τον John Adams. Στην πρώτη επιστολή σας λέτε “Οι θεολόγοι και οι φιλόσοφοι, οι βουλευτές και οι πατριώτες ας ενώσουν τις προσπάθειές τους να “ανανεώσουν την εποχή” χαράσσοντας στα μυαλά των νέων “φόβο και αγάπη για τη Θεότητα και την παγκόσμια φιλανθρωπία”. Μα, αγαπητέ μου φίλε, ακριβώς αυτή, και μόνο αυτή, είναι και η δική μου θρησκεία. Για να κατανοήσετε ότι η Ιδέα που προσπαθεί να προωθήσει η “Εποχή της Λογικής” (γιατί δεν πιστεύω ότι την έχετε διαβάσει) είναι αυτός ο ευσεβής φόβος¹²⁸ και αγάπη για τη Θεότητα παραθέτω μια παράγραφο.

“Θέλουμε να αναλογιστούμε τη δύναμή του; Τη βλέπουμε στο άπειρο της Πλάσης. Θέλουμε να αναλογιστούμε τη σοφία του; Τη βλέπουμε στην αναλλοίωτη τάξη με την οποία κυβερνάται το ακατανόητο Όλον. Θέλουμε να αναλογιστούμε τη γενναιοδωρία του; Τη βλέπουμε στην ποικιλία με την οποία γεμίζει τη γη. Θέλουμε να αναλογιστούμε το έλεός του; Το βλέπουμε στο ότι χαρίζει τη γενναιοδωρία του ακόμα και στους αγνώμονες.”¹²⁹

Συμφωνούμε απόλυτα όχι μόνο ως προς το πρώτο μέρος [της φράσης σας], για το σεβασμό προς την Θεότητα, αλλά και ως προς το δεύτερο, της “παγκόσμιας φιλανθρωπίας”, με το οποίο δεν εννοώ απλώς την νοερή επιθυμία να είναι όλοι [οι συνάνθρωποι μας] καλά, αλλά την [ενεργή και] πρακτική φιλανθρωπία. Δεν μπορούμε να υπηρετήσουμε τη Θεότητα όπως υπηρετούμε εκείνους που έχουν ανάγκη την υπηρεσία μας. Ο Θεός δεν έχει ανάγκη να τον υπηρετούμε. Δεν μπορούμε να προσθέσουμε κάτι στο ήδη άπειρο. Αλλά είναι στις δυνάμεις μας να αποδώσουμε υπηρεσίες “αποδεκτές” από Εκείνον· και αυτό δεν γίνεται με την προσευχή, αλλά με το να προσπαθούμε να κάνουμε τους συνανθρώπους μας ευτυχισμένους. Ένας άνθρωπος δεν υπηρετεί το Θεό με το να προσεύχεται, αφού μ'αυτό τον εαυτό του προσπαθεί να εξυπηρετήσει. Και όσον αφορά το να προσλαμβάνει κανείς ανθρώπους για να προσευχηθούν, λες και η Θεότητα χρειάζεται συμβουλές και καθοδήγηση, είναι κατά τη γνώμη μου βδέλυγμα. Ένας μονάχα καλός διευθυντής σχολείου είναι πολύ πιο χρήσιμος από ένα μάτσο ανθρώπων, όπως είναι ο Δρ. Emmons και κάποιοι άλλοι.

127 Nathaniel Emmons (1745-1840) Επί 44 έτη ιερέας της Αυτόνομης Εκκλησίας στο Franklin της Μασαχουσέτης. Ένθερμος Φεντεραλιστής και πολέμιος του Προέδρου Thomas Jefferson.

128 Εδώ ο συγγραφέας ψεύδεται ελαφρώς και υπερβάλλει για να τονίσει τη σύγκλιση απόψεων μεταξύ αυτού και του Adams, αφού στην “Εποχή της Λογικής” ούτε μία φορά δεν υποστηρίζει ότι ο Θεός είναι άξιος φόβου.

129 βλ. και σελ.24

Εσείς, καλέ μου και αξιοσέβαστε φίλε, βρίσκεστε τώρα σε ώριμη ηλικία. Εμένα, πιστεύω, μου μένουν ακόμα μερικά χρονάκια, αφού είμαι καλά και στο σώμα και στο νου και τα φροντίζω και τα δύο· τρέφω το σώμα με σύνεση και το νου μου με αφθονία. Πιστεύω ότι θα συμφωνήσετε ότι αυτή είναι η σωστή φιλοσοφία ζωής. Όπως θα δείτε στην τρίτη μου επιστολή προς τους πολίτες των Ηνωμένων Πολιτειών έχω εκτεθεί σε πολλούς κινδύνους και έχω γλιτώσει από όλους, *αλλά, αντί να βομβαρδίζω τη Θεότητα με προσευχές λες και δεν Την εμπιστεύομαι, ή να Της κάνω υποδείξεις*, άφησα τον εαυτό μου υπό την προστασία Της. Και εσείς, καλέ μου φίλε, θα βρείτε περισσότερη παρηγοριά στη σιωπή της προσμονής, παρά στο ψιθύρισμα μιας ευχής [υπό μορφή] προσευχής.

Σε ό,τι λέτε στη δεύτερη επιστολή σας στον John Adams, σχετικά με τα Δικαιώματά μας ως Άνθρωποι και Πολίτες του Κόσμου, συμφωνώ απόλυτα μαζί σας. Για άλλα ζητήματα θα πρέπει να λογοδοτήσουμε στο Δημιουργό μας και όχι ο ένας στον άλλο. Το κλειδί του παραδείσου δεν βρίσκεται στο να ακολουθούμε μια σέκτα, ούτε πρέπει το δρόμο για τον ουρανό να μας τον κλείνει ο οποιοσδήποτε. Στον Κόσμο αυτό είμαστε όλοι Άνθρωποι, και ο Άνθρωπος που είναι φίλος του Ανθρώπου και των δικαιωμάτων του είναι καλός πολίτης ασχέτως θρησκευτικών πεποιθήσεων, και άτομο στο οποίο αξίζει να προτείνουμε χείρα φιλίας. Και κανείς [δεν πιστεύω] ότι το αξίζει αυτό περισσότερο από εσάς, αγαπητέ μου φίλε.

THOMAS PAINE

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗ ΠΟΛΗ, 1 Ιανουαρίου 1803

ΓΙΑ ΤΟ ΦΟΒΟ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

Πρωτότυπος Τίτλος: "Extract of a letter to Andrew Dean"

Απόσπασμα από επιστολή στον Andrew Dean (ο οποίος εννοικίαζε τη φάρμα του συγγραφέα στο New Rochelle) στις 15 Αυγούστου 1806

Αξιότιμε φίλε,

Έλαβα τη φιλική σου επιστολή, για την οποία σου είμαι υπόχρεος. Πριν από τρεις εβδομάδες από σήμερα (Κυριακή, 15 Αυγούστου) έπαθα μια κρίση αποπληξίας που μου στέρησε τις αισθήσεις και τη δυνατότητα κίνησης. Δεν είχα σφυγμό, ούτε ανέπνεα και όσοι με είδαν με πέρασαν για νεκρό. Ένιωθα ιδιαίτερα καλά εκείνη την ημέρα και μόλις είχα φάει μια φέτα ψωμί με βούτυρο για βραδινό και πήγαινα στο κρεβάτι.

Η κρίση με έπιασε στις σκάλες και ήταν λες και ξαφνικά με είχαν πυροβολήσει στο κεφάλι. Χτύπησα επίσης πολύ και από την πτώση και δεν μπορούσα να σηκωθώ από το κρεβάτι, παρά μόνο όταν με σηκώναν δύο άτομα με μια κουβέρτα. Παρά ταύτα, οι πνευματικές μου ικανότητες είναι όπως ήταν πάντα.

Θεωρώ αυτό που βίωσα σαν πείραμα θανάτου και βλέπω ότι ο θάνατος δεν με τρομάζει.^{130,131} Όσο για τους Χριστιανούς, δεν έχουν αποδείξεις ότι η θρησκεία τους είναι αληθινή. Δεν υπάρχουν περισσότερες αποδείξεις ότι η Βίβλος είναι ο λόγος του Θεού, απ'ό,τι για το Κοράνι του Μωάμεθ. Η παιδεία κάνει τη διαφορά. Ο άνθρωπος, πριν αρχίσει να σκέφτεται μόνος του, πιστεύει από συνήθεια σε *δόγματα* όπως συνηθίζει να οργώνει και να σπέρνει. Ωστόσο τα δόγματα, όπως και οι γνώμες, δεν αποδεικνύουν τίποτα.

Πού είναι οι αποδείξεις ότι το άτομο που ονομάζεται Ιησούς Χριστός ήταν ο εκ Θεού συλληφθείς Υιός Του; Το ζήτημα αυτό δεν επιδέχεται αποδείξεων, ούτε υλικών, ούτε πνευματικών. Ούτε έχει προικίσει ο Θεός τον άνθρωπο με κάποια ικανότητα που να καθιστά αυτό το ζήτημα κατανοητό [και λογικό].

Αρα αυτό δεν μπορεί να είναι αντικείμενο πίστης, γιατί η πίστη δεν είναι παρά η συμφωνία του μυαλού με κάτι για το οποίο βρίσκει αποδείξεις. Αλλά οι ιερείς, οι κήρυκες και οι φανατικοί βάζουν τη φαντασία

130 Λίγο πριν πεθάνει, ο Επίκουρος γράφει στον Ιδομενέα:

"Τούτη την ευτυχισμένη μέρα, την τελευταία της ζωής μου, σου γράφω το παρακάτω γράμμα. Οι συνεχείς πόνοι από τη δυσουρία και τη δυσεντερία έχουν ξεπεράσει κάθε προηγούμενο. Όμως όλα αυτά τα αντιμετωπίζω με τη χαρά που νιώθει η ψυχή μου καθώς αναθυμώμαι τις συζητήσεις που έχουμε κάνει. Να φανείς άξιος της στάσης που από νεαρός κράτησες απέναντι στη φιλοσοφία και σε μένα και να φροντίσεις εσύ τα παιδιά του Μητρόδωρου"

Διογένης Λαέρτιος 10.22 (Αβραμιδής, σελ.259. Βλ.και την τελευταία παράγραφο της παρούσας επιστολής)

131 Ο Simpson περιλαμβάνει στο βιβλίο του (σελ.8-29) ολόκληρη λίστα με αρνητές του Χριστιανισμού που φέρεται ότι άλλαξαν γνώμη πριν το θάνατο η οποία δεν περιλαμβάνει τον συγγραφέα, παρόλο που πολλοί προσπάθησαν να δημιουργήσουν φήμες ότι εγκατέλειψε τις αντιλήψεις του λίγο πριν πεθάνει. (βλ.και υπομ.5, σελ.ix) Ακολουθεί και μια λίστα με φερόμενους "άθεους" που ξαναγίναν Χριστιανοί. Το τι ακριβώς πιστεύει ο συγγραφέας ότι πετυχαίνει πέρα από τον εντυπωσιασμό των ήδη Χριστιανών αναγνωστών αδυνατώ να καταλάβω.

στη θέση της πίστης και χαρακτηριστικό της φαντασίας είναι να πιστεύει χωρίς αποδείξεις.

Αν ο Ιωσήφ ο ξυλουργός ονειρεύτηκε (όπως λέει το βιβλίο του Ματθαίου, κεφάλαιο 1) ότι η αρραβωνιαστικιά του, η Μαρία, συνέλαβε από το Άγιο Πνεύμα και ένας άγγελος του το είπε, δεν έχω καμία υποχρέωση να πιστέψω τα όνειρά του· δεν πιστεύω στα δικά μου όνειρα και θα ήταν ανόητο εκ μέρους μου να πιστέψω σε όνειρα άλλων. Η χριστιανική πίστη είναι υποτιμητική για το Δημιουργό στα πάντα. Βάζει το Δημιουργό σε κατώτερη θέση από το χριστιανικό Διάβολο. Σύμφωνα με την παράλογη ιστορία της Γένεσης, αυτός είναι που ξεγελά το Δημιουργό στον κήπο της Εδέμ και Του κλέβει το αγαπημένο Του πλάσμα, τον άνθρωπο και αναγκάζει το Θεό να στείλει και να θανατώσει τον Υίο Του για να κερδίσει πίσω τον άνθρωπο. Και οι ιερείς του Χριστιανισμού το λένε αυτό “λύτρωση”.

Οι Χριστιανοί συγγραφείς καταδικάζουν την πρακτική των ανθρωποθυσιών, που λένε ότι υπάρχει ακόμα σε μερικές χώρες, αλλά δεν σκέφτονται το δικό τους λυτρωτικό δόγμα που βασίζεται σε μια ανθρωποθυσία. Σώζονται, λένε, με το αίμα το Χριστού. Ο Χριστιανισμός ξεκινά με ένα όνειρο και τελειώνει με ένα φόνο.

Τώρα είμαι αρκετά καλά για να μείνω καθιστός στο κρεβάτι για αρκετές ώρες την ημέρα, αλλά όχι αρκετά καλά για να σηκωθώ χωρίς βοήθεια. Χρησιμοποιώ τον εαυτό μου, όπως πάντα, προσπαθώντας να διδάξω στους ανθρώπους τη σωστή χρήση της λογικής που τους έδωσε ο Θεός και να κατευθύνω το νου τους απ’ευθείας σ’Αυτόν, χωρίς φαντασματικά δευτερεύοντα όντα και μεσάζοντες, λες και ο Θεός είναι ένας τρομακτικός γέρος.

Όσον αφορά το βιβλίο που λέγεται Βίβλος, είναι βλασφημία να ονομάζεται “λόγος του Θεού”. Είναι ένα βιβλίο γεμάτο ψέματα και αντιφάσεις και είναι η ιστορία χαλεπών καιρών γραμμένη από κακούς ανθρώπους. Υπάρχουν ελάχιστοι αξιόλογοι χαρακτήρες σ’ολόκληρο το βιβλίο. Ο μύθος του Χριστού και των δώδεκα αποστόλων, που είναι μια παρωδία του ήλιου και των δώδεκα αστερισμών του ζωδιακού κύκλου, έχει αντιγραφεί από τις αρχαίες θρησκείες του ανατολικού κόσμου, είναι το λιγότερο προσβλητικό τμήμα [του βιβλίου].

Όλα όσα λέγονται για το Χριστό έχουν σχέση με τον Ήλιο. Η υποτιθέμενη Ανάστασή του έγινε την αυγή και την πρώτη ημέρα της εβδομάδας, την ημέρα, δηλαδή, που οι αρχαίοι είχαν αφιερωμένη στον Ήλιο, εξ ου και ονομάζεται Sunday, στα Λατινικά “*Dies Solis*”, ημέρα του ήλιου. Η Δευτέρα είναι Monday ή Moon-day [=ημέρα της Σελήνης]. Αλλά δεν υπάρχει χώρος εδώ για να εξηγήσω αυτά τα πράγματα.¹³² Όσο ο άνθρωπος έχει την πίστη στον ένα Θεό, η λογική του και το δόγμα του γίνονται ένα. Δεν σοκάρεται από αντιφάσεις και φρικιαστικές ιστορίες. Η Βίβλος του είναι ο ουρανός και η γη. Βλέπει το Δημιουργό στην Πλάση και τα έργα Του και ό,τι θωρεί του εμπνέουν ευλάβεια και ευγνωμοσύνη. Από την

132 Ο συγγραφέας φαίνεται να υποστηρίζει την Αστροθεολογική θεωρία και ότι ο Χριστιανισμός είναι μετεξέλιξη των φυσιολατρικών θρησκειών. Για μια ανάλυση των ονομάτων των ημερών της εβδομάδας βλ.σελ.195

καλοσύνη του Θεού για όλους μαθαίνει τις υποχρεώσεις του προς τους συνανθρώπους του και κρίνει τον εαυτό του όταν τις παραμελεί. Ένας τέτοιος άνθρωπος δεν είναι διώκτης κανενός.

Αλλά όταν πολλαπλασιάζει τα πιστεύω του με φανταστικά πράγματα τα οποία δεν μπορεί ούτε να συλλάβει, ούτε να αποδείξει – όπως ο Κήπος της Εδέμ, τον ομιλούντα Όφι, την Πώση του Ανθρώπου, τα Όνειρα του Ιωσήφ του ξυλουργού, την υποτιθέμενη Ανάσταση και Ανάληψη, που είναι αβάσιμα ιστορικά, μιας και κανένας ιστορικός της εποχής δεν αναφέρει τέτοια πράγματα – τότε μπαίνει στη περιοχή της σύγχυσης [μιας περιοχής που δεν έχει δρόμους] και γίνεται είτε φανατικός, είτε υποκριτής. Πιέζει το νου του να πιστέψει κάτι το οποίο δεν πιστεύει. Αυτό συμβαίνει ιδίως με τους Μεθοδιστές. Η θρησκεία τους είναι γεμάτη δόγματα και κενά ηθικής.

Σου έχω δώσει τώρα, φίλε μου, ένα *αντίγραφο* του μυαλού μου για το θέμα της θρησκείας και των δογμάτων και είναι επιθυμία μου να το κοινοποιείς όποτε σου δίνεται η δυνατότητα.

Φιλικά δικός σου,
Thomas Paine

Νέα Υόρκη, 15 Αυγούστου 1806

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ “ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ”

Παρίσι, 12 Μαΐου 1797

Στο γράμμα σου στις 20 Μαΐου παραθέτεις αρκετά χωρία από τη Βίβλο που ονομάζεις “λόγο του Θεού” για να μου αποδείξεις ότι οι απόψεις μου για τη θρησκεία είναι λανθασμένες και εγώ θα μπορούσα να σου παραθέσω άλλες τόσες, από το ίδιο βιβλίο, για να σου αποδείξω ότι οι δικές σου είναι που δεν είναι ορθές· κατά συνέπεια με τη Βίβλο δεν μπορεί να βγει κανένα τελικό συμπέρασμα, αφού ο καθένας μπορεί να βγάλει οποιοδήποτε συμπέρασμα θέλει.

Με ποια λογική ονομάζεις τη Βίβλο “λόγο του Θεού”; Γιατί αυτό είναι και το πρώτο σημείο το οποίο πρέπει να διευθετηθεί. Δεν μπορεί να βασίζεται στα λόγια σου γιατί το γεγονός ότι οι Μωαμεθανοί ονομάζουν το Κοράνι “λόγο του Θεού” θα μετέτρεπε και το Κοράνι σε τέτοιο. Οι παπικές σύνοδοι της Νικαίας και της Λαοδικείας, 350 χρόνια περίπου μετά το θάνατο του ατόμου που ονομάζεται Ιησούς Χριστός, ψήφισαν ποια βιβλία θα αποτελούσαν την Καινή Διαθήκη και θα γίνονταν λόγος του Θεού. Αυτό το έκαναν με *ναι* και *όχι*, όπως όταν ψηφίζουμε ένα νόμο.

Οι Φαρισαίοι του δεύτερου Ναού, αφού οι Εβραίοι επέστρεψαν από την Βαβυλώνια Αιχμαλωσία έκαναν το ίδιο για τα βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης και αυτή είναι όλη η αξιοπιστία που έχει το βιβλίο αυτό, που για μένα είναι μηδενική. Μπορώ και εγώ να κρίνω όπως και εκείνοι και πιστεύω ότι εγώ μπορώ να κρίνω καλύτερα αφού η θρησκεία δεν είναι το επάγγελμά μου και εκείνοι είχαν προσωπικό συμφέρον για το τι θα ψήφιζαν.

Μπορεί να πιστεύεις ότι ένας άνθρωπος εμπνεύστηκε [από το Θεό], αλλά δεν μπορεί να το αποδείξεις, αφού δεν μπορείς να δεις μες στο μυαλό του. Το ίδιο ισχύει και για την *αποκάλυψη*. Αυτό δεν μπορεί να αποδειχθεί, όπως δεν μπορείς να αποδείξεις τι ονειρεύεται κάποιος, και δεν μπορεί να το αποδείξει ούτε ο ίδιος.

Συχνά λέει στη Βίβλο ότι ο Θεός μίλησε στο Μωυσή, αλλά πώς το ξέρεις ότι μίλησε ο Θεός στο Μωυσή; Θα μου πεις, επειδή το λέει η Βίβλος. Στο Κοράνι λέει ότι ο Θεός μίλησε στο Μωάμεθ. Το πιστεύεις κι αυτό; Όχι.

Γιατί όχι; Γιατί, θα μου πεις, δεν το πιστεύεις. Άρα το ότι κάτι το πιστεύεις και κάτι όχι είναι οι μοναδικοί λόγοι που μπορείς να μου δώσεις, εκτός του ότι μπορείς να πεις ότι ο Μωάμεθ ήταν απατεώνας. Και πώς ξέρεις ότι και ο Μωυσής δεν ήταν απατεώνας;

Προσωπικά πιστεύω ότι ήταν όλοι απατεώνας που παρίσταναν ότι άνοιγαν διάλογο με τη Θεότητα. Με αυτόν τον τρόπο επιβλήθηκαν στον κόσμο, αλλά αν δεν το πιστεύεις αυτό έχεις κάθε δικαίωμα να έχεις τη γνώμη σου, όπως και εγώ να έχω τη δική μου και θα πρέπει και οι δύο να την αιτιολογήσουμε. Αυτό όμως δεν επιλύει το ερώτημα του αν η Βίβλος

είναι ο λόγος του Θεού. Θα πρέπει να πάμε ένα βήμα παραπέρα. Το επιχείρημα έχει ως εξής:

Εσύ σχηματίζεις την άποψή σου για το Θεό από την περιγραφή Του στη Βίβλο. Εγώ σχηματίζω την άποψή μου για τη Βίβλο από τη σοφία και την καλοσύνη του Θεού, όπως αυτή εμφανίζεται στη δομή του Σύμπαντος και στα έργα Του στην Πλάση. Το αποτέλεσμα θα είναι εσύ να σχηματίσεις μια κακή εντύπωση για το Θεό, χρησιμοποιώντας τη Βίβλο ως μέτρο, και εγώ χρησιμοποιώντας το Θεό ως μέτρο θα σχηματίσω κακή εντύπωση για τη Βίβλο.

Η Βίβλος παρουσιάζει το Θεό ως ευμετάβλητο, παθιασμένο, εκδικητικό. Πρώτα φτιάχνει το κόσμο, μετά τον πνίγει, μετά μετανιώνει γι'αυτά που έκανε και υπόσχεται να μην το ξανακάνει. Βάζει το ένα έθνος να σφάξει το άλλο και σταματά την πορεία του ήλιου μέχρι να τελειώσει το μακελειό. Αλλά τα έργα του Θεού στην Πλάση μας διδάσκουν ένα άλλο δόγμα. Στην Πλάση δεν βλέπουμε τίποτα που να μας δημιουργεί την εντύπωση ενός ευμετάβλητου, παθιασμένου, εκδικητικού Θεού. Ότι βλέπουμε εκεί μας δημιουργεί την ακριβώς αντίθετη εντύπωση της συνέπειας και της αιώνιας τάξης, της αρμονίας και της καλοσύνης.

Ο ήλιος και οι εποχές επιστρέφουν στον καθορισμένο χρόνο και τα πάντα στην Πλάση μας δείχνουν ότι ο Θεός δεν αλλάζει. Τώρα εγώ τι να πιστέψω; Ένα βιβλίο που οποιοσδήποτε απατεώνας θα μπορούσε να γράψει και να το ονομάσει “λόγο του Θεού” ή την ίδια την Πλάση που μόνο ο Μεγαλοδύναμος θα μπορούσε να πλάσει; Γιατί η Βίβλος λέει “άλφα” και η Πλάση λέει “ωμέγα”. Η Βίβλος παρουσιάζει το Θεό με τα πάθη ενός θνητού και η Πλάση του αποδίδει όλα τα γνωρίσματα μιας Θεότητας.

Από τη Βίβλο έμαθε ο άνθρωπος τη σκληρότητα, το βιασμό και το φόνο, γιατί η πίστη σε ένα σκληρό Θεό κάνει σκληρό και τον άνθρωπο. Εκείνος ο αιμοδιψής άνθρωπος, ο προφήτης Σαμουήλ, βάζει το Θεό να λέει “καί νυν πορεύου και πατάξεις τὸν Ἀμαλήκ καὶ Ἰεριμ καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ καὶ οὐ περιποιήσῃ ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐξολοθρεύσεις αὐτὸν καὶ ἀναθεματίεις αὐτὸν καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ καὶ οὐ φείσῃ ἀπ’ αὐτοῦ καὶ ἀποκτενεῖς ἀπὸ ἀνδρός καὶ ἕως γυναικὸς καὶ ἀπὸ νηπίου ἕως θηλάζοντος καὶ ἀπὸ μόσχου ἕως προβάτου καὶ ἀπὸ καμήλου ἕως ὄνου.”¹³³ (Α Βασ 15,3)

Το ότι μπορεί να το είπε αυτό ο Σαμουήλ ή οποιοσδήποτε άλλος απατεώνας, μετά από τόσα χρόνια δεν μπορεί να αποδειχθεί ή να απορριφθεί, αλλά κατά τη γνώμη μου είναι βλάσφημο να λέει ή να πιστεύει κανείς ότι τα είπε αυτά ο Θεός. Οι απόψεις μας για ένα δίκαιο και αγαθό Θεό επαναστατούν με τέτοια βέβηλη σκληρότητα στη Βίβλο. Η Βίβλος δεν περιγράφει ένα Θεό δίκαιο και καλό, αλλά ένα δαίμονα μεταμφιεσμένο σε Θεό.

Αυτό που κάνει αυτή την ψεύτικη εντολή για την καταστροφή των Αμαληκιτών να είναι ακόμα χειρότερη είναι η αιτιολόγησή της. Οι

133 “Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.” (Α Βασ 15,3)

Αμαληκίτες, 400 χρόνια νωρίτερα, σύμφωνα με την Έξοδο, κεφάλαιο 17 (αν και μοιάζει να είναι μάλλον μύθος με τη μαγική διήγηση του Μωυσή που κρατούσε τα χέρια του ψηλά) είχαν αντιταχθεί στην εισβολή των Ισραηλιτών στη γη τους, πράγμα που ήταν δικαίωμά τους, αφού οι Ισραηλίτες ήταν οι εισβολείς, όπως οι Ισπανοί εισέβαλαν στο Μεξικό. Η αντίσταση των Αμαληκιτών τότε παρουσιάζεται ως λόγος για τον οποίο άνδρες, γυναίκες, παιδιά, βρέφη, πρόβατα, βόδια, καμήλες και γαϊδούρια που γεννήθηκαν 400 χρόνια μετά έπρεπε να θανατωθούν. Και για να ολοκληρωθεί η εικόνα της φρίκης, ο Σαμουήλ διαμέλισε τον Αγάγ, τον αρχηγό των Αμαληκιτών, όπως θα έσπαζε κανείς σε κομμάτια ένα κλαρί. Θα κάνω κάποιες παρατηρήσεις σ'αυτά.

Κατ'αρχάς, κανείς δεν ξέρει ποιος είναι ήταν ο συγγραφέας του βιβλίου του Σαμουήλ, συνεπώς δεν υπάρχουν στοιχεία πέρα από ανώνυμες φήμες, το οποίο ισοδυναμεί με την παντελή έλλειψη στοιχείων. Έπειτα, αυτό το ανώνυμο βιβλίο λέει ότι η σφαγή έγινε με τη *ρητή εντολή του Θεού*, αλλά όλες οι ιδέες μας για τη δικαιοσύνη και την καλοσύνη του Θεού διαφεύδουν το βιβλίο αυτό και εγώ δε θα πιστέψω ποτέ σε οποιοδήποτε βιβλίο αποδίδει σκληρότητα και αδικία στο Θεό. Κατά συνέπεια απορρίπτω τη Βίβλο ως ανάξια προσοχής.

Σου έχω δώσει τώρα τους λόγους για τους οποίους πιστεύω ότι η Βίβλος δεν είναι ο λόγος του Θεού και ότι είναι ψευδής. Δικαιούμαι να σε ρωτήσω για τους λόγους για τους οποίους εσύ πιστεύεις το αντίθετο, αλλά ξέρω ότι δεν μπορείς να μου δώσεις κανένα λόγο πέρα από το ότι *διδάχθηκες να πιστεύεις στη Βίβλο*. Και καθώς οι Τούρκοι αιτιολογούν με τον ίδιο τρόπο την πίστη τους στο Κοράνι, είναι προφανές ότι η παιδεία κάνει όλη τη διαφορά, ενώ η λογική και η αλήθεια δεν έχουν καμία σχέση με το ζήτημα.

Εσύ πιστεύεις στη Βίβλο λόγω του πού έτυχε να γεννηθείς και οι Τούρκοι πιστεύουν στο Κοράνι για τον ίδιο λόγο και αμφότεροι αλληλοαποκαλείσθε *άπιστοι*. Αλλά αφήνοντας στην άκρη την προκατάληψη της παιδείας, η γυμνή αλήθεια είναι ότι όλοι όσοι πιστεύουν σε έναν πλαστό Θεό είναι άπιστοι· είτε αυτός είναι της Βίβλου, είτε του Κορανίου· είτε της Παλαιάς Διαθήκης, είτε της Καινής.

Όταν εξετάσεις τη Βίβλο με την προσοχή που την εξέτασα εγώ (γιατί δεν πιστεύω ότι ξέρεις και πολλά γι'αυτή) και επιτρέψεις στον εαυτό σου να αποκτήσει σωστές ιδέες για το Θεό, κατά πάσα πιθανότητα θα πιστέψεις τα ίδια με εμένα. Αλλά θέλω να ξέρεις ότι αυτή την απάντηση στο γράμμα σου δεν την έγραψα για να σου αλλάξω γνώμη. Την έγραψα για να εξηγήσω ικανοποιητικά σε εσένα και σε μερικούς φίλους σου που σέβομαι ότι το γεγονός πως δεν πιστεύω στη Βίβλο βασίζεται σε μια αγνή πίστη στο Θεό, γιατί κατά τη γνώμη μου η Βίβλος, σχεδόν στο σύνολό της, είναι ένας χονδροειδής λίβελος εναντίον της δικαιοσύνης και της καλοσύνης του Θεού.

Τα ακόλουθα έμμετρα κείμενα προέρχονται από το περιοδικό “Pennsylvania” που εκδιδόταν στην Φιλαδέλφεια το 1775. Ο συγγραφέας υπέγραφε τα κείμενα ως επί το πλείστον με το ψευδώνυμο “Atlanticus”. Με το πραγματικό του όνομα εμφανίστηκαν για πρώτη φορά σε μία έκδοση των πολιτικών και θεολογικών έργων του συγγραφέα από τον Carey το 1797. Τα μεταφέρο αμετάφραστα.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΒΡΑΙΟΥ

Πρωτότυπος Τίτλος: “The Tale of the Monk and the Jew, versified”

An unbelieving Jew one day
Was skating o'er the icy way,
Which being brittle let him in,
Just deep enough to catch his chin;
And in that woeful plight he hung,
With only power to move his tongue.

A brother skater near at hand,
A Papist born in foreign land,
With hasty strokes directly flew
To save poor Mordecai the Jew—
But first, quoth he, I must enjoin
That you renounce your faith for mine;
There's no entreaties else will do
'Tis heresy to help a Jew—

“Forswear mine fait! No! Cot forbid!
Dat would be fery base indeed.
Come never mind such tings as deeze,
Tink, tink, how fery hard it freeze.
More coot you do, more coot you be,
Vat signifies your fait to me.
Come tink agen, how cold and vet,
And help me out von little bit.”

By holy mass, 'tis hard, I own,
To see a man both hang and drown,
And can't relieve him from his plight
Because he is an Israelite;
The church refuses all assistance,
Beyond a certain pale and distance;
Is praying for your soul my friend.

“Pray for mine soul, ha! Ha!
you make me laugh
You petter help me out py half:
Mine soul I farrant vill take care,

To pray for her own self my tear;
So sink a little now for me,
'Tis I am in de hole, not she.”

The church forbids it, friend, and saith
That all shall die who have no faith.

“Vell, if I must pelieve, I must,
But help me out von little first.”
No, not an inch without Amen.
That seals the whole— “Vell, hear me den,
I here renounce for coot and all,
De race of Jews both great and small;
'Tis de varst trade peneath the sun,
Or varst religion; dat's all vun.
Dey cheat, and get deir living py't,
And lie, and swear de lie is right.
I'll co to mass as soon as ever
I get to toder side de river.
So help me out, dow Christian friend,
Dat I may do as I intend.”

Perhaps you do intend to cheat,
If once you get upon your feet.

“No, no, I do intend to be
A Christian, such a one as dee.”

For, thought the Jew, he is as much
A Christian man as I am such.

The bigot Papist joyful hearted
To hear the heretic converted,
Replied to the designing Jew,
This was a happy day for you:
You'd better die a Christian now,
For if you live you'll break your vow.
Then said no more, but in a trice
Popp'd Mordecai beneath the ice.

ATLANTICUS

Παρατηρήστε τον τρόπο με τον οποίο ο συγγραφέας βάζει τον Εβραίο να μιλάει. Δεν είμαι σίγουρος αν προσπαθεί να μιμηθεί κάποιο γνωστό του Εβραίο ή αν είναι συνηθισμένη μίμηση εβραϊκής ομιλίας της εποχής του.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΜΑΓΟΙ

Πρωτότυπος Τίτλος: "A commentary on the Eastern Wise Men"

Σχόλια για τους Τρεις Μάγους, που ταξίδεψαν στη Βηθλεέμ, καθοδηγούμενοι από ένα άστρο για να δουν το μικρό Ιησού σε ένα σταύλο, όπως καταγράφεται στο Ευαγγέλιο του Ματθαίου, κεφ.2.

Three pedlars travelling to a fair,
To see the fun and what was there,
And sell their merchandize;
They stopp'd upon the road to chat,
Refresh and ask of this and that,
That they might be more wise.

"And pray," the landlord says to them,
"Whence go ye, sirs?" "To Bethlehem,"
The citizens replied.
You're merchants, sirs," to them said he,
"We are," replied the pedlars three,
"And eastern men beside."

"I pray, what have you in your packs,
If worth the while I will go snacks,"
To the quoth Major Domo;
"We've buckles, buttons, spectacles,
And every things a merchant sells,"
Replied the travelling trio.

"These things are very well," said he,
"For beaux and those who cannot see,
Much further than their knuckles;
But Bethlehem's fair's for boys and girls,
Who never think of spectacles,
And cannot buy your buckles."

"I have a pack of toys," quoth he,
"A travelling merchant left with me,
Who could not pay his score,
And you shall have them on condition
You sell them at a cheap commission,
And make the money sure."

"There's one of us will stay in pawn,
Until the other two return,
If you suspect our faith," said they;
The landlord thought this was a plan
To leave upon his hands the man,
And therefore he said "Nay."

They truck'd however for the pack,
Which one of them took on his back,
And off the merchants travelled.
And here the tale the apostles told
Of wise men and their gifts of gold,
Will fully be unravelled.

The star in the east that shines so bright,
As might be seen both day and night,
If you will credit them,
It was no other than a sign
To a public house where pedlars dine,
In East Street, Bethlehem.

These wise men were the pedlars three,
As you and all the world may see,
By reading to the end;
For commentators have mistaken.
In paraphrasing on a book
They did not understand.

Our travellers coming to a house,
Scarce fit to entertain a mouse,
Enquired to have a room.
The landlord said he was not able,
To give them any but the stable,
So many folks were come.

"I pray, who have you here," say they,
"And how much money must we pay?
For we have none to spare."
"Why there's one Joseph and a wench,
Who are to go before the bench,
About a love affair.

"Some how or other, in a manger,
A child exposed to every danger
Was found, as if 'twas sleeping.
The girl she swears that she's a maid,
So says the man, but I'm afraid
On me will fall the keeping.

“Now if you'll set your wits about
 To find this knotty matter out,
 I'll pay whete'er it may be.”
 Then on the trav'ling pedlars went,
 To pay their birthday compliment,
 And talk about the baby.

They then unpack'd their pack of toys,
 Some for show and some for noise,
 But mostly for the latter;
 One gave a rattle, one a whistle
 One a trumpet made of gristle,
 To introduce the matter.

One squeaked away, the other blew,
 The third played on the rattle too,
 To keep the bantling easy;
 Hence this story comes to us,
 Of which some people make such fuss,
 About the eastern Magi.

Το χωρίο που σχολιάζει ο συγγραφέας με το ποιημά του είναι το εξής:

“Του δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱερουσόλυμα ²λέγοντες· Ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ³ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη καὶ πᾶσα Ἱερουσόλυμα μετ’ αὐτοῦ, ⁴καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ’ αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. ⁵οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου· ⁶Καὶ σὺ Βηθλέεμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. ⁷Τότε Ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους ἠκρίβωσεν παρ’ αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, ⁸καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλέεμ εἶπε· Πορευθέντες ἐξετάσατε ἀκριβῶς περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε ἀπαγγεῖλατέ μοι, ὅπως καγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. ⁹οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστήρ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ προῆγεν αὐτοὺς ἕως ἐλθῶν ἐστάθη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον· ¹⁰ιδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. ¹¹καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν· ¹²καὶ χρηματισθέντες κατ’ ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην, δι’ ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.” (Μτ 2,1-12)

Η ΠΑΡΑΞΕΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΟΡΕ, ΤΟΥ ΔΑΘΑΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΒΕΙΡΩΝ

*Πρωτότυπος Τίτλος: "The strange story of Korah, Dathan and Abiram,
Numbers, chap.xvi, accounted for."*

Old ballads sings of Chevy-chase,
Beneath whose rueful shade,
Full many a valient man was slain,
And many a widow made.

But I will tell of one much worse,
That happ'd in days of yore;
All in the barren wilderness,
Beside the Jordon shore.

Where Moses led the children forth
Call'd chosen tribes of God,
And fed them forty years with quails,
And ruled them with a rod.

A dreadful fray once rose among
These self-named tribes of I am;
Where Korah fell, and by his side
Fell Dathan and Abiram.

An earthquake swallowed thousands up,
And fire came down like stones,
Which slew their sons and daughters all,
Their wives and little ones.

'Twas all about old Aaron's tythes
This murdering quarrel rose;
For tythes are worldly things of old,
That lead from words to blows.

A Jew of Venice has explained,
In the language of his nation,
The manner how this fray began,
Of which here is translation.

There was a widow old and poor,
Who scarce herself could keep;
Her stock of goods was very small,
Her flocks one single sheep.

And when her time of shearing came,
She counted much her gains;
For now, said she, I shall be blest
With plenty for my pains.

When Aaron heard the sheep was shear'd
And gave a good increase,
He straightway sent his tything man
And took away the fleece.

At this the weeping widow went
To Korah to complain,
And Korah he to Aaron went
In order to explain.

But Aaron said in such a case,
There can be no forbearing,
The law ordains that thou shalt give
The first fleece of thy shearing.

When lambing time was come about,
This sheep became a dam;
And bless'd the widow's mournful heart,
By bringing forth a lamb.

When Aaron heard the sheep had young,
He said till it was grown,
Then he sent his tything man,
And took it for his own.

Again the weeping widow went
To Korah with her grief,
But Aaron said, in such a case,
There could be no relief.

For in the holy law 'tis writ,
That whilst thou keep'st the stock,
Thou shalt present unto the Lord
The firstling of thy flock.

The widow then in deep distress,
And having nought to eat,
Against her will she killed the sheep,
To feed upon the meat.

When Aaron heard the sheep was killed,
He sent and took a limb;
Which by the holy law he said
Pertained unto him;

For in the holy law 'tis writ,
That when thou kill'st a beast,
Thou shalt a shoulder and a breast,
Present unto the priest.

The widow then worn out with grief,
Sat down to mourn and weep;
And in a fit of passion said,
The devil take the sheep.

Then Aaron took the whole away,
And said the laws record,
That all and each devoted thing
Belongs unto the Lord.

The widow went among her kin,
The tribes of Israel rose;
And all the widows, young and old,
Pull'd Aaron by the nose.

But Aaron called an earthquake up,
And fire from out the sky;
And all the consolation is—
The Bible tells a lie.

Το χωρίο που σχολιάζει ο συγγραφέας με το ποίημά του είναι το εξής:

“¹²και απέστειλε Μωσής καλέσαι Δαθάν και Ἀβειρών υἱούς Ἐλιάβ· και εἶπαν· οὐκ ἀναβαίνομεν· ¹³μη μικρὸν τοῦτο, ὅτι ἀνήγαγες ἡμᾶς εἰς γῆν ρέουσαν γάλα και μέλι ἀποκτείνει ἡμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτι κατάρχεις ἡμῶν ἄρχων; ¹⁴εἰ και εἰς γῆν ρέουσαν γάλα και μέλι εἰσήγαγες ἡμᾶς και ἔδοκας ἡμῖν κληρὸν ἀγροῦ και ἀμπελώνας, τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ἀν ἐξέκοψας· οὐκ ἀναβαίνομεν. [...] ²⁰και ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωσὴν και Ἰααρὼν λέγων· ²¹ἀποσχίσθητε ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς ταύτης, και ἐξαναλώσω αὐτοὺς εἰσάπαξ. ²²και ἔπρασεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν και εἶπαν· Θεός, Θεός τῶν πνευμάτων και πάσης σαρκός, εἰ ἀνθρώπος εἰς ἡμαρτεν, ἐπὶ πᾶσαν τὴν συναγωγὴν ὀργῆ Κυρίου; ²³και ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωσὴν λέγων· ²⁴λάλησον τῇ συναγωγῇ λέγων· ἀναχωρήσατε κύκλω ἀπὸ τῆς συναγωγῆς Κορέ. ²⁵και ἀνέστη Μωσής και ἐπορεύθη πρὸς Δαθάν και Ἀβειρών, και συνεπορεύθησαν μετ’ αὐτοῦ πάντες οἱ πρεσβύτεροι Ἰσραὴλ. ²⁶και ἐλάλησε πρὸς τὴν συναγωγὴν λέγων· ἀποσχίσθητε ἀπὸ τῶν σκηνῶν τῶν ἀνθρώπων τῶν σκληρῶν τούτων, και μη ἄπτεσθε ἀπὸ πάντων, ὧν ἐστιν αὐτοῖς, μη συναπόλησθε ἐν πάσῃ τῇ ἁμαρτία αὐτῶν. ²⁷και ἀπέστησαν ἀπὸ τῆς σκηνῆς Κορὲ κύκλω· και Δαθάν και Ἀβειρών ἐξῆλθον και εἰσήκεισαν παρὰ τὰς θύρας τῶν σκηνῶν αὐτῶν και αἱ γυναῖκες αὐτῶν και τὰ τέκνα αὐτῶν και ἡ ἀποσκευὴ αὐτῶν. ²⁸και εἶπε Μωσής· ἐν τούτῳ γνώσεσθε ὅτι Κύριος ἀπέστειλέ με ποιῆσαι πάντα τὰ ἔργα ταῦτα, ὅτι οὐκ ἀπ’ ἐμαυτοῦ. ²⁹εἰ κατὰ θάνατον πάντων ἀνθρώπων ἀποθανοῦνται οὗτοι, εἰ και κατ’ ἐπίσκεψιν πάντων ἀνθρώπων ἐπισκοπῆ ἔσται αὐτῶν, οὐχὶ Κύριος ἀπέσταλκέ με· ³⁰ἀλλ’ ἡ ἐν φάσματι δεῖξει Κύριος, και ἀνοίξασα ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καταπίεται αὐτοὺς και τοὺς οἴκους αὐτῶν και τὰς σκηνάς αὐτῶν και πάντα, ὅσα ἐστὶν αὐτοῖς, και καταβήσονται ζῶντες εἰς ἄδου, και γνώσεσθε, ὅτι παρῶξιναν οἱ ἀνθρώποι οὗτοι τὸν Κύριον. ³¹ὥς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν πάντας τοὺς λόγους τούτους, ἐρράγη ἡ γῆ ὑποκάτω αὐτῶν, ³²και ἠνοιχθη ἡ γῆ και κατέπιεν αὐτοὺς και τοὺς οἴκους αὐτῶν και πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὄντας μετὰ Κορὲ και τὰ κτήνη αὐτῶν.” (Αρ 16,12-14.20.32)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Εκτεταμένες Υποσημειώσεις

Βιβλιογραφία

Δικτυογραφία

Κατάλογος Βιβλικών Χωρίων

Ευρετήριο Κυρίων Ονομάτων

ΕΚΤΕΤΑΜΕΝΕΣ ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τα Κανονικά βιβλία της Βίβλου διαφέρουν από δόγμα σε δόγμα. Ο παρακάτω πίνακας εμφανίζει τα ονόματα των βιβλίων στην Ορθόδοξη Βίβλο και τα αντίστοιχα ονόματα στα Αγγλικά στην Προτεσταντική Βίβλο. Επίσης σημειώνονται και οι διαφορές μεταξύ των βιβλίων των δύο εκδόσεων.

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ					
ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ	ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ	Συντομο γραφία	ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ	ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ	Συντομο γραφία
Genesis	Γένεση	Γεν	Proverbs	Παροιμια Σολομώντος	Παρ
Exodus	Έξοδος	Εξ	Ecclesiastes	Εκκλησιαστής	Εκκ
Leviticus	Λευιτικόν	Λευ	Song of Solomon	Άσμα Ασμάτων	Ασμ
Numbers	Αριθμοί	Αρ	Wisdom	Σοφία Σολομώντος	Σολ
Deuteronomy	Δευτερονόμιον	Δευτ	Ecclesiasticus	Σοφία Σειράχ	Σρχ
Joshua	Ιησούς Ναυή	Ναυή	Hosea	Ωσηέ	Ωσηέ
Judges	Κριταί	Κρ	Amos	Αμώς	Αμώς
Ruth	Ρουθ	Ρουθ	Micah	Μιχαίας	Μιχ
1 Samuel	Βασιλειών Α'	Α Βασ	Joel	Ιωήλ	Ιωήλ
2 Samuel	Βασιλειών Β'	Β Βασ	Obadiah	Οβδιών	Οβδ
1 Kings	Βασιλειών Γ'	Γ Βασ	Jonah	Ιωνάς	Ιων
2 Kings	Βασιλειών Δ'	Δ Βασ	Nahum	Ναούμ	Νμ
1 Chronicles	Παραλειπομένων Α'	Α Παρ	Habakkuk	Αμβακούμ	Αμβ
2 Chronicles	Παραλειπομένων Β'	Β Παρ	Zephaniah	Σοφονίας	Σοφ
1 Esdras	Έσδρας Α'	Α Εσδ	Haggai	Αγγαίος	Αγγ
Ezra	Έσδρας Β'	Β Εσδ	Zechariah	Ζαχαρίας	Ζαχ
Nehemiah	Νεεμίας	Νεε	Malachi	Μαλαχίας	Μαλ
Tobit	Τοβίτ	Τοβ	Isaiah	Ησαΐας	Ησ
Judith	Ιουδιθ	Ιδθ	Jeremiah	Ιερεμίας	Ιερ
Esther	Εσθήρ ¹	Εσθ	Baruch	Βαρούχ	Βαρ
1 Maccabees	Μακκαβαίων Α'	Α Μακ	Lamentations	Θρήνοι Ιερεμίου	Θρ
2 Maccabees	Μακκαβαίων Β'	Β Μακ	Letter of Jeremiah	Επιστολή Ιερεμίου	ΕΙερ
3 Maccabees	Μακκαβαίων Γ'	Γ Μακ	Ezekiel	Ιεζεκιήλ	Ιεζ
Psalms	Ψαλμοί ²	Ψαλμ	Daniel	Δανιήλ ³	Δαν
Job	Ιώβ	Ιώβ	4 Maccabees	Μακκαβαίων Δ' ⁴	Δ Μακ

Τα βιβλία που είναι σημειωμένα με γκρι δεν υπάρχουν στον Κανόνα της Παλαιάς Διαθήκης της Προτεσταντικής Εκκλησίας.

¹ Το προτεσταντικό βιβλίο της Εσθήρ έχει 103 λιγότερους στίχους.

² Αν και οι ορθόδοξοι Ψαλμοί είναι ισάριθμοι με τους Προτεσταντικούς, υπάρχει διαφορά στα περιεχόμενα του καθενός. Βλ. και σελ.94 για την αντιστοιχία.

³ Το προτεσταντικό βιβλίο του Ιερεμία είναι τελείως αναδιοργανωμένο σε σχέση με το ελληνικό.

Βλέπε και πίνακα, σελ.101 για τις αντιστοιχίες στίχων και κεφαλαίων.

⁴ Το ορθόδοξο βιβλίο του Δανιήλ περιέχει και το βιβλίο της Σωάννας.

⁵ Το 4^ο βιβλίο των Μακκαβαίων αναγνωρίζεται μόνο από την Ορθόδοξη Εκκλησία ως παράρτημα.

Τα βιβλία της Καινής Διαθήκης των Προτεσταντών είναι τα ίδια με εκείνης των Ορθόδοξων, ωστόσο κάποια βιβλία της έχουν αμφισβητηθεί ως ψευδεπίγραφα από τον Μαρτίνο Λούθηρο και από μεταγενέστερους Προτεστάντες κληρικούς και παρόλο που περιέχονται στη Βίβλο θεωρούνται Δευτεροκανονικά (ή Αντιλεγόμενα) στον Προτεσταντικό Κανόνα (είναι σημειωμένα με γκρι).

ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ					
ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ	ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ	Συντομογραφία	ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ	ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ	Συντομογραφία
Matthew	Κατά Ματθαίον	Μτ	1 Corinthians	Προς Κορινθίους Α'	Α Κορ
Mark	Κατά Μάρκον	Μκ	2 Corinthians	Προς Κορινθίους Β'	Β Κορ
Luke	Κατά Λουκάν	Λκ	Galatians	Προς Γαλάτας	Γαλ
John	Κατά Ιωάννην	Ιω	Ephesians	Προς Εφεσίους	Εφ
Acts	Πράξεις Αποστόλων	Πρξ	Philippians	Προς Φιλιππησίους	Φλπ
James	Ιακώβου	Ιακ	Collosians	Προς Κολοσσαείς	Κολ
1 Peter	Πέτρου Α'	Α Πετ	1 Thessalonians	Προς Θεσσαλονικείς Α'	Α Θεο
2 Peter	Πέτρου Β'	Β Πετ	2 Thessalonians	Προς Θεσσαλονικείς Β'	Β Θεο
1 John	Ιωάννου Α'	Α Ιω	1 Timothy	Προς Τιμόθεον Α'	Α Τιμ
2 John	Ιωάννου Β'	Β Ιω	2 Timothy	Προς Τιμόθεον Β'	Β Τιμ
3 John	Ιωάννου Γ'	Γ Ιω	Titus	Προς Τίτον	Τιτ
Jude	Ιούδα	Ιουδ	Philemon	Προς Φιλήμονα	Φιλ
Romans	Προς Ρωμαίους	Ρωμ	Hebrews	Προς Εβραίους	Εβρ
			Revelation	Αποκάλυψις Ιωάννου	Αποκ

Υποσημείωση 68 (σελ.25)

PSALM 19

¹The heavens declare the glory of God; and the firmament sheweth his handywork.

²Day unto day uttereth speech, and night unto night sheweth knowledge.

³There is no speech nor language, where their voice is not heard.

⁴Their line is gone out through all the earth, and their words to the end of the world. In them hath he set a tabernacle for the sun,

⁵Which is as a bridegroom coming out of his chamber, and rejoiceth as a strong man to run a race.

⁶His going forth is from the end of the heaven, and his circuit unto the ends of it: and there is nothing hid from the heat thereof.

⁷The law of the LORD is perfect, converting the soul: the testimony of the LORD is sure, making wise the simple.

⁸The statutes of the LORD are right, rejoicing the heart: the commandment of the LORD is pure, enlightening the eyes.

⁹The fear of the LORD is clean, enduring for ever: the judgments of the LORD are true and righteous altogether.

ΨΑΛΜΟΣ 18

¹Εἰς τὸ τέλος· ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ

²οἱ οὐρανοὶ δηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα.

³ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ἐρεύγεται ῥῆμα, καὶ νύξ νυκτὶ ἀναγγέλλει γῶσιν.

⁴οὐκ εἰσὶ λαλιαὶ οὐδὲ λόγοι, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν·

⁵εἰς πάσαν τὴν γῆν ἐξηλθεν ὁ φόβος αὐτῶν καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.

⁶ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ· καὶ αὐτὸς ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ, ἀγαλλιᾶσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδὸν αὐτοῦ.

⁷ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ, καὶ τὸ κατάντημα αὐτοῦ ἔως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυβῆσεται τῆς θέρμης αὐτοῦ.

⁸ὁ νόμος τοῦ Κυρίου ἄμωμος, ἐπιστρέφων ψυχάς· ἡ μαρτυρία Κυρίου πιστὴ, σοφίζουσα νήπια.

⁹τὰ δικαιώματα Κυρίου εὐθέα, εὐφραίνοντα καρδίαν· ἡ ἐντολὴ Κυρίου τηλαυγής, φωτίζουσα ὄφθαλμούς·

¹⁰ὁ φόβος Κυρίου ἄγνος, διαμένων εἰς αἰῶνα αἰῶνος· τὰ κρίματα Κυρίου ἀληθινὰ, δεικνυμένα ἐπὶ τὸ αὐτὸ,

¹⁰More to be desired are they than gold, yea, than much fine gold: sweeter also than honey and the honeycomb.

¹¹Moreover by them is thy servant warned: and in keeping of them there is great reward.

¹²Who can understand his errors? cleanse thou me from secret faults.

¹³Keep back thy servant also from presumptuous sins; let them not have dominion over me: then shall I be upright, and I shall be innocent from the great transgression.

¹⁴Let the words of my mouth, and the meditation of my heart, be acceptable in thy sight, O LORD, my strength, and my redeemer.

¹¹ἐπιθυμητὰ ὑπέρ χρυσίου καὶ λίθων τίμιων πολλῶν καὶ γλυκύτερα ὑπέρ μέλι καὶ κηρίον.

¹²καὶ γὰρ ὁ δούλος σου φυλάσσει αὐτὰ ἐν τῷ φυλάσσειν αὐτὰ ἀναπαύσεις πολλή.

¹³παραπτώματα τίς συνήσει; ἐκ τῶν κρυφίων μου καθάρισόν με.

¹⁴καὶ ἀπὸ ἀλλοτριῶν φείσαι τοῦ δούλου σου ἐὰν μὴ μου κατακυριεύσωσι, τότε ἄμωμος ἔσομαι καὶ καθαρισθῆσομαι ἀπὸ ἁμαρτίας μεγάλης.

¹⁵καὶ ἔσονται εἰς εὐδοκίαν τὰ λόγια τοῦ στόματός μου καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου ἐνώπιόν σου διὰ παντός, Κύριε, βοήθῃ μου καὶ λυτρωτὰ μου.

Υποσημείωση 82 (σελ.35)

ΟΙ 95 ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΛΟΥΘΗΡΟΥ

Ασχολήθηκα με το κείμενο αυτό, κατ'αρχάς, λόγω περιέργειας. Πάντα άκουγα για τις 95 θέσεις που οδήγησαν στον αφορισμό του Μαρτίνου Λούθηρου και τη δημιουργία της Προτεσταντικής Εκκλησίας, αλλά ποτέ δεν ασχολήθηκα να διαβάσω ένα προφανώς σημαντικό εκκλησιαστικό κείμενο (μάλλον επειδή όλοι οι δάσκαλοί μου και οι καθηγητές θεολογίας πάντα ανέφεραν ότι ήταν σημαντικό κείμενο, αφού καταφερόταν εναντίον του Πάπα -χαρά σε μας τους Ορθοδόξους- αλλά δεν μας αφορούσε άμεσα. Η αναφορά του Ραϊνε στον Λούθηρο μου το θύμισε και αποφάσισα να το διαβάσω. Είναι ένα πολύ ενδιαφέρον κείμενο και προσκαλώ τον αναγνώστη να του ρίξει τουλάχιστον μια ματιά.

Το κείμενο είναι μεταφρασμένο από τα Αγγλικά, όπως αυτό εμφανίζεται στην ιστοσελίδα www.iclnet.org/pub/resources/text/wittenberg/luther/web/ninetyfive.html και αναδημοσιευμένο από το βιβλίο “Works of Martin Luther”, Adolph Spaeth, L.D. Reed, Henry Eyster Jacobs, et AL., Trans. & Eds., Philadelphia, A. J. Holman Company, 1915, Τόμος 1, σελ.29-38.

Διαφωνία του Μαρτίνου Λούθηρου σχετικά με τη Δύναμη και Αποτελεσματικότητα της Αφesis Ἀμαρτιῶν του Δρ. Μαρτίνου Λούθηρου (1517)

Λόγω της αγάπης μας για την αλήθεια και την επιθυμία μας να την φέρουμε στο φως, οι ακόλουθες προτάσεις θα συζητηθούν στο Wittenberg, υπό την προεδρία του πατρός Μαρτίνου Λούθηρου, καθηγητού της Τέχνης και της Ιεράς Θεολογίας και καθηγητού στην Ιερατική σχολή του ίδιου μέρους. Ζητά από αυτούς που δεν μπορούν να είναι παρόντες και να συζητήσουν μαζί μας να το κάνουν δι'αλληλογραφίας.

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀμήν.

1. Ο Κύριος και Ἀρχοντάς μας Ἰησοῦς Χριστός, ὅταν εἶπε “Poenitentiam agite”, ζήτησε ὅλη ζωὴ των πιστῶν να εἶναι μια μετάνοια.
2. Αὐτὰ τα λόγια δεν μπορεί να εννοηθεῖ ὅτι σημαίνουν τὸ μυστήριο τῆς εξομολογήσεως, ὅπως χορηγεῖται ἀπὸ τους ἱερεῖς.
3. Ὡστόσο δεν εννοεῖ εσωτερικὴ μετάνοια μόνο· ὄχι, δεν ὑπάρχει εσωτερικὴ μετάνοια που να μὴν ἐπιφέρει καὶ διάφορες ἐξωτερικὲς τιμωρίες τῆς σάρκας. (ΣτμM εννοεῖ τις συνήθειες σωματικῆς αυτοτιμωρίας· αυτομαστιγώματα κλπ)
4. Η τιμωρία [τῆς ἁμαρτίας] συνεπῶς, συνεχίζει ὅσο συνεχίζει καὶ η ἀπέχθεια πρὸς τον εαυτὸ· γιατί αὐτὴ εἶναι ἡ ἀληθινὴ εσωτερικὴ μετάνοια καὶ συνεχίζει μέχρι τὴν εἰσοδὸ μας στο βασίλειο των Ουρανῶν.

5. Ο Πάπας δεν έχει ούτε την πρόθεση, ούτε τη δυνατότητα να ανακαλέσει ποινές, εκτός από αυτές που έχει επιβάλει είτε με τη δική του εξουσία, είτε με αυτή των Κανόνων.
6. Ο Πάπας δεν μπορεί να ανακαλέσει την ενοχή, εκτός δηλώνοντας ότι έχει ανακληθεί από το Θεό και υποτασσόμενος στην θεϊκή ανάκληση. Αν το δικαίωμά ανάκλησής του σε αυτές τις περιπτώσεις δεν ήταν ευάρεστο, τότε η ενοχή θα παρέμενε παντελώς ασυγκώρητη.
7. Ο Θεός δεν ανακαλεί ενοχή από κανέναν που ο ίδιος δεν θέλει και παράλληλα δεν ταπεινώνεται σε όλα και δεν υποτάσσεται στον εφημέριό Του.
8. Οι κανόνες μετανοίας επιβάλλονται μόνο στους ζωντανούς και σύμφωνα με αυτούς τίποτα δεν θα πρέπει να επιβάλλεται στους ετοιμοθάνατους.
9. Γι'αυτό το Άγιο Πνεύμα [που ενοικεί] στον Πάπα είναι επεικέες μαζί μας, επειδή με τις αποφάσεις του πάντα κάνει εξαιρέσεις σχετικά με το θέμα του θανάτου και της ανάγκης.
10. Αδαιή και κακά είναι τα πράγματα που κάνουν οι ιερείς που, στην περίπτωση των ετοιμοθάντων, επιβάλλουν Κανονικές [εξαιρετικές] ποινές για το Καθατήριο.
11. Αυτή η αλλαγή των Κανονικών ποινών σε ποινές Καθατηρίου είναι αρκετά προφανές ότι είναι ένας από τους καρπούς που σπάρθηκαν ενώ οι επίσκοποι κοιμούνταν.
12. Παλιότερα οι Κανονικές ποινές επιβάλλονταν όχι μετά, αλλά πριν τη συχώρηση, ως δοκιμασίες αληθινής μετανοίας.
13. Οι ετοιμοθάνατοι ελευθερώνονται με το θάνατο από κάθε ποινή. Οι κανόνες τους θεωρούν ήδη νεκρούς, άρα έχουν δικαίωμα να εξαιρεθούν από αυτούς.
14. Η ατελής υγεία [της ψυχής] δηλαδή η ατελής αγάπη των ετοιμοθάντων φέρνει μαζί της μεγάλο φόβο· και όσο λιγότερη είναι η αγάπη, τόσο μεγαλύτερος είναι ο φόβος.
15. Αυτός ο φόβος και η φρίκη είναι αρκετές από μόνες τους [για να μη μιλήσουμε για άλλα πράγματα] ως ποινές Καθατηρίου, αφού είναι πολύ κοντά στη φρίκη της απόγνωσης.
16. Η Κόλαση, το Καθατήριο και ο Παράδεισος μοιάζουν να διαφέρουν όσο η απόγνωση, η σχεδόν απόγνωση και η βεβαιωμένη ασφάλεια.
17. Όταν οι ψυχές είναι στο Καθατήριο φαίνεται αναγκαίο ο τρόμος να μειώνεται και η αγάπη να αυξάνεται.
18. Δεν φαίνεται επιβεβαιωμένο, είτε με τη λογική, είτε από τις Γραφές, ότι δεν βρίσκονται σε κατάσταση χάριτος, δηλαδή αυξανόμενης αγάπης.
19. Επίσης είναι ανεπιβεβαίωτο ότι αυτές [οι ψυχές] ή τουλάχιστον κάποιες από αυτές, είναι σίγουρες ή σχεδόν σίγουρες για την αγιότητά τους, αν και μπορούμε να είμαστε αρκετά σίγουροι γι' αυτό.
20. Γι'αυτό το λόγο με τον όρο "πλήρης ανάκληση ποινών" ο Πάπας δεν τις εννοεί "όλες", αλλά αυτές που επέβαλε ο ίδιος.
21. Γι'αυτό εκείνοι που κηρύσσουν τη συχώρηση σφάλμων όταν λένε ότι με τη συχώρηση του Πάπα ο άνθρωπος ελευθερώνεται από κάθε ποινή και σώζεται· ενώ απελευθερώνει τις ψυχές στο Καθατήριο χωρίς ποινές, που σύμφωνα με τους Κανόνες, θα έπρεπε να εκτίσουν εν ζωή.
22. Αν είναι δυνατό να ανακληθούν όλες οι ποινές, είναι βέβαιο ότι αυτό θα μπορούσε να γίνει στην περίπτωση μόνο των πιο τέλειων, δηλαδή σε ελάχιστα άτομα.
23. Συνεπώς, οι περισσότεροι εξαιρούνται με το να πιστεύουν σ'αυτή την αδιόριστη και πομπώδη υπόσχεση απελευθέρωσης από τις ποινές.
24. Γενικά, η δύναμη που έχει ο Πάπας στο Καθατήριο, είναι όμοια με τη δύναμη που έχει ένας επίσκοπος στην επισκοπή του ή ένας εφημέριος στην ενορία του.
25. Ο Πάπας πράττει καλώς όταν δίνει άφεση σε ψυχές [στο Καθατήριο], αλλά όχι με τη δύναμη των κλειδιών [του Παράδεισου] (τα οποία δεν κατέχει, αλλά με μεσιτεία).
26. Διδάσκουν ότι όταν η δεκάρα κουδουνίσει στο δίσκο, η ψυχή πετάει [από το Καθατήριο]
27. Είναι σίγουρο ότι όταν η δεκάρα κουδουνίσει στο δίσκο αυξάνεται το κέρδος και η φιλαργυρία, αλλά το αποτέλεσμα της μεσιτείας της Εκκλησίας βασίζεται μόνο στη δύναμη του Θεού και μόνο.
28. Ποιος ξέρει αν οι ψυχές στο Καθατήριο θέλουν να εξαγοραστούν από αυτό, όπως στο θρύλο των Αγίων Σεβερίνου και Πασκάλ.
29. Κανείς δεν μπορεί να ξέρει αν η μετάνοιά του είναι ειλικρινής, πόσο μάλλον αν έχει συγχωρεθεί πλήρως.
30. Όσο σπάνιος είναι ο άνθρωπος που μετανοεί ειλικρινά, τόσο σπάνιος είναι ο άνθρωπος που πραγματικά αγοράζει αφέσεις [χωρίς να επιθυμεί να μετανοήσει], δηλαδή τέτοιοι άνθρωποι είναι πολύ σπάνιοι.
31. Θα καταδικαστούν αιώνια μαζί με τους δασκάλους τους αυτοί που πιστεύουν ότι η σωτηρία τους είναι εξασφαλισμένη επειδή έχουν γράμματα συχώρησης.
32. Οι άνθρωποι πρέπει να είναι επιφυλακτικοί ενάντια σε εκείνους που λένε ότι οι συγχωρέσεις του Πάπα είναι ένα ανεκτίμητο δώρο του Θεού με το οποίο ο άνθρωπος Τον πλησιάζει·
33. γιατί αυτές οι "συγχωρέσεις" αφορούν μόνο τις ποινές για την τήρηση των μυστηρίων και αυτές αποδίδονται από τον άνθρωπο.
34. Δεν κηρύσσουν χριστιανικό δόγμα αυτοί που διδάσκουν ότι η μετάνοια δεν είναι απαραίτητη γι'αυτούς που σκοπεύουν να εξαγοράσουν ψυχές από το Καθατήριο ή να αγοράσουν συχωροχάρτια.
35. Κάθε ειλικρινά μετανοών Χριστιανός έχει δικαίωμα στην πλήρη ανάκληση των ποινών και της ενοχής

- χωρίς γράμματα συγκώρευσης.
37. Κάθε αληθινός Χριστιανός, είτε ζωντανός, είτε νεκρός, συμμετέχει σε όλες τις ευλογίες του Χριστού και της Εκκλησίας και αυτό του προσφέρεται από το Θεό, χωρίς γράμματα συγκώρευσης.
 38. Ωστόσο, η ανάκληση ποιών και η συμμετοχή [στις ευλογίες της Εκκλησίας] που απονέμονται από τον Πάπα δεν είναι καθόλου κατακριτές, αφού είναι, όπως έχω πει, εκδήλωση της θείας χάριτος.
 39. Είναι πολύ δύσκολο, ακόμα και για τους ικανότερους θεολόγους, ταυτόχρονα να επιβραβεύουν τον κόσμο για την πληθώρα συγκωροκαρτιών και [την ανάγκη] για πραγματική μετάνοια.
 40. Η πραγματική μετάνοια αναζητά και αγαπά την τιμωρία, αλλά οι φιλελεύθερες συγχωρέσεις μόνο καλαρώνουν την τιμωρία και την καθιστούν μισητή ή τουλάχιστον παρέχουν ευκαιρία [για να είναι μισητές.]
 41. Οι αποστολικές συγχωρέσεις πρέπει να κηρύσσονται με προσοχή, γιατί μπορεί οι άνθρωποι να νομίσουν ότι είναι προτιμότερες από τα άλλα έργα αγάπης.
 42. Οι Χριστιανοί πρέπει να διδαχθούν ότι ο Πάπας δεν εννοεί ότι η αγορά συγκωροκαρτιών συγκρίνεται με οποιονδήποτε τρόπο με τα έργα ελέους.
 43. Οι Χριστιανοί πρέπει να διδαχθούν ότι αυτός που ελεεί στους φτωχούς και δανείζει σ'αυτούς που έχουν ανάγκη κάνει καλύτερο έργο από τα αγοράζει συγκωροκάρτια·
 44. γιατί η αγάπη μεγαλώνει με τα έργα αγάπης και ο άνθρωπος γίνεται καλύτερος, αλλά με συγκωροκάρτια ο άνθρωπος δεν καλυτερεύει, μόνο γίνεται πιο ελεύθερος από την τιμωρία.
 45. Οι Χριστιανοί πρέπει να διδαχθούν ότι αυτός που βλέπει έναν άνθρωπο με ανάγκη και τον προσπερνάει και δίνει [τα λεφτά του] για συγκωροκάρτια, δεν αγοράζει συγχώρευση από τον Πάπα, αλλά αγανάκτηση από το Θεό.
 46. Οι Χριστιανοί πρέπει να διδαχθούν ότι αν δεν έχουν περισσότερα απ'ότι χρειάζονται, να κρατήσουν τα απαραίτητα για την οικογενεία τους και όχι να τα σκορπάνε σε συγκωροκάρτια.
 47. Οι Χριστιανοί πρέπει να διδαχθούν ότι το να αγοράζουν συγκωροκάρτια είναι ζήτημα ελεύθερης βούλησης και όχι εντολή.
 48. Οι Χριστιανοί πρέπει να διδαχθούν ότι Πάπας με το να μοιράζει συγκωροκάρτια, χρειάζεται και επιζητά τις προσευχές τους γι'αυτον περισσότερο από τα χρήματα.
 49. Οι Χριστιανοί πρέπει να διδαχθούν ότι τα παπικά συγκωροκάρτια είναι χρήσιμα αν δεν τα εμπιστεύονται, αλλά επιζητήματα αν με αυτά κάνουν το φόβο τους για το Θεό.
 50. Οι Χριστιανοί πρέπει να διδαχθούν ότι αν ο Πάπας ήξερε τις υπερβολές αυτών που κηρύσσουν υπέρ των συγκωροκαρτιών, θα προτιμούσε η εκκλησία του Αγίου Πέτρου να γίνει στάχτη, παρά να είναι κτισμένη με το δέρμα, τις σάρκες και τα οστά του ποιμνίου του.
 51. Οι Χριστιανοί πρέπει να διδαχθούν ότι ο Πάπας θα επιθυμούσε, όπως είναι το καθήκον του, να δώσει από τα ίδια του τα χρήματα σε πολλούς από τους οποίους ορισμένοι κηρύκτες συγκωροκαρτιών κλέβουν τα χρήματά τους με κολακείες, αν και μάλλον θα έπρεπε να πωληθεί ο Άγιος Πέτρος.
 52. Οι επιβεβαιώσεις σωτηρίας με γράμματα συγκώρευσης είναι μάταιες, ακόμη κι αν οι επισκοπικοί εκπρόσωποι, όχι, ακόμα κι αν ο ίδιος ο Πάπας παλούκωνε την ψυχή του [για να μας πείσει.]
 53. Είναι εχθροί του Χριστού και του Πάπα αυτοί που σιγούν το λόγο του Θεού σε κάποιες εκκλησίες για να κηρύζουν τα συγκωροκάρτια σε κάποιες άλλες.
 54. Ο λόγος του Θεού πληγώνεται όταν στο ίδιο κήρυγμα, ξοδεύεται ίσος ή περισσότερος χρόνος στα συγκωροκάρτια απ'ότι στο λόγο [του Θεού.]
 55. Πρέπει να είναι η πρόθεση του Πάπα, αν οι αφέσεις αμαρτιών γιορτάζονται με μία καμπάνα, με μία λιτανεία, με μία ακολουθία, το Ευαγγέλιο, που είναι το σπουδαιότερο πράγμα, να κηρύσσεται με εκατοντάδες καμπάνες, εκατοντάδες λιτανείες, εκατοντάδες ακολουθίες.
 56. "Οι θησαυροί της Εκκλησίας" από τους οποίους ο Πάπας δίνει άφεση αμαρτιών, δεν είναι ορθά νομασμένοι και γνωστοί στο λαό του Χριστού.
 57. Ότι δεν πρόκειται για διαχρονικούς θησαυρούς είναι πασιφανές, αφού πολλοί πωλητές δεν αποκαρίζονται εύκολα από τέτοιους θησαυρούς, αλλά μόνο τους συλλέγουν.
 58. Ούτε είναι τα προτερήματα του Χριστού και των Αγίων, γιατί και χωρίς τον Πάπα, αυτά πάντα προσδίδουν χάρη στον πνευματικό άνθρωπο και το σταυρό, το θάνατο και την Κόλαση για τον κοσμικό άνθρωπο.
 59. Ο Αγ. Λαυρέντιος είπε ότι οι θησαυροί της Εκκλησίας είναι οι φτωχοί, αλλά χρησιμοποίησε τη λέξη με την τότε σημασία.
 60. Χωρίς βιασύνη λέμε ότι τα κλειδιά της Εκκλησίας που δίδονται με τη χάρη του Χριστού είναι αυτός ο θησαυρός·
 61. γιατί είναι σαφές ότι για την ανάκληση ποιών και συγκεκριμένων περιπτώσεων, η δύναμη του Πάπα είναι από μόνη της αρκετή.
 62. Ο αληθινός θησαυρός της Εκκλησίας είναι το Άγιο Ευαγγέλιο της δόξης και της χάριτος του Θεού.
 63. Αλλά αυτός ο θησαυρός είναι φυσικά μισητός γιατί καθιστά τον πρώτο, τελευταίο.
 64. Από την άλλη, ο θησαυρός των συγκωροκαρτιών είναι φυσικά περισσότερο δεκτός, αφού καθιστά τον τελευταίο, πρώτο.
 65. Γι'αυτό ο θησαυρός των Ευαγγελίων είναι τα δίκτυα με τα οποία παλιότερα ψάρευαν ανθρώπους του πλούτου.
 66. Οι θησαυροί των συγκωροκαρτιών είναι δίκτυα με τα οποία ψαρεύουν τα πλούτη των ανθρώπων.
 67. Τα συγκωροκάρτια, τα οποία οι κήρυκες παρουσιάζουν σαν τη "μέγιστη χάρη" είναι γνωστά σαν

τέτοια λόγια του κέρδους που προαθούν.

68. Ωστόσο αποτελούν την “ελάχιστη χάρη” σε σύγκριση με τη χάρη του Θεού και την ευλάβεια του Σταυρού.
69. Οι επίσκοποι και οι εφημέριοι είναι υποχρεωμένοι να επιτρέπουν ευλαβικά τους απεσταλμένους της αποστολικής συγκώρευσης.
70. Αλλά ακόμα περισσότερο είναι υποχρεωμένοι να κοιτούν και να ακούν προσεκτικά μήπως και οι άνθρωποι αυτοί κηρύξουν τα δικά τους όνειρα αντί για τα εγκεκριμένα από τον Πάπα.
71. Αυτός που θα μιλήσει κατά της αλήθειας της αποστολικής συγκώρευσης, ας αναθεματιστεί και ας είναι καταραμένος!
72. Αλλά αυτός που προστατεύει από τη λαγνεία και την εξουσία των ατόμων που κηρύσσουν υπέρ των συγκωροχαρτιών, ας είναι ευλογημένος!
73. Ο Πάπας δικαίως απειλεί αυτούς που με οποιαδήποτε τέχνη μηχανεύονται την παρεμπόδιση διακίνησης των συγκωροχαρτιών.
74. Αλλά περισσότερο σκοπεύει να απειλήσει αυτούς που με την πρόφαση των αφέσεων προσπαθούν να κάνουν ζημιά στην αγία αγάπη και αλήθεια.
75. Το να πιστεύει κανείς ότι οι παπικές αφέσεις είναι τόσο σπουδαίες ώστε να μπορούν να συγκωρέσουν ακόμα και μια αδύνατη αμαρτία, όπως ο βιασμός της Παρθένου, είναι παράνοια.
76. Εμείς λέμε, αντίθετα, ότι οι παπικές αφέσεις δεν μπορούν να αφαιρέσουν ούτε το πιο μικρό αφέσιμο αμάρτημα, όσον αφορά την ενοχή του.
77. Λέγεται ότι ούτε ο Απόστολος Πέτρος δε θα μπορούσε να αποδώσει περισσότερη χάρη αν ήταν σήμερα Πάπας [σε σχέση με τον τρέχοντα Πάπα]. Αυτό είναι βλασφημία και για τον Απόστολο Πέτρο και για τον Πάπα.
78. Εμείς λέμε ότι ο τρέχων Πάπας και οποιοσδήποτε Πάπας έχει μεγαλύτερη χάρη διαθέσιμη, δηλαδή το Ευαγγέλιο, τις δυνάμεις και το δώρο της Ιασης, όπως γράφεται στο Α Κορ. 7.
79. Το να λέει κανείς ότι ο σταυρός διακοσμημένος με το έμβλημα του Πάπα που εγειρούν [αυτοί που κηρύσσουν τα συγκωροχάρτια] είναι ίδιες αξίες με το Σταυρό του Χριστού, είναι βλασφημία.
80. Οι επίσκοποι, οι εφημέριοι και οι θεολόγοι που επιτρέπουν τέτοια λόγια να διαδίδονται στο λαό θα πρέπει να λογοδοτήσουν.
81. Αυτό το ακαλόνοτο κήρυγμα αφέσεων δεν διευκολύνει την κατάσταση ακόμα και για ένα μορφωμένο άνθρωπο, για να σώσει το αφέσιμο που δικαιούται ο Πάπας από το διασυριό και τις καιρίες ερωτήσεις των λαϊκών.
82. Ήτοι: “Γιατί ο Πάπας δεν αδειάζει το Καθατήριο, για χάρη της ιερής αγάπης και της ανάγκης των ψυχών που βρίσκονται εκεί [για λύτρωση], αλλά λυτρώνει άπειρες ψυχές για τα θλιβερά χρήματα με τα οποία χτίζει την Εκκλησία; Οι πρώτες αιτίες είναι δίκαιες, οι δεύτερες ασήμαντες”
83. Ξανά: “Γιατί συνεχίζονται οι νεκρώσιμες και επετειακές λειτουργίες και γιατί δεν επιστρέφονται τα χρήματα που δωρίζονται για τους νεκρούς, αφού είναι λάθος να προσεύχεται κανείς για τους λυτρωμένους.”
84. Ξανά: “Τι είδους είναι αυτή η νέα ευλάβεια για το Θεό και τον Πάπα, που επιτρέπει με χρήματα ένας ασεβής να εξαγοράσει τη λύτρωση μιας ψυχής από το Καθατήριο και δεν κάνει το ίδιο από αγάπη για μια ευσεβή ψυχή που έχει ανάγκη [να βγει από το Καθατήριο];”
85. Ξανά: “Γιατί οι Κανόνες μετανοίας που ουσιαστικά είχαν απεμποληθεί και είναι νεκροί, τώρα ικανοποιούνται με το να δίνουν αφέσεις, σαν να ήταν ζωντανοί και σε ισχύ;”
86. Ξανά: “Γιατί ο Πάπας, που σήμερα πλουσιότερος και από τον πιο πλούσιο άνθρωπο, δεν χτίζει το ναό του Αγ. Πέτρου με τα δικά του χρήματα και το κάνει με τα χρήματα των φτωχών;”
87. Ξανά: “Γιατί ο Πάπας συγκωρεί και τη συμμετοχή [στην εκκλησία] αποδίδει σε αυτούς που, με πλήρη μεταμέλεια, δικαιούνται πλήρη συγκώρευση και συμμετοχή.”
88. Ξανά: “Πόσο μεγαλύτερη ευλογία δεν θα παρείχε η εκκλησία αν ο Πάπας έκανε εκατό φορές την ημέρα αυτό που κάνει τώρα, παρέχοντας σε κάθε πιστό αυτές τις συγκωρέσεις και συμμετοχές;”
89. “Αφού ο Πάπας με τα συγκωροχάρτια, προσπαθεί να σώσει ψυχές αντί να μαζέψει χρήματα, γιατί ακυρώνει τις προηγούμενες αφέσεις, αφού είναι το ίδιο αποτελεσματικές;”
90. Το να καταπέσει αυτά τα επιχειρήματα και τους ενδοιασμούς των λαϊκών με τη δύναμη και όχι με επιχειρήματα, εμφανίζει την Εκκλησία και το Πάπα ως περιγελο στους εκθρούς τους και στεναχωρούν τους Χριστιανούς.
91. Γι’αυτό αν τα συγκωροχάρτια κηρύσσονταν σύμφωνα με το πνεύμα του Πάπα, όλες αυτές οι αμφιβολίες θα επιλύονταν εύκολα· όχι, δεν θα υπήρχαν.
92. Ας φύγουν, λοιπόν, όλοι αυτοί οι προφήτες που λένε στους Χριστιανούς “Ειρήνη, Ειρήνη” και ειρήνη δεν υπάρχει!
93. Ευλογημένοι ας είναι οι προφήτες που λένε στους Χριστιανούς “Σταυρός, Σταυρός” και σταυρός δεν υπάρχει!
94. Οι Χριστιανοί πρέπει να δοξάζονται που είναι πρόθυμοι να ακολουθούν το Χριστό, την Κεφαλή, εν μέσω πονών, θανάτων και Κολάσεως·
95. και εν τέλει είναι οίγουροι ότι θα μπουν στον Παράδεισο με την εξασφάλιση της ειρήνης και όχι μετά πολλών βασάνων.

Υποσημείωση 24 (σελ.300)**ΟΙ 12 ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ
JOHN SHELBY SPONG**

Οι παρακάτω 12 θέσεις έχουν αναρτηθεί στο διαδίκτυο από τον συνταξιοδοτημένο Αγγλικανό Επίσκοπο του Newark ως πρόσκληση στον σύγχρονο χριστιανικό κόσμο για έναν επαναπροσδιορισμό της χριστιανικής κοσμοθεώρησης.

1. Ο Θεϊσμός, ως μέθοδος ορισμού του Θεού, είναι νεκρός. Συνεπώς οι περισσότερες θεολογικές συζητήσεις περί Θεού σήμερα στερούνται νοήματος. Πρέπει να βρεθεί ένας νέος τρόπος ομιλίας περί Θεού.
2. Δεδομένου ότι ο Θεός δεν μπορεί πλέον να συλληφθεί με θεϊτικούς όρους, δεν έχει νόημα να προσπαθούμε να κατανοήσουμε τον Ιησού ως ενσάρκωση μιας θεϊτικής θεότητας. Συνεπώς η παραδοσιακή Χριστολογία είναι ανούσια.
3. Η βιβλική ιστορία τελείων ανθρώπων και μιας τελείας Πλάσης από την οποία οι άνθρωποι εξέπεσαν λόγω αμαρτίας είναι προ-Δαρβινική μυθολογία και μετα-Δαρβίνα ανοησία.
4. Η αειπαρθενία [της Παναγίας] αν [επιχειρηθεί] να γίνει κατανοητή ως βιολογική αλήθεια, κάνει τη θεϊκή φύση του Χριστού, όπως νοείται παραδοσιακά, αδύνατη.
5. Τα θαύματα της Καινής Διαθήκης δεν μπορούν πλέον να ερμηνευτούν σε ένα μετα-Νευτώνιο κόσμο ως υπερφυσικά γεγονότα που πραγματοποιήθηκαν από μια ενσαρκωμένη θεότητα.
6. Η αντίληψη της σταυρικής θυσίας για τις αμαρτίες του κόσμου είναι μια βαρβαρική ιδέα βασισμένη σε πρωτόγονες απόψεις για το Θεό και πρέπει να απορριφθεί.
7. Η Ανάσταση είναι μια θεϊκή ενέργεια. Ο Ιησούς αφού αναστήθηκε θεωρήθηκε Θεός. Άρα δεν μπορούμε να μιλάμε για μια φυσική επανεμφύσηση ζωής που συνέβη εντός της ανθρώπινης ιστορίας.
8. Η ιστορία της Ανάληψης υποθέτει ένα Σύμπαν τριών στρωμάτων και δεν μπορεί να εκφραστεί στις αντιλήψεις μιας μετα-Κοπερνίκειας διαστημικής εποχής.
9. Δεν υπάρχει εξωτερικό, αντικειμενικό, αποκεκαλυμμένο, σταθερό κείμενο στις Γραφές ή σε πέτρινες πλάκες που θα ρυθμίζει την ηθική μας συμπεριφορά αιωνίως.
10. Η προσευχή δεν μπορεί να νοηθεί ως μια παράκληση σε μία θεϊτική θεότητα για να δράσει με ένα συγκεκριμένο τρόπο στην ανθρώπινη ιστορία.
11. Η ελπίδα για ζωή μετά θάνατον πρέπει να χωριστεί δια παντός από την ελεγκτική λογική της ανταμοιβής και της τιμωρίας. Η Εκκλησία πρέπει, λοιπόν, να σταματήσει να βασίζεται στις τύψεις ως υποκινητή [ηθικής] συμπεριφοράς.
12. Όλα τα ανθρώπινα όντα είναι [πλασμένα] κατ'εικόνα του Θεού και ο καθένας πρέπει να γίνεται σεβαστός ως έχει. Συνεπώς καμία εξωτερική εικόνα βασισμένη σε φυλή, εθνότητα, φύλο ή σεξουαλικό προσανατολισμό δεν πρέπει να χρησιμοποιείται ως βάση για αποδοχή ή απόρριψη.

Υποσημείωση 21 (σελ.67)

Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ

	ΕΞ 20,2-17	Δευτ 5,6-21
1	² έγω είμι Κύριος ὁ Θεός σου, ὅστις ἐξήγαγόν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας. ³ οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ.	⁶ έγω είμι Κύριος ὁ Θεός σου ὁ ἐξαγαγών σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας. ⁷ οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροι πρὸ προσώπου μου.
2	^{4/8} οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλον οὐδὲ παντός ὁμοίωμα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ὅσα ἐν τῇ γῇ κάτω καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὑποκάτω τῆς γῆς. ^{5/9} οὐ προσοκνήσεις αὐτοῖς οὐδὲ μη λατρεύσης αὐτοῖς, ὅτι ἐγώ ε�μι Κύριος ὁ Θεός σου, Θεός ζηλωτής, ἀποδιδοὺς ἀμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα ἐπὶ τρίτην καὶ τετάρτην γενεάν τοῖς μισοῦσί με. ^{6/10} καὶ ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας τοῖς ἀγαπῶσί με καὶ τοῖς φυλάσσοσι τὰ προστάγματά μου.	
3	^{7/11} οὐ λήψη τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ· οὐ γὰρ μὴ καθαρίση Κύριος ὁ Θεός σου τὸν λαμβάνοντα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ ματαίῳ.	
4	⁸ μνησθητι τὴν ἡμέρα τῶν σαββάτων ἀγιάζειν αὐτήν. ⁹ Ἐξ ἡμέρας ἐργᾶ καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου· ¹⁰ τῇ δὲ ἡμέρα τῇ ἑβδόμῃ σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου· οὐ ποιήσεις ἐν αὐτῇ πᾶν ἔργον, σὺ καὶ ὁ υἱός σου καὶ ἡ θυγάτηρ σου, ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου, ὁ βοῦς σου καὶ τὸ ὑποζύγιόν σου καὶ πᾶν κτήνός σου καὶ ὁ προσήλυτος ὁ παροικῶν ἐν σοί. ¹¹ ἐν γὰρ ἑξ ἡμέραις ἐποίησε Κύριος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς καὶ κατέπαυσε τῇ ἡμέρα τῇ ἑβδόμῃ· διὰ τοῦτο εὐλόγησε Κύριος τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην καὶ ἡγίασεν αὐτήν.	¹² φύλαξαι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων ἀγιάζειν αὐτήν, ὃν τρόπον ἐνετείλατό σοι Κύριος ὁ Θεός σου. ¹³ Ἐξ ἡμέρας ἐργᾶ καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου· ¹⁴ τῇ δὲ ἡμέρα τῇ ἑβδόμῃ σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου, οὐ ποιήσεις ἐν αὐτῇ πᾶν ἔργον, σὺ καὶ ὁ υἱός σου καὶ ἡ θυγάτηρ σου, ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου, ὁ βοῦς σου καὶ τὸ ὑποζύγιόν σου καὶ πᾶν κτήνός σου καὶ προσήλυτος ὁ παροικῶν ἐν σοί, ἵνα ἀναπαύσῃται ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου καὶ τὸ ὑποζύγιόν σου, ὡσπερ καὶ σὺ· ¹⁵ καὶ μνησθήσῃ ὅτι οἰκέτης ἦσθα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐξηγαγέ σε Κύριος ὁ Θεός σου ἐκεῖθεν ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ, διὰ τοῦτο συντάξέ σοι Κύριος ὁ Θεός σου, ὥστε φυλάσσεσθαι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων καὶ ἀγιάζειν αὐτήν.
5	¹² τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς, ἧς Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι.	¹⁶ τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ὃν τρόπον ἐνετείλατό σοι Κύριος ὁ Θεός σου, ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι.
6	¹³ οὐ μοιχεύσεις	¹⁷ οὐ φονεύσεις.
7	¹⁴ οὐ κλέψεις	¹⁸ οὐ μοιχεύσεις.
8	¹⁵ οὐ φονεύσεις	¹⁹ οὐ κλέψεις.
9	^{16/20} οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρτυρίαν ψευδῆ.	
10	^{17/21} οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου· οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν οἰκίαν τοῦ πλησίον σου οὔτε τὸν ἀγρόν αὐτοῦ οὔτε τὸν παῖδα αὐτοῦ οὔτε τὴν παιδίσκην αὐτοῦ οὔτε τοῦ βοῦς αὐτοῦ οὔτε τοῦ ὑποζυγίου αὐτοῦ οὔτε παντός κτήνους αὐτοῦ οὔτε πάντα ὅσα τῷ πλησίον σου ἔστι.	

Στο πρώτο μέρος της ταινίας Zeitgeist (www.zeitgeistmovie.com), στο οποίο επικρίνεται ο Χριστιανισμός και αναπτύσσεται η Αστροθεολογική θεωρία, υποστηρίζεται ότι ο Δεκάλογος είναι βασισμένος στο Ώρκι 125 του αιγυπτιακού Βιβλίου των Νεκρών, όπου περιγράφεται το τεκμήριο αθωότητας μιας ψυχής για να εισέλθει στην Αίθουσα της Διπλής Αλήθειας. Το κείμενο γράφει τα εξής (Πλάκα 30):

“...Για χάρη σου [Rekhti-merti-f-ent-Maat] απέρριψα την κακία. Δεν έχω κάνει κακό σε κανέναν άνθρωπο, ούτε έχω πληγώσει ζώα. [...] ⁸...Κάθε μέρα δούλεψα περισσότερο από ότι ήταν απαραίτητο [...] ⁹...Δεν μίσησα ποτέ το Θεό [...] ¹²...Δεν προκάλεσα πόνο σε κανένα. Δεν έκανα κανέναν άνθρωπο να θρηνησει. ¹³Δεν έκανα ποτέ φόνο, ούτε ζήτησα από άλλον να σκοτώσει για μένα [...] ¹⁵...Δεν έχω μοιχεύσει και δεν έχω βεβηλώσει το σώμα μου...”

Το πλήρες κείμενο του Βιβλίου των Νεκρών (ή πάπυρος του Άνι) βρίσκεται στην ιστοσελίδα www.sacred-texts.com/egy/ebod/index.htm

Παραπομπή σελ.159

GENESIS, chapter 1

¹In the beginning God created the heaven and the earth. ²And the earth was without form, and void; and darkness was upon the face of the deep. And the Spirit of God moved upon the face of the waters. ³And God said, Let there be light: and there was light. ⁴And God saw the light, that it was good: and God divided the light from the darkness. ⁵And God called the light Day, and the darkness he called Night. And the evening and the morning were the first day. ⁶And God said, Let there be a firmament in the midst of the waters, and let it divide the waters from the waters. ⁷And God made the firmament, and divided the waters which were under the firmament from the waters which were above the firmament: and it was so. ⁸And God called the firmament Heaven. And the evening and the morning were the second day. ⁹And God said, Let the waters under the heaven be gathered together unto one place, and let the dry land appear: and it was so. ¹⁰And God called the dry land Earth; and the gathering together of the waters called he Seas: and God saw that it was good. ¹¹And God said, Let the earth bring forth grass, the herb yielding seed, and the fruit tree yielding fruit after his kind, whose seed is in itself, upon the earth: and it was so. ¹²And the earth brought forth grass, and herb yielding seed after his kind, and the tree yielding fruit, whose seed was in itself, after his kind: and God saw that it was good. ¹³And the evening and the morning were the third day. ¹⁴And God said, Let there be lights in the firmament of the heaven to divide the day from the night; and let them be for signs, and for seasons, and for days, and years: ¹⁵And let them be for lights in the firmament of the heaven to give light upon the earth: and it was so. ¹⁶And God made two great lights; the greater light to rule the day, and the lesser light to rule the night: he made the stars also. ¹⁷And God set them in the firmament of the heaven to give light upon the earth, ¹⁸And to rule over the day and over the night, and to divide the light from the darkness: and God saw that it was good. ¹⁹And the evening and the morning were the fourth day. ²⁰And God said, Let the waters bring forth abundantly the moving creature that hath life, and fowl that may fly above the earth in the open firmament of heaven.

²¹And God created great whales, and every living creature that moveth, which the waters brought forth abundantly, after their kind, and every winged fowl after his kind: and God saw that it was good. ²²And God blessed them, saying, Be fruitful, and multiply, and fill the waters in the seas, and let fowl multiply in the earth. ²³And the evening and the morning were the fifth day. ²⁴And God said, Let the earth bring forth the living creature after his kind, cattle, and creeping thing, and beast of the earth after his kind: and it was so. ²⁵And God made the beast of the earth after his kind, and cattle after their kind, and every thing that creepeth upon the earth after his kind: and God saw that it was good. ²⁶And God said, Let us make man in our image, after our likeness: and let them have dominion over the fish of the sea, and over the fowl of the air, and over the cattle, and over all the earth, and over every creeping thing that creepeth upon the earth. ²⁷So God created man in his own image, in the image of God created he him; male and female created he them. ²⁸And God blessed them, and God said unto them, Be fruitful, and multiply, and replenish the earth, and subdue it: and have dominion over the fish of the sea, and over the fowl of the air, and over every living thing that moveth upon the earth. ²⁹And God said, Behold, I have given you every herb bearing seed, which is upon the face of all the earth, and every tree, in the which is the fruit of a tree yielding seed; to you it shall be for meat. ³⁰And to every beast of the earth, and to every fowl of the air, and to every thing that creepeth upon the earth, wherein there is life, I have given every green herb for meat: and it was so. ³¹And God saw every thing that he had made, and, behold, it was very good. And the evening and the morning were the sixth day.

GENESIS, chapter 2

¹Thus the heavens and the earth were finished, and all the host of them. ²And on the seventh day God ended his work which he had made; and he rested on the seventh day from all his work which he had made. ³And God blessed the seventh day, and sanctified it: because that in it he had rested from all his work which God created and made. ⁴These are the generations of the heavens and of the earth when they were created, in the day that the LORD God made the earth and the heavens, ⁵And every plant of the field before it was in the earth, and every herb of the field before it grew: for the LORD God had not caused it to rain upon the earth, and there was not a man to till the ground. ⁶But there went up a mist from the earth, and watered the whole face of the ground. ⁷And the LORD God formed man of the dust of the ground, and breathed into his nostrils the breath of life; and man became a living soul. ⁸And the LORD God planted a garden eastward in Eden; and there he put the man whom he had formed. ⁹And out of the ground made the LORD God to grow every tree that is pleasant to the sight, and good for food; the tree of life also in the midst of the garden, and the tree of knowledge of good and evil. ¹⁰And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became into four heads. ¹¹The name of the first is Pison: that is it which compasseth the whole land of Havilah, where there is gold; ¹²And the gold of that land is good: there is bdellium and the onyx stone. ¹³And the name of the second river is Gihon: the same is it that compasseth the whole land of Ethiopia. ¹⁴And the name of the third river is Hiddekel: that is it which goeth toward the east of Assyria. And the fourth river is Euphrates. ¹⁵And the LORD God took the man, and put him into the garden of Eden to dress it and to keep it. ¹⁶And the

LORD God commanded the man, saying, Of every tree of the garden thou mayest freely eat: ¹⁷But of the tree of the knowledge of good and evil, thou shalt not eat of it: for in the day that thou eatest thereof thou shalt surely die. ¹⁸And the LORD God said, It is not good that the man should be alone; I will make him an help meet for him. ¹⁹And out of the ground the LORD God formed every beast of the field, and every fowl of the air; and brought them unto Adam to see what he would call them: and whatsoever Adam called every living creature, that was the name thereof. ²⁰And Adam gave names to all cattle, and to the fowl of the air, and to every beast of the field; but for Adam there was not found an help meet for him. ²¹And the LORD God caused a deep sleep to fall upon Adam, and he slept: and he took one of his ribs, and closed up the flesh instead thereof; ²²And the rib, which the LORD God had taken from man, made he a woman, and brought her unto the man. ²³And Adam said, This is now bone of my bones, and flesh of my flesh: she shall be called Woman, because she was taken out of Man. ²⁴Therefore shall a man leave his father and his mother, and shall cleave unto his wife: and they shall be one flesh. ²⁵And they were both naked, the man and his wife, and were not ashamed.

Υποσημείωση 23 (σελ.298)

Α' ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ, κεφάλαιο 15 (περί αναστάσεως νεκρών)

¹Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε, ²δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε, ἐκτός εἰ μὴ εἰκὴ ἐπιστεύσατε. ³παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, ⁴καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς γραφάς, ⁵καὶ ὅτι ᾤφθη Κηφᾶ, εἶτα τοῖς δώδεκα· ⁶ἔπειτα ᾤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν· ⁷ἔπειτα ᾤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν· ⁸ἔσχατον δὲ πάντων ὡσπερ εἰ τῷ ἐκτρώματι ᾤφθη καμοί. ⁹ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμι ἰκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ· ¹⁰χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμι ὃ εἰμι· καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσώτερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δὲ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί. ¹¹εἴτε οὖν ἐγὼ εἶτε ἐκεῖνοι, οὕτω κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε. ¹²εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσιν τινες ἐν ὑμῖν ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; ¹³εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· ¹⁴εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. ¹⁵εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται· ¹⁶εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται,

οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. ¹⁷εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν· ἐτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ¹⁸ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο. ¹⁹εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν Χριστῷ μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμὲν. ²⁰Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο. ²¹ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. ²²ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. ²³ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ· ²⁴εἶτα τὸ τέλος, ὅταν παραδῶ τὴν βασιλείαν τῷ Θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. ²⁵δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεῦειν ἄχρις οὗ ἂν θῆ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ²⁶ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος· ²⁷πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δηλὸν ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. ²⁸ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ἡ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. ²⁹Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; ³⁰τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; ³¹καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νῆ τὴν ὑμετέραν καύχησιν ἦν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. ³²εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθνηριμάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὖριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. ³³μὴ πλανᾶσθε· φθειροῦσιν ἦθη χρηστά ὀμιλίας κακαί. ³⁴ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γὰρ Θεοῦ τινες ἔχουσι· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. ³⁵Ἄλλ' ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποῖω δὲ σώματι ἔρχονται; ³⁶ἄφρον, σὺ ὁ σπείρεις οὐ ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· ³⁷καὶ ὁ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι σίτου ἢ τινος τῶν λοιπῶν· ³⁸ὁ δὲ Θεὸς αὐτῷ δίδωσι σῶμα καθὼς ἠθέλησε, καὶ ἐκάστῳ τῶν σπερμάτων τὸ ἴδιον σῶμα. ³⁹οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων, ἄλλη δὲ πετεινῶν. ⁴⁰καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλ' ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. ⁴¹ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. ⁴²οὕτω καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν, σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· ⁴³σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· ⁴⁴σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. ἔστι σῶμα ψυχικόν, καὶ ἔστι σῶμα πνευματικόν. ⁴⁵οὕτω καὶ γέγραπται· ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν· ⁴⁶ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. ⁴⁷ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ. ⁴⁸οἶος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἶος ὁ

ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι.⁴⁹ καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανοῦ.⁵⁰ Τοῦτο δὲ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ κληρονομήσαι οὐ δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ.⁵¹ ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα,⁵² ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίζει γὰρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα.⁵³ δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν.⁵⁴ ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος.⁵⁵ ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ἄδη, τὸ νίκος; ⁵⁶τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος.⁵⁷ τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.⁵⁸ Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν Κυρίῳ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Όλες οι βιβλιογραφικές εγγραφές που αναφέρονται σε σύγχρονα βιβλία περιέχουν και τον διεθνή βιβλιογραφικό αριθμό ISBN. Τα περισσότερα βιβλία του 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα περιέχουν τον αναγνωριστικό αριθμό με τον οποίο είναι καταχωρισμένα στη βάση σαρωμένων βιβλίων της “Google Books” (books.google.com) ο οποίος σημειώνεται ως GBID. Για να εντοπίσετε το βιβλίο στο Διαδίκτυο συμπληρώστε τον αριθμό μετά το “ισον” στη διεύθυνση books.google.com/books?id= (η απλώς κάντε κλικ στον αριθμό στην ηλεκτρονική μορφή).

Μεταφραστικό Υλικό

Paine, Thomas	<p>The Contents of Thomas Paine's Writings
Containing The Major & Minor Works, and Letters of Thomas Paine
Citadel Press, New York, 1945   The Age of Reason
Freethought Publishing Company, London, 1880
www.scribd.com/doc/939965/1794-Thomas-Paine-The-Age-of-Reason   The Age of Reason;
Being an investigation of true and fabulous theology
Josiah P. Mendum, Boston, 1852, GBID 2PgRAAAAYAAJ   The Theological Works of Thomas Paine
R. Carlile, London, 1824, GBID 57UUAAAAYAAJ   The Theological Works of Thomas Paine: To which are Added
the Profession of Faith of a Savoyard Vicar
Printed for the advocates of common sense, 1834
GBID MqAOAAAIAAJ</p>
Βιβλία για το συγγραφέα και το Ντεϊσμό	
Bentley, Richard	<p>Sermons preached at Boyle's Lectures; Remarks about “A Discourse of Free-Thinking”, Proposals for an edition of the Greek Testament etc. etc.
Francis Macpherson, London, 1838, GBID 2iQVAAAAYAAJ</p>
Boudinot, Elias	<p>The Age of Revelation or the Age of Reason
shewn to be the Age of Infidelity
Asbury Dickins, Philadelphia, 1801, GBID XpcPAAAIAAJ</p>
Cheetham, James	<p>The Life of Thomas Paine
Author of Common Sense, The Rights of Man &c.&c.&c.
Southwich and Pelsue, New York, 1809, GBID GoRCAAAAIAAJ</p>
Collins, Anthony	<p>A Discourse of Free-Thinking, occasion'd by the rise and growth of a sect call'd FREE-THINKERS
London, 1713, GBID IUJAAAAQAAJ</p>
Palmer, Elihu	<p>Principles of Nature or A development of the moral causes of happiness and misery among the human species.
John Cahuac, London, 1819, GBID 4NIDAAAIAAJ</p>

Hall, Robert	Modern Infidelity Considered with Respect to Its Influence on Society: In a Sermon, Preached at the Baptist Meeting, Cambridge Samuel Etheridge, 1801, GBID -FwXAAAAAYAAJ
Simpson, David	A plea for religion and the Sacred Writings W. Baynes, 1810, GBID iyEPAAAAIAAJ
Smith, Joseph	A clear and comprehensive view of the being, nature and attributes of God W. Jackson, 1756, GBID Sz8AAAAAMAAJ
Ogden, Uzal	Antidote to deism. The deist unmasked or, An ample refutation of all the objections of Thomas Paine against the Christian religion John Woods, Newark, 1795, GBID neUCAAAAQAAJ
Watson, Richard	An Apology for the Bible: In a Series of Letters Addressed to Thomas Paine Hilliard and Brown, Cambridge, 1828, GBID 8VQNAAAAAYAAJ

Γενική Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Armstrong, John	God vs The Bible Αυτοέκδοση (μέσω www.lulu.com), 2007
Beck, Hans-Georg	Ιστορία της Ορθόδοξης Εκκλησίας στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία Μετάφραση Δευτέρη Αναγνώστου, Ιστορικές Εκδόσεις Στέφανος Δ. Βασιλόπουλος, 2004, ISBN(set) 978-7731-60-3
Brooke, John Hedley	Επιστήμη και Θρησκεία, Μια ιστορική προσέγγιση Μετάφραση Βασιλικής Βακάκη, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2008, ISBN 978-960-524-248-0
Dawkins, Richard	The God Delusion Black Swan (Transworld Publishers), 2007, ISBN 978-0-552-77331-7
Descartes, René	Key Philosophical Writings Wordsworth Editions Ltd, 1997, ISBN 1-85326-470-9
Ehrman, Bart D.	α) Χαμένες μορφές του Χριστιανισμού Μετάφραση Πηνελόπης Τριαδά, Εκδόσεις Ενάλιος, 2008 ISBN 978-960-536-348-2 β) Παραφράζοντας τα λόγια του Ιησού Μετάφραση Νίκου Παπαδάκη, Εκδόσεις Ενάλιος, 2008 ISBN 978-960-536-363-5
Hobbes, Thomas	ΛΕΒΙΑΘΑΝ ή Ύλη, Μορφή και Εξουσία μιας Εκκλησιαστικής και Λαϊκής Πολιτικής Κοινότητας (2 τόμοι) Μετάφραση Γιάννη Δημητρακόπουλου και Αιμιλίου Μεταξόπουλου Εκδόσεις Γνώση, Αθήνα, 1989, ISBN(set) 960-235-019-9
Hume, David	Dialogues concerning natural religion Hafner, London, 1779, GBID mlAJAAAAQAAJ

- Kasser, Rodolphe Meyer, Marvin Wurst, Gregor** Το Ευαγγέλιο του Ιούδα
Μετάφραση Ελένης Αστερίου, Τίνας Θέου, Βίλλυς Κουρή, Μαρίας Μαυροματάκη και Ελίνας Σινοπούλου
Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη, 2006
ISBN 960-8380-45-6
- Nietzsche, Friedrich** Αντίχριστος
Μετάφραση Ζήση Σαρίκα, Εκδοτική Θεσσαλονίκης, 1993
ISBN 960-7318-16-1
- Onfray, Michel** Πραγματεία περί αθεολογίας
Μετάφραση Σαπφούς Διαμαντή, Εξάντας Εκδοτική, 2006,
ISBN 960-256-643-4
- Rousseau, Jean-Jacques** The Social Contract
Wordsworth Editions Ltd, 1998, ISBN 1-85326-781-3
- Sanders, Ed Parish** Το ιστορικό πρόσωπο του Ιησού
Εκδόσεις Φιλίστωρ, 1996, ISBN 960-369-023-6
- Singh, Simon** Big Bang
Μετάφραση Γραμμένου Θεοφάνους, Εκδόσεις Τραυλός, 2005,
ISBN 960-7990-97-8
- Spinoza, Benedictus** α) Ethics
Wordsworth Editions Ltd, 2001, ISBN 1-84022-119-4
β) Tractatus Theologico-Politicus
Trübner and Co., London, 1862, GBID gl42XSjdF6wC
- Wallis, R.T.** Νεοπλατωνισμός
Μετάφραση Γιάννη Σταματέλου, Εκδόσεις Αρχέτυπο, 2002,
ISBN 960-7928-65-2

Γενική Ελληνική Βιβλιογραφία

- Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος-Larousse-Britannica
Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος, Μαρούσι, 1997
- Αβραμίδης, Ιωάννης** Επικούρος, Αναγνωστικό της επικουρείας φιλοσοφίας και τέχνης του Ζην. Θεματική ταξινόμηση των αρχαίων πηγών
Εκδόσεις Θύραθεν, 2000, ISBN 960-8097-01-0
- Αθανάσιος, Αθηναγόρας, Τατιανός** Λόγοι Χριστιανών κατά Εθνικών
Μετάφραση και σχολιασμός Σταύρου Πλεξίδα, Εκδόσεις Ζήτρος, 2004
ISBN 960-8437-27-X
- Βασιλειάδη, Νικολάου Βασιλείος Καισαρείας** Πανθηροσκευτικός Οικουμενισμός, Η νέα απειλή
Αδελφότης Θεολόγων "Ο Σωτήρ", Αθήνα, 2002 (01-400)
Βασιλείου Καισαρείας του Μεγάλου Άπαντα τα έργα.
Επιμέλεια Ψευτόγκα Β. και Ζήση Θ., Τόμος Δ' (Εξάημερος), Πατερικές Εκδόσεις "Γρηγόριος ο Παλαμάς", Θεσσαλονίκη, 1973
- Γρηγόριος Νύσσης** Λόγοι για το θάνατο και το πένθος. Παραμυθητικοί.
Μετάφραση και σχολιασμός Σταύρου Πλεξίδα, Εκδόσεις Ζήτρος, 2004
ISBN 960-8437-10-5
- Καλόπουλος, Μιχάλης** Βιβλική Θρησκεία, Το μεγάλο ψέμα
Αυτοέκδοση, 1995, ISBN 960-90201-0-0

Καριώτογλου, Αλέξανδρος Σ.	Σπουδή στη Θρησκειολογία Εκδόσεις Γρηγόρη, 2005, ISBN 960-333-434-0
Κέλσος	Αληθής λόγος κατά Χριστιανών στο φως ύστερα από 18 αιώνες Μετάφραση Πέτρου Οικονόμου και Ιωάννη Χριστοδούλου Εκδόσεις Θύραθεν, 2005, ISBN 960-8097-28-2
Κόεν, Αβραάμ	Ατομα, Ήδονή, Αρετή. Η φιλοσοφία του Επικούρου Εκδόσεις Θύραθεν, 1996, ISBN 960-8097-10-X
Κοργιανίτης, Δημήτρης	Το Λυκόφως των Θεών. Η μετάβαση από τις αρχαίες θρησκείες στο Χριστιανισμό (1ος-6ος αι. μ.Χ.) Εκδόσεις Αρχέτυπο, 2002, ISBN 960-7928-93-8
Καστοριάδης, Κορνήλιος	Ο θρυμματισμένος κόσμος Εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2000, ISBN 960-7949-24-2
Ματσούκας, Νικόλαος	Δογματική και Συμβολική Θεολογία Εκδόσεις Υψίλον, Αθήνα 1999, ISBN 960-7949-24-2
Σάκκος, Στέργιος	Εισαγωγή εις την Καινήν Διαθήκην Θεσσαλονίκη, 1984
Τερζάκης, Φώτης	Θάνατος και εσχατολογικά οράματα (συλλογή δοκιμίων) Εκδόσεις Αρχέτυπο, Θεσσαλονίκη, 2003, ISBN 960-421-006-8
Χατζηνικολάου, Αστέριος Σ.	Η Ορθοδοξία στη θύελλα του σύγχρονου συγκρητισμού Αδελφότης Θεολόγων "Ο Σωτήρ", Αθήνα, 2002 (01-398)

ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

- www.anazitiseis-hh.blogspot.com
Ιστολόγιο ονόματι “Τι εστίν αλήθεια;” με σκεπτικιστικό περιεχόμενο σχετικά με τον Ορθόδοξο Χριστιανισμό.
- www.apostoliki-diakonia.gr/bible/bible.asp
Το πρωτότυπο κείμενο της ελληνικής Βίβλου σε ηλεκτρονική μορφή (δεν παρέχεται δυνατότητα αναζήτησης χωρίων κλπ) στη σελίδα της Αποστολικής Διακονίας της Ελλάδος. Εδώ μπορεί να βρεθεί και το μεταφρασμένο κείμενο του Πρωτευαγγελίου του Ιακώβου.
- www.debunkingchristianity.com
Το ιστολόγιο του πρώην πάστορα και νυν αθέου συγγραφέα θρησκευτικών και φιλοσοφικών βιβλίων, John Loftus.
- www.deism.com
Κεντρική ιστοσελίδα της Διεθνούς Ένωσης Ντεϊστών, με αρκετό υλικό του Thomas Paine.
- www.deism.org
Κεντρική ιστοσελίδα του ντεϊστικού κινήματος του Universalism. Κλειστο από το 2006.
- www.dioceseofnewark.org/jsspong/
Η ιστοσελίδα του προσευετικού και φιλελεύθερου (συνταξιοδοτημένου) Αγγλικανού Επισκόπου του Newark, John Shelby Sprong
- www.electricscotland.com
Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη με σκωτσέζικου ενδιαφέροντος περιεχόμενο.
- www.epicurus.net
Πηγή κειμένων σχετικά με την επικουρεία φιλοσοφία (στα αγγλικά)
- www.godvsthebible.com
Η ιστοσελίδα του John L. Armstrong, συγγραφέα του βιβλίου “God vs. The Bible”. Στην ιστοσελίδα αυτή διατίθεται το πλήρες κείμενο του βιβλίου δωρεάν για ανάγνωση. Όλες οι αναφορές στο εν λόγω βιβλίο γίνονται βάσει της ιστοσελίδας αυτής, γι’αυτό και δεν αναφέρεται αριθμός σελίδας, αλλά μόνο αριθμός κεφαλαίου.
- www.jewishvirtuallibrary.org
Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη με εβραϊκού ενδιαφέροντος περιεχόμενο.
- www.exclassics.com/hudibras/hbcnts.htm
Το πλήρες κείμενο του ποιήματος “Hudibras” του Samuel Butler.
- www.exploringourmatrix.blogspot.com
Ιστολόγιο ποικίλου σκεπτικιστικού περιεχομένου.
- www.nakedemperor.netfirms.com
Ιστοσελίδα πρώην σπουδαστή Ποιμαντικής Θεολογίας που στην πορεία έγινε άθεος.
- www.oodegr.com
Η ιστοσελίδα της Ορθόδοξης Ομάδας Δογματικής Έρευνας (δεν είναι επίσημο όργανο της Εκκλησίας της Ελλάδος)
- www.phoenixmasonry.org/masonry_dissected.htm
Ηλεκτρονική μορφή του βιβλίου του Samuel Pritchard, “Masonry Dissected”, του 1730.
- www.polachek.net/books/
Μία αξιολογη συλλογή βιβλίων σε ηλεκτρονική μορφή (PDF) που περιέχει έργα των Lewis Carroll, Max Heindel, Rober Ingersoll, Alvin Boyd Kuhn, Gerald Massey, Thomas Paine και μια μεγάλη συλλογή κειμένων θρησκευτικού και θεολογικού περιεχομένου.
- www.publicbookshelf.com/public_html/Our_Country_vol_2/general_s_bbd.html
Η ιστορία των Ιπποτών του Φλεγόμενου Βουνού.
- www.quaker.org
Ενημερωτική ιστοσελίδα για τα πιστεύω των Κουακέρων.

- www.reformed.org
Η κεντρική σελίδα της Καλβινιστικής Σωτηριολογίας.
- www.wikipedia.com
Η γνωστή και μη εξαιρετέα ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια. Τη σημειώνω εδώ μόνο και μόνο επειδή τη χρησιμοποίησα για να εντοπίσω εύκολα πηγές. Σε κάποια σημεία που τη χρησιμοποίησα, τα στοιχεία διασταυρώθηκαν με δευτερεύουσες πηγές.
- www.sullivan-county.com/news/deist1999/paine.htm
Άρθρο για τον Thomas Paine και ιδίως για τα περιστατικά που συνέβησαν λίγο πριν και μετά το θάνατό του.
- www.sacred-texts.com/egy/ebod/index.htm
Το πλήρες κείμενο του αιγυπτιακού Βιβλίου των Νεκρών, μεταφρασμένο από τον αιγυπτιολόγο E.A. Wallis Budge το 1895.
- www.stmarylebow.co.uk/?Boyle_Lecture
Η ιστοσελίδα του ναού της St. Mary Le Bow στο Λονδίνο, με πληροφορίες για την αναβίωση των “Διαλέξεων του Boyle” το 2004.
- www.thomaspaine.org
Η κεντρική ιστοσελίδα της Ιστορικής Εταιρίας “Thomas Paine Historical Association” με άφθονες πληροφορίες για τον συγγραφέα, καθώς και τα κυριότερα έργα του σε ηλεκτρονική μορφή.
- www.uua.org
Κεντρική σελίδα του Ουνιταριανού Ουνιβεرسالισμού (Unitarian Universalism)
- www.whatstheharm.net
Ιστοσελίδα με περιστατικά ανθρώπων που έχασαν τη ζωή τους λόγω δεισιδαιμονιών και θρησκευτικού φονταμενταλισμού.
- www.yesselman.com/ttpelws1.htm
Το πλήρες κείμενο του έργου του Benedict de Spizona, “Tractatus Theologico-Politicus”.
- www.zeitgeistmovie.com
Ταινία που διανέμεται δωρεάν, επικριτική (μεταξύ άλλων) για τη θρησκεία. Το ζήτημα της θρησκείας θίγεται στο 1^ο μέρος, όπου και υποστηρίζεται η αστροθεολογική θεωρία.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΒΙΒΛΙΚΩΝ ΧΩΡΙΩΝ

Ο κατάλογος είναι βασισμένος στη σειρά των βιβλίων της ελληνικής Βίβλου. Τα χωρία που δεν υπάρχουν στην ελληνική Βίβλο σημειώνονται με λατινική συντομογραφία (για τις συντομογραφίες βλ.σελ.379 και στην τελευταία σελίδα των περιεχομένων)

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

Γένεσις	Αρ 27,12-23.....257	Κρ 18,27-29.....68
Γεν 1,27.....203	Αρ 31,13-18.....71	
Γεν 1.....159	Αρ 31,37-40.....72	Α' Βασιλειών
Γεν 10,5.20.31.....288		Α Βασ 9,9.....79
Γεν 11,1-9.....286	Δευτερονόμιο	Α Βασ 9,11.....78
Γεν 15,13.....268	Δευτ 1,1-5.....65	Α Βασ 9,15-16.....225
Γεν 19,31-36.....318	Δευτ 3,11-12.....73	Α Βασ 9,18-19.....78
Γεν 2,17.....19	Δευτ 5,6-21.....386	Α Βασ 10,10-12.....16
Γεν 2.....160	Δευτ 5,12-15.....67	Α Βασ 13,1.....147
Γεν 3,1.....9	Δευτ 7,2.....171	Α Βασ 15,3.....370
Γεν 3,15.....136	Δευτ 18,15.....258	Α Βασ 15,33.....318
Γεν 3,21.....182	Δευτ 21,18-21.....67	Α Βασ 17-23.....104
Γεν 3,24.....197	Δευτ 25,4.....67	Α Βασ 19,7.....16
Γεν 36,31.....69	Δευτ 34,6.....66	Α Βασ 19,24.....16
Γεν 5,1-3.....289	Ιησούς Ναυή	Α Βασ 25,1.....79
Γεν 7,2.....166,329	Ναυή 1,1.....77	Α Βασ 55-58.....104
Gen 1.....387	Ναυή 5,12.....73	Β' Βασιλειών
Gen 2.....388	Ναυή 5,13-15.....87	Β Βασ 1,15.17-18.....169
Εξοδος	Ναυή 6,15.....75	Β Βασ 7,12.....119
Εξ 12,5.43-46.....259	Ναυή 8,28-29.....76	Β Βασ 12,26.....74
Εξ 14,4.....225	Ναυή 10,13.....169	Β Βασ 12,31.....298
Εξ 16,35.....73	Ναυή 10,14.....75	Β Βασ 24,1.....225
Εξ 20,2-17.....386	Ναυή 10,27.....76	Γ' Βασιλειών
Εξ 20,5.....5	Ναυή 15,63.....76	Γ Βασ 5,20.....211
Εξ 20,8-11.....67	Ναυή 24,29.....75	Γ Βασ 13,2.4.....83
Εξ 22,28.....363	Κριται	Γ Βασ 13,14.18.....108
Εξ 25,1-6.....267	Κρ 1,1.....77	1 Κηg 5,6.....211
Εξ 32,1.....88	Κρ 3,9.....167	Δ' Βασιλειών
Αριθμοί	Κρ 4,6.....17	Δ Βασ 1,17,-18.....82
Αρ 12,3.....64	Κρ 5,20.....226	Δ Βασ 2,11.....83
Αρ 16,12-14.20.32.....376	Κρ 10,4.....244	

Δ Βασ 2,24.....	84	Ψαλμ 21,19.....	250	Μαλαχίας
Δ Βασ 3,11-16.....	109	Ψαλμ 136,1-3.....	197	Μαλ 3,1-2.....
Δ Βασ 8,16.....	83	Ψαλμ 138,16.....	162	Μαλ 4,1,4.....
Δ Βασ 10,1-3.7-10.....	81			
Δ Βασ 13,21.....	84	Ιώβ		Ησαΐας
Δ Βασ 14,25.....	147	Ιώβ 9,7-9.....	193	Ησ 1,18.....
Δ Βασ 15,15-16.....	81	Ιώβ 11,7.....	26	Ησ 1,2.....
Δ Βασ 23,22.....	168	Ιώβ 28,28.....	91	Ησ 7,14,16.....
Δ Βασ 23,25.....	168	Ιώβ 38,31.....	194	Ησ 7,2.....
Δ Βασ 23,5.11.13.....	212			Ησ 7,2.....
		Παροιμιαί		Ησ 8,2-3.18.....
Α' Παραλειπομένων		Παρ 1,7.....	94	Ησ 8,3.....
Α Παρ 1,1-4.....	303	Παρ 25,1.....	94	Ησ 9,1.....
Α Παρ 1,43.....	70	Παρ 25,21.....	145	Ησ 9,2.....
Α Παρ 3,10-19.....	118	Παρ 30,7-8.....	93	Ησ 40,3.....
Α Παρ 21,1.....	225	Παρ 31,1.....	92	Ησ 40,6.....
				Ησ 42,1-4.....
Β' Παραλειπομένων		Εκκλησιαστής		Ησ 42,4.....
Β Παρ 16,9.....	162	Εκκ 2,8.11.....	96	Ησ 44,24-45,2.....
Β Παρ 18,18-21.....	328			Ησ 44,28.45,1.....
Β Παρ 18,18-21.....	321	Σοφία Σειράχ		Ησ 53,12.....
Β Παρ 34,14-16.....	351	Σοφ 34,1-2.....	226	Ησ 53,4.....
Β Παρ 34,14-16.18.....	168			Ησ 53,7.....
Β Παρ 36,22-23.....	87	Ωσηέ		
		Ωσ 2,13.....	199	Ιερεμίας
Β' Εσδρας		Ωσ 11,1-2.....	233	Ιερ 4,10.....
Β Εσδ 1,1-3.....	87			Ιερ 9,1.....
Β Εσδ 2,3-60.....	89	Μιχαΐας		Ιερ 11,19.....
		Μιχ 5,4-5.....	232	Ιερ 15,18.....
Νεεμίας				Ιερ 18,1-10.....
Νεε 7,8.....	88	Ιωνάς		Ιερ 18,7-10.....
Νεε 7,8-62.....	89	Ιων 1,13-14.....	112	Ιερ 20,7.....
		Ιων 2,11.....	113	Ιερ 38,15-17.....
Ιουδήθ		Ιων 3,4.....	113	Ιερ 39,6-15.....
Ιουδ 1,9.....	129	Ιων 4,9-11.....	114	Ιερ 41,2-5.....
				Ιερ 44,11-14.....
Ψαλμοί		Ζαχαρίας		Ιερ 45,1-6.....
Ψαλμ 18,2-3.....	310	Ζαχ 1,8.....	244	Ιερ 45,17.....
Ψαλμ 18,2-7.....	270	Ζαχ 1,16.....	244	Ιερ 45,25-27.....
Ψαλμ 18.....	25	Ζαχ 11,7-14.....	249	Ιερ 46,1.....

Ιερ 52,14.....	104	Ιεζεκιήλ	Ιεζ 18,20.....	5	
Jer 15,18.....	327	Ιεζ 4,9-15.....	267	Ιεζ 20,25.....	192
Jer 39,12.....	106	Ιεζ 14,9.....	267,320	Ιεζ 20,25.....	267
		Ιεζ 14,9.....	327	Ιεζ 29,11.....	111
		Ιεζ 14,9.....	320		

ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

Κατά Ματθαίον	Μτ 28,2.....	124	Ρωμ 9,18-21.....	346	
Μτ 1,6-16.....	118	Μτ 28,7.16-17.....	126	Α' Προς Κορινθίους	
Μτ 1,18-21.....	229	Κατά Μάρκον	Α Κορ 13,2.....	10	
Μτ 1,20.....	224,294	Μκ 1,1-2.....	252	Α Κορ 15.....	389
Μτ 1,22-23.....	229	Μκ 5,1-13.....	325	Α Κορ 15,1-6.....	128
Μτ 2,1-6.....	231	Μκ 15,26.....	121	Α Κορ 15,36.....	139
Μτ 2,1-12.....	374	Μκ 16,19.....	128	Α Κορ 15,39-41.....	139
Μτ 2,13-15.....	233	Μκ 26,15-18.....	255	Α' Προς Θεσσαλονικείς	
Μτ 2,17-18.....	233	Κατά Λουκάν	Α Θεσ 4,17.....	309	
Μτ 2,19-23.....	235	Λκ 3,23-31.....	118		
Μτ 4,12-16.....	236	Λκ 3,23.....	255		
Μτ 4,5-10.....	50	Λκ 4,1-12.....	50		
Μτ 5,39.....	145	Λκ 13,31-32.....	255		
Μτ 6,28.....	27	Λκ 23,38.....	121		
Μτ 8,16-17.....	238	Κατά Ιωάννην	Ιω 5,46.....	256	
Μτ 8,20.....	251	Ιω 19,19.....	121	Ιω 19,32-33.36.....	259
Μτ 12,14-21.....	241	Ιω 21,25.....	260		
Μτ 12,40.....	136	Πράξεις Αποστόλων	Πρξ 1,16-18.....	250	
Μτ 20,19.....	126	Πρξ 2,1-4.....	202	Πρξ 3,22.....	256
Μτ 21,1-5.....	243	Προς Ρωμαίους	Ρωμ 1,3.....	119	
Μτ 24,33-36.....	126	Ρωμ 1,16.....	184		
Μτ 25,34-40.....	272				
Μτ 25,34.41.....	274				
Μτ 25,34.41.....	274				
Μτ 26,51-56.....	245				
Μτ 26,74.....	121				
Μτ 27,3-10.....	246				
Μτ 27,35.....	250				
Μτ 27,37.....	121				
Μτ 27,45.51-53.....	122				
Μτ 28,11-15.....	125				

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Οι λέξεις βρίσκονται σε αλφαβητική σειρά, πρώτα οι ξένες και μετά οι ελληνικές (τα ονόματα μπαίνουν σε αλφαβητική σειρά βάσει επιθέτου και όχι μικρού ονόματος ή τιμητικού τίτλου. Με **έντονα** γράμματα σημειώνονται οι αναφορές στις υποσημειώσεις. Τα κύρια ονόματα με πλάγια γράμματα απαντώνται μόνο σε υποσημειώσεις. Τα ονόματα με ~~δωρικά~~ γράμματα εμφανίζονται μόνο σε χωρία της Βίβλου του ελληνικού κειμένου. Από το ευρετήριο παραλείπονται οι λέξεις “Ιησούς Χριστός” και “Εβραίοι” που εμφανίζονται επανειλημμένα και η προσθήκη τους εδώ δε θα διευκόλυνε στο ελάχιστο την αναζήτησή τους.

A

- **Abraham ibn Ezra** 91, 186, 191
- **Adamoh** 303
- **Adams, John** 364, 365
- **Adams, Samuel** 359-365
- **Addison, Joseph** 25
- **Adkins, Wayne** 119
- **Ahriman** 191
- **Anarchasis Cloots** 57
- **Anno Domini** 213
- **Anno Lucis** 213
- **Anno Mundi** 213
- **Arimanius** 191
- **Armstrong, John** 119, 287
- **Avesta** 188, 213, 292, 314

B

- **Barlow, Joel** 58
- **Bastini, Charles** 58
- **Beck, Hans-Georg** 144, 220
- **Bentley, Richard** 349
- **Bevis, John** 37
- **Bierce, Ambrose** 3, 46
- **Bond** 58
- **Boudinot, Elias** 2, 6, 6, 21, 23, 290
- **Boulanger, N.A.** 133, 134
- **Bourdon, François Louis** 57
- **Boyle, Charles** 39
- **Boyle, Robert** 348, 349
- **Brabant** 200
- **Brissot** 174
- **Bristol** 168, 258
- **Brooke, John Hedley** 34
- **Brown, Derren** 324
- **Burke, Edmund** 150
- **Butler, Samuel** 12, 197

C

- **Calvin, John** 318
- **Cambridge** 249, 263
- **Canterbury** 291, 303
- **Carrier, Jean-Baptiste** 60
- **Chatterton** 168
- **City Hotel** 312
- **Commercial Advertiser** 308
- **Conway, Moncure Daniels** 8, 34, 337, 337, 344, 351, 357, 358
- **Cross Roads** 323

D

- **Dafoe, Daniel** 116
- **Dean, Andrew** 366
- **Delaware, ποταμός** 301
- **Deus** 283, 292, 306, 332
- **Deus Project** 7
- **Diabolus Regis** 173
- **Dood, Δόκτωρ** 206
- **du Val-de-Grâce, Jean-Baptiste** 57
- **Dunnage** 174

E

- **Ehrman, Bart** 127, 314
- **Emmons, Nathaniel** 364
- **Erskine, T.** 157-176

F

- **Fauste** 133
- **Ferguson, Adam** 36
- **Flats** 322
- **Foner, Phillip S.** 15, 37, 53, 197, 58, 58, 67, 78, 91, 92, 94, 107, 112, 124, 127, 128, 132, 133, 134, 143, 161

- Friga 196

G

- Graham 58
- Graham, George 39
- Grotius, Hugo 240, 254

H

- Hall, Robert 279, 281
- Hamilton, Alexander 305, 308, 309, 310
- Havre Marat 68
 - Havre-de-Grace 68
- Hevah 304
- Hobbes, Thomas 66, 332
- Hollis, Thomas 37
- Hoosman 174
- Hudibras 13, 161
- Hughes 323

J

- Jefferson, Thomas 313, 360
- Jones, Sir William 304
- Junius 37

K

- Kant, Immanuel 143, 165, 319
- Kenyon 173
- Kepler, Johanness 41
- Lathenas, L. 37

L

- Lalande 209, 214
- Le Bon, Joseph 60
- Linnemann, Eta 131
- Lord, Henry 303

M

- Mab, βασίλισσα 226
- Madison, James 359
- Maher-shalalhash-baz 100
- Markoski 58
- Martin, Benjamin 36

- Mayence 34
- McFarran, William 322
- Middleton, Conyers 263, 263, 266, 269, 271
- Mill Creek 322, 323
- Moore, Benjamin 305, 310
- Morning Chronicle 173
- Moshe ben Maimon βλ. Μαϊμωνίδης
- Mount Bethel 322

N

- National Intelligencer 359
- Newark 284
- New Haven 318
- New York Gazette 312
- Northampton 322

O

- O'Hara, Charles 58
- Ogden, Uzal 42, 285, 338
- Onfray, Michel 50, 285, 297
- Ormusd 191
- Oromasdes 191

P

- Paine, Thomas (αυτοαναφορά) 60, 165, 180, 254, 279
- Parcoutee 304
- Pindar, Peter 85
- Pourous 304
- Pritchard, Samuel 205
- Priestley, Joseph 132

R

- Raccoon (τοπωνύμιο) 322
- Robyns, Michael 58
- Rochambeau 58
- Rousseau, Jean-Jacques 143
- Rowley 168

S

- Sagan, Carl 122, 281
- Salzburg 34

- *Sanders, Ed Parish* 18, 47, 120, 131, 246
- *Scaliger, Joseph* 196
- *Scaliger, Julius* 196
- *Schiaparelli, Giovanni* 44
- *Scott, George* 322
- *Seaten* 196
- *Selkirk, Alexander* 116
- *Selthens* 174
- *Shaster / Shastra* 292, 314
- *Simpson, David* 3, 72, 121, 143, 170, 293, 366
- *Smith, George* 206
- *Solivagus* 34
- *Spinoza, Benedictus-Baruch* 91, 186, 191, 192
- *Spong, John Shelby* 300, 385
- *St.Dennis* 200
- *Star Chamber* 157
- *Strobel, Lee* 118
- *Swift, Jonathan* 175, 235, 249

T

- *Tador, James D.* 131
- *Tales* 173
- *Temple* 37
- *Tillotson, Αρχιεπίσκοπος* 291
- *Tuisco* 196

V

- *Vanhuele, Joseph* 58
- *Virginia (πολιτεία των ΗΠΑ)* 58

W

- *Wantley* 109
- *Washington (κομητεία)* 322, 325
- *Watson, Richard* 24, 63, 70, 71, 76, 78, 88, 93, 94, 96, 100, 119, 121-123, 129, 146, 181, 184, 191, 240, 361
Επίσκοπος του Λάνταφ 67, 124, 155, 158, 165, 169, 180, 181-197, 240, 253, 254, 361
- *Williams, Thomas* 157, 158, 166, 172-174
- *Wilson, Ian* 246
- *Wittenberg* 35
- *Woden* 196
- *Wolcot, John* 85

- *Woowich* 206

Υ

- *Yorktown* 58
- *YouTube* 324

A

- *Ααρών* 82, 123, 189, 190, 257, 301
- *Αβευρών* 376
- *Άβελ* 189, 190, 289, 290
- *Αβιμέλεχ* 91
- *Αβραάμ* 65, 68, 114, 163, 188-190, 192, 224, 268, 301
- *Αβραάμης, Ιωάννης* 293, 342, 366
- *Άγαρ* 224
- *Αγγαίος* 85
- *Άγιο Πνεύμα* 38, 50, 61, 122, 148, 223, 224, 306, 308, 367, 382, 100, 146
- *Αγκούρ* 93
- *Αδάμ* 19-20, 33-34, 53, 81, 162, 188, 189, 203, 280, 289, 295, 297, 303-304, 309
- *Αενδώρ* 79
- *Αζραήλ, αρχάγγελος* 162
- *Αθανάσιος Αλεξανδρείας* 9, 140, 342
- *Αίγυπτος* 14, 51, 67, 93, 111, 121, 211, 214, 224, 233, 255, 256, 260, 260, 289, 302
- *Αιλών* 75
- *Αίσωπος* 70, 86
- *Αίτνα* 8
- *Αιμαλήικ* 370
- *Αιμαληκίτες* 169, 370, 371
- *Αμβακούμ* 85
- *Αμειταάλ* 104
- *Αμερική* 3, 37, 37, 50, 59, 68, 69, 132, 143, 155, 202, 247, 255, 279, 282, 318, 329, 332, 349
- *Αμμιάν* 73
- *Αμμιών* 74
- *Αμώς* 85, 118
- *Ανανίας* 102
- *Αναμειήλ* 247

- **Ανανάωθ** 247
- **Αναξαγόρας** 50
- **Ανθρωπική Αρχή**
ασθενής 31
ισχυρή 31, 44, 350
- **Ανοιξη** 177, 182, 194
- **Αντικυθήρων, Υπολογιστής των** 39
- **Αντίπαρ, Ηρώδης** 246
- **Απόλλωνας** 50, 261
- **Απόλυτος Προορισμός** 35, 347, 348
- **Αραβία** 162, 163
- **Αραράτ, Όρος** 163
- **Άρης**
θεότητα 196, 225
πλανήτης 31, 41, 44
- **Αριθμοί** βλ. Πεντάτευχος> Αριθμοί
- **Αριστοτέλης** 6, 63, 63
- **Αρκετούρος** 92
- **Αρριμαθαίμη** 79
- **Αρταξέρξης** 90
- **Άρτεμις** 6, 330
- **Αρχέλαος** 235
- **Άσμα Ασμάτων** 96
- **Αστάρτη** 212
- **Άστι** 90
- **Αυγουστίνος** 133, 184
- **Αυσίτις** 191
- **Αφροδίτη**
αυγερινός/αποσπερίτης 41
θεότητα 196
πλανήτης 31, 41, 42, 341
- **Αχάαβ** 81-83, 320, 328
- **Αχάζ** 98, 100, 107, 136, 199, 230-231
- **Αχαϊκός** 315

B

- **Βααλείμη** 233
- **Βαβέλ** 206, 286-288
- **Βαβυλώνα** 80, 88, 106, 110, 115, 162, 187, 194, 234, 242, 258, 303, 314
Βαβυλώνα Αιχμαλωσία 86, 94, 97, 110, 183, 185-190, 194, 213, 243, 244, 302-304, 310, 369
- **Βαιθήλ** 83, 108
- **Βαλαάμη** 71
- **Βαράκ** 17, 75

- **Βαφούχ** 247
- **Βενιαμίν, Γη του** 102, 247
- **Βηθλεέμ** 231, 373
- **Βιργίλιος** 34
- **Βονιφάτιος** 34
- **Βοός** 78
- **Βοστώνη** 359
- **Βραχμάνοι** 282, 292, 314, 330

Γ

- **Γαβαών** 75
- **Γαβριήλ, αρχάγγελος** 5, 50, 162
- **Γάζα** 14
- **Γαι** 66, 76
- **Γαλιλαία** 126, 127, 128, 246, 256
- **Γαλιλαίος** 33
- **Γαλλία** 1, 57, 58, 59, 60, 68, 69, 69, 88, 143, 198, 213, 238, 254, 325, 353, 353, 354, 356, 357, 358
- **Γανυμήδης (δορυφόρος)** 41
- **Γένεσις** βλ. Πεντάτευχος> Γένεσις
- **Γεσημανή** 246
- **Γεών** 161
- **Γίγαντες** 8, 71, 73
- **Γοδολίας** 103
- **Γοθονήλ** 167
- **Γρηγόριος Ναζιανζηνός** 285
- **Γρηγόριος Θ', Πάπας** 34

Δ

- **Δαβίδ** 16, 17, 70, 70, 74, 77-79, 81, 82, 86, 93-94, 100, 103, 117, 119, 123, 169, 185, 225, 230, 303, 313
Ψαλμοί του Δαβίδ 15, 17, 25, 27, 28, 93, 94, 113, 243, 250, 250, 270, 310, 379
- **Δαθάν** 376
- **Δαλιδά** 14, 284
- **Δαμασκός** 94, 97, 136
- **Δαν** 68, 68, 72
- **Δανιήλ** 85, 96, 110, 110, 111, 235
- **Δαρβίνος, Κάρολος** 25, 294, 385
- **Δεββώρα** 17, 75
- **Δευτερονόμιο** βλ. Πεντάτευχος>
Δευτερονόμιο
- **Δημοσθένης** 63

- **Διάβολος** 9-10, 275, 91, 113, 238, 50, 224, 226, 298, 324
 - Ιμπλίσ 162
 - Λούσιφερ 162
 - **Δίας**
 - θεότητα 5, 8, 35, 261
 - πλανήτης 31, 41, 42, 42
 - **Διογένης Λαέρτιος** 50, 186, 213, 366
 - **Διονύσιος, Άγιος** 200
 - **Διώνη (δορυφόρος)** 41
 - **Δον Κιχώτης** 50
 - **Δρυΐδες** 206-215
- Ε**
- **Εβριωνίτες** 134
 - **Εγκέλαδος (δορυφόρος)** 41
 - **Εγκρατείς** 134
 - **Εδέμ, κήπος της** 9, 9, 165, 187, 296, 296, 302, 367, 368
 - **Εδώμ** 69, 108
 - **Εζεκίας** 84, 94, 97, 98, 199, 242
 - **Εθνικοί** 5, 68, 91, 91, 92, 93, 112, 112, 144, 145, 181, 188, 191-193, 242, 243, 268, 293
 - **Εκκλησία**
 - Αγγλικανική Εκκλησία 36, 170, 282
 - Εκκλησία των Βαπτιστών 282
 - Εκκλησία της Ρώμης 193, 295-298, 314, 330, 332
 - Ελληνική Εκκλησία 2
 - Επισκοπική Εκκλησία 282
 - Ιουδαϊκή Εκκλησία 2
 - Πρεσβυτερική Εκκλησία 282, 308
 - Τουρκική Εκκλησία 2
 - **Εκκλησιαστής** 96-96
 - **Ελεάζαρ** 71, 118, 257, 257
 - Ραβίνος Ελεάζαρ 162
 - **Ελευθεροτεκτονισμός** 205-215
 - **Ελλάδα** 376
 - **Ελισαίος** 83, 84, 109
 - **Ελλάδα/Έλληνες** 6, 9, 31, 190, 214, 225, 352
 - **Εμμανουήλ** 100, 229
 - **Εμπεδοκλής** 50
 - **Ενώχ** 9, 91, 188-190
 - **Εξέταση, Ιερά** 57, 157, 173, 175, 293, 332
 - **Έξοδος** βλ. Πεντάτευχος> Έξοδος
 - **Επαφρόδιτος** 316
 - **Επίκουρος** 281, 293, 366
 - **Επιφάνειος Κύπρου** 182
 - **Ερμής (πλανήτης)** 31, 41
 - **Ερυθρά Θάλασσα** 63, 225, 302
 - **Έσδρας, βιβλίο του** 86-88, 97, 199, 242, 302
 - **Εύα** 8-10, 33, 39, 45, 70, 135, 162, 165, 183, 184, 187, 203, 303, 304
 - **Ευαγγέλια**
 - Γενική αναφορά 18, 20, 117, 120-122, 124-129, 129-136, 132, 140, 228, 252, 256, 260-262, 296, 314, 315
 - Ευαγγέλιο Ματθαίου 76, 96, 118, 119, 122, 123, 145, 149, 228-252, 272-273, 274, 280, 296, 306, 367, 373
 - Ευαγγέλιο Μάρκου 50, 122, 127, 128, 252-255, 272-273, 324, 326
 - Ευαγγέλιο Λουκά 118, 119, 122, 124, 255-256
 - Ευαγγέλιο Ιωάννου 120, 121, 129, 256-260
 - **Ευλαάτ** 161
 - **Ευκλείδης** 62, 63, 134, 206, 339
 - **Ευρώπη**
 - δορυφόρος 41
 - ήπειρος 2, 143, 143, 170, 196, 202, 208, 213, 224, 332, 333, 339, 356
 - θεότητα 116
 - **Ευφρώντης** 161
 - **Έφesos** 6, 317, 330
 - Προς Εφεσίους επιστολή 316
- Z**
- **Zαβουλών** 236, 236
 - **Zαχαρίας**
 - βιβλίο του Ζαχαρία 85, 91, 243, 244, 248, 249
 - Zαχαρίας (Βαφραχίου) 230
 - Πάπας Ζαχαρίας Β' 34
 - **Zοροβαβέλ** 118, 119
 - **Zωδιακός Κύκλος / Zώδια** 182, 188, 193, 194, 208, 209, 214, 212, 367
 - **Zωροάστρης** 185, 188, 193, 208, 314, 330
- H**
- **Hλίας** 81, 83, 84, 131, 253
 - **Hλιούπολη** 207, 213
 - **H.Π.Α.** 69, 127, 247, 329
 - **Hρα (θεότητα)** 35

- **Ηρακλής** 225, 261
- **Ηρόδοτος** 63, 195, 302
- **Ηρώδης** 121, 233, 234, 255, 256
- **Ησαΐας** 15, 85, 96-100, 107, 107, 136, 136, 186, 229, 230, 231, 236, 237, 239-243, 249, 253-255, 302
- **Ησαΰ** 69

Θ

- **Θαரசίς** 112
- **Θεία Πρόνοια** 9, 38, 146
- **Θέογνης Νικαίας** 178
- **Θεοφιλάνθρωποι** 177, 177, 178-180, 337-344
- **Θερσά** 82
- **Θεσσαλονικείς** 305, 309,
 - Επιστολές προς Θεσσαλονικείς 305, 316
- **Θωμάς, Απόστολος** 197, 129
- **Θωρ** 196

Ι

- **Ιακώβ** 65, 118, 188-190, 192, 224, 303
- **Ιάκωβος**
 - Βασιλέας Ιάκωβος Α' 171
 - Επιστολή 314
- **Ιάπετος (δορυφόρος)** 41
- **Ιασήρ, βιβλίο του** 169
- **Ιάφεθ** 188, 189
- **Ιδομενέας** 366
- **Ιεβουσαίοι** 76, 77
- **Ιεζεκιήλ** 85, 96, 110, 110, 111, 192, 194, 267, 267, 320, 327
- **Ιερεμίας** 15, 88, 100-106, 107, 186, 233, 234, 240, 247, 249, 254, 320, 327
- **Ιεργίμ** 370
- **Ιεροβοάμ** 83, 108
- **Ιερουσαλήμ** 7, 134, 242, 76, 77, 80, 86, 88, 97, 99, 100-102, 106, 110-111, 126, 127, 129, 206, 211, 230, 230, 234, 240, 244, 245, 254, 255, 259, 280, 320, 327
- **Ιεσσαί** 103
- **Ιησούς του Ναυή** 60, 62, 69, 73, 74-82, 87, 110, 123, 143, 169, 187, 257, 258, 312
- **Ινδία** 163, 303, 304, 314
- **Ιόπη** 112
- **Ιωθδάνης, ποταμός** 236, 257
- **Ιού** 81

Ιούδας

- **Βασίλειο του Ιούδα** 76, 81, 83, 92, 97, 98-100, 105, 108, 108, 230, 230
- **Επιστολογράφος** 129, 314
- **Ευαγγέλιο Ιούδα** 281
- **Ιούδας Ισκαριώτης** 19, 76, 248-250, 256, 280-281
- **Ιούλιος Καίσαρας** 131
- **Ισαάκ** 65, 162, 188, 189, 190, 192
- **Ισραήλ, Βασίλειο του** 81-83, 99, 99, 108-109, 186, 207, 230, 230
- **Ιώ (δορυφόρος)** 41
- **Ιωάβ** 74
- **Ιωακείμ** 102, 110, 119
- **Ιωάννα** 124
- **Ιωάννης, Βαπτιστής** 121, 123, 210-211, 252, 253, 255
- **Ιωάννης, Ευαγγελιστής** 18
 - Αποκάλυψη Ιωάννου 13, 21, 89, 314
 - Επιστολές Ιωάννου 314
 - Ευαγγέλιο Ιωάννου βλ. Ευαγγέλια> Ευαγγέλιο Ιωάννου

○ **Ιωασαφάτ** 109

○ **Ιωάχαλ** 103

● **Ιώβ** 15, 25-28, 90-94, 112, 114, 181, 183, 190-194, 310

● **Ιωήλ** 85

○ **Ιωνάθαν** 105, 169

● **Ιωνάς** 49, 51, 85, 112, 112, 112, 113, 118, 124, 136

● **Ιωράμ** 82, 83, 108

● **Ιωσαφάτ** 82, 108, 109

● **Ιώσηπος, Φλάβιος** 63, 121, 212, 249

● **Ιωσήφ** 117, 118, 119, 120, 121, 224, 228, 229, 232, 235, 235, 255, 256, 260, 262, 280, 294-296, 306, 367, 368

● **Ιωσίας** 83, 168, 199, 212, 215, 351

Κ

- **Καθατήριο** 21, 381-384
- **Κάιν** 188, 289, 290
- **Καλβινιστές** 318, 319, 330, 346, 347
- **Καλλιστώ (δορυφόρος)** 41
- **Κάλλος** 248, 249
- **Καλοκαίρι** 41, 194
- **Καρβαλιστές** 201, 201
- **Καταπερναούμ** 236

- **Καριώτογλου, Αλέξανδρος** 12, 182
- **Κηρινθιανοί** 134
- **Κικιέρωνας** 63, 181, 200, 265, 265, 268
- **Κίνα** 163, 170
- **Κομφούκιος** 6, 177, 291
- **Κοννέκτικατ** 318
- **Κοράνι** 4, 5, 172, 262, 284, 292, 294, 301, 309, 366, 369, 371
- **Κοργιανίτης, Δημήτρης** 22
- **Κωσφέ** 376
- **Κουακέροι** 18, 36, 38, 143, 161, 280, 284, 331, 332, 333, 352, 354, 355
- **Κριτές** 78, 185
Βιβλίο των Κριτών 68, 69, 77, 167, 244
- **Κρόνος**
θεότητα 35
πλανήτης 31, 41

Λ

- **Λαισά** 68, 68
- **Λάνταφ, επίσκοπος του** βλ. Watson, Richard> Επίσκοπος του Λάνταφ
- **Λαοδίκεια** 220, 296, 314, 362, 369
- **Λεβί** 169, 169
- **Λεμουήλ** 92
- **Λευιτικό** βλ. Πεντάτευχος> Λευιτικό
- **Λοβενά** 104
- **Λούθηρος, Μαρτίνος** 36, 331, 300, 380, 381-384
- **Λουιζιάνα** 247
- **Λουκάς, Ευαγγελιστής** 127
Ευαγγέλιο Λουκά βλ. Ευαγγέλια>
Ευαγγέλιο Λουκά
- **Λωτ** 68, 176, 188, 226, 312

Μ

- **Μαασαίος** 102
- **Μάθαν** 103
- **Μαθουσάλας** 188-190
- **Μαϊμονίδης** 184, 185, 187, 189
- **Μαλαχίας** 85, 96, 183, 252, 252
- **Μαλχίας** 102
- **Μαναήμ** 81, 82
- **Μανιχαϊστές** 134
- **Μαρδοχάιος** 90

- **Μαρία** 5, 50, 98, 100, 116, 117, 119, 120, 121, 201, 228, 255, 280, 295, 296, 297, 299, 306, 310, 367
Μισαράμ 116, 224, 228, 294
Παρθένος Μαρία 5, 200, 296
- **Μαρία Μαγδαληνή** 124, 125, 129, 135
- **Μαρκιωνίτες** 134, 291
- **Μάρκος, Ευαγγελιστής**
Ευαγγέλιο Μάρκου βλ. Ευαγγέλια>
Ευαγγέλιο Μάρκου
- **Ματθαίος, Ευαγγελιστής** 18
Ευαγγέλιο Ματθαίου βλ. Ευαγγέλια>
Ευαγγέλιο Ματθαίου
- **Ματσούκας, Νικόλαος** 61
- **Μέκκα** 163
- **Μητροδώρος** 366
- **Μίμας (δορυφόρος)** 41
- **Μιχαήλ, αρχάγγελος** 129, 162
- **Μιχαίας** 85, 231, 232, 320, 327
- **Μιολχάλ** 212
- **Μονμάρτη** 200
- **Μονοθεϊσμός** 172
- **Μισοσάθ** 212
- **Μπλε Νόμοι** 318
- **Μωάβ** 65-66, 108
- **Μωάμεθ** 4, 5, 10, 19, 226, 129, 143, 158, 284, 292, 301, 366, 369
- **Μωυσής** 3, 5, 14, 14, 14, 19, 63, 150, 197, 163, 166, 189, 190, 191, 199, 199, 256, 257, 301, 302, 369, 371
ανηθικότητα 60, 64, 67, 71, 82, 171, 225, 312
μωσαϊκός νόμος 67, 168, 215, 292, 314
ψευδεπίγραφα 62, 64-74, 74, 79, 85, 167-169, 183, 185, 186, 186, 186, 187, 187, 188, 302, 351

Ν

- **Ναβαύ** 65
- **Ναβουχοδονόσορας** 80, 86, 100, 102-106, 234, 235, 240, 301, 303
- **Ναζαρέτ** 235
- **Ναούμ** 85, 118
- **Νέα Αγγλία (περιοχή)** 326, 360
- **Νέα Υερσέη** 284
- **Νέα Υόρκη** 68, 279, 368
Νέο Άμστερνταμ 68
- **Νεβρώδ** 232
- **Νεεμίας** 86, 88, 199

- Νεφθαλείμ **236, 236**
- Νηφίας **247**
- Νίκαια (Μ. Ασίας)** 178, 220, 296, 314, 362, 369
- Νικόπολις** 317
- Νινευή** 49, 51, 112, 113
- Νίτσε, Φρειδερίκος** 8, 10, 12
- Νώε** 6, 70, 91, 166, 167, 181, 187, 188-190, 280, 312, 329

Ξ

- Ξενοφών** 200, 200

Ο

- Οβαδίας** 85
- Όμηρος** 37, 63, 70, 86, 134, 207
- Ομπερον (δορυφόρος)** **41**
- Ονήσιμος** 316, 317
- Ορλεάνη** 213
- Οσάγκε** 312
- Όσιρις** 191, 214, 289, 290
- Ουάσινγκτον, Γεώργιος** 58
- Ουζ** 191
- Ουλαμαϊς** 68
- Ουνιβερσαλιστές** 330, 346
- Ουρ** 191
- Ουρανός (πλανήτης)** **31, 41**
- Ουφίας** **230**
- Οχοζίας** 82

Π

- Παμφιλίας, Θάλασσα της** 63
- Παραλειπομένων, βιβλία των** 70, 77, 80-107, 118, 167, 225, **243**, 302, 303, 320
- Πασχώρ** 102
- Παύλος, Απόστολος** 20, 127, 136-140, 298, 315
 - Επιστολές Παύλου 309, 315-317, 346-349
- Πενσιλβανία** 322
- Πεντάτευχος** 167
 - Αριθμοί 64, 257, **258**
 - Γένεσις 13-14, **150, 158**, 181, **181, 184**, 187, 188, **190, 304**
 - Δευτερονόμιο 64-67, 73, 257

Εξοδος 64, 67, 73, 189, 192, 259-260, 268, 302, 371

Λευιτικό 64

- Περσία** 187, 207, 208, 214, 241, 292, 303, 310
- Πέρσες** 87, 185, 188, 186, 191-193, 282, 292, 303, 314
- Πέτρος, Απόστολος** 121, 143, 245, 246, 314
- Πλάτωνας** 5, 15, **50**, 63, **146**, 200
- Πλειάδες** 31, 92, 194
- Πλούτωνας (θεότητα)** 35
- Πολυθεϊσμός** 172
- Πόντιος Πιλάτος** 124, 281, **296**
- Ποσειδάνας (θεότητα)** 35
- Πράξις Αποστόλων** 21, **134**, 202, 250, 256, 314, 315

Ρ

- Ραββάθ** **74**
- Ραμιά** **233**
- Ραμώθ Γαλααδ** **320**
- Ραφαήλ** **73**
- Ρέα (δορυφόρος)** **41**
- Ροβεσπιέρος** 58-60, 174, 238, 254
- Ροβοάμ** 83, 108
- Ρουθ** 78
- Ρώμη** 6, 158, 207, 208, 263, **281**, 284, 316, 317
 - Εκκλησία της Ρώμης βλ. Εκκλησία>
 - Εκκλησία της Ρώμης

Σ

- Σααντί** **112, 114**
- Σάββατο** 67, 124, **134**, 136, 195-200, 318-319, 322-323
 - Sabbath 318-319, 322-323
- Σαδδουκαίοι** 298
- Σαιξπηρ** 168, 226, **334**
- Σάκκος, Στέργιος** **61**
- Σαλώμ** **247**
- Σαμάρεια** 230
- Σαμουήλ** 16, 62, 78-79, 82, 110, 123, 143, 169, 192, 313, 370-371
- Σαμφών** 14, 69, 77, 284
- Σάξονες** 196
- Σαούλ** 16, 70, 77-79, 81, **Error: Reference source not found**, 103, 107, 169, 192, 230, **238**

- **Σάρα** 224
 - **Σαρεντίπ, Ορος** 163
 - **Σαριρά** 230
 - **Σαρωνίτις** 102
 - **Σαρτρ** 213
 - **Σατανάς** βλ. Διάβολος
 - **Σαφάν** 167, 351
 - **Σαφάπτε** 109
 - **Σαφαντίτις** 88, 103
 - **Σεδεκίας** 80, 81, 86, 100, 102-106, 110, 234, 303
 - **Σείριος** 31
 - **Σελεμίας** 102, 103
 - **Σελλούμ** 81
 - **Σηθ** 188-190, 289
 - **Σημ** 188, 189
 - **Σιδών** 211
 - **Σίκμα** 230
 - **Σινά, όρος** 132, 226, 292, 310, 314
 - **Σιών** 97, 243, 317
 - **Σόδομα και Γόμορρα** 114, 226, 312
 - **Σολομών** 70, 80, 81, 83, 95, 96, 119, 185, 211, 212, 230, 284
 - Ναός του Σολομώντος 206, 211, 258
 - Παροιμίες Σολομώντος 15, 92, 94, 145, 145, 242
 - **Σουράτ** 303
 - **Σοφονίας** 85, 102
 - **Σρι Λάνκα** 163
 - **Στεφανός** 315
 - **Σύμβολο Πίστεως** 293, 306, 314
 - Αποστολικό Σύμβολο Πίστεως 296, 314
 - **Συρία** 99, 100, 246, 256
 - **Σχοίνισμα** 248, 249
 - **Σωκράτης** 12, 158, 172, 200
 - **Σωπίων** 213
- Τ**
- **Τάκιτος** 63
 - **Ταλμούδ** 162
 - **Ταύρος (ζώδιο)** 194, 209
 - **Τέρτιος** 315
 - **Τίγρις** 161
 - **Τιμόθεος** 315
 - **Τιτάνας**
 - δορυφόρος 41

- θεότητα 8
- **Τιτάνια (δορυφόρος)** 41
 - **Τίτος** 316, 317
 - **Τούρκοι** 4, 10, 189, 258, 308, 309, 371
 - **Τυθής (δορυφόρος)** 41
 - **Τύρος** 211
 - **Τυφών** 191, 289, 290
 - **Τυχικός** 316
- Φ**
- **Φαράω** 102, 192, 225, 233, 260, 302
 - **Φαφές** 88
 - **Φαρισαίοι** 240-242, 255, 298, 302, 369
 - **Φασγά** 65, 66
 - **Φεντεραλιστές** 359
 - **Φθινόπωρο** 182, 194
 - **Φιλήμων** 317
 - **Φισών** 161
 - **Φωγγώρ** 66, 71
 - **Φοίβη** 315
 - **Φωινίκια** 73
 - **Φορτουνάτος** 315
 - **Φραγκλίνος, Βενιαμίν** 15, 35, 95, 114, 325, 348, 349

Χ

- **Χαλδαία** 207, 208, 303, 310
 - Χαλδαίοι 102, 103, 191-192, 195, 198
- **Χαμ** 188, 189
- **Χάμιλτον, Στρατηγός**
 - βλ. Hamilton, Alexander
- **Χαμώς** 212
- **Χαναάν** 73, 257, 268, 310
 - Χανααίοι 81, 114, 248, 313
- **Χειμώνας** 41, 182, 194, 289, 330
- **Χελκίας** 167, 199, 351
- **Χιράμ** 206, 211, 212
- **Χοβάρ** 111
- **Χονί ο Κυκλοποιός** 47

Ψ

- **Ψαλμοί** βλ. Δαβίδ> Ψαλμοί του Δαβίδ

Ω

◦ΩΩ, όρος 257

•Ωριγένης 184, 191, 346

•Ωριωνας 31, 92

•Ωρολογιοπού, *Επιχείρημα του* 294

•Ωσηέ 85, 199, 233, 260

THOMAS PAINE
Η ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ

Από τότε που ωρίμασα αρκετά ώστε να είμαι σε θέση να συλλάβω μια ιδέα και να την επεξεργαστώ, είτε αμφέβαλα για την αλήθεια του χριστιανικού συστήματος, είτε πίστευα ότι ήταν κάτι πολύ παράδοξο, αλλά δεν ήμουν σίγουρος τι από τα δύο συνέβαινε. Θυμάμαι καλά ωστόσο ότι όταν ήμουν επτά ή οκτώ χρονών, άκουσα ένα κήρυγμα από ένα συγγενή μου, με βαθιά πίστη στην Εκκλησία, σχετικά με τη Λύτρωση με το θάνατο του Υιού του Θεού. Αφού τελείωσε το κήρυγμα, πήγα στα σκαλιά του κήπου (και θυμάμαι πολύ έντονα το σημείο) και επαναστάτησα στην ανάμνηση αυτού που μόλις είχα ακούσει και αναρωτιόμουν πόσο καλόψυχος μπορεί να ήταν ο Παντοδύναμος Θεός που σκότωσε το γιο του γιατί δεν μπορούσε να πάρει εκδίκηση από τον εαυτό του με άλλο τρόπο· και ήμουν σίγουρος ότι αν ένας άνθρωπος έκανε κάτι αντίστοιχο θα τον κρεμούσαν. Και δεν μπορούσα να καταλάβω πιο ήταν το νόημα της διδασκαλίας τέτοιων κηρυγμάτων. Αυτές οι σκέψεις δεν είχαν καθόλου παιδική ελαφρότητα μέσα τους· για μένα ήταν ένας σοβαρός συλλογισμός, αφού ξεκινούσε από την ιδέα ότι ο Θεός ήταν πολύ αγαθός για να κάνει κάτι τέτοιο και πολύ παντοδύναμος για να χρειάζεται να το κάνει. Ακριβώς το ίδιο πιστεύω και τώρα και επιπλέον πιστεύω ότι μια θρησκεία που μπορεί να σοκάρει το μυαλό ενός παιδιού, δεν μπορεί να είναι αληθινή θρησκεία.